Кыргыз Республикасы

Медициналык-демографиялык изилдөө

2012

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ МЕДИЦИНАЛЫК-ДЕМОГРАФИЯЛЫК ИЗИЛДӨӨ

2012

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети
Кыргыз Республикасы, Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги
Кыргыз Республикасы, Бишкек шаары

MEASUREDHS
ICFInternational
Calverton, Maryland, U.S.A.

2013-ж. декабрь

Мукабанын мотиви: салттуу кыргыз саймасынын фрагменти

Кыргыз Республикасынын Медициналык-демографиялык изилдөөсүн (мындан ары - КР МДИ-2012) Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети менен Саламаттык сактоо министрлиги 2012-жылдын август айынан декабрь айына чейин жүргүздү. КР МДИ-2012 Америка Кошмо Штаттарынын Эл аралык Өнүгүү Агенттигинин (USAID) колдоосу менен MEASURE DHS долбоорунун алкагында жүргүзүлдү. MEASURE DHS USAID тарабынан каржыланган программа болуп эсептелет жана ICF International уюму MEASURE DHS программасынын негизинде дүйнөнүн түрдүү өлкөлөрүндө медициналык-демографиялык изилдөөлөрдү ишке ашырууда финансылык жана техникалык жардамды камсыз кылат.

КР МДИ-2012ни жүргүзүү үчүн кошумча каржылоо жана колдоо БУУнун Калк (UNFPA) Фондунан алынды. Бул басылмада көрсөтүлгөн пикирлер USAID же башка донор уюмдардын көз караштарын чагылдырбайт.

КР МДИ-2012 жөнүндө кошумча маалыматтарды Улуттук статистика комитетинен Кыргыз Республикасы, Бишкек шаары, Фрунзе көчөсү-374, 720033, тел.: (996-312) 665-662; факс: (996-312) 660-138; E-mail: nsc_mail@stat.kg даректери боюнча алууга болот.

MEASUREDHS долбоору жөнүндө маалыматтарды ICF International, 11785 Beltsville Drive, Suite 300, Calverton, MD 20705, USA, тел.: 301-572-0200, факс: 301-572-0999, E-mail: info@measuredhs.com, Интернет: http://www.measuredhs.com даректери боюнча алууга болот.

Сунушталган шилтеме:

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети (Улутстатком), Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги жана ICF International 2013. Кыргыз Республикасынын Медициналык-демографиялык изилдөөсү-2012. Кыргыз Республикасы, Бишкек шаары жана АКШ, Maryland, Calverton, Улутстатком, Саламаттык сактоо министрлиги жана ICF International.

МАЗМУНУ

ТАБЛИЦАЛАРДЫН ЖАНА СҮРӨТТӨРДҮН ТИЗМЕСИ ix
АЛКЫШТАР xvii
МӨМ ТАБЛИЦАСЫ xix
ӨЛКӨНҮН КАРТАСЫ xx

1 КИРИШҮҮ
1.1 Географиялык абал жана калк 1
1.2 Кыргыз Республикасынын тарыхы 2
1.3 Экономикасы 2
1.4 Саламаттык сактоо системасы 3
1.5 Саламаттык сактоо тармагындагы саясат жана программалар 5
1.6 Кыргыз Республикасындагы саламаттык сактоо жана демография боюнча маалыматтарды жыйноо системасы 7
1.7 Изилдөөлөрдүн максаттары жана уюштуруу 8
1.7.1. Тандап алууларды иштеп чыгуу жана аны ишке ашыруу планы... 8
1.7.2. Анкеталар 9
1.7.3.Талаа персоналдарын окутуу 10
1.7.4. Гемоглобинге анализ 10
1.7.5.Талаа иштери жана маалыматтарды иштеп чыгуу 11
1.8 Жооптордун деңгээли 12

2. ҮЙ ЧАРБАЛАРЫНЫН МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ ЖАНА КУРАМЫ
2.1 Турак жайдын мүнөздөмөсү 14
2.1.1. Ичүүчү суу 14
2.1.2. Санитардык курулуштар 16
2.1.3.Турак жайдын башка мүнөздөмөлөрү 17
2.2 Үй чарбасында мүлктөрдүн болушу 20
2.3 Үй чарбасынын жетиштүү жашоосу 22
2.4 Колдорду жуу 23
2.5 Үй чарбаларындагы калктын жаш курагы жана жынысы боюнча саны.. 25
2.6 Үй чарбасынын курамы 26
2.7 Төрөттү каттоо 28
2.8 Балдардын жашоосунун шарттары 29
2.9 Үй чарба мүчөлөрүнүн билими 30
2.9.1. Алынган билимдин деңгээли 30
2.9.2. Мектепке баруучулук 33
2.9.3. Балдардын эрте билим алуусу 35
2.9.4. Үйдөн мектепке чейинки аралык 36

3 РЕСПОНДЕНТТЕРДИН НЕГИЗГИ МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ
3.1 Респонденттердин негизги мүнөздөмөлөрү 40
3.2 Негизги мүнөздөмөлөр боюнча билим берүү деңгээли 41
3.3 Массалык маалымдоо каражаттарынын таасири 43
3.4 Компьютерди жана интернетти колдонуу 46
3.5 Жумуштуулук 50
3.5.1.Жумуштуулуктун статусу 51
3.5.2.Жумуштардын түрлөрү 54
3.5.3. Жумуштуулуктун түрлөрү 57
3.6 Медициналык камсыздандыруу 58
3.7 Тамеки колдонуу 60
3.8 Алкоголь колдонуу 63
3.8.1. Алкоголь колдонуу 63
3.8.2. Колдонулган алкоголдун көлөмү 63

3.8.3. Алкоголду колдонуунун жыштыгы 63
3.8.4. Алкоголду биринчи жолу колдонгондогу жаш курак..... 66
3.9 Кургак учук 66
3.9.1. Кургак учук жөнүндө маалымат жана ага мамиле 67
3.9.2. Кургак учуктун симптомдору жөнүндө маалымат..... 69
3.9.3 Кургак учуктун таралуу жолдору жөнүндө туура эмес маалыматтарды жеткирүү..... 69
3.10 Жогорку артериялык кан басым..... 74
3.10.1 Жогорку артериялык кан басымдын тарыхы жана дарылоо 75
3.10.2 Жогорку артериялык кан басымдын таралышы 76

4 НИКЕ ЖАНА СЕКСУАЛДЫК АКТИВДҮҮЛҮК
4.1 Изилдөө жүргүзгөн учурдагы үй-бүлөлүк абал..... 83
4.2 Алгачкы никеге тургандагы жаш курак 85
4.3 Алгачкы жыныстык катнаштагы жаш курак 87
4.4 Эң акыркы сексуалдык активдүүлүк 89

5 ТӨРӨТ
5.1 Учурдагы төрөт..... 94
5.2 Төрөт көрсөткүчтөрүндөгү айырмачылыктар 96
5.3 Төрөттүн тенденциясы..... 98
5.4 Качандыр бир кезде төрөлгөн балдар жана тирүү балдар жөнүндө маалымат…… 99
5.5 Төрөттөр ортосундагы аралык 100
5.6 Төрөттөн кийинки аменорея, жыныстык карманyу жана кош бойлуулукту кабыл албоочулук 102
5.7 Менопауза 104
5.8 Алгачкы төрөт учурундагы жаш курак 104
5.9 Өспүрүм курактагы кош бойлуулук жана энелик 106

6 БАЛА ТӨРӨӨ ЧӨЙРӨСҮНДӨГҮ КААЛОО
6.1 Көп балалуу болууга каалоо..... 108
6.2 Бала төрөөнү чектөөгө каалоо..... 109
6.3 Үй-бүлөдөгү балдардын идеалдуу саны..... 111
6.4 Төрөттү пландоо 113
6.5 Каалоо менен болгон төрөттүн коэффициенти..... 114

7 ҮЙ-БҮЛӨНҮ ПЛАНДОО
7.1 Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымат..... 118
7.2 Контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуу..... 119
7.3 Негизги мүнөздөмөлөрүнө жараша контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуу..... 122
7.4 Контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуунун тенденциясы…… 124
7.5 Контрацепциянын заманбап ыкмаларынын булактары жана социалдык маркетингдин фирмалык таблеткаларын пайдалануу 125
7.6 Туура тандоо 127
7.7 Контрацептивдерди пайдаланууну токтотуу 128
7.8 Кош бойлуулук тобокелдиги жогору болгон айыздык цикл мезгили жөнүндө маалымат 131
7.9 Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктар..... 132
7.10 Үй-бүлөнү пландоонун ыкмаларын келечекте колдонуу.. 134
7.11 Үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалыматтардын таасир этүү деңгээли..... 135
7.12 Медицина кызматкерлери менен бирге үй-бүлөнү пландоого байланышкан маселелерди талкуулоо..... 136
7.13 Аялдардын контрацепцияны колдонуусуна эркектердин мамилеси..... 137

8 БОЙДОН АЛДЫРУУ
8.1 Бойдон алдыруу жөнүндө маалыматтарды жыйноо 141
8.2 Жасалма бойдон алдыруу менен аяктаган кош бойлуулуктар..... 142
8.3 Респонденттин өмүрүндөгү жасалма бойдон алдыруулары..... 143
8.4 Жасалма бойдон алдыруунун көрсөткүчтөрү..... 144
8.4.1 Бойдон алдыруулардын деңгээли 144
8.4.2 Бойдон алдыруулардын мүнөздүү айырмачылыктары..... 146
8.4.3 Жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлинин тенденциясы..... 147
8.5 Жасалма бойдон алдыруунун алдында контрацепциянын ыкмаларын колдонуу ……..... 149
8.6 Бойдон алдыруунун себептери..... 150
8.7 Жасалма бойдон алдырууну жүргүзүүнүн ыкмалары..... 151
8.8 Жасалма бойдон алдыруунун баасы..... 151
8.9 Контрацепциянын ыкмалары боюнча бойдон алдыруудан кийинки кеңеш берүү 153

9 НАРИСТЕЛЕРДИН ЖАНА БАЛДАРДЫН ӨЛҮМҮ
9.1 Өлүм боюнча маалыматтардын булактары жана аларды баалоо..... 155
9.1.1 Маалымат булактары 155
9.1.2 Маалыматтардын сапаты 156
9.2 Наристелердин жана балдардын өлүм санынын деңгээли жана тенденциясы 157
9.3 Наристелердин жана балдардын өлүмүндөгү социалдык-экономикалык айырмачылыктар..... 160
9.4 Наристелердин жана балдардын өлүмүндөгү демографиялык айырмачылыктар 161
9.5 Перинаталдык өлүм..... 162
9.6 Жогорку коркунуч менен байланышкан фертилдик жүрүм-турум 164
9.7 Балдар өлүмүн каттоо 165

10 ЭНЕНИН ДЕН СООЛУГУ
10.1 Антенаталдык жардам..... 168
10.1.1 Антенаталдык жардамга тартуу 168
10.1.2 Төрөткө чейинки байкоодо өтүү үчүн медицина кызматкерине баруунун саны жана алгачкы баруунун узактыгы 169
10.1.3 Антенаталдык жардамдын компоненттери..... 170
10.2 Төрөттөгү жардам..... 172
10.2.1 Төрөттөрдү кабыл алуу жайы. 172
10.2.2 Төрөттөгү жардам..... 173
10.3 Антенаталдык жана перинаталдык жардамдардын көрсөткүчтөрүндөгү тенденциялар..... 175
10.4 Эне менен балага төрөттөн кийинки жардам көрсөтүү 176
10.4.1 Энелерди төрөттөн кийинки кароо 177
10.4.2 Ымыркайларды төрөттөн кийинки кароо..... 178
10.5 Саламаттык сактоо тейлөөлөрүнө мүмкүндүк алуунун көйгөйлөрү..... 181
10.6 Ооруканага кабыл алуу 182

11 БАЛАНЫН ДЕН СООЛУГУ
11.1 Төрөлгөндөгү баланын өлчөмү жана денесинин салмагы..... 185
11.2 Балдарды эмдөө. 187
11.2.1 Эмдөө менен камсыздоо. 188
11.2.2 Эмдөө менен камсыздоодогу айырмачылыктар 189
11.2.3 Эмдөө тартуу тенденциясы..... 191
11.3 Балдар оорулары жана аны дарылоо 193
11.3.1 Курч респиратордук инфекциялар (КРИ)..... 193
11.3.2 Калтыратма (лихорадка) 195
11.3.3 Диарея (ич өткөк)..... 196
11.3.4 ОРТуз тууралуу маалымат..... 199

11.4 Заңдан арылуу..... 199
11.5 Балдар ооруларынын коркунучтуу белгилери/симптомдору тууралуу маалымат 201

12 БАЛДАРДЫН ЖАНА АЯЛДАРДЫН ТАМАКТАНУУСУ
12.1 Балдардын тамактануусунун статусу 204
12.1.1 Эрте жаштагы балдардын тамактануусунун статусун өлчөө 204
12.1.2 Балдардын тамактануусунун бузулушунун деңгээли 205
12.1.3 Балдардын тамактануусунун статусунун тенденциясы 208
12.2 Эмчек эмизүү жана кошумча тамактандыруу..... 209
12.2.1 Эмчек эмизүүнүн башталышы 210
12.2.2 Эмчек эмизүүнүн жаш курак боюнча статусу 212
12.2.3. Эмчек эмизүүнүн узактыгы 215
12.2.4. Кошумча тамактардын түрлөрү 216
12.2.5 Эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тойдуруунун (ЭЖБТ) практикасы..... 217
12.3 Балдар аз кандуулугу 221
12.4 Балдар арасындагы микронутриенттерди колдонуу 223
12.4.1. Микроэлементтерге бай тамак-аштарды колдонуу…. 223
12.4.2 Микронутриенттик кошулмалар 225
12.4.3 Дегельминтизация 225
12.5 Йоддолгон тузду тиричиликте колдонуу 226
12.6 Аялдардын тамактануусунун статусу..... 227
12.7 Аялдар аз кандуулугу..... 229
12.8 Энелердин арасында азыктандыруучу микроэлементтерди колдонуу..... 231

13 АИВ/СПИД МАСЕЛЕЛЕРИНЕ БАЙЛАНЫШКАН МААЛЫМАТ, МАМИЛЕ ЖАНА ТАЖРЫЙБА
13.1 АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук, анын жугуу жолдору жана алдын алуу ыкмалары 236
13.1.1. СПИД жөнүндө маалымдуулук..... 236
13.1.2. АИВ/СПИД жөнүндө маалымат булактары..... 237
13.1.3. АИВ/СПИДдин алдын алуу ыкмалары жөнүндө маалымдуулук 239
13.1.4. АИВ/СПИД жөнүндө ар тараптуу маалыматтардын болуусу..... 241
13.2 АИВ инфекциясынын энеден балага жугуусунун алдын алуу жолдору жөнүндө маалымат 244
13.3 АИВ инфекциясы менен жашаган адамдарга мамиле 246
13.4 Күйөөсү менен коопсуз жыныстык катнаш маселелерин талкуулоого мамиле 249
13.5 Жаштарга презервативдерди колдонууну үйрөтүүгө мамиле..... 251
13.6 Сексуалдык өнөктөштөрдүн саны 252
13.7 Бир учурдагы сексуалдык өнөктөштүк 254
13.8 Акылуу сексуалдык катнаш..... 255
13.9 АИВ инфекциясы боюнча кеңеш берүүгө жана тестирлөөгө мүмкүндүк……..... 256
13.10 Сүннөткө отургузуу..... 261
13.11 Жыныстык жолдор менен жугуучу инфекциялардын (ЖЖЖИ) жугуу учурлары жана ЖЖЖИнин симптомдору жөнүндө таануу 261
13.12 Медициналык инъекциялардын жайымдуулугу..... 263
13.13 Жаштар арасында АИВ/СПИД жана сексуалдык жүрүм-турум жөнүндө маалымат 265
13.13.1. Жаштар арасындагы АИВ/СПИД менен байланышкан маалымат…… 265
13.13.2. Жаштар арасындагы алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курак 266
13.13.3. Жаштар арасындагы кармануу жана никеге чейинки жыныстык катнаш 267

13.13.4. Жаштар арасындагы сексуалдык өнөктөштөрдүн саны 268
13.13.5. Сексуалдык өнөктөштөрдүн жаш курактык айырмачылыктары..... 269
13.13.6. Жаштар арасындагы АИВ инфекциясына ыктыярдуу кеңеш берүү жана тестирлөө..... 270

14 ҮЙ ЗОМБУЛУГУ
14.1 Зомбулукту өлчөө. 271
14.1.1 Зомбулукту өлчөөдө туура ыкмаларды колдонуу..... 271
14.1.2 Зомбулукту өлчөөнүн этикалык аспектилери..... 273
14.2 Физикалык зомбулук..... 274
14.3 Сексуалдык зомбулук..... 276
14.4 Зомбулуктун формалары 277
14.5 Кош бойлуулук учурунда зомбулукка кабылуу 277
14.6 Күйөөсү тарабынан жубайлык көзөмөл 278
14.7 Жубайлык зомбулуктун формалары..... 280
14.8 Жубайлык зомбулуктардагы айырмачылыктар..... 282
14.9 Жакынкы жубайлык зомбулук 285
14.10 Жубайлык зомбулуктун башталышы 286
14.11 Жубайлык зомбулуктун физикалык натыйжалары 287
14.12 Күйөөлөрүнө карата аялдардын зомбулугу. 288
14.13 Зомбулукка кабылган аялдардын жардам үчүн кайрылуулары 290

15 АЯЛДАРДЫН УКУКТАРЫ ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮ, ДЕМОГРАФИЯ ЖАНА ДЕН СООЛУК БОЮНЧА КӨРСӨТКҮЧТӨРҮ
15.1 Жумуштуулук жана иштеп табуунун формалары 294
15.2 Эркектердин жана аялдардын иштеп тапкан каражаттарын сарптоону көзөмөлдөө 295
15.2.1.Аялдардын иштеп тапкан өздүк каражаттарын сарптоонуу көзөмөлдөө 295
15.2.2 Күйөөлөрүнүн иштеп тапкан каражаттарына аялдарынын көзөмөлү 297
15.2.3 Кирешелердин салыштырмалуу чоңдугу боюнча кирешелерди чыгымдоонун үстүнөн көзөмөл 298
15.3 Активдерге ээлик кылуу 299
15.4 Аялдардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейүүсү..... 302
15.5 Аялдарга карата күч колдонууга мамиле 307
15.6 Аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейүү индикаторлору..... 310
15.7 Контрацепцияны учурда колдонуу жана аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейүүсү 312
15.8 Үй-бүлөнүн идеалдуу көлөмү жана аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейүүсү менен байланышкан канааттандырылбаган муктаждыктар 312
15.9 Аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейүүсү менен өз ара байланыштагы наристелердин жана балдардын өлүмү..... 313

АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ 315

А ТИРКЕМЕСИ. ТАНДАП АЛУУЛАРДЫ ТҮЗҮҮ

А.1	Киришүү	321
А.2	Тандап алуулардын жыйындысы	321
А.3	Тандап алууларды түзүү жана ишке ашыруу	323
А.4.	Тандап алуулардын ыктымалдуулугу жана тандап алуулардын салмактуулугу	324
А.5	Изилдөөлөрдүн жыйынтыктары	326

В ТИРКЕМЕСИ. ТАНДАП ИЗИЛДӨӨЛӨРДҮН КАТАЛАРЫН ЭСЕПТӨӨ 329

С ТИРКЕМЕСИ. МААЛЫМАТТАРДЫН САПАТЫНЫН ТАБЛИЦАСЫ 347

D ТИРКЕМЕСИ. КР МДИ-2012ге КАТЫШКАН ЖАКТАР 353

Е ТИРКЕМЕСИ. СУРОО ТИЗМЕКТЕРИ 357

ТАБЛИЦАЛАРДЫН ЖАНА ГРАФИКТЕРДИН ТИЗМЕСИ

1 **КИРИШҮҮ**

1.1-таблица Үй чарбасын сурамжылоонун жана индивидуалдуу сурамжылоонун натыйжалары ... 12

2 ҮЙ ЧАРБАЛАРЫНЫН МҮНӨЗДӨМӨСҮ ЖАНА КУРАМЫ

2.1-таблица Үй чарбасындагы ичүүчү суунун булактары ... 15
2.1-график Үйдүн жана короонун ичине суу түтүк менен өткөрүлгөн сууларды колдонуунун динамикасы, Кыргыз Республикасы, 1997, 2006 жана 2012 ... 16
2.2-таблица Үй чарбасындагы санитардык курулуштар ... 17
2.3-таблица Үй чарбасынын мүнөздөмөлөрү ... 18
2.4-таблица Үй чарбасындагы мүлктөр ... 20
2.5-таблица Жашоо квинтилдери ... 23
2.6-таблица Колдорду жууп-тазалоо ... 24
2.7-таблица Үй чарбасындагы калктын жаш курагы, жынысы жана жашаган жери боюнча саны ... 25
2.2-график Калктын жаш курактык түзүмү ... 26
2.8-таблица Үй чарбасынын курамы ... 27
2.9-таблица 5 жашка чейинки балдардын төрөлүшүн каттоо ... 28
2.10-таблица Балдардын жашоо шарттары жана жетимдик ... 29
2.11.1-таблица Үй чарбасындагы аялдардын алган билиминин деңгээли. ... 31
2.11.2-таблица Үй чарбасындагы эркектердин билим деңгээли ... 32
2.12-таблица Мектепке баруунун коэффициенттери ... 33
2.3-график 7-24 жаштагы калктын окуу мекемелерине баруусунун жаш курактык коэффициенттери ... 35
2.13-таблица Балдардын эрте билим алуусу ... 36
2.14-таблица Үйдөн мектепке чейинки аралык ... 37

3 РЕСПОНДЕНТТЕРДИН НЕГИЗГИ МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ

3.1-таблица Респонденттердин негизги мүнөздөмөлөрү ... 40
3.2.1-таблица Аялдардын билим деңгээли ... 42
3.2.2-таблица Эркектердин билим деңгээли ... 43
3.3.1-таблица ММКнын таасири: Аялдар ... 45
3.3.2-таблица ММКнын таасири: Эркектер ... 46
3.4.1-таблица Компьютерди колдонуу: Аялдар ... 47
3.4.2-таблица Компьютерди колдонуу: Эркектер ... 48
3.5.1-таблица Интернетти колдонуу: Аялдар ... 49
3.5.2-таблица Интернетти колдонуу: Эркектер ... 50
3.1-график Акыркы 12 ай ичиндеги аялдардын жана эркектердин жумуштуулук статусу ... 51
3.6.1-таблица Жумуштуулуктун статусу: Аялдар ... 53
3.6.2-таблица Жумуштуулуктун статусу: Эркектер ... 54
3.7.1-таблица Жумуштун түрү: Аялдар ... 55
3.7.2-таблица Жумуштун түрү: Эркектер ... 56
3.8-таблица Жумуштуулуктун түрлөрү ... 58

3.9.1-таблица Медициналык камсыздандыруу:Аялдар ... 59
3.9.2-таблица Медициналык камсыздандыруу: Эркектер ... 59
3.10.1-таблица Тамеки тартуу: Аялдар ... 61
3.10.2-таблица Тамеки тартуу: Эркектер ... 62
3.11-таблица Эркектердин арасындагы алкоголду колдонуу ... 65
3.12-таблица Эркектердин арасындагы алкоголду алгачкы жолу колдонгондогу жаш курак ... 66
3.13.1-таблица Кургак учук жөнүндө маалымат жана ага карата мамиле: Аялдар ... 67
3.13.2-таблица Кургак учук жөнүндө маалымат жана ага карата мамиле: Эркектер ... 68
3.14.1-таблица Кургак учуктун симптомдору жөнүндө маалымат: Аялдар ... 71
3.14.2-таблица Кургак учуктун симптомдору жөнүндө маалымат: Эркектер ... 72
3.15.1-таблица Кургак учуктун таралуу жолдору жөнүндө туура эмес маалымат жеткирүү: Аялдар ... 73
3.15.2-таблица Кургак учуктун таралуу жолдору жөнүндө туура эмес маалымат жеткирүү: Эркектер ... 74
3.16.1-таблица Гипертониянын тарыхы ... 75
13.16.2-таблица Гипертониянын тарыхы жана аракет/чаралар, артериялык кан басымын төмөндөтүү үчүн аракеттер ... 76
3.17.1-таблица Артериялык кан басымдын абалы: Аялдар ... 78
3.17.2-таблица Артериялык кан басымдын абалы: Эркектер ... 79
3.2-график 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектердин арасындагы жогорку артериялык кан басым жана гипертонияны дарылоо жөнүндөгү маалыматтуулуктун деңгээли ... 80

4 НИКЕ ЖАНА СЕКСУАЛДЫК АКТИВДҮҮЛҮК
4.1-таблица Учурдагы үй-бүлөлүк абал ... 84
4.2-таблица Алгачкы никеге тургандагы жаш курак ... 85
4.3-таблица Негизги мүнөздөмөлөргө жараша алгачкы никеге тургандагы жаш курак медианасы ... 86
4.4-таблица Алгачкы жыныстык катнашта болгон жаш курак ... 87
4.5-таблица Алгачкы жыныстык катнашта болгон жаш курактын негизги мүнөздөмөлөргө көз каранды медианасы ... 88
4.6.1-таблица Жакынкы сексуалдык активдүүлүк: Аялдар ... 89
4.6.2-таблица Жакынкы сексуалдык активдүүлүк: Эркектер ... 90

5 ТӨРӨТ
5.1-таблица Учурдагы төрөт ... 94
5.1-график Шаар жана айыл жерлери боюнча төрөттүн жаш курактык коэффициенттери ... 95
5.2-график Кыргыз Республикасындагы төрөттүн жалпыланган коэфициенти (ТЖК) менен башка өлкөлөрдөгү төрөттүн жалпыланган коэфициентин салыштыруу ... 96
5.3-график Төрөттүн жалпыланган коэффициенттеринин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды айырмачылыктары ... 96
5.2-таблица Негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды төрөттөр ... 97
5.3.1-таблица Төрөттүн жаш курактык коэфициенттеринин тенденциясы ... 98
5.3.2-таблица Төрөттүн жаш курактык жана жалпыланган коэфициенттеринин тенденциясы ... 98
5.4-график Төрөттүн тенденциялары ... 99
5.4-таблица Качандыр бир кезде төрөлгөн балдардын жана тирүү балдардын саны ... 100
5.5-таблица Төрөттөр аралык интервал ... 101

5.6-таблица Төрөттөн кийинки аменорея, жыныстык карманyy жана кош бойлуулукту кабыл албоочулук ... 102
5.7-таблица Төрөттөн кийинки аменореянын, жыныстык карманyyнун жана кош бойлуулукту кабыл албоочулуктун узактыгынын медианасы ... 103
5.8-таблица Менопауза ... 104
5.9-таблица Алгачкы төрөт учурундагы жаш курак ... 104
5.10-таблица Алгачкы төрөт учурундагы жаш курактын медианасы, жашы ... 105
5.11-таблица Өспүрүм курактагы кош бойлуулук жана энелик ... 106

6 БАЛА ТӨРӨӨ ЧӨЙРӨСҮНДӨГҮ КААЛОО

6.1-таблица Бала төрөө чөйрөсүндөгү тирүү балдардын санынан көз каранды каалоо ... 108
6.1-график Никеси бар аялдар арасындагы бала төрөөгө карата каалоо ... 109
6.2.1-таблица Бала төрөөнү чектөөгө каалоо: Аялдар ... 110
6.2.2-таблица Бала төрөөнү чектөөгө каалоо: Эркектер ... 111
6.3-таблица Тирүү балдардын саны боюнча балдардын идеалдуу саны ... 112
6.4-таблица Балдардын орточо идеалдуу саны ... 113
6.5-таблица Бала төрөөнү пландоонун статусу ... 114
6.6-таблица Каалоо менен болгон төрөлүүлөрдүн көрсөткүчтөрү ... 115

7 **ҮЙ-БҮЛӨНҮ ПЛАНДОО**
7.1-таблица Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымат берүү ... 118
7.2-таблица Жаш өзгөчөлүгүнө жараша контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуу ... 121
7.3-таблица Контрацепциянын ыкмаларын негизги мүнөздөмөлөрүндөн көз карандылыгына жараша азыркы учурда колдонуу ... 123
7.4-таблица Контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуунун тенденциялары .. 124
7.1-график Никеси бар аялдардын контрацепциянын ыкмаларын колдонуусунун тенденциясы, (Кыргызстан, 1997, 2006, 2012) ... 124
7.5-таблица Контрацепциянын заманбап ыкмаларынын булактары ... 126
7.6-таблица Туура тандоо ... 127
7.7-таблица Контрацепциянын ыкмаларын пайдаланууну токтотуунун он эки айлык коэффициенти ... 129
7.8-таблица Контрацепциянын ыкмаларын пайдаланууну токтотуунун себептери ... 130
7.2-график 15-49 жаштагы бардык аялдар менен эркектердин арасындагы кош бойлуулуктун жогорку коркунучу менен байланышкан айыздык цикл мезгили жөнүндө маалымдуулук ... 132
7.9-таблица Никеси бар аялдардын үй-бүлөнү пландоодогу муктаждыктары ... 133
7.10-таблица Контрацепциянын ыкмаларын келечекте пайдалануу ... 135
7.11-таблица Үй-бүлөнү пландоо жөнүндөгү маалыматтардын таасир этүү деңгээли ... 136
7.12-таблица Медицина кызматкерлери менен биргеликте контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбаган жактардын байланыштары ... 137
7.13-таблица Эркектердин аялдардын контрацепцияны пайдалануусуна карата мамилеси .. 138

8 БОЙДОН АЛДЫРУУЛАР
8.1-таблица Кош бойлуулуктун негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды аякташы ... 142
8.2-таблица Аялдардын жашоосундагы жасалма бойдон алдыруулары ... 144
8.3-таблица Жасалма бойдон алдыруулардын коэффициенттери ... 145
8.1-график Төрөттүн жаш курактык коэффициенти (ТЖК) жана жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенти(ЖБТЖК) ... 145

8.4-таблица Жасалма бойдон алдыруулардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды бөлүнүшүндөгү көрсөткүчтөрү 146
8.2-график Жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлинин тенденциясы 147
8.5-таблица Жасалма бойдон алдыруулардын жаш курак боюнча коэфициенттеринин тенденциясы 147
8.6-таблица 1993-1997-жылдардагы календарлык мезгил ичиндеги жасалма бойдон алдыруулардын жаш курак боюнча коэфициенттерин салыштыруу 148
8.7-таблица Кош бойлуулуктун алдында контрацепциянын ыкмаларын колдонуу 149
8.8-таблица Бойдон алдыруунун себептери 150
8.9-таблица Жасалма бойдон алдырууну жүргүзүүнүн ыкмасы 151
8.10-таблица Акыркы жасалма бойдон алдыруунун баасы 152
8.3-график Акыркы жолу бойдон алдырууну жасаткан мекемеде контрацепциянын ыкмалары боюнча бойдон алдыруудан кийинки кеңеш берүү 153

9 НАРИСТЕЛЕРДИН ЖАНА БАЛДАРДЫН ӨЛҮМҮ

9.1-таблица Бала курагындагы өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрү 158
9.1-график Балдардын жаш курагы боюнча өлүм санынын көрсөткүчтөрү 159
9.2-таблица Бала курактагы өлүмдөрдүн социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөткүчтөрү 160
9.3 -таблица Бала курактагы өлүмдөрдүн демографиялык мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөткүчтөрү 162
9.4-таблица Перинаталдык өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрү 163
9.5-таблица Жогорку коркунуч менен байланышкан репродуктивдүү жүрүм-турум 164
9.2-график КРМДИ-2012нин алдындагы акыркы беш жыл ичинде төрөлгөн балдардын өлүмүн каттоо 165

10 ЭНЕНИН ДЕН СООЛУГУ

10.1-таблица Антенаталдык жардам 168
10.2-таблица Төрөткө чейинки байкоодон өтүү үчүн баруунун саны жана алгачкы баруунун узактыгы 170
10.3-таблица Антенаталдык жардамдын компоненттери 171
10.4-таблица Төрөттөрдү кабыл алуу жайы 173
10.5-таблица Төрөттөгү жардам 174
10.1-график Эненин төрөттөн кийин медициналык мекемеде болуусунун узактыгы (Кыргыз Республикасы) 175
10.2-график Изилдөө алдындагы 3 жыл ичиндеги төрөтү тирүү төрөө менен бүткөн 15-49 жаштагы аялдар арасындагы энелердин ден соолугуна кам көрүүнүн көрсөткүчтөрү 176
10.6-таблица Энелерди алгачкы төрөттөн кийинки кароонун узактыгы 177
10.7-таблица Энелерге алгачкы төрөттөн кийинки кароону жүргүзгөн медицина кызматкери 178
10.8-таблица Жаңы төрөгөндөргө алгачкы төрөттөн кийинки кароо 179
10.9-таблица Жаңы төрөгөндөргө алгачкы төрөттөн кийинки кароону жүргүзгөн медицина кызматкери 180
10.10-таблица Саламаттыкты сактоо тармагындагы кызмат көрсөтүүлөргө мүмкүндүк алуу көйгөйлөрү 181
10.11-таблица Акыркы кош бойлуулук учурунда ооруканага кабыл алынуу 183

11 БАЛАНЫН ДЕН СООЛУГУ

11.1-таблица Балдардын төрөлгөндөгү өлчөмү жана салмагы 186
11.2-таблица Маалымат булактары боюнча эмдөөлөр 188

11.3-таблица Негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды эмдөөлөр 190
11.1-график Эмдөөгө тартуудагы айырмачылыктар (Кыргыз Республикасы, 2012)..... 191
11.2-график 18-29 айлык балдардын арасында эмдөөгө тартуунун тенденциясы 192
10.4 -таблица Жашоонун алгачкы 18 айындагы эмдөөлөр 193
11.5-таблица КРИнын симптомдорунун жайымдуулугу жана аны даарылоо 194
11.6-таблица Калтыратманын жайымдуулугу 195
11.7-таблица Диареянын жайымдуулугу 196
11.8-таблица Диареяны даарылоо 197
11.9-таблица Диарея учурунда тамактануунун практикасы 198
11.10-таблица ОРТуз пакети жөнүндө маалымат 199
11.11-таблица Балдардын заңынан арылуу 200
11.3-график Балдардын тез медициналык жардамды талап кылуучу ооруларынын белгилери/симптомдору (Кыргыз Республикасы, 2012) 202

12 БАЛДАРДЫН ЖАНА АЯЛДАРДЫН ТАМАКТАНУУСУ

12.1-таблица Балдардын тамактануусунун статусу 206
12.1-график Балдардын тамактануусунун жаш курактан көз каранды статусу 207
12.2-график 5 жашка чейинки балдардын тамактанууларынын статусунун тенденциясы... 209
12.2-таблица Эмчек эмизүүнүн башталышы 211
12.3-таблица Эмчек эмизүүнүн жаш курактан көз каранды статусу 212
12.3-график Наристелерди тойдуруунун жаш курактан көз каранды практикасы 213
12.4-график Эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарга эмчек эмизүүнүн статусунун көрсөткүчтөрү 214
12.4-таблица Эмчек эмизүүнүн узактыгынын медианасы 215
12.5-таблица Интервью алдындагы күнү же түнү балдардан алынган тамак-аштар же суюктуктар..... 216
12.5-график ЭЖБТнын минималдуу кабыл алынган рационунун индикаторлору..... 219
12.6-таблица Эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тойдуруу (ЭЖБТ) 220
12.7-таблица Балдар аз кандуулугунун жайымдуулугу 222
12.8-таблица Балдар арасында микронутриенттерди колдонуу 224
12.9-таблица Үй чарбасында йоддолгон туздун болушу 227
12.10-таблица Аялдардын тамактануусунун статусу 228
12.11-таблица Аялдар аз кандуулугунун жайымдуулугу 230
12.12-таблица Энелер арасында микронутриенттерди колдонуу 233

13 АИВ/СПИД МАСЕЛЕЛЕРИНЕ БАЙЛАНЫШКАН МААЛЫМАТ, МАМИЛЕ ЖАНА ТАЖРЫЙБА

13.1-таблица СПИД жөнүндө маалымдуулук 236
13.2.1-таблица АИВ/СПИД жөнүндө маалымат булактары: Аялдар..... 238
13.2.2-таблица АИВ/СПИД жөнүндө маалымат булактары: Эркектер 239
13.3-таблица АИВ/СПИДдин алдын алуунун ыкмалары жөнүндө маалымдуулук..... 240
13.1-график 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектердин арасындагы АИВ/СПИДдин жугуу коркунучун азайтуу ыкмалары жөнүндө маалымдуулук 241
13.4.1-таблица АИВ/СПИД жөнүндө билимдин тереңдиги: Аялдар..... 242
13.4.2-таблица АИВ/СПИД жөнүндө билимдин тереңдиги: Эркектер..... 243
13.2-график 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектердин арасындагы АИВ/СПИДдин жугуу жолдору жөнүндө маалымдуулук 244
13.5-таблица АИВнын энеден балага жугуусунун алдын алуу жолдору жөнүндө маалымат 245

13.6.1-таблица АИВ/СПИД менен жашаган адамдарга жалпы кабыл алынган мамилеси: Аялдар ... 247
13.6.2-таблица АИВ/СПИД менен жашаган адамдарга жалпы кабыл алынган мамилеси: Эркектер ... 248
13.7-таблица Күйөөсү менен коопсуз жыныстык катнаш маселелерин талкуулоого мамиле ... 251
13.8-таблица АИВ/СПИД жугуунун алдын алуу үчүн өспүрүмдөргө презервативдерди колдонууну үйрөтүүгө чоңдордун колдоосу ... 251
13.9-таблица Сексуалдык өнөктөштөрдүн саны ... 253
13.10-таблица Сексуалдык өнөктөштөрдүн таануу учуру жана жалпыланган таануусу ... 255
13.11-таблица Сексуалдык катнаш үчүн акы ... 256
13.12.1-таблица Алгачкы АИВ тестирлөөгө мүмкүндүк: Аялдар ... 257
13.12.2-таблица Алгачкы АИВ тестирлөөгө мүмкүндүк: Эркектер ... 258
13.13-таблица АИВ боюнча кеңеш берүүдөн жана тестирлөөдөн өткөн кош бойлуу аялдар .. 260
13.14-таблица Сүннөткө отургузуу ... 261
13.15-таблица Жыныстык жолдор менен жугуучу инфекциялардын (ЖЖЖИ) жуктуруу учурлары жана симптомдору жөнүндө таануу ... 262
13.16-таблица Медициналык инъекцияларды алуудагы таануу ... 264
13.17-таблица АИВ/СПИД жана жаштар арасында презервативдерди сатып алуунун булактары жөнүндө билимдин тереңдиги ... 265
13.18-таблица Жаштар арасындагы алгачкы сексуалдык катнашка баргандагы жаш курак ... 266
13.19-таблица Жаштар арасындагы никеге чейинки жыныстык катнаш жана никеге чейинки жыныстык катнаш убагында презервативдерди колдонуу ... 267
13.20-таблица Жаштар арасындагы акыркы 12 ай ичиндеги сексуалдык өнөктөштөрдүн саны ... 269
13.21-таблица Жаштар арасындагы убактысы боюнча эң акыркы АИВ тестирлөө ... 270

14 ҮЙ ЗОМБУЛУГУ

14.1-таблица Физикалык зомбулук ... 274
14.2-таблица Физикалык зомбулукту башынан өткөргөн жактар ... 275
14.3-таблица Сексуалдык зомбулук ... 276
14.4-таблица Сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн жактар ... 277
14.5-таблица Зомбулуктун формалары ... 277
14.6-таблица Кош бойлуулук кезинде зомбулукка кабылуу ... 278
14.7-таблица Күйөөлөрү тарабынан жубайлык көзөмөл ... 279
14.8-таблица Жубайлык зомбулуктун формалары ... 281
14.1-график 15 жаштан 49 жашка чейинки качандыр бир кезде никеде турган, акыркы 12 ай ичинде мурунку же эң акыркы күйөөлөрү тарабынан зомбулуктун белгилүү бир типтерине кабылган аялдардын үлүшү ... 282
14.9-таблица Жубайлык зомбулуктун формалары ... 283
14.10-таблица Күйөөсүнүн мүнөздөмөлөрүнүн, аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн көрсөткүчтөрү боюнча жубайлык зомбулук ... 284
14.11-таблица Кайсы бир күйөөсү/өнөктөшү тарабынан акыркы 12 ай ичинде болгон физикалык же сексуалдык зомбулуктар ... 286
14.12-таблица Никенин узактыгы боюнча жубайлык зомбулукту башынан өткөрүү ... 287
14.13-таблица Жубайлык зомбулуктун натыйжасында аялдардын алган жараттары ... 287
14.14-таблица Күйөөлөрүнө карата аялдардын зомбулугу ... 288
14.15-таблица Күйөөлөрүнүн мүнөздөмөлөрү, аялдардын укуктары жана мүмкүнчүлүктөрүнүн көрсөткүчтөрү боюнча аялдардын күйөөлөрүнө карата зомбулугу ... 289
14.16-таблица Зомбулукту алдын алуу максатында жардам үчүн кайрылуу ... 290
14.17-таблица Жардамдардын булактары ... 291

15 АЯЛДАРДЫН УКУКТАРЫ ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮ, ДЕМОГРАФИЯ ЖАНА ДЕН СООЛУК БОЮНЧА КӨРСӨТКҮЧТӨРҮ

15.1-таблица Накталай акча түрүндө никеси бар аялдардын жана эркектердин иштеп тапканы жумуштуулугу ... 294
15.2.1-таблица Аялдардын иштеп тапкан каражаттарын чыгымдоосуна көзөмөл жана аялдардын иштеп тапкан накталай каражаттарынын салыштырмалуу чоңдугу ... 296
15.2.2-таблица Эркектердин накталай кирешелерин сарптоого көзөмөл ... 297
15.3-таблица Күйөөсүнүн жана өзүнүн ялдардын кирешелерин сарптоого аялдардын көзөмөлү ... 299
15.4.1-таблица Активдерге ээлик кылуу: Аялдар ... 300
15.4.2-таблица Активдерге ээлик кылуу: Эркектер ... 301
15.5-таблица Чечимдерди кабыл алууга катышуу ... 302
15.1-график Никеси бар аялдар катышкан чечимдердин саны (Кыргыз Республикасы, 2012) ... 303
15.6.1-таблица Негизги мүнөздөмөлөр боюнча чечимдерди кабыл алууга аялдардын катышуусу ... 304
15.6.2-таблица Негизги мүнөздөмөлөр боюнча чечимдерди кабыл алууга эркектердин катышуусу ... 305
15.7.1-таблица Аялдарга күч колдонууга карата мамиле: Аялдар ... 306
15.7.2-таблица Аялдарга күч колдонууга карата мамиле: Эркектер ... 308
15.8-таблица Аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейүү индикаторлору ... 310
15.9 -таблица Аялдардын укуктарына жана мүмкүнчүлүктөрүнө жараша азыркы учурда контрацепция колдонуу ... 311
15.10-таблица Аялдардын укутарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейишине жараша балдардын идеалдуу саны жана үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктар ... 312
15.11-таблица Аялдардын статусуна карата балдардын эрте катталган өлүм санынын коэффициенттери ... 313

А ТИРКЕМЕСИ ТАНДАП АЛУУЛАРДЫ ТҮЗҮҮ

А-1-таблица Калк ... 322
А-2-таблица Каттоо участкалары ... 322
А.3-таблица Катталган участкасындагы жашоочулардын орточо белгилери ... 322
А-4-таблица Кластерлердин жана үй ээлеринин тандалып бөлүнүшү ... 324
А-5-таблица Интервью алынып бүткөн аялдардын жана эркектердин тандалып бөлүнүшү ... 324
А.6-таблица Тандап алууларды ишке ашыруу: Аялдар ... 327
А.7-таблица Тандап алууларды ишке ашыруу: Эркектер ... 328

В ТИРКЕМЕСИ ТАНДАП ИЗИЛДӨӨЛӨРДҮН КАТАЛАРЫН ЭСЕПТӨӨ 329
В.1-таблица Тандап алуудагы каталар боюнча маалыматтарды жеткирүүдөгү көрсөткүчтөрдүн тизмеси, КРМДИ-2012 ... 331
В.2-таблица Тандап алуулардын каталары: Жалпы тандап алуу, Кыргыз Республикасы, 2012 ... 333
В.3-таблица Тандап алуулардын каталары: Шаар тандап алуусу, Кыргыз Республикасы, 2012 ... 334
В.4-таблица Тандап алуулардын каталары: Айыл тандап алуусу, Кыргыз Республикасы, 2012 ... 335
В.5-таблица Тандап алуулардын каталары: Ысык-Көл облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012 ... 336

B.6-таблица Тандап алуулардын каталары: Жалал-Абад облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012 337
B.7-таблица Тандап алуулардын каталары: Нарын облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012..... 338
B.8-таблица Тандап алуулардын каталары: Баткен облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012..... 339
B.9-таблица Тандап алуулардын каталары: Ош облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012..... 340
B.10-таблица Тандап алуулардын каталары: Талас облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012..... 341
B.11-таблица Тандап алуулардын каталары: Чүй облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012..... 342
B.12-таблица Тандап алуулардын каталары: Бишкек шаары боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012..... 343
B.13-таблица Тандап алуулардын каталары: Ош шаары боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012..... 344

C ТИРКЕМЕСИ МААЛЫМАТТАРДЫН САПАТЫ БОЮНЧА ТАБЛИЦАЛАР

C.1-таблица Үй ээлерин жаш курактык бөлүнүшү..... 347
C.2.1-таблица Интервью алынган аялдардын тийиштүү критерийлер менен жаш курактык бөлүштүрүү 348
C.2.2-таблица Интервью алынган эркектерди тийиштүү критерийлер менен жаш курактык бөлүнүшү..... 348
C.3-таблица Отчеттуулуктун бүтүшү..... 349
C.4-таблица Календардык жыл боюнча төрөлгөндөрдүн саны 349
C.5-таблица Күндөрдөгү өлүмдөр жөнүндө маалымат 350
C.6-таблица Айлардагы өлүмдөр жөнүндө маалымат..... 350
C.7-таблица CHS/CDC/WHO International Reference Population ылайык балдардын тамактануусунун абалы жөнүндө маалымат..... 351

ЫРААЗЫЧЫЛЫК БИЛДИРҮҮ

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети жана Саламаттык сактоо министрлиги Кыргыз Республикасындагы медициналык-демографиялык изилдөөнү (КР МДИ-2012) жана ушул отчетту даярдоого катышкандардын бардыгына ыраазычылыктарын билдиришет.

Төмөндөгүлөргө өзгөчө ыраазычылык билдирилет:

- Америка Кошмо Штаттарынын Кыргыз Республикасындагы Эл Аралык Өнүгүү Агенттигине, КР МДИ-2012ни уюштуруу жана өткөрүү үчүн каржылоону камсыз кылгандыгы үчүн;
- ICF International уюмуна, техникалык колдоо көрсөткөндүгү, талаа жумушчуларын окуткандыгы, кеңештерди, сунуштарды бергендиги жана жыйналган маалыматтарга талдоо жүргүзгөндүгү үчүн;
- Бириккен Улуттар Уюмунун Кыргыз Республикасындагы Калк Фондуна, кошумча каржылоону камсыз кылгандыгы үчүн.

Ак ниет жана өз жанын аябай иштеген жүздөгөн адамдардын иштери болбогондо изилдөө иштери жүргүзүлбөй калышы мүмкүн эле. Ошондуктан, талаа координаторлоруна жана редакторлоруна, интервью алуучуларга, медицина кызматкерлерине жана айдоочуларга бул иштерге активдүү катышкандыктары жана салым кошкондуктары үчүн өзгөчө ыраазычылык билдиребиз.

Ошону менен бирге КР МДИ-2012ни ийгиликтүү өткөргөнгө катышкан бардык респонденттердин кызматташтыгын жогору баалайбыз.

Акылбек Осмоналиев
Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин төрагасы

Динара Сагинбаева
Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министри

МИҢ ЖЫЛДЫКТЫ ӨНҮКТҮРҮҮ МАКСАТТАРЫНЫН КӨРСӨТКҮЧТӨРҮ

Миң жылдыкты өнүктүрүү максаттарынын (МӨМ) көрсөткүчтөрү

Кыргыз Республикасы, 2012

Көрсөткүчтөр	Жыныс: Эркек	Жыныс: Аял	Бардыгы
1. Жакырчылыкты жана ачкачылыкты жоюу			
1.8 5 жашка чейинки дененин эң төмөнкү массасындагы балдардын үлүшү	3.1	3.7	3.4
2. Жалпы башталгыч билим берүү менен камсыздоо			
2.1 Башталгыч билим берүүгө тартуунун таза коэффициенти[1]	90.9	93.0	92.0
3. Эркектердин жана аялдардын теңдигин камсыздоо жана аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейүүсү			
3.1 Башталгыч, орто жана жогорку билим берүү системасындагы кыздардын жана балдардын катышы			
3.1a Башталгыч билим берүү системасындагы кыздардын жана балдардын катышы[2]	кб	кб	1.0
3.1b Орто билим берүү системасындагы кыздардын жана балдардын катышы[2]	кб	кб	1.0
3.1c Жогорку билим берүү системасындагы кыздардын жана балдардын катышы[2]	кб	кб	1.2
4. Балдардын өлүм санынын деңгээлинин кыскарышы			
4.1 Беш жашка чейинки балдардын өлүм санынын коэффициенти[3]	32	34	31
4.2 Балдар өлүмүнүн коэффициенти[3]	28	27	27
4.3 Кызамыкка каршы эмделген 18-24 айлык балдардын үлүшү[4]	96.5	96.5	96.5
5. Энени коргоону жакшыртуу			
5.2 Дасыккан медицина кызматкеринин катышуусундагы төрөттөрдүн үлүшү[5]	кб	кб	99.1
5.3 Контрацептивдерди пайдаланган калктын үлүшү[6]	кб	36.3	кб
5.4 Өспүрүмдөр арасындагы төрөттөрдүн коэффициенттери[7]	кб	44.4	кб
5.5 Аялдарды антенаталдык кам көрүүгө тартуу			
5.5a Эң аз дегенде бир жолу баруу[8]	кб	97.0	кб
5.5b Төрт же андан көп баруу[9]	кб	83.6	кб
5.6 Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктар	кб	18.0	кб
6. АИВ/СПИД, безгек жана башка оорулар менен күрөшүү			
6.2 Жогорку тобокелдиктеги эң акыркы жыныстык катнашта презерватив колдонгондордун үлүшү[10]	83.8a	50.6	67.2b
6.3 АИВ/СПИД жөнүндө туура жана толук маалыматка ээ 15-24 жаштагы калктын үлүшү[11]	24.0a	19.5	21.8b
6.4 Жетим балдардын жана 10-14 жаштагы ата-энеси бар балдардын мектепке барууларынын көрсөткүчтөрүнүн катышы	0.39	1.01	0.74
	Шаар	**Айыл**	**Бардыгы**
7. Экологиялык туруктуулукту камсыздоо			
7.8 Ичүүчү суунун жакшыртылган булактарын колдонгон калктын үлүшү[12]	94.4	81.9	85.9
7.9 Жакшыртылган санитардык-техникалык курулуштарды колдонгон калктын үлүшү[13]	91.9	96.6	95.1

кб = колдонууга болбойт.

[a] Эркектерди сурамжылоо үчүн үй чарбаларды тандоо алдында эркектердин чектелген саны тандалып алынды.

[b] Жыйынтык аялдар жана эркектер үчүн тилкелердеги жөнөкөй арифметикалык орточо пайыз катары эсептелет.

[1] Көрсөткүч кенже мектеп жашындагы (7-10) балдар арасындагы башталгыч билим берүү системасына киргизүү боюнча маалыматтарга эмес, баруу боюнча маалыматтарга негизделген. Көрсөткүч орто билим берүү мектептерине алынган кенже мектеп жашындагы балдарды да камтыйт. Бул МӨМдүн 2.1, Эсепке алуунун таза коэффициентинин кыйыр көрсөткүчү.

[2] Башталгыч билим берүүгө алынган 7-10, орто билим берүүгө алынган 11-17 жана жогорку билим берүүгө алынган 18-22 жаштагы балдар арасындагы дүң коэффициентке эмес, баруунун таза коэффициенти боюнча көрсөтүлгөн маалыматтарга негизделген.

[3] Өлүмдөрдүн саны 1000 тирүү төрөлүүлөргө көрсөтүлгөн. Жыныс боюнча өлүмдөр изилдөө алдындагы он жылдык отчеттук мезгилге таандык. Өлүмдөрдүн аялдар жана эркектер боюнча жалпы көрсөткүчтөрү изилдөө алдындагы беш жылдык мезгилге таандык.

[4] Кыргызстанда кызамыкка каршы эмдөөлөр 12 айлык жаш кураста (көпчүлүк өлкөлөрдөгү 9 айлык стандарттан айырмаланып) жасалат. МӨМ таблицасында берилген маалыматтар изилдөөгө чейин кайсы бир убакыт аралыгында кызамыкка же КПКга каршы эмдөө алган 18-29 айлык балдарга таандык.

[5] Изилдөө алдындагы беш жылдык мезгил ичиндеги төрөттөр.

[6] 15-49 жаштагы азыркы учурда никеси бар, контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын колдонгон аялдардын үлүшү.

[7] 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы изилдөө алдындагы үч жылдык мезгил ичиндеги төрөттөрдүн жаш курактык көрсөткүчүнө эквиваленттелген жана 15-19 жаштагы 1,000 аялдын төрөттөрүнүн санына көрсөтүлгөн.

[8] Дасыккан медицина кызматкерлери катышкан төрөттөр

[9] Кандайдыр бир медицина кызматкери катышкан төрөттөр

[10] Жогорку коркунучтагы жыныстык катнаш респонденттин никеде турбаган жана чогуу жашабаган өнөктөшү менен болгон жыныстык катнашка таандык. Акыркы 12 ай ичинде жогорку коркунучтагы жыныстык катнашка кабылган 15-24 жаштагы аялдар менен эркектердин үлүшү көрсөтүлөт.

[11] Жыныстык катнаш убагында презерватив дерди туруктуу колдонуу жана бир гана оорубаган туруктуу өнөктөш менен жыныстык катнашта болуу АИВ/СПИД оорусунун коркунучун азайтары жөнүндө толук жана туура маалыматты билдирет: АИВ/СПИД менен ооруган адам толук дени сак адамдай көрүнүшү мүмкүн жана АИВ/СПИДдин жугуунун алдын алуу же жугуу жөнүндө эң көп таралган эки туура эмес маалыматтарды четке кагуусу мүмкүн.

[12] Ичүүчү суунун негизги булактары үйгө туташтырылган түтүктөн чыгарылган суудан, түтүктүү кудуктан же скважинадан, корголгон шахталык кудуктан, корголгон булактан, топтолгон жамгыр суусунан же бөтөлкөдөгү суулар болуп эсептелген туруктуу калктын үлүшү.

[13] Үйүндө агызылган суусу бар жатканасы, желдетилген дараткана, жакшыртылып ылайыкталган жатканасы, тилкелери бар чуңкурлуу жатканасы же башка үй чарбалары менен колдонбогон компосттук жатканасы бар туруктуу калктын үлүшү.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ

КИРИШҮҮ

1.1 ГЕОГРАФИЯЛЫК АБАЛ ЖАНА КАЛК

Кыргыз Республикасы Борбордук Азияда жайгашкан жана Казакстан, Өзбекстан, Тажикстан жана Кытай менен чектешет. Кыргыз Республикасы негизинен кургак түшүмдүү өрөөндөрдөн жана чоң капчыгайлардан турган тоолуу өлкө. Кыргызстандагы эң бийик тоо чокусу Жеңиш чокусу (7, 439 метр) болуп эсептелет. Кыргызстандын айыл чарбасынын фундаментин түзгөн негизги эки зона бар, түштүк-батышта - Фергана өрөөнү, түндүктө - Чүй өрөөнү. Кыргызстандын түндүк-чыгыш бөлүгүндө тереңдиги боюнча дүйнөдөгү экинчи тоолуу Ысык-Көл көлү жайгашкан. Көл негизинен өлкөдөгү эс алуу жана туризм аймагы катары кызмат кылат. Кыргызстандын климаты кескин континенталдуу мүнөзгө ээ – кышында суук, жайында ысык, бирок деңиз деңгээлинин бийиктигине жараша өзгөрүлүп турат (Улутстатком, 2011).

Кыргызстан тогуз административдик аймактардан турат: Ысык-Көл, Жалал-Абад, Нарын, Баткен, Талас, Чүй жана Ош облустары, Бишкек жана Ош шаарлары. Ар бир аймак райондорго бөлүнөт. 2012-жылдын 1-январындагы абал боюнча Кыргызстанда 40 район, 25 шаар жана 28 шаар тибиндеги айыл, ошондой эле 440 айыл аймак бар.

Кыргыз Республикасы суверендүү, демократиялык, укуктук, светтик, унитардык, социалдык мамлекет болуп саналат. Кыргызстан бул демократиялык жана тынчтык жолу менен президенттик шайлоолор өтүүчү өлкө. Кыргызстандын Президенти Кыргызстандын жарандарынын көпчүлүк добушу, тең жана түз добуш берүү менен 6 жылдык мөөнөткө шайланат. Акыркы президенттик шайлоо 2011-жылдын ноябрь айында өткөрүлгөн. Кыргыз Республикасынын Президенти мамлекеттин башчысы болуп эсептелет жана эл бирдигин жана мамлекеттик бийликти сактап турат.

Кыргыз Республикасынын калкы 2012-жылдын 1-январындагы абал боюнча 5,6 миллиондон ашык адамды түздү. Калктын болжолдуу үчтөн экиси айылдык калктуу пункттарда жашайт (66 пайыз). Өлкө калктын жогорку өсүшү менен мүнөздөлөт, негизинен, төрөлүүнүн жогорку көрсөткүчтөрү 2011-жылга 1000 адамга 27,1 жана өлүмдүн салыштырмалуу төмөн көрсөткүчү 2011-жылга 1000 адамга 6,5. Акыркы эки он жылдыкта туруктуу калктын саны 1,2 эсеге же 1 млн. адамга көбөйдү. Кыргыз Республикасындагы калктын жогорку төрөлүүсүн жана өсүүсүн эске алсак, калк жаш калк болуп саналат: 32 пайыз калктын 15ин жаштар түзөт, ал эми 65 жаштан жогорку калктын саны салыштырмалуу анча чоң эмес жана болжолдуу 4 пайызды түзөт (Улутстатком, 2012-ж.).

2011-жылга жашоонун күтүлгөн узактыгы аялдар үчүн 73.7 жашты, эркектер үчүн 65.7 жашты жана жыныстар аралык жаш 8 жылды түздү. Өлүмдөрдүн көпчүлүгү жүрөк кан тамырлар, жараттар, коркунучтуу пайда болуулар (рак), дем алуу, тамак сиңирүү, инфекциялык жана паразиттик оорулардан (бардык себептердин 50 пайызы) келип чыгат. Дарыга туруктуу кургак учуктун жана баңги заттарды инъекциялык колдонуунун тез өсүүсү өзгөчө бушайманды кыкты жаратат.

Кыргызстандын калкынын жыштыгы 1 чарчы километрге 28 адамды түзөт. Бишкек шаары 874357 адамы менен Кыргызстандын борбору болуп саналат жана Кыргызстандагы эң чоң шаар.

Кыргызстан көп улуттуу өлкө болуп эсептелет. 2009-жылдагы каттоонун маалыматтары боюнча Кыргыз Республикасында 100дөн ашык улуттардын өкүлдөрү жашайт. Алардын көпчүлүгү кыргыздар, жалпы калктын 70 тен ашык пайызын түзүшөт.

Башка чоң этникалык топтор булар - өзбектер, орустар, дунгандар жана уйгурлар. Мамлекеттик тили – кыргыз тили. Орус тили "улуттар аралык" байланыштын тили катары колдонулат. Кыргыз тили түрк тилдеринин тобуна кирет.

Кыргыз Республикасында көптөгөн эски жана заманбап маданий баалуулуктар бар. Улуу «Манас» эпосу көз карандысыздыктын жана кыргыз элинин эрдигин билдирип, легендарлуу баатыр Манасты даңктайт. Бул эпос муундан-муунга, ооздон-оозго өтүүчү дүйнө адабияттарындагы эң узун эпос. Ал бир миллионго жакын сапты камтыйт жана илгерки кыргыздардын география, медицина жана астрономия жөнүндө байкоолорун өзү менен кошо алып жүрөт.

1.2 Кыргыз Республикасынын тарыхы

Кыргыздар эки миңден ашык жылдар мурун Борбордук Азияда отурукташкан түрдүү этникалык топтордон келип чыккандыгын болжолдоп айтышат. 9-12-кылымдарда бул уруулардын айрымдары Борбордук жана Батыш Тянь-Шань жана Памир аймагына көчүп барган, жыйынтыгында кыргыз этникалык коомун түзүшкөн. Азыркы убакта Кыргызстан ээлеп турган аймак кылымдар бою өзүнө мүнөздүү кайчы жолун көрсөтүп келет. Легендарлуу Улуу Жибек жолу Кыргызстанда жайгашкандыктан, аскердик отряддар жана соодагерлер Кыргызстандын жери жана тарыхы жөнүндө кыскача жазууларын калтырып кетишкен.

Ар түрдүү кылымдарда бул аймакты көптөгөн каганаттар (падышалыктар) башкарып келишкен. 10-12-кылымдардын аралыгында Кыргызстанды Караханид династиясы борбору Баласагындан (азыркы Бишкектен анча алыс эмес жайгашкан жай) башкарып турган. 13-кылымдын башында монголдук үстөмдүк жана Тамерлан Ордосунун бийлиги келген.

19-кылымдын ортосунда Борбордук Азия жана анын калкы Россия Империясынын курамына кирген. Мындан жети жылдан кийин 1924-жылы Советтер Союзу Октябрь төңкөрүшүнөн (Большевисттик төңкөрүш) кийин Кара кыргыз автономиялык аймагын түзөт, көп өтпөй Кыргыз Автономиялык Республикасы болуп аталат. 1936-жылы статусу Кыргыз Советтик Социалисттик Республикасы (Кыргыз ССР) болуп көтөрүлөт.

1991-жылы 31-августта Советтер Союзу тарагандан кийин Кыргыз Республикасы расмий түрдө эгемендүү мамлекет деп салтанаттуу жарыяланган.

1.3 Экономикасы

Көз карандысыздыкты алгандан кийин Кыргыз Республикасынын экономикасынын көрсөткүчтөрү тез начарлап кетти, 1991-1995-жылдары ички дүң продукт (ИДП) 45 пайызга төмөндөдү (Улутстатком 2012). Бул шарттарда Кыргыз Республикасынын Өкмөтү экономиканы акырындык менен калыбына келтирүүгө мүмкүн болгон экономикалык реформалардын комплекстүү программаларын иштеп чыгууну, кабыл алууну, кийинчерек ишке ашырууну демилгеледи. Улутстаткомдун баасы менен 1996-2005-жылдардагы экономикалык өсүү жыл сайын орточо 4,7 пайызды (Улутстатком, 2011-жыл) түздү. 2006-2010-жылдар аралыгындагы социалдык-экономикалык көрсөткүчтөр экономиканы жана социалдык чөйрөнү начар башкаруунун, глобалдык экономикалык кризистин жана 2010-жылдагы саясий кризистин негативдүү кесепеттеринин натыйжасында төмөндөдү. Натыйжада жакырчылыктын деңгээли 2009-жылы 32 пайызга, 2011-жылы 37 пайызга көбөйдү. 2010-жылдагы саясий кризистен кийин Кыргызстандын Өкмөтү 2011-жылы бардык күчүн экономикалык өсүүгө (6 пайызга) алып келүүчү экономикалык жана социалдык туруктуулукту калыбына келтирүүгө жумшады, бирок 2012-жылы Кыргызстандын экономикалык көрсөткүчү болжолдуу маалыматтар боюнча 0,9 пайызга төмөндөдү. Төмөндөө «Кумтөр» кен казуу ишканаларынын алтын өндүрүшүнүн бир кыйла кыскарышы менен шартталды. (Бүткүл Дүйнөлүк Банктын эксперттер тобу, 2013-жыл).

Кыргызстан киреше деңгээли төмөн өлкө бойдон калат. ИДП структурасы акыркы жыйырма жылда бир кыйла өзгөрүүлөрдү башынан өткөрдү. Өнөр жай жана айыл чарбачылыгы экономиканын эки ири секторлору болуп эсептелет, муну менен бирге ИДПдагы ар бир сектордун үлүшү азыркы учурда 19 пайызга жакынды түзөт. Ошого карабастан, алардын ИДП үлүшү акыркы он жылдыкта 1991-жылдан баштап, ИДПдагы өнөр жай сектору 28 пайызды, айыл чарба сектору 35 пайызды түзгөндөн бери бир кыйла төмөндөдү. Тескерисинче, ИДПдагы сооданын үлүшү 1991-жылдагы 4 пайыздан 2010-жылга 16 пайызга көбөйдү, ал эми транспорт жана байланыш тейлөөлөрү 1991-жылдагы 4 пайыздан 2010-жылга 9 пайызга көбөйдү. ИДПдагы чакан жана орто ишканалардын үлүшү бул аралыкта 5 пайыздан 40 пайызга көбөйдү (Улутстатком, 2011).

Кыргыз Республикасы Бириккен Улуттар Уюмунун, Көз Карандысыз Мамлекеттер Шериктештигинин, Шанхай кызматташтык уюмунун жана Евразия экономикалык коомунун мүчөсү болуп саналат. Кыргызстан 1998-жылы Бүткүл Дүйнөлүк Соода Уюмуна (БДСУ) кирген.

1.4 САЛАМАТТЫК САКТОО СИСТЕМАСЫ

Кыргыз Республикасынын саламаттык сактоо системасы советтик пландык система катары чыңалган жана бардык жарандардын саламаттык сактоо тейлөөлөрүнө толук мүмкүндүк алуусун камсыздоого жана өзгөчө алдын алуу чараларына багытталган.

Тилекке каршы, мындай система анык жана туруктуу бюджеттик колдоону, көп адам ресурстарын, ошондой эле тийиштүү башкарууну талап кылат. Кыргыз Республикасындагы Советтер Союзунун жоюулушунун натыйжасында келип чыккан социалдык-экономикалык өзгөрүүлөр саламаттык сактоо секторуна да таасирин тийгизбей койбоду. Финансылык ресурстардын кыскарышы медициналык жардам жана кызмат менен камсыз кылууда эң башкы тоскоолдук болду.

Өлкөдөгү эпидемиологиялык кырдаал көптөгөн кургак учук, бруцеллез, жыныстык жолдор менен жугуучу оорулар, ич өткөк сыяктуу инфекциялык ооруларга, ошондой эле жүрөктүн ишемиялык оорулары, гипертониялык бузулуулар, инсульт, өпкөнүн өнөкөт обструктивдүү оорулары, рак сыяктуу инфекциялык эмес ооруларга мамиле чыңалган абалда калууда.

Бул факторлорго республиканын Саламаттык сактоо министрлиги тарабынан токтоосуз түрдө иш-чараларды жүргүзүү боюнча аракеттер көрүлдү. Азыркы учурда мамлекеттик саламаттык сактоо секторунда мурунку саламаттык сактоо системасын реформалоонун "Манас" мамлекеттик программасын (1996-2005-жж.), саламаттык сактоо реформасы жана Кыргыз Республикасынын калкынын саламаттыгын жакшыртуу үчүн стратегиялар боюнча тийиштүү саясатты өнүктүрүүгө багытталган "Манас таалими" программасын (2006-2011-жж.) логикалык уланткан 2012-2016-жылдарга Кыргыз Республикасынын саламаттык сактоо системасын реформалоонун "Ден соолук" улуттук программасы ишке ашырылууда.

Саламаттык сактоону реформалоонун негизги принциптери (1) калктын саламаттыгынын абалын жакшыртуу, (2) аймактар, шаар жери жана айыл жергеси аралык ден соолуктун көрсөткүчтөрүндөгү айырмачылыктарды жоюу жана азайтуу жолу менен калктын ден соолугунун барабар көрсөткүчтөрүнө жетишүү, (3) саламаттык сактоонун тийиштүү тейлөөлөрүнө кепилденген мүмкүндүктү камсыз кылуу, (4) бейтаптардын укуктарын коргоого кепилдик берүү болуп саналат.

Бул максаттар саламаттык сактоо системасын реструктуризациялоо, кызмат көрсөтүүнү приоритизациялоо жана саламаттык сактоонун каржылоо системасын өзгөртүү жолдору менен жетишилет (КР Өкмөтү, 2012).

Саламаттык сактоону реформалоо программасынын алкагында төмөнкүдөй приоритеттүү маселелер аныкталды:

- Эненин жана баланын ден соолугун жакшыртуу;
- Кургак учук, АИВ/СПИД жана башка жыныстык жолдор менен жугуучу ооруларга көзөмөл;
- Жүрөк кан тамыр ооруларын алдын алуу;
- Үй-бүлөлүк дарыгерлерди киргизүү жана ишке ашыруу;
- Стационардык тейлөөлөрдү реструктуризациялоо;
- Милдеттүү медициналык камсыздандыруу системасын жайылтуу;
- Саламаттык сактоо системасын жан башына жана дарыланган учурларга жараша каржылоого өткөрүү.

Кыргыз Республикасындагы алгачкы медициналык жардам фельдшердик-акушердик пунктар (ФАП), үй-бүлөлүк дарыгерлер топтору, үй-бүлөлүк дарыгерлер борборлору жана жалпы дарыгерлер практика борборлору аркылуу көрсөтүлөт. Бул мекемелердин башкы максаты ооруларды алдын алуу, инфекциялык ооруларга каршы иммунизациялоо, төрөткө чейинки жардамды, үй-бүлөнү пландоо боюнча кызматтарды көрсөтүү, ден соолукту чыңдоо жана адистештирилген амбулатордук дарылоону камсыз кылуу болуп эсептелет.

Экинчи деңгээлде саламаттык сактоо кызматтары оорулардын алгачкы белгилерин табуу боюнча жана оорулардын өсүүсүн алдын алуу боюнча дарылоо программалары ишке ашырылган аймактык (областтык), шаардык жана райондук ооруканаларга, жалпы дарыгерлер практикасы борборлоруна жана адистештирилген диспансерлерге көрсөтүлөт.

Кыргыз Республикасында саламаттык сактоонун үчүнчү деңгээлдеги кызматтары республикалык ооруканаларга, адистештирилген ооруканаларга жана диспансерлерге, ошондой эле илимий-изилдөө институттарына көрсөтүлөт. Эң жогорку сапаттагы жана адистештирилген медициналык жардам аталган мекемелерде көрсөтүлүп, оорулардын кесепеттерин жана майыптуулукту азайтууга багытталган.

Төрөттөрдүн дээрлик бардыгы медициналык мекемелерде жүргүзүлөт. Райондук деңгээлдеги төрөт бөлүмдөрү райондук территориялык ооруканалардын бөлүгү катары милдеттенет. Саламаттык сактоо системасын реформалоо процессинде аймактык (областтык) төрөт үйлөрү жалпы профилдеги аймактык (областтык) ооруканалар менен биригишет жана гинекологиялык оорулууларды, кош бойлуу аялдарды жана төрөгөн аялдарды тейлөөнүн сапатынын айрым баскычтары жакшырат. Жакында эле негизделген Эне жана баланы коргоо улуттук борборуна караштуу төрөт үйү үчүнчү баскычтагы медициналык мекемеге кирет.

Кыргыз Республикасындагы балдардын саламаттыгын коргоо кызматы аял жана анын ымыркайы төрөт үйүндө болгондогу төрөттөн кийинки алгачкы үч күн ичинде жана чоңойгон кезиндеги педиатрдык кызматтар менен камсыздала турган кадимки неонаталдык кам көрүүнү камтыйт. Төрөт үйүнөн чыгаргандан кийин дарыгер менен мээрман айым баланын энесине барып, ага баланы кароо маселелери боюнча кеңештерди беришип, баланы физикалык кароодон өткөрүшөт. Баланын энесинен балага туруктуу кароо жана баланын өмүрүнүн алгачкы эки жылы ичинде үй-бүлөлүк медицина борборуна же үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунан эмдетип туруу талап кылынат. Эгер балада оору күчөсө же атайын кам көрүүнү же госпитализацияны талап кылуучу башка шарттарда дарыгер баланы педиатрга жөнөтүшү мүмкүн. Азыркы убакта Кыргыз Республикасында балдарды милдеттүү эмдөө В гепатитине, полимиелитке, кургак учукка, ич келтеге, көк жөтөлгө, таякчаларга, В тибиндеги гемофилдик инфлюэнцге, кызылчага, паротитке жана кызамыкка каршы эмдөөлөрдү камтыйт. Кыргыз Республикасындагы балдарды эмдөөнүн графиги БЦЖ, В гепатит жана полиомиелитке каршы оралдык эмдөө төрөлгөн учурда жүргүзүлөт.

1.5 САЛАМАТТЫК САКТОО ТАРМАГЫНДАГЫ САЯСАТ ЖАНА ПРОГРАММАЛАР

Кыргыз Республикасынын Өкмөтү эпидемиологиялык кырдаалдын жана демографиянын, саламаттык сактоонун көрсөткүчтөрүнүн анализдери тууралуу маалыматтарды чыгарып, эне жана баланын саламаттыгын коргоо, ошондой эле Миң жылдыкты өнүктүрүүнүн максаттарына (МӨМ) жетүүгө умтулууну бирден бир негизги приоритет экендигин аныктады, алардын үчөө аялдардын жана балдардын абалына тиешелүү.

Саламаттык сактоо министрлиги саламаттык сактоо тармагында бир катар программаларды иштеп чыкты жана ишке ашырды. Төрөт палаталары жана төрөт үйлөрү жардамдарды көрсөтүү боюнча эл аралык стандарттар менен көрсөтүлгөн медициналык жардамдар жана коопсуз кош бойлуулук, төрөттөр жана төрөттөн кийинки кам көрүү, эмчек эмизүү, жаңы төрөлгөндөргө кам көрүү чөйрөсүндөгү сунушталган ДССУнун стратегиялары жаңы мамилелерди жайылтат. Бул мамилелер да тирүү төрөлүү жана наристе өлүмү боюнча ДССУнун критерийлерине негизделет.

2008-жылы 2008-2017-жылдар аралыгында Кыргыз Республикасындагы перинаталдык жардамды жакшыртуу боюнча мамлекеттик программа кабыл алынган. Анык маалыматтар базасында эффективдүү перинаталдык кам көрүүнү кеңейтүү жана акушердик жана неонаталдык кам көрүү боюнча протоколдорду жана колдонмолорду кабыл алуу эне жана баланын өлүмүн азайтуунун негизги стратегиясы болуп эсептелет. Азыркы учурда Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши саламаттык сактоо системасын каржылоо боюнча Дүйнөлүк Банктын долбоорлоруна байланышкан документтерди кароодо. Долбоорлордун максаты аткарылган иштердин базасына төлөө системасын апробоция жана/же кокусунан тандалып алынган райондук ооруканаларда энелик жана неонаталдык кам көрүү сапатында көзөмөлдү жакшыртуу, ошондой эле мамлекеттин жана медициналык мекемелердин аткарылган иштерге келишимдерди түзүү, мониторинг жана жыйынтыктарды баалоо боюнча дараметин бекемдөө болуп саналат. (Бүткүл Дүйнөлүк Банк, 2013-ж.).

Балдар курагындагы ооруларга интеграция жүргүзүү (мындан ары - БКОИЖ) программасы 5 жашка чейинки балдардын саламаттыгын коргоо чөйрөсүндө далил боло ала турган базасы бар бирден-бир алгылыктуу программа. Бул программа өлкөдө АМТЖ деңгээлинде 2000-жылдан бери жайылтылууда. Алдын алуу тейлөөлөрүнүн пакеттерин жеткирүү менен бирге БКОИЖ программасы балдардагы алгачкы жана госпиталдык деңгээлде эң көп жайылган ооруларды башкарууга багытталган. Бүгүнкү күндө БКОИЖ программасы жогорку жана орто медициналык билим берүү уюмдарындагы дипломдук билимге чейинки жана кийинки окуу программаларында жайылтылган. Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигинин "Балдар үчүн стационардык кам көрүүнүн сапатын жакшыртуу тууралуу" буйругуна ылайык пилоттук облустук бириккен ооруканаларда жана аймактык ооруканаларда бул программаны стационардык деңгээлде жайылтуу башталган.

Кыргыз Республикасында балдарга эмчек эмизүү маанилүү жана зарыл экендиги белгилүү болду. 1999-жылдан баштап ЮНИСЕФтин техникалык колдоосунда Ооруканалардын балага боорукер мамилеси демилгесинин (ОБМД) алкагында төрөт үйлөрүндө реформалар жүргүзүлдү. Бул реформалар менен эне менен ымыркайлардын ортосунда түздөн-түз байланышты аныктоо, эрте эмчек эмизүүнү демилгелөө, эне менен ымыркайга балага бир палатада калганга уруксат берүү жана талап боюнча балага эмчек эмизүү сыяктуу иш-чараларды алып барууга болот.

1999-жылдан баштап БКОИЖ программасы кеңейди жана азыркы учурда төрөттө жардам көрсөтүүчү 46 медициналык мекемелер балага боорукер мамиле статусуна ээ, төрөттөрдүн жарымына жакыны ушул мекемелерде жүргүзүлөт.

Саламаттык сактоо министрлиги ЮНИСЕФ жана башка донорлор менен кызматташууда 5 жашка чейинки балдардын тамактанууларынын статусун жакшыртуу боюнча программаларды иштеп чыкты жана жайылтты. Программанын бирден-бир түзүүчүсү 6 айдан 23 айга чейинки

балдар үчүн курамында темир, цинк, фолий кычкылы жана А, С витаминдери бар "Гүлазык" микроэлементтүү кошулмасын үй тамагына кошуп берүү болуп эсептелет.

Кыргыз Республикасында АИВ/СПИД менен күрөшүүнүн көп секторалдык стратегиясы 2012-2016-жылдар аралыгында АИВ/СПИД эпидемияларын стабилизациялоо боюнча улуттук программада кеңири жазылган. Бул программа Кыргыз Республикасында ишке ашырылган АИВ/СПИД боюнча буга чейинки үч улуттук программанын алкагында демилгеленген иш-чараларды улантууга жана жакшыртууга максатталган. Өкмөттүн 2012-2016-жылдарга программасы төмөнкү негизги багыттарды камтыйт: АИВге наркотикалык көз каранды жактардын (шприц колдонуучулар) алсыздыгын азайтуу, жыныстык жолдор менен жугуучу оорулардын алдын алуу, АИВ менен ооругандарды дарылоого, аларга кам көрүүгө жана жардам көрсөтүүгө мүмүкүндүк алууну сунуштоо, АИВге чара көрүү боюнча саламаттыкты сактоо системасынын туруктуулугун камсыз кылуу, АИВ/СПИД жаатында стратегиялык координацияны жакшыртуу жана улуттук программаны башкаруу. Бул стратегияларды ишке ашыруу АИВ/СПИД менен күрөшүү боюнча көйгөйлөрдү чечүүдө секторлор аралык мамилени кабыл алуу жолу менен мамлекеттик сектордун, жарандык коомдун, жеке уюмдардын жана көп тараптуу донорлордун катышуусу менен камсыз кылынат.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тамеки тартууга каршы күрөшүүнүн көйгөйлөрүнүн маанилүүлүгүн баамдады. Тамеки тартууга көзөмөл кылуу боюнча ДССУнун алкактык конвенциясы Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө биринчи жолу 2003-жылы берилген, ал эми 2006-жылы макулдашылган. "Кыргыз Республикасынын жарандарынын саламаттыгын тамекинин зыяндуу таасирлеринен сактоо жөнүндөгү" №175 Мыйзамы Өкмөт тарабынан 2006-жылдын августунда кабыл алынган. 2008-2015-жылдарга карата тамеки тартууну контролдоо боюнча улуттук программа жана иш-аракеттердин кыска мөөнөттүү планы Өкмөттүн 2008-жылдын 4-апрелиндеги №122 токтому менен кабыл алынган.

Кыргыз Республикасында көп жайылган жана социалдык маанидеги ооруулар (жүрөк кан тамыр оорулары, кургак учук) менен күрөшүү максатында 2009-2013-жылдарга жүрөк кан тамыр ооруларын контролдоо комплекстүү программасы жана 2013-2016-жылдарга Кургак учук–IV программасы ишке ашырылууда. Өкмөт эпидемиологиялык кырдаалды турукташтыруу үчүн 1996-жылы Түздөн-түз Байкоо Терапиясынын (мындан ары - ТБТ) алдындагы түздөн-түз байкоо менен дарылоо базасында кургак учук менен күрөшүү боюнча улуттук программаны кабыл алды. 1998-жылдан баштап ТБТга мамиле өлкөнүн бардык аймагына камсыздалды. 1998-жылдагы калкты кургак учуктан коргоо жөнүндөгү мыйзам (2002-2005-жж. толуктоо жана өзгөртүүлөр кирген) кургак учук менен күрөшүү боюнча мамлекеттик саясат үчүн негиз болду. 2000-жылы II кургак учук менен күрөшүү улуттук программасы менен кургак учуктун дарыга туруктуу түрүн дарылоо системасы жайылды. 2012-2016-жылдарга карата "Кургак учук – IV" программасы төмөнкү иштерди аныктады: эффективдүү диагностикага жалпы мүмкүндүктү камсыз кылуу, бардык бейтаптарды, кургак учук менен ооругандарды дарылоо жана реабилитациялоо, кургак учуктун жугуу деңгээлин төмөндөтүү, кургак учуктун социалдык-экономикалык жүктөмүн кыскартуу, диагностиканын жана дарылоонун жаңы ыкмаларын жана кургак учуктун алдын алуу боюнча стратегияларды жайылтуу. Программанын негизги максаты – кургак учуксуз Кыргызстан.

Бул программалар ЮСАИД, ЮНФПА, ЮНИСЕФ, ДССУ, Бүткүл Дүйнөлүк Банк жана башка көптөгөн эл аралык донор уюмдардын колдоосу менен ишке ашырылат.

Саламаттык сактоо министрлиги өлкө боюнча үй-бүлөнү пландаштыруу боюнча тейлөөлөрдүн көрсөтүлүшүнө жооп берет. Үй-бүлөнү пландаштыруу жаатындагы саясаттын негизги максаты энлердин коопсуздугунун жана кош бойлуулук учурунда тобкелдиктин төмөнкү баскычтарын камсыз кылуу, убакыттын жетишсиз аралыгы менен кош бойлуулукка байланышкан кошумча ооруларды азайтуу, ошондой эле кош бойлуулук учурундагы кошумча оорулардын

катталышын жана жайылуусун, репродуктивдик жаштагы аялдар арасындагы экстрагениталдык ооруларды кыскартуу.

Саламаттык сактоо министрлиги көптөгөн иш-чараларды өткөрүү менен бирге калк үчүн үй-бүлөнү пландаштыруу жана контрацептивдерди өлкө боюнча жеткирүү жөнүндө интенсивдик окууларды да өткөрөт. Жеке секторлор да контрацептивдерди таратууга катышышат.

Калкты үй-бүлөнү пландаштыруу жана аялдардын контрацептивдердин ар кандай түрлөрүн алууга мүмкүндүгү жөнүндө маалымдуулугу көтөрүлүү менен бирге Саламаттык сактоо министрлиги контрацептивдердин пайдаланылган ыкмаларынын сапатын, коопсуздугун, эффективдүүлүгүн камсыз кылуу маселелерине да көңүл буруп келет. Үй-бүлөнү пландаштыруу жаатындагы тейлөөлөргө көзөмөлдү камсыз кылуу менен байланышкан маселелерди Саламаттык сактоо министрлиги эне жана баланы коргоонун алкагында карап жатат.

Тилекке каршы, Кыргыз Республикасында кош бойлуулукту жасалма жол менен токтотуу төрөлүү үстүнөн көзөмөл кылуунун негизги ыкмасы бойдон калууда. Кош бойлуулукту жасалма жол менен токтотуу, жалпы профилдеги ооруканалардын амбулатордук бөлүмдөрүндө же төрөт үйлөрүндө жүргүзүлөт. Кыргыз Республикасында кош бойлуулуктун алгачкы 12-жумалыгына чейин жасалма бойдон алдырууга уруксат берилген. Айрым учурларда медициналык же социалдык белгилүү көрсөтмөлөр болгондо кош бойлуулуктун 12-жумалыгынан кийин да жасалма бойдон алдыруу жүргүзүлөт. Мындай учурларда билимдүү медицина кызматкерлери оорукана шарттарында түздөн-түз байкоону камсыздоосу керек. Акыркы жылдардагы бойдон алдыруулардын санынын азайганына карабастан, бойдон алдыруу бары бир Кыргыз Республикасынын саламаттык сактоо системасы үчүн кошумча ооруларды жайылткандыгына жана аялдардын саламаттыгына жагымсыз таасир тийгизгендигине байланыштуу көйгөй бойдон калууда.

Үй-бүлөнү пландаштыруунун коопсуз ыкмаларын колдонууну алга жылдыруу саясатынан улам акыркы бир канча жылдар аралыгында Кыргыз Республикасында контрацепциянын ыкмаларын колдонуу көп байкалууда. Жатын ичине коюлуучу спираль (мындан ары – ЖИС) салдыруу контрацепциянын көп таралган ыкмасы болуп эсептелет. Аялдардын көпчүлүгү мурункудай эле жатын ичине салынуучу спиралды ыңгайлуу жана коопсуз ыкма деп ойлошот. Кыргыз Республикасындагы аялдар контрацепциянын, оралдык контрацептивдердин жана инъекциялардын түрдүү ыкмаларын колдонууда кеңири мүмкүнчүлүккө ээ.

1.6 Кыргыз Республикасындагы саламаттык сактоо жана демография боюнча маалыматтарды жыйноо системасы

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети расмий статистикалык маалыматтарды жыйноого, иштеп чыгууга, талдоого, жалпылоого, жайылтууга, топтоого, сактоого жана эл каттоосун жүргүзүүгө жооптуу ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган болуп саналат. Төрөлүүнү, өлүмдү, никелерди жана ажырашууларды каттоо Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу жарандык абалдын актыларын жазуу бөлүмүндө жана төрөлүү, өлүү, никe жана ажырашуу актылары жазылуучу жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдарында ишке ашырылат. Жазуулардын экинчи нускасы ай сайын маалыматтарды электрондук базага киргизүүчү мамлекеттик статистиканын райондук органдарына келип түшөт, андан кийин иерархиясы боюнча областтык жана улуттук деңгээлде жогору жөнөтүлөт. Кыргыз Республикасындагы акыркы жолку эл каттоо 2009-жылы жүргүзүлүп, жыйынтыгы 2010-жылы жарыяланган. Андан сырткары Улутстатком демографиялык статистика боюнча маалыматтарды тариздөөгө жана жылдык басылмаларга жооп берет.

Калктын саламаттыгы жөнүндөгү маалыматтарды жыйноо Саламаттык сактоо министрлигине караштуу Республикалык медициналык-маалыматтык борбордун (мындан ары - РМБ) милдети болуп саналат.

Калктын саламаттыгы жөнүндө маалыматтарды РМБнын тейлөөлөрдү көрсөтүүчү кызматкерлери жыйнайт, андан соң медициналык-статистикалык маалыматтардын райондук жана облустук бөлүмдөр аркылуу РМБга берилет. Саламаттык сактоо министрлигине караштуу Республикалык медициналык-маалыматтык борбору бул маалыматтарды жыйноо жана талдоо менен алектенет жана "Кыргыз Республикасынын калкынын саламаттыгы жана саламаттык сактоонун ресурстары" жылдык отчетун жарыялайт.

Республикалык медициналык-маалыматтык борбор тарабынан саламаттык жөнүндө жыйналган жана жарыяланган маалыматтар төмөнкүдөй категорияларга бөлүнөт: 1) түрү аныкталган ооруга чалдыккандар (инфекциялык жана инфекциялык эмес); 2) себеби аныкталган өлүм; 3) антенаталдык, перинаталдык жана эрте неонаталдык өлүмдү кошкондогу балдар өлүмү; 4) энелердин себеби аныкталган өлүмү; 5) эненин жана баланын саламаттыгы, төрөткө чейинки кам көрүү, төрөттөгү жардам, бойго бүтүрбөөчү каражаттарды колдонуу, бойдон алдыруу, педиатрдык жардам, ж.б. жөнүндөгү маалыматтар; 6) медициналык мекемелердин саны, медицина кызматкерлеринин саны, оору койкалары жана ооруканада болуунун орточо узактыгы; 7) коркунучтуу оорулар (рак), кургак учук, психикалык бузулуулардан жабыркаган, баңги заттарды ашыкча колдонгон жыныстык жолдор менен жугуучу оорулар менен ооруган адамдарды кошкондогу медициналык тейлөөлөрдүн айрым түрлөрүн аныктоо менен саламаттыктын абалы жөнүндөгү маалыматтар.

1.7 ИЗИЛДӨӨНҮН МАКСАТТАРЫ ЖАНА УЮШТУРУУ

Кыргыз Республикасындагы Медициналык-демографиялык изилдөө (КР МДИ-2012) Кыргыз Республикасынын калкы жана саламаттыгы маселелери боюнча маалыматтарды жеткирүү максатында иштелип чыккан, тандап алып изилдеген репрезентативдик өлкө деңгээлиндеги изилдөө болуп саналат. КР МДИ-2012 2012-жылдын август айынан декабрь айына чейинки аралыкта Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети жана Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги тарабынан жүргүзүлгөн өлкөдөгү экинчи медициналык-демографиялык изилдөө. КР МДИ-2012ни өткөрүүгө Америка Кошмо Штаттарынын Эл Аралык Өнүгүү боюнча Агенттиги (ЮСАИД) MEASURE DHS долбоорунун алкагында колдоо көрсөттү. MEASURE DHS USAID тарабынан каржыланган программа болуп эсептелет, ICF International уюму MEASURE DHS программасынын негизинде дүйнөнүн түрдүү өлкөлөрүндө медициналык-демографиялык изилдөөлөрдү ишке ашырууда финансылык жана техникалык жардамды камсыз кылат. Кыргыз Республикасындагы БУУнун калк жаатындагы фондунун өкүлчүлүгү изилдөөнү ишке ашырууга кошумча каражаттарды бөлүп берди.

КР МДИ-2012нин негизги тапшырмалары төрөлүү жана контрацепциянын ыкмаларын колдонуу жаатында эненин жана баланын тамактануусу, балдардын өлүмдөрү, үй-бүлөдөгү зомбулук жана аялдарга мамиле, ошондой эле кургак учук, АИВ инфекциялары жана башка жыныстык жолдор менен жугуучу инфекциялар жөнүндө маалымдуулук жана мамилелер тууралуу улуттук жана аймактык деңгээлдеги маалыматтарды жыйноо. Бул изилдөөдө ушул маселелер боюнча толук маалыматтар репродуктивдик жаштагы аялдар менен эркектердин арасынан жыйналды. Тандоолордун көлөмүн берүүгө мүмкүн болгон жердеги маалыматтар региондор (облустар) боюнча бөлүү менен берилди.

КР МДИ-2012нин жыйынтыгы учурдагы социалдык программаларды баалоо жана саламаттыктын абалын жакшыртуу, аялдар менен балдарга медициналык кызматтарды алууга мүмкүндүк берүү боюнча жаңы стратегияларды иштеп чыгуу үчүн зарыл болгон маалыматтар менен камсыз кылууга арналган. Бул изилдөө саламаттыктын жана демографиянын көрсөткүчтөрүнүн маалыматтар базасын эл аралык масштабда кеңейтүүгө мүмкүнчүлүк берет.

1.7.1 Тандап алууларды иштеп чыгуу жана аны ишке ашыруу

КР МДИ-2012 үчүн тандап алуу төрөлүүнүн, наристелердин жана балдардын өлүмүнүн көрсөткүчтөрүн баалоо, ошондой эле бойдон алдыруулардын шаар жана айыл жерлери боюнча улуттук деңгээлдеги санын кошуп, толук анализди камсыз кылуу жолу менен жасалды. Көпчүлүк көрсөткүчтөр аймактык (облустук) деңгээлде бааланышы мүмкүн. КР МДИ-2012де 8,216 үй чарбасын түзгөн репрезентативдик ыктымалдуулук тандап алуусу колдонулду. Тандап алуу эки этапта өткөрүлдү. Биринчи этабында 2009-жылкы калкты жана турак жай фондун каттоонун негизинде иштелип чыккан, тандап алуунун базалык бөлүгү болгон эсептик аймактрдын тизмесинен 316 кластер тандалып алынды. Экинчи этабында негизги изилдөөнү жүргүзгөнгө чейин ар бир тандалып алынган кластер үчүн кийин изилдөөгө катышуу үчүн кайрадан жаңыланган тизмеден кокусунан тандап алуу ыкмасы менен тандап алынган үй чарбаларынын толук тизмеси түзүлдү.

Изилдөөлөрдүн жүрүшүндө 15 жаштан 49 жашка чейинки тандап алууга кабылган тигил же бул үй чарбасында туруктуу жашаган же конок болуп мурунку түнү ошол үйдө түнөгөн аялдар сурамжыланды. Жалпысынан КР МДИ-2012нин алкагында 8,208 аял сурамжылоодон өттү. Мындан сырткары, тандап алуунун алдында изилдөө үчүн тандалып алынган үй чарбаларынын үчтөн биринен 15 жаштан 49 жашка чейинки тандап алууга кабылган тигил же бул үй чарбасында туруктуу жашаган же конок болуп мурунку түнү ошол үйдө түнөгөн 2,413 эркекке сурамжылоо жүргүзүлдү.

А тиркемесинде КР МДИ-2012деги тандап алуу дизайны жөнүндө кошумча маалыматтар берилди.

1.7.2 Анкеталар

КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө үч анкета колдонулду: үй чарбаларынын анкетасы, аялдардын анкетасы жана эркектердин анкетасы. Үй чарбалардын анкетасы жана жеке анкеталар MEASURE DHS программасы иштеп чыккан стандарттык анкеталардын негизинде түзүлдү. МДИнин типтүү анкеталары Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин жана Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигинин эксперттеринин шарттарына адаптацияландырылды. Мындан сырткары, ЮСАИД, БУУнун Өнүгүү Программасы (ПРООН), БУУнун Балдар Фонду (ЮНИСЕФ) жана БУУнун калк чөйрөсүндөгү фонду (ЮНФПА), ошондой эле эл аралык жана бейөкмөт уюмдардын киргизген сунуштары эске алынды. Анкеталар алгач англис тилинде иштелип чыкты, андан кийин кыргыз жана орус тилдерине которулду. Анкеталарды болжолдуу тестирлөө 2012-жылдын май айында өткөрүлдү.

Үй чарбаларынын анкетасы тандалып алынган үй чарбасынын бардык мүчөлөрүнүн жана конокторунун тизмесин түзүү, ошондой эле үй чарбасынын социалдык-экономикалык абалы жөнүндө маалыматтарды жыйноо үчүн чыгарылган. Бул анкетанын биринчи бөлүгү үй чарбасынын ар бир мүчөсү же коногу (жашын көрсөтүү менен), жынысы, билимдин деңгээли, ошондой эле үй чарбасынын башчысына тууганчылыгы жөнүндөгү маалыматтарды камтыйт. Бул маалыматтар Кыргыз Республикасынын үй чарбалары боюнча негизги демографиялык маалыматтарды берүү жана жеке интервью жүргүзүүнүн критерийлерине туура келген респонденттерди (15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар жана эркектер) табуу үчүн колдонулду. Үй чарбаларынын анкетасынын биринчи бөлүгү ар бир баланын төрөлгөндүгүн каттоо жөнүндөгү маалыматтар менен бирге үй чарбасынын мүчөлөрүнүн башка мүнөздөмөлөрү жөнүндө маалыматтарды да камтыйт. Анкетанын экинчи бөлүгү турак жай шарттарынын мүнөздөмөлөрү (мисалы, полдун кандай материалдан жасалгандыгы, ичүүчү суунун булагы жана ажатананын тиби), керектөөчүлүк товарлардын бардыгы, ошондой эле үй чабасынын социалдык-экономикалык абалына байланышкан башка маселелер жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Мындан сырткары, анкетага үй чарбаларындагы тузду тестирлөөнүн жыйынтыктары, йоддун болушу, бойду жана салмакты өлчөөнүн

жыйынтыктары, 5 жашка чейинки балдардын жана 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын анемия тесттери киргизилди.

Аялдар анкетасында 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар арасынан маалымат жыйноо төмөнкү маселелер боюнча каралган:

- Негизги мүнөздөмөлөр;
- Кош бойлуулуктун тарыхы;
- Антенаталдык, постнаталдык жардам жана төрөттө медициналык кызматты көрсөтүү;
- Контрацепциянын ыкмаларын билүү жана колдонуу;
- Репродуктивдик ден соолук жана улуулардын ден соолугу;
- Балдар өлүмү;
- Ден соолукту коргоо жана медициналык ресурстарды колдонуу;
- 5 жашка чейинки балдарды эмдөө;
- 5 жашка чейинки балдар арасындагы ичеги инфекциялары учурлары жана респиратордук оорулар;
- Эмчек эмизүү жана эмизүүнүн узактыгы;
- Күйөөгө чыккандык жана жакынкы сексуалдык активдүүлүк;
- Бала төрөөгө мамиле;
- СПИД жана башка жыныстык жолдор менен жугуучу оорулар жөнүндө маалымат жана ага мамиле;
- Кургак учук жөнүндөгү маалымдуулук жана ага мамиле;
- Аялдардын иштери жана күйөөсү жөнүндө маалымат;
- Аялдардын ден соолугу менен байланышкан башка маселелер;
- Үй зомбулугу.

Эркектер анкетасында 15 жаштан 49 жашка чейинки эркектер арасынан маалымат жыйноо төмөнкү маселелер боюнча каралган:

- Негизги мүнөздөмөлөр;
- Ден соолукту коргоо жана медициналык ресурстарды колдонуу;
- Нике жана жакынкы сексуалдык активдүүлүк;
- Презервативдерди колдонууга мамиле;
- СПИД жана башка жыныстык жолдор менен жугуучу оорулар жөнүндө маалымат жана мамиле;
- Аялдардын статусуна мамиле.

Аялдар менен эркектердин кан басымын өлчөөнүн жыйынтыктары алардын жеке анкеталарында көрсөтүлдү.

Талаа персоналдарын окутуу

Негизги окутуу 2012-жылдын июль айында үч жумага созулуп, аны Улутстаткомдун, Саламаттык сактоо министрлигинин жана ICF International уюмунун кызматкерлери жүргүзүштү. Жалпысынан 92 адам (68 аял, 24 эркек) - супервайзерлер, талаа редакторлору, интервью алуучулар жана сапатты көзөмөлдөө боюнча персоналдар катышты. Окуу процесси лекциялар курсун, көрсөтмө интервьюларды, сурамжылоо жүргүзүү боюнча практикалык иштерди жана экзамендик сессияны камтыды. Аудиториядагы сабактарда бардык талаа персоналдары кан басымды өлчөө жана антропометрикалык өлчөө боюнча окуулардан өтүшүп, үч күндүн аралыгында талаа шарттарында сурамжылоо жүргүзүү көнүгүүлөрүн ишке ашырышты.

Медицина персоналдары өзүнчө бөлүнүп окутулду. Саламаттык сактоо министрлиги он сегиз медицина кызматкерин (16 аял, эки эркек) окууга жөнөтүштү жана алар жогорку билимдүү медицина кызматкерлери: врачтар, фельдшерлер жана мээрман айымдар. ICF уюмунун

кызматкерлери 18 медицина кызматкерлерине антропометрикалык өлчөөнү (салмак жана бой) жана анемияга (гемоглабин) кандын анализин жүргүзүү көнүгүүлөрүн окутушту. Антрометрия үчүн SECA 874 (салмак) сандык салмагы жана Shorr Board (бой) жыгач бүктөлмө бой ченегич, ал эми анемия тести үчүн HemoCue (Hb 201+ фотометр системасы) аппараты пайдаланылды. Окуу мезгилинде 7 күндүк класстык иштер, бир күндүк медициналык мекемедеги практикалык сабак жана талаа персоналдары менен үч күндүк практика жүргүзүлдү.

1.7.4 Гемоглабинге анализ

Гемоглабинге анализ анемиянын диагностикасынын алгачкы ыкмасы болуп саналат. HemoCue (Hb 201+ фотометр системасы) системасын колдонуу менен ишенимдүү өлчөө жүргүзүлөт. КР МДИ-2012 изилдөөсүн жүргүзүү үчүн тандалып алынган бардык үй чарбаларындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар жана 6 айдан 59 айга чейинки балдар анемияга тестирлөөдөн өтүштү. 15-17 жаштагы балдар жана жаш аялдар үчүн жооптуу болгон респонденттерге, ата-энелерге жана улууларга маалымдалган макулдук тууралуу арыздар окулуп берилди. Бул арыз тестирлөөнү өткөрүүнүн максаттары, анализ жүргүзүүгө уруксат жана анын жыйынтыктарын тест бүткөндөн кийин дароо жеткирүү жөнүндө маалыматтарды камтыйт.

Кан алуунун алдында бармак спирттелген кебез менен аарчылат жана абада кургатылат. Андан кийин алакандын сырт жагы, бармактарынын учтары стерилденген бир жолу колдонулуучу коопсуз ланцет менен ысытылат. Стерилденген марли тампонунун жардамы менен бармактардын тешиктеринен кандын алгачкы эки тамчысы жуулат, ал эми кандын үчүнчү тамчысы өлчөөчү шайман катары кызмат кылган жана анализдин жыйынтыгын экранга көрсөтүп берүүчү HemoCue фотометринде жайгашкан HemoCue микрокюветинде жыйналат. Ар бир үй чарбасына анемия, анын симптомдору жана алдын алуу чаралары тууралуу маалыматтарды камтыган буклеттер берилди. Гемоглабиндин деңгээли аныкталган нормативден төмөн болгон жактарга медициналык мекемелерден текшерүүдөн өтүү үчүн жолдомо кагаздар берилди.

Кандын анализин жыйноо үчүн колдонулган ланцеттер, башка буюм-тайымдар жана жабдуулар (колдонулган HemoCue микрокюветтер, кол каптар, марлилер, спирттелген кебездер, таңуучу материалдар жана биологиялык таштандыларды жыйнооучүн баштыктар) коопсуз жолдор менен жок кылынат, негизинен, биологиялык жана коркунучтуу таштандыларды зыянсыздандыруу боюнча протоколдорго ылайык, жок кылуулар жүргүзүлгөн жакынкы медициналык мекемелерге түз жеткирилет.

1.7.5 Талаа иштери жана маалыматтарды иштеп чыгуу

Изилдөөнүн маалыматтарын жыйноо тогуз топ менен ишке ашты, алардын ар биринде төрт аял интервью алуучу, бир эркек интервью алуучу, бир талаа редактору жана топтун супервайзери бар. Талаа иштери 2012-жылдын августунан башталып, 2012-жылдын декабрь айында аяктады. КР МДИнин улук техникалык персоналы талаа персоналдарынын иштерине мониторинг жүргүзүү жана жыйналган маалыматтардын сапаттарын көзөмөлдөө максатында топтун иштеген жерлерине туруктуу каттап турду. Андан сырткары, MEASURE DHS долбоорунун кызматкерлери талаа иштерине мониторингди ишке ашырышты.

КР МДИ маалыматтарын иштеп чыгуу талаа иштери башталгандан кийин тез эле башталды. интервью алуучулардын толтурган анкеталары супервайзер, бардык кластер боюнча анкеталардын аныкталган санын алууну камсыздоочу анкета администратору, эки кеңсе редактору жана маалыматтарды киргизүүчү 13 операторлордон турган маалыматтарды иштеп чыгуу боюнча атайын окутулган персоналдарга маалыматтарды киргизүү жана редактирлөө үчүн Улутстаткомдун борбордук кеңсесине үзгүлтүксүз жеткирилип турду. Изилдөөнүн маалыматтарын паралеллдүү иштеп чыгуу, маалыматтарды киргизүүдө пайда болгон көйгөйлөрдү өз убагында чечүү жана талаа топторуна алардын чечимдерине ылайык сунуштарды берүү МДИнин улук техникалык персоналына тапшырылды. Жалпысынан маалыматтардын сапаттарынын түрдүү параметрлерин текшерүү үчүн респонденттердин аткарылуучу иштеринин сапатын жакшыртуу максатында топтор менен кайра байланышты камсыздоо үчүн терүү таблицалары түзүлдү. Изилдөөнүн маалыматтарын киргизүү жана редактирлөө боюнча иштер 2013-жылдын февраль айында бүткөрүлдү.

1.8 ЖООПТОРДУН ДЕҢГЭЭЛИ

1.1-таблицада КР МДИ-2012де тандап алууну тартуулоонун үлүшү жана кеңдиги, ошондой эле сурамжылоо жүргүзүлгөн үй чарбаларынын жана жеке жактардын саны тууралуу маалыматтар берилди. Жалпысынан тандап алуу үчүн 8,208 үй чарбасы катышты. Алардын 8,083үү изилдөө жүргүзүлгөн учурда жайлашкандар, 8,040 үй чарбасы же 99 пайыздан ашыгы ийгиликтүү сурамжылоодон өтүштү. Сурамжыланган үй чарбаларындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки 8,286 аялдын 99 пайызы интервьюдан өтүштү. Ал эми 15 жаштан 49 жашка чейинки 2,495 эркектин 97 пайызы интервьюдан өтүштү.

1.1-таблица. Үй чарбалардын жана жеке жактардын сурамжылоосунун жыйынтыктары

Үй чарбалардын саны, жашаган жерине көз каранды (такталбаган) интервьюлардан саны жана жооптордун деңгээли, Кыргыз Республикасы, 2012

	Жашаган жери		
	Шаар	Айыл	Бардыгы
Үй чарбалардын интервьюсу			
Тандалып алынган үй чарбалары	2,886	5,322	8,208
Көчүп келишкен үй чарбалары	2,833	5,250	8,083
Сурамжыланган үй чарбалары	2,820	5,220	8,040
Үй чарбалардын жоопторунун деңгээли[1], (пайыз менен)	99.5	99.4	99.5
15-49 жашка чейинки аялдардын интервьюсу			
Интервьюга туура келген аялдардын саны	2,757	5,529	8,286
Сурамжыланган аялдардын саны	2,732	5,476	8,208
Интервьюга туура келген аялдар арасындагы жооптордун деңгээли[2], (пайыз менен)	99.1	99.0	99.1
15-49 жашка чейинки эркектердин интервьюсу			
Интервьюга туура келген эркектердин саны	706	1,789	2,495
Сурамжыланган эркектердин саны	690	1,723	2,413
Интервьюга туура келген эркектер арасындагы жооптордун деңгээли[2], (пайыз менен)	97.7	96.3	96.7

[1] Сурамжыланган үй чарбалары / көчүп келген үй чарбалары.
[2] Интервьюга туура келген сурамжыланган респонденттер/ респонденттер.

ҮЙ ЧАРБАЛАРЫНЫН МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ ЖАНА КУРАМЫ

2

Негизги маалыматтар

- Кыргызстандагы үй чарбасынын орточо көлөмү 4,2 адамды түзөт.
- Үй чарбасынын дээрлик бардыгы (95 пайызы) башка үй чарбасы менен аралашпаган жакшыртылган ажаткана курулуштарын колдонушат.
- Он үй чарбасынын тогузу сууну жакшыртылган булактардан алышат.Үй чарбасындагы калктын ичүүчү сууну жакшыртылган булактардан алууга мүмкүнчүлүгү 2006-жылдан тартып өзгөргөн эмес (МИКИ-2006 88 пайызды түзсө, КР МДИ-2012 86 пайызды түздү).
- Дээрлик он үй чарбасынын тогузунда үй чарбасынын мүчөлөрү колдорун жууй турган самын жана суу бар.
- Үйлөрдүн дээрлик бардыгынын полдору тигил же бул типтеги жабылган полго ээ, негизинен, жыгач же паркет, винил же линелиум же жыгач тактайларды төшөшкөн. Үй чарбасынын төрт пайызы, негизинен, айыл жериндегилер жер полду колдонушат.
- Айыл жеринде үй чарбасынын отуз үч пайызы тамак даярдоо үчүн катуу отунду колдонушат, ал эми шаардагы үй чарбаларында катуу отунду пайдалануу болгону 5 пайызды түзөт.
- Телевизору бар үй чарбаларынын саны 1997-жылдагы 85 пайыздан 2012-жылга 99 пайызга көбөйдү. Муздаткычы бар үй чарбаларынын саны 1997-жылдагы 67 пайыздан 2012-жылга 80 пайызга көбөйдү. Үй чарбаларынын көпчүлүгүндө (97 пайыз) уюлдук телефондор колдонулат, ал эми үй чарбаларынын төрттөн бири стационардык телефон колдонушат. Шаардагы үй чарбаларынын жыйырма жети пайызында компьютерлер бар, бул айыл жергесине салыштырмалуу 12 пайызга көп.
- Мектептеги билим берүүнүн толук жылынын медианасы аялдар арасында 9.8 жашты, эркектер арасында 9.7 жашты түзөт.
- Мектеп жашындагы балдар арасындагы мектепке баруу жогору, бирок бардык балдарды камсыздабайт, мектепке жаңы келе баштаган жаштагы балдардын 87 пайызы, мектепти ортолоп калган жаштагы балдардын 86 пайызы билимдин тийиштүү баскычын алуу үчүн мектепке барышат.
- Баштапкы жана орто мектепке баруудагы гендердик айырмачылыктар дээрлик байкалбайт, бирок кыздар арасындагы мектепке баруу эркек балдарга караганда көбүрөөк.
- Эрте жаштагы балдардын көпчүлүгү эрте жаштагы балдардын кандайдыр бир билим берүүчү программаларына катышышпайт, 5-6жаштагы балдардын 5 пайызы гана мектепке чейинки билим берүүчү мекемелерге барышат.

Бул бөлүм турак-жай шарттары (суу менен жабдуунун булактары, ажаткана курулуштары, турак-жай мүнөздөмөлөрү), үй чарбасындагы мүлктөр, ошондой эле үй чарбасынын курамы (башчысы жана көлөмү) жөнүндөгү маалыматтарды берет. Үй чарбасынын мүнөздөмөлөрү, турак-жай жана үй мүлктүн болушу жетиштүү жашоо индексин – үй-бүлөнүн экономикалык статусунун индикаторун эсептөө үчүн пайдаланылат. Бул бөлүм ошону менен бирге калктын жалпы мүнөздөмөсү, жыныстык, жаш курактык түзүмү жана билими тууралуу маалыматтарды камтыйт. Үй чарбаларынын курчап турган чөйрөсүн жана ушул бөлүмдөгү изилденген калкты баяндоо алдыдагы отчетто бериле турган социалдык-экономикалык кубулуштарды түшүнүүгө керек болот.

Бул бөлүмдү кароодо КР МДИ-2012де колдонулган үй чарбасынын жана калктын de jure (туруктуу) жана de facto (чыныгы) аныктамаларын кароо зарыл. Үй чарбасы бир турак бирдигинде чогуу жашаган, жашы улуу эркекти же аялды өздөрүнө үй чарбасынын башчысы кылышкан, турак-жайлык шарттарга бөлүнүшкөн, бир бүтүн катары саналышкан, туугандык карым-катнашы бар же жок жактардан же жактардын топторунан турат.

Алдыңкы күнү бир үй чарбасында түнөшкөн туруктуу же келип-кетип туруучу жашоочулар жөнүндө маалыматтар ар бир үй чарбасы үчүн алынды. de jure калкы өзүнө үй чарбасындагы

бардык туруктуу жашоочуларды, КР МДИ-2012 сурамжылоосу жүргүзүлүп жаткан учурда алардын үй чарбасында бардыгына же жоктугуна карабай, камтыйт. de facto калкына сурамжылоо жүргүзүлгөнгө чейинки түнү үй чарбасында болгон үй чарбасынын мүчөлөрү жана коноктор кирет. de jure менен de facto калкынын ортосундагы айырмачылык бир аз өзгөргөн жана эгер башкача сүйлөшүлбөсө, жыйынтыктардын көпчүлүгү de facto калкы үчүн берилет.

Тандап алуунун дизайнынын өзгөчөлүгүнүн жыйынтыгында кээ бир облустарда учурлардын саны бир бир аз байкалышы мүмкүн, натыйжада алар өлкө боюнча репрезентативдүү, облустар боюнча бөлүнүү жүргүзүү үчүн салмакталган деп саналат. Бул отчетто таблицалардагы цифралар такталган сандарды чагылдырат. Статистиканын ишенимдүүлүгүн камсыз кылуу үчүн кашаанын ичинде көрсөтүлгөн 25-49 такталбаган учурларга негизделип эсептелген пайыздар, ал эми 25 тен кем эмес такталбаган учурлардын негизиндеги пайыздар көрсөтүлгөн эмес.

2.1 ТУРАК ЖАЙДЫН МҮНӨЗДӨМӨСҮ

КР МДИ-2012де жашоочулардын саламаттыгына таасир көрсөтүүчү үй чарбаларынын жана үй чарбаларынын социалдык-экономикалык абалын чагылдыруучу жалпы мүнөздөмөлөрү боюнча маалыматтар жыйналды. Турак жай мүнөздөмөлөрү курамына ичүүчү суунун, ажаткана курулуштарынын тиби, курулуш материалдары (чатыр, дубал жана пол), электрэнергияга жана тамак даярдоочу жабдыктарга мүмкүндүк алуу сыяктуу көрсөткүчтөрдү камтыйт. Бул жыйынтыктар үй чарбалары жана шаар жана айыл жерине бөлүнгөн de jure (туруктуу) калкы боюнча берилди.

2.1.1 Ичүүчү суу

Ичүүчү суунун булагы ичүү үчүн керектелген суунун жарамдуулугунун индикатору болуп саналат. 2.1-таблицада КР МДИ-2012ге ичүүчү суу боюнча маалыматтарды жеткирүү үчүн ДССУ/ЮНИСЕФтин Суу менен жабдуу жана санитария секторунун мониторинги боюнча биргелешкен программасы сунуштаган жакшыртылган жана жакшыртылбаган суунун булактарынын классификациясын пайдаланылгандыгы көрсөтүлөт (ЮНИСЕФ жана ДССУ, 2012). Таблица ошондой эле ичүүчү сууну жеткирүүгө сарпталган убакытты жана Кыргызстандын калкы тамак үчүн пайдалануучу сууну иштеп чыгуу үчүн колдонгон сууну тазалоонун ыгын көрсөтөт.

Кыргыз Республикасында дээрлик он үй чарбасынын тогузу сууну жакшыртылган булактардан алат. Бул үй чарбаларындагы калктын көпчүлүгүнүн ичүүчү сууну алууга же суу түтүгүн турак жайдын ичине, же короосуна, же участкасына (61 пайыз) алып кирүүгө мүмкүндүгү бар же сууну коомдук түтүк өткөргүчтөн (21 пайыз) алат. Көп тараган жакшыртылбаган суу булактары жер үстүндөгү суулар (8 пайыз) болуп эсептелет, башкача айтканда, дарыялардан, плотиналардан, көлдөрдөн, көлчүктөрдөн же ушуларга окшогон булактардан алынган суулар. Он үй чарбасынын тогузунан көбү ичүүчү сууну мекеменин ичинде жайгашкан булактардан (68 пайыз) алышат же суу алуу үчүн 30 мүнөттөн көп эмес убакытты (28 пайыз) сарпташат. Үй чарбаларынын жарымынан азыраагы (45 пайыз) сууну тазалоонун тийиштүү ыкмасын колдонушат, алардын баары ичүү үчүн сууну кайнатышат.

Ичүүчү суунун булактарына мүмкүндүк шаар жериндеги үй чарбаларында айыл жергесине салыштырмалуу бир канча жогору (шаарда - 96 пайыз, айылда – 83 пайыз) жана ичүүчү суунун булагынын үй чарбасынын аймагында жайгашуусу шаар жериндеги үй чарбаларында айыл жергесине салыштырмалуу эки эсе жогору (шаарда – 91, айылда – 54 пайыз). Бирок шаар жеринде сууну тазалоонун тийиштүү ыкмаларын колдонуучу үй чарбалары (40 пайыз) айыл жергесиндеги үй чарбаларына (48 пайыз) караганда бир канча төмөн.

2.1 таблицасы. Үй чарбасындагы ичүүчү суунун булактары

Үй чарбаларынын жана туруктуу калктын ичүүчү суунун булактары, ичүүчү сууну алууга сарпталган убакыты жана жашаган жери боюнча бөлүнгөндөгү ичүүчү сууну тазалоонун ыгы боюнча пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Мүнөздөмөлөр	Үй чарбалары			Калк		
	Шаар	Айыл	Бардыгы	Шаар	Айыл	Бардыгы
Ичүүчү суунун булагы						
Жакшыртылган булак	95.9	83.4	88.2	94.4	81.9	85.9
Үйдөгү суу түтүк суусу	60.6	12.3	30.9	54.3	12.0	25.5
Короодо/бакчадагы суу түтүк суусу	27.9	31.9	30.4	31.3	29.0	29.7
Ичүүчү суу үчүн коомдук колонка	5.4	30.5	20.8	6.4	31.8	23.7
Түтүктүү кудук же скважина	1.4	2.2	1.9	1.6	2.3	2.1
Корголгон кудук	0.5	3.3	2.2	0.6	3.4	2.5
Корголгон булак	0.1	3.2	2.0	0.2	3.3	2.3
Жакшыртылбаган булак	4.1	16.4	11.6	5.5	17.9	13.9
Корголбогон кудук	0.7	0.7	0.7	0.9	0.8	0.8
Корголбогон булак	0.3	2.4	1.6	0.4	2.6	1.9
Суу ташуучу унаа/суу куя турган идиши бар араба	1.1	0.9	1.0	1.5	1.0	1.1
Жер үстүндөгү суу	2.0	12.3	8.3	2.8	13.5	10.1
Башка булак	0.0	0.2	0.1	0.0	0.2	0.1
Жок	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Ичүүчү сууну алууга сарпталган убакыт (экөөнүн аягы)						
Мекеме ичиндеги суу	91.4	53.6	68.2	89.1	51.2	63.3
30 мүнөттөн аз	7.1	40.7	27.7	8.9	42.3	31.6
30 мүнөт же андан көп	0.6	5.1	3.4	0.7	5.8	4.2
Билбейм/Жок	0.9	0.6	0.7	1.2	0.6	0.8
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Сууну колдонгонго чейин тазалоо[1]						
Кайнатуу	38.9	47.5	44.2	43.3	50.3	48.1
Хлор кошуу	0.0	0.5	0.3	0.0	0.6	0.4
Кездеме аркылуу тунутуу	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
Керамика, кум же башка фильтр	2.0	0.3	1.0	1.9	0.3	0.8
Күн дезинфекциясы	0.1	2.4	1.5	0.2	3.0	2.1
Башкалар	9.4	8.7	9.0	10.0	9.1	9.4
Эч кандай тазалоосуз	57.3	49.3	52.4	53.0	46.8	48.8
Тазалоонун ыкмасын[2] колдонгондордун үлүшү	40.4	48.4	45.3	44.9	51.1	49.1
Сандык	3,105	4,935	8,040	10,789	22,916	33,704

[1] Респонденттер сууну тазалоонун бир канча ыкмасын колдонгонун айтышы мүмкүн, ошондон улам сууну тазалоонун ыкмаларынын суммасы 100 пайызга чейин көтөрүлүшү мүмкүн.

[2] Сууну тазалоонун тийиштүү ыкмалары өзүнө сууну кайнатууну, хлорду колдонууну, тунутууну, фильтрация жана күн дезинфекциясын камтыйт.

2006-жылы Кыргыз Республикасында өткөрүлгөн Мульти индикатордук кластердик изилдөөдө (мындан ары - МИКИ) дагы изилдөө үчүн тартылган үй чарбаларынын калкынын ичинде гана ичүүчү суунун булактары тууралуу маалыматтар жыйналган. Үй чарбаларындагы калктын жакшыртылган ичүүчү сууну алууга болгон мүмкүндүктөрү КР МДИ-2006 (88 пайыз) жүргүзүлгөн убактан кийинки акыркы алты жылда (КР МДИ-2012 - 86 пайыз) өзгөрүлгөнү байкалган эмес (Улутстатком, 2007). КР МДИ-2012де анкетасына ичүүчү суунун булактарынын категорияларына КР МДИ-1997 анкетасында камтылган категориялардан айырмаланган категориялар камтылды жана алар бул эки изилдөөнүн маалыматтарын салыштырууну кыйындатат (НИИАП жана Макро Интернашнл., 1998). Ошон үчүн, 1997-жыл менен ичүүчү суунун кийинки булактарын колдонуунун тенденциясын көрсөтүү үчүн 2.1-график КР МДИ-1997 жыйынтыктары менен МИКИ-2006 жана КР МДИ-2012нин жыйынтыктары төмөнкү булактар боюнча гана салыштырылат: үйдөгү суу түтүгү, короодогу суу түтүгү. КР МДИ-1997 2006-жылдагы жана 2012-жылдагы маалыматтар менен салыштыруу үчүн туруктуу калк үчүн кайра саналды. Үй

чарбасындагы калктын түздөн-түз үйгө же үй алдына өткөрүлгөн сууга болгон мүмкүндүгү 1997-жылдагы 44 пайыздан 2012-жылга 55 пайызга көбөйдү. Көрсөткүчтөрдүн маанилүү баскычтары айыл жергесинде белгиленди. Сууну үйүнө же короосуна өткөрүлгөн суу түтүктөр тарамынан алган айыл калкынын үлүшү 1997-жылдагы 26 пайыздан 2012-жылы 41 пайызга көбөйдү, ошол эле убакта шаар жериндеги сууну суу түтүк тарамынан алууга болгон мүмкүндүк кеңири жайылып, 85 пайыздан 86 пайызга көтөрүлдү.

2.1-графиги

Үйдүн жана короонун ичине суу түтүк менен өткөрүлгөн сууларды колдонуунун динамикасы, Кыргыз Республикасы, 1997, 2006 жана 2012

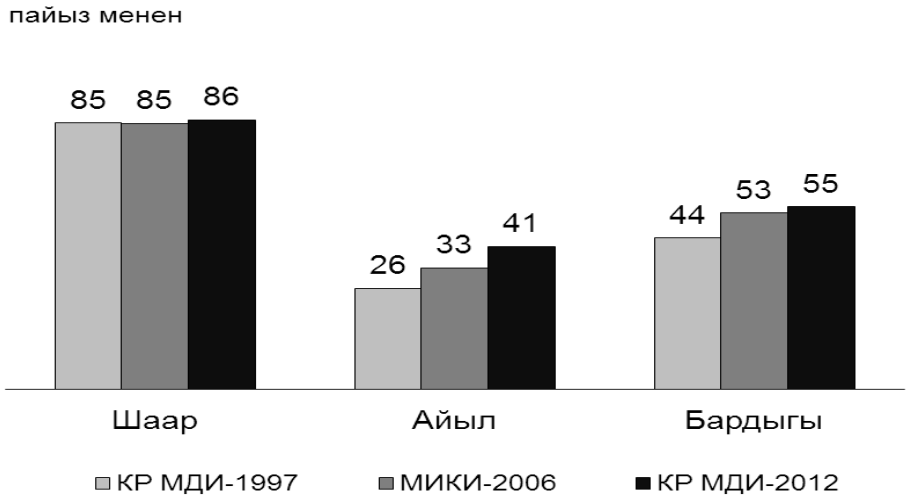

2.1.2 Санитардык курулуштар

Үй чарбасында санитардык-гигиеналык курулуштардын болушу ич ооруулардын жана башка оорулардын үй чарбасында таралуу коркунучун азайтууда маанилүү фактор болуп эсептелет. ДССУ/ЮНИСЕФтин Суу менен жабдуу жана санитария секторунун мониторинги боюнча биргелешкен программасынын бекитилген стандарттарына ылайык, ажаткана курулуштарынын гигиеналык статусу пайдаланылган курулуштун тибине жана анын коомдук колдонуудагы жай болуп саналгандыгынын негизинде аныкталат (ЮНИСЕФ жана ДССУ, 2012). Үй чарбасынын ажатканасы/дааратканасы эгер аны бир гана үй чарбасынын мүчөлөрү (т.а. башка үй чарбалары менен чогуу колдонгон жай болуп эсептелбейт) колдонсо жана курулуштун тиби адам менен адамдык калдыктарды бөлүп турса, гигиеналык деп бөлүнөт. Курулуштардын бул тиби төмөнкүлөр болуп саналат: суусу түтүктүк канализациялык системага агызылган же суусун кол менен агыза турган ажатканалар, суусун алмаштырып турган ажатканалар/септикалык танк/казылган чуңкуру, желдетилип жакшыртылган казылган чуңкуру, настилдүү казылган чуңкуру бар ажаткалар жана компост ажатканалар.

2.2-таблицада КР МДИ-2012ге тартылган үй чарбаларынын басымдуу көпчүлүгү жана үй чарбаларынын туруктуу калкынын 99 пайызы, ал эми МИКИ-2006нин маалыматтары боюнча калктын 96 пайызы жакшыртылган санитардык курулуштарды колдонгондугун көрсөтөт (Улутстатком, 2007). Жакшыртылган санитардык курулуштарды колдонгон үй чарбаларынын көпчүлүгү жакшыртылган санитардык курулуштарды башка үй чарбалары менен биргеликте колдонушпайт: Кыргыз Республикасындагы үй чарбаларынын 4 пайызы гана жакшыртылган санитардык курулуштарды башка үй чарбалары менен биргеликте колдонушат. КР МДИ-2012нин анкетасында санитардык курулуштардын категориялары КР МДИ-1997нин анкетасында колдонулган категориялардан айырмаланып турарын баса белгилеп кетүү керек жана эки изилдөөнүн маалыматтарын салыштырууга болбойт.

2.2-таблица Үй чарбаларындагы санитардык курулуштар

Үй чарбаларынын жана туруктуу жашаган калктын колдонгон ажаткана/дааратканын тиби боюнча жашаган жеринин тибине ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Ажаткананын/дааратканын тиби	Үй чарбалары			Калк		
	Шаар	Айыл	Бардыгы	Шаар	Айыл	Бардыгы
Жалпы эмес колдонуудагы жакшыртылган ажаткана	91.6	96.7	94.7	91.9	96.6	95.1
Суусу канализация системасына агызылган ажаткана	37.9	2.2	16.0	32.1	1.8	11.5
Септикалык танкы бар ажаткана	0.7	0.0	0.3	0.9	0.0	0.3
Казылган чункуру бар ажаткана	0.5	0.2	0.3	0.7	0.1	0.3
Желдетилип жакшыртылган кырылган чуңкуру бар дааратканa	2.9	5.1	4.2	3.0	4.8	4.2
Настилдүү казылган чуңкуру бар дааратканa	49.5	89.2	73.9	55.2	89.9	78.8
Чогуу колдонулган ажаткана[1]	7.3	1.9	4.0	6.8	1.9	3.5
Суусу канализация системасына агызылган ажаткана	4.1	0.0	1.6	3.5	0.0	1.1
Суусу казылган чуңкурга агызылган ажаткана	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Желдетилип жакшыртылган казылган чуңкуру бар дааратканa	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1
Настилдүү казылган чуңкуру бар дааратканa	3.1	1.8	2.3	3.3	1.8	2.3
Жакшыртылбаган ажаткана	1.1	1.5	1.3	1.3	1.5	1.5
Суусу канализация системасына, септикке,чуңкурга кошулбаган ажаткана	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Настилсиз чуңкуру бар дааратканa/ачык чуңкур	1.0	1.4	1.3	1.3	1.5	1.4
Челек	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Шарты жок/жыгач/пол	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Саны	3,105	4,935	8,040	10,789	22,916	33,704

[1] Ажаткана курулуштары эгер эки же андан көп үй чарбалары чогуу колдонулбаса, жакшыртылган деп аталат.

Казылган настилдүү чуңкур (74 пайыз) ажатканын эң көп жайылган тиби болуп саналат. Үй чарбаларынын алтоосунун бири суусу канализация системасына кошулган ажатканы колдонот, андан кийин желдетилип жакшыртылган казылган чуңкуру бар дааратканы (4 пайыз) колдонушат. Шаар жериндеги үй чарбаларынын болжолдуу бешинин экөө агызуучу суусу бар ажаткана колдонушат, ошол эле убакта бул типтеги ажатканалар айыл жеринде өтө аз (2 пайыз).

2.1.3 Турак жайдын башка мүнөздөмөлөрү

2.3-таблицада социалдык-экономикалык абалды чагылдырган жана үй чарбаларынын мүчөлөрүнүн саламаттыгына түздөн-түз таасир эткен турак жайдын башка мүнөздөмөлөрү боюнча үй чарбаларынын жана туруктуу калктын бөлүнүшү көрсөтүлөт.

2.3-таблица. Үй чарбаларынын мүнөздөмөлөрү

Үй чарбаларынын турак жайдын мүнөздөмөлөрү боюнча пайыздык бөлүнүшү, тамак даярдоо үчүн күйүүчү майды колдонуучу үй чарбалардын пайызы жана үйдүн ичинде чылым чегүүнүн жыштыгы боюнча жашаган жеринен көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Үйдүн мүнөздөмөсү	Жашаган жеринин тиби		Бардыгы
	Шаар	Айыл	
Электр энергия			
Бар	99.8	99.8	99.8
Жок	0.2	0.2	0.2
Болбогон	0.1	0.0	0.0
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Полдун материалы			
Жер/кум	1.3	4.9	3.5
Кык	0.0	0.2	0.1
Тактайлар	15.5	26.6	22.3
Камыш	0.2	0.3	0.3
Паркет же жылмаланган жыгач	44.0	55.0	50.8
Винил/линолеум	36.9	10.6	20.8
Керамикалык такта	0.3	0.1	0.2
Цемент	1.1	1.6	1.4
Килем	0.4	0.2	0.3
Башкалар	0.3	0.5	0.4
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Сырткы дубалдын материалы			
Жер	4.6	13.0	9.7
Сөңгөк/көтөрмө	0.2	2.9	1.8
Ылайлуу саман	17.0	31.7	26.0
Ылайлуу таштар	0.7	1.1	0.9
Самансыз	0.3	0.1	0.2
Кайталанып колдонулган сөңгөк	1.2	1.8	1.6
Цемент	3.3	4.5	4.0
Акиташтуу же цементтүү таш	0.2	0.3	0.3
Кирпич	40.9	39.6	40.1
Цемент блоктору	3.4	2.5	2.8
Саман	0.7	1.0	0.9
Тактайлар/жыгач тактайчалар	0.2	0.3	0.3
Шлак/шлакоблок	2.1	0.6	1.2
Полимер	0.1	0.0	0.0
Бетон/темирбетон/панель/монолит	25.1	0.3	9.9
Башкалар	0.0	0.1	0.1
Жок	0.0	0.1	0.1
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Тунуке			
Мат	0.2	0.2	0.2
Жыгач тактайлар	0.2	0.1	0.1
Толь	4.1	0.2	1.7
Металл	4.8	6.7	6.0
Жыгач	0.5	0.9	0.7
Шифер	63.4	89.4	79.3
Керамикалык такталар	2.6	2.3	2.4
Цемент/бетон такталары	24.1	0.1	9.4
Башкалар	0.1	0.0	0.1
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Уктоо үчүн бөлмө			
Бир	37.8	17.3	25.2
Эки	42.3	48.5	46.1
Үч же андан көп	19.2	33.6	28.0
Жок	0.7	0.6	0.6
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Тамак даярдоочу жай			
Үйдө	79.2	45.3	58.4
Башка курулуш	19.8	50.4	38.6
Короодо	0.9	4.2	2.9
Жок	0.1	0.2	0.1
Бардыгы	100.0	100.0	100.0

уландысы

2.3-таблица. уландысы

Үй чарбаларынын турак жайдын мүнөздөмөлөрү боюнча пайыздык бөлүнүшү, тамак даярдоо үчүн күйүүчү майды колдонуучу үй чарбалардын пайызы жана үйдүн ичинде чылым чегүүнүн жыштыгы боюнча жашаган жеринен көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Үйдүн мүнөздөмөсү	Жашаган жеринин тиби		Бардыгы
	Шаар	Айыл	
Тамак даярдоо үчүн күйүүчү май			
Электр энергия	41.3	60.4	53.0
Күйүүчү газ/Жаратылыш газы/Биогаз	54.2	6.1	24.7
Көмүр, күрөң көмүр	0.4	0.3	0.4
Жыгач көмүрү	0.0	0.9	0.6
Отун	2.0	12.0	8.2
Саман/бутактар/кууракан чырпык	1.1	4.2	3.0
Айыл чарба өсүмдүктөрүнүн калдыктары	0.3	6.3	4.0
Тезек/кык	0.7	9.6	6.2
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Тамак даярдоо үчүн күйүүчү май колдонгондордун пайызы[1]	4.5	33.4	22.2
Үйдө чылым чегүүнүн жыштыгы			
Күн сайын	22.7	36.4	31.1
Жума сайын	1.6	3.6	2.8
Ай сайын	0.3	0.5	0.4
Айына бир жолудан аз	0.5	0.5	0.5
Эч качан чегишкен эмес	74.9	59.0	65.1
Өткөрүп жиберген	0.1	0.0	0.0
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Саны	3,105	4,935	8,040

[1]Көмүр/күрөн көмүр, сөңгөк көмүр, жыгач, саман/бадал/чөп, айыл чарба өсүмдүктөр жана жаныбарлардын тезегин камтыйт.

Кыргыз Республикасындагы дээрлик бардык үй чарбалары электр менен жабдылган. Турак жайлардын көпчүлүгүндө полдун тигил же бул тиби колдонулган, бирок үй чарбаларынын 4 пайызы полу топурак менен жасалган же жер турак жайларда жашашат. Жер полдор шаар жерине (1 пайыз) караганда айыл жеринде (5 пайыз) көп кездешет. Шаардык жана айылдык үй чарбалары кирпич дубалдарга көп маани беришет (41 жана 40 пайыз). Айыл жериндеги турак жай курулуштардын дээрлик үчтөн бири саман жана ылайды колдонуу менен курулган (32 пайыз), ошол эле убакта бул материал шаар жеринде аз кездешет (17 пайыз). Шифер шаар жеринде да, айыл жеринде да эң жогорку маанидеги турак жай чатырларын жабуучу материал болуп саналат (63 жана 89 пайыз), ошол эле убакта цемент/бетон блоктору шаарларда гана топурактын ордуна материал катары колдонулат (24 пайыз).

Кыргыз Республикасындагы үй чарбаларынын болжолдуу төрттөн үчөө жок эле дегенде уктоо үчүн колдонулуучу эки бөлмөгө ээ, ал эми 28 пайызы үч же андан көп уктоочу бөлмөлөргө ээ. Уктоо үчүн колдонулуучу бир гана бөлмөгө ээ болуу мүмкүндүгү айыл жериндеги (17 пайыз) үй чарбаларына караганда шаар жериндеги (38 пайыз) үй чарбаларында эки эсеге жогору.

Күйүүчү майды колдонуунун натыйжасында имараттын ичиндеги абанын булгануусу оору-сыркоо жана өлүм коркунучтарына байланыштуу (ВОЗ, 2006b). 2.3-таблицада Кыргыз Республикасындагы үй чарбаларынын көпчүлүгү тамак даярдоо үчүн электрэнергиясын (53 пайыз) же күйүүчү газды, жаратылыш газын, биогазды (25 пайыз), болжолдуу түрдө онунан экөө күйүүчү май (мисалы, сөңгөк, көмүр, сөңгөк көмүр, саман, бадал, чөп, айыл чарба өсүмдүктөрү же кык) колдонорун көрсөтөт. Айыл жериндеги үй чарбалары тамак даярдоо үчүн шаар жериндеги үй чарбаларынан айырмаланып, күйүүчү майды көп колдонушат (33 жана 5 пайыз). Бирок айыл жериндеги үй чарбалары тамакты турак жайдан бөлүнгөн курулушта же сыртта даярдашат, натыйжада күйүүчү майды жагууда бөлүнүп чыккан булгоочу заттардын таасири азайат, айыл

жериндеги үй чарбаларынын жарымынан көбү тамакты турак жайдан бөлүнгөн курулушта же сыртта даярдашканын айтышкан. Кыргыз Республикасында тамак даярдоо үчүн күйүүчү майды колдонуу азайууда. Жалпысынан МИКИ-2006да (Улутстатком, 2007) үй чарбаларынын 37 пайызы КР МДИ-2012нин 22 пайызына салыштырмалуу тамак даярдоо үчүн күйүүчү майды колдонорун айтышкан. Тамак даярдоо үчүн күйүүчү майды колдонгон үй чарбаларынын үлүшү 2006-жылдагы 12 пайыздан 2012-жылдагы 5 пайызга чейин төмөндөгөн, ал эми айыл жериндеги үй чарбаларында 56 пайыздан 33 пайызга чейин төмөндөгөн. КР МДИ-1997ни жүргүзүүдө тамак даярдоо үчүн колдонулуучу күйүүчү май тууралуу маалыматтар жыйналган эмес.

Пассивдүү чылым чегүүгө кабылган үй чарбаларын баалоо максатында үйдүн ичинде чылым чегүү тууралуу маалыматтар 2.3-таблицада берилди. Пассивдүү чылым чегүү чылым чекпеген балдардын жана улуулардын ден соолугу үчүн коркунуч болуп саналат. Мисалы, илимий-изилдөө маалыматтары боюнча пассивдүү чылым чегүүгө кабылган балдар респиратордук, кулак жана өпкөнүн жетишсиз өнүгүүсү ооруларынын жогорку тобокелдигине ээ (АКШнын Саламаттыкты сактоо жана социалдык кызматтар департаменти, 2006) жана пассивдүү чылым чегүүгө кабылган кош бойлуу аялдарда баланын денесинин төмөнкү массасы менен төрөлүү коркунучу жогору (Виндхэм и др., 1999). Жалпысынан Кыргыз Республикасындагы үй чарбаларынын үчтөн бириндеги респонденттери үйүнүн ичинде, ал эми 31 пайызы үйүнүн ичинде ар бир күнү, 3 пайызы ар бир жума сайын чылым чегишет. Үйдүн ичинде шаар жерине караганда айыл жеринде көп чегишет (25 жана 41 пайыз).

2.2 Үй чарбасында мүлктөрдүн болушу

Мүлктүн болушу үй чарбаларынын социалдык-экономикалык деңгээлинин индикатору болуп саналат. Мындан сырткары айрым товарлар белгилүү артыкчылыкка ээ. Радио же телевизордун болушу үй чарбасынын мүчөлөрүнө новатордук идеялар жөнүндө маалыматтарды жеткирет, муздаткыч тамак-аш азыктарынын сапаттарын узартат, ал эми транспорттук каражаттар жашаган жерден сырткары жайгашкан тейлөөлөргө кеңири мүмкүндүктү камсыз кылат. 2.4-таблицада үй чарбалары ээлик кылган мүлктөрдүн жашаган жеринен көз каранды айрым түрлөрү көрсөтүлгөн.

2.4-таблица. Үй чарбаларынын мүлктөрү

Транспорт каражаттары, айыл чарба жерлери, жандыктары, кол сааттары же банктык эсептери сыяктуу түрдүү мүлктөргө ээлик кылган үй чарбаларынын жашаган жеринен көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Мүлктөр	Жашаган жеринин тиби		Бардыгы
	Шаар	айыл	
Үй чарбаларынын мүлктөрү			
Радио	28.9	42.7	37.4
Телевизордун каалаган түрү	99.1	98.2	98.5
Кара-ак телевизор	5.6	7.2	6.6
Түстүү телевизор	97.2	96.9	97.0
DVD-плеер	79.5	82.2	81.1
Спутникалык антенна	29.3	29.3	29.3
Компьютер	26.9	11.7	17.6
Интернет байланыш	10.0	5.4	7.2
Телефондун каалаган түрү	97.9	97.4	97.6
Уюлдук телефон	95.3	97.2	96.5
Уюлдук эмес телефон	50.1	9.9	25.4
Домофон	2.6	2.2	2.3
Сандык фотоаппарат	32.8	22.1	26.2
Видеокамера	12.2	7.0	9.0
Килем	98.4	98.2	98.3
Стол	94.1	87.0	89.8
Стул	73.5	64.8	68.2
Диван	82.1	75.2	77.9

уландысы

2.4-таблица. уландысы

Керебет	71.0	78.3	75.5
Сервант/горка/дубал шкаф	85.0	86.7	86.0
Муздаткыч	85.4	75.8	79.5
Тоңдургуч	3.2	3.8	3.6
Электр кургаткычы	25.6	22.6	23.7
Желдеткич	7.8	3.8	5.3
Кир жуугуч машина	72.8	61.9	66.1
Чаң соргуч	63.9	37.2	47.5
Тигүүчү машина	38.1	63.3	53.6
Транспорттук каражаттар			
Велосипед	16.8	29.2	24.4
Араба	1.9	13.3	8.9
Мотоцикл/мопед	1.0	1.3	1.2
Автомобиль	44.1	47.5	46.2
Жүк ташуучу унаа	2.1	6.2	4.6
Моторлуу кайык	0.0	0.1	0.1
Трактор/комбайн	0.4	4.2	2.7
Айыл чарба жерлерине ээлик кылуу	22.1	78.4	56.6
Жандыктардын болушу[1]	14.8	71.8	49.7
Сааттар	38.8	35.3	36.7
Банктык эсеп	6.3	3.2	4.4
Саны	3,105	4,935	8,040

[1]Мал, үйүр, айыл чарба малдары, аарылар уюгу же канаттуу.

Үй чарбаларынын дээрлик бардыгында (99 пайыз) телевизордун тигил же бул түрү, биринчи кезекте түстүү телевизорлор бар, онунун сегизи DVD-плеер жана онунун үчүндө менчик спутникалык антенналар бар. Үй чарбаларынын басымдуу көпчүлүгү (98 пайыз) телефонго ээ жана уюлдук телефондордун саны стационардык телефондорго караганда алда канча көп. Үй чарбаларынын жети пайызынын үйүндө интернетке кирүүгө мүмкүндүк бар. Башка мүлктөргө ээ үй чарбаларынын үлүшүндө бир кыйла айырмачылыктар бар. Мисалы, домофон 2 пайыз, килем 98 пайыз, стол 90 пайыз, сервант же дубал шкафы 86 пайыз жана муздаткыч 80 пайыз. КР МДИ-2012 менен КР МДИ-1997нин жыйынтыктарын (НИИАП жана Макро Интернашнл., 1998) салыштыргандан кийин телевизорго ээ үй чарбаларынын үлүшү 1997-жылдагы 85 пайыздан 2012-жылдагы 99 пайызга чейин өскөндүгү, муздаткыч 1997-жылдагы 67 пайыздан 2012-жылдагы 80 пайызга чейин өскөндүгү, телефон 1997-жылдагы 30 пайыздан 2012-жылдагы 98 пайызга чейин өскөндүгү белгилүү болду.

КР МДИ-2012 менен МИКИ-2006нын (Улутстатком, 2007) жыйынтыктарын салыштырганда уюлдук телефондорго ээ үй чарбаларынын үлүшү 2006-жылдагы 27 пайыздан (маалыматтар жарыяланган эмес) 2012-жылдагы 97 пайызга чейин бир кыйла өскөндүгүн жана фиксирлөөчү телефондук аппаратка ээ үй чарбалынын үлүшү бир эле убакта 2006-жылдагы 40 пайыздан (маалыматтар жарыяланган эмес) 2012-жылдагы 25 пайызга чейин төмөндөгөнүн көрсөтөт. Компьютерлердин саны өскөнү менен уюлдук телефондорду колдонуунун үлүшүндөй кескин көбөйбөдү, үй чарбаларынын менчигиндеги компьютерлердин саны 2006-жылдагы 6 пайыздан (маалыматтар жарыяланган эмес) 2012-жылдагы 18 пайызга чейин көбөйгөн. Ошону менен бирге радиого ээ үй чарбаларынын саны 2006-жылдагы 51 пайыздан (маалыматтар жарыяланган эмес) 2012-жылдагы 37 пайызга чейин азайган.

2.4-таблицада көрсөтүлгөндөй, шаардык жана айылдык үй чарбалары мүлктөрдүн айрым түрлөрүнүн санына ээлик кылууда айыл жерине салыштырмалуу айырмачылыктарга ээ. Эң көп белгилүү үч айырмачылык телефондорго, чаң соргучтарга жана компьютерлерге ээлик кылууда байкалат; шаар жериндеги үй чарбаларынын 50 пайызы уюлдук эмес телефондорго ээ, 61 пайызы чаң соргучтарга жана 27 пайызы компьютерге ээ, ал эми айыл жериндеги бул көрсөткүчтөр 10, 37

жана 12 пайызды түзөт. Тескерисинче, айыл жериндеги үй чарбалары шаар жериндеги үй чарбаларына караганда тигүүчү машинага жана радиого көп ээлик кылышат.

2.4-таблицада үй чарбаларынын транспорттук каражаттарга ээлик кылуусу жөнүндө маалыматтар көрсөтүлгөн. Үй чарбаларынын жыйырма төрт пайызы велосипедге, 46 пайызы автоунаага, 5 пайызы жүк ташуучу унаага жана 3 пайызы тракторго ээ экендигин айтышкан. Айыл жериндеги үй чарбалары шаар жериндеги үй чарбаларына караганда автоунаа же жүк ташуучу унаага, велосипедге (29 пайызга 17 пайыз) же тракторго (бир пайыздан азга салыштырмалуу 4 пайыз) көп ээлик кылышат.

Автоунаасы бар үй чарбаларынын үлүшү КР МДИ-1997нин жыйынтыктары менен салыштырганда 22 пайызды түзгөн, 2012-жылы эки эсе көбөйүп, 46 пайызды түздү. Велосипеди бар үй чарбаларынын үлүшү 1997-жылдагы 10 пайыздан 2012-жылы эки эсе көбөйүп, 24 пайызды түздү.

Үй чарбаларынын жарымынан көбү (57 пайыз) айыл чарба жерлерине[1] жана 50 пайызы айыл чарба жаныбарларына ээ. Күтүлгөндөй, айыл жериндеги үй чарбаларында айыл чарба жерлеринин бар болуу мүмкүндүгү, шаар жериндеги айыл чарба жаныбарларына (72 пайызга 15 пайыз) караганда алда канча жогору (78 пайызга 22 пайыз).

Кыргызстандагы үй чарбаларынын бир азы банктык эсепке ээ. Шаар жериндеги үй чарбаларынын 6 пайызы жана айыл жериндеги үй чарбаларынын үч пайызы банктык эсепке ээ.

2.3 Үй чарбаларынын жетиштүү жашоосу

КР МДИ-2012нин анкетасында үй чарбаларынын керектөөсү жана кирешелери тууралуу түз суроолор болгон жок. Изилдөөнүн жүрүшүндө алынган турак жай фонду, үй чарбаларынын мүнөздөмөлөрү жана мүлктөрү жөнүндө кеңири маалыматтар 2.5-таблицада көрсөтүлгөн жетиштүү жашоо индексин түзүү үчүн пайдаланылды. Жетиштүү жашоо индекси чыгашалардын жана кирешелердин көрсөткүчтөрүн кыйыр мүнөздөйт жана медициналык жана башка тейлөөлөрдү алуудагы теңсиздикти жана саламаттыкты баалоо үчүн мыкты индикатор болуп саналат (Rutstein, 2000; Rutsteinand Johnson, 2004) .

Шаар жана айыл жериндеги үй чарбаларынын айырмачылыктарын аныктаган жетиштүү жашоо индексин түзүү процесси үч этапты камтыйт. Биринчи этапта шаар жери үчүн да, айыл жериндеги калктуу пункт үчүн да мүнөздүү болгон индикаторлорду тандоо калктуу пункттардын эки тибиндеги үй чарбаларынын жетиштүү жашоо баллын аныктоо үчүн колдонулду. Балдарды коюу үчүн айрым дихотомикалык (0-1) интикаторлордо категориялык алмашуулар түзүлдү. Бул алмашма жана үзгүлтүксүз көрсөткүчтөр кийин ар бир үй чарбасы үчүн жалпы баллды алуу үчүн башкы компоненттерди талдоонун жардамы менен талданды. Экинчи этапта айрым баллдар атайын аймактык көрсөткүчтөрдү пайдалануу менен шаар жериндеги жана айыл жериндеги үй чарбаларына коюлду. Үчүнчү этапта айрым атайын баллдар улуттук деңгээлде аймактык баллдар жалпы баллдарды артка жылдыруу аркылуу оңдоп-түзөө жолу менен жетиштүү жашоонун жалпы индексин алуу үчүн кураштырылды. Натыйжада жетиштүү жашоонун жыйынды индекси орточо маниге, нөлгө барабар жана стандарттык четке кагуу бирге барабар болгон маниге ээ.

Мындан кийин индекстер эсептелинип, улуттук деңгээлде жетиштүү жашоонун квинтилдери үй чарбаларынын туруктуу калкынын ар бир мүчөсүнө коюлган баллдарына ылайык баллдарды коюу жолу менен түзүлдү, андан кийин алар бирдей беш категорияга бөлүнүп, ар бир категорияга калктын болжолдуу 20 пайызы туура келди.

[1]Кыргыз Республикасынын Конституциясына жана жер кодексине ылайык жер участкалары Кыргыз Республикасынын жарандарына жана юридикалык жактарына мөөнөтсүз колдонуу үчүн берилет. Айыл чарба муктаждыктары үчүн жарамдуу жерлер физикалык жана юридикалык жактарга айыл чарба өндүрүшү үчүн берилиши мүмкүн (GKR 2010, GKR 2012b).

2.5-таблицада жашаган жеринин тиби жана региону боюнча бөлүнүшүнө ылайык жетиштүү жашоо деңгээли боюнча беш квинтилге бөлүнгөн калктын пайыздык бөлүнүшү көрсөтүлөт. Бул бөлүнүштөр аймактар боюнча жашоо деңгээлинде дифференциациянын баскычына көрсөтүлөт.

2.5-таблица. Жетиштүү жашоо квинтилдери

Жетиштүү жашоо квинтилдери жана Джини коэффициенти боюнча туруктуу калктын жашаган жеринин тиби жана региону боюнча пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Жашаган жеринин тиби/облус	Жетиштүү жашоо квинтилдери					Бардыгы	Адам	Джини коэффициенти
	Эң төмөнкү	Экинчи	Орто	Төртүнчү	Эң жогорку			
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	8.3	1.0	0.9	27.4	62.4	100.0	10,789	0.18
Айыл	25.5	28.9	29.0	16.5	0.0	100.0	22,916	0.18
Облусу								
Ысык-Көл	37.4	22.6	14.3	19.7	6.0	100.0	2,946	0.25
Жалал-Абад	22.0	30.0	26.3	14.5	7.2	100.0	5,903	0.23
Нарын	49.1	21.7	12.1	12.8	4.3	100.0	1,568	0.12
Баткен	8.3	25.5	41.7	21.3	3.2	100.0	2,601	0.23
Ош	31.9	25.9	23.8	17.3	1.0	100.0	7,064	0.08
Талас	31.6	27.9	21.9	17.6	1.0	100.0	1,649	0.19
Чүй	9.3	17.0	24.3	38.1	11.4	100.0	5,805	0.17
Бишкек шаары	0.5	0.4	0.1	12.1	86.9	100.0	4,855	0.02
Ош шаары	1.2	1.0	2.4	18.4	77.1	100.0	1,313	0.07
Бардыгы	20.0	20.0	20.0	20.0	20.0	100.0	33,704	0.21

2.5-таблицада берилген жыйынтыктар жашаган жердин тиби же калктын жашаган региону боюнча жашоонун бирдей эмес бөлүнүшүн көрсөтөт. Мисалы, шаар жеринин 90 пайызы эң жогорку эки квинтилге кирет. Тескерисинче, айыл калкынын 54 пайызы эң төмөнкү эки квинтилге кирет. Региондор боюнча окшош айырмачылыктар байкалат. Мисалы, Бишкек шаарынын калкынын 99 пайызы эң жогорку эки квинтилге кирсе, ошол эле убакта Нарын облусунун калкынын 71 пайызы жана Ысык-Көл, Ош, Талас облустарынын калкынын бештен үчүнө жакыны (60, 58 жана 60 пайыз) төмөнкү эки квинтилге кирет.

2.5-таблицада 0 бир калыптуу, ал эми 1 бир калыптуу эмес бөлүнүүнү билдирген жердеги жетиштүү жашоо контрацепциясынын деңгээлин билдирген Джини коэффициентин көрсөтөт. Джини коэффициенти улуттук деңгээлде 0, 21ге барабар жана шаар жеринде да, айыл жеринде да бирдей (0,18), калк арасындагы жашоонун жетиштүү бир калыпта бөлүнүшүн күбөлөндүрөт. Регионалдык айырмачылыктар анча чоң эмес, эң жогорку коэффициент Ысык-Көл (0,25), Жалал-Абад (0,23) жана Баткен (0,23) облустарында байкалат жана бул региондордогу жетиштүү жашоонун бир калыпта эмес бөлүнүшүн көрсөтөт.

2.4 Колдорду жууп тазалоо

Колдорду суу жана самын менен жууп тазалоо идеалдуу гигиеналык практика болуп саналат. Изилдөө колдорду суу жана самын менен (же кол үчүн тазалоочу күл же кум сыяктуу каражаттар менен) жууп тазалоо ич өткөктүн, респиратордук инфекциялардын жана башка инфекциялык оорулардын жугуу коркунучун азайтат (Ensink, 2008; Luby, 2005). Колдорду жууп тазалоо жөнүндө маалыматтарды алуу үчүн КР МДИнин интервью алуучулары үй чарбаларынын мүчөлөрүнөн колдорун көбүнчө кайсы жерде жууй тургандыгын сурашты жана байкоонун негизинде суунун, самындын же башка тазалоочу каражаттардын болушу жөнүндө маалыматтарды жазып алышты.

2.6-таблицада үй чарбаларынын 98 пайызында колдорду жуу үчүн жайлар каралгандыгы көрсөтүлөт. Негизинен үй чарба мүчөлөрүнүн колдорун жууй турган жайлары үйлөрүнүн ичинде

жайгашкандыктан, интервью алуучулар ал жайларды көрө алышкан жок (маалыматтар көрсөтүлгөн эмес).

2.6-таблица. Колдорду жуу

Кол жууганга каралган жайы, үй чарбаларынын мүчөлөрү колдорун көп жууган жери бар үй чарбаларынын пайызы, суунун, самындын жана башка тазалоочу каражаттардын болушу боюнча пайыздык бөлүнүш, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Кол жууган жайы каралган үй чарбаларынын пайызы	Үй чарбаларынын саны	Кол жууган жайы каралган үй чарбалары, пайыз менен:								Кол жууган жайы каралган үй чарбаларынын саны
			Самын жана суу[1]	Суу жана тазалоочу каражаттар[2]	Суу гана	Самын бар, бирок суу жок[3]	Башка тазалоочу каражаттар[2]	Суу да, самын да, башка тазалоочу каражаттар жок	Өткөрүп жиберген	Бардыгы	
Жашаган жеринин тиби											
Шаар	99.0	3,105	91.5	0.1	7.4	0.5	0.0	0.5	0.0	100.0	3,075
Айыл	97.7	4,935	83.8	0.5	11.3	1.7	0.0	2.5	0.2	100.0	4,819
Облусу											
Ысык-Көл	97.0	756	97.7	0.0	0.4	1.6	0.0	0.2	0.1	100.0	733
Жалал-Абад	99.8	1,221	64.7	0.7	27.9	1.6	0.0	5.1	0.1	100.0	1,218
Нарын	99.9	363	92.1	0.0	3.9	2.4	0.0	1.6	0.0	100.0	363
Баткен	99.3	549	90.5	0.0	2.5	4.0	0.0	2.2	0.7	100.0	545
Ош	93.5	1,320	78.1	0.1	17.8	2.1	0.1	1.9	0.0	100.0	1,234
Талас	98.8	332	92.6	0.2	2.3	2.2	0.0	2.6	0.1	100.0	328
Чүй	99.1	1,649	96.3	0.8	1.5	0.2	0.0	1.1	0.1	100.0	1,635
Бишкек шаары	99.1	1,478	89.5	0.2	10.1	0.0	0.0	0.2	0.0	100.0	1,465
Ош шаары	100.0	373	98.2	0.0	1.5	0.0	0.0	0.0	0.3	100.0	373
Жетиштүү жашоонун квинтили											
Эң төмөнкү	95.1	1,276	87.2	0.3	10.7	0.8	0.0	1.0	0.0	100.0	1,214
Экинчи	97.4	1,368	81.5	0.5	14.1	1.8	0.1	1.8	0.2	100.0	1,332
Орто	98.7	1,504	81.6	0.4	12.1	2.4	0.0	3.2	0.2	100.0	1,485
Төртүнчү	98.8	1,750	88.4	0.4	7.3	1.4	0.0	2.4	0.1	100.0	1,729
Эң жогорку	99.6	2,142	92.3	0.1	7.1	0.2	0.0	0.3	0.0	100.0	2,133
Бардыгы	98.2	8,040	86.8	0.3	9.8	1.2	0.0	1.7	0.1	100.0	7,893

[1]Самынга төрт кырдуу формадагы самын, суюк самын, порошок же паста түрүндөгү самын кирет. Бул тилке суусу гана же самыны гана бар жана суусу да, самыны да, башка тазалоочу каражаттары да бар үй чарбаларын камтыйт.
[2]Тазалоочу каражатка самындан башка күл, топурак же кум сыяктуу тазалоочу каражаттарга ээлер киргизилди.
[3]Самыны гана бар жана самыны да, башка каражаттары да бар үй чарбалары кошулат.

Колдорун жууй турган жайын байкоого мүмкүнчүлүк болгон үй чарбаларынын арасында 87 пайызында суу жана самын бар болгон. Башка үй чарбаларынын көпчүлүгүндө суу гана болгон. Үй чарбаларынын 2 пайызында гана суу да, самын да, башка тазалоочу каражаттар да болгон эмес.

Самындын же суунун болушунун ыктымалдуулугу шаар жериндеги үй чарбаларында айыл жериндеги үй чарбаларга караганда жогору (92 жана 84 пайыз). Суусу жана самыны бар үй чарбаларынын үлүшү Ош шаарында жана Ысык-Көл облусунда (98 пайыздан) эң жогору, ал эми Жалал-Абад облусунда эң төмөн (65 пайыз). Башка региондор менен салыштырганда Жалал-Абад жана Ош облустарындагы үй чарбаларынын сууга гана ээ болуу ыктымалдуулугу эң жогорку (28 жана 18 пайыз). Жашоонун эң жогорку, төртүнчү жана эң төмөнкү квинтилине кирген үй чарбаларында самынга жана сууга ээ болуу мүмкүндүгү жашоонун экинчи жана орто квинтилине кирген үй чарбаларына салыштармалуу жогору.

2.5 Үй чарбаларындагы калктын жаш курагы жана жынысы боюнча саны

Жалпысынан 8040 үй чарбасы жана алардагы 34131 адам сурамжыланды. 2.7-таблицада калктын жаш курагы, жынысы жана жашаган жери боюнча бөлүнүшү жөнүндө маалыматтар берилди.

2.7-таблица. Үй чарбаларынын калкынын жаш курагы, жынысы жана жашаган жери боюнча саны

Үй чарбаларынын калкынын 5 жылдык жаш курактык топтору, жынысы жана жашаган жери боюнча пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курак, жаш	Шаар калкы			Айыл калкы			Бардык калк		
	Эркектер	Аялдар	Эки жыныс	Эркектер	Аялдар	Эки жыныс	Эркектер	Аялдар	Эки жыныс
0-4	13.3	9.9	11.4	15.0	13.8	14.4	14.5	12.5	13.5
5-9	10.5	8.0	9.1	11.6	9.6	10.5	11.2	9.0	10.1
10-14	8.5	7.5	8.0	10.4	10.8	10.6	9.8	9.7	9.8
15-19	8.5	10.0	9.3	8.4	9.2	8.8	8.4	9.5	9.0
20-24	8.5	10.8	9.7	7.7	7.9	7.8	7.9	8.9	8.4
25-29	8.4	8.1	8.2	7.3	6.8	7.1	7.7	7.2	7.4
30-34	6.6	6.2	6.4	5.5	5.8	5.7	5.9	6.0	5.9
35-39	5.4	5.6	5.5	5.6	5.2	5.4	5.5	5.3	5.4
40-44	5.8	6.0	5.9	5.2	5.1	5.1	5.4	5.4	5.4
45-49	5.3	5.8	5.6	5.2	5.0	5.1	5.3	5.3	5.3
50-54	6.9	8.1	7.5	5.3	6.9	6.1	5.8	7.3	6.6
55-59	4.6	4.6	4.6	4.6	4.3	4.5	4.6	4.4	4.5
60-64	3.2	3.2	3.2	2.9	2.9	2.9	3.0	3.0	3.0
65-69	1.2	1.5	1.4	1.2	1.6	1.4	1.2	1.6	1.4
70-74	1.5	2.2	1.9	1.4	1.9	1.7	1.5	2.0	1.7
75-79	0.8	1.0	0.9	1.2	1.4	1.3	1.1	1.3	1.2
80 жаш жана улуу	0.8	1.6	1.2	1.4	1.6	1.5	1.2	1.6	1.4
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Тирүү калктын саны, адам	4,992	6,046	11,038	11,314	11,779	23,093	16,306	17,825	34,131

Үй чарбаларынын калкынын жаш курактык түзүмү Кыргыз Республикасындагы мурунку демографиялык тенденцияларга, жалпысынан өлкөдөгү төрөлүүнүн жай жогорку деңгээлине таасирин тийгизет. Үй чарбаларынын калкынын жарымынан көбүн 25 жаштан кичүү жактар (51 пайыз) түзөт, ал эми алардын 33 пайызын 15 жаштан кичүү жактар түзөт. 25 жаштан кичүү калктын үлүшү шаар жеринде (52 пайыз) айыл жерине караганда жогору (48 пайыз).

2.2-графикте КР МДИ-2012ге тартылган үй чарбаларынын калкынын жыныстык жаш курагынын түзүмү көрсөтүлдү. Пирамида жакында өткөн төрөлүүнүн жогорку деңгээли менен мүнөздөлөн кеңири негизге ээ. 50-54 жаштагы аялдардын чоң үлүшү интервью алуучулар аялдарга жеңил болушу үчүн аларды жеке интервьюлоого туш келген бир жаш курактык топтон экинчи бир топко атайын өткөрүшкөн.

2.2-график: Калктын жыныстык жаш курагынын түзүлүшү

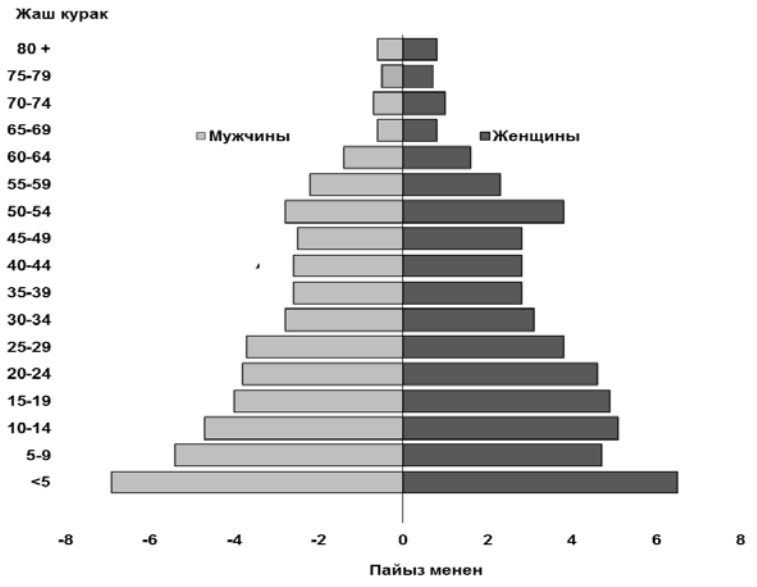

КР МДИ-2012

2.6 Үй чарбасынын курамы

2.8-таблицада ресурстарды (финансылык, эмоционалдык ж.б.) бөлүштүрүүгө таасир эткен үй чарбаларынын курамы жана мүчөлөрүнүн болушу менен байланышкан аспектилер каралат. Мисалы, үй чарбасынын башчысы аял болсо, финансылык ресурстар чектелет. Мындан сырткары үй чарбасынын көлөмү анын мүчөлөрүнүн саламаттыгына таасир этет. Чоң үй чарбаларындагы тардыктардан улам ден соолукка байланышкан көйгөйлөр чыгышы мүмкүн. Жетим же бакма балдардын болушу да үй чарбада болгон ресурстарга оордугун тийгизиши мүмкүн.

2.8-таблицада көрсөтүлгөндөй, Кыргызстандагы үй чарбаларынын көпчүлүгүнүн башчысы эркектер болуп саналат, үй чарбаларынын 27 пайызына гана аялдар башчылык кылат, бул КР МДИ-1997ни (26 пайыз) жүргүзүү учуру менен аялдар башчылык кылган үй чарбаларынын үлүшүнүн өзгөрүлбөгөндүгүн көрсөтөт. Бирок айыл жериндеги аялдар башчылык кылган үй чарбаларынын үлүшүнүн көбөйүшү менен бирге (1997-ж. 18 пайыздан 2012-ж. 21 пайызга чейин) шаар жеринде мындай үй чарбаларынын үлүшүнүн (1997-ж. 39 пайыздан 2012-ж. 36 пайызга чейин) кыскарышы байкалат.

2.8-таблица. Үй чарбасынын курамы

Үй чарбаларынын үй чапба башчысынын жынысы, өлчөмү, орточо өлчөмү, 18 жаштан кичүү жетим жана бакма балдардын болушу, жашаган жери боюнча пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

	Жашаган жеринин тиби		Бардыгы
	Шаар	Айыл	
Үй чарбасынын башчысы			
Эркек	63.7	78.9	73.1
Аял	36.3	21.1	26.9
Эки жыныс	100.0	100.0	100.0
Туруктуу мүчөлөрдүн саны			
0	0.2	0.0	0.1
1	13.0	5.0	8.1
2	19.4	10.3	13.8
3	21.3	14.5	17.1
4	19.6	18.6	19.0
5	14.2	20.0	17.7
6	7.3	15.0	12.0
7	2.9	8.6	6.4
8	1.4	4.0	3.0
9+	0.7	4.0	2.7
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Үй чарбаларынын орточо өлчөмү, адам	3.5	4.6	4.2
18 жашка чейинки жетим жана бакма балдары бар үй чарбаларынын үлүшү			
Бакма балдар[1]	9.0	15.7	13.1
Тололок жетимдер	0.4	0.6	0.5
Жарым жетим[2]	3.4	3.8	3.7
Бакма балдар жана/же жетим балдар	11.8	18.3	15.8
Үй чарбасынын саны	3,105	4,935	8,040

Эскертүү: Таблица үй чарбаларынын туруктуу, т.а. кадимки мүчөлөрү жөнүндө маалыматтар берет.
[1] Бакма балдар – 18 жашка чейинки, атасы да, энеси да жок, үй чарбаларды жашаган балдар.
[2] Ата-энесинин бирөөсү өлүп калган жана башка ата-энеде жашоонун белгисиз статусу менен жашаган балдарды камтыйт.

КР МДИ-2012ге тартылган үй чарбаларынын орточо өлчөмү КР МДИ-1997 жылдагы 4,6 пайызга салыштырганда 4,2 адамды түзөт. Үй чарбаларынын жарымынан көбү үчтөн бешке чейинки жактардын санынан турат, 22 пайызы бир же эки адамдан, төрттөн бирине жакыны (24 пайызы) алты же андан көп адамдан турат. Жашаган жеринин орду үй чарбаларынын өлчөмүнө эң түз мамилеге ээ: айыл жеринде жашаган үй чарбасынын орточо өлчөмү 4,6 мүчө, шаар жериндеги бир адамдан көп үй чарбасынын орточо өлчөмү 3,5 мүчө. Үй чарбаларынын орточо өлчөмүнүн кыскарышы эки изилдөөнүн аралыгында (1997-ж. 5,4төн 2012-ж. 4,6 пайызга чейин) айыл жеринде белгиленди. Ошону менен бирге шаар жериндеги үй чарбаларынын орточо өлчөмү 1997-жылдан дээрлик өзгөргөн жок (НИИАП жана Макро Интернашнл., 1998).

КР МДИ жүргүзүү убагында үй чарбаларынын мүчөлөрүнүн чогуу жашоосу, 18 жаштан кичүү балдардын ата-энеси менен жашагандыгы жөнүндө маалыматтар жыйналды. Бул маалыматтар 2.8-таблицада төмөнкү мүчөлөргө ээ үй чарбаларын аныктоо үчүн көрсөтүлдү:

(1) бакма балдар – ата-энесинин экөө тең тирүү, бирок алар менен чогуу жашабаган балдар;
(2) жетим балдар – атасы, же энеси, же экөө тең өлгөн балдар.

Кыргыз Республикасындагы үй чарбаларынын он алты пайызы бакма жана/же жетим балдарды тарбиялашат. 18 жашка чейинки бакма жана жетим балдардын болушу жөнүндө кошумча маалыматтар ушул бөлүмдүн ичинде кийинки бөлүктөрдө берилет.

2.7 Төрөттү каттоо

Балдардын төрөлүүсүн каттоо баланын толук юридикалык укугунун болушуна, коргоо жана коомдук тейлөөлөргө мүмкүндүк алууда маанилүү кадам болуп саналат (ЮНИСЕФ, 2012). 2.9-таблица КР МДИ-2012нин анкетасы аркылуу жыйналган төрөлүүнү каттоо жана 5 жаштан жаш балдардын төрөлгөндүгү жөнүндө күбөлүгүнүн болушу тууралуу маалыматтар камтылган. Төрөлүүнүн мамлекеттик каттоосу ЖААК органдары тарабынан түздөн-түз төрөлгөндүгү жөнүндө актынын жазуусун түзүүнүн негизинде берилүүчү туулгандыгы жөнүндө күбөлүк менен жүргүзүлөт.

Туулгандыгы жөнүндө күбөлүк төрөлгөндүгү жөнүндө актыны жазуу убагында же кийинчерээк төрөлүүнүн мамлекеттик каттоосунун факты катары күбөлүк берилет. Бирок ЖААК органдарында катталган бардык эле балдар туулгандыгы жөнүндө күбөлүккө ээ эмес, анткени айрым балдардын күбөлүктөрү жоголуп кетиши мүмкүн же айрымдарына бир да берилген эмес. Ошону менен бирге туулгандыгы жөнүндө күбөлүккө ээ балдардын бардыгы ЖААК органдарында катталган.

2.9-таблица. 5 жашка чейинки балдардын төрөлүүсүн каттоо

5 жашка чейинки туруктуу жашоочу, төрөлүүсү ЖААК органдарында катталган балдардын негизги мүнөздөмөлөргө бөлүнгөндөгү пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөлүүсү катталган балдар			Балдардын саны
	Туулгандыгы тууралуу күбөлүккө ээ	Туулгандыгы тууралуу күбөлүккө ээ эмес	Катталгандардын пайызы	
Балдардын жаш курагы, жаш:				
2ден аз	95.4	2.5	97.8	1,881
2-4	97.6	1.1	98.7	2,558
Жыныс				
Эркек	96.4	1.8	98.2	2,300
Аял	97.0	1.5	98.5	2,140
Жашаган жеринин тиби				
Шаар	96.2	2.7	98.9	1,213
Айыл	96.8	1.3	98.1	3,226
Облусу				
Ысык-Көл	96.6	1.6	98.2	408
Жалал-Абад	97.0	1.5	98.5	788
Нарын	98.4	1.3	99.8	205
Баткен	97.0	1.9	98.9	386
Ош	98.2	1.2	99.5	1,029
Талас	93.5	2.3	95.8	268
Чүй	95.2	0.4	95.7	701
Бишкек шаары	95.8	4.0	99.8	528
Ош шаары	96.4	2.0	98.3	128
Жетиштүү жашоонун квинтили				
Эң төмөнкү	98.0	1.4	99.4	931
Экинчи	96.6	1.4	98.0	908
Орто	97.0	1.4	98.4	942
Төртүнчү	95.1	1.8	96.9	960
Жогорку	96.8	2.5	99.3	699
Бардыгы	96.7	1.7	98.3	4,439

Кыргыз Республикасындагы төрөлүүлөрдүн мамлекеттик каттоосу бардык жерде ишке ашырылат. Изилдөө алдындагы акыркы беш жыл ичинде катталган төрөлүүлөрдүн салыштырмалуу салмагы 98 пайызды түздү жана балдардын дээрлик бардыгы күбөлүккө ээ. Бир аз четке кагуулар балдардын айрым жаш курактык топчолорунда белгиленди, жалпысынан Талас облусунда жашаган балдарда туулгандыгы жөнүндө күбөлүккө ээ болуу мүмкүндүгү башка региондорго караганда бир канча төмөн (94 пайыз).

Эгерде баланын төрөлүүсү катталбаган болсо, үй чарбалары анкетасына жооп берген респонденттерге анын себебин көрсөтүүсүн сурандык. Туулгандыгы жөнүндө күбөлүктүн жоктугунун негизги себептери 0-59 айлык жаш курактагы балдардын чоң эмес тобунда көп (2 пайыз) болду: паспорттун жоктугу бир ата-энеде байкалды (21 пайыз), катталбаган нике (12 пайыз), ал эми респонденттердин 61 пайызы бир да себептерин көрсөтүшкөн эмес (маалыматтар өзүнчө берилбейт).

2.8 Балдардын жашоо шарттары

КР МДИ-2012де 18 жашка чейинки бардык балдардын биологиялык ата-энелери менен чогуу жашоосуна жана алардын жашап кетүү статусуна байланышкан бир катар суроолор берилди. Бул маалыматтар Кыргыз Республикасындагы бакма же жетим балдарды тарбиялоочу үй чарбаларынын үлүшүн аныктоо үчүн ушул бөлүмдүн баш жагында колдонулду.

2.10-таблицада берилген маалыматтар 18 жашка чейинки балдардын жашоосунун шарттарын талдоого жана Кыргыз Республикасындагы бакма балдардын үлүшүн жана жетим балдардын жалпы санын баалоого мүмкүнчүлүк берет. Демек, таблицада берилген маалыматтар боюнча 18 жашка чейинки туруктуу жашаган балдардын 74 пайызы ата-энесинин экөө менен тең жашайт, 11 пайызы энелери менен гана, 2 пайызы атасы менен гана жашайт жана 12 пайызы ата-энесинин эч кимиси менен жашабагандыгы белгилүү болду.

18 жашка чейинки балдардын он бир пайызы бакма балдар катары аныкталды, т.а. ата-энесинин экөө тең тирүү, бирок бир үй чарбасында баласы менен чогуу жашашпайт. 18 жашка чейинки балдардын төрт пайызы жетим балдар болуп саналат же ата-энесинин экөө тең каза болгон. Жетим балдардын көпчүлүгү аталарынан ажыраган, бир пайыздан азырагы энелеринен жана бир аз бөлүгү ата-энелеринин экөөсүнөн тең айрылган (0,3 пайыз). Кыргызстандагы балдардын он эки пайызы “Биологиялык ата-энеси менен жашабаган балдар” категориясына киришет. Бул категорияга бакма, жетим жана тоголок жетим балдар (ата-энесинин экөө тең каза болгон) кирет.

15 жашка чейинки балдардын арасындагы жетимдиктин жайымдуулугун КР МДИ-1997нин маалыматтары менен улуттук деңгээлде салыштырууга болот. Жалпысынан ата-энесинин экөөсү менен тең жашаган 15 жашка чейинки балдардын үлүшү 1997-жылдагы 83 пайыздан 2012-жылдагы 76 пайызга азайды. Бул биологиялык ата-энелеринин экөөсү менен тең жашабаган балдардын үлүшүнүн олуттуу көбөйүшү менен байланыштуу (1997-ж. 5 пайыздан, 2012-ж. 12 пайызга чейин).

Жогоруда көрсөтүлгөндөй, 2.10-таблицадан жетим балдардын үлүшү жаш курактын өсүшү менен 0-4 жаштагы балдардын арасындагы бир пайыздан 15-17 жаштагы балдардын арасындагы 9 пайызга чейин көбөйгөндүгүн көрүүгө болот. Биологиялык ата-энесинин бирөөсү менен жашабаган балдардын үлүшү жаш курактын өсүшү менен бирдей көбөйөт (0-4 жаштагы балдардын арасындагы 11 пайыздан 15-17 жаштагы балдардын арасындагы 16 пайызга чейин).

Биологиялык ата-энесинин бирөөсү менен жашабаган балдардын үлүшү Ош облусунда 20 пайызды, Нарын облусунда 15 пайызды, Бишкек шаарында 5 пайызды түзөт. 2.10-таблицада жетиштүү жашоонун эки эң төмөнкү квинтилиндеги балдарда биологиялык ата-энелеринин бирөөсү менен чогуу жашоо мүмкүнчүлүгү жогору экендигин көрсөтүлөт.

2.10-таблица. Балдардын жашоосунун шарттары жана жетимдик

18 жаштан кичүү туруктуу жашаган балдардын жашоосунун тиби жана ата-энелеринин жашоосунун статусу боюнча пайыздык бөлүнүшү, биологиялык ата-энесинин бирөөсү менен чогуу жашабаган, ата-энесинин бирөөсү же экөө тең өлгөн балдардын негизги мүнөздөмөлөргө бөлгөндөгү пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Ата-энесинин экөө менен чогуу жашайт	Энеси менен жашайт, бирок атасы менен жашабайт		Атасы менен жашайт, бирок энеси менен жашабайт		Ата-энесинин экөөсү менен тең жашабайт					Бардыгы	Биологиялык ата-энеси менен жашаган балдардын пайызы	Ата-энесинин бирөөсү же экөө тең өлгөн балдардын пайызы[1]	Балдар-дын саны
		Атасы тирүү	Атасы өлгөн	Энеси тирүү	Энеси өлгөн	Атасы да, энеси да тирүү	Атасы гана тирүү	Энеси гана тирүү	Экөө тең өлгөн	Ата-энеси тууралуу маалымат жок				
Жаш курак														
0-4	78.1	9.7	0.6	0.6	0.0	10.2	0.0	0.3	0.0	0.4	100.0	10.5	1.0	4,439
<2	82.1	10.7	0.2	0.4	0.1	6.0	0.0	0.0	0.1	0.5	100.0	6.1	0.3	1,881
2-4	75.3	8.9	1.0	0.8	0.0	13.2	0.0	0.5	0.0	0.3	100.0	13.8	1.6	2,558
5-9	75.7	7.5	2.4	2.1	0.2	11.1	0.1	0.4	0.2	0.4	100.0	11.8	3.2	3,376
10-14	71.9	7.8	4.0	2.1	0.8	12.1	0.2	0.8	0.2	0.2	100.0	13.2	5.9	3,291
15-17	65.7	8.8	5.2	1.9	1.2	13.8	0.1	0.8	1.5	1.0	100.0	16.3	8.9	1,978
Жыныс														
Эркек	74.7	8.2	2.6	1.7	0.4	11.1	0.1	0.6	0.3	0.3	100.0	12.0	3.9	6,615
Аял	73.4	8.8	2.6	1.4	0.5	11.8	0.1	0.5	0.4	0.5	100.0	12.8	4.0	6,470
Жашаган жеринин тиби														
Шаар	72.5	11.3	3.7	1.3	0.4	9.4	0.0	0.6	0.3	0.6	100.0	10.4	4.9	3,673
Айыл	74.7	7.4	2.2	1.7	0.5	12.2	0.1	0.5	0.3	0.4	100.0	13.2	3.6	9,412
Облусу														
Ысык-Көл	76.6	5.6	3.3	0.9	0.4	10.9	0.3	0.9	0.4	0.9	100.0	12.5	5.2	1,169
Жалал-Абад	78.2	5.8	2.0	1.8	0.4	10.5	0.1	0.6	0.5	0.1	100.0	11.7	3.6	2,421
Нарын	75.7	3.7	3.2	1.4	0.5	13.7	0.1	1.2	0.3	0.2	100.0	15.3	5.4	659
Баткен	73.8	12.8	1.9	2.3	0.2	8.1	0.2	0.1	0.2	0.5	100.0	8.5	2.5	1,073
Ош	65.4	11.0	1.6	1.6	0.5	18.5	0.0	0.4	0.5	0.4	100.0	19.5	3.1	3,102
Талас	81.6	3.5	2.5	1.3	0.4	8.7	0.2	0.7	0.5	0.7	100.0	10.0	4.2	719
Чүй	77.1	7.3	3.4	1.8	0.7	8.3	0.0	0.5	0.1	0.7	100.0	9.0	4.7	1,989
Бишкек шаары	77.3	12.2	3.9	1.1	0.1	5.0	0.0	0.1	0.0	0.4	100.0	5.1	4.1	1,491
Ош шаары	66.6	11.2	4.6	1.4	0.2	13.9	0.0	1.7	0.2	0.2	100.0	15.8	6.8	460
Жетиштүү жашоонун квинтили														
Эң төмөнкү	74.1	6.5	1.2	1.1	0.1	15.2	0.2	0.6	0.7	0.3	100.0	16.7	2.8	2,839
Экинчи	75.4	5.5	2.0	2.1	0.3	13.8	0.1	0.4	0.2	0.2	100.0	14.5	3.1	2,795
Орто	75.4	8.3	2.4	1.7	0.7	10.2	0.1	0.6	0.2	0.4	100.0	11.1	4.0	2,750
Төртүнчү	72.7	10.7	3.6	1.8	0.5	9.1	0.1	0.3	0.5	0.7	100.0	10.0	5.0	2,596
Жогорку	72.2	12.8	4.3	1.1	0.5	7.7	0.0	0.8	0.1	0.5	100.0	8.5	5.6	2,105
<15 жаштагылардын бардыгы	75.5	8.5	2.2	1.5	0.3	11.0	0.1	0.5	0.1	0.3	100.0	11.7	3.1	11,107
<18 жаштагылардын бардыгы	74.1	8.5	2.6	1.6	0.4	11.4	0.1	0.5	0.3	0.4	100.0	12.4	4.0	13,085

Эскертүү: Таблица үй чарбасынын мүчөсү болуп туруктуу жашагандарга негизделген. Атасы же энеси өлгөн, экөө тең өлгөн, ата-энесинин бирөөсү өлгөн, бирок алардын тирүү экендиги жөнүндө эч кандай маалыматы жок балдарды камтыйт.

2.9 Үй чарба мүчөлөрүнүн билими

Үй чарба мүчөлөрүнүн билимдеринин деңгээли репродуктивдүү жүрүм-турум, контрацепцияны колдонуу, балдардын саламаттыгы жана тийиштүү гигиеналык көндүмдөр сыяктуу көптөгөн кубулуштарга таасир этет. Интервью убагында үй чарбаларындагы 5 жаштагы жана андан улуу бардык мүчөлөрүнө жана конокторго бүтүргөн билиминин деңгээли, ал эми 5-24 жаштагы жактарга билим берүүчү уюмдарга барууларына байланышкан суроолор берилди. Бул маалыматтар ушул бөлүктө КР МДИге тартылган үй чарбаларындагы калктын билим берүү тажрыйбасынын айрым аспектилерин, анын ичинде үй чарба мүчөлөрүнүн жалпы билим берүү деңгээлинин жалпы санын, башталгыч жана жалпы билим берүү жаш курагындагы балдардын арасында мектепке баруучулукту жана жаш балдарга эрте билим берүү программаларына катышууну билүү үчүн колдонулат.

2.9.1 Алынган билимдин деңгээли

2.11.1- жана 2.11.2-таблицаларда үй чарбаларындагы de-facto (накталай) калктын алты жана андан улуу жаштагы аял жана эркек жынысынын билиминин деңгээли тууралуу маалыматтар берилген. Кыргыз Республикасындагы билим берүү системасы төмөнкүдөй көрүнүштө: билимдин башталгыч деңгээли (1-4-класстар), негизги жалпы (базалык) билим берүү - билим берүүнүн I орто баскычы катары белгилүү (5-9[2] класстар), жалпы орто билим берүү – билим берүүнүн II баскычы катары белгилүү (10-11 класстар), башталгыч/орто кесиптик (ар бири окуунун 2-3 жылына болжолдонгон кесиптик же техникалык окуу жайларынын адистештирилген программалары) жана жогорку билим (университет же жогорку окуу жайдан кийинки билим) көрүнөт.

Билим берүүнүн негизги базалык деңгээлине баруучу же бүтүргөн жактар (5-9-класстар) жана жалпы орто билим деңгээлинде 10-11-класста окуган, бирок бүтүрө электер “толук эмес орто” категориясына биригишет. “Толук орто” категориясына 11-классты бүткөн жана 10-классты бүтүп, жалпы билим берүү мектебин аяктагандыгы тууралуу диплому (билим берүүнүн эски советтик системасында аттестат колдонулган) бар жактар кирет.

Алты жана андан улуу жаштагы эркектердин алтоосунан бири да аял калкы сыяктуу эле мектепке бир да жолу барган эмес же башталгыч гана билимди алышкан. Он эркектин үчөө орто билим берүүчү мектепти гана бүтүрүшкөн, ал эми 16 пайызы жогорку билим берүү жайларын бүтүрүшкөн. Эркектердин арасындагы окууну бүткөн жаштын медианасы 9,7 жашты түздү.

Жалпысынан алты жана андан улуу жаштагы аял калкынын көпчүлүгү жок дегенде толук эмес орто мектепти бүтүрүшкөн, жети аялдын бирөө гана мектепке бир да жолу барган эмес (4 пайыз) же башталгыч гана мектепке барышкан (10 пайыз). Он аялдын үчөө орто мектепти гана аякташкан жана 5 пайызы башталгыч кесиптик окуу жайына барышкан жана бүтүрүшкөн. Аялдардын тогуз пайызы орто кесиптик окуу жайларга барышкан же бүтүрүшкөн, 19 пайызы университеттик же жогорку билимге ээ. Аялдардын арасындагы окууну бүткөн жаштын медианасы 9,8 жашты түздү.

---

[2] Кыргыз Республикасындагы билим берүү системасы акыркы бир нече он жылдыктын ичинде реструктуризациянын бир нече этаптарынан өткөндүгүн белгилеп кетүү керек. Билим берүүнүн азыркы формалдуу системасы 1990-жылдын сентябрь айында киргизилген. Жаңы система боюнча башталгыч класстарды 1-4-класстар, жалпы базалык билим берүүнү 5-9-класстар түзөт, мурунку система боюнча 5-9-класстар жалпы базалык билим берүүнү, ал эми 10-11-класстар менен 9-10-класстар жалпы орто (орто мектеп) билимди түзгөн. КР МДИ-2012де билим деңгээлин классификациялоо максатында 1990-жылы 15 жашта же андан улуу болгон, 9-классты бүтүрүшкөндүгүн айткан жактар азыркы билим берүү системасы күчүнө киргиче 9-классты бүтүрүшкөндүктөн “жалпы орто билим” категориясына кириштн. Интервью убагында 9-классты бүтүргөндүгүн айткан, 1990-жылы 14 жашта же андан кичүү болгон жактар жаңы билим берүү системасына ылайык “жалпы базалык билим” категориясына кириштн.

2.11.1-таблица. Үй чарбаларындагы аялдардын алган билимдеринин деңгээлдери

Мектеп билиминин эң жогорку деңгээли боюнча үй чарбаларындагы 6 жана андан улуу жаштагы аялдардын мектеп билиминин деңгээли жана мектеп билимин бүткөн жаш курактын орточо саны боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Билими жок	Бүтпөгөн башталгыч	Бүткөн башталгыч[1]	Бүтпөгөн орто[2]	Бүткөн орто[3]	Башталгыч кесиптик	Орто кесиптик	Жогорку	Билбейм/өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	Саны	Бүтүргөн жаш курактын орточо саны
Жаш курак												
6-9	31.6	65.8	2.1	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	100.0	1,305	0.6
10-14	0.1	12.2	16.2	71.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	1,727	5.2
15-19	0.3	0.3	0.2	54.3	27.1	3.2	5.0	9.6	0.0	100.0	1,688	9.4
20-24	0.4	0.2	0.3	11.5	33.5	4.2	10.6	39.4	0.0	100.0	1,582	11.4
25-29	0.2	0.4	0.1	8.7	40.4	3.7	8.3	38.3	0.0	100.0	1,291	11.1
30-34	0.5	0.6	0.0	13.4	40.9	4.6	9.4	30.5	0.0	100.0	1,063	10.8
35-39	0.1	0.0	0.0	6.9	50.3	7.1	13.7	21.9	0.0	100.0	948	10.6
40-44	0.2	0.1	0.0	5.0	44.3	12.8	15.0	22.5	0.0	100.0	958	10.3
45-49	0.1	0.2	0.0	3.9	42.5	11.0	17.8	24.5	0.0	100.0	940	10.6
50-54	0.3	0.3	0.0	10.2	47.3	6.9	15.2	19.7	0.0	100.0	1,304	9.8
55-59	0.3	0.3	0.6	12.3	42.5	7.0	13.7	23.0	0.3	100.0	788	9.9
60-64	1.8	0.5	0.3	17.4	40.1	5.1	15.2	19.4	0.1	100.0	539	9.8
65+	12.2	6.8	6.9	41.6	16.0	2.0	7.2	7.2	0.1	100.0	1,155	7.3
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	3.4	6.5	1.8	17.5	22.5	4.2	12.1	31.9	0.0	100.0	5,369	10.6
Айыл	4.1	8.4	3.1	26.2	34.2	4.8	7.3	11.8	0.1	100.0	9,922	9.5
Облусу												
Ысык-Көл	4.4	7.5	3.2	18.7	27.4	9.6	11.2	18.0	0.0	100.0	1,302	10.1
Жалал-Абад	5.6	9.1	3.6	28.1	31.1	4.0	7.2	11.1	0.1	100.0	2,622	9.3
Нарын	5.4	8.9	3.9	20.8	29.7	2.6	12.9	16.0	0.0	100.0	654	9.7
Баткен	4.3	7.3	2.0	18.9	45.9	1.2	8.9	11.3	0.2	100.0	1,104	9.7
Ош	3.8	7.8	2.6	31.1	39.1	2.3	4.5	8.6	0.1	100.0	3,130	9.3
Талас	3.0	11.1	3.5	20.0	29.2	5.8	12.8	14.4	0.1	100.0	680	9.8
Чүй	2.6	7.3	2.7	24.2	26.0	8.7	8.6	19.7	0.0	100.0	2,677	9.8
Бишкек шаары	3.0	5.9	1.0	12.2	16.5	3.6	14.2	43.5	0.0	100.0	2,490	12.1
Ош шаары	3.3	6.9	2.4	24.8	30.4	1.5	6.5	24.2	0.0	100.0	632	9.7
Жетиштүү жашоо квинтили												
Эң төмөнкү	3.8	8.9	3.2	23.3	35.1	3.9	8.5	13.2	0.0	100.0	2,874	9.6
Экинчи	4.2	8.7	3.0	26.7	35.2	5.0	6.6	10.6	0.1	100.0	2,909	9.4
Орто	4.0	8.9	3.2	27.3	34.5	4.2	7.1	10.6	0.1	100.0	2,941	9.4
Төртүнчү	4.3	6.5	2.5	24.4	29.2	6.2	9.5	17.3	0.0	100.0	3,065	9.7
Эң жогорку	3.2	6.0	1.5	15.6	18.7	3.9	12.4	38.7	0.0	100.0	3,503	11.4
Бардыгы[4]	3.9	7.7	2.6	23.2	30.1	4.6	9.0	18.9	0.0	100.0	15,292	9.8

[1] Башталгыч мектептин 4-классын бүтүшкөн.
[2] Негизги жалпы окуу мекемесине барышкан же бүтүрүшкөн (5-9-класстар) жана орто билим берүүчү мектепке барышкан, бирок бүтүшкөн эмес (10-11-класстар).
[3] Орто билим берүүнүн 11-классын же 10-классын бүтүшкөн жана аттестатка ээ. ("аттестат" билим берүүнүн эски советтик системасында колдонулган).
[4] Бардыгы жаш курагы боюнча маалыматка ээ эмес үч адамды камтыйт.

2.11.2-таблица. Үй чарбаларындагы эркектердин билимдеринин деңгээли.

Мектеп билиминин эң жогорку деңгээли боюнча үй чарбаларындагы 6 жана андан улуу жаштагы эркектердин мектеп билиминин деңгээли жана мектеп билимин бүткөн жаш курактын орточо саны боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Билими жок	Бүтпөгөн башталгыч	Бүткөн башталгыч[1]	Бүтпөгөн орто[2]	Бүткөн орто[3]	Башталгыч кесиптик	Орто кесиптик	Жогорку	Билбейм/ өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	Респондент-тердин саны	Билимдин толук жылынын медианасы
Жаш курак												
6-9	30.8	66.5	2.2	0.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	100.0	1,461	0.6
10-14	0.5	12.0	18.3	69.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	1,602	5.1
15-19	0.6	0.2	0.0	54.6	27.8	4.1	5.0	7.7	0.0	100.0	1,377	9.3
20-24	0.5	0.4	0.1	13.7	43.9	5.2	7.7	28.5	0.0	100.0	1,295	10.8
25-29	0.2	0.6	0.6	11.6	43.8	6.1	5.5	31.6	0.0	100.0	1,248	10.8
30-34	0.2	0.2	0.1	13.7	47.9	4.8	5.0	28.2	0.0	100.0	954	10.6
35-39	0.6	0.1	0.0	10.5	51.9	11.1	8.2	17.5	0.0	100.0	901	10.4
40-44	0.2	0.3	0.0	7.6	51.8	10.6	12.3	17.3	0.0	100.0	882	9.9
45-49	0.2	0.0	0.0	4.0	46.3	13.9	15.8	19.7	0.0	100.0	858	10.1
50-54	0.4	0.1	0.0	7.9	44.7	10.7	14.6	21.6	0.1	100.0	943	9.9
55-59	0.2	0.3	0.3	13.8	42.4	6.4	14.5	22.1	0.0	100.0	749	9.9
60-64	0.6	0.0	0.8	17.4	38.5	8.4	14.3	20.0	0.0	100.0	493	9.8
65+	5.9	5.3	5.2	35.1	23.8	4.0	7.2	13.3	0.2	100.0	804	8.6
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	3.8	8.2	2.3	17.6	24.4	5.4	10.9	27.4	0.0	100.0	4,233	10.3
Айыл	4.1	9.5	3.1	24.8	36.0	5.9	5.6	11.1	0.0	100.0	9,336	9.5
Облусу												
Ысык-Көл	4.7	9.8	3.0	19.7	32.8	7.2	6.8	16.1	0.0	100.0	1,216	9.7
Жалал-Абад	4.7	10.4	3.3	26.0	35.4	5.7	5.7	8.9	0.0	100.0	2,439	9.4
Нарын	6.6	9.3	2.6	20.2	37.4	3.8	8.4	11.7	0.0	100.0	675	9.6
Баткен	3.7	8.1	4.5	22.0	40.8	2.0	6.9	11.7	0.3	100.0	1,013	9.6
Ош	3.8	9.6	3.8	26.7	40.8	3.2	4.4	7.8	0.0	100.0	2,748	9.3
Талас	2.6	11.1	2.7	21.6	36.3	5.2	9.1	11.3	0.1	100.0	655	9.7
Чүй	3.5	7.9	1.3	23.6	25.7	12.5	6.7	18.9	0.0	100.0	2,422	9.9
Бишкек шаары	3.9	7.0	2.1	13.1	17.8	4.3	14.2	37.6	0.0	100.0	1,859	11.2
Ош шаары	2.4	10.3	2.5	25.2	28.7	1.1	4.0	25.7	0.0	100.0	543	9.7
Жетиштүү жашоо квинтили												
Эң төмөнкү	3.8	9.1	3.1	23.4	37.8	4.0	6.0	12.9	0.0	100.0	2,828	9.6
Экинчи	3.9	9.6	3.3	25.3	36.3	5.4	5.6	10.6	0.1	100.0	2,831	9.5
Орто	4.6	9.5	3.1	25.5	36.3	6.2	5.5	9.3	0.0	100.0	2,689	9.4
Төртүнчү	4.1	8.6	2.8	22.4	30.9	8.7	7.5	15.1	0.0	100.0	2,632	9.7
Эң жогорку	3.7	8.4	1.9	15.6	19.7	4.6	11.9	34.1	0.0	100.0	2,589	10.7
Бардыгы[4]	4.0	9.1	2.8	22.5	32.4	5.8	7.2	16.2	0.0	100.0	13,569	9.7

[1] Башталгыч мектептин 4-классын бүтүшкөн.
[2] Негизги жалпы окуу мекемесине барышкан же бүтүрүшкөн (5-9-класстар) жана орто билим берүүчү мектепке барышкан, бирок бүтүшкөн эмес (10-11-класстар).
[3] Орто билим берүүнүн 11-классын же 10-классын бүтүшкөн жана аттестатка ээ. ("аттестат" билим берүүнүн эски советтик системасында колдонулган).
[4] Бардыгы жаш курагы боюнча билимди өткөрүп жиберген бир адамды камтыйт..

12.11.1- жана 12.11.2-таблицаларда жаш курагы, жашаган жери, региону жана жетиштүү жашоо квинтили боюнча билимдин деңгээлиндеги айырмачылыктар көрсөтүлөт. Ар бир топчодогу аялдардын жана эркектердин 6-9 жаштагы балдарды кошпогондо көпчүлүгү жок дегенде бүтпөгөн орто билимге ээ, жогоруда айтылгандай 6-9 жаштагы балдар башталгыч билим же мектепке бара элек топко топтолгон. Шаар жеринде жашаган аялдардын арасында окуу жашынын толук медианасы айыл жеринде жашаган аялдарга (10,6 жашка 9,5 жаш) жана эркектерге (10,3 жашка 9,5 жаш) караганда жогору. Билимдин эң жогорку деңгээли Бишкек шаарында, ал эми эң төмөнкү деңгээли Ош жана Жалал-Абад облустарында болуп эсептелет. Бишкек шаарындагы аялдардагы окуунун узактыгы Ош облусундагы аялдарга караганда 2,8 жашка көп, ал эми эркектер арасындагы айырма 1,9 жашты түзөт. Бишкек шаарынын жашоочуларынын билим деңгээли өлкөнүн башка регионундагы жашоочуларына караганда бир топ артыкчылыктарга ээ: Бишкек шаарындагы аялдардын дээрлик жарымы (44 пайыз) жана эркектердин 38 пайызы Ош облусундагы аялдардын 9, эркектердин 8 пайызына караганда жогорку билимге ээ. Жетиштүү жашоонун билим деңгээлине байланышы бар. Аялдардын арасындагы окууну бүткөн жаштын медианасы эң төмөнкү квинтилдеги 9,6 жаштан эң жогорку квинтилдеги 11,4 жашка, ал эми эркектердин арасындагы эң төмөнкү квинтилдеги 9,6 жаштан эң жогорку квинтилдеги 10,7 жашка чейин өзгөрөт.

2.9.2 Мектепке баруучулук

2.12-таблица окуу мекемелерине баруунун таза жана дүң коэффициенттери жөнүндө маалыматтар жана мектеп билиминин деңгээли, жынысы, жашаган жери жана региону боюнча гендерлик тең укуктуулуктун индекси камтылган, ал эми 2.3-графикте окуу мекемелерине баруунун жаш курактык коэффициенттери берилген. Бул көрсөткүчтөрдү эсептөө үчүн эгер балдар учурдагы окуу жылынын ичинде каалаган бир убагында мектепке барса, анда балдар азыркы учурда мектепке барат деп болжолдонот.

Баруунун таза коэффициенти (мындан ары - БТК) расмий мектеп жашына жеткен, т.а. башталгыч билим үчүн 7-10 жаштагы балдар, орто билим үчүн 11-17 жаштагы балдар арасындагы мектеп билимине катышууга индикатор болуп саналат. БТК барабар 100, аныкталган мектеп жашына жеткен бардык балдар аталган билим берүү деңгээлиндеги мектептерге барарын билдирет. Баруунун дүң коэффициенти (мындан ары - БДК) 5-24 жаштагылардын жаш курактык тобундагылардын арасындагы мектеп билимине катышуунун индикатору болуп саналат жана калктын расмий мектеп жаш курагындагылардын үлүшү катары баяндалат. БДК эгер жаш курагы боюнча улуу же мектеп билиминин белгилүү жашына жете элек балдар бул билим деңгээлдеги мектептерге барышса, 100 пайыздан ашышы мүмкүн.

2.12-таблицадагы жыйынтыктар мектеп жашындагы балдардын мектепке баруусу жогору, бирок бардыгы эместигин көрсөтөт. Башталгыч билим берүү мекемесине барууга милдеттүү болгон 7-10 жаштагы балдардын арасында баруучулук 87 пайызды түздү. БТК менен БДК салыштырганда башталгыч билим берүү жайлары боюнча башталгыч мектепке баруучу окуучу балдардын 19 пайызынын жашы билимдин бул деңгээли үчүн аныкталган жаш куракка жете элек же жогору экендигин көрсөтөт. Башталгыч деңгээл боюнча БТК менен БДКнын ортосундагы айырмачылыктар Ош шаарын кошпогондо бир аз, Ош шаарында эркектер 95 пайызды түзөт. Акыркы алты жыл ичинде БТК 5 пайыздык пункттарда азайды, башталгыч билим берүү жайларына барууга милдеттүү болгон балдардын 92 пайызы МИКИ-2006нын жыйынтыгы боюнча аталган окуу жайларына барышкан (Улутстатком, 2007).

Орто окуу жайлары боюнча БТК орто билим берүү жайларына барууга милдеттүү болгон балдардын 86 пайызы аталган окуу жайларына барганын көрсөтөт. БТК менен БДКны орто мектеп боюнча салыштырганда жашы боюнча орто мектептин расмий жашына туура келбеген орто мектепке баруучулардын үлүшү 8 пайызды түзөрүн көрсөтөт. БТК менен БДКда топчолор боюнча БТК эң төмөн болгон Бишкек шаарын кошпогондо (76 пайыз) бир аз айырмачылыктар байкалат, орто мектепке барган же аныкталган жашка жете элек же улуу балдар 14 пайызды түзөт.

Акыркы алты жыл ичинде БТК 3 пайыздык пункттарда азайган, орто мектепке барууга милдеттүү болгон балдардын 89 пайызы МИКИ-2006нын жыйынтыгы боюнча аталган окуу мекемелерине барышат (Улутстатком, 2007).

2.12-таблица. Мектепке баруунун коэффициенттери

Жынысы, мектеп билиминин деңгээли жана гендердик теңдиктин индекстери (ГТИ) боюнча үй чарбаларындагы калк үчүн негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды мектепке баруунун таза коэффициенттери (БТК) жана мектепке баруунун дүң коэффициенти (БДК), Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Мектепке баруунун таза коэффициенттери[1]				Мектепке баруунун дүң коэффициенти[2]			
	Эркектер	Аялдар	Бардыгы	Гендердик теңдиктин индекси[3]	Эркектер	Аялдар	Бардыгы	Гендердик теңдиктин индекси[3]
Башталгыч мектеп								
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	85.2	85.5	85.3	1.00	107.2	103.2	105.3	0.96
Айыл	86.8	87.4	87.1	1.01	106.4	104.6	105.5	0.98
Облусу								
Ысык-Көл	83.0	86.7	84.6	1.05	95.5	98.5	96.9	1.03
Жалал-Абад	88.8	89.9	89.3	1.01	115.7	109.7	112.7	0.95
Нарын	85.7	83.4	84.5	0.97	100.7	99.4	100.1	0.99
Баткен	89.4	83.8	86.8	0.94	116.1	98.5	107.9	0.85
Ош	89.8	87.5	88.7	0.97	109.4	107.4	108.5	0.98
Талас	83.1	88.1	85.7	1.06	95.7	106.1	101.0	1.11
Чүй	80.4	82.4	81.4	1.02	99.8	97.7	98.7	0.98
Бишкек шаары	82.7	89.6	86.1	1.08	106.0	104.8	105.4	0.99
Ош шаары	95.4	87.4	91.8	0.92	110.7	110.1	110.4	1.00
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	90.2	89.4	89.8	0.99	105.3	106.9	106.1	1.02
Экинчи	83.8	86.1	84.9	1.03	103.9	100.9	102.4	0.97
Орто	85.2	90.0	87.5	1.06	106.5	111.3	108.8	1.05
Төртүнчү	87.1	81.8	84.5	0.94	112.0	99.5	105.9	0.89
Эң жогорку	85.2	86.2	85.7	1.01	106.6	101.4	104.2	0.95
Бардыгы	86.3	86.8	86.6	1.01	106.7	104.2	105.5	0.98
Орто мектеп								
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	81.0	82.0	81.5	1.01	85.7	94.3	90.3	1.10
Айыл	86.6	88.5	87.6	1.02	94.5	95.7	95.1	1.01
Облусу								
Ысык-Көл	87.9	91.8	89.9	1.04	92.5	94.4	93.5	1.02
Жалал-Абад	82.5	85.1	83.8	1.03	89.7	89.8	89.7	1.00
Нарын	87.6	89.5	88.5	1.02	92.6	94.6	93.5	1.02
Баткен	87.3	90.0	88.6	1.03	92.7	98.2	95.3	1.06
Ош	88.9	90.2	89.6	1.02	100.7	99.4	99.9	0.99
Талас	89.1	84.6	86.9	0.95	93.1	88.8	91.0	0.95
Чүй	83.7	84.7	84.3	1.01	89.1	95.4	92.5	1.07
Бишкек шаары	74.4	77.3	76.0	1.04	80.4	97.3	89.5	1.21
Ош шаары	89.2	84.8	87.1	0.95	92.4	89.9	91.2	0.97
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	89.5	89.7	89.6	1.00	94.4	95.2	94.8	1.01
Экинчи	85.7	91.6	88.8	1.07	95.8	99.8	97.9	1.04
Орто	87.3	86.0	86.6	0.99	95.6	92.3	93.8	0.97
Төртүнчү	79.0	82.9	81.1	1.05	86.1	90.6	88.6	1.05
Эң жогорку	81.6	81.1	81.3	0.99	85.6	98.3	92.4	1.15
Бардыгы	85.0	86.6	85.9	1.02	92.0	95.3	93.7	1.04

[1] Башталгыч мектеп үчүн БТК – бул башталгыч мектепке барган калктын башталгыч мектеп курагындагы (7-10 жаш) пайызы. Орто мектеп үчүн БТК – бул орто мектепке барган, калктын орто мектеп курагындагы (11-17 жаш) үлүшү. БТК аныктамасы боюнча 100 пайыздан ашырса болбойт.

[2] Башталгыч мектеп үчүн БДК – бул башталгыч мектептин расмий жаш курагына жеткен, калктын пайызы менен чагылдырылган башталгыч мектептин окуучуларынын жалпы саны. Орто мектеп үчүн БДК – бул орто мектептин расмий жаш курагына жеткен, калктын пайызы менен чагылдырылган орто мектептин окуучуларынын жалпы саны. Эгерде окуучулардын саны мектептик билим берүүнүн белгилүү деңгээлиндеги жаш кураккa жете элек же ашып кеткен болсо, БДК 100 пайыздан ашып кетиши мүмкүн.

[3] Башталгыч мектеп үчүн ГТИ – бул башталгыч мектептеги кыздар жана балдар арасындагы БТК (БДК) коэффициенти. Орто мектеп үчүн ГТИ – бул орто мектептеги кыздар жана балдар арасындагы БТК (БДК) коэффициенти.

2.12-таблицада гендердик теңдиктин индекси (мындан ары - ГТИ) же башталгыч жана орто билим деңгээлиндеги эркектердин БДКна аялдардын БДКнын катышы камтылат. ГТИ баруучулук коэффициентиндеги гендердик бөлүнүүнүн чоңдугун көрсөтөт. Гендердик айырмачылыктын жоктугунда ГТИ 1,0гө барабар болот, теңсиздик эркектердин пайдасына жылса, ГТИнин мааниси 0

гө барабар болот. Эгерде гендердик бөлүнүү аялдардын пайдасына жылып кетсе, ГТИ 1,0 гө барабар болот. 2.12-таблицада башталгыч билимдин деңгээлиндеги БТК ГТИ 1,01ге барабар, ал эми БДК ГТИ – 0,98 ге барабар, гендердик бөлүнүүнүн улуттук деңгээлинде башталгыч мектепке барууда дээрлик айырмачылыктар жок, бирок региондор жана жетиштүү жашоонун деңгээли боюнча айрым айырмачылыктарга ээ. Баткен облусунда, Ош шаарында жана жетиштүү жашоонун төртүнчү квинтилинде эркектердин пайдасына теңсиздик байкалат: БТК боюнча башталгыч мектептин деңгээлиндеги гендердик теңдиктин индекси 0,94, 0,92 жана 0,94 кө барабар, ал эми БДК боюнча Баткен облусу – 0,85, төртүнчү квинтил – 0,89. БТК ГТИ жана БДК ГТИ орто мектеп деңгээлинде дээрлик бирдей жана 1,02 менен 1,04 түү түзөт, орто мектепке баруунун гендердик бөлүнүүсү аялдардын пайдасына жай жылгандыгы тууралуу күбөлөндүрөт. Орто мектеп боюнча БТК ГТИ жана БДК ГТИ Талас облусунда, Ош шаарында жана үчүнчү квинтилде эң төмөн болуп саналат, бул топчолордогу мектепке баруу боюнча эркектердин аялдар үстүндөгү жай артыкчылыктарын көрсөтөт. 2.3-графикте 7-24 жаштагы калктын арасындагы мектепке баруунун жаш курактык коэффициенттери жөнүндө маалыматтар берилди. Мектепке баруунун деңгээли 7 жашка чейинки балдар арасында эң төмөн, 7 жашка чыккан балдардын үчтөн экисине жакыны, т.а. мектеп жашына жеткен балдар азыркы учурда мектепке барышат, мектепке баруунун төмөнкү деңгээли айрым балдардын окуу жылынын башында 7 жашка толо электиги менен түшүндүрүлөт, ошондуктан мектепке барууга укук алышкан эмес. 8-14 жаштагы балдардын арасындагы баруунун коэффициенттери 96 пайыздан ашат. Жалпысынан коэффициенттер, 12, 14, 15 жана 18 жаштагы балдарды кошпогондо, балдарга караганда кыздар арасында бир канча жогору. 15-24 жаштагы калктын арасында баруунун коэффициенти кескин азайат, ал эми гендердик бөлүнүү жаш курак менен көбөйөт. Мисалы, 20 жаштагы калктын арасында эркектердин 41 пайызы, аялдардын 58 пайызы окуу жайларга барышат.

2.3-график. **7-24 жаштагы калктын окуу жайларына баруусунун жаш курактык коэффициенттери**

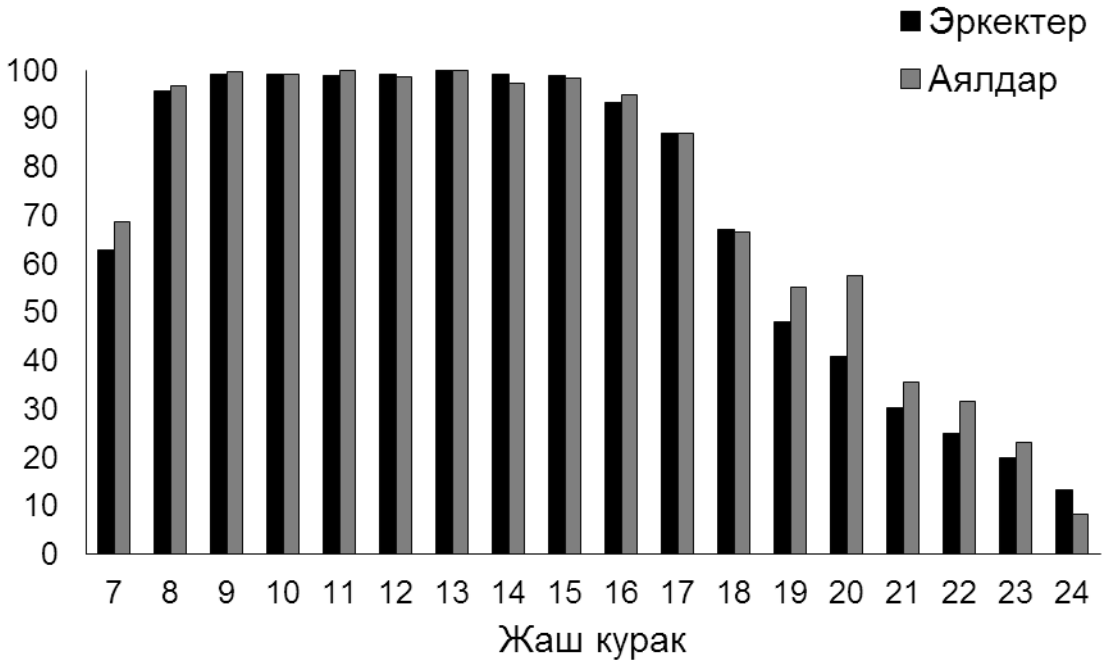

КР МДИ-2012

2.9.3 Балдардын эрте билим алуусу

Мектепке чейинки билим берүү балдарды мектепке даярдоодо маанилүү роль ойнойт. 2.13-таблицада 5-6 жаштагы балдардын үлүшү азыркы учурда мектепке барышары көрсөтүлөт. Интервью алуучуларга эгер бала бала бакчага, яслиге же башка билим берүү борборлорунда

туруктуу негизде өткөрүлгөн сабактарга барса, балдардын эсебин мектепке чейинки жайларга баруучу катары алуу зарылчылыгы боюнча үйрөтүлгөн. Көптөгөн балдар бир да балдардын эрте билим берүү программаларына катышпайт, 5-6 жаштагы балдардын 5 пайызы гана мектепке чейинки билим берүү жайларына барышат. Мектепке чейинки билим берүү жайларына баруунун эң жогорку коэффициенти Бишкек шаарында жашаган балдардын (23 пайыз) жана жетиштүү жашоонун эң жогорку квинтилге кирген балдардын (19 пайыз) арасында. Шаар жеринде жашоо мектепке чейинки билим берүү жайларына баруу менен тыгыз байланышкан. Шаар жериндеги балдардын 14 пайызы айыл жериндеги балдардын 2 пайызына салыштырмалуу мектепке чейинки билим берүү жайларына барышат. Мектепке чейинки билим берүү жайларына баруучулук энелери жогорку билимге ээ балдар (12 пайыз) арасында энелери билимдин башка деңгээлине ээ балдарга (4 пайыз же мындан аз) караганда кыйла жогору.

2.13-таблица. Балдардын эрте билими

Мектепке чейинки окуу программаларына, бала бакчаларга же башка балдардын эрте билим программаларына баруучу 60-83 айлык балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Мектепке чейинки окуу программаларына барган балдардын пайызы	Балдардын саны
Жаш курак		
60-71 ай	3.9	660
72-83 ай	6.8	737
Жыныс		
Эркек	4.5	741
Аял	6.5	656
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	13.8	398
Айыл	2.1	999
Облусу		
Ысык-Көл	0.0	131
Жалал-Абад	5.1	266
Нарын	4.7	80
Баткен	0.0	109
Ош	4.3	329
Талас	0.0	84
Чүй	2.0	195
Бишкек шаары	23.1	161
Ош шаары	7.9	42
Эненин билими		
Билими жок/башталгыч	*	7
Негизги жалпы	0.0	22
Толук орто	3.9	659
Башталгыч/орто кесиптик	4.3	201
Жогорку	12.3	298
Энеси үй чарбасында эмес	2.5	210
Жетиштүү жашоо квинтилдери		
Эң төмөнкү	2.4	312
Экинчи	2.3	256
Орто	3.0	322
Төртүнчү	3.6	287
Эң жогорку	19.3	220
Бардыгы	5.4	1,397

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга көрсөтүлгөнүн билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

2.9.4 Үйдөн мектепке чейинки аралык

КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө учурдагы же өткөн жылы мектепке барган 6-17 жаштагы балдары бар үй чарбаларына 6-17 жаштагы эң кичүү баласы барган мектептин жайгашкан жери, мектепке чейинки аралык жөнүндө суроолор берилди. Бул маалыматтар 2.14-таблицада берилди.

Үй чарбаларынын онунан тогузу (63 пайыз) эң кичүү баласы барган мектеп үйдөн бир километр, 1 кмдан 3 кмга чейинки (27 пайыз) радиуста жайгашкандыгын айтышты. Үй чарбаларындагы балдардын үч пайызы гана 3 кмдан алыс радиуста, ал эми 2 пайызы мектеп башка калктуу пунктта жайгашкандыгын айтышкан. Окуучулардын жашаган жери жана регионунан көз

каранды мектептин алыстыгы боюнча олуттуу айырмачылыктар бар. Айыл жеринде жашаган балдарда мектептин үйгө жакын жайгашуу мүмкүндүгү шаар жериндеги балдарга караганда жогору. Баткен облусунда жана Бишкек шаарында жашаган балдарда мектеп 1 км дан 3 км га чейинки радиуста жайгашуу мүмкүндүгү башка региондорго караганда жогору. Чүй облусундагы жана Бишкек шаарындагы 6-17 жаштагы балдары бар үй чарбаларынын жети пайызы балдарын үйдөн 3 кмдан алыста жайгашкан мектептерге жөнөтүшөт. Мындан сырткары Чүй облусундагы үй чарбаларынын жети пайызы балдары башка калктуу пунктта жайгашкан мектептерге барарын айтышкан.

2.14-таблица. Үйдөн мектепке чейинки аралык

Үй чарбаларындагы азыркы жана мурунку окуу жылында мектепке барган 6-17 жаштагы балдардын арасындагы эң кичинекей баласы мектепке барган үйдөн мектепке чейинки аралык боюнча үй чарбаларынын негизги мүнөздөмөлөргө бөлгөндөгү пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Мектепке чейинки аралык						Бардыгы	Үй чарбаларынын саны
	< 1 км.	1-3 км.	> 3 км.	Мектеп башка шаарда же айылда	Башкалар	Билбейм/ жок		
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	55.3	31.3	5.0	0.5	0.0	7.9	100.0	1,329
Айыл	66.2	25.2	2.4	2.1	0.0	4.1	100.0	2,808
Облусу								
Ысык-Көл	69.6	24.3	1.8	1.0	0.0	3.3	100.0	356
Жалал-Абад	69.5	23.4	1.8	1.3	0.0	4.1	100.0	717
Нарын	70.1	26.6	1.5	0.4	0.0	1.4	100.0	217
Баткен	55.1	39.2	1.6	0.2	0.2	3.8	100.0	326
Ош	69.1	24.3	1.3	0.2	0.0	5.1	100.0	924
Талас	75.3	20.5	2.4	0.0	0.0	1.8	100.0	194
Чүй	51.7	26.6	6.7	7.1	0.0	7.9	100.0	670
Бишкек шаары	45.2	37.2	7.4	0.5	0.0	9.8	100.0	562
Ош шаары	76.3	18.9	1.0	0.5	0.0	3.3	100.0	171
Жетиштүү жашоо квинтилдери								
Эң төмөнкү	69.8	24.6	1.8	0.7	0.0	3.1	100.0	832
Экинчи	65.9	27.4	1.7	1.9	0.0	3.1	100.0	863
Орто	62.0	27.6	3.5	2.3	0.1	4.4	100.0	815
Төртүнчү	59.5	26.6	4.0	2.7	0.0	7.3	100.0	817
Эң жогорку	55.8	29.6	5.2	0.4	0.0	9.0	100.0	810
Бардыгы	62.7	27.2	3.2	1.6	0.0	5.3	100.0	4,137

Эскертүү: Таблица 6-17 жаштагы балдары бар үй чарбаларына гана негизделген.

РЕСПОНДЕНТТЕРДИН НЕГИЗГИ МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ 3

Негизги натыйжалар

- 15 жаштан 49 жашка чейинки кыргыз аялдар менен эркектердин болжол менен үчтөн экиси айыл жеринде жашашат (аялдар - 63 пайыз, эркектер – 68 пайыз).
- Кыргыз Республикасындагы билим берүү жалпы; аялдар үчүн орто билим берүүнүн узактыгы 10.6 жашты, эркектер үчүн 10.5 жашты түзөт.
- 15 жаштан 49 жашка чейинки кыргыз аялдар менен эркектердин көпчүлүгү жок эле дегенде жумасына бир жолу жалпыга маалымдоо каражаттарынын айрым түрлөрүнө кайрылышат; респонденттердин көпчүлүгү телеберүүлөргө тартылышат (92 пайыз аялдар, 94 пайыз эркектер).
- Аялдар менен эркектердин онунан үчөө акыркы 12 айда компьютер колдонгондугун жана респонденттердин төрттөн бирине жакыны акыркы 12 ай ичинде интернет колдонгондугун айтышты.
- Аялдардын онунан үчөө жана эркектердин онунан сегизи учурда иштешет же акыркы 12 ай ичинде иштегендер. Иштеген аялдардын жана эркектердин сегиз пайызы иштеген ишинен эмгек акы алышпайт, алардын көпчүлүгү айыл чарбаларында иштешет.
- Аялдар менен эркектердин болжолдуу түрдө онунан тогузу милдеттүү медициналык фонд менен камсыздандырылышкан.
- Аялдардын үч жана эркектердин 44 пайызы учурда тамеки тартышат жана эркектердин 11 пайызы чайноочу тамеки/насвай колдонушат.
- Эркектердин үчтөн биринен көбү изилдөө алдындагы ай ичинде жок дегенде бир алкоголдук ичимдик колдонушкан.
- Кыргыз аялдарынын жана эркектеринин көпчүлүгү кургак учук жөнүндө угушкан (94 жана 96 пайыз); кургак учук жөнүндө билишкен респонденттердин онунан сегизи кургак учук менен ооруган адам жөтөлгөндө, чүчкүргөндө аба аркылуу жугарын туура көрсөтүшкөн.
- 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын он, эркектердин жети пайызынан изилдөө учурунда гипертония байкалды.
- Гипертониянын баскычы жаш курак менен көбөйдү: 45-49 жаштагы респонденттердин арасынан аялдардын 28 пайызында, эркектердин 16 пайызында көтөрүлгөн кан басымы белгиленди.
- Ашыкча салмак менен жабыр тартуучу аялдарда гипертониянын баскычы орточо республикалык көрсөткүчтөн үч эсе ашат. (27 пайыз).
- Гипертония менен жабыр тартуучу респонденттердин ичинен эркектердин бир кыйла үлүшү (85 пайызы) аялдарга (55 пайыз) салыштырмалуу өзүнүн абалы жөнүндө билишет.

Бул бөлүмдө КР МДИнин респонденттеринин изилдөө учурундагы жашы, үй-бүлөлүк абалы, билим берүүнүн жалпы деңгээли, жашаган жеринин тиби (шаар жери/айыл жери), жашаган аймагы жана жетиштүү жашоо деңгээли боюнча квинтилдик топтордун буюм-тайымдарын кошуп, негизги демографиялык, социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөр боюнча бөлүштүрүлүшү тууралуу маалыматтар камтылган. Кыргыз Республикасындагы аялдардын, эркектердин жана балдардын ден соолуктарына таасир этүүчү демографиялык жана социалдык кубулуштарды түшүнүү үчүн эсептелген мүнөздөмөлөр бардык отчеттун таблицаларында колдонулат.

Бөлүмдө жалпыга маалымдоо каражаттарынын респонденттерге тийгизген таасири, респонденттердин иштеген иштеринин статусу жана эмгек акысы жөнүндөгү маалыматтар да берилди. Мындан сырткары бул

бөлүмдө респонденттердин кургак учук оорусу жөнүндө маалыматы, жогорку кан басымынын тарыхы, гипертониянын жайылуусу, тамекини жана алкоголду колдонуудан тартып, саламаттыкты сактоого байланышкан маанилүү маселелер да тартууланган.

3.1 РЕСПОНДЕНТТЕРДИН НЕГИЗГИ МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ

3.1-таблицада КР МДИ-2012де сурамжыланган 15 жаштан 49 жашка чейинки 8,208 аялдардын жана 2,413 эркектердин ар түрдүү демографиялык жана социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөрдөн көз каранды бөлүнүшүнүн маалыматтары берилди. Кыргыз Республикасындагы төрөлүүнүн акыркы убактарга салыштырмалуу эң жогорку көрсөткүчү калктын жаш курактык структурасы менен мүнөздөлөт: 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 39 пайызын жана эркектердин 35 пайызын 25 жаштан кичүүлөр, 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын жана эркектердин жарымы (54 жана52 пайыз) 30 жаштагы жактарды түзүшөт. Башка тарабынан алганда, аялдардын 22 пайызы жана эркектердин 24 пайызы 40 жаштагы же андан улуу жактарды түзүшөт.

3.1-таблица. Респонденттердин негизги мүнөздөмөлөрү

15-49 жаштагы аялдардын жана эркектердин айрым негизги категориялар боюнча пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар			Эркектер		
	Такталган пайызы	Такталган саны	Такталбаган саны	Такталган пайыз	Такталган саны	Такталбаган саны
Жаш						
15-19	19.9	1,637	1,600	17.9	432	432
20-24	18.6	1,527	1,505	16.7	404	390
25-29	15.4	1,265	1,303	16.9	409	395
30-34	12.5	1,028	1,025	12.6	305	315
35-39	11.1	915	950	12.1	292	312
40-44	11.3	928	924	12.3	297	305
45-49	11.1	908	901	11.4	275	264
Үй-бүлөлүк абалы						
Бир да жолу никеге турбагандар	27.4	2,245	2,101	36.3	875	853
Никеси бар (үйлөнгөн)	63.8	5,233	5,452	59.6	1,438	1,465
Чогуу жашайт	0.3	23	26	0.2	5	5
Ажырашкан/өзүнчө жашайт	6.1	497	428	3.6	87	83
Жесир жүрүү	2.6	210	201	0.3	8	7
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	37.4	3,070	2,732	32.4	781	690
Айыл	62.6	5,138	5,476	67.6	1,632	1,723
Облусу						
Ысык-Көл	7.9	650	787	8.6	207	232
Жалал-Абад	16.2	1,332	1,012	16.7	402	300
Нарын	3.4	281	666	4.1	98	228
Баткен	7.5	616	970	7.7	186	288
Ош	19.8	1,627	1,248	21.8	526	388
Талас	4.4	360	921	5.2	126	312
Чүй	17.9	1,465	859	16.9	407	240
Бишкек шаары	19.1	1,566	1,017	15.9	383	245
Ош шаары	3.8	311	728	3.2	78	180
Билими						
Билими жок	0.1	4	7	0.0	1	1
Башталгыч	0.4	35	29	0.3	6	7
Негизги жалпы	13.9	1,139	1,103	14.0	338	355
Орто толук	42.2	3,468	3,632	48.0	1,158	1,202
Кесиптик башталгыч	6.1	499	471	8.0	193	173
Кесиптик орто	10.5	866	919	8.1	195	201
Жогорку	26.8	2,198	2,047	21.6	522	474
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	17.8	1,459	1,666	20.8	502	562
Экинчи	17.9	1,473	1,653	20.5	496	550
Орто	18.7	1,538	1,641	18.7	451	475
Төртүнчү	20.3	1,667	1,570	18.6	449	411
Эң жакшы	25.2	2,071	1,678	21.4	515	415
Бардыгы	100.0	8,208	8,208	100.0	2,413	2,413

Эскертүү: Билим категориясы билим берүүнүн эң жогорку жетишкен деңгээлин жана катышуунун деңгээлин чагылдырат. Билим категориясы 2-бөлүмдөгү 2.9.1-бөлүктө баяндалат.

Аялдардын болжолдуу үчтөн экиси (64 пайыз) жана эркектердин онунан алтоосу (60 пайыз) никеде турушат же өнөктөшү менен чогуу жашашат, алардын көпчүлүгү формалдуу бирдикте жашашат. Өнөктөшү менен жашаган респонденттердин бир пайыздан азыраагы бейформалдуу бирдикте жашагандыгын билдиришти. Демек, эркектер кеч үйлөнүүгө жөндөмдүү, 15 жаштан 49 жашка чейинки эркектердин көпчүлүгү (36 пайыз) 15 жаштан

49 жашка чейинки аялдарга (27 пайыз) салыштырмалуу бир да жолу никеге турган эмес. Аялдардын тогуз пайызы жана эркектердин төрт пайызы ажырашкандар, өздөрүнчө жашашат же жесир калгандар болуп эсептелет. 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын арасында никеси бар же өнөктөшү менен бирге жашагандардын үлүшү 1997-жылдагы 70 пайыздан 2012-жылга 64 пайызга азайды, ал эми бир да жолу никеге турбагандар бул жылдары 22 пайыздан 27 пайызга өстү (RIOP [Kyrgyz Republic] жана Macro International, 1998).

Респонденттердин болжолдуу үчтөн экиси (аялдар – 63, эркектер – 68 пайыз) айыл жеринде жашашат. Изилденген калктын үчтөн бири гана шаар жеринде жашайт жана шаардык жашоочулардын жарымына жакыны Бишкек шаарында жашайт (аялдар – 19, эркектер -16). Ош облусу эң калктуу аймак болуп саналат жана сурамжыланган респонденттердин онунун экисинин үлүшүнө туура келет. Бишкек шаары, Чүй жана Жалал-Абад облустары да салыштырмалуу калктуу аймак болуп саналат. Сурамжыланган респонденттердин аз катышы Ош шаарында жана Нарын облусунда жашашат (3-4 пайыз).

Кыргыз Республикасынын аялдары жана эркектери жалпысынан билимдүү: аялдардын жана эркектердин 86 пайызы жок эле дегенде орто билим алууга жетишишкен. Аялдардын жыйырма жети, эркектердин 22 пайызы жогорку билим алышкан. Аялдардын жана эркектердин аз гана пайызы (бирден пайыздан азыраагы) бир да жолу мектепке барышкан эмес.

Акыркы он беш жыл ичинде 15 жаштан 49 жашка чейинки жогорку билимдүү аялдардын үлүшү бир кыйла көтөрүлдү: 1997-жылы - 17 пайыз, 2012-жылы 27 - пайыз (RIOP [Kyrgyz Republic] and Macro International, 1998).

3.2 НЕГИЗГИ МҮНӨЗДӨМӨЛӨР БОЮНЧА БИЛИМ БЕРҮҮ ДЕҢГЭЭЛИ

Билим берүү саламаттыкты коргоо, ага мамиле жана жүрүм-турумдар тууралуу билимди аныктоочу негизги факторлордун бири болуп саналат. Билимдин деңгээли КР МДИнин респонденттеринин арасында кандай өзгөрөрүн түшүнүү үчүн 3.2.1- жана 3.2.2-таблицаларда билим берүүнүн деңгээли[1] боюнча кийинки бардык отчеттордо колдонулуучу негизги мүнөздөмөлөргө ылайык, аялдардын жана эркектердин бөлүнүшүнүн маалыматтары көрсөтүлгөн.

Кыргыз Республикасындагы билим берүү чындыгында жалпы. Аялдар үчүн окуу узактыгы 10.6 жылды, эркектер үчүн 10.5 (3.2.2-таблица) жылды түзөт.

3.2.1-таблицада орто билим берүүнүн узактыгы өлкө боюнча 20-29 жаштагы аялдар арасында жогору, ал эми 15-19 жаштагы аялдарда төмөн. Билимдин эң төмөнкү деңгээли 15-19 жаштагы аялдар арасында болуп эсептелет, себеби бул жаш топтогу айрым аялдар окууну мектептерде улантышат. Айыл жериндеги аялдардын билими шаар жеринде жашаган аялдарга (10.3 жылга 11.9 жыл) караганда төмөн. Бишкек шаарындагы аялдардын билими башка аймактарда жашаган аялдарга салыштырмалуу жогору. Мисалы, Бишкек шаарындагы окуунун орточо узактыгы 12,7 жыл, Ош облусундагы аялдардыкы – 10,0 жыл. Алда канча жакшы жашаган үй чарбаларындагы аялдар кедей жашаган үй чарбаларындагы аялдарга салыштырмалуу кошумча 2,0 жылга көп окуган.

Бардык респондент аялдар орто мектептерден билим алышкан, шаардагы аялдар айылдагы аялдардан айырмаланып, кесиптик орто же жогорку билимди көп алышкандыгы белгилүү. Мисалы, айылдагы аялдарга (17 пайыз) салыштырмалуу шаардагы аялдардын 43 пайызы жогорку билим алууга жетишишкен. Аймактардын деңгээлинде да бир кыйла дифференциация байкалат: жогорку билимдүү аялдардын эң жогорку үлүшү (53 пайыз) Бишкек шаарында жашайт, ал эми эң төмөнкү үлүшү Ош облусунда (12 пайыз). Жогорку билимдин деңгээли материалдык абал менен тыгыз байланышкан. Демек, жетиштүү жашоо деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдик топтогу аялдардын жарымы эң төмөнкү квинтилдик топтогу беш аялдын бирөөсүнөн айырмаланып, университеттерден билим алышкан.

[1]Билимдин категориялары жөнүндө кененирээк 2-бөлүмдүн 2.9.1-бөлүгүнөн караңыз.

3.2.1-таблица. Аялдардын билиминин деңгээли.

Жетишилген билимдин же баруунун эң жогорку деңгээлиндеги 15-49 жаштагы аялдардын пайыздык бөлүнүшү жана билим берүүнүн узактыгынын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык медианасы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Билимдин эң жогорку деңгээли								Бардыгы	Билим алуу жашынын узактыгынын медианасы	Аялдардын саны
	Билими жок	Башталгыч билимдин кайсы бир баскычы	Бүткөн башталгыч[1]	Орто билимдин кайсы бир баскычы[2]	Бүткөн орто[3]	Башталгыч кесиптик	Башталгыч кесиптик	Жогорку			
Жаш курак, жаш											
15-24	0.0	0.5	0.1	35.2	28.6	3.7	7.7	24.1	100.0	10.4	3,164
15-19	0.0	0.6	0.0	57.3	24.1	3.4	5.0	9.5	100.0	9.4	1,637
20-24	0.1	0.4	0.3	11.4	33.3	4.1	10.5	39.8	100.0	11.4	1,527
25-29	0.1	0.3	0.1	8.4	40.4	3.8	8.0	38.9	100.0	11.1	1,265
30-34	0.1	0.4	0.0	13.5	41.9	4.5	9.5	30.2	100.0	10.8	1,028
35-39	0.0	0.2	0.0	6.9	50.7	7.1	13.6	21.5	100.0	10.6	915
40-44	0.1	0.0	0.0	4.3	44.5	13.1	15.4	22.7	100.0	10.4	928
45-49	0.0	0.1	0.2	3.5	43.2	11.0	17.2	24.7	100.0	10.6	908
Жашаган жеринин тиби											
Шаар	0.1	0.1	0.1	12.8	26.2	5.6	12.6	42.5	100.0	11.9	3,070
Айыл	0.0	0.5	0.1	21.4	45.0	6.4	9.3	17.4	100.0	10.3	5,138
Облусу											
Ысык-Көл	0.1	0.5	0.0	13.7	36.4	13.0	13.0	23.3	100.0	10.8	650
Жалал-Абад	0.0	0.6	0.3	24.5	40.9	5.5	10.4	17.8	100.0	10.4	1,332
Нарын	0.0	0.2	0.0	13.0	39.2	4.4	17.2	26.1	100.0	10.8	281
Баткен	0.3	0.3	0.0	12.0	56.2	2.1	11.4	17.7	100.0	10.4	616
Ош	0.1	0.0	0.0	25.9	52.0	3.4	6.2	12.4	100.0	10.0	1,627
Талас	0.1	0.0	0.2	17.0	37.0	7.6	16.7	21.4	100.0	10.7	360
Чүй	0.0	0.8	0.2	18.4	32.3	10.6	10.0	27.7	100.0	10.8	1,465
Бишкек шаары	0.0	0.1	0.0	9.7	20.2	4.7	12.3	53.0	100.0	12.7	1,566
Ош шаары	0.1	0.1	0.0	19.5	34.8	1.2	7.9	36.5	100.0	10.8	311
Жетиштүү жашоо квинтили											
Эң төмөнкү	0.0	0.3	0.0	16.6	46.2	5.0	11.4	20.5	100.0	10.5	1,459
Экинчи	0.0	0.4	0.1	21.7	46.5	6.8	8.7	15.8	100.0	10.3	1,473
Орто	0.1	0.4	0.2	24.5	45.1	5.0	9.5	15.3	100.0	10.3	1,538
Төртүнчү	0.1	0.6	0.3	19.1	36.9	8.4	10.7	24.0	100.0	10.6	1,667
Эң жакшы	0.0	0.1	0.0	11.3	21.5	5.3	12.0	49.8	100.0	12.5	2,071
Бардыгы	0.1	0.3	0.1	18.2	38.0	6.1	10.5	26.8	100.0	10.6	8,208

Эскертүү:Билим категориясы 2-бөлүмдүн 2.9.1-бөлүгүндө баяндалат.

[1]башталгыч деңгээлдеги 4-классты бүткөндөр

[2] Баруучулар же негизги жалпы деңгээлди жана орто билимдин белгилүү I баскычын (5-9-класс) бүткөндөр жана орто деңгээлди жана орто билимдин белгилүү II баскычын (10-11-класс) бүтө элек баруучулар

[3]11-классты же 10-классты орто деңгээлде аяктаган, мектеп билиминин дипломуна ээлер («аттестат» термини эски советтик билим берүү системасында колдонулган)

3.2.2-таблица. Эркектердин билиминин деңгээли

Жетишилген билимдин же баруунун эң жогорку деңгээлиндеги 15-49 жаштагы аялдардын пайыздык бөлүнүшү жана билим берүүнүн узактыгынын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык медианасы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Билимдин эң жогорку деңгээли								Бардыгы	Билим алуу жашынын узактыгынын медианасы	Эркектердин саны
	Билими жок	Башталгыч билимдин кайсы бир баскычы	Бүткөн башталгыч[1]	Орто билимдин кайсы бир баскычы[2]	Бүткөн орто[3]	Башталгыч кесиптик	Башталгыч кесиптик	Жогорку			
Жаш курак, жаш											
15-24	0.0	0.0	0.2	35.1	33.9	5.9	6.6	18.3	100.0	10.3	836
15-19	0.0	0.0	0.0	57.7	22.4	5.6	4.8	9.5	100.0	9.5	432
20-24	0.0	0.1	0.4	10.9	46.1	6.3	8.6	27.6	100.0	10.8	404
25-29	0.2	0.8	0.0	11.2	42.9	5.0	4.6	35.3	100.0	10.9	409
30-34	0.0	0.0	0.0	19.0	47.6	4.1	4.3	25.0	100.0	10.5	305
35-39	0.0	0.3	0.0	8.0	51.1	13.3	10.8	16.5	100.0	10.5	292
40-44	0.0	0.0	0.0	8.6	52.1	12.7	11.6	15.0	100.0	9.9	297
45-49	0.0	0.0	0.0	4.4	47.4	12.3	15.4	20.5	100.0	10.2	275
Жашаган жеринин тиби											
Шаар	0.0	0.2	0.2	12.4	29.0	8.8	12.9	36.5	100.0	11.0	781
Айыл	0.0	0.2	0.0	22.1	49.7	7.6	5.8	14.6	100.0	10.3	1,632
Облусу											
Ысык-Көл	0.3	0.4	0.0	19.1	32.6	10.7	13.3	23.6	100.0	10.7	207
Жалал-Абад	0.0	0.5	0.4	26.5	47.7	8.1	7.6	9.2	100.0	10.2	402
Нарын	0.0	0.0	0.0	14.6	53.7	8.3	10.2	13.3	100.0	10.4	98
Баткен	0.0	0.5	0.0	18.1	57.5	3.1	6.9	14.0	100.0	10.2	186
Ош	0.0	0.0	0.0	22.5	59.7	4.2	4.1	9.5	100.0	10.0	526
Талас	0.0	0.2	0.2	22.2	43.4	9.5	8.9	15.6	100.0	10.4	126
Чүй	0.0	0.0	0.0	17.2	35.4	16.9	4.7	25.9	100.0	10.7	407
Бишкек шаары	0.0	0.0	0.0	8.6	20.7	5.4	15.2	50.0	100.0	12.2	383
Ош шаары	0.0	0.4	0.0	19.1	34.7	1.0	5.5	39.3	100.0	10.8	78
Жетиштүү жашоо квинтили											
Эң төмөнкү	0.0	0.0	0.0	15.5	54.4	6.5	8.4	15.2	100.0	10.4	502
Экинчи	0.1	0.1	0.0	25.5	47.9	6.5	5.5	14.5	100.0	10.2	496
Орто	0.0	0.6	0.1	24.3	51.0	6.5	5.0	12.5	100.0	10.2	451
Төртүнчү	0.0	0.2	0.3	20.4	38.9	13.6	8.4	18.1	100.0	10.4	449
Эң жакшы	0.0	0.1	0.0	10.3	23.9	7.3	12.7	45.8	100.0	11.9	515
Бардыгы	0.0	0.2	0.1	19.0	43.0	8.0	8.1	21.6	100.0	10.5	2,413

Эскертүү: Билим категориясы 2-бөлүмдүн 2.9.1-бөлүгүндөбаяндалат.
[1] башталгыч деңгээлдеги 4-класстыбүткөндөр
[2] Баруучулар же негизги жалпы деңгээлди жана орто билимдин белгилүү I баскычын (5-9-класс) бүткөндөр жана орто деңгээлди жана орто билимдин белгилүү II баскычын (10-11-класс) бүтө элек баруучулар
[3] 11-классты же 10-классты орто деңгээлде аяктаган, мектеп билиминин дипломуна ээлер («аттестат» термини эски советтик билим берүү системасында колдонулган)

Эркектер арасындагы билим алуунун тенденциясы аялдар арасындагы тенденцияга окшош (3.2.2-таблица). Айыл жериндеги жаш эркектер жана эркектер жалпысынан, щаардагы курдаштарынан айырмаланып, билимдин төмөнкү деңгээлине ээ. Айыл жериндеги эркектердин 15 пайызына салыштырмалуу шаар жериндеги эркектердин отуз жети пайызы жогорку билим алууга жетишишкен. Бишкек шаарындагы аялдар менен эркектер башка аймактарда жашаган эркектерге салыштырмалуу билим жаатында шексиз артыкчылыкка ээ: Ош жана Жалал-Абад облустарындагы эркектерден (10 пайыз же андан төмөн) айырмаланып, Бишкек шаарындагы эркектердин жарымы (50 пайыз) жогорку билимди алышкан. Материалдык абал билим алууга тыгыз таасир этет. Демек, жетиштүү жашоо деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдик топтогу эркектердин 46 пайызы эң төмөнкү квинтилдик топтогу эркектердин он беш пайызынан айырмаланып, университеттерден билим алышкан.

3.3 МАССАЛЫК МААЛЫМДОО КАРАЖАТТАРЫНЫН ТААСИРИ

Маалыматтарды алууга болгон мүмкүндүк адамдардын билимин көтөрүүдө жана айланасында болуп жаткан окуяларды аңдай билүүсүндө маанилүү ролду ойнойт. КР МДИ-2012ни жүргүзүү учурунда көрсөтүүчү жана басма ММКнын респонденттерге таасири жөнүндө маалыматтар жыйналды. Маалыматтын маанилүүлүгү саламаттыктын абалы, үй-бүлөнү пландаштыруу, тамактануу жана башка программалар тууралуу маалыматтарды жайылтууну пландоодогу программалардын менеджерине жардам алып келиши мүмкүн экендигин камтыйт. Изилдөө убагында ММКнын таасир этүүсүн баалоо респонденттерден алардын тез-тез гезит окуй тургандыгын, телевизор көргөндүгүн жана радио уккандыгын сурамжылоо жолу менен ишке ашырылат.

3.3.1- жана 3.3.2-таблицаларда ММКнын үч түрүнөн (гезит/журналдар, радио же телевизор) жок дегенде жумасына бир жолу таасирине кабылган 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар жана эркектер арасындагы үлүш көрсөтүлдү. Бул таблицалар ММКнын үч түрүнөн тең жок дегенде жумасына бир жолу жана ММКнын бир түрүнөн туруксуз таасир алуучу респонденттердин үлүшү жөнүндөгү маалыматтарды да камтыйт.

Аялдар арасындагы эң жогору баалганган ММК бул – телевизор. Кыргыз аялдарынын 92 пайызы жок эле дегенде жумасына бир жолу телевизор көрүшөт, 40 пайызы гезит окушат жана үчтөн бири (33 пайызы) радио угушат (3.3.1-таблица). Аялдардын жыйырма үч пайызы жок эле дегенде жумасына бир жолу ММКнын бир түрүн пайдаланууга мүмкүндүк алышат, ошону менен бирге 7 пайызы ММКнын бир түрүнө туруксуз мүмкүндүк алышат. Жаш аялдар жашы улуу курактагы аялдарга караганда жок дегенде жумасына бир жолу радио угушат жана ММКнын бир түрүн пайдаланганга мүмкүндүгү болот. Шаар жериндеги аялдар айыл жериндеги аялдарга салыштырмалуу (29 пайызга 20 пайыз) дайыма ММКнын бардык үч түрүнөн таасир алышат. Аймактык деңгээлде карасак, Нарын жана Баткен облустарындагы аялдар 41 жана 37 пайыз) жок дегенде жумасына бир жолу ММКнын үч түрүнүн таасирине көбүрөөк кабылышат, ал эми Жалал-Абад жана Ош облустарында эң төмөн – 7 жана 11 пайыз. ММКга мүмкүндүк алуу калктын билими жана жетиштүү жашоосу менен позитивдүү байланышкан. Мисалы, жетиштүү жашоонун деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдик топтордогу аялдардын 30 пайызы жумасына жок дегенде бир жолу ММКнын бардык үч түрүн колдоно алышат, ал эми эң төмөнкү квинтилдик топтордогу аялдар – 22 пайыз.

Акыркы он беш жыл ичинде жок дегенде жумасына бир жолу басма ММКсына таасирленүүчү аялдардын үлүшүнүн азайганы кыйла байкалды, гезит окуу 1997-жылы 67 пайызды түзсө, 2012-жылы 40 пайызды (RIOP [Kyrgyz Republic] and Macro International, 1998). Мүмкүн, айрыкча шаар жериндеги бул азайуулар жеке менчик компьютерлердин жана Интернетке кошулууга мүмкүндүктүн болушу менен мүнөздөлөт.

Жалпысынан эркектер ММКнын үч түрүн колдонууда аялдарга салыштырмалуу төмөнкү деңгээлди көрсөтүшөт, бул негизинен, жок дегенде жумасына бир жолу же андан аз гезит окуган эркектердин үлүшү менен байланышкан (3.3.2-таблица). Эркектердин дээрлик бардыгы жумасына бир жолу телевизор көрүшөт (94 пайыз), 30 пайызы гезит окушат жана 38 пайызы радио угушат. Он алты пайызы жума сайын ММКнын бардык үч түрүнө таасирленишет. Эркектердин үч пайызы ММКнын бир түрүнүн таасирине туруксуз кабылышат.

3.3.1-таблица. ММКнын таасири: Аялдар

Белгилүү бир ММКнын таасирине жума сайын кабылган 15-49 жаштагы аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Жумасына жок дегенде бир жолу гезит окуу	Жумасына жок дегенде бир жолу телевизор көрүү	Жумасына жок дегенде бир жолу радио угуу	Жумасына жок дегенде бир жолу ММКнын бардык үч түрүнө мүмкүндүк	Жумасына жок дегенде бир жолу ММКнын үч түрүнүн бирөөсүнө да мүмкүндүгү жок	Аялдардын саны
Жаш курак, жаш						
15-19	41.3	94.0	45.5	27.1	4.4	1,637
20-24	41.6	91.9	37.9	26.1	6.4	1,527
25-29	38.6	89.0	28.6	21.6	9.9	1,265
30-34	36.5	90.1	25.6	19.2	8.1	1,028
35-39	38.4	92.5	24.8	20.8	5.9	915
40-44	42.9	92.8	28.4	23.8	6.0	928
45-49	39.7	92.9	26.7	20.2	5.7	908
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	49.8	95.1	37.4	29.4	3.6	3,070
Айыл	34.2	90.1	29.8	19.5	8.4	5,138
Облусу						
Ысык-Көл	55.5	95.6	31.5	24.3	2.5	650
Жалал-Абад	16.1	91.0	12.3	7.2	7.8	1,332
Нарын	70.0	75.1	45.9	40.7	18.3	281
Баткен	57.2	95.3	47.9	37.4	2.0	616
Ош	18.5	85.7	28.4	10.9	13.0	1,627
Талас	75.8	98.3	37.5	32.0	0.8	360
Чүй	40.8	93.0	38.0	29.1	5.8	1,465
Бишкек шаары	56.4	96.3	41.3	33.5	2.9	1,566
Ош шаары	34.1	95.5	28.2	20.6	3.2	311
Билими						
Билими жок/башталгыч	(29.3)	(50.5)	(17.3)	(15.4)	(36.6)	39
Негизги жалпы	26.6	87.4	29.8	15.8	10.7	1,139
Толук орто	31.8	90.5	27.6	18.0	8.0	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	47.1	94.4	34.5	25.9	4.1	1,364
Жогорку	55.6	95.7	41.2	33.8	3.3	2,198
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	38.0	91.4	32.2	22.1	7.1	1,459
Экинчи	30.7	90.8	27.7	16.2	7.7	1,473
Орто	34.7	88.9	28.4	19.5	9.2	1,538
Төртүнчү	41.1	91.3	34.5	25.5	7.4	1,667
Эң жогорку	51.1	95.9	38.2	29.9	2.7	2,071
Бардыгы	40.0	91.9	32.7	23.2	6.6	8,208

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.3.2-таблицада көрсөтүлгөндөй, эркектердеги ММКнын таасири менен негизги мүнөздөмөлөрдүн ортосундагы байланыш жалпысынан, аялдарда байкалган байланыш менен окшош. Анын үстүнө ММКнын эркектерге таасир этүүсү алардын жаш курагынан айырмаланат: жаш эркектер жашы улуу эркектерге салыштырмалуу ММКнын бардык үч түрүнүн таасирине аз тартылышат. Аймактык деңгээлде ММКнын бардык үч түрүнүн эркектерге таасири жок дегенде жумасына бир жолу Баткен облусунда 50 пайыздан 8 пайызга чейин өзгөрөт, ал эми – Ош, Жалал-Абад жана Чүй облустарында, ошондой эле Ош шаарында андан азыраак.

3.3.2-таблица. ММКнын таасири: Эркектер

Белгилүү бир ММКнын таасирине жума сайын кабылган 15-49 жаштагы эркектердин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Жумасына жок дегенде бир жолу гезит окуу	Жумасына жок дегенде бир жолу телевизор көрүү	Жумасына жок дегенде бир жолу радио угуу	Жумасына жок дегенде бир жолу ММКнын бардык үч түрүнө мүмкүндүк	Жумасына жок дегенде бир жолу ММКнын үч түрүнүн бирөөсүнө да мүмкүндүгү жок	Эркектер-дин саны
Жаш курак, жаш						
15-19	20.4	95.8	39.3	10.2	2.3	432
20-24	23.5	96.9	44.6	13.3	1.6	404
25-29	30.7	93.6	35.7	16.5	2.6	409
30-34	28.6	93.9	34.5	14.7	4.1	305
35-39	33.4	97.4	34.3	20.3	1.8	292
40-44	40.2	91.8	39.2	19.9	3.1	297
45-49	43.7	90.4	37.7	23.0	5.0	275
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	37.0	94.3	40.6	23.0	2.9	781
Айыл	27.2	94.5	37.0	13.0	2.7	1,632
Облусу						
Ысык-Көл	26.3	97.5	41.5	16.9	1.1	207
Жалал-Абад	8.1	93.6	15.8	3.4	6.4	402
Нарын	54.7	95.5	54.6	30.7	1.5	98
Баткен	70.4	89.5	76.5	50.0	2.2	186
Ош	18.8	98.8	40.9	7.5	1.0	526
Талас	41.8	98.2	48.1	28.7	0.8	126
Чүй	32.0	88.3	22.9	5.5	3.9	407
Бишкек шаары	43.6	97.5	49.6	31.2	1.4	383
Ош шаары	15.6	82.6	21.7	3.0	8.5	78
Билими						
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	7
Негизги жалпы	18.4	95.1	32.6	8.3	3.2	338
Толук орто	26.0	95.4	35.9	13.7	2.5	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	37.5	94.5	38.3	18.8	4.0	388
Жогорку	42.7	92.4	47.1	25.2	1.9	522
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	28.2	96.5	38.4	14.4	1.5	502
Экинчи	30.1	95.3	37.1	14.0	1.8	496
Орто	26.9	94.1	37.0	13.3	3.0	451
Төртүнчү	28.3	90.8	35.8	14.3	5.5	449
Эң жогорку	37.4	95.1	42.1	24.4	2.5	515
Бардыгы	30.4	94.4	38.2	16.2	2.8	2,413

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.

3.4 КОМПЬЮТЕРДИ ЖАНА ИНТЕРНЕТТИ КОЛДОНУУ

Компьютерди же интернетти колдонуу саламаттык жана тамактануу жөнүндөгү новатордук идеялар, жумушка орношуу же айлана-чөйрө сыяктуу жергиликтүү жана эл аралык жаңылыктардан тартып практикалык буюмдарга чейинки көп сандагы маалыматтарды алууга, билим алуучу ресурстарды, сырттан көрсөтүүчү кызматтарды колдонууга мүмкүндүктөрдү берет.

Кыргызстанда заманбап шарттарда маалыматтарды бир гана телерадио берүүлөрдөн жана басма сөздөн алуу чектелбейт. Ошондой эле акыркы убактарда жайылган компьютер же интернет сыяктуу маалыматтардын альтернативалуу булактары колдонулат. МИКИ-2006 (Улутстатком, 2007) менен КР МДИ-2012нин жыйынтыктарын салыштырганда үй чарбаларында жеке менчик компьютерлерди колдонуу 2006-жылдагы 6 пайыздан 2012-жылы 18 пайызга өскөн, ал эми радиону колдонуу 2006-жылдагы 51 пайыздан 2012-жылы 37 пайызга азайган. Шаардагы үй чарбалардын компьютерди көп колдонууга мүмкүнчүлүктөрү айыл жерине салыштырмалуу чоң (27 пайызга 12 пайыз). Үй чарбаларынын жети пайызы КР МДИ-2012 убагында интернетти үйүндө колдоно аларын билдиришкен (10 пайыз шаардык үй чарбалары, 5 пайыз айылдыктар) (2-бөлүм, 2.4-таблица)

КР МДИ-2012 убагында респонденттерден изилдөөгө чейинки алардын компьютер же интернет колдонгондугу жана өткөн айдагы колдонуунун жыштыгы жөнүндө сурамжыланды.

3.4.1- жана 3.4.2-таблицаларда 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектердин компьютер колдонгондугунун жыйынтыктары көрсөтүлдү. Таблицадагы маалыматтар аялдар менен эркектердин болжол менен онунан үчөө акыркы 12 айда компьютер колдонгондугун көрсөтөт (29 пайыз аялдар, 32 пайыз эркектер). Компьютерди колдонуу эреже катары жаш курак менен төмөндөйт, 15 жаштан 49 жашка чейинки респонденттердин арасынан эң жаш респонденттердин компьютерди дайыма колдонгондору байкалды (50 пайыз

аялдар, 58 пайыз эркектер). Жогоруда байкалгандай эле, шаардык респонденттер айылдык респонденттерге караганда компьютерди бир кыйла көп колдонушат. Шаар жеринде акыркы 12 ай ичинде аялдардын 43 пайызы, эркектердин 47 пайызы компьютер колдонушса, айыл жериндеги аялдардын 21 пайызы, эркектердин 25 пайызы компьтерди колдонушкан. Жалпысынан алганда Бишкек шаарындагы аялдар менен эркектер компьютерди бир канча көп колдонушат (49 пайыздан), Чүй жана Ош облусунун эркектери (49-51 пайыз), жогорку билимдүү респонденттер (аялдар – 54, эркектер – 60 пайыз) жана жетиштүү жашоо деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдик топторго киргендер башка топтордон айырмаланып турат (аялдар 47, эркектер 54 пайыз).

Компьютер колдонгондордун ичинен аялдардын үчтөн экиси жана эркектердин 59 пайызы өткөн айда күн сайын же жок дегенде жумасына бир жолу колдонушкан, ал эми аялдардын 29 пайызы, эркектердин үчтөн биринен көбү өткөн айда жумасына бир жолудан аз колдонушкан. Сурамжылоого чейинки 12 ай ичинде компьютер колдонгон респонденттердин аз гана пайызы (3 пайыз аялдар, 5 пайыз эркектер) өткөн айда бир да жолу колдонгон эмес.

3.4.1-таблица. Компьютерди колдонуу: Аялдар

Акыркы 12 ай ичинде компьютер колдонгон 15-49 жаштагы аялдардын пайызы жана өткөн айда компьютерди жыштык боюнча колдонгон аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бардык аялдар ичинде		Өткөн айда компьютерди колдонуунун жыштыгы						Акыркы 12 ай ичинде компьютер колдонгон аялдардын саны
	Акыркы 12 ай ичинде компьютер колдонгондордун саны	Аялдар-дын саны	Ар бир күнү	Жок дегенде жумасына бир жолу	Бир жумасына бир жолудан кем эмес	Бир жолу да эмес	Өткөрүлүп жиберилген	Барды-гы	
Жаш курак, жаш									
15-19	50.2	1,637	22.0	43.9	30.3	2.0	1.8	100.0	823
20-24	35.4	1,527	28.5	35.9	30.7	3.2	1.7	100.0	540
25-29	25.5	1,265	38.0	29.2	26.1	4.4	2.4	100.0	323
30-34	20.7	1,028	35.4	32.2	27.9	1.5	3.1	100.0	212
35-39	17.9	915	35.5	29.8	26.1	6.1	2.4	100.0	163
40-44	18.0	928	26.3	39.5	30.0	2.6	1.6	100.0	168
45-49	15.9	908	28.6	39.8	26.4	4.7	0.5	100.0	144
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	42.9	3,070	34.5	38.7	23.8	1.6	1.4	100.0	1,317
Айыл	20.5	5,138	21.0	36.0	35.6	4.9	2.5	100.0	1,056
Облусу									
Ысык-Көл	23.0	650	23.9	35.5	17.9	16.7	6.1	100.0	150
Жалал-Абад	21.2	1,332	15.4	31.5	51.4	1.8	0.0	100.0	282
Нарын	27.1	281	21.8	49.2	17.1	10.9	1.0	100.0	76
Баткен	19.5	616	49.6	33.4	3.4	0.5	13.1	100.0	120
Ош	18.0	1,627	14.1	38.1	45.4	0.3	2.0	100.0	293
Талас	18.7	360	22.8	37.8	27.3	5.9	6.2	100.0	67
Чүй	35.3	1,465	27.6	36.2	32.5	3.7	0.0	100.0	517
Бишкек шаары	49.3	1,566	37.5	39.5	20.7	1.1	1.2	100.0	772
Ош шаары	30.8	311	34.3	42.7	22.0	0.5	0.4	100.0	96
Билими									
Билими жок/башталгыч	(14.6)	39	*	*	*	*	*	100.0	6
Негизги жалпы	30.3	1,139	16.9	45.0	34.3	2.2	1.6	100.0	345
Толук орто	13.9	3,468	20.5	39.3	33.6	3.0	3.6	100.0	482
Башталгыч/орто кесиптик	25.6	1,364	25.7	38.1	29.6	5.2	1.5	100.0	350
Жогорку	54.2	2,198	36.1	34.1	25.7	2.7	1.5	100.0	1,190
Жетиштүү жашоо квинтили									
Эң төмөнкү	23.5	1,459	16.4	37.6	38.3	5.7	2.0	100.0	343
Экинчи	20.0	1,473	14.5	35.4	42.9	4.9	2.4	100.0	295
Орто	18.2	1,538	23.2	39.3	29.4	3.5	4.6	100.0	280
Төртүнчү	29.0	1,667	32.3	36.7	26.6	3.1	1.2	100.0	484
Эң жогорку	46.8	2,071	36.7	38.0	22.7	1.4	1.3	100.0	970
Бардыгы	28.9	8,208	28.5	37.5	29.0	3.0	1.9	100.0	2,373

Эскертүү:* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.4.2-таблица.Компьютерди колдонуу: Эркектер

Акыркы 12 ай ичинде компьютер колдонгон 15-49 жаштагы эркектердин пайызы жана өткөн айда компьютерди жыштык боюнча колдонгон эркектердин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бардык эркектердин ичинде		Өткөн айда компьютерди колдонуунун жыштыгы						Акыркы 12 ай ичинде компьютер колдонгон эркектердин саны
	Акыркы 12 ай ичинде компьютер колдонгондордун саны	Эркек-тердин саны	Ар бир күнү	Жок дегенде жумасына бир жолу	Бир жумасына бир жолудан кем эмес	Бир жолу да колдонгон эмес	Өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	
Жаш курак, жаш									
15-19	57.6	432	14.7	44.2	38.1	3.0	0.0	100.0	249
20-24	50.9	404	22.2	42.9	30.9	3.9	0.0	100.0	206
25-29	34.9	409	28.0	29.4	37.5	4.4	0.7	100.0	143
30-34	20.3	305	35.7	15.3	45.1	2.9	1.0	100.0	62
35-39	17.3	292	(21.0)	(23.1)	(45.0)	(7.2)	(3.7)	100.0	50
40-44	10.1	297	(25.4)	(39.4)	(24.2)	(11.0)	(0.0)	100.0	30
45-49	14.6	275	(29.1)	(29.5)	(30.8)	(10.6)	(0.0)	100.0	40
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	47.2	781	29.4	35.6	30.8	3.9	0.3	100.0	368
Айыл	25.2	1,632	16.0	37.4	41.0	5.0	0.6	100.0	411
Облусу									
Ысык-Көл	24.3	207	16.8	35.4	36.8	10.9	0.0	100.0	50
Жалал-Абад	31.3	402	16.5	31.0	51.0	0.0	1.5	100.0	126
Нарын	34.7	98	29.9	42.0	17.2	11.0	0.0	100.0	34
Баткен	18.4	186	20.1	32.7	42.6	0.0	4.6	100.0	34
Ош	15.5	526	17.5	47.5	26.2	8.8	0.0	100.0	82
Талас	22.8	126	35.0	21.9	28.1	15.0	0.0	100.0	29
Чүй	48.7	407	12.0	41.3	44.0	2.7	0.0	100.0	198
Бишкек шаары	48.7	383	37.6	28.6	29.1	4.7	0.0	100.0	187
Ош шаары	50.9	78	24.2	56.6	19.2	0.0	0.0	100.0	40
Билими									
Билими жок/башталгыч	*	7	*	*	*	*	*	100.0	1
Негизги жалпы	29.8	338	7.3	46.3	42.9	3.5	0.0	100.0	101
Толук орто	20.2	1,158	14.8	37.9	40.5	5.7	1.2	100.0	234
Башталгыч/орто кесиптик	33.4	388	19.7	31.9	44.7	3.7	0.0	100.0	130
Жогорку	60.1	522	34.0	34.3	27.4	4.2	0.2	100.0	314
Жетиштүү жашоо квинтили									
Эң төмөнкү	23.5	502	18.7	35.9	35.8	7.9	1.6	100.0	118
Экинчи	23.5	496	11.6	41.1	44.9	2.5	0.0	100.0	116
Орто	20.0	451	23.1	29.7	41.0	5.5	0.7	100.0	90
Төртүнчү	39.1	449	16.6	38.8	41.6	3.1	0.0	100.0	176
Эң жогорку	54.2	515	31.8	35.8	27.7	4.4	0.3	100.0	279
Бардыгы	32.3	2,413	22.3	36.6	36.2	4.5	0.4	100.0	779

Эскертүү:* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.5.1- жана 3.5.2-таблицаларда респонденттердин болжолдуу төрттөн бири (23 пайыз аялдар жана 27 пайыз эркектер) акыркы 12 айда компьютер колдонгондугун айтышкан. Компьютерди жана интернетти колдонуу да жаш курак менен төмөндөйт жана бул көрсөткүч шаар жеринде респонденттер арасында айыл жерине караганда бир кыйла жогору. Мисалы, шаардыктар айылдыктарга караганда акыркы 12 айда интернетти эки эсе көп колдонушкан (аялдар арасында 36 пайызга 15 пайыз, эркектерде 43 пайызга 19 пайыз). Бишкек шаарындагы аялдар менен эркектер, жогорку билимдүү респонденттер, ошондой эле жетиштүү жашоо деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдик топтогу респонденттер акыркы 12 айда интернетти бир кыйла көп колдонушкан.

Акыркы 12 айда интернет колдонгон аялдардын төрттөн үчү (73 пайыз) жана эркектердин үчтөн экисине жакыны (65 пайыз) интернетти күн сайын же өткөн айда жок жегенде жумасына бир жолу колдонушкан, ал эми аялдардын 25 пайызы жана эркектердин 31 пайызы интернетти өткөн ай ичинде жумасына бир жолудан аз колдонушкан. Интернет колдонуучулардын арасынан аялдардын бир пайызы жана эркектердин төрт пайызы өткөн айда интернетти бир да жолу колдонушкан эмес.

3.5.1-таблица. Интернетти колдонуу: Аялдар

Акыркы 12 ай ичинде интернет колдонгон 15-49 жаштагы аялдардын пайызы жана өткөн айда интернетти жыштык боюнча колдонгон аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бардык аялдардын арасында		Өткөн айда компьютерди колдонуунун жыштыгы						Акыркы 12 ай ичинде интернет колдонгон аялдардын саны
	Акыркы 12 ай ичинде интернет колдонгон-дордун саны	Аялдардын саны	Ар бир күнү	Жок дегенде жумасына бир жолу	Жумасына бир жолудан кем эмес	Бир жолу да колдонгон эмес	Жок	Бардыгы	
Жаш курак, жаш									
15-19	44.6	1,637	35.7	40.0	22.9	0.8	0.6	100.0	731
20-24	32.2	1,527	40.9	35.1	22.7	0.9	0.4	100.0	492
25-29	20.2	1,265	37.0	33.7	24.2	2.3	2.8	100.0	255
30-34	14.1	1,028	38.1	29.5	30.2	1.1	1.1	100.0	144
35-39	11.0	915	30.0	35.5	32.5	0.3	1.7	100.0	101
40-44	10.8	928	30.5	39.9	27.7	1.9	0.0	100.0	101
45-49	8.2	908	25.4	40.7	33.9	0.0	0.0	100.0	75
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	36.3	3,070	38.9	38.6	21.1	0.5	1.0	100.0	1,115
Айыл	15.3	5,138	32.9	34.5	30.1	1.9	0.7	100.0	784
Облусу									
Ысык-Көл	12.9	650	33.4	36.6	22.0	6.0	2.1	100.0	84
Жалал-Абад	17.8	1,332	41.0	24.9	33.3	0.7	0.0	100.0	238
Нарын	15.3	281	50.6	35.7	9.1	4.5	0.0	100.0	43
Баткен	12.7	616	60.1	25.1	8.2	1.6	4.9	100.0	78
Ош	13.8	1,627	13.1	46.4	40.0	0.4	0.0	100.0	224
Талас	11.6	360	23.2	40.0	28.9	4.4	3.3	100.0	42
Чүй	28.7	1,465	37.7	31.0	30.1	1.2	0.0	100.0	420
Бишкек шаары	43.5	1,566	38.2	42.7	17.4	0.3	1.4	100.0	681
Ош шаары	28.8	311	44.4	37.1	17.9	0.6	0.0	100.0	89
Билими									
Билими жок/башталгыч	(0.0)	39	*	*	*	*	*	100.0	0
Негизги жалпы	22.6	1,139	30.9	41.3	27.0	0.4	0.4	100.0	258
Толук орто	11.9	3,468	34.0	39.6	24.0	1.9	0.6	100.0	411
Башталгыч/орто кесиптик	18.5	1,364	30.7	41.1	26.9	0.6	0.8	100.0	252
Жогорку	44.5	2,198	40.4	33.5	24.0	1.0	1.1	100.0	978
Жетиштүү жашоо квинтили									
Эң төмөнкү	16.3	1,459	29.6	28.4	39.4	2.7	0.0	100.0	238
Экинчи	15.0	1,473	23.2	41.2	32.8	1.6	1.2	100.0	220
Орто	13.5	1,538	38.2	40.1	19.5	1.1	1.2	100.0	207
Төртүнчү	23.2	1,667	38.3	33.1	26.8	1.5	0.2	100.0	387
Эң жогорку	40.9	2,071	40.5	39.1	19.0	0.2	1.2	100.0	846
Бардыгы	23.1	8,208	36.4	36.9	24.8	1.1	0.9	100.0	1,899

Эскертүү:* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.5.2-таблица. Интернетти колдонуу: Эркектер

Акыркы 12 ай ичинде интернет колдонгон 15-49 жаштагы эркектердин пайызы жана өткөн айда интернетти жыштык боюнча колдонгон эркектердин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бардык эркектердин арасында		Өткөн айда компьютерди колдонуунун жыштыгы					Акыркы 12 ай ичинде интернет колдонгон эркектердин саны
	Акыркы 12 ай ичинде интернет колдонгондордун саны	Эркек-тердин саны	Ар бир күнү	Жок дегенде жумасына бир жолу	Жумасына бир жолудан кем эмес	Бир да жолу колдонгон эмес	Бардыгы	
Жаш курак, жаш								
15-19	49.4	432	34.8	34.6	28.9	1.7	100.0	214
20-24	45.6	404	33.9	39.7	24.6	1.8	100.0	184
25-29	30.3	409	28.3	30.6	33.7	7.4	100.0	124
30-34	17.8	305	(21.7)	(21.6)	(49.8)	(6.8)	100.0	54
35-39	9.0	292	(12.2)	(42.4)	(39.3)	(6.1)	100.0	26
40-44	7.2	297	*	*	*	*	100.0	21
45-49	8.9	275	*	*	*	*	100.0	25
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	42.8	781	27.8	33.0	35.8	3.4	100.0	334
Айыл	19.2	1,632	31.5	38.2	25.8	4.5	100.0	314
Облусу								
Ысык-Көл	19.4	207	(18.2)	(32.2)	(36.0)	(13.5)	100.0	40
Жалал-Абад	28.8	402	59.3	25.5	15.2	0.0	100.0	116
Нарын	21.0	98	(30.1)	(40.1)	(17.6)	(12.1)	100.0	21
Баткен	15.8	186	(29.3)	(23.0)	(47.7)	(0.0)	100.0	29
Ош	8.0	526	(8.9)	(44.4)	(34.4)	(12.3)	100.0	42
Талас	21.3	126	29.8	40.2	24.2	5.8	100.0	27
Чүй	39.0	407	15.8	44.3	39.9	0.0	100.0	159
Бишкек шаары	46.9	383	33.0	30.7	30.3	6.0	100.0	180
Ош шаары	44.1	78	12.7	52.0	35.3	0.0	100.0	34
Билими								
Билими жок/башталгыч	*	7	*	*	*	*	100.0	0
Негизги жалпы	21.2	338	31.8	35.6	30.3	2.3	100.0	72
Толук орто	16.5	1,158	28.8	35.0	33.2	3.0	100.0	191
Башталгыч/орто кесиптик	28.3	388	24.6	40.3	32.9	2.2	100.0	110
Жогорку	52.8	522	31.5	34.0	28.9	5.7	100.0	276
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	19.0	502	44.2	25.0	25.4	5.4	100.0	95
Экинчи	19.1	496	20.9	47.5	27.2	4.3	100.0	95
Орто	15.9	451	35.5	32.3	26.6	5.6	100.0	72
Төртүнчү	28.9	449	25.6	43.7	29.6	1.1	100.0	130
Эң жогорку	49.8	515	27.6	31.9	36.4	4.2	100.0	257
Бардыгы	26.8	2,413	29.5	35.5	31.0	3.9	100.0	648

Эскертүү:* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.5 Жумуштуулук

Жумуштуулук билим берүү сыяктуу эле укуктарды жана мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүүнүн булагы болуп саналат. Эгер аялдарга үй чарбасынын кирешелерине көзөмөл кылуу жүктөлсө, бул алар үчүн өзгөчө маанилүү. Ошону менен бирге аялдардын жумуштуулугун өлчөө кыйын. Кыйынчылыктар чоң ченемде пайда болот, себеби үй-бүлөлүк фермаларда, үй-бүлөлүк бизнесте же формалдуу эмес секторлордо аялдар аткарган иштер көбүнчө аялдардын өздөрү үчүн жумуш катары кабыл алынбайт жана жумуш боюнча маалыматтары жок. Мунун эркектерге да азырак баскычта тиешеси бар.

Иш менен камсыздоону толук баалап билүү үчүн КР МДИ убагында респонденттерге алардын формалдуу да, бейформал да секторлордогу иш менен камсыз болуу статустарын жана бул камсыздандыруунун толук болгондугун тактоо максатында кээ бир суроолор берилген. Иштеген респонденттерден алардын аткарган ишмердиктин түрү, алардын жыл ичинде үзгүлтүксүз иштегендиги, кимге иштеп бергендиги же иштеген эмгек акысын алышкандыктары же натуралдык формада экендиги тууралуу кошумча маалыматтар алынды.

3.5.1 Жумуштуулуктун статусу

3.6.1- жана 3.6.2-таблицаларда КР МДИ респонденттеринин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык азыркы учурдагы жумуштуулугунун статусунун пайыздык бөлүнүшү көрсөтүлдү. «Жумуштуу» аныктамасы сурамжылоо мезгилинде же изилдөө алдындагы 12 ай ичиндеги каалаган бир убакта иштеген респонденттерге берилди. Сурамжылоого чейинки жети күн ичинде же туруктуу иштеп, бирок изилдөө башталганга чейинки жума ичинде ооруп калгандыгы же кандайдыр бир башка себеп менен жумушта болбогон респонденттер учурдагы иштеген адам катары каралышты.

3.6.1-таблицада жана 3.1-графикте Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын төрттөн биринен көбү учурда жумуш менен камсыз болгон (27 пайыз) жана төрт пайызы учурда иштешпейт, бирок акыркы 12 ай ичинде иштешкен. Аялдардын жумуштуулугуна караганда эркектердин жумуштуулугу эки эсеге жогору (73 пайыз). Эркектердин беш пайызы учурда иштешпейт, бирок акыркы 12 ай ичинде иштешкен.

3.1-графиги

Аялдардын жана эркектердин акыркы 12 айдагы жумуштуулук статусу

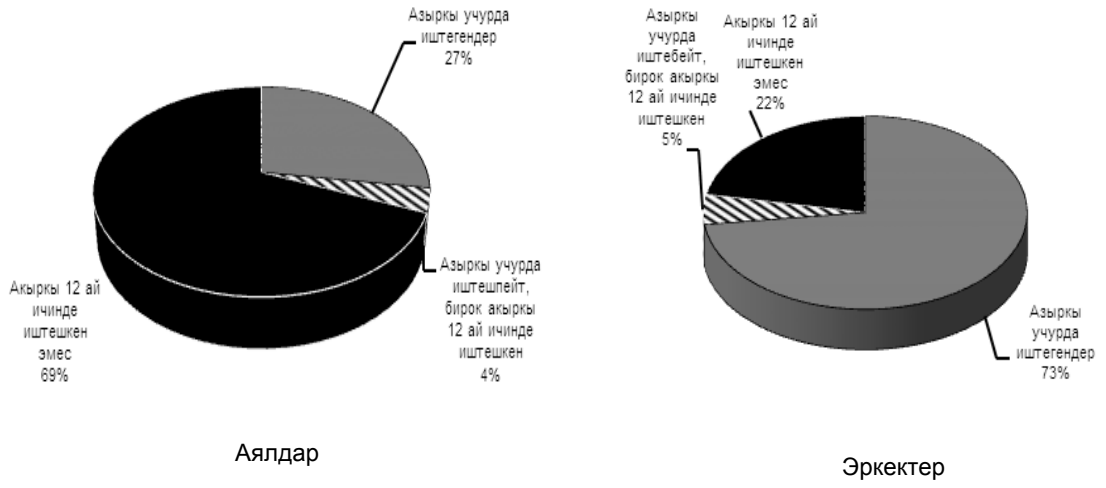

КР МДИ-2012

Жалпысынан азыркы учурда аялдар арасындагы жумуштуулук жаш курак, билим жана жетиштүү жашоого байланыштуу көбөйүүдө. Бирок эркектер арасындагы азыркы учурдагы жумуштуулук 25-29 жаштагыларда 91 пайызга, 35-39 жаштагыларда 92 пайызга жетсе, 40 жаш жана андан өйдө жаштагыларда 88-89 пайызга төмөндөйт. Ажырашкан, өзүнчө жашаган же жесир калган аялдар изилдөө учурунда башка аялдарга караганда жумуш менен көп камсыз болушкан. Азыркы учурда үйлөнгөн же мурун үйлөнгөн эркектер бир да жолу үйлөнбөгөн эркектерге салыштырмалуу жумуш менен көп камсыз болушкан. Шаардык аялдарда айыл жериндеги аялдарга (40 пайызга 20 пайыз) караганда жумушка орношуу мүмкүнчүлүгү эки эсе жогору. Бирок шаар жеринде жашаган эркектердин жумушка орношуу мүмкүнчүлүгү айыл жериндеги эркектердики менен бирдей (73 пайыздан). Азыркы учурдагы жумуштуулуктун деңгээли Бишкек шаарында жана Чүй облусунда жашаган аялдар арасында (43 жана 36 пайыз) жогору, ал эми Ош облусунда бул көрсөткүч болгону 13 пайызды түзөт. Эркектер үчүн азыркы жумуштуулуктун көрсөткүчү 86 пайыздан (Талас облусу) 53 пайызга чейин (Нарын облусу) өзгөрөт. Нарын облусунун эркектеринде жумушка орношуу мүмкүндүгү бир кыйла төмөн, бирок башка аймактардагы эркектерге салыштырмалуу алар изилдөө башталганга чейинки акыркы 12 ай ичинде иштешкен (11 пайыз). Жетиштүү жашоо деңгээли боюнча төмөнкү квинтилдик топторго кирген үй чарбаларында жашаган эркектерде жана негизги жалпы билимге гана ээ болгон эркектерде азыркы учурда жумуш табуу мүмкүнчүлүгү бир кыйла билимдүү жана жетиштүү жашоодо жашаган эркектерге караганда алда канча аз.

Аялдар арасындагы жумуштуулуктун тенденциясы КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012нин маалыматтарын салыштыруу жолу менен иликтенди. Акыркы он беш жыл ичинде иштеген аялдардын үлүшү 1997-жылдагы 43 пайыздан 2012-жылы 27 пайызга чейин төмөндөдү.

Изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде иштебеген аялдардын 1997-жыл менен 2012-жылдын аралыгындагы (48 жана 69 пайыз) үлүшүндөгү айырмачылык абдан чоң (RIOP [KyrgyzRepublic] and MacroInternational, 1998). Кээ бир суроолорду тактап жазууда учурдагы жумуштуулукту аныктоо үчүн кошумча суроолор берилгендигин белгилеп кетүүгө туура келет жана КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012нин ортосунда болгон "ушул учурда жумуштуу" болгондугу жөнүндө аныктаманы өзгөртүүлөр айрым тенденцияларга түшүнүк бере алат. КР МДИ-1997 убагында аялдарга төмөнкүдөй суроолор берилди: «Өзүңүздүн жеке үй тиричилигиңизде кылган иштерден башка учурда иштейсизби?». Ал эми 2012-жылы аялдарга төмөнкүдөй суроолор берилди: «Өзүңүздүн жеке үй тиричилигиңизде кылган иштерден башка акыркы жети күн ичинде башка дагы жумуштарды аткардыңызбы?». Ушундан улам 2012-жылы аялдар үчүн «азыркы учурда иштегендер» акыркы жети күн ичинде иштегендер катары аныктама берилди, ал эми КР МДИ-1997де «азыркы учурда иштегендерге» учурда иштегендер аныктамасы берилген. КР МДИ-2012нин убагында азыркы учурдагы жумуштуулук менен байланышкан калган суроолор сурамжылоонун алдындагы жума ичинде аткарылган иштерди чогултуу үчүн өзгөртүлдү. КР МДИ-2012нин убагында учурда иштегенин тактоо үчүн берилген *(акыркы жети күн ичинде иштебегениңиз менен сиздин өргүүдөн, оорудан улам иште болбогондугуңузга байланыштуу кандайдыр бир башка ишиңиз же бизнесиңиз барбы, кош бойлуулук өргүүсүнөн же башка кандайдыр бир себептерден улам сурандыңыз беле?)* суроолор КР МДИ-1997де берилген эмес. Мындан 2012-жылы учурда иштеген аныктамасы интервью башталганга чейинки жума ичинде иштегендигин айткан аялдарды камтыды, ал эми 1997-жылы бул аныктамага учурда убакыт алкагы аныкталбаган жумушта иштегендигин билдирген аялдар кирген. Акыркы 12 ай ичиндеги жумуштуулукка байланышкан суроолор эки изилдөөдө бирдейлештирилди.

3.6.1-таблица. Жумуштуулуктун статусу: Аялдар

15-49 жаштагы аялдардын жумуштуулуктун статусу боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Изилдөө алдындагы 12 ай ичиндеги иштегендер		Изилдөө алдындагы 12 ай ичиндеги иштебегендер	Бардыгы	Аялдардын саны
	Учурда иштегендер[1]	Учурда иштебегендер			
Жаш курак, жаш					
15-19	6.0	1.7	92.3	100.0	1,637
20-24	20.7	4.2	75.1	100.0	1,527
25-29	32.3	5.1	62.6	100.0	1,265
30-34	32.2	4.0	63.8	100.0	1,028
35-39	36.4	4.2	59.4	100.0	915
40-44	42.9	3.6	53.5	100.0	928
45-49	40.1	3.4	56.5	100.0	908
Үй-бүлөлүк абалы					
Бир да жолу никеде турбаган	17.6	2.8	79.6	100.0	2,245
Никеси бар же чогуу жашайт	27.5	4.0	68.5	100.0	5,256
Ажырашкан/ өзүнчө жашайт/жесир	57.7	3.9	38.4	100.0	707
Жашаган балдардын саны					
0	19.7	3.0	77.4	100.0	2,780
1-2	36.4	4.2	59.4	100.0	2,683
3-4	28.4	4.2	67.4	100.0	2,183
5+	18.5	2.5	79.0	100.0	562
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	39.7	3.2	57.1	100.0	3,070
Айыл	20.1	3.9	76.0	100.0	5,138
Облусу					
Ысык-Көл	28.8	6.7	64.5	100.0	650
Жалал-Абад	20.6	2.0	77.4	100.0	1,332
Нарын	22.2	8.7	69.1	100.0	281
Баткен	19.0	5.1	75.9	100.0	616
Ош	13.0	2.9	84.1	100.0	1,627
Талас	28.5	9.3	62.2	100.0	360
Чүй	35.8	2.5	61.7	100.0	1,465
Бишкек шаары	43.1	3.2	53.7	100.0	1,566
Ош шаары	30.1	2.2	67.8	100.0	311
Билими					
Билими жок/башталгыч	(14.5)	(7.3)	(78.1)	100.0	39
Негизги жалпы	7.3	3.1	89.6	100.0	1,139
Толук орто	16.3	2.5	81.3	100.0	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	37.5	5.1	57.3	100.0	1,364
Жогорку	49.3	4.9	45.8	100.0	2,198
Жетиштүү жашоо квинтили					
Эң төмөнкү	21.3	4.1	74.7	100.0	1,459
Экинчи	18.0	3.9	78.1	100.0	1,473
Орто	18.1	3.8	78.1	100.0	1,538
Төртүнчү	30.1	4.1	65.8	100.0	1,667
Эң жогорку	43.1	2.8	54.1	100.0	2,071
Бардыгы	27.4	3.7	68.9	100.0	8,208

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

[1]"Учурда иштегендер» категориясы акыркы 7 күн ичинде иштегендерди аныктайт. Бул аныктамага акыркы 7 күн ичинде иштебеген, бирок туруктуу иш орду бар жана сурамжылаганда ооругандыгы, өргүүсү же башка себептер боюнча иш ордунда жок болгондор кирет.

3.6.2-таблица. Жумуштуулуктун статусу: Эркектер

15-49 жаштагы эркектердин жумуштуулуктун статусу боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Изилдөө алдындагы 12 ай ичиндеги иштегендер		Изилдөө алдындагы 12 ай ичиндеги иштебегендер	Бардыгы	Эркектердин саны
	Учурда иштегендер[1]	Учурда иштебегендер			
Жаш курак, жаш					
15-19	17.4	4.7	77.9	100.0	432
20-24	64.7	6.9	28.4	100.0	404
25-29	90.9	3.6	5.5	100.0	409
30-34	90.7	5.6	3.7	100.0	305
35-39	91.8	5.3	2.9	100.0	292
40-44	88.0	6.4	5.6	100.0	297
45-49	88.7	4.0	7.3	100.0	275
Үй-бүлөлүк абалы					
Бир да жолу никеде турбаган	41.1	5.5	53.5	100.0	875
Никеси бар же чогуу жашайт	91.2	5.2	3.6	100.0	1,443
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	85.7	2.8	11.5	100.0	95
Жашаган балдардын саны					
0	47.5	5.4	47.1	100.0	1,007
1-2	91.4	5.0	3.6	100.0	682
3-4	90.5	5.1	4.4	100.0	590
5+	90.8	5.5	3.7	100.0	134
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	72.6	4.6	22.8	100.0	781
Айыл	72.9	5.5	21.6	100.0	1,632
Облусу					
Ысык-Көл	80.1	3.3	16.6	100.0	207
Жалал-Абад	72.2	5.9	21.9	100.0	402
Нарын	53.4	11.4	35.3	100.0	98
Баткен	77.3	1.2	21.5	100.0	186
Ош	65.9	3.3	30.8	100.0	526
Талас	86.0	8.9	5.1	100.0	126
Чүй	76.4	8.4	15.2	100.0	407
Бишкек шаары	74.4	4.8	20.8	100.0	383
Ош шаары	69.0	1.2	29.8	100.0	78
Билими					
Билими жок/башталгыч	*	*	*	100.0	7
Негизги жалпы	53.2	5.9	40.9	100.0	338
Толук орто	75.0	5.6	19.3	100.0	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	78.1	5.6	16.2	100.0	388
Жогорку	76.5	3.5	20.0	100.0	522
Жетиштүү жашоо квинтили					
Эң төмөнкү	67.2	5.5	27.2	100.0	502
Экинчи	70.9	5.8	23.3	100.0	496
Орто	79.3	4.1	16.7	100.0	451
Төртүнчү	71.1	8.8	20.1	100.0	449
Эң жогорку	75.9	2.3	21.8	100.0	515
Бардыгы	72.8	5.2	22.0	100.0	2,413

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

[1] "Учурда иштегендер» категориясы акыркы 7 күн ичинде иштегендерди аныктайт. Бул аныктамага акыркы 7 күн ичинде иштебеген, бирок туруктуу иш орду бар жана сурамжылаганда ооругандыгы, өргүүсү же башка себептер боюнча иш ордунда жок болгондор кирет.

3.5.2 Жумуштардын түрлөрү

КР МДИнин азыркы учурда иштегендиги же акыркы 12 ай ичинде иштегендиги маалымдалган респонденттери алардын аткарган жумуштардын түрү жөнүндө маалымат берүүнү суранышты. Алардын жоопторун толук жазышты жана жумуштун негизги түрлөрү боюнча топторго коддоштурулуп, андан кийин суроолор тизмектери сыяктуу борбордук кеңсеге жөнөтүлдү.

3.7.1-таблицада негизги мүнөздөмөлөргө ылайык иштеген аялдардын топтор боюнча бөлүнүшү көрсөтүлгөн. Эң чоң топко профессионалдык, техникалык жана башкаруучулук ишмердигинде иштеген жактар (46 пайыз) кирет, 31 пайызы соода жана тейлөө чөйрөсүндө иштейт, 13 пайызы квалификациялык эмгек менен алектенишет, болгону 2 пайызы айыл чарбасында иштешет.

Кесиптик, техникалык жана башкаруучулук ишмердигинде иштегендердин үлүшү жалпысынан жаш курак менен жогорулайт, бирок ага карабастан, соода жана тейлөө чөйрөсүндө иштегендер жана квалификациялык эмгек менен иштегендер жаш аялдар арасында жогору. Мисалы, 15 жаштан 49 жашка

чейинки иштеген аялдардын жарымына (48 пайыз) жакыны 45-49 жаштагы аялдардын 30 пайызына салыштырмалуу соода жана тейлөө чөйрөсүндө иштейт; ал эми жаш аялдардын төрттөн биринен көбү (26пайыз) 45 жана андан жогорку жаштагы аялдардын жарымынан азырагына(11 пайыз) салыштырмалуу квалификациялык эмгек менен алектенишет. Кесиптик, техникалык жана башкаруу кызматтарында иштеген шаардык аялдар менен айылдык аялдардын ортосунда байкаарлык айырмачылыктар жок, бирок шаар жериндеги аялдарда соода жана тейлөө чөйрөлөрүндө иштөөгө же квалификациялык эмгек менен алектенүүгө айылдык аялдарга караганда ыктымалдуулук жогору. Нарын, Ош жана Баткен облустарындагы иштеген аялдар, кесиптик же жогорку билим алган аялдар жана жетиштүү жашоо квинтилинин үч эң төмөнкү деңгээлине кирген аялдар кесиптик, техникалык жана башкаруу кызматтарында иштөөгө мүмкүнчүлүктөрү жогору. Тескерисинче, негизги жалпы же толук орто билими бар аялдарда жана жетиштүү жашоо квинтилинин эки жогорку деңгээлине кирген аялдарда соода жана тейлөө чөйрөсүндө иштөө жана квалификациялык эмгек менен алектенүү мүмкүнчүлүгү жогору[2]. Талас облусундагы аялдардын төрттөн бирине жакыны жана негизги жалпы билимге ээ иштеген аялдардын алтыдан бирөө тейлөө тармагында иштейт (24 жана 16 пайыз).

3.7.1-таблица. Жумуштардын түрлөрү: Аялдар

Изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде иштеген15-49 жаштагы аялдардын жумуштардын түрлөрү боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Кесиптик, техникалык же башкаруу-чулук кызматтары	Администрактивдик кызматтар	Тейлөө соодасы	Квалификациялык эмгек	Квалификациялык эмес эмгек	Тейлөө	Айыл чарбасы	Жок	Бардыгы	Аялдардын саны
Жаш курак, жаш										
15-19	3.5	1.3	48.0	26.3	5.6	10.1	2.9	2.3	100.0	126
20-24	37.4	1.1	36.4	17.9	1.8	3.5	0.2	1.7	100.0	381
25-29	54.5	1.7	27.2	8.8	1.9	2.8	0.3	2.7	100.0	473
30-34	49.8	0.0	28.8	11.0	1.9	4.6	1.4	2.6	100.0	373
35-39	49.3	0.1	29.0	11.4	3.6	3.2	2.6	0.8	100.0	371
40-44	48.6	1.0	28.2	12.4	4.1	2.6	2.3	0.9	100.0	432
45-49	46.0	1.4	29.7	11.1	3.9	2.8	2.9	2.1	100.0	395
Үй-бүлөлүк абалы										
Бир да жолу никеде турбаган	30.1	1.2	41.5	19.4	2.2	3.0	0.8	1.8	100.0	458
Никеси бар же чогуу жашайт	51.0	0.7	26.4	10.4	3.1	4.3	2.1	2.0	100.0	1,656
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	41.6	1.4	35.3	14.5	3.2	1.5	1.2	1.3	100.0	436
Жашаган балдардын саны										
0	37.5	1.0	38.5	15.9	2.3	2.4	0.8	1.6	100.0	630
1-2	49.9	1.1	29.6	12.2	2.0	2.4	0.8	2.0	100.0	1,090
3-4	46.8	0.8	26.7	11.0	3.9	5.5	3.5	1.9	100.0	712
5+	42.9	0.0	23.1	10.0	10.2	9.0	4.0	0.8	100.0	118
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	44.6	1.5	33.8	14.9	1.5	1.9	0.2	1.5	100.0	1,317
Айыл	46.8	0.4	27.3	10.3	4.5	5.3	3.2	2.1	100.0	1,233
Облусу										
Ысык-Көл	42.1	1.3	38.6	8.0	3.6	2.8	1.8	1.8	100.0	231
Жалал-Абад	45.3	1.0	29.4	8.9	2.5	4.8	4.9	3.2	100.0	301
Нарын	65.0	0.0	22.3	5.6	3.4	2.5	0.4	0.8	100.0	87
Баткен	55.8	0.0	23.9	7.1	8.8	3.6	0.0	0.8	100.0	148
Ош	57.3	0.0	22.4	8.7	5.9	2.3	0.0	3.4	100.0	260
Талас	36.2	0.2	22.3	5.2	2.9	23.5	7.4	2.1	100.0	136
Чүй	42.8	1.0	34.7	13.2	2.2	2.4	2.4	1.4	100.0	561
Бишкек шаары	42.2	1.6	32.0	20.0	1.5	1.4	0.0	1.3	100.0	725
Ош шаары	47.6	0.3	33.6	14.0	1.7	0.8	0.0	2.0	100.0	100
Билими										
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	100.0	9
Негизги жалпы	7.3	0.0	45.3	17.7	7.7	16.1	5.9	0.0	100.0	118
Толук орто	11.0	0.3	47.0	21.9	7.6	6.3	4.0	1.9	100.0	649
Башталгыч/орто кесиптик	48.6	0.8	27.4	15.4	2.2	2.5	1.1	2.1	100.0	582
Жогорку	67.2	1.5	21.7	5.9	0.4	1.2	0.3	1.7	100.0	1,191
Жетиштүү жашоо квинтили										
Эң төмөнкү	50.1	0.3	24.9	8.0	3.5	6.4	4.4	2.3	100.0	369
Экинчи	48.0	0.3	28.0	6.8	5.7	5.9	3.5	1.7	100.0	322
Орто	48.8	0.9	25.0	8.0	5.5	5.7	3.7	2.5	100.0	337
Төртүнчү	42.1	0.7	33.3	16.4	3.0	2.4	0.4	1.7	100.0	570
Эң жогорку	44.2	1.6	34.2	16.0	0.9	1.6	0.0	1.5	100.0	951
Бардыгы	45.7	1.0	30.7	12.7	3.0	3.6	1.7	1.8	100.0	2,550

Эскертүү:* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

[2]Билим берүү же саламаттыкты сактоо чөйрөсүндөгү орточо айлык эмгек акы тейлөө жана квалификациялык эмгек чөйрөсүндөгү эмгек акыга караганда төмөн.. Мисалы, 2011-жылы билим берүү же саламаттыкты сактоо чөйрөсүндө иштегендердин орточо айлык эмгек акысы 6,682 сомду түздү, ал эми өндүрүш чөйрөсүндө иштегендердин орточо айлык эмгек акысы 9,311сомду түздү (Улутстатком, 2012-ж.). 1 АКШ доллары = 47,42, 2011-жылдын 31-январындагы валюта курсуна ылайык.

3.7.2-таблицада көрсөтүлгөндөй, эркектердин чоң үлүшү (38 пайыз) квалификациялык эмгек менен алектенишет, андан кийин кесиптик, техникалык жана башкаруу кызматтарында (17 пайыз), айыл чарбасында (16 пайыз), соода жана тейлөө чөйрөсүндө (14 пайыз) жана тейлөөлөрдө (12 пайыз) иштешет. Шаар жеринде жашаган эркектерде айыл жеринде жашаган эркектерден айырмаланып, квалификациялык иштерде (мисалы, кесиптик, техникалык жана башкаруу ишмердиктери, соода жана тейлөө) иштегенге мүмкүнчүлүктөр жогору. Айыл жеринде жашаган эркектерде шаар жеринде жашаган эркектерден (2 жана 1 пайыз) айырмаланып, айыл чарбасында (23 пайыз) жана тейлөө чөйрөсүндө (17 пайыз) иштегенге мүмкүнчүлүктөр жогору. 15-19 жана 40-44 жаштагы эркектер башка жаш курактык топчолордогу эркектерге караганда айыл чарбасында көп иштешет. Айыл чарбасында иштеген эркектер саны Жалал-Абад облусунда көп. Жалал-Абад облусундагы эркектер айыл чарбасында Ысык-Көл, Ош же Чүй облустарындагы (42, 10, 11 пайыз) эркектерге караганда төрт эсе көп иштешет. Жогорку билими бар эркектерде кесиптик, техникалык жана башкаруу ишмердиктеринде же соода, тейлөө чөйрөсүндө иштегенге мүмкүнчүлүктөр жогору, бирок квалификациялык иштерде иштегенге мүмкүнчүлүктөрү төмөн. Негизги жалпы же толук орто билими бар эркектерде тейлөө чөйрөсүндө же айыл чарбасында иштегенге жогорку билимдүү эркектерге караганда мүмкүнчүлүктөрү жогору. Кесиптик, техникалык жана башкаруу ишмердиктерде, соода, тейлөө чөйрөсүндө жана квалификациялык иштерде иштеген эркектердин үлүшү жетиштүү жашоонун деңгээлинин жакшыруусу менен жалпысынан көбөйүүдө, ошол эле убакта тейлөө чөйрөсүндө жана айыл чарбасында алардын үлүшү жалпысынан кыскарууда.

3.7.2-таблица. Жумуштардын түрлөрү: Эркектер

Изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде иштеген 15-49 жаштагы аялдардын жумуштардын түрлөрү боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Кесиптик, техникалык же башкаруу-чулук кызматтары	Адми-нистратив-дик кызматтар	Тейлөө соодасы	Квалифика циялык эмгек	Квалифика-циялык эмес эмгек	Тейлөө	Айыл чарба-сы	Жок	Бардыгы	Эркек-тердин саны
Жаш курак, жаш										
15-19	5.2	0.0	18.0	35.1	0.0	16.5	22.5	2.6	100.0	96
20-24	14.9	0.6	21.9	36.0	0.0	7.2	15.6	3.8	100.0	289
25-29	19.5	0.5	15.9	37.2	0.9	10.3	12.7	3.0	100.0	386
30-34	18.4	0.5	13.4	42.1	0.0	10.4	13.9	1.3	100.0	293
35-39	17.2	0.5	9.2	39.1	0.2	15.0	16.1	2.8	100.0	283
40-44	15.0	0.7	8.0	37.5	0.2	14.7	21.2	2.8	100.0	281
45-49	19.2	0.3	14.6	36.2	0.0	10.3	15.5	3.9	100.0	255
Үй-бүлөлүк абалы										
Бир да жолу никеде турбаган	14.7	0.6	19.6	35.6	0.3	8.4	15.1	5.6	100.0	407
Никеси бар же чогуу жашайт	17.6	0.4	13.1	38.3	0.3	12.5	15.8	2.0	100.0	1,391
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	15.7	1.1	6.0	40.8	0.0	9.7	22.6	4.1	100.0	84
Жашаган балдардын саны										
0	14.9	0.6	19.2	36.5	0.2	9.1	14.7	4.9	100.0	532
1-2	20.7	0.4	15.4	36.6	0.5	9.6	15.3	1.5	100.0	658
3-4	16.0	0.3	10.4	42.2	0.1	12.4	15.7	2.9	100.0	564
5+	9.0	1.2	3.8	30.8	0.0	27.3	26.1	1.9	100.0	129
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	28.8	0.5	22.0	43.7	0.0	1.0	2.0	2.0	100.0	603
Айыл	11.2	0.5	10.5	35.1	0.4	16.5	22.6	3.3	100.0	1,280
Облусу										
Ысык-Көл	15.4	1.4	12.2	36.2	0.0	19.9	9.5	5.4	100.0	172
Жалал-Абад	10.1	0.0	6.0	32.3	0.0	7.7	42.0	1.9	100.0	314
Нарын	23.4	0.5	8.6	30.1	0.8	8.0	26.9	1.7	100.0	63
Баткен	11.4	0.5	11.8	30.8	0.5	20.0	23.7	1.3	100.0	146
Ош	13.1	0.0	13.3	39.8	0.9	20.1	9.6	3.3	100.0	364
Талас	8.9	0.8	7.4	28.7	0.3	29.4	23.0	1.3	100.0	119
Чүй	14.4	0.4	19.1	45.1	0.0	4.5	11.1	5.4	100.0	345
Бишкек шаары	33.1	1.1	23.7	41.1	0.0	0.0	0.0	1.1	100.0	304
Ош шаары	34.5	0.0	17.2	46.7	0.0	0.0	0.0	1.6	100.0	55
Билими										
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	100.0	6
Негизги жалпы	6.1	0.4	14.1	41.1	0.2	13.5	19.9	4.8	100.0	200
Толук орто	6.0	0.2	11.1	41.4	0.4	15.2	22.9	2.9	100.0	934
Башталгыч/орто кесиптик	14.9	0.2	15.5	49.9	0.0	8.0	7.5	4.0	100.0	325
Жогорку	48.1	1.3	20.1	19.0	0.2	5.0	5.1	1.2	100.0	418
Жетиштүү жашоо квинтили										
Эң төмөнкү	15.6	0.3	6.2	31.2	0.7	18.2	26.4	1.4	100.0	365
Экинчи	11.6	0.7	9.5	29.5	0.2	19.1	27.6	1.7	100.0	380
Орто	8.7	0.5	12.4	41.4	0.4	13.2	20.6	2.7	100.0	376
Төртүнчү	15.0	0.0	17.9	46.8	0.0	7.4	6.1	6.9	100.0	359
Эң жогорку	32.2	0.8	24.1	40.5	0.0	0.3	0.0	2.1	100.0	403
Бардыгы	16.8	0.5	14.2	37.9	0.3	11.5	16.0	2.9	100.0	1,883

Эскертүү:* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

3.5.3 Жумуштуулуктун түрлөрү

3.8.1- жана 3.8.2-таблицаларда изилдөө алдындагы 12 ай ичинде каалаган убакта иштеген аялдар менен эркектердин алган эмгек акысынын түрү (накталай, натуралдык негизде же дагы башкача), иш берүүчүнүн тиби (аялдар үчүн) жана аялдар жана эркектер үчүн ишинин түрүнө көз каранды (айыл чарбалык же айыл чарбалык эмес) туруктуу эмгек стажы боюнча аялдар менен эркектердин пайыздык бөлүнүшү көрсөтүлдү.

Иштеген аялдардын ондон тогузу (89 пайыз) жана иштеген эркектердин ондон сегизи (80 пайыз) эмгек акысын накталай гана алышат, ал эми аялдардын үч пайызы жана эркектердин 12 пайызы эмгек акыларын акчалай жана натуралдык түрдө алышат. Аялдардын дагы, эркектердин дагы 8 пайызына бир да эмгек акы төлөнбөйт. Айыл чарбалык эмес иште иштеген аялдарда жана эркектерде эмгек акыны накталай алууга

мүмкүнчүлүк айыл чарбалык секторунда иштегендерге караганда алда канча чоң. Айыл чарбасында иштеген аялдардын жарымынан көбү (53 пайыз) жана эркектердин дээрлик төрттөн бири (24 пайыз) аткарган иши үчүн эмгек акы алышпайт.

Туугандары жок аялдардын болжолдуу төрттөн үчү (76 пайыз) жалданма жол менен көчөлөрдө иштешет, 15 пайызы үй-бүлө мүчөлөрүндө иштешсе, 9 пайызы жеке иштери менен алек. Айыл чарбасында иштеген аялдар негизинен үй-бүлө мүчөлөрүндө (77 пайыз) иштешет жана аткарган иштеринин чоң бөлүгүнө акы төлөнбөйт. Айыл чарбалык эмес ишмердикте иштеген туугандары жок аялдарда туугандарында иштегенге (14 пайыз) же жеке иш менен алектенгенге (9 пайыз) караганда көчөлөрдөгү жалданма жумуштарда иштегенге мүмкүнчүлүк көп (77 пайыз).

3.8-таблица. Жумуштуулуктун түрлөрү

Изилдөө алдындагы 12 ай ичинде иштеген 15-49 жаштагы аялдардын жана эркектердин жумуштуулуктун түрлөрү, аялдар үчүн иш берүүчүнүн тиби, аялдар жана эркектер үчүн жумуштуулуктун узактыгы боюнча жумуштуулуктун түрлөрүнө (айыл чарбалык жана айыл чарбалык эмес) ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Жумуштуулуктун мүнөздөмөсү	Аялдар			Эркектер		
	Айыл чарбалык иштер	Айыл чарбалык эмес иштер	Бардыгы	Айыл чарбалык иштер	Айыл чарбалык эмес иштер	Бардыгы
Иштеп табуунун түрлөрү						
Накталай гана	31.7	89.9	89.0	29.6	89.0	79.7
Накталай жана натуралдык түрдө	15.0	2.8	3.0	45.9	5.1	11.6
Натуралдык гана түрдө	0.8	0.2	0.2	0.4	0.5	0.5
Төлөмсүз	52.5	7.0	7.7	24.1	5.1	8.0
Жок	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Иш берүүчүнүн тиби						
Үй-бүлө мүчөсүндө иштөөчү адам	77.4	14.0	14.9	кб	кб	кб
Үй-бүлө мүчөсүндө эмес иштөөчү адам	11.7	77.1	76.2	кб	кб	кб
Өз алдынча иштеген	10.9	8.8	8.8	кб	кб	кб
Жок	0.0	0.1	0.1	кб	кб	кб
				кб	кб	кб
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	кб	кб	кб
Жумуштуулуктун узактыгы						
Жыл бою	26.3	85.5	84.3	36.5	67.6	61.9
Мезгилдик	66.6	11.7	12.8	63.1	28.0	34.1
Кокусунан	7.1	2.7	2.8	0.2	4.4	3.9
Жок	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Акыркы 12 ай ичинде иштеген респонденттердин саны	43	2,461	2,550	301	1,527	1,883

Эскертүү: «Бардыгы» категориясы жумуштуулуктун түрлөрү жөнүндө маалыматы жок жана бөлөк көрсөтүлбөгөн респонденттерди камтыйт. кб=колдонууга болбойт

Аялдар менен эркектердин көпчүлүк учурларда жыл бою (аялдар 84 пайыз, эркектер 62 пайыз), же мезгилдик (аялдар 13 пайыз, эркектер 34 пайыз), бош отурганга караганда иштегенди (аялдар 3 пайыз жана эркектер 4 пайыз) жогору баалашат. Айыл чарбалык эмес ишмердикте иштеген респонденттердин жыл ичинде туруктуу иштөөгө мүмкүндүгү бир мезгилдин ичинде гана иштеген айыл чарбалык респонденттерге караганда бир канча жогору.

3.6 МЕДИЦИНАЛЫК КАМСЫЗДАНДЫРУУ

Кыргыз Республикасынын Өкмөтү 1997-жылы милдеттүү медициналык камсыздандырууну киргизген. «Медициналык камсыздандыруу жөнүндө» Мыйзам 1999-жылы кабыл алынды, андан кийин 2003-жылы бул мыйзамга аскер кызматкерлеринин кошулгандыгына байланыштуу кошумчалар киргизилди. Качкындар да Мамлекеттик кепилдик программасын ишке ашыруунун алкагында көрсөтүлүүчү тейлөөлөргө камсыздандыруу полиси менен камсыз болушат (Ибраимова жана соавт., 2011-ж.).

Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду (мындан ары - ММКФ) саламаттык сактоо жана медициналык тейлөөлөрдү каржылаган фонддордун бирикмеси үчүн жоопкерчилик алган саламаттык сактоо

секторундагы «жалгыз төлөөчү» ведомство болуп саналат (Ибраимова жана соавт., 2011-ж.). ММКФ Саламаттык сактоо министрлигинен бөлүнүп, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө түздөн-түз баш ийет жана Финансы министрлигине жана жергиликтүү администрацияларга отчет берет. ММКФ милдеттүү медициналык камсыздандырууларды каржылаган Мамлекеттик кепилдиктердин программасы жана кошумча программаларды ишке ашыруунун алкагында көрсөтүлүүчү айрым медициналык тейлөөлөрдү каржылайт, алгачкы медициналык-санитардык жардам боюнча камсыздандыруу статусунан көз карандысыз бекер көрсөтүлөт (Ибраимова и соавт., 2011-ж.).

Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду катышуудан баш тартуу укугусуз эмгек акы фондунун салыктык келип түшүүлөрүнө негизделген, бирок айрым учурларда ыктыярдуу медициналык камсыздандыруу иш берүүчү аркылуу ишке ашырылат же өз алдынча сатылып алынат (Ибраимова и соавт., 2011-ж.).

КР МДИ-2012 убагында бардык респонденттерден алардын камсыздандырылгандыгы же камсыздандырылбагандыгы боюнча маалыматтар алынды. Респонденттер медициналык камсыздандыруунун бардыгы, эгер бар болсо, ал камсыздандыруунун кайсы тиби жөнүндө маалымдоону суранышты. Сурамжылоонун жыйынтыктары 3.9.1- жана 3.9.2-таблицаларда берилди.

3.9.1-таблица. Медициналык камсыздоо: Аялдар

Медициналык камсыздандыруунун белгилүү бир түрүнө ээ 15-49 жаштагы аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Социалдык камсыздан-дыруу	Иш берүүчүдөн камсыздандыруунун башка түрү	Милдеттүү медициналык камсыздан-дыруу (ММК)	Жеке тартипте сатылган коммерциялык камсыздандыруу	Башка-лар	Камсыздандыруунун бирде түрү эмес	Аялдардын саны
Жаш курак, жаш							
15-19	0.3	0.1	64.8	0.0	0.0	34.8	1,637
20-24	0.7	0.1	87.4	0.1	0.1	11.9	1,527
25-29	0.9	0.3	89.9	0.1	0.0	9.1	1,265
30-34	0.8	0.1	90.2	0.3	0.3	8.9	1,028
35-39	1.3	0.2	91.6	0.0	0.0	7.0	915
40-44	1.2	0.5	92.8	0.0	0.0	6.2	928
45-49	1.3	0.4	93.8	0.0	0.0	5.3	908
Жашаган жеринин тиби							
Шаар	0.7	0.2	84.0	0.0	0.1	15.3	3,070
Айыл	1.0	0.2	86.3	0.1	0.1	12.8	5,138
Облусу							
Ысык-Көл	0.2	0.6	93.2	0.1	0.1	6.5	650
Жалал-Абад	4.4	0.1	86.4	0.0	0.1	9.5	1,332
Нарын	0.0	0.4	90.3	0.4	0.0	9.3	281
Баткен	0.0	0.0	95.9	0.0	0.0	4.1	616
Ош	0.2	0.1	79.7	0.0	0.0	20.3	1,627
Талас	0.0	0.0	94.7	0.0	0.1	5.2	360
Чүй	0.3	0.7	86.1	0.3	0.1	13.3	1,465
Бишкек шаары	0.1	0.0	79.3	0.0	0.0	20.6	1,566
Ош шаары	0.8	0.1	86.2	0.0	0.0	12.9	311
Билими							
Билими жок/башталгыч	(0.0)	(0.0)	(56.5)	(0.0)	(0.0)	(43.5)	39
Негизги жалпы	0.5	0.0	66.3	0.0	0.1	33.3	1,139
Толук орто	1.0	0.1	86.7	0.1	0.0	12.4	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	0.9	0.4	90.2	0.2	0.1	8.7	1,364
Жогорку	0.9	0.4	90.8	0.1	0.1	8.2	2,198
Жетиштүү жашоо квинтили							
Эң төмөнкү	1.3	0.2	87.5	0.0	0.0	11.6	1,459
Экинчи	1.1	0.1	87.1	0.2	0.0	11.8	1,473
Орто	0.7	0.2	85.9	0.2	0.1	13.4	1,538
Төртүнчү	0.8	0.4	84.4	0.0	0.2	14.6	1,667
Эң жогорку	0.6	0.1	83.2	0.1	0.0	16.2	2,071
Бардыгы	0.9	0.2	85.4	0.1	0.1	13.7	8,208

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.9.2-таблица.Медициналык камсыздоо: Эркектер

Медициналык камсыздандыруунун белгилүү бир түрүнө ээ 15-49 жаштагы эркектердин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Социалдык камсыздан-дыруу	Иш берүүчүдөнк амсыздан-дыруунун башка түрү	Милдеттүү медициналык камсыздан-дыруу (ММК)	Жеке тартипте сатылган коммерциялык камсыздандыруу	Камсызданд ыруунун бир да түрү эмес	Эркектер-дин саны
Жаш курак, жаш						
15-19	0.8	0.0	77.1	0.0	22.2	432
20-24	0.4	0.0	93.1	0.2	6.4	404
25-29	0.4	0.0	90.3	0.0	9.3	409
30-34	0.6	3.7	91.1	0.0	8.3	305
35-39	0.6	1.4	92.0	0.0	7.3	292
40-44	0.6	0.9	94.3	0.8	5.1	297
45-49	0.6	0.8	94.0	1.1	4.6	275
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	1.5	2.3	82.6	0.4	15.9	781
Айыл	0.1	0.2	93.0	0.2	6.7	1,632
Облусу						
Ысык-Көл	0.0	0.3	91.9	0.4	8.1	207
Жалал-Абад	3.4	0.0	94.2	0.0	2.4	402
Нарын	0.0	0.0	98.3	0.0	1.7	98
Баткен	0.0	0.0	98.8	0.0	1.2	186
Ош	0.0	0.0	95.3	0.0	4.7	526
Талас	0.0	0.0	93.9	0.0	6.1	126
Чүй	0.0	0.5	82.0	0.5	17.5	407
Бишкек шаары	0.0	4.6	76.1	0.9	23.9	383
Ош шаары	0.0	0.0	88.6	0.0	11.4	78
Билими						
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	7
Негизги жалпы	1.0	0.6	78.9	0.0	20.1	338
Толук орто	0.1	0.0	92.6	0.3	7.2	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	1.4	0.7	87.3	0.2	11.3	388
Жогорку	0.7	2.9	91.7	0.4	7.3	522
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	0.0	0.1	95.9	0.0	4.1	502
Экинчи	0.0	0.0	95.3	0.0	4.7	496
Орто	0.0	0.0	93.9	0.0	6.1	451
Төртүнчү	0.8	0.9	83.8	1.4	15.0	449
Эң жогорку	2.0	3.0	79.5	0.0	18.5	515
Бардыгы	0.6	0.8	89.6	0.3	9.7	2,413

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

Жыйынтыктарда күтүлгөндөй, КР МДИнин респонденттеринин көпчүлүгү, аялдардын 85 пайызы жана эркектердин 90 пайызы милдеттүү медициналык камсыздандыруу (ММК) менен камсыздалат. Социалдык камсыздандыруу системасы же жеке тартипте сатылып алынган коммерциялык камсыздандыруу системасы менен респонденттердин бир пайыздан азы камсыздалган.

15 жаштан 49 жашка чейинки негизги жалпы билимди алган аялдар менен эркектерде милдеттүү медициналык камсыздандырууну алуу ыктымалдуулугу минималдуу. Айыл жериндеги эркектер ММК менен шаардык эркектерге караганда көп баскычта камсыз болушкан (айылдыктар – 93, шаардыктар - 83 пайыз), бирок, айылдык аялдар менен шаардык аялдардын айырмасы аз эле. ММК менен камсыздоо жашоо деңгээлинин жакшыруусу менен өзгөчө эркектер арасында азайууда.

Аялдардын 14 жана эркектердин 10 пайызы медициналык камсыздандыруунун бир да түрү менен камсыз болушкан эмес. Медициналык камсыздандыруунун бир да түрү менен камсыз болбогон респонденттердин үлүшү жаш курактык топтор арасында жогору, бирок жаш курактын өсүшү менен бул үлүш азайат. Медициналык камсыздандыруунун бир да түрү менен камсыз болбогондун пайызы шаардык аялдар (15 пайыз) жана шаардык эркектер (16 пайыз) арасында айылдык аялдар менен эркектерден (13 жана 7 пайыз) айырмаланып жогору. Медициналык камсыздандыруунун бир да түрү менен камсыз болбогондордун эң жогорку пайызын Бишкек шаарынын жашоочулары (аялдар 21 жана эркектер 24 пайыз) жана жашоо деңгээлинин эң жогорку квинтилинде жашаган респонденттер (аялдар 16 жана эркектер 19 пайыз) түзөт. Медициналык камсыздандыруунун болбошунун мүмкүндүгү негизги жалпы билимге гана ээ респонденттердин (аялдар 20 жана эркектер 33 пайыз) арасында жогорку билимдүү респонденттерге (12 пайыз жана андан төмөн) караганда 2-3 эсе жогору. Жаштарды жана билим деңгээли төмөн респонденттерди медициналык

камсыздандыруу менен аз камсыздоо негизги жалпы же толук орто билим алган, же билимдин кийинки баскычын улантып жаткан, же азырынча иштебеген жаштардын көпчүлүгү менен түшүндүрүлөт. Сурамжылоо учурунда 15-19 жаштагы аялдардын болгону 6 пайызы жана 15-19 жаштагы эркектердин 17 пайызы иштешкен (3.6.1- жана 3.6.2-таблицаларды караңыз). Жалпысынан милдеттүү медициналык камсыздандыруу боюнча төлөмдөр 16 жашка чейинки жалпы билим берүүчү уюмдарда күндүзү окуган окуучуларга жана студенттерге (18 жашка чейин) жана жогорку (21 жашка чейин) билим берүүчү уюмдарда окугандарга мамлекеттик бюджеттин каражаттарынан төлөнөт.

3.7 Тамеки колдонуу

Тамеки колдонуу улуулардын арасындагы жеңил ректын жана дем алуу жолдорунун, жүрөк-кан тамыр жана башка оорулардын өнүгүү коркунучунун көбөйүшү менен байланышкан, ал эми экинчи тамеки түтүнүн таасири тамеки тартпаган улуулар жана балдар үчүн оорунун жана өлүмдүн жогорку коркунучун кошо алып жүрөт (ДССУ, 2012-ж.). Тамеки чегүү ошол адамдын аң-сезимдик тандоосу болуп саналгандыгын эске алып, тамеки тартуунун натыйжасында келип чыккан оорулардын жана өлүм коркунучтарынын алдын алуу мүмкүн эле. КР МДИ-2012ге текшерилген респонденттердин арасынан тамекини колдонуунун деңгээлин баалоо үчүн суроолор кошулду. 3.10.1-таблицада көрсөтүлгөн жыйынтыктар кыргыз аялдарынын тамекини сейрек колдонгондугун көрсөттү. Жалпысынан 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 3 пайызы учурда тамеки тартышат жана бир пайыздан азырагы тамекинин башка түрүн колдонушат. Айрым аял респонденттер уялганынан же башкаларга аялдардын тамеки тартуусу адаттан сырткары көрүнүү сезиминен улам тамеки тартканды ктарын жашыруусу толук мүмкүн. Шаар жеринде жашаган аялдардын тамеки тартуусунун деңгээли (5 пайыз) айыл жериндеги аялдарга (бир пайыз) салыштырмалуу бир канча жогору. 20-24 жаштагы жана 45-49 жаштагы аялдардын (4 пайыздан) тамеки чегүү мүмкүндүгү башка жаштагы топтогу аялдардан жогору. Аялдардын тамеки чегүүсү Бишкек шаарында (6 пайыз) жана Чүй облусунда (5 пайыз) башка аймактардагы эки же андан аз пайызга салыштырмалуу жогору деңгээлде таралган. Жогорку билимдүү аялдар (5 пайыз) төмөнкү билими бар аялдарга (бир пайыздан эки пайызга чейин) караганда тамеки тартууга көп тартылышат.

Абдан жакыр үй чарбаларындагы тамеки чеккен аялдардын үлүшү жашоонун жогорку деңгээлинде жашаган үй чарбаларындагы аялдардын 6 пайызына салыштырмалуу бир пайыздан азды түзөт. Тамеки чеккен аялдардын арасынан 18 пайызы күнүнө 6-9 даанадан жана 41 пайызы 10 же андан көп (маалыматтар көрсөтүлгөн эмес) даана чегишет. Өз каалоосу менен тамеки чеккен аялдардын санынын аздыгына карабастан, аялдардын көпчүлүгү тамекинин зыяндуу таасирине үзгүлтүксүз тартылышууда. 2-бөлүмдө көрсөтүлгөндөй, кыргыз үй чарбаларынын ондон үчү тамекини күн сайын үйүндө чеге тургандыгын айтышты.

3.10.1-таблица. Тамеки колдонуу: Аялдар

15-49 жаштагы чылым чеккен, же түтүк, же тамеки продукциясынын башка түрлөрүн колдонгон аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө жана энелик статусуна ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Тамеки колдонуу			Тамеки колдонбойт	Аялдардын саны
	Чылым	Түтүк	Тамекинин башка түрү		
Жаш курак, жаш					
15-19	1.3	0.0	1.1	98.2	1,637
20-24	3.6	0.0	0.6	96.2	1,527
25-29	1.9	0.0	0.7	97.9	1,265
30-34	2.7	0.1	0.8	97.3	1,028
35-39	3.0	0.0	0.2	97.0	915
40-44	2.3	0.0	0.1	97.7	928
45-49	3.8	0.0	0.4	96.0	908
Энелик статус					
Кош бойлуу	0.8	0.0	0.3	99.2	551
Эмчек эмизет(кош бойлуу эмес)	0.1	0.0	0.0	99.9	1,318
Кош бойлуу эмес/эмчек эмизбейт	3.2	0.0	0.8	96.5	6,339
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	5.0	0.0	1.0	94.7	3,070
Айыл	1.1	0.0	0.4	98.7	5,138
Облусу					
Ысык-Көл	2.1	0.0	0.1	97.8	650
Жалал-Абад	0.4	0.1	0.0	99.6	1,332
Нарын	0.0	0.0	0.0	100.0	281
Баткен	0.1	0.0	0.1	99.8	616
Ош	0.7	0.0	0.5	99.3	1,627
Талас	0.9	0.0	0.0	99.1	360
Чүй	5.1	0.0	1.4	94.1	1,465
Бишкек шаары	6.3	0.0	1.3	93.4	1,566
Ош шаары	1.2	0.0	0.0	98.8	311
Билими					
Билими жок/башталгыч	(0.0)	(0.0)	(0.0)	100.0	39
Негизги жалпы	1.4	0.0	0.2	98.5	1,139
Толук орто	1.6	0.0	0.5	98.2	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	2.2	0.0	0.0	97.8	1,364
Жогорку	5.1	0.1	1.3	94.6	2,198
Жетиштүү жашоо квинтили					
Эң төмөнкү	0.6	0.0	0.1	99.3	1,459
Экинчи	0.6	0.0	0.3	99.3	1,473
Орто	1.3	0.0	0.7	98.6	1,538
Төртүнчү	3.0	0.1	0.8	96.6	1,667
Эң жогорку	5.9	0.0	1.1	93.8	2,071
Бардыгы	2.6	0.0	0.6	97.2	8,208

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.10.2-таблица Кыргыз Республикасынын эркектери арасында тамеки чегүү кеңири жайылгандыгын көрсөтөт. 15 жаштан 49 жашка чейинки эркектердин 44 пайызы тамеки, 11 пайызы чайноочу тамеки/насвай чегишет, 3 пайызы кальян же түтүк колдонушат жана тамекинин башка түрүн колдонушат.

3.10.2-таблица. Тамеки колдонуу: Эркектер

15-49 жаштагы чылым чеккен, же түтүк, же тамеки продукциясынын башка түрлөрүн колдонгон эркектердин пайызы жана чылым чеккен эркектердин 24 саат ичинде чеккен чылымынын саны боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Тамеки колдонуу				Тамеки колдон-бойт	Эркек-тердин саны	Чылым чеккен эркектердин 24 саат ичинде чеккен чылымынын саны боюнча пайыздык бөлүнүшү							Чылым чеккен адам-дардын саны
	Чылым	Насвай	Каль-ян	Түтүк же тамекинин башка түрү			0	1-2	3-5	6-9	10+	Билбейт /жок	Барды-гы	
Жаш курак, жаш														
15-19	5.7	5.2	2.1	2.1	89.3	432	*	*	*	*	*	*	100.0	24
20-24	26.4	17.4	5.0	5.0	56.8	404	0.0	5.2	24.2	11.0	59.1	0.6	100.0	107
25-29	42.6	16.6	3.6	4.5	41.7	409	0.0	4.3	11.1	14.8	69.8	0.0	100.0	174
30-34	57.4	10.4	0.3	0.3	34.6	305	0.0	2.9	8.4	10.8	77.9	0.0	100.0	175
35-39	65.6	9.2	1.4	1.4	26.9	292	0.0	1.8	8.0	10.3	79.8	0.1	100.0	191
40-44	67.3	7.6	2.3	2.3	28.4	297	0.1	1.6	8.0	5.5	83.1	1.7	100.0	200
45-49	67.5	4.6	1.8	1.8	29.3	275	0.0	2.0	5.1	6.7	86.2	0.0	100.0	185
Жашаган жеринин тиби														
Шаар	51.8	8.1	4.2	4.2	41.1	781	0.0	2.2	12.9	8.8	75.3	0.8	100.0	405
Айыл	40.0	11.7	1.7	1.9	49.8	1,632	0.0	3.2	9.0	9.8	77.5	0.4	100.0	652
Облусу														
Ысык-Көл	47.9	2.8	0.0	0.0	50.0	207	0.0	7.1	13.9	12.1	67.0	0.0	100.0	99
Жалал-Абад	36.7	18.5	0.0	0.0	45.3	402	0.0	7.4	6.6	10.9	75.2	0.0	100.0	148
Нарын	41.8	8.7	0.0	0.4	50.0	98	0.0	0.0	27.3	7.0	65.7	0.0	100.0	41
Баткен	9.8	6.5	0.0	0.0	84.1	186	(0.0)	(11.5)	(17.4)	(12.0)	(59.1)	(0.0)	100.0	18
Ош	39.6	10.6	0.0	0.0	51.5	526	0.0	2.3	9.6	3.1	85.0	0.0	100.0	208
Талас	45.3	5.2	0.0	0.0	52.5	126	0.0	4.9	19.1	6.1	69.0	0.9	100.0	57
Чүй	54.0	14.4	14.3	15.0	33.2	407	0.0	0.0	1.7	15.2	81.1	1.9	100.0	220
Бишкек шаары	57.1	6.4	0.8	0.8	38.0	383	0.0	1.2	16.5	10.2	72.2	0.0	100.0	219
Ош шаары	60.0	10.0	0.0	0.0	32.7	78	0.4	0.0	4.6	1.5	90.8	2.6	100.0	47
Билими														
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	57.5	7	*	*	*	*	*	*	100.0	1
Негизги жалпы	26.0	10.3	0.8	0.8	65.7	338	0.0	3.8	16.0	18.4	59.6	2.2	100.0	88
Толук орто	44.2	13.2	1.9	2.1	44.6	1,158	0.0	1.6	9.1	6.9	81.9	0.4	100.0	512
Башталгыч/орто кесиптик	59.5	6.8	4.7	4.7	35.6	388	0.0	4.2	7.1	7.2	80.7	0.8	100.0	231
Жогорку	43.2	7.4	3.5	3.5	48.7	522	0.0	3.9	14.6	14.0	67.5	0.0	100.0	225
Жетиштүү жашоо квинтили														
Эң төмөнкү	38.3	13.0	1.8	1.8	49.7	502	0.0	2.4	15.4	7.2	74.9	0.0	100.0	193
Экинчи	32.8	10.4	1.2	1.2	57.5	496	0.0	1.8	6.1	9.2	82.9	0.0	100.0	163
Орто	41.9	10.7	0.8	0.8	49.6	451	0.1	6.7	8.0	7.2	77.4	0.6	100.0	189
Төртүнчү	48.7	10.7	4.6	5.3	42.7	449	0.0	3.3	6.8	13.9	74.4	1.6	100.0	219
Эң жогорку	57.1	8.0	4.2	4.2	35.8	515	0.0	0.9	14.0	9.1	75.6	0.4	100.0	295
Бардыгы	43.8	10.5	2.5	2.7	47.0	2,413	0.0	2.8	10.5	9.4	76.7	0.6	100.0	1,057

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

Чылым чегүү жаш эркектерге салыштырмалуу улуулардын арасында алда канча көп таралган. Мисалы, 15-19 жаштагы эркектер 35 жаштагы жана андан улуу эркектерден (66-68 пайыз) айырмаланып, 6 пайызы гана тамеки чегишет. Эгер башка негизги мүнөздөмөлөргө карасак, шаар жериндеги тамеки чеккен эркектердин арасындагы эң жогорку деңгээл (52 пайыз) Ош шаарында (60 пайыз), профессионалдык билими барлар (60 пайыз) жана жетиштүү жашоо деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдик топторго кирген эркектер арасында 57 пайыз.

Тамеки тарткан эркектердин көпчүлүгү (77 пайызы) акыркы 24 саат ичинде 10 же андан көп тамеки тартканын айтышты. Бул көрсөткүч 45-49 жаштагы эркектердин арасында бир кыйла жогору, Ош шаарында (91 пайыз), орто же профессионалдык билими барлар (81-82 пайыз) жана жетиштүү жашоо деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдик топторго кирген эркектер (83 пайыз).

3.8 Алкоголь колдонуу

Алкоголду ашыкча колдонуу көпчүлүк европа өлкөлөрүндөгү олуттуу көйгөй болуп саналат.[3] Дүйнөлүк масштабда алганда, алкоголду колдонуунун эң жогорку деңгээли Европада катталган. Алкоголду колдонуу өлүм жана майыптуулук тобокелдиги факторунун көлөмү боюнча тамеки жана гипертониядан кийинки үчүнчү орунда (ДССУ, 2009). Алкоголду ашыкча колдонуунун натыйжасында боор циррозу, гипертония, психикалык оорулар жана өпкөнүн рак ооруларынын жогорку коркунучу келип чыгышы мүмкүн. Ошону менен бирге алкоголду өтө көп колдонуу үй-бүлөлүк көйгөйлөргө, т.а. үй-бүлөдөгү зомбулукка, алкоголизм менен байланышкан социалдык-эмгектик көйгөйлөргө, жагымсыз окуяларга, кылмыш жоруктарына, зордуктарга, өлтүрүүлөргө жана өзүн-өзү өлтүрүүлөргө алып келет.

КР МДИ-2012 убагында эркек респонденттерге алкоголду колдонуу менен байланышкан бир катар суроолор берилди: качандыр бир убакта алкогол колдонгондугу, алкоголдук суусундукту алгач канча жашында колдонгондугу жана акыркы ай ичинде канча үлүш спирттик зат колдонгондугу, алкоголь колдонгондугу. Бөтөлкө же банка сыра (330-500 мл), бир бокал вино (50-200 мл) жана бир стакан ликер, арак же виски (50 мл) стандарттык үлүш деп эсептелинет.

3.8.1 Алкоголь колдонуу

3.11-таблицада көрсөтүлгөн жыйынтыктар эркектердин 37 пайызы сурамжылоого чейинки ай ичинде жок эле дегенде бир үлүш алкогол колдонгондугун көрсөтөт. Акыркы айда алкоголду колдонуу 15-19 жаштагы эркектер арасындагы 7 пайыздан 20-24 жаштагы эркектер арасындагы 31 пайызга, 45-49 жаштагы эркектер арасында 52 пайызга жетет. Акыркы айда жок эле дегенде бир жолу алкогол колдонгондугун айткан эркектердин эң жогорку пайызын айыл жериндеги эркектерге салыштырмалуу шаар жеринде жашаган эркектер (42 жана 35 пайыз) түзөт. Алкоголду эң көп колдонгон аймак Чүй облусу (62 пайыз), ал эми эң аз колдонгон аймак Баткен облусу (9 пайыз). Алкоголду колдонуунун деңгээли билимдин жана жашоо шарттын деңгээлинин өсүшү менен көбөйүү тенденциясына ээ.

Алкоголду колдонуу өткөн айда жок эле дегенде бир жолу бир үлүш алкоголду колдонгон Кыргыз Республикасынын эркектеринин көрсөткүчү (37 пайыз) Азербайжандагы эркектердин көрсөткүчүнө жакынырак (39 пайыз), бирок Украинанын (77 пайыз) жана Молдованын (80 пайыз) эркектерине салыштырмалуу бир кыйла төмөн (SSC [Азербайджан] жана Macro International, 2008; UCSR [Украина] et al., 2008; NCPM [Moldova] and ORC Macro, 2006).

3.8.2 Колдонулган алкоголдун көлөмү

Изилдөө акыркы айда алкоголь колдонгон эркектердин арасындагы бир үлүш алкоголду колдонгон эркектердин орточо саны шаар жана айыл жериндеги эркектер (5 же 4 жолу алкогол ичишкен) анча айырмаланбастан төрткө жакын ичишкен. Ошону менен бирге алкоголду кабыл алгандардын орточо саны региондорго көз каранды Талас жана Чүй облустарында (ар бир облуска) экиден Ысык-Көл облусундагы жана Бишкек шаарында жети жолкуга чейин өзгөрөт. Алкоголду кабыл алуунун орточо саны 3 үлүштү түзөт (3.11-таблица).

3.8.3 Алкоголду колдонуунун жыштыгы

Жалпысынан алганда, кыргыз эркектери алкоголду көп колдонушпайт. Изилдөө өткөн ай ичинде алкоголду колдонгон эркектердин 37 пайызынын ичинен эч кимиси алкоголду күн сайын колдонорун айтышкан жок, 7 пайызы алкоголду жумасына 1-2 жолу колдонот, 16 пайызы айына 2-3 жолу, 13 пайызы айына бир жолу колдонорун айтышты (3.11 таблица). Бирок, салыштырмалуу жогорку пайыз 40-49 жаштагы эркектер (10-12 пайыз) жана Ош шаарында (18 пайыз), Чүй (14 пайыз) жана Жалал-Абад (13 пайыз) облустарында жашагандар ошондой эле кесиптик билими барлар (11 пайыз) спирттик ичимдиктерди изилдөө өткөн ай ичинде жумасына 1-2 жолу ичишкендигин айтышты.

[3] ДССУнун 2009-жылдагы докладында Кыргыз Республикасы ДССУ Европалык аймагындагы өлкөлөрдүн тизмесинде кирешенин төмөнкү жана орточо деңгээли менен жайгашкан.

3.11-таблица. Эркектер арасындагы алкогол колдонуу

Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык изилдөө алдындагы акыркы ай ичинде жок дегенде бир үлүш алкогол колдонгон 15-49 жаштагы эркектердин пайызы жана ай ичиндеги спирттик суусундуктарды колдонуунун кадимки жыштыгы жана акыркы ай ичинде бир үлүш алкогол колдонгон эркектердин арасы, алкоголдун колдонулган үлүшүнүн орточо медианасы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Акыркы ай ичинде жок дегенде бир үлүш алкогол колдонду	Колдонуунун жыштыгы								Акыркы ай ичинде жок дегенде бир үлүш алкогол колдонгон эркектердин арасы		Акыркы ай ичинде жок дегенде бир үлүш алкогол колдонгон эркектердин саны
		Ар бир күнү	Дээрлик ар бир күнү	Жума-сына 1-2 жолу	Айына 2-3 жолу	Айына бир жолу	Айына бир жолудан да аз	Жок	Эркектердин саны	Бир күндөгү үлүштүн орточо саны	Бир күндөгү үлүштүн санынын медианасы	
Жаш курак, жаш												
15-19	7.1	0.0	0.0	1.3	3.6	2.3	92.9	0.0	432	(3.3)	(1.4)	31
20-24	31.1	0.0	0.2	7.0	11.7	12.2	68.9	0.0	404	3.1	2.2	125
25-29	41.4	0.4	0.2	7.6	19.6	13.7	58.6	0.0	409	4.6	2.8	169
30-34	46.1	0.4	0.8	7.6	17.9	18.7	53.9	0.5	305	4.0	2.5	140
35-39	47.2	0.1	0.6	9.1	19.0	18.3	52.8	0.0	292	4.5	2.5	138
40-44	49.3	1.4	1.2	10.0	18.6	18.1	50.7	0.0	297	5.1	2.5	147
45-49	51.6	1.2	1.4	12.1	24.7	12.2	48.4	0.0	275	4.7	3.9	142
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	41.7	0.7	0.3	7.9	16.5	16.2	58.3	0.2	781	5.3	4.2	326
Айыл	34.7	0.3	0.7	7.1	15.2	11.4	65.3	0.0	1,632	3.8	2.0	566
Облусу												
Ысык-Көл	16.5	0.3	0.4	1.6	7.3	6.9	83.5	0.0	207	(7.4)	(2.1)	34
Жалал-Абад	37.6	0.0	0.7	12.7	21.3	2.6	62.4	0.4	402	5.3	3.8	151
Нарын	49.0	0.6	0.6	1.3	15.0	31.4	51.0	0.0	98	4.7	3.6	48
Баткен	8.8	0.4	0.9	2.2	3.9	1.4	91.2	0.0	186	(5.5)	(2.3)	16
Ош	26.8	0.7	0.6	6.5	14.4	4.6	73.2	0.0	526	3.3	2.4	141
Талас	39.2	0.3	0.0	2.4	8.6	27.8	60.8	0.0	126	2.4	1.8	49
Чүй	62.4	0.7	0.9	13.7	21.5	25.7	37.6	0.0	407	2.3	a	254
Бишкек шаары	40.9	0.5	0.2	2.8	14.4	22.9	59.1	0.0	383	7.0	5.7	157
Ош шаары	53.0	0.0	0.0	17.9	31.1	4.0	47.0	0.0	78	5.3	3.9	41
Билими												
Билими жок/башталгыч	13.0	0.0	0.0	0.0	4.1	8.9	87.0	0.0	7	*	*	1
Негизги жалпы	21.0	0.0	0.5	4.4	8.2	7.5	79.0	0.5	338	4.8	1.9	71
Толук орто	37.0	0.7	1.0	8.4	16.3	10.6	63.0	0.0	1,158	4.2	2.7	429
Башталгыч/орто кесиптик	47.6	0.7	0.0	11.3	20.3	15.4	52.4	0.0	388	4.4	2.2	185
Жогорку	39.5	0.0	0.2	4.1	15.4	19.8	60.5	0.0	522	4.2	2.8	206
Жетиштүү жашоо квинтили												
Эң төмөнкү	34.6	0.5	0.8	8.9	15.2	9.1	65.4	0.0	502	3.7	2.5	174
Экинчи	28.8	0.0	0.3	6.8	12.3	9.4	71.2	0.0	496	3.5	1.9	143
Орто	34.8	0.1	0.6	6.9	15.6	11.3	65.2	0.3	451	3.6	2.0	157
Төртүнчү	42.6	1.7	1.0	8.0	17.4	14.5	57.4	0.0	449	4.6	2.0	191
Эң жогорку	44.1	0.1	0.1	6.2	17.5	20.2	55.9	0.0	515	5.6	4.5	227
Бардыгы	37.0	0.4	0.6	7.3	15.6	13.0	63.0	0.1	2,413	4.3	2.6	892

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.
* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес учурларга негизделгендигин көрсөтөт.
a = өткөрүлүп жиберилди, акыркы ай ичинде жок дегенде бир жолу алкогол колдонгон эркектердин 50 пайызынан азырагы, ошону менен бирге күнүнө эки же андан көп алкогол колдонушкан.

Изилдөө алдындагы ай ичинде алкоголь колдонгон эркек респонденттерге дагы төмөнкүдөй суроолор берилди: изилдөө алдындагы үч ай ичинде кадимкидегиге караганда көп ичкен кандайдыр бир учур болду беле, эгер “ооба” деп жооп берген болсо, анда алкоголду тез-тез жана кадимкиден бир канча көп колдонушкан. Изилдөө алдындагы ай ичинде алкоголь колдонгон эркектердин арасынан 21 пайызы (184 учур) акыркы үч ай ичинде ар түрдүү себептер боюнча алкоголду кадимкиден көп ичишкендиктерин айтышты (маалыматтар көрсөтүлгөн жок).

3.8.4 Алкоголду биринчи жолу колдонгондогу жаш курак

КР МДИнин эркек респонденттерине ошондой эле алкоголду колдоно баштагандагы алардын жаш курагы боюнча да суроолор берилди. 3.12-таблицада учурдагы жаш курагына ылайык аныкталган жаш куракта алкогол колдоно баштаган эркектердин үлүшү көрсөтүлгөн.

15-19 жаштагы эркектердин дээрлик ондон сегизи (78 пайызы) бир да жолу алкоголь колдонушкан эмес. Ошону менен бирге эркектердин арасында алкоголду жаш кезинен колдонуунун тенденциясынын эсеби өсөт: 20-24 жаштагы эркектердин арасынан 36 пайызы алкоголду 18 жашынан жана 62 пайызы 20 жаштан баштап колдоно башташкан. 45-49 жаштагы эркектердин 25 пайызы алкоголду 18 жашынан жана 56 пайызы 20 жашынан баштап колдоно башташкан, бул акыркы жылдары алкоголду 18 жашынан баштап колдонгон эркектердин санынын өскөндүгүн көрсөтөт. Алкоголду 20 жашынан тартып колдонгон бардык жаш курактагы эркектердин саны 56 пайыздан төмөндөбөй келет. Эркектердин төрттөн үчүнөн көбү алкоголду 25 жашынан (78-86 пайыз) баштап колдонушкан. Эркектер арасындагы алкоголду эрте колдонуунун эң жогорку деңгээли 30 жаш.

3.12-таблица. Эркектер арасында алкоголду биринчи жолу колдонгондогу жаш

Белгилүү бир жаш куракта алкогол колдонгон эркектердин учурдагы жаш куракка ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Учурдагы жаш курак	Белгилүү бир жаш куракта алкогол колдонгондордун пайызы, жаш				Бир да жолу алкогол колдонбогон эркектердин пайызы	Эркектердин саны
	15	18	20	25		
15-19	2.5	кб	кб	кб	77.5	432
20-24	2.1	36.1	61.9	кб	28.0	404
25-29	1.2	36.9	62.8	78.1	20.6	409
30-34	3.8	37.4	67.8	80.8	16.6	305
35-39	1.3	27.9	65.1	85.7	12.4	292
40-44	2.7	26.2	58.6	82.1	14.3	297
45-49	2.1	24.6	56.4	78.6	14.9	275

кб=цензурадан улам колдонулбады.

3.9 Кургак учук

Кургак учук Кыргыз Республикасын ДССУ (ДССУ, 2012-ж.) менен аныкталган дүйнөнүн 27 өлкөсүнүн ичиндеги кургак учукка дары-дармекке мульти туруктуу (МЛУ-ТБ) өлкө катары саламаттыкты сактоо чөйрөсүндө олуттуу кам көрүүнү чакырат. 2010-жылы Кыргыз Республикасында калктын миңине 243 оорунун учуру табылган жана МЛУ-ТБ оорулууларынын жаңы учурларынын 14 пайызы менен оорулуулардын деңгээли калктын 100 000ине 159 адамды түздү (ЕВРО/ДССУ, 2012-ж.).

КР МДИнин респонденттерине алардын кургак учук жөнүндө маалымдуулугунун деңгээлин, кургак учуктун жугуу жолдору жана симптомдору жөнүндөгү билимдерин баалоо үчүн бир катар суроолор берилди. Бөлүмдө берилген маалыматтар оору жөнүндө билимди көтөрүү максатында коммуникациялык стратегияларды иштеп чыгуу үчүн пайдалуу болуп эсептелет.

3.9.1 Кургак учук жөнүндө маалымат жана ага карата мамиле

3.13.1- жана 3.13.2-таблицаларда кургак учук жөнүндө уккан, кургак учук ооруулуу адам жөтөлгөндө жана чүчкүргөндөаба аркылуу жайыла тургандыгы жөнүндө билген жана маалымдалган, кургак учукту даарылоого болот деп эсептеген, үй-бүлө мүчөсү кургак учук менен ооруп калган убакта аны жашырууну каалагысы келген 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектердин үлүшү көрсөтүлгөн.

3.13.1- жана 3.13.2-таблицаларда көрсөтүлгөндөй, Кыргыз Республикасынын калкынын арасында кургак учук жөнүндө маалымдуулуктун баскычы жогору: кургак учук жөнүндө аялдардын 94 пайызы жана эркектердин 96 пайызы угушкан. Кургак учук жөнүндөгү аялдар жана эркектер арасындагы маалымдуулуктун деңгээли башка көптөгөн топчолордо 90 пайыздан ашат. Изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча 15-19 жаш курактагы топко кирген аялдар жана эркектер арасындагы маалымдуулуктун эң төмөнкү көрсөткүчү Ош облусунда жашаган эркектерде жана негизги жалпы билими бар эркек респонденттер арасында андан да төмөн.

3.13.1-таблица. Кургак учук жөнүндө билим жана ага мамиле: Аялдар

Кургак учук (КУ) жөнүндө уккан 15-49 жаштагы аялдардын пайызы жана КУ жөнүндө уккан аялдардын, КУ оорулуу адам чүчкүргөндө же жөтөлгөндө аба аркылуу жугат деп айткан, КУ айыктырууга болоруна ишенген, КУ менен ооруган үй-бүлө мүчөсүнүн ооругандыгын жашырууну каалаган аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы,Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	КУ жөнүндө уккан аялдардын пайызы	Аялдардын саны	КУ жөнүндө уккан аялдардын арасындагы айтуучулардын пайызы:			КУ жөнүндө уккан аялдардын саны
			КУ оорулуу адам чүчкүргөндө же жөтөлгөндө аба аркылуу жугат деп айткандар	КУ айыктырууга болоруна ишенет	КУ менен ооруган үй-бүлө мүчөсүнүн ооругандыгын жашырууну каалайт	
Жаш курак, жаш						
15-19	87.0	1,637	76.7	72.3	40.7	1,425
20-24	94.7	1,527	81.1	78.8	39.7	1,446
25-29	95.1	1,265	84.8	79.1	40.1	1,203
30-34	94.0	1,028	82.4	80.9	40.8	967
35-39	97.0	915	86.4	81.9	37.2	887
40-44	98.4	928	84.3	84.8	38.4	914
45-49	97.3	908	84.1	86.3	36.0	883
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	93.8	3,070	86.4	80.1	37.2	2,879
Айыл	94.3	5,138	80.0	79.7	40.4	4,846
Облусу						
Ысык-Көл	98.4	650	96.6	86.7	12.7	639
Жалал-Абад	94.8	1,332	87.7	79.2	48.1	1,263
Нарын	96.1	281	91.8	70.8	33.4	270
Баткен	92.7	616	80.9	70.2	11.4	571
Ош	91.1	1,627	64.8	77.3	53.9	1,483
Талас	94.2	360	88.5	78.9	13.6	339
Чүй	97.9	1,465	81.4	86.9	42.9	1,434
Бишкек шаары	91.5	1,566	87.3	78.8	44.1	1,433
Ош шаары	93.8	311	84.7	79.9	31.9	291
Билими						
Билими жок/башталгыч	(76.0)	39	(83.8)	(73.0)	(20.1)	30
Негизги жалпы	86.2	1,139	76.5	73.9	42.1	982
Толук орто	93.8	3,468	78.2	77.0	39.9	3,254
Башталгыч/орто кесиптик	97.4	1,364	86.9	84.3	33.9	1,329
Жогорку	96.9	2,198	88.6	84.3	40.4	2,130
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	95.6	1,459	79.2	81.7	35.0	1,394
Экинчи	95.3	1,473	79.2	79.5	39.7	1,403
Орто	92.8	1,538	80.6	75.2	39.5	1,427
Төртүнчү	94.1	1,667	83.2	82.2	40.4	1,569
Эң жогорку	93.2	2,071	87.5	80.3	40.7	1,931
Бардыгы	94.1	8,208	82.3	79.9	39.2	7,724

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.13.2-таблица. Кургак учук жөнүндө билим жана ага мамиле: Эркектер

Кургак учук (КУ) жөнүндө уккан 15-49 жаштагы эркектердин пайызы жана КУ жөнүндө уккан аялдардын, КУ оорулуу адам чүчкүргөндө же жөтөлгөндө аба аркылуу жугат деп айткан, КУ айыктырууга болоруна ишенген, КУ менен ооруган үй-бүлө мүчөсүнүн ооругандыгын жашырууну каалаган эркектердин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы,Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	КУ жөнүндө уккан эркектердин пайызы	Эркектер-дин саны	КУ жөнүндө уккан эркектердин арасындагы айтуучулардын пайызы:			КУ жөнүндө уккан эркектердин саны
			КУ оорулуу адам чүчкүргөндө же жөтөлгөндө аба аркылуу жугат деп айткандар	КУ айыктырууга болоруна ишенет	КУ менен ооруган үй-бүлө мүчөсүнүн ооругандыгын жашырууну каалайт	
Жаш курак, жаш						
15-19	83.8	432	76.2	70.7	13.0	362
20-24	97.6	404	85.6	80.4	17.2	394
25-29	98.9	409	88.3	87.2	15.9	404
30-34	97.8	305	87.3	85.9	13.7	298
35-39	99.5	292	84.2	84.6	13.1	290
40-44	99.7	297	90.0	85.3	11.1	296
45-49	98.7	275	87.4	87.1	12.1	271
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	98.2	781	85.2	87.1	23.0	767
Айыл	94.9	1,632	85.6	80.5	9.5	1,549
Облусу						
Ысык-Көл	98.3	207	93.7	84.7	6.7	203
Жалал-Абад	99.2	402	84.6	74.2	4.8	399
Нарын	99.8	98	95.9	83.0	3.3	98
Баткен	99.7	186	67.9	54.9	1.3	186
Ош	85.7	526	91.5	83.2	24.6	451
Талас	96.8	126	66.6	73.4	5.2	122
Чүй	100.0	407	84.4	99.2	4.3	407
Бишкек шаары	98.9	383	89.1	88.0	38.4	379
Ош шаары	93.1	78	78.6	87.3	7.1	72
Билими						
Билими жок/башталгыч	*	7	*	*	*	6
Негизги жалпы	88.2	338	75.8	67.9	11.4	298
Толук орто	96.0	1,158	85.5	80.5	12.0	1,112
Башталгыч/орто кесиптик	98.6	388	85.8	88.1	13.1	383
Жогорку	99.1	522	90.7	92.6	20.4	518
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	94.0	502	85.7	80.5	8.7	472
Экинчи	94.1	496	84.0	79.5	8.6	467
Орто	96.1	451	84.8	78.8	10.1	433
Төртүнчү	97.6	449	84.9	85.9	10.3	438
Эң жогорку	98.3	515	87.4	88.4	30.2	506
Бардыгы	96.0	2,413	85.4	82.7	14.0	2,316

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

Кургак учук жөнүндө уккан аялдар менен эркектердин онунан сегизинен көбү оору оорулуу адам жөтөлгөндө жана чүчкүргөндө аба аркылуу жайыла тургандыгын туура деп эсептешет. 15-19 жаштагы респонденттер же негизги жалпы билими бар респонденттер башка жаш курак топторундагы респонденттерден айырмаланып, кургак учуктун жугуу жолдору жөнүндө аз маалымат алышкан. Оорунун жугушу мүмкүн болгон жолдор жөтөл же чүчкүрүү деп атаган аялдардын үлүшү Ош облусунда эң төмөн (65 пайыз), ал эми Ысык-Көл облусунда бул көрсөткүч эң жогору (97 пайыз). Талас жана Баткен облусундагы эркектер арасында да оорунун жугуу жолдору жөнүндөгү билим бир канча төмөн (67-68 пайыз).

Респонденттерден кургак учукту толук айыктырууга мүмкүн экендиги жөнүндө билишери тууралуу да сурадык. Кургак учук тууралуу билген аялдардын жана эркектердин өпчүлүгү (80 пайыз) кургак учукту айыктырууга мүмкүн деп эсептешет. Кургак учукту айыктырууга боло тургандыгы тууралуу маалымдалган респонденттердин үлүшү региондордон көз каранды өзгөрөт. Чүй облусундагы эркектердин дээрлик бардыгы (99 пайыз) жана аялдардын 87 пайызы кургак учуктун айыгарын билишет. Нарын облусундагы аялдар (71 пайыз), муну менен катар Баткен облусундагы респондент аялдар (70 пайыз) жана Баткен облусунда өзгөчө эркек респонденттер (55 пайыз) башка региондордогу эркек респонденттерден айырмаланып, кургак учуктун айыгары тууралуу бир кыйла аз билишет. Жалпысынан жашы улуу аялдар жана

эркектер, шаардык эркектер, билимдүү респонденттер ошондой эле жетиштүү жашоо жеңгээли боюнча эң жогорку квинтилдик топтордогу респонденттер кургак учуктун айыгары боюнча көп маалымдалышкан.

Адамдын кургак учук менен ооругандыгынын баскычтарын баалоо үчүн респонденттерге үй-бүлө мүчөсүнүн кургак учук менен ооругандыгын жашыруун сактоону каалагандыгы боюнча суроо берилди. Изилдөөнүн жыйынтыгы калктын кургак учук оорусу менен байланышкан тартынуу сезимин так көрсөтөт: аялдардын 39 пайызы жана эркектердин 14 пайызы алардын үй-бүлө мүчөсүнүн кургак учук менен ооругандыгын жашыруун сактоону каалашат. Шаардагы эркектер, жогорку билимдүү эркектер жана жашоонун эң жогорку деңгээли менен жашаган эркектер үй-бүлө мүчөсүнүн кургак учук менен ооругандыгына байланышкан тартынуу сезимине абдан катуу кабылышат. Ош облусунун аялдары (54 пайыз) жана Бишкек шаарынын эркектери (38 пайыз) тартынуу сезимине аябай катуу кабылышат.

3.9.2 Кургак учуктун симптомдору жөнүндө маалымат

3.14.1- жана 3.14.2-таблицаларда кургак учук оорусу жөнүндө маалыматы бар аялдардын жана эркектердин арасынан алынган кургак учуктун симптомдору жөнүндө билимдин деңгээли тууралуу маалымат берилди. Кургак учук оорусу жөнүндө уккан аялдардын онунун тогузунан көбү адамдын кургак учук менен ооругандыгын болжолдоп биле турган (91 пайыз) жөтөл сыяктуу айрым симптомдорду айтышты, 68 пайызы жөтөлгө, 41 пайызы какырыктуу жөтөлгө, ал эми 16 пайызы бир нече жумаларга созула турган жөтөлгө токтолушту. Респонденттердин санынын ичинен аялдардын 22 пайызы арыктоо жана кан аралаш какырыкты, 19 пайызы лихорадка/дененин ысышын кургак учуктун симптомдору катары көрсөтүштү. Аялдардын аз бөлүгү (12 пайыз же андан аз) табиттин жоголуусу, чарчагандык, түнкү терчилдик, көкүрөктүн оорусу жана алсыздык сыяктуу башка симптомдорду белгилешти. Кургак учук оорусу жөнүндө уккан аялдардын 2 пайызы гана оорунун симптомдорунун бир да түрүн атап бере алышпады. Кургак учуктун симптомдорун жана башка негизги мүнөздөмөлөрүн аныктап бере алган аялдардын үлүшүнө карата кандайдыр бир аныкталган схема жок.

Ошону менен бирге он эркектин болжолдуу тогузу (87 пайыз) жөтөл аларды адамдын кургак учук менен ооругандыгы тууралуу ойлондура тургандыгын айтышты. Көпчүлүгү (69 пайыз) жөтөлгө гана ткотолушту, 16 пайызы какырыктуу жөтөлдү, 13 пайызы бир нече жумаларга созула турган жөтөлдү көрсөтүштү. Эркектердин бешөөнүн биринен көбүрөгү (21 пайыз) лихорадка/дененин ысышы, 18 пайызы арыктоо, 16 пайызы чарчагандык, 15 пайызы кан аралаш какырык, 11 пайызы көкүрөктүн оорусу, 10 пайызы табиттин жоголушу сыяктуу симптомдорду айтып өтүштү. Кургак учук оорусу тууралуу уккан эркектердин 6 пайызы оорунун симптомдорунун бир да түрүн атап бере алышпады.

3.9.3 Кургак учуктун таралуу жолдору жөнүндө туура эмес маалыматтарды жеткирүү

Кургак учук жөнүндө уккан аялдар менен эркектер кургак учуктун адамдан адамга өтүү жолдору тууралуу сурашты жана жугуу жолдорунун бардык мүмкүнчүлүктөрү тууралуу жоопторду жазып алышты. 3.15.1- жана 3.15.2-таблицаларда аялдардын жана эркектердин тийиштүү жыйынтыктары көрсөтүлдү.

3.13.1- жана 3.13.2-таблицаларда көрсөтүлгөндөй, кургак учук оорусу жөнүндө уккан кыргыз аялдары менен эркектеринин көпчүлүгү оору оорулуу адам жөтөлгөндө же чүчкүргөндө аба аркылуу жугат деп туура айтышты. Респонденттердин көпчүлүгүнүн оорунун жугуу жолдорун билгенине карабастан, 3.15.1- жана 3.15.2-таблицаларда көрсөтүлгөндөй, респонденттердин бир кыйла үлүшү оорунун жугуу жолдору тууралуу туура эмес маалыматтарга ээ. Мисалы, он аялдын алтоосунан көбү (63 пайызы) жана он эркектин төртөөсүнөн көбү (44 пайыз) кургак учук менен ооруган адам менен чогуу колдонгон идиш-аяк аркылуу жугат дешсе, аялдардын 32 пайызы жана эркектердин 39 пайызы кургак учук оорусу тамак-аш азыктары аркылуу жугат деп эсептешет. Респонденттердин бир азы гана оорулуу адамдын денеси соо адамдын денесине тийгенде (аялдар 13 пайыз, эркектер 9 пайыз) же оорулуу адам менен жыныстык катнашта болгондо (аялдар 5 пайыз, эркектер 8 пайыз) деп туура эмес айтышат. Аялдардын 2 пайызы гана жана эркектердин бир пайызы гана кургак учук чиркей чакканда жугат деп эсептешет.

3.14.1-таблица. Кургак учуктун симптомдору жөнүндө билим: Аялдар

15-49 жаштагы аялдар арасындагы кургак учук жөнүндө уккан, адамды кургак учук менен ооругандыгына шекшүүгө аргасыз кылган конкреттүү симптомдорду атаган аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Өзгөчөлөн бөгөн жөтөл	Какырык-туу жөтөл	Бир канча жуманын ичиндеги жөтөл	Жөтөлдүн каалаган бир түрү	Лихорадка/ ысытма	Кандуу какырык	Табиттин жоголушу	Түнкү терчилдик	Көкүрөктүн оорушу	Чарчоо	Арыктоо	Алсыроо	Башкалар	Бил-бейт	КУжөнүндө укканаялда рдынсаны
Жаш курак, жаш															
15-19	68.2	39.8	16.3	90.5	16.7	17.1	8.9	6.1	6.7	8.5	18.9	0.9	0.7	2.9	1,425
20-24	67.7	42.6	15.9	89.7	18.1	20.0	10.8	6.7	6.0	8.8	20.7	0.6	0.3	4.6	1,446
25-29	69.7	37.7	14.6	90.3	18.5	21.5	11.6	10.4	8.1	12.4	22.5	1.4	0.3	2.5	1,203
30-34	68.3	40.0	17.3	92.2	18.5	23.4	14.7	9.8	5.3	12.5	21.0	0.6	0.7	1.7	967
35-39	68.7	39.3	15.8	92.7	20.4	25.7	14.3	10.7	5.5	13.4	25.5	0.6	1.2	1.1	887
40-44	65.2	45.0	17.5	92.3	20.2	23.8	15.0	9.0	8.1	12.4	24.1	0.2	0.3	1.1	914
45-49	66.4	41.1	16.5	91.1	21.5	25.5	11.7	13.4	7.4	16.4	27.2	0.9	0.5	1.8	883
Жашаган жеринин тиби															
Шаар	67.8	37.8	17.4	89.8	17.5	28.4	11.1	9.1	7.7	10.9	30.0	1.0	0.8	3.7	2,879
Айыл	67.9	42.5	15.5	91.8	19.7	18.0	12.6	9.0	6.2	12.0	17.8	0.6	0.4	1.7	4,846
Облусу															
Ысык-Көл	71.0	35.4	24.1	97.6	21.1	29.3	18.2	23.2	11.9	31.3	37.5	0.1	0.1	0.0	639
Жалал-Абад	81.0	19.0	9.8	90.9	21.0	21.1	18.2	3.9	1.1	14.6	24.6	0.0	0.0	0.3	1,263
Нарын	82.7	32.7	15.3	98.9	17.7	11.1	12.7	10.4	8.1	10.4	26.1	0.2	0.0	0.0	270
Баткен	42.9	55.2	6.0	78.3	36.8	33.8	17.6	9.5	11.3	14.5	20.7	0.6	2.0	8.6	571
Ош	77.9	64.4	13.0	97.4	7.4	6.6	4.9	3.3	3.2	2.4	1.9	0.3	0.0	0.2	1,483
Талас	62.0	32.3	19.5	92.6	15.5	6.7	7.2	7.0	2.3	12.9	39.7	0.0	1.8	4.9	339
Чүй	49.1	43.6	21.4	86.9	24.2	29.3	14.9	15.1	10.3	10.4	16.3	2.0	0.2	1.9	1,434
Бишкек шаары	70.7	34.6	22.4	90.0	16.8	32.2	8.6	8.2	5.7	10.5	35.9	1.3	1.5	4.3	1,433
Ош шаары	72.9	31.0	3.7	87.5	16.6	3.2	6.0	3.8	20.3	7.0	26.7	0.5	0.0	9.5	291
Билими															
Билими жок/башталгыч	(53.7)	(30.9)	(14.9)	(77.6)	(17.2)	(23.5)	(17.0)	(7.2)	(6.0)	(21.8)	(26.4)	(0.0)	(0.0)	(5.6)	30
Негизги жалпы	70.7	40.0	15.0	92.9	16.1	11.5	10.6	5.3	6.1	8.9	14.6	0.8	0.4	2.7	982
Толук орто	68.4	41.6	14.2	90.4	17.0	19.4	11.1	8.0	6.7	10.9	18.3	0.7	0.3	2.6	3,254
Башталгыч/орто кесиптик	65.8	42.1	18.6	92.4	23.2	24.8	14.1	11.8	6.9	14.4	26.6	1.0	0.9	1.7	1,329
Жогорку	67.2	39.1	18.3	90.6	20.2	28.6	13.0	10.5	6.9	12.1	29.5	0.8	0.8	2.5	2,130
Жетиштүү жашоо квинтили															
Эң төмөнкү	71.3	42.5	16.6	94.1	18.7	15.5	13.8	8.5	6.4	12.9	19.4	0.6	0.2	1.2	1,394
Экинчи	68.8	39.8	13.5	91.0	19.9	18.2	12.7	8.9	6.7	13.9	20.9	0.5	0.4	1.4	1,403
Орто	65.5	45.1	14.6	90.1	20.4	19.1	12.3	8.9	5.4	11.4	17.3	0.8	0.5	2.4	1,427
Төртүнчү	64.1	41.9	16.7	90.9	18.7	24.2	12.6	9.8	7.0	10.5	19.2	0.8	0.7	2.6	1,569
Эң жогорку	69.3	35.9	18.7	89.7	17.2	29.3	9.7	9.0	7.8	10.0	31.9	1.1	0.8	4.0	1,931
Бардыгы	67.8	40.7	16.2	91.1	18.9	21.9	12.1	9.0	6.7	11.6	22.4	0.8	0.5	2.4	7,724

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

3.14.2 -таблица. Кургак учуктун симптомдору жөнүндө билим: Эркектер

15-49 жаштагы аялдар арасындагы кургак учук жөнүндө уккан, адамды кургак учук менен ооругандыгына шекшүүгө аргасыз кылган конкреттүү симптомдорду атаган эркектердин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Өзгөчөлөн бөгөн жөтөл	Какырык-туу жөтөл	Бир канча жуманын ичиндеги жөтөл	Жөтөлдүн каалаган бир түрү	Лихорадка/ ысытма	Кандуу какырык	Табиттин жоголушу	Түнкү терчилдик	Көкүрөктүн оорушу	Чарчоо	Арыктоо	Алсыроо	Башкалар	Бил-бейт	КУжөнүндөу кканэркекте рдинсаны
Жаш курак, жаш															
15-19	67.9	13.9	9.4	80.3	16.6	10.7	7.7	4.2	10.8	15.7	10.7	0.2	0.0	12.1	362
20-24	67.0	15.7	14.0	86.7	16.2	15.4	6.7	7.4	8.4	12.6	16.1	0.2	0.0	8.0	394
25-29	68.2	16.4	14.6	89.1	22.9	13.9	10.0	6.2	9.7	14.6	19.6	1.1	0.4	4.4	404
30-34	73.3	17.3	11.2	88.8	24.2	16.0	12.5	9.1	12.1	17.6	15.7	0.0	0.0	4.7	298
35-39	68.3	16.3	16.1	87.9	21.5	17.7	12.8	6.9	9.7	23.1	22.8	0.8	0.0	5.9	290
40-44	69.6	17.8	12.1	89.7	29.5	15.0	11.2	5.4	13.4	17.6	20.0	0.2	0.0	3.7	296
45-49	72.2	17.3	11.0	90.2	19.3	15.5	9.6	7.0	11.0	15.6	19.5	0.0	0.0	3.1	271
Жашаган жеринин тиби															
Шаар	56.2	19.4	25.1	88.7	25.5	28.9	9.0	7.8	7.9	17.5	15.6	0.6	0.0	1.6	767
Айыл	75.7	14.7	6.6	86.6	19.1	7.7	10.3	5.9	11.9	15.8	18.5	0.3	0.1	8.5	1,549
Облусу															
Ысык-Көл	68.3	33.0	3.6	92.1	51.5	2.7	14.5	6.8	3.6	15.7	19.6	0.0	0.0	5.4	203
Жалал-Абад	83.6	4.3	1.9	85.8	9.3	6.3	13.1	5.2	7.4	24.1	18.9	0.0	0.0	13.5	399
Нарын	90.0	16.6	22.4	96.5	17.5	23.5	9.4	2.1	19.6	3.6	33.2	5.4	0.0	1.7	98
Баткен	61.1	28.1	29.0	90.2	52.4	20.8	23.8	22.1	50.4	1.6	2.1	0.0	0.0	0.0	186
Ош	79.0	16.5	0.2	88.3	6.6	6.0	6.1	5.2	10.3	12.4	33.0	0.0	0.0	11.5	451
Талас	73.5	14.5	0.4	74.6	3.3	1.2	0.0	0.0	0.3	4.8	19.5	0.0	0.0	19.5	122
Чүй	72.4	9.8	7.1	85.3	19.6	5.5	6.0	4.0	4.0	31.3	8.7	0.0	0.4	0.4	407
Бишкек шаары	42.2	13.5	44.5	86.5	29.1	48.4	7.3	7.7	6.0	11.7	11.9	0.9	0.0	0.0	379
Ош шаары	41.7	57.3	6.2	93.9	14.5	20.8	18.7	6.8	13.9	16.0	2.1	0.0	0.0	0.0	72
Билими															
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	6
Негизги жалпы	68.1	11.8	8.3	78.8	18.5	11.8	8.0	5.0	11.0	13.4	14.2	0.0	0.0	11.5	298
Толук орто	74.5	15.7	9.6	89.2	18.4	11.9	10.1	7.0	12.8	16.0	17.9	0.2	0.1	7.3	1,112
Башталгыч/орто кесиптик	65.1	18.5	10.8	84.9	23.8	17.9	9.5	5.4	6.8	20.9	18.5	0.1	0.0	5.4	383
Жогорку	62.1	18.4	23.2	90.1	26.9	20.3	10.5	7.3	8.7	15.8	18.2	1.2	0.0	1.2	518
Жетиштүү жашоо квинтили															
Эң төмөнкү	75.7	16.8	5.7	86.4	18.8	9.0	10.1	4.8	10.1	12.3	22.3	0.5	0.0	10.2	472
Экинчи	70.2	14.7	7.5	83.3	19.0	6.0	9.7	6.7	11.9	15.2	17.5	0.3	0.0	11.5	467
Орто	79.0	14.0	8.6	89.1	18.5	8.3	11.4	6.2	13.9	16.7	15.7	0.1	0.0	5.9	433
Төртүнчү	75.2	16.4	8.0	89.5	23.6	12.8	9.5	8.4	10.7	23.5	19.2	0.3	0.4	3.7	438
Эң жогорку	49.0	19.1	31.6	88.6	25.7	35.3	8.8	6.7	7.0	14.8	13.2	0.7	0.0	0.1	506
Бардыгы	69.3	16.3	12.7	87.3	21.2	14.7	9.9	6.5	10.6	16.4	17.5	0.4	0.1	6.2	2,316

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

3.15.1-таблица. Кургак учуктун жугуу жолдору жөнүндө туура эмесжеткирүү: Аялдар

Кургак учуктун жугуу жолдору жөнүндө тура эмес маалыматтарга ээ аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Идиш-аяк аркылуу	КУ менен ооруган адамга тийүү аркылуу	Тамак-аш аркылуу	Жыныстык катнаш аркылуу	Чиркейлер-дин чагуусу аркылуу	Башка-лар	Бил-бейт	КУ жөнүндө уккан аялдардын саны
Жаш курак, жаш								
15-19	56.8	14.5	27.4	4.5	1.5	0.1	4.6	1,425
20-24	61.2	12.6	32.2	4.8	1.8	0.2	4.6	1,446
25-29	65.1	12.5	30.9	5.2	1.2	0.5	3.0	1,203
30-34	67.0	11.7	31.3	4.0	1.6	0.4	2.1	967
35-39	63.9	11.8	33.6	3.8	2.0	0.9	0.7	887
40-44	65.1	15.1	33.5	4.6	1.3	0.7	0.7	914
45-49	67.4	10.6	36.9	6.1	1.5	0.3	1.5	883
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	65.5	6.8	37.8	4.6	1.1	0.7	3.9	2,879
Айыл	61.8	16.4	28.3	4.8	1.9	0.2	2.1	4,846
Облусу								
Ысык-Көл	79.3	2.6	22.7	0.4	1.0	0.0	0.5	639
Жалал-Абад	65.3	2.6	28.3	1.8	0.3	0.1	0.4	1,263
Нарын	49.1	8.4	29.4	7.3	0.8	0.0	0.6	270
Баткен	62.3	16.4	26.9	17.7	4.7	0.1	8.4	571
Ош	67.9	35.1	18.3	2.5	1.4	0.0	1.5	1,483
Талас	62.1	4.5	43.7	1.0	0.5	2.4	3.3	339
Чүй	52.2	15.2	31.9	7.7	3.4	0.2	2.2	1,434
Бишкек шаары	68.1	4.4	54.8	3.6	0.6	1.2	4.4	1,433
Ош шаары	41.1	2.0	21.4	5.3	0.4	0.2	9.0	291
Билими								
Билими жок/башталгыч	(31.0)	(2.0)	(36.6)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(13.2)	30
Негизги жалпы	56.3	13.2	27.6	4.2	2.1	0.0	4.7	982
Толук орто	62.1	16.0	28.3	4.7	1.6	0.2	2.7	3,254
Башталгыч/орто кесиптик	65.3	9.9	33.5	4.2	1.9	0.3	1.5	1,329
Жогорку	67.2	9.7	38.2	5.4	1.1	0.9	2.6	2,130
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	64.6	18.3	26.3	3.7	1.4	0.2	1.9	1,394
Экинчи	63.5	17.6	29.4	4.8	1.6	0.3	1.8	1,403
Орто	61.3	13.9	27.7	5.7	2.7	0.2	2.6	1,427
Төртүнчү	61.8	11.3	28.5	5.2	1.2	0.3	2.9	1,569
Эң жогорку	64.5	5.8	43.4	4.4	1.1	0.9	4.2	1,931
Бардыгы	63.2	12.8	31.9	4.7	1.6	0.4	2.8	7,724

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт.

3.15.2 -таблица. Кургак учуктун жугуу жолдору жөнүндө туура эмес жеткирүү: Эркектер

Кургак учуктун жугуу жолдору жөнүндө тура эмес маалыматтарга ээ эркектердин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Идиш-аяк аркылуу	КУ менен ооруган адамга тийүү аркылуу	Тамак-аш аркылуу	Жыныстык катнаш аркылуу	Чиркейлердин чагуусу аркылуу	Башкалар	Билбейт	КУ жөнүндө уккан эркектердин саны
Жаш курак, жаш								
15-19	29.9	11.3	37.7	8.0	2.7	0.5	8.6	362
20-24	40.4	7.4	36.0	6.8	0.9	0.3	6.9	394
25-29	50.5	7.1	35.2	8.1	0.3	0.2	2.7	404
30-34	45.6	10.1	45.5	8.9	0.4	0.4	2.4	298
35-39	49.1	9.4	46.6	8.4	0.4	0.4	5.1	290
40-44	46.7	7.3	40.3	9.9	0.6	1.0	3.2	296
45-49	48.8	9.2	37.4	8.3	0.7	0.4	3.0	271
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	55.3	5.9	39.6	5.5	1.4	0.4	1.5	767
Айыл	38.5	10.2	39.3	9.6	0.7	0.5	6.3	1,549
Облусу								
Ысык-Көл	37.4	4.5	67.5	7.8	0.5	0.0	4.5	203
Жалал-Абад	29.6	1.8	69.0	1.2	0.4	1.1	12.1	399
Нарын	51.8	30.2	47.6	7.5	1.9	5.0	0.5	98
Баткен	45.7	55.9	27.2	62.2	7.5	0.4	0.3	186
Ош	53.8	0.0	14.2	6.9	0.2	0.0	7.3	451
Талас	69.5	0.0	29.8	2.3	0.3	0.4	13.7	122
Чүй	12.8	12.4	39.6	1.5	0.3	0.0	0.0	407
Бишкек шаары	71.3	0.7	29.1	2.1	0.0	0.0	0.0	379
Ош шаары	57.6	0.0	44.0	0.0	0.0	0.0	1.4	72
Билими								
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	6
Негизги жалпы	33.0	10.1	37.9	8.2	2.0	0.0	8.8	298
Толук орто	43.8	9.7	39.3	10.0	0.8	0.6	5.3	1,112
Башталгыч/орто кесиптик	44.0	7.2	43.7	6.2	1.1	0.6	4.8	383
Жогорку	51.3	7.0	37.4	6.0	0.4	0.2	0.8	518
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	43.9	7.9	38.3	7.7	0.4	0.9	8.2	472
Экинчи	40.1	9.7	38.8	10.3	1.4	0.3	6.5	467
Орто	37.1	13.6	40.8	12.3	0.7	0.4	5.6	433
Төртүнчү	39.6	11.0	45.3	9.4	1.7	0.8	2.4	438
Эң жогорку	57.7	2.6	34.7	2.5	0.4	0.0	1.0	506
Бардыгы	44.1	8.7	39.4	8.3	0.9	0.4	4.7	2,316

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

3.10 Жогорку артериялык кан басым

Дүйнөнүн башка өлкөлөрүндөй эле жүрөк кан тамыр оорулары, инфаркт жана инсульт оорулары Кыргыз Республикасындагы өлүмдүн негизги себептеринен болуп эсептелет жана бул өлүм 48 пайызды түзөт (ДССУ, 2011-ж.). Жогорку артериялык кан басым же гипертония жүрөк кан тамыр ооруларынын өнүгүү коркунучунун негизги фактору болуп эсептелет. КР МДИ-2012нин негизги максаттарынын бири жүрөк кан тамыр ооруларынын (мисалы, гипертония жана чылым чегүү) өнүгүү коркунучунун негизги факторлору жөнүндө калктан алынган базалык маалыматтарга башка булактардан алынган маалыматтарды кошуп камсыз кылуу болуп эсептелет.

КР МДИнин респоденттерине алардын гипертонияларынын тарыхы, анын ичинде алардын качандыр бир кезде дарыгер же башка медициналык кызматкер менен өзүнүн жогорку артериялык кан басымы тууралуу сүйлөшкөндүгү, эгер сүйлөшсө, эки же андан көп учурларда айткандыгы боюнча маалыматтарды алуу максатында айрым суроолорду бердик. Эгер респондент жогорку артериялык кан басымы тууралуу бир же бир нече жолу дарыгерге маалымдаган болсо, анда аларга изилдөө учурунда кан басымын төмөндөтүү үчүн аракет кылган конкреттүү иш аракеттерине байланышкан кошумча суроолор берилди.

3.10.1 Жогорку артериялык кан басымдын тарыхы жана дарылоо

3.16.1- жана 3.16.2-таблицаларда гипертониянын тарыхы жана жогорку артериялык кан басымды төмөндөтүү үчүн кабыл алынган конкреттүү чараларга байланышкан сурамжылоонун жыйынтыгы чыгарылды. Жыйынтыктарды кароодо жогорку артериялык кан басымы барларга салыштырмалуу медицина кызматкери менен кеңешкен респонденттерге гана колдонорун билүү маанилүү. Көптөгөн кыргыз аялдары жана эркектери күмөнсүз гипертониядан жабыркашы мүмкүн (3.2-графигин караңыз). Гипертониянын алдын алуучу белгилери же симптомдору жок болгондуктан, аны көбүнчө «акырындык менен өлтүрүү» деп атап коюшат.

Жалпысынан КР МДИнин жыйынтыктары 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 5 пайызы жана эркектердин 2 пайызы качандыр бир убакта дарыгер же медицина кызматкерлери менен жогорку артериялык кан басымы боюнча кеңешкендиктерин айтышканын көрсөтөт. Гипертониянын диагнозу артериялык кан басым айрым учурларда жогору болгондо гана коюлат. 3.16.2-таблицада аялдардын жана эркектердин болжолдуу үчтөн экиси (аялдар 69 пайыз, эркектер 62 пайыз) эки же андан көп учурларда жогорку кан басымы же гипертониясы бар экендигин боюнча билишкен. Ошону менен бирге жогорку артериялык кан басымы бар деп айтышкан аялдардын онунан жетиси артериялык кан басымын контролдоо үчүн даары колдонушкан. Ошол эле убакта бул көрсөткүч аялдарга караганда эркектер арасында бир канча төмөн (45 пайызга 71 пайыз). Жогорку артериялык кан басымы бар экендиги маалымдалган респонденттер гипетониясын төмөндөтүү үчүн белгилүү чараларды колдонушту. Мисалы, аялдардын жана эркектердин үчтөн бирине жакыны салмактарын көзөмөлдөштү же арыкташты, аялдардын 38 пайызы жана эркектердин 33 пайызы өзүнүн рационунда тузду колдонууну чектешти, аялдардын 21 пайызы жана эркектердин 37 пайызы физикалык көнүгүүлөр менен алектеништи. Эркектердин жогорку пайызы аялдарга салыштырмалуу алкогол колдонууну азайтышты (62 пайызга 26 пайыз) же чылым чегүүнү ташташты (45 пайызга 20 пайыз).

3.16.1-таблица.Гипертониянын тарыхы

Медицина кызматкерлери качандыр бир кезде гипертониясы же жогорку артериялык кан басымы бар экендигин айткан 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар		Эркектер	
	Медицина кызматкерлери качандыр бир кезде гипертониясы же жогорку артериялык кан басымы бар экендигин айткан аялдардын пайызы	Аялдардын саны	Медицина кызматкерлери качандыр бир кезде гипертониясы же жогорку артериялык кан басымы бар экендигин айткан эркектердин пайызы	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш				
15-19	0.5	1,637	0.5	432
20-24	1.2	1,527	1.0	404
25-29	3.4	1,265	1.0	409
30-34	4.5	1,028	3.4	305
35-39	7.2	915	2.1	292
40-44	11.1	928	2.7	297
45-49	16.9	908	3.5	275
Дененин массасынын индекси[1]				
<18.5 (арык)	1.2	566	na	na
18.5-24.9 (нормалдуу)	2.7	4,595	na	na
25.0-29.9 (ашыкча салмак)	7.3	1,970	na	na
≥30 (семиздик менен жабыркоочу)	16.6	939	na	na
Жашаган жеринин тиби				
Шаар	4.4	3,070	2.1	781
Айыл	5.9	5,138	1.7	1,632
Облусу				
Ысык-Көл	5.6	650	2.1	207
Жалал-Абад	5.5	1,332	1.3	402
Нарын	4.3	281	1.0	98
Баткен	5.9	616	2.1	186
Ош	5.4	1,627	1.2	526
Талас	9.9	360	8.4	126
Чүй	4.6	1,465	0.5	407
Бишкек шаары	4.4	1,566	1.2	383
Ош шаары	6.3	311	8.4	78
Билими				
Билими жок/башталгыч	(3.1)	39	*	7
Негизги жалпы	3.0	1,139	1.4	338
Толук орто	5.1	3,468	1.8	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	8.6	1,364	1.8	388
Жогорку	4.8	2,198	2.3	522
Жетиштүү жашоо квинтили				
Эң төмөнкү	6.0	1,459	3.3	502
Экинчи	6.8	1,473	1.2	496
Орто	4.6	1,538	1.4	451
Төртүнчү	5.8	1,667	1.7	449
Эң жогорку	4.0	2,071	1.6	515
Бардыгы	5.3	8,208	1.9	2,413

Эскертүү: 15-49 жашка чейинки аялдардын жалпысанына өзүнчө көрсөтүлбөгөн, дененин массасынын индекси тууралуу маалыматы жок аялдар кирет. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктанк өрсөтүлгөн жок. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт. [1]Дененин массасынын индекси (ДМИ) килограммдагы салмактын метрдеги бойдун квадратка катышы катары көрсөтүлөт(кг/м^2).

13.16.2-таблица. Гипертониянын тарыхы жана артериялык кан басымды төмөндөтүү үчүн колдонулган аракеттер/чаралар

Качандыр бир кезде гипертониясы же жогорку артериялык кан басымы бар экендигин айткан респонденттердин, медицина кызматкерлери гипертониясы бар экендигин айткан респонденттердин жана артериялык кан басымды төмөндөтүү үчүн белгилүү чараларды кабыл алган респонденттердин пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Гипертониянын тарыхы жана аны дарылоо үчүн колдонулган чаралар	Аялдар	Эркектер
Гипертониянын тарыхы		
Жогорку артериялык кан басымы бар экендиги тууралуу эки же андан көп жолу айткандар	68.8	61.8
Артериялык басымды төмөндөтүү үчүн колдонгон чаралар		
Алдын ала айтылган дарыларды кабыл алышты	70.8	44.8
Салмагын көзөмөлдөштү же арыкташты	34.4	31.8
Тузду колдонууну чектешти	37.8	33.4
Физикалык көнүгүүлөрдү жасашты	20.6	37.3
Алкоголду колдонууну кыскартышты	25.9	61.8
Чылым чегүүнү ташташты	19.5	45.4
Жогорку артериялык кан басымга ээ респонденттердин саны	438	45

3.10.2 Жогорку артериялык кан басымдын таралышы

КР МДИ-2012де колдонулган аялдардын жана эркектердин анкетасында респонденттердин гипертониясына диагноз коюлгандыгын, кан басымын контролдоо үчүн дары колдонгондугун аныктоо максатында суроолор камтылды. Респонденттерден изилдөөнүн жүрүшүндө кан басымын өлчөө макулдугу жөнүндө да суралды. Аялдардын болжолдуу 99 пайызынын жана эркектердин 97 пайызынын артериялык кан басымы өлчөндү. Изилдөө учурунда артериялык кан басымды өлчөөнү медициналык диагноз коюлду деп ойлоого болбой тургандыгын баса белгилеп кетүү керек, бирок изилденип жаткан калкка статистикалык баяндоо катары гана каралат. Изилдөө учурунда жүргүзүлгөн артериалык кан басымды өлчөө, ооруунун медициналык диагнозун койгондукту билдирбейт, изилднген калктын статистикалык көрүнүшү катары гана каралат.

Изилдөө учурунда интервьюерлерге артериялык кан басымды өлчөө үчүн далы манжети менен автоматтык толтурууга жана түшүрүүгө автоматтык, сандык түзүлүш берилди. Интервьюерлер бул түзүлүштү колдонуу боюнча өндүрүүчүлөр сунуштаган нускамага ылайык окуудан өтүштү. Сурамжылоо учурунда өлчөөлөр аралык 10 мүнөттөн кем эмес убакыттагы артериялык кан басымды систоликалык жана диастоликалык өлчөө (сымаптык түркүктүн миллиметринде өлчөнөт,mmHg) жүргүзүлдү. Гипертонияга мамиле боюнча жактарды классификациялоо үчүн эл аралык деңгээлдеги категорияларга ылайык сунушталган экинчи жана үчүнчү өлчөөлөрдүн орточо чоңдугу колдонулду (ДССУ, 1999-ж.). Респонденттер эгер алардын систоликалык артериялык кан басымы 140 mmHg же диастоликалык басымы 90 mmHg көтөрүлсө, гипертоник катары классификацияланышты. Көтөрүлгөн кан басымы Дүйнөлүк Саламаттык Сактоо Уюму (ДССУ) жана Улуттук ден соолук институту (ДССУ, 1999-ж. и УСИ, 1997-ж.) сунуштаган өлчөмгө карап, баскычы боюнча мээлүүн, орто же оор түрлөргө классифицикацияланды.

Артериялык кан басымдын абалы	**Систоликалык (mmHg)**	**Диастоликалык (mmHg)**
Оптималдуу	<120	<80
Нормалдуу	120-129	80-84
Нормадан жогору	130-139	85-89
Гипертониянын баскычы		
1-баскыч, жай	140-159	90-99
2-баскыч,орточо	160-179	100-109
3-баскыч, оор	180+	110+

Эл аралык сунуштамаларга жана колдонмолорго ылайык респонденттер, эгер аларда нормалдуу же орто кан басымынын көрсөткүчү белгиленсе, гипертоник катары эсептелишти, бирок ошону менен бирге артериялык кан басымды төмөндөтүү үчүн гипертоникага каршы препараттарды колдонушту.

3.17.1- жана 3.17.2-таблицаларда изилденген респонденттердин арасындагы гипертониянын жайымдуулугунун деңгээли[4] көрсөтүлгөн. 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын он пайызы гипертоник катары классификацияланышат; 2 пайызы өзүнүн гипетониясын дарынын жардамы менен контролдошот, 6 пайызы гипетониянын биринчи баскычында, бир пайызы гипертониянын экинчи баскычында жана бир пайыздан азыраагы гипертониянын үчүнчү баскычында (оор баскычтагы көтөрүлгөн кан басым).

15 жаштан 49 жашка чейинки эркектердин арасындагы гипертониянын деңгээли бир канча төмөн: 7 пайызы гипертоник катары классифицикацияланат; бир пайыздан азыраагы өзүнүн басымын дарынын жардамы менен контролдошот, 6 пайызы гипертониянын биринчи баскычында, бир пайызы экинчи баскычта жана 0,2 пайызы гипертониянын үчүнчү баскычында (оор баскычтагы көтөрүлгөн кан басым).

Башка өлкөлөрдө өткөрүлгөн акыркы Медициналык-демографиялык изилдөөлөрдүн (МДИ) бааларына салыштармалуу Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектер (10 пайыз жана 7 пайыз) арасындагы гипертониянын жайымдуулугу 2007-жылдагы Украинадагыга (25 жана 32 пайыз), 2005-жылдагы Армениядагыга (22 пайыз жана 27 пайыз), 2006-жылдагы Азербайжандагыга (16 жана 17 пайыз) салыштырмалуу бир кыйла төмөн, ал эми 2002-жылы Өзбекстанда да (8 жана 7 пайыз) гипертониянын деңгээли Кыргызстандагыдай байкалган.

[4]Изилдөө учурунда жүргүзүлгөн артериялык кан басымды өлчөөнү оорулардын медициналык тыянагы катары болжолдоого болбойт, жөн гана изилденген калктын статистикалык баяндоосу катары кароо керек.

3.17.1-таблица. Артериялык кан басымдын абалы: Аялдар

Гипертониянын 15-49 жаштагы аялдар арасындагы жайымдуулугу жана аялдардын артериялык кан басым боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Гипертониянын жайымдуулугу[1]	Артериялык кан басымдын классификациясы							Бардыгы	Аялдардын саны
		Нормалдуу			Жогорку			Нормалдуу артериялык кан басым жана дары колдонуу		
		Оптималдуу < 120/< 80 mmHg	Нормалдуу 120-129/ 80-84 mmHg	Нормадан жогору 130-139/ 85-89 mmHg	Жай жогору (1-баскыч) 140-159/ 90-99 mmHg	Орточо жогору (2-баскыч) 160-179/ 100-109 mmHg	Абдан жогору (3-баскыч) 180+/110 + mmHg			
Жаш курак, жаш										
15-19	1.0	82.6	13.5	2.8	0.9	0.0	0.0	0.1	100.0	1,615
20-24	3.6	77.5	15.7	3.2	2.4	0.3	0.0	0.9	100.0	1,506
25-29	5.0	69.9	18.2	6.9	3.0	0.3	0.0	1.7	100.0	1,249
30-34	8.8	62.4	22.2	6.6	5.5	1.1	0.3	1.9	100.0	1,020
35-39	12.6	48.9	28.3	10.3	7.2	1.8	0.2	3.3	100.0	906
40-44	20.1	42.3	23.9	13.7	11.6	3.4	1.0	4.1	100.0	919
45-49	27.8	30.4	27.4	14.4	15.2	5.4	1.9	5.2	100.0	895
Үй-бүлөлүк абалы										
Бир да жолу никеде турбаган	2.0	81.0	14.5	2.5	1.4	0.2	0.1	0.2	100.0	2,210
Никеси бар же чогуу жашайт	12.2	57.6	21.4	8.8	6.9	1.9	0.5	2.9	100.0	5,204
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	13.4	47.4	27.6	11.6	8.7	2.1	0.4	2.1	100.0	696
Дененин массасынын индекси[2]										
<18.5 (жетишпеген салмак)	1.9	84.5	10.7	2.8	0.7	0.2	0.0	1.0	100.0	557
18.5-24.9 (нормалдуу салмак)	5.2	71.8	17.7	5.3	3.1	0.5	0.1	1.5	100.0	4,536
25.0-29.9 (ашыкча салмак)	13.4	51.0	26.4	9.2	8.6	1.9	0.5	2.4	100.0	1,955
≥30 (семиздиктен жабыркоочулар)	27.2	34.6	22.7	15.5	14.3	5.6	2.0	5.3	100.0	930
Чылым чеккендер										
Ооба	5.0	58.8	24.4	11.8	3.4	0.7	0.0	1.0	100.0	224
Жок	9.6	63.2	20.0	7.2	5.6	1.5	0.4	2.1	100.0	7,885
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	6.8	66.3	19.3	7.6	3.6	1.0	0.4	1.7	100.0	3,011
Айыл	11.1	61.1	20.5	7.2	6.7	1.7	0.4	2.3	100.0	5,098
Облусу										
Ысык-Көл	11.0	65.5	16.0	7.5	7.6	1.6	0.7	1.1	100.0	648
Жалал-Абад	8.1	73.9	12.7	5.3	4.2	0.9	0.6	2.4	100.0	1,332
Нарын	14.2	46.3	27.2	12.3	9.3	3.8	0.6	0.6	100.0	275
Баткен	8.5	62.4	22.0	7.2	5.4	1.7	0.1	1.2	100.0	613
Ош	12.0	57.3	23.4	7.3	6.6	1.7	0.2	3.4	100.0	1,621
Талас	12.6	68.2	12.7	6.5	6.5	2.1	0.7	3.3	100.0	358
Чүй	10.0	54.7	26.7	8.6	6.8	1.6	0.4	1.2	100.0	1,442
Бишкек шаары	5.7	67.1	19.7	7.5	2.8	0.7	0.3	1.9	100.0	1,513
Ош шаары	10.1	71.1	12.7	6.1	5.7	1.2	0.4	2.7	100.0	307
Билими										
Билими жок/башталгыч	(2.3)	(79.4)	(16.7)	(1.5)	(1.4)	(0.9)	(0.0)	(0.0)	100.0	39
Негизги жалпы	5.3	73.4	17.3	4.1	3.0	0.3	0.2	1.7	100.0	1,127
Толук орто	10.8	60.5	20.5	8.2	6.7	1.6	0.4	2.1	100.0	3,440
Башталгыч/орто кесиптик	12.8	55.3	22.6	9.3	7.5	2.1	0.8	2.4	100.0	1,343
Жогорку	7.7	66.3	19.4	6.6	4.1	1.3	0.2	2.1	100.0	2,161
Жетиштүү жашоо квинтили										
Эң төмөнкү	11.1	60.7	20.6	7.6	6.3	1.7	0.3	2.9	100.0	1,449
Экинчи	11.1	61.7	19.4	7.9	5.7	2.0	0.7	2.7	100.0	1,470
Орто	9.6	63.5	20.1	6.8	6.6	1.0	0.3	1.7	100.0	1,523
Төртүнчү	10.8	61.1	21.3	6.9	6.9	1.8	0.4	1.7	100.0	1,647
Эң жогорку	6.1	67.1	19.3	7.5	3.2	0.9	0.3	1.7	100.0	2,021
Бардыгы	9.5	63.1	20.1	7.3	5.6	1.4	0.4	2.1	100.0	8,110

Эскертүү: Жалпы санга дененин массасынын индекси тууралуу маалыматы жок, өзүнчө көрсөтүлбөгөн аялдар кирди. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт. Бул өлчөөлөрдү оорулардын медициналык тыянагы катары кароого болбойт, изилденген калктын статистикалык баяндоосу катары гана кароого болот.

[1]Артериалык басым (АБ) ≥140/90 mmHg же АБ төмөндөтүү үчүн учурда гипетонияга каршы дарыларды колдонот.

[2] Дененин массасынын индекси (ДМИ) килограммдагы салмактын метрдеги бойдун квадратка катышы катары көрсөтүлөт(кг/м^2).

3.17.2 -таблица. Артериялык кан басымдын абалы: Эркектер

Гипертониянын 15-49 жаштагы аялдар арасындагы жайымдуулугу жана аялдардын артериялык кан басым боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Гипертония-нын жайымдуу-лугу[1]	Артериялык кан басымдын классификациясы							Барды-гы	Эркек-тердин саны
		Нормалдуу			Жогору					
		Оптимал-дуу < 120/< 80 mmHg	Нормал-дуу 120-129/ 80-84 mmHg	Норма-дан жогору 130-139/ 85-89 mmHg	Жай жогору (1-баскыч) 140-159/ 90-99 mmHg	Орточо жогору (2-баскыч) 160-179/ 100-109 mmHg	Абдан жогору (3-баскыч) 180+/110+ mmHg	Нормалдуу артериялык кан басым жана дары колдонуу		
Жаш курак, жаш										
15-19	1.9	67.8	25.7	4.6	1.6	0.1	0.2	0.0	100.0	408
20-24	5.6	43.2	44.2	7.0	5.0	0.3	0.0	0.3	100.0	396
25-29	4.5	37.4	46.7	11.4	4.3	0.1	0.0	0.1	100.0	400
30-34	4.9	36.5	38.8	19.8	3.8	0.4	0.0	0.6	100.0	301
35-39	9.2	34.1	34.6	22.1	7.9	1.1	0.0	0.2	100.0	287
40-44	10.7	28.5	39.9	20.9	8.9	0.8	0.4	0.6	100.0	289
45-49	15.9	29.6	30.4	24.0	10.6	3.0	0.6	1.7	100.0	265
Үй-бүлөлүк абалы										
Бир да жолу никеде турбаган	3.9	53.7	35.4	6.9	3.5	0.2	0.1	0.1	100.0	840
Никеси бар же чогуу жашайт	8.0	34.5	39.1	18.4	6.3	0.9	0.2	0.6	100.0	1,411
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	16.2	29.8	30.4	23.6	13.6	1.7	0.0	1.0	100.0	95
Чылым чеккендер										
Ооба	8.2	33.6	41.3	16.9	6.4	1.1	0.1	0.5	100.0	1,237
Жок	5.4	49.6	33.2	11.7	4.7	0.2	0.2	0.4	100.0	1,109
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	6.1	44.7	33.4	15.8	4.6	0.7	0.0	0.8	100.0	738
Айыл	7.3	39.6	39.3	13.9	6.0	0.7	0.2	0.3	100.0	1,609
Облусу										
Ысык-Көл	10.5	55.2	21.7	12.6	5.7	4.2	0.3	0.3	100.0	206
Жалал-Абад	1.7	30.7	48.5	19.1	1.2	0.4	0.0	0.0	100.0	382
Нарын	15.7	31.4	35.3	17.6	14.8	0.4	0.0	0.4	100.0	98
Баткен	16.6	37.6	28.1	17.7	14.5	1.1	0.3	0.6	100.0	186
Ош	6.0	28.4	49.9	15.7	5.6	0.0	0.4	0.0	100.0	526
Талас	16.9	40.7	26.7	15.7	11.7	2.4	0.3	2.4	100.0	122
Чүй	3.7	62.6	27.8	5.9	3.5	0.0	0.0	0.2	100.0	396
Бишкек шаары	3.1	47.0	35.7	14.2	2.3	0.3	0.0	0.5	100.0	352
Ош шаары	12.4	27.8	40.0	19.8	9.1	0.0	0.0	3.3	100.0	78
Билими										
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	100.0	7
Негизги жалпы	3.6	53.1	33.8	9.6	2.8	0.5	0.0	0.2	100.0	326
Толук орто	8.0	35.1	40.9	16.0	6.6	0.6	0.3	0.5	100.0	1,141
Башталгыч/орто кесиптик	8.1	42.7	32.9	16.3	5.6	2.1	0.2	0.2	100.0	377
Жогорку	5.6	46.7	35.1	12.5	5.0	0.1	0.0	0.6	100.0	496
Жетиштүү жашоо квинтили										
Эң төмөнкү	7.0	36.7	38.1	18.3	5.6	0.5	0.1	0.8	100.0	494
Экинчи	6.1	43.6	37.6	12.7	4.9	0.8	0.3	0.2	100.0	493
Орто	8.8	35.9	41.8	13.6	7.5	0.8	0.1	0.2	100.0	445
Төртүнчү	7.6	45.2	33.3	13.9	6.1	0.8	0.3	0.5	100.0	431
Эң жогорку	5.3	44.6	36.4	13.8	4.1	0.7	0.0	0.6	100.0	484
Бардыгы	6.9	41.2	37.4	14.5	5.6	0.7	0.2	0.5	100.0	2,346

Эскертүү: Жалпы санга дененин массасынын индекси тууралуу маалыматы жок, өзүнчө көрсөтүлбөгөн аялдар кирди. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт. Бул өлчөөлөрдү оорулардын медициналык тыянагы катары кароого болбойт, изилденген калктын статистикалык баяндоосу катары гана кароого болот.

[1]Артериалык басым (АБ) ≥140/90 mmHg же АБ төмөндөтүү үчүн учурда гипетонияга каршы дарыларды колдонот.

КР МДИ-2012нин жыйынтыктары башка эпидемиологиялык изилдөөлөр гипертония жаш куракка шексиз байланышкандыгын далилдейт. Аялдар арасында гипертониянын деңгээли 15-19 жашта бир пайыздан 40-44 жаштагы 20 пайызга чейин жана 45-49 жаштагы 28 пайызга чейин көбөйөт. Эркектер арасында окшош көрүнүш байкалат. 45-49 жаштагы эркектер (16 пайыз) арасында гипертониянын жайымдуулугу 25-29 жаштагы эркектерге (5 пайыз) салыштырмалуу үч эсе жогору. Гипертониянын таралуусундагы олуттуу айырмачылыктар дененин массасынын индексине (ДМИ) ылайык топко бөлүнгөн аялдар арасында байкалды. Гипертониянын деңгээли нормалдуу салмакка ээ жактарга салыштырмалуу ашыкча салмактуу, семиздик менен жабыркоочу жактардын арасында жогору экендиги тастыкталды. Гипертониктердин деңгээли дененин жетишсиз

массасындагы аялдардын (ДМИ 18,5) 2 пайызына жана нормалдуу салмактагы аялдардын 5 пайызына (ДМИ 18,5-24,9) салыштырмалуу семиздик менен жабыркаган аялдардын (ДМИ≥ 30) арасында 27 пайызды түздү.

Шаар жеринде жана айыл жеринде жашаган эркектердин арасындагы гипертониянын деңгээлиндеги айырмачылыктар аз гана. Бирок айыл жериндеги жогорку кан басымы бар аялдардын үлүшү (11 пайыз) шаар жериндеги аялдарга (7 пайыз) караганда бир канча жогору. Гипертониянын аймактар боюнча таралуусу аялдар арасында Бишкек шаарында 6 пайыздан Нарын облусунда 14 пайызга чейин өзгөрөт, ал эми эркектер арасында Жалал-Абад облусунда 2 пайыздан Нарын, Талас жана Баткен облустарында 16-17 пайызга чейин өзгөрөт. Толук орто жана кесиптик билими бар респонденттер башка респонденттерге караганда гипертония менен бир канча көп оорушат. Гипертониянын деңгээли аялдар арасында жетиштүү жашоонун деңгээлинен карама-каршы көз карандылыкка ээ, бирок эркектер арасында бул көрүнүш так эмес.

Кыргыз Республикасындагы улуулардын арасындагы гипертониянын төмөнкү жалпы көрсөткүчтөрүнө карабастан, семирүү менен жабыркаган 45 жана андан улуу жаштагылардын арасында бул ден соолуктун олуттуу көйгөйү болуп эсептелет. Гипертония оорусун контролдоонун биринчи кадамы адамдын гипертониянын абалы жана анын мезгилсиз майыптуулукка жана өлүмгө алып келген акыбети жөнүндө маалымдуулугу болуп саналат. Гипертониянын жагымсыз натыйжалары жана айрыкча улуу жаш курактагы адамдардын арасында артериялык кан басымды өлчөөдөгү жардам жөнүндөгү калктын агартуусу саламаттык сактоо тармагындагы программалардын маанилүү багыты болуп саналышы керек.

3.2-график маалымдуулуктун жана гипертоник аялдар менен эркектердин дарылоосунун деңгээлин көрсөтөт. Жогорку кан басымы бар аялдардын жарымынан азырагы (45 пайызы) өздөрүнүн абалы жөнүндө билишет. Гипертоник аялдардын бешинен бирөө (22 пайыз) өзүнүн кан басымын контролдойт жана дарылайт, ал эми 18 пайызы дарылашат, бирок мурункудай эле көтөрүлгөн кан басымы менен жабыркашат. Гипертоник аялдардын беш пайызы өздөрүнүн көтөрүлгөн кан басымы жөнүндө билишет, бирок дарыланышпайт, ал эми 55 пайызы өздөрүнүн ден соолугунун абалы жөнүндө билишпейт.

3.2-график

15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин арасындагы жогорку артериялык кан басым жана гипертонияны дарылоо жөнүндө маалымдуулуктун деңгээли

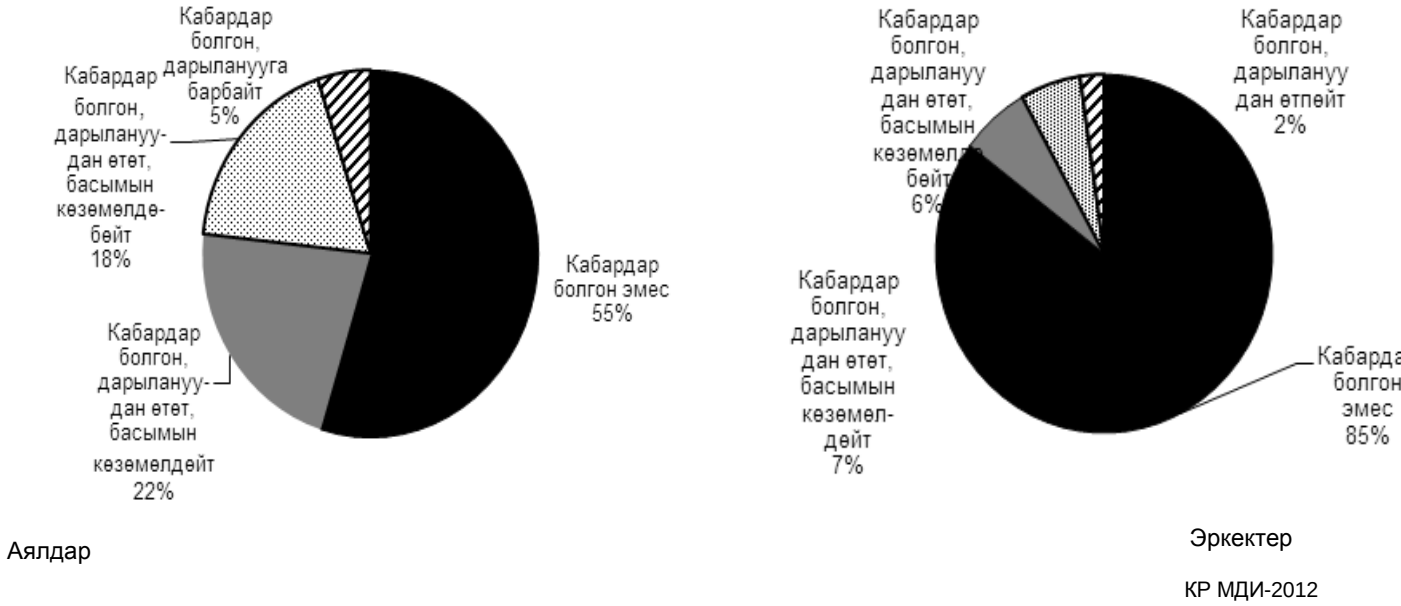

Гипертоник эркектер аялдарга караганда өздөрүнүн ден соолугунун абалы жөнүндө алда канча аз маалым болушкан жана гипертония менен ооруган эркектердин 15 пайызы аялдардын 45 пайызынан айырмаланып, өзүнүн гипертония менен ооругандыгын билишет. Гипертоник эркектердин аз гана бөлүгү (7 пайыз) кан басымын дарылайт жана контролдойт; ал эми башка 6 пайызы дарылашат, бирок мурункудай эле көтөрүлгөн кан басымы менен жабыркашат. Эки пайызы өздөрүнүн көтөрүлгөн кан басымы тууралуу билишет,

бирок дарыланышпайт. Гипертоник эркектер (2 пайыз) гипертоник аялдарга караганда (5 пайыз) өздөрүнүн көтөрүлгөн кан басымы тууралуу көп билишет, бирок дарыланышпайт. Гипертоник эркектердин (85 пайызы) өздөрүнүн ден соолугунун абалы жөнүндө билишпегендиги эң жогорку маанилүү тыянак болуп саналат.

НИКЕ ЖАНА СЕКСУАЛДЫК АКТИВДҮҮЛҮК 4

Негизги натыйжалар

- Кыргыз Республикасындагы 15жаштан 49 жашка чейинки аялдардын болжол менен үчтөн экиси (64 пайызы) жана 15жаштан 49 жашка чейинки эркектердин бештен үчү (60 пайызы) азыркы учурда никеде турушат жана аялдардын төрттөн бири жана эркектердин үчтөн биринен көбүрөөгү гана бир да жолу никеге турушкан эмес, ал эми 9 пайыз аялдар жана 4 пайыз эркектер ажырашкандар, өзүнчө жашашат же жесир.
- Кыргызстандагы көпчүлүк аялдар жана эркектер өмүрүндө бир жолу болсо да никеге турушкан, муну менен никеге такыр турбагандардын категориясы жаш курак менен кескин азайат жана 45-49 жаш курактагы аялдардын эки пайыздан азыраагынан жана эркектердин арасындагы бир пайызга чейин жетет.
- 25-49 жаш курактагы аялдардын бир пайыздан азыраагы 15 жашка чыкканга чейин биринчи жолу никеге турушса, 14 пайызы 18 жашка чыкканга чейин биринчи жолу турмушка чыгышкан.
- 18 жашка чыкканга чейин биринчи жолу никеге турушкан 25-49 жаш курактагы аялдардын үлүшү 35-39 жаш курактагы аялдардын 21 пайызынан 20-24 жаш курактагы аялдардын 8 пайызына чейин төмөндөдү.
- Кыргызстандагы эркектер, аялдарга караганда төрт жылга кечирээк үйлөнүшөт. Жаш курактын медианасы 25-49 жаш курактагы аялдардын биринчи жолу никеге турушу, ушундай эле курактагы эркектердин 24.5 жылына салыштырмалуу 20.6 жылы түзөт.
- Кыргызстандагы аялдар биринчи жолу турмушка чыкканда гана жыныстык катнашка барышат. Аялдардан айырмаланып эркектер биринчи никеге турганга чейин 4.6 жылга эртерээк жыныстык катнашка барышат.
- Аялдардын элүү жети пайызы изилдөө жүргүзгөнгө чейинки акыркы төрт жума ичинде сексуалдык активдүүлүктө болушкан жана да 12 ай ичинде 9 пайызы 12 ай ичинде, бирок изилдөөгө чейинки ай ичинде эмес; эркектердин арасындагы көрсөткүчтөр 65 жана 14 пайызды түзөт.

Бул бөлүмдө респонденттердин биринчи никеге турган учурдагы жаш курагынын жана никенин тенденциясы каралат. Турмушка чыгуу аялдарды кош бойлуу болуу коркунучуна кабылдырган алгачкы индикатор болуп саналат, ошондуктан турмушка чыгуу жөнүндө маалымат төрөттү түшүнүү үчүн абдан маанилүү. Эрте никe мүнөздүү болгон өлкөлөргө эрте бала төрөө жана жогорку төрөт мүнөздүү. Ошондуктан, бала төрөө процесстерин изилдөөдө биринчи никеге туруудагы жаш курактын олуттуу тенденцияларын билүү өзгөчө кызыгууну пайда кылат. Бул бөлүм кош бойлуулукка кабылууну өлчөөнүн эки башка түз чаралары жөнүндө маалыматтарды камтыйт: (1) биринчи жолу жыныстык катнашта болгондогу жаш курак жана (2) жыныстык катнаштын жыштыгы.

4.1 ИЗИЛДӨӨ ЖҮРГҮЗГӨН УЧУРДАГЫ ҮЙ-БҮЛӨЛҮК АБАЛ

4.1-таблицада КР МДИ-2012деги бардык респонденттерди үй-бүлөлүк абалынан жана жаш курагынан көз каранды бөлүнүшү көрсөтүлгөн. *Таблицадагы турмушка чыккан/үйлөнгөн* термини юридикалык же расмий никенин болушун билдирет, ал эми *чогуу жашашат* термини катталбаган никe союзуна кирет. Кийинки таблицалардагы бул эки категориянын пайыздык үлүшү *азыркы убакта никеде тургандар* деген атлыштагы жалпылыкка киргизилди. Жесир аял/эркектер, ажырашкандар жана бөлөк жашагандар *"мурун никеде тургандар"* категориясына киришет.

4.1-таблицада 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын дээрлик үчтөн экиси (64 пайыз) жана эркектердин бештен үчү (60 пайыз) никеде турушат же чогуу жашагандыктары көрсөтүлгөн.

Кыргыз коомчулугунун салттуу мүнөзүн чагылдырганда бул аялдар менен эркектердин дээрлик бардыгы расмий никеде турушат, бир пайыздан азыраагы өнөктөшү менен чогуу жашагандыгын көрсөтүшкөн. Аялдардын алты пайызы жана эркектердин 4 пайызы ажырашкандар же өзүнчө жашашат, ал эми аялдардын 3 пайызы жесирлер болуп саналат.

4.1-таблица. Учурдагы үй-бүлөлүк абал

15-49 жаштагы аялдардын жана эркектердин учурдагы үй-бүлөлүк абалы жана жаш курагы боюнча пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курак	Үй-бүлөлүк абал						Бардыгы	Азыркы убакта никеде турган респондент-тердин пайызы	Респондент-тердин саны
	Бир да жолу никеде турбагандар	Үйлөнгөндөр / турмушка чыккандар	Чогуу жашашат	Ажырашкандар	Бөлөк жашашат	Жесир аял/эркек			
Аялдар									
15-19	90.0	9.6	0.1	0.4	0.0	0.0	100.0	9.6	1,637
20-24	37.7	58.6	0.1	3.2	0.1	0.4	100.0	58.7	1,527
25-29	8.7	83.6	0.3	6.8	0.3	0.4	100.0	83.9	1,265
30-34	4.8	83.9	0.4	8.7	0.4	1.8	100.0	84.3	1,028
35-39	0.8	87.2	0.3	7.6	0.0	4.1	100.0	87.5	915
40-44	1.7	81.1	0.6	10.2	0.0	6.4	100.0	81.6	928
45-49	1.6	78.4	0.5	10.3	0.1	9.2	100.0	78.8	908
Бардыгы	27.4	63.8	0.3	5.9	0.1	2.6	100.0	64.0	8,208
Эркектер									
15-19	99.5	0.2	0.4	0.0	0.0	0.0	100.0	0.5	432
20-24	75.7	23.9	0.0	0.4	0.0	0.0	100.0	23.9	404
25-29	26.1	67.5	0.1	6.3	0.0	0.0	100.0	67.6	409
30-34	6.5	87.0	0.0	6.5	0.0	0.0	100.0	87.0	305
35-39	2.2	91.4	0.0	5.4	0.5	0.5	100.0	91.4	292
40-44	1.9	90.8	1.0	4.2	0.4	1.7	100.0	91.8	297
45-49	0.4	95.6	0.1	3.1	0.0	0.8	100.0	95.8	275
Бардыгы	36.3	59.6	0.2	3.5	0.1	0.3	100.0	59.8	2,413

4.1-таблицада берилген маалыматтар Кыргызстандагы аялдар менен эркектердин көпчүлүгү жашоосунда жок эле дегенде бир жолу үйлөнүшөрүн жана турмушка чыгышарын көрсөтөт, ал эми бир да жолу никеде турбагандардын үлүшү жаш курак менен кескин азайат. Азыркы убакта никеде турган аялдардын үлүшү 35-39 жаш курактык топко чейин аябай көбөйөт, ал эми андан кийин улуураак курактагы аялдарда бул үлүш төмөндөйт. 45-49 жаш курактагы аялдардын 2 пайызы гана бир да жолу никеде турган эмес, 79 пайызы никеде турушат же эркек менен чогуу жашашат, ал эми 19 пайызы мурун никеде тургандар категориясына кирет. Бул жаш курактык топтордун арасында никенин бузулууларынын негизги себептери ажырашуу (10 пайыз) жана жесирлик (9 пайыз) болуп саналат.

Бир да жолу никеде турбаган эркектердин үлүшү аялдарга караганда (36 пайызы эркектер жана 27 пайызы аялдар) жогору. Бул айырма көбүнчө эркектердин никеге кеч турушунун тенденциясы менен түшүндүрүлөт. Мисалы, 20 жаштан 24 жашка чейинки жаш курактагы аялдардын 59 пайызы ушул эле курактагы эркектердин 24 пайызына салыштырмалуу никеде союзунда турушат.

КР МДИ-1997нин жыйынтыктары менен салыштырганда никеси бар аялдардын үлүшү акыркы 15 жыл ичинде (1997-жылдагы 70 пайыздан 2012-жылдагы 64 пайызга) төмөндөгөн, тескерисинче бир да жолу никеде турбаган аялдардын үлүшү 1997-жылдагы 22 пайыздан 2012-жылдагы 27 пайызга чейин өскөн. КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012нин жыйынтыктарынын ортосундагы мурун никеде турган аялдардын үлүшүндөгү айырмачылыктар бар болсо дагы, аз санда кездешет (RIOP [Кыргыз Республикасы] Macro International, 1998).

4.2 АЛГАЧКЫ НИКЕГЕ ТУРГАНДАГЫ ЖАШ КУРАК

Алгачкы нике маанилүү социалдык жана демографиялык индикатор болуп саналат, баланын төрөлүшү көпчүлүк коомчулуктардагыдай эле, биринчи жолу каалоо менен күтүлгөн жашоонун учурун элестетет. 4.2-таблицада берилген аялдардын жана эркектердин алгачкы никеге тургандагы жаш курагы жөнүндө маалыматтар КР МДИнин качандыр бир кезде никеде турган респонденттеринин алгачкы өнөктөшү менен кайсы айда, кайсы жылы никеге тургандыктарын аныктоо жолу менен алынды. Өзүнүн биринчи никеге турган күнүн эстей албаган респонденттерден канча жашында алар биринчи жолу турмушка чыккандыгы/үйлөнгөндүгү кошумча суралды.

Кыргыз Республикасындагы жаш курактык топтор боюнча аныкталган так жаш куракка качандыр бир кезде никеде турган аялдар менен эркектердин алгачкы никеге тургандагы жаш курагынын тенденциялары 4.2-таблицада берилди. Респонденттердин никеге тургандагы жаш курагынын орточо көрсөткүчү жөнүндө маалымат алуу үчүн 4.2-таблицада биринчи никеге тургандагы жаш курактын медианасы көрсөтүлдү. Медиана никеде турган жаш курактык топторундагы респонденттердин жарымынын болгон курагын көрсөтөт. Алгачкы никеге тургандагы жаш курак тууралуу тенденциялар жөнүндө тыянак чыгарууда эң улуу жаш курактык топ боюнча маалыматтарды этияттуулук менен интерпретациялоо керек, анткени респонденттер алгачкы никеге турган күндөрүн эстеринен чыгарып коюушу мүмкүн.

4.2-таблица Алгачкы никеге тургандагы жаш курак

Белгилүү так жаш кураста алгачкы никеге турган 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин пайызы жана алгачкы никеге тургандагы жаш курактын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды медианасы, Кыргыз Республикасы, 2012

Учурдагы жаш курагы	Аныкталган так жаш кураста алгачкы никеге тургандардын пайызы:					Бир да жолу никеге турбагандардын пайызы	Респондент-тердин саны	Алгачкы никеге турган жаш курактын медианасы
	15	18	20	22	25			
				Аялдар				
15-19	0.1	м/ж	м/ж	м/ж	м/ж	90.0	1,637	а
20-24	0.1	7.8	33.3	м/ж	м/ж	37.7	1,527	а
25-29	0.3	10.4	34.7	60.8	83.8	8.7	1,265	21.2
30-34	0.9	15.9	42.9	65.1	83.6	4.8	1,028	20.6
35-39	1.3	21.3	55.1	71.0	85.8	0.8	915	19.7
40-44	0.1	9.6	43.5	71.1	88.5	1.7	928	20.4
45-49	0.1	12.1	39.9	67.2	86.0	1.6	908	20.7
25-49	0.5	13.6	42.6	66.6	85.4	3.9	5,044	20.6
				Эркектер				
15-19	0.0	м/ж	м/ж	м/ж	м/ж	99.5	432	а
20-24	0.0	0.4	5.6	м/ж	м/ж	75.7	404	а
25-29	0.0	2.0	7.2	18.7	52.1	26.1	409	24.8
30-34	0.0	1.6	10.2	21.2	45.8	6.5	305	25.3
35-39	0.0	1.6	7.5	22.8	52.1	2.2	292	24.8
40-44	0.0	0.4	3.4	25.3	63.8	1.9	297	23.8
45-49	0.0	0.7	2.3	25.1	64.3	0.4	275	24.0
25-49	0.0	1.3	6.3	22.3	55.2	8.8	1,577	24.5

Эскертүү: Алгачкы никеге тургандагы жаш курак респонденттин биринчи жолдошу/жубайы/өнөктөшү менен чогуу жашай баштаган жаш курак аныкталат.
м/ж = цензуранын себебинен маалыматтар жок.
а = өткөрүлүп жиберилген, анткени эркектер менен аялдардын 50 пайызынан азыраагы жаш курактык топтун башталышына жете электе эле жубайлары же өнөктөштөрү менен алгачкы жолу чогуу жашай башташкан.

4.2-таблица 25-49 жаш курактагы аялдардын ичиндеги алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасы 20,6 жашты түзгөнүн көрсөтөт. 25-49 жаш курактагы аялдардын бир пайыздан азыраагы 15 жашка чыкканга чейин жана 14 пайызы 18 жашка чыкканга чейин турмушка чыгышкан. Аныкталган жаш кураста никеге турган аялдардын пайыздык үлүшү 18 жаштан кийин ачык-айкын өсө баштайт; аялдардын 43 пайызы 20 жашка чейинки жаш кураста, ал эми 85 пайызы 25 жашка чейинки жаш кураста биринчи жолу турмушка чыгышканын көрсөтүшкөн.

Алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасы тууралуу тенденциясын изилдөө биринчи жолу турмушка 25-29 жаштагы аялдар орточо бир жылдан көп эмес, 35-39 жана 40-44 жаштагы аялдарга караганда аялдарга караганда он айга кечирээк чыгаарын көрсөтөт.

Эркектердин бир аз үлүшү аялдардан айырмаланып 20 жашка чейин үйлөнүшөт (25-49 жаш курактык топтогу эркектердин 6 пайызы), ал эми 55 пайызы 25 жашында үйлөнөт. Алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасы аялдардыкындай эле, жаш эркектердин арасында да өсүп жатат: биринчи никеге туруу жаш курактын медианасы 40-44 жаш курактагы эркектердин арасында да өскөн: алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасы 25-29 жаштагы эркектердин арасында 24,8 жашты жана 45-49 жаштагы эркектердин арасында 24,0 жашты түздү. 25-49 жаштагы бардык эркектердин арасында алгачкы никеге тургандагы медиана 24,5 жашты түздү.

4.3-таблицада аялдар менен эркектердин никеге тургандагы жаш курагынын медианасынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды ар түрдүү маанилери көрсөтүлөт. Жалпысынан 25-49 жаштагы аялдардын алгачкы никеге тургандагы жаш курагындагы айырмачылыктар анча чоң эмес жана көпчүлүк топчолор үчүн алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасы медианалык маанилердин улуттук көрсөткүчүнө дал келет (аялдар үчүн 20,6 жаш). Айыл жеринде жашаган аялдардын арасындагы алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасы шаар жериндеги аялдарга караганда төмөн. Алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасынын эң жогорку мааниси Бишкек шаарында жашаган аялдарда (22,1 жаш) жана жогорку билимдүү аялдарда (22,2 жаш) белгиленди. Жетиштүү жашоонун деңгээли боюнча эң жогорку квинтилге тиешелүү болгон үй чарбасында жашаган аялдар төмөнүрөөк квинтилдеги аялдарга караганда биринчи никеге кечирээк турушат.

4.3-таблицада 25-49 жаштагы эркектердин да алгачкы никеге тургандагы жаш курагынын медианасынын көрсөткүчү берилген. Бул көрсөткүч Ысык-Көл облусунда жашаган эркектердин (24,8 жаш) жана жетиштүү жашоонун төртүнчү квинтилиндеги эркектерде (24,6 жаш) эң жогору болуп саналат. Эркектердин арасында алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасынын олуттуу ар түрдүү маанилери башка негизги мүнөздөмөлөр боюнча белгиленген жок.

25-49 жаштагы аялдардын арасында алгачкы никеге тургандагы жаш курактын маанилүү өзгөрүүлөрү акыркы он беш жыл ичинде байкалган жок (2012-жылдагы 20,6 жашка 1997-жылдагы 20,4 жаш (RIOP [Кыргыз Республикасы] жана MacroInternational, 1998)).

4.3-таблица Алгачкы никеге тургандагы жаш курактын негизги мүнөздөмөлөр боюнча медианасы

25-49 жаштагы эркектер менен аялдардын арасындагы алгачкы никеге тургандагы жаш курактын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды медианасы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар, жаш курак	Эркектер, жаш курак
	25-49	25-49
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	21.3	a
Айыл	20.2	24.2
Облусу		
Ысык-Көл	20.7	24.8
Жалал-Абад	20.4	24.5
Нарын	20.5	24.5
Баткен	20.1	23.8
Ош	20.1	23.9
Талас	19.9	24.0
Чүй	20.6	24.3
Бишкек шаары	22.1	a
Ош шаары	20.8	a
Билими		
Билими жок/башталгыч	*	*
Негизги жалпы	20.0	a
Толук орто	19.7	24.2
Башталгыч/орто кесиптик	20.6	24.0
Жогорку	22.2	a
Жетиштүү жашоонун квинтили		
Эң төмөнкү	20.1	24.2
Экинчи	20.2	24.3
Орто	20.2	23.8
Төртүнчү	20.5	24.6
Эң жогорку	21.8	a
Бардыгы	20.6	24.5

Эскертүү: Алгачкы никеге тургандагы жаш курак деп респондент жолдошу/жубайы/өнөктөшү менен чогуу жашай баштаган курак аныкталат.
* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.
a = өткөрүлүп жиберилген, анткени эркектер менен аялдардын 50 пайызынан азыраагы жаш курактык топтун башталышына жете электе эле жубайлары же өнөктөштөрү менен алгачкы жолу чогуу жашай башташкан.

4.3 АЛГАЧКЫ ЖЫНЫСТЫК КАТНАШТАГЫ ЖАШ КУРАК

Алгачкы никеге тургандагы жаш курак аялдардын алгачкы жыныстык катнашка кабылуусун жана бойго бүтүү коркунучунун келип чыгуусун аныктоо үчүн көптөн бери кыйыр көрсөткүч катары пайдаланылып келе жатат. Ошого карабастан, аялдар же эркектер алгачкы никеге турганга чейин сексуалдык мамилелерин демилгелей алышат. КР МДИ-2012 сурамжылоосун жүргүзүүдө аялдар менен эркектерден алардын эң биринчи жыныстык катнашта болгондогу жаш курагы тууралуу сурадык. 4.4-таблицада аялдар менен эркектердин арасындагы жыныстык катнашка баргандагы жаш курагы жана түрдүү жаш курактык топтордо бул көрсөткүчтүн өзгөрүүсүнүн тенденциясы жөнүндө маалыматтар берилди. 4.5-таблицада 25-49 жаштагы аялдар менен эркектердин арасындагы алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды болгон мааниси көрсөтүлдү.

4.4-таблица Алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курак

Жыныстык катнашта аныкталган так жаш курагында болгон 15-49 жаштагы эркектердин жана аялдардын пайызы, бир да жолу никеге турбаган респонденттердин үлүшү жана алгачкы жыныстык катнашка баргандагы жаш курактын учурдагы жаш курак боюнча медианасы, Кыргыз Республикасы, 2012

Азыркы жаш курагы	Так курак боюнча боюнча алгачкы жыныстык катнашка баргандардын пайызы:					Бир да жолу жыныстык катнашка барбаганда рдын пайызы	Респондентте р-дин саны	Алгачкы жыныстык катнаш учурундагы жаш курактын медианасы
	15	18	20	22	25			
Аялдар								
15-19	0.0	м/ж	м/ж	м/ж	м/ж	89.8	1,637	а
20-24	0.1	7.8	33.5	м/ж	м/ж	35.6	1,527	а
25-29	0.3	10.6	35.5	60.3	81.8	7.2	1,265	21.2
30-34	0.9	17.0	43.9	65.9	82.4	2.8	1,028	20.5
35-39	1.3	21.0	56.9	71.4	85.6	0.4	915	19.6
40-44	0.1	10.2	44.8	70.7	86.6	1.0	928	20.3
45-49	0.1	12.5	41.2	68.4	85.7	0.5	908	20.5
25-49	0.5	14.1	43.8	66.8	84.2	2.7	5,044	20.5
Эркектер								
15-19	2.2	м/ж	м/ж	м/ж	м/ж	74.5	432	а
20-24	2.0	32.2	68.2	м/ж	м/ж	15.5	404	18.9
25-29	4.0	26.6	57.8	80.3	91.9	4.3	409	19.6
30-34	0.6	23.0	60.4	78.1	88.8	0.9	305	19.6
35-39	0.2	11.5	49.0	76.6	91.4	0.3	292	20.1
40-44	0.0	14.1	44.0	76.1	91.8	0.6	297	20.4
45-49	0.0	14.2	40.2	74.5	90.8	0.0	275	20.4
25-49	1.2	18.6	51.0	77.4	91.0	1.5	1,577	19.9

м/ж = цензурадан улам маалыматтар жок.
а = өткөрүлүп жиберилген, анткени эркектер менен аялдардын 50 пайызынан азыраагы жаш курактык топтун башталышына жете электе эле жубайлары же өнөктөштөрү менен алгачкы жолу чогуу жашай башташкан.

Жалпысынан КРМДИ-2012 жыйынтыктары 25-49 жаштагы аялдардын арасынан 14 пайызы 18 жашка толгонго чейин, 44 пайызы 20 жашка толгонго чейин жана 67 пайызы 22 жашка толгонго чейин жыныстык катнашта болушкандыктарын көрсөтөт (4.4-таблица). 25 жаштагы аялдардын 84 пайызы жыныстык катнашта болушкан. Алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курактын медианасы жаш аялдардын (25-29 жаштагылар) арасында өсүп жатат - алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасы менен бирдей. 45-49 жаштагы аялдар үчүн жыныстык катнашта болгондогу жаш курактын медианасы 20.5 жашты түздү, ал эми 25-29 жаштагы аялдардын медианасынын мааниси 21.2 жашка чейин өстү. 25-49 жаштагы бардык аялдардын арасында алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курактын медианасы 20.5 жашты түздү.

Эркектер аялдардан айырмаланып, алгачкы никеге чейин жыныстык катнашка алда канча көп барышат. Мисалы, 25-49 жаштагы эркектердин бир азы гана (6 пайызы) 20 жашка толгонго чейин никеде турушса, жарымынан көбүндө (51 пайызы) бул кезде сексуалдык тажрыйба бар болгон. 25-49 жаштагы эркектердин арасында алгачкы жыныстык катнашта болгон учурдагы жаш курактын медианасынын мааниси ушул эле жаш курактык топтогу алгачкы никеге тургандагы жаш курактын медианасынан 4,5 жылга төмөн (24,5 жашка 19,9 жаш).

25-49 жаш курактык топтогу аялдардын арасында акыркы он беш жыл ичинде алгачкы жыныстык катнашта болгон учурдагы жаш куракта өзгөрүүлөр байкалган жок (1997-жылдагы 20,5 жашка 2012-жылдагы 20,5 жаш) (RIOP [Кыргыз Республикасы] жана MacroInternational, 1998).

Кыргыз Республикасы никеге чейинки жыныстык катнаш маселелеринде салттуу коом болуп саналат. Анын үстүнө бир нече жаш курактык топтордогу 18, 22 жана 25 так жаш курактар боюнча алгачкы жыныстык катнашка барганын айткан аялдардын үлүшү ушул так жаш курактарга толгондо биринчи жолу турмушка чыккандарын айткан аялдарга салыштырмалуу бир канча төмөн. Мисалы, 18 жашында жыныстык катнашка барганын айткан аялдардын үлүшү (21,0 пайыз) 18 жашында биринчи жолу турмушка чыкканын айткан аялдардын үлүшүнө (21,3) караганда төмөн. 22 жашында алгачкы жыныстык катнашка барганын айткан 25-29 жана 40-44 жаштагы аялдардын үлүшү (60,3 жана 70,7 пайыз) 22 жашында биринчи жолу турмушка чыкканын айткан аялдардын үлүшүнө (60,8 жана 71,1 пайыз) караганда төмөн. 25 так жаш курагында алгачкы жыныстык катнашка барганын айткандардын үлүшү 25 так жаш курагында биринчи жолу турмушка чыкканын айткандарга караганда бардык жаш курактык топтордо бир канча төмөн. 4.5-таблицадагы жаш курактын медианасынын маанилерин 4.3-таблицадагы алгачкы никеге тургандагы жаш курак боюнча окшош маалыматтары бар аялдар үчүн салыштырганда жыныстык катнашка бир топ кеч тургандагы жаш курактын медианалык манилери аялдардын бир канча социалдык-экономикалык топторунда, Ысык-Көл, Баткен, Ош облустарында жана Ош шаарында жашаган аялдарда, ошондой эле жетиштүү жашоонун эң төмөнкү жана ортонку квинтилдериндеги үй чарбаларында көрүнөт. Бирок бул тенденция эркектерге мүнөздүү эмес.

Жыныстык катнашта бир канча кеч жаш куракта болуунун түзүлүшүн алгачкы никеге турган аялдар менен салыштырганда КР МДИнин жыйынтыктарында Кыргыз Республикасындагы айрым үй-бүлөлүү жубайлар чогуу жашаганды кийинкиге калтырышат жана расмий никеге турууну демилгелеген тенденцияны чагылдырышы мүмкүн. Бирок бул түзүлүш респонденттердин алгачкы никеге тургандагы жана жыныстык катнашта болгондогу жаш курагын көрсөтүүдө кетирген каталарынын натыйжасында түзүлгөн. Жалпысынан КР МДИнин респонденттерине алардын никеге тургандагы так күнүн, айын көрсөтүү айтылды, эгер никеге тургандагы айды так билишпесе, анда ошол кездеги жаш курагын гана көрсөтүүнү сурадык. Тескерисинче, туура эмес билдирүүлөрдүн көп жаралбашы үчүн респонденттерден алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жашты гана көрсөтүүнү сурандык.

4.5-таблица аялдардын жана эркектердин алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курактарынын негизги мүнөздөмөлөрү жана учурдагы жаш курагы боюнча медианасын көрсөтөт.

4.5-таблица. Алгачкы жыныстык катнашка баргандагы жаш курактын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды медианасы

25-49 жаштагы аялдар менен эркектердин арасындагы алгачкы жыныстык катнашка баргандагы жаш курактын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды медианасы, КыргызРеспубликасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар, жаш курак	Эркектер, жаш курак
	25-49	25-49
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	20.9	19.8
Айыл	20.3	20.0
Облусу		
Ысык-Көл	20.9	23.4
Жалал-Абад	20.4	19.0
Нарын	20.5	21.1
Баткен	20.2	23.9
Ош	20.2	19.7
Талас	19.8	21.1
Чүй	20.3	19.5
Бишкек шаары	21.4	19.5
Ош шаары	21.0	19.7
Билими		
Билими жок/башталгыч	*	*
Негизги жалпы	20.0	19.7
Толук орто	19.7	20.1
Кесиптик башталгыч/орто	20.6	20.0
Жогорку	22.0	19.5
Жетиштүү жашоонун квинтили		
Эң төмөнкү	20.3	20.5
Экинчи	20.2	20.0
Орто	20.3	20.1
Төртүнчү	20.4	19.7
Эң жогрку	21.2	19.6
Бардыгы	20.5	19.9

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес

Алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курактын медианасы айылдык аялдарга караганда шаардык аялдарда бир канча жогору. Алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курак менен билимдин, жетиштүү жашоонун жана жаш курактын ортосунда тыгыз байланыш бар. Мисалы, алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курактын медианасы билим деңгээлинин

өсүүсү менен орто билими бар аялдардын арасындагы 19,7 жаштан жогорку билимдүүлөрдүн арасындагы 22,0 жашка чейин өсөт. Алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курактын медианасы региондор боюнча айырмаланат. Аялдардын жаш курагынын эң жогорку өсүшү Бишкек шаарында (21,4 жаш), ал эми эң төмөнкү (19,8 жаш) өсүшү Талас облусунда байкалды.

Эркектердин арасындагы алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курактын медианасы аялдардан айырмаланып, айыл жериндеги эркектерге караганда шаар жериндеги эркектерде төмөн, жалпысынан, жетиштүү жашоонун деңгээлинин өсүшү менен бир аз төмөндөйт, бирок бул айрыма анча чоң эмес. Региондук айырмачылыктарга токтолсок, алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курактын медианасы Баткен жана Ысык-Көл облустарына караганда Жалал-Абад облусунда 4 жашка төмөн.

4.4 Эң акыркы сексуалдык активдүүлүк

Контрацепция болбогондогу кош бойлуулуктун мүмкүнчүлүгү жыныстык катнаштардын үзгүлтүксүздүгү менен байланышкан. Демек, жыныстык жашоо жөнүндө маалыматтар кош бойлуулук коркунучун тагыраак өлчөө үчүн маанилүү. 4.6.1- жана 4.6.2-таблицалары акыркы жыныстык катнаштан кийинки өткөн убакыт жөнүндө жоопторго жана аялдардын жана эркектердин качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон-болбогондугу тууралуу маалыматтарга негизделген, бул 15 жаштан 49 жашка чейинки жаштагы эркектердин жана аялдардын арасындагы сексуалдык активдүүлүктүн жалпы деңгээлин баалоого мүмкүнчүлүк берет. Респонденттер изилдөө жүргүзгөнгө чейинки төрт жума ичинде жок дегенде бир жолу жыныстык катнашта болсо, анда сексуалдык жактан активдүү деп эсептелинди.

4.6.1-таблица. Эң акыркы сексуалдык активдүүлүк: Аялдар

15-49 жаштагы аялдардын акыркы жыныстык катнаштын убактысы боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Акыркы жыныстык катнаштын убактысы				Бир да жолу жыныстык катнашта болбогондор	Бардыгы	Аялдар-дын саны
	Акыркы 4 жуманын ичинде	Бир жыл ичинде[1]	1 жыл же андан көп	Жок			
Жаш курагы							
15-19	8.4	1.6	0.2	0.0	89.8	100.0	1,637
20-24	51.1	9.6	3.7	0.0	35.6	100.0	1,527
25-29	74.2	12.1	6.5	0.0	7.2	100.0	1,265
30-34	77.7	9.4	9.8	0.2	2.8	100.0	1,028
35-39	79.6	9.5	10.5	0.0	0.4	100.0	915
40-44	75.0	7.4	16.6	0.0	1.0	100.0	928
45-49	67.7	13.4	18.3	0.1	0.5	100.0	908
Үй-бүлөлүк абалы							
Бир да жолу никеге турган эмес	1.9	1.0	1.2	0.0	95.9	100.0	2,245
Ниеси бар же чогуу жашайт	87.4	10.4	2.1	0.0	0.0	100.0	5,256
Ажырашкан/ажырашып кеткен/жесир	8.1	18.1	73.6	0.2	0.0	100.0	707
Никенин узактыгы[2], жыл							
0-4	85.8	12.4	1.8	0.0	0.0	100.0	1,358
5-9	84.8	12.0	3.2	0.0	0.0	100.0	889
10-14	91.6	6.4	1.8	0.2	0.0	100.0	723
15-19	91.5	6.8	1.7	0.0	0.0	100.0	685
20-24	88.3	8.9	2.8	0.0	0.0	100.0	786
25 же андан көп	84.5	13.9	1.7	0.0	0.0	100.0	549
Бир жолудан көбүрөөк никеде болгон	85.6	13.3	1.2	0.0	0.0	100.0	265
Жашаган жеринин тиби							
Шаар	49.5	9.1	10.3	0.0	31.0	100.0	3,070
Айыл	61.8	8.2	6.7	0.0	23.4	100.0	5,138
Облусу							
Ысык-Көл	64.8	8.6	8.9	0.0	17.8	100.0	650
Жалал-Абад	61.7	8.3	6.0	0.0	24.1	100.0	1,332
Нарын	69.7	5.3	6.6	0.0	18.4	100.0	281
Баткен	56.0	13.8	8.8	0.0	21.4	100.0	616
Ош	55.2	8.1	7.4	0.0	29.4	100.0	1,627
Талас	69.8	7.9	4.7	0.0	17.7	100.0	360
Чүй	60.3	9.4	7.1	0.1	23.0	100.0	1,465
Бишкек шаары	45.8	7.4	11.3	0.0	35.6	100.0	1,566
Ош шаары	51.4	6.5	10.0	0.4	31.7	100.0	311
Билими							
Билими жок/башталгыч	(29.1)	(17.3)	(8.4)	(0.0)	(45.2)	100.0	39
Негизги жалпы	34.6	6.9	3.6	0.0	54.9	100.0	1,139
Толук орто	62.0	8.7	7.6	0.0	21.6	100.0	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	63.8	9.5	10.7	0.1	15.9	100.0	1,364
Жогорку	57.6	8.2	9.4	0.1	24.7	100.0	2,198
Жетиштүү жашоонун квинтили							
Эң төмөнкү	63.7	6.2	5.6	0.0	24.5	100.0	1,459
Экинчи	62.4	8.4	5.0	0.0	24.2	100.0	1,473
Орточо	62.0	8.4	7.3	0.1	22.2	100.0	1,538
Төртүнчү	56.5	11.8	8.4	0.0	23.3	100.0	1,667
Эң жогорку	45.9	7.7	12.1	0.1	34.3	100.0	2,071
Бардыгы	57.2	8.5	8.0	0.0	26.2	100.0	8,208

Эскертүү: Кашадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.
[1]Акыркы 4 жума ичинде жыныстык катнашта болгон аялдар кошулбайт.
[2]Учурда никеси жок аялдар кошулбайт.

15-49 жаш курактагы аялдардын онунун жетисинен көбү сексуалдык тажрыйбасы бар болгонун маалымдашкан, ал эми 57 пайыз аялдар жакында эле сексуалдуу активдүү болушкан, башкача айтканда изилдөөгө чейинки төрт жума ичинде алар жыныстык катнашта болушкан. Аялдардын 9 пайызы изилдөө жүргүзгөнгө чейинки бир жыл ичинде, бирок изилдөөгө чейинки төрт жума ичинде эмес сексуалдык катнашта болушкан, ал эми 8 пайызы жыныстык катнашта бир жыл же андан көп убакыт мурун болгондугун айтышкан. Жакында эле сексуалдуу активдүү болгондордун үлүшү жаш курак менен 35-39 жаштагы аялдардын 80 пайызына чейин жогорулайт. Никеси бар аялдардын 85 пайыздан 92 пайызга чейики үлүшү никелеринин узактыгына жараша

жакында эле жыныстык катнашта болгондорун көрсөтүшкөн. Бир да жолу турмушка чыкпаган аялдарда сексуалдык активдүүлүк жок (же эсептелген эмес). Ал эми ажырашкан, ажырашып кеткен же жесир аялдардын онунан жетөө жыныстык катнашта болгондон бери бир жыл же андан көп убакыт өткөнүн көрсөтүшкөнү таң каларлык эмес.

4.6.2-таблица. Эң акыркы сексуалдык активдүүлүк: Эркектер

15-49 жаштагы эркектердин акыркы жыныстык катнаштын убактысы боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Акыркы жыныстык катнаштын убактысы				Бир да жолу жыныстык катнашта болбогондор	Бардыгы	Эркектер-дин саны
	Акыркы 4 жуманын ичинде	Бир жыл ичинде[1]	1 жыл же андан көп	Жок			
Жаш курак							
15-19	4.6	16.5	3.5	1.0	74.5	100.0	432
20-24	45.5	29.9	8.7	0.3	15.5	100.0	404
25-29	79.5	12.1	3.6	0.5	4.3	100.0	409
30-34	89.5	8.2	1.4	0.0	0.9	100.0	305
35-39	90.3	7.4	2.0	0.0	0.3	100.0	292
40-44	86.6	7.6	4.5	0.8	0.6	100.0	297
45-49	87.8	8.2	4.0	0.0	0.0	100.0	275
Үй-бүлөлүк абалы							
Бир да жолу никеге турган эмес	20.1	25.3	7.4	0.6	46.6	100.0	875
Ниеси бар же чогуу жашайт	93.3	5.6	0.8	0.3	0.0	100.0	1,443
Ажырашкан/ажырашып кеткен/жесир	42.7	32.2	25.1	0.0	0.0	100.0	95
Никенин узактыгы[2], жыл							
0-4	95.5	4.4	0.2	0.0	0.0	100.0	355
5-9	91.9	6.8	0.6	0.7	0.0	100.0	269
10-14	94.7	5.3	0.0	0.0	0.0	100.0	215
15-19	95.6	2.8	1.6	0.0	0.0	100.0	229
20-24	88.7	9.5	0.7	1.0	0.0	100.0	223
25 жана андан көп	92.2	2.9	4.9	0.0	0.0	100.0	75
Бир жолудан көп үйлөнгөн	92.5	7.5	0.0	0.0	0.0	100.0	78
Жашаган жеринин тиби							
Шаар	68.3	12.2	4.7	0.4	14.4	100.0	781
Айыл	63.1	14.6	3.8	0.4	18.1	100.0	1,632
Облусу							
Ысык-Көл	60.7	9.5	2.1	0.0	27.7	100.0	207
Жалал-Абад	71.3	10.9	5.9	0.0	12.0	100.0	402
Нарын	71.1	7.6	0.4	0.0	20.9	100.0	98
Баткен	57.1	4.0	3.1	2.8	32.9	100.0	186
Ош	55.2	18.8	5.5	0.0	20.4	100.0	526
Талас	68.0	7.5	2.3	0.2	21.9	100.0	126
Чүй	65.7	25.6	1.3	0.5	6.9	100.0	407
Бишкек шаары	72.9	7.2	7.3	0.6	12.0	100.0	383
Ош шаары	67.3	18.3	0.0	0.0	14.4	100.0	78
Билими							
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	100.0	7
Негизги жалпы	38.1	11.9	2.4	0.5	47.1	100.0	338
Толук орто	67.1	14.0	4.0	0.3	14.6	100.0	1,158
Кесиптик башталгыч/орто	73.7	11.9	4.4	1.1	8.9	100.0	388
Жогорку	70.3	16.0	5.0	0.1	8.5	100.0	522
Жетиштүү жашоонун квинтилдери							
Эң төмөнкү	59.7	14.9	4.3	0.0	21.1	100.0	502
Экинчи	61.7	14.5	2.5	0.3	21.0	100.0	496
Орточо	65.6	12.0	5.1	0.7	16.6	100.0	451
Төртүнчү	67.8	14.7	2.8	1.1	13.6	100.0	449
Эң жогорку	69.4	12.8	5.8	0.0	12.0	100.0	515
Бардыгы	64.8	13.8	4.1	0.4	16.9	100.0	2,413

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет. Кашадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.

[1]Акыркы 4 жума ичинде жыныстык катнашта болгон аялдар кошулбайт.

[2]Учурда никеси жок аялдар кошулбайт.

Сексуалдык активдүүлүктүн көрсөткүчтөрүндө негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды кээ бир өзгөрүүлөр бар. Шаар жерлеринде жана көбүрөөк камсыздалган үй чарбачылыгында жашаган аялдарда жакынкы убакытта сексуалдык активдүү болуу мүмкүнчүлүгү айыл жерлериндеги жана

азыраак камсыздалган үй чарбачылыгында жашаган аялдарга караганда аз. Бишкек шаарында жашагандардын жарымынан азырагы Талас жана Нарын облустарындагы аялдардын 70 пайызына салыштырмалуу изилдөө алдындагы төрт жума ичинде жыныстык катнашта болушкан. Негизги жалпы билими гана бар аялдардын сексуалдык активдүүлүгү (35 пайыз) орто же кесиптик башталгыч/орто билими бар аялдарга караганда (62 жана 64 пайыз) төмөн.

Жалпысынан жакынкы убакытта сексуалдык активдүү болгон эркектердин үлүшү аялдарга караганда жогору (4.6.2-таблица). Алардын 65 пайызы изилдөө жүргүзгөнгө чейин төрт жума ичинде жыныстык катнашта болушса, 14 пайызы акыркы төрт жумада эмес, акыркы бир жыл ичинде, 4 пайызы бир же андан көп жыл мурун, ал эми 17 пайыз бир да жолу жыныстык катнашта болушкан эмес. Эркектердин сексуалдык активдүүлүгү жаш куракка жараша жогорулайт. 30 жана андан улуу жаштагы эркектердин болжол менен ондон тогузу 15-19 жаштагы эркектердин болжолдуу жыйырмадан бирине (5 пайызы) жана 20-24 жаштагы эркектердин 46 пайызына салыштырмалуу сурамжылоо жүргүзгөнгө чейинки бир ай ичинде жыныстык катнашта болушкан.

Аялдардай эле, никеси бар же чогуу жашаган эркектердин эң акыркы жыныстык катнашта болуу мүмкүнчүлүгү никеси бар эркектердин 43 пайызына салыштырмалуу 93 пайызга жогору. Ажырашкан, ажырашып кеткен же жесир эркектердин болжолдуу үчтөн бири акыркы төрт жума ичинде эмес, акыркы бир жыл ичинде жыныстык катнашта болгондорун көрсөтүшкөн, ал эми никеси бар эркектердин төрттөн бири бир же андан көп жыл мурун жыныстык катнашта болгондорун көрсөтүшкөн. Бир да жолу никеге турбаган аялдардан айырмаланып, бир да жолу никеге турбаган эркектердин ар бир бешинчиси (20 пайызы) жакында эле жыныстык катнашта болгондорун көрсөтүшкөн. Эң акыркы сексуалдык активдүүлүктүн көрсөткүчү шаар жеринде жашаган, билими жана жашоо деңгээли жогорку эркектерде жогору. Сексуалдык активдүүлүктө айырмачылыктар региондук деңгээлде байкалат. Акыркы төрт жума ичинде жыныстык катнашта болгон эркектердин үлүшү Ош облусундагы 55 пайыздан Бишкек шаарындагы 73 пайызга чейин өзгөрөт. Башка региондордогу эркектер менен аялдарга салыштырмалуу Бишкек шаарында жакында эле сексуалдык активдүү болгон респонденттердин үлүшү аялдардын арасында эң аз (46 пайыз), ал эми эркектердин арасында эң жогору (73 пайыз).

ТӨРӨТ 5

Негизги натыйжалар

- Кыргыз Республикасында балдардын төрөлүүсүнүн жалпыланган коэффициенти бир аялга 3.6ны түзөт.
- Шаардыктарга караганда айылдык аялдарда бала төрөө саны жогору (4.0 төрөлүүгө 3.0 төрөлүү).
- Төрөттүн эң жогорку жалпыланган коэффициенти Талас облусунда (4.8 төрөлүү) катталган.
- Кыргыз Республикасында бала төрөө салыштырмалуу кеч башталат: 20 жашка чейинки жаштагы аялдардын төрттөн биринен азыраагы төрөшөт. Биринчи төрөттөгү медианалык жаш курак 22 жашты түзөт.
- Кыргыз Республикасындагы акыркы он беш жыл ичиндеги төрөттүн жалпыланган коэффициенти салыштырмалуу туруктуу бойдон калды: КР МДИ-2012нин көрсөткүчтөрү (3.6 төрөлүү) КР МДИ-1997ге караганда (3.4 төрөлүү) бир канча жогору.
- Изилдөөлөргө чейинки акыркы беш жылдык убакытка карата төрөттүн коэффициентин КР МДИ-2012нин бала төрөөнүн жаш курактык коэффициенттерин салыштыруунун жардамы менен ошол учурда биргелешкен төрөттүн тенденциялары, акыркы жыйырма жылда төрөттүн төмөндөгөнүн жана изилдөөгө чейинки эң акыркы эки жылда болсо бүтүн жаш курактар арасында төрөттүн кескин түрдөгү көбөйүүгө карай багыт алгандыгын көрсөтөт.
-

КР МДИ-2012 нин негизги максаттарынын бири Кыргыз Республикасындагы баланын төрөлүү санынын тенденциясын жана деңгээлин билүү болуп саналат. Бул бөлүмдө азыркы жана өткөн убакыттагы төрөттүн тенденциясы, төрөт ортосундагы аралык, алгачкы төрөттөгү жаш курак жана өспүрүмдөрдүн репродуктивдүү жүрүм-туруму баяндалат. Төрөт ортосундагы аралыктар жөнүндө маалыматтар маанилүү болуп саналат, анткени кыска аралык балдардын өлүмү менен түз байланышка ээ. Бала төрөө башталган жаш курак эненин да, баланын да саламаттыгына жана жетиштүү жашоосуна тийгизген таасирин аныктоочу фактор болуп калышы мүмкүн.

КР МДИ-2012нин убагында сурамжыланган бардык аялдардан алардын толук репродуктивдүү тарыхын берүүсүн сурандык. Толугураак жоопторду алуу үчүн ар бир аялга чогуу жана өзүнчө жашаган балдарынын жана кыздарынын, каза болгон балдарынын саны жөнүндө суроолор берилди. Тирүү балдардын төрөлүүсү жөнүндө маалыматтарга кошумча аялдардын жашоосундагы жасалма бойдон алдырууларынын, бойдон түшүүлөрүнүн жана өлүү төрөттүн жалпы санын аныктоо үчүн аялдарга тирүү төрөт менен бүтпөгөн бардык кош бойлуулуктары тууралуу да суроолор берилди.

Бул жалпыланган маалыматтарды алгандан кийин кош бойлуулуктун кеңири баяндалган тарыхы чогултулду. Алгачкы кош бойлуулуктан тарта аял респонденттердин турмушундагы бардык кош бойлуулук тууралуу маалыматтар жыйналды. Тирүү бала төрөө менен бүткөн ар бир кош бойлуулук боюнча баланын жынысы, жашоо статусу жана азыркы жаш курагы (жашаган балдар үчүн) же өлгөн учурундагы жаш курагы (өлгөн балдар үчүн) жөнүндө маалыматтар жыйналды. Тирүү бала төрөө менен бүтпөгөн бардык кош бойлуулуктар боюнча кош бойлуулуктун бүткөн жылы жана айы жөнүндө маалыматтар жыйналды. Изилдөө башталганга чейинки беш жыл (т.а. 2007-жылдын январында же андан кийин) ичинде болгон төрөттөр жана токтотулган кош бойлуулуктар үчүн ар бир кош бойлуулуктардын

узактыгы беш жылдык окуялар календарына[1] жазылды. Аялдарга учурдагы кош бойлуулук жөнүндө суроолор берилди.

5.1 Учурдагы төрөт

Учурдагы төрөттүн бир нече көрсөткүчтөрү кош бойлуулуктун тарыхындагы маалыматтардын негизинде эсептелет. Төрөттүн жаш курактык коэффициентинде (ТЖК) аныкталган жаш курактык топтордогу 1000 аялга тирүү төрөлгөндөрдүн орточо саны жөнүндө айтылат[2]. Бул көрсөткүчтөр бала төрөөнүн учурдагы жаш курактык түзүмүнүн маанилүү басы болуп саналат. Төрөттүн жалпыланган коэффициенти (ТЖК) аялдардын ар бир жаш курактык топтордо төрөттүн жаш курактык коэффициенттеринин учурдагы деңгээлин сактоо шарттарында бала төрөө мезгилинин аягына чейин мүмкүн болгон бала төрөөнүн жалпы саны катары аныкталат. Төрөттүн жалпыланган коэффициенти бардык төрөттүн жаш курактык коэффициентинин суммасы катары бешке көбөйтүү менен эсептелинет. 15-44 жаштагы аялдар үчүн төрөттүн атайын коэффициенти (СпКР) 15-44 жаштагы аялдардын 100ине жыл ичинде тирүү төрөгөндөрдүн саны катары чагылдырылат. Төрөттүн жалпы коэффициенти (ТЖК) калктын 1000ине тирүү төрөлгөндөрдүн саны катары чагылдырылат. Учурдагы төрөттөрдүн ар түрдүү өлчөөлөрү изилдөө алдындагы үч жылдык убакытка эсептелет, болжол менен 2009-жылдын август-декабрь айларынан 2012-жылдын август-декабрь айларына чейинки убакыт. Үч жылдык убакыт учурдагы кырдаалды аябай даана чагылдыруучу убакыт катары тандалып алынды, анткени бул убакыт тандап алуунун каталарынын ашыкча көбөйүшүнөн арылууга болот.

КР МДИнин төрөт жөнүндө маалыматтары үчүн бардык ретроспективдүү тандап изилдөөлөрдө тастыкталган төмөнкү каталар мүнөздүү: айрым бала төрөөлүүлөр (өзгөчө, эгер балдар өтө эрте жашында өлсө) жана ар бир баланын туулган күнүн так аныктоо менен байланышкан кыйынчылыктар жөнүндө маалыматтардын жетишсиздик мүмкүнчүлүгү. Бул каталар маалыматтардын сапаты жана тандап алуунун өлчөмү контексинде интерпретациялоого зарыл болгон төрөттөрдүн жылып кетүүсүнө алып келет төрөттүн тенденциясын чаташтырууга алып келет. КР МДИнин төрөттөрдүн тарыхынан алынган маалыматтардын сапаты жөнүндө кыскача маалыматтары “Тиркемелер” бөлүмүнүн С.4-таблицасында берилет. Бул таблица 2007-жылдан 2006-жылдагы төрөттөрдүн кээ бир жылышуулары белгиленгенин көрсөтөт. Бирок жылышуулардын аралыгы бир аз жана алар төрөттөрдүн чыныгы өзгөрүүсүн пайда кылышы мүмкүн. Дээрлик бардык бала төрөөлөр боюнча алардын туулган күндөрү, айлары, төрөлгөндөгү жыныстарындагы катышы жөнүндө маалыматтар жыйналды, төрөттөрдүн убактысы боюнча бир аз гана өзгөрүүлөр белгиленгени менен төрөлгөндөрдүн жынысы боюнча эч кандай белгилүү бир өзгөрүүлөр болгонун белгилебейт.

5.1-таблица Кезектеги төрөт

Изилдөө алдындагы үч жыл ичиндеги төрөттүн жашаган жердин тибинен көз каранды жаш курактык, жалпыланган жана жалпы коэффициенттери, Кыргыз Республикасы, 2012

Аялдардын жаш курагы, жаш	Жашаган жеринин тиби		
	Шаар	Айыл	Бардыгы
15-19	23	59	44
20-24	147	258	214
25-29	181	224	208
30-34	136	158	150
35-39	85	78	81
40-44	29	27	28
45-49	0	2	1
ТЖК(15-49)	3.0	4.0	3.6
АТК(15-44)	99	141	125
ЖТК	26.1	28.5	27.7

Эскертүү: Төрөттүн жаш курак боюнча коэффициенти тийиштүү жаш курактык топтордогу аялдардын 1000ине эсептелген. 45-49 жаш курактык топ үчүн коэффициенттер маалыматтардын кайчылаштык себептерден улам бир аз жылышышы мүмкүн. Коэффициентер изилдөө алдындагы 1-36 ай мезгили үчүн берилген.
ТЖК: төрөттүн жалпыланган коэффициенти бир аялга эсептелген.
АТК: атайын төрөттүн коэффициенти, 15-44 жаш курактагы аялдардын 1000ине эсептелинген .
ТЖК: төрөттүн жалпы коэффициенти калктын 1000ине эсептелген.

[1] Аялдар анкетасынын аягында жайгашкан календарда тирүү бала төрөө менен бүткөн бардык төрөттөрдүн күндөрү, кош бойлуулуктар жана контрацепция ыкмасын пайдалануу мезгили жөнүндө маалыматтар жазылды. Календарь изилдөөнүн талаа жумуштарынын акыркы бир айына чейинки бир жылды жана изилдөө жүргүзүлгөн бир жылдын алдындагы беш жылды камтыйт.

[2] Төрөттүн жаш курактык коэффициенттери үчүн эсептегичтер изилдөө алдындагы 1-36 ай ичиндеги тирүү төрөлүүлөрдүн санын жалпылоо (сурамжылоону жүргүзүү күнү жана баланын туулган күнү боюнча аныкталды) жана баланын энесинин төрөгөндөгү (эненин жаш курагы боюнча аныкталды) жаш курагы (беш жылдык топторго ылайык) боюнча бөлүштүрүү жолу менен эсептелинди. Коэффициенттерди бөлүүчү изилдөө алдындагы 1-36 ай ичинде ар бир конкреттүү жаш курактык топто жашаган аялдар-жаш саны болуп эсептелет.

5.1-таблицада төрөттүн изилдөө алдындагы үч жылдык жалпыланган коэффициенти бир аялга 3.6 баланы түзгөндүгү көрсөтүлөт. Айыл жериндеги (бир аялга 4.0 төрөт) аялдардагы төрөттүн жалпыланган коэффициенти шаар жериндегилерге караганда (бир аялга 3.0 төрөт) бир балага көп.

5.1-таблицада жана 5.1-графикте төрөттүн жаш курактык коэффициенти 15-19 жаштагы аялдар (өлкөлүк деңгээлде 1000ине 44) арасында төмөн экендигин көрсөтүлөт. Көрсөткүч 20-24 жаштагы аялдардын арасында эң жогорку чекитке жетет (1000ине 214), 25-29 жаштагы аялдардын арасында жогору бойдон калат (1000ине 208), андан кийин улуу жаш курактык топтордо төмөндөйт. Айыл жеринде жашаган аялдардын арасында төрөттүн жаш курактык коэффициенти шаар жеринде жашаган аялдардын бала төрөө жаш курагынын ичиндеги бирдей көрсөткүчтөрүнөн ашат, 35-39 жана 40-44 жаштагы жаш курактык топторду кошпогондо төрөттүн жаш курактык коэффициенти шаар жеринде жашаган аялдардын арасында бир канча жогорулайт. Төрөттүн жаш курактык коэффициентинин эң чоң абсолюттук айырмачылыгы 20-24 жаш курактык топтордо 1000 аялга жетет: шаар жериндеги аялдардын 147 төрөтүнө айыл жериндеги 258 төрөткө.

5.1-график

Төрөттүн шаар жана айыл жери боюнча жаш курактык коэффициенттери

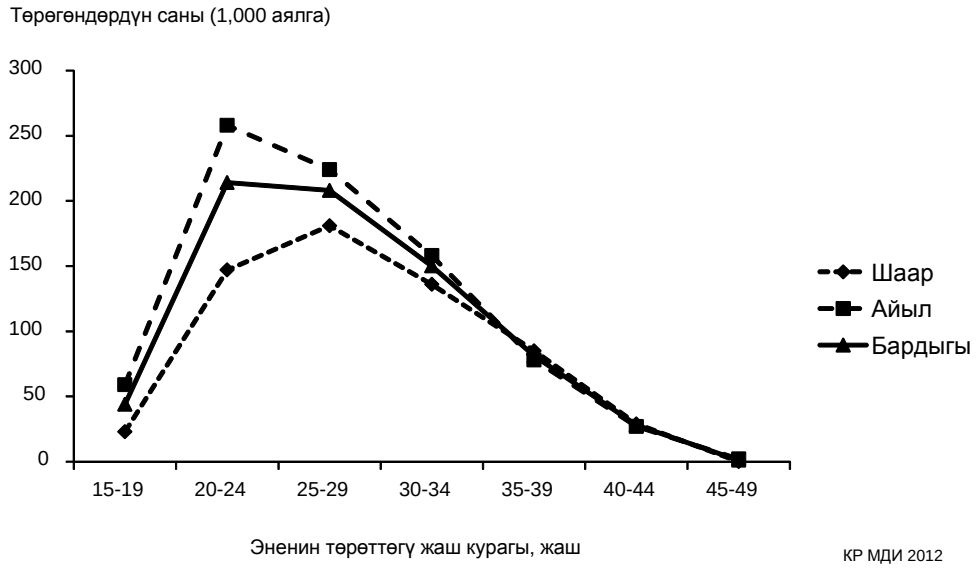

Кыргыз Республикасындагы төрөттүн жалпыланган коэффиценти акыркы он беш жыл ичинде салыштырмалуу стабилдүү бойдон турат. КР МДИ-2012нин маалыматтары боюнча эсептелген 3.6 бала көрсөткүчү КР МДИ-1997нин учурунда эсептелген көрсөткүчтөн (3.4 бала) бир канча жогору (RIOP [Kyrgyz Republic] and Macro International, 1998).

5.2-графигинде көрсөтүлгөндөй, дүйнөнүн башка өлкөлөрүндө жүргүзүлгөн медициналык-демографиялык изилдөөлөрдүн жыйынтыктары боюнча төрөттүн акыркы баалоолору менен салыштырганда, Кыргыз Республикасындагы төрөттүн жалпыланган коэффициенти (бир аялга 3.6 төрөт) Тажикстан МДИ-2012нин (3.8 төрөт) жана Пакистан МДИ-2012-2013түн (3.8 төрөт) отчетторундагы берилген коэффициентер менен окшош, ал эми Ооганстандагы өлүм санын изилдөө (2010) отчетунда берилген коэффициентерден (5.1 төрөт) төмөн, бирок Азербайжан МДИ-2006нын (2.0 төрөт) жана Армения МДИ-2010дун (1.7 төрөт) отчетунда берилген коэффициенттерден жогору (SA/MoH [Tajikistan] and ICF International, 2012; APHI/MoPH [Afghanistan] et al., 2011; NIPS [Pakistan] and ICF International Inc., 2013; SSC [Azerbaijan] and Macro International Inc., 2008; NSS [Armenia] et al., 2012).

5.2-график

Кыргыз Республикасындагы төрөттүн жалпыланган коэффициентин дүйнөнүн башка региондорундагы төрөттүн жалпыланган коэффициенттери менен салыштыруу

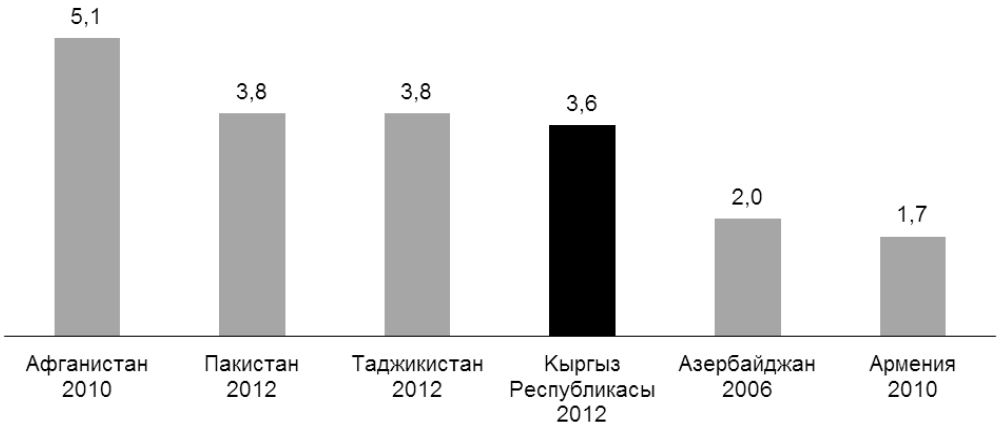

Булак: Афганистан коомдук саламаттыкты сактоо институту, ж.б., 2011; Улуттук калкты изилдөө институту жана ICF International Inc., 2013; Тажикистан Президентине караштуу статистикалык агенттиги, ж.б., 2013; Азербайджан мамлекеттик статистика комитети жана Macro International Inc., 2008; Армения улуттук статистика кызматы, ж.б., 2012.

КР МДИ-2012

5.2 Төрөт көрсөткүчтөрүндөгү айырмачылыктар

Төрөт көрсөткүчү жашаган жеринин тибинен (шаар, айыл) башка, региондорду бөлүп кароодо (5.2-таблица, 5.3-график) да ар түрдүүлүк келип чыгат. Төрөттүн эң төмөнкү жалпыланган коэффициенти Ош шаарында (бир аялга 2.7 төрөт), Бишкек шаарында (бир аялга 2.9 төрөт) байкалат, ал эми эң жогорку коэффициент Талас (бир аялга 4.8 төрөт), Нарын (бир аялга 4.5 төрөт жана Баткен облустарында (бир аялга 4.4 төрөт) белгиленет.

Төрөт менен билимдин ортосундагы өз ара байланыш бирдей эмес, бирок төрөттүн жалпыланган коэффициенти жогорку билимдүү аялдардын (бир аялга 3.2 төрөт) арасында билимдин башка деңгээлине ээ аялдарга (бир аялга 3.7-4.0 төрөт) караганда төмөн. Төрөт жетиштүү жашоонун деңгээли менен терс байланышка ээ. Эң жогорку квинтилдеги аялдар менен башка бардык квинтилдеги аялдардын ортосундагы төрөттүн коэффициенттери бир аялга бир же андан көп баланы түзөт.

5.3-график

Төрөттүн жалпыланган коэффициентинин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды айырмачылыктары, Кыргыз Республикасы, 2012

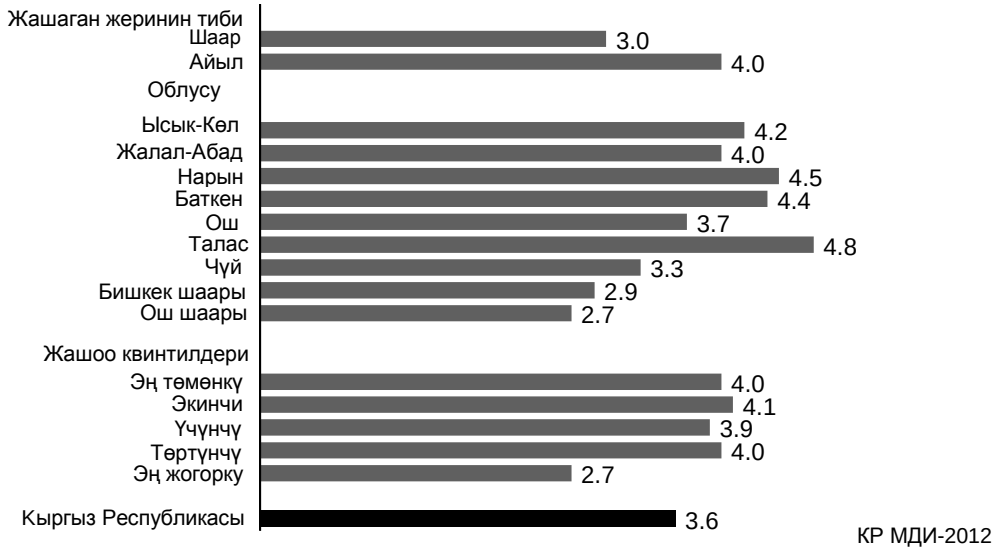

КР МДИ-2012

5.2-таблицада сурамжылоо жүргүзүү учурунда кош бойлуу экенин айткан аялдардын да үлүшү берилген. Бул үлүш айрым аялдардын өздөрүнүн кош бойлуу экенин билбегенине, айрыкча кош бойлуулукту эрте баскычында токтотууну каалаган аялдар кош бойлуу экендигин жашырып койгондугуна байланыштуу төмөндөшү мүмкүн. Сурамжылоо учурунда 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 7 пайызы кош бойлуу экендигин айтышкан. Сурамжылоо учурунда кош бойлуу аялдардын пайыздык үлүшү айыл жериндеги аялдардын арасында шаар жериндеги аялдарга караганда бир топ жогору болду (7 жана 6 пайыз).

Азыркы учурда кош бойлуу аялдардын региондор арасындагы катышы Ош шаарында (10 пайыз) жана Талас облусунда (9 пайыз) эң жогору, ал эми Чүй облусу жана Бишкек шаар боюнча эң төмөн (5 пайыздан). Азыркы учурда кош бойлуулук жана билимдин деңгээлинин ортосундагы пайыздык катыш бирдей эмес. Билими жок же башталгыч билимге гана ээ жана орто же жогорку билимге ээ аялдар негизги жалпы же башталгыч/орто кесиптик билими бар аялдардан айырмаланып, изилдөө учурунда көп кош бойлуу болушкан. Жетиштүү жашоонун деңгээли боюнча эң жогорку жана төртүнчү квинтилдеги аялдар (6 пайыздан) башка квинтилдеги аялдардан айырмаланып, изилдөө учурунда аз (7-8 пайыз) кош бойлуу болушкан.

5.2-таблица Негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды төрөттөр

Изилдөө алдындагы үч жыл ичиндеги төрөттүн жалпыланган коэффициенти, 15-49 жаштагы сурамжылоо учурундагы кош бойлуу аялдардын пайызы жана 40-49 жаштагы аялдарда төрөлгөн балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды орточо саны, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөттүн жалпыланган коэффициенти	15-49 жаштагы сурамжылоо учурунда кош бойлуу аялдардын пайызы	40-49 жаштагы аялдардагы качандыр-бир кезде төрөлгөн балдардын орточо саны
Жашаган жеринин тиби			
Шаар	3.0	6.1	2.7
Айыл	4.0	7.1	3.8
Облусу			
Ысык-Көл	4.2	7.5	3.4
Жалал-Абад	4.0	6.1	3.8
Нарын	4.5	7.4	3.9
Баткен	4.4	7.9	4.2
Ош	3.7	8.3	4.3
Талас	4.8	9.0	4.2
Чүй	3.3	5.1	2.7
Бишкек шаары	2.9	5.1	2.4
Ош шаары	2.7	9.6	2.7
Билими			
Билими жок/ башталгыч	*	(15)	*
Негизги жалпы	3.7	5.8	(3.9)
Толук орто	4.0	7.0	3.9
Башталгыч/орто кесиптик	4.0	5.4	3.2
Жогорку	3.2	7.5	2.6
Жетиштүү жашоо квинтилдери			
Эң төмөнкү	4.0	8.4	4.2
Экинчи	4.1	6.8	3.9
Орто	3.9	7.6	3.8
Төртүнчү	4.0	5.9	3.1
Эң жогорку	2.7	5.5	2.4
Бардыгы	3.6	6.7	3.4

Эскертүү: Төрөттүн жалпыланган коэффициенти изилдөө алдындагы 1-36 ай мезгилине эсептелди. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет. Төрөттүн жалпыланган коэффициенти үчүн * белгиси коэффициент 125тен кем эмес аялга-жашка негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

5.2-таблицада 40-49 жаштагы аялдарда качандыр бир кезде төрөлгөн балдардын орточо саны жөнүндө маалыматтар берилген, бул төрөттүн тенденциясын болжолдуу баалоого мүмкүндүк берет. Төрөттүн жалпыланган коэффициенти учурдагы төрөттүн көрсөткүчү болуп саналат, ошол эле убакта качандыр бир кезде төрөлгөн балдардын орточо саны - өткөн же бүткөн төрөттөрдүн көрсөткүчү. Бүткөн төрөттөрдүн көрсөткүчтөрүн салыштырганда, төрөттүн жалпыланган коэффициенттеринин маанилери бар 40-49 жаштагы аялдардын арасында төрөттүн өзгөрүү индикатору катары кызмат кылышы мүмкүн, бул өзгөрүү бир топ улуу жаш курактагы аялдардын теңдештигинин төмөндөшүнүн натыйжасында жылышууга кабылат. Эгерде никеге туруу жаш курагынын өсүүсүнүн жана/же контрацепция каражаттарын пайдалануунун өсүүсүнүн далили жок болсо, анда төрөттүн төмөндөшү күмөндүү. Изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча 40-49 жаштагы качандыр бир кезде төрөлгөн балдардын орточо саны (бир аялга 3.4 бала) изилдөө алдындагы үч жылдык мезгилдеги төрөттүн жалпыланган коэффициентинен (бир аялга 3.6 бала) бир канча төмөндөгөн, акыркы 30 жыл ичиндеги төрөттүн айрым өсүшү жөнүндө айтылат (Ош облусун кошпогондо). Бул байкоо Ысык-Көл, Нарын, Талас, Чүй облустарында, Бишкек шаарында жана башталгыч/орто кесиптик жана жогорку билими барларда, жетиштүү жашоонун төртүнчү квинтилинде даана аныкталат. Бул аялдар үчүн төрөттүн жалпыланган коэффициенти менен бүткөн төрөттүн ортосундагы айырмачылык бир аялга 0.6-0.9 баланы түзөт. Ош облусундагы бүткөн жана учурдагы төрөттүн көрсөткүчтөрүн салыштырганда анын 0.6 балага кыскаруусу болжолдонот: бир аялга 4.3 баладан 3.7 балага чейин.

5.3 Төрөттүн тенденциясы

Төрөттүн учурдагы жана бүткөн тенденциясына кошумчалай кетсек, төрөттүн тенденциясын эки башка жолдор менен баалоого болот. Биринчиден, төрөттүн тенденциясын КР МДИ-2012нин жүрүшүндө жыйналган төрөт лөрдүн тарыхындагы ретроспективдүү маалыматтардын жардамы менен байкоого болот. Экинчиден, КР МДИ-2012нин жыйынтыктары боюнча төрөттүнүн жалпыланган коэффициентин изилдөөнүн жүрүшүндө алынган баалар менен салыштырууга болот.

Төрөттүн тенденциясы менен изилдөө алдындагы беш жылдык мезгил аралыгындагы КР МДИ-2012нин төрөттүн жаш курактык коэффициенттерин салыштыруу жолу менен байкоого болот (5.3.1-таблица). Улуу жаш курактык топтор үчүн көрсөткүчтөр изилдөө жүргүзүлгөн күндөн алыстатылган мезгил үчүн алдыга, анткени 50 же андан жогорку жаштагылар КР МДИнин жүрүшүндө сурамжылоодон өткөрүлгөн эмес. Жогорку жаш курактагы аялдардык көрсөткүчтөрү изилдөөнү жүргүзүү күнүнөн бөлүнгөн мезгилге карата кескин кайчылашканкандыгы үчүн 50 жана андан жогору жаштагы аялдардын КР МДИнин жүрүшүндө сурамжылоого тартылышпагандыгын айта кетүү керек. Мисалы, 35-39 жаштагы аялдар үчүн изилдөө жүргүзгөнгө чейинки 15-19 жыл аралык ичиндеги көрсөткүчтөрдү саноого мүмкүн эмес, анткени алар сурамжылоо учурунда 50 жашка толушмак, ал эми бул топтогу аялдар интервью алуу үчүн туура келишпейт. Ошону менен бирге 5.3-таблицадагы жыйынтыктар төрөт акыркы эки он жылдыкта бардык жаш курактык топтордо төмөндөгөнүн көрсөтөт, 1990-жылдын аягындагы эң жогорку төмөндөөдөн изилдөөгө чейинки 10-14 жыл ичинде. Эң жогорку төмөндөө 15-19 жана 30-34 жаш курактык топтордо байкалат. 15-19 жаш курактык топ менен изилдөөгө чейинки 15-19 жылдардын жана 5-9 жылдардын ортосундагы бөлүнүү 53 пайызга жетет. Изилдөө алдындагы акыркы убакыт ичинде бардык жаш курактык топтор арасында, өзгөчө 30-34 жаш курактагы аялдардын арасындатөрөт абдан тез өстү: бул жаш курактагы аялдардын төрөттүн жаш курактык коэффициенттери изилдөөгө чейинки 5-9 жыл ичиндеги 1000 аялга 104 төрөт дөн, изилдөөгө чейинки 0-4 жыл ичиндеги 1000 аялга 145 төрөт гө чейин көбөйүп, 39 пайызды түздү.

5.3.1-таблица. Төрөттүн жаш курактык коэффициентинин тенденциясы

Изилдөө алдындагы беш жылдык мезгил ичиндеги төрөттүн эненин төрөттөгү жаш курагынан көз каранды жаш курактык коэффициенти, Кыргыз Республикасы, 2012

Эненин төрөттөгү жаш курагы	Изилдөө алдындагы саны, жаш			
	0-4	5-9	10-14	15-19
15-19	38	34	46	73
20-24	215	204	213	237
25-29	201	182	167	197
30-34	145	104	102	[136]
35-39	74	61	[61]	
40-44	26	[19]		
45-49	[1]			

Эскертүү: Төрөттүн жаш курактык коэффициенти 1,000 аялга эсептелген. Кашаадагы белгилер кыскартылган болуп саналат. Коэффициенттерге сурамжылоо айы кошулбайт.

КР МДИ-2012нин маалыматтары менен расмий статистиканын маалыматтарын салыштырсак, төрөттүн акыркы эки он жылдыкта төмөндөшү жана төрөттүн жакынкы убакыттан бери тез өсүүсү тастыкталат. Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин маалыматтарына ылайык, Кыргыз Республикасындагы төрөттүн жалпыланган коэффициенти 1990-жылдагы бир аялга 3.6 баладан 2007-жылдагы бир аялга 2.7 балага чейин төмөндөсө, 2012-жылы бир аялга 3.15 балага чейин өскөн (NSC, 2013b; NSC, 2013a). КР МДИ-2012нин маалыматтары боюнча төрөттүн жалпыланган коэффициенти 3.6 бала, улуттук деңгээлде мамлекеттик статистиканын маалыматтары 2011-жылдагы 3.1 баладан бир топ жогору. Бул коэффициенттердин эсебинде маанилүү айырмачылыктар бар. КР МДИнин коэффициенттери изилдөө алдындагы үч жылдык мезгил ичиндеги (болжол менен 2010-2012-календарлык жылдарга эквиваленттүү) чыныгы (де факто) аял калкынын (интервью алдындагы түнү үй чарбаларында калгандар кошулат) кош бойлуулук тарыхынан алынган тирүү төрөттөр жөнүндө маалыматтарга негизделген. Мамлекеттик статистика органдары туруктуу (де юре) аял калкынын (үй чарбачылыгында дайыма жашагандар) төрөттөрүнүн ар бир жылдагы катталган учурларына негизделген

5.3.2-таблица. Төрөттүн жаш курактык жана жалпыланган тенденциясы

КР МДИ-1997 жана КР МДИ-2012 алдындагы үч жылдык мезгил ичиндеги төрөттүн жаш курактык жана жалпыланган коэффициенттери, Кыргыз Республикасы, 2012

Эненин төрөт учурундагы жаш курагы, жаш	МДИ 1997	МДИ 2012
15-19	75	44
20-24	246	214
25-29	179	208
30-34	113	150
35-39	47	81
40-44	13	28
45-49	0	1
ТЖК 15-49	3.4	3.6

Эскертүү: Төрөттүн жаш курактык коэффициенти 1,000 аялга эсептелген.

коэффициенттерди эсептешет. Төрөттүн коэффициенттеринин ортосундагы айырмачылыктарга алып келүүгө мүмкүн болгон башка факторлор КР МДИ тандап алууларынын эсептеринин өзгөрүлмөлүүлүгүн жана мамлекеттик каттоо системасындагы төрөт учурларынын камтыйт.

Аныкталган убакыт аралыгындагы төрөттүн тенденциясы 1997-жылы жана 2012-жылы болгон изилдөө алдындагы үч жылдык мезгил ичиндеги КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012нин маалыматтары боюнча төрөттүн жаш курактык коэффициенти менен төрөттүн жалпыланган коэффициентин салыштыруу жолу менен дагы байкалышы мүмкүн. 5.3.2-таблица менен 5.4-графиктеги жыйынтыктар изилдөөлөр ортосундагы он беш жылдык мезгил ичиндеги төрөт 15-19 жана 20-24 жаштагы аялдарда 41 жана 13 пайызга төмөндөгөнүн, ал эми калган бардык жаш курактык топтордогу төрөт лөр көбөйгөндүгүн көрсөтөт. КР МДИ-2012нин маалыматтары боюнча төрөттүн жалпыланган коэффициенти бир аялга 3.6 балага, КР МДИ-1997нин маалыматтары боюнча эсептелинген бир аялга 3.4 баланын коэффициенти менен салыштырмалуу бир аз көп болду.

5.4-график
Төрөттүн тенденциялары

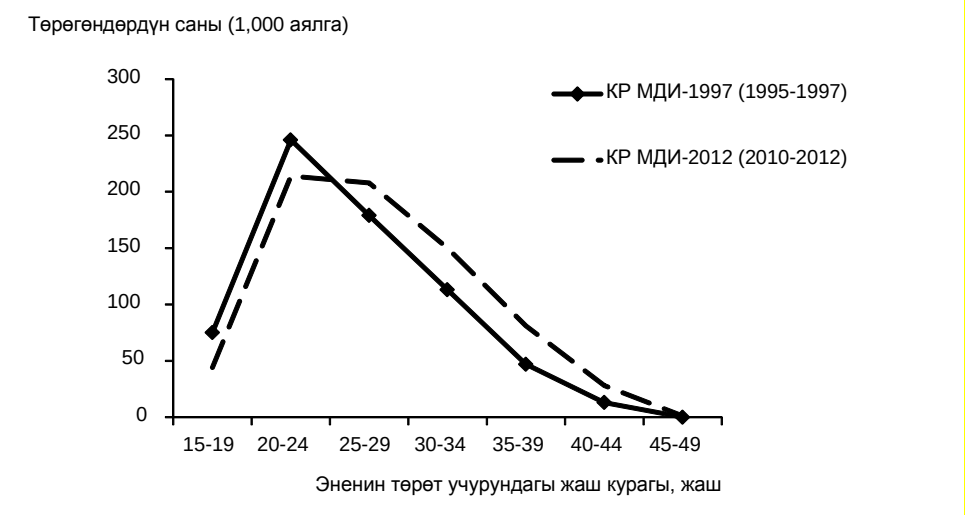

5.4 КАЧАНДЫР БИР КЕЗДЕ ТӨРӨЛГӨН БАЛДАР ЖАНА ТИРҮҮ БАЛДАР ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТ

5.4-таблицадагы маалыматтар бардык аялдардын жана азыркы учурда никеде турган аялдардын качандыр бир кезде төрөлгөн балдарынын саны жана жаш курагы боюнча бөлүнүшүн көрсөтөт. Ошондой эле ар бир беш жылдык жаш курактык топтогу аялдардын качандыр бир кезде төрөлгөн балдарынын орточо саны, төрөттүн тенденциясынын индикатору жана тирүү балдардын орточо саны көрсөтүлгөн.

Жалпысынан Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки бардык аялдардын үчтөн бири бир да жолу төрөшкөн эмес. Бул көрсөткүч жаш аялдарда бир кыйла жогору: 15-19 жаштагы аялдарда 96 пайыз жана 20-24 жаштагы аялдарда 51 пайыз. Ошентсе да, бул көрсөткүч жаш курак менен кескин төмөндөйт. Бала төрөө дээрлик кыргыз аялдарынын баарына таандык экендигин билдирүү менен 45-49 жаштагы бир да жолу төрөбөгөн аялдардын пайызы өтө эле төмөнкү деңгээлде (3 пайызга) турарын белгилеп кетебиз. Никеде турган жана бир да жолу балалуу болбогон кырк жаштан улуу жаш курактагы аялдардын үлүшү алгачкы тукумсуздукту кыйыр баалоодо кызмат кыла алат, тактап айтканда, бул такыр балалуу боло албаган аялдардын үлүшү. Ошондуктан, Кыргыз Республикасындагы ыктыярдуу баласыз болуу - сейрек кездешүүчү кубулуш, бир да жолу төрөбөгөн аялдар балалуу боло албаган тукумсуз аялдар. Кыргыз Республикасындагы алгачкы тукумсуздук сейрек - бир пайыздан аз кездешет.

5.4-таблица. Качандыр бир кезде төрөлгөн балдардын жана тирүү балдардын саны

15-49 жаштагы бардык аялдардын жана азыркы учурда никеси бар аялдардын качандыр бир кезде төрөлгөн балдарынын саны, бир кезде төрөлгөн балдардын орточо саны жана тирүү балдардын аялдардын жаш курактык топторунан көз каранды орточо саны, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курак	Качандыр бир кезде төрөлгөн балдардын саны											Бардыгы	Аялдардын саны	Качандыр бир кезде төрөлгөн балдардын саны	Тирүү балдардын орточо саны
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+				
Бардык аялдар															
15-19	96.0	3.9	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	1,637	0.04	0.04
20-24	50.6	30.5	16.8	2.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	1,527	0.71	0.68
25-29	17.3	22.5	35.8	17.9	5.9	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	1,265	1.74	1.69
30-34	8.7	11.6	20.8	33.4	18.4	5.8	1.1	0.3	0.0	0.0	0.0	100.0	1,028	2.64	2.55
35-39	4.1	10.1	16.8	26.0	23.1	14.3	3.8	1.3	0.5	0.0	0.0	100.0	915	3.21	3.10
40-44	4.4	9.8	18.9	22.9	24.2	12.7	5.0	1.3	0.3	0.4	0.1	100.0	928	3.22	3.05
45-49	2.7	9.2	15.9	21.0	22.6	16.2	8.2	2.5	1.2	0.2	0.2	100.0	908	3.56	3.35
баары	33.6	14.6	17.0	15.1	11.0	5.6	2.0	0.6	0.2	0.1	0.0	100.0	8,208	1.86	1.78
Азыркы учурда никеде турган аялдар															
15-19	60.5	38.3	0.8	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	158	0.41	0.39
20-24	20.7	47.6	28.0	3.4	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	896	1.15	1.11
25-29	8.0	22.3	41.1	20.8	7.1	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	1,061	1.98	1.93
30-34	3.0	9.0	20.6	37.9	21.2	6.6	1.3	0.3	0.0	0.0	0.0	100.0	867	2.92	2.82
35-39	2.6	6.0	16.5	28.0	25.1	15.5	4.2	1.4	0.6	0.0	0.0	100.0	801	3.41	3.29
40-44	1.5	6.0	16.2	25.2	27.5	15.1	6.0	1.5	0.4	0.4	0.1	100.0	758	3.54	3.35
45-49	0.7	5.2	14.6	22.1	24.7	18.9	9.1	2.9	1.3	0.3	0.2	100.0	716	3.83	3.63
баары	8.2	17.7	23.3	21.9	16.1	8.4	3.0	0.9	0.3	0.1	0.0	100.0	5,256	2.64	2.54

Улуу жаш курактагы аялдар төрөлгөн балдардын саны боюнча жаш аялдарга караганда алда канча жогорку көрсөткүчкө ээ. Мисалы, 45-49 жаш курактагы бардык аялдардын жарымынан көбү (51 пайызы) төрт же андан көп бала төрөшкөн. Качандыр бир кезде төрөлгөн балдардын орточо саны 15-19 жаштагы аялдардагы нөлдөн баштап, 45-49 жаштагы аялдардагы 3.6 көрсөткүч менен аяктап, жаш курак менен көбөйөт.

15-49 жаштагы аялдар арасында такыр төрөбөгөн, жалпы массанын 8 пайызын түзгөн аялдарды эсепке албаганда, учурда никеде турган аялдардын жалпы абалы ушуга эле окшош. Бул бала төрөөдөгү айырмачылыктар түшүнүктүү, аткени *бардык аялдар* категориясына никеде турган аялдарга караганда бойго бүтүп калуу коркунучуна кабылган никеси жок жаш аялдардын олуттуу саны кирет.

5.5 Төрөттөр ортосундагы аралык

Ырааттуу түрдө эки тирүү төрөттүн ортосундагы аралык убакыт төрөт аралык интервал деп саналат. Төрөт аралык интервал жөнүндө маалыматтар наристенин жана баланын өлүмүнүн деңгээлине таасир эткен бала төрөөлөрдүн ортосундагы убактылуу тыныгуунун мүнөзү жана формасы жана энелердин, наристелердин жана балдар өлүмдөрү жөнүндө түшүнүктөрдү берет. Изилдөөлөр төрөттөр аралык кыска аралык эне үчүн да, бала үчүн да өлүмдүн жогорку коркунучу менен байланышкан, өзгөчө төрөт ортосундагы аралык 24 айдан аз болгондо коркунучтуу экендигин көрсөттү. Тескерисинче, төрөт ортосундагы узак аралык эненин да, баланын да саламаттыгынын абалын жакшыртууга мүмкүндүк берет. Мурунку болгон төрөттөн кийин 24-35 айлык мезгилде төрөлгөн балдар 36 же андан көп ай аралыкта төрөлгөн балдарга караганда жогорулаган өлүм коркунучуна көп жолугушат (Rutstein, 2005; ВОЗ, 2006а; Conde-Agudelo ж.б., 2006.). 5.5-таблицада изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги биринчи эмес (экинчи же андан кийинки) төрөттөрдүн мурунку төрөттөн кийинки айлардын саны боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү көрсөтүлгөн.

Жалпысынан, Кыргыз Республикасындагы төрөт ортосундагы аралыктын 36 айдагы орточо аралык менен орто узактыкка созулат. Бул төрөттүн жарымынан көбү сунушталган төрөттөр ортосундагы аралык жок эле дегенде 36 айга туура келээрин көрсөтөт. Ушуга карабастан, төрөттөрдүн төрттөн биринин көбү (26 пайызы) мурунку төрөттөн кийин 24 айдан кем эмес аралыкта болот. Бул маалыматтар 1997-жылдан баштап айрым жакшырууларды мүнөздөйт, 1997-жылы тийиштүү көрсөткүчтөр 32 ай жана 30 пайызды түзгөн. КР МДИ-1997нин жыйынтыгы боюнча Бишкек шаарын кошпогондо, маалыматтар

регионалдык деңгээлде көрсөтүлгөн эмес, 1997-жылы төрөттөрдүн 28 пайызы 24 айлык аралыкта болсо, 2012-жылдагы төрөттөр 24 пайыз болгон (RIOP [Кыргызская Республика] и Macro International, Inc, 1998).

Төрөт ортосундагы аралыктын узактыгы мурунку төрөлгөн баланын жашап калуу статусу менен тыгыз байланыштуу. Алдынкы баласы өлгөн абалда, төрөт ортосундагы аралыктын медианасы мурунку баласынын жашап кеткен абалына караганда 12 айга кыска болгон. Өтө кыска интервал ичинде болгон төрөттөрдүн үлүшү (18 айдан аз) мурунку ага/иниси жана эже/сиңдиси өлгөн балдар үчүн мурунку ага/иниси жана эже/сиңдиси жашап калышкандарга салыштырмалуу үч эсе жогору (31 жана 9 пайыз). Мурунку баланын өлүмүнөн кийинки кыска интервал эмчек эмизүүнүн кыскартылган мезгили менен байланыштуу (же эмчек эмизүүнүн жок болушу), бул овуляциянын эрте калыбына келишине алып келет жана бойго бүтүү мүмкүнчүлүгүн жогорулатат. Дагы бир баланы тезирек төрөөнү каалагандыгы үчүн контрацепцияны өтө аз пайдалануу төрөт аралык кыска интервалдын болушуна себеп болот.

5.5-таблица. Төрөт аралык интервал

Изилдөө алдындагы беш жылдык мезгилдин ичинде болгон биринчи эмес төрөттөрдүн мурунку төрөт лөрдөн кийинки айларынын саны боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Мурунку төрөттөн кийинки айлардын саны						Бардыгы	Биринчи эмес төрөт - лөрдүн саны	Мурунку төрөттөн кийинки айлардын санынын медианасы
	7-17	18-23	24-35	36-47	48-59	60+			
Энесинин жаш курагы, жаш									
15-19	*	*	*	*	*	*	100.0	3	*
20-29	14.4	25.4	31.8	13.7	8.7	6.0	100.0	1,211	26.7
30-39	5.9	9.8	19.4	14.4	12.3	38.2	100.0	1,247	48.4
40-49	2.7	5.3	8.1	6.4	7.9	69.7	100.0	234	96.2
Мурунку төрөт дөгү баланын жынысы									
Эркек	9.1	17.7	23.6	13.0	10.5	26.0	100.0	1,355	35.8
Аял	9.9	15.1	24.4	13.7	10.0	26.8	100.0	1,340	36.3
Мурунку төрөлгөн баланын жашап кетүү статусу									
Тирүүлөр	8.6	16.4	24.2	13.5	10.2	27.1	100.0	2,587	36.5
Өлгөндөр	31.1	16.4	20.0	9.8	12.1	10.6	100.0	108	24.4
Төрөттүн кезектүүлүгү									
2-3	10.8	18.6	25.6	12.5	10.0	22.5	100.0	1,886	33.1
4-6	6.2	11.0	19.6	15.6	11.1	36.5	100.0	771	45.2
7+	12.9	18.8	33.1	11.1	5.7	18.4	100.0	39	33.8
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	7.0	15.6	22.4	12.6	12.4	30.1	100.0	771	40.2
Айыл	10.5	16.7	24.7	13.7	9.4	25.0	100.0	1,924	34.7
Облусу									
Ысык-Көл	9.8	15.9	24.0	11.1	8.7	30.6	100.0	259	36.4
Жалал-Абад	7.5	15.5	25.7	17.9	10.9	22.5	100.0	502	36.6
Нарын	13.2	15.9	20.5	12.2	10.0	28.2	100.0	129	36.2
Баткен	8.2	17.4	29.1	15.0	12.3	17.9	100.0	229	33.4
Ош	10.0	17.4	25.8	12.4	9.3	25.0	100.0	551	34.0
Талас	15.2	20.7	26.8	10.9	6.1	20.3	100.0	185	28.4
Чүй	9.5	15.1	20.4	12.8	10.6	31.6	100.0	418	39.3
Бишкек шаары	8.4	15.8	17.8	11.6	12.4	34.0	100.0	344	43.8
Ош шаары	5.0	13.9	31.9	13.2	11.6	24.4	100.0	77	35.6
Эненин билими									
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	100.0	18	*
Негизги жалпы	7.0	14.5	31.0	18.8	11.8	16.8	100.0	260	35.2
Толук орто	9.6	16.5	24.5	13.2	9.0	27.1	100.0	1,293	35.5
Башталгыч/орто кесиптик	11.6	16.8	20.0	10.1	9.4	32.1	100.0	469	37.6
Жогорку	8.3	16.4	23.1	13.6	13.1	25.5	100.0	655	38.0
Жетиштүү жашооквинтилдери									
Эң төмөнкү	10.2	17.3	24.5	13.8	8.8	25.3	100.0	535	35.2
Экинчи	11.1	17.0	24.6	14.1	9.0	24.3	100.0	535	34.1
Орто	10.7	15.6	26.2	13.7	9.8	24.0	100.0	588	34.0
Төртүнчү	6.8	17.5	23.5	12.8	11.1	28.3	100.0	596	36.8
Эң жогорку	8.8	14.1	20.4	12.5	13.1	31.2	100.0	442	42.2
Бардыгы	9.5	16.4	24.0	13.4	10.3	26.4	100.0	2,695	36.1

Эскертүү: Биринчи төрөттө төрөлгөндөр алынып салынган. Көп түйүлдүктүү төрөт лөрдүн интервалаы трүү бала төрөө менен бүткөн мурунку кош бойлуулуктан кийинки айлардын санына барабар. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

Мурунку төрөттөн кийинки айлардын санынын медианасы 20-29 жаштагы энелердин арасындагы 27 айдан баштап, 40-49 жаштагы энелердин арасындагы 96 айга чейин жаш курак менен олуттуу өсөт. Экинчи жана үчүнчү төрөттөр аралык интервалдын окшош медианасы төртүнчү, алтынчы төрөтттөрдүн ортосундагы 45 айга салыштырмалуу 33 айды түзөт. Бирок төрөт аралык интервалдын медианасынын мааниси төрөт лөрдүн жогорку кезектүүлүгү менен төмөндөйт. Мурунку төрөттөгү баланын жынысынан көз каранды төрөт ортосундагы аралыктын медианасынын маанисинде кандайдыр бир айырмачылыктар жок. Шаардык аялдардагы төрөт ортосундагы аралык (40 ай) айылдык аялдарга (35 ай) караганда узунураак. Төрөт ортосундагы аралыктын эң узун медианасы Бишкек шаарында жана Чүй облусунда (44 жана 39 ай) жана эң кыска медианасы Талас облусунда (28 ай) байкалат. Мурунку төрөттөн кийинки айлардын санынын медианасы жетиштүү жашоо деңгээлинин квинтилинин жана энелердин билиминин жогорулашы менен көбөйөт.

5.6 Төрөттөн кийинки аменорея, жыныстык кармануу жана кош бойлуулукту кабыл албоочулук

Төрөт ортосундагы аралыктын төрөттөн кийинки мезгилине эки фактор таасир этет: төрөттөн кийинки аменорея жана төрөттөн кийинки жыныстык кармануу. Төрөттөн кийинки аменорея деп бала төрөө менен айыз циклинин кайра башталышынын ортосундагы мезгилдик аралык аталат. Төрөттөн кийинки аменорея эмчек эмизүүнүн узактыгы жана интенсивдүүлүгүнөн көз каранды. Төрөттөн кийинки жыныстык кармануу деген төрөттөн кийинки сексуалдык активдүүлүктөн белгилүү бир мезгилге ыктыярдуу баш тартууну билдирет. Төрөттөн кийинки жыныстык катнашты кайра улантууну кийинки мөөнөткө калтыруу мөөнөтүн төрөттөн кийинки коргоо мезгили улантат. Эгерде, аял аменореядан, төрөттөн кийинки жыныстык карманууудан улам кош бойлуулук тобокелине кабылбаса, кош бойлуулукту кабыл албоочу деп саналат. Аменореянын жана төрөттөн кийинки жыныстык карманууунун узактыгы чогуу кош бойлуулукту кабыл албоочулуктун узакка созулушун аныктайт. 5.6-таблицада изилдөө алдындагы үч жылдык мезгил ичиндеги бардык төрөт лөр үчүн сурамжылоо учурунда төрөттөн кийинки аменорея, жыныстык кармануу жана кош бойлуулукту кабыл албоочулук мүнөздүү болгон аялдардын бала төрөө учурунан берки айлардын санынан көз каранды үлүшү көрсөтүлөт.

5.6-таблица. Төрөттөн кийинки аменорея, жыныстык кармануу жана кош бойлуулукту кабыл албоочулук

Изилдөө алдындагы үч жылдык мезгил ичиндеги энелерге тиешелүү төрөттөн кийинки аменорея, жыныстык кармануу жана кош бойлуулукка кабылбоочулуктун натыйжасындагы төрөт лөрдүн төрөттөн кийинки өткөн айлардын санынан, медианасынан жана орточо узактыгынан көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Бала төрөөдөн кийинки айлардын саны	Энелерге тиешелүү болгон төмөнкү натыйжаларда төрөт лөрдүн пайызы:			Төрөт лөрдүн саны
	Аменорея	Жыныстык кармануу	Кабыл албоочулук[1]	
< 2	81.0	71.6	84.1	105
2-3	69.4	15.1	71.7	169
4-5	58.9	7.3	61.9	152
6-7	41.9	7.9	45.2	145
8-9	34.7	6.3	36.6	181
10-11	26.8	9.5	31.3	171
12-13	15.1	7.7	18.8	151
14-15	11.3	3.6	11.8	147
16-17	14.7	7.6	16.4	131
18-19	6.2	5.0	6.5	125
20-21	7.4	5.3	9.1	139
22-23	3.1	3.3	3.8	142
24-25	6.3	4.0	8.0	159
26-27	3.6	5.8	7.1	152
28-29	3.6	5.7	7.4	154
30-31	3.2	3.0	5.7	136
32-33	3.4	3.5	3.9	110
34-35	3.0	2.8	4.8	106
Бардыгы	22.3	9.0	24.6	2,576
Медиана	5.7	1.6	6.1	кб
Орточо	8.2	3.9	9.0	кб

Эскертүү: Маани респонденттин изилдөө учурундагы статусуна негизделет.
кб = колдонууга болбойт
[1] Аменореясы уланып жаткан же жыныстык карманууну сактаган (же эки фактор) энелерди камтыйт.

Маалыматтар Кыргыз Республикасындагы энелерде аменореянын узактыгынын медианасы 5,7 айды, жыныстык карманyy 1,6 айды жана кош бойлуулукту кабыл албоочулук 6,1 айды түзөөрүн көрсөтөт. Аменореядагы аялдардын үлүшү төрөттөн кийинки биринчи эки айдагы 81 пайыздан төрөттөн кийинки 34-35 ай ичиндеги 3 пайызга чейин тездик менен төмөндөйт. Кыргыз аялдарынын көпчүлүгү (72 пайызы) төрөттөн кийинки биринчи эки айда жыныстык карманууда болушат. Жыныстык карманyудагылардын үлүшү төрөттөн кийинки 2-3 ай ичиндеги 15 пайызга чейин кескин төмөндөйт, андан кийин 4-5 ай ичинде 7 пайызга чейин төмөндөйт. Төрөттөн кийинки аменорея мезгили төрөттөн кийинки карманууга караганда узун убакытка созулат жана кош бойлуулукту кабыл албоочулуктун узактыгын аныктаган эң маанилүү фактор болуп саналат. Төрөт учурунан берки 10-11 ай ичинде бардык аялдардын төрттөн биринен көп эмесинде (27 пайызында) аменорея байкалат жана аялдардын 10 пайызы гана жыныстык карманууну улантышат.

Кээ бир кыргыз аялдарында гана аменорея же жыныстык карманyy узак убакытка созулат, орточо чоңдуктун көрсөткүчү аменореянын, жыныстык карманyунун жана кош бойлуулукту кабыл албоочулуктун узактыгынын медианасына караганда жогору.

5.7-таблицада төрөттөн кийинки аменореянын, жыныстык карманyунун жана кош бойлуулукту кабыл албоочулуктун узактыгынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды болгон медианасы берилди: жалпысынан, бул үч алмашмалардагы айырмачылыктар көп эмес. Ошентсе да, төрөттөн кийинки аменорея жана кош бойлуулукту кабыл албоочулуктун эң узун медианасы Ош шаарындагы аялдарда эки көрсөткүч боюнча улуттук деңгээлден дээрлик эки эсе ашып байкалат (ар бири 11 айга жакын).

5.7-таблица. Төрөттөн кийинки аменореянын, жыныстык карманyунун жана кош бойлуулукту кабыл албоочулуктун узактыгынын медианасы

Изилдөо алдындагы үч жылдык мезги ичиндеги төрөттөр үчүн төрөттөн кийинки аменореянын, жыныстык карманyунун жана кош бойлуулукту кабыл албоочулуктун айларынын санынын негизги мүнөзөмөлөрдөн көз каранды медианасы, Кыргыз Республикасы 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөттөн кийинки аменорея	Төрөттөн кийин жыныстык карманyу	Төрөттөн кийин кабыл албоочулук[1]
Энесинин жаш курагы, жаш			
15-29	5.7	1.6	6.1
30-49	5.6	(1.6)	6.0
Жашаган жеринин тиби			
Шаар	5.8	(1.5)	6.2
Айыл	5.6	1.6	6.0
Облусу			
Ысык-Көл	4.9	*	6.9
Жалал-Абад	6.6	*	7.4
Нарын	(6.2)	*	(6.2)
Баткен	6.1	*	7.3
Ош	3.7	*	3.8
Талас	5.6	*	5.7
Чүй	(5.4)	*	(5.4)
Бишкек шаары	(5.2)	*	(5.5)
Ош шаары	(10.7)	*	(10.9)
Эненин билими			
Билими жок/ башталгыч	*	*	*
Негизги жалпы	4.8	*	5.1
Толук орто	5.8	(1.7)	6.2
Башталгыч/орто кесиптик	4.7	*	5.1
Жогорку	6.3	(1.6)	6.8
Жетиштүү жашоонун квинтилдери			
Эң төмөнкү	5.3	(1.2)	5.9
Экинчи	6.6	*	6.6
Орто	6.4	*	7.2
Төртүнчү	4.5	*	5.2
Эң жогорку	5.8	*	6.0
Бардыгы	5.7	1.6	6.1

Эскертүү: Медиана изилдөө жүргүзгөн учурдагы респонденттин статусуна негизделген (учурдагы статус). Кашаадагы маалыматтар төрөттөрдүн 25-49 такталбаган учурларына негизделген. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] Аменореясы уланып жаткан же жыныстык карманууну сактаган (же эки фактор) энелерди камтыйт.

5.7 МЕНОПАУЗА

Кош бойлуулукка кабылуу тобокели жаш курак менен төмөндөйт. 30 жаштан кийин кош бойлуулукту кабыл алуучулук бойго бүтүү жөндөмүн жоготкон аялдардын үлүшүнүн көбөйүшү менен төмөндөйт. Буга так белгиленген окуя дегенге караганда процесс деп айтуу туурараак. Белгилүү бир аялдын репродуктивдүү функциясынын башталгыч мезгилдеги токтоосун аныктоо жетиштүү денгээлде кыйынга турса да, репродукциянын жоктугунун бирден-бир көрсөткүчү болуп менопауза эсептелет. Менопауза жаш курактын жогорулашы менен бойго бүтүү жөндөмүнүн акырындык менен төмөндөшүнүн кульминациясы болуп саналат. КР МДИ-2012де сурамжылоо учурунда кош бойлуу эмес, төрөттөн кийинки анеромеяда эмес, изилдөө алдындагы жок дегенде алты ай ичинде айыз көрбөгөн аялдар менопаузасы бар аялдар катары эсептелинди. Гистерэктомия (жатынды алып салуу) болгондугун маалымдашкан аялдар да менопауза стадиясындагы аялдар катары аныкталышты. 5.8-таблицада 30 жаш жана андан улуу жаштагы аялдардын менопаузасы жөнүндө маалыматтар берилди. 30-49 жаш курактагы аялдардын арасында менопаузасы башталган респонденттердин пайызы 9 пайыздык деңгээлде бааланат. Менопаузасы бар аялдардын үлүшү жаш курак менен көбөйөт: 30-34 жаш курактагы аялдардын арасындагы бир пайыздан 48-49 жаш курактагы аялдардын арасындагы 42 пайызга чейин.

5.8-таблица. Менопауза

30-49 жаштагы менопаузасы башталган аялдардын жаш курактан көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курак	Менопаузасы башталган аялдардын пайызы[1]	Аялдардын саны
30-34	1.0	1,028
35-39	2.4	915
40-41	3.2	385
42-43	6.3	345
44-45	13.5	389
46-47	23.8	357
48-49	41.7	361
Бардыгы	9.4	3,779

[1]Кош бойлуу эмес, төрөттөн кийинки аменореясы жок, акыркы айызын изилдөө жүргүзгөнгө чейинки алты же андан көп ай мурун көргөн аялдардын пайызы

5.8 АЛГАЧКЫ ТӨРӨТ УЧУРУНДАГЫ ЖАШ КУРАК

Алгачкы төрөт учурундагы аялдардын жаш курагы төрөтгө түздөн-түз таасир этет. Эрте бала төрөө репродуктивдик мезгилди узартат жана төрөттү жогорулатат. Көптөгөн өлкөлөрдө никеге туруу жаш курагынын өсүүсүнүн натыйжасында биринчи төрөттөрдү кийинкиге калтыруу олуттуу даражада жалпы төрөттүн төмөндөөсүнө таасир этти. Мындан сырткары, жаш кезинде бала төрөө эненин да, баланын да саламаттыгы үчүн жарала турган олуттуу коркунуч менен байланышкан. Эрте бала төрөө аялдардын билим алуу жана экономикалык чөйрөдө иштөө мүмкүнчүлүктөрүн чектейт. 5.9-таблицада жаш курактык топтор боюнча аныкталган жаш кураста алгачкы баласын төрөгөн бардык аялдардын пайыздык бөлүнүшү берилген. Жалпысынан, алгачкы бала төрөгөн учурдагы жаш курактын медианасы 22 жашты түзөт. Бул маани кенже жаш курактык топтордогу өсүүнүн анча чоң эмес тенденциясын көрсөтүп, ар түрдүү жаш курактык топтордогу 21 жана 23 жаштардын ортосунда өзгөрөт. Кыргыз Республикасындагы аялдардын бештен биринен бир аз азы биринчи баласын 20 жашка чейин төрөшсө, аялдардын жарымы 22 жашында жана үч пайызга жакыны 25 жашында биринчи баласын төрөшөт.

5.9-таблица. Алгачкы төрөт учурундагы жаш курак

Биринчи баласын аныкталган жаш кураста төрөгөн 15-49 жаштагы аялдардын пайызы, бир да жолу төрөбөгөн аялдардын пайызы жана биринчи төрөт учурундагы жаш курактын медианасы, Кыргыз Республикасы, 2012

Азыркы учурдагы жаш курагы, жаш	Аныкталган жаш кураста төрөгөндөрдүн пайызы					Бир да жолу төрөбөгөн аялдардын пайызы	Аялдардын саны, адам	Алгачкы төрөт учурундагы жаш курактын медианасы
	15	18	20	22	25			
15-19	0.0	кб	кб	кб	кб	96.0	1,637	кб
20-24	0.0	1.8	16.5	кб	кб	50.6	1,527	кб
25-29	0.0	2.5	17.2	42.6	71.6	17.3	1,265	22.6
30-34	0.3	3.8	24.5	48.4	74.6	8.7	1,028	22.1
35-39	0.1	4.6	32.6	60.5	77.3	4.1	915	21.2
40-44	0.0	1.1	19.9	54.0	79.3	4.4	928	21.8
45-49	0.0	2.6	19.7	48.1	76.5	2.7	908	22.1
20-49	0.1	2.6	21.1	кб	кб	18.0	6,571	кб
25-49	0.1	2.9	22.4	50.1	75.5	8.1	5,044	22.0

кб = колдонууга болбойт.
а = өткөрүлүп жиберилген, анткени аялдардын 50дөн кем эмес төрөттөрү алардын жаш курактык тобуна жете электе болгон.

Биринчи төрөт учурундагы жаш курактын медианасын 15-19 жаш жана 20-24 жаш курактагы аялдар үчүн эсептөөгө мүмкүн эмес, себеби бул аялдардын жарымы өздөрүнүн жаш курактык тобуна жеткенге чейин эле тирүү балдарды төрөшкөн. Бирок, жаш аялдардын арасындагы акыркы тенденцияларды КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012ни жүргүзүү убагында төрөгөн аялдардын жалпы катышына салыштыруу жолу менен баалоого болот. КР МДИ-1997нин маалыматтары боюнча аялдардын 6 пайызы 15-19 жашында, 66 пайызы 20-24 жашында төрөшкөн (RIOP [Кыргыз Республикасы] and Macro Interн/пtion/пl, Inc, 1998). КР МДИ-2012нин маалыматтары боюнча салыштырылган маалыматтар 15-19 жаштагы аялдардын 4 пайызы жана 20-24 жаштагы аялдардын 49 пайызын түзөт. Көрсөткүчтөрдүн төмөндөшү 1997-2012-жылдар ичиндеги 15-24 жаш курактагы аялдардын бала төрөө башталышын кийинкиге калтыргандыгын көрсөтөт.

25-49 жаштагы аялдардын арасындагы биринчи төрөт учурундагы жаш курактын медианасынын өзгөрүүсү көп эмес (2012-жылы 22.0 жаш 1997-жылдагы 21.7 жашка салыштырмалуу) (RIOP [Кыргызская Республика] и Macro Interн/пtion/пl, Inc, 1998).

КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012нин маалыматтары бардык жаш курактык топтордогу кыргыз аялдары турмушка чыккандан кийин эки жыл ичинде биринчи баласын төрөө практикасын карманышаарын көрсөтөт. Мисалы, 25-29 жаштагы аялдардын биринчи никеге туруу жаш курагынын медианасынын жана биринчи төрөт учурундагы жаш курагынын медианасынын ортосундагы бөлүнүү дээрлик бир жарым жылды түзөт (21.2 жана 22.6 жаш). Биринчи никеге тургандагы жаш курак менен биринчи төрөт учурундагы жаш курактын ортосундагы ошол эле аралык 45-49 жаш курактагы аялдарда да байкалат (20.7 жана 22.1 жаш).

5.10-таблицада азыркы учурда 25-49 жашка толгон аялдар арасындагы алгачкы төрөттөгү жаш курактын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды медианасы көрсөтүлгөн. Биринчи төрөт учурундагы жаш курактын медианасы шаардык аялдарда айылдык аялдарга караганда бир жылга жогору (22.9 жана 21.6 жаш). Бишкек шаарындагы аялдарда биринчи төрөт учурундагы жаш курактын медианасы башка региондорго караганда жогору. Алгачкы төрөт учурундагы жаш курактын медианасы билимдин деңгээли жана жетиштүү жашоонун статусу менен оң корреляцияланат: алгачкы төрөт учурундагы жаш курактын медианасы эң бай үй чарбачылыгында жашаган аялдардын арасында 23.5 жашты, эң жакыр үй чарбасында жашаган аялдардын арасында 21.5 жашты түзөт.

5.10-таблица Алгачкы төрөт учурундагы жаш курактын медианасы, жаш

Негизги мүнөздөмөлөргө жараша 25-49 жаш курактагы аялдардын биринчи төрөт учурундагы жаш курагынын медианасы, Кыргыз Республикасы 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	25-49 жаш курактагы аялдар
Жашаган жеринин тиби	
Шаар	22.9
Айыл	21.6
Облусу	
Ысык-Көл	22.1
Жалал-Абад	21.7
Нарын	21.7
Баткен	21.7
Ош	21.5
Талас	21.1
Чүй	22.3
Бишкек шаары	23.6
Ош шаары	22.5
Билими	
Билими жок/ башталгыч	*
Негизги жалпы	21.3
Толук орто	21.1
Башталгыч/орто кесиптик	21.9
Жогорку	23.7
Жетиштүү жашоонун квинтилдери	
Эң төмөнкү	21.5
Экинчи	21.6
Орточо	21.6
Төртүнчү	22.0
Эң жогорку	23.5
Бардыгы	22.0

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

5.9 ӨСПҮРҮМ КУРАКТАГЫ КОШ БОЙЛУУЛУК ЖАНА ЭНЕЛИК

Өспүрүм курактагы кош бойлуулук жана энелик эң негизги социалдык жана медициналык көйгөйлөрдүн бири болуп саналат. Эрте өспүрүм курактагы кош бойлуулук эненин да, баланын да саламаттыгы менен байланыштуу көйгөйлөргө алып келиши мүмкүн. Өспүрүм энелер көпчүлүк убакта төрөт учурунда олуттуу татаалдануудан жапа чегишет, бул татаалдануулар эне менен баланын катуу ооруп калуусуна жана өлүмгө алып келет. Анын үстүнө жаш энелер бала төрөө жана тарбиялоо жүгүн алып жүрүүдө эмоционалдуу жактан жетишсиз жетилиши мүмкүн. Мындан сырткары, эрте бала төрөө аялдардын билим алуусун жана ишке орношуусун көп чектейт, ошондой эле төрөттүн жогорку деңгээли менен байланыштуу.

5.11-таблицада 15-19 жаштагы кыргыз өспүрүм аялдардын 6 пайызы бала төрөө процессин башташканы көрсөтүлгөн. Алардын ичинен төрт пайыз өспүрүм аял бала төрөшкөн жана эки пайызында биринчи баласы менен кош бойлуу. Жогоруда айтылгандай, бала төрөөнү баштаган 15-19 жаштагы өспүрүм аялдардын үлүшү жаш курак менен көбөйөт: 15-169 жаштагы аялдардын арасындагы бир пайыздан азыраактан 19 жаш курактагы аялдардын арасындагы 23 пайызга чейин.

Өспүрүмдөр төрөтүнүн деңгээли шаар жана айыл жерлеринде айырмаланып турат. Шаар жериндеги бала төрөөнү баштаган өспүрүмдөрдүн үлүшү 4 пайызды, ал эми айыл жеринде 8 пайызды түзөт. Региондорду салыштырганда, өспүрүмдөрдүн эрте бала төрөөсү Талас облусунда (14 пайызы) эң көп жайылган, баарынан азы Бишкек шаарында (бир пайызы). Эрте энеликтин жетиштүү жашоо деңгээли боюнча жогорку квинтилдик топко тиешелүү болгон аялдарда жана жогорку билими бар аялдарда аз тараган.

Акыркы он беш жылда өспүрүмдөр төрөөсүнүн бир кыйла төмөндөшүнүн тенденциясы байкалат: КР МДИ-1997нин маалыматтары боюнча 9 пайыздан КР МДИ-2012нин маалыматтары боюнча 6 пайызга чейин (RIOP [Кыргыз Республикасы] жана Macro International/nl, 1998).

5.11-таблица. Өспүрүм курактагы кош бойлуулук жана энелик

Тирүү бала төрөгөн же биринчи баласы менен кош бойлуу 15-19 жаштагы аялдардын пайызы, бала төрөөнү баштагандардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	15-19 жаштагы аялдардын пайызы: Тирүү балдарды төрөгөн	15-19 жаштагы аялдардын пайызы: Биринчи баласы менен кош бойлуу	Бала төрөөнү баштаган аялдардын пайызы	Аялдардын саны, адам
Жаш курак				
15	0.0	0.0	0.0	337
16	0.4	0.4	0.7	390
17	0.6	2.5	3.1	320
18	5.5	3.2	8.7	315
19	16.4	6.4	22.8	275
Жашаган жеринин тиби				
Шаар	1.8	1.9	3.8	591
Айыл	5.3	2.4	7.7	1,046
Облусу				
Ысык-Көл	5.4	3.1	8.5	109
Жалал-Абад	6.6	1.8	8.4	260
Нарын	4.5	0.0	4.5	42
Баткен	5.4	3.8	9.1	111
Ош	2.8	2.6	5.4	439
Талас	10.0	3.7	13.7	64
Чүй	5.3	3.1	8.4	243
Бишкек шаары	0.6	0.7	1.3	316
Ош шаары	2.7	2.5	5.2	54
Билими				
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	10
Негизги жалпы	4.7	2.1	6.8	653
Толук орто	3.4	2.6	6.0	681
Башталгыч/орто кесиптик	5.1	2.2	7.3	138
Жогорку	3.1	1.5	4.6	155
Жетиштүү жашоонун квинтилдери				
Эң төмөнкү	5.6	1.7	7.3	308
Экинчи	5.0	2.6	7.6	314
Орто	3.7	3.2	6.9	307
Төртүнчү	5.3	3.1	8.5	312
Эң жогорку	1.3	1.0	2.3	397
Бардыгы	4.0	2.3	6.3	1,637

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

БАЛА ТӨРӨӨ ЧӨЙРӨСҮНДӨГҮ КААЛОО 6

Негизги натыйжалар

- Кыргыз Республикасында никеси бар эркектердин жана аялдардын төрттөн бири баланын төрөлүүсүнө чек койгулары келет, аялдардын 25 пайызы жана эркектердин 24 пайызы мындан ары балалуу болууну каалашпайт, никеси бар аялдардын 2 пайызы жана эркектердин бир пайызы стерилдештирилген.
- Аялдар жана эркектер үй-бүлөнүн орточо өлчөмдө болушун каалашат (аялдар 3,9 бала, эркектер 4,1 бала). Үй-бүлөнүн эң жакшы өлчөмү деп төрт балалуу болууну каалашат (аялдардын 43 пайызы жана эркектердин 39 пайызы бул жооп менен макул).
- Кыргыз Республикасындагы аялдар өздөрү каалаган баланын санына караганда орточо эсеп менен 0.2ден көп балалуу болушат. Демек, төрөттүн жалпы коэффициенти 3.6 далилдүү коэффициент менен чогуу 3.4түү түзсө, анда каалоосуз бала төрөөдөн арылууга болмок эле.
- Жакынкы төрөттүн 95 пайызы респонденттердин билдирүүлөрү боюнча каалоо менен күтүлгөн төрөт болду.

Бала төрөө чөйрөсүндөгү каалоо жөнүндөгү маалыматтар үй-бүлөнү пландоо программалары үчүн чоң мааниге ээ, анткени ал маалыматтар адистерге аялдардын балалуу болууга каалоосун гана эмес, кош бойлуулуктардын күтүлбөгөн жана төрөттөрдүн өз убагында болбогон учурларынын жайымдуулугун баалоону пландоо боюнча мүмкүнчүлүктөрдү берет. Бала төрөө чөйрөсүндөгү каалоо жөнүндөгү маалыматтар төрөлүүлөр өлкөдө келечекте да өнүгүшү мүмкүн экендигине багыттап көрсөтөт. КР МДИ-2012де аялдар менен эркектерге алардын бала төрөөгө карата каалолорун аныктоо үчүн бир катар суроолор берилди. Алынган маалыматтар респонденттердин баланын төрөлүүсүнө карата сандык баасы үчүн колдонулду: мисалы, аялдардын бала төрөөнү өмүр бою токтотууну каалашкандыгы же кийинки кош бойлуулукка чейин убактылуу токтотуп турууну каалашкандыгы. Маалыматтар ошондой эле бойго бүтүрбөөчү каражаттарды колдонуу жана бала төрөөнү кийинкиге калтыруу, бала төрөөнү чектөө үчүн муктаждыктардын эсеби менен үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктарды баалоо жөнүндөгү маалыматтар менен айкалышкан суроолорду аныктоо үчүн да колдонулушу мүмкүн. Балдардын идеалдуу саны бала төрөө чөйрөсүндөгү каалоонун аял менен эркектин каалоо менен күткөн кош бойлуулуктан кийинки балдарынын жалпы санын, эгер азыр ошол учурга кайрылып барса, баарын кайрадан башташарын чагылдырган маанилүү бир көрсөткүч болуп саналат. Балдардын идеалдуу саны жөнүндө маалыматтар эки ченемди көрсөтөт. Биринчиден, бул маалыматтар балалуу боло элек аялдарга карата келечектеги төрөө (бул баскычта кандай аялдар бала төрөөгө карата каалоолорун ишке ашыра алышы мүмкүн) түшүнүгүн берет. Экинчиден, балдардын идеалдуу санында өткөн төрөлүүлөрдүн көбөйүшү каалоосуз төрөөнүн көрсөткүчү болуп саналат. Бул бөлүмдө талкууланган кийинки темалар - төрөлүүнү пландоо жана каалоосуз бала төрөөнүн төрөлүүнүн коэффициентине тийгизген таасири.

Бала төрөө чөйрөсүндөгү каалоо менен байланышкан көрсөткүчтөрдүн интерпретациясы дайыма татаал болот, анткени респонденттердин билдирген бала төрөө чөйрөсүн жогору баалоо жөнүндө маалыматтары гипотетикалык жактан белгилүү мааниде болуп саналарын түшүнүүгө туура келет, демек өзгөрмөлүүлүгү аныкталган. Ошентсе да, бала төрөө чөйрөсүндөгү каалоо жөнүндөгү маалыматтар үй-бүлөнүн каалагандай көлөмүнө (балдардын санына) жетүү үчүн үй-бүлөлүү түгөйлөр же айрым жактар аракеттенген баскычта келечектеги баланын төрөлүшүнө багыт көрсөтөт.

6.1 Көп балалуу болууга каалоо

Көп балалуу болууну каалоо жөнүндө маалымат келечектеги репродуктивдик жүрүм-турумдарды түшүнүү үчүн маанилүү. Үй-бүлөнү пландоо боюнча тийиштүү жана жеткиликтүү кызмат көрсөтүү ушулдай маалыматтардын болушунан көз каранды. КР МДИ-2012де балдар төрөлүүсү тууралуу каалоолорду түшүнүү үчүн кыргыз аялдары менен эркектеринен дагы бир балалуу болууну каалагандыктары, кааласа кайсы мөөнөттө экендиги тууралуу сурадык. Суроолор кош бойлуу аялдарга карата башкача түзүлгөн, аларга учурдагы кош бойлуулугу бүткөндөн кийин дагы балалуу болгусу келгендиктери жөнүндө суроолор берилди. Стерилдештирилген аялдар жана эркектер мындан ары балалуу болууну каалабагандардын категориясына киришет, ошондуктан аларга келечекте балалуу болуу каалоосу жөнүндө суроолор берилбеди.

6.1-таблицада никеси бар аялдар менен эркектерден сурамжылоо жүргүзүү учурундагы тирүү балдардын саны боюнча бала төрөөгө каалоосу көрсөтүлөт (учурдагы кош бойлууларды кошкондо). Кыргыз Республикасында никеси бар аялдардын көпчүлүгү өзүнүн келечектеги бала төрөөсүн көзөмөлдөөнү каалашарын билдиришти (6.1-графиги). Жалпысынан аялдардын төрттөн биринен көбүрөөгү бала төрөөнү токтоткулары келет, же мындан ары балалуу болгулары келбегени үчүн (25 пайызы), же аларга стерилдештирүү боюнча операция жасалган (2 пайызы). Мындан тышкары, аялдардын 10 пайызы боюнда болбой жатканын маалымдашкан. Никеси бар аялдардын 46 пайызы жакынкы убакытта балалуу болууну каалашат, бирок 16 пайызы гана жакынкы эки жыл ичинде балалуу болууну каалашат, ал эми 28 пайызы эки же андан көбүрөөк жылга баланын төрөлүшүн токтото турууну туура көрүшөт. Кыргыз Республикасында никеси бар аялдардын ар бир бешинчиси (19 пайызы) бала төрөө чөйрөсүндөгү каалоодо өзүнүн тийиштүү чечимин кабыл ала электигине байланыштуу, кийинки балалуу болууну каалаган-каалабагандыгына (17 пайызы), эгер кааласа, качан аны төрөрүнө (2 пайызы) ишенбейт.

6.1-таблица. Бала төрөө чөйрөсүндөгү тирүү балдардын санынан көз каранды каалоо

Азыркы учурда никеси бар 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин алардын балалуу болуу каалоолору боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Балалуу болууга каалоо	Тирүү балдардын саны							Бардыгы
	0	1	2	3	4	5	6+	
Аялдар[1]								
Кийинки балалуу болууну каалайт[2]	80.3	25.8	16.9	9.4	4.3	1.8	1.3	16.3
Кийинки балалуу болууну кечирээк каалайт[3]	1.1	48.1	40.1	25.8	10.3	8.0	2.3	27.7
Кийинки балалуу болууну каалайт, бирок качан экенин чече элек	4.3	4.2	2.9	2.1	0.9	0.5	0.0	2.4
Чече элек	1.3	9.9	15.7	21.6	23.4	19.4	15.1	16.8
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.2	3.9	13.7	28.0	49.2	51.5	54.4	24.5
Стерилдештирилген[4]	0.8	0.3	1.1	1.6	2.4	3.6	4.9	1.6
Тукумсуздук	12.0	7.7	8.8	10.8	9.0	14.8	21.0	10.1
Өткөрүлүп жиберилген	0.0	0.1	0.6	0.7	0.5	0.5	1.0	0.5
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Аялдардын саны	271	970	1,326	1,279	847	406	157	5,256
Эркектер[5]								
Кийинки балалуу болууну каалайт[2]	76.7	32.4	20.3	18.9	10.5	5.6	(2.2)	21.6
Кийинки балалуу болууну кечирээк каалайт[3]	1.3	42.5	44.4	29.2	16.8	7.8	(5.8)	30.0
Кийинки балалуу болууну каалайт, бирок качан экенин чече элек	11.3	7.6	4.5	1.7	0.3	0.0	(0.0)	3.5
Чече элек	5.5	11.9	20.5	24.4	21.3	14.8	(15.7)	18.8
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	1.0	2.6	9.2	24.3	46.4	66.9	(75.4)	23.5
Стерилдештирилген[4]	0.0	0.0	0.0	0.0	2.3	1.2	(0.0)	0.5
Тукумсуздук	1.7	1.6	1.0	1.0	2.3	3.1	(0.0)	1.5
Өткөрүлүп жиберилген	2.5	1.4	0.1	0.5	0.1	0.6	(0.9)	0.6
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Эркектердин саны	67	261	377	356	237	101	43	1,443

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.
[1] Тирүү балдардын саны азыркы кош бойлуулукту камтыйт.
[2] Эки жыл ичинде кийинки балалуу болууну каалайт.
[3] Кийинки баласынын төрөлүүсүн 2 же андан көп жылга калтыргысы келет.
[4] Аялдардын жана эркектердин дагы стерилдештирүү камтыйт.
[5] Тирүү балдардын саны эгерде респонденттин аялы кош бойлуу болсо, дагы бир кошумча бала кошулат.

Төрөлүүнү чектөөгө каалоо тирүү балдардын санынан көз каранды көбөйөт (6.1-таблица). Мисалы, күйөөсү бар балалуу боло элек аялдардын көпчүлүгү (80 пайызы) тез убакыттын ичинде балалуу болууну каалашат. Тескерисинче, үч балалуу аялдардын 30 пайызы мындан ары балалуу болууну каалабайт же аларга стерилдештирүү боюнча операция жасалган, ушундай аялдардын үлүшү алты же андан көп балдары бар аялдардын арасындагы 59 пайызга чейин өсөт.

КР МДИ-1997нин маалыматтары менен салыштырганда Кыргыз Республикасынын аялдарынын ичинен бала төрөөнү чектөөнүн тенденциясынын төмөндөшү байкалды. 1997-жылдагы никеси бар аялдардын жарымынан азыраагы (47 пайызы) 2012-жылдагы аялдардын 26 пайызына караганда мындан ары балалуу болууну каалашпайт. Ошол эле убакта дагы бир балалуу болууну каалаган аялдардын пайызы 41 пайыздан 46 пайызга чейин көбөйгөн. Өзүлөрүнүн каалоолоруна ишене албаган аялдардын пайызы 1997-жылдагы 7 пайыздан 2012-жылдагы 17 пайызга чейин өстү.

Никеси бар эркектердин балалуу болууну каалоосу никеси бар аялдардын каалоосу менен окшош. Анткен менен аялдардан айырмаланып, эркектердин анча көп эмес пайызы тукумсуздукка кабылганын маалымдашты (2 пайызга 10 пайыз) жана эркектердин эң жогорку пайызы аялдардан айырмаланып, эки жыл ичинде кийинки балалуу болууну каалагандыктарын маалымдашкан (22 пайызга 16 пайыз).

6.1-график

Никеси бар аялдардын арасындагы бала төрөөгө карата каалоо

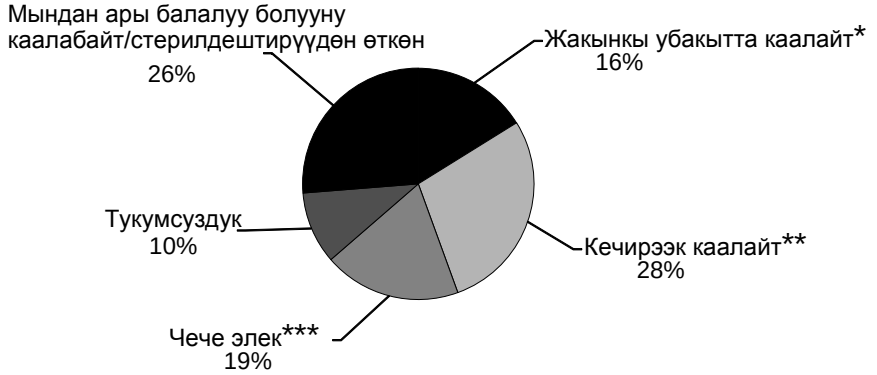

* Кийинки эки жылдын ичинде
** 2 жылдан кийин
***Дагы балалуу болууну каалайт, бирок качан экендигин же балалуу болууну чече элек.

КР МДИ-2012

6.2 Бала төрөөнү чектөөгө каалоо

Мындан ары балалуу болууну каалабаган аялдардын үлүшү бала төрөө чөйрөсүндөгү каалоодо маанилүү жана жеңил түшүнө турган ченем болуп саналат. 6.2.1-таблицада учурда никеси бар бала чектөөнү каалаган аялдардын балдарынын, айыл жана шаар жеринен, регионунан, билим деңгээлинен жана жетиштүү жашоо квинтилинен көз каранды пайызы көрсөтүлгөн. Шаар жана айыл жерлери жана жетиштүү жашоо квинтилинин ортосундагы айырмачылыктар аябай эле аз. Бала төрөөнү чектөөнү каалаган аялдардын арасындагы олуттуу айырмачылыктар облустар боюнча байкалат, Баткен облусунда 37 пайыздан Ош облусундагы 13 пайызга чейин өзгөрөт. Калган региондордо бул көрсөткүчтөр 25 пайыздан 34 пайызга чейин өзгөрөт.

Бала төрөөнү чектөөнү каалоодогу өзгөрүүлөрдүн аялдардын билим деңгээли боюнча билимдин башталгыч/орто кесиптик деңгээлине чейин так мүнөзү жок. Аялдардын билим деңгээлинин жогорулаганы мындан ары балалуу болууну каалабоо ыктымалдуулугун жаратат. Бирок жогорку билимдүү аялдар (20 пайыз) орто же башталгыч/орто кесиптик билими барлардан айырмаланып (28 жана 36 пайыз) балалуу болууну көп каалашпайт.

6.2.1-таблица Бала төрөөнү чектөөгө каалоо: Аялдар

Азыркы учурда никеси бар, бала төрөөнү чектөөнү каалаган 15-49 жаштагы аялдардын тирүү балдардын санынан жана негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Тирүү балдардын саны[1]							Бардыгы
	0	1	2	3	4	5	6+	
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	2.0	6.6	20.3	34.6	61.0	63.7	*	27.0
Айыл	0.3	2.8	11.5	27.4	48.5	53.1	58.4	25.7
Облусу								
Ысык-Көл	(2.4)	2.5	16.0	32.5	54.5	(64.7)	*	29.9
Жалал-Абад	(0.0)	0.7	9.4	31.7	47.3	60.9	(52.6)	26.5
Нарын	*	1.8	9.9	27.5	50.3	(67.2)	(70.5)	30.6
Баткен	(0.0)	2.4	15.7	44.2	68.7	76.2	(75.0)	36.7
Ош	(3.8)	0.0	2.8	9.5	26.2	27.7	(37.3)	12.8
Талас	(0.0)	1.6	7.4	28.1	58.6	82.8	*	34.1
Чүй	*	8.7	24.1	36.2	69.2	(61.8)	*	30.3
Бишкек шаары	(0.0)	8.5	18.3	34.2	67.2	*	*	25.0
Ош шаары	(0.0)	7.1	22.3	51.0	69.3	*	*	31.3
Эненин билими								
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*
Негизги жалпы	(0.0)	0.0	6.1	17.1	(36.3)	*	*	12.6
Толук орто	2.5	1.6	13.6	30.2	48.7	50.8	56.7	28.1
башталгыч/орто кесиптик	(0.0)	10.9	20.7	36.6	60.9	66.6	(74.4)	36.3
Жогорку	0.0	5.8	15.9	26.8	54.3	(59.0)	*	20.0
Жетиштүү жашоо квинтилдери								
Эң төмөнкү	4.3	0.3	8.8	21.6	47.8	44.6	52.9	25.3
Экинчи	(0.0)	1.3	10.7	30.0	45.8	61.6	52.9	26.9
Орто	0.0	3.7	11.5	29.8	50.6	61.6	(74.8)	26.4
Төртүнчү	(1.1)	4.6	17.3	31.2	56.2	63.3	*	26.8
Эң жогорку	0.0	8.8	21.7	33.9	64.4	(48.8)	*	25.2
Бардыгы	1.0	4.3	14.8	29.6	51.6	55.1	(59.3)	26.1

Эскертүү: Стерилдештирүү боюнча операция жасалган аялдар, мындан ары балалуу болгусу келбеген аял катары каралат.
* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт.

[1] Тирүү балдардын саны азыркы кош бойлуулук кошулат.

6.2.2-таблицада азыркы учурда никеси бар, мындан ары балалуу болууну каалабаган, стерилдештирүү операциясы (уруксуздандыруу) жасалган же аялдарына/өнөктөштөрүнө стерилдештирүү операциясы (уруксуздандыруу) жасалганын маалымдашкан эркектердин пайызы негизги мүнөздөмөлөргө жана тирүү балдардын санына жараша көрсөтүлгөн. Эркектердин балалуу болууну каалоосу аялдардын каалоосунан айырмаланат. Айылдык эркектер шаардык эркектерден айырмаланып, баарынан мурун бала төрөөнү токтотууну каалашат (27 пайызга 18 пайыз). Аялдардай эле, Баткен облусундагы эркектер да баланын төрөөлүүсүн чектөөнү көп каалашат (44 пайызы). Бирок, балалуу болууну каалабаган эркектердин эң аз бөлүгү (2 пайызы) Бишкек шаарында жашашат. Балалуу болууну каалабаган калган региондордо эркектердин пайызы 9 пайыздан 39 пайызга чейин өзгөрөт. Билим жана бала төрөөнү токтотууну каалоонун ортосунда өз ара байланышы даана эмес. Мисалы, никеси бар мындан ары балалуу болууну каалабаган эркектердин үлүшү негизги жалпы билими бар эркектердин 10 пайызынан башталгыч/орто кесиптик же орто билими бар эркектердин 29-30 пайызына чейин өсөт, андан кийин жогорку билими бар эркектерде 11 пайызга чейин төмөндөйт. Бирок жетиштүү жашоо деңгээлинин бала төрөөнү чектөөнү каалоого негативдүү өз ара байланышы бар мыйзам ченемдүүлүк аныкталган. Эң жакыр үй чарбаларында жашаган эркектер эң бай үй чарбаларында жашаган эркектерге караганда мындан ары балалуу болууну көп каалай беришпейт (33 пайызына 11 пайыз).

6.2.2-таблица Бала төрөөнү чектөөгө каалоо: Эркектер

Азыркы учурда никеси бар, бала төрөөнү чектөөнү каалаган 15-49 жаштагы эркектердин тирүү балдардын санынан жана негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Тирүү балдардын саны[1]							Бардыгы
	0	1	2	3	4	5	6+	
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	*	3.5	9.8	19.2	48.8	*	*	17.5
Айыл	(0.0)	1.9	8.9	26.6	48.6	70.3	(73.8)	27.0
Облусу								
Ысык-Көл	*	8	(5.3)	(22.7)	(39.2)	*	*	20.8
Жалал-Абад	*	(0.0)	(11.8)	(49.1)	(58.3)	*	*	34.7
Нарын	*	*	(12.1)	(27.8)	(60.7)	*	*	31.8
Баткен	*	(6.8)	(26.6)	(37.1)	(75.6)	*	*	44.2
Ош	*	(0.0)	10.9	23.6	(66.0)	*	*	34.4
Талас	*	(2.9)	(7.4)	25.1	(28.0)	*	*	23.0
Чүй	*	(6.0)	(7.9)	(12.7)	*	*	*	8.9
Бишкек шаары	*	(0.0)	(0.0)	(0.0)	*	*	*	1.6
Ош шаары	*	*	(24.4)	(54.0)	*	*	*	38.5
Эненин билими								
Билими жок/ башталгыч	*	*	(3.0)	(5.5)	*	*	*	9.7
Негизги жалпы	(1.1)	1.3	10.7	35.7	48.4	73.9	(84.6)	30.1
Толук орто	*	(10.0)	16.5	19.3	51.5	(58.7)	*	28.5
Башталгыч/орто кесиптик	*	1.4	5.7	10.6	(45.6)	*	*	11.0
Жогорку								
Жетиштүү жашоо квинтилдери	*	0.0	5.2	26.3	46.6	(75.8)	*	32.7
Эң төмөнкү	*	2.8	15.4	26.6	61.8	(66.9)	*	31.0
Экинчи	*	5.2	10.0	30.5	54.0	*	*	26.6
Орто	*	(0.0)	8.4	22.3	(38.9)	*	*	18.5
Төртүнчү	*	3.7	6.9	15.3	(37.9)	*	*	11.1
Эң жогорку								
Бардыгы	1.0	2.6	9.2	24.3	48.7	68.1	(75.4)	24.0

Эскертүү: Стерилдештирүү боюнча операция жасалган эркектер же балалуу болууну каалоо жөнүндө суроого аялдарына стерилдештирүү боюнча операция жасалган деп жооп бергендер “мындан ары балалуу болгусу келбеген эркектер” катары каралат. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт.

[1] Эгерде респонденттин аялы кош бойлуу болсо, тирүү балдардын санына бир кошумча бала кошулат.

6.3 Үй-бүлөдөгү балдардын идеалдуу саны

КР МДИ-2012нин респонденттерине алардын ойлору боюнча үй-бүлөнүн идеалдуу көлөмүн аныктоо үчүн эки суроо берилди. Бир да баласы жок аялдар менен эркектерге төмөнкүдөй суроо берилди: “Эгерде силерге жашооңордо төрөгүңөр келген балдардын так өлчөмүн тандоо укугу берилсе, анда алардын саны канча болмок?”. Тирүү балдары бар респонденттерге төмөнкүдөй суроо берилди: “Эгерде балалуу боло элек кезиңерге кайра кайтуу жана жашооңордо төрөгүңөр келген балдардын так санын тандоо укугу берилсе, анда алардын саны канча болмок?”. Бул суроолорго аларда буга чейинки болгон балдарынын санынан көз карандысыз жоопторду алуу болжолдонгон. Ошого да карабастан, респонденттердин балдарынын чыныгы саны менен алар маалымдаган идеалдуу санынын арасында өз ара байланыш бар. Бул өз ара байланыш көп балалуу үй-бүлөлүү болууну каалаган респонденттердин ушул убакытта көп баласы бар экендиги же респонденттер өзүнүн үй-бүлөсүнүн чыныгы көлөмүнө же бул факторлордун комбинациясына дал келтирүү үчүн үй-бүлөнүн идеалдуу көлөмүн жөнгө салышкандыгы менен түшүндүрүлүшү мүмкүн. Ошондой эле, көп балалуу үй-бүлөсү бар респонденттер чакан үй-бүлөлүүлөргө караганда балдардын идеалдуу санынын өлчөмүнүн жогорку көрсөткүчүнө ээ, анткени алар бул позицияны 20-30 жыл мурун аныктай алышкан. Рационализациялаштыруу тенденциясына карабастан, маалыматтар респонденттердин көпчүлүгү балдарынын чыныгы санынан аз балдардын идеалдуу санын маалымдашаарын күбөлөндүрөт. Балдардын идеалдуу саны боюнча 15-49 жаштагы эркектер менен аялдардын тирүү балдардын санынан көз каранды болгон пайыздык бөлүнүшү 6.3-таблицада берилген.

КР МДИ-2012де Кыргыз Республикасынын аялдары 3.9 балалуу болууну идеалдуу деп эсептешкен. Бул КР МДИ-1997 убагында катталган балдардын идеалдуу санынан 0.2 балага көп

(RIOP [Kyrgyz Republic] and Macro International Inc., 1998). Азыркы учурда никеси бар аялдардын арасындагы балдардын орточо идеалдуу саны 4.2 бала болуп саналат, бул КР МДИ-1997 (3.9 бала) менен салыштырмалуу 0.3 балага көп. Беш аялдын экиден көбү (43 пайызы) төрт балалуу болууну каалашат, ошондой эле аялдардын төрттөн бирине жакыны (23 пайызы) беш же андан көп балалуу болууну каалашат. Он аялдан үчөө үй-бүлөдө, эки же үч баланын болуусун туура көрүшөт (ар бири 15 пайыздан).

6.3-таблица. Тирүү балдардын саны боюнча балдардын идеалдуу саны

15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин жана учурда никеси бар бардык респонденттердин балдардын орточо идеалдуу саны жана балдардын идеалдуу саны боюнча пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

.Балдардын идеалдуу саны	Тирүү балдардын саны							Бардыгы
	0	1	2	3	4	5	6+	
Аялдар[1]								
0	0.8	0.2	0.2	0.2	0.0	0.6	0.0	0.4
1	2.7	1.9	0.5	0.4	0.1	0.0	0.0	1.3
2	25.0	21.9	13.6	5.5	1.5	1.6	2.4	14.9
3	16.3	22.8	19.9	11.7	2.2	3.3	1.2	14.6
4	34.0	38.5	47.8	56.5	54.4	25.7	27.4	42.6
5	8.0	6.7	9.7	11.8	14.4	25.9	8.2	10.4
6+	6.0	6.6	7.2	13.0	24.6	39.3	57.3	12.3
Сандык эмес жооп	7.3	1.3	1.0	0.9	2.7	3.6	3.5	3.4
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Аялдардын саны	2,603	1,244	1,497	1,378	894	426	167	8,208
Балдардын орточо идеалдуу саны:[2]								
Бардык аялдар	3.4	3.5	3.8	4.2	4.7	5.2	5.7	3.9
Аялдардын саны	2,412	1,227	1,482	1,365	870	410	161	7,927
Азыркы учурда никеси бар аялдар	3.9	3.7	3.9	4.2	4.7	5.2	5.7	4.2
Азыркы учурда никеси бар аялдардын саны	256	957	1,314	1,266	824	390	151	5,157
Эркектер[3]								
0	1.6	0.2	0.2	0.0	0.3	0.0	(0.0)	0.7
1	1.1	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	(0.0)	0.5
2	14.4	13.1	9.3	2.0	1.1	2.1	(0.0)	9.4
3	23.1	24.5	16.5	16.9	0.8	3.0	(0.0)	17.8
4	32.5	41.3	45.5	42.3	53.5	19.2	(15.5)	38.5
5	14.9	14.4	18.4	22.9	25.1	52.6	(12.8)	19.2
6+	7.7	4.5	6.9	12.9	17.5	20.3	(70.7)	10.6
Сандык эмес жооп	4.6	1.3	3.2	2.9	1.7	2.8	(0.9)	3.3
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Эркектердин саны	962	298	403	363	241	104	43	2,413
Балдардын орточо идеалдуу саны:[2]								
Бардык эркектер	3.7	3.8	4.0	4.4	4.7	5.1	(6.1)	4.1
Эркектердин саны	918	294	390	352	237	101	43	2,335
Азыркы учурда никеси бар эркектер	4.2	3.9	4.1	4.4	4.7	5.1	(6.1)	4.4
Азыркы учурда никеси бар эркектердин саны	65	257	364	346	233	98	43	1,406

Эскертүү: Кашаадагы сандар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт.
[1] Тирүү балдардын санына учурдагы кош бойлуулукту кошулат.
[2] Орточо сан сандык эмес жоопторду берген респонденттерди алып салуу жолу менен эсептелет.
[3] Эгерде респонденттин аялы кош бойлуу болсо, тирүү балдардын санына кошумча бир бала кошулат.

Балдардын чыныгы жана идеалдуу сандарынын ортосунда өз ара жакшы байланыш бар. Бардык аялдардын арасында балдардын идеалдуу санынын орточо мааниси баласы жок аялдардын арасындагы 3.4 баладан алты же андан көп баласы бар аялдардын арасындагы 5.7 балага чейин көбөйөт. Балдардын чыныгы жана идеалдуу сандарынын ортосунда өз ара жакшы байланыш эки фактор менен байланышкан. Биринчиден, бала төрөөгө карата өздөрүнүн каалоолорун ишке ашыра ала турган абалдагы аялдар жана үй-бүлөдө анча көп эмес сандагы балалуу болууну каалаган аялдар көздөгөнүнө жетүү үчүн кайсы бир ченемде аракет кылышат. Экинчиден, мүмкүн, аз балалуу болууну каалаган айрым аялдар өздөрүнүн каалоолорун моюнга алууда кыйынчылыктарды баштан өткөрүштү, эгерде алар бала төрөө процессин кайрадан баштай алышса, каалаган сан катары чындыгында баланын чыныгы санын көрсөтүшмөк. Рационализациялаштыруу тенденциясына карабастан, каалоосуз төрөлүүнүн учурлары жөнүндө маалыматтар беш баласы бар аялдардын дээрлик үчтөн бири (31 пайызы) үй-бүлөнүн идеалдуу көлөмүн өздөрүнүн балдарынын чыныгы санынын аз көрсөткөндүгүн күбөлөндүрөт.

Кыргыз Республикасынын аялдары менен эркектери жалпысынан бирдей санда балалуу болгусу келишет. Жалпысынан бардык эркектердин балдарынын идеалдуу санынын орточо мааниси 4.1 баланы, ал эми азыркы учурдагы никеси бар эркектердики 4.4 баланы түзөт. Болжол менен эркектердин бештен экиси (39 пайызы) төрт, 30 пайызы беш же андан көп жана 18 пайызы үч балалуу болууну идеалдуу деп жооп беришти. Аялдардай эле, эркектердин ичинде дагы балдардын чыныгы жана идеалдуу сандарынын ортосунда өз ара жакшы байланыш бар.

6.4-таблицада 15-49 жаштагы аялдардын балдарынын идеалдуу санынын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык орточо мааниси көрсөтүлгөн. Балдардын идеалдуу саны аялдардын жаш курагынан көз каранды өсөт. Жаш аялдар (15-29 жаш) төрттөн азыраак балалуу болууну каалашат, ошол эле убакта 30 жана андан улуу жаштагы аялдар төрт же андан көп балалуу болууну каалашат. Үй-бүлөдө балдардын идеалдуу саны айыл жеринде шаар жерине караганда кыйла жогору (4.1 жана 3.5 бала) жана үй чарбасынын жетиштүү жашоосунун өсүшү менен төмөндөйт. Үй-бүлөдөгү балдардын идеалдуу санына карата регионалдык айырмачылыктар Бишкек шаарындагы аялдардын арасындагы 3.3 баладан Ош областындагы аялдардын арасындагы 4.4 балага чейин өзгөрөт. Аялдардын билими менен балдардын идеалдуу санынын ортосундагы байланыш тең мааниде эмес.

6.4-таблица. Балдардын орточо идеалдуу саны

15-49 жаштагы бардык аялдар үчүн балдардын идеалдуу санынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды орточо мааниси, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Орточо	Аялдардын саны[1]
Жаш курак, жаш		
15-19	3.5	1,504
20-24	3.6	1,482
25-29	3.9	1,241
30-34	4.0	1,008
35-39	4.2	886
40-44	4.2	922
45-49	4.4	884
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	3.5	2,987
Айыл	4.1	4,940
Облусу		
Ысык-Көл	4.0	645
Жалал-Абад	4.2	1,284
Нарын	4.2	281
Баткен	4.0	543
Ош	4.4	1,531
Талас	4.3	357
Чүй	3.7	1,454
Бишкек шаары	3.3	1,522
Ош шаары	3.6	310
Эненин билими		
Билими жок/ башталгыч	(3.7)	35
Негизги жалпы	3.7	1,062
Толук орто	4.1	3,329
Башталгыч/орто кесиптик	4.0	1,340
Жогорку	3.6	2,160
Жетиштүү жашоо квинтилдери		
Эң төмөнкү	4.4	1,413
Экинчи	4.2	1,401
Орто	4.1	1,460
Төртүнчү	3.8	1,629
Эң жогорку	3.4	2,024
Бардыгы	3.9	7,927

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт.
[1] Сандык эмес жоопторду көрсөткөн аялдардын саны.

6.4 Төрөттү пландоо

КР МДИ-2012де жыйналган маалыматтар каалоосуз төрөттүн деңгээлин баалоо үчүн пайдаланылышы мүмкүн. Бул маалыматтар түгөйлөрдүн төрөттү көзөмөлдөөгө жөндөмдүү болгон

даражалары жөнүндө айрым маалыматтарды берет. 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдарга төрөт же кош бойлуулук бойго бүтүү учурунда каалоо менен болгондугу (пландаштырылган), кийинкиге кааланган (өз убагында эмес) же каалоосуз (пландаштырылбаган) болгондугун аныктоо үчүн акыркы беш жыл ичинде төрөлгөн ар бир бала жана учурдагы ар бир кош бойлуулук тууралуу суроолор берилди. Бул жыйынтыктарды баалоодо аялдар мурунку каалоосуз төрөтүн же азыркы кош бойлуулугун каалоо менен болгон деп айтып коюулары мүмкүн экендигин баамдай билүү керек жана бул маалыматтар каалоосуз төрөттүн чыныгы масштабына толук баа бербөөгө алып келиши мүмкүн.

6.5-таблица изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги төрөттүн көпчүлүгү бойго бүтүү учурунда каалоо менен болгондугун көрсөтөт (95 пайызы). Төрөттүн 3 пайызы гана өз убагында эмес (кечирээк балалуу болууну каалашкан) жана бир пайызы такыр кааланбаган төрөт болгон. 1997-жылдан баштап олуттуу өзгөрүүлөр болду, акыркы үч жыл ичиндеги төрөттүн 86 пайызы гана бойго бүтүү учурунда каалоо менен болсо, 8 пайызы өз убагында эмес болду, ал эми 5 пайызы такыр кааланган эмес (RIOP [Кыргызская Республика] жана Macro International, Inc, 1998).

6.5-таблица. Бала төрөөнү пландоонун статусу

Изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги (учурдагы кош бойлуулуктарды кошкондо) 15-49 жаштагы аялдардын бала төрөө учурундагы энелердин жаш курагынын жана төрөттүн ырааттуулугунун эсеби менен бала төрөөнү пландоодон көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Төрөттүн ырааттуулугу жана энелердин бала төрөө учурундагы жаш курагы	Төрөттү пландоо				Бардыгы	Бала төрөөлүүлөрдүн саны
	Ошол учурда каалаган	Кечирээк каалаган	Каалаган эмес	Өткөрүлүп жиберилен		
Төрөттүн ырааттуулугу						
1	97.8	1.0	0.1	1.1	100.0	1,560
2	94.2	4.5	0.3	1.0	100.0	1,251
3	94.8	3.8	0.7	0.7	100.0	923
4+	93.4	3.0	3.0	0.6	100.0	898
Эненин төрөт учурундагы жаш курагы						
<20	98.5	1.3	0.0	0.3	100.0	321
20-24	95.8	3.1	0.2	0.9	100.0	1,746
25-29	94.6	3.8	0.4	1.2	100.0	1,296
30-34	95.9	2.4	0.9	0.8	100.0	758
35-39	93.6	1.8	4.2	0.4	100.0	380
40-44	90.8	0.6	6.5	2.1	100.0	129
45-49	*	*	*	*	100.0	2
Бардыгы	95.4	2.9	0.8	0.9	100.0	4,634

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

6.5-таблицада каалоо менен болгон бала төрөөнүн үлүшү өтө көп эмес даражада төмөндөп, ал эми каалоосуз төрөттүн үлүшү төрөттүн иретинин көбөйүү ченеминин эсебинде өсүп жаткандыгы көрсөтүлгөн. Биринчи төрөгөндөрдүн 97 пайызы төрөттүн ирети боюнча төртүнчү же андан жогоркулардын 93 пайызына салыштырмалуу каалоо менен төрөт болду. Каалоосуз төрөттөрдүн үлүшү биринчи төрөт учрунуда анча жогору эмес, б.а. 3% түзсө, төртүнчү жана андан жогору учурда төрөттүн ирети боюнча өсөт.

Энелердин төрөп жаткан учурунда жаш курагы боюнча окшош көрүнүш байкалат. Пландалган төрөттүн үлүшү эң кенже жаш курактык топтогу (<20 жаш) энелердин арасында эң жогору (99 пайызга), андан кийин эненин жаш курагынын өсүүсү менен азайат. 40-44 жаштагы аялдардын арасындагы акыркы беш жыл ичиндеги төрөттүн 91 пайызы каалоо менен болгон, ал эми төрөттүн 7 пайызы каалоосуз болгон.

6.5 КААЛОО МЕНЕН БОЛГОН ТӨРӨТТҮН КОЭФФИЦИЕНТИ

Каалоо менен болгон төрөттүн коэффициенти каалоосуз төрөттүн алдын алууда потенциалдык демографиялык натыйжаны өлчөйт. Ал төрөттүн жалпыланган коэффициентиндей эле окшош жол менен эсептелет, бирок муну менен каалоосуз бала төрөө алым көрсөткүчүнөн (эсептегичтен) алынып салынат. Бала төрөө эгер бойго бүтүү учурунда тирүү балдардын саны

респонденттер аташкан балдардын идеалдуу санына караганда төмөн болсо кааланган төрөт болот. Кааланган жана чыныгы төрөттүн ортосундагы айырмачылык аялдар бала төрөө чөйрөсүндөгү өздөрүнүн максаттарына канчалык ийгиликтүү жете алышаарын көрсөтөт. Бул баалоо аялдардын ою боюнча балдардын идеалдуу саны үй-бүлөдөгү балдардын чыныгы санынан аз экендигин моюндарына албагандыктан төмөндөтүлүшү мүмкүн.

6.6-таблицадагы кааланган төрөттүн жалпыланган көрсөткүчү изилдөө алдындагы үч жыл ичиндеги төрөттүн бардык каалоосуз бала төрөөдөн арылууга болгон деңгээлин көрсөтөт. Жалпысынан, Кыргыз Республикасындагы кааланган төрөттүн жалпыланган коэффициенти 3.4 баланы түзөт, 3.6 баланы түзгөн чыныгы төрөттүн жалпыланган коэффициентине караганда (ТЖК) 0.2ге аз. Бул Кыргыз Республикасындагы аялдардын өздөрү каалаган сандагы балдарга караганда 0.2ге көп баласы бар экендигин билдирет жана төрөттүн жалпыланган коэффициенти (ТЖК) эгерде, бардык каалоосуз бала төрөөлөр алдын ала эскертилсе, 6 пайызга төмөн болмок. Эгерде КР МДИ-1997нин жыйынтыктары менен салыштырсак, анда 2012-жылы төрөттүн кааланган жана чыныгы коэффициенти 1997-жылга караганда жогору болгон (3.1 жана 3.4 бала) (RIOP [Кыргыз Республикасы] жана Macro International, Inc, 1998).

6.6-таблица. Кааланган төрөттүн көрсөткүчтөрү

Изилдөө алдындагы үч жылдык мезгилдеги төрөлүүнүн жалпыланган коэффициенти жана каалоо менен төрөлүүнүн негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды жалпыланган коэффициенти, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Каалоо менен болгон төрөлүүлөрднүн жалпыланган коэффициенти	Төрөлүүнүн жалпыланган коэффициенти
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	2.8	3.0
Айыл	3.7	4.0
Облусу		
Ысык-Көл	4.0	4.2
Жалал-Абад	3.7	4.0
Нарын	4.2	4.5
Баткен	4.0	4.4
Ош	3.3	3.7
Талас	4.5	4.8
Чүй	2.9	3.3
Бишкек шаары	2.8	2.9
Ош шаары	2.6	2.7
Эненин билими		
Билими жок/ башталгыч	*	*
Негизги жалпы	3.4	3.7
Толук орто	3.6	4.0
Башталгыч/орто кесиптик	3.7	4.0
Жогорку	3.0	3.2
Жетиштүү жашоо квинтилдери		
Эң төмөнкү	3.6	4.0
Экинчи	3.7	4.1
Орто	3.6	3.9
Төртүнчү	3.7	4.0
Эң жогорку	2.6	2.7
Бардыгы	3.4	3.6

Эскертүү: Коэффициенттер изилдөө алдындагы 1-36 ай ичиндеги 15-49 жаштагы аялдардын бала төрөөлөрүнө эсептелинген. Төрөлүүнүн жалпыланган коэффициентинин окшош көрсөткүчтөрү 5.2-таблицада берилген. * белгиси маалыматтар 125 тен кем эмес аялдарга-жашка негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

Аялдардын ар түрдүү жаш курактык топчолорундагы кааланган жана байкалган төрөлүүлөрүнүн коэффициенттеринин ортосундагы бөлүнүү бирдей мааниде эмес. Шаар жерлеринде, Ысык-Көл облусунда жана Ош, Бишкек шаарларында жашаган аялдар, жетиштүү жашоо деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдеги аялдар жана жогорку билими бар аялдар

өздөрүнүн үй-бүлөсүнүн каалаган көлөмүнө жетүүдө эң ийгиликтүү болушат. Бул аялдардагы чыныгы жана кааланган төрөлүүлөрдүн көрсөткүчтөрүнүн ортосундагы айырма 0.1–0.2 баланы түзөт. Тескерисинче, чыныгы жана кааланган төрөлүүлөрдүн көрсөткүчтөрүнүн ортосундагы айырма өлкө боюнча жетиштүү жашоо деңгээли боюнча эң төмөнкү квинтилдеги аялдардын, билим деңгээли төмөн аялдардын жана айылдык аялдардын арасында орточо деңгээлден ашат.

ҮЙ-БҮЛӨНҮ ПЛАНДОО 7

Негизги жыйынтыктар

- Он аялдын тогузунан көбүрөөгү үй-бүлөнү пландоо ыкмаларынын жок дегенде бир түрү тууралуу угушкан.
- Азыркы учурдагы никеси бар аялдардын үчтөн биринен көбү (36 пайызы) контрацепциянын тигил же бул ыкмасын, негизинен заманбап ыкмаларын (34 пайызы) пайдаланышат.
- Контрацепциянын эң жайылган ыкмасы никеси бар аялдардын 22 пайызы пайдаланган жатын ичине коюлуучу спираль (мындан ары – ЖИС) болуп саналат.
- Контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын пайдалангандардын эң төмөнкү деңгээли Чүй облусунда жашаган аялдардын (29 пайыз) арасында, ошол эле убакытта Нарын облусунда жашаган аялдардын (53 пайыз) арасында контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын пайдалангандардын деңгээли эң жогору.
- Никеси бар аялдардын арасындагы контрацепциянын кандайдыр бир ыкмаларын пайдалануунун деңгээли акыркы он беш жыл ичинде КР МДИ-1997нин жыйынтыктары боюнча 60 пайыздан МИКИ-2006нын жыйынтыктары боюнча 48 пайызга чейин, КР МДИ-2012нин жыйынтыктары боюнча 36 пайызга чейин төмөндөдү. Жыйынтыгында, никеси бар аялдардын арасындагы контрацепциянын кандайдыр бир ыкмаларын пайдалануунун деңгээли 1997-жылдан бери 40 пайызга төмөндөдү.
- Контрацепциянын каражаттарын пайдалануунун деңгээлинин төмөндөшү негизинен ЖИСти пайдалануунун 42 пайызга кыскарышынын эсебинен шартталды, 1997-жылы 38 пайыздан 2006-жылдагы 32 пайызга жана 2012-жылдагы 22 пайызга чейин төмөндөгөн.

  Колдонуучуларды контрацепциянын каражаттары менен камсыздоочу негизги булактар колдонуучулардын ондон жетисин тейлеген мамлекеттик сектордун кызматкерлери болуп саналат.

  Азыркы учурда контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын пайдаланган респонденттердин көпчүлүгүнө контрацепциянын негизделген ыкмасын тандоо үчүн зарыл болгон маалыматтар берилди: колдонуучулардын 72 пайызы кошумча таасирлердин же көйгөйлөрдүн мүмкүндүгү жөнүндө маалымат алышкан, 69 пайызы кошумча таасирлер же көйгөйлөр пайда болгон учурларда керектүү аракеттер тууралуу кеңештерди алышкан жана колдонуучулардын 66 пайызы контрацепциянын башка мүмкүн болгон ыкмалары тууралуу маалыматтарды алышкан.
- Никеси бар аялдардын он сегиз пайызын үй-бүлөнү пландоо маселелери канааттандырылган эмес, алардын 12 пайызы кезектеги кош бойлуулукту кийинкиге калтырышкан жана 6 пайызы мындан ары балалуу болууну каалашпайт.

Бул маселелер репродуктивдүү ден-соолук боюнча программаларында практикалык колдонууга ээ. Аялдардын үй-бүлөнү пландоо ыкмалары жөнүндө маалымдуулук маселелерин талкуулоо контрацепция ыкмаларын пайдалануу үчүн эң башкы шарттардын бири тууралуу түшүнүк берет. Контрацепция ыкмаларын пайдалануунун деңгээли, үй-бүлөнү пландоо программаларынын эң даана жана кеңири кабыл алынган ийгиликтин критерийин чагылдырат. Муктаждыктарга карата контрацепция ыкмаларын пайдалануу маселелерин кароо үй-бүлөнү пландоо боюча көрсөтүлгөн тейлөөлөрдүн аракеттерин күчөтүүдө эң муктаж болгон калктын тобун табууга мүмкүндүк берет. Аялдардын көпчүлүгүнүн контрацепциянын жок дегенде бир ыкмасын колдоноорун эске алсак, программанын мындан аркы өнүгүүсүндө контрацепциянын айрым ыкмаларын колдонууга же контрацептивдик каражаттардын белгилүү түрлөрүн ачып үйрөнүүгө байланышкан практикалык маселелер олуттуу тоскоолдуктарды жаратуусу мүмкүн. КР МДИ-2012нин ушул маселелер боюнча жыйынтыктары үй-бүлөнү пландоо тейлөөлөрүн жакшыртуу боюнча маанилүү колдонмо катары кызмат кылышы мүмкүн.

7.1 КОНТРАЦЕПЦИЯНЫН ЫКМАЛАРЫ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТ

КР МДИ-2012де контрацепциянын ыкмаларын пайдалануу жана маалымдуулуктун деңгээли тууралуу маалыматтар жыйналды. Контрацепция ыкмалары жөнүндө аялдардын маалыматы тууралуу маалыматтарды алуу максатында КР МДИнин анкетасындагы контрацепциянын 12 ыкмасынын аталышы жана/же баяндалышы респонденттерге окулуп берилди, андан кийин респонденттерден бул ыкмалардын ар бири жөнүндө угушкандыгы суралды. Мындан тышкары, респонденттерден кош бойлуулукту алдын алуунун башка ыкмаларын угушкандыгы жөнүндө да сурадык. Андан кийин кош бойлуу эмес аялдарга кош бойлуулукту кийинкиге калтыруу же андан арылуу үчүн азыркы учурда колдонгон (же алардын өнөктөштөрү колдонгон) контрацепциянын кандайдыр бир ыкмалары тууралуу суроолор берилди. Контрацепция каражаттарын пайдаланбаган аялдардан жана кош бойлуу аялдардан кандайдыр бир контрацепциянын ыкмаларын качандыр бир кезде пайдалангандыгы суралды.[1] Талдоо максатында контрацепция ыкмалары таблицаларда эки категорияга бөлүндү: заманбап жана салттык. Заманбап ыкмаларга аялдарды жана эркектерди стерилдештирүү, бойго бүтүрбөөчү таблеткалар, ЖИС, инъекциялар, имплантар, эркектердин жана аялдардын презервативтери, лактациялык аменорея ыкмалары (мындан ары - ЛАЫ) жана чукул контрацепциялар кирет. Салттык ыкмаларга ыргактуулук ыкмасы (календарлык ыкма), токтотулган жыныстык катнаш жана башка салттык ыкмалар кирет.

7.1-таблица. Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымат берүү

Азыркы учурда никеси бар, никеси жок сексуалдык активдүү, контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасы менен кабардар болгон 15-49 жаштагы респонденттердин контрацепциянын белгилүү ыкмаларынан көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Ыкма	Аялдар			Эркектер		
	Бардык аялдар	Азыркы учурда никеси бар аялдар	Никеси жок сексуалдык активдүү аялдар[1]	Бардык эркектер	Азыркы учурда никеси бар эркектер	Никеси жок сексуалдык активдүү эркектер[1]
Кандайдыр бир ыкма	94.5	98.9	100.0	97.6	99.8	100.0
Кандайдыр бир заманбап метод	94.4	98.9	100.0	97.6	99.8	100.0
Аялдар стерилдештирүүсү	42.2	51.5	68.6	27.0	31.7	31.5
Эркектер стерилдештирүүсү	23.7	28.4	63.6	19.8	22.6	25.9
Бойго бүтүрбөөчү таблеткалар	83.8	93.0	93.8	73.6	84.8	86.1
ЖИС	87.1	96.8	94.0	76.9	92.5	82.9
Инъекциялык контрацептивдер	55.2	66.7	66.8	26.0	29.1	34.9
Импланттар	12.9	15.4	33.4	17.2	17.8	24.2
Эркектердин презервативдери	91.9	96.9	97.2	96.8	99.1	99.4
Аялдардын презервативдери	19.5	21.5	53.9	21.5	23.7	30.7
Лактациялык аменорея ыкмасы (ЛАЫ)	22.2	29.7	32.4	4.5	4.4	7.9
Чукул контрацепция	27.7	33.5	53.0	19.8	21.5	38.9
Кандайдыр бир салттык метод	66.6	82.1	88.2	73.1	81.0	90.2
Ыргаактуулук ыкма (календарлык ыкма)	42.2	52.3	60.5	44.4	57.8	51.1
Токтотулган жыныстык катнаш	62.6	77.9	85.7	67.6	74.7	83.9
Башка	1.5	1.9	2.9	0.8	1.1	0.9
Респонденттерге белгилүү ыкмалардын орточо саны,	5.7	6.7	8.1	5.0	5.6	6.0
Респонденттердин саны	8,208	5,256	100	2,413	1,443	216

[1]Акыркы жолу жыныстык катнашта изилдөө жүргүзгөнгө чейинки 30 күн ичинде болгон.

Кыргыз Республикасындагы аялдардын контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдуулугу алда канча жогору. Үй-бүлөнү пландоо зарылчылыгына кабылган никеси бар аялдардын дээрлик бардыгы (99 пайыз) контрацепциянын жок дегенде бир ыкмасы менен кабардар

[1]КР МДИ-2012нин анкетасындагы контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалыматтар тууралуу суроолор КР МДИ-1997нин анкетасындагы жогорудагыдай суроолордон айырмаланат. Жалпысынан, 1997-жылы респонденттерден алгач алардын уккан бардык ыкмаларын санап берүүсү суралган. Аялдардын өздөрү тарабынан айтылбаган ыкмаларга карата контрацепциянын тигил же бул ыкмаларынын сүрөттөлүшү окулуп берилди жана респонденттерден бул ыкма тууралуу угушкандыгы суралды. Аялдардын өздөрү тарабынан эсептелинген ар бир ыкма боюнча же сүрөтөлүшү боюнча аларга белгилүү болгон контрацепция ыкмаларын өздөрү качандыр бир кезде ошол ыкманы пайдалангандыгын сурадык. Акырында аялдардан алардын (же алардын өнөктөштөрү) азыркы учурда кандайдыр бир контрацепциянын ыкмасын пайдалангандыктары тууралуу суроолор берилди.

болгон. Бул аялдардын бардыгы кандайдыр бир заманбап ыкма жөнүндө билишет жана никеси бар аялдардын ондон сегизинен көбүрөөгү (82 пайызы) жок эле дегенде бир салттык ыкманы билишет. Контрацепциянын конкреттүү ыкмалары жөнүндө маалымдуулукту кароодо никеси бар аялдардын арасында заманбап ыкмалардын эң белгилүүсү ЖИС жана эркектердин презервативдери болуп саналат (ар бир ыкмага 97 пайыздан), андан кийинки кезекте бойго бүтүрбөөчү таблеткалар (93 пайыз), инъекциялык контрацептивдер (67 пайыз) жана аялдарды стерилдештирүү (52 пайыз). Никеси бар аялдардын арасында башка заманбап ыкмалар көп белгилүү эмес: 22 пайызы аялдардын презервативи жөнүндө угушкан жана 15 пайызы имплантар тууралуу кабардар болушкан. Салттык ыкмаларды алып карасак, анда никеси бар аялдардын 78 пайызы токтотулган жыныстык катнаш, ал эми 52 пайызы календарлык ыкма жөнүндө угушкан.

Респонденттерге белгилүү ыкмалардын орточо саны, үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалымат деңгээли тууралуу болжолдуу көрүнүштү чагылдырат. 7.1-таблицада көрсөтүлгөндөй, орточо эсеп менен Кыргыз Республикасындагы никеси бар аялдар дээрлик жети ыкма (6.7) менен кабардар болушкан.

Кыргыз Республикасындагы аялдардын акыркы 15 жыл ичиндеги контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдуулугунун деңгээли никеси бар аялдардын арасында 1997-жылы 100 пайызды жана 2012-жылы 99 пайызды жана жалпы аялдардын санынын ичинен 1997-жылы 97 пайызды 2012-жылы 95 пайызды түзүү менен туруктуу жогорку бойдон калууда: Никеси бар аялдардын ичинде эркектердин презервативдери жана бойго бүтүрбөөчү таблеткалар жөнүндө маалымдуулуктун деңгээли 1997-жылдагы 73 пайыз жана 85 пайыздан, 2012-жылдагы 93 жана 97 пайызга чейин өстү, бирок аялдарды стерилдештирүү жөнүндө маалымдуулуктун деңгээли 1997-жылдагы 59 пайыздан 2012-жылдагы 52 пайызга чейин төмөндөдү. Жалпысынан никеси бар аялдар контрацепциянын ыкмалары жөнүндө орточо эсеп менен 2012-жылдагы 6.7 ыкмага караганда 1997-жылы[2] 5,6 ыкма менен кабардар болушкан (КР ССМнин акушердин иштер жана педиатрия, Макро Интернешнл, 1998).

Никеде турган эркектердин арасында дээрлик 100 пайызы контрацепциянын ыкмалары жок эле дегенде бир ыкмасы жана бир заманбап ыкмасы тууралуу билишет. Никеси бар эркектердин арасында эң белгилүү заманбап ыкма презервативдер (99 пайызы), ЖИС (93 пайызы) жана бойго бүтүрбөөчү таблеткалар (85 пайызы) болуп саналат. ЛАЫ (МЛА) эркектердин арасында эң аз белгилүү ыкма болуп саналат (4 пайызы). Никеси бар эркектердин ондон сегизинен көбүрөөгү (81 пайызы) жок эле дегенде бир салттык ыкманы билишет: 75 пайызы токтотулган жыныстык катнаш жана 58 пайызы календарлык ыкма жөнүндө билишет.

Орточо эсеп менен никеси бар эркектер никеси бар аялдарга караганда бир ыкмага аз билишет (6.7 ыкмага 5.6 ыкма).

7.2 КОНТРАЦЕПЦИЯНЫН ЫКМАЛАРЫН АЗЫРКЫ УЧУРДА КОЛДОНУУ

Контрацепция каражаттарын пайдалануунун азыркы деңгээли репродуктивдүү ден соолукту пландоо программаларынын ийгиликтүүлүгүнүн эң кеңири колдонулган жана баалуу көрсөткүчтөрү болуп саналат. Мындан тышкары, бул маалыматты контрацепциянын ыкмаларын колдонуу менен байланышкан төрөттүн деңгээлинин төмөндөшүн баалоо үчүн пайдаланууга болот.

Контрацепция ыкмаларын азыркы учурда колдонуу жөнүндө маалыматтарды алуу максатында изилдөө жүргүзүү учурундагы кош бойлуу эмес КР МДИдеги бардык аял-респонденттерден алардын (же алардын өнөктөштөрү) азыркы учурда контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын колдонгондугу тууралуу суралды. 7.2-таблицада бардык аялдардан жана никеси бар

[2] КР МДИ-1997ни жүргүзүүдө респонденттерге эркектер презервативдери, «лактациялык аменорея ыкмасы», аялдар презервативдери, имплантык жана чукул контрацепциялар жөнүндө конкреттүү суроолор берилген эмес.

аялдардын контрацепциянын ыкмаларын учурда колдонуусунун жаш курактан көз каранды болгон деңгээли көрсөтүлгөн. КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө никеси бар аялдардын үчтөн биринен көбүрөөгү (36 пайызы) азыркы учурда контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын колдонгондугу аныкталды. Колдонуучулардын көпчүлүгү заманбап кандайдыр бир ыкмаларды колдонушат, 3 пайызы гана салттык ыкманы колдонушат. Контрацепциянын эң тараган ыкмасы никеси бар аялдардын 22 пайызы пайдаланган ЖИС болуп саналат. Демек, контрацепция каражаттарын пайдаланган аялдардын үчтөн экиси ЖИСти колдонот. Эркектердин презервативдерин никеси бар аялдардын 8 пайызы колдонот. Бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды жана токтотулган жыныстык катнаш ыкмасын колдонгон аялдарды стерилдештирүүгө токтолсок, анда алардын ар бирин никеси бар аялдардын эки пайызы колдонушат. Аялдардын бир пайыздан азыраагы инъекциялык контрацептивдерди, ЛАЫ же календарлык ыкманы колдонору тууралуу маалымдашкан.

7.2-таблицада контрацепциянын ыкмаларын учурда колдонуу жаш курактан көз каранды өзгөргөндүгү көрсөтүлгөн. Жыйынтыктар жаш өзгөчөлүгүнө жараша никеси бар аялдар арасында контрацепциянын ыкмаларын пайдалануунун кайтарылган U-түрдөгү кыйыр таралуусуна дал клет. Контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун деңгээли жаш аялдар арасында төмөн (себеби үй-бүлө түзүүнүн эрте баскычында болгондуктан), ошондой эле улуу жаш курактагы аялдардын арасында (алардын кээ бирөө балалуу боло алышпайт) орто жаш курактагы аялдарга караганда төмөн. Контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун деңгээли 20 жаштан жаш никеси бар аялдарда бир кыйла төмөн, бирок жаш курактын өсүүсү менен кескин өсөт, 30-34 жаштагы аялдардын арасында эң жогорку чекке (50 пайызы) жетүү менен, 45-49 жаш курактагы аялдардын арасындагы 30 пайызга чейин төмөндөйт. Бардык жаш курактагы топтордо контрацепциянын эң көп колдонулган ыкмасы ЖИС болуп саналат. 30-34 жаштагы аялдардын 10 пайызы эркектердин презервативдерин пайдаланышарын айтышкан.

7.2-таблица. Жаш өзгөчөлүгүнө жараша контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуу

15-49 жаш курактагы бардык аялдардын жана азыркы учурда никеси бар аялдардын контрацепциянын ыкмаларын учурда колдонуусуна ылайык жаш курактан көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курак	Ыкманын бир түрү	Заманбап ыкманын бир түрү	Заманбап ыкма								Салттык ыкманын бир түрү	Салттык ыкма			Азыркы учурда колдонуш-пайт	Бардыгы	Аялдар-дын саны
			Аялдар стерили-зациясы	Бойго бүтүр-бөөчү таблетка-лар	ЖИС	Инъекция-лык контра-цептив-дер	Эркектер-дин презерва-тивдери	Көбүк/желе/диафраг-ма	ЛАЫ	Башка		Ыргаактуулук ыкмасы/ календар-лык ыкма	Токтотул-ган жыныстык катнаш ыкмасы	Башка			
Бардык аялдар																	
15-19	0.6	0.6	0.0	0.0	0.2	0.0	0.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	99.4	100.0	1,637
20-24	14.1	12.8	0.0	0.9	6.5	0.0	5.2	0.1	0.1	0.0	1.3	0.0	1.3	0.0	85.9	100.0	1,527
25-29	27.4	26.0	0.0	2.0	14.5	0.2	8.6	0.0	0.6	0.1	1.3	0.0	1.3	0.0	72.6	100.0	1,265
30-34	44.0	41.8	2.0	1.6	27.5	0.9	9.8	0.0	0.0	0.0	2.2	0.0	2.2	0.0	56.0	100.0	1,028
35-39	42.1	37.7	1.9	1.6	26.0	0.8	7.4	0.0	0.1	0.0	4.3	0.4	3.7	0.2	57.9	100.0	915
40-44	39.9	36.7	3.3	1.4	27.5	0.5	4.0	0.0	0.1	0.0	3.2	0.5	2.6	0.1	60.1	100.0	928
45-49	24.7	23.2	2.6	0.5	15.1	0.3	4.4	0.0	0.0	0.2	1.5	0.3	1.2	0.0	75.3	100.0	908
Бардыгы	24.4	22.7	1.1	1.1	14.6	0.3	5.3	0.0	0.1	0.0	1.7	0.2	1.5	0.0	75.6	100.0	8,208
Азыркы учурда никеси бар аялдар																	
15-19	5.2	5.2	0.0	0.5	2.4	0.0	1.5	0.0	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	94.8	100.0	158
20-24	21.8	19.5	0.0	1.0	10.6	0.1	7.6	0.1	0.2	0.0	2.3	0.1	2.2	0.0	78.2	100.0	896
25-29	30.9	29.6	0.0	2.1	16.7	0.2	9.6	0.0	0.7	0.2	1.3	0.1	1.3	0.0	69.1	100.0	1,061
30-34	49.5	46.9	1.6	1.9	31.9	1.0	10.4	0.0	0.1	0.0	2.6	0.0	2.6	0.0	50.5	100.0	867
35-39	47.2	42.2	2.2	1.8	29.4	0.9	7.8	0.0	0.1	0.0	5.0	0.5	4.2	0.2	52.8	100.0	801
40-44	46.4	42.8	3.7	1.7	31.9	0.6	4.9	0.0	0.1	0.0	3.6	0.6	2.9	0.1	53.6	100.0	758
45-49	30.4	28.5	3.3	0.7	18.6	0.4	5.5	0.0	0.0	0.0	2.0	0.4	1.5	0.0	69.6	100.0	716
Бардыгы	36.3	33.7	1.6	1.5	22.1	0.5	7.7	0.0	0.2	0.0	2.6	0.2	2.3	0.1	63.7	100.0	5,256

Эскертүү: Эгерде бир методдон көбүрөөк айтылса, анда бул таблицада эң натыйжалуусу каралат.

ЛАЫ = Лактациялык аменорея ыкмасы

7.3. Негизги мүнөздөмөлөрүнө жараша контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуу

7.3-таблицада азыркы учурда никеси бар эркектердин арасында контрацепциянын ыкмаларынын негизги мүнөздөмөлөрнө жараша азыркы учурда колдонулушу берилген. Таблица калктын негизги топторундагы контрацепциянын ыкмаларын учурда колдонуунун деңгээлин салыштырууга мүмкүндүк берет. Таблицадан ар түрдүү топтордогу контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонгон респонденттердин арасындагы комбинациясындагы айырмачылыктарды көрүүгө болот.

Контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун деңгээлинин өзгөрүүсүнүн балдардын санынан көз каранды анализи Кыргыз Республикасындагы аялдардын өтө аз саны (2 пайызы) жок дегенде бир балалуу болгонго чейин контрацепциянын каражаттарын колдонбостугун күбөлөндүрөт. Контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун деңгээли аялдардын экиден көбүрөөк балалуу болмоюнча төмөн бойдон кала берет, 3-4 балалуу аялдардын контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуулары 47 пайызды түзөт, бул 1-2 балалуу аялдарга (32 пайызы) караганда бир кыйла жогору. Контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун деңгээли 5 же андан көп баласы бар аялдарда бир аз (43 пайызга чейин) төмөндөйт.

Шаарда же айылда жашаган никеси бар аялдарда контрацепциянын ыкмаларын колдонуу айырмачылыктары көп эмес (39 жана 35 пайыз). Чүй облусунда жашаган никеси бар аялдар контрацепциянын кандайдыр бир ыкмаларын эң аз пайдаланышат (29 пайыз), ал эми Нарын облусундагы аялдар каалаган бир ыкманы пайдалануда эң жогорку көрсөткүчкө ээ (53 пайызы). Жогоруда айтылгандай, контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун деңгээли билимдин деңгээли менен бирге өсөт. Жогорку билимдүү аялдар контрацепциянын кандайдыр бир ыкмаларын бүтө элек орто билими бар аялдарга караганда көп колдонушат (38 жана 39 пайызга 28 пайыз). Контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын колдонуунун деңгээлиндеги жетиштүү жашоо деңгээлинен көз каранды олуттуу айырмачылыктар байкалган жок.

Контрацепция айрым ыкмаларын колдонуу түзүмүндө бардык жаш курактык топтордогу айкалыштырылган ыкмаларын колдонуу учурларында, балалуу боло элек никеси бар аялдардын эң көп колдонгон эркектер презервативдерин кошпогондо, ЖИСти колдонуу басымдуулук кылат. Экинчиден, бардык топтордогу эң көп таралган ыкма эркектердин презервативдерди пайдалануусу болуп саналат.

7.3-таблица. Негизги мүнөздөмөлөрүнө көз каранды болгон контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуу

15-49 жаштагы азыркы учурда никеси бар аялдардын азыркы учурда колдонгон контрацепциянын ыкмасына ылайык негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Ыкманын бир түрү	Заманбап ыкманын бир түрү	Заманбап ыкма								Салттык ыкманын каалаган бир түрү	Салттык ыкма			Азыркы учурда пайдаланышпайт	Бардыгы	Аялдардын саны
			Аялдар стерилизациясы	Бойго бүтүрбөөчү таблеткалар	ЖИС	Инъекциялык контрацептивдер	Эркектердин презервативдери	Көбүк/желе/диафрагма	ЛАЫ	Башка		Ыргаактуулук ыкмасы/календарлык ыкмасы	Токтотулган жыныстык катнаш ыкмасы	Башка			
Балдардын саны																	
0	2.2	2.2	0.5	0.2	0.0	0.0	1.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	97.8	100.0	444
1-2	31.8	28.8	0.8	1.7	17.1	0.1	8.8	0.1	0.2	0.1	3.0	0.3	2.7	0.1	68.2	100.0	2,243
3-4	46.8	43.8	2.0	1.7	30.7	0.7	8.4	0.0	0.3	0.0	3.0	0.2	2.7	0.0	53.2	100.0	2,037
5+	43.3	41.5	4.2	1.3	28.7	2.0	5.3	0.0	0.1	0.0	1.7	0.5	1.3	0.0	56.7	100.0	532
Жашаган жеринин тиби																	
Шаар	38.9	34.2	1.6	1.6	20.5	0.1	10.4	0.0	0.1	0.0	4.6	0.4	4.1	0.1	61.1	100.0	1,684
Айыл	35.1	33.4	1.6	1.5	22.9	0.7	6.3	0.0	0.3	0.1	1.7	0.2	1.5	0.0	64.9	100.0	3,572
Облусу																	
Ысык-Көл	37.7	36.7	1.3	1.9	27.5	0.1	5.2	0.0	0.5	0.0	1.0	0.3	0.5	0.2	62.3	100.0	468
Жалал-Абад	37.5	34.5	0.8	1.0	22.6	0.8	9.0	0.0	0.4	0.0	3.1	0.4	2.7	0.0	62.5	100.0	942
Нарын	53.2	53.2	2.3	2.8	43.2	0.0	4.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	46.8	100.0	209
Баткен	33.3	28.6	1.5	1.2	14.9	1.5	8.9	0.0	0.6	0.0	4.7	0.5	4.2	0.0	66.7	100.0	444
Ош	31.8	30.5	2.7	1.1	21.4	1.1	4.3	0.0	0.0	0.0	1.3	0.0	1.3	0.0	68.2	100.0	1,049
Талас	46.7	45.5	3.3	2.6	33.1	0.2	5.3	0.0	1.0	0.0	1.3	0.3	1.0	0.0	53.3	100.0	272
Чүй	29.4	27.8	1.2	1.8	15.7	0.0	8.8	0.1	0.0	0.2	1.6	0.0	1.6	0.0	70.6	100.0	937
Бишкек шаары	42.9	36.6	1.0	1.4	21.8	0.0	12.4	0.0	0.0	0.0	6.3	0.5	5.6	0.2	57.1	100.0	750
Ош шаары	33.0	31.0	1.7	2.9	21.4	0.0	5.0	0.0	0.0	0.0	2.0	0.6	1.5	0.0	67.0	100.0	184
Билими																	
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	0.0	*	0.0	*	*	*	*	*	*	17
Негизги жалпы	28.0	26.9	0.9	0.9	17.4	1.2	6.4	0.0	0.0	0.0	1.1	0.0	1.1	0.0	72.0	100.0	470
Толук орто	36.2	33.9	1.7	1.5	24.2	0.4	5.8	0.0	0.2	0.0	2.3	0.1	2.2	0.0	63.8	100.0	2,442
Башталгыч/орто кесиптик	39.1	36.7	2.1	1.5	24.1	0.4	7.8	0.0	0.5	0.2	2.4	0.4	1.7	0.3	60.9	100.0	967
Жогорку	37.7	33.8	1.2	1.8	18.7	0.5	11.3	0.1	0.1	0.0	3.9	0.6	3.4	0.0	62.3	100.0	1,360
Жетиштүү жашоо квинтилдери																	
Эң төмөнкү	37.8	36.4	1.9	2.0	27.1	0.9	4.3	0.0	0.3	0.0	1.4	0.1	1.4	0.0	62.2	100.0	1,016
Экинчи	37.0	35.2	2.3	1.5	23.6	0.6	7.0	0.0	0.2	0.0	1.8	0.4	1.4	0.0	63.0	100.0	1,044
Орто	34.9	32.6	1.3	1.5	20.8	0.8	8.0	0.0	0.3	0.0	2.2	0.2	2.1	0.0	65.1	100.0	1,081
Төртүнчү	32.4	30.5	1.4	1.2	19.9	0.1	7.3	0.1	0.2	0.2	2.0	0.1	1.8	0.1	67.6	100.0	1,110
Эң жогорку	39.8	34.0	1.2	1.5	19.4	0.1	11.8	0.0	0.0	0.0	5.8	0.6	5.1	0.2	60.2	100.0	1,004
Бардыгы	36.3	33.7	1.6	1.5	22.1	0.5	7.7	0.0	0.2	0.0	2.6	0.2	2.3	0.1	63.7	100.0	5,256

Эскертүү: Эгерде бир методдон көбүрөөк айтылса, анда бул таблицада эң натыйжалуусу каралат.

* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

ЛАЫ = Лактациялык аменорея ыкмасы

7.4 КОНТРАЦЕПЦИЯНЫН ЫКМАЛАРЫН АЗЫРКЫ УЧУРДА КОЛДОНУУНУН ТЕНДЕНЦИЯСЫ

Кыргыз Республикасындагы контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун азыркы учурда тенденциясы жөнүндө маалыматтарды алуу максатында КР МДИ-2012 жыйынтыктарын МИКИ-2006 жана КР МДИ-1997нин маалыматтары менен салыштырууга болот. 7.4-таблицада жана 7.1-графикте никеси бар аялдардын арасында акыркы он беш жыл ичинде контрацепцияны пайдалануунун деңгээли бир кыйла төмөндөгөнү көрсөтүлгөн: КР МДИ-1997деги 60 пайыздан МИКИ-2006деги 48, КР МДИ-2012деги 36 пайызга чейин (40- пайыздык төмөндөө).

Контрацепциянын ыкмаларын пайдалануунун деңгээлинин төмөндөшү негизинен контрацепциянын заманбап ыкмаларынын 31 пайызга кыскарышы менен шартталат (1997-ж. - 49 пайыз, 2006-ж. - 46 пайыз жана 2012-ж. - 34 пайыз). ЖИСти пайдалануунун олуттуу төмөндөшү байкалат; ЖИСти пайдаланган аялдардын үлүшү 1997-жылдагы 38 пайыздан 2006-жылдагы 32 жана 2012-жылдагы 22 пайызга чейин кыскарган. Ошондой эле контрацепциянын салттык ыкмаларын пайдалангандардын үлүшү да төмөндөгөн: 1997-жылдагы 11 пайыздан 2012-жылдагы 3 пайызга чейин, ал эми жыныстык катнашты токтотуу ыкмасын пайдалангандар 1997-жылдагы 6 пайыздан 2012-жылдагы 2 пайызга чейин төмөндөгөн. Бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды пайдалангандардын үлүшү 1997-жылдан 2006-жылга карай мезгилде 2 пайыздан 5 пайызга чейин өстү, бирок андан кийин 2012-жылдагы 2 пайызга чейин төмөндөдү (НИИ акушерства и педиатрии МЗ КР жана Макро Интернешнл, 1998; НСК, 2007).

7.4-таблица. Контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуунун тенденциясы

15-49 жаштагы азыркы учурда никеси бар аялдардын азыркы учурда колдонгон контрацепциясынын ыкмаларына ылайык бир нече текшерүүлөрдүн жыйынтыктарынан көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 1997, 2006, 2012

Ыкма	КР МДИ 1997	МИКИ 2006	КР МДИ 2012
Ыкманын бир түрү	59.5	47.8	36.3
Заманбап ыкманын бир түрү	48.9	45.5	33.7
Аялдар стерилдештирүүсү	1.8	0.9	1.6
Бойго бүтүрбөөчү таблеткалар	1.7	5.1	1.5
ЖИС	38.2	32.0	22.1
Инъекциялык контрацептивдер	1.3	1.2	0.5
Эркектердин презервативдери	5.7	5.8	7.7
Аялдардын презервативдери	н/д	0.1	0.0
ЛАЫ[1]	н/д	0.3	0.2
Диафрагма/көбүк/желе	0.0	0.3	0.0
Салттык ыкманын бир түрү	10.7	2.3	2.6
Ыргактуулук ыкмасы/календарлык ыкма[2]	3.2	0.7	0.2
Токтотулган жыныстык катнаш	6.0	0.5	2.3
Салттык ыкманын башка түрлөрү	1.5	0.8	0.1
Азыркы учурда контрацепциянын ыкмаларын пайдаланышпайт	40.5	52.2	63.7
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Аялдардын саны	2,675	4,195	5,256

Эскертүү: Эгерде бир методдон көбүрөөк айтылса, анда бул таблицада эң натыйжалуусу каралат.
м/ж = маалыматтар жок
[1] МИКИ-2006 изилдөөлөрүндө ЛАЫ салттык ыкма катары эсептелген.
[2] КР МДИ-1997 жана МИКИ-2006дагы ыкмалардын аталыштары – мезгилдик карануу.

7.1-график

Никеси бар аялдардын контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуусунун тенденциясы, Кыргызстан, 1997, 2006, 2012

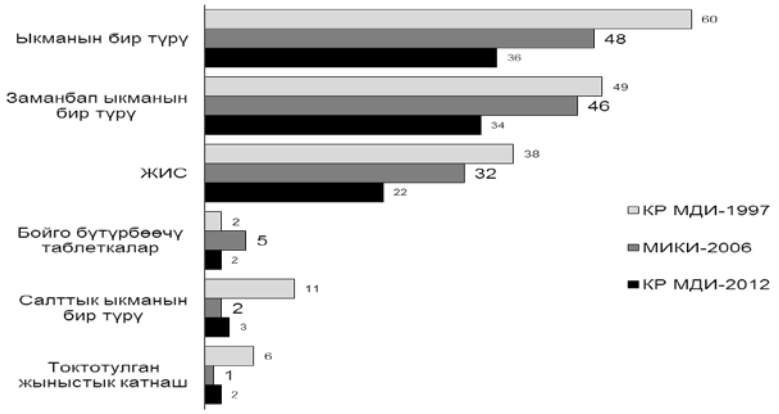

Контрацепциянын ыкмаларын, жалпысынан, ЖИСти колдонуудагы мындай айырмачылыктардын себептери изилдөөлөрдүн ортосунда так эмес. Коэффициенттердеги айырмачылыктар орус жана европалык этникалык топтордун өкүлдөрүнүн үзгүлтүксүз агымы менен түшүндүрүлөт. Калктын бул топтогу өкүлдөрү контрацепциянын ыкмаларын эң көп пайдаланышат (НИИ акушерства и педиатрии МЗ КР жана Макро Интернешнл, 1998). 1997-жылы орус улутундагы никеси бар аялдардын (72 пайыз) контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын колдонгондугу кыргыз улутундагы аялдардын көрсөткүчтөрүнөн (56 пайыз) ашканы менен 1997-жылы этникалык кыргыз улутундагы аялдардын арасында ЖИСти пайдалануу (39 пайыз) 2012-жылдагы бардык никеси бар аялдардын көрсөткүчтөрүнөн жогору болду (22 пайыз), бул орус улутундагы аялдардын эмиграциясы контрацептивдерди пайдалануунун деңгээлинин төмөндөшүнүн бирден бир себеби болуп саналбагандыгын күбөлөндүрөт (НИИ акушерства и педиатрии Минздрав КР жана Макро Интернешнл, 1998). Тенденциянын себептеринин толук анализи бул отчеттун чегинде каралбады, бирок бул аялдардын контрацепциянын каражаттарын колдонууга аз кызыгып калышты дегенге жатпайт. Мисалы, 2012-жылы контрацептивдерди колдонбогон никеси бар аялдар келечекте да контрацептивдерди такыр колдонбой тургандыктарынын ыктымалдуулугу, 1997-жылы контрацептивдерди пайдаланышпаган аялдардын үлүшү эң жогору болгон (7.10-бөлүм). Мисалы, 2012-жылы контрацептивдерди колдонбогондугу мүмкүн болгон никелүү аялдар келечекте да аны такыр колдонбостугун айта алышаар эле. Ошондой эле, жогоруда айтылгандай, 2012-жылы 15 жаштан 49 жашка чейинки никеси бар аялдар жок дегенде бир балалуу болмоюнча контрацептивдерди колдонбоо ыктымалдуулугун белгилей кетүү керек. 1997-жылы никеси бар төрөй элек аялдардын 20 пайызы, ошондой эле 2012-жылы балалуу боло элек аялдардын 2 пайызы гана контрацепциянын ыкмаларын пайдаланышты (НИИ акушерства и педиатрии МЗ КР жана Макро Интернешнл, 1998).

Мурунку Советтер Союзунун башка өлкөлөрүндө жүргүзүлгөн акыркы медициналык-демографиялык изилдөөлөрдүн маалыматтары менен салыштырганда, Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки никеси бар аялдардын контрацепциянын заманбап ыкмаларын пайдалануусу Тажикистан, Армения жана Азербайжан мамлекеттерине караганда жогору (34 пайыз), бирок Молдова жана Украина мамлекеттеринен төмөн. Контрацепциянын заманбап ыкмаларын пайдалануу боюнча тийиштүү көрсөткүчтөр төмөнкүлөр менен мүнөздөлдү: Тажикстан МДИ-2012де 26 пайыз, Армения МДИ-2010до 27 пайыз, Азербайжан МДИ-2006да 14 пайыз, Молдова МДИ-2006да 44 пайыз жана Украина МДИ-2007де 48 пайыз (СА/МЗ [Тажикстан] жана ICF Интернешнл, 2012; НСС, МЗ [Армения], жана ICF Интернешнл, 2012; ГСК [Азербайджан] жана Макро, 2008; НЦПМ [Молдова] жана ОРС Макро, 2006; УЦСР [Украина], 2008). Кыргызстандагы салттык ыкманы пайдаланган никеси бар аялдардын пайызы (3 пайыз) Азербайжан, Армения, Молдова жана Украинанын маалыматтары менен салыштырмалуу (37 пайыз, 28 пайыз, 24 пайыз жана 19 пайыз) төмөн, бирок бул көрсөткүч коңшу Тажикстан мамлекетиндеги көрсөткүч (2 пайыз) менен бирдей.

7.5 Контрацепциянын заманбап ыкмаларынын булактары жана социалдык маркетингдин фирмалык таблеткаларын пайдалануу

7.5-таблицада контрацепциянын ар түрдүү ыкмаларын колдонуучулардын арасындагы контрацепциянын негизги булактары берилген. Бул маалыматтар репродуктивдүү саламаттык боюнча программанын логистикасына жооп берүүчү менеджерлер үчүн абдан пайдалуу болот.

7.5-таблицада берилген жыйынтыктар Кыргыз Республикасындагы контрацепциянын пайдаланылган ыкмаларынын көпчүлүгүнүн негизги булактары мамлекеттик мекемелер болуп саналаарын көрсөтөт. Контрацепциянын заманбап ыкмаларын азыркы учурда пайдалангандардын ондон жетисине жакыны (71 пайызы) мамлекеттик сектор мекемелериндеги тейлөөлөрүн пайдаланышат. Мамлекеттик сектордогу контрацепция каражаттарынын негизги булактары үй-бүлөлүк дарыгерлер тобу (азыркы учурда пайдалануучулардын 30 пайызына кызмат көрсөтүшөт), төрөт үйлөрү жана мамлекеттик ооруканалар (булардын ар бири 14 пайыздан азыркы учурда пайдалануучуларга кызмат көрсөткөндөр), ошондой эле фельдшердик-акушердик пункттар (ФАП) (азыркы учурда пайдалануучулардын 9 пайызына кызмат көрсөтүшөт) болуп саналат.

Пайдалануучулардын 24 пайызына кызмат көрсөткөн контрацепция каражаттарынын негизги булактары дарыканалар болуп саналат. Жеке клиникалар пайдалануучулардын 3 пайызына кызмат көрсөтүшөт.

Контрацепциянын конкреттүү ыкмалары тууралуу айтсак, анда ЖИСти жана аялдардын стерилдештирүүсү пайдалангандардын дээрлик бардыгы бул тейлөөлөрдү мамлекеттик сектор мекемелеринен алышат (92 жана 91 пайыз). ЖИСти пайдалануучулар кызмат көрсөтүүлөрдү көбүнчө үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунан (41 пайыз), мамлекеттик ооруканалардан (18 пайыз), төрөт үйлөрүнөн (17 пайыз) жана ФАПтан (11 пайыз) алышат. Аялдарды стерилдештирүү ыкмасы боюнча кызматтарды көрсөткөн негизги мекмелер төрөт үйлөрү (57 пайыз) жана мамлекеттик ооруканалар (26 пайыз) болуп саналат. Бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды пайдаланган аялдардын көпчүлүгү бул кызмат көрсөтүүлөрдү жеке секторлордон, негизинен, дарыканалардан (53 пайыз) алышат. Бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды пайдалангандардын ондон төртүнө жакыны (41 пайызы) мамлекеттик сектордун кызмат көрсөтүүлөрүнөн пайдаланышат, анын ичинде 22 пайызы үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунун жана 13 пайызы ФАПтын тейлөөлөрүнөн пайдаланышат. Эркектердин презервативдерин пайдалангандардын ондон сегизинен көбүрөөгү (81 пайызы) аны дарыканалардан сатып алышат.

Мамлекеттик мекемелер контрацепция каражаттарынын негизги ташуучусу болгону менен акыркы он беш жылда контрацепциянын заманбап ыкмаларын көрсөткөн тейлөөлөрдүн булактары мамлекеттик сектордон жеке секторго өтүшү байкалат. Жеке медициналык булактарга тиешелүү болгон азыркы учурдагы пайдалануучулардын үлүшү 1997-жылдагы бир пайыздан кем эместен 2012-жылдагы 27 пайызга чейин өстү. Контрацепциянын заманбап ыкмаларын көрсөткөн мамлекеттик секторлордун тейлөөлөрүн пайдалануу 1997-жылдагы 97 пайыздан 2012-жылдагы 71 пайызга чейин төмөндөдү. Бул айырма, негизинен, контрацепциянын заманбап ыкмаларын көрсөткөн тейлөөлөрдүн мамлекеттик дарыканалардан жеке секторго өтүүсү менен түшүндүрүлөт (1997-жылдагы бир пайыздан азыраактан 2012-жылдагы 24 пайызга чейин). Эгерде 1997-жылы пайдалануучуларга жеке дарыканалар тарабынан бойго бүтүрбөөчү таблеткалар такыр берилбесе жана презервативтердин 4 пайызы гана берилсе, анда 2012-жылы аларга 53 пайыз таблеткалар жана 81 пайыз презервативдер берилген. 1997-жылы мамлекеттик дарыканалар тарабынан 46 пайыз бойго бүтүрбөөчү таблеткалар жана 75 пайыз презервативдер берилген. КР МДИ-2012нин анкетасындагы мамлекеттик сектор бөлүмүнө дарыканалардын санынын аздыгынан улам мамлекеттик дарыканалар киргизилбегендигин белгилей кетсек болот.

7.5-таблица. Контрацепциянын заманбап ыкмаларынын булактары

15-49 жаштагы контрацепциянын заманбап ыкмаларын колдонгон колдонуучулардын акыркы сатып алган/алган булагы боюнча конкреттүү ыкмадан көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Булак	Аялдар стерилдештирүүсү	Бойго бүтүрбөөчү таблеткалар	ЖИС	Эркектердин презервативдери	Бардыгы
Мамлекеттик сектор	90.7	41.3	92.4	12.3	70.8
Мамлекеттик ооруканалар	25.8	2.7	18.1	1.5	13.7
Төрөт үйлөрү	56.5	1.1	17.1	0.3	14.2
Үй-бүлөлүк дарыгерлер тобу	2.8	21.8	40.5	6.4	29.6
ФАПтар[1]	2.3	12.8	11.2	3.8	9.2
Үй-бүлөлүк медицина борбору	2.7	2.2	4.2	0.1	3.1
Репродуктивдүү саламаттык борбору	0.0	0.0	0.5	0.2	0.4
"Нике жана үй-бүлө" борбору	0.0	0.7	0.4	0.0	0.3
Диагностикалык борбор	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Жалпы дарыгерлик практика борбору	0.0	0.0	0.3	0.0	0.2
Иммуно-профилактикалык борбор	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0
КИЖС борбору	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Саламаттыкты чыңдоо борбору	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0
Жеке медициналык борбор	1.8	56.5	7.3	80.9	26.8
Жеке клиникалар	1.8	3.1	4.3	0.0	3.0
Дарыгерлердин жеке кабинеттери	0.0	0.0	0.4	0.0	0.3
Аптекалар	0.0	53.4	2.6	80.9	23.5
Башкалар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
Башка булактар	0.0	2.2	0.0	5.5	1.4
Дүкөн/базар	0.0	2.2	0.0	4.4	1.2
Дос/тууган	0.0	0.0	0.0	1.1	0.3
Башкалар	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0
Жок	7.5	0.0	0.3	1.1	0.9
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Аялдардын саны	93	88	1,199	438	1,845

Эскертүү: "Бардыгы" графасы башка заманбап ыкмаларды камтыйт, бирок лактациялык аменорея ыкмасын (ЛАЫ) кошулбайт.
[1]ФАП = фельдшердик-акушердик пункт. Фельдшер – акушердик жана оорулууларга кам көрүү боюнча окуудан өткөн дарыгердин жардамчысы. Фельдшерлерге базалык дарылоо жана чектелген сандагы дарыларды жазып берүү тейлөөлөрүн көрсөтүүгө уруксат берилет.

КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды пайдалануучуларга социалдык маркетингдин фирмалык таблеткаларын пайдалануу тууралуу суроолор берилди. Жалпысынан, бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды пайдалануучулардын 33 пайызы “Микролют”, жана “Диане-35” аттуу социалдык маркетингдин таблеткаларын пайдаланышарын айтышкан (бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды пайдалануучулардын санынын аздыгынан улам маалыматтар берилген жок). “Микрогинон” таблеткаларын пайдалангандардын үлүшү 1997-жылдан бери өзгөргөн жок, ал кезде бул таблетканы аялдардын 12 пайызы колдонушкан (2012-жылы 11 пайыз), ал эми “Диане-35” таблеткаларын пайдалангандардын саны 1997-жылдагы бир пайыздан 2012-жылдагы 11 пайызга чейин өстү (НИИ акушерства и педиатрии МЗ КР жана Макро Интернешнл, 1998).

7.6 Туура тандоо

Контрацепциянын ыкмаларын туура тандоо репродуктивдүү саламаттык боюнча эффективдүү программалардын негизги компоненти болуп саналат. Үй-бүлөнү пландоо маселелери боюнча тейлөөлөрдү көрсөткөндөр колдонуучуларга контрацепциянын ыкмаларынын потенциалдуу таасирдүү натыйжалары жана мындай натыйжалар жаралган учурдагы зарыл чаралар жөнүндө маалымат берүүлөрү керек. Колдонуучулар контрацепциянын көрсөтүлүүчү ыкмаларынын бар ассортименттери тууралуу да билүүлөрү керек. Бул маалыматтар пайдалануучуларга кошумча таасирлердин пайда болушун кыскартууга, ошондой эле контрацепциянын убактылуу ыкмаларын пайдаланууга жардам берет.

Контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуучуларга үй-бүлөнү пландоо боюнча адистердин туура тандоо үчүн зарыл болгон тигил же бул ыкмалары тууралуу маалыматтарды беришкендигин аныктоо үчүн бир катар суроолор берилди. Колдонуучулардан адистердин контрацепциянын тигил же бул ыкмасын колдонгондо пайда боло турган мүмкүн болгон кошумча натыйжалар же көйгөйлөр, контрацепциянын колдонууга мүмкүн болгон башка ыкмалары жөнүндө маалымдагандыктары тууралуу суроолор берилди. Маселелер колдонуучулар менен контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда пайдалана баштаганда кеңеш алышкан адистер менен өз ара байланышынын тажрыйбасына тиешелүү болду. 7.6-таблица изилдөө жүргүзгөнгө чейинки акыркы он беш жыл ичинде контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонгон колдонуучулардан алынган туура тандоонун үч аспектиси жөнүндө маалыматтарды камтыйт.

7.6-таблица. Туура тандоо

15-49 жаштагы контрацепциянын ыкмаларын азыркы учурда колдонуучулардын арасындагы акыркы ыкманы изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичинде колдоно баштаган жактардын саны, контрацепциянын тигил же бул ыкмасынын мүмкүн болгон кошумча таасирлери же көйгөйлөрү жөнүндө баалымдалган жактардын үлүшү, кошумча таасирлер пайда болгондо зарыл түрдө кабыл алуучу чаралар жөнүндө маалым болгон жактардын үлүшү жана контрацепциянын колдонууга мүмкүн болгон башка ыкмалары тууралуу маалымдалган жактардын контрацепциянын ыкмаларынан жана контрацепция каражаттарынын/контрацепция тейлөөлөрүнүн алгачкы булактарынын алынган жеринен көз каранды үлүшү,Кыргыз Республикасы, 2012

Контрацепциянын ыкмалары/контрацепция каражаттарынын булактары (контрацепция боюнча тейлөөлөр)	Изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичинде контрацепциянын заманбап ыкмаларын пайдалана баштаган аялдардын ичинен:			
	Контрацепция ыкмаларын пайдалануудагы көйгөйлөр же кошумча таасирлер жөнүндө маалымат алышкандардын үлүшү	Кошумча таасирлер пайда болгондо кабыл алууга зарыл болгон ченемдер жөнүндө маалымат алышкандардын үлүшү	Пайдалануага мүмкүн болгон контрацепциянын башка методдору жөнүндө үй-бүлөнү пландоо же саламаттыкты сактоонун кызматкерлери тарабынан маалымат алышкандардын үлүшү	Аялдар-дын саны
Ыкма				
Аялдар стерилдештирүүсү	(54.1)	(51.6)	(40.3)	40
Бойго бүтүрбөөчү таблеткалар	67.0	61.8	61.2	77
ЖИС	73.5	71.0	67.6	784
Алгачкы ыкмалардын булагы [1]				
Мамлекеттик сектор	79.4	75.3	72.9	723
Мамлекеттик ооруканалар	79.3	72.8	70.9	132
Төрөт үйлөрү	79.0	77.3	65.7	121
Үй-бүлөлүк дарыгерлер тобу	80.8	75.6	75.9	342
ФАПтар[1]	70.3	69.7	68.0	78
Үй-бүлөлүк медицина борбору	85.4	84.3	83.4	36
Башкалар	*	*	*	13
Жеке сектор	73.4	73.8	63.7	117
Жеке клиникалар	79.4	78.6	64.5	48
Аптекалар	69.7	70.4	62.4	64
Башкалар	*	*	*	5
Бардыгы	71.6	68.5	65.5	923

Эскертүү: Таблица инъекциялык контрацептивдерди пайдалануучуларды камтыйт, өзүнчө бөлүнбөгөн боюнча маалыматтарды.
Кашаадагы сандар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.
* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.
[1]Контрацепциянын акыркы ыкмасын пайдалана баштагандагы булак.
"Бардыгы" тилкеси контрацепциянын ыкмаларынын булактары тууралуу маалымат бербеген 81 аялды камтыйт.
[2]ФАП = фельдшердик-акушердик пункт. Фельдшер – акушердик жана оорулууларга кам көрүү боюнча окуудан өткөн дарыгердин жардамчысы. Фельдшерлерге базалык дарылоо жана чектелген сандагы дарыларды жазып берүү тейлөөлөрүн көрсөтүүгө уруксат берилет.

Таблицада көрсөтүлгөн контрацепциянын ыкмаларын тандаган аялдардын көпчүлүгү туура тандоону кабыл алуу үчүн зарыл болгон маалыматтарды алышты. Колдонуучулардын жетимиш эки пайызына аларда болуп калуусу мүмкүн болгон көйгөйлөр же кошумча таасирлер жөнүндө айтылды, 69 пайызына кошумча таасирлер баштала, эмне кылуу керектиги жана 66 пайызына контрацепциянын башка ыкмалары жөнүндө айтышты. Колдонуучулардын туура тандоо жасоосу үчүн маалымат алуу мүмкүндүгү ЖИСти пайдалануучулардын арасында эң жогору болгон. Жеке сектор мекемелеринин (көбүнчө бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды саткан аптекалар) пайдаланган ыкманын мүмкүн болгон башка көйгөйлөрү же кошумча таасирлери жөнүндө айтып берүү мүмкүндүгү мамлекеттик сектор мекемелерине салыштырмалуу бир нече төмөн болгон (73 пайызга 79 пайыз) же башка ыкмалар жөнүндө маалыматтарды беришти (64 пайызга 73 пайыз). Ошентсе да, кошумча аракеттердин пайда болуусуна кеңеш берүүдө жеке мекемелер жана мамлекеттик мекемелердин ортосунда чоң айырмалык белгиленген жок (75 пайызга 74 пайыз).

7.7 КОНТРАЦЕПТИВДЕРДИ ПАЙДАЛАНУУНУ ТОКТОТУУ

Репродуктивдүү ден-соолук боюнча программалардын эң башкы көйгөйлөрүнүн бири аялдардын контрацепциянын тигил же бул ыкмасын колдонуусунун натыйжасында пайда болгон көйгөйлөрүнөн улам бул ыкманы колдонууну токтотуусу болуп саналат, токтотуунун натыйжасында каалоосуз кош бойлуулук коркунучуна жолугушат. КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө

респонденттерден 2007-жылдын январынан интервью жүргүзүлгөн учурга чейинки мезгилдеги контрацептивдерди пайдалануунун бардык учурлары боюнча маалыматтарды берүү суралды. Контрацепциянын ыкмаларын пайдалануунун ар бир учурлары боюнча алынган маалыматтар КР МДИнин анкетасындагы контрацепциянын ыкмаларын пайдалануу, ыкмаларды пайдалана баштаган күн (ай жана жыл), эгер мүмкүн болсо, контрацепциянын ыкмасын пайдаланууну токтоткон күн жана себеби боюнча маалымат камтылган календарга киргизилди.

Календардагы маалыматтар 7.7-таблицада берилген токтотуунун контрацепциянын ыкмасынан жана ыкманы пайдаланууну токтотуунун себебинен көз каранды 12 айлык эсеби үчүн колдонулду. Коэффициенттер контрацепциянын ыкмасын колдоно баштагандан кийинки 12 ай ичинде контрацепциянын тигил же бул ыкмасын пайдаланууну токтоткон пайдалануучулардын үлүшүн көрсөтөт. Коэффициенттер бул убакыт аралыгында болуп өткөн бүтүндөй колдонуу эпизоддоруна эмес, календарда белгиленген убактарда башталган контрацепция ыкмаларын колдонуу эпизоддоруна гана тиешелүү. Коэффициенттерди эсептөө максатында, респондент интервью убагында биле элек кош бойлуулук менен байланыштуу каталарга учурабоо үчүн интервью жүргүзүлгөн ай жана эки мурунку ай эсептелген жок. Контрацептивдерди пайдаланууну токтотуунун ар кандай себептери тобокел боюнча атаандаштык катары каралды, мындан коэффициенттерди токтотуунун себептери боюнча жыйынтыкта каралат.

7.7-таблица. Контрацепциянын ыкмаларын пайдаланууну токтотуунун он эки айлык коэффициенти

Изилдөө алдындагы беш жыл ичинде контрацепциянын тигил же бул ыкмасын колдоно баштаган 15-49 жаштагы аялдардын арасында 12 ай ичинде контрацепциянын ыкмасын колдонууну токтоткон учурлардын токтотуу себебинин жана контрацепциянын башка ыкмаларынан көз каранды үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Контрацепция-нын ыкмалары	Токтотуунун себептери								Башка ыкмага өтүү[5]	Пайдалануу учурларынын саны [6]
	Ыкманын натыйжа-сыздыгы	Кош бойлуу болууга каалоо	Бала төрөө менен байла-нышкан башка себептер[2]	Кошумча таасир-лер/ден соолук-тагы көйгөйлөр	Натыйжа луураак ыкманы пайдала-нууну каалаган-дар	Ыкманы колдонуу менен байла-нышкан башка себептер[3]	Башка себептер	Себептер дин бир түрү[4]		
Бойго бүтүрбөөчү таблеткалар	9.8	12.2	0.3	8.7	2.9	8.9	0.5	43.2	12.5	166
ЖИС	0.3	2.8	0.2	4.7	0.6	0.5	0.2	9.3	2.2	1,082
Эркектердин презерватив-дери	11.5	6.1	3.2	0.4	2.3	1.3	4.5	29.3	3.2	731
Жыныстык катнашты токтотуу ыкмасы	6.3	7.9	1.2	0.4	9.1	0.0	5.2	30.1	12.7	193
Бардык ыкмалар[1]	5.2	5.3	1.6	3.4	2.8	1.5	1.9	21.7	4.8	2,346

Эскертүү: Цифралар изилдөө башталганга чейин 3 айдан 62 айга чейинки мезгилде башталган пайдалануунун окуялары тууралуу маалыматтар пайдалануу менен өмүрдүн узактыгынын таблицасы боюнча эсептерге негизделген.

[1]ЛАЫ, аялдар стерилдештирүүсү, инъекциондук контрацептивдер, ыргактуулук ыкмасы /календарлык ыкма, ошондой эле башка ыкмалар "Бардык ыкмалар" жыйынтыктоочу тилкесине киргизилген, бирок өзүнчө бөлүнгөн эмес.

[2]Төмөнкүлөрдү камтыйт: сейрек сексуалдык мамиле/күйөөсү башка жакта, бойго бүтүү кыйынчылыктары/менопауза, үй-бүлөнүн бүлүнүшү/ажырашуу.

[3] Төмөнкүлөрдү камтыйт: мүмкүндүк жок/абдан алыс, кымбат жана пайдалануга ыңгайлуу эмес.

[4] Токтотуунун себептери өз ара чыгарып салуу болуп саналат жана бул таблицада келтирилген жалпы санга кошулат.

[5] Бул тилкеде камтылган пайдалануунун учурлары токтотулган ыкманын коэффициентине кирген контрацепциянын тигил же бул ыкмасын пайдалануну токтоткон учурлардын топтому болуп саналат. Токтоткондон кийин эки ай ичинде аял башка ыкманы пайдалана баштаса жана токтотуунун себеби катары эгер "натыйжалуураак ыкманы пайдалануну каалаганы" жөнүндө жооп берсе же токтотуудан кийин бир ай ичинде эгер ал башка ыкманы пайдаланса, аял башка ыкмага өттү деп эсептелинет.

[6] Байкоо мезгилинде токтотулбаган жана байкоо мезгил ичинде токтотулган контрацептивдерди пайдалануунун учурлары катары контрацептивдерди пайдалануулардын өзүнө камтыган учурлардын саны.

7.7-таблица КР МДИге чейинки беш жылдык мезгил ичинде колдоно баштаган контрацепциянын ыкмаларын колдонуучулардын бештен биринен көбүрөөгү (22 пайыз) колдоно баштагандан кийинки 12 ай ичинде ыкманы колдонууну токтоткондугу көрсөтүлөт. ЖИС ыкмасын пайдаланган аялдар башкаларга караганда ыкманы пайдалануу эң аз токтотушкан; ЖИС пайдалануучулардын 9 пайызы гана ыкманы пайдалана баштагандан кийинки 12 ай ичинде ыкманы пайдалануудан баш тартышкан. Башка ыкмалар боюнча токтотуунун коэффициенттери бир кыйла

жогору болушкан; бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды пайдалангандардын ондон төртүнөн көбүрөөгү (43 пайыз), эркектердин презервативдерин пайдалангандардын ондон үчүнө жакыны (29 пайыз), ошондой эле жыныстык катнашты токтотуу ыкмасын пайдалангандар (30 пайыз) пайдалана баштагандан кийинки 12 ай ичинде бул ыкманы пайдаланууну токтотушкан.

Ыкманы пайдаланууну токтоткондон кийинки абал манилүү болуп саналат: аял контрацепциянын бардык ыкмаларын пайдаланууну жөн эле токтотуп кое алат, бул аны потенциалдуу түрдө каалоосуз бойго бүтүүрүүгө алып келет, же ал башка ыкманы колдонууга өтүп кете алат. 7.7-таблицада колдоно баштагандан кийин 12 ай ичинде ыкманы пайдаланууну токтоткон пайдалануучулардын ичинен КР МДИ жүргүзгөнгө чейинки беш жылдык мезгилде контрацепциянын башка ыкмаларына өтүү учурлары тууралуу маалыматтар берилген. Башка ыкмаларга өтүү коэффициентин эсептөөдө пайдаланууну токтотуунун учуру бардык токтотулган учурлардын топтому болуп саналат. Ал токтоткондон кийин бир ай ичинде пайдаланылган башка ыкмалардын учурларын жана "натыйжалуураак ыкманы пайдаланууну каалаган" пайдалануучуну жана токтоткондон кийин эки ай ичиндеги башка ыкмаларды пайдалана баштаган учурларды өзүнө камтыйт (тактап айтканда, контрацепциянын ыкмасы мурунку ыкманы токтоткондон кийин бир ай гана пайдаланылган эмес). Эгерде аял ошол эле контрацепциянын ыкмасын кайрадан пайдалана баштаса, ыкманы бир ай ичинде алмаштыргандардын санына кирген эмес.

ЖИС жана эркектердин презервативдерин пайдалангандар башкаларга караганда пайдаланууну токтоткондон кийин дароо башка ыкмага эң аз өтүшкөн (2 жана 3 пайыз), ал эми бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды жана жыныстык катнашты токтотуу ыкмаларын пайдалангандар башкаларга караганда мурункуну пайдаланууну токтоткондон кийин башка ыкмага өтүп кетишет (ар бири 13 пайыздан). Жыныстык катнашты токтотуу ыкмасын пайдалангандардын арасындагы башка ыкмага өтүү коэффициентин (13 пайызы) ушул эле ыкманы пайдаланууну токтоткондордун жалпы коэффициенти менен (30 пайызы) салыштырганда жыныстык катнашты токтотуу ыкмасынан баш тарткан пайдалануучулардын ондон төртүнөн көбүрөөгү токтоткондон кийин бат эле башка ыкманы пайдалана башташаарын айтышат.

7.8-таблицада изилдөө алдындагы беш жыл ичинде контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун бардык токтотуу учурларынын аны токтотуу себебинен жана колдонулган ыкмадан көз каранды болгон бөлүнүшү көрсөтүлгөн. Жалпысынан, контрацепциянын ыкмасын пайдаланууну токтотуунун эң көп себеби кош бойлуу болууну каалоо болуп саналат (37 пайыз). Ыкманын натыйжасыздыгынан улам болгон пландалбаган кош бойлуулук, башкача айтканда, эгерде аял кандайдыр бир ыкмаларды пайдаланып жатып кош бойлуу болуп калса, токтотуу учурларынын 20 пайыздагы себеби катары аталган. Тигил же бул ыкманы колдонуудан улам келип чыккан көйгөйлөр же кошумча таасирлер аялдардын 18 пайызынын аны токтотуусунун себеби болгон. Аялдардын жети пайызы контрацепциянын ыкмасын пайдаланууну токтотуунун себебин натыйжалуураак ыкманы колдонуп көрүүнү каалагандыгы менен түшүндүрүшөт, 3 пайызы колдонуп жаткан ыкма алар үчүн ыңгайсыз экендигин айтышса, респонденттердин 6 пайызы аз сексуалдык катнаш болгондугу же жолдошу башка жакта болгондугуна байланыштуу ыкманы пайдаланууну токтотушкандыгын айтышкан.

7.8-таблица. Контрацепциянын ыкмаларын пайдалануну токтотуунун себептери

Изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги контрацепциянын ыкмаларын колдонууну токтотуу учурларынын токтотуунун негизги көрсөтүлгөн себебинен жана контрацепциянын башка ыкмаларынан көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Себептери	Бойго бүтүрбөөчү таблетка-лар	ЖИС	Инъекцион-алдык контрацеп-тивдер	Эркектер-дин презервати вдери	ЛАЫ	Жыныстык катнашты токтотуу ыкмасы	Бардык ыкмалар
Ыкманы пайдалануу учурунда кош бойлуу болуп калган	16.2	6.8	16.2	35.0	8.3	27.2	19.6
Кош бойлуу болууга каалоо	35.2	47.3	22.3	30.5	21.5	30.7	37.4
Күйөөсү макул эмес	0.2	0.9	0.0	10.1	0.0	12.3	4.8
Натыйжалуураак ыкманы пайдалануу каалоо	7.8	1.9	7.4	6.1	44.0	19.8	6.9
Кошумча таасирлер/ ден соолугун-дагы көйгөйлөр	19.5	34.8	26.6	1.7	12.5	3.4	18.4
Мүмкүндүк жок/ абдан алыс	0.0	0.0	1.8	0.0	0.0	0.0	0.1
Абдан кымбат турат	2.8	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	0.6
Ыкма пайдалануу ыңгайлуу эмес	10.9	1.5	1.6	2.1	7.2	1.8	2.7
«Жараткандын эркинде»/фаталистикалык себеп	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бойго бүтүү кыйынчылыктары/менопауза	0.0	1.4	0.9	0.2	0.0	1.4	0.8
Сейрек жыныстык байланыш/күйөөсү башка жакта	3.6	2.7	21.2	11.0	5.0	2.9	6.1
Үй-бүлөнүн бүлүнүшү/ажырашуу	0.7	0.4	0.0	1.1	0.0	0.0	0.6
Башка себептер	2.3	2.4	0.0	1.1	0.0	0.0	1.6
Билбейм	0.0	0.0	1.9	0.5	1.5	0.0	0.2
Жок	0.4	0.0	0.0	0.1	0.0	0.5	0.1
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Токтотуунун саны	146	652	42	512	37	125	1,539

Эскертүү: "Бардык ыкмалар" жыйынтыктоочу тилкеси таблицада көрсөтүлгөн ыкмаларга кошумча аялдар стерилдештирүүсүн, диафрагмманы пайдалануну, ыргактуулук ыкмасы/календарлык ыкманы жана башка ыкмаларды камтыйт.
ЛАЫ = лактациялык аменорея ыкмасы

Контрацепциянын айрым ыкмаларын пайдалануну токтотуунун себептерин талдоодо ЖИС жана бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды пайдалануучулар көпчүлүк учурда кийинки баласын төрөгөнгө даяр болуп калгандыгына байланыштуу (35 жана 47 пайыз), же кошумча таасирлерден/ден соолугундагы көйгөйлөрдөн улам (20 жана 35 пайыз) ыкманы пайдалануну токтотушкан. Инъекциялык контрацептивдерди пайдалануну токтотушкандардын төрттөн биринен көп учурлар (27 пайыз) кошумча таасирлер же ден соолугундагы көйгөйлөр менен байланыштуу болгон, бештен бир учур - кош бойлуу болууну каалагандар (22 пайыз), сейрек жыныстык байланыш же күйөөсү алыс жакта болгондугу (21 пайыз) менен байланыштуу болгон. Ыкманын натыйжасыздыгынан улам токтотуу эркектердин презервативдери менен пайдалангандарда эң кеңири тараган (35 пайыз) жана жыныстык катнашты токтотуу (үзгүлтүккө учуратуу) ыкмасы (27 пайыз), бирок жыныстык катнашты токтотуу ыкмасын пайдалгандардын негизги себеби дагы бир балалуу болууну каалагандыгы болду (31 пайыз) же натыйжалуураак ыкманы пайдалануну каалагандар (20 пайыз). ЛАЫны пайдалангандар натыйжалуураак ыкманы пайдалануну (44 пайызы), ал эми 22 пайызы кош бойлуу болууну каалашкандыктан улам токтотушкан.

7.8 Кош бойлуулук тобокелдиги жогору болгон айыздык цикл мезгили жөнүндө маалымат

Репродуктивдүү физиология жөнүндө жөнөкөй билимдер жыныстык катнаштар, жыныстык катнашты токтотуу ыкмалары, презервативдер, ошондой эле вагиналдык ыкмалар менен байланышкан ыкмалардын ийгиликтүү практикалары үчүн негизди камсыз кылышат. Бул билимдер өзгөчө ырааттуулук/календарлык ыкмасын колдонуу учурунда маанилүү. КР МДИни жүргүзүүдө респонденттердин айыздык циклди түшүнүү деңгээлин билүү үчүн эки суроо берилди. Биринчи

суроо респонденттердин маалымдуулугун аныктоо үчүн аялдардын бойго бүтүү ыктымалдуулугу эң жогору болгон айыз циклинин аныкталган күндөрү тууралуу берилди. Бойго бүтүүнүн эң жогорку мүмкүндүгү аныкталган күндөрү бар экендигин айткан респонденттерге мындай күндөр качан болору тууралуу экинчи суроо берилди: айыздын башталуу алдында, айыз учурунда, айыз күндөрүнүн бүтүшү менен же эки айыз циклинин ортосунда.

7.2-графикте Кыргызстандагы эркектер жана аялдар жалпысынан овулятордук цикл тууралуу начар түшүнүктөрү бар экендиги көрсөтүлгөн. Эркектердин жана аялдардын көпчүлүк бөлүгү айыздык цикл учурунда эч кандай аныкталган убакыт жок деп эсептешет, бойго бүтүүнүн эң жогорку ыктымалдуулугу бар болгон циклды (аялдар 34 пайыз жана эркектер 23 пайыз) же аялдар качан бойго бүтүүнүн чоң тобокелдигине кабылышарын билишпейт (аялдар 21пайыз жана эркектер 39 пайызы). Аялдардын (20 пайыз)жана эркектердин (22 пайыз) бештен бири гана эгерде эки айыздык циклдын ортосунда жыныстык катнаш болсо, аял бойго бүтүүрүп алуу тобокелдигине көбүрөөк кабылат деп билишет.

КР МДИ-1997нин маалыматтары менен салыштырганда, бойго бүтүүнүн жогорку тобкелдиги менен байланышкан айыздык цикл мезгилин туура аныктай ала турган 15-49 жаштагы аялдардын үлүшү акыркы он беш жыл ичинде өзгөргөн эмес. 15-49 жаштагы бардык аялдардын дээрлик бештен бир бөлүгү бул убакытты эки айыздык циклдин ортосунда болорун көрсөтүү менен туура аныкташкан (1997-жылы 19 пайыз жана 2012-жылы 20 пайыз). Ошону менен бирге, 2012-жылы аялдардын көпчүлүк бөлүгү 1997-жылдагы 12 жана 19 пайызга салыштырмалуу кош бойлуулуктун жогорулаган тобокелдиги айыздык цикл бүтөөр замат болот деп туура эмес айтышкан (18 пайыз) же айыздык цикл мезгилинде аялдардын кош бойлуу болуп калуу мүмкүндүгүнүн убакыты жок экендигин тастыкташкан (34 пайыз) (НИИ акушерства и педиатрии МЗ КР жана Макро Интернешнл, 1998). Бойго бүтүүрүп алуу тобокелдигине көбүрөөк качан жолуга тургандыгын билбеген аялдардын үлүшү 1997-жылдагы 49 пайыздан 2012-жылдагы 21 пайызга чейин төмөндөдү.

7.2-график

15-49 жаштагы бардык аялдар менен эркектердин арасындагы кош бойлуулуктун жогорку коркунучу менен байланышкан айыздык цикл мезгили жөнүндө маалымдуулук

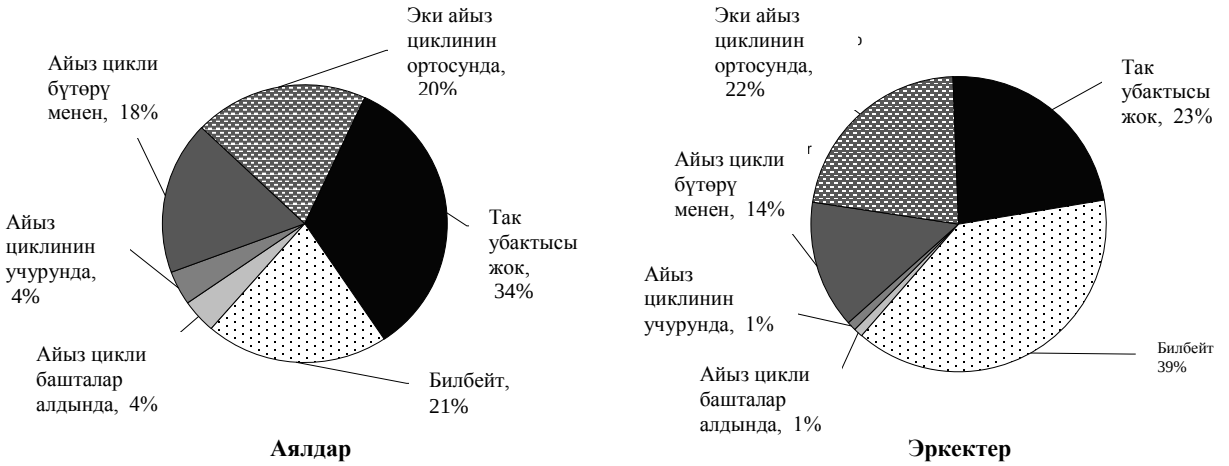

КР МДИ-2012

7.9 Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктар

Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктары бар аялдар – булар бала төрөөгө жөндөмдүү, контрацепцияны пайдаланбаган, бирок муну менен мындан кийинки баласынын төрөлүшүн кийинкиге калтырууну каалаган (кийинкиге калтыруу) же такыр бала төрөөнү токтоткулары келген (чектөө) аялдар. Үй-бүлөнү пландоо тейлөөлөрүндө канааттандырылбаган муктаждыктары бар аял калкынын түзүмүн жана санын баалоо

репродуктивдүү саламаттыкты сактоо программаларын иштеп чыгуу үчүн керектелет.

Үй-бүлөнү пландоо маселелериндеги канааттандырылбаган муктаждыктары бар аялдарды аныктап көрсөтүү үчүн МДИнин программасынын алкагында пайдаланылган критерийлер жакында кайрадан каралды (Бредли и др., 2012).[3] 7.9-таблицада Үй-бүлөнү пландоо маселелериндеги канааттандырылбаган муктаждыктары бар аялдарды аныктап көрсөтүү үчүн каралган аныктамалар пайдаланылды. Жалпысынан, кезектеги баласын төрөөнү **кийинкиге калтырган канааттандырылбаган** муктаждыктары бар аялдар эсептелет, эгерде алар:

- Бойго бүтүп калуу тобокелдиги бар, контрацепциянын ыкмаларын пайдаланышпаса, же жакынкы эки жыл ичинде кош бойлуу болууну каалашпаса, же качан кош бойлуу болоруна, же такыр эле кош бойлуу болбосуна ишенишпесе.
- Пландалбаган кош бойлуулукка дуушар болушса.
- Пландалбаган кош бойлуулуктун натыйжасындагы төрөттөн кийинки эки жыл ичинде төрөттөн кийинки аменореясы бар, контрацепциянын ыкмаларын колдонбосо.

Балдарды төрөөнү **чектөө боюнча канааттандырылбаган муктаждыктары** бар болгон аялдар эсептелет, эгерде алар:

- Бойго бүтүп калуу коркунучу бар, контрацепциянын ыкмаларын пайдаланышпаса жана кош бойлуу болууну каалашпаса.
- Каалоосуз күтүлгөн бала менен кош бойлуу болсо.
- Каалоосуз күтүлгөн бала төрөөнүн натыйжасындагы төрөттөн кийинки эки жыл ичинде төрөттөн кийинки аменореясы бар, контрацепциянын ыкмаларын колдонбосо.

Тукумсуз аялдарда үй-бүлөнү пландоодо канааттандырылбаган муктаждыктар болбойт, анткени алар кош бойлуу болуп калуу коркунучунун пайда болушуна кабылышпайт.

Контрацепциянын ыкмаларын пайдаланган аялдарда үй-бүлөнү пландоо маселелери боюнча **муктаждыктары канааттандырарлык** деп эсептелинет. Контрацепциянын ыкмаларын пайдаланган жана мындан ары балалуу болууну каалабаган аялдар өздөрүнүн төрөтүн **чектөө боюнча муктаждыктарын**, ал эми контрацепциянын ыкмаларын пайдаланган жана бала төрөөнү кийинкиге калтырууну каалаган аялдар, же качан дагы бир балалуу болорун же такыр эле балалуу болбой турганына ишенбегендер төрөтүн **кийинкиге калтыруу муктаждыктарын** канааттандырышкан деп эсептелет**.**

7.9-таблицада жалпы муктаждык, канааттандырылган муктаждыктардын пайызы жана заманбап ыкмалардагы канааттандырылган муктаждыктардын пайызы төмөнкүдөй аныкталды:

- **Үй-бүлөнү пландоодогу жалпы муктаждык:** канааттандырылбаган муктаждыктардын үлүшүнүн суммасы (бала төрөөнү кийинкиге калтыруу жана чектөө) жана контрацепциянын ыкмаларын жалпы пайдалануу.
- **Канааттандырылган муктаждыктардын пайызы**: канааттандырылбаган муктаждыктардын жана контрацепциянын ыкмаларын жалпы пайдалануу суммасына бөлүнгөн контрацепциянын ыкмаларын жалпы пайдалануу.
- **Заманбап ыкмалар менен канааттандырылган муктаждыктардын пайызы:** канааттандырылбаган муктаждыктардын суммасына бөлүнгөн контрацепциянын заманбап ыкмаларын пайдалануу жана контрацепциянын ыкмаларын жалпы пайдалануу.

7.9-таблицада никеси бар аялдардын 18 пайызы үй-бүлөнү пландоодо муктаждыктарды баштарынан өткөрүшкөндүгү көрсөтүлгөн: 12 пайызы бала төрөөнү кийинкиге калтыргандыгы

[3] Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктарды аныктоодогу айырмачылыктардан улам 7.9-таблицада берилген муктаждыктардын көрсөткүчтөрү МИКИ-2006нын жыйынтыктары менен салыштырылбайт.

үчүн жана 6 пайызы мындан ары балалуу болууну каалабагандыгы үчүн. Жалпы канааттандырылбаган муктаждык 15-19 жаштагы аялдарда 10 пайыздан 20-24 жаш курактагы аялдардагы 23 пайызга чейин кескин өсөт. Өспүрүмдөрдү кошпогондо, төрөттү кийинкиге калтыруу үчүн канааттандырылбаган муктаждыктын деңгээли улуу курактагы аялдарга караганда жаш курактагы аялдарда жогору. Төрөттөрдү чектөө үчүн канааттандырылбаган муктаждыктын деңгээли тескерисинче, 40-44 жаштагы аялдардын ичинде эң жогору (13 пайыз). Канааттандырылбаган муктаждыктын жалпы деңгээли шаардык аялдарга салыштырмалуу айылдык аялдарда бир кыйла жогору (19 пайызга 16 пайыз), эң жогорку көрсөткүч Чүй облусунда (23 пайыз), ал эми эң төмөнкү көрсөткүч Нарын жана Талас облустарында (11 пайыздан) белгиленди. Бүтө элек орто билимге ээ аялдарда (23 пайыз) жана жетиштүү жашоонун төртүнчү квинтилине кирген аялдарда (22 пайыз) башка аялдарга караганда канааттандырылбаган керектөөнүн жогорку деңгээли белгиленди.

7.9-таблица. Никеси бар аялдардын үй-бүлөнү пландоодогу муктаждыктары

Үй-бүлөнү пландоодогу канаатандырылбаган муктаждыктары бар 15-49 жаштагы никеси бар аялдардын үлүшү, канааттандырылган муктаждыктары бар аялдардын үлушү, үй-бүлөнү пландоодогу жалпы муктаждык жана контрацепциянын ыкмаларындагы канаттандырылган муктаждыктардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктар			Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылган муктаждыктар (азыркы учурда контрацепцияны пайдаланышат)			Үй-бүлөнү пландоонун жалпы муктаждыктары [1]			Канаат-танды-рылган муктаж-дыктар-дын пайызы [2]	Заманбап ыкма менен канааттанды-рылган муктаждык-тардын пайызы [3]	Аялдар-дын саны
	Бала төрөөнү кийинкиге калтыруу үчүн	Бала төрөө чектөө үчүн	Бардыгы	Бала төрөөнү кийинкиге калтыруу үчүн	Бала төрөөнү чектөө үчүн	Бардыгы	Бала төрөөнү кийинкиге калтыруу үчүн	Бала төрөөнү чектөө үчүн	Бардыгы			
Жаш курак												
15-19	9.7	0.0	9.7	5.2	0.0	5.2	14.8	0.0	14.8	34.8	34.8	158
20-24	22.3	0.6	22.9	21.1	0.7	21.8	43.4	1.3	44.7	48.7	43.7	896
25-29	18.6	1.6	20.2	29.0	1.9	30.9	47.6	3.5	51.1	60.5	57.9	1,061
30-34	14.8	3.8	18.6	37.5	12.0	49.5	52.3	15.8	68.1	72.7	68.9	867
35-39	9.7	8.7	18.4	24.1	23.1	47.2	33.8	31.8	65.6	71.9	64.3	801
40-44	3.5	13.0	16.5	11.7	34.6	46.4	15.2	47.7	62.9	73.8	68.1	758
45-49	0.8	10.2	11.0	3.4	27.0	30.4	4.2	37.3	41.4	73.4	68.7	716
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	11.1	5.1	16.3	22.6	16.3	38.9	33.7	21.4	55.1	70.5	62.1	1,684
Айыл	12.9	5.9	18.8	21.2	13.9	35.1	34.1	19.8	53.9	65.1	61.9	3,572
Облусу												
Ысык-Көл	12.9	6.1	19.0	21.8	15.9	37.7	34.7	22.0	56.7	66.5	64.6	468
Жалал-Абад	12.4	5.2	17.6	19.7	17.8	37.5	32.1	23.0	55.1	68.1	62.5	942
Нарын	6.7	3.8	10.5	29.5	23.7	53.2	36.2	27.6	63.7	83.5	83.5	209
Баткен	13.7	6.8	20.4	13.6	19.7	33.3	27.2	26.5	53.8	62.0	53.2	444
Ош	16.3	3.3	19.6	23.0	8.8	31.8	39.3	12.1	51.4	61.9	59.3	1,049
Талас	7.2	4.2	11.4	27.6	19.1	46.7	34.8	23.3	58.1	80.4	78.2	272
Чүй	12.7	10.1	22.8	19.7	9.7	29.4	32.4	19.8	52.1	56.3	53.3	937
Бишкек шаары	9.6	4.7	14.2	26.3	16.6	42.9	35.9	21.2	57.1	75.1	64.0	750
Ош шаары	8.9	3.8	12.7	15.5	17.5	33.0	24.4	21.3	45.7	72.3	67.8	184
Билими												
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	100.0	17
Негизги жалпы	20.2	2.4	22.6	20.3	7.7	28.0	40.5	10.0	50.6	55.4	53.1	470
Толук орто	11.9	6.3	18.3	20.9	15.3	36.2	32.8	21.7	54.5	66.5	62.3	2,442
Башталгыч/орто кесиптик	11.4	7.9	19.2	17.9	21.2	39.1	29.2	29.1	58.3	67.0	62.9	967
Жогорку	11.3	4.1	15.4	26.3	11.4	37.7	37.6	15.5	53.1	71.0	63.6	1,360
Жетиштүү жашоо квинтилдери												
Эң төмөнкү	10.8	4.9	15.7	23.3	14.5	37.8	34.1	19.4	53.5	70.6	68.0	1,016
Экинчи	12.3	5.5	17.8	20.2	16.9	37.0	32.5	22.3	54.8	67.5	64.2	1,044
Орто	14.0	5.8	19.8	21.8	13.1	34.9	35.8	18.9	54.7	63.8	59.7	1,081
Төртүнчү	14.0	7.9	21.8	19.0	13.4	32.4	33.0	21.3	54.3	59.8	56.2	1,110
Эң жогорку	10.4	4.0	14.5	24.2	15.7	39.8	34.6	19.7	54.3	73.4	62.7	1,004
Бардыгы	12.4	5.7	18.0	21.6	14.7	36.3	34.0	20.3	54.3	66.8	62.0	5,256

Эскертүү: Бул таблицадагы маалыматтар 2012-жылдагы Бредли жана башкаларда баяндалган канааттандырылбаган муктаждыктарды аныктоодо каралган маалыматтарга дал келтирилет. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес

[1] Жалпы муктаждык - канааттандырылбаган муктаждыктарын менен канааттандырылган муктаждыктардын суммасы.

[2] Канааттандырылган муктаждыктардын пайызы - жалпы муктаждыкка бөлүнгөн канааттандырылган муктаждык.

[3] Контрацепциянын заманбап ыкмасы аялдардын стерилдештирүүсүн, эркектердин стерилдештирүүсүн, бойго бүтүрбөөчү таблеткаларды, ЖИСти, инъекциондук контрацептивдерди, эркетердин презервативдери жана лактациондук аменорея ыкмасын (ЛАЫ) камтыйт.

7.9-таблицада Кыргыз Республикасындагы никеси бар аялдардын арасында үй-бүлөнү пландоонун жалпы муктаждыгы 54 пайызды түзөрү көрсөтүлгөн. Бул муктаждыктардын алтымыш эки пайызы контрацепциянын заманбап ыкмаларын пайдалануунун эсебинен (62 пайыз) канааттандырылган. Канааттандырылган муктаждыктардын деңгээли 15-19 жаштагы аялдарда төмөндөгөнү (35 пайыз) байкалды жана жаш курак менен көбөйөт. Айылдык аялдар (65 пайызы), Чүй облусунда жашаган аялдар (56 пайыз), толук бүтпөгөн орто билими бар аялдар (55 пайыз), ошондой эле жетиштүү жашоонун төртүнчү квинтилиндеги аялдар (60 пайыз) башка топтогу аялдарга салыштырмалуу канааттандырылган муктаждыктарда эң төмөнкү деңгээлге ээ.

7.10 Үй-бүлөнү пландоонун ыкмаларын келечекте колдонуу

Аялдардын келечекте контрацепциянын ыкмаларын пайдаланууну каалоосу жөнүндө маалыматтар үй-бүлөнү пландоо тейлөөлөрүнө потенциалдуу талаптарды болжолдоого мүмкүндүк берет жана азыркы учурда аларды пайдаланбаган аялдардын контрацепцияларга карата болгон эң мыкты жалпыланган көрсөткүчү болуп саналат. Келечекте үй-бүлөнү пландоо ыкмасын пайдаланууну каалоо жөнүндө маалыматтарды алуу үчүн контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбаган респонденттерден кош бойлуулукту токтотуу же кийинкиге калтыруу үчүн келечекте кандайдыр бир ыкманы пайдаланууну ойлошкондугу тууралуу сурадык. Респонденттер интервью учурунда айткандай, алардын келечекте контрацепцияны колдонуу ниетинен карманууже карманбоо тууралуу ойлорун айта кетүү керек.

7.10-таблица контрацептивдерди колдонбогон никеси бар аялдардын үй-бүлөнү пландоо ыкмаларын пайдалануу пландары жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Азыркы учурда контрацепцияны пайдаланышпаган никеси бар аялдардын болжол менен төрттөн бири (23 пайызы) келечекте үй-бүлөнү пландоо ыкмаларын пайдаланууну каалашат. Ошондой эле 34 пайызы үй-бүлөнү пландоо ыкмаларын пайдаланышарына ишене алышпайт, ал эми 42 пайызы келечекте контрацепцияны пайдаланары жөнүндө ойлонушпагандыктарын айтышкан. Контрацепцияны пайдалана баштоону пландаганын айткандардын үлүшү бир же эки баласы барлардын арасында эң жогору (27 жана 28 пайыз).

7.10-таблица. Контрацепциянын ыкмаларын келечекте пайдалануу

Контрацепциянын ыкмаларын колдонбогон, никеси бар 15-49 жаштагы аялдардын контрацепцияны келечекте колдонуу каалоосунан жана тирүү балдардын санынан көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Келечекте пайдаланууга каалоо	Тирүү балдардын саны[1]					Бардыгы
	0	1	2	3	4+	
Пайдаланууну каалайт	13.3	26.7	28.3	21.0	19.1	23.0
Ишене албайт	46.6	39.3	35.4	32.5	23.2	33.7
Пайдаланууну каалабайт	40.1	33.4	35.3	45.4	56.5	42.4
Жок	0.0	0.6	1.0	1.1	1.2	0.9
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Аялдардын саны	261	757	825	730	775	3,348

[1] Азыркы учурдагы кош бойлуулукту камтыйт.

7.11 Үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалыматтардын таасир этүү деңгээли

Массалык маалымдоо каражаттары (мындан ары – ММК) жөнүндөгү маалыматтарды, үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалыматтарды дайыма калктык топ аркылуу алышары жөнүндө маалымат калкты күндөлүк маалыматтар, билим жана маалыматты берүү боюнча аракеттер менен камсыздоо деңгээлин баалоо үчүн жана келечекте ММК компанияларын пландоо үчүн маанилүү.

Массалык маалымат каражаттары аркылуу аялдардын үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалыматтарды алуу даражасын баалоо максатында КР МДИнин респонденттерине үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалыматтарды радиодон угушкандыгы, теледен көрүшкөндүгү, акыркы бир канча ай ичинде үй-бүлөнү пландоо жөнүндө гезит же журналдардан окушкандыгы жөнүндө суроолор беришти.

7.11-таблицада теле аркылуу көрсөтүлгөн үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалымат эркектер жана аялдардын эң чоң аудиториясына жетери көрсөтүлгөн (20 жана 21 пайыз). Аялдардын он жети пайызы жана эркектердин он беш пайызы жакында эле үй-бүлөнү пландоо жөнүндө гезиттен же журналдардан окушкан, 8 жана 11 пайызы үй-бүлөнү пландоо жөнүндө радио аркылуу угушкан.

Аялдардын төрттөн үчүнөн көп эмес бөлүгү (76 пайыз) жана эркектердин ондон жетиси (70 пайыз) бул үч булактан акыркы бир канча ай ичинде үй-бүлөнү пландоо жөнүндө эч кандай маалымат алышкан эмес. Шаар жерлеринде жашаган өспүрүм курактагы эркектер жана аялдар, Жалал-Абад облусунда жана Бишкек шаарында жашаган аялдар, Ош облусундагы эркектер, ошондой эле толук эмес орто билимдүү эркектер жана аялдар башкаларга караганда массалык маалымат каражаттарынын каалаган бир түрүнөн үй-бүлөнү пландоо жөнүндө азыраак маалымат алышкан. Массалык маалымат каражаттары аркылуу үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалымат алышпаган аялдардын үлүшү жетиштүү жашоонун өсүшү менен жогорулайт, ошол эле убакытта эркектерде бул көз карандылык кандайдыр бир маниге ээ эмес.

Үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалыматтардын таасир этүү деңгээли 2012-жылы 1997-жылга салыштырмалуу төмөндөдү. Гезит жана журналдардан алынган маалымат булактары боюнча олуттуу төмөндөө байкалат (1997-жылы 48 пайыз жана 2012-жылы 17 пайыз); ошондой эле 1997-жылдагы 31 пайыздан 2012-жылдагы 20 пайызга чейин төмөндөө менен теле аркылуу алынган үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалыматтардын аз таралган булагы болуп саналат. Ошол эле убакта, үй-бүлөнү пландоо жөнүндө маалыматтардын булагы катары радиону көрсөтүшкөн аялдардын үлүшү бул мезгилде 3 пайыздан 8 пайызга чейин көбөйгөн (НИИ акушерства и педиатрии МЗ КР жана Макро Интернешнл, 1998).

7.11-таблица. Үй-бүлөөнү пландоо жөнүндө маалыматтардын таасир этүү деңгээли

Үй-бүлөнү пландоо жөнүндө акыркы бир нече жыл ичинде радиодон, теледен, гезиттерден, журналдардан угушкан же көрүшкөн 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар					Эркектер				
	Радио	Теле	Гезит/ журналдар	ЖМКнын үч булагынын бирөөсү да эмес	Аялдар-дын саны	Радио	Теле	Гезит/ журналдар	ММКнын үч булагынын бирөөсү да эмес	Эркектер-дин саны
Жаш курагы										
15-19	3.5	10.1	9.7	85.4	1,637	5.8	14.2	10.0	79.0	432
20-24	7.7	20.9	19.0	72.7	1,527	6.4	17.4	11.4	76.5	404
25-29	9.8	25.3	20.3	69.3	1,265	14.3	24.8	20.6	64.6	409
30-34	8.7	22.4	19.3	72.7	1,028	10.8	26.5	17.2	63.4	305
35-39	9.1	22.7	17.7	73.4	915	11.9	21.7	19.3	67.7	292
40-44	9.2	21.6	18.5	74.8	928	14.6	22.5	18.1	66.7	297
45-49	8.0	18.3	17.1	77.3	908	12.7	22.8	12.6	68.1	275
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	6.1	17.4	15.9	78.9	3,070	11.1	15.2	13.9	73.3	781
Айыл	8.6	20.9	17.6	73.5	5,138	10.3	23.8	16.1	68.5	1,632
Облусу										
Ысык-Көл	26.3	56.9	49.4	38.3	650	6.1	19.6	9.8	77.1	207
Жалал-Абад	1.7	7.8	6.2	89.8	1,332	0.9	7.3	8.2	87.9	402
Нарын	22.0	36.0	43.2	46.4	281	2.5	10.4	29.6	67.5	98
Баткен	7.3	27.5	24.4	64.6	616	69.2	71.5	49.7	8.4	186
Ош	4.1	12.0	7.6	84.5	1,627	0.7	1.6	0.4	98.1	526
Талас	11.7	39.3	37.7	52.2	360	10.4	32.1	8.3	65.7	126
Чүй	10.0	22.0	17.1	71.5	1,465	14.7	52.8	35.2	29.7	407
Бишкек шаары	2.3	8.4	9.0	88.8	1,566	7.1	2.8	8.0	84.5	383
Ош шаары	12.3	23.4	22.2	72.8	311	5.1	24.7	11.5	66.8	78
Билими										
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	100.0	7
Негизги жалпы	3.3	12.0	9.0	84.4	1,139	5.8	19.2	10.0	76.2	338
Толук орто	6.3	16.6	13.0	79.1	3,468	11.1	20.6	13.9	71.5	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	10.8	25.4	23.5	68.7	1,364	10.3	22.9	20.6	65.2	388
Жогорку	10.3	24.9	23.6	69.3	2,198	12.8	21.9	18.3	66.2	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери										
Эң төмөнкү	11.0	24.1	23.3	69.1	1,459	6.5	14.7	12.6	78.4	502
Экинчи	8.3	20.0	18.8	73.9	1,473	10.8	24.2	15.0	69.5	496
Орто	6.5	19.8	14.1	75.3	1,538	12.7	27.8	17.0	64.9	451
Төртүнчү	9.3	22.0	18.2	73.4	1,667	14.8	29.6	22.8	57.8	449
Эң жогорку	4.4	14.1	12.5	83.1	2,071	8.7	10.6	10.5	77.7	515
Бардыгы	7.7	19.6	17.0	75.5	8,208	10.6	21.0	15.4	70.1	2,413

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

7.12 МЕДИЦИНА КЫЗМАТКЕРЛЕРИ МЕНЕН БИРГЕ ҮЙ-БҮЛӨНҮ ПЛАНДООГО БАЙЛАНЫШКАН МАСЕЛЕЛЕРДИ ТАЛКУУЛОО

Медицина кызматкерлери контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбагандар, бирок бул маселелер боюнча жардамга муктаж болгондор үчүн үй-бүлөнү пландоо маселелери боюнча абдан маанилүү маалымат булагы болуп саналат. КР МДИ-2012нин аялдар анкетасы контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбаган аялдарда изилдөө жүргүзгөнгө чейин бир жыл ичинде медицина кызматкерлери менен байланыш болгондугун, медицина кызматкерлеринен үй-бүлөнү пландоо жөнүндө кандайдыр бир маалыматтарды алышкандыгын билүү максатында бир канча суроолорду камтыйт.

7.12-таблицада контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбаган аялдардын 13 пайызынын үйүнө үй-бүлөнү пландоо боюнча маселелерди талкуулоо үчүн медицина кызматкерлери келген, ал эми аялдардын 17 пайызы өз кезегинде акыркы 12 ай ичинде медициналык мекемелерге өздөрү барган учурда үй-бүлөнү пландоо маселелерин талкуулашканы көрсөтүлгөн. Жыйынтыктар контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбагандар менен үй-бүлөнү пландоо маселелерин талкуулоо үчүн айрым потенциалдуу мүмкүнчүлүктөрдө ката кетирилгендиги тууралуу күбөлөндүрөт. Ал эми контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбаган аялдардын төрттөн биринен көбүрөөгү (26 пайызы) өткөн жылы медициналык мекемелерге барууда үй-бүлөнү пландоо жөнүндө эч кандай маалыматтарды алышкан эмес. Жалпысынан, контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбагандардын 78 пайызы өткөн жылы медициналык мекемелерде да, акыркы патронаж жүргүзүүдө да медицина кызматкерлери менен үй-бүлөнү пландоо маселелерин талкуулашкан эмес. Бул пайыз 25-29 жаштагы аялдарда (61 пайыз), айылдык райондордогу аялдарда (74 пайыз), Ысык-Көл облусунда (68 пайыз) жашаган аялдарда жана жетиштүү жашоонун төмөнкү квинтилиндеги аялдарда (70 пайызы) бир кыйла төмөн.

7.12-таблица. Медициналык кызматкерлер менен контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбаган жактардын байланышы

Контрацепциянын ыкмаларын колдонбогон 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы медицина кызматкери үйүнө келген кезде үй-бүлөнү пландоо маселелери боюнча талкуулашкан аялдардын пайызы, медициналык мекемеге барган, бирок үй-бүлөнү пландоо маселелери жөнүндө талкуулашпаган аялдардын пайызы, медицина кызматкери менен медициналык мекемеде да эмес, колдоо көрсөтүүдө да эмес үй-бүлөнү пландоо маселелери жөнүндө талкуулашпаган аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Үйүнө медициналык кызматкерлер келген жана алар менен үй-бүлөнү пландоо маселелери жөнүндө талкуулашкан аялдардын пайызы	Акыркы 12 ай ичинде медициналык мекемелерге барган аялдардын пайызы жана:		Медициналык мекемеде эмес, медицина кызматкери үйүнө келген кезде үй-бүлөнү пландоо жөнүндө бир да жолу талкуулашпаган аялдардын пайызы	Аялдардын саны
		Үй-бүлөнү пландоо маселелерин талкуулашкан	Үй-бүлөнү пландоо маселелерин талкуулаш-паган		
Жаш курак					
15-19	4.5	4.8	14.7	92.9	1,627
20-24	17.1	24.8	24.0	71.2	1,312
25-29	22.6	31.1	30.6	60.9	919
30-34	18.9	21.3	32.3	69.0	576
35-39	16.6	18.9	38.9	72.8	530
40-44	8.7	12.1	30.5	83.6	558
45-49	6.3	9.4	30.0	87.5	684
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	9.6	9.9	28.2	85.1	2,361
Айыл	14.8	21.1	24.4	74.0	3,844
Облусу					
Ысык-Көл	27.7	16.0	38.7	68.1	465
Жалал-Абад	20.0	20.1	31.1	73.1	971
Нарын	16.5	18.3	11.6	75.1	167
Баткен	12.7	10.2	31.4	83.9	466
Ош	8.1	23.8	4.3	73.3	1,287
Талас	10.1	15.4	50.0	81.7	229
Чүй	14.5	21.0	36.1	75.5	1,162
Бишкек шаары	5.4	6.4	26.1	90.8	1,208
Ош шаары	9.4	13.1	20.3	81.8	250
Билими					
Билими жок/башталгыч	(9.0)	(9.3)	(32.7)	(87.2)	38
Негизги жалпы	11.8	13.6	18.9	81.9	1,005
Толук орто	13.0	18.0	23.8	76.8	2,555
Башталгыч/орто кесиптик	13.3	16.4	33.6	78.4	970
Жогорку	12.9	17.3	28.5	77.9	1,637

уландысы

7.12- таблицанын уландысы

Жетиштүү жашоо квинтилдери					
Эң төмөнкү	15.6	23.7	19.6	70.1	1,065
Экинчи	15.2	22.0	25.4	72.5	1,079
Орто	14.6	18.0	25.6	77.5	1,149
Төртүнчү	12.6	16.3	30.2	78.7	1,288
Эң жогорку	8.2	8.4	26.9	87.4	1,625
Бардыгы	12.8	16.8	25.8	78.2	6,205

Эскертүү: Кашаадагы цифралар маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.

Контрацепциянын ыкмаларын пайдаланбаган, изилдөөгө чейинки 12 ай ичинде медициналык мекемелерге барган, бирок үй-бүлөнү пландоо маселелерин талкуулабаган аялдардын үлүшү 1997-жылдагы 31 пайыздан 2012-жылдагы 26 пайызга чейин төмөндөгөн (НИИ акушерства и педиатрии МЗ КР жана Макро Интернешнл, 1998).

7.13 Аялдардын контрацепция колдонуусуна эркектердин мамилеси

КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө эркек респонденттерден аялдардын контрацепциянын ыкмаларын пайдалангандыктары тууралуу жалпы кабыл алынган ырастамалар жөнүндөгү эки ой пикир тууралуу сурадык: “Контрацепция – бул аялдардын иши” жана “Контрацепцияны пайдаланган аялдар башаламан жыныстык жашоонуу алып жүрүшү мүмкүн”. 7.13-таблицада сурамжылоонун негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды жыйынтыктары көрсөтүлгөн.

7.13-таблицада 15-49 жаш курактагы эркектердин 56 пайызы “Контрацепция – бул аялдардын иши” деген ырастама менен макул эместиги, 23 пайызы бул ырастама менен макул экендиги, ал эми 22 пайызы билишпегендиги көрсөтүлгөн. Бул ырастама менен макул болгон эркектердин үлүшү Чүй облусундагы эркектерде башка региондорго караганда жогору (75 пайыз). Бул көрсөткүч ошондой эле 35-44 жаш курактагы эркектерде (27 жана 28 пайыз), кесиптик же жогорку билими бар эркектерде (29 жана 32 пайыз) жана жетиштүү жашоонун төртүнчү квинтилиндеги эркектерде (35 пайыз) башка топтогу эркектерге караганда жогору.

Эркектердин элүү сегиз пайызы “Контрацепцияны пайдаланган аялдар башаламан жыныстык жашоонуу алып жүрүшү мүмкүн” деген ырастама менен макул эмес, 12 пайызы бул бекитүү менен макул, ал эми 29 пайызы билишпейт. Ош шаарында жашаган эркектер башка региондогу эркектерге караганда бул ырастама менен көбүрөөк макул (55 пайыз) болушат. Шаарда жашаган эркектер (15 пайыз), кесиптик же жогорку билими бар эркектер (14 жана 17 пайыз) жана жетиштүү жашоонун төртүнчү квинтилиндеги эркектер (19 пайыз) башка эркетерге караганда бул ырастама менен көбүрөөк макул болушат.

7.13-таблица. Эркектердин аялдардын контрацепцияны пайдалануусуна карата мамилеси

Аялдардын контрайепцияны колдонуусу боюнча жалпы кабыл алынган эки ырастама боюнча 15-49 жаштагы эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү: «Контрацепция – бул аялдардын иши жана «Контрацепцияны колдонгон аялдар башаламан жыныстык жашоону алып жүрүшү мүмкүн», Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Контрацепция – бул аялдардын иши				Контрацепцияны пайдаланган аялдар тартипсиз жыныстык жашоонуу алып жүрүшү мүмкүн				Аялдар-дын саны
	Макул эмес	Макул	Билбейм	Бардыгы	Макул эмес	Макул	Билбейм	Бардыгы	
Жаш курак									
15-19	28.3	14.8	57.0	100.0	31.7	6.4	61.9	100.0	432
20-24	60.0	18.6	21.5	100.0	51.1	14.0	34.9	100.0	404
25-29	58.9	26.5	14.6	100.0	62.9	15.5	21.6	100.0	409
30-34	62.5	23.3	14.2	100.0	66.4	12.4	21.2	100.0	305
35-39	62.4	27.3	10.3	100.0	71.1	8.9	20.0	100.0	292
40-44	63.0	27.6	9.4	100.0	70.2	15.0	14.8	100.0	297
45-49	65.0	24.8	10.3	100.0	69.5	14.1	16.4	100.0	275
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	55.8	23.0	21.2	100.0	58.8	15.0	26.2	100.0	781
Айыл	55.6	22.6	21.8	100.0	58.2	10.9	30.9	100.0	1,632
Облусу									
Ысык-Көл	42.9	45.3	11.8	100.0	79.9	7.5	12.6	100.0	207
Жалал-Абад	93.6	2.3	4.1	100.0	94.0	0.9	5.0	100.0	402
Нарын	88.8	4.1	7.1	100.0	85.3	1.8	13.0	100.0	98
Баткен	25.2	10.3	64.5	100.0	27.6	24.0	48.4	100.0	186
Ош	74.6	1.8	23.6	100.0	55.0	1.8	43.2	100.0	526
Талас	69.3	5.8	24.9	100.0	71.5	4.0	24.5	100.0	126
Чүй	2.4	74.8	22.9	100.0	26.4	32.4	41.2	100.0	407
Бишкек шаары	59.9	12.8	27.3	100.0	55.3	10.4	34.2	100.0	383
Ош шаары	33.5	66.0	0.5	100.0	41.6	54.9	3.5	100.0	78
Билими									
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	100.0	7
Негизги жалпы	43.2	12.7	44.1	100.0	43.0	8.2	48.8	100.0	338
Толук орто	60.2	19.9	19.9	100.0	62.1	10.7	27.2	100.0	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	54.0	31.9	14.0	100.0	61.8	14.1	24.1	100.0	388
Жогорку	55.0	28.6	16.3	100.0	57.7	16.9	25.4	100.0	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери									
Эң төмөнкү	67.7	14.9	17.4	100.0	66.0	6.3	27.7	100.0	502
Экинчи	58.5	18.6	23.0	100.0	59.8	9.6	30.6	100.0	496
Орто	53.7	21.1	25.2	100.0	56.6	10.7	32.7	100.0	451
Төртүнчү	43.5	34.9	21.7	100.0	53.2	19.0	27.9	100.0	449
Эң жогорку	53.6	25.1	21.3	100.0	55.9	15.9	28.2	100.0	515
Бардыгы	55.7	22.7	21.6	100.0	58.4	12.2	29.4	100.0	2,413

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

БОЙДОН АЛДЫРУУЛАР 8

Негизги жыйынтыктар

- Бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенти бир аялга 0,7 түздү.
- Бойдон алдыруулардын коэффициенттери жашаган жеринен, региондон, билимдин жана жашоонун деңгээлине жараша айырмаланат, эң жогорку көрсөткүч (1,1) Талас облусунда байкалат.
- Акыркы 15 жылда бойдон алдыруулардын саны КР МДИ-2012нин жасалма бойдон алдырууларынын деңгээли КР МДИ-1997ге салыштырмалуу төмөндөгөн.
- Бойдон алдыруулардын басымдуу көпчүлүгүн бойго бүтүү учурунда контрацептивдерди колдонбогон аялдар жасашат; ал эми бойдон алдыруулардын 20 пайызы аялдардын айтуулары боюнча контрацепциянын колдонулган каражаттарынын натыйжалуу эместигинен улам болгон.
- Бойдон алдыруулардын ондон төртүнөн көбү (42 пайыз) эненин саламаттыгын сактоо зарылчылыгынан улам болгон, 18 пайызы кош бойлуулукту кечирээк пландоонун натыйжасында, 15 пайызы кош бойлуулукту токтотуу чечиминен улам болгон. Өнөктөшүнөн балалуу болууну каалабагандыктан улам жасалган бойдон алдыруулардын саны 6 пайызды түздү.
- Бойдон алдыруулардын ондон тогузу вакуумдук эксхолеация (65 пайыз) же кюретаж (27 пайыз) жолу менен жасалган.
- Изилдөөнүн алдындагы акыркы 5 жыл ичинде боюнан алдырган аялдардын жарымы гана бойдон алдырууну жүргүзүүчү медициналык кызматкер менен контрацепциянын ыкмалары боюнча сүйлөшкөн, алардын көпчүлүгү (91 пайыз) сүйлөшүүдө медицина кызматкери тарабынан контрацепциянын кайсы бир ыкмасы сунушталганын айтышкан.

Кыргыз Республикасында жасалма бойдон алдырууга мыйзам (Кыргыз Республикасынын “Жарандардын репродуктивдүү укуктары жана аларды ишке ашыруудагы кепилдиктер жөнүндө” Мыйзамы) менен уруксат берилген. Тирүү төрөлгөндөр жөнүндө маалыматка кошумча КР МДИ-2012нин кош бойлуулуктун тарыхы бөлүгүндө аялдардын бардык башка бойдон алдыруу менен бүткөн кош бойлуулуктары, жасалма бойдон алдыруулары же өлүү төрөлүүлөрү жөнүндө маалыматтар жыйналды. Кош бойлуулуктун тарыхы үчүн жыйналган жасалма бойдон алдыруулар тууралуу маалыматтар бул бөлүмдө аялдардын өмүрүндөгү бойдон алдырууларына карата тажрыйбаларын кароо жана Кыргыз Республикасындагы учурдагы бойдон алдыруулардын тенденцияларын жана азыркы абалын билүү үчүн колдонулат. Мындан сырткары, бул бөлүмдө бойдон алдыруулар менен контрацепциянын каражаттарын колдонуунун өз ара байланышы изилденет.

8.1 БОЙДОН АЛДЫРУУ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТТАРДЫ ЖЫЙНОО

КР МДИнин кош бойлуулуктун тарыхы бөлүгү бардык репродуктивдүү окуялар, жасалма бойдон алдыруулар тууралуу маалыматтарды толук баяндоону камсыздаган көрүнүштө түзүлгөн. Кош бойлуулуктун тарыхы тууралуу маалыматтарды алуу үчүн алгач ар бир аялга анын өмүрүндө болгон тирүү төрөөнүн, өлүү төрөөнүн, бойдон алдыруулардын жана жасалма бойдон алдыруулардын жалпы санын аныктоо үчүн суроолор берилди. Андан кийин респонденттерден алардын алгачкы кош бойлуулугунан баштап бардык кош бойлуулуктарын ирети боюнча санап берүүлөрүн жана ар бир кош бойлуулуктун бүтүшү тууралуу маалыматтарды берүүсүн сурандык. Тирүү төрөт менен бүтпөгөн ар бир кош бойлуулук боюнча кош бойлуулуктун токтотулган айы жана жылы жөнүндө маалыматтар жыйналды. Кош бойлуулуктун тарыхын толтуруунун аягында репродуктивдүү жашоо жөнүндө бөлүктүн башында жыйналган жалпыланган маалыматтар кош

бойлуулуктун тарыхында жазылган ар түрдүү окуялардын саны менен салыштырылды жана дал келбеген учурда маалыматтар кайра текшерилди.

КР МДИ-2012деги аялдар анкетасы кош бойлуулуктун узактыгы жана бүтүшү жана 2007-жылдын январынан интервьюдан өткөн учурга чейинки аралыкта колдонгон контрацепциянын каражаттарын колдонуунун аралыктары жөнүндө маалыматтар жазылган календарды камтыды. Аталган календарь контрацепциянын каражаттарын колдонуунун бойдон алдырууга алып келген эффективдүү эмес ролдорун билүү үчүн колдонулушу мүмкүн.

8.2 Жасалма бойдон алдыруу менен аяктаган кош бойлуулуктар

8.1-таблицасында КР МДИ-2012 жүргүзүүгө чейинки акыркы үч жыл (болжолдуу 2009-жылдын августунан 2012-жылдын августуна чейин) ичиндеги респонденттердин кош бойлуулуктарынын пайызы кош бойлуулуктун аякташына ылайык жана негизги мүнөздөмөлөрүнө жараша көрсөтүлдү. Бул аралыктагы кош бойлуулуктардын ондон жетисинен көбү тирүү төрөө менен аяктаган, 13 пайызы жасалма бойдон алдыруу, 9 пайызы бойдон түшүрүү жана бир пайыздан азырагы өлүү төрөлүү менен аяктаган. Жасалма бойдон алдыруу менен аяктаган кош бойлуулуктун үлүшү кош бойлуулукту токтоткон учурдагы аялдардын жаш курактарынын өсүшү менен кескин көбөйөт. Өспүрүмдөр кош бойлуулугунун эки пайыздан азыраагы жасалма бойдон алдыруу менен аяктайт, ошол эле убакта бул көрсөткүч 35-44 жаштагы аялдардын арасында 21 пайызды түзөт. Жасалма бойдон алдыруу менен аяктаган кош бойлуулуктун үлүшү кош бойлуулуктун иреттик номери менен мыйзам ченемдүү өсөт, алгачкы кош бойлуулуктун эки пайызынан кош бойлуулуктун эсеби боюнча бешинчи же андан көп кош бойлуулуктагы 29 пайызга чейин өсөт.

8.1-таблица. Кош бойлулуктун негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды аякташы

Изилдөө алдындагы 3 жыл ичинде бүткөн негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды кош бойлуулуктун бүтүшү боюнча кош бойлуулуктун пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Кош бойлуулуктун бүтүшү				Бардыгы	Кош бойлуулук-тардын саны
	Тирүү төрөлгөндөр	Жасалма бойдон алдыруулар	Бойдон түшүүлөр	Өлүү төрөлгөндөр		
Кош бойлуулук аяктаган учурдагы жаш курак						
<20	89.4	1.9	8.5	0.2	100.0	232
20-24	80.8	8.5	10.1	0.6	100.0	1,174
25-34	75.2	16.0	8.1	0.6	100.0	1,526
35-44	66.4	21.2	10.9	1.5	100.0	449
45-49	*	*	*	*	100.0	4
Кош бойлуулуктун иреттик номери						
Биринчи	90.4	2.0	7.2	0.4	100.0	884
Экинчи	83.2	6.3	9.6	0.9	100.0	725
Үчүнчү	72.9	14.8	11.7	0.6	100.0	603
Төртүнчү	71.6	18.4	9.1	0.9	100.0	444
Бешинчи же андан көп	61.0	28.8	9.3	0.9	100.0	729
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	71.6	18.4	9.3	0.8	100.0	1,088
Айыл	79.5	10.7	9.2	0.7	100.0	2,297
Облусу						
Ысык-Көл	76.7	12.3	9.4	1.7	100.0	299
Жалал-Абад	78.1	13.5	8.1	0.3	100.0	620
Нарын	87.4	5.9	5.7	1.0	100.0	125
Баткен	82.1	10.6	6.8	0.5	100.0	308
Ош	76.8	10.6	12.2	0.3	100.0	657
Талас	75.1	14.5	9.8	0.6	100.0	215
Чүй	77.1	14.6	7.4	0.9	100.0	544
Бишкек шаары	70.8	17.3	10.7	1.2	100.0	522
Ош шаары	77.4	13.7	8.9	0.0	100.0	96
Аялдардын билими						
Билими жок /башталгыч	*	*	*	*	100.0	17
Негизги жалпы	79.4	7.8	12.4	0.4	100.0	359
Толук орто	77.4	13.5	8.3	0.7	100.0	1,521
Башталгыч/орто кесиптик	79.0	13.0	7.4	0.6	100.0	533
Жогорку	73.8	14.8	10.5	0.9	100.0	955
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	81.2	9.2	8.8	0.8	100.0	617
Экинчи	80.1	11.3	7.9	0.7	100.0	633
орто	79.0	9.3	10.8	1.0	100.0	697
төртүнчү	74.6	17.1	8.1	0.3	100.0	776
Эң жогорку	70.5	18.0	10.6	0.9	100.0	663
Бардыгы	76.9	13.1	9.2	0.7	100.0	3,385

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошону үчүн алар көрсөтүлгөн эмес.

Шаар жериндеги аялдар (18 пайыз) айыл жериндеги аялдарга (11 пайыз) караганда кош бойлуулукту жасалма бойдон алдыруу менен көп токтотушат. Регионалдык аспектиде жасалма бойдон алдыруу менен аяктаган кош бойлуулуктун үлүшү Бишкек шаарында (17 пайыз) эң жогору, ал эми Нарын облусунда (6 пайыз) эң төмөн. Кош бойлуулукту жасалма бойдон алдыруу менен токтотуунун ыктымалдуулугу билимдин деңгээли менен бир убакта өсөт, толук эмес орто билимдүү аялдар арасындагы кош бойлуулуктун 8 пайызынан жогорку атайын орто билимдүүлөрдөгү 15 пайызга чейин өсөт. Жашоо деңгээлин талдоодо жасалма бойдон алдыруулар менен бүткөн кош бойлуулуктардын эң жогорку пайызы төртүнчү же бешинчи квинтилде жашаган аялдар арасында көрсөтүлгөн (17 жана 18 пайыз).

8.3 РЕСПОНДЕНТТИН ӨМҮРҮНДӨГҮ ЖАСАЛМА БОЙДОН АЛДЫРУУЛАРЫ

8.2-таблицада аялдардын өмүрүндөгү жасалма бойдон алдыруулар менен байланышкан тажрыйбалардынын бир катар көрсөткүчтөрү, качандыр бир кезде жасалма бойдон алдырганын айткан бардык аялдардын пайызы, бойдон алдыруулардын саны боюнча качандыр бир кезде жасалма бойдон алдырган аялдардын пайыздык бөлүнүшү жана качандыр бир кезде бойдон алдырткан аялдардын орточо саны көрсөтүлгөн.

Жалпысынан Кыргызстандагы 15 жаштан 49 жашка чейинки ар бир алтынчы аял (18 пайыз) качандыр бир кезде жасалма бойдон алдырышкан. Бул аялдардын жарымы (51 пайыз) бир жолу, бир аз азырагы экиден үчкө чейин (44 пайыз), 4 пайызы төрттөн бешке чейин, 2 пайыздан азырагы 6 же андан көп жолу бойдон алдырышкан. Качандыр бир кезде жасалма бойдон алдырткан аялдардын арасында бойдон алдыруулардын орточо саны бир аялга 1,8ди түздү.

Бойдон алдыруулар менен байланышкан тажрыйба аялдардын жаш курагынын жана тирүү балдарынын санынын өсүшү менен көбөйөт. Мисалы, 35 же андан улуу жаштагы аялдар 25-34 жаштагы аялдарга (33 пайызга 21 пайыз) салыштырмалуу 1,6 эсеге көп бойдон алдырышкан. Жасалма бойдон алдыруулардын деңгээли менен үй-бүлөлүк мамиленин бузулушунун байланышы байкалбайт: азыркы учурда никеде турган аялдардын арасынан 25 пайызы качандыр бир кезде бойдон алдырышкан, ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдардын арасында 24 пайызы бойдон алдырышкан.

Шаар жериндеги аялдар айыл жериндеги аялдарга салыштырмалуу бойдон көп алдырышкан. Талас, Чүй, Ысык-Көл облустары жана Бишкек шаары башка региондорго караганда качандыр бир кезде бойдон алдырышкан аялдардын жогорку пайыздык үлүшүнө ээ. Жалпысынан билимдин жана жашоонун деңгээли канчалык жогору болсо, аялдар ошончо көп жасалма бойдон алдырышкан. Мисалы, качандыр бир кезде жасалма бойдон алдырган аялдардын пайызы толук эмес орто билимдүү аялдардын арасындагы 7 пайыздан кесиптик-техникалык же атайын орто билимдүү аялдардын арасында эң жогорку чекке, 27 пайызга жетет, андан кийин жогорку билимдүү аялдар арасында 21 пайызга чейин төмөндөйт.

Жалпысынан 8.2-таблицада көрсөтүлгөндөй, качандыр бир кезде жасалма бойдон алдырган аялдардын орточо саны негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды олуттуу айырмаланып турат. Аялдардын жаш курагы, региондордогу тирүү балдардын саны боюнча эң көп айырмачылыктар байкалат.

8.2-таблица. Аялдардын жашоосундагы жасалма бойдон алдыруулары

15-49 жаштагы жок дегенде бир жолу жасалма бойдон алдырткан аялдардын пайызы жана 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы бойдон алдыруулардын саны боюнча пайыздык бөлүнүшү, ошондой эле бойдон алдыруулардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды орточо саны, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Жасалма бойдон алдырткан аялдар-дын пайызы	Аялдар-дын саны	Бойдон алдырткан аялдардын арасындагы бойдон алдыруулардын саны боюнча пайыздык бөлүнүшү				Бардыгы	Жасалма бойдон алдыруу-лардын орточо саны	Жасалма бойдон алдыруусу бар аялдар-дын саны
			1	2-3	4-5	6+			
Жаш курак									
<20	0.0	1,637	*	*	*	*	100.0	*	0
20-24	4.6	1,527	66.6	31.2	2.2	0.0	100.0	1.4	71
25-34	21.2	2,293	62.3	35.9	1.4	0.5	100.0	1.5	487
35+	33.3	2,751	44.5	48.5	4.9	2.1	100.0	1.9	917
Тирүү балдардын саны									
0	0.7	2,780	*	*	*	*	100.0	*	21
1	13.8	1,240	58.3	39.8	1.1	0.8	100.0	1.6	171
2	29.4	2,744	52.6	42.9	3.8	0.7	100.0	1.7	807
3	32.9	1,444	45.9	46.7	4.3	3.1	100.0	2.0	475
Үй-бүлөлүк абал									
Бир да жолу никеде турбаган аялдар	0.3	2,245	*	*	*	*	100.0	*	7
Учурда никеде турат	24.6	5,256	51.5	43.5	3.5	1.6	100.0	1.8	1,295
Никеде турган	24.4	707	49.7	44.8	5.0	0.5	100.0	1.8	172
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	20.7	3,070	49.6	43.8	4.7	2.0	100.0	1.8	634
Айыл	16.4	5,138	52.8	43.3	2.8	1.1	100.0	1.7	840
Облусу									
Ысык-Көл	21.1	650	49.8	43.8	4.9	1.5	100.0	1.8	137
Жалал-Абад	16.2	1,332	44.9	48.2	5.1	1.9	100.0	1.8	215
Нарын	10.7	281	73.3	25.1	1.6	0.0	100.0	1.4	30
Баткен	12.2	616	57.2	42.2	0.7	0.0	100.0	1.5	75
Ош	14.6	1,627	54.1	43.1	2.8	0.0	100.0	1.7	238
Талас	26.6	360	55.7	39.3	4.4	0.5	100.0	1.7	96
Чүй	19.8	1,465	52.4	43.1	2.0	2.5	100.0	1.8	290
Бишкек шаары	22.7	1,566	51.0	42.5	4.5	2.1	100.0	1.8	356
Ош шаары	12.2	311	(33.8)	(60.3)	(5.6)	(0.3)	100.0	(1.9)	38
Билим									
Негизги жалпы	7.2	1,139	56.4	38.3	2.8	2.5	100.0	1.7	83
Толук орто	16.4	3,468	51.1	43.3	4.0	1.5	100.0	1.8	570
Башталгыч/орто кесиптик	26.6	1,364	51.2	44.7	2.7	1.4	100.0	1.7	363
Жогорку	20.9	2,198	51.0	43.8	3.9	1.2	100.0	1.7	460
Жетитүү жашоо квинтили									
Эң төмөнкү	15.6	1,459	48.7	47.2	3.9	0.3	100.0	1.7	228
Экинчи	16.3	1,473	52.0	43.6	2.8	1.5	100.0	1.8	240
Орто	15.9	1,538	61.4	36.7	1.2	0.8	100.0	1.5	244
Төртүнчү	20.1	1,667	46.6	47.7	4.2	1.5	100.0	1.8	336
Эң жогорку	20.6	2,071	50.6	42.2	4.9	2.4	100.0	1.8	427
Бардыгы	18.0	8,208	51.4	43.5	3.6	1.5	100.0	1.8	1,475

Эскертүү: “Азыркы учурда никеде турат” пункту жарандык (бейформал) никеде турган (бирге жашаган) респонденттерди камтыйт. «Никеде турган” пункту ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган респонденттерди камтыйт. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошону үчүн алар көрсөтүлгөн эмес. Кашаадагы маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. Жалпы санга бир да билими жок же башталгыч билимге гана ээ 39 аял кошулду.

8.4 ЖАСАЛМА БОЙДОН АЛДЫРУУЛАРДЫН КӨРСӨТКҮЧТӨРҮ

8.4.1 Бойдон алдыруулардын деңгээли

8.3-таблицада КР МДИ-2012 өткөнгө чейинки аралыктагы үч жыл ичиндеги (болжолдуу 2009-жылдын августунан 2012-жылдын августуна чейин) жасалма бойдон алдыруулардын коэффициенттери көрсөтүлгөн. Таблицада коэффициенттердин үч түрү көрсөтүлгөн: жасалма бойдон алдыруунун жаш курактык коэффициенти (ЖБАК), жасалма бойдон алдыруунун жалпыланган коэффициенти (ЖБАЖК) жана жасалма бойдон алдыруунун жалпы коэффициенти (ЖБАЖК). Бул коэффициенттер төрөттүн жаш курактык коэффициенттеринин, төрөттүн жалпыланган коэффициенттеринин жана төрөттүн жалпы коэффициенттеринин эсептөөлөрүнө бирдей эсептелген. Жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенти 1,000 аял эсебинде көрсөтүлгөн жана белгилүү жаш курактагы аялдардын арасындагы бойдон алдыруулардын санына карата бул жаш курактык топтогу аялдардын жалпы санына чагылдырылат. Жасалма бойдон алдыруулардын эсепте бир аялга көрсөтүлгөн жалпыланган коэффициенти өзү менен кошо бардык жаш курактык топтун жаш курактык коэффициенттерин көрсөтөт. Жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенти деп, эгерде учурдагы жасалма бойдон

алдыруулардын жаш курактык коэффициенттери анын репродуктивдүү мезгилинде дагы сакталып кала турган болсо, аялдардын өмүрүндө баштарынан кчирүүсү мүмкүн болгон жасалма бойдон алдыруулардын саны түшүндүрүлөт. Жасалма бойдон алдыруулардын жалпы коэффициенти 15 жаштан 44 жашка чейинки аялдардын санына карата бойдон алдыруулардын санына эсептелет жана 1,000 аял эсебинде көрсөтүлөт.

Кыргызстанда жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенти 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар үчүн бир аялга 0,7 жасалма бойдон алдыруу туура келет. Шаар жеринде жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенти бир аялга 0,8 бойдон алдырууга барабар жана айыл жериндеги аялдардын жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициентине (бир аялга 0,6 жасалма бойдон алдыруу) караганда бир канча жогору.

8.3-таблица. Жасалма бойдон алдыруулардын коэффициенттери

Изилдөө алдындагы үч жыл ичиндеги жашаган жеринен көз каранды жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттери (ЖБАЖКК) (1000 аялга), жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенттери (ЖБАЖК) жана жасалма бойдон алдыруулардын жалпы коэффициенттери, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курактык топ	Жашаган жеринин тиби		Бардыгы
	Шаар	Айыл	
15-19	2	0	1
20-24	28	19	23
25-29	52	40	45
30-34	35	30	32
35-39	32	19	23
40-44	10	12	11
45-49	0	1	0
ЖБАЖК (15-49)[1]	0.8	0.6	0.7
ЖБАЖК (15-44)[1]	0.8	0.6	0.7
ЖБАБК[2]	25.0	19.0	21.0

[1] Жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенттери (ЖБАЖК) бир аялга эсептелип чагылдырылды.
[2] Жасалма бойдон алдыруулардын жалпы коэффициенттери (ЖБАЖК) бойдон алдыруулардын санына карата аялдардын миңине эсептегендеги аялдардын санына (15-49 жаштагы) барабар.

Жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициентинин деңгээли 15-19 жаштагы аялдар арасында төмөн, андан кийин ал 25-29 жаштагы аялдар арасында (1,000 адамга 49) чегине чейин кескин өсөт жана кайрадан улуу жаш курактарда бир канча төмөндөйт. 40 жашка чейинки аялдардын жаш курактык топторунда жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенти шаар жеринде да, айыл жеринде да бирдей көбөйөт; бир топ улуу жаш курактык топтордогу аялдар арасында ошол эле абал байкалат жана жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенти айыл жериндеги аялдарда бир аз гана, бирок көрсөткүчтөр шаардыктарда көбөйүүдө. Жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициентин төрөттүн жаш курактык коэффициенти менен салыштырсак, жасалма бойдон алдыруулардын коэффициенти төрөттүн коэффициентине караганда аялдардын бардык жаш курактык топторунун арасында бир кыйла төмөн (8.1-график).

8.1-график

Төрөттүн жаш курактык коэффициенти (ТЖК) жана жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенти (ЖБАЖК)

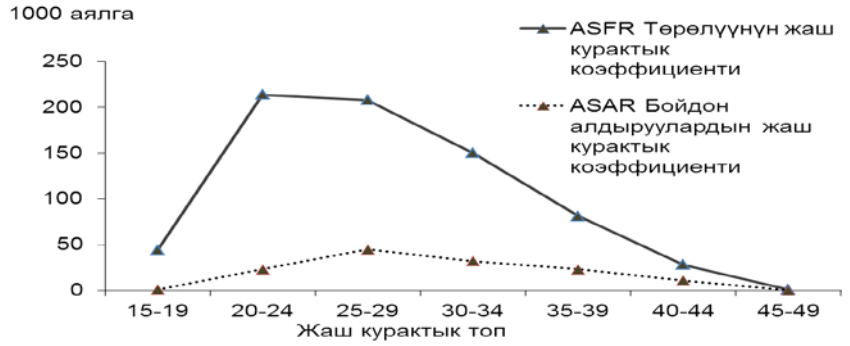

КР МДИ-2012

Кыргыз Республикасы боюнча жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициентинин көрсөткүчү МДИнин мурунку Советтер Союзунун башка өлкөлөрүндөгү, анын ичинде: Армения, 2010-жыл (бир аялга 0,8 жасалма бойдон алдыруу), Молдова, 2005-жыл (1,1) жана Өзбекстан, 2002-жыл (0,95) жакынкы изилдөөлөрүнүн жыйынтыктарынан айырмаланат, бирок МДИ жыйынтыктары Тажикстан, 2012-жыл (0,5) жана Украина, 2007-жыл (0,4) боюнча жогору (Булактар: НСС [Армения] ж.б., 2012; НЦПМ [Молдова] жана ОРС Макро, 2006; Маалыматтык-аналитикалык борбору [Өзбекстан] ж.б., 2004; СА/МЗ [Тажикстан] жана ICF Интернешнл, 2012 жана УЦСР [Украина] ж.б., 2008).

8.4.2 Бойдон алдыруулардын мүнөздүү айырмачылыктары

8.4-таблицасында КР МДИ-2012 изилдөөсүн өткөргөнгө чейинки үч жыл ичинде жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициентинин айырмачылыктары жана 40-49 жаштагы аялдардын качандыр бир кезде жасаган жасалма бойдон алдырууларынын орточо саны көрсөтүлгөн. Акыркысы репродуктивдүү мезгилинин аягына жакындап калган аялдардын өмүрүндөгү кош бойлуулукту токтотууларынын топтолмо көрсөткүчү болуп саналат. Жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенти менен бойдон алдыруулардын орточо санын салыштыруу акыркы 30 жыл ичиндеги бойдон алдыруулардын деңгээлинин тенденцияларын баалоого жардам берет.

8.4-таблица. Жасалма бойдон алдыруулардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды бөлүнүшүндөгү көрсөткүчтөрү

Изилдөө алдындагы үч жыл ичиндеги жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенттери жана 40-49 жаштагы аялдардын бойдон алдырууларынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды орточо саны, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	15-49 жаштагы аялдардын арасындагы жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенттери	40-49 жаштагы аялдардын арасындагы жасалма бойдон алдыруулардын орточо саны
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	0.8	0.8
Айыл	0.6	0.6
Облусу		
Ысык-Көл	0.7	0.8
Жалал-Абад	0.8	0.7
Нарын	0.3	0.3
Баткен	0.7	0.3
Ош	0.6	0.5
Талас	1.1	0.9
Чүй	0.7	0.7
Бишкек шаары	0.7	0.9
Ош шаары	0.6	0.5
Билими		
Билими жок/башталгыч	*	*
Негизги жалпы	0.5	0.5
Толук орто	0.7	0.6
Башталгыч/орто кесиптик	0.7	0.7
Жогорку	0.7	0.8
Жетиштүү жашоо квинтили		
Эң төмөнкү	0.5	0.6
Экинчи	0.7	0.7
Орто	0.5	0.5
Төртүнчү	0.9	0.7
Эң жогорку	0.7	0.8
Бардыгы	0.7	0.7

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошону үчүн алар көрсөтүлгөн эмес.

Жалпысынан 8.4-таблицада көрсөтүлгөн жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициентинин айырмачылыктары чоң эмес. Жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициентинин эң жогорку көрсөткүчү (бир аялга 1,1 бойдон алдыруу) Талас облусунда байкалат, ал эми эң төмөнкү көрсөткүч (бир аялга 0,3 бойдон алдыруу) Нарын облусунда байкалат. Жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенти толук эмес орто билими бар аялдарда (бир аялга 0,5 бойдон алдыруу) жогорку деңгээлдеги билимдүү аялдарга (бир аялга 0,7 бойдон алдыруу) караганда бир канча төмөн.

Изилдөөнүн алдындагы үч жыл ичинде жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициентинин көрсөткүчү (бир аялга 0,7 бойдон алдыруу) 40-49 жаштагы аялдардын качандыр бир кезде жасалма бойдон алдырууларынын орточо санына (бир аялга 0,7 бойдон алдыруу) идентификацияланган. Бул Кыргыз Республикасындагы жасалма бойдон алдыруулардын деңгээли акыркы 30 жыл ичинде өзгөрүүсүз калды дегенди божомолдойт. Бирок кийинки бөлүктө көрсөтүлгөн КР МДИ-1997нин жасалма бойдон алдыруулары боюнча маалыматтардын толук талдоосу жасалма бойдон алдыруулардын деңгээли акыркы бир нече он жылдыкта көбүрөк төмөндөгөнүн көрсөтөт.

8.4.3 Жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлинин тенденциясы

Бойдон алдыруулардын деңгээлинин тенденциясын билүү үчүн бир нече өңүттөн ар кандай мамилелерди колдонууга болот. Мындай мамилелердин бири КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012де көрсөтүлгөн жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттерин салыштыруу болуп эсептелет. КР МДИ-2012деги жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттери (бир аялга 0,7 бойдон алдыруу) КР МДИ-1997де көрсөтүлгөн жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттеринен (бир аялга 1,55 бойдон алдыруу) бир кыйла төмөн (ЭБКУБ жана Макро Интернешнл, 1998), жана бул эки изилдөөнүн аралыгындагы 15 жыл ичинде жасалма бойдон алдыруулардын деңгээли 50 пайыздан көбүрөк азайган деп жыйынтык чыгарууга болот. 8.2-графикте эки изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттери салыштырылып көрсөтүлгөн, ошондой болсо да, жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлинин төмөндөшү ар бир жаш курактык топто даана байкалууда. Эки изилдөөнүн жыйынтыктары боюнча аялдардын өмүрүндөгү жасалган жасалма бойдон алдырууларынын санындагы айырмачылыктар да акыркы 15 жыл ичинде жасалма бойдон алдыруулардын азайгандыгын көрсөтөт. Мисалы, эгер КР МДИ-1997де респондент аялдардын 30 пайызы жасалма бойдон алдырганын айтышса, КР МДИ-2012де 18 пайызы гана жасалма бойдон алдырганын айтышкан. Мындан сырткары, КР МДИ-1997нин жыйынтыгы боюнча качандыр бир кезде бойдон алдырган 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын арасындагы жасалма бойдон алдыруулардын орточо саны 2,3кө барабар болгон (ЭБКУБ жана Макро Интернешнл, 1998), ал эми бул көрсөткүч МДИ-2012нин жыйынтыгы боюнча 1,8ди түздү.

8.2-график
Жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлинин тенденциясы

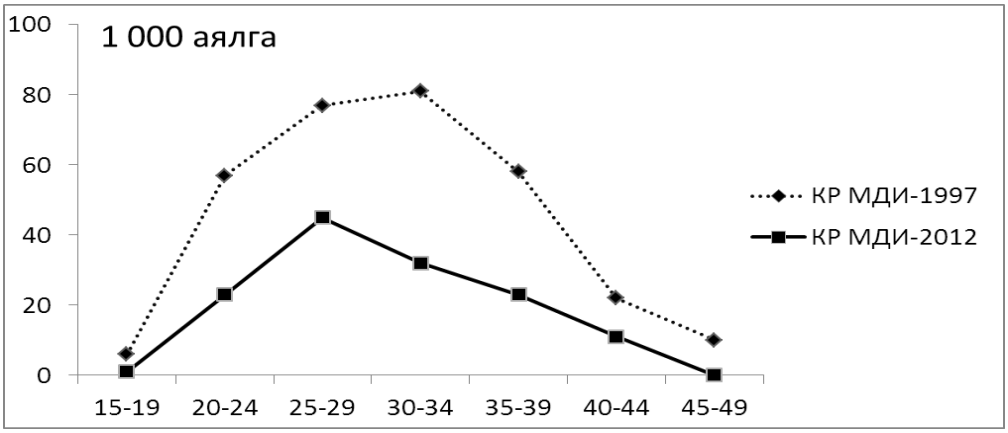

Жасалма бойдон алдуруулардын деңгээлинин тенденциясын талдоо үчүн башка бир убакыттын белгилүү мезгилине кош бойлуулуктун тарыхынын маалыматтарын колдонуу менен КР МДИ-2012деги респонденттердин жасалма бойдон алдырууларынын жаш курактык коэффициенттерине салыштыруу болуп саналат. 8.5-таблицасында КР МДИ-2012 алдындагы бир нече беш жылдык мезгил үчүн жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттери көрсөтүлгөн. 50 жана андан улуу жаштагы аялдар изилдөөнүн жүрүшүндө сурамжылоодон өткөн жок, таблицадагы бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттери ырааттуулук менен мезгилдин өсүшүнүн ченеми боюнча кыскартылды.

КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012деги жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлин салыштырууда алынган жыйынтыктарга карама-каршы келген, 8.5-таблицада көрсөтүлгөн жыйынтыктар Кыргыз Республикасындагы бойдон алдыруулардын деңгээли акыркы эки он жылдыкта бир нече төмөндөгөнүн белгилеп турат. 8.5-таблицада көрсөтүлгөн КР МДИ-1997 жана КР МДИ-2012деги жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлдерин салыштырууда алынган жыйынтыктардын карама-каршылыгынан Кыргыз Республикасындагы бойдон алдыруулардын деңгээли акыркы эки он жылдыкта бир канча төмөндөгөнүн көрүүгө болот. Мисалы, акыркы 15 жылда мурунку маалыматтарга ылайык, 15-34 жаштагы жасалма бойдон алдыруулардын жалпыланган коэффициенти изилдөө жүргүзгөнгө чейинки акыркы 15-19 жылда бир аялга 0,56 бойдон алдыруудан, изилдөө алдындагы акыркы 5 жылдагы бир аялга 0,51 бойдон алдырууга чейин азайган.[1]

8.5-таюлица. Жасалма бойдон алдыруулардын курактык коэффициенттеринин тенденциялары

Изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги бойдон алдыруулардын аялдардын бойдон алдырган учурундагы жаш курагынан көз каранды курактык коэффициенттери, Кыргыз Республикасы, 2012

Аялдардын бойдон алдырган учурдагы жаш курагы	Изилдөө алдындагы жаштардын саны			
	0-4	5-9	10-14	15-19
15-19	1	2	1	1
20-24	24	25	26	25
25-29	44	□□	35	42
30-34	32	3□	45	[43]
35-39	21	20	[31]	
40-44	11	[12]		
45-49	[0]			

Эскертүү: Жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттери 1000 аялга жүргүзүлдү. Чарчы кашаадагы коэффициенттер кыскартылган.

Жасалма бойдон алдыруулардын коэффициенттеринин азайуусунун олуттуу тенденциясынын себептери ачык эмес. Бирок изилдөө жүргүзгөнгө чейинки (болжолдуу түрдө 1993-1997-жж.) 15-19 жылда ичиндеги жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттерин КР МДИ-1997 отчетундагы ошол эле убакыт ичиндеги жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттерин салыштырганда КР МДИ-2012нин жыйынтыгында респонденттер жашоосундагы жасаган бардык жасалма бойдон алдыруулары тууралуу маалыматтарды толук эмес бергендигин болжолдоого мүмкүн болот. Мисалы, 8.6-таблицасы 1993-жылдан 1997-жылга чейинки аралыктагы 15-34 жаштагы аялдар арасындагы жасалма бойдон алдыруулардын коэффициенттеринин деңгээли КР МДИ-1997нин жыйынтыктары боюнча алынган ушул эле жаш курактагылардын жасалма бойдон алдырууларынын деңгээли менен бир калыпта төмөн экендигин көрсөтөт.

8.6-таблица. 1993-1997-жылдардагы календарлык убак ичиндеги жаш курактык бойдон алдыруулардын коэффициенттерин салыштыруу

Изилдөө булактарына ылайык, 1993-1997-жж. календарлык убак ичиндеги жасалма бойдон алдыруулардын аялдардын бойдон алдырган учурундагы жаш курагы боюнча курактык коэффициенттери, Кыргыз Республикасы, 2012

Аялдардын бойдон алдырган учурдагы жаш курагы	1993-1997-жж.календарлык убак	
	КРМДИ-1997 алдындагы 0-4 жаш	КРМДИ-2012 алдындагы 15-19 жаш
15-19	6	1
20-24	57	25
25-29	77	42
30-34	81	43

Эскертүү: Жасалма бойдон алдыруулардын курактык коэффициенттери 1000 аялга жүргүзүлдү. Чарчы кашаадагы коэффициенттер кыскартылган.

КР МДИ-2012нин алдындагы 15-19 жылдын ичинде жүргүзүлгөн жасалма бойдон алдыруу учурларына толук баа бербөө изилдөө алдындагы убакыт аралыгынын алыстыгы менен өскөн аялдардын эстөөлөрүндөгү жаңылыштыктар менен түшүндүрүлүшү мүмкүн. Мындан сырткары, Кыргыз Республикасындагы 1997-жылдагы калктын курамынын өзгөрүүсү КР МДИдеги эрте убакыттагы жасалма бойдон алдыруунун деңгээлине толук баа бербөөгө таасир этет. Жалпысынан айырмачылыктар калктын уланып жаткан орус же европалык тамырларынын миграциясы менен түшүндүрүлүшү мүмкүн. Улуттук статистика комитети жүргүзгөн 1989-1999-2009-жылдардагы калк каттоолорго ылайык, Кыргыз Республикасында орус тамырындагы калктын бир кыйла азайуусу байкалган: 1989-жылдагы 21,5 пайыздан 1999-жылдагы 12,5 пайызга чейин жана 2009-жылы 7,8 пайыз (Улутстатком, 2011). КР МДИ-1997нин жыйынтыгы боюнча бул категория

[1]15-34 жаш курактык топтор үчүн бойдон алдыруулардын курактык коэффициенттеринин үлүшү = 15-34 жаш*5/1000 жаш курак үчүн жаш курактык бойдон алдыруулардын үлүшү.

калктын жасалма бойдон алдырууга көп барган бөлүгүн түзгөн (НИИ акушерства и педиатрии МЗ КР жана Макро Интернешнл, 1998).

Коомдун бойдон алдырууга болгон мамилеси боюнча жүрүм-турумун өзгөртүүгө таасир тийгизгендиги боюнча суроо КР МДИ-2012нин бойдон алдырууларды баалоонун жыйынтыгында каралышы керек. Эгер коом бойдон алдырууларга бир аз сабырдуу мамиле жасап жатса, анда аялдар да жасаткан бойдон алдыруулары боюнча бир аз ачык айтпай калышты деп айтууга болот. Жасалма бойдон алдыруулардын деңгээли башка индикатор боюнча тийиштүү өзгөрүүлөрсүз олуттуу азайса, анда аялдар жашоосунда болгон бардык бойдон алдырууларды айткан-айтпагандыгы маселе жаратат. Мисалы, КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012нин ортосундагы жасалма бойдон алдыруулардын жаш курактык коэффициенттеринин деңгээлинин азайышы күтүлгөндөн жогору, эки изилдөө арасындагы контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун деңгээлинин бир топ азайышынан улам (1997-жылы 35 пайыз, 2012-жылы 23 пайыз) аялдар каалоосуз кош бойлуулук тобокелдиигне көп кабылгандыгын айтууга болот.

Жыйынтыгында, 90-жылдардын ортосунан баштап, Кыргыз Республикасындагы бойдон алдыруулардын деңгээли төмөндөө тенденциясына ээ деп чечим чыгарууга болот. Бирок, бул изилдөөнүн алкагынан чыккан толук талдоо талап кылынат, ар кандай факторлорду, калктын курамындагы жана контрацептивдердин ыкмаларын колдонуунун деңгээлиндеги өзгөрүүлөрдү түшүнүүгө жардам берет жана жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлинин азайышындагы байкалган тенденцияга таасир этиши мүмкүн.

8.5 Жасалма бойдон алдыруунун алдында контрацепциянын ыкмаларын колдонуу

8.7-таблицада изилдөөнүн алдындагы үч жыл ичинде болгон бардык кош бойлуулуктар үчүн бойго бүтүү учурларында контрацепциянын ыкмаларын колдонууну чагылдыруучу КР МДИ-2012нин респонденттеринин репродуктивдүү процесстеринин календарынын маалыматтары колдонулду. Бул маалыматтар жасалма бойдон алдыруунун жыштыгына контрацепциянын ыкмаларынын таасир этүүсүнүн эффективдүү эместигинин баскычын баалоого жана контрацепциянын каражаттарын колдонуунун жасалма бойдон алдыруулардын санын кыскартуудагы ойногон ролун түшүндүрүүгө жардам берет.

8.7-таблица. Кош бойлуулуктун алдында контрацепциянын ыкмаларын колдонуу

Изилдөө алдындагы үч жыл ичинде кош бойлуулуктун бүтүшүнүн бойго бүтүү учурунда колдонулган контрацепциянын ыкмасынан көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Контрацепциянын ыкмаларын колдонуу	Кош бойлуулуктун бүтүшү				Бардык кош бойлуулуктар
	Тирүү төрөлүү	Жасалма бойдон алдыруу	Бойдон түшүү	Өлүү төрөлүү	
Бир да ыкманы колдонгон эмес	92.5	80.1	90.0	(87.4)	90.7
Ыкманын бир түрү	7.5	19.9	10.0	(12.6)	9.3
Ыкманын заманбап бир түрү	6.6	16.5	8.1	(12.6)	8.0
Бойго бүтүүгө каршы таблеткалар	0.5	1.6	1.1	(0.0)	0.7
ЖИС	2.3	2.2	1.6	(5.9)	2.2
Инъекциялык контрацептивдер	0.1	0.5	0.5	(0.0)	0.2
Эркектердин презервативи	3.6	12.1	4.3	(6.7)	4.8
Лактациялык аменорея ыкмасы (МЛА)	0.1	0.1	0.0	(0.0)	0.1
Башкалар	0.0	0.0	0.6	(0.0)	0.1
Салттык ыкманын бир түрү	0.9	3.3	1.9	(0.0)	1.3
Календарлык ыкма	0.0	1.3	0.2	(0.0)	0.2
Токтотулган жыныстык катнаш	0.8	1.7	1.6	(0.0)	1.0
Башкалар	0.0	0.4	0.0	(0.0)	0.1
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	(100.0)	100.0
Кош бойлуулуктардын бардыгы	2,604	427	300	24	3,355

Эскертүү: Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.

8.7-таблицада изилдөө алдындагы үч жыл ичиндеги жасалма бойдон алдыруу менен аяктаган бардык кош бойлуулук учурларынын 20 пайызында бойго бүтүү учурларында аялдар контрацепциянын ыкмаларын колдонгондугу көрсөтүлгөн. Бул дээрлик ар бир бешинчи жасалма бойдон алдыруу контрацепциянын ыкмаларынын иштебей калуусунун натыйжасында келип чыккандыгын билдирет. Эгер контрацепциянын ыкмаларын түрлөрү боюнча карасак, анда

аялдардын 12 пайызы жасалма бойдон алдыруу менен бүткөн кош бойлуулукка чейин колдонулган контрацепциянын ыкмалары презервативдер, кээде жатын ичиндеги спирал (мындан ары – ЖИС), таблеткалар болгондугун айтышкан, ал эми аялдардын эки пайызы жасалма бойдон алдыруу менен бүткөн кош бойлуулукка чейин токтотулган жыныстык катнашты колдонушкан. Бул натыйжалардан улам, жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлин төмөндөтүүдө контрацепциянын ыкмалары боюнча кеңештерди жакшыртуу маанилүү компонент болуп саналат деп жыйынтык чыгарсак болот.

КР МДИ-2012нин жыйынтыктары контрацепциянын ыкмаларын колдонуунун иштебей калуусунун жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлине таасир эткенин көрсөткөнү менен изилдөө алдындагы акыркы үч жыл ичинде жасалма бойдон алдыргандардын көпчүлүгүн (80 пайыз) контрацепциянын ыкмаларын колдонбогон аялдар түздү. Ошондуктан, кош бойлуулукту кийинкиге пландоону же алдын алууну каалаган аялдардын контрацепциянын ыкмаларын алуусун жакшыртуу жасалма бойдон алдыруулардын деңгээлин төмөндөтүүдөгү аракеттердин эффективдүүлүгүн көтөрүү үчүн чечүүчү кадам болуп саналат.

8.6 Бойдон алдыруунун себептери

8.8-таблицада изилдөө алдындагы акыркы үч жыл ичиндеги аялдардын жасалма бойдон алдырууга алып келген чечимдеринин негизги себептери көрсөтүлгөн. Жасалма бойдон алдыруулардын ондон төртөөсүнөн көбү энелердин саламаттыгынын абалына байланыштуу жасалган. Жасалма бойдон алдыруулардын 18 пайызы кош бойлуулукту токтотууну каалагандыктан, 15 пайызы балалуу болууну каалабагандыктан улам жасалган. Бойдон алдыруулардын ондон бири (10 пайыз) социалдык-экономикалык себептерден улам болгон. Өнөктөштүн баладан баш тартуусу жасалма бойдон алдыруулардын 6 пайызына себеп болгон. Баланы аномалия менен төрөө коркунучу жана күйөөсүнүн жоктугу 2 пайызына себеп болгон. Аялдардын бир пайыздан азырагы жасалма бойдон алдырууну жасатууга баланын жынысы жакпагандыгы себеп болгондугун көрсөтүшкөн.

8.8-таблица Бойдон алдыруунун себептери

Изилдөө алдындагы акыркы 3 жыл ичинде жасаган жасалма бойдон алдыруулардын бойдон алдыруунун себептери боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык катышы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бойдон алдыруунун себептери											Бардыгы	Учурлардын жалпы саны
	Эненин ден соолугунун абалы	Төрөлгөн баладагы аномалия коркунучу	Социалдык-экономикалык себептер	Бала-луу болуу-ну каала-боо	Кош бойлуулукту токтотуу-га каалоо	Өнөктөшү баланын төрөлүшүн каала-байт	Баланын жакпаган жынысы/ уул каалайт	Баланын жакпаган жынысы/ кыз каалайт	Нике-си жок	Башка-лар	Маалы-маттар жок		
Жаш курак													
15-19	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	100.0	0
20-24	45.4	4.0	4.1	15.3	15.7	10.9	0.0	0.0	1.8	2.9	0.0	100.0	75
25-29	35.9	1.9	12.9	11.9	21.9	5.3	0.0	0.6	5.2	4.5	0.0	100.0	145
30-39	43.9	1.3	11.1	14.2	18.1	5.5	0.2	0.4	0.2	2.3	2.7	100.0	184
40-49	(49.0)	(1.1)	(5.6)	(30.1)	(4.4)	(5.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(4.8)	100.0	39
Жашаган жеринин тиби													
Шаар	41.0	2.0	12.0	8.5	20.4	6.5	0.0	0.0	3.8	3.7	2.1	100.0	200
Айыл	42.9	1.9	8.4	20.3	15.5	6.2	0.2	0.7	0.7	2.3	1.0	100.0	245
Облусу													
Ысык-Көл	(48.1)	(0.0)	(5.4)	(20.1)	(19.0)	(1.6)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(2.4)	(3.4)	100.0	37
Жалал-Абад	58.1	1.4	11.7	9.5	12.5	4.7	0.0	0.0	0.0	0.0	2.0	100.0	84
Нарын	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	100.0	7
Баткен	46.9	2.1	4.9	37.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	6.5	2.0	100.0	33
Ош	45.4	0.0	15.5	13.7	16.5	3.9	0.0	2.3	0.0	0.0	2.7	100.0	70
Талас	27.8	4.2	1.1	21.5	17.8	25.0	1.2	0.0	1.4	0.0	0.0	100.0	31
Чүй	(38.8)	(1.8)	(6.4)	(14.6)	(20.0)	(12.9)	(0.0)	(0.0)	(1.7)	(3.9)	(0.0)	100.0	80
Бишкек шаары	26.3	3.9	13.7	7.8	29.3	3.1	0.0	0.0	8.3	7.6	0.0	100.0	91
Ош шаары	(56.1)	(0.0)	(7.3)	(20.6)	(5.5)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(10.5)	100.0	13
Билими													
Негизги жалпы	(36.7)	(0.0)	(11.7)	(15.7)	(12.7)	(18.9)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(4.4)	100.0	28
Толук орто	52.4	1.9	7.8	15.3	11.4	5.9	0.2	0.4	0.8	2.7	1.2	100.0	206
Башталгыч/орто кесиптик	29.6	6.0	15.6	23.3	13.9	2.8	0.0	0.0	2.7	6.2	0.0	100.0	69
Жогорку	34.2	0.3	10.2	10.5	29.6	6.1	0.0	0.6	4.1	2.2	2.1	100.0	142
Жетиштүү жашоо квинтили													
Эң төмөнкү	44.3	2.1	15.9	12.3	13.1	7.9	0.0	0.0	0.0	1.1	3.4	100.0	57
Экинчи	43.5	1.0	8.8	18.9	15.7	8.6	0.5	2.2	0.0	0.7	0.0	100.0	72
Орто	46.5	1.3	10.6	26.1	6.2	3.1	0.0	0.0	0.7	4.5	1.0	100.0	65
Төртүнчү	41.7	1.8	8.1	14.6	21.7	6.0	0.0	0.0	1.0	3.1	2.2	100.0	133
Эң жогорку	38.2	2.9	9.8	8.5	22.8	6.3	0.0	0.0	6.3	4.1	1.2	100.0	119

Бардыгы	42.1	1.9	10.0	15.0	17.7	6.3	0.1	0.4	2.1	2.9	1.5	100.0	445

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошону үчүн алар көрсөтүлгөн эмес.
Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25 тен 49 га чейинки такталбаган учурларга негизделген.

8.7 ЖАСАЛМА БОЙДОН АЛДЫРУУНУ ЖҮРГҮЗҮҮНҮН ЫКМАЛАРЫ

8.9-таблицада жасалма бойдон алдыруулардын көпчүлүгү вакуумдук экскохлеация (65 пайыз) же кюретаж (27 пайыз) жолдору менен жасалгандыгы көрсөтүлгөн. Жасалма бойдон алдыруулардын 4 пайызга жакыны окситоцин жана башка медициналык препараттарды колдонуунун жардамы менен жүргүзүлгөн, бир пайызы башка ыкмалардын жардамы менен жүргүзүлгөн. Негизги мүнөздөмөлөрүндө айырмачылыктар аз, бирок 30 жана андан улуу жаштагы аялдар жана шаардык аялдар, алда канча билимдүү аялдар жана жашоонун эң төмөнкү деңгээлиндеги аялдар башка аялдарга караганда кандайдыр бир баскычта вакуумдук экскохлеация жолу менен көп бойдон алдырышат.

8.9-таблица. Жасалма бойдон алдырууну жүргүзүүнүн ыкмасы

Изилдөөнүн алдындагы үч жыл ичинде жасалган жасалма бойдон алдыруулардын бойдон алдырууну жүргүзүү ыкмасы боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бойдон алдыруунун ыкмасы							Бардыгы	Бойдон алдыруу-лардын саны
	Кюретаж	Вакуумдук экскохле-ация	Окситоцин	Башка препарат-тар	Башкалар	Билбейм	Маалымат-тар жок		
Жаш курак									
15-19	*	*	*	*	*	*	*	100.0	0
20-24	17.3	64.4	0.0	12.6	2.0	3.7	0.0	100.0	75
25-29	31.7	60.6	1.3	3.2	1.9	0.0	1.3	100.0	145
30-39	27.4	68.4	0.9	1.0	0.7	0.0	1.6	100.0	184
40-49	(25.2)	(68.9)	(0.0)	(0.0)	(1.1)	(4.8)	(0.0)	100.0	39
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	25.5	68.1	0.6	2.8	0.7	0.0	2.4	100.0	200
Айыл	28.0	63.0	0.9	4.2	1.9	1.9	0.0	100.0	245
Облусу									
Ысык-Көл	(36.5)	(60.2)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(3.4)	100.0	37
Жалал-Абад	23.2	73.6	0.0	1.3	0.0	0.0	2.0	100.0	84
Нарын	*	*	*	*	*	*	*	100.0	7
Баткен	44.4	52.2	0.0	1.5	0.0	1.9	0.0	100.0	33
Ош	14.9	71.9	3.8	1.8	1.8	5.8	0.0	100.0	70
Талас	21.2	76.4	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	31
Чүй	(32.6)	(47.5)	(0.0)	(16.1)	(3.8)	(0.0)	(0.0)	100.0	80
Бишкек шаары	29.8	66.5	0.1	0.0	1.5	0.0	2.1	100.0	91
Ош шаары	(14.6)	(83.9)	(0.0)	(1.5)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	100.0	13
Билими									
Негизги жалпы	(36.9)	(54.2)	(4.5)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(4.4)	100.0	28
Толук орто	32.4	59.3	0.9	3.5	2.2	1.7	0.0	100.0	206
Башталгыч/орто кесиптик	21.1	71.9	0.2	3.0	2.1	1.8	0.0	100.0	69
Жогорку	19.7	72.8	0.2	4.7	0.0	0.0	2.5	100.0	142
Жетиштүү жашоо квинтили									
Эң төмөнкү	13.3	75.7	0.6	4.8	0.0	5.6	0.0	100.0	57
Экинчи	32.4	63.0	0.0	3.7	0.0	0.9	0.0	100.0	72
Орто	32.6	62.1	0.6	2.7	2.0	0.0	0.0	100.0	65
Төртүнчү	30.6	59.5	2.1	2.4	2.6	0.7	2.2	100.0	133
Эң жогорку	22.8	69.9	0.0	4.6	1.1	0.0	1.6	100.0	119
Бардыгы	26.9	65.3	0.8	3.6	1.4	1.1	1.1	100.0	445

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошону үчүн алар көрсөтүлгөн эмес. Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25 тен 49 га чейинки такталбаган учурларга негизделген.

8.8 ЖАСАЛМА БОЙДОН АЛДЫРУУНУН БААСЫ

КР МДИ-2012нин максаттарынын бири аялдардын эң акыркы жасалма бойдон алдырууларына канча акча төлөгөндүгү тууралуу маалыматтарды алуу болуп саналат. 8.10-таблицада изилдөө алдындагы акыркы беш жыл ичинде жасалма бойдон алдыруу жасаткан 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 92 пайызы бойдон алдырууга акча төлөшкөндүгүн жана баасын биле тургандыктарын айтышкан. 4 пайызы аларга бойдон алдыруу бекер жүргүзүлгөндүгүн жана 5 пайызы бойдон алдыруунун баасын билбегендигин айтышты. Акча төлөгөн жана бойдон алдыруунун баасы тууралуу маалымат бере алган аялдардын 52 пайызы бир бойдон алдыруу үчүн

999 кыргыз сомун, 23 пайызы 1000 кыргыз сомунан 1499 кыргыз сомуна чейин жана 25 пайызы 1500 же андан көп сом[2] төлөгөндүктөрүн айтышкан (маалыматтар көрсөтүлгөн эмес). Жасалма бойдон алдыруунун орточо баасы 798 сомду түздү. Жаш аялдар, шаардык аялдар, Бишкек, Ош шаарларында жана Чүй облусунда жашаган аялдар, жогорку билимдүү аялдар жана жашоонун жогорку деңгээлинде жашаган аялдар башка аялдарга караганда акыркы жасалма бойдон алдырууга жогорудагылардан көп акча төлөшкөндүктөрүн айтышкан.

8.10-таблица. Акыркы жасалма бойдон алдыруунун баасы

Изилдөөнүн алдындагы беш жыл ичинде кош бойлуу болгон 15-49 жаштагы аялдардын жана бир же андан көп жасалма бойдон алдырган аялдардын пайызы, акыркы бойдон алдыруунун баасынын деңгээли боюнча жана бул сумманы төлөгөн же төлөмдүн суммасын билген аялдардын пайыздык бөлүнүшү, акыркы жасалма бойдон алдыруунун негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды медианасы (орточо баа), Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Изилдөө алдындагы беш жыл ичинде бир же андан көп бойдон алдырган аялдардын пайызы	Акыркы беш жыл ичинде кош бойлуу болгон аялдардын саны	Жок дегенде бир жолу бойдон алдырган аялдар, акыркы бойдон алдыруунун баасы боюнча пайыздык бөлүнүш					Убактысы боюнча эң жакынкы жасалма бойдон алдырууга акча төлөгөн жана бойдон алдыруунун баасын билген аялдар:	
			Акыркы беш жыл ичинде бойдон алдырган-дар	Баасын билет	Баасын билбейт/ маалыматтар жок	Бардыгы	Аялдар-дын саны	Убактысы боюнча эң жакынкы жасалма бойдон алдыруунун медианасы (орточо баа), кыргыз сому менен	Аялдардын саны
Жаш курак									
<20	0.7	71	*	*	*	100.0	0	ЭБ	0
20-24	8.8	767	4.0	94.3	1.7	100.0	68	993	64
25-34	19.5	1,667	3.6	91.9	4.5	100.0	322	990	296
35+	23.9	785	4.2	90.2	5.6	100.0	187	791	169
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	24.0	1,050	3.8	91.2	5.0	100.0	250	993	228
Айыл	14.6	2,241	3.8	92.0	4.2	100.0	328	791	302
Облусу									
Ысык-Көл	14.2	312	8.5	85.2	6.3	100.0	44	(497)	38
Жалал-Абад	16.0	590	3.1	87.3	9.5	100.0	94	497	83
Нарын	7.7	132	(35.6)	(62.1)	(2.3)	100.0	10	*	6
Баткен	14.1	276	10.6	76.1	13.3	100.0	39	(499)	30
Ош	14.8	655	2.6	97.4	0.0	100.0	97	791	95
Талас	21.8	189	3.2	94.8	2.0	100.0	41	699	39
Чүй	19.5	554	0.0	95.1	4.9	100.0	108	998	103
Бишкек шаары	26.9	490	2.7	97.3	0.0	100.0	129	1,193	126
Ош шаары	15.5	94	(1.4)	(77.6)	(21.0)	100.0	14	(990)	11
Билими									
Негизги жалпы	10.6	353	(2.8)	(92.9)	(4.3)	100.0	37	(595)	35
Толук орто	17.1	1,462	3.3	91.5	5.2	100.0	249	740	228
Башталгыч/орто кесиптик	20.1	532	6.8	92.5	0.7	100.0	107	794	99
Жогорку	20.1	930	3.0	91.1	5.9	100.0	184	996	168
Жетиштүү жашоо квинтили									
Эң төмөнкү	12.5	610	3.8	94.0	2.2	100.0	76	792	72
Экинчи	14.0	636	5.6	89.8	4.6	100.0	89	547	80
Орто	14.0	678	5.0	91.8	3.3	100.0	95	696	87
Төртүнчү	21.2	743	2.9	89.8	7.3	100.0	158	800	142
Эң жогорку	26.1	623	3.0	93.2	3.7	100.0	160	997	149
Бардыгы	17.6	3,291	3.8	91.6	4.6	100.0	578	798	530

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошону үчүн алар көрсөтүлгөн эмес.Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25 тен 49 га чейинки такталбаган учурларга негизделген. “Бардыгы” графиги бир да билими жок же башталгыч билимге гана ээ 14 аялды камтыйт.
[1]Бир АКШ доллары учурдагы алмашуу курсуна ылайык 48.8 кыргыз сомуна барабар.
ЭБ = эсептелбеди.

[2] Бир АКШ доллары учурдагы алмашуу курсуна ылайык 48.8 кыргыз сомуна барабар.

8.9 КОНТРАЦЕПЦИЯНЫН ЫКМАЛАРЫ БОЮНЧА БОЙДОН АЛДЫРУУДАН КИЙИНКИ КЕҢЕШ БЕРҮҮ

КР МДИ-2012 акыркы жасалма бойдон алдыруу жасалган мекемедеги медициналык кызматкерлерден контрацепциянын ыкмалары боюнча кеңештерди алгандыгы тууралуу да маалыматтар жыйналды. Изилдөө жүргүзүүнүн алдындагы акыркы 5 жыл ичинде жасалма бойдон алдырткан аялдардын жарымынан азы (47 пайыз) медицина кызматкери менен контрацепциянын ыкмалары боюнча бир да жолу талкуулашкан эмес (8.3-график). Аялдардын 50 пайызы медицина кызматкери менен контрацепциянын ыкмалары боюнча сүйлөшүшкөн, 91 пайызы аларга контрацепциянын кандайдыр бир ыкмасын колдонуу сунушталгандыгын айтышкан.

8.3-график

Акыркы бойдон алдыруу өткөн мекемеде контрацепциянын ыкмалары боюнча бойдон алдыруудан кийинки кеңеш берүү

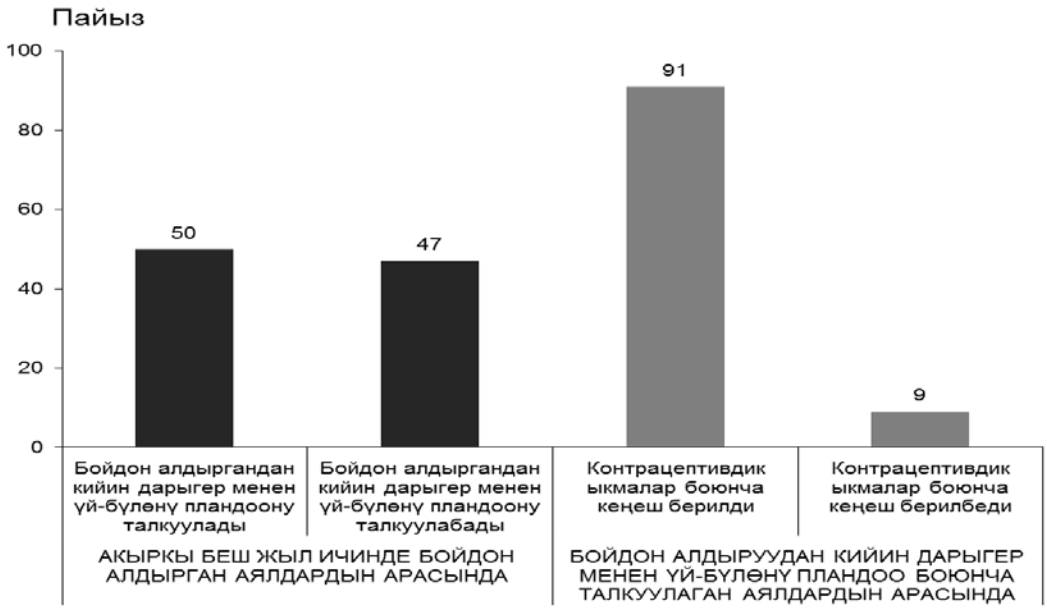

КР МДИ-2012

Эскертүү: Изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичинде жасалма бойдон алдырган аялдардын үч пайызы акыркы жасалма бойдон алдыргандан кийин контрацепциянын ыкмалары боюнча сүйлөшкөндөрүн эстей алышпайт.

• НАРИСТЕЛЕРДИН ЖАНА БАЛДАРДЫН ӨЛҮМҮ 9

Негизги корутундулар

- 5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн коэффициенти төрөлгөндөрдүн 1000ине 31 баланы түзөт. Өлүмдүн мындай деңгээлинде Кыргыз Республикасында төрөлгөн ар бир 32-бала 5 жашка жетпей каза болот.
- Наристелердин өлүмүнүн коэффициенти төрөлгөндөрдүн 1000ине 27 баланы түзөт, ал эми неонаталдык өлүмдүн коэффициенти төрөлгөндөрдүн 1000ине 20 баланы түзөт. Андыктан өлүмдүн 87 пайызы балдарда жашоосунун биринчи жылы, ал эми төрттөн үчү наристелердин жашоосунун биринчи айы ичинде болот.
- Наристелердин жана 5 жашка чейинки балдардын өлүмдөрүнүн эң жогорку көрсөткүчү Баткен облусунда байкалат.
- Наристелердин жана 5 жашка чейинки балдардын өлүмдөрүнүн коэффициенттери төрөт аралык интервалдан көз каранды азайат. Мисалы, мурунку төрөттөн кийин эки жыл ичинде төрөлгөн 5 жашка чейинки жаштагы балдардын өлүмүнүн деңгээли мурунку төрөттөн төрт же андан көп жыл кийин төрөлгөн балдардын арасына караганда 40 пайызга жогору (төрөлгөндөрдүн 1000ине, 49 пайызга 29 пайыз).

КР МДИ-2012нин эң маанилүү тапшырмаларынын бири 5 жашка чейинки балдардын өлүмүнүн деңгээлин жана тенденциясын баалоо болгон. Бул курактагы өлүмдөрдүн деңгээли жана тенденциялары тууралуу маалыматтар Кыргыз Республикасындагы демографиялык кырдаалды баалоодо борбордук орунду ээлейт. КР МДИ-2012нин өлүмдүн жогорулаган коркунучуна кабылган балдардын топторун аныктоо үчүн да маанилүү жана Кыргыз Республикасындагы балдардын жашап кетүү көрсөткүчтөрүн жакшыртууга багытталган программалар менен камсыздалышы керек. Наристелердин жана балдардын өлүмүнүн көрсөткүчтөрүнөн сырткары бул бөлүмдө балага өлүмдүн жогорку коркунучтарын жараткан эненин репродуктивдүү жүрүм-турумунан көз каранды бөлүнүшү тууралуу маалыматтар берилген. Бул бөлүмдө КР МДИ-2012нин жыйынтыктары боюнча алынган балдардын өлүмдөрүн каттоо жөнүндө да маалыматтар берилди.

9.1 ӨЛҮМ БОЮНЧА МААЛЫМАТТАРДЫН БУЛАКТАРЫ ЖАНА АЛАРДЫ БААЛОО

9.1.1 Маалымат булактары

5-бөлүктө белгилеп өткөндөй, КР МДИ-2012нин анкетасында респонденттерден сураган ар бир кош бойлуулуктун бүтүшү, б.а. кош бойлуулуктун тирүү же өлүү бала төрөлүшү, бойдон түшүү же бойдон алдыруу менен бүткөндүгү тууралуу аялдардын репродуктивдүү саламаттыгы боюнча бөлүк камтылган. Тирүү төрөлгөндөр деп төрөлгөндө кыйкырган же башка белгилерди көрсөткөн бардык жаңы төрөлгөндөр эсептелди. Төрөлүүнүн тарыхында айтылган тирүү төрөлүүнүн ар бир учурлары боюнча туулган күнү (ай, жыл), жынысы, азыркы курактагы (эгер бала тирүү болсо) же өлгөн учурундагы (өлгөн балдар үчүн) жашоо статусу жөнүндө маалыматтар жыйналды.

Бул маалыматтар өлүмдүн төмөндөгү беш коэффициентин эсептөө үчүн колдонулду:

Неонаталдык өлүм (NN):	жашоонун биринчи айындагы өлүмгө дуушар болуу ыктымалдуулугу;
Постнеонаталдык өлүм (PNN):	наристелер өлүмү менен неонаталдык өлүмдөрдүн ортосундагы айырма;
Наристелер өлүмү ($_1q_0$):	төрөлгөн учурдан 1 жашка толгонго чейинки жаш курак аралыгындагы өлүмдүн катталуу ыктымалдуулугу;
Балдар өлүмү ($_4q_1$):	бир жаштан 5 жашка чейинки жаш курак аралыгындагы өлүмдүн катталуу ыктымалдуулугу;
5 жашка чейинки балдардын өлүмү ($_5q_0$):	төрөлгөн учурдан 5 жашка толгонго чейинки жаш курак аралыгындагы өлүмдүн катталуу ыктымалдуулугу.

Бардык коэффициенттер жашоосунун биринчи жылында жашап кеткендердин 1000ине карата алынган өлүм саны катары көрсөтүлгөн балдар өлүмүн кошпогондо тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине карата эсептелди.

9.1.2 Маалыматтардын сапаты

КР МДИнин бардык көрсөткүчтөрүндөй эле, балдар өлүмү боюнча көрсөткүчтөрүнүн эсептеринин тактыгы эки фактордон көз каранды: тандап алуунун каталары жана тандап алуу менен байланышпаган каталар. Тандап алуунун каталары КР МДИ тандап алуусу бир нече тандап алуулардын ушул изилдөө үчүн тандалып алынган гана бирөөсү болуп саналгандыгы менен байланыштуу болушу мүмкүн. В тиркемесинде жазылгандай, КР МДИнин өлүм жөнүндө маалыматтарын тандап алуунун каталарын кийин Кыргыз Республикасындагы өлүмдүн анык коэффициенттеринин жайгашкан чегарасын аныктоо үчүн статистикалык жактан баалоого болот.

Тандап алуулар менен байланышпаган каталар өлүм боюнча маалыматтарды топтоодо жана иштеп чыгууда пайда болот. Жалпысынан өлүм боюнча көрсөткүчтөрдүн үмүттүүлүгү респонденттердин балдарынын өлүмү жөнүндө берген маалыматтарынын толуктугунан көз каранды болот: жашаган жана өлгөн балдардын туулган күндөрүнүн дифференциалдуу жылышуу жана өлүм учурундагы так жаш курагы жөнүндө маалыматтын жоктугу. КР МДИнин өлүм боюнча маалыматтарын тандап алуу менен байланышпаган каталарын статистикалык жактан баалоого мүмкүн эмес. С тиркемеси сурамжылоонун эң көп кездешүүчү каталары болгон КР МДИнин өлүм боюнча маалыматтардын жайылганынын баскычын баалоо үчүн колдонууга мүмкүн болгон айрым таблицаларды камтыйт.

Ката кетирүү же респонденттердин төрөлгөндө тирүү төрөлүп, кийин өлүп калган балдары боюнча маалыматтарды жашыруусу өлүмдүн деңгээлин толук баалабагандыкка алып келиши мүмкүн. Табууга кыйын болгон ката кетирүүлөр наристелердин эрте өлүмдөрүнүн арасында көп пайда болору болжолдонот жана окуянын изилдөө учурунан көп жыл мурун болгондугуна жараша көбөйөт. Кетирген каталарды табуу үчүн мамилелердин бири бул көрсөткүчтөр күтүлгөн чекте чыгарын аныктоо үчүн неонаталдык өлүмдөрдүн учурларынын катышын изилдөө жүргүзгөнгө чейинки болгон бардык өлүмдөрдүн санына жана эрте неонаталдык өлүмдөрдүн учурларынын (жашоосунун биринчи жумасындагы өлүм) катышын бардык неонаталдык өлүмдөрдүн учурларына салыштыруу болуп саналат.

Наристелердин өлүмү боюнча маалыматтарды кароодо наристелердин арасындагы неонаталдык өлүмдөрдүн үлүшү изилдөө алдындагы 0-4 жаштагы 76 пайыздан, изилдөө алдындагы 15-19 жаштагы 49 пайызга чейин өзгөрөт (С тиркемеси, С.6-таблица). Бул мыйзам ченемдүүлүк өлүмдүн деңгээлин азайтууда наристелердин өлүмүнүн чоң үлүшү эрте неонаталдык убакытта болорун бышыктайт. Эрте неонаталдык өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрүнүн өтө төмөндөгөндүгүн

айтууга болбойт. Демек, эрте неонаталдык өлүмдөрдүн бардык неонаталдык өлүмгө катышы изилдөө жүргүзгөнгө чейинки 0-4 жылдардын аралыгында 78 пайызга көбөйгөн. Ошону менен бирге эрте неонаталдык өлүмдөрдүн эң жогорку көрсөткүчү 88 пайызды түздү (С тиркемеси, С.5-таблица). Мунун баары изилдөө алдындагы төрөттүн аралыгынын 10-14 жылдан 5-9 жылга жылышынын мурунку изилдөөлөрдө болгон жыйынтыгы, бирок өлүмдөрдүн жыйынтыгы 0-4 жылдан 5-9 жылга жылдырылып коюлушу толук мүмкүн. Ошондуктан, кээ бир өткөрүү күбөлүктөрү болгону менен же наристелердин өлүмдөрүнүн аралыгы бир аралыктан экинчи бир аралыкка жылдырылса дагы эрте неонаталдык өлүмдөр КР МДИ-2012нин жыйынтыктары боюнча бир аз төмөндөтүлгөн.

Маалыматтардын сапатына байланышкан башка дараметтүү көйгөй белгилүү жаш курактык белгилердин айланасында маалыматтарды чогултуу болуп саналат. Баланын өлгөн кезиндеги жашы жөнүндө маалыматтарды берүүдөгү каталар бир жаш курактык топтон өлүмдүн коэффициенти үчүн жооп берген башка бир топко өткөрүүгө алып келиши мүмкүн. Мисалы, «1 жаш» же «12 ай» жаш курактын айланасындагы маалыматтарды топтоо наристелердин өлүмдөрүнүн коэффициенттерине толук баа бербөөгө алып келиши мүмкүн жана балдардын өлүмдөрүнүн көрсөткүчтөрүн ашыкча көтөрүп жиберет. КР МДИнин интервью алуучуларын окутуу учурунда жана төрөлүүнүн тарыхынын түзүлүшүн иштеп чыгууда өлүмдөгү жаш курак жөнүндө маалыматтарды топтоодогу каталардын санын кыскартуу боюнча чаралар колдонулду. Интервью алуучуларга өлгөн кездеги жаш курак жөнүндө маалыматтар эгер бала жашоосунун биринчи айы ичинде өлсө күндөрү менен, эгер жашоосунун биринчи эки жылында өлсө айлары менен жазылышы керектиги үйрөтүлдү. «1 жаш» же «12 ай» жаш курактын айланасындагы жоопторду топтоону эске алганда, интервью алуучулар өлгөн баланын так жаш курагы жөнүндө энелеринен тактоону сурашты. С тиркемесинин С.6-таблицасында берилген жыйынтыктар изилдөө жүргүзгөнгө чейинки каалаган бир мезгил ичиндеги 12 ай жаш курактын айланасындагы жоопторду топтоону көрсөтпөйт.

Маалыматтардын сапаты менен байланышкан үчүнчү көйгөй, респонденттердин баланын туулган күнү жөнүндө айткандагы каталарынын жыйынтыгында пайда болушу мүмкүн. Туулган күнүнүн жылышы баланын өлүмүнүн датасы бир убакыттан башка бир убакытка жылып калса, өлүмдүн тенденцияларынын тактыгын аныктоого таасир этиши мүмкүн, мисалы, изилдөө жүргүзгөнгө чейинки 0-4 жаш аралыгынан 5-9 жаш аралыгына чейин. Мындай жылып калуу энелердин балдарынын туулган күнүнүн так эмес эстөөсүнүн жыйынтыгында байкалышы мүмкүн. Бирок, мындай жылып калуулардын себеби интервью алуучулардын өзүнүн жумушунун оордугун азайтууга кызыккандыгынан улам 2007-жылы же андан кийин болгон бардык төрөттөр үчүн толтурууга зарыл болгон МДИ КРдин анкетасындагы эненин жана баланын саламаттыгы жөнүндө суроолордун көлөмдүү бөлүгүн өткөрүп жиберүү жолу менен алдын ала максатталган аракеттеринен да болушу мүмкүн. Календарлык жыл боюнча КР МДИнин төрөлүүлөр боюнча маалыматтарын талдоодо 2006-жылдан 2007-жылдагы балдардын туулган күндөрүнүн жылышып калуусунун айрым себептери байкалды (С тиркемеси, С.4-таблица). Маалыматтардын жылышып калуусу өлгөн балдарга караганда тирүү балдарда көп байкалды. Бул көрүнүш өлүм чөйрөсүндөгү (1000ден бирден азга азыраак) акыркы тенденцияларга көрүнүктүү таасир тийгизбейт. 2005-жылдан 2006-жылдагы өлгөн балдардын туулган күндөрүнүн көп жылышып калуусу боюнча айрым маалыматтар бар. КР МДИ талаа жумуштары 2012-жылдын август айында башталгандыгын эске алганда жана 2006-календарлык жылдан 2005-календарлык жылдагы балдардын туулган күндөрүнүн жылып калуусу эки жыл тең 5 жылдык (болжолдуу 2003-2007-календарлык жылдардын аралыгы) аралыкта маалыматтардын чегинде болгондуктан, изилдөө алдындагы 5-9 жыл аралыгы боюнча өлүмдөрдүн эсебине таасирин тийгизбеди.

Наристелердин жана балдардын өлүмдөрү боюнча маалыматтарды берүүдөгү каталарды аныктоо үчүн башка бир курал өлүмдүн катталган учурларынын жынысынын катышын баалоо болуп саналат. Өлүмдөрдүн жынысы боюнча санындагы айырмачылыктар КР МДИ-2012нин жыйынтыгы боюнча жыныстык белгилердин коэффициенттеринин айлануусуна байланыштуу аз.

9.2 НАРИСТЕЛЕРДИН ЖАНА БАЛДАРДЫН ӨЛҮМ САНЫНЫН ДЕҢГЭЭЛИ ЖАНА ТЕНДЕНЦИЯСЫ

9.1-таблицада КР МДИ-2012де алынган маалыматтарга негизделген наристелердин жана балдардын өлүмдөрүнүн көрсөткүчтөрү көрсөтүлгөн. Изилдөө алдындагы беш жыл ичинде (болжолдуу мезгил 2008-2012-жж.) 5 жашка чейинки балдардын өлүмдөрүнүн көрсөткүчтөрү тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 31 баланы түздү. Бул маалыматтарга ылайык, Кыргыз Республикасында төрөлгөн ар бир 32-бала 5 жашка чейин жашабайт. Наристелердин өлүмүнүн коэффициенти тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 27ни, ал эми балдардын өлүмүнүн (1 жаштан 4 жашка чейин) коэффициенти тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 4тү түздү. Ошондо 5 жашка чейинки балдардын арасындагы өлүмдүн 87 пайызы жашоосунун биринчи жылында катталган. Неонаталдык жана постнеонаталдык өлүмдөрдүн деңгээли тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 20 жана 7ни түздү жана бул көрсөткүч наристелердин өлүмүнүн болжолдуу төрттөн үчү жашоосунун биринчи айында болорун көрсөтөт.

Кыргыз Республикасында бала курагындагы өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрү кошуна өлкөлөрдө болуп өткөн жакынкы изилдөөлөрдүн жыйынтыктарына салыштырмалуу жогору; мисалы, Армения МДИ-2010 жана Украина МДИ-2007деги изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги наристелердин өлүмүнүн көсөткүчтөрү тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 13 жана 14 тү түздү жана КР МДИ-2012нин көрсөткүчтөрүнөн бир кыйла төмөн (NSS [Armenia] etal., 2012; UCSR [Ukraine] etal., 2008). Тескерисинче, Кыргыз Республикасындагы балдардын жашап кетүү мүмкүндүгүнүн көрсөткүчтөрү Тажикстан МДИ-2012 (тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 34), Ооганстандагы 2012-жылкы энелердин өлүмү боюнча изилдөөгө (тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 55), Азербайжан МДИ-2006 (тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 43) жана Пакистан МДИ-2012-2013 (тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 74) караганда бир канча мыкты деңгээлде (SA/MoH [Tajikistan] and ICF International, 2012; APHI/MoPH [Afghanistan] etal., 2011; SSC [Azerbaijan] and Macro International Inc., 2008; NIPS [Pakistan] and ICF International Inc., 2013).

9.1-таблица. Бала курагындагы өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрү

Неонаталдык эмес, постнеонаталдык, наристелердин, балдардын жана 5 жашка чейинки балдардын өлүмдөрүнүн изилдөө алдындагы беш жылдык аралык боюнча бөлүнүүдөгү көрсөткүчтөрү, Кыргыз Республикасы, 2012

Изилдөөгө чейинки мезгил, жаш	Болжолдуу календарлык мезгил	Ненаталдык өлүм (NN)	Постнеона-талдык өлүм (PNN)[1]	Наристелердин өлүмү (1q0)	Балдардын өлүмү (4q1)	5 жашка чейинки курактагы балдардын өлүмү(5q0)
0-4	2008-2012	20	7	27	4	31
5-9	2003-2007	17	11	28	7	35
10-14	1998-2002	17	19	36	9	44

[1] Наристелердин жана неонаталдык өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрүнүн айырмасы катары эсептелди.

Он беш жыл ичиндеги өлүмдүн көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүүсү да 9.1-таблицада көрсөтүлөт. Алынган маалыматтар акыркы он беш жыл ичинде өлүмдүн азайгандыгын күбөлөндүрөт. Мисалы, наристелердин өлүмүнүн коэффициенттери изилдөөгө чейинки 10-14 жыл аралыгындагы тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 36ны түзсө, изилдөөгө чейинки беш жыл ичинде тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 27ни түздү. КР МДИ-2012нин жыйынтыктары боюнча өлүмдүн тенденцияларын түшүндүрүүдө жалпы азайуунун өлчөмүнө карата өзгөчө сактануу зарыл, алар негизделген ретроспективдүү маалыматтар респонденттердин көп убакыт өткөн күндөрдү унутуп калууларына байланыштуу туура эмес болуп калышы мүмкүн. КР МДИ-2012нин маалыматтары менен КР МДИ-1997нин жыйынтыктары боюнча өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрүн салыштыруу акыркы он беш жыл аралыгында бала курагындагы өлүмдөрдүн азайгандыгын бышыктайт. Мисалы, 9.1-графикте көрсөтүлгөндөй, 5 жашка чейинки балдардын өлүмү 57 пайызга азайган: 90-жылдардын ортосунда тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 72 пайыздан 2008-2012-жылдардагы 31 пайызга азайган. Наристелердин өлүмү ушул эле убакыттын ичинде тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 61ден 27ге чейин азайган (RIOP [Kyrgyz Republic] and Macro International, 1998).

9.1-график
Балдардын жаш курагы боюнча өлүм санынын көрсөткүчтөрү

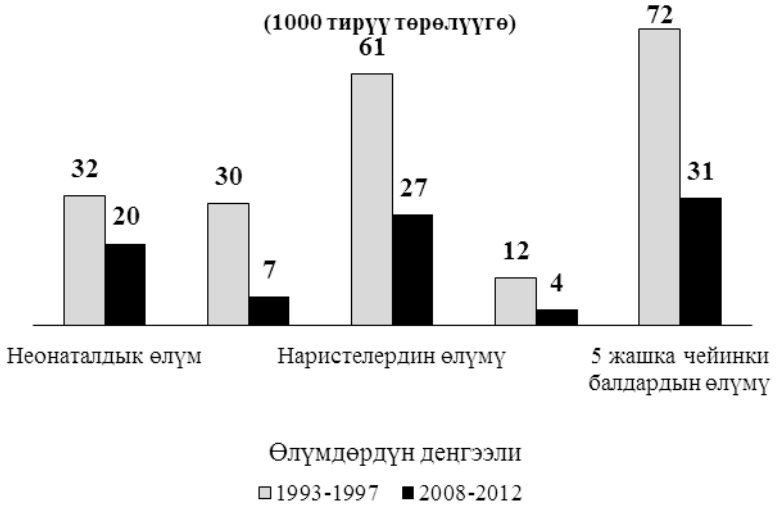

КР МДИ-2012

КР МДИ-2012нин жыйынтыктары боюнча наристелердин жана балдардын өлүм санынын көрсөткүчтөрүн Кыргыз Республикасынын жарандык абалдын актыларынын жазууларын мамлекеттик каттоонун жүрүшүндө алынган көрсөткүчтөр менен салыштырууга болот. Балдардын төрөлүшүн жана өлүмүн каттоо Жарандык абалдын актыларын жазуу жана айыл жериндеги жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдарында жүргүзүлөт. Улуттук мыйзамдарга ылайык перинаталдык убакытта өлгөн балдардын төрөлүүсүн, өлүмүн каттоо эненин жашаган жеринен көз карандысыз бала төрөлгөн жана өлгөн дарылоо мекемелеринде жүргүзүлөт. Жазуулардын экинчи нускасы маалыматтар электрондук базага киргизилүүчү мамлекеттик статистиканын райондук органдарына келип түшөт, андан кийин иерархиясы боюнча улуттук деңгээлде облустук жана жогорку жактарга жиберилет. Балдар өлүмү боюнча расмий мамлекеттик статистика ушул административдик жазуулардын негизинде Улутстаткомдун жылдык статистикалык басылмаларында жарыяланат.

Демографиялык маалыматтарды жыйноодо отчеттуулукка байланышкан көйгөйлөрдүн келип чыгарын белгилеп өтүү керек. 2004-жылга чейин балдар өлүмдөрүнүн эсебине таасир көрсөтүүчү көйгөйлөрдүн бири системада төрөлүүнү “тирүү төрөлүү” же “өлүү төрөлүү” деп экиге бөлүү ыкмасы колдонулгандыгы болуп саналган, наристелердин өлүмдөрүн санын азайтуу жүргүзүлгөн ДССУнун стандарттарынан айырмаланган. 2004-жылы Кыргыз Республикасы тирүү төрөлүү жана наристелердин өлүмү боюнча ДССУнун аныктамасын кабыл алды жана бул аныктама менен көрсөткүчтөрдүн потенциалдуу түрдө толук эсепке алынбаган бир булагын чыгарып салды. Бирок наристелердин өлүм санынын көрсөткүчтөрүнүн төмөндөөсүнө мүмкүндүк берген аныктама менен байланышкан суроолор башка фактор бойдон калды. Мисалы, наристелердин төрөлүүсүнүн же өлүмүнүн кээ бир учурлары тийиштүү түрдө тарызделген жана каттоодон өткөн. КР МДИ-2012нин жыйынтыктары боюнча алынган өлүмдү каттоо системасын камсыздоо суроолоруна байланышкан маалыматтар ушул бөлүмдүн акырында берилди.

КР МДИ-2012 жүргүзгөнгө чейинки 0-4 жыл аралыгындагы (2008-2012-жж. календарлык мезгил ичинде) тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 27ни түзгөн наристелердин өлүмүнүн коэффициенти Улутстатком тарабынан эсептелген тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 23тү түзгөн коэффициенттерден жогору жана жарандык абалдын актыларынын жазууларын каттоо системасынан алынган 2008, 2009, 2010, 2011 жана 2012-жылдардагы жылдык коэфициенттери ортчо жолу менен эсептелди (Улутстатком, 2013).

КР МДИнин көрсөткүчтөрү менен өлүм боюнча расмий маалыматтардын айырмасы маалыматтарды топтоо боюнча колдонулган мамилелердеги айырмачылыктардын бир бөлүгү

менен түшүндүрүлөт. Ошону менен бирге КР МДИ көрсөткүчтөрү[1] үчүн ишенимдүү интервал каттоо базасынан алынган маалыматтар менен дал келет, тандап изилдөөнүн маалыматтарына таандык туруксуздукту көрсөтөт.

9.3 НАРИСТЕЛЕРДИН ЖАНА БАЛДАРДЫН ӨЛҮМҮНДӨГҮ СОЦИАЛДЫК-ЭКОНОМИКАЛЫК АЙЫРМАЧЫЛЫКТАР

9.2-таблицада изилдөө алдындагы 10 жылдык аралыкта (болжолдуу 2003-2012-календарлык жылдар) наристелердин жана балдардын өлүмүнүн социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөрдөн көз каранды болгон көрсөткүчтөрү берилди. Көрсөткүчтөр тандап алуунун туруксуздугун азайтуу максатында 9.1-таблицада көрсөтүлгөндөй, беш жылдык убакытка эмес, он жылдык убакытка эсептелди. Узак убакытка карабастан, айрым категориядагы өлүмдөрдүн саны калк топчолору арасындагы өлүмдөрдүн айрым айырмачылыктарына сактык менен интерпретациялоо керектигине байланыштуу аз бойдон калууда.

9.2-таблица. Бала курактагы өлүмдөрдүн социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөткүчтөрү

Изилдөө жүргүзгөнгө чейинки акыркы 10 жыл ичиндеги неонаталдык, постнеонаталдык, наристелердин, балдардын жана 5 жашка чейинки балдардын өлүмдөрүнүн көрсөткүчтөрү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Неонаталдык өлүм (NN)	Постнеонаталдык өлүм (PNN)[1]	Наристелер өлүмү (1q0)	Балдардын өлүмү (4q1)	5 жашка чейинки балдардын өлүмү (5q0)
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	16	7	23	10	33
Айыл	20	9	29	4	33
Облусу					
Ысык-Көл	16	8	25	4	28
Жалал-Абад	20	4	24	4	28
Нарын	16	8	24	3	27
Баткен	25	20	45	8	52
Ош	18	16	35	4	39
Талас	18	15	33	6	38
Чүй	19	5	24	6	30
Бишкек шаары	20	2	21	(11)	(33)
Ош шаары[a]	1[a]	3[a]	4[a]	(2)[a]	(6)[a]
Эненин билими					
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*
Негизги жалпы	16	15	31	(8)	(39)
Толук орто	19	9	28	5	33
Башталгыч/орто кесиптик	20	8	28	4	32
Жогорку	19	6	24	7	31
Жетиштүү жашоо квинтили					
Эң төмөнкү	22	11	33	3	36
Экинчи	16	14	31	4	34
Орто	25	10	35	5	40
Төртүнчү	18	4	22	5	27
Эң жогорку	11	5	16	12	28

Эскертүү: Кашаанын ичиндеги көрсөткүчтөр 250-499 такталбаган адамдарга-жашына негизделген
* белгиси коэффициенттердин 250 дөн кем эмес такталбаган адамдарга-жашына негизделгендигин көрсөтөт, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.
[a] Ош шаарындагы өлүмдүн деңгээли тууралуу тексттеги комментарийлерден караңыз.
[1]Наристелердин өлүмдөрү менен неонаталдык өлүмдөрдүн коэффициенттеринин айырмасы катары эсептелди.

Айыл жеринде жашоосунун биринчи жылынын ичиндеги өлүмдүн деңгээли шаар жерине караганда жогору, ошол эле убакта балдардын өлүмүнө карата карама-каршылыктуу көрүнүш байкалат. Регионалдык айырмачылыктарды кароодо Баткен облусунда наристелердин жана балдардын өлүмүнүн деңгээли абдан жогору экендигин байкоого болот, Баткен облусунан кийинки орунда Ош жана Талас облустары турат. Калктын саламаттыгынын абалын эсепке алганда, Ош шаарындагы балдардын өлүмүнүн башка региондорго караганда бир кыйла төмөн болушу таң калууну жаратат. Ош шаарындагы өлүм жөнүндө маалыматтарды толук изилдөөдө чынында наристелердин жана балдардын өлүмүнүн көрсөткүчтөрү төмөндөгөнү белгилүү болгон. Ош шаарындагы өлүмдөрдү толук каттоого албагандык регионалдык көрүнүштүн интерпретациясына

[1]Караңыз: Тандап алуунун каталарын жана ишенимдүү интервалдарын билүү үчүн В тиркемесин караңыз.

таасир көрсөтөт, бирок шаардын демографиялык төмөн салмагын эске алганда[2], анын өлүмдүн улуттук көрсөткүчүнө таасири аз.

Билимдин жогорку деңгээли өлүмдүн төмөнкү деңгээли менен өз ара байланышкан, анткени жогорку билимдүү энелер баланы сапаттуу тамактандыруу, төрөттөр ортосундагы аралыкты сактоо жөнүндө маалыматтарды алууга мүмкүндүгү чоң жана балдар оорулары, дарылоонун ыкмалары жөнүндө жакшы маалым болушкан. Эненин билиминин деңгээли менен өлүмдүн деңгээлинин айырмачылыктары орто же жогорку деңгээлдеги билимге ээ энелерде төрөлгөн балдардын көрсөткүчтөрү базалык гана орто билимге ээ энелердин балдарынын көрсөткүчтөрүнө караганда бул көрүнүш неонаталдык мезгилге карата байкалбаса да, жалпысынан мыкты экендигин көрсөтөт. Балдар өлүмдөрүн кошпогондо, жетиштүү жашоонун төмөнкү үч квинтилиндеги балдар арасындагы өлүмдүн деңгээли төртүнчү же бешинчи квинтилдерине караганда жогору.

9.4 НАРИСТЕЛЕРДИН ЖАНА БАЛДАРДЫН ӨЛҮМҮНДӨГҮ ДЕМОГРАФИЯЛЫК АЙЫРМАЧЫЛЫКТАР

9.3-таблицада баланын өлүмүнүн башталуу ыктымалдуулугу менен байланышкан айрым демографиялык алмашма көрсөткүчтөр боюнча наристелердин жана балдардын өлүмдөрүнүн көрсөткүчтөрүндөгү айырмачылыктар көрсөтүлдү. Алмашма көрсөткүчтөргө баланын жынысы, эненин төрөт учурундагы жашы, төрөттөрүнүн кезектүүлүгү, баланын төрөлгөндөгү салмагы, экинчи жана акыркы төрөттөр үчүн мурунку төрөгөн баласы менен өлгөн баласынын ортосундагы аралык кирет. 9.3-таблицадагы өлүмдүн көрсөткүчтөрү тандап алуунун өзгөрүлмөлүүлүгүн кыскартуу максатында, изилдөө жүргүзгөнгө чейинки он жылдык мезгилде баланын төрөлгөндөгү салмагы чыгарылып салынып, изилдөө алдындагы беш жылдык аралыктагы гана көрсөткүчтөрдү эсептөө үчүн маалыматтар берилди. Мүнөздөмөлөрдүн көпчүлүгүнүн көрсөткүчтөрүн эсептөөдө узак убакытка колдонулгандыгына карабастан, көпчүлүк топтордогу өлүмдөрдүн саны бир аз гана жана 9.3-таблицадагы көрсөткүчтөрдөгү айрым айырмачылыктарды сактык менен интерпретациялоону белгилеп кетүү керек.

Балдардын өлүмүнүн көрсөткүчтөрү менен ар түрдүү демографиялык топтордун көрсөткүчтөрүндөгү айырмачылыктар ар дайым эле Кыргыз Республикасында күтүлгөн жыйынтыктар менен дал келе бербейт. Мисалы, наристелердин жана балдардын өлүмүнүн көрсөткүчтөрү баланын жынысы, эненин төрөт учурундагы жашы же бала төрөөнүн кезектүүлүгү боюнча көп деле айырмаланбайт. Анткен менен, жыйынтыктар төрөттөр ортосундагы аралык жана баланын төрөлгөндөгү өлчөмү балдардын өлүмүнүн деңгээлине таасир этерин көрсөтөт. Балдардын өлүмү төрөт ортосундагы аралыкка байланыштуу экендиги аныкталды. Жалпысынан бул учурларды төрөттөр ортосундагы аралык эки жылдан аз болгондогу учурларда байкоого болот. Жогоруда айтылгандай, 9.3-таблицада өлүмдүн деңгээли төрөт ортосундагы аралыкка жараша азайат. Мисалы, мурунку төрөттөн кийин эки жылдан аз аралыкта төрөлгөн 5 жашка чейинки балдардын арасындагы өлүмдүн деңгээли мурунку төрөттөн кийин төрт же андан көп жылдан кийин төрөлгөн балдардын 1000ине 27ге караганда 1000ине 49ду түзөт.

Изилдөө баланын төрөлгөндөгү аз салмагы наристе өлүмүнүн коркунучтарына байланыштуу экендигин көрсөттү. КР МДИ жүргүзгөнгө чейинки беш жылдык аралыкта болгон бардык төрөлүүлөр тууралуу баланын төрөлгөндөгү салмагы жөнүндө маалыматтарды алуу үчүн энелерден төрөгөндөгү баласынын салмагынын абдан чоңдугу, орточодон чоңдугу, орточосу, орточодон кичинелиги же абдан кичинелиги[3] суралды. 9.3-таблицада энелери орточо же орточодон чоң деп эсептеген балдардын абдан кичине же кичине төрөлгөн балдарга караганда жашоосунун

[2]2009-жылдагы Кыргыз Республикасындагы калкты жана турак жай фонддорун каттоонун жыйынтыктарына жана тандап алууну иштеп чыгуу боюнча документтерге ылайык Ош шаарынын калкынын саны Кыргыз Республикасынын жалпы санынын 4,8 пайызын түзөт. Изилдөөнүн жыйынтыктары Ош шаарында 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар 3,8 пайызды түзөрүн көрсөттү.

[3] Балдардын төрөлгөндөгү салмагы боюнча толук маалыматтарды алуу үчүн ушул отчеттун 11-бөлүгүн караңыз.

биринчи жылында жашап кетүү мүмкүнчүлүктөрү көп. Жалпысынан неонаталдык өлүмдөрдүн көрсөткүчү энелери кичине же абдан кичине деп эсептеген балдарда энелери орточо же орточодон чоң деп эсептеген балдарга караганда жети же андан көп эсе жогору.

9.3-таблица. Бала курактагы өлүмдөрдүн демографиялык мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөткүчтөрү

Неонаталдык, постнеонаталдык, наристелердин, балдардын өлүмдөрүнүн жана изилдөө алдындагы он жыл ичиндеги беш жашка чейинки балдардын өлүмдөрүнүн демографиялык мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөткүчтөрү, Кыргыз Республикасы, 2012

Демографиялык мүнөздөмөлөр	Неонаталдык өлүм (NN)	Постнеона-талдык өлүм (PNN)[1]	Наристелердин өлүмү (1q0)	Балдардын өлүмү (4q1)	5 жашка чейинки балдардын өлүмү (5q0)
Баланын жынысы					
Эркек	19	9	28	4	32
Аял	18	9	27	7	34
Энанин төрөгөн учурдагы жаш курагы					
<20	22	4	27	(2)	(28)
20-29	19	9	28	7	35
30-39	18	9	27	3	30
40-49	*	*	*	*	*
Төрөлүүнүн иреттик номери					
1	18	7	25	8	33
2-3	19	9	28	6	33
4-6	18	9	27	3	30
7+	*	*	*	*	*
Төрөт аралык интервал[2]					
<2 жаш	29	15	44	6	49
2 жыл	12	11	23	4	28
3 жыл	11	8	19	4	23
4+ жаш	19	6	25	4	29
Баланын төрөлгөндөгү салмагы[3]					
Кичине/абдан кичине	58	9	68	к/б	к/б
Орто же ортодон чоң	8	5	14	к/б	к/б

Эскертүү: Кашаадагы коэффициенттер 250-499 такталбаган адамдарга-жашына негизделген.
* белгиси коэффициенттердин 250 дөн кем эмес такталбаган адамдарга-жашына негизделгендигин көрсөтөт, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.
к/б = колдонулбаган.
[1]Наристелердин өлүмдөрү менен неонаталдык өлүмдөрдүн коэффициенттеринин ортосундагы айырмачылык катары эсептелинди.
[2]Биринчи төрөттү кошпогондогу төрөттөрдүн кезектүүлүгү
[3]Изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичиндеги көрсөткүчтөр.

9.5 ПЕРИНАТАЛДЫК ӨЛҮМ

Перинаталдык өлүм эрте неонаталдык өлүм менен бирге кош бойлуулуктун кечиккен кезинде боло турган күмөндүү (фетальный) жоготууларды камтыйт. Перинаталдык өлүмдүн деңгээлин текшерүү маанилүү болуп саналат, өлүү төрөө менен эрте неонаталдык өлүмдүн чеги абдан жакын болуп саналат, ошондон улам наристелердин тирүү же өлүү экендигин энелери сезбей калуулары мүмкүн. Өлүү төрөө менен эрте неонаталдык өлүмдүн себептери тыгыз өз ара байланышкан жана экөөнү жалпы аныктоо менен гана чыныгы өлүмдүн себептерин аныктоого мүмкүн болот. КР МДИ-2012 МДИнин башка изилдөөлөрү сыяктуу эле перинаталдык өлүм жашоосунун биринчи жети күнүндө өлгөн (эрте неонаталдык өлүм) тирүү төрөлгөндөрдүн өлүмүн жана энелердин айтуусу боюнча гестациянын жети же андан көп айынан кийин өлүү төрөө менен бүткөн кош бойлуулукту камтыйт. МДИнин жүрүшүндө кош бойлуулуктун айлардагы узактыгы жөнүндө маалыматтар жыйналды, анткени перинаталдык өлүмдүн эсептеринде кош бойлуулуктун 28 жумалык эквиваленти болуп саналган жети айдын аныктамасы колдонулат (Рутштейн Ш.О. жана Г.Рохас, 2006). Өлүү төрөө менен бүткөн кош бойлуулуктун узактыгы жөнүндө маалыматтар 2007-жылдын январь мезгили үчүн изилдөөдө толтурулган репродуктивдүү учурлардын толук календарынан алынды. Перинаталдык өлүм перинаталдык өлүмдөрдүн (өлүү төрөлүүлөр жана эрте неонаталдык өлүмдөр) учурларын жалпы санын 7 же андан көп айлык узактагы кош бойлуулуктардын жалпы санына (т.а. 7 же андан көп айлык түйүлдүгү өлүм менен бүткөн кош бойлуулуктардын жана тирүү төрөө менен бүткөн кош бойлуулуктардын саны) бөлүү жолу менен эсептелди.

9.4-таблицада өлүү төрөлүүлөрдүн жана эрте неонаталдык өлүмдөрдүн саны жана изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги перинаталдык өлүмдөрдүн айрым демографиялык жана социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөткүчтөрү көрсөтүлгөн. Жыйынтыктарды кароодо өлүү төрөлүүлөр жана эрте неонаталдык өлүмдөр жөнүндө маалыматтар респонденттердин айтуусу менен жазылгандыгын эскертип кетүү керек, ошону үчүн толук баа берилбеши мүмкүн. Өлүмдөрдүн жалпы саны абдан чоң эмес (15 өлүү төрөлүү жана 59 эрте неонаталдык өлүм), ошону үчүн перинаталдык өлүмдүн деңгээли топтордун бир нечеси үчүн окуялардын абдан аз санына негизделген.

Жалпысынан перинаталдык өлүмдүн деңгээли төрөлүүлөрдүн 1000ине 18ди түзөт. Перинаталдык өлүмдүн көрсөткүчтөрү 20 жашка чейинки аялдардын (1000ине 29), Ысык-Көл облусунда жашаган аялдардын (1000ине 26), жашоонун эң төмөнкү квинтилинде жашаган аялдардын (1000ине 29) жана төрөттөр ортосундагы аралык 15 айдан кем болгон кош бойлуу аялдардын (1000ине 53) арасында абдан жогору.

9.4-таблица. Перинаталдык өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрү

Өлүү төрөлүүлөрдүн жана эрте неонаталдык өлүмдөрдүн саны жана изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги перинаталдык өлүмдөрдүн негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөткүчтөрү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Өлүү төрөлүүлөрдүн саны[1]	Эрте неонаталдык өлүмдөрдүн саны[2]	Перинаталдык өлүмдөрдүн көрсөткүчтөрү[3]	7 же андан көп ай узактыктагы кош бойлуулуктардын саны
Эненин төрөттөр учурундагы жаш курагы				
<20	0	8	29	289
20-29	11	39	19	2,655
30-39	3	12	14	1,034
40-49	1	0	7	120
Мурунку кош бойлуулуктан кийинки интервал, ай менен[4]				
Биринчи кош бойлуулук	3	23	20	1,266
<15	6	13	53	356
15-26	0	11	12	940
27-38	2	4	12	531
39+	3	7	10	1,004
Жашаган жеринин тиби				
Шаар	0	18	15	1,216
Айыл	14	41	19	2,881
Облусу				
Ысык-Көл	4	6	26	389
Жалал-Абад	1	13	20	734
Нарын	1	2	17	177
Баткен	2	6	21	367
Ош	5	9	17	836
Талас	1	4	17	257
Чүй	0	10	15	660
Бишкек шаары	0	9	17	557
Ош шаары[a]	0	0	0	119
Эненин билими				
Билими жок/башталгыч	0	0	*	23
Негизги жалпы	0	2	5	432
Толук орто	10	29	21	1,861
Башталгыч/орто кесиптик	2	7	13	668
Жогорку	3	20	21	1,112
Жетиштүү жашоо квинтили				
Эң төмөнкү	5	18	29	784
Экинчи	5	13	21	819
Орто	4	11	17	876
Төртүнчү	1	7	9	903
Эң жогорку	0	9	13	715
Бардыгы	15	59	18	4,097

[1] МДИдеги өлүү төрөлүүлөрдүн алдында 7 же андан көп ай узактыктагы кош бойлуулуктарда түйүлдүктүн эненин курсагындагы өлүмү түшүндүрүлөт (эквиваленти кош бойлуулуктун 28 же андан көп жумалыгы).
[2] Эрте неонаталдык өлүм – бул тирүү балдардын арасындагы 0-6 күндүк өлүм.
[3] 7 же андан көп ай узактыктагы кош бойлуулуктардын санына бөлүнгөн өлүү төрөлүүлөрдүн жана неонаталдык өлүмдөрдүн санынын 1000ине эсептелгендеги суммасы (т.а. түйүлдүктүн эненин курсагындагы өлүмү жана тирүү бала төрөө менен бүткөн 7 же андан көп ай узактыктагы кош бойлуулуктардын саны).
[4] Категория төрөт аралык интервал менен дал келет <24 ай, 24-35 ай, 36-47 ай жана 48 + ай.

9.6 ЖОГОРКУ ТОБОКЕЛДИККЕ БАЙЛАНЫШКАН ФЕРТИЛДИК ЖҮРҮМ-ТУРУМ

Изилдөө аялдардын фертилдик жүрүм-турумунун (бойго жеткендик; бойго жеткен организмдин бала жаратуу жөндөмдүүлүгү) айрым аспектилери менен балдардын жашап кетүүсү менен байланышкан тобокелдиктер өз ара тыгыз байланышка ээ экендигин көрсөтөт. Эрте жаштагы өлүмдүн коркунучу төрөгөн кезде энелери аябай жаш же тескерисинче жашы өтүп калган мезгилде төрөлгөн балдар арасында жогору. Эрте жаштагы өлүмдүн тобокелдигине төрөөнүн абдан жогорку иреттик номери менен төрөлгөн же төрөттөр ортосунда аябай кыска аралык менен төрөлгөн балдар кабылышат. «Абдан жаш» категориясына бала төрөгөн кезде 18 жаштан кичүү энелер кирет, ал эми «жаш эмес» категориясына бала төрөгөн кезде 34 же андан улуу жаштагы энелер кирет. «Кыска төрөттөр ортосундагы аралык» категориясы мурунку төрөт менен кийинки төрөттүн аралыгы 24 айдан аз болгон төрөттөрдү аныктайт. «Төрөөнүн абдан жогорку иреттик номери менен» категориясына мурун үч же андан көп бала төрөгөн энелердин төрөттөрү кирет.

9.5-таблицада изилдөө алдындагы беш жылдык аралыктагы төрөттөрдүн жана никеси бар аялдардын жогорку тобокелдиктин[4] бир категориясына, бир канча категориясына кабылганынан же бир да категориясына кабылбаганына жараша бөлүнүшү боюнча маалыматтар берилди. 18 жаштан 34 жашка чейинки биринчи төрөттөр тобокелдиги жогору болгон төрөткө киргенине карабастан, өзүнчө категорияга кирет, анткени тобокелдик «аргасыз» деп саналат. 9.5-таблицада коркунучтун факторусуз төрөттөр категориясында жаңы төрөлгөндөрдүн арасындагы өлүмдүн жогорку тобокелдигин баалоого мүмкүн болгон тобокелдик катышы көрсөтүлөт.

9.5-таблица. Жогорку коркунуч менен байланышкан репродуктивдүү жүрүм-турум

Изилдөө алдындагы беш жыл ичинде төрөлгөн балдардын өлүм тобокелдиги жогору жана тобокелдиктердин катышы боюнча пайыздык бөлүнүшү жана эгер Кыргыз Республикасы 2012 изилдөөсү учурунда боюна бала бүтүрө алган болсо, никеси бар аялдардын тобокелдик категориясы боюнча пайыздык бөлүнүшү,

Коркунуч категориясы	Изилдөө алдындагы беш ичиндеги төрөлүүлөр		Никеси бар аялдардын пайызы[1]
	Төрөлүүнүн пайызы	Коркунучтардын катышы	
Жогорулаган коркунучтун түрүнүн бири да эмес	29.6	1.00	20.3[a]
Коркунучтун арылууга мүмкүн болбогон категориясы			
18-34 жаштагы энелердеги биринчи төрөлүүлөр	32.6	1.89	7.2
Жогорулаган коркунучтун бир жолку категориясы			
Эненин жаш курагы <18	0.7	(0.00)	0.2
Эненин жаш курагы >34	3.7	1.39	10.0
Төрөт аралык интервал <24 ай	13.1	2.99	12.4
Төрөлүүнүн иреттик номери >3	10.1	2.02	9.5
Бул категория боюнча бардыгы	27.7	2.34	32.2
Жогорулаган коркунучтун көп жолку категориясы			
Эненин жаш курагы <18 жана төрөт аралык интервал <24 ай[2]	0.0	э/б	0.0
Эненин жаш курагы >34 жана төрөт аралык интервал <24 ай	0.4	*	0.3
Эненин жаш курагы >34 жана төрөт аралык интервал >3	6.2	1.75	31.8
Эненин жаш курагы >34 жана төрөт аралык интервал <24 ай жана төрөөлүүнүн иреттик номери >3	0.9	(0.67)	2.4
Төрөт аралык интервал < 24 ай жана төрөөлүүнүн иреттик номери >3	2.7	1.10	5.7
Бул категория боюнча бардыгы	10.1	1.53	40.3
Жогорулаган коркунучтун арылууга мүмкүн болгон бир категориясы	37.8	2.13	72.5
Бардыгы	100.0	к/б	100.0
Төрөлүүлөрдүн саны/аялдар	4,082	к/б	5,256

Эскертүү: Коркунучтардын катышы – бул жогорулаган коркунучтун белгилүү категориясында төрөлгөн балдардын арасындагы өлгөндөрдүн үлүшү жогорулаган коркунучтун бир да түрүнө кирбеген төрөлгөн балдардын арасындагы өлгөндөрдүн үлүшүнө катышы.
* белгиси маалыматтар 25 ден кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.
Кашаанын ичиндеги сандар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.
к/б = колдонулбаган.
э/б = эсептелбеди, анткени бир да окшош учурлар жок.
[1]Аялдар бала төрөө учуруна ээ болсо, изилдөө жүргүзүү убагында боюна бүтсө, статусунан көз каранды жогорулаган коркунучтун белгилүү бир категориясына киргизилди: учурдагы жаш курагы 17 жаш 3 ай же 34 жаш 2 айдан улуу, акыркы төрөтү 15 айдан кем эмес мурун болуп өткөн же акыркы төрөөнүн иреттик номери үч же андан жогору.
2 «эненин жаш курагы <18 жаш жана төрөлүүнүн иреттик номери > 3» категориясын камтыйт.
а Стерилизациядан өткөн аялдарды камтыйт.

[4]Коркунучтун белгилүү категориясы боюнча бөлүнүүнүн критерийи кошумча төрөө үчүн гестациялык мөөнөттүн эсеби менен көрсөтүлдү.

Жалпысынан таблицанын биринчи тилкесин кароодо балдардын болжолд менен ондон төртү төрт учурунда коркунучтардан кутулууга боло турган категорияга киргендигин көрүүгө болот, 28 пайызы бир жолку жогорулаган коркунуч категориясына, ал эми 10 пайызы көп жолку жогорулаган коркунуч категориясына кирген. Кутулууга мүмкүн болгон коркунучтардын эң көп жайылган факторлору булар – төрөттөр ортосундагы кыска аралык жана төрөөнүн жогорку иреттик номери.

9.5-таблицанын экинчи тилкесинде көрсөтүлгөндөй, өлүмдүн жалпы коркунучу жогорулаган коркунучтун бардык категориясына кирген төрөттөр арасында жогорулаган коркунучтун бир да категориясына кирбеген төрөттөргө караганда 2,13 эсе жогору. Биринчи төрөө үчүн тобокелдиктердин катышы тобокелдик жогору болгон кайсы бир категорияга кирген төрөт тобокелдиктери менен бирдей.

9.5-таблицанын акыркы тилкесинде никеси бар аялдардын 73 пайызы өлүмдүн жогорулаган коркунучу бар шарттарда төрөй алышпагандыгы көрсөтүлгөн. Аялдардын ондон үчү бир жолку тобокелдиктин жогоруку категориясында төрөй алышат (негизинен, абдан кыска төрөт аралык интервал, эненин жаш эмес кураста экендиги жана төрөөнүн абдан жогорку иреттик номери), ал эми аялдардын ондон төртү көп жолку тобокелдиктин жогорку категориясында төрөй алышат (негизинен, эненин жаш эмес кураста экендиги жана төрөөнүн абдан жогорку иреттик номери).

9.7 БАЛДАР ӨЛҮМҮН КАТТОО

Жарандык абалдардын актыларын жазууну каттоо өлкөдөгү өлүм санынын тенденциясын көзөмөлдөө үчүн негизги курал болуп саналат. Кыргыз Республикасындагы[5] балдар өлүмдөрүнүн эсебинин масштабдары жөнүндө маалыматтарды алуу үчүн КР МДИдеги төрөттөрдүн тарыхына ар бир өлгөн бала тууралуу өлгөндүгү жөнүндө күбөлүктүн болушу боюнча суроолор киргизилди. Эгер өлгөндүгү жөнүндө күбөлүгү болбосо, өлүмдүн ЖААК органдарында катталгандыгы тууралуу кошумча суроолор берилди. 9.2-графикте изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичинде төрөлгөн балдар арасында болгон өлүмдөрдүн ондон төртөө гана ЖААК органдарында катталгандыгы көрсөтүлгөн. Мындан сырткары, изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичинде өлгөн балдардын 18 пайызы гана өлгөндүгү тууралуу күбөлүккө ээ. Маалыматтар учурлардын аз гана санына (116 такталбаган учурлар) негизделгендигин жана бул маалыматтарды сактык менен түшүндүрүү керектигин белгилеп кетебиз.

9.2-график

КР МДИ-2012 алдындагы беш жыл ичинде төрөлгөн балдардын өлүмүн каттоо

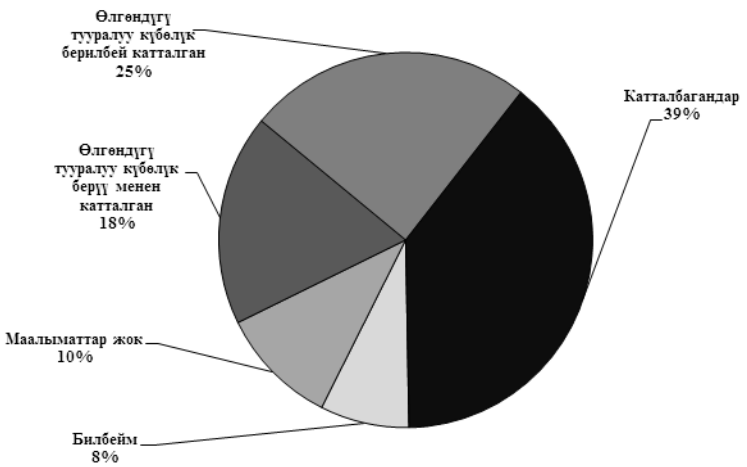

[5]Төрөлүүнү каттоо жөнүндө маалыматтар 2-бөлүктө камтылган.

ЭНЕНИН ДЕН СООЛУГУ 10

Негизги корутундулар

- Изилдөөгө чейинки беш жыл ичинде тирүү бала төрөгөн аялдардын дээрлик бардыгы (97 пайыз) төрөткө чейинки байкоо үчүн жок дегенде бир жолу медицина кызматкерлерине баргандыгын айтышты, ал эми 84 пайызы төрөткө чейинки байкоо үчүн жок дегенде төрт жолу медицина кызматкерлерине кайрылгандыгын айтышкан.
- Изилдөөгө чейинки беш жыл ичинде тирүү бала төрөгөн аялдардын арасында 38 пайызына азкандуулук диагнозу коюлуп, 45 пайызы курамында темири бар дарыларды же сиропторду, 37 пайызы курамында фолий кычкылдыгы бар дарыларды, 8 пайызы кош бойлуулук кезинде дегельминтизациялоочу заттарды колдонушкан.
- Кыргыз Республикасындагы бардык төрөттөр (99 пайыз) медициналык мекемелерде кабыл алынат, төрөттөрдүн көпчүлүгүн дасыккан медицина кызматкерлери кабыл алат, 21 пайызын медайымдар кабыл алат.
- Жалпысынан аялдардын 96 пайызы төрөгөндөн кийин эки күн ичинде, 85 пайызы төрөттөн кийин 4 саат аралыгында, ал эми 11 пайызы төрөттөн кийин эки күн ичинде төрөттөн кийинки байкоодон өтүшкөн.
- Энелердин 86 пайызынын төрөттөн кийинки байкоосун дарыгер өткөрсө, 10 пайызын фельдшер же медайым өткөргөн.
- Жаңы төрөгөндөрдүн онунан төртөө төрөттөн кийинки байкоодон төрөттөн кийинки биринчи саат ичинде, 31 пайызы биринчи төрт саат ичинде өтүшкөн. Жаңы төрөгөндөрдүн онунан сегизи төрөттөн кийинки байкоодон төрөттөн кийинки эки күндүн ичинде өтүшсө, он сегиз пайызы төрөттөн кийинки байкоодон төрөттөн кийинки биринчи жума убагында өтүшкөн эмес.
- Төрөткө чейинки байкоодон өткөн аялдардын он төрт пайызы акыркы кош бойлуулук учурунда медициналык мекемеге кабыл алынышкан. Алардын медициналык мекемеге кабыл алынгандарынын эң көп таралган себеби бул – бойдон түшүү коркунучу.
- Ооруга чалдыкканда медициналык тейлөөлөрдү алууга акча каражатынын жетишсиздиги олуттуу көйгөй болуп саналарын аялдар көпчүлүк учурларда айтышты.

Энелер менен балдарга кош бойлуулук, төрөт жана төрөттөн кийинки учурларда тийиштүү кам көрүү зарыл. Антенаталдык, перинаталдык жана төрөттөн кийинки жардамдар тууралуу маалыматтар аялдардын ушундай тейлөөлөрдү колдонгон топторун аныктоо жана бул тейлөөлөрдүн сапаттарын мындан ары жакшыртуу чоң маанаге ээ. КР МДИ-2012ни өткөрүүдө изилдөөнүн алдындагы беш жыл ичинде төрөгөн аялдарга антенаталдык, перинаталдык жана төрөттөн кийинки жардамдар тууралуу суроолор берилди. Антенаталдык жардамдар тууралуу жыйналган маалыматтарда жардам ким тарабынан көрсөтүлгөндүгү, антенаталдык жардамды алуу үчүн медициналык мекемеге барганынын саны, антенаталдык жардамды алуу үчүн медициналык мекемеге алгачкы жолу баргандагы кош бойлуулуктун баскычы жана көрсөтүлгөн тейлөөнүн түрлөрү тууралуу маалыматтарды камтыды. Мындан сырткары аялдарга кош бойлуулук учурунда ооруканага кабыл алынгандыгы боюнча да суроолор берилди. Төрөттөр менен байланышкан суроолор төрөттүн кабыл алынган жайы, төрөттө ким жардам көрсөткөндүгү жана баланын кесардык ыкма менен төрөлгөндүгү жөнүндө суроолорду камтыды. Төрөттөн кийинки байкоолор жөнүндө маалыматтар энеси боюнча да, баласы боюнча да алынды жана жардамды ким көрсөткөндүгү, алгачкы төрөттөн кийинки байкоонун узактыгы тууралуу маалыматтарды камтыды.

Энелерге камкордук көрсөтүү жөнүндө маалыматтарга кошумчалаганда, бул бөлүктө КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө аялдар медициналык тейлөөлөрдү алууда кабылган көйгөйлүү маселелер жөнүндө маалыматтарды өзүнө камтыды.

10.1 АНТЕНАТАЛДЫК ЖАРДАМ

Дасыккан медицина кызматкерлеринин антенаталдык жардамы кош бойлуулукту байкоо жана кош бойлуулук, төрөт учурунда энеге жана балага болгон коркунучтарды азайтуу үчүн маанилүү. Кыргыз Республикасында төрөт учурунда медициналык жардамдарды көрсөткөнгө атайын даярдалган дасыккан медицина кызматкерлери, дарыгерлер, медайымдар, акушерлер жана фельдшерлер кирет[1].

10.1.1 АНТЕНАТАЛДЫК ЖАРДАМГА ТАРТУУ

10.1-таблицасы көрсөткөндөй, энелердин 97 пайызы, изилдөө башталганга чейинки беш жыл ичинде акыркы тирүү төрөттөн кийин антенаталдык жардам үчүн медицина кызматкерлерине жок дегенде бир жолу баргандыгын билдиришет. Аялдардын дээрлик бешөөнүн төртөө (79 пайыз) дарыгерге кайрылышкан, 4 пайызы фельдшерге, 13 пайызы медайымдарга же акушерлерге кайрылышкан. Дасыккан медицина кызматкерлери антенаталдык жардамга тартуусу КР МДИ-2012де (97 пайыз) Армения МДИ-2010 жана Украина МДИ-2007 (99 пайыз) менен бирдей, Тажикстан МДИ-2012 (79 пайыз) жана Азербайжан МДИ-2006 (77 пайыз) караганда бир кыйла жогору (NSS [Armenia] et al., 2012; UCSR [Ukraine] and Macro International 2008; SA [Tajikistan] and ICF International, 2012; SSC [Azerbaijan] and Macro International 2008).

10.1-таблица. Антенаталдык жардам

Изилдөө алдындагы беш жыл ичинде тирүү бала төрөгөн 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы акыркы тирүү төрөө үчүн дасыккан медицина кызматкеринен антеналдык кам көрүүнү алгандардын пайызы, изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичиндеги бардык тирүү төрөлүүлөр арасындагы дасыккан медицина кызматкеринин жардамы менен төрөгөндөрдүн пайызы жана медициналык мекемеде төрөгөндөрдүн негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Антенаталдык жардамды ким көрсөттү					АНЖ көрсөтүлгөн эмес	Бардыгы	Медицина кызматкеринен антенаталдык жардам алгандардын пайызы [2]	Аялдардын саны
	Дарыгер	Фельдшер[1]	Медайым/акушер	Салттуу ыкма менен төрөттү кабыл алган жак	Өткөрүлүп жиберилген				
Энанин төрөттөгү жаш курагы									
<20	75.6	5.4	14.3	0.0	0.0	4.7	100.0	95.3	187
20-34	80.4	4.0	13.1	0.1	0.3	2.2	100.0	97.5	2,421
35-49	75.7	5.6	13.6	0.0	0.2	5.0	100.0	94.8	406
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү									
1	84.4	3.7	9.8	0.2	0.0	2.0	100.0	97.9	840
2-3	80.3	4.1	12.8	0.0	0.4	2.4	100.0	97.2	1,482
4-5	73.0	5.5	17.7	0.0	0.2	3.5	100.0	96.3	587
6+	63.5	5.9	21.2	0.0	0.0	9.3	100.0	90.7	105
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	91.8	1.0	5.9	0.0	0.2	1.1	100.0	98.7	935
Айыл	73.9	5.8	16.5	0.1	0.2	3.5	100.0	96.2	2,079
Облусу									
Ысык-Көл	64.2	15.8	18.9	0.0	0.5	0.6	100.0	98.9	284
Жалал-Абад	94.7	0.0	4.5	0.0	0.5	0.3	100.0	99.2	547
Нарын	82.1	1.4	15.8	0.0	0.3	0.3	100.0	99.3	125
Баткен	58.3	1.4	39.4	0.0	0.2	0.7	100.0	99.0	260
Ош	68.4	8.0	13.5	0.0	0.0	10.2	100.0	89.8	605
Талас	77.0	0.4	22.5	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	170
Чүй	76.5	5.7	15.0	0.3	0.3	2.3	100.0	97.2	510
Бишкек шаары	98.3	0.3	0.4	0.0	0.0	0.9	100.0	99.1	428
Ош шаары	99.1	0.0	0.6	0.0	0.4	0.0	100.0	99.6	86

уландысы

[1] Фельдшер – бул медициналык тейлөө менен акушердик жардам көрсөтүү тармагында даярдалган жана клиникалык диагноз коюу, фармакология боюнча тереңдетилген даярдыктан өткөн медицина кызматкери. Фельдшерлер базалык дарылоону өткөрүүгө жана дарыгер жок кезде фельдшердик-акушердик пункттардагы (ФАП) чектелген препараттардын санын , дайындоого укугу бар.

10.1-таблицанын уландысы

Билими									
Негизги жалпы	81.1	3.8	12.5	0.0	0.1	2.5	100.0	97.4	326
Толук орто	73.7	5.0	17.0	0.0	0.2	4.1	100.0	95.7	1,338
Башталгыч/орто кесиптик	78.1	4.3	14.4	0.0	0.4	2.8	100.0	96.9	481
Жогорку	88.4	3.3	7.2	0.2	0.2	0.7	100.0	98.9	856
Жетиштүү жашоо квинтили									
Эң төмөнкү	72.9	7.3	15.4	0.3	0.5	3.7	100.0	95.5	569
Экинчи	73.7	6.1	16.6	0.0	0.3	3.2	100.0	96.5	587
Орто	73.5	5.4	18.8	0.0	0.3	2.0	100.0	97.7	633
Төртүнчү	82.6	2.4	11.2	0.0	0.0	3.8	100.0	96.2	679
Эң жогорку	95.4	0.4	3.4	0.0	0.1	0.7	100.0	99.2	546
Бардыгы	79.4	4.3	13.2	0.0	0.2	2.7	100.0	97.0	3,014

Эскертүү: Эгер АНЖ бир канча булагы көрсөтүлсө, бул таблицада булак эң жогорку квалификациялар менен эске алынат. “Бардыгы” пунктуна билими жок же башталгыч билимге гана ээ 13 аялды камтыйт.
[1] Фельдшер – бул деңгээли боюнча медайымдан жогорку, дарыгерден төмөнкү жардамды көрсөтө турган орто звенодогу медицина кызматкери.
[2] Дасыккан медицина кызматкерине дарыгерлер, медайымдар, акушерлер же фельдшерлер кирет.

10.1-таблицада көрсөткөндөй айрым негизги мүнөздөмөлөр боюнча медицина кызматкерлеринен антенаталдык жардамды алуучу аялдардын үлүшүндөгү айырмачылыктар көрсөтүлгөн. Жалпысынан төрөткө чейинки байкоого тартуу Ош облусундагы энелердин арасында аз байкалат (90 пайыз). Аялдардын көпчүлүгү төрөткө чейинки байкоодон өтүү үчүн тажрыйбалуу адиске кайрылганы менен дарыгерге кайрылган аялдардын үлүшү топтор боюнча бир кыйла айырмаланат. Шаарларда жашаган аялдар айыл жеринде жашаган аялдарга караганда дарыгерге көп кайрылышат (92 жана 74 пайыз). Антенаталдык жардамды жеткирүүдөгү дарыгердин ролу Баткен, Ысык-Көл жана Ош облустарында (58, 64 жана 68 пайыз) өзгөчө чектелген. Антенаталдык жардамды алуу үчүн дарыгерге кайрылган аялдардын үлүшү жетиштүү жашоо квинтилинин өсүшүнөн көз каранды көбөйөт, үч төмөнкү квинтилдердеги 70 пайыздан бир аз көбүрөгүнөн баштап, жогорку квинтилдеги 95 пайызга чейин өсөт.

10.1.2 Төрөткө чейинки байкоодон өтүү үчүн медицина кызматкерине баруунун саны жана алгачкы баруунун узактыгы

Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги Бүткүл Дүйнөлүк саламаттык сактоо уюмунан (ДССУ) кош бойлуу аялдар кош бойлуулук убагында төрөткө чейинки байкоодон өтүү үчүн медициналык кызматкерге жок дегенде төрт жолу барышы керек деп жазылган сунуштаманы кабыл алды (МЗ, 2009а). 10.2-таблицада Кыргыз Республикасындагы кош бойлуу аялдардын 84 пайызында бул стандарт аткарылды деп эсептелет. Медицина кызматкерине жок дегенде төрт жолу барган аялдардын үлүшү КР МДИ-1997 менен көп деле өзгөргөн эмес (81 пайыз) (RIOP и Macro International Inc., 1998). Медицина кызматкерине төрт же андан көп жолу барган аялдардын мүмкүнчүлүгү айыл жеринде жашаган аялдарга караганда шаар жеринде жашаган аялдардын арасында жогору (79 жана 93 пайыз). Медицина кызматкерине кош бойлуулук убагында антенаталдык жардам алуу үчүн жок дегенде төрт жолу барган аялдардын үлүшү Кыргыз Республикасында Азербайжан МДИ-2006 (45 пайыз) же Украина МДИ-2007 (77 пайыз) жыйынтыктары боюнча бир канча жогору, бирок Армения МДИ-2010 (93 пайыз) жыйынтыктары боюнча төмөн (ICF International, 2013).

Жалпысынан, төрөткө чейинки кош бойлуу аялдардын бешөөнүн төртөө (79 пайыз) биринчи үч айлыкта жардамды алышкан. Антенаталдык жардамды алуу үчүн баруудагы кош бойлуулуктун айларынын санында шаар жана айыл жеринде жашаган аялдар арасында дээрлик айырмачылыктар жок (3,0 ай жана 3,1 ай).

10.2-таблица. Төрөткө чейинки байкоодон өтүү үчүн баруунун саны жана биринчи баруунун узактыгы

Изилдөө алдындагы беш жыл ичинде тирүү бала төрөгөн 15-49 жаштагы аялдардын акыркы тирүү төрөөсү үчүн төрөткө чейинки байкоолдон өтүү үчүн баруусунун саны жана биринчи баруунун узактыгы боюнча пайыздык бөлүнүшү жана жашаган жери боюнча биринчи баруу учурундагы кош бойлуулуктун айларынын орточо саны, Кыргыз Республикасы, 2012

Баруулардын саны жана узактыгы	Жашаган жеринин тиби		Бардыгы
	Шаар	Айыл	
Баруулардын саны			
Бир да жолу барган эмес	1.3	3.7	2.9
1	0.6	0.5	0.6
2-3	3.1	12.6	9.6
4+	93.0	79.3	83.6
Билбейм/көрсөтүлгөн эмес	2.0	3.9	3.3
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Биринчи баруунун учурундагы кош бойлуулуктун айлары			
АНЖ алган эмес	1.3	3.7	2.9
<4	78.7	78.9	78.8
4-5	17.1	14.6	15.3
6-7	2.3	2.5	2.4
8+	0.2	0.2	0.2
Билбейм/көрсөтүлгөн эмес	0.4	0.2	0.3
Бардыгы	100.0	100.0	100.0
Аялдардын саны	935	2,079	3,014
Биринчи баруунун учурундагы кош бойлуулуктун айларынын орточо саны (АНЖ алгандар үчүн)	3.0	3.1	3.1
АНЖ алган аялдардын саны	923	2,002	2,926

10.1.3 Антенаталдык жардамдардын компоненттери

Антенаталдык жардамдын мазмуну тейлөөлөрдүн сапатын баалоодо маанилүү ролду ойнойт. Кош бойлуулуктун татаалдануусунун көрсөткүчү эне, бала ооруларынын жана өлүмдөрүнүн маанилүү булактары болуп эсептелет; кош бойлуу аялдарды кош бойлуулук менен байланышкан коркунучтардын белгилери жөнүндө окутуу жана тийиштүү талдоолорду жүргүзүү антенаталдык жардамдардын маанилүү компоненти болуп саналат. 10.3-таблица көрсөткөндөй азкандуулук менен жабыркагандыгын айткан, кош бойлуулук учурундагы курамында темир жана фолий кычкылдыгы бар препараттарды жана дегельминтизациялык дарыларды кабыл алган аялдардын үлүшү жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Ошондой эле таблицада антенаталдык жардамды алган, кош бойлуулуктун татаалдануусунун белгилери жөнүндө аялдарга айтылган жана төрөткө чейинки байкоонун атайын тейлөөлөрүн алган аялдардын үлүшү көрсөтүлөт.

Акыркы беш жылдагы төрөтү тирүү болгон аялдардын арасынан 39 пайызы кош бойлуулук учурунда азкандуулук байкалгандыгын, 45 пайызы курамында темир бар препараттарды же сиропторду, 37 пайызы курамында фолий кычкылдыгы бар препараттарды же сиропторду колдонгондугун айтышкан. Кош бойлуу аялдардын сегиз пайызы дегельминтизациялык препараттарды колдонушкан.

10.3-таблица. Антенаталдык жардамдын компоненттери

Изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги тирүү төрөтү бала төрөө менен бүткөн 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы азкандуулуксы бар деп айтылгандардын, курамында темири бар дарыларды же сиропторду, фолий кычкылдыгы бар дарыларды жана кош бойлуу кезинде ичеги мите ооруларына каршы дарыларды колдонгондордун, акыркы тирүү төрөөдө АНЖ алгандардын жана негизги мүнөздөмө боюнча бөлгөндө белгилүү антенаталдык тейлөөлөрдү алгандардын үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Беш жыл ичиндеги төрөтү бала төрөө менен бүткөн аялдардын арасындагы акыркы кош бойлуулук кезиндеги аялдардын үлүшү:					Акыркы беш жыл ичиндеги акыркы кош бойлуулук кезинде АНЖ алган аялдардын арасындагы айрым тейлөөлөрдөн пайдаланган аялдардын үлүшү				Акыркы кош бойлуулук кезинде АНЖ алган аялдардын саны
	Азкандуулук бар экендигин билген	Курамында темири бар дарыларды жана сиропторду колдонушкан	Фолий кычкылдыгы бар дарыларды колдонушкан	Ичеги мите ооруларына каршы дарыларды колдонушкан	Акыркы беш жыл ичиндеги төрөтү бала төрөө менен бүткөн аялдардын саны	Кош бойлуулуктун татаалдануусунун белгилери жөнүндө маалым болушкан	Кан басымын өлчөшкөн	Заарасынын анализи алынган	Канынын анализи алынган	
Эненин төрөттөгү жаш курагы										
<20	40.1	46.4	32.3	8.0	187	57.4	100.0	99.3	100.0	178
20-34	39.5	45.3	38.0	7.9	2,421	61.5	99.5	99.7	99.7	2,362
35-49	37.9	40.4	34.2	7.0	406	63.9	99.8	99.8	99.8	386
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү										
1	38.7	47.7	38.8	9.3	840	61.6	99.2	99.3	99.5	823
2-3	42.2	45.4	38.4	7.9	1,482	62.0	99.7	99.8	99.8	1,442
4-5	34.2	40.8	34.5	6.4	587	61.2	99.8	99.8	99.8	565
6+	32.4	33.2	21.2	2.2	105	55.6	100.0	100.0	100.0	95
Кош бойлуулук кезиндеги азкандуулук										
Азкандуулук тыянагы коюлду	100.0	80.3	50.8	10.1	1,185	68.6	99.5	99.7	99.8	1,161
Азкандуулук жок тыянагы	0.0	21.7	28.4	6.3	1,823	56.9	99.6	99.7	99.7	1,765
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	45.9	45.0	40.4	11.6	935	69.2	99.7	99.7	99.7	923
Айыл	36.4	44.6	35.7	6.1	2,079	58.0	99.5	99.7	99.7	2,002
Облусу										
Ысык-Көл	48.5	51.0	47.4	9.3	284	52.7	99.4	99.0	99.0	282
Жалал-Абад	39.2	38.5	38.2	2.5	547	65.0	99.8	99.8	99.8	542
Нарын	54.1	64.1	42.6	19.2	125	61.5	100.0	100.0	100.0	124
Баткен	57.4	53.5	17.0	1.3	260	35.8	100.0	100.0	100.0	258
Ош	20.5	41.1	44.4	7.3	605	69.9	100.0	99.9	100.0	544
Талас	52.8	55.2	37.7	6.1	170	66.5	99.7	99.5	100.0	170
Чүй	28.6	38.8	23.4	7.0	510	45.1	98.2	99.2	99.2	497
Бишкек шаары	55.2	47.1	46.7	17.6	428	82.8	100.0	100.0	100.0	424
Ош шаары	23.7	36.9	31.1	2.2	86	73.6	100.0	100.0	100.0	85
Билими										
Негизги жалпы	23.7	30.9	28.3	6.5	326	47.4	100.0	99.9	100.0	317
Толук орто	37.3	42.9	33.0	6.1	1,338	60.4	99.9	99.8	99.9	1,281
Башталгыч/орто кесиптик	44.1	47.7	42.6	9.0	481	60.4	99.8	99.6	99.6	467
Жогорку	46.2	51.4	44.1	10.3	856	70.1	98.8	99.4	99.4	848
Жетиштүү жашоо квинтили										
Эң төмөнкү	30.2	43.0	36.9	6.9	569	59.2	99.5	99.4	99.5	545
Экинчи	38.0	46.5	37.9	5.0	587	59.1	99.5	99.9	99.9	567
Орто	39.2	44.0	33.8	6.8	633	53.9	99.8	99.6	99.7	619
Төртүнчү	42.0	46.1	34.7	8.2	679	61.6	99.5	100.0	100.0	653
Эң жогорку	47.0	43.9	43.6	12.4	546	75.2	99.5	99.5	99.5	542
Бардыгы	39.3	44.7	37.1	7.8	3,014	61.5	99.6	99.7	99.7	2,926

Эскертүү: “Бардыгы” категориясы билими жок же башталгыч гана билими бар 13 аялды жана кош бойлуулук кезиндеги азкандуулуксынын болушу тууралуу маалыматы жок 6 аялды камтыйт.

Азкандуулук табылган айрым аялдардын үлүшүнүн көрсөткүчтөрүндө Баткен облусундагы аялдардын 57 пайызынан баштап, Ош шаарындагы аялдардын 24 пайызына чейин, негизги жалпы билими боюнча айырмачылыктар көп. Курамында темир жана фолий кычкылдыгы бар дарыларды колдонгон аялдардын саны боюнча көрсөткүчтөрү аялдардын ар түрдүү топторунун арасында өзгөрөт. Курамында темири бар дарыларды же сиропторду колдонгон аялдардын үлүшү, азкандуулук бар экендигин айткан аялдардын арасында (80 пайыз), азкандуулук менен жабыркабаган аялдарга (22 пайыз) караганда төрт эсе жогору. Азкандуулук бар экендигин айткан аялдар фолий кычкылдыгын азкандуулук менен жабыркабаган аялдарга караганда эки эсе көп колдонушкан (51 жана 28 пайыз). Курамында темир жана фолий кычкылдыгы бар кошулмаларды колдонуунун көрсөткүчтөрү төрөттөрдүн кезектүүлүгүнөн көз каранды төмөндөйт. Кошулмаларды колдонууда региондук айырмачылыктар байкалат. Мисалы, Нарын облусундагы энелер курамында темир бар дарыларды же сиропторду, Ош шаарында жашаган энелерге караганда көп колдонушат (64 жана 37 пайыз). Бишкек шаарында жана Ысык-Көл облусунда жашаган энелер (ар бир региондо 47 пайыздан) фолий кычкылдыгын Баткен жана Чүй облустарында (17 пайыз жана 23 пайыз) жашаган аялдарга караганда эки эсе көп колдонушат. Курамында темир бар кошулмаларды колдонуунун көрсөткүчтөрүн шаар-айыл боюнча бөлүп караганда айырмаланып бөлүнбөйт, бирок шаар жеринде жашаган аялдар айыл жеринде жашаган аялдарга караганда фолий кычкылдыгы бар кошулмасын бир канча эсе көп колдонушат. Курамында темир жана фолий кычкылдыгы бар кошулмаларды колдонуу мүмкүнчүлүгү билим деңгээлине жараша көбөйөт.

КР МДИнин жыйынтыктары кан басымын жана кандын анализин өлчөө, антенаталдык жардамды көрсөтүүдөгү практикалык көп кырдуу тажрыйба болуп саналарын көрсөтөт. Бирок, баары эле кош бойлуулуктун татаалдануларынын белгилери жөнүндө маалыматтарды ала беришпейт. Жалпысынан кош бойлуу аялдардын 62 пайызы гана алардын кош бойлуулугуна коркунуч жаратуучу белгилер жөнүндө маалыматтарды алышкан. Баткен жана Чүй облустарында жашаган аялдар жана негизги жалпы билими бар аялдар кош бойлуулуктун татаалдануларынын белгилери жөнүндө азыраак маалымат алышкан (36, 45 жана 47 пайыз).

10.2 Төрөттөгү жардам

10.2.1 Төрөттөрдү кабыл алуу жайы

Төрөт учурунда дасыккан медициналык жардамды көрсөтүү жана тийиштүү санитардык-гигиеналык шарттарды түзүү энени, баланы же экөөнү тең оор ооруларга же өлүмгө алып келүүчү инфекциянын татаалдануусунун келип чыгуу тобокелдигин төмөндөтүүсү мүмкүн.,

10.4-таблицада Кыргыз Республикасындагы төрөттөрдүн дээрлик бардыгы (99 пайыз) медициналык мекемелерде кабыл алынары жана төрөттөрдүн дээрлик бардыгын (98 пайыз) мамлекеттик медициналык мекемелер кабыл алары көрсөтүлгөн.

10.4-таблица. Төрөттөрдү кабыл алуу жайы

Изилдөө алдындагы беш жыл ичинде болгон тирүү төрөлүүлөрдүн төрөттүн кабыл алынган жайы жана медициналык мекемеде кабыл алынган төрөттөрдүн үлүшү боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Медмекеме		Үй	Башка жер	Өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	Медмекемеде кабыл алынган төрөттөрдүн үлүшү	Төрөттөрдүн саны
	Мамлекеттик	Жеке						
Эненин төрөттөгү жаш курагы								
<20	98.3	0.9	0.0	0.0	0.8	100.0	99.2	288
20-34	98.3	0.5	0.4	0.1	0.6	100.0	98.8	3,338
35-49	98.7	0.8	0.3	0.0	0.3	100.0	99.5	456
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү								
1	98.2	0.8	0.0	0.1	1.0	100.0	99.0	1,387
2-3	98.7	0.5	0.3	0.1	0.5	100.0	99.2	1,886
4-5	98.6	0.4	0.5	0.1	0.5	100.0	99.0	686
6+	94.7	0.0	5.3	0.0	0.0	100.0	94.7	123
АНЖ алуу үчүн баруулар[1]								
Бир да жолу эмес	94.3	0.0	1.5	0.0	4.2	100.0	94.3	88
1-3	98.4	0.5	1.0	0.0	0.0	100.0	99.0	307
4+	98.8	0.8	0.3	0.0	0.1	100.0	99.6	2,519
Билбейм/өткөрүлүп жиберилген	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	100
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	98.1	1.5	0.0	0.0	0.4	100.0	99.5	1,216
Айыл	98.5	0.2	0.6	0.1	0.7	100.0	98.7	2,867
Облусу								
Ысык-Көл	99.6	0.0	0.0	0.3	0.2	100.0	99.6	385
Жалал-Абад	97.9	0.2	0.2	0.0	1.7	100.0	98.2	732
Нарын	99.6	0.0	0.2	0.0	0.2	100.0	99.6	176
Баткен	97.8	0.4	1.4	0.2	0.3	100.0	98.1	365
Ош	99.3	0.0	0.3	0.0	0.4	100.0	99.3	831
Талас	99.0	0.0	0.5	0.0	0.5	100.0	99.0	256
Чүй	97.8	0.5	0.8	0.1	0.8	100.0	98.3	660
Бишкек шаары	97.3	2.7	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	557
Ош шаары	97.5	1.0	0.0	0.5	1.0	100.0	98.5	119
Билими								
Негизги жалпы	99.1	0.0	0.3	0.1	0.5	100.0	99.1	432
Толук орто	98.3	0.2	0.6	0.1	0.7	100.0	98.6	1,851
Башталгыч/орто кесиптик	99.2	0.3	0.1	0.0	0.4	100.0	99.4	666
Жогорку	97.8	1.5	0.2	0.0	0.5	100.0	99.3	1,109
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	98.8	0.2	0.3	0.0	0.7	100.0	99.0	779
Экинчи	99.4	0.0	0.4	0.0	0.2	100.0	99.4	814
Орто	98.2	0.2	0.4	0.1	1.1	100.0	98.3	872
Төртүнчү	97.8	0.6	0.7	0.1	0.7	100.0	98.4	902
Эң жогорку	97.8	1.9	0.0	0.1	0.2	100.0	99.7	715
Бардыгы	98.4	0.6	0.4	0.1	0.6	100.0	98.9	4,082

Эскертүү: «Бардыгы» категориясы билими жок же башталгыч билимге гана ээ 23 аялды камтыйт.
[1] Изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги акыркы төрөлүүлөрдү камтыйт.

10.2.2 Төрөттөгү жардам

10.5-таблицада төрөттөгү жардам ким тарабынан көрсөтүлгөндүгү жана изилдөөнүн алдындагы беш жыл ичинде кесардык ыкма менен төрөттү кабыл алуунун жайымдуулугунун көрсөткүчтөрү тууралуу маалыматтар камтылган. Кыргыз Республикасындагы төрөттөрдө дасыккан медицина кызматкерлери жардам көрсөткөн аялдардын жана медициналык мекемеде төрөгөн аялдардын үлүшү (ар бир көрсөткүчү 99 пайыз), Тажикстан МДИ-2012 жана Азербайжан МДИ-2006

(87 жана 89 пайыз) караганда жогору, ал эми Армения МДИ-2010 көрсөткүчтөрү менен бирдей (100 пайыз) (SA/МЗ [Таджикистан] и ICF International, 2012; SSC [Азербайджан] и Macro International Inc, 2008;. NSS [Армения] et al., 2012).

10.5-таблица. Төрөттөгү жардам

Изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги тирүү төрөлүүлөрдүн төрөттөгү жардам көрсөткөн жактарга, дасыккан медкызматкер кабыл алган төрөттөрдүн үлүшүнө жана кесүү жолу менен төрөлгөн төрөттөрдүн үлүшүнө бөлүү боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөттөгү жардам көргөзгөн жактар								Дасыккан кызматкер кабыл алган төрөттөрдүн үлүшү[2]	Кесүү жолу менен төрөтүлгөн төрөттөрдүн үлүшү	Төрөттөрдүн саны
	Дарыгер	Фельдшер[1]	Мээрбан айым/акушер	Төрөттү салттык ыкмалар менен кабыл алган жак	Тууганы/башка жак	Эч ким жардам көрсөткөн жок	Билбейм / өткөрүп жиберген	Бардыгы			
Эненин төрөттөгү жаш курагы											
<20	76.6	0.0	22.5	0.0	0.0	0.0	0.8	100.0	99.2	5.6	288
20-34	76.7	0.3	22.0	0.1	0.2	0.1	0.6	100.0	99.1	5.0	3,338
35-49	83.2	0.6	16.0	0.0	0.0	0.0	0.3	100.0	99.7	12.1	456
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү											
1	78.5	0.1	20.3	0.0	0.0	0.3	0.8	100.0	98.9	6.3	1,387
2-3	76.8	0.3	22.3	0.0	0.1	0.0	0.4	100.0	99.4	5.7	1,886
4-5	78.3	0.7	20.5	0.0	0.1	0.0	0.5	100.0	99.5	5.6	686
6+	70.1	0.7	24.9	2.2	2.2	0.0	0.0	100.0	95.7	4.2	123
АНЖ алуу үчүн баруулар[1]											
Бир да жолу эмес	82.5	0.0	13.3	0.0	0.0	0.0	4.2	100.0	95.8	11.3	88
1-3	65.5	0.2	33.9	0.0	0.0	0.0	0.5	100.0	99.5	4.6	307
4+	79.8	0.3	19.7	0.1	0.1	0.0	0.1	100.0	99.7	7.1	2,519
Билбейм/өткөрүлүп жиберилген	94.7	0.0	5.3	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	2.7	100
Жашаган жеринин тиби											
Шаар	84.1	0.3	15.1	0.0	0.0	0.0	0.4	100.0	99.5	8.9	1,216
Айыл	74.6	0.3	24.1	0.1	0.2	0.1	0.6	100.0	99.0	4.6	2,867
Облусу											
Ысык-Көл	62.8	3.4	33.6	0.0	0.0	0.0	0.2	100.0	99.8	7.6	385
Жалал-Абад	75.9	0.0	22.4	0.0	0.0	0.0	1.7	100.0	98.3	3.0	732
Нарын	85.5	0.0	13.9	0.0	0.2	0.2	0.2	100.0	99.4	4.4	176
Баткен	61.5	0.0	37.8	0.0	0.3	0.0	0.3	100.0	99.3	2.5	365
Ош	75.4	0.0	24.0	0.0	0.0	0.4	0.1	100.0	99.5	2.8	831
Талас	64.5	0.0	34.9	0.1	0.2	0.1	0.2	100.0	99.4	3.8	256
Чүй	87.7	0.0	10.6	0.4	0.5	0.0	0.8	100.0	98.3	9.2	660
Бишкек шаары	90.7	0.0	9.3	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	12.2	557
Ош шаары	93.1	0.0	5.4	0.0	0.5	0.0	1.0	100.0	98.5	7.8	119
Билими											
Негизги жалпы	79.5	0.0	19.8	0.0	0.1	0.0	0.5	100.0	99.4	3.1	432
Толук орто	74.5	0.3	23.9	0.1	0.2	0.2	0.7	100.0	98.8	4.7	1,851
Башталгыч/орто кесиптик	76.0	0.5	23.0	0.1	0.0	0.0	0.4	100.0	99.5	5.9	666
Жогорку	82.1	0.3	17.1	0.0	0.2	0.0	0.2	100.0	99.6	8.7	1,109
Жетиштүү жашоо квинтили											
Эң төмөнкү	73.3	0.9	24.9	0.0	0.1	0.0	0.8	100.0	99.2	4.0	779
Экинчи	75.0	0.2	24.3	0.0	0.0	0.1	0.4	100.0	99.6	3.5	814
Орто	72.2	0.1	26.5	0.0	0.3	0.4	0.5	100.0	98.8	3.7	872
Төртүнчү	77.7	0.3	20.5	0.3	0.3	0.0	0.9	100.0	98.6	7.7	902
Эң жогорку	90.6	0.1	9.1	0.0	0.1	0.0	0.2	100.0	99.7	10.7	715
Бардыгы	77.4	0.3	21.4	0.1	0.1	0.1	0.6	100.0	99.1	5.8	4,082

Эскертүү: Эгер төрөттө жардам көрсөткөн бир адамдан көптү көрсөтсө, бул таблицада дасыккан адис деп эске алынат. «Бардыгы» категориясы билими жок же башталгыч билимге гана ээ 23 аялды камтыйт.

[1] Фельдшер – бул деңгээли боюнча медайымдан жогору, дарыгерден төмөн турган орто звенодогу медициналык кызматкер.

[2] Дасыккан медкызматкерлерге дарыгерлер, медайымдар, акушерлер же фельдшерлер кирет.

Төрөттөгү жардамдын 77 пайызын дарыгерлер, 21 пайызын медайымдар же акушерлер жана 1 пайызын фельдшерлер көрсөткөндүгүн баса белгилеп кетүү керек; төрөттө дарыгерлер жардам

берген аялдардын үлүшү, шаар жеринде айыл жерине караганда жогору жана бул көрсөткүч региондон көз каранды өзгөрөт, Баткен облусундагы 62 пайыздан баштап, Ош шаарында 93 пайызга чейин жетет.

Кыргыз Республикасындагы төрөттөрдүн алты пайызы кесардык ыкма менен менен кабыл алынган. 35-49 жаштагы аялдарда, төрөткө чейинки байкоодон өтпөгөн аялдарда, Бишкек шаарында жашаган аялдарда, жетиштүү жашоонун жогорку квантилине кирген аялдарда кесардык ыкма менен менен төрөө мүмкүнчүлүгү жогору болгон (11 пайыз жана андан жогору).

10.1-графикте көрсөтүлгөндөй, медициналык мекемелерде төрөгөн аялдардын көпчүлүгү медициналык мекемеде төрөттөн кийин аз дегенде үч күн болушат. Кадимки ыкма менен (вагинальный род) төрөгөн аялдардын 88 пайызы медициналык мекемеде үч же андан көп күн калышса, 11 пайызы 1-2 күн калышкан, ал эми аялдардын 1 пайызы 24 саат ичинде медициналык мекемеден чыгышкан. Жогоруда айтылгандай, медициналык мекемелерде болушунун узактыгы кесардык ыкма менен төрөгөн аялдарда узак, кесардык ыкма менен төрөгөн энелердин 94 пайызы медициналык мекемеде үч же андан көп күнгө калышат.

10.1-график

Эненин төрөттөн кийин медициналык мекемеде болуусунун узактыгы, Кыргыз Республикасы

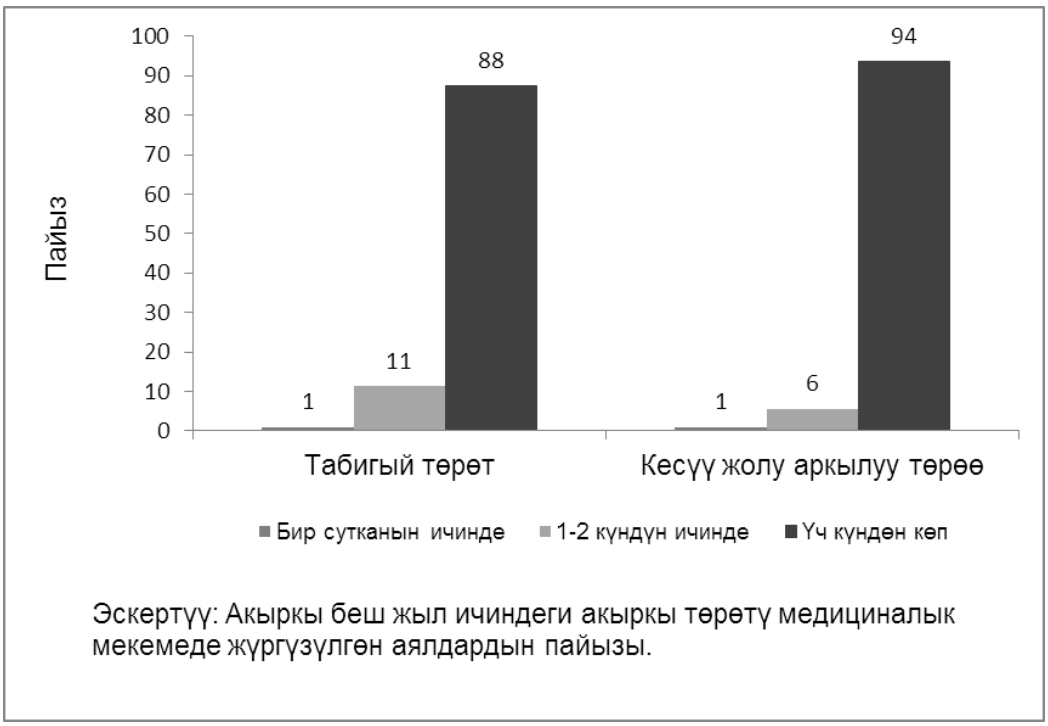

КР МДИ-2012

10.3 Антенаталдык жана перинаталдык жардамдардын көрсөткүчтөрүндөгү тенденциялар

Кыргыз Республикасындагы акыркы 15 жыл ичиндеги антенаталдык жана перинаталдык жардамдардын көрсөткүчтөрүндөгү тенденцияларды билүү максатында КР МДИ-2012нин жыйынтыктарын КР МДИ-1997 жана МИКИ-2006да алынган маалыматтар менен салыштырууга болот. КР МДИ-1997 жана КР МДИ-2012нин антенаталдык жана перинаталдык жардамдар боюнча

коэффициенттерди салыштыруу бул тейлөөлөрдү көрсөтүү Кыргызстанда акыркы 15 жыл ичинде иш жүзүндө көп кырдуу болгондугун көрсөтөт (10.2-сүрөт).[2]

10.2-график

Изилдөө алдындагы 3 жыл ичинде төрөтү тирүү төрөө менен бүткөн 15-49 жаштагы аялдар арасындагы энелердин ден соолугуна кам көрүүнүн көрсөткүчтөрү

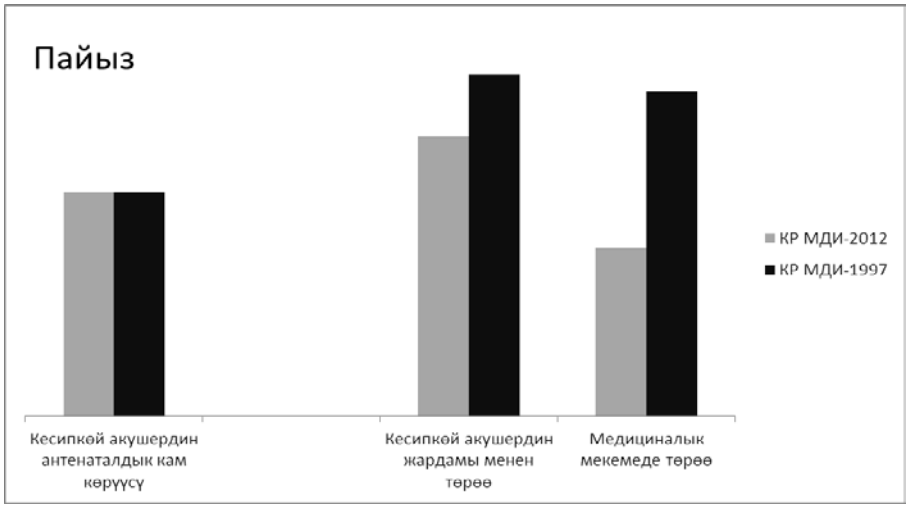

Жардам тартуулоонун жалпы деңгээли бирдей жогору болсо да, КР МДИ жыйынтыгы акыркы 15 жыл ичинде дарыгер тарабынан эненин ден соолугуна кам көрүүнүн көрсөткүчтөрү өзгөргөндүгүн көрсөтөт (маалыматтар көрсөтүлгөн эмес). Антенаталдык жардамды алуу үчүн дарыгерге кайрылган аялдардын үлүшү КР МДИ-1997деги 66 пайыздан КР МДИ-2012нин жыйынтыктары боюнча 80 чейин көбөйсө, дарыгер кабыл алган төрөттөрдүн үлүшү КР МДИ-1997деги 61 пайыздан КР МДИ-2012нин[3] жыйынтыктары боюнча 78 чейин өскөн. МИКИ-2006нын (УСК, 2007) жыйынтыктары боюнча алынган маалыматтарды КР МДИ-2012нин[4] жыйынтыктары менен салыштыруу дарыгер кабыл алган төрөттөрдүн көрсөткүчтөрү эки изилдөө аралыгында аз гана өзгөргөндүгүн көрсөтөт (76 жана 78 пайыз).

10.4 ЭНЕ МЕНЕН БАЛАГА ТӨРӨТТӨН КИЙИНКИ ЖАРДАМ КӨРСӨТҮҮ

Төрөттөн кийинки мезгил, төрөттөн кийинки биринчи алты жумага чейинки убакытты камтыйт. Төрөттөн кийинки кам көрүү, өзгөчө төрөттөн кийинки биринчи эки күн абдан маанилүү, анткени энелердин жана балдардын өлүмүнүн көпчүлүгү ушул мезгилдерде катталган. Төрөттөн кийинки кам көрүү учурунда энелерге өзүнө жана жаңы төрөлгөн балысына кантип кам көрүү керектиги жана төрөттөн кийин пайда болгон өтүшкөн ооруларды жоюу боюнча маалымдоо керек.

---

[2] КР МДИ-1997 жүргүзүүдө изилдөө жүргүзгөнгө чейинки үч жыл ичиндеги энелерге кам көрүү жөнүндө маалыматтар жыйналган, ал эми КР МДИ-2012 жүргүзүүдө изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичиндеги акыркы төрөт учурундагы антенаталдык жардамдар тууралуу маалыматтар алынды. Ошондуктан, 1997-жылдан баштап антенаталдык жардамдарды тартуулоонун тенденцияларын билүү үчүн КР МДИ-1997, 2012нин маалыматтары изилдөө жүргүзгөнгө чейинки үч жыл ичиндеги акыркы төрөттөр боюнча маалыматтардын негизинде эсептелинди. Эки изилдөө боюнча төрөттөгү жардамдардын көрсөткүчтөрү изилдөө жүргүзгөнгө чейинки үч жыл ичиндеги бардык төрөттөр боюнча эсептелинди.

[3] Дарыгерлер тарабынан көрсөтүлгөн антенаталдык жардамдардын көрсөткүчтөрү КР МДИ-1997де да, КР МДИ-2012де да изилдөө жүргүзгөнгө чейинки үч жыл ичиндеги эң акыркы төрөттөр боюнча эсептелди. Эки изилдөөгө карата дарыгер кабыл алган төрөттөр боюнча көрсөткүчтөр изилдөө жүргүзгөнгө чейинки үч жыл ичиндеги бардык төрөттөр боюнча эсептелинди.

[4] МИКИ-2006 жүргүзүүдө изилдөө жүргүзгөнгө чейинки эки жыл ичиндеги акыркы төрөт учурундагы жардамды көрсөтүү боюнча маалыматтар алынды. МИКИ-2006 жүргүзүү учурунан берки дарыгер кабыл алган төрөттөр боюнча көрсөткүчтөрдүн тенденцияларын билүү үчүн КР МДИ-2012 жүргүзүүгө чейинки эки жыл ичиндеги эң акыркы төрөткө карата эсептелинди.

КР МДИ-2012 учурунда суралган аялдарга төрөттөн кийин көрсөтүлгөн жардамдарды баалоо үчүн изилдөөнүн алдындагы беш жыл ичиндеги акыркы төрөт учурунда ишке ашкан кароо менен байланышкан суроолор берилди. Жалпысынан алардан анын жана/же алардын баласы төрөттөн кийин кароодон өткөндүгү, биринчи кароонун узактыгы, кароону ким жүргүзгөндүгү боюнча суралды.

10.4.1 Энелерди төрөттөн кийинки кароо

Жалпысынан аялдардан 96 пайызы төрөттөн кийинки эки күн ичинде кароодон өтүшкөн; көпчүлүгү (85 пайыз) төрөттөн кийин төрт саат ичинде, 11 пайызы эки күн ичинде медициналык кароодон өтүшкөн. Аялдардын эки пайызы төрөттөн кийин алты жума ичинде бир да жолу медициналык кароодон өтүшкөн эмес (10.6-таблица).

10.6- таблицасы изилдөөнүн алдындагы эки жыл ичинде төрөгөн энелердин арасында, эненин мүнөздөмөлөрү боюнча бөлгөндөгү төрөттөн кийинки жардамды алуу мүмкүнчүлүгү көп деле айырмаланбагандыгын көрсөтөт. Мисалы, перинаталдык жардамды тартуулоо аялдардын билим деңгээлине көз каранды өсөт; жалпы орто билимдүү энелердин 94 пайызы жогорку орто билими бар энелердин 97 пайызына салыштырмалуу төрөттөн кийинки байкоодон, төрөттөн кийин эки саат ичинде өтүшкөн.

10.6-таблица. Энелерди биринчи төрөттөн кийинки кароонун узактыгы
Изилдөө алдындагы эки жыл ичиндеги төрөгөн 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы энелердин төрөттөн кийинки биринчи кароосунун төрөттөн кийинки убактысы боюнча пайыздык бөлүнүшү жана изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөтү тирүү төрөө менен аяктаган, төрөттөн кийин биринчи эки күн ичинде төрөттөн кийинки кароодон өткөн аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөттөн кийин жана биринчи төрөттөн кийинки кароодон өткөн убакыт						Төрөттөн кийинки кароо[1] жүргүзүлгөн эмес	Бардыгы	Төрөттөн кийинки биринчи эки күндө төрөттөн кийинки кароодон өткөн аялдардын үлүшү	Аялдар-дын саны
	4 сааттан аз	4-23 саат	1-2 күн	3-6 күн	7-41 күн	Билбейм/өт көрүлүп жиберилген				
Эненин төрөттөгү жаш курагы										
<20	84.2	4.2	4.4	1.3	0.0	0.6	5.3	100.0	92.8	133
20-34	84.6	3.6	8.0	0.9	0.2	0.9	1.7	100.0	96.2	1,367
35-49	86.9	2.8	6.0	0.0	0.0	3.5	0.8	100.0	95.7	196
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү										
1	85.1	3.4	7.8	1.4	0.1	0.9	1.3	100.0	96.3	553
2-3	85.1	3.5	7.7	0.5	0.1	0.8	2.2	100.0	96.3	803
4-5	83.9	3.5	6.9	0.7	0.4	2.7	1.7	100.0	94.4	286
6+	82.8	6.1	4.7	0.0	0.0	1.5	5.0	100.0	93.5	54
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	86.3	4.6	6.6	0.1	0.0	1.7	0.8	100.0	97.4	500
Айыл	84.3	3.1	7.9	1.1	0.3	1.0	2.4	100.0	95.3	1,196
Облусу										
Ысык-Көл	87.0	2.0	3.3	0.4	0.5	2.3	4.4	100.0	92.4	157
Жалал-Абад	92.4	4.0	1.8	0.0	0.0	0.6	1.3	100.0	98.2	322
Нарын	89.8	2.5	6.5	0.7	0.0	0.0	0.5	100.0	98.8	72
Баткен	87.5	1.9	9.0	0.0	0.3	0.3	0.9	100.0	98.5	165
Ош	82.9	3.3	9.0	1.4	0.0	2.1	1.2	100.0	95.2	342
Талас	81.0	1.5	13.1	1.2	0.4	0.3	2.5	100.0	95.6	97
Чүй	72.4	4.2	15.4	2.4	0.5	0.5	4.6	100.0	92.0	278
Бишкек шаары	87.9	5.6	3.9	0.0	0.0	2.6	0.0	100.0	97.4	211
Ош шаары	91.2	4.6	4.0	0.2	0.0	0.0	0.0	100.0	99.8	53
Билими										
Негизги жалпы	84.2	4.7	4.6	2.1	0.0	2.1	2.4	100.0	93.5	197
Толук орто	84.8	2.4	8.7	0.4	0.2	1.1	2.5	100.0	95.9	758
Башталгыч/орто кесиптик	83.9	3.9	8.6	1.2	0.1	0.7	1.5	100.0	96.5	266
Жогорку	85.6	4.6	6.3	0.8	0.3	1.3	1.1	100.0	96.5	465
Жетиштүү жашоо квинтили										
Эң төмөнкү	86.3	2.0	7.7	1.5	0.0	0.8	1.7	100.0	95.9	315
Экинчи	85.2	3.4	8.0	0.4	0.5	0.5	2.0	100.0	96.6	343
Орто	83.5	3.1	7.8	1.3	0.4	0.6	3.3	100.0	94.5	363
Төртүнчү	84.3	3.3	7.6	0.8	0.0	2.2	1.9	100.0	95.1	380
Эң жогорку	85.3	6.1	6.3	0.0	0.0	1.9	0.4	100.0	97.7	296
Бардыгы	84.9	3.5	7.5	0.8	0.2	1.2	1.9	100.0	95.9	1,696

Эскертүү: «Бардыгы» билими жок же башталгыч билимге гана ээ 9 аялды камтыйт.
[1] 41 күндөн кийин кароодон өткөн аялдарды камтыйт.

10.7-таблица изилдөөнүн алдындагы эки жыл ичинде төрөгөн энелердин 86 пайызын эки саат ичинде төрөттөн кийинки кароодон дарыгерлер өткөрүшкөндүгүн, 10 пайызын фельдшерлер, медайымдар жана акушерлер өткөрүшкөндүгүн көрсөтөт. Дарыгер кароодон өткөргөн энелердин үлүшү кадимкидей эле жаш курактын, билимдин жана жашоо квантилинин деңгээлинин өсүшү менен көбөйөт. Жогоруда айтылгандай, шаар жеринде жашаган энелер, айыл жеринде жашаган энелерге караганда дарыгердин кароосунан өтүү мүмкүнчүлүгү чоң (91 жана 93 пайыз).

10.7-таблица. Энелерге төрөттөн кийинки биринчи кароону жүргүзгөн медкызматкери

Изилдөө алдындагы эки жыл ичиндеги төрөгөн 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы төрөтү тирүү бала төрөө менен бүткөн төрөттөн кийинки биринчи кароону жүргүзгөн медкызматкерлердин тиби боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөттөн кийинки биринчи кароону жүргүзгөн медкызматкердин тиби			Төрөттөн кийинки кароо төрөттөн кийинки биринчи эки күн ичинде жүргүзүлгөн эмес	Бардыгы	Аялдардын саны
	Дарыгер	Фельдшер[1]/ медайым/акушер	Өткөрүлүп жиберилген			
Энанин төрөттөгү жаш курагы						
<20	82.4	10.5	0.6	6.5	100.0	133
20-34	85.4	10.8	1.0	2.7	100.0	1,367
35-49	89.4	6.3	3.5	0.8	100.0	196
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү						
1	86.8	9.5	0.9	2.8	100.0	553
2-3	85.3	11.0	1.0	2.7	100.0	803
4-5	84.2	10.2	2.7	2.9	100.0	286
6+	86.9	6.6	1.5	5.0	100.0	54
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	91.4	6.0	1.7	0.9	100.0	500
Айыл	83.2	12.0	1.1	3.6	100.0	1,196
Облусу						
Ысык-Көл	83.7	8.7	3.0	4.6	100.0	157
Жалал-Абад	94.8	3.4	0.6	1.3	100.0	322
Нарын	95.1	3.8	0.0	1.2	100.0	72
Баткен	84.2	14.3	0.6	1.0	100.0	165
Ош	74.5	20.7	2.1	2.7	100.0	342
Талас	88.6	7.0	0.3	4.1	100.0	97
Чүй	77.4	14.6	0.5	7.5	100.0	278
Бишкек шаары	95.1	2.3	2.6	0.0	100.0	211
Ош шаары	99.4	0.4	0.0	0.2	100.0	53
Билими						
Негизги жалпы	82.7	10.7	2.1	4.5	100.0	197
Толук орто	84.5	11.4	1.3	2.8	100.0	758
Башталгыч/орто кесиптик	86.5	10.0	0.7	2.8	100.0	266
Жогорку	88.5	8.0	1.3	2.2	100.0	465
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	82.2	13.7	0.8	3.2	100.0	315
Экинчи	84.6	12.0	0.8	2.6	100.0	343
Орто	80.8	13.7	0.7	4.8	100.0	363
Төртүнчү	87.4	7.8	2.2	2.7	100.0	380
Эң жогорку	94.3	3.4	1.9	0.4	100.0	296
Бардыгы	85.6	10.2	1.3	2.8	100.0	1,696

Эскертүү: «Бардыгы» билими жок же башталгыч билимге гана ээ 9 аялды камтыйт.
[1] Фельдшер - бул деңгээли боюнча медайымдан жогору, дарыгерден төмөн турган орто звенодогу медициналык кызматкер.

10.4.2 Ымыркайларды төрөттөн кийинки кароо

Ымыркайларга кам көрүү неонаталдык өлүмдү жана төрөттөн кийинки кошумча ооруларды алдын алууну азайтуу үчүн маанилүү. 10.8-таблицада изилдөөнүн алдындагы эки жыл ичиндеги ымыркайларга кам көрүү тууралуу маалыматтар камтылган. Ымыркайлардын онунан төртөө,

төрөттөн кийин эки саат ичинде төрөттөн кийинки кароодон өтүшкөн, ал эми 31 пайызы төрөттөн кийинки биринчи төрт саатта төрөттөн кийинки кароодон өтүшкөн. Жалпысынан ымыркайлардын 80 пайызы төрөттөн кийин бир же эки күн ичинде төрөттөн кийинки кароодон өтүшкөн.

10.8-таблица. Ымыркайларга биринчи төрөттөн кийинки кароо

Изилдөө алдындагы эки жыл ичиндеги акыркы төрөттөрдүн төрөттөн кийинки биринчи кароонун убактысы боюнча пайыздык бөлүнүшү жана төрөттөн кийинки биринчи эки күн ичинде биринчи кароодон өткөн ымыркайлардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Ымыркайлардын төрөттөн кийинки биринчи кароодон өткөн убактысы						Төрөттөн кийинки кароо жүргүзүлгөн эмес[1]	Бардыгы	Төрөттөн кийинки кароодон биринчи эки күн ичинде өткөн ымыркай-лардын үлүшү	Төрөттөр-дүн саны
	Бир сааттан азырак	1-3 саат	4-23 саат	1-2 күн	3-6 күн	Билбейм/ өткөрүлүп жиберилген				
Эненин төрөттөгү жаш курагы										
<20	46.5	28.3	4.6	0.7	0.7	0.6	18.6	100.0	80.1	133
20-34	43.3	30.2	2.0	3.7	1.4	1.5	18.0	100.0	79.1	1,367
35-49	40.8	36.7	1.7	5.2	0.5	2.0	13.2	100.0	84.4	196
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү										
1	46.5	28.3	3.3	2.3	0.9	1.1	17.6	100.0	80.4	553
2-3	41.7	31.5	1.1	4.6	1.6	1.6	17.8	100.0	79.0	803
4-5	42.6	33.2	2.3	3.0	1.1	1.7	16.1	100.0	81.1	286
6+	35.0	33.1	4.3	5.1	0.0	2.6	19.8	100.0	77.6	54
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	56.0	25.5	2.0	3.1	0.9	1.3	11.2	100.0	86.6	500
Айыл	37.9	33.0	2.2	3.8	1.4	1.5	20.1	100.0	76.9	1,196
Облусу										
Ысык-Көл	67.2	13.2	1.7	0.7	0.9	2.0	14.3	100.0	82.8	157
Жалал-Абад	79.8	7.9	4.0	2.2	0.5	0.6	5.0	100.0	93.9	322
Нарын	20.7	22.9	0.0	1.4	5.7	0.0	49.4	100.0	45.0	72
Баткен	21.0	41.7	1.7	0.3	3.2	1.4	30.8	100.0	64.6	165
Ош	20.5	47.5	1.4	4.1	1.5	3.7	21.3	100.0	73.5	342
Талас	30.6	48.1	0.3	4.8	0.4	0.0	15.8	100.0	83.8	97
Чүй	18.0	41.2	3.9	11.2	0.5	0.5	24.7	100.0	74.3	278
Бишкек шаары	71.4	22.3	0.9	0.3	0.0	1.7	3.3	100.0	95.0	211
Ош шаары	39.4	38.9	0.5	1.7	3.7	0.0	15.9	100.0	80.4	53
Билими										
Негизги жалпы	41.1	27.8	2.0	5.2	1.3	2.1	20.5	100.0	76.1	197
Толук орто	41.7	32.5	1.7	3.1	1.0	1.8	18.1	100.0	79.1	758
Башталгыч/орто кесиптик	44.6	29.9	2.5	4.7	1.3	0.6	16.4	100.0	81.7	266
Жогорку	46.7	29.3	2.8	3.1	1.5	1.2	15.3	100.0	81.9	465
Жетиштүү жашоо квинтили										
Эң төмөнкү	43.4	33.7	1.8	1.3	1.2	0.6	18.1	100.0	80.2	315
Экинчи	42.3	33.8	3.0	4.9	1.3	1.8	12.9	100.0	84.1	343
Орто	35.4	29.4	1.5	4.6	2.0	1.3	25.8	100.0	71.0	363
Төртүнчү	37.3	32.0	1.9	4.6	0.8	2.3	21.0	100.0	75.8	380
Эң жогорку	61.3	24.2	2.7	2.1	0.9	1.2	7.6	100.0	90.3	296
Бардыгы	43.2	30.8	2.1	3.6	1.3	1.5	17.5	100.0	79.8	1,696

Эскертүү: «Бардыгы» билими жок же башталгыч билимге гана ээ 9 аялды камтыйт.
[1] Биринчи жумадан кийин кароодон өткөн ымыркайлардыкамтыйт.

Ымыркайлардын төрөттөн кийинки кароодон төрөттөн кийин эки күн ичинде өтүү мүмкүнчүлүгү топтор боюнча бир кыйла өзгөрөт. Төрөттөн кийинки кароодон төрөттөн кийин эки күн ичинде өткөн ымыркайлардын үлүшү, Бишкек шаарында (95 пайыз) жана Жалал-Абад облусунда (94 пайыз) ымыркайлардын арасында эң жогору деп эсептелет жана аларга жетиштүү үй чарбаларынын эң жогорку санына киргендер (90 пайыз). Нарын облусундагы ымыркайлардын дээрлик жарымы жана Баткен облусундагы ымыркайлардын 31 пайызы төрөттөн кийинки кароодон өткөн эмес.

10.9-таблицада изилдөөнүн алдындагы эки жыл ичиндеги акыркы төрөттөрдүн, негизги мүнөздөмөлөрүнө ылайык, медицина кызматкеринин тиби боюнча төрөттөн кийин биринчи эки күн ичинде кароодон өткөндөрдүн пайыздык бөлүнүшү берилди. Ымыркайлардын төртөөнүн үчөө төрөттөн кийинки кароодон дарыгерден өтүшсө, бир пайызы фельдшерден, медайымдан жана акушерден өтүшкөн. Биринчи төрөттөн кийинки кароодон дарыгерден өткөн ымыркайлардын үлүшү, эненин жаш курагы жана билим деңгээлинин өсүшү менен көбөйөт. Жогоруда көрсөтүлгөндөй, шаар жеринде жашаган энелерде айыл жеринде жашаган энелерге салыштырмалуу дарыгердин кароосунан өтүү мүмкүнчүлүгү жогору (84 жана 70 пайыз). Жалал-Абад облусунда жана Бишкек шаарында энелердин онунан тогузу дарыгерден төрөттөн кийинки текшерүүнү алышкан. Тескерисинче, Нарын облусундагы төрөттөрдүн 44 пайызын гана дарыгерлер караган.

10.9-таблица. Ымыркайларга биринчи төрөттөн кийинки кароону өткөргөн медицина кызматкери

Изилдөө алдындагы эки жыл ичиндегиакыркы төрөттөрдүн ымыркайларга төрөттөн кийинки эки күн ичинде биринчи төрөттөн кийинки кароону жүргүзгөн медкызматкердин тиби боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Ымыркайларга биринчи төрөттөн кийинки кароону өткөргөн медкызматкердин тиби			Төрөттөн кийинки кароо биринчи эки күн ичинде жүргүзүлгөн эмес	Бардыгы	Төрөттөр-дүн саны
	Дарыгер	Фельдшер[1]/ медайым/акушер	Өткөрүлүп жиберилген			
Эненин төрөттөгү жаш курагы						
<20	70.4	9.6	0.6	19.3	100.0	133
20-34	74.0	5.1	1.6	19.4	100.0	1,367
35-49	76.8	7.6	2.0	13.6	100.0	196
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү						
1	75.8	4.6	1.3	18.3	100.0	553
2-3	73.4	5.6	1.6	19.4	100.0	803
4-5	72.7	8.4	1.7	17.2	100.0	286
6+	72.1	5.5	2.6	19.8	100.0	54
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	83.5	3.1	1.3	12.1	100.0	500
Айыл	70.1	6.8	1.6	21.4	100.0	1,196
Облусу						
Ысык-Көл	75.1	7.6	2.0	15.3	100.0	157
Жалал-Абад	91.0	3.0	0.9	5.1	100.0	322
Нарын	44.4	0.6	0.0	55.0	100.0	72
Баткен	63.2	1.4	1.4	34.0	100.0	165
Ош	59.4	14.1	3.7	22.8	100.0	342
Талас	76.5	7.2	0.0	16.2	100.0	97
Чүй	68.8	5.5	0.5	25.2	100.0	278
Бишкек шаары	94.3	0.6	1.7	3.3	100.0	211
Ош шаары	78.2	2.2	0.0	19.6	100.0	53
Билими						
Негизги жалпы	68.6	7.5	2.1	21.9	100.0	197
Толук орто	72.6	6.4	2.0	19.0	100.0	758
Башталгыч/орто кесиптик	73.8	7.9	0.6	17.7	100.0	266
Жогорку	79.2	2.8	1.2	16.9	100.0	465
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	71.2	9.0	0.6	19.3	100.0	315
Экинчи	74.3	9.8	2.1	13.8	100.0	343
Орто	66.9	4.1	1.3	27.8	100.0	363
Төртүнчү	71.1	4.7	2.3	21.9	100.0	380
Эң жогорку	89.3	1.0	1.2	8.5	100.0	296
Бардыгы	74.0	5.7	1.5	18.7	100.0	1,696

Эскертүү: «Бардыгы» билими жок же башталгыч билимге гана ээ 9 аялды камтыйт.
Фельдшер - бул деңгээли боюнча медайымдан жогору, дарыгерден төмөн турган орто звенодогу медициналык кызматкер.

10.5 САЛАМАТТЫК САКТОО ТЕЙЛӨӨЛӨРҮНӨ МҮМКҮНЧҮЛҮК АЛУУНУН КӨЙГӨЙЛӨРҮ

Медициналык тейлөөлөргө мүмкүндүк алууда жана ооруну дарылоодо аялдарга көптөгөн факторлор тоскоолдук жаратат. КР МДИ-2012 жүргүзүүдө бардык аялдардан ооруган учурда саламаттык сактоо тейлөөлөрүнө мүмкүндүк алуудагы олуттуу көйгөйлөрдүн төмөнкү аспектилери

болгондугун көрсөтүп берүүнү сурандык: дарылануудан өтүүгө уруксат алуу, консультацияларга же дарылануга акча алуу, медициналык мекемеге чейинки аралык же ооруканага жалгыз барууну каалабагандык.

Дарылануудан өтүүгө уруксат алуу жөнүндө суроолорго жооп берүүдө күйөөсүнүн же үй-бүлөсүнүн гана уруксатын эсептөө шарт эмес экендигин баса белгилеп кетүү керек, респондент менен туугандык байланышы жок, иш берүүчү же медициналык камсыздандыруу компаниясынын өкүлү сыяктуу башка жактар аркылуу да жооп берсе болот.

10.10-таблица. Саламаттык сактоо тейлөөлөрүнө мүмкүндүк алуу менен байланышкан көйгөйлөр

Ооруган кезде саламаттык сактоо тейлөөлөрүнө мүмкүндүк алуу менен байланышкан олуттуу көйгөйлөрдү көрсөткөн 15-49 жаштагы аялдардын көйгөйлөрдүн тиби боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Саламаттыкты сактоо тейлөөлөрүнө мүмкүндүк алуу менен байланышкан көйгөйлөр					
	Дарылануу-дан өтүүгө уруксат алуу	Кеңеш жана дарылануу үчүн керек болгон акчаны алуу	Медициналык мекемеге чейинки аралык	Ооруканага барууну каалоонун жоктугу	Саламаттыкты сактоо тейлөөлөрүнө мүмкүндүк алуу менен байланышкан жок дегенде бир көйгөй	Аялдардын саны
Жаш курак						
15-19	22.4	36.7	18.3	29.9	48.3	1,637
20-34	23.4	38.1	22.0	16.7	46.9	3,819
35-49	19.8	37.9	21.4	13.5	45.9	2,751
Тирүү балдардын саны						
0	20.1	34.0	17.8	24.8	44.2	2,780
1-2	21.0	36.2	19.3	13.9	43.5	2,683
3-4	23.2	40.5	24.5	14.4	49.9	2,183
5+	31.8	52.2	31.7	21.4	64.0	562
Үй-бүлөлүк абал						
Бир да жолу никеде турбаган	18.4	33.5	16.6	25.2	43.0	2,245
Никеси бар же чогуу жашайт	24.1	39.6	23.5	16.1	49.0	5,256
Ажырашкан/ажырашып кеткен/жесир калган	18.0	37.0	16.9	12.2	43.1	707
Акыркы 12 ай ичиндеги жумуштуулуктун статусу						
Иштеген эмес	25.0	41.5	23.5	22.0	51.6	5,658
Накталай кирешеге иштеген	15.3	28.2	15.2	9.6	35.2	2,346
Накталай эмес кирешеге иштеген	14.5	41.0	17.3	11.3	47.9	201
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	12.5	26.0	13.7	11.0	31.4	3,070
Айыл	27.7	44.7	25.4	22.6	56.1	5,138
Облусу						
Ысык-Көл	6.0	23.7	13.8	12.4	31.1	650
Жалал-Абад	20.5	53.1	17.6	20.0	57.0	1,332
Нарын	10.4	43.3	27.0	13.7	53.0	281
Баткен	49.3	63.1	50.6	30.3	75.4	616
Ош	37.8	49.8	27.3	34.1	68.9	1,627
Талас	23.8	56.0	35.7	25.3	64.8	360
Чүй	25.7	25.7	16.4	9.8	35.6	1,465
Бишкек шаары	5.0	17.4	12.6	7.0	20.6	1,566
Ош шаары	1.2	20.7	2.0	8.4	23.1	311
Билими						
Билими жок /башталгыч	(39.5)	(49.8)	(49.0)	(26.3)	(65.4)	39
Негизги жалпы	27.9	42.8	22.3	26.7	53.4	1,139
Толук орто	28.2	47.9	26.3	22.8	57.7	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	17.2	32.2	18.8	13.4	41.2	1,364
Жогорку	11.9	22.3	12.9	9.6	29.6	2,198
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	20.9	41.4	21.5	19.8	53.5	1,459
Экинчи	28.1	48.8	26.8	25.5	59.6	1,473
Орто	34.3	49.4	30.0	24.7	60.7	1,538
Төртүнчү	23.4	35.2	20.9	17.7	45.5	1,667
Эң жогорку	8.2	20.5	10.0	7.6	24.0	2,071
Бардыгы	22.0	37.7	21.0	18.2	46.9	8,208

Эскертүү: Бардыгы жумуштуулуктун статусу жөнүндө маалыматы жок 3 аялды камтыйт. Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.

10.10-таблицада негизги мүнөздөмөлөр боюнча ооруган учурунда өзү үчүн медициналык жардамдарга мүмкүндүк алуудагы олуттуу көйгөйлөрдүн бардыгы жөнүндө айткан 15 жаштан 49

жашка чейинки аялдардын үлүшү көрсөтүлгөн. Аялдардын кырк жети пайызы жок дегенде бир көйгөйгө кабылгандыгын айтышкан. Эң көп айтылган көйгөй бул – дарылануу акча каражатын алуу (38 пайыз). Ооруканага барууга уруксат алуу (22 пайыз) менен медициналык мекеменин аралыгы (21 пайыз) боюнча окшош үлүшү байкалат. Эң көп көйгөй бул - ооруканага жалгыз баруу (18 пайыз). Жаш аялдар, көп балалуу аялдар, никеси бар аялдар, айыл жеринде жашаган иштебеген аялдар, орто же төмөн деңгээлдеги билимге ээ аялдар жана жакшы жашоонун эң төмөнкү квантилиндеги аялдар, башка аялдарга караганда саламаттык сактоо тейлөөлөрүнө мүмкүндүк алуу көйгөйлөрүнө көп учурайт. Баткен облусундагы аялдардын төртүнөн үчөө жок дегенде бир жолу саламаттык сактоо тейлөөлөрүнө мүмкүндүк алуу (75 пайыз), дарылануу акча алуу (63 пайыз) көйгөйлөрүнө кабылышат жана региондогу аялдардын жарымы медициналык мекемеге чейинки аралыкты көйгөй катары көрсөтүшкөн. Тескерисинче, Ош шаарындагы аялдардын 23 пайызы жана Бишкек шаарындагы аялдардын 21 пайызы гана бир көйгөйдү көрсөтүшкөн.

10.6 ООРУКАНАГА КАБЫЛ АЛУУ

Изилдөө жүргүзгөнгө чейинки беш жыл ичинде төрөгөн жана акыркы кош бойлуулугунда антенаталдык жардам алган аялдардан, кош бойлуулук убагында медициналык мекемеге качандыр бир кезде кабыл алынгандыгын сурадык. Медициналык мекемеге кабыл алынган аялдардан канча жолу кабыл алынгандыгы (медициналык мекемеде болгон күндөрүн кошуп) жана кабыл алынгандыгынын себептери суралды.

Антенаталдык жардам алган аялдардын он төрт пайызы акыркы кош бойлуулук кезинде медициналык мекемеге жок дегенде бир жолу кабыл алынышкандыктарын айтышты (10.11-таблица). Бул аялдардын арасынан 83 пайызы медициналык мекемеге 1-2 жолу, 11 пайызы 3-5 жолу жана 5 пайызы алты же андан көп кабыл алынышкан (10.11-таблица жана 10.3-график). Медициналык мекемеге кабыл алынган аялдардын үлүшү, айылдарга караганда, шаарларда бир канча жогору жана региондон көз каранды өзгөрөт, Ош облусундагы 5 пайыздан, Талас облусундагы 24 пайызга чейин. Жалпысынан 20 жаштагы аялдар, биринчи баласында кош бойлуу аялдар, жогорку билимдүү аялдар жана жакшы жашоо эң жогорку квантилине кирген аялдар кош бойлуулук убагында башка аялдарга караганда медициналык мекемеге көп кабыл алынышкан.

10.11-таблица. Акыркы кош бойлуулук кезинде ооруканага кабыл алуу

Изилдөө алдындагы беш жыл ичиндеги төрөтү тирүү төрөт менен бүткөн жана АНЖ алган 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы ооруканага кабыл алынгандыгын көрсөткөндөрдүн кабыл алынуусунун саны боюнча негизги мүнөздөмөлөргө ылайык үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Медицина-лык мекемеге кабыл алынган аялдардын үлүшү	АНЖ алган аялдардын саны	Медициналык мекемеге кабыл алынган аялдардын кабыл алынууларынын саны боюнча пайыздык бөлүнүшү					Акыркы кош бойлуулук кезинде медицина-лык мекемеге кабыл алынган аялдардын саны
			1-2 жолу	3-5 жолу	6+ жолу	Өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	
Энелердин төрөттөгү жаш курагы								
<20	19.6	178	(79.0)	(12.0)	(9.0)	(0.0)	100.0	35
20-34	13.1	2,362	82.7	11.8	4.5	1.0	100.0	309
35-49	13.1	386	84.6	6.5	1.3	7.6	100.0	51
Төрөттөрдүн кезектүүлүгү								
1	18.7	823	77.6	16.0	5.6	0.8	100.0	154
2-3	12.3	1,442	87.0	9.0	2.3	1.7	100.0	177
4-5	10.4	565	80.8	6.0	8.8	4.4	100.0	59
6+	6.1	95	*	*	*	*	100.0	6
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	15.3	923	86.2	12.0	0.5	1.2	100.0	141
Айыл	12.7	2,002	80.6	10.6	6.7	2.0	100.0	254
Облусу								
Ысык-Көл	18.4	282	89.4	0.0	7.2	3.4	100.0	52
Жалал-Абад	7.8	542	(89.7)	(5.3)	(2.4)	(2.6)	100.0	42
Нарын	15.5	124	(80.9)	(16.8)	(2.3)	(0.0)	100.0	19
Баткен	15.1	258	72.1	19.8	6.4	1.6	100.0	39
Ош	4.5	544	*	*	*	*	100.0	25
Талас	24.4	170	92.1	7.9	0.0	0.0	100.0	41
Чүй	18.1	497	73.1	17.8	9.1	0.0	100.0	90
Бишкек шаары	18.9	424	87.6	10.2	0.0	2.2	100.0	80
Ош шаары	8.1	85	*	*	*	*	100.0	7
Билими								
Билими жок /башталгыч	*	13	*	*	*	*	0.0	0
Негизги жалпы	6.6	317	*	*	*	*	100.0	21
Толук орто	11.9	1,281	81.2	13.5	3.2	2.1	100.0	153
Башталгыч/орто кесиптик	14.0	467	84.6	5.7	7.3	2.4	100.0	65
Жогорку	18.4	848	83.8	9.7	5.2	1.3	100.0	156
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	10.5	545	75.7	15.5	7.5	1.4	100.0	57
Экинчи	12.9	567	88.5	8.7	1.3	1.5	100.0	73
Орто	13.9	619	74.2	10.9	11.7	3.2	100.0	86
Төртүнчү	12.6	653	87.9	8.6	2.8	0.6	100.0	82
Эң жогорку	17.7	542	85.2	12.7	0.3	1.8	100.0	96
Бардыгы	13.5	2,926	82.6	11.1	4.5	1.7	100.0	395

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес учурларга негизделгенин көрсөтөт.

БАЛАНЫН ДЕН СООЛУГУ 11

Негизги натыйжалар

- ДССУ сунуштаган негизги эмдөөнүн бардыгын алган 18-29 айлык балдардын катышы акыркы он беш жыл ичинде КР МДИ-1997деги 84 пайыздан КР МДИ-2012деги 74 пайызга чейин төмөндөдү. Бул өзгөрүү негизинен полиомиелит жана АКДС вакциналарынын экинчи жана үчүнчү дозаларын алган балдардын үлүшүнүн төмөндөшү менен байланышат.
- 5 жаштан кичүү балдардын 5 пайызы изилдөөнүн алдындагы эки жума ичинде диарея оорусу менен ооруган. Алардын 55 пайызы медициналык мекемеден же медициналык кызматкерден дарылоону алышкан, 68 пайызы оралдык регидратациялык терапия (ОРТ) алышкан жана балдардын дээрлик жарымы суюктукту кадимкиден көп колдонушкан.
- 5 жашка чейинки баласы бар энелердин төрттөн-үчү пероралдык регидратациялык баштыктар (Регидрон) жөнүндө угушкан.
- Кенже жаштагы балдардын заңдарын коопсуз жол менен кайра иштетүү кадимки процесс болуп саналат; энелердин 69 пайызы 5 жашка чейинки кичүү балдарынын акыркы дефекацияларын заңдардан коопсуз жол менен арылышканын айтышкан.

Бул бөлүмдө баланын энесинин бала төрөлгөндөгү өлчөмүнө берген баалоосу, балдарды эмдөө статусу, ошондой эле айрым көп жолугуучу балдар ооруларынын таралышы жана дарылоо, баланын ден соолугу үчүн маанилүүлүктү көрсөткөн бир канча акспектилер боюнча жыйынтыктар көрсөтүлдү. Баланын төрөлгөндөгү кабыл алынган өлчөмү жөнүндө маалыматтар неонаталдык жана наристелердин өлүмүн азайтууга багытталган программаларды иштеп чыгууда жана ишке ашырууда чоң мааниге ээ. Эмдөөлөрдү тартуулоо тууралуу маалыматтар 18-29 айлык балдарга багытталган. Эмдөөлөрдү кантип тартуулоо жөнүндө билим калк арасындагы топтордо өзгөрөт, программаларды пландоодо/иштеп чыгууда жардам бериши мүмкүн.

Дарылоо тажрыйбасын изилдөөдө медициналык кызматтарына кайрылуу балдар үчүн үч негизги балдар оорулары менен коштолот - курч респиратордук жугуштуу оорулар (КРЖО), калтыратма жана ич өткөк менен ооруган балдар, ушул оорулардын натыйжасында келип чыгуучу өлүмдүүлүктү азайтууга багытталган улуттук программаларды баалоого жардам бериши мүмкүн. Изилдөө жүргүзүү башталганга чейинки эки жума ичиндеги курч респиратордук жугуштуу оорулардын, калтыратма жана ич өткөктүн жайымдуулугу жөнүндө маалымат медицина мекемесине же медицина кызматкерине дарылануу үчүн кайрылуунун баскычтары катары билдирилет. Оралдуу регидратациялык терапия (ОРТ) жана кадимкиден көбүрөөк суюктукту ичүү (көп ичүү) тууралуу маалыматтар диареяны дарылоо үчүн бул дарылоонун ыкмасы сунуштаган программанын натыйжалуулугун баалоого жардам берет. Ошондой эле балага медициналык жардамдын зарылдыгын көрсөткөн кооптуу белгилери тууралуу энелердин билими жөнүндө маалыматтар берилди.

11.1 Баланын төрөлгөндөгү өлчөмү жана денесинин салмагы

Баланын төрөлгөндөгү салмагы же төрөлгөндөгү өлчөмү баланын жашап кетүүгө мүмкүндүгү жана балдар оорусу менен ооруп калуу коркунучун жолуктурууда маанилүү көрсөткүч болуп саналат. Балдардын төрөлгөндөгү салмагы аз деп эсептелинсе, башкача айтканда, 2.5 кг дан аз болсо, орточо деңгээлдеги коркунучтан айырмаланып, эрте чарчап калуунун жогорку коркунучуна көбүрөөк жолугат. Изилдөө алдындагы беш жылдык мезгил ичиндеги төрөлгөн балдарга карата КР МДИ-2012 убагында баланын медициналык картасынын же энесинин сөзүнүн негизинде килограммдарда баланын төрөлгөндөгү чыныгы салмагы аялдар анкетасында катталган.

Кээ бир балдардын төрөлгөндөгү салмагы белгилүү болгон эмес. Өзгөчө, үйүндө төрөлгөндөрдүн төрөлгөндөгү салмагы белгилүү болбой калган, КР МДИ убагында баланын төрөлгөндөгү өлчөмү үчүн энесине баа берүү дагы алынган. Бала "өтө кичинекей" же "орточодон кичине" деген энесинин сөздөрүнөн алынган маалыматтар субъективдүү болсо да, бирок төрөлгөндөгү төмөнкү салмак жөнүндө маалыматтарды жыйноодо керектүү кыйыр көрсөткүч болуп саналат.

11.1- таблицада дээрлик бардык балдардын (99 пайызынын) төрөлгөндөгү чыныгы салмагы катталгандыгын көрсөтөт. Балдардын арасынан салмак жөнүндө маалыматтар алынган, 6 пайызы үчүн алар төрөлгөндө 2.5 кг дан азыраак салмакта болгондугун маалымдашкан. Денесинин аз массасы менен төрөлгөн балдардын үлүшү негизги мүнөздөмөлөргө ылайык бир аз өзгөрөт. Денесинин аз массасы менен төрөлгөн балдардын үлүшү Ош шаарындагы 2 пайыздан Бишкек шаарындагы 9 пайызга чейин өзгөрөт, облустардын бөлүктөрүндө чоң айырмачылыктар байкалат.

11.1-таблица. Баланын төрөлгөндөгү өлчөмү жана салмагы

Изилдөө алдындагы беш жылдык мезгил ичинде тирүү төрөлгөн балдардын энесинин төрөлгөндөгү салмагынан көз каранды пайыздык бөлүнүшү, изилдөө алдындагы беш жылдык мезгил ичинде тирүү төрөлгөн балдардын төрөлгөндөгү салмагы жөнүндө маалыматы барлардын пайызы, изилдөө алдындагы беш жылдык мезгил ичинде тирүү төрөлгөн балдардын арасындагы төрөлгөндөгү салмагын айткандардын, төрөлгөндөгү салмагы 2,5 кг менен төрөлгөндөрдүн негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөлгөн учурдагы өлчөмү боюнча тирүү төрөлгөн бардык балдардын пайыздык бөлүнүшү				Баары	Төрөлгөндөгү салмагы жөнүндө маалыматы барлар үчүн бардык төрөлүүлөрдүн пайызы[1]	Төрөлүүлөр-дүн саны	Төрөлгөндөгү катталган салмагы менен төрөлүүлөр[1]	
	Өтө кичинекей	Орточодон кичине	Орточо же орточодон чоңураак	Билбейт/жок				2.5 кгдан азыраак салмактагылардын пайызы	Төрөлүүлөр-дүн саны
Төрөт учурундагы энанин жашы									
<20	4.5	14.0	81.2	0.2	100.0	99.5	288	6.5	287
20-34	2.0	12.8	84.3	0.9	100.0	98.7	3,338	6.0	3,296
35-49	3.0	15.3	81.5	0.3	100.0	99.7	456	6.2	455
Төрөттүн ирети									
1	2.7	15.9	80.1	1.3	100.0	98.6	1,387	6.9	1,367
2-3	2.4	12.0	85.0	0.5	100.0	99.2	1,886	6.3	1,870
4-5	1.5	9.7	88.3	0.6	100.0	98.6	686	4.0	676
6+					100.0	99.8	123	5.2	123
Энанин чылым чегүүсүнүн статусу									
Чылым/тамеки чегүүсү	(14.2)	(7.0)	(78.8)	(0.0)	100.0	(100.0)	46	(17.7)	46
Чекпейт	2.2	13.2	83.8	0.8	100.0	98.9	4,037	6.0	3,991
Жашаган жеринин тиби									
Шаар	2.8	10.0	86.5	0.7	100.0	99.2	1,216	6.6	1,206
Айыл	2.1	14.5	82.6	0.8	100.0	98.7	2,867	5.9	2,831
Облусу									
Ысык-Көл	2.4	16.7	80.8	0.2	100.0	99.4	385	5.6	383
Жалал-Абад	1.1	7.0	90.5	1.4	100.0	98.4	732	4.8	720
Нарын	2.4	16.2	80.9	0.5	100.0	98.7	176	7.1	174
Баткен	2.4	13.9	82.0	1.7	100.0	97.3	365	8.0	355
Ош	1.5	13.4	84.3	0.9	100.0	99.2	831	5.2	825
Талас	2.2	14.5	83.1	0.2	100.0	99.8	256	5.6	256
Чүй	3.3	20.8	75.4	0.5	100.0	98.5	660	5.9	651
Бишкек шаары	3.9	8.0	88.1	0.0	100.0	99.8	557	9.2	556
Ош шаары	2.7	9.1	85.8	2.4	100.0	98.7	119	2.4	118
Энанин билими									
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	100.0	*	23	*	22
Негизги жалпы	1.4	13.6	84.5	0.4	100.0	99.6	432	5.5	431
Толук орто	1.9	12.7	84.4	1.0	100.0	98.6	1,851	5.5	1,825
Башталгыч/орто кесиптик	2.6	12.5	84.3	0.6	100.0	99.4	666	6.3	662
Жогорку	2.9	13.8	82.7	0.6		98.9	1,109	7.2	1,097
Жетиштүү жашоо квинтилдери									
Эң төмөнкү	2.7	11.9	85.0	0.4	100.0	98.9	779	5.7	770
Экинчи	1.1	14.0	84.3	0.6	100.0	99.1	814	4.5	806
Орто	2.3	13.8	82.3	1.5	100.0	98.3	872	7.5	857
Төртүнчү	2.7	15.8	80.7	0.8	100.0	98.8	902	5.5	892
Эң жогорку	2.8	9.3	87.5	0.4	100.0	99.5	715	7.4	711
Бардыгы	2.3	13.1	83.8	0.8	100.0	98.9	4,082	6.1	4,037

Эскертүү: Кашадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт; * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] Жазмаларга же энесинин сөзүнө негизделген.

11.1-таблица баланын төрөлгөндөгү өлчөмүнө энесинин берген баасы тууралуу маалыматтарды камтыйт. Энесинин баалоосу боюнча 2 пайыз балдардын төрөлгөндөгү өлчөмү өтө кичинекей, 13 пайызы орточодон кичине жана 84 пайызы орточо же орточодон чоңураак болушкан. Балдардын (облустардын бөлүктөрүн кошпогондо), төрөлгөндөгү өтө кичинекей же орточодон кичине деп көрсөтүлгөн пайызынын айырмачылыгы жалпысынан, анча деле чоң эмес. Чүй облусундагы балдарга (24 пайыз) салыштырмалуу Жалал-Абад облусундагы балдарды (8 пайыз) энелери төрөлгөндө өтө кичинекей же орточодон кичине деп баалашкан.

МИКИ-2006нын отчетунда изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөлгөн балдардын 97 пайызы төрөлгөндөгү салмагы көрсөтүлгөн жана бул изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөлгөндөр үчүн КР МДИ-2012нин маалыматтары менен салыштырмалуу бир аз төмөн (99 пайыз) (Улутстатком, 2007).[1] МИКИ-2006нын маалыматтары боюнча төрөлгөндөгү төмөн салмагынын жайылышы төрөлгөндөгү төмөн салмагы жөнүндө биригүү жолу менен эсептелинген баланын төрөлгөндөгү өлчөмүнө энесинин баалоосунан жана медициналык картасынан алынган жана КР МДИ-2012нин убагында алынган төрөлгөндөгү төмөн салмагы (5 кг азыраак) жөнүндө маалыматтарды салыштырууга болбойт.

11.2 Балдарды эмдөө

Бир жашка чейинки балдардын негизги ооруларга каршы жалпы иммунизациялоосу, вакцинопрофилактиканы алдын алууда ымыркайлардын, балдардын оорусун жана өлүмдүүлүгүн азайтуу боюнча эң эле экономикалык жактан натыйжалуу программалардын бири болуп саналат. Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги балдарды иммунизациялоо боюнча Дүйнөлүк Саламаттык Сактоо Уюмунун (ДССУ) сунуштарын кабыл алды. Бул сунушка ылайык өмүрүнүн биринчи жылында бардык балдар төмөнкү эмдөөлөрдү алышы керек: кургак учукка каршы БЦЖны, көк жөтөл жана тарамыш тырышуу, дифтериядан коргоо үчүн АКДСтин үч дозасын, полиомиелитке каршы вакцинанын үч дозасын жана кызамыкка (корь) каршы эмдөөнү (ДССУ, 2000). Бул сунушталган эмдөөлөргө кошумча, 2001-жылы Саламаттык сактоо министрлиги балдарга В гепатитине каршы вакцинанын үч дозасын алуусун сунуштайт; биринчи дозаны төрөлгөндө же биринчи клиникалык катнашта алуусу керек (Саламаттык сактоо министрлиги, 2001). 2009-жылы киргизилген беш валентүү вакцина (Пента) төрөлгөндөгү В гепатитине каршы вакцинасынын биринчи дозасынан башка АКДС вакцинасына жана В гепатитине каршы вакцинасына алмаштырылды (Саламаттык сактоо министрлиги, 2009b). АКДСтен башка, беш валентүү вакцина АКДС сыяктуу ошол эле схема боюнча бөлүнгөн В гепатитине каршы вакцинаны жана Гемофилюс инфлюэнца В тибиндеги вакцинаны дагы камтыйт. 2002-жылдан баштап, КПК вакцинациялоосу кызамыкка (корь) жана паротит, кызамыктан коргоо үчүн 12 айлык курагында берилет (Саламаттык сактоо министрлиги, 2002).

КР МДИ-2012нин чегинде 5 жашка чейинки курактагы бардык балдардын вакцинациялоосун камсыздоо тууралуу маалыматтар чогултулду. Кыргыз Республикасында баланын медициналык карточкасы (МЗ форма 112) жана эмдөөлөрдүн жазмасынын формасы (МЗ форма 063) жергиликтүү медициналык мекемелерде сакталат. Кээ бир учурларда гана балдардын эмдөөлөрүнүн жазылышы үйлөрдө сакталат. Бул изилдөөлөрдө эмдөө жөнүндө маалымат үч булактан жыйналды. Эгер энелер баланын эмдөөлөрүнүн жазылышын көрсөтүшсө, анда эмдөөлөрдүн күндөрү карточкадан анкетага көчүрүлөт. Энесинде баланын эмдөөлөрүнүн жазуулары жок болгон же ал жакта эмдөө жазылбаган учурларда энесинен анын баласына кандай эмдөөлөр жасалгандыгын эстөөсүн суранышкан. Белгиленген кластердеги бардык сурамжылоо бүткөндөн кийин команданын супервайзерлери жергиликтүү медициналык мекемелерге барышып

[1] МИКИ-2006 убагында (Кыргыз Республикасы) изилдөө алдындагы эки жылдык мезгил ичиндеги акыркы тирүү төрөлгөндөрдүн төрөлгөндөгү өлчөмү жана салмагы жөнүндө маалыматтар чогултулду. Ошондуктан, МИКИ-2006 ден баштап тенденцияны билүү үчүн балдардын төрөлгөндөгү салмагынын эсептелген пайызы изилдөөгө чейинки эки жыл ичинде акыркы тирүү төрөлгөндөрдүн маалыматынын негизинде КР МДИ-2012де саналган.

жана тандалып алынган балдардын баарынын медициналык карточкаларынан алынган эмдөөлөр жөнүндө маалыматтарды жазып алышкан. 18-29 айлык балдардын 86 пайызында медициналык карточкалары бар болгон. Жогорку баскычтагы иммунизациялоону камсыздоо тууралуу маалыматтар медициналык карочкаларынан алынган маалыматтарга негизделген; бирок балдардын 14 пайызына карата кимдин медициналык карточкасы табылбаса же айрым спецификалык эмдөөлөр тууралуу маалыматтар өткөрүлүп жиберилген болсо, анда булар энесинин сөздөрүнөн алынган маалыматтарга негизделген.

11.2.1 Эмдөө менен камсыздоо

11.2-таблицада маалымат булактарына ылайык эмдөө менен камсыздоо тууралуу маалыматтар берилген. Толугу менен эмдөөгө тийиш боло турган жаш курагына жеткен балдарды гана кошкондо, 18-29 айлык курактагы балдар жөнүндө маалыматтар берилген. Биринчи төрт сап изилдөө жүргүзө баштаганга чейин каалаган убакытта эмделген балдардын үлүшүн көрсөтөт. Камсыздоону аныктоо үчүн пайдаланылган маалымат булактарына ылайык бул натыйжалар көрсөтүлгөн, башкача айтканда, эмдөө жөнүндө карточканын (медициналык мекемелерден же үйдөн табылган карточкага карабастан) энесинин сөзүнүн же каалаган эки булактын негизинде берилген. Акыркы саптар балдарды эмдөө менен камсыздап бүтө турган жаш курак, 18 айлык курагында эмделген балдардын катышын көрсөтөт.

11.2-таблица. Маалымат булактары боюнча эмдөө

Маалымат булактары боюнча (энесинин сөзүнөн же медициналык мекемелерден же үйдөн табылган эмдөө жөнүндө карточка боюнча) изилдөө жүргүзө баштаганга чейин кандайдыр бир убакытта спецификалык эмдөө алган 18-29 айлык жана 18 айында эмделген балдардын пайызы, Кыргыз Республикасы 2012

Маалымат булактары	БЦЖ	Төрөлгөн-дөгү гепатит В	Пента/АКДС[1]			Полиовакцина[2]				Корь (КПК)	Бардык негизги вакцинациялоо-лар[3]	Бардык негизги[3] төрөлгөн-дөгү гепатит В кошуу	Вакцина-ция жок	Балдар-дын саны
			1	2	3	0	1	2	3					
Изилдөөгө чейин каалаган убакытта вакцинациялооланган														
Үйдөн табылган вакцинациялоолардын карточкасы	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	4
Медициналык мекемелерден табылган вакцинациялоолардын карточкасы	86.0	85.3	86.0	85.2	80.5	86.0	86.0	84.2	76.5	84.9	72.9	72.5	0.0	736
Энесинин сөзүнөн	12.5	9.3	11.7	9.3	4.6	10.5	10.4	5.6	2.5	11.2	1.3	1.2	1.1	116
Бул булактардын каалаганынан	98.9	95.1	98.1	95.0	85.3	96.9	96.8	90.2	79.2	96.5	74.3	73.9	1.1	856
18 айында вакцинациялооланган[4]	98.9	94.4	97.7	94.3	84.2	96.9	97.1	89.8	77.7	94.2	71.2	70.1	1.1	856

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.
1 АКДС дозасы өзүнчө же Гемофилюс инфлюэнца тип В (ХИБ) же В гепатитти, АКДСди өзүнө камтыган Пентавакциндин (ПЕНТА) курамында берилет.
2 0 полиовакцинасы – бул төрөлгөндөгү полиомиелитке каршы эмдөө.
3 БЦЖ вакцинациясы, кызамыкка же КПК жана Пента/АКДС үч дозасына жана полиовакциналарга каршы эмдөө (төрөлгөндөгү эмделген полиовакциналарды кошпогондо).
4 Балдарга карата эмдөө жөнүндө энесинин сөзүнөн алынган маалымат, өмүрүнүн биринчи жарым жылдыгында эмдөө жасалгандардын үлүшү жана эмдөөлөрдүн жазуусу бар балдар үчүн да ушундай эле божомолдонот.

Эрте жаштагы балдардын (1 жашка чейин) иммунизациялары боюнча расмий статистиканын маалыматтары менен 18-29 айлык балдардын иммунизациялары боюнча КР МДИ-2012нин маалыматтарын салыштырууда этиятуулук колдонулушу керек, бул көрсөткүчтөрдүн эсептөө ыкмасында принципиалдуу айырма бар болгондугуна байланыштуу.

«Бул эки булактын кайсынысы болбосун» аттуу тилке дээрлик 18-29 айлык балдардын баары (96 пайыз жана андан көп) БЦЖ вакцинасын, кызамык жана Пента/АКДС жана полиовакцинанын биринчи дозасын алышкандыгын билдирет. Токсон беш пайызы төрөлгөндө

гепатиттин эмдөөсүн алышты. Пента/АКДС жана полиовакцинанын экинчи жана үчүнчү дозасын алган балдардын үлүшү бир кыйла төмөн болгон. Мисалы, Пента/АКДСдин үчүнчү дозасын алган 85 пайызга салыштырмалуу 98 пайыз бала биринчи дозасын алышты. Пента/АКДСдин үчүнчү жана биринчи доза аралык ылгоонун[2] көрсөткүчү 13 пайызды түзөт. Полиовакцина үчүн ылгоонун тийиштүү көрсөткүчү 18 пайызды түзөт.

Жалпысынан бул маалыматтар интервью күнүнө чейин ДССУ сунуштаган бардык негизги эмдөөлөрдү 18-29 айлык 74 пайыз балдар алгандыгын көрсөтөт. Ушундай эле сандагы балдар (74 пайызы) төрөлгөндөгү В гепатитине каршы эмдөөнү кошумча өзүнө камтыган Саламаттык сактоо министрлиги сунуштаган эмдөөлөрдүн толук курсун алышты. 18-29 айлык курактагы балдардын бир пайызы гана эч кандай эмдөөлөрдү алышкан жок.

Эмдөөлөр эгерде белгиленген куракта жасалса, эң эле натыйжалуу болуп саналат. Кыргыз Республикасында өмүрүнүн биринчи 18 айында балдар иммунизациялоонун толук курсунан өтүүсү сунушталат. Жалпысынан 18 айлык курагына толгонго чейин бардык сунушталган эмдөөлөрдү 18-29 айлык курактагы балдардын 71 пайызы алышкан.

11.2.2 Эмдөө менен камсыздоодогу айырмачылыктар

11.3-таблица энесинин жана баласынын негизги мүнөздөмөсүнө ылайык эмдөө менен камсыздоодогу айырма көрсөтүлөт. Төрөлгөндөгү ирети жана жынысы боюнча иммунизация менен камсыздоодогу айырма анча чоң эмес, бирок облусунан жана жашаган жеринен көз каранды олуттуу айырмачылыктар бар (11.1-график). Бардык негизги эмдөөлөрдү алган балдардын үлүшү шаар жерлерине караганда (67 пайыз) айыл жерлеринде бир кыйла жогору (78 пайыз). Толугу менен эмдөөгө (87-91 пайыз) башка облустардын балдарына караганда Нарын, Жалал-Абад, Ысык-Көл облустарында жана Ош шаарында жашаган балдардын чоң ыктымалдуулугу бар, Чүй, Ош облустарындагы жана Бишкек шаарындагы балдардын ичинен 70 пайызын эмдөө менен камсыздоо төмөндөгөн. Эмдөөнүн негизги түрлөрү менен камсыздоо жетиштүү жашоо деңгээлинин квинтилинин жана энесинин билим деңгээлинин өсүүсүнүн ченеми боюнча кээ бир тенденциянын төмөндөшүн көрсөтөт.

2 Ылгоонун көрсөткүчтөрү = (доза 1-доза 3)*100/Доза 1

11.3-таблица. Негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды эмдөө

Изилдөө жүргүзө баштаганга чейин кандайдыр бир убакытта спецификалык эмдөө алган 18-29 айлык балдардын пайызы (энесинин сөзүнөн же вакцинациялоо жөнүндө карточкасынан) жана вакцинациялоо жөнүндө медициналык карточкасы барлардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	БЦЖ	Төрөлгөн-дөгү гепатит В	Пента/АКДС[1]			Полиовакцина[2]				Корь же (КПК)	Бардык негизги вакцинация-лоолар[3]	Бардык негизги[3] төрөлгөн-дөгү гепатит В плюс	Вакцинация лоо жок	Каралган вакцинация лоолардын пайызы[4]	Балдардын саны
			1	2	3	0	1	2	3						
Жынысы															
Эркек	99.1	95.1	98.8	95.3	85.7	97.3	97.1	89.8	78.4	96.5	74.4	74.3	0.9	87.4	443
Аял	98.7	95.0	97.5	94.7	84.8	96.6	96.5	90.6	80.1	96.5	74.1	73.4	1.3	85.5	412
Төрөлүүнүн кезеги															
1	97.6	94.1	97.2	94.3	84.6	96.8	96.0	89.5	78.7	95.2	73.8	72.9	2.4	85.0	301
2-3	99.6	95.0	98.4	95.6	85.7	97.7	96.5	89.3	79.5	97.1	75.3	75.3	0.4	86.7	378
4-5	99.6	98.1	99.2	97.1	85.8	98.3	98.6	93.1	77.6	96.6	71.6	71.0	0.4	90.6	147
6+	(100.0)	(90.9)	(100.0)	(84.4)	(84.4)	(81.9)	(100.0)	(93.4)	(88.5)	(100.0)	(79.5)	(79.5)	(0.0)	(76.6)	29
Жашаган жеринин тиби															
Шаар	98.7	91.8	98.0	96.2	79.9	96.2	95.1	81.8	70.3	94.9	67.2	66.6	1.3	77.6	266
Айыл	99.0	96.5	98.2	94.5	87.7	97.3	97.6	94.0	83.2	97.2	77.5	77.2	1.0	90.5	590
Облусу															
Ысык-Көл	100.0	98.0	100.0	97.6	96.3	97.8	98.7	96.5	90.7	98.3	89.0	89.0	0.0	94.4	68
Жалал-Абад	100.0	100.0	100.0	99.0	97.3	100.0	98.0	95.9	89.8	97.6	89.1	89.1	0.0	93.2	156
Нарын	99.0	95.1	96.6	96.6	94.6	97.9	97.9	97.9	92.5	94.6	90.5	88.9	1.0	89.8	39
Баткен	97.0	89.5	94.2	92.3	88.8	94.2	95.3	87.7	80.1	91.6	77.0	76.1	3.0	88.2	74
Ош	100.0	97.1	100.0	97.7	82.0	100.0	100.0	98.1	85.2	97.0	69.1	68.4	0.0	97.0	167
Талас	100.0	97.4	99.2	98.2	98.2	99.3	100.0	95.3	81.9	100.0	81.9	81.0	0.0	91.2	48
Чүй	97.7	94.3	96.2	85.3	78.7	92.4	91.6	83.2	66.3	97.7	63.0	63.0	2.3	75.9	139
Бишкек шаары	97.6	89.6	96.8	95.6	68.2	94.4	96.4	76.1	61.3	94.2	57.8	57.8	2.4	69.9	143
Ош шаары	(100.0)	(88.6)	(100.0)	(94.9)	(87.2)	(97.2)	(90.0)	(90.0)	(90.0)	(96.8)	(87.2)	(83.9)	(0.0)	(87.2)	20
Эненин билими															
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	5
Негизги жалпы	95.9	93.6	95.9	94.3	88.1	94.8	95.9	94.3	88.4	91.5	79.4	79.4	4.1	92.0	78
Толук орто	99.6	96.2	99.2	95.6	85.5	97.6	97.7	91.3	79.9	97.7	74.6	74.2	0.4	88.0	412
Башталгыч/орто кесиптик	97.3	93.4	97.0	95.8	85.4	95.7	95.2	89.7	79.4	95.2	75.8	75.2	2.7	85.8	151
Жогорку	99.8	95.4	98.6	94.4	84.3	98.3	97.6	87.5	74.7	96.7	71.2	70.6	0.2	82.4	210
Жетиштүү жашоо квинтилдери															
Эң төмөнкү	100.0	99.0	99.7	98.0	92.2	99.6	100.0	96.4	86.4	99.1	81.8	81.7	0.0	93.3	158
Экинчи	100.0	98.3	99.6	98.0	93.0	99.6	99.4	97.0	92.1	98.0	87.2	86.5	0.0	96.6	154
Орто	99.0	96.7	97.2	94.2	87.1	95.4	95.2	91.8	77.5	97.2	72.4	72.2	1.0	87.2	197
Төртүнчү	98.0	90.5	97.5	90.4	79.9	94.0	96.3	89.7	76.2	92.8	69.6	69.0	2.0	84.0	190
Эң жогорку	97.8	91.4	97.1	95.7	75.0	97.1	93.7	75.8	65.2	95.7	62.0	61.6	2.2	71.6	157
Бардыгы	98.9	95.1	98.1	95.0	85.3	96.9	96.8	90.2	79.2	96.5	74.3	73.9	1.1	86.4	856

Эскертүү: Кашадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] АКДС дозасы өзүнчө же Гемофилюс инфлюэнца тип В (ХИБ) же В гепатитти, АКДСди өзүнө камтыган Пентавакциндин (ПЕНТА) курамында берилет.

2 0 полиовакцинасы – бул төрөлгөндөгү полиомиелитке каршы вакцинациялоо.

[3] 3 БЦЖ вакцинациясы, кызамыкка же КПК жана Пента/АКДС үч дозасына жана полиовакциналарга каршы эмдөө (төрөлгөндөгү эмделген полиовакциналарды кошпогондо).

[4] Үйдөн же медициналык мекемелерден табылган.

11.1-график

Эмдөөгө тартуудагы айырмачылыктар, Кыргыз Республикасы, 2012*

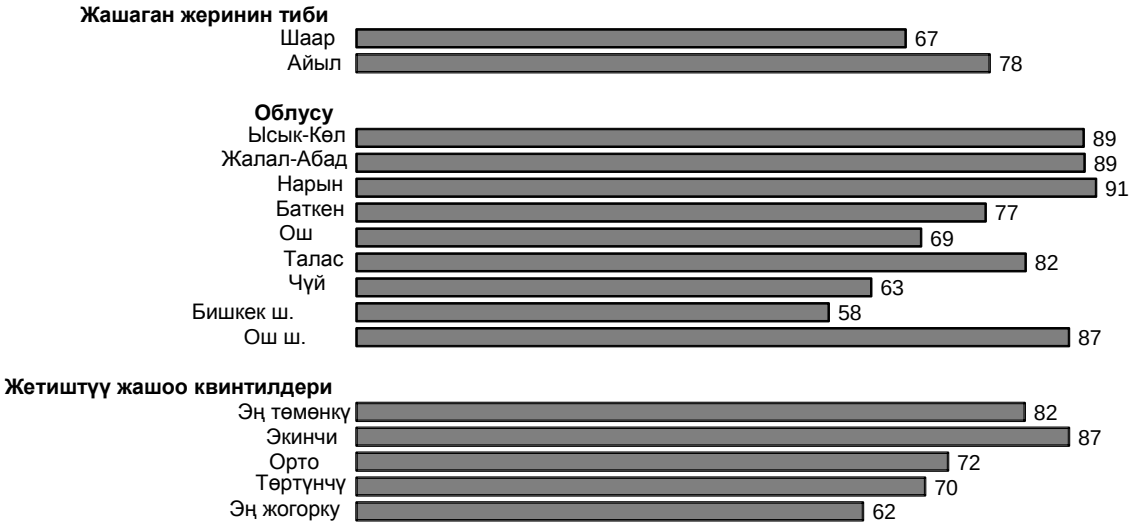

* Изилдөө башталганга чейин каалаган убакытта (төрөлгөндөгү эмделген полиовакциналарды кошпогондо) кызамыкка же КПК жана Пента/АКДС үч дозасына жана полиовакциналарга каршы эмдөө, БЦЖ эмдөөсүн алган 18-29 айлык балдардын пайызы.

КР МДИ 2012

11.2.3 Эмдөөгө тартуу тенденциясы

Эмдөөгө тартуу тенденциясын эки жол менен бааласа болот. Биринчи жолу балдарды иммунизациялоо тууралуу КР МДИ-1997нин маалыматтары менен КР МДИ-2012нин маалыматтарына салыштырса болот. КР МДИ-1997 убагында КР МДИ-2012нин убагындай эле ошол эле процедуралар колдонулган, башкача айтканда, кичинекей балдары бар энелерден баланын эмдөө картасын көрсөтүүнү суранышкан, эгерде ал жок болсо анын баласына жазалган эмдөөлөр жөнүндө айтып берүүнү суранышкан. Ар бир команданын интервьюерлери балдардын медициналык картасын табууга аракеттенүү үчүн медициналык мекемелерге кийинки барууларды жасашты. Белгилей кетсек, КР МДИ-1997 убагында КР МДИ-2012нин убагындагы 86 пайызынан айырмаланып, 18-29 айлык курактагы балдардын 69 пайызында гана эмдөөлөрдүн жазуусу медициналык мекемелерде табылган.

Эмдөө менен камсыздоо тууралуу КР МДИ-2012нин маалыматтары КР МДИ-1997нин жарыяланган натыйжалары менен салыштырылбайт, себеби КР МДИ-1997нин натыйжалары медициналык карталардан гана алынган маалыматтарга негизделген жана 12-23 айлык балдарга тиешелүү болгон (RIOP и Macro International, 1998). Бул айырмачылыктар изилдөөлөр менен салыштыруу жүргүзүүдө кыйынчылык жаратат. Салыштыруу үчүн 11.2-графигинде энесинин сөзүнүн же эмдөө жөнүндө карточкасынын негизинде 18-29 айлык курактагы балдар үчүн эсептелинген КР МДИ-1997нин интервьюсуна чейинки каалаган бир убакытта балдарды эмдөө менен камсыздоо тууралуу маалыматтар берилген.

11.2-график

18-29 айлык балдардын арасындагы эмдөөгө тартуунун тенденциясы

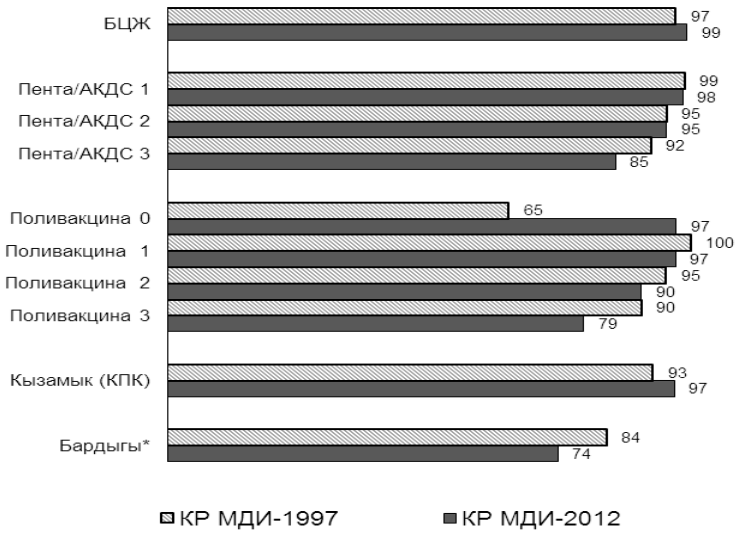

Изилдөө алдындагы каалаган бир убакыт ичинде вакцина алган балдардын пайызы
* БЦЖ жана DPT үчтүк доза жана полимелитке каршы вакциналар (полиомиелитке каршы вакцина кошулбайт 0)

11.2-графиктеги жыйынтыктар ДССУ сунуштаган бардык негизги эмдөөлөрдү алган 18-29 айлык балдардын пайызы КР МДИ-1997 убагындагы 18-29 айлык балдардын 84 пайызынан КР МДИ-2012 убагындагы 74 пайызга чейин төмөндөп кеткенин көрсөтөт. Ошондой эле 18 айында негизги эмдөөлөрдү алган 18-29 айлык балдардын үлүшү акыркы 15 жыл ичинде 1997-жылдагы 79 пайызынан 2012-жылдагы 71 пайызга чейин төмөндөгөн (маалыматтар берилген эмес) (11.2-таблицасы).

Эмдөөнүн көрсөткүчүнүн жалпы өзгөрүүсү ушул себептүү поливакцина жана Пента/АКДСтин экинчи жана үчүнчү дозасын алган балдардын пайызынын азайуусу менен байланыштуу. Мисалы, Пента/АКДСтин экинчи жана үчүнчү дозасы аралык ылгоонун көрсөткүчү 2012-жылы 1997-жылдагы 6 пайызга салыштырмалуу 18-29 айлык балдардын арасында 13 пайызды түздү. Полиовакцина үчүн ылгоонун тийиштүү көрсөткүчү 1997-жылдагы 9 пайызга салыштырмалуу 2012-жылы 18 пайызды түздү. Полиовакцина жана Пента/АКДСди камсыздоо менен карама-каршылыгынын төмөндөшүндө 1997-жыл менен 2012-жылдар аралык мезгилде (93 пайыздан 97 пайызга чейин) кызамыкка каршы эмдөө жүргүзгөндөй эле (97 пайыздан 99 пайызга чейин) БЦЖ эмдөө деңгээлинин өтө чоң эмес жогорулашы болгон.

Эрте жаштагы балдардын ырааттуу катмары (когортасы) үчүн КР МДИ-2012нин маалыматтарын салыштыруу эмдөөнү камсыздоонун акыркы тенденциясын баалоонун альтернативалуу ыкмасы болуп саналат. 11.4-таблица балдардын ар түрдүү когортасынын ичинен (энесинин сөзүнө же эмдөө жөнүндө картасына ылайык) өмүрүнүн биринчи 18 айында спецификалык эмдөөлөрдү алган балдардын пайызын көрсөтөт.

10.4 -таблица. Жашоосунун алгачкы 18 айындагы эмдөөлөр

18 айында спецификалык эмдөөлөрдү алган, изилдөө учурундагы 18-59 айлык балдардын пайызы жана эмдөө жөнүндө картасы барлардын азыркы учурдагы балдардын жашы боюнча пайызы, Кыргыз Республикасы 2012

Айлар-дагы жаш курак	БЦЖ	Төрөлгөн-дөгү В гепатити	Пента/АКДС1			Полиовакцина[2]				Кыза-мык же (КПК)	Бардык негизги вакцина-циялар[3]	Вак-цина-ция жок	Каралган эмдөө-лардын пайызы [4]	Бал-дар-дын саны
			1	2	3	0	1	2	3					
18-29	98.9	94.4	97.7	94.3	84.2	96.9	97.1	89.8	77.7	94.2	71.2	1.1	86.4	856
30-41	99.0	90.3	97.9	96.4	86.4	97.0	97.5	91.5	78.9	93.2	71.7	0.7	85.1	750
42-59	98.7	95.4	97.9	95.0	82.2	96.2	97.0	93.2	82.2	91.4	71.1	1.1	87.1	1,030
Бардыгы	98.9	93.6	97.8	95.1	84.0	96.7	97.2	91.6	79.8	92.8	71.3	1.0	86.3	2,636

Эскертүү: Кашадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт; * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] АКДС дозасы өзүнчө же Гемофилюс инфлюэнца тип В (ХИБ) же В гепатитти, АКДСди өзүнө камтыган Пентавакциндин (ПЕНТА) курамында берилет.

[2] 0 полиовакцинасы – бул төрөлгөндөгү полиомиелитке каршы эмдөө.

[3] 3 БЦЖ эмдөөсы, кызамыкка же КПК жана Пента/АКДС үч дозасына жана полиовакциналарга каршы эмдөө (төрөлгөндөгү эмделген полиовакциналарды кошпогондо).

[4] Үйдөн же медициналык мекемелерден табылган.

Маалыматтар боюнча балдардын жаш курактык тобунда дээрлик эч кандай айырма жоктугун көрсөтөт. Мисалы, 18 айлыкка чейин бардык негизги эмдөөлөрдү алган балдардын үлүшү бардык жаш курактык топ үчүн 71-72 пайызды түздү.

11.3 БАЛДАР ООРУЛАРЫ ЖАНА АНЫ ДАРЫЛОО

Бул бөлүмдө көпчүлүк өлкөлөрдө балдардын оорусунун жана өлүмдөрүнүн негизги себептери болуп эсептелинген үч оору жөнүндө маалымат берилген: курч респиратордук инфекциялар (КРИ), калтыратма (лихорадка) жана ич өткөк (диарея). Ошондой эле аталган бөлүмдө бул оорулардын жайылышынын баалоосу жана аларды дарылоонун түрлөрү боюнча маалыматтар берилген.

11.3.1 Курч респиратордук инфекциялар (КРИ)

Курч респиратордук инфекциялар (КРИ) биринчи кезекте пневмония бүт дүйнөдөгү балдар ооруларынын жана өлүмдөрүнүн негизги себептери болуп саналат. Эрте диагностика жана антибиотиктер менен дарылоо КРИ менен келген, өзгөчө, пневмониядан келген өлүмдүн санын азайта алат. КР МДИ-2012 убагында 5 жашка чейинки балдар арасында КРИнин жайылышын баалоо энелеринен суроо жолу менен жүргүзүлдү, изилдөө жүргүзгөнгө чейинки эки жума ичинде балдары жөтөлгөндүгү энелеринен суралды, дем алууну кыйындатуу же бат-бат жана кыска дем алууну алып жүрүү энесинин ою боюнча көкүрөк клеткасын сезгентүүчү процесс менен байланыштуу. Бул белгилер пневмонияга мүнөздүү белгилердин сапатында каралат.

11.5-таблица 5 жашка чейинки балдардын 1 пайызында гана курч респиратордук инфекциялардын белгилери болгонун, башкача айтканда, изилдөө алдындагы эки жуманын каалаган убагында көкүрөк клеткасын сезгентүүчү процесси менен байланыштуу дем алууну кыйындатуу же бат-бат жана кыска дем алууну алып жүрүүчү жөтөлдү көрсөтөт. МИКИ-2006нын маалыматтары боюнча (УСК, 2007) бул изилдөө кыш айларында (декабрь-январь) жүргүзүлсө дагы божомолдонгон КРИнин жайылышы жогору болгон (6 пайызга). КР МДИ-2012 2012-жылдын август айынан декабрь айына чейинки мезгилде жүргүзүлдү.

Жалпысынан КРИнин белгилери менен үчтөн бир бала дарылануу же кеңеш алуу үчүн медициналык кызматкерлерге же медициналык мекемелерге кайрылышкан жана 41 пайызы энесинин сөзүнөн алынган маалыматка таянсак, антибиотик алышкан (маалыматтар берилген эмес). Өтө көп эмес учурларга негизделген (49 өлчөнбөгөн учурлар) бул натыйжаларды этиятуулук менен интерпретациялоо керек. КРИнин белгилери менен балдардын өтө көп эмес саны үчүн негизги

мүнөздөмөлөр боюнча дарылоо жөнүндө маалыматтарды көрсөтүүгө жана МИКИ изилдөөлөрүнүн натыйжалары менен салыштырууга мүмкүн эмес.

11.5-таблица. КРИнин симптомдорунун жайымдуулугу жана аны дарылоо

5 жашка чейинки балдардын ичинен негизги мүнөздөмөлөргө ылайык болгонизилдөөнүн эки жумасында курч респиратордук инфекциянын (КРИ) белгилери болгондордун пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөрү	5 жашка чейинки балдардын ичинен	
	ӨРИнин белгилери менен пайыз [1]	Балдардын саны
Айлык курагы		
<6	0.5	421
6-11	1.6	493
12-23	2.5	832
24-35	0.7	793
36-47	0.4	768
48-59	1.8	668
Жынысы		
Эркек	1.0	2,043
Аял	1.6	1,932
Эненин чегүүсүнүн статусу		
Чылым/тамеки чегүүсү	(2.9)	46
Чекпейт	1.3	3,929
Тамак-ашты даярдоо үчүн отун		
Электр же газ	1.5	2,736
Көмүр/лигнит	(0.0)	21
Жыгач көмүрү	1.7	38
Жыгач/саман[2]	0.8	819
Кык	1.3	357
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	1.5	1,188
Айыл	1.2	2,787
Облусу		
Ысык-Көл	1.4	376
Жалал-Абад	0.7	714
Нарын	0.0	173
Баткен	0.3	350
Ош	1.9	810
Талас	2.2	246
Чүй	2.0	643
Бишкек шаары	0.8	544
Ош шаары	1.6	119
Эненин билими		
Билими жок/ башталгыч	*	22
Негизги жалпы	2.0	427
Толук орто	1.0	1,801
Башталгыч/орто кесиптик	0.5	649
Жогорку	2.0	1,075
Жетиштүү жашоонун квинтили		
Эң төмөнкү	0.6	751
Экинчи	1.4	794
Орточо	1.0	843
Төртүнчү	2.4	888
Эң жогорку	0.8	700
Бардыгы	1.3	3,975

Эскертүү: Кашадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт; * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес. Тамак-аш даярдоо үчүн отундун түрү жок болгондуктан 4 баланы гана өзүнө камтыйт.

[1] КРИнин белгилери/симптомдору (көкүрөк клеткасынын процесси менен байланыштуу дем алууну кыйындатуу же бат-бат жана кыска дем алууну алып жүрүүчү жөтөлд) пневмонияга мүнөздүү белгилер катары каралат.

[2] Түшүмдү жыйнагандан кийинки өсүмдүктөрдүн калдыктарын, кытырактарды, чырпыкттарды, самандарды камтыйт.

11.3.2 Калтыратма (лихорадка)

11.6-таблица изилдөө алдындагы эки жума ичинде 5 жашка чейинки курактагы балдардын 5 пайызы калтыратма менен азап чегишкендигин көрсөтөт. Калтыратманын жайылышы жаш курак менен өзгөрүлөт, чоң жана эрте жаштагы балдардан айырмаланып, калтыратма 6-23 айлык курактагы балдарда көбүнчө байкалат. Калтыратманын жайылышы Чүй облусунда жашаган балдардын ичинде эң жогору (9 пайызга) жана Нарын облусунда эң төмөн (2 пайызга). Калтыратманын жайылышы башка мүнөздөмөлөргө жараша аз өзгөрүлөт.

11.6-таблица. Калтыратманын жайымдуулугу

Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык, болгон изилдөөнүн эки жумасында калтыратма менен азап чеккендердин пайызы, 5 жашка чейинки курактагы балдардын ичинен, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	5 жашка чейинки балдардын ичинен	
	Калтыратма менен пайыз	Балдардын саны
Айлык курагы		
<6	2.3	421
6-11	7.8	493
12-23	7.2	832
24-35	5.8	793
36-47	3.7	768
48-59	4.3	668
Жынысы		
Эркек	5.6	2,043
Аял	4.9	1,932
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	5.2	1,188
Айыл	5.3	2,787
Облусу		
Ысык-Көл	5.4	376
Жалал-Абад	4.9	714
Нарын	2.0	173
Баткен	3.9	350
Ош	3.6	810
Талас	7.7	246
Чүй	8.6	643
Бишкек шаары	5.0	544
Ош шаары	5.5	119
Эненин билими		
Билими жок/ башталгыч	*	22
Негизги жалпы	4.6	427
Толук орто	4.8	1,801
Башталгыч/орто кесиптик	4.6	649
Жогорку	6.7	1,075
Жетиштүү жашоо квинтилдери		
Эң төмөнкү	4.6	751
Экинчи	5.8	794
Орто	4.2	843
Төртүнчү	6.4	888
Эң жогорку	5.3	700
Бардыгы	5.3	3,975

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.
[1]Дарыкана, дүкөн, базар жана элдик нуктарды алып салат.

Балдардын бештен экиси (43 пайызы) калтыратма менен медициналык мекемелерге жеткирилген же дарылануу үчүн медициналык кызматкерге кайрылышкан, ушундай эле балдар (43 пайызы) антибиотик алышкан (маалыматтар берилген эмес). Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык калтыратмадан дарылануу жөнүндө маалыматтар көпчүлүк жаш курактык топтогу өтө чоң эмес сандагы балдар жөнүндө берилген эмес.

11.3.3 Диарея (ич өткөк)

Диарея өнүккөн өлкөлөрдө ымыркайлардын оорусунун жана өлүмүнүн негизги себептеринин бири болуп саналат. Оор диареянын натыйжасында эрте жаштагы балдардын ичинен оорунун негизги белгиси дегидратация болуп саналат, ошентсе да, бул абалды оралдуу регидратациялык терапиянын (ОРТ) жардамы менен жеңил дарыласа болот. Оралдуу регидратациялык терапия убагында коммерциялык өндүрүштөгү оралдуу регидратациялык туздун пакетин (ОРТуз) суу менен аралаштыруунун жардамы менен даярдоого боло турган эритме балага берилет, Кыргызстанда бул регидрон же үй шартында даярдалган канттык-туздук суу эритмеси.

КР МДИ-2012 убагында (5 жашка чейинки балдардын ар бири жөнүндө) изилдөө алдындагы эки жума ичинде балдарда диарея болгондугу энелеринен суралды. Эгер бул мезгилде балада диарея болсо, анда энесинен диареяны дарылоо үчүн кандай аракет көргөндүгүн сурашкан. Талаа иштери жүрүп жатканда изилдөөнүн натыйжалары августтан декабрга карай мезгилге туура келет, ошол себептүү диареянын жайылышы жыл мезгилинен көз каранды болот.

11.7-таблица Диареянын жайымдуулугу

Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык, болгонизилдөөнүн эки жумасында диарея менен азап чеккен 5 жашка чейинки курактагы балдардын пайызы, Кыргыз Республикасы 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Болгонизилдөдө эки жума ичинде диарея		Балдардын саны
	Диареянын бардык учуру	Диарея кан менен	
Айлык курагы			
<6	3.7	0.1	421
6-11	8.5	0.1	493
12-23	7.4	0.9	832
24-35	4.0	0.4	793
36-47	3.4	0.4	768
48-59	4.2	0.0	668
Жынысы			
Эркек	5.2	0.3	2,043
Аял	5.1	0.4	1,932
Таза суунун булагы[1]			
Жакшыртылган	5.1	0.4	3,419
Жакшыртылган эмес	5.3	0.2	555
Ажатканага кирүү мүмкүндүгү			
Жалпы эмес пайдалануу, жакшыртылган	5.2	0.3	3,712
Биргелешип пайдалануу[3]	5.3	0.8	193
Жакшыртылган эмес	5.8	0.0	60
Жашаган жеринин тиби			
Шаар	3.8	0.2	1,188
Айыл	5.7	0.4	2,787
Облусу			
Ысык-Көл	7.6	0.8	376
Жалал-Абад	3.2	0.2	714
Нарын	2.5	0.5	173
Баткен	4.5	0.4	350
Ош	2.4	0.0	810
Талас	11.0	0.7	246
Чүй	11.3	0.9	643
Бишкек шаары	1.8	0.0	544
Ош шаары	3.6	0.0	119
Эненин билими			
Билими жок/ башталгыч	*	*	22
Негизги жалпы	6.8	0.0	427
Толук орто	4.3	0.5	1,801
Башталгыч/орто кесиптик	5.1	0.4	649
Жогорку	5.9	0.3	1,075
Жетиштүү жашоо квинтилдери			
Эң төмөнкү	4.2	0.3	751
Экинчи	6.6	0.3	794
Орто	5.7	0.6	843
Төртүнчү	6.1	0.6	888
Эң жогорку	2.8	0.0	700
Бардыгы	5.2	0.4	3,975

Эскертүү: Жыйынтык таза суу булактары тууралуу маалыматты жок 1 баланы жана ажатканага типтери жөнүндө маалыматты жок 10 баланы камтыйт. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] Категорияны аныктоо үчүн 2.1-таблицаны карагыла.

[2] Категорияны аныктоо үчүн 2.2-таблицаны карагыла.

[3]Ыңгайлуулук (кирүү мүмкүндүгү), эки же андан көп үй чарбачылыгы менен биргеликте пайдалануунда болбосо жакшыртуу катары каралышы.

11.7-таблицада интервью жүргүзгөнгө чейин эки жума ичинде эрте жаштагы балдарда диарея учурлары жөнүндө маалыматтар берилген. Жалпысынан 5 жашка чейинки балдардын 5 пайызы изилдөө башталганга чейин эки жумалык аралыкта диарея менен азап чегишкен. 5 жашка чейинки курактагы балдардын бир пайызынан азырагында ооруулар изилдөө башталганга чейин эки жума аралыгында заңында кан аралашкан диарея менен коштолгон белгилери дайыма дизентерияга байланыштуу болгон.

Диареянын жайылышы 6-23 айлык куракта эң жогору, башкача айтканда, баланын тамактануу рационуна биринчи жолу катуу же жарым катуу тамак-аш киргизилген мезгилге туура келет. Бул өз ара байланыш баланын көбүрөөк кыймылдашы жана эмчек эмизүүдөн чыгарылышынын натыйжасында, организмдин ооруларга тез кабылуусу менен байланыштуу, ошондой эле жаш курактык топтогу балдардын жетиле элек иммундук системасына байланышын божомолдошот. Башка региондордогу балдарга караганда Чүй менен Талас облустарындагы балдарда диареянын жайылышы жогору жана жетиштүү жашоонун эң жогорку квинтилинде жайгашкан балдарда эң төмөн.

11.8-таблицада энелеринин сөздөрүнөн алынган 5 жашка чейинки курактагы балдардагы жакынкы мезгилдеги диареяны дарылоо жөнүндө маалыматтар берилген. Жалпысынан диареядан азап чеккен балдардын жарымынан көбү (55 пайызы) медициналык кызматкерге дарылануу же кеңеш алуу үчүн кайрылышкан.

11.8-таблица. Диареяны дарылоо

Изилдөө алдындагы эки жума ичинде диарея менен азап чеккен 5 жашка чейинки курактагы балдардын медициналык кызматкерге же медициналык мекемелерге дарылануу же консультация алуу үчүн кайрылышкандардын пайызы, оралдуу регидратациялык терапия (ОРТ) алгандардын пайызы, жогорулатылган сандагы суюктукту алгандардын пайызы, ОРТ же жогорулатылган сандагы суюктукту алгандардын, жана дарылануунун башка түрлөрүн алгандардын пайызы, Кыргыз Республикасы 2012

Диареяны дарылоо	Диарея менен атайын дарыланган 5 жашка чейинки балдардын пайызы
Медициналык кызматкерге же медициналык мекемелерге дарылануу же консультация алуу үчүн кайрылгандардын пайызы[1]	54.6
Оралдуу регидратациялык терапия (ОРТ) алгандардын пайызы	
Оралдуу регидратациялык туздун пакетинен (ОРТ) даярдалган эритме	35.4
Үй шарттында даярдоого сунушталган эритмелер (ҮДСЭ)	52.9
ОРТ же ҮДСЭ	67.5
Көп сандагы суюктук	**46.6**
ОРТ же көп сандагы суюктук	**80.6**
Дарылоонун башка түрүлөрү	
Антибиотиктер	37.2
Ичегинин жыйрылуусун дарылоо үчүн дары	0.3
Үйдөн дарылануучу каражаттар/башкалар	32.7
Дарылоо болгон эмес	**6.6**
Өткөрүлүп жиберилген	0,6
Диарея менен ооруган 5 жашка чейинки балдардын саны	205

Эскертүү: ОРТ оралдуу регидратациялык туздун пакетинен (ОРТ) даярдалган жана үй шарттында даярдоого сунушталган эритмелерди (ҮДСЭ) камтыйт.

[1]Дарыкана, дүкөн, базар жана элдик нуктарды алып салат..

Диарея менен ооруган балдардын үчтөн биринен көбү ОРТ пакетинен даярдалган суюктукту, ал эми 53 пайызы үйдөн даярдалган эритмени алышты. Жалпысынан 68 пайызы ОРТ же үйдөн даярдалган эритмени жана 47 пайызы көбөйтүлгөн сандагы суюктукту алышты. Диарея менен ооруган балдардын бештен төртү (81 пайыз) оралдуу регидратациялык терапияны (ОРТ) же көбөйтүлгөн сандагы суюктукту алышты.

Балдардын үчтөн көбүрөөгү (37 пайызы) диареяны дарылоо үчүн антибиотик алышты жана үчтөн бир аз азыраагы башка же үйдө даярдалган каражаттарын алышты; 7 пайызы диареяга каршы дарыланышкан жок. Негизги мүнөздөмөлөр боюнча дарылануу жөнүндө маалыматтар диарея менен ооругандыгын маалымдаган аз сандагы балдар үчүн берилген эмес.

Диарея менен ооруган балдардын энелерине кадимкидей эле тамактануусун уланта берүүсүн жана сунушталган суюктуктун көлөмүн көбөйтүүсүн сунушташкан. КР МДИ-2012 убагында жакынкы мезгилдеги диарея менен ооруган 5 жашка чейинки балдары бар энелерден күнүмдүк практикасына салыштырмалуу диарея учурунда балага канча суусундук ичиришкендигин жана тамак беришкендерин сурашкан. 11.9-таблицада көрсөтүлгөндөй, диарея менен ооруган балдардын жарымына жакыны гана (47 пайыз) күнүмдүк колдонууга караганда суюктукту көбүрөөк ичишкенин, 32 пайызы ушундай эле көлөмдөгү суюктукту ичишкенин көрсөткөн. Энелердин бештен бири азыркыга чейин балдары диарея менен ооруп калганда суюктукту ичүү көлөмүн азайтуу боюнча коркунучтуу практиканы колдонушат; адаттан тышкары 11 пайызы балдарга демейдекиден азыраак суюктукту беришкен, ал эми 7 пайызы балдарга абдан эле азыраак суюктукту беришип, 2 пайызы балага эч кандай суюктукту беришкен эмес.

Диарея учурунда тамак-аш ичүүнү сунушталган тажрыйбага ылайык, диарея менен ооруган балдардын жарымы гана туура тамактанышкан же демейдекиден көбүрөөк тамактынышкан.. Балдардын төрттөн бирине демейдекиге караганда тамакты бир аз азыраак беришкен жана балдардын бештен бирине адаттагыдан жегенге аз тамак беришкен.

11.9-таблица диарея менен ооруган балдардын 37 пайызына көбөйтүлгөн көлөмдөгү же көбүрөөк, же күндөгүдөй эле суюктукту беришкенин, же күнүмдүккө караганда бир аз тамак беришкенин көрсөтөт. ОРТда (ОРТуз эритмеси же үйдөн даярдалган эритме) эске алынып эсептөөлөр жүргүзүлгөндө анын саны 63 пайызга чейин көбөйүп кетет, алар көбөйтүлгөн көлөмдөгү суюктук же ошондой эле көлөмдөгү тамак ичкендердин эсеби алынат. Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык тамактануунун практикасы жөнүндө маалыматтарды бериш үчүн көпчүлүк категорияларда акыркы учурдагы диарея менен ооруган балдардын саны өтө эле аз болгон.

11.9-таблица. Диарея учурунда тамактануунун практикасы

Адаттагы практика менен салыштырмалуу балага берилген тамактын жана суюктуктун санынан жарашаболгонизилдөөнүн эки жумасында, диарея менен 5 жашка чейинки балдарды пайыздык бөлүштүрүү, диарея учурунда тамактанууну уланткан жана көбөйтүлгөн көлөмдөгү суюктукту ичкен балдардын пайызы, диарея мезгилинде суюктуктун көбөйтүлгөн саны же ОРТ алган жана тамактанууну уланткан балдардын пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Тмактануу практикасы	Пайыз
Пайдаланылган суюктуктун саны	
Көбүрөөк	46.6
Күндөгүдөй эле	31.8
Бир аз кичине	10.9
Өтө эле кичине	7.3
Анча эмес	2.0
Билбейт/жок	1.3
Бардыгы	100.0
Сунушталган тамак-аштын саны	
Көбүрөөк	11.8
Күндөгүдөй эле	37.9
Бир аз кичине	25.5
Өтө эле кичине	20.8
Анча эмес	3.5
Билбейт/жок	0.6
Бардыгы	100.0
Тамактанууну уланткан жана көбөйтүлгөн көлөмдөгү суюктукту ичкен балдардын пайызы [1]	37.1
Суюктуктун көбөйтүлгөн саны же ОРТ бергендер жана тамактанууну уланткан балдардын пайызы[1]	62.7
Диарея менен балдардын саны	205

Эскертүү: Диарея учурунда балдар көбүрөөк суюктукту ичиши керектиги жана жей турган тамак-аштын көлөмү аззайтылбашы керектиги сунушталат.
1 Тамактанууну улантуучу практика диарея учурунда бир аз азыраак тамак-аш же күндөгүдөй эле көбүрөөк берилген балдарды камтыйт.

11.3.4 Оралдуу регидратациялык туз (ОРТуз) тууралуу маалымат

Диарея алып келген суусуздандырууга жөнөкөй жана натыйжалуу жооп болуп оралдуу регидратациялык туздун (ОРТуз) пакетинен даярдалган эритмесин колдонууну өзүнө камтыган оралдуу регидратациялык терапиянын кээ бир ыкмалары аркылуу бала иче турган суюктукту тез көбөйтүү болуп саналат. Кыргыз Республикасында ОРТуз тууралуу билим канчалык терең экендигин билүү үчүн КР МДИ-2012 убагында аялдардан диареяны дарылоо үчүн (Кыргыз Республикасында ОРТуз аты) регидрон деген аталыштагы атайын продукт жөнүндө угушкандыгын сурашкан. 11.10-таблицасында келтирилген жыйынтыктар изилдөө жүргүзүүгө чейинки беш жыл аралыгында төрөгөн аялдарга тиешелүү.

11.10-таблица. ОРТуз пакети жөнүндө маалымат

Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык диареяны дарылоо үчүн ОРТуз пакеттери жөнүндө билишкен, болгон изилдөөнүн беш жылдык мезгилинде тирүү балдарды төрөгөн 15-49 жаш курактагы аялдардын пайызы, Кыргыз Республикасы 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	ОРТуз пакеттери жөнүндө билишкен аялдардын пайызы	Аялдардын саны
Жаш курак		
15-19	57.9	66
20-24	70.5	743
25-34	77.0	1,574
35-49	81.9	630
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	78.5	935
Айыл	74.9	2,079
Облусу		
Ысык-Көл	82.3	284
Жалал-Абад	61.3	547
Нарын	84.4	125
Баткен	86.8	260
Ош	73.2	605
Талас	73.3	170
Чүй	81.7	510
Бишкек шаары	77.9	428
Ош шаары	85.1	86
Эненин билими		
Билими жок/ башталгыч	*	13
Негизги жалпы	60.4	326
Толук орто	73.5	1,338
Башталгыч/орто кесиптик	82.0	481
Жогорку	82.9	856
Жетиштүү жашоо квинтилдери		
Эң төмөнкү	72.6	569
Экинчи	75.4	587
Орто	75.4	633
Төртүнчү	77.3	679
Эң жогорку	79.1	546
Бардыгы	76.0	3,014

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.
ОРТуз = Оралдуу регидратациялык туз

Таблицада ОРТуз пакеттери жөнүндө энелердин төрттөн үчүнө караганда бир аз көбүрөгү угушканын көрсөтүлөт. Энелердин жаш курагынын өсүшү менен ОРТуз тууралуу билүүсү бара-бара өсүүдө. Башка облустардагы энелердин билүүсүнө салыштырмалуу (73-87 пайызга) Жалал-Абад облусундагы энелерде (61 пайызга) ОРТуз боюнча маалыматтары төмөн болгон. ОРТуз тууралуу маалымат энелердин жетиштүү жашоосунан жана билим деңгээли менен өсүүдө.

11.4 ЗАҢДАН АРЫЛУУ

Эгерде адамдын заңы көзөмөлсүз калса, тикеден-тике контактта же зан менен жаныбарлардын контагында оору жайылып кетиши мүмкүн. Ошондуктан, оорунун жайылып кетишин токтотуу максатында балдардын заңынан талаптагыдай кутулуу өтө маанилүү. КР МДИ-

2012 убагында 5 жашка чейинки курактагы балдарынын заңын тийиштүү түрдө жок кылуу суроосун аялдарга беришкен. Эгерде аялдардын өзү менен чогуу жашаган 5 жашка чейинки курактагы балдары бирден көбүрөөк болсо, анда аны менен жашаган балдардын эң кичинекейине карата суроолорду беришкен. Көбүнчө андан балада акыркы заңы качан болгондугу, баланын заңынан арылуу үчүн кандай чара көрүлгөндүгү жөнүндө суралган. 11.11-таблицада негизги мүнөздөмөлөргө ылайык жыйынтыктары көрсөтүлгөн.

11.11-таблица. Балдардын заңынан арылуу

Балдардын акыркы четтетүү ыкмасы боюнча энеси менен жашаган 5 жашка чейинки курактагы кичинекей балдарды пайыздык бөлүштүрүү жана негизги мүнөздөмөлөргө ылайык заңы коопсуз жол менен жоюлган балдардын пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Балдардын заңын четтетүү жолдору							Бардыгы	Заңы коопсуз жол менен жок кылынган балдардын пайызы[1]	Балдардын саны
	Ажаткана же жалпы ажатканы пайдаланган балдар	Ажатканага же жалпы ажатканага агызып жиберүү/ жууп салуу	Көөмүп салышты	Канализация түтүгүнө же канавага жууп салышты	Таштандыга ыргытып жиберишти	Ачык калтырып коюшту	Башка			
Айлык курагы										
<6	4.8	44.4	7.2	16.8	26.3	0.0	0.4	100.0	56.5	417
6-11	6.3	45.4	5.6	23.3	18.0	1.2	0.1	100.0	57.3	484
12-23	7.2	52.3	6.9	16.8	15.8	0.8	0.3	100.0	66.4	753
24-35	22.5	46.3	3.5	13.4	13.6	0.7	0.0	100.0	72.3	552
36-47	36.6	38.9	2.9	15.8	5.5	0.3	0.1	100.0	78.4	423
48-59	60.5	27.7	1.1	4.3	5.9	0.1	0.2	100.0	89.4	321
Ажатканага баруу										
Жакшыртылган, жалпы эмес пайдалануу	19.7	43.9	5.0	16.1	14.6	0.5	0.1	100.0	68.6	2,764
Бөлүнгөн, биргелешип пайдалануга ажаткана[3]	17.8	60.4	3.4	11.2	7.2	0.0	0.0	100.0	81.6	131
Жакшыртылган эмес же биргелешип пайдалануу	23.8	17.3	1.0	5.2	41.4	5.5	5.7	100.0	42.1	46
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	15.7	58.3	3.7	7.8	14.3	0.2	0.1	100.0	77.7	893
Айыл	21.3	38.3	5.4	19.1	14.9	0.7	0.2	100.0	65.0	2,057
Облусу										
Ысык-Көл	23.6	57.3	0.5	9.1	9.4	0.0	0.0	100.0	81.4	277
Жалал-Абад	8.1	76.5	10.1	2.3	2.1	1.0	0.0	100.0	94.6	539
Нарын	7.5	8.6	1.9	7.4	74.6	0.0	0.0	100.0	18.0	124
Баткен	22.1	27.7	23.8	3.9	18.3	2.0	2.2	100.0	73.6	257
Ош	20.6	12.7	0.4	55.3	11.0	0.0	0.0	100.0	33.7	597
Талас	17.0	59.8	6.3	2.9	11.5	2.4	0.0	100.0	83.2	168
Чүй	36.6	32.1	1.3	12.5	17.0	0.5	0.0	100.0	70.0	507
Бишкек шаары	12.0	70.1	0.3	1.7	16.0	0.0	0.0	100.0	82.3	399
Ош шаары	22.3	45.3	5.0	1.2	26.2	0.0	0.0	100.0	72.7	84
Эненин билими										
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	*	13
Негизги жалпы	18.5	43.9	3.2	17.0	16.5	0.8	0.0	100.0	65.6	321
Толук орто	19.2	39.4	6.3	19.6	14.5	0.7	0.3	100.0	64.9	1,311
Башталгыч/орто кесиптик	18.1	50.9	5.6	9.8	15.1	0.3	0.1	100.0	74.6	470
Жогорку	21.1	48.9	3.0	12.3	14.1	0.4	0.2	100.0	73.0	836
Жетиштүү жашоо квинтилдери										
Эң төмөнкү	15.4	40.0	2.6	26.1	15.1	0.8	0.0	100.0	58.0	561
Экинчи	18.0	43.4	6.9	19.7	11.0	0.8	0.2	100.0	68.2	578
Орто	25.6	35.8	8.2	15.4	13.5	0.9	0.6	100.0	69.6	625
Төртүнчү	21.7	42.4	3.9	12.6	19.2	0.1	0.1	100.0	68.0	672
Эң жогорку	16.0	63.2	2.4	4.2	13.9	0.3	0.0	100.0	81.6	515
Бардыгы	19.6	44.4	4.9	15.7	14.7	0.6	0.2	100.0	68.8	2,950

Эскертүү: Ажатканын түрү жок болгондор үчүн бардыгы 9 энени камтыйт. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] Эгерде бала ажатканы же казылган чуңкуру бар ажатканы пайдаланса, эгерде заңдар чуңкуру бар ажатканага же ажатканага агызылып жиберилген/жууп салынган болсо же көмүлүп салынса, баланын заңын жок кылуунун коопсуз жолу болуп саналат.

[2] Категорияны аныктоо үчүн 2.2-таблицаны караңыз.

[3] Ажатканалар эгерде эки же андан көп үй чарбачылыгында биргелешкен пайдалануунда болбосо жакшыртылган катары каралышы керек.

Таблицада эрте жаштагы балдардын заңынан арылуунун абдан көп колдонулган жолу дааратканага же чуңкуру бар ажатканага заңды агызып жиберүү болуп саналаары көрсөтүлгөн (44 пайыз). Балдардын жыйырма пайызы казылган чуңкуру бар ажаткана/дааратканa менен өз алдынча пайдаланышат. Заңдан арылуунун башка жолдору канализация түтүктөрүн же канаваны жууп салуу (16 пайыз), таштандыга ыргытуу (15 пайыз) жана аларды көмүп салуу (5 пайыз) болуп саналат. Жалпысынан балдардын заңынын 69 пайызы коопсуз жолу менен жок кылынат.

Таблицада келтирилген маалыматтар практикада балдардын заңынан арылууда көрүнүктүү айырмаларды көрсөтөт. Балдардын заңынан коопсуздук жолу менен арылуу Жалал-Абад облусунда (95 пайыз) дээрлик бардык балдарга салыштырмалуу Нарын облусунда 5 жашка чейинки курактагы балдардын бештен биринен азыраагында белгиленди. Кичинекей балдардын заңын таштандыга ыргытуу жолу менен арылуу Ош шаарында (ар бири 26 пайыз боюнча) жана алты айга чейинки курактагы балдарда көбүнчө кездешет (памперстер, бир кийилүүчү жалаяк шымдар пайдаланылышы мүмкүн). Бирок бул жолду колдонуунун көрсөткүчү Нарын облусунда (75 пайыз) өтө эле жогору, өлкө боюнча (15 пайыз) орточо эсепке караганда беш эсе жогору. Балдардын заңынан коопсуз жол менен арылуунун пайызы айыл жерлерине караганда шаар жерлеринде жогору жана баланын жаш курагы менен көбөйүп турат. Энесинин билим деңгээлинин жогорулашы жана жетиштүү жашоосунун квинтили балдардын заңынан коопсуз жол менен арылуунун практикасы менен байланыштуу.

11.5 БАЛДАР ООРУЛАРЫНЫН КОРКУНУЧТУУ БЕЛГИЛЕРИ/СИМПТОМДОРУ ТУУРАЛУУ МААЛЫМАТ

Оорулуу балдарды кечиктирбей дарылоо баланын сакайып кетүүсү үчүн чоң мааниге ээ. КР МДИ-2012 убагында өзүлөрү менен чогуу жашаган 5 жашка чейинки балдары бар аялдарга оорулуу балдардагы коркунучтуу белгилери менен байланыштуу бир катар суроолор берилген. Биринчи суроо жалпы мүнөздө болду: "Кээде балдарда катуу оорулар болот жана аларды тезинен ооруканага жеткириш керек? Кандай белгилер силерди медициналык мекемелерге же медициналык кызматкерге алып барууга мажбурлайт?" Бул суроолор менен диарея жана жөтөлү бар балдардын белгилери жөнүндө кокреттүү суроолорду жаратты . Жыйынтыктары 11.3-графикте көрсөтүлдү.

11.3-график

Балдардын тез медициналык жардамды талап кылуучу ооруларынын симптомдору/белгилери
Кыргыз Республикасы, 2012*

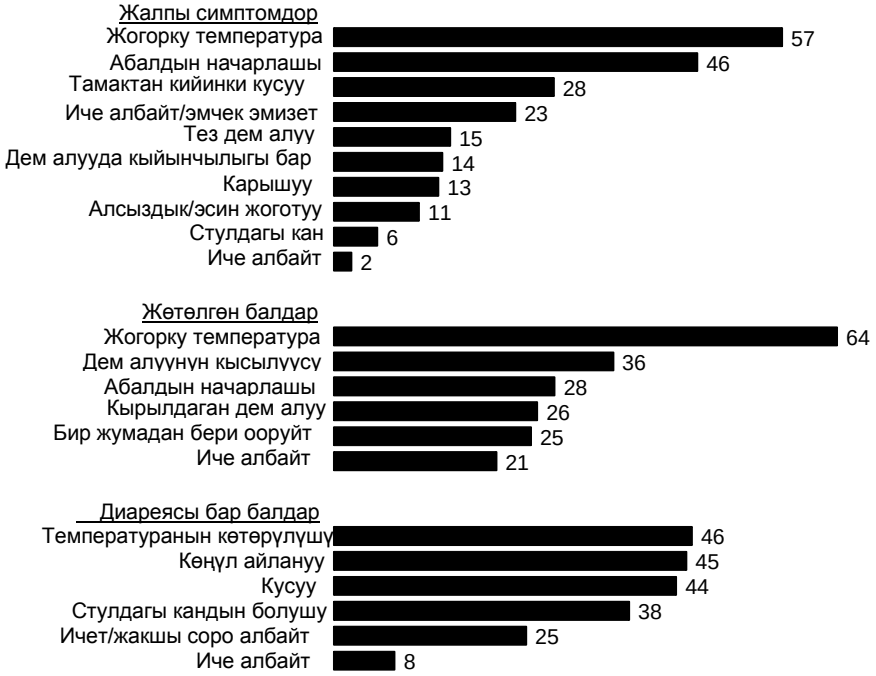

* Өзүлөрү менен чогуу жашаган 5 жашка чейинки балдары бар энелердин пайызы.

КР МДИ-2012

Кичинекей балдары бар энелердин 57 пайызы маалымдашкандай, баланын олуттуу оорусун өтө эле бат-бат билдирип турган белги дене табынын жогорулашы болуп саналат, андан кийин "Баланын абалы начарлай баштайт" (энелердин 46 пайызы). Кусуу (28 пайыз) жана ичүүгө же жакшыраак эмчек эмүүгө жөндөмсүз (23 пайыз) экендиги балага тезирээк медициналык жардам керектигинин белгилери экендигин энелер маалымдашты. Энелердин 10 пайыздан 15 пайызга чейинкилери баланын олуттуу оорусунун коркунучтуу белгилери/симптомдору болуп дем алуунун тездеши, оор дем алуусу, карышуу жана летаргия же эсин жоготуу болуп эсептелерин айтышты.

Интервью алуучулар жөтөлү бар баланын кайсы белгилери/симптомдору энелерин медициналык кызматкерге тезирээк кайрылуусун мажбурларын сурашканда анда эң туура жооп дене табынын жогорулашы (64 пайыз), дем алуунун тездеши (36 пайыз) жана ооруган баланын начарлаган абалы (28 пайыз) деп жооп беришкен. Энелердин төртөөнүн бири бир жумадан ашык созулган ышкырыктуу дем алуу жана ооруу десе, болжол менен энелердин бештен бири ичүүгө жөндөмсүз болуу коркунучтуу белги болуп саналарын айтышты.

Эрте жаштагы балдардын энелери дене табынын жогорулашы (46 пайыз), абалынын начарлашы (45 пайыз) жана кусуу (44 пайыз) диареянынын коркунучтуу белгилерине кирерин айтышты. Заңдоодо кандын болуусу, олуттуу оорунун белгиси катары тезирээк медициналык кийлигишүү талап кыларын энелердин 38 пайызы эскертишти. Ошондой эле диареянын коркунучтуу белгилери катары ичиши начар (25 пайыз) жана такыр иче албайт (8 пайыз) деп белгилешкен.

БАЛДАРДЫН ЖАНА АЯЛДАРДЫН ТАМАКТАНУУСУ 12

Негизги жыйынтыктар

- 5 жашка чейинки балдардын 18 пайызынын боюнун өсүшү токтоп, 3 пайызы арыктыктан жабыркашат, 9 пайызы дененин ашыкча салмагына жана 3 пайызы дененин жетишсиз салмагына ээ.
- Эмчек эмизүү менен камсыздоо Кыргыз Республикасында көп кырдуу болуп саналат: балдардын 99 пайызы качандыр бир кезде эмчек эмишкен, ал эми балдардын үчтөн экиси учурда бир жашка чейинкилер эмчек эмүүдө.
- 6 айлык жаш курактагы балдардын жарымынан бир аз көбү сунуш кылынган эмчек эмүү менен тойгузулат.
- Кошумча тамактандыруу айрым балдарда гана өз убагында жүргүзүлөт. 6-8 айлык балдардын 57 пайызы гана кошумча тамактандырууну алат.
- Жалпысынан 6-23 айлык балдардын 16 пайызын гана эмчек эмген жана эрте жаш курактагы балдарды тамактандыруу сунушталган тажрыйбага (ЭЖККБТ) ылайык тийиштүү түрдө тамактандырышат.
- 6-59 айлык балдардын 11 пайызы курамында темири бар кошулмаларды алышкан, 7 пайызына изилдөө башталганга чейинки 6 ай ичинде антигельминттик дары каражаттары берилген.
- 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын онунан үчөө ашыкча салмакка ээ же семиздик менен жабыркайт (ДМИ ≥ 25,0).
- 6-59 айлык балдардын 43 пайызы жана 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 35 пайызы аз кандуулук менен жабыркашат.
- Үй чарбаларынын басымдуу көпчүлүгү (97 пайыз) йоддолгон тузду колдонушат.

Жакшы тамактануу улуттук өнүгүү жана адамдардын жыргалчылыгы үчүн зарыл шарт болуп саналат. Начар тамактануу менен байланышкан көйгөйлөргө карабастан, калктын бардыгы, аялдар менен балдар айрыкча өзүнүн өзгөчө физиологиялык жана социалдык-экономикалык мүнөздөмөлөрүнүн алсыздыгынан зыян тартышат. Баланын төрөлгөнүнөн 2 жашка жеткенге чейинки мезгили оптималдуу өсүүсү, саламаттыгы жана өнүгүүсү үчүн өзгөчө маанилүү. Тилекке каршы, бул мезгил белоктук-энергетикалык жетишсиздик менен көп мүнөздөлөт жана микроэлементтердин жетишсиздиги балдардын оптималдык денесинин өсүүсүнө жана акыл өнүгүүсүнө тоскоолдуктарды жаратат. Ошондой эле кенже жаштагы балдардын арасында диарея, өткүр респиратордук инфекциялар сыяктуу көп жайылган оорулар кездешет (Блэк ж.б., 2008). Чоңдордун тамактануусунун жетишсиздиги эмгек өндүрүмдүүлүгүнүн төмөндөшүнө, жугуштуу ооруларды кабыл алуунун көтөрүлүшүнө, оорудан кийин жай калыпка келүүгө алып келет, ал эми аялдарда кош бойлуулуктун жагымсыз коркунучу көбөйөт (Цезарь ж.б., 2008). Тамактануунун начар статусундагы аял (дененин салмагынын төмөнкү индексин, кичинекей бойдун, аз кандуулук же башка микроэлементтердин жетишсиздигин көрсөтөт) төрөттө кошумча ооруларга учуроо коркунучуна, аз салмактагы бала төрөөгө жана төрөттөн кийинки кан кетүүдөн өлүмдүүлүккө кабыл болушат. Оорумдуулук, жалпысынан бала үчүн да, эне үчүн да бийик болуп саналат. Көп сандаган социалдык-экономикалык жана маданий факторлор тамактандыруу тажрыйбасына жана тамактануу статусуна таасирин берет.

КР МДИ-2012де медициналык кызматкерлер сурамжыланган үй чарбаларындагы 5 жашка чейинки бардык балдардын жана 15 жаштан 49 жашка чейинки бардык аялдардын бойлорун,

салмактарын жана гемоглобиндерин өлчөштү. Андан тышкары, аялдардан эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тамактандыруунун, эмчек эмизүүнүн тажрыйбасы, катуу жана жарым катуу азыктарды берүү, рациондун ар түрдүүлүгү жана тамактандыруунун жыштыгы тууралуу маалыматтар жыйналды. Ошондой эле, аялдар менен балдардын темир кошулмаларды жана А витаминдерин колдонуусу тууралуу да маалыматтар алынды. Тамак-аш туздарындагы йоддун болушу текшерилип тестирлөөдөн өткөрүлдү.

Бул бөлүмдө жогоруда алынган маалыматтар Кыргыз Республикасындагы балдардын жана аялдардын тамактануу статусунун айрым аспектилерин кароо үчүн колдонулду. Бөлүмдө төмөнкү темалар каралат: 5 жашка чейинки балдарды жана аялдарды изилдөөнүн жүрүшүндө жыйналган антропометрикалык маалыматтардын негизиндеги тамактануу статусу (бой жана дененин салмагы), эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тамактандыруунун, эмчек эмизүүнүн жана кошумча тамактандыруунун практикасы, упчулуу бөтөлкөдөн тамактандыруунун жайымдуулугу, балдарда жана аялдарда аз кандуулук жайымдуулугу, аялдардын жана балдардын микронутриенттерди колдонуусу жана үй чарбаларында колдонуучу йоддолгон туз.

12.1 Балдардын тамактануусунун статусу

КР МДИ-2012де интервьюдан өткөн үй-бүлөлөрдөгү 5 жашка чейинки бардык балдардын бойун жана салмагын өлчөө жолу менен балдардын тамактануусунун статусу жөнүндө маалыматтар жыйналды. Тамактануунун абалын баалоо бойдун өсүүсүнүн токтоп калуусунун жана өнүгүүсүнүн жогору коркунучу бар топтогу балдарды аныктоого мүмкүнчүлүк берет.

12.1.1 Эрте жаштагы балдардын тамактануусунун статусун өлчөө

Үй чарбаларынын тизмесинде катталган жана 2007-жылы январда же андан кийин төрөлгөн бардык балдар бойун жана денесинин салмагын өлчөтүү укугуна ээ болушту. Ошондуктан, изилдөөнүн жүрүшүндө бой жана салмак жөнүндө маалыматтар алынды, анын ичинде энелери сурамжылоодон өтпөгөн балдардан да алынды.

Дененин салмагын SECA өндүрүшүнүн сандык экраны бар жеңил таразаларды колдонуу менен өлчөндү. Бойду өлчөөдө изилдөөдө колдонуу үчүн Shorr Productions тарабынан даярдалган атайын бой өлчөгүчтөр колдонулду. 2 жашка чейинки балдардын денесинин узундугу жаткан абалда өлчөндү. Калган бардык балдардыкы турган абалда өлчөндү.

Жалпысынан тандалып алынган үй чарбаларындагы 5 жашка чейинки 4 774 бала (такталбаган сан) КР МДИ-2012де антропометрикалык өлчөө укугун алышты. Бул бөлүмдөгү балдардын тамактануусунун статусу жөнүндө маалыматтар 4 574 (такталбаган сан) толук жана ишенимдүү антропометрикалык жана жаш курак жөнүндө маалыматтарга ээ балдар үчүн берилген. Балдардын 3 пайызы үй чарбаларына барган кезде үйүндө жок болгондуктан, же ооруп калгандыктан, же ата-энелери уруксат бербегендиктен, же башка кандайдыр бир себептерден улам өлчөөдөн өткөн жок. Балдардын 1 пайызынын бойлорунун жана салмагынын көрсөткүчтөрү чындыкка окшобогон маалыматтар катары жогору же төмөн бааланды (маалыматтар көрсөтүлгөн жок).

Калкты сурамжылоодогу балдардын тамактануусунун статусу этникалык, маданий жана генетикалык ар түрдүүлүктүн жана бойу боюнча баланын толук генетикалык дараметине жетүүгө мүмкүндүк берген (ДССУ, 2006) оптималдуу шарттарда жашаган балдардын эсеби менен дени сак балдардын эл аралык тандап алуу жыйындысына негизделген Дүйнөлүк Саламаттык Сактоо Уюмунун (ДССУ) балдардын бойлорунун нормасынын жардамы менен бааланат.

Дүйнөлүк Саламаттык Сактоо Уюмунун (ДССУ) балдардын бойлорунун нормасын колдонуу жыйынтыгында калктын бардык топторундагы толук кандуу тамактануучу балдар жыныстык жетилгенге чейинки бойдун модели менен абдан окшош экендигин көрсөтөт. Ошондуктан, бул нормалар этникалык тиешелүүлүктөрдөн, социалдык-экономикалык таасирлерден жана тамактандыруунун практикасынан көз каранды дүйнөдөгү балдардын тамактануусунун статусун

баалоо үчүн колдонулушу мүмкүн. Кыргызстандагы балдардын тамактануусунун статусун баяндоодо бул бөлүмдө физикалык өнүгүүнүн 3 стандарттык индекси колдонулат:

- Бой-жаш куракка (кыска бой, бойдун өсүүсүнүн токтоп калуусу)
- Дененин салмагы-бойго (арыктоо)
- Дененин салмагы-жаш куракка (ошол жаш курак үчүн дененин жетишсиз салмагы)

Бул индекстердин ар бири тамактануунун статусун баалоо үчүн пайдалуу болгон дененин курамы жана өнүгүүсү тууралуу ар түрдүү маалыматтарды берет. «Бой-жаш куракка» индекси сызыктык бойду өлчөйт. «Бой - жаш куракка» көрсөткүчү үчүн бала ДССУнун эталондук популяциясынын (-2 SD) медианадан төмөнкү эки стандарттык кыйшаюуда турат да, өзүнүн жаш курагынан кыска бойлуу же бойдун токтоп калуусуна ээ болуп саналат. Эгер балада бул индикатор эталондук популяциянын медианасынын үч стандарттуу чектен чыгууларынан (-3 SD) төмөн турса, анда балада бойдун токтоп калуусунун оор формасы бар деп эсептелинет. Бойдун өсүүсүнүн токтоп калуусу өнөкөт чала тойюунун жалпыланган натыйжасын чагылдырат. Бул узак убакыттар бою жакшы тамактануунун болбогондугунун жыйынтыгы жана өнөкөт көнүмүш ооруларды ырбатат. Ошондуктан, «бой – жаш куракка» индекси популяциядагы тамактануунун бузулушунун узак мөөнөттүү натыйжаларын чагылдырат жана акыркы убактардагы тамак-аштарды колдонуудан көз каранды олуттуу өзгөрүлбөйт.

«Дененин салмагы – бойго» индекси тамактануунун учурдагы абалын чагылдырат. Эки стандарттык четке кыйшаюулары (-2 SD) эталондук медианага караганда бул индекси көп болгон балдар өзүнүн бойу үчүн өтө арык деп эсептелинет. Бул абал тамактануунун курч же жакынкы дефициттик жетишсиздигин чагылдырат. Бойдун өсүүсүнүн токтоп калуусу учурундагыдай, эгерде бала эталондук көрсөткүчү медианадан төмөн үчтөн ашык стандарттык чектеги кыйшоюуларга (-3 SD) ээ болсо, арыктык оор абалда деп эсептелет. Арыктыктын мындай баскычы өлүм тобокели менен түз байланышкан.

«Дененин салмагы – жаш куракка» индекси «дененин салмагы – бойго» жана «бой - жаш куракка» индекстери менен айкалышкан индекс болуп саналат. Ошондуктан, тамактануунун оор бузулушу (арыктык) менен тамактануунун өнөкөт бузулушунун (бойдун токтоп калуусу) ортосунда айырмачылыктарды жаратпайт. Бала кыска бойлуулуктун, арыктыктын же эки себептин натыйжасында өзүнүн жаш курагынан жетишсиз дененин салмагына ээ болушу мүмкүн. «Дененин салмагы – жаш куракка» индекси эталондук популяциянын медианасынан эки стандарттык четке кагууга төмөн (-2 SD) болгон балдар дененин жетишсиз салмагына ээ балдар деп саналат. «Дененин салмагы – жаш куракка» индекси эталондук популяциянын медианасынан үч стандарттык четке кагууга төмөн (-3 SD) болгон балдар оор баскычтагы дененин жетишсиз салмагына ээ балдар деп саналат. «Дененин салмагы – жаш куракка» индекси тамактануунун абалы боюнча калктын саламаттыгынын жалпы көрсөткүчү болуп саналат.

Z-скор (Z-балл) орто белгилери тамактануунун статусунун ар бир индикатору үчүн эсептелинет. Бул орто белгилер өтүү белгилерин (кесип өтүү чекити) колдонбой, бардык калктын тамактануусунун абалын баяндайт. Z-скор 0дөн аз орто белгиси (т.а. терс орто белги) изилденген калктын арасындагы балдардын тамактануусунун статусу ДССУнун эталондук популяциясына караганда бул индикатор боюнча ар бир индикатор үчүн начар экендигин билдирет.

12.1.2 Балдардын тамактануусунун бузулушунун деңгээли

12.1-таблицада үч антропометрикалык көрсөткүчтөр боюнча тамактануусу бузулган 5 жашка чейинки балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы көрсөтүлгөн: бой-жаш куракка, дененин салмагы-бойго, дененин салмагы-жаш куракка.

12.1-таблица. Балдардын тамактануусунун статусу

Бой – жаш куракка, дененин салмагы – бойго, дененин салмагы – жаш куракка сыяктуу үч антропометрикалык көрсөткүч боюнча тамактануусу бузулган 5 жашка чейинки балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы: Кыргыз Республика, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бой – жаш куракка[1]			Дененин салмагы - бойго				Дененин салмагы – жаш куракка				Балдардын саны
	-3 SD ден төмөн пайыз	-2 SD[2] ден төмөн пайыз	Орто Z-скор (SD)	-3 SD ден төмөн пайыз	-2 SD[2] ден төмөн пайыз	+2 SD ден жогору пайыз	-3 SD ден төмөн пайыз	-3 SD ден төмөн пайыз	-2 SD ден төмөн пайыз [2]	+2 SD ден жогору пайыз	Орто Z-скор (SD)	
Жаш курак, айлар менен												
<6	4.0	10.0	0.1	3.5	7.8	16.8	0.3	1.4	5.2	6.3	0.2	387
6-8	2.4	11.0	-0.2	1.0	2.5	13.7	0.6	0.1	2.2	10.1	0.3	226
9-11	2.5	9.3	-0.0	0.2	2.1	10.6	0.6	0.2	1.5	6.1	0.4	267
12-17	6.4	12.8	-0.5	0.6	2.7	9.9	0.4	0.3	2.6	3.7	0.1	485
18-23	9.6	23.9	-1.0	0.9	2.7	7.2	0.4	1.1	3.2	0.5	-0.2	453
24-35	8.8	23.9	-1.2	1.7	4.0	8.3	0.4	1.3	4.5	0.4	-0.3	873
36-47	4.5	18.1	-1.1	0.3	0.6	6.6	0.5	0.5	2.7	0.6	-0.3	860
48-59	4.2	18.4	-1.1	1.1	1.6	4.6	0.4	1.4	3.7	0.0	-0.4	787
Жыныс												
Эркек	6.2	19.9	-0.9	1.3	2.9	9.2	0.5	0.8	3.1	2.0	-0.2	2,238
Аял	5.3	15.3	-0.7	1.0	2.6	7.8	0.4	1.0	3.7	2.3	-0.1	2,099
Төрөт аралык интервал, айлар менен[3]												
Биринчи төрөттөр[4]	5.7	16.7	-0.7	1.0	2.9	9.3	0.5	0.8	3.0	2.8	-0.1	1,181
<24	4.9	20.1	-0.9	1.2	2.9	9.0	0.5	0.9	3.6	2.1	-0.2	933
24-47	7.0	19.2	-0.8	0.6	1.7	8.0	0.5	0.5	3.1	1.9	-0.2	962
48+	5.0	14.3	-0.7	1.8	3.6	7.9	0.4	2.0	3.3	2.5	-0.1	728
Төрөлгөндөгү өлчөмү[3]												
Абдан кичинекей	13.8	30.6	-1.5	3.6	8.4	7.8	-0.1	8.9	19.6	1.8	-0.9	64
Кичинекей	9.3	25.9	-1.2	0.8	2.4	8.2	0.4	1.1	4.8	1.5	-0.4	508
Орто же чоң	4.9	16.1	-0.7	1.1	2.7	8.7	0.5	0.8	2.6	2.5	-0.1	3,217
Энелерди сурамжылоонун статусу												
Суражыланды	5.7	17.7	-0.8	1.1	2.7	8.6	0.4	1.0	3.2	2.3	-0.1	3,804
Сурамжыланбады, бирок үй чарбасында	(1.5)	(14.1)	(-0.8)	(6.2)	(6.2)	(15.1)	(0.3)	(0.0)	(12.1)	(0.0)	(-0.2)	36
Сурамжыланбады, бирок үй чарбасында эмес[5]	6.5	18.0	-0.9	1.2	2.7	7.5	0.5	0.6	4.2	0.8	-0.2	497
Энелердин тамактануусунун статусу[6]												
Арыктык/аз салмак (ДМИ<18.5)	9.7	24.2	-0.9	1.3	4.4	6.3	0.1	0.8	4.5	0.6	-0.4	205
Норма (ДМИ 18.5-24.9)	5.0	17.7	-0.8	1.1	2.7	8.6	0.4	1.0	3.4	2.4	-0.1	2,006
Ашыкча салмак/ семиздик (ДМИ >= 25)	5.7	16.6	-0.8	0.7	1.5	9.0	0.6	0.7	1.9	3.1	-0.0	1,078
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	4.5	17.6	-0.7	1.0	3.3	8.1	0.4	0.7	3.6	2.8	-0.1	1,167
Айыл	6.2	17.7	-0.8	1.2	2.5	8.7	0.5	1.0	3.3	1.9	-0.1	3,170
Облусу												
Ысык-Көл	1.8	9.7	-0.7	0.5	1.9	7.6	0.6	0.7	2.0	3.1	0.0	426
Жалал-Абад	3.4	14.6	-0.7	1.3	2.9	3.5	0.1	1.0	4.3	2.0	-0.3	776
Нарын	5.4	17.6	-1.0	0.9	2.1	6.6	0.5	0.6	2.9	1.4	-0.2	202
Баткен	5.7	22.5	-0.9	1.7	3.3	7.1	0.3	1.2	4.9	2.3	-0.3	372
Ош	10.1	25.3	-1.1	1.3	2.7	11.9	0.6	1.1	3.7	1.3	-0.2	1,003
Талас	2.3	13.0	-0.7	2.2	4.0	10.9	0.5	1.1	3.4	2.3	0.0	269
Чүй	6.2	11.6	-0.5	0.5	0.9	10.1	0.7	0.6	1.1	3.4	0.2	690
Бишкек шаары	3.7	18.6	-0.7	1.1	4.3	7.5	0.3	0.5	2.8	1.7	-0.1	476
Ош шаары	13.4	29.0	-1.2	1.4	5.7	13.4	0.4	2.4	11.3	2.0	-0.4	123
Эненин билими[7]												
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	23
Негизги жалпы	5.8	18.1	-0.8	0.4	1.8	8.5	0.4	1.4	3.6	2.7	-0.2	412
Толук орто	6.6	19.5	-0.9	1.4	2.9	9.2	0.4	0.9	3.7	1.9	-0.2	1,772
Башталгыч/орто кесиптик	4.8	14.1	-0.7	1.0	1.5	7.8	0.5	0.9	2.4	2.7	-0.0	617
Жогору	4.4	16.4	-0.7	1.0	3.7	8.2	0.4	0.8	3.1	2.6	-0.1	1,016
Жетиштүү жашоо квинтили												
Эң төмөнкү	7.7	18.3	-0.9	1.6	2.7	9.5	0.5	1.6	4.5	2.1	-0.2	913
Экинчи	4.7	18.6	-0.9	0.9	2.1	9.5	0.5	0.6	2.6	1.8	-0.1	901
Орто	6.2	16.7	-0.9	1.3	3.2	7.1	0.4	1.2	3.7	1.7	-0.2	936
Төртүнчү	4.8	16.4	-0.6	1.0	2.0	7.6	0.5	0.6	2.9	2.5	-0.0	943
Эң жогору	5.3	19.0	-0.7	0.8	4.1	9.5	0.4	0.4	3.3	2.8	-0.1	644
Бардыгы	5.8	17.7	-0.8	1.1	2.7	8.5	0.4	0.9	3.4	2.1	-0.1	4,337

Эскертүү: Таблица сурамжылоо жүргүзүүнүн алдындагы түндү үй чарбаларында өткөргөн балдардын жыйындысына жана туулган күнү (ай, жыл) жөнүндө ишенимдүү, бой жана салмактын так көрсөткүчтөрүнө негизделген. Ар бир көрсөткүч 2006-жылы кабыл алынган ДССҮнун балдардын бойлорунун нормаларынын медианасынан стандарттык четке кагуу (SD) белгилери бирдиктерде чагылдырылды. Бул таблицадагы индекстерди мурун колдонулган NCHS /CDC/WHO бойдун нормаларына негизделген индекстер менен салыштырууга болбойт. * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет. Кашаанын ичиндеги цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. «Бардыгы» тилкеси төрөлгөндөгү өлчөмү жөнүндө маалыматты өткөрүп жиберген 14 баланы камтыйт.

[1]2 жаштагы балдар үчүн дененин узундугун өлчөө жаткан абалда жүргүзүлдү жана кээ бир учурларда бала чоңойгондо белгилүү болгон эмес жана анын бойунун узундугу 85 см дан кем болгон эмес, ал эми калган бардык балдардын денесинин узундугун өлчөө турган абалда жүргүзүлдү

[2] ДССҮнун балдардын бойлорунун нормаларынын медианасынан 3 стандарттык четке кагуу (SD) белгилери нин төмөнкү көрсөткүчтөрүндөгү балдарды камтыйт.

[3]Энеси сурамжыланбаган балдар кошулбайт. Биринчи төрөттө төрөлгөн эгиздер (үч эмдер, ж.б.) «биринчи төрөт» категориясына кирет, анткени алардын мурунку төрөт аралык интервалы жок.

[5]Энелери өлүп калган балдар кошулбайт.

[6] Энелери салмактанбаган жана өлчөнбөгөн балдар кошулбайт. Энелердин тамактануусунун абалы жөнүндө маалымат ДМИ (Дененин салмагынын индекси) ылайык 12.10-таблицада берилди. Сурамжыланбаган аялдар үчүн маалыматтар Үй чарбаларынын анкетасынан алынды. Үй чарбаларынын анкетасына энелери киргизилбеген балдар кошулбайт.

[7] Сурамжыланбаган аялдар үчүн маалыматтар Үй чарбаларынын анкетасынан алынды. Энелери Үй чарбаларынын анкетасына киргизилбеген балдар кошулбайт.

Бой - жаш куракка (кыска бой)

Өлкөнүн деңгээлинде алсак, 5 жашка чейинки балдардын 18 пайызы бойдун өсүүсүнүн токтоп калуусуна ээ, ал эми 6 пайызында бойдун өсүүсүнүн токтоп калуусунун оор түрү байкалат. Жаш курактык топтор боюнча талдоо бойдун өсүүсүнүн токтоп калуусуна кабылган балдардын үлүшү тездик менен өсүүдө жана 6 айга чейинки жаштагы балдардын арасында 10 пайызы, 18-35 айлык балдардын арасында дээрлик төрттөн бири кабылышкандыгын көрсөтөт (12.1-график). Бойдун өсүүсү токтоп калуусунун оор түрү ушундай эле динамиканы көрсөтөт, ошону менен бирге бойдун өсүүсү токтоп калуусунун оор түрү менен жабыркаган балдардын эң төмөнкү үлүшү 6-11 айлык жаш курактык топто байкалат.

12.1-график
Балдардын тамактануусунун жаш курактан көз каранды статусу

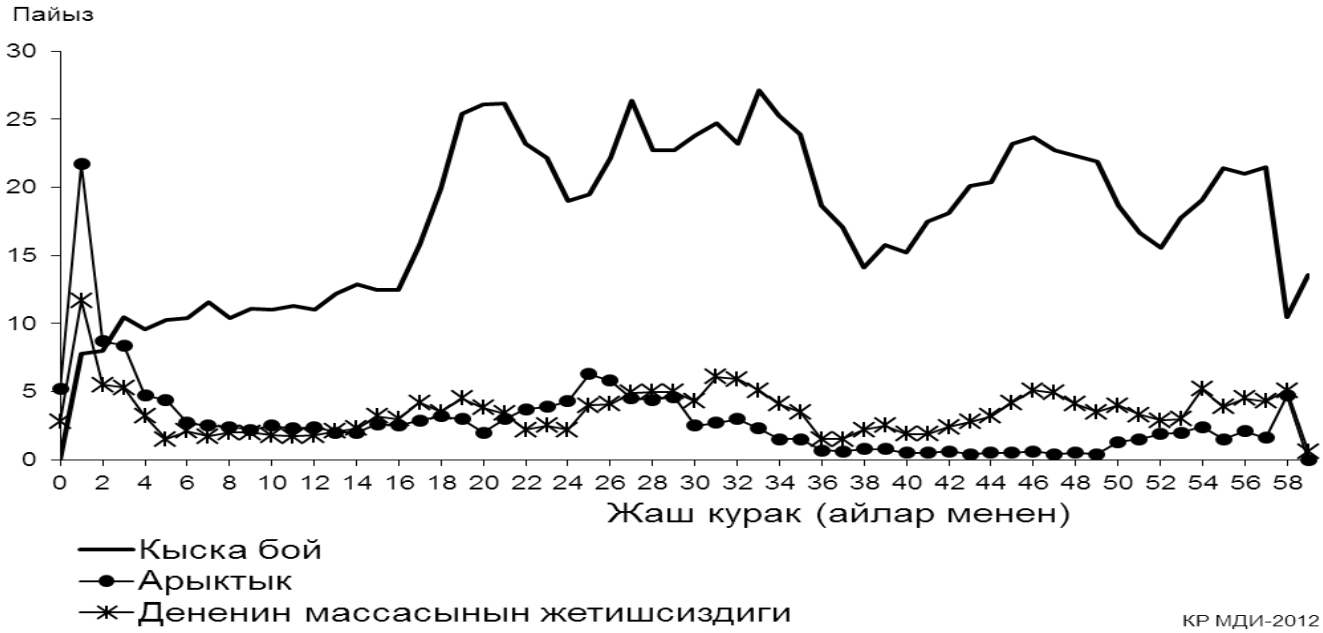

Эскертүү: Кыска бой тамактануунун хроникалык бузулушун, арыктык тамактануунун оор бузулушун чагылдырат, дененин жетишсиз салмагы тамактануунун хроникалык жана оор бузулушун, же эки факторду тең чагылдырат. График тегиздетилген 5 айлык орточо жылмаланган баалоонун негизинде тургузулган.

КР МДИ-2012

12.1-таблицада энелери төрөлгөндөгү өлчөмүн абдан кичинекей же кичинекей (31 жана 26 пайыз) деп эсептеген балдарда бойдун өсүүсүнүн токтоп калуу мүмкүндүгү энелери орточо же чоң өлчөмдө деп айткан балдарга (16 пайыз) караганда жогору экендигин көрсөтөт[1]. Энелердин денесинин салмагынын индекси (ДМИ)[2] да балдардын бойлорунун өсүүсү токтоп калуусунун деңгээли менен байланышат, арык аялдарда төрөлгөн балдар дененин салмагынын ашыкча салмактуу же семиз аялдарда төрөлгөн балдарга караганда бойдун өсүүсү токтоп калуусу көп байкалат.

Шаар жеринде жашаган балдар менен айыл жеринде жашаган балдарда бойдун өсүүсү токтоп калуусунун жайымдуулугунда өзгөчө деле айырмачылыктар байкалбайт. Бирок бир кыйла

[1] КР МДИ-2012 жүргүзүү убагында энелерден балдарынын төрөлгөндөгү өлчөмүн билгендиги, алардын оюу боюнча баласы төрөлгөндө орто же ортодон чоң, кичинекей же абдан кичинекей болгондугу жөнүндө суроолор берилди. Төрөлгөндөгү өздөштүрүлгөн өлчөм төрөлгөндөгү дененин салмагынын кыйыр көрсөткүчүнө пайдалуу, анткени бардык эле энелер балдарынын төрөлгөндөгү салмагын биле бербейт жана айрым балдар төрөлгөндө өлчөнгөн эмес. Төрөлгөндөгү өздөштүрүлгөн өлчөмдү өлчөөнүн чаралары жөнүндө толук маалымат 11-бөлүмдө берилген.

[2] ДМИнин эсептери жөнүндө кеңири маалымат 12.6-таблицада.

регионалдык айырмачылыктарга ээ, кыска бойлуулук Ысык-Көл облусундагы 10 пайыздан Баткен жана Ош облусундагы 23-25, Ош шаарындагы 29 пайызга чейин өзгөрөт. Бойдун өсүүсү токтоп калуусунун оор түрүнүн жайымдуулугу өзгөчө Ош шаарында жана Ош облусунда жогору (13 жана 10 пайыз).

Дененин салмагы - бойго (арыктык)

Жалпысынан Кыргыз Республикасындагы балдардын 3 пайызы арыктыктан жабыркашат. Жаш курактык топтордун талдоосу боюнча өтө жогору арыктык 6 айлык кичүү балдардын арасында (8 пайыз) жана 36-47 айлык балдардын арасында (1 пайыз) эң төмөн экендигин көрсөтөт. Балдар менен кыздар арыктыктан бирдей баскычта жабыркашат. Энелери төрөлгөндөгү өлчөмүн абдан кичинекей деп айткан балдар (8 пайыз) төрөлгөндөгү өлчөмү орто же чоң өлчөмдөгү балдарга (3 пайыз) караганда арыктыктан көп жабыркашат. Регионалдык аспектиде арык балдардын пайызы Чүй облусундагы 1 пайыздан Ош шаарындагы 6 пайызга чейин өзгөрөт.

12.1-таблицада 2 стандарттык четке кагуулардан көп, эталондук медианадан ашкан балдардын үлүшү көрсөтүлөт. Бул балдар өзүнүн бойу үчүн семиз деп эсептелинет. 5 жашка чейинки балдардын тогуз пайызы бул категорияга кирет. Алынган жыйынтыктар 18 айлык балдар чоң балдарга караганда дененин ашыкча салмагы менен көп жабыркашарын күбөлөндүрөт, семиз балдардын эң жогору үлүшү 6 айлык балдардын (17 пайыз) арасында байкалат. Негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөткүчтөрдүн өзгөрүүсү регионалдык деңгээлден башкасында аз гана. Өзүнүн бойу үчүн семиз балдардын эң жогору үлүшү Ош шаарында (13 пайыз) байкалат, андан кийин Ош, Талас жана Чүй облустарында (10-12 пайыз), эң төмөнкү үлүшү Жалал-Абад облусунда (4 пайыз) байкалат.

Дененин салмагы – жаш куракка (дененин жетишсиз салмагы)

12.1-таблицада 5 жашка чейинки балдардын 3 пайызы дененин жетишсиз салмагына ээ, ал эми бир пайызы дененин салмагынын жетишсиздигинин оор түрүнөн жабыркайт. Энелери тарабынан төрөлгөн, өлчөмү боюнча абдан кичинекей наристелер (20 пайыз) энелери төрөлгөндөгү өлчөмүн кичинекей (5 пайыз), орто же чоң деп айткан балдарга (3 пайыз) караганда дененин салмагынын жетишсиздигинен көп жабыркашат. Чүй облусунда дененин жетишсиз салмагы менен жабыркаган балдардын эң төмөнкү үлүшү (1 пайыз) байкалса, Ош шаарында бул үлүш эң жогору (11 пайыз) деңгээлде.

12.1.3. Балдардын тамактануусунун статусунун тенденциясы

Акыркы алты жыл ичиндеги балдардын тамактануусунун өзгөрүүсүн баалоо үчүн КР МДИ-2012нин маалыматтарын МИКИ-2006-жылдагы[3] изилдөөнүн жыйынтыктары менен салыштырууга болот. МИКИ жана КР МДИ изилдөөлөрүнүн жүрүшүндө антропометрикалык маалыматтар 5 жашка чейинки бардык балдардан жыйналды. Бирок бойдун токтоп калуусунун, арыктыктын жана дененин салмагынын жетишсиздигин классификациялоо үчүн Улуттук медициналык статистика борборунун (NCHS) стандарттары колдонулду. Балдардын тамактануусунун тенденцияларын баалоо үчүн МИКИ-2006нын көрсөткүчтөрү ДССУнун 2006-жылдагы балдардын бойлорунун жаңы нормаларынын жардамы менен эсептелди (ДССУ, 2013).

12.2-графикте 5 жашка чейинки кыска бойлуу балдар 2006-жылы да, 2012-жылы да 18 пайызды түзгөндүгүн көрсөтөт. Арыктык менен жабыркаган балдардын үлүшү окшош түрдө 2006-жылы да, 2012-жылы да 3 пайызды түзөт. Ашыкча салмактуу балдардын үлүшү 2006-жылы 2012-жылга караганда бир аз жогору болду (11 жана 9 пайыз).

---

[3] КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012деги балдардын тамактанууларынын статустарын өзгөрүүлөрдү баалоого болбойт, анткени КР МДИ-1997де энелери изилдөөнүн жүрүшүндө сурамжыланган 3 жашка (0-35 ай) чейинки гана балдардын тамактануусунун статусу жөнүндө маалыматтар жыйналган. КР МДИ-1997нин отчетунда жарыяланган цифралар ДССУнун балдардын номалары менен салыштырууга мүмкүн болбогон, 12.1-Таблицада берилген балдардын тамактануусунун статусунун көрсөткүчтөрүн эсептөө үчүн колдонулган NCHS бой нормасынын негизинде эсептелгенин белгилеп кетүү керек.

12.2-график
5 жашка чейинки балдардын тамактануу статусунун тенденциясы, Кыргыз Республикасы, 2012

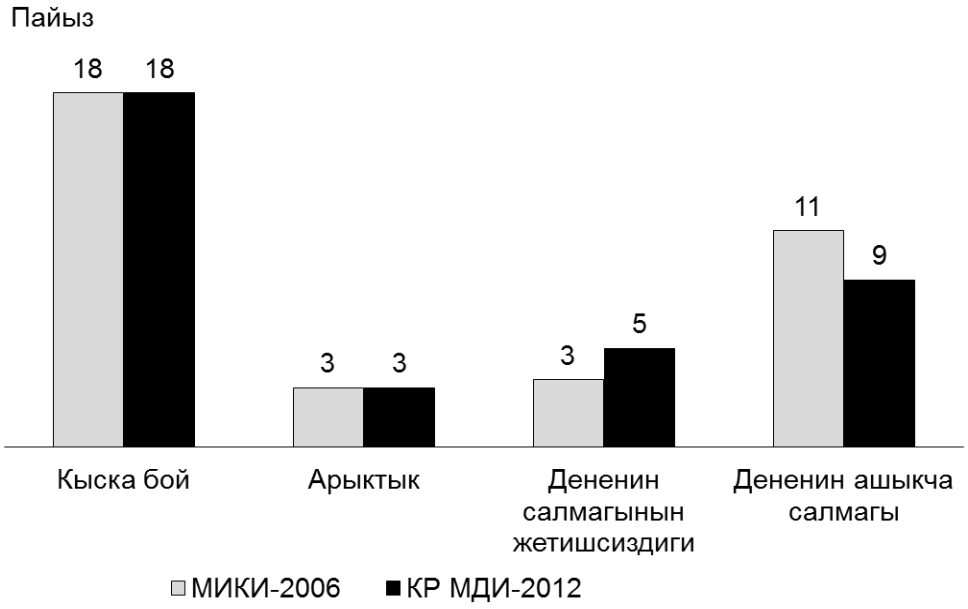

Эскертүү: Таблица сурамжылоо жүргүзүүнүн алдындагы түндү үй чарбаларында өткөргөн балдар жөнүндө маалыматтардын жана туулган күнү (ай, жыл) жөнүндө ишенимдүү, бой жана салмактын так көрсөткүчтөрдүн негизинде ДССУнун бой нормаларына ылайык эсептелди. *Кыска бой* тамактануунун хроникалык бузулушун, *арыктык* тамактануунун катуу бузулгандыгын, *дененин салмагынын индекси* хроникалык, же катуу бузулгандыгын, же эки фактордун кошулгандыгын чагылдырат. МИКИ-2006нын отчетунда жарыяланган тамактануунун статусунун көрсөткүчтөрү 12.2-графикте берилген тамактануунун статусунун индикаторлорун эсептөө үчүн колдонулган ДССУнун бой нормалары менен салыштырууга болбогон, NCHS/CDC/WHO стандарттарынын жардамы менен эсептелди.

Жыйынтыгында, МИКИ-2006нын тамактануунун статусу жөнүндө маалыматтары менен КР МДИ-2012нин жыйынтыктарын салыштыруу менен акыркы 6 жыл ичинде балдардын тамактануларынын статустары дээрлик өзгөрүлбөгөндүгүн белгилөөгө болот.

12.2 ЭМЧЕК ЭМИЗҮҮ ЖАНА КОШУМЧА ТАМАКТАНДЫРУУ

Эмчек эмизүү практикасы наристелердин оптималдуу бойлорун аныктоодо жана өнүгүүсүндө негизги ролду ойнойт. Туура эмес эмчек эмизүү жана кошумча тамактандыруу наристелердин саламаттыгы жана тамактануусунун статусу үчүн жагымсыз натыйжаларды чакырат. Бул натыйжалар өз кезегинде балдардын акыл жана физикалык өнүгүүсүнө таасир этет.

ЮНИСЕФ менен ДССУнун сунуштамаларына ылайык балдар биринчи алты ай ичинде сөзсүз түрдө эмчек эмиши керек (б.а. башка суюктуктар, катуу тамак-аштар, суу берилбеши керек), катуу жана жарым катуу тамак-аштарды 7-айдан баштап берүү сунушталат. Эмчек эмизүүнүн артыкча стандарттык индикаторунун пайызы эмчек сүтү менен гана тойдурулган 6 айга чейинки балдар болуп саналат. Кошумча тамактандырууну өз убагында берүүнүн стандарттык индикатору катуу, жарым катуу жана жумшак тамак-аштарды алган, 6-8 айлык балдардын пайызы болуп саналат. ДССУнун сунуштамасы боюнча эмчек эмизүү баланын жашоосунун экинчи жылы аралыгына улануусу керек. Упчулуу бөтөлкөлөр менен тамактандыруу бардык жаштагы балдар үчүн сунушталбайт (ДССУ, 2008).

12.2.1 Эмчек эмизүүнүн башталышы

Эмчек эмизүүнүн эрте башталышы эне үчүн да, бала үчүн да маанилүү. Эрте эмчек эмизүүнүн пайдалуулугунун бир катар негиздери бар. Энелер үчүн эрте эмчек эмизүүнүн артыкчылыктары баланын эмчекти эмүүсү (соруусу) эмчек сүтүнүн иштелип чыгышын жакшыртат жана жатындын тарышын (кичирейишин) жөнгө салуучу окситоциндин чыгуусун жеңилдетет жана төрөттөн кийинки кан жоготууну төмөндөтөт. Эмчек сүтү алгачкы убактарда ууз болуп, абдан азыктандыруучу болуп саналат жана жаңы төрөлгөн баланы коргоочу антителди камтыйт. Эмчек эмизүүнүн эрте башталышы эне менен жаңы төрөлгөн баланын ортосундагы мээримди, жакшы көрүүнү жаратат.

12.2-таблицада изилдөөгө чейинки эки жыл ичинде төрөлгөн эсеби боюнча эң акыркы бардык балдардын эмчек эмүүлөрүнүн негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды статусу берилген. Таблицада балдардын качандыр бир кезде эмчек эмгендиктери, эмчек эмизүү башталганга чейин кандайдыр бир башка азыктар менен тойдургандыгынан көз каранды пайызы көрсөтүлдү. Кыргыз Республикасында балдарды эмчек эмизүү менен камсыздоо дээрлик ар тарптуу: изилдөө алдындагы акыркы эки жыл ичинде төрөлгөн балдардын 99 пайызы жашоолорунун кайсы бир учурларда эмчек эмизүү менен багылышкан. Жалпысынан балдардын 84 пайызына төрөлгөндөн кийинки биринчи сааттын, ал эми 95 пайызына төрөлгөндөн кийинки биринчи күндүн ичинде эмчек эмизилген.

КР МДИ-1997[4] менен МИКИ-2006нын маалыматтарын салыштырганда төрөлгөндөн кийинки биринчи сааттын ичинде эмчек эмизилген балдардын пайызы акыркы 15 жыл ичинде бир кыйла өскөндүгү байкалат (1997-жылы 45 пайыз, 2006-жылы 65 пайыз жана 2012-жылы 84 пайыз), ал эми МИКИ-2006 менен КР МДИ-2012нин ортосунда бул көрсөткүч кескин өскөн. Төрөлгөндөн кийинки биринчи күндүн ичинде эмчек эмизилген балдардын пайызы 1997-жылдагы 69 пайыздан 2006-жылдагы 89 пайызга чейин жана 2012-жылы 95 пайызга чейин жеткен (НИИАП и Макро Интернашнл., 1998; УСК, 2007).

12.2-таблицадагы маалыматтар төрөлгөндөн кийинки биринчи сааттын ичинде эмчек эмизилген баланын жынысы боюнча да, жашаган жери боюнча да олуттуу айырмачылыктарга ээ экендигин көрсөтөт. Ошону менен бирге региондон көз каранды маанилүү айырмачылыктарга ээ. Төрөлгөндөн кийинки биринчи сааттын ичинде эмчек эмизилген балдардын эң жогору үлүшү Жалал-Абад жана Баткен облустарында (93-95 пайыз) белгиленди, ал эми Талас облусу менен Бишкек шаарында бул үлүш эң аз (72 -74 пайыз). Билими аз энелер же жетишсиз үй чарбаларында төрөлгөн балдарга караганда энелери жогору билимге ээ балдар жана жетиштүү жашоонун эң жогору квинтилиндеги балдар, эмчек эмизүүнү көбүнчө төрөлгөндөн кийинки биринчи сааттын ичинде башташат.

[4] Изилдөөлөр аралык өзгөрүүлөрдү баалоо үчүн КР МДИ-1997деги эмчек эмизүүнүн башталышы жөнүндө маалыматтар изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөлгөн эсеби боюнча бардык акыркы балдар үчүн эсептелди, ошондуктан изилдөө башталганга чейинки акыркы үч жыл ичинде төрөлгөн балдар боюнча эсеп жүргүзүлгөн КР МДИ-1997нин отчетунда жарыяланган маалыматтардан айырмаланат.

12.2-таблица. Эмчек эмизүүнүн башталышы

Изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөлгөн, эсеби боюнча акыркы балдардын арасындагы качандыр бир кезде эмчек эмизүүдө болгондордун пайызы, төрөлгөндөн кийинки биринчи саатта жана биринчи күндө эмчек эмген балдардын пайызы жана изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөлгөн, качандыр бир кезде эмчек эмизүүдө болгон балдардын арасындагы до-лактациялык тамак-аштарды алган балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012.

Негизги мүнөздөмөлөр	Изилдөө алдындагы эки жыл ичинде эсеби боюнча акыркы төрөлгөн балдар арасында:				Изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөлгөн, эсеби боюнча акыркы жана качандыр бир кезде эмчек эмизүүдө болгондордун арасында:	
	Качандыр бир кезде эмчек эмизүүдө болгондордун пайызы	Эмчек эмизүүгө төрөлгөндөн кийинки биринчи саатта алынгандардын пайызы	Эмчек эмизүүгө төрөлгөндөн кийинки биринчи күнү алынгандардын пайызы [1]	Эсеби боюнча акыркы балдардын саны	до-лактациялык тамак-аштарды алгандардын пайызы[2]	эсеби боюнча акыркы жана качандыр бир кезде эмчек эмизүүдө болгондордун саны
Жыныс						
Эркек	98.0	83.5	95.0	901	14.8	882
Аял	99.2	84.2	94.1	796	12.2	789
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	98.4	81.3	91.5	500	15.2	492
Айыл	98.6	84.8	95.9	1,196	12.9	1,180
Облусу						
Ысык-Көл	98.6	85.6	93.1	157	10.9	154
Жалал-Абад	98.4	93.0	97.7	322	8.9	317
Нарын	99.4	79.5	98.0	72	3.4	72
Баткен	98.6	95.2	96.7	165	4.2	163
Ош	99.7	76.0	97.9	342	25.6	341
Талас	98.3	71.9	91.9	97	7.9	96
Чүй	96.6	87.5	93.8	278	8.5	269
Бишкек шаары	99.2	73.4	85.1	211	23.2	209
Ош шаары	98.7	86.9	94.9	53	13.8	52
Эненин билими						
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	9
Негизги жалпы	98.5	89.3	97.6	197	15.7	194
Толук орто	99.2	84.9	95.8	758	13.5	753
Башталгыч/орто кесиптик	99.0	86.6	95.0	266	11.5	264
Жогору	97.1	78.3	91.0	465	14.5	452
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	98.5	82.1	95.2	315	14.6	311
Экинчи	98.8	86.1	97.1	343	16.6	339
Орто	98.8	86.7	95.3	363	7.4	358
Төртүнчү	98.3	85.0	96.1	380	11.8	373
Эң жогору	98.3	78.0	88.3	296	19.1	291
Бардыгы	98.5	83.8	94.6	1,696	13.6	1,672

Эскертүү: Таблица изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөлгөн эсеби боюнча акыркы балдар жөнүндө маалыматтарга негизделген, сурамжылоо учурунда алардын тирүү же өлүү экендигинен көз карандысыз. * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.
[1]Төрөттөн кийинки биринчи сааттын ичинде эмчек эмген балдарды катыйт.
[2]Жашоосунун алгачкы үч күнү ичинде эненин эмчек сүтүнөн башка тамак-аштар берилген балдар.

Баланы жашоосунун алгачкы үч күнүнүн ичинде башка суюктуктар менен тойдуруу тажрыйбасы до-лактациялык тамактандыруу деп аталат. Бул тажрыйба наристелердин эмчек эмизүүсүнүн жыштыгын чектегендиктен жана ичеги-карын инфекцияларынын коркунучуна кабылдыргандыктан кеңири сунушталбайт. До-лактациялык тамактандырууну КР МДИ-2012 жүргүзгөнгө чейинки эки жыл ичинде төрөгөн жаңы төрөлгөндөрдүн 14 пайызы алышат. Мындай тамактандырууну алуунун мүмкүндүгү Ош облусунда жана Бишкек шаарындагы наристелердин арасында жогору, ал эми Нарын жана Баткен облустарындагы жаңы төрөлгөндөрдүн арасында төмөн.

12.2.2 Эмчек эмизүүнүн жаш курак боюнча статусу

Эненин эмчек сүтү балдардын жашоосунун алгачкы алты айында керек болгон бардык азыктандыруучу заттарды камтыйт. Бул баланын алгачкы алты айында эч кандай кошумча суюктук, катуу тамак, же кадимки сууну берүү сунушталбайт. Жаңы төрөлгөндөр үчүн да эмчек эмизүү (т.а. эмчек сүтү гана) сунушталат, анткени эненин эмчек сүтү башка азыктар чакыруучу ооруларды жугузуу мүмкүнчүлүгүн жана диареянын коркунучун азайтат. Наристелердин бойлорунун өсүүсү бир гана эненин эмчек сүтү менен камсыздалбашы мүмкүн, ошондуктан баланын тамактануусуна башка суюктуктарды жана тамак-аштарды да кошуу зарыл. Баланын жашы 6 айга келгенде эмчек эмизүү менен бирге анын тамагына катуу же жарым катуу кошумча тамак-аштарды кошуу керек.

КР МДИ-2012де эсеби боюнча акыркы, 2 жашка чейинки, энелери менен жашаган эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тамактандырууну 24 сааттык тойдуруу ыкмасы менен тойдуруу жөнүндө маалыматтар жыйналды. 12.3-таблицада жана 12.3-графикте көрсөтүлгөндөй, Кыргыз Республикасындагы балдардын көпчүлүгү жашоосунун биринчи жылы эмчек эмизүүдө болушат, ал эми балдардын жарымынан көбү жашоосунун экинчи жылы ичинде эмчек эмишет. Анын үстүнө сунуштамаларга каршы, эмчек сүтүнө кошумча башка суюктуктарды жана тамак-аштарды берүү эрте жаш кураста башталат, 6 айлык балдардын жарымынан көбү (56 пайыз) бир гана эмчек эмизүү менен тамактандырылышат. 6 айлык балдардын 20 пайызы эмчек сүтүнө кошумча кадимки сууну, 4 пайызы сүтсүз суюктуктарды, 5 пайызы башка сүттү жана 13 пайызы кошумча тамактарды колдонушат.

12.3-таблица. Эмчек эмизүүнүн жаш курактан көз каранды статусу

Энелери менен чогуу жашаган, 2 жашка чейинки эң кичинекей балдардын эмчек эмүү статусу боюнча пайыздык бөлүнүшү жана учурда эмчек эмген балдардын пайызы, упчулуу бөтөлкө колдонгон 2 жашка чейинки балдардын айлардагы жаш курактан көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курак, айлар менен	Эмчек эмбейт	Эмчек эмизүүнүн статусу					Бардыгы	Учурдагы эмчек эмизген-дердин пайызы	Энелери менен чогуу жашаган 2 жашка чейинки эң кичинекей балдар-дын саны	Упчулуу бөтөлкө колдонгон балдар-дын пайызы	2 жашка чейинки бардык балдар-дын саны
		Бир гана эмчек эмизүү	Эмчек эмизүү жана кадимки сууну кабыл алуу	Эмчек эмизүү жана сүтсүз суюктук-тарды кабыл алуу[1]	Эмчек эмизүү жана башка сүттү кабыл алуу	Эмчек эмизүү жана кошумча тамак					
0-1	5.3	75.0	14.4	0.0	4.4	0.9	100.0	94.7	99	2.8	99
2-3	1.3	61.1	21.4	2.0	4.6	9.6	100.0	98.7	168	14.2	169
4-5	2.7	38.0	21.6	9.0	4.6	24.2	100.0	97.3	149	16.7	152
6-8	4.9	14.0	15.0	3.8	5.0	57.3	100.0	95.1	225	30.7	230
9-11	12.4	10.0	4.0	1.7	1.1	70.9	100.0	87.6	259	31.8	263
12-17	30.4	4.0	0.4	1.2	1.1	62.9	100.0	69.6	409	23.9	426
18-23	60.1	2.2	1.5	1.1	0.0	35.1	100.0	39.9	343	18.0	406
0-3	2.8	66.2	18.8	1.2	4.5	6.4	100.0	97.2	268	10.0	268
0-5	2.7	56.1	19.8	4.0	4.6	12.8	100.0	97.3	417	12.4	421
6-9	5.6	13.0	11.2	3.1	4.4	62.7	100.0	94.4	318	30.6	325
12-15	31.7	3.6	0.5	0.8	1.6	61.7	100.0	68.3	282	25.8	293
12-23	43.9	3.2	0.9	1.1	0.6	50.3	100.0	56.1	753	21.0	832
20-23	63.0	1.3	1.6	1.2	0.0	32.8	100.0	37.0	228	17.2	282

Эскертүү: Эмчек эмизүүнүн статусу «24 сааттык» мезгилге (кечээ жана өткөн түн) кирет. Эмчек эмген жана кадимки сууну колдонгон деп бөлүнгөн балдар эч кандай суюк жана катуу кошулмаларды алышкан эмес. Эмчек эмбейт, бир гана эмчек эмизүү, Эмчек эмизүү жана кадимки сууну кабыл алуу, сүтсүз суюктуктарды кабыл алуу жана кошумча тамак (катуу жана жарым катуу) категориялары иерархиялык жана өз ара ар дайым болуп саналат, ошондуктан алардын пайыздык үлүшү 100 пайыз суммасында берилет. Эмчек эмген, сүтсүз суюктуктарды кабыл алган, бирок башка сүттөрдү, кошумча тамактарды колдонбогон балдар эгер алар кадимки сууну колдонсо да, сүтсүз суюктук категориясына бөлүнөт. Кошумча тамак алган бардык балдар эмчек эмгендиктен ушул категорияга киришет.

[1] Сүтсүз суюктуктарга соктор, курамында сок бар суусундукктар, түссүз шорпо, ж.б. суюктуктар кирет.

12.3-график
Наристелерди тойдуруунун жаш курактан көз каранды тажрыйбасы, Кыргыз Республикасы, 2012

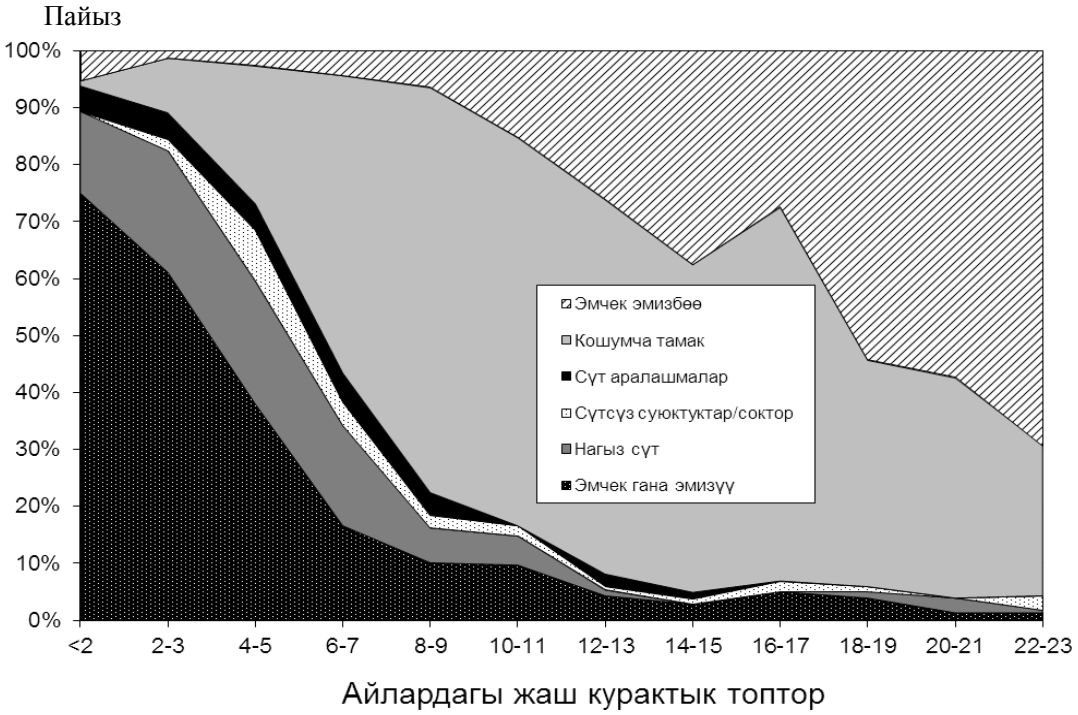

КР МДИ 2012

КР МДИ-1997 жана МИКИ-2006нын маалыматтарын КР МДИ-2012нин жыйынтыктары менен үч изилдөөнү камтыган 15 жылдык мезгил ичиндеги дайыма эмчек эмизүүнүн тажрыйбасынын өзгөрүүсүнүн динамикасын баалоо үчүн салыштырууга болот. Салыштырууда абайлоо зарыл, анткени эмчек эмизүү жана кошумча тамактануу жөнүндө суроолору берилгенде айырмачылыктар бар болгон. Анын үстүнө салыштыруу дайыма эмчек эмизүүнүн өсүүсүнүн так көрүнүшүн көрсөтөт. Мисалы, КР МДИ-2012деги 0-3 айлык балдардын арасында ар дайым эмчек эмизүүнүн деңгээли 66 пайызды түзүп, МИКИ-2006дагы бир гана эмчек эмизүүнүн деңгээлинен(41 пайыз) алда канча жогору жана КР МДИ-1997 изилдөөнүн отчетунда көрсөтүлгөн пайыздан (31 пайыз) эки эседен көп ашат. 6 айлык балдардын арасында бир гана эмчек эмизүүнүн деңгээли МИКИ-2006дагы 32 пайыздан КР МДИ-2012деги 56 пайызга чейин көбөйгөн.

Ошондой эле 12.3-таблицада упчулуу бөтөлкө менен тамак ичкен балдардын пайызы көрсөтүлөт.2 айлык балдардын 3 пайызы гана упчулуу бөтөлкө менен тамак ичишет, упчулуу бөтөлкө менен тамак берүү 2-3 айлык балдардын арасындагы 14 пайыздан 9-11 айлык балдардын арасындагы 32 пайызга тездик менен өсөт. Жалпысынан 2 жаштагы балдардын 22 пайызы упчулуу бөтөлкө менен тамактанышат (12.4-график). Бул потенциалдуу коркунуч болуп саналат, упчулуу бөтөлкөнүн таза стерилдештирилбеши балага ар кандай микробдорду жуктурушу мүмкүн.

12.4-графиги КР МДИ-2012ден эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тамактандыруунун (ЭЖБТ) тажрыйбасынын негизги учурлары тууралуу маалыматтарды жалпылайт. Графикте 6 айлык бардык балдардын жарымынан көбү (56 пайыз) учурда бир гана эмчек эмизүүдө экендиги, 4-5 айлык балдардын 38 пайызы эмчек сүтү менен гана тойдурулганы көрсөтүлөт. Артыкчылыктуу эмчек эмизүү (эмчек эмишет жана кадимки суу же сок, түссүз шорпо сыяктуу сүтсүз суюктуктар, ж.б. ды алышат) 0-5 айлык балдардын 80 пайызында кеңири таралган. Аялдардын үчтөн экисинен көбү (68 пайыз) эмчек эмизүүнү 1 жылга чейин созушат, 56 пайызы 2 жылга чейин эмчек эмизишет. Балдардын онунан алтоо тийиштүү жаш курагында кошумча тамактарды алышат, жарымынан көбүрөөгү (56 пайыз) жаш курагына жараша 0-23 ай эмчек эмизүүдө болушат, т.а. балдар үчүн бир гана эмчек эмизүү 0-5 айга, ал эми эмчек эмизүү менен бирге кошумча тамак берүү 6-23 айга созулат. Мындан 12.4-графиктеги

жыйынтыктар Кыргыз Республикасындагы балдардын энелеринин басымдуу көпчүлүгү сунушталган эмчек эмизүүнү колдонушарын көрсөтөт.

12.4-график

Эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарга эмчек эмизүүнүн статусунун көрсөткүчтөрү, Кыргыз Республикасы, 2012

12.2.3 Эмчек эмизүүнүн узактыгы

12.4-таблица КР МДИ-2012 изилдөөсү жүргүзүлгөнгө чейинки үч жыл ичинде төрөлгөн балдардын арасындагы эмчек эмүүнүн узактыгынын айрым негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды медианасын көрсөтөт. Ошондой эле таблицада изилдөө алдындагы үч жыл ичинде төрөлгөн балдардын арасындагы эмчек эмүүнүн орточо узактыгы көрсөтүлөт. Баалоолор изилдөө алдындагы үч жыл ичинде төрөлгөн, азыркы учурда эмчек эмүүдө болгон балдардын пайыздык үлүшү жөнүндө маалыматтарга негизделген.

Кыргыз Республикасындагы балдардын арасындагы эмчек эмүүнүн узактыгынын медианасы 2012-жылы 18.3 айды түздү. Артыкчылыктуу эмчек эмизүүнүн орточо узактыгы үч айдан көбүрөк убакытты түзөт, ошол эле убакта негизги эмчек эмизүү алты айды түзөт.

Жалпысынан бир гана эмчек эмизүүнүн жана артыкчылыктуу эмчек эмизүүнүн узактыгынын медианасы негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды бир түрдө өзгөрбөйт. Эң чоң айырмачылыктар аймактар боюнча байкалат, бирок регионалдык айырмачылыктарды түшүндүрүү учурларынын аздыгынан этияттыкты талап кылат. Кесиптик же жогору билими бар жана жетиштүү жашоонун эң жогору квинтилиндеги энелердин балдарынын эмчек эмүү мезгили башка балдарга караганда бир канча кыска.

12.4-таблица. Эмчек эмизүүнүн узактыгынын медианасы.
Изилдөө алдындагы үч жыл ичинде төрөлгөн балдардын арасындагы бир гана эмчек эмизүүнүн жана артыкчылыктуу эмчек эмизүүнүн узактыгынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды медианасы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Изилдөө алдындагы акыркы үч жыл ичинде төрөлгөн балдардын эмчек эмүүлөрүнүн узактыгынын медианасы (айлар менен)[1]		
	Эмчек эмизүүнүн каалаган бир түрү	Ар дайым эмчек эмизүү	Басымдуу эмчек эмизүү[2]
Жынысы			
Эркек	18.8	2.9	5.5
Аял	17.4	3.3	5.6
Жашаган жеринин тиби			
Шаар	17.0	3.2	5.7
Айыл	18.6	3.0	5.5
Облусу			
Ысык-Көл	(17.0)	(2.4)	4.3
Жалал-Абад	(21.0)	1.3	5.2
Нарын	(14.2)	(5.1)	(5.5)
Баткен	(19.0)	2.6	5.2
Ош	19.4	6.0	7.8
Талас	15.6	2.8	4.3
Чүй	(14.9)	*	(0.7)
Бишкек шаары	(14.4)	(3.9)	(5.7)
Ош шаары	*	(4.4)	(7.4)
Энанин билими			
Билими жок/ башталгыч	*	*	*
Негизги жалпы	(18.9)	1.5	5.1
Толук орто	19.1	4.0	5.8
Башталгыч/орто кесиптик	16.5	2.5	5.4
Жогору	16.4	2.5	5.3
Жетиштүү жашоо квинтили			
Эң төмөнкү	18.9	3.9	5.9
Экинчи	18.6	1.8	5.3
Орто	18.8	3.3	5.9
Төртүнчү	17.3	2.6	4.9
Эң жогору	15.2	3.4	6.0
Бардыгы	18.3	3.1	5.6
Бардык балдар үчүн орточо	17.9	4.8	6.9

Эскертүү: Медиана жана орточо узактык төрөттөрдүн (изилдөө жүргүзүү учурундагы) пайызынын төрөлгөн айлары боюнча бөлүнүшүнө негизделген. Изилдөө жүргүзгөн учурдагы жашаган жана өлгөн балдарды камтыйт. Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. * белгиси маалыматтар 25тен аз такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.
[1] Эсеби боюнча акыркы эмес балдар жана эсеби боюнча акыркы, азыркы убакта энеси менен чогуу жашабаган балдар азыркы учурда эмчек эмишпейт.
[2] Бала же бир гана эмчек эмизүүдө же эмчек сүтүн, же/жана сүтсүз суюктуктарды гана кабыл алат.

12.2.4 Кошумча тамактардын түрлөрү

Жогоруда айтып өткөндөй, наристелерди кошумча тамактандыруу (эмчек сүтүнө кошумча рационго катуу жана жарым катуу тамак-аштарды киргизүү) 6 айлык жаш курактан баштап берүү сунушталат, анткени бул этапта эненин эмчек сүтү баланын өсүүсү үчүн жетишерлик болбой калат (ДССУ, 2008). КР МДИ-2012де жок дегенде бир баласы бар энелерге эң кичүү баласына колдонгон суюктуктары жана тамак-аштары (мисалы, байымдуу балдар тамагы, эт жумуртка, ж.б.) жөнүндө суроолор берилди. Бул маалыматтардын бир катар чектөөлөрү бар. Биринчиден, энелер баласына колдонгон бардык тамак-аштарды эстей албай кыйналат. Эгер баланы энесинен башка бирөө тамактандырса, энелер баласына колдонгон тамак-аштардын толук тизмесин бере албашы мүмкүн. Бул чектөөлөргө карабастан, жаш балдарга колдонгон тамак-аштардын жана суюктуктардын түрү боюнча жыйналган маалыматтар тийиштүү кошумча тамакты өз убагында пайдаланылгандыгын баалоо үчүн пайдалуу болуп саналат.

12.5-таблица. Интервью алдындагы күнү же түнү балдардан алынган тамак-аштар же суюктуктар

2 жашка чейинки жашы боюнча эң кичүү, энелери менен жашаган балдардын изилдөө алдындагы күнү же түнү колдонгон тамак-аштарынын түрү боюнча эмчек эмүү статусунан көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курак, айлар менен	Суюктуктар			Катуу жана жарым катуу тамак-аштар									Катуу жана жарым катуу тамак-аштар	Балдардын саны
	Эмчек сүтүн жасалма алмаштыруучулар (аралашмалар)	Сүттүн башка түрү[1]	Суюктуктардын башка түрү[2]	Байымдуу балдар тамагы	Таруудан жасалган тамак-аштар[3]	А витамини бар мөмө-жемиштер жана жашылчалар[4]	мөмө-жемиштер жана жашылчалардын башка түрү	Тамыры жемиш азыктар	Буурчак жана жаңгак азыктары	Эт, балык, тоок	Жумуртка	Сыр, йогурт, жана башка сүт азыктарыт		
ЭМЧЕК ЭМГЕН БАЛДАР														
0-1	4.6	0.0	0.6	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	94
2-3	6.1	0.3	4.5	6.1	1.5	0.0	0.0	3.1	0.0	0.0	0.5	1.3	9.8	166
4-5	7.9	9.2	18.0	9.4	10.0	2.5	6.2	8.7	1.1	4.3	5.7	9.3	24.9	146
6-8	9.4	17.6	48.0	15.5	42.2	11.5	16.6	32.2	1.2	20.5	20.0	23.8	60.3	214
9-11	8.6	26.4	67.6	16.7	67.5	23.3	36.6	50.7	3.1	38.1	26.6	40.8	80.9	227
12-17	5.6	24.3	78.2	9.6	83.0	35.9	53.3	67.9	4.5	58.5	41.0	49.3	90.4	285
18-23	4.1	23.4	76.4	5.1	79.1	35.5	53.0	65.8	8.2	62.1	35.5	50.4	88.1	137
6-23	7.1	23.1	67.6	12.2	68.2	26.5	39.7	54.2	3.9	44.3	31.1	40.9	80.0	863
Бардыгы	6.9	16.8	48.7	10.2	47.8	18.3	27.7	38.2	2.8	30.6	21.9	29.1	58.7	1,269
ЭМЧЕК ЭМБЕГЕН БАЛДАР														
0-1	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	5
2-3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	2
4-5	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	4
6-8	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	11
9-11	(25.6)	(45.3)	(84.1)	(30.1)	(84.9)	(39.5)	(56.4)	(74.5)	(5.0)	(71.5)	(39.4)	(61.3)	(95.9)	32
0-11	27.8	33.3	68.3	38.1	60.5	32.9	40.1	51.5	2.9	49.4	26.6	49.4	83.8	55
12-17	17.0	38.1	86.5	19.5	92.8	39.0	62.4	72.3	9.2	65.9	39.3	53.8	97.6	124
18-23	6.4	37.7	80.5	13.8	90.5	44.9	52.1	78.3	11.8	70.1	43.0	47.7	95.7	206
6-23	12.7	38.0	82.1	19.0	89.2	42.1	55.4	74.8	10.0	67.8	40.7	50.7	96.5	374
Бардыгы	12.8	37.2	80.7	19.1	87.0	41.3	53.7	72.5	9.7	65.8	39.5	49.9	94.6	385

Эскертүү: Эмчек эмизүүнүн жана колдонулган тамактын статусу 24 сааттык мезгилге кирет (кечээ күндүзү жана өткөн түнү). Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. * белгиси маалыматтар 25тен аз такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

1 Сүттүн башка түрүнө жаңы, консерваланган жана порошоктолгон уй сүтү же башка жандыктардын сүтү.

2 Кадимки суу кошулбайт.

3 Балдардын байымдуу тамактары кошулат.

4 Ашкабак, сабиз, кызыл таттуу мурч, кочкул жашыл жалбырактуу жемиштер, курма жана жергиликтүү А витаминге бай мөмө-жемиш, жашылчаларды камтыйт.

12.5-таблицада интервьюга чейинки күнү 2 жашка чейинки балдардан алынган тамак-аштардын жана суюктуктардын баланын жаш курагынан жана эмчек эмүү статусунан көз каранды түрлөрү жөнүндө маалыматтар берилди. Изилдөөнүн жыйынтыгы эмчек эмген көпчүлүк балдар үчүн кошумча тамактар сунушталган алты айлык жаш курактан эрте берилет. Мисалы, сурамжылоодон мурунку күнү 2-3 айлык эмчек эмүүдөгү балдардын 10 пайызы катуу жана жарым катуу тамак-аштарды

алышса, 6 пайызынын ар бири балдар тамагын же байымдуу балдар тамагын, 5 пайызы эмчек эмизүүгө кошумча кадимки суудан башка суюктуктарды алышкан.

6 айлык жаш куракка жеткенден кийин балдар эмчек сүтүнө кошумча катуу жана жарым катуу тамак-аштардын көп эмес санын алуулары керек. 12.5-таблицада көрсөтүлгөн жыйынтыктар бул ченемдер 6 айлык же андан чоң балдарда көпчүлүк учурларда сакталбагандыгын көрсөтөт. Мисалы, эмчек эмген 6-8 айлык балдардын 60 пайызы гана интервью алдындагы күнү кандайдыр бир катуу жана жарым катуу тамак-аштарды алышкан. Ошондой эле 9-11 айлык эмчек эмген балдардын арасында онунан сегизи интервью алдындагы күнү кандайдыр бир катуу жана жарым катуу тамак-аштарды алышкан.

Ошондой эле балдардын алган тамак-аштарынын саны 6 айдан 23 айга чейинки аралыкта акырындык менен көбөйүшү талапка ылайык. КР МДИ-2012де балдардын колдонгон тамак-аштарынын көлөмү жөнүндө маалыматтар жыйналган жок. Ошону менен бирге 12.5-таблицадагы жыйынтыктар эмчек эмген, кошумча тамак-аштарды алган балдардын пайызы баланын жаш курагынын өсүшү менен ар түрдүү рационду акырындык менен киргизүүнү күтүүгө ылайык тенденцияда болду.

Жыйынтыгында, 12.5-таблица дан өсүмдүктөрүнөн жасалган тамактар жаш балдардын негизги рациону болуп саналарын көрсөтөт. Эмчек эмүүдөгү балдардын үчтөн экисинен көбү 6-23 айында дандан жасалган тамактарды (анын ичинде байымдуу балдар тамагы) колдонот, 27 пайызы А витаминине бай мөмө-жемиштерди, жашылчаларды, 40 пайызы башка мөмө-жемиштерди, жашылчаларды, 44 пайызы эт, балык, тоок этин колдонушса, 31 пайызы жумуртканы колдонушат. Эмчек эмген балдардын 7 пайызы эмчек эмизүүгө кошумча жасалма эмчек сүттөрүн, 23 пайызы сүттүн башка түрлөрүн, 41 пайызы сыр, йогурт же башка сүт азыктары менен тамактандырылышат. Жалпысынан Кыргыз Республикасындагы 6-23 айлык эмчек эмген балдардын 80 пайызы катуу жана жарым катуу тамак-аштар менен тамактандырылышат. Жогоруда айтылгандай, 6-23 айлык эмчек эмбеген балдар эмчек эмген балдарга караганда кошумча тамак-аштарды көп алышат. Ошону менен бирге бул жыйынтыктарды интерпретациялоодо сактык талап кылынат, анткени эмчек эмбеген балдардын саны эмчек эмген балдардын санына караганда абдан аз.

12.2.5 Эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тойдуруунун тажрыйбасы

Эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тамактандыруунун тажрыйбасы (мындан ары - ЭЖБТ) 6 ай жаш кураста катуу жана жарым катуу тамак-аштарды өз убагында тойдурууну, тамак-аштардын санын жана ар түрдүүлүгүн, баланын чоңойушу менен тамак-ашты кабыл алуунун жыштыгын камтыйт. 023 айлык балдар үчүн ЭЖБТ тажрыйбасы боюнча сунуштамалар бекитилген (ПАОЗ/ ВОЗ, 2003; ВОЗ, 2005; ВОЗ, 2008). Эмчек эмизүү балдар үчүн 2 жашка чейин сунушталганы менен энелери АИВ инфекциясы менен ооруп калган, каза болгон же эмчек эмизүү башка бир себептерден улам токтотулган айрым балдарга 2 жашка толо электе эле эмчек эмизүү токтотулган (ДССУ, 2005).

ЭЖБТнын нормативдери тамактануунун рациону жана тамактандыруунун жыштыгы боюнча сунуштамаларды өзүнө камтыйт. Изилдөөлөр көрсөткөндөй, тамактардын рационунун ар түрдүүлүгү өсүү негизиндеги кошумча тамактандыруу өз алдынча айрым микроэлементтерге муктаждыкты канааттандыруу үчүн жетишсиз (ДССУ жана ЮНИСЕФ,1998). Ошондуктан эт, балык, тоок этин жана жумуртка колдонуу, мүмкүнчүлүгүнө жараша көп колдонуу сунушталат. Ошондой эле мөмө-жемиштердин жана жашылчалардын түрлөрүнө өзгөчө көңүл буруу керек, анткени кошулмаларды жана байымдуу азыктарды колдонулбаган вегетариандык диета балдар тамагынын муктаждыктарын канааттандыра албайт. Жалпысынан А витаминине бай мөмө-жемиштер менен жашылчаларды күн сайын колдонууну талап кылат. Балдардын рационунда майдын курамы болушу керек, анткени майда май аралашмалуу витаминдерди сиңирген (А витамини сыяктуу) алмаштырылгыс май кислотасы бар жана ал рациондун жана даамдын энергетикалык баалуулугун жакшыртат. Ушул факторлордун эсеби менен тамак рационунун минималдуу ар түрдүүлүгү үчүн ЭЖБТнун нормативдери төмөндөгү жети топтун жок дегенде төртөөсүн чакырат: дан, тамыры жемиш өсүмдүктөр, буурчак жана жаңгак, сүт азыктары (сүттүү йогурт, сыр), эт азыктары (эт, балык, тоок, боор/субпродуктулар), жумуртка, А витаминине бай мөмө-жемиштер жана жашылчалар. Көрсөтүлгөн төрт топтордун арасынан балага эң аз дегенде негизги азыктарга кошумча кылып, мөмө-жемиштердин же жашылчалардын (таруу, тамыры жемиш өсүмдүктөр) бир түрүн жана мал

жандыктарынан алынган азыктардын жок дегенде бирөөсүн колдонуу бала тамактануусунун тийиштүү мүмкүнчүлүгү экендигин билдирет (ДССУ, 2008).рс

Тамактануу рационунун ар түрдүүлүгүнөн сырткары тойдурунуунун жыштыгы баланы азыктандыруучу заттар жана калорийлүүлүк муктаждыктары менен камсыз кылууда негизги фактор болуп саналат. Тамактануунун минималдуу жыштыгы жаш курактык ар бир күндүк жалпы энергетикалык муктаждыкка ылайык эсептелген кошумча тамактан энергетикалык муктаждыкка негизделген. Эмчек эмген балдар үчүн нормативдер эмчек эмбеген балдар үчүн нормативдерден айырмаланат. Тамак кабыл алуунун жыштыгы эмчек сүтүнөн айырмаланган тамак-аш азыктарынан энергияны колдонуунун кыйыр көрсөткүчтөрү болуп саналат, ошондуктан эмчек эмбеген балдарды тамактандыруунун жыштыгы өзүнө сүт, катуу жана жарым катуу азыктарды камтыйт (ДССУ, 2008).

Тамактануунун сунушталган саны:

• 6-8 айлык эмчек эмген балдар күнүнө 2-3 жолу кошумча тамак жана каалоосу боюнча 1-2 жеңил тамактануулары керек, 9-23 айлык эмчек эмген балдарга 1-2 жеңил тамактануларды кошуп, күнүнө 3-4 жолу кошумча тамак берилиши тийиш.

• 6-23 айлык эмчек сүтү менен тойдурулбаган балдар организмдин кальций муктаждыгын канааттандыруу үчүн күнүнө эки жолу сүт азыктары менен тамактануулары керек. Эмчек сүтү менен тойдурулбаган балдарга күнүнө 1-2 жеңил тамактануларды кошуп, 4-5 жолу кошумча тамак берүү зарыл(ДССУ, 2005).

12.6-таблицада эсеби боюнча эң кичинекей 6-23 айлык, энелери менен чогуу жашаган балдар үчүн ЭЖБТ тажрыйбасы көрсөтүлгөн. Сунуштамаларда тойгуздуруу тажрыйбасы эң минималдуу стандарттарга жооп берген балдарга төмөнкү шарттар эскертүү катары кабыл алынды:

- Тамактануунун ар түрдүүлүгү (тамак-аш азыктары колдонулган топтордун саны)
- Тамактандыруунун жыштыгы (баланы тамактандыруунун саны)
  Эмчек сүтүн, же сүттүн башка түрүн, же сүт азыктарын колдонуу

12.6-таблицада берилген жыйынтыктар 6-23 айлык эмчек эмген балдардын 38 пайызы тамак-аш топторунун төрт же андан көбүрөк азыктары менен тамактандырылышат, ал эми балдардын 36 пайызында тойдуруунун күнүмдүк минималдуу мүмкүн болгон эң төмөнкү саны байкалган. 6-23 айлык эмчек эмбеген балдардын арасында 48 пайызы сүт же сүт азыктарын алышат, 59 пайызы төрт же андан көп тамак-аш топторунун азыктары менен тойундурулушат, ал эми 64 пайызы тамак-аштарды күнүмдүк мүмкүн болгон минималдуу санынан аз эмес алышат.

12.6-таблица 6-23 айлык балдардын арасында 84 пайызы эмчек сүтүн же башка сүт азыктарын аларын, бирок жарымнан азырагы (44 пайызы) ар түрдүү тамак-аштарды же катуу жана жарым катуу тамак-аштарды бир күнгө сунушталган санын (44 пайыз) аларын көрсөтөт. Ар бир алтынчы бала гана (16 пайыз) эмчек сүтүн же башка сүт азыктарын колдонууга караганда ЭЖБТнын бардык үч сунуштамасына дал келет жана тамак-аштын минималдуу кабыл алынуучу ар түрдүүлүгүнө ээ жана тамак-аштарды күнүмдүк мүмкүн болгон минималдуу санынан аз эмес алышат.

6-23 айлык балдардын арасында ЭЖБТнын бардык үч сунуштамасына ылайык тамактандырылган балдардын пайызы жаш курак менен өсөт, 6-8 айлык балдардагы 11 пайыздан 12-17 айлык балдардыкы 19 пайызга чейин өскөн. Балдар менен кыздардын тамактануу тажрыйбаларында олуттуу айырмачылыктар жок. ЭЖБТнын бардык үч сунуштамасына ылайык тамактандырылган балдардын үлүшү шаар жери (15 пайыз) менен айыл жеринин (17 пайыз) ортосунда чоң айырмачылыктар болгон эмес. Ош жана Талас облустарында (ар бири 8 пайыздан) жашагандар балдарын эң аз ЭЖБТнын бардык үч сунуштамасына ылайык тамактандырышат, ал эми Нарын облусундагылар (37 пайыз) эң көп ЭЖБТнын бардык үч сунуштамасына ылайык тамактандырышат . Тамактандыруунун тажрыйбасы менен энелердин билими же жетиштүү жашоо статусундагы өз ара байланышы байкалбайт.

12.5-графикте ЭЖБТнун эмчек эмизүүнүн статусунан көз каранды тажрыйбасы көрсөтүлөт. Тойдуруунун жалпы тажрыйбасынын көз карашына жараша эмчек эмген балдардын арасында минималдуу талаптарга ылайык тойдургандардын пайызы (17 пайыз) эмчек эмбеген балдарга (15 пайыз) караганда жогору байкалат.

12.5-график

ЭЖБТнын минималдуу кабыл алынган рационунун индикаторлору, Кыргыз Республикасы, 2012

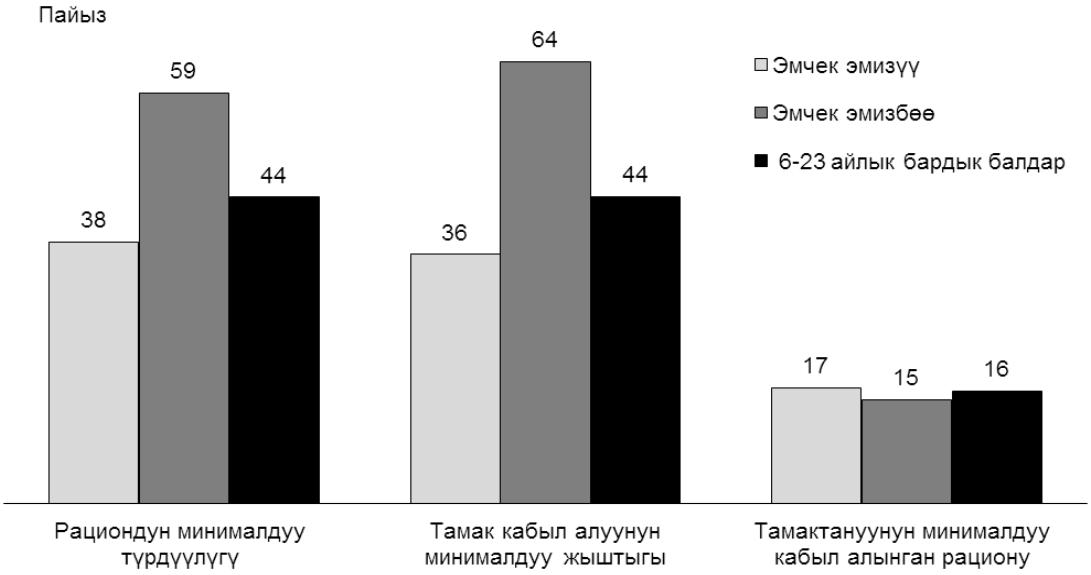

12.6-таблица. Эмчек эмген жана эрте жаштагы балдарды тойдуруу (ЭЖБТ)

Энелери менен чогуу жашаган, 6-23 айлык эң кичүү жана ЭЖБТ тойдуруунун үч тажрыйбасы боюнча (эмчек эмүү статусу, тамак-аштардын топторунун саны жана тойдурунуунун бир жолку саны) изилдөө алдындагы күнү же түнү тамак-аштарды алган балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012.

Негизги мүнөздөмөлөр	6-23 айлык бардык балдардын арасындагы эмчек эмген балдардын пайызы:				6-23 айлык бардык балдардын арасындагы эмчек эмбеген балдардын пайызы:					6-23 айлык бардык балдардын арасындагы тойдургандандын пайызы:				
	4+ тамак азыктарынын тобу[1]	Тамак кабыл алуунун мини-малдуу жыштыгы[2]	Бир убактагы 4+ тамак азыктарынын тобу жана тамак кабыл алуунун мини-малдуу жыштыгы	6-23 айлык эмчек эмген балдардын саны	Сүт жана сүт азыктары[3]	4+ тамак азыктарынын тобу[1]	Тамак кабыл алуунун минималдуу жыштыгы[4]	ЭЖБТнын үч тажрыйбасы менен[5]	6-23 айлык эмчек эмген балдардын саны	Эмчек сүтү, сүт же сүт азыктары[6]	4+ тамак азыктарынын тобу[1]	Тамак кабыл алуунун минималдуу жыштыгы[7]	ЭЖБТнын үч тажрыйбасы менен	6-23 айлык бардык балдардын саны
Жаш курак, айлар менен														
6-8	16.9	38.3	10.6	214	*	*	*	*	11	97.5	17.4	39.6	11.2	225
9-11	32.1	30.2	13.4	227	(55.6)	(63.5)	(74.3)	(28.4)	32	94.5	36.0	35.7	15.3	259
12-17	51.6	38.2	22.4	285	47.3	61.8	65.3	12.0	124	84.0	54.7	46.4	19.2	409
18-23	49.7	36.0	19.6	137	46.2	58.4	60.6	14.5	206	67.7	54.9	50.8	16.5	343
Жынысы														
Эркек	37.4	33.1	16.1	471	43.1	61.5	57.1	14.2	189	83.7	44.3	40.0	15.6	659
Аял	37.8	39.0	17.4	392	51.9	56.4	69.9	15.9	185	84.6	43.8	48.9	16.9	577
Жашаган жеринин тиби														
Шаар	35.4	38.9	17.2	230	43.1	57.0	67.7	9.0	110	81.6	42.4	48.2	14.6	339
Айыл	38.4	34.7	16.5	633	49.3	59.8	61.7	17.5	264	85.1	44.7	42.6	16.8	898
Облусу														
Ысык-Көл	44.0	47.0	28.2	76	(60.7)	(74.3)	(82.2)	(26.8)	41	86.2	54.7	59.4	27.7	118
Жалал-Абад	60.2	24.6	16.3	186	(41.5)	(74.5)	(39.1)	(9.3)	42	89.2	62.8	27.3	15.0	228
Нарын	61.9	75.9	53.9	28	(31.5)	(69.8)	(78.2)	(14.6)	20	70.8	65.3	76.9	37.1	48
Баткен	29.1	41.4	14.6	92	29.5	58.0	57.0	14.0	23	85.9	34.8	44.5	14.5	115
Ош	10.4	33.3	8.0	196	64.7	31.9	58.1	8.5	66	91.1	15.8	39.6	8.1	262
Талас	25.4	31.3	9.6	42	42.2	52.7	58.1	6.7	27	77.2	36.2	41.9	8.4	69
Чүй	53.6	32.3	17.2	130	46.1	64.1	63.1	24.6	87	78.3	57.8	44.7	20.2	217
Бишкек шаары	26.0	48.2	20.1	84	(42.9)	(61.0)	(82.1)	(8.4)	53	77.8	39.6	61.4	15.6	137
Ош шаары	42.1	24.7	16.8	30	(33.5)	(53.5)	(34.7)	(12.6)	13	79.7	45.6	27.8	15.5	43
Энанин билими														
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	3	*	*	*	*	2	*	*	*	*	5
Негизги жалпы	42.2	32.5	14.8	106	(35.9)	(49.6)	(52.7)	(9.8)	33	84.7	44.0	37.3	13.6	140
Толук орто	38.5	36.4	17.0	409	49.2	53.6	56.0	12.4	160	85.8	42.7	41.9	15.7	569
Башталгыч/орто кесиптик	37.8	35.8	17.9	127	39.2	72.5	71.4	21.4	61	80.4	49.0	47.3	19.0	188
Жогору	33.9	36.0	16.6	217	53.5	62.9	71.8	17.1	118	83.6	44.2	48.7	16.8	335
Жетиштүү жашоо квинтили														
Эң төмөнкү	38.8	45.1	19.8	158	57.9	58.0	75.4	13.5	67	87.4	44.5	54.2	18.0	225
Экинчи	36.4	36.0	15.6	196	53.4	64.2	61.6	12.9	66	88.3	43.3	42.4	14.9	261
Орто	37.5	27.0	13.6	190	40.7	58.6	55.3	17.1	77	82.8	43.6	35.2	14.6	267
Төртүнчү	39.4	32.7	17.5	196	42.7	48.8	52.3	20.4	90	81.9	42.4	38.9	18.5	287
Эң жогору	35.1	42.0	17.8	123	45.7	68.3	76.6	9.4	73	79.8	47.4	54.9	14.7	196
Бардыгы	37.6	35.8	16.7	863	47.5	59.0	63.5	15.0	374	84.1	44.0	44.1	16.2	1,237

Эскертүү: Эмчек эмизүүнүн жана колдонулган тамактын статусу 24 сааттык мезгилге кирет (кечээ күндүзү жана өткөн түнү). Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. * белгиси маалыматтар 25тен аз такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

1 тамак азыктарынын тобу: a) балдар тамагы/аралашма, эмчек сүттөн башка сүттүн түрү, сыр, йогурт же башка сүт азыктары, b) таруудан, тамыры жемиш өсүмдүктөрдөн жасалган тамак-аштар, буламык жана байымдуу балдар тамагы; c) мөмө-жемиш, A витаминине бай жашылчалар, d) башка мөмө-жемиштер, e. Жумуртка, f. Эт, тоок, балык жана моллюска/чаян түрдүүлөр (эт субпродукттары); g). Буурчак жана жаңгак.
2 Эмчек эмген, 6-8 айлык балдар үчүн катуу жана жарым катуу тамактарды кабыл алуунун минималдуу жыштыгы күнүнө 1-2 жолу, ал эми 9-23 айлык балдар үчүн күнүнө 3 жолу.
3 2 же андан көп фабрикалык балдар аралашмасы, жандыктардын жаңы, консерваланган жана порошоктолгон сүтү, йогурт менен тамактандырууну камтыйт.
4 6-23 айлык, эмчек эмбеген балдар үчүн үчүн катуу жана жарым катуу тамактарды кабыл алуунун минималдуу жыштыгы күнүнө күнүнө 4 жолу.
5 6-23 айлык балдар үчүн ЭЖБТ үч тажрыйбасынын минималдуу стандарттарына ылайык тойдурушат деп эсептелет, эгер алар сүттүн башка түрүн же сүт азыктарын аз өлчөмдө күнүнө 2-3 жолудан алышса, минималдуу сунуш кылынган жыштыктан көп тамактандырылышат, ошодой эле катуу жана жарым катуу тамак-аштарды 4 тамак-аш топторуна ылайык колдонушат, сүт/сүт азыктары тобу эсептелбейт.
6 Күнүнө эки жолу жана фабрикалык балдар арамашмалары, жаңы консерваланган жана порошоктолгон жандыктардын сүттөрү, йогурт менен кө тамактандырылган балдар (эмчек эмген жана эмчек эмбеген).
7 Балдар жаш курагына жана эмчек эмүүстатусуна ылайык 2-4-эскертүүлөрдө баяндалгандай тамак-аштардын күнүнө бир жолу сунушталган минималдуу санын кабыл алышат.

12.3. Балдардын аз кандуулугу

Аз кандуулук – кызыл кандуу дененин көлөмүнүн төмөндөшүн жана кандагы гемоглобиндин төмөнкү деңгээлин мүнөздөгөн абал. Гемоглобин ткандарга жана дене органдарына кычкылтекти жеткирүү үчүн керек. Дүйнөдөгү аз кандуулуктун болжолдуу жарымы темирдин жетишпестигинин натыйжасы болуп саналат. Темирдин жетишпестиги негизинен биосиңирүүчү темирди одоно колдонуунун натыйжасында, өзгөчө, темирге муктаждык көбөйгөн мезгилде (мисалы, кош бойлуулук кезинде же наристе кураクта) жана кан соруучу мителерден жана шистосомалык нифестациядан улам көп кан жоготкон мезгилде келип чыгат. Аз кандуулук темирдин, фолий кычкылдыгынын, B, B12 жана кызыл кандуу денени түзүү менен байланышкан айрым микроэлементтердин жетишпестигинин натыйжасында пайда болот. Балдар аз кандуулугу акыл-эстин өсүшү менен физикалык өнүгүүсүнүн токтолушу жана жогору оору мүмкүнчүлүгү жана өлүм менен ассоциацияланат. Аз кандуулук өзгөчө кош бойлуу аялдар үчүн баланы аз салмакта төрөөгө жана күтүүсүз төрөттөргө алып келген олуттуу көйгөй болуп саналат.

Аялдар жана анын 5 жашка чейинки балдар арасындагы аз кандуулуктун деңгээлин аныктоо КР МДИнин негизги бир компоненти болду. Аз кандуулуктун деңгээли кандагы гемоглобиндин, аз кандуулукту мүнөздөгөн азайган концентрациянын деңгээлин өлчөө жолу менен аныкталды. Гемоглобиндин концентрациясы HemoCue системасынын Hb201 анализаторунун жардамы менен өлчөндү. Гемоглобинди өлчөө үчүн капиллярдык кан бармактан бир жолу колдонулуучу аспаптын жардамы менен тешүү жолу аркылуу алынды. Алгачкы эки тамчы стерилденген марли тампону менен сүртүлүп, үчүнчү тамчысы аз кандуулуктун анализи үчүн алынды. 1-бөлүмдө айтылгандай, үйрөтүлгөн медицина кызматкери КР МДИ-2012нин ар бир интервью алуучу тобунда кошо жүрдү. Маалымдалган макулдук алынгандан кийин ар бир топтогу үйрөтүлгөн медицина кызматкери изилдөөгө туура келген респонденттердин арасында анализ жүргүздү. 4,317 (такталбаган сан) баладан аз кандуулукка анализ, 97 пайызынан гемоглобиндин деңгээли өлчөндү.

12.7-таблицада 6-59 айлык балдар арасындагы аз кандуулуктун жайымдуулугу көрсөтүлөт. Жыйынтыктар 4,178 (такталбаган сан) тестирлөө убагында катышкан, ата-энелери тестирлөөгө уруксат берген, гемоглобиндин деңгээли жетиштүү деп саналган балдардын анализине негизделди. Аз кандуулуктун деңгээли кандагы гемоглобиндин концентрациясынын негизинде ДССУнун иштелип чыккан критерийлерине (ДеМаер ж.б., 1989) ылайык оор, орто жана жеңил деп бөлүндү. Натыйжада гемоглобиндин деңгээли деңиз деңгээлинин бийиктигинен көз каранды өлчөнөт, бул жерде жүргүзүлгөн өлчөөлөргө ар бир кластер үчүн жыйналган деңиз деңгээлинин бийиктиги боюнча маалыматтардын негизинде оңдоолор киргизилди. Аз кандуулуктун деңгээли төмөнкүдөй түрдө бөлүштүрүлдү:

- Жеңил: гемоглобиндин концентрациясы 10.0-10.9 г/дл
- Орто: гемоглобиндин концентрациясы 7.0-9.9 г/дл
- Оор: гемоглобиндин концентрациясы 7.0 г/дл

12.7-таблицадагы жыйынтыктар Кыргыз Республикасында аз кандуулук балдардын арасында кеңири таралгандыгын көрсөтөт. Жалпысынан 6-59 айлык балдардын онунан төртөө (43 пайыз) аз кандуулуктун кандайдыр бир баскычы менен жабыркайт. Аз кандуулук менен жабыркаган балдардын дээрлик бардыгы аз кандуулуктун жеңил (бардык балдардын 22 пайызы), бардык балдардын 19 пайызы аз кандуулуктун орто формасы менен жабыркашат. 6-59 айлык балдардын бир пайызы гана аз кандуулуктун оор формасы менен жабыркашат.

Жакынкы медициналык-демографиялык изилдөөлөрдүн баалоосу менен салыштырганда 6-59 айлык балдардын арасындагы аз кандуулуктун таралуусу КР МДИ-2012де (43 пайызга) жогору Молдовадан (32 пайыз, 2005), Казакстанда (36 пайыз, 1999), Арменияда (37 пайыз, 2005) жана Азербайджанда (39 пайыз, 2006) бирок, Өзбекстан (49 пайыз, 2002) менен Түркмениянга (47 пайыз, 2000) караганда төмөн (НЦПМ) [Молдова] и ОРС Макро, 2006; Академия Профилактической медицины [Казахстан] и Макро Интернашнл, 1999; НСС [Армения] и др. 2012; (ГКС) [Азербайджан] и Макро Интернэшнл, 2008; Аналитический и Информационный центр, [Узбекистан] и др., 2004; НКЦОЗМРКЭ [Туркменистан] и ОРС Макро, 2001).

12.7-таблицада аз кандуулуктун таралуусу жаш курак менен азайышы көрүнүп турат; 48-59 айлык балдардын арасында аз кандуулук 6-23 айлык балдарга караганда эки эсе аз. Балдар менен кыздар

аз кандуулуктун баскычы менен бирдей деңгээлде жабыркашат (42 жана 43 пайыз). Айыл жеринде жашаган балдар (42 пайыз) сыяктуу эле шаар жериндеги балдар (45 пайыз) да, ушундай эле деңгээлде аз кандуулуктан жабыркашат. Аз кандуулуктун жайымдуулугу Талас жана Чүй облустарындагы балдардын (58-59 пайыз) арасында эң жогору, ал эми Ош шаарындагы жана Жалал-Абад облусундагы балдардын (26-28 пайыз) арасында эң төмөн. Аз кандуулуктун таралуусундагы айырмачылыктар эненин билим деңгээлинен жана жетиштүү жашоодон бир аз көз каранды.

12.7-таблица. Балдарда аз кандуулуктун жайымдуулугу

Аз кандуулугу бар деп бөлүнгөн 6-59 айлык балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Гемоглобиндин деңгээли боюнча аз кандуулуктун статусу				
	Аз кандуулук-тун каалаган бир түрү (<11.0 г/дл)	Жеңил аз кандуулук (10.0-10.9 г/дл)	Жай аз кандуулук (7.0-9.9 г/дл)	Оор аз кандуулук (< 7.0 г/дл)	Балдардын саны
Жаш курак, айлар менен					
6-8	54.8	25.8	27.7	1.4	213
9-11	59.4	27.6	28.8	3.0	275
12-17	57.8	25.6	28.5	3.6	480
18-23	55.1	25.1	29.1	0.9	456
24-35	44.7	22.7	21.0	1.0	879
36-47	32.8	20.8	11.2	0.8	868
48-59	25.6	17.2	7.9	0.5	800
Жынысы					
Эркек	42.2	21.6	19.3	1.3	2,042
Аял	43.0	23.0	18.6	1.4	1,929
Энелердин интервьюсунун статусу					
Сурамжыланган	43.0	22.5	19.0	1.4	3,425
Сурамжыланган эмес, бирок үй чарбасында	(38.2)	(12.1)	(21.6)	(4.6)	35
Сурамжыланган эмес, үй чарбасында да эмес [1]	39.9	21.4	18.0	0.5	511
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	44.5	23.0	19.9	1.7	1,052
Айыл	41.9	22.0	18.6	1.2	2,919
Облусу					
Ысык-Көл	49.2	26.5	20.3	2.4	384
Жалал-Абад	28.2	15.6	12.5	0.0	700
Нарын	48.6	17.5	27.0	4.1	182
Баткен	44.2	21.8	22.2	0.2	325
Ош	34.9	22.8	11.5	0.6	950
Талас	58.4	27.3	29.3	1.7	249
Чүй	58.5	26.2	30.7	1.6	627
Бишкек шаары	45.2	24.3	17.5	3.4	442
Ош шаары	25.6	13.9	11.5	0.2	111
Эненин билими[2]					
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	14
Негизги жалпы	36.7	22.8	13.5	0.5	366
Толук орто	43.0	22.6	19.4	0.9	1,622
Башталгыч/орто кесиптик	44.7	21.9	20.7	2.1	543
Жогору	44.4	22.2	19.7	2.5	911
Жетиштүү жашоо квинтили					
Эң төмөнкү	45.0	23.3	20.3	1.5	840
Экинчи	41.9	21.8	19.1	1.0	838
Орто	39.9	21.4	17.3	1.1	860
Төртүнчү	42.6	21.6	20.0	1.0	851
Эң жогору	44.0	24.0	17.6	2.4	583
Бардыгы	42.6	22.3	18.9	1.3	3,971

Эскертүү: Таблица интервью алдында үй чарбасында болгон жана аз кандуулукка тестирлөөдөн өткөн балдарга негизделген. Гемоглобиндин деңгээлине негизделген аз кандуулуктун жайымдуулугу ОКБнун формуласын колдонуу менен бийиктикке тургузулган (ЦКЗ, 1998). Грамм/децилитр (г/дл) гемоглобин. * белгиси 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] Энелери каза болгон балдарды катыйт.

[2] Суралбаган аялдар үчүн маалыматтар Үй чарбалар анкетасынан алынды. Энелери үй чарбасында катталбаган балдар кошулбайт.

Кыргыз Республикасында акыркы 15 жыл ичинде аз кандуулуктун деңгээлин өлчөө КР МДИ-2012нин жыйынтыктары жана КР МДИ-1997нин маалыматтарын салыштыруу жолу менен бааланды. КР МДИ-1997нин аз кандуулуктун таралуусу боюнча маалыматтар энелери суралган 3 жашка чейинки (0-35 айлык) балдардын арасынан жыйналды. Ошондуктан, эки изилдөөнүн аз кандуулук боюнча маалыматтарын салыштыруу максатында 2012-жылдагы жана 1997-жылдагы маалыматтар кайрадан эсептелинди жана Аялдар анкетасына жооп берген аялдарда төрөлгөн, суралган энеси менен жашаган 6-35 айлык балдар менен чектелди. Эки изилдөөнүн маалыматтарын салыштыруу 6-35 айлык балдар арасындагы аз кандуулуктун деңгээли акыркы он беш жыл ичинде өзгөрүлбөгөндүгүн көрсөтөт. КР МДИ-1997ге ылайык, Кыргыз Республикасындагы 6-35 айлык балдардын 52 пайызында аз кандуулук болгон, бирдей үлүштөгү көрсөткүч КР МДИ-2012де 52 пайыз (маалыматтар көрсөтүлгөн жок).

12.4. Балдар арасында микронутриенттерди кабыл алуу

Микронутриенттердин жетишсиздиги балдар ооруларынын жана өлүмдөрүнүн негизги себептеринин бири болуп саналат. Балдар микронутриенттерди тамак-аштардан, байымдуу азыктардан жана атайын кошулмалардан (фармакологиялык препарат) алат. КР МДИ-2012нин убагында А витаминине жана темирге бай тамак-аштарды колдонуу, 6-59 айлык балдардын дегельминтизациясынын абалы жөнүндө суроолор жыйналды. Ошондой эле үй чарбаларында ашкана тузундагы йоддун болушуна тестирлөө жүргүзүлдү.

12.8-таблицада 6-59 айлык балдардын арасындагы негизги микронутриенттерди колдонуу жөнүндө маалыматтар берилет. Таблицада 6-23 айлык, энелери менен чогуу жашаган, сурамжылоого чейинки күнү же түнү А витаминине жана темирге бай азыктарды колдонгон эң кичүү балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы көрсөтүлөт. Андан сырткары таблицада 6-59 айлык, изилдөө алдындагы алты ай ичинде мите курттарга каршы дарылык препараттарды алган жана изилдөө башталганга чейинки жети күн ичинде курамында темири бар кошулмаларды алган бардык балдардын үлүшү көрсөтүлөт. Ошондой эле таблицада 6-59 айлык, йоддолгон туз колдонгон үй чарбаларында жашаган балдар жөнүндө маалыматтар берилген.

12.4.1. Микроэлементтерге бай тамак-аштарды колдонуу

12.8-таблица 6-23 айлык балдардын үчтөн экиси изилдөөгө чейинки күнү же түнү А витаминине бай азыктарды колдонгонун көрсөтөт. А витаминине бай азыктарды колдонгон балдардын үлүшү, 6-8 айлык балдардын 35 пайызынан 18-23 айлык балдардын 81 пайызына чейин жаш курактын өсүшү менен көбөйөт. А витаминине бай азыктарды колдонуу эмчек эмбеген балдардын арасында жогору, анткени бул балдар эмчек эмген балдарга караганда жашы жагынан улуу. А витаминине бай азыктарды колдонуу региондон көз каранды олуттуу өзгөрөт: А витаминине бай азыктарды колдонгон балдардын үлүшү Ош облусунда (37 пайыз) эң төмөн, ал эми эң жогору үлүш Нарын облусунда (92 пайыз). А витаминине бай азыктарды колдонуудагы айырмачылыктар башка негизги мүнөздөмөлөр боюнча аз гана байкалат.

12.8-таблица. Балдар арасындагы микронутриттерди колдонуу

6-23 айлык энелери менен жашаган эң кичүү балдардын арасындагы изилдөө алдындагы күнү же түнү А витааминге бай тамактарды колдонгондордун пайызы, 6-59 айлык бардык балдардын арасындагы изилдөө алдындагы акыркы 7 күн ичинде курамында темири бар кошулмаларды алган балдардын пайызы, изилдөө алдындагы акыркы 6 айда антигельминттик дарылык каражаттарды алган жана 6-59 айлык бардык балдардын арасындагы йоддолгон туздун болушу тестирлөөсүнөн өткөн үй чарбаларында жашаган, йоддолгон тузу бар үй чарбаларында жашаган балдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012.

Негизги мүнөздөмөлөр	6-23 айлык эң кичүү балдардын арасындагы энелери менен жашагандар:			6-59 айлык бардык балдардын арасында:				6-59 айлык бардык балдардын арасындагы йоддолгон туздун болушу тестирлөөсүнөн өткөн үй чарбаларында жашаган
	Акыркы 24 саат ичинде А витааминге бай тамактарды колдонгондордун пайызы[1]	Акыркы 24 саат ичинде темирге бай тамактарды колдонгондордун пайызы[2]	Балдардын саны	Акыркы 7 күн ичинде курамында темири бар кошулма-ларды алгандар-дын пайызы	Акыркы 6 айда антигельминттик дарылык каражаттарды алгандардын пайызы[3]	Балдар-дын саны	Йоддолгон тузу бар үй чарбаларында жашагандардын пайызы[4]	Балдардын саны
Жаш курак, айлар менен								
6-8	34.8	29.6	225	12.8	2.7	230	93.1	227
9-11	55.6	51.5	259	14.1	7.4	263	94.1	261
12-17	76.4	70.2	409	12.1	5.8	426	94.9	420
18-23	81.1	76.4	343	11.0	7.5	406	95.7	404
24-35	na	na	na	13.1	7.6	793	94.6	791
36-47	na	na	na	9.2	7.6	768	96.2	761
48-59	na	na	na	8.1	7.9	668	95.3	662
Жынысы								
Эркек	64.8	59.0	659	11.9	8.1	1,822	94.9	1,808
Аял	66.8	62.5	577	10.1	6.1	1,732	95.3	1,719
Эмчек эмизүүнүн статусу								
Эмчек эмизүү	58.6	53.9	863	12.2	4.7	938	94.5	929
Эмчек эмизбөө	82.4	76.2	374	10.5	8.0	2,597	95.2	2,579
Өткөрүп жиберген	*	*	0	*	*	18	*	18
Эненин төрөгөндүгү жаш курагы								
15-19	(47.0)	(35.7)	34	(4.1)	(7.5)	37	(98.8)	36
20-29	64.6	59.9	770	10.7	6.9	2,037	94.9	2,021
30-39	70.3	64.2	378	10.5	7.7	1,244	94.7	1,239
40-49	61.6	61.6	55	17.1	5.9	235	97.8	229
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	65.4	61.5	339	10.5	6.3	1,040	97.2	1,038
Айыл	65.9	60.3	898	11.2	7.4	2,514	94.2	2,488
Облусу								
Ысык-Көл	78.4	64.6	118	11.3	6.7	340	99.4	333
Жалал-Абад	82.3	75.6	228	1.5	2.0	630	98.4	630
Нарын	92.4	90.5	48	8.3	4.9	151	98.8	151
Баткен	70.0	60.4	115	3.4	2.4	304	94.8	297
Ош	37.4	36.6	262	24.8	12.8	739	90.2	733
Талас	59.2	56.5	69	6.2	6.4	220	83.7	220
Чүй	71.2	65.2	217	9.2	9.1	584	97.1	579
Бишкек шаары	65.6	64.0	137	11.2	7.3	476	96.2	473
Ош шаары	59.3	56.7	43	14.5	4.6	109	98.6	109
Эненин билими								
Билими жок/башталгыч	*	*	5	*	*	18	*	18
Негизги жалпы	62.6	54.3	140	8.6	7.5	373	93.6	371
Толук орто	65.1	59.7	569	12.7	7.4	1,631	94.3	1,616
Башталгыч/орто кесиптик	69.1	64.7	188	7.1	4.5	577	96.3	575
Жогору	66.7	63.3	335	11.5	8.2	955	96.1	946
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	66.2	61.6	225	12.9	8.9	670	94.1	668
Экинчи	63.2	57.4	261	9.6	6.5	718	93.2	708
Орто	69.0	63.8	267	10.3	5.6	761	95.1	749
Төртүнчү	63.7	55.9	287	11.9	8.5	798	95.8	796
Эң жогору	67.3	66.3	196	10.3	5.8	607	97.4	605
Бардыгы	65.8	60.6	1,237	11.0	7.1	3,554	95.1	3,526

Эскертүү: Курамында темири бар препараттар жана мите курттарга каршы дарылык препараттар энелердин маалыматтарына негизделген. «Бардыгы» 6-59 айлык эмчек эмизүү жөнүндө маалыматтарды өткөрүп жиберген 29 баланы камтыйт. Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. * белгиси 25тен аз такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] Эт (анын ичинде, субпродуктулар), балык, тоок, жумуртка, ашкабак, сабыз, кызыл таттуу мурч, кочкул жашыл жалбырактуу жемиштер, курма, ж.б. А витаминге бай мөмө-жемиштерди камтыйт.

[2] Эт (анын ичинде, субпродуктулар), балык, тоок, жумурткану катыйт.

[3] Ичеги карын мите курттарынан дегельминтизация гельминттерге карата жасалат.

[4] Йоддолгон тузга тесттен өтпөгөн үй чарбаларындагы балдар кошулбайт.

Өлкө деңгээлинде 6-23 айлык балдардын 61 пайызы курамында темири бар азыктарды изилдөө жүргүзгөнгө чейинки 24 саат ичинде колдонушкан (12.8-таблица). Курамында темири бар азыктарды колдонуудагы негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды жаш курак жана регион боюнча эң көп айырмачылыктар менен байкалган А витамине бай азыктарды колдонуунун тажрыйбасы менен көп жагынан окшош.

Изилдөө башталганга чейинки 24 саат ичинде курамында темири бар азыктарды колдонгондордун үлүшү 6-8 айлык балдардын арасындагы 30 пайыздан 18-23 айлык балдардын арасындагы 76 пайызга чейин өзгөрөт. Ош облусундагы изилдөө башталганга чейинки 24 саат ичинде курамында темири бар азыктарды колдонгондордун үлүшү Жалал-Абад облусуна караганда эки эсе аз. Курамында темири бар азыктарды колдонуунун эң жогору деңгээли Нарын облусунда байкалат (91 пайыз).

12.4.2. Микронутриенттик кошулмалар

А витамини жана темир

КР МДИ-2012де А витамини жана темир кошулмаларын/препараттарын кабыл алуу жөнүндө маалыматтар жыйналды. А витамини боюнча маалыматтар көрсөтүлгөн жок, анткени А витаминин берүү Саламаттык сактоо министрлиги тарабынан көп колдоого алынбайт жана 2011-жылдан баштап А витамини Гүлазык кошулмасына алмаштырылган.

КР МДИ-2012де энелерден изилдөөгө чейинки акыркы 7 күн ичинде 5 жашка чейинки балдарынын курамында темири бар препараттарды колдонгондугу суралды. 12.8-таблица 6-59 айлык балдардын 11 пайызы изилдөөгө чейинки акыркы 7 күн ичинде курамында темири бар таблеткаларды кабыл алгандыгын иллюстрациялайт. Курамында темири бар таблеткаларды кабыл алуу негизги мүнөздөмолөрдөн көз каранды региондорду кошпогондо аз гана өзгөрөт. Курманда темири бар препараттарды кабыл алуу Ош облусундагы (25 пайыз) балдардын арасында башка региондорго караганда алда канча жогору.

Йоддолгон тузду тиричиликте пайдалануу

Миллион тузга 15 бөлүктү камтыган байымдуу туз йоддун жетишсиздигинин алдын алуу чарасы болуп саналат (МСКЙДЗ, ЮНИСЕФ и ВОЗ, 2001). Кыргыз Республикасындагы йоддолгон тузду колдонууну баалоо үчүн КР МДИ-2012нин программасына үй чарбаларындагы туз үчүн дайындалган, йодат калий менен байытылган тузду *MBI* тестирлөөсүн терүүнүн жардамы менен тестирлөө камтылган (Кыргыз Республикасында туз калий йодат менен йоддолот). *MBI* тестирлөөсүн терүү үчүн йоддун болушуна же жоктугуна сапаттуу баалоону камсыз кылат. Интервью алуучулар үй чарба мүчөлөрүнөн тамак үчүн колдонулган тузунан бир чай кашык берүүсүн сурап алышты. Эгер тестирлөөдө өңүн өзгөртпөгөн туздарга текшерүүчү эритмелер колдонулду. 12.8-таблицада йоддолгон туз колдонгон үй чарбаларында жашаган 6-59 айлык бардык балдар жөнүндө маалыматтар берилди. Өлкө боюнча алганда, балдардын 95 пайызы йоддолгон туз колдонгон үй чарбаларында жашашат. Балдардын топторунун арасында көп айырмачылыктар байкалбайт. Йоддолгон туз колдонгон үй чарбаларында жашаган балдардын пайызы Талас облусундагы 84 пайыздан Ысык-Көл, Нарын облустарындагы жана Ош шаарындагы 99 пайызга чейин өзгөрөт.

12.4.3. Дегельминтизация

Ичеги карын мите ооруларынын айрым түрлөрү аз кандуулукту пайда кылышы мүмкүн. Мите (Гельминт) сыяктуу мындай организмдерге карата мезгилдик дегельминтизацияны жүргүзүү балдардагы микронутриенттердин колдонуу статусун жакшыртышы мүмкүн. КР МДИ-2012де энелерден изилдөөгө чейинки 6 айдын ичинде 5 жашка чейинки балдарынын мите курттарга каршы дары каражаттарын алгандыгы суралды. Ушул маселе боюнча маалыматтарды интерпретациялап, Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги балдарга мезгилдик дегельминтизация жүргүзүү сунушталбагандыгын белгилеп кетүү керек. 12.8-таблица улуттук деңгээлде 6-59 айлык балдардын 7 пайызы изилдөөгө

чейинки 6 айдын ичинде мите курттарга каршы дарылык каражаттарды алышкандыгы көрсөтүлөт. Дегельминтизация жүргүзүлгөн балдардын пайызы жаш курактын өсүшү менен 6-8 айлык балдардын арасында 3 пайыздан 18-59 айлык балдардын арасындагы 8 пайызга чейин көбөйөт. Эмчек эмген балдар эмчек эмбеген балдарга караганда мите курттарга каршы дарылануудан аз өтүшөт (5 жана 8 пайыз). Шаар жана айыл жериндеги балдардын ортосунда анча чоң эмес айырмачылыктар байкалат, ошол эле убакта мите курттарга каршы дарылануу камсыздоодо облустар боюнча Жалал-Абад жана Баткен облустарындагы 2 пайыздан Ош облусундагы 13 пайызга чейин олуттуу айырмачылыктар белгиленет.

12.5 Йоддолгон тузду тиричиликте колдонуу

Үй чарбаларында колдонулган туз калктын саламаттыгынын йод жетишсиздик оорулары (ЙЖО) менен байланышкан көйгөйлөрүн алдын алуу максатында тамак-аштарды йод менен байытуу эң көп таралган каражат болуп саналат. Кыргыз Республикасында Өкмөт тузду йоддо жана унду байытуу жолу менен жарандардын арасында йод жетишсиздигинин жайымдуулугун алдын алуу жана кыскартуу боюнча улуттук мыйзамдарды иштеп чыгып кабыл алды (200-жылы кабыл алынган йод жетишсиздигин алдын алуу боюнча №40 мыйзам, 2005-жылы №113 менен өзгөртүүлөр киргизилген, КРнын Өкмөтүнүн “Буудай унун байытуу менен алектенген ун заводдорунун тизмесин бекитүү жөнүндө” 2004-жылдагы токтому жана Жогору Кеңеш тарабынан 2009-жылы кабыл алынган унду байытуу боюнча №78 мыйзамы) (Бүткүл Дүйнөлүк Банк, 2013). Дүйнөлүк Саламаттык Сактоо Уюмунун маалыматтары боюнча өлкөдөгү йоддолгон туз жөнүндөгү программалар йод жетишсиздиги менен күрөшүүдө жакшы жыйынтыктарды берди деп эсептесе болот, эгерде калктын 90 пайызы йоддолгон тузду колдонсо.

12.9-таблицада йоддолгон тузду колдонгон үй чарбаларынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды үлүшү көрсөтүлгөн. Жогоруда айтылгандай, КР МДИнин интервью алуучулары ар бир үй чарбасында тамак-аш тузундагы йоддун болушун аныктоо үчүн экспресс ыкманы колдонуп, аталган жыйынтыктарды алышты. Жалпысынан үй чарбаларынын 99 пайызы тузунун үлгүсүн тестирлөөдөн өткөрүштү жана бул үй чарбаларынын 97 пайызында йоддолгон туздун болгондугу аныкталды. Эң олуттуу айырмачылыктар облустарда байкалат. Йоддолгон тузду колдонгон үй чарбаларынын эң көп үлүшү Ысык-Көл облусунда (100 пайызга жакын), ошол эле убакта бул көрсөткүч Талас облусунда эң төмөн (83 пайыз).

12.9-таблица. Үй чарбасында йоддолгон туздун болушу

Бардык үй чарбаларынын арасындагы тузу тестирлөөдөн өткөн үй чарбаларынын пайызы, тузу жок үй чарбаларынын пайызы, туз тестирлөөсү өткөн үй чарбаларынын йоддолгон туздун деңгээли боюнча пайыздык бөлүнүшү (миллионго бир бөлүк же бөлүк/млн.) жана йоддолгон туз колдонгон үй чарбаларынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бардык үй чарбалары, пайыз			Тузу тестирлөөдөн өткөн үй чарбалары:	
	Тузга өткөрүлгөн тестирлөө	Үй чарбасында тузу жоктор	Үй чарбаларынын саны	Йоддолгон тузду колдонуучулардын пайызы	Үй чарбаларынын саны
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	98.7	1.3	3,105	97.5	3,065
Айыл	99.2	0.8	4,935	96.0	4,895
Облусу					
Ысык-Көл	98.6	1.4	756	99.5	746
Жалал-Абад	99.9	0.1	1,221	98.5	1,219
Нарын	99.3	0.7	363	99.0	360
Баткен	98.5	1.5	549	95.9	540
Ош	98.9	1.1	1,320	92.8	1,306
Талас	99.7	0.3	332	82.8	330
Чүй	99.4	0.6	1,649	98.4	1,640
Бишкек шаары	97.9	2.1	1,478	97.1	1,447
Ош шаары	99.7	0.3	373	99.1	372
Жетиштүү жашоо квинтили					
Эң төмөнкү	99.6	0.4	1,276	95.1	1,270
Экинчи	99.2	0.8	1,368	95.5	1,357
Орто	99.1	0.9	1,504	96.1	1,491
Төртүнчү	99.3	0.7	1,750	97.5	1,738
Эң жогору	98.2	1.8	2,142	97.9	2,104
Бардыгы	99.0	1.0	8,040	96.6	7,960

12.6 АЯЛДАРДЫН ТАМАКТАНУУСУНУН СТАТУСУ

Кош бойлуулуктун алдындагы дене салмагынын төмөнкү индекси жана аялдардын кыска бойлуулугу кош бойлуулуктардын эне үчүн да, бала үчүн да каалоосуз бүтүшү коркунучунун белгилүү фактору болуп саналат. Чоң балдар арасында дененин ашыкча салмактуулугунун жайылышы өнүккөн өлкөлөрдөгү чоң көйгөй болуп келүүдө. Ашыкча салмактуу адамдар ден соолугу менен байланышкан кеңири спектрдеги көйгөйлөргө жакын болуп, анын ичинде диабет, жүрөк оорулары, ошондой эле аялдар арасында төрөттөрдүн жагымсыз бүтүшү. Ошону менен бирге, көптөгөн өлкөлөрдө басымдуу көйгөй болуп тамактануу өнөкөт энергетикалык жетишсиздик бойдон калууда, чоңдор арасында ДМИнин маанисин 18,5 тен төмөн белгини мүнөздөп, эмгек өндүрүмдүүлүгүнүн төмөндөшүнө алып келүүдө.

КР МДИ-2012де балдардын бойлорун өлчөгөн (Shorr өндүрүшүнүн бой өлчөгүчү жана SECA сандык салмак) шаймандары колдонулуп, КР МДИ-2012де 15 жаштан 49 жашка чейинки бардык аялдардын бойлору жана салмагы боюнча маалыматтар жыйналды. Бул маалыматтардын жардамы менен тамактануунун абалынын эки көрсөткүчү алынды: бой жана дене салмагынын индекси (ДМИ). Энелердин бойу менен жамбаш сөөгүнүн ортосундагы катышты эске алып, аялдардын бойлору жөнүндө маалыматтар төрөттөгү кошумча оорулардын пайда болуш коркунучун болжолдоо үчүн колдонууга болот. Дененин аз салмагы менен бала төрөө коркунучу кыска бойлуу аялдардын арасында жогору. Энелердеги бойдун критикалык кыска белгиси кыска бойлуулуктун себептери боюнча коркунучтарга кабылуу деп эсептелет, кыска бойлор 140 см ден 150 см ге чейин болот. ДМИ арыктыкты же семиздикти өлчөө үчүн колдонулат жана килограммдагы дененин салмагы метрдеги бойдун квадратына бөлүү жолу менен аныкталат (кг/м^2). ДМИнин 18,5 тен төмөн белгиси арыктыкты же дененин салмагынын курч жетишсиздигин аныктоо үчүн колдонулат. ДМИнин 25 же андан жогору деңгээлдеги белгиси дененин

ашыкча салмагын аныктайт, эгер ДМИнин белгиси 30га барабар же андан жогору болсо, бул семиздик деп эсептелинет.

12.10-таблица 15 жаштан 49 жашка чейинки 8072 аял үчүн бойдун анализин, ошол эле убакта ДМИ анализи 7423 аялга негизделгенин көрсөтөт. Таблицага бойу же/жана денесинин салмагы жөнүндө эч кандай маалымат алынбаган аялдар жана ДМИ саналбаган кош бойлуу же эки ай мурун төрөгөн аялдар кирбейт.

Жалпысынан аялдардын бир пайызы гана бойу боюнча 145 тен төмөн категориясына туш келишет.

12.10-таблица. Аялдардын тамактануусунун статусу

15-49 жаштагы аялдар арасындагы бойлору 145 см ден кыска болгон, дененин салмагынын орточо индексиндеги аялдардын пайызы жана дененин салмагынын аныкталган деңгээлиндеги аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бой		Дененин салмагынын индекси [1]								
	145 см ден кыска аялдар-дын саны	Аялдар-дын саны	Дененин салмагы-нын орточо индекси (ДМИ)	18.5-24.9 (Норма, бардыгы)	<18.5 (Арык, бардыгы)	17.0-18.4 (Орто арык)	<17 (Орто жана абдан арык)	>=25.0 (дененин ашыкча салмагы же семиздик, бардыгы)	25.0-29.9 (дененин ашыкча салмагы)	>=30.0 (Семиз-дик)	Аялдар-дын саны
Жаш курак											
15-19	1.0	1,599	20.8	76.4	17.8	13.2	4.6	5.8	5.2	0.6	1,550
20-29	0.4	2,751	22.5	73.6	7.9	5.6	2.3	18.4	15.3	3.1	2,295
30-39	0.4	1,924	25.4	49.4	2.7	1.8	0.9	47.8	33.2	14.6	1,792
40-49	0.5	1,797	27.9	26.5	1.8	1.2	0.7	71.6	40.9	30.7	1,786
Жашаган жеринин тиби											
Шаар	0.3	3,019	23.8	59.9	8.1	6.0	2.1	32.1	22.1	9.9	2,802
Айыл	0.7	5,053	24.4	55.3	6.8	4.7	2.1	37.9	24.6	13.3	4,621
Облусу											
Ысык-Көл	0.5	640	24.7	53.9	7.2	5.9	1.3	38.9	23.6	15.3	581
Жалал-Абад	0.9	1,294	23.6	58.3	10.3	5.8	4.6	31.4	23.1	8.3	1,195
Нарын	0.3	276	24.4	55.2	5.3	4.4	0.9	39.5	30.4	9.1	250
Баткен	1.2	610	23.9	57.7	7.2	5.6	1.6	35.1	25.6	9.4	552
Ош	0.3	1,624	24.4	54.5	5.2	4.5	0.7	40.3	26.5	13.8	1,469
Талас	0.4	357	24.8	52.8	5.2	3.4	1.8	42.0	26.5	15.5	317
Чүй	0.8	1,410	24.8	55.1	6.2	4.1	2.2	38.6	22.3	16.3	1,320
Бишкек шаары	0.2	1,552	23.5	62.2	9.0	6.7	2.2	28.8	19.3	9.5	1,460
Ош шаары	0.3	309	23.7	58.8	5.6	4.8	0.8	35.7	26.9	8.8	277
Эненин билими											
Билими жок/ башталгыч	(0.0)	35	(25.2)	(69.4)	(1.9)	(1.9)	(0.0)	(28.7)	(15.9)	(12.8)	28
Негизги жалпы	1.3	1,120	22.2	67.6	13.4	9.5	3.9	19.0	14.5	4.5	1,043
Толук орто	0.4	3,430	24.5	53.4	6.6	4.8	1.8	40.0	26.3	13.6	3,145
Башталгыч/орто кесиптик	1.0	1,335	25.5	48.4	5.0	3.9	1.1	46.6	28.5	18.1	1,247
Жогору	0.2	2,152	23.7	62.6	6.5	4.4	2.2	30.8	21.3	9.5	1,960
Жетиштүү жашоо квинтили											
Эң төмөнкү	0.5	1,429	24.5	53.1	6.9	4.8	2.0	40.1	25.1	15.0	1,285
Экинчи	0.8	1,459	24.5	53.5	7.1	5.2	1.9	39.5	26.2	13.3	1,341
Орто	0.9	1,512	24.0	58.5	7.1	4.7	2.4	34.4	23.4	11.0	1,382
Төртүнчү	0.6	1,635	24.3	56.9	6.4	4.5	1.8	36.7	24.7	11.9	1,514
Эң жогору	0.2	2,036	23.6	61.3	8.5	6.4	2.1	30.2	20.3	10.0	1,901
Бардыгы	0.6	8,072	24.1	57.0	7.3	5.2	2.1	35.7	23.7	12.0	7,423

Эскертүү: Дененин салмагынын индекси (ДМИ) килограммдагы дененин салмагын метрдеги бойдун квадратына кг/м2ка бөлүү жолу менен эсептелди. Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.

[1] Кош бойлуу жана эки ай мурун төрөгөн аялдар кошулбайт

Аялдардын жарымынан көбү (57 пайыз) нормалдуу салмакка, 7 пайызы дененин жетишпеген салмагына же арык (ДМИ 18,5 тен төмөн белгиси) жана үч пайызынан көбүрөгү ашыкча салмакка же семиздик (ДМИ 25 же андан жогору) менен жабыркашат. 15 жаштан 49 жашка чейинки ДМИнин нормасында категориясына кирген аялдар үчүн орто ДМИ 24,1ди түздү.

ДМИны негизги мүнөздөмөлөрү боюнча бөлүштүрүүдө талашсыз айырмачылыктар байкалат. 15-19 жаштагы аялдар (18 пайыз), башка жаш курактык топторго (2-8пайыз), салыштырмалуу көбүнчө арык болушат же дененин жетишсиз салмагына ээ. Тескерисинче, ашыкча салмактагы аялдардын үлүшү жаш курактын өсүшү менен көбөйөт: 40-49 жаштагы аялдардын онунан төртөө (41 пайыз) ашыкча салмакка ээ, 31 пайызы семиздик менен жабыркашат. Айыл жериндеги аялдар ашыкча салмактуулукка же семиздикке шаар жериндеги аялдарга караганда көп кабылышат (38 пайыз жана 32 пайыз). Облустар боюнча арык аялдардын үлүшү аз гана өзгөрөт бирок, ашыкча салмактагы же семиздик менен жабыркаган аялдардын пайызы Бишкек шаарындагы 19 пайыздан Нарын облусундагы 30 пайызга чейин өзгөрөт. Семиздик Ысык-Көл, Ош, Талас жана Чүй облустарындагы (14-16 пайыз) аялдарда башка региондордогу аялдарга (8-10 пайыз) караганда көп жолугат. Жалпы негизги билими бар аялдар көбүнчө арык келишет жана ашыкча салмактуулукка же семиздикке жогорку билимдүү аялдарга караганда аз кабылышат. Демек, жетиштүү жашоонун эң жогору квинтилиндеги аялдар көбүнчө арык келишет жана ашыкча салмактуулукка же семиздикке аз камсыздалган үй чарбаларындагы аялдарга караганда аз кабылышат.

КР МДИ-1997нин маалыматтары менен салыштырганда 15 жаштан 49 жашка чейинки арык деп саналган (ДМИ < 18,5) кош бойлуу аялдардын үлүшү өзгөргөн жок (1997-ж. жана 2012-ж. 7 пайыздан), ошол эле убакта семиздик менен жабыркаган (ДМИ > 30) аялдардын үлүшү 1997-жылдагы 9 пайыздан 2012-жылдагы 12 пайызга чейин бир канча эсе өстү (НИИАП и Макро Интернашнл, 1998).

12.7 Аялдардын аз кандуулугу

Алсыздык, чарчоо жана ооруларга каршы туруунун төмөндүгүнөн башка, аз кандуулук кош бойлуу аялдар үчүн күтүүсүз төрөткө жана наристенин төрөлгөндөгү аз салмактуулугуна алып келген олуттуу көйгөй болушу мүмкүн. КР МДИ-2012де үй чарбаларында сурамжыланган 15 жаштан 49 жашка чейинки бардык аялдарга аз кандуулук үчүн кан анализин тапшыруу сунушталды. Изилдөөгө катышканга чейин ар бир респондентке аз кандуулук үчүн кан анализин тапшырууга катышпоо укугу берилди жана кан тамчыларын алуу үчүн өзүнүн жана балдарынын макулдугун берери суралды. Аялдардын 97 пайызы гемоглобинди өлчөөгө катышышты.

12.11-таблицада 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар арасындагы деңиз деңгээлинин бийиктиги жана чылым чегүү статусуна түзөтүлгөн гемоглобиндин деңгээлинин негизинде аз кандуулуктун жайымдуулугу жөнүндө маалыматтар берилет. Бийиктикке жана чылым чегүү статусуна түзөтүүлөр Ооруларды көзөмөлдөө борборунун (мындан ары- ОКБ) иштеп чыгарган критерийлерине ылайык аткарылды (ОКБ, 1989).

Кыргыз Республикасындагы аялдардын 35 пайызы аз кандуулук менен жабыркайт: аялдардын көпчүлүгү (26 пайыз) аз кандуулуктун жеңил, 8 пайызы орто жана 1 пайызы оор формасына ээ. Жакында болуп өткөн Медициналык-демографиялык изилдөөлөрдүн көрсөткүчтөрү менен салыштырмалуу 2012-жылдагы Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын (35 пайыз) арасындагы аз кандуулуктун жайымдуулугу Арменияга (25 пайыз, 2005) Молдовага (28 пайыз 2005), Азербайжанга (37 пайыз, 2006) жана Казакстанга (36 пайыз, 1999) караганда жогору, бирок Түркмөнстанга (47 пайыз, 2000) караганда төмөн (НСС [Армения] и др., 2012; НЦПМ[Молдова] и ОРС Макро, 2006; ГКС[Азербайджан] и Макро Интернэшнл, 2008; Академии профилактической медицины[Казахстан] и Макро Интернэшнл, 1999; НКЦОЗМРКЭ [Туркменистан] и ОРС Макро, 2001).

12.11-таблицада аз кандуулуктун деңгэлинин көрсөткүчү жалпысынан жаш курагына жараша төмөндөшү көрсөтүлөт. Аз кандуулуктун жалпы деңгээли аялдардын энелик статусунан көз каранды болуп маанилүү көп деле өзгөрбөйт. Ошого карабастан, аз кандуулуктун жеңил же орто баскычтарындагы аялдардын статусунун көз карандылыгында пайыздардын айырмачылыктары кездешет. Аз кандуулуктун жеңил формасынын жайымдуулугу эмчек эмизген аялдардын (31 пайыз), кош бойлуулар арасында (18 пайыз) же кош бойлуу эмес, бала эмизбеген аялдардын (26 пайыз) арасына караганда жогору. Аз кандуулуктун орто формасынын жайымдуулугу кош бойлуу аялдардын (19 пайыз)

арасында, эмчек эмизген же кош бойлуу, бирок эмчек эмизбеген (8 пайыз) же башка бир социалдык-экономикалык топтордогу аялдарга караганда эки эсе жогору. Ысык-Көл жана Талас облустарында жашаган аялдар (51 жана 41 пайыз) башка региондордо жашаган аялдарга (17-39 пайыз) салыштырмалуу аз кандуулукка көп кабылышат. Аз кандуулуктун башка негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды жайымдуулугу көп деле маанилүү өзгөрүлбөйт.

КР МДИ-1997 менен КР МДИ-2012де алынган аз кандуулуктун көрсөткүчтөрүн салыштыруу акыркы он беш жыл ичинде 15 жаштан 49 жашка чейинки курактагы бардык аялдардын арасындагы аз кандуулуктун жайымдуулугу 1997-жылдагы 38 пайыздан 2012-жылдагы 35 пайызга чейин төмөндөгөндүгүн күбөлөндүрөт (НИИАП и Макро Интернашнл, 1998).

12.11-таблица. Аялдар арасындагы аз кандуулуктун жайымдуулугу

Аз кандуулугу бар 15-49 жаштагы аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Кош бойлуу эмес	Гемоглобиндин деңгээли боюнча аз кандуулуктун статусу				Аялдардын саны
		Каалаган бир түрү	Жеңил	Орто	Оор	
		<12.0 г/дл	10.0-11.9 г/дл	7.0-9.9 г/дл	< 7.0 г/дл	
	Кош бойлуу	<11.0 г/дл	10.0-10.9 г/дл	7.0-9.9 г/дл	< 7.0 г/дл	
Жаш курак						
15-19		34.5	27.7	6.4	0.5	1,576
20-29		38.3	28.2	9.5	0.7	2,729
30-39		37.9	27.7	9.4	0.7	1,914
40-49		28.3	19.5	7.5	1.4	1,782
Төрөлгөн балдардын саны						
0		34.8	26.7	7.6	0.5	2,659
1		36.3	26.3	9.2	0.7	1,168
2-3		36.1	26.6	8.9	0.6	2,586
4-5		34.3	24.4	8.5	1.3	1,348
6+		30.0	19.1	7.9	3.0	240
Эне статусу						
Кош бойлуу		37.8	18.2	19.0	0.6	540
Эмчек эмизет		39.2	30.9	7.7	0.6	1,300
Эч кандай		34.2	25.7	7.6	0.9	6,162
ЖИС колдонуу						
Ооба		38.5	27.5	9.4	1.5	1,176
Жок		34.7	25.8	8.2	0.7	6,825
Чылым чегүү статусу						
Чылым чегет/тамеки		28.5	21.3	5.8	1.4	220
Чекпейт		35.4	26.2	8.5	0.8	7,781
Жашаган жеринин тиби						
Шаар		34.2	24.7	8.8	0.7	3,007
Айыл		35.8	26.8	8.2	0.8	4,995
Облусу						
Ысык-Көл		50.9	29.0	19.1	2.8	635
Жалал-Абад		29.8	24.4	4.9	0.5	1,289
Нарын		39.0	26.0	11.9	1.0	275
Баткен		31.6	22.6	8.0	1.0	603
Ош		33.3	26.3	6.5	0.5	1,614
Талас		41.4	29.1	10.2	2.0	356
Чүй		39.2	29.7	8.9	0.6	1,372
Бишкек шаары		34.7	25.7	8.6	0.5	1,549
Ош шаары		17.4	14.1	3.4	0.0	308
Билими						
Билими жок/ башталгыч		(34.6)	(20.4)	(14.1)	(0.0)	35
Негизги жалпы		33.0	26.3	6.2	0.5	1,100
Толук орто		35.6	26.3	8.4	0.9	3,408
Башталгыч/орто кесиптик		36.8	25.9	10.0	0.9	1,327
Жогору		34.9	25.6	8.5	0.8	2,133
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү		38.8	27.3	10.8	0.7	1,421
Экинчи		35.6	27.2	7.6	0.7	1,453
Орто		35.0	26.2	7.7	1.2	1,504
Төртүнчү		35.1	25.6	8.4	1.1	1,595
Эң жогору		32.7	24.5	7.9	0.4	2,029
Бардыгы		35.2	26.0	8.4	0.8	8,001

Эскертүү: Бийиктикке оңдоолор жана чылым чегүүнүн статусу белгилүү болсо, ОКБнун (ОКБ, 1989) формуласына ылайык аткарылат. Бийиктикке оңдоолор жана чылым чегүүнүн статусу ОКБнун формуласына ылайык белгилүү болуп жасалмак (ЦКЗ, 1989). Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.

12.8 ЭНЕЛЕРДИН АРАСЫНДА АЗЫКТАНДЫРУУЧУ МИКРОЭЛЕМЕНТТЕРДИ КОЛДОНУУ

Аялдардын микронутриенттерди жетишерлик түрдө кабыл алуусу аялдардын өздөрүнө да, балдарына да жакшы таасирин тийгизет. Эмчек эмген балдар энелери кабыл алган микронутриенттерден, өзгөчө А витамининен пайда алышат. Кош бойлуулук кезиндеги курамында темири бар кошулмалар/препараттар аз кандуулукка кабылуу мүмкүндүгүн азайтат. Йоддун жетишсиздиги кош бойлуулуктун бойдон түшүү, өлүү төрөлүү сыяктуу бир катар жагымсыз учурлар менен бүтүшүнө жана түйүлдүктүн баш мээсинин калыптануусундагы бузулууларга, балдардын тубаса жүрөк ооруларына алып келүү менен байланышкан.

А витамининин жетишсиздиги төрөттөн кийинки биринчи 6-8 жумалыкта А витамининин жогорку дозасын (200,000 МЕ) берүү жолу менен алдын алынат (аял кош бойлуу болуудан коркпой калганда). А витамининин жогорку дозасын (200,000 МЕ) кабыл алуунун натыйжасында келип чыккан кошумча эффекттерден (тубаса дефекттер) улам кош бойлуу аялдарга А витамининин жогорку дозасы бар кошулмаларды берүүгө болбойт. Ошондой эле Саламаттык сактоо министрлиги 2011-жылдан бери төрөттөн кийинки биринчи 6-8 жумалыкта А витамини бар кошулмаларды колдонууну колдобогондугун белгилеп кетүү керек.

КР МДИ-2012нин убагында акыркы беш жыл ичинде төрөгөн 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардан эң акыркы балдарына төрөттөн кийинки эки ай ичинде А витамини бар кошулмаларды колдонгондугу суралып маалыматтар жыйналды. 12.12-таблицасы жалпысынан 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын жарымы А витамини бар кошулмаларды алгандыгын иллюстрациялайт. Бул көрсөткүч аялдардын жаш курагынын өсүшү менен тенденцияга ээ. А витамининин төрөттөн кийинки дозасын алган аялдардын эң жогору пайызы Ош шаарында (77 пайыз), ал эми эң төмөнкү пайызы Жалал-Абад облусунда (20 пайыз). А витамининин төрөттөн кийин колдонуу аялдардын билим деңгээли менен негизги жалпы билими бар аялдардын арасындагы 44 пайыздан жогорку билимдүү аялдардын арасындагы 54 пайызга чейин көбөйөт. Жетиштүү жашоонун эң жогору квинтилиндеги энелер (58 пайыз) башка квинтилдеги энелерге караганда А витаминин көп колдонушат.

КР МДИ-2012де сурамжылоо башталганга чейинки акыркы беш жыл ичинде төрөгөн 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардан кош бойлуулук кезинде курамында темири бар препараттарды жана фолий кычкылдыгын колдонгондугу жөнүндө маалыматтар жыйналды. Темирди колдонуу боюнча маалыматтарды алуу үчүн аялдардан акыркы баласынын кош бойлуулук кезинде курамында темири бар препараттарды жана фолий кычкылдыгын бирөөлөр бергендиги же өздөрү сатып алгандыгы боюнча суроолор берилди. Бул суроого оң жооп берген аялдардан курамында темири бар препараттарды жана фолий кычкылдыгын күнүнө канча ирет колдонгондугу тууралуу сурадык. Суроолордун окшош терүүлөрү фолий кычкылдыгын колдонуу боюнча маалыматтарды алуу үчүн колдонулду.

12.12-таблицада аялдардын 44 пайызы гана изилдөө алдындагы акыркы беш жыл ичинде төрөлгөн акыркы балдарынын кош бойлуу кезинде курамында темири бар таблеткаларды же сиропторду колдонгондугун көрсөткөн. Мындан сырткары курамында темири бар препараттарды кабыл алган аялдардын көпчүлүгү жогорудагы препараттарды 60 күндөн аз эмес убакыт алышкан, аялдардын 2 пайызы гана жогорудагы препараттарды 90 же андан көп күн алышканын айтышкан. Кош бойлуулук кезинде курамында темири бар кошулмаларды алуу 20-29 жана 30-39 жаштагы Нарын облусунын жашоочуларынын жана жогорку билимдүүлөрдүн өкүлдөрүнүн арасында көп кездешкен.

Фолий кычкылдыгы бар таблеткалардын курамында темири бар препараттарга караганда бир канча аз колдонулат. Аялдардын 37 пайызы изилдөө алдындагы акыркы беш жыл ичинде төрөлгөн акыркы балдарынын кош бойлуу кезинде фолий кычкылдыгы таблеткалардын кабыл алышкан. Аялдардын көпчүлүгү фолий кычкылдыгын 60 күн ичинде кабыл алышса, 3 пайызы 60-89 күн, бир пайызы гана 90 же андан көп күн кабыл алышкан (маалыматтар көрсөтүлгөн жок). Фолий кычкылдыгын эң көп колдонгон аялдардын пайызы Ысык-Көл облусунда жана Бишкек шаарында (47 пайыздан), ал эми эң төмөн пайыз Баткен облусунда (17 пайыз).

Темир жана фолий кычкылдыгын кабыл алуу боюнча суроолорго кошумча изилдөө алдындагы акыркы беш жыл ичинде тирүү төрөгөн аялдардан мите курттарга каршы дарыларды колдонгондугу суралды. 12.12-таблицада көрсөтүлгөндөй, аялдардын 8 пайызы гана изилдөө алдындагы акыркы беш жыл ичинде төрөлгөн акыркы балдарынын кош бойлуу кезинде фолий кычкылдыгын кабыл алышкан. Мите курттарга каршы дарылык каражаттарды кабыл алуу шаар жеринде жашаган (12 пайыз), Нарын облусундагы (19 пайыз), Бишкек шаарындагы (18 пайыз) жана билимдин, жетиштүүжашоонун эң жогору деңгээлиндеги (10 жана 12 пайыз) аялдарда эң көп жайылган. Мите курттарга каршы дарылык каражаттарды кабыл алган аялдардын салыштырмалуу төмөнкү үлүшү тең калууну жаратпайт, анткени Кыргыз Республикасында кош бойлуу кезде аларды мурункудай колдонуу сунушталбайт.

Жыйынтыгында, 12.12-таблицада изилдөө алдындагы акыркы беш жыл ичинде төрөлгөн 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 95 пайызы йоддолгон туз колдонгон үй чарбаларында жашагандыгы көрсөтүлөт. Йоддолгон туз колдонгон үй чарбаларында жашаган энелердин эң жогору пайызы Ысык-Көл облусунда (100 пайыз), эң аз пайызы Талас облусунда (83 пайыз) белгиленет. Йоддолгон туз колдонгон үй чарбаларында жашаган аялдардын үлүшү билимдин жана жетиштүү жашоонун деңгээлинен түз көз каранды болот, бирок айырмачылыктар көп деле байкалбайт.

12.12-таблица. Энелердин арасында микронутриенттерди колдонуу

Изилдөөгө чейин беш жыл ичинде төрөгөн, баласы бар 15-49 жаштагы аялдардын арасында төрөттөн кийинки алгачкы эки ай ичинде А витамининин дозасын алгандардын пайызы, акыркы баласынын кош бойлуу кезинде курамында темири бар таблеткаларды же сиропторду алган аялдардын колдонгон күндөрүнүн саны пайыздык бөлүнүшү, акыркы баласынын кош бойлуу кезинде курамында фолий кычкылдыгы бар таблеткаларды колдонгон аялдардын пайызы, акыркы баласынын кош бойлуу кезинде мите курттарга каршы каражаттарды алган аялдардын пайызы жана акыркы беш жыл ичинде төрөгөн, баласы бар 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы тузу тестирлөөдөн өткөн үй чарбасында жашагандардын пайызы, йоддолгон тузу бар үй чарбаларында жашагандардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012.

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөттөн кийин А витаминин дозасын алгандардын пайызы[1]	Изилдөөгө чейин беш жыл ичинде төрөгөн, баласы бар аялдардын арасында: Акыркы баласынын кош бойлуу кезинде курамында темири бар таблеткаларды же сиропторду алган аялдардын колдонгон күндөрүнүн саны						Акыркы баласынын кош бойлуу кезинде курамында фолий кычкылдыгы бар таблеткалар-ды колдонгон аялдардын пайызы	Акыркы баласынын кош бойлуу кезинде мите курттарга каршы каражаттарды алган аялдардын пайызы	Аялдардын саны	Акыркы беш жылда төрөгөн жана тузу тестирлөөдөн өткөн үй чарбасында жашаган аялдардын арасында:	
		Колдонгон эмес	<60	60-89	90+	Билбейт/ Өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы				Йоддолгон тузу бар үй чарбаларында жашагандар-дын пайызы[2]	Аялдардын саны
Жаш курак												
15-19	34.0	65.3	26.2	5.5	3.0	0.0	100.0	23.1	6.0	66	96.9	65
20-29	48.9	52.7	38.7	5.4	2.6	0.5	100.0	38.9	8.7	1,657	95.0	1,645
30-39	51.3	56.5	34.7	5.6	2.1	1.1	100.0	36.3	6.5	1,069	95.0	1,064
40-49	57.9	60.8	34.1	3.4	1.3	0.3	100.0	32.3	7.6	222	97.7	218
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	53.8	54.7	36.0	6.1	2.0	1.1	100.0	40.4	11.6	935	96.8	932
Айыл	48.4	55.0	37.0	5.0	2.4	0.6	100.0	35.7	6.1	2,079	94.5	2,059
Облусу												
Ысык-Көл	64.7	48.8	45.4	3.7	1.6	0.5	100.0	47.4	9.3	284	99.6	277
Жалал-Абад	19.8	60.5	32.6	4.5	0.4	1.9	100.0	38.2	2.5	547	98.7	547
Нарын	29.7	35.5	49.8	10.9	3.4	0.3	100.0	42.6	19.2	125	98.2	125
Баткен	39.0	46.2	45.3	5.5	2.8	0.2	100.0	17.0	1.3	260	94.6	254
Ош	69.2	58.7	34.2	5.5	1.1	0.5	100.0	44.4	7.3	605	90.8	601
Талас	53.0	44.8	47.7	4.1	2.2	1.3	100.0	37.7	6.1	170	83.0	169
Чүй	50.1	60.9	28.4	5.2	5.2	0.3	100.0	23.4	7.0	510	97.1	506
Бишкек шаары	58.2	52.9	37.7	6.3	2.8	0.3	100.0	46.7	17.6	428	95.6	426
Ош шаары	76.7	62.7	28.5	4.8	3.0	1.0	100.0	31.1	2.2	86	98.2	86
Билими												
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	100.0	*	*	13	*	13
Негизги жалпы	43.8	68.1	28.3	1.9	0.5	1.1	100.0	28.3	6.5	326	94.3	324
Толук орто	48.0	56.8	34.9	5.1	2.5	0.7	100.0	33.0	6.1	1,338	94.4	1,325
Башталгыч/орто кесиптик	53.0	52.0	40.2	5.1	2.2	0.5	100.0	42.6	9.0	481	95.9	479
Жогору	53.9	48.4	40.8	7.2	2.8	0.8	100.0	44.1	10.3	856	96.4	850
Жетиштүү жашоо квинтили												
Эң төмөнкү	49.6	56.3	35.2	5.8	1.6	1.0	100.0	36.9	6.9	569	94.1	566
Экинчи	45.5	53.2	39.9	4.0	2.0	0.8	100.0	37.9	5.0	587	93.8	581
Орто	49.0	55.8	37.6	4.4	2.0	0.2	100.0	33.8	6.8	633	95.4	623
Төртүнчү	49.0	53.5	36.5	5.6	3.5	0.9	100.0	34.7	8.2	679	95.8	677
Эң жогору	58.1	56.0	33.9	7.0	2.3	0.7	100.0	43.6	12.4	546	96.9	544
Бардыгы	50.1	54.9	36.7	5.3	2.3	0.7	100.0	37.1	7.8	3,014	95.2	2,991

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.

[1] Акыркы наристенин төрөлгөндөн кийинки алгачкы эки айы

[2] Туз тестирлөөдөн өтпөгөн үй чарбаларындагы аялдар кошулбайт.

АИВ/СПИД МАСЕЛЕРИНЕ КАРАТА БАЙЛАНЫШКАН МААЛЫМАТ, МАМИЛЕ ЖАНА ТАЖРЫЙБА

13

Негизги жыйынтыктар

- Улуу адамдардын онунан тогузу АИВ/СПИД жөнүндө кабардар болушкан, оору жөнүндө маалыматтардын негизги булактарын телеберүүлөрдөн жана радиодон угушкан.
- АИВнын алдын алуу ыкмалары жөнүндө маалымдуулук жетишерлик тереңдиги, аялдар менен эркектердин төрттөн үчөө бир өнөктөшкө ишеним көрсөтүү жуктуруу коркунучун азайтарын айтышкан, аялдар менен эркектердин болжолдуу сандагылары да презерватив колдонуу АИВни жуктуруу жолдорун азайтат деп айтышкан (аялдардын 64 пайызы жана эркектердин 71 пайызы).
- СПИДди жуктуруу жолдору тууралуу туура эмес маалыматтар, адашуулар кенири тараган: изилдөөлөрдүн жыйынтыгында 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектердин төрттөн бири АИВ/СПИД жөнүндө толук маалыматы бар болгон.
- АИВ/СПИД менен жашаган адамдардын жетиштүү стигматизациясын изилдөөлөрдүн жыйынтыгы көрсөтүүдө. СПИД жөнүндө уккан аялдардын 42 жана эркектердин 65 пайызы СПИД менен ооруган тууганы менен чогуу жашай бермегин айтышса, аялдардын үчтөн бири жана эркектердин үчтөн бири СПИД менен ооруган сатуучудан мөмө-жемиштерди сатып ала беришерин белгилешкен же СПИД менен ооруган мугалим сабак бере аларын көрсөтүшкөн.
- Аялдардын жана эркектердин абсолюттук көпчүлүгү күйөөсүнүн башка аялдар менен жыныстык катнашта болгондугунан кабардар болгон аялдар, күйөөсү менен жыныстык катнашта болуудан баш тартуусун жана күйөөсүнүн жыныстык жолдор менен жуктуруучу ооруларга чалдыкканынан кабардар болгон учурда анын презерватив кийип, жыныстык катнашка баруусун талап кылуусун туура деп эсептешти.
- Коммерциялык секс жетишерлик өнүккөн, эркектердин 41 пайызы секс үчүн акча төлөшкөндүгүн белгилешкен, булардын 8 пайызы акыркы 12 айдын ичинде туруктуу жасашкан.

Жуктурулган иммунукем синдромуна (мындан ары - СПИД) адамдын иммунукем вирусу (АИВ) себепкер болгон оору болуп эсептелет. СПИД 1981-жылы биринчи жолу оору катары таанылган. Эпидемиялогия чөйрөсүндөгү изилдөөлөр АИВнын жуктуруусунун негизги жолдору катары коопсуз эмес жыныстык катнаш, венанын ичине оорулуу адам колдонгон жуктурулган ийнелерди сайуу, текшерилбеген жана/же жуктурулган оорулуу адамдын канын куюу, кош бойлуу жуктурулган оорулуу аялдан курсагындагы эмбрионго өтүү, төрөттө жана эмчек эмизүүдө жугарын аныктаган. АИВ тамак-аш, суу, чиркейлер чакканда жана үй тиричилик буюмдары аркылуу жукпайт. АИВ адамдын иммундук системасын төмөндөтөт жана организмдин башка түрдүү оорулардан кийин калыбына келүү жөндөмдүлүүгүн төмөндөтүү менен бирге алсыздандырат. Экинчи жолу ооруга чалдыккан адамды тийиштүү түрдө даарылабаса, өлүмгө алып келиши мүмкүн.

Кыргыз Республикасында АИВнын таралуусу азырынча төмөн: 2011-жылы 15 жаштан 49 жашка чейинки калктын жалпы санынын 0,4 пайызы АИВ жуккандыгы катталган (UNAIDS, 2013). 2011-жылы Кыргыз Республикасында 12000 жакын адам АИВ менен жабыркагандыгы эсептелинген (UNAIDS, 2013). Бирок коммерциялык жыныстык катнаш жаатындагылар жана баңги зат колдонгон адамдардын арасында АИВнын өсүүсү белгиленген (AFEW, 2013). Кийинкилердин арасында АИВнын таралышы наркотрафик маршруттарынын негизги жолдорунда өлкөнүн географиялык жайгашуусу менен шартталган. Мамлекет, вирустардын тарап кетүүсүн эрте алдын алууну жана ага каршы күрөшүүнү колдоорун көргөзүп, тобокелдердин топтору арасында жана камакта болгон жерлеринде шприцтерди алмаштыруу

программасын ошондой эле, опиатоалмаштыруучу препараттарды киргизүү багытындагы пилоттук (сынамык) программаларга колдоо көрсөтөт (AFEW, 2013).

Бул бөлүмдө репродуктивдик курактагы аялдар менен эркектердин АИВ/СПИДди жугузуу жолдору жана алдын алуу чөйрөсүндөгү билими жана мамилеси тууралуу маалыматтар берилет. Ошондой эле, бул бөлүмдө тобокелдик чектериндеги сексуалдык жүрүм-турум жана жыныстык жолдору менен жуктуруучу оорулардын ачык-айкын жайылуусу тууралуу тыянактарды, алардын симптомдорун да талкуулоону өзүнө камтыйт. Мындан сырткары бул бөлүмдө АИВге тестирлөөнүн жыйынтыгы боюнча маалыматтар берилген..

13.1 АИВ/СПИД ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМДУУЛУК, АНЫН ЖУГУУ ЖОЛДОРУ ЖАНА АЛДЫН АЛУУ ЫКМАЛАРЫ

13.1.1 СПИД ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМДУУЛУК

КР МДИ-2012де АИВ/СПИД тууралуу аялдардын жана эркектердин маалымдуудулугунун жана мамилесинин деңгээлин аныктоо үчүн бир катар суроолор камтылды. 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектерге СПИД тууралуу угушкандыгы боюнча суроо берилди. Жогорудагы суроолорго оң жооп берген аялдар менен эркектерге АИВнын жугузуу жана алдын алуу жолдорун билгендиги тууралуу суроолор берилди.

13.1-таблицада аялдардын 91 пайызы, эркектердин 93 пайызы СПИД тууралуу кабардар болушкандыгы көрсөтүлөт. Ошону менен бирге СПИД тууралуу аз кабардар болгондор булар - бир да жолу никеде турбагандар (өзгөчө, бир да жолу сексуалдык катнашта болбогон респонденттер), Ош облусундагы респонденттер жана билимдин төмөнкү деңгээлине ээ респонденттер.

13.1-таблица. АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук

АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуу болгон 15-49 жаштагы аялдардын жана эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар		Эркектер	
	СПИД жөнүндө уккан	Респонденттердин саны	СПИД жөнүндө уккан	Респонденттердин саны
Жаш курак				
15-24	87.3	3,164	88.0	836
15-19	82.5	1,637	80.8	432
20-24	92.4	1,527	95.6	404
25-29	92.6	1,265	95.8	409
30-39	92.2	1,943	97.7	596
40-49	92.6	1,837	95.1	572
Үй-бүлөлүк статусу				
Бир да никеге турбаган	86.0	2,245	87.3	875
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	100.0	92	94.7	462
Бир да жыныстык катнашта болбогон	85.4	2,153	79.0	413
Никеси бар/ Чогуу жашайт	92.1	5,256	97.0	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ Жесир	92.5	707	95.2	95
Жашаган жеринин тиби				
Шаар	94.4	3,070	92.4	781
Айыл	88.1	5,138	93.9	1,632
Облусу				
Ысык-Көл	98.9	650	95.2	207
Жалал-Абад	86.7	1,332	96.8	402
Нарын	90.9	281	99.8	98
Баткен	95.5	616	100.0	186
Ош	75.4	1,627	83.9	526
Талас	96.7	360	97.8	126
Чүй	97.0	1,465	100.0	407
Бишкек шаары	95.5	1,566	87.8	383
Ош шаары	93.9	311	96.9	78

уландысы

13.1-таблицанын уландысы

Билими				
Билими жок/башталгыч	(61.4)	39	*	7
Негизги жалпы	78.5	1,139	86.6	338
Толук орто	87.1	3,468	92.2	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	96.8	1,364	96.7	388
Жогорку	98.5	2,198	98.1	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери				
Эң төмөнкү	87.8	1,459	91.4	502
Экинчи	88.5	1,473	93.6	496
Орто	87.6	1,538	95.3	451
Төртүнчү	90.5	1,667	96.9	449
Эң жогорку	95.8	2,071	90.5	515
Бардыгы	90.5	8,208	93.4	2,413

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

МИКИ-2006 менен КР МДИ-2012нин ортосунда өткөн акыркы алты жыл ичинде СПИД тууралуу кабардар болушкан аялдардын үлүшү дээрлик өзгөргөн эмес (2006-жылы 92 пайыз (Улутстатком, 2007), 2012-жылы 91 пайыз).

13.1.2 АИВ/СПИД жөнүндө маалымат булактары

СПИД жөнүндө уккандыгы боюнча берилген суроого жооп берген аялдар менен эркектерге СПИД жөнүндө билимдин булактары тууралуу суроолор берилди. 13.2.1 жана 13.2.2-таблицада көрсөтүлгөндөй, аялдардын жана эркектердин дээрлик үчтөн экиси маалыматтын негизги булагы катары теле жана радиону көрсөтсө, онунан төртөө маалымат булагы катары мектепти көрсөткөн. Аялдар эркектерге караганда медицина мекемесин маалымат булагы катары көп көрсөтүшкөн: эркектердин 29 пайызына салыштырганда аялдардын дээрлик жарымы. Ошондой эле аялдар эркектерге караганда басма сөздү маалымат булагы катары көп белгилешкен (23 жана 14 пайыз, турушуна карата). СПИД жөнүндө маалымат булагын эң аз белгиленгендер теңтуштар,үй-бүлө мүчөлөрү же ата-энелер, жарандык коом, бейөкмөт уюмдар, коомчулуктун жыйналышы жана жумуш боюнча кесиптештер болуп саналды.

Респонденттердин АИВ/СПИД жөнүндө негизги маалымат булактары боюнча берген жоопторунда жекелик мүнөздөмө боюнча ар түрдүү айырмачылыктар байкалат, аялдар менен эркектердин бардык категориясынын арасында маалымат булагы катары теле жана радиону эң көп көрсөтүшкөн. Маалымат булактары жөнүндө жооптпрдо маанилүү айырмачылыктар региондор боюнча байкалат. Мисалга алсак, Баткен облусундагы аялдар менен эркектер негизинен маалымат булагы катары медициналык мекемелерди көрсөтүшкөн. Ал эми Бишкек шаарындагы аялдар теле жана радиону азыраак белгилеп, мектептен алынган маалыматты көбүнчө маалымат булагы катары көрсөтүшкөн. Маалымат булагын мектеп деп көрсөткөндөрдүн жогорку пайызы Нарын облусундагы эркектердин арасында белгиленген. Ош облусундагы эркектер башка облустардагы эркектерге караганда (45 пайызга 3-18 пайыз) АИВ/СПИД тууралуу маалыматтарды теңтуштарынан аларын көп белгилешкен.

Жогорку билимдүү аялдар арасында телекөрсөтүүлөрдөн кийинки эң көп маалымат алуучу булак катары мектеп белгиленген. Тескерисинче, толук орто, башталгыч/орто кесиптик билими бар аялдар телеберүүлөрдөн кийинки эң көп маалымат алуучу булак катары медициналык мекемелер деп көрсөтүшкөн. Жетиштүү жашоо деңгээли боюнча тенденцияларды байкоого мүмкүн болбогон менен жетиштүү жашоонун эң жогорку квинтилиндегилер телеберүүлөр аз маалымат алуучу булак катары көрсөтсө, эң көп маалымат алуучу булак катары мектепти көрсөтүшкөн.

13.2.1-таблица. АИВ/СПИД жөнүндө маалымат булактары: Аялдар

СПИД жөнүндө маалымат булактары боюнча маалымдуу болгон 15-49 жаштагы аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	СПИД жөнүндө маалымат булактары											СПИД жөнүндө маалымдуу болгон аялдардын саны
	Теле/ Радио	Теңтуш-тары	Мектеп	Меди-циналык мекеме	Үй-бүлө/ Ата-эне	Басма сөз ММКсы	Жарандык коом/ БӨУ/ коомчулук тун жыйналы шы	Жумуш	Жалпыга белгилүү факт	Эстей албайт	Маалы-маттары жок	
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	58.2	7.4	48.3	47.3	4.5	23.5	1.6	6.2	7.2	0.5	0.2	2,898
Айыл	68.4	8.3	32.9	49.5	3.1	22.0	3.3	6.6	13.0	1.1	0.2	4,527
Облусу												
Ысык-Көл	67.8	11.5	31.4	56.6	5.2	33.8	6.2	10.3	26.2	0.0	0.2	643
Жалал-Абад	65.0	16.0	26.0	62.5	3.6	14.3	1.1	3.5	7.7	0.0	0.0	1,154
Нарын	76.0	4.6	26.5	40.9	3.0	34.4	3.2	12.2	4.2	0.0	0.0	256
Баткен	66.6	5.0	34.0	67.1	0.0	23.7	1.4	6.6	21.7	0.0	0.6	588
Ош	64.6	4.8	43.9	45.7	2.6	9.2	2.0	8.1	13.2	4.0	0.2	1,226
Талас	67.4	3.5	31.8	53.1	1.5	18.0	3.3	4.8	3.1	0.0	0.0	348
Чүй	77.1	8.4	29.3	35.6	4.0	36.1	6.0	7.9	11.9	0.1	0.0	1,422
Бишкек шаары	44.5	4.4	64.5	47.7	5.2	22.6	0.1	2.9	2.3	1.0	0.4	1,496
Ош шаары	75.6	11.5	30.3	21.2	6.0	13.6	2.5	10.8	8.8	0.0	0.4	292
Билими												
Билими жок/башталгыч	(77.2)	(11.7)	(5.6)	(40.6)	(12.0)	(21.8)	(0.0)	(7.4)	(9.9)	(0.0)	(0.0)	24
Негизги жалпы	62.7	9.2	46.4	37.3	3.9	13.4	1.6	1.5	10.4	0.6	0.1	894
Толук орто	65.9	8.5	30.4	51.0	3.2	18.6	2.0	2.9	11.7	1.4	0.2	3,021
Башталгыч/орто кесиптик	66.1	7.5	32.4	49.7	2.6	28.4	3.4	9.7	12.9	0.8	0.1	1,320
Жогорку	61.9	6.9	51.9	49.4	4.7	28.3	3.6	11.4	8.3	0.3	0.3	2,166
Жетиштүү жашоо квинтилдери												
Эң төмөнкү	69.0	11.4	34.3	49.2	3.9	22.4	3.2	7.4	12.7	1.3	0.0	1,281
Экинчи	67.1	8.7	33.1	54.8	2.7	21.6	3.3	6.0	12.4	0.8	0.0	1,304
Орто	66.7	6.2	32.2	53.4	2.6	19.8	2.6	6.1	12.1	1.1	0.4	1,348
Төртүнчү	70.0	7.7	34.1	42.0	3.8	24.5	3.5	7.7	14.1	0.6	0.2	1,508
Эң жогорку	53.9	6.6	53.9	46.1	4.8	23.7	1.3	5.4	4.9	0.7	0.2	1,985
Бардыгы	64.4	8.0	38.9	48.6	3.7	22.6	2.7	6.4	10.7	0.9	0.2	7,425

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. Пайыздардын суммасы 100дөн ашышы мүмкүн, анткени жооптордун бир нече варианттарын берүүгө уруксат берилди.

13.2.2-таблица. АИВ/СПИД жөнүндө маалымат булактары: Эркектер

СПИД жөнүндө маалымат булактары боюнча маалымдуу болгон 15-49 жаштагы эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	СПИД жөнүндө маалымат булактары											СПИД жөнүндө маалымду у болгон эркектер-дин саны
	Теле/ Радио	Тең-ушта ры	Мектеп	Меди-циналык мекеме	Үй-бүлө/ Ата-эне	Басма сөз ММКсы	Жарандык коом/ БӨУ/ коомчулуктун жыйналышы	Жуму ш	Жалпыга белгилүү факт	Эстей албайт	Маалы-маттары жок	
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	65.1	12.2	42.9	28.4	2.6	11.4	2.1	4.5	8.0	0.5	0.0	721
Айыл	69.1	9.3	39.1	29.5	1.5	14.6	2.2	2.7	2.4	2.4	0.0	1,532
Облусу												
Ысык-Көл	87.3	11.1	53.2	51.5	2.4	15.8	2.0	3.9	11.1	0.0	0.0	197
Жалал-Абад	89.7	18.1	24.9	33.6	0.7	35.0	2.1	2.7	0.7	3.3	0.0	390
Нарын	79.9	6.2	62.7	14.2	1.6	20.6	9.3	10.2	3.1	0.0	0.0	98
Баткен	74.6	12.1	31.9	76.6	10.1	16.8	8.5	1.5	0.6	0.0	0.4	186
Ош	63.5	3.9	36.9	26.8	0.7	12.4	1.0	3.9	1.9	5.4	0.0	441
Талас	75.5	15.4	28.2	13.8	0.0	8.2	2.3	0.0	0.0	0.0	0.0	123
Чүй	40.2	3.0	52.1	7.9	1.5	4.0	1.0	2.9	1.8	0.6	0.0	407
Бишкек шаары	57.7	8.0	49.1	27.4	1.7	1.9	0.2	3.2	14.4	0.5	0.0	337
Ош шаары	79.6	44.9	14.6	11.7	0.0	0.4	0.0	5.1	1.2	0.0	0.0	75
Билими												
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	6
Негизги жалпы	68.3	17.9	37.4	23.0	2.3	8.1	1.4	1.9	2.9	2.2	0.0	292
Толук орто	73.6	9.4	32.5	32.4	2.1	16.5	2.4	1.8	2.9	2.4	0.1	1,068
Башталгыч/орто кесиптик	66.4	9.9	36.4	26.0	1.4	15.0	2.5	3.8	6.5	1.4	0.0	376
Жогорку	57.0	7.8	61.4	28.3	1.6	9.8	1.9	6.8	5.8	0.0	0.0	512
Жетиштүү жашоо квинтили												
Эң төмөнкү	67.4	7.4	44.2	28.4	1.2	19.9	2.8	4.8	4.0	3.2	0.0	459
Экинчи	70.4	9.1	39.5	35.0	1.6	15.4	1.7	1.5	2.1	2.1	0.0	464
Орто	74.6	10.4	34.9	28.4	1.9	17.7	2.3	1.5	2.1	2.2	0.2	429
Төртүнчү	65.9	11.6	37.5	29.7	2.8	8.2	2.5	4.5	1.9	1.0	0.0	435
Эң жогорку	61.3	12.6	44.8	24.5	1.9	6.9	1.7	4.1	10.3	0.5	0.0	466
Бардыгы	67.8	10.2	40.3	29.2	1.9	13.6	2.2	3.3	4.2	1.8	0.0	2,254

Эскертүү:* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөнжок. Пайыздардын суммасы 100дөн ашышы мүмкүн, анткени жооптордун бир нече варианттарын берүүгө уруксат берилди.

13.1.3 АИВ/СПИДдин алдын алуу ыкмалары жөнүндө маалымдуулук

АИВ инфекциясын алдын алуу чаралары боюнча программалар өзүнүн максаттарын жүрүм-турумдун эки маанилүү аспектисине багыттайт: (1) презервативдерди колдонуу жана (2) АИВ/СПИД менен оорубаган бир өнөктөшкө туруктуу болуу. Бул максаттарга жетүүдө программанын натыйжалуу экендигин аныктоо үчүн респонденттерге АИВ/СПИДдин жуктуруу коркунучун төмөндөтүү, кокустан болгон жыныстык катнашта презервативдерди колдонуу жана сексуалдык өнөктөштөрдү чектөөдө АИВ/СПИД менен оорубаган бир өнөктөшкө туруктуу болуу жөнүндө атайын суроолор берилген.

13.3- жана 13.1-графиктерде Кыргыз Республикасындагы АИВ инфекциясынын алдын алуу ыкмалары жөнүндө маалымат тереңдиги таралгандыгын көрсөтөт. Ошентип, аялдардын жана эркектердин төрттөн үчү сексуалдык катнаштады чектөөдө АИВ/СПИД менен оорубаган бир өнөктөшкө туруктуу болуу АИВ/СПИДдин жуктуруу коркунучун төмөндөтүү мүмкүнчүлүгү жөнүндө кабардар болушкан, ал эми ушундай эле үлүштөгү респонденттер кокустан болгон сексуалдык катнашта презервативдерди колдонуу АИВ/СПИДдин жуктуруу коркунучун төмөндөтөт деп белгилешкен (аялдар 64 жана эркектер 71 пайыз). Сурамжыланган жаштардын болжолдуу онунан алтоо эки ыкма тең АИВ/СПИДдин жуктуруу коркунучун төмөндөтүүгө болору жөнүндө кабардар болушкан.

15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар жана эркектер, бир да жолу никеге турбагандар АИВ инфекциясын алдын алуу жолдору жөнүндө качандыр бир кезде үйлөнгөн улуу жаш карактагы топтордогу респонденттерге караганда аз кабардар болушкан. Шаар жеринде жашаган респонденттер айыл жеринде

жашаган респонденттерге караганда коопсуз жыныстык катнаш жөнүндө көп маалымдуудуу болушкан. Коопсуз жыныстык катнаш жөнүндө эң көп кабардар болгон респонденттер Ысык-Көл облусундагы жана Бишкек шаарындагы аялдардын арасында, Жалал-Абад жана Талас облусундагы эркектердин арасында белгиленген. Коопсуз жыныстык катнаш жөнүндө маалымдуулуктун эң төмөнкү деңгээли Баткен облусундагы респонденттердин, өзгөчө эркектердин арасында анча маанилүү эмес үлүшү презерватив колдонуу, жугузуу тобокелдигин төмөндөтүшүн белгиледи.

13.3-таблица. АИВ/СПИДдин алдын алуу ыкмалары жөнүндө маалымдуулук

АИВ/СПИД менен оорубаган бир сексуалдык өнөктөш менен туруктуу болууну, кокусунан болгон чексуалдык катнашта презервативдерди колдонууну АИВ/СПИДтин алдын алуу ыкмасы катары белгилешкен 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин негизиги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

	Аялдар				Эркектер			
	АИВни жугузууну төмөнкүлөрдүн жардамы менен алдын алууга болорун айткандар:				АИВни жугузууну төмөнкүлөрдүн жардамы менен алдын алууга болорун айткандар:			
Негизги мүнөздөмөлөр	Презерватив колдонуу	Оорубаган өнөктөш менен туруктуу жыныстык катнашта болуу	Презерватив колдонуу, оорубаган өнөктөш менен туруктуу жыныстык катнашта болуу [1,2]	Аялдардын саны	Презерватив колдонуу	Оорубаган өнөктөш менен туруктуу жыныстык катнашта болуу	Презерватив колдонуу, оорубаган өнөктөш менен туруктуу жыныстык катнашта болуу [1,2]	Эркектердин саны
Жаш курак								
15-24	56.8	67.6	51.5	3,164	66.0	66.4	51.7	836
15-19	47.7	59.0	42.6	1,637	53.7	56.7	39.1	432
20-24	66.7	76.8	61.1	1,527	79.1	76.7	65.2	404
25-29	67.8	78.3	62.1	1,265	71.2	79.6	62.8	409
30-39	68.4	79.3	63.5	1,943	75.7	82.5	66.0	596
40-49	69.3	78.9	63.7	1,837	71.9	76.9	62.0	572
Үй-бүлөлүк статусу								
Бир да никеге турбаган	54.1	65.3	49.5	2,245	65.1	65.8	50.9	875
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	83.1	92.2	80.9	92	79.8	76.2	65.4	462
Бир да жыныстык катнашта болбогон	52.8	64.1	48.1	2,153	48.7	54.2	34.6	413
Никеси бар/ Чогуу жашайт	67.1	77.6	61.4	5,256	73.8	80.7	64.8	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ Жесир	72.6	81.0	68.3	707	73.9	75.2	60.6	95
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	69.9	81.4	65.6	3,070	74.0	77.5	64.0	781
Айыл	60.5	70.5	54.6	5,138	69.0	74.0	57.4	1,632
Облусу								
Ысык-Көл	82.4	84.5	74.1	650	84.2	72.0	67.4	207
Жалал-Абад	57.5	66.4	54.1	1,332	86.1	85.0	79.6	402
Нарын	66.4	75.1	63.1	281	59.1	74.2	47.0	98
Баткен	45.6	60.9	34.4	616	4.4	94.3	4.0	186
Ош	56.9	68.5	53.3	1,627	65.0	52.3	46.8	526
Талас	72.9	61.1	52.2	360	90.4	82.6	79.0	126
Чүй	65.2	82.3	60.7	1,465	76.0	84.4	64.8	407
Бишкек шаары	75.1	85.4	72.5	1,566	78.8	75.9	71.4	383
Ош шаары	54.4	71.5	48.5	311	65.9	77.1	52.5	78
Билими								
Билими жок/башталгыч	(22.5)	(35.2)	(20.8)	39	*	*	*	7
Негизги жалпы	44.3	56.4	39.2	1,139	60.4	56.6	40.6	338
Толук орто	58.3	69.4	52.6	3,468	67.2	75.4	57.6	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	73.6	82.6	66.6	1,364	75.6	77.5	63.9	388
Жогорку	78.1	87.7	74.2	2,198	81.8	85.2	73.4	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери								
Эң төмөнкү	64.2	71.6	57.8	1,459	71.3	68.4	55.7	502
Экинчи	63.7	70.3	57.0	1,473	69.5	73.0	57.4	496
Орто	57.4	67.9	51.1	1,538	62.8	77.2	54.4	451
Төртүнчү	60.3	75.1	55.8	1,667	72.5	79.4	61.2	449
Эң жогорку	72.1	84.2	68.6	2,071	76.3	78.1	68.5	515
Бардыгы	64.0	74.6	58.7	8,208	70.6	75.1	59.6	2,413

Эскертүү:Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

[1]Ар бир кокустан болгон жыныстык катнашта презервативдерди колдонуу.

[2] Оорубаган бир өнөктөш менен турукту сексуалдык катнашта болуу

13.1-график

15-49 жашка чейинки аялдар менен эркектердин арасындагы АИВ/СПИДдин жугуу коркунучун азайтуу ыкмалары жөнүндө маалымдуулук, Кыргыз Республика 2012

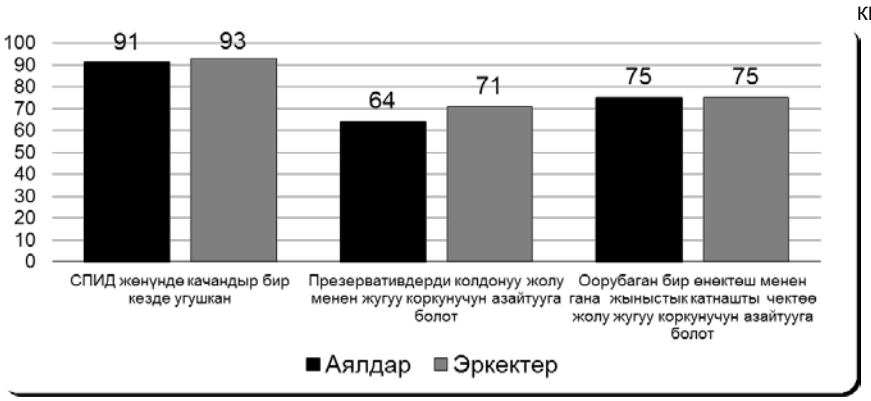

Билим деңгээли менен АИВни жугузуунун алдын алуу жолдору жөнүндө маалымдуулуктун байланышы байкалат. Мисалга алганда, негизги жалпы билими бар аялдардын 39 пайызы гана презерватидерди колдонуу жана АИВ/СПИД менен оорубаган адам менен туруктуу болуу жолу менен АИВ/СПИДди алдын алууга болорун белгилешсе, ал эми жогорку билимдүү аялдардын 74 пайызы ушул сыяктуу жоопту беришкен. Ушул эле жыйынтыктар эркектер арасында да белгиленди. Эн жогорку маалымдуулук жетиштүү жашоонун деңгээли боюнча эң жогорку квинтилдеги аялдар менен эркектер арасында байкалды, бирок бул көрүнүш түз көз карандылыкты аныктабайт.

МИКИ-2006нын жыйынтыктары менен салыштырганда АИВни алдын алуу ыкмалары жөнүндө аялдардын маалымдуудуулугу улуттук деңгээлде өзгөчө өзгөрүүлөргө кабылбаганын көрсөтөт. Мисалга алсак, АИВни жугтуруу коркунучун азайтуу каражаты катары презервативди белгилеген 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын катышы 2006-жылдагы 67 пайыздан 2012-жылдагы 64 пайызга төмөндөгөн, АИВ/СПИД менен оорубаган адам менен туруктуу өнөктөш болуу жолун белгилегендердин катышы 2006-жылы 71 пайызды түзсө, 2012-жылдагы 75 пайызга чейин көбөйгөн (Улутстатком, 2007).

13.1.4 АИВ/СПИД жөнүндө ар тараптуу маалыматтардын болуусу

КР МДИ-2012нин алкагында калктын АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуудуулугун баалоонун бөлүгү катары АИВ/СПИД инфекцияларынын жуктуруу жолдору тууралуу эң көп таралуучу туура эмес жолдор жөнүндө маалыматтар жыйналды. Респонденттерге АИВ менен ооруган адамдын сырткы көрүнүшү дени сак адамдан айырмалангандыгы, АИВ инфекциясы чиркейлер чакканда, өбүшкөндө, вирусту алып жүрүүчү адам менен чогуу тамактанганда жугары жөнүндө суроолор берилди. Билимдин кенендиги аныкталды: (1) презервативдерди колдонуу жана оорубаган адам менен туруктуу болуу АИВ инфекциясынын жуктуруу коркунучун азайтуу тууралуу маалымдуулукту, (2) СПИД вирусун алып жүрүүчү адам толук дени сак адамдардай көрүнгөндүгү, дени сак адамдардан айырмаланбагандыгы тууралуу маалымдуулукту жана (3) мурунку МДИнин респонденттери эң көп айткан АИВ/СПИД ооруларын алдын алуу жана жуктуруу жолдору жөнүндө эки адашууларды жокко чыгаруу же АИВ чиркейлер чакканда же АИВ менен ооруган адам менен өбүшкөндө жугат деген адашууларды жокко чыгаруу.

13.4.1- жана 13.4-таблицалардагы берилген маалыматтар Кыргыз Республикасындагы чоңдордун көпчүлүгү АИВ/СПИДди жуктуруу жолдору жөнүндө ишенимсиз маалыматтарга ээ экендигин көрсөтөт. Аялдардын 58 пайызы жана эркектердин 69 пайызы гана АИВ менен жабыркаган адам толук дени сак адамдай көрүнөрүн билишет (3.2-график). Аялдардын жана эркектердин дээрлик үчтөн экиси АИВ менен ооруган адам менен чогуу тамактанганда АИВ/СПИД жукпасын билишет жана аялдардын 59 пайызы, эркектердин 55 пайызы гана АИВ чиркейлер чакканда жукпасы жөнүндө маалымдуу болушкан.

Сурамжылангандардын азырагы АИВ вирусту алып жүрүүчү менен өбүшкөндө жукпасын билишет (аялдардын жана эркектердин 52 пайызы).

13.4.1-таблица. АИВ/СПИД жөнүндө билимдин терендиги: Аялдар

СПИД менен ооруган адам толук дени сак көрүнөт деп жооп берген жана АИВ/СПИД алдын алуу ыкмалары жана жуктуруу тууралуу таралган туура эмес маалыматтарды берген 15-49 жаштагы аялдардын пайызы жана билимдин терендигинин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төмөндөгүдөй жооп берген аялдардын пайызы:				АИВ менен ооруган адамдар толук дени сак көрүнөт деп жооп бергендердин, АИВ/СПИДалдын алуу ыкмалары жана жуктуруу тууралуу таралган туура эмес маалыматтарды бергендердин пайызы	АИВ/СПИД жөнүндө терендиги билимге ээлердин пайызы	Аялдар-дын саны
	АИВ менен ооруган адамдар толук дени сак көрүнөт	АИВ/СПИД чиркейлер чагууда жугат	АИВ/СПИД өбүшкөндө жугат	Чогуу тамактанганда жугат			
Жаш курак							
15-24	52.6	54.8	46.7	58.2	26.5	19.5	3,164
15-19	46.3	46.9	40.2	50.6	20.7	14.0	1,637
20-24	59.4	63.3	53.8	66.4	32.7	25.4	1,527
25-29	60.1	61.1	58.2	68.5	32.7	26.6	1,265
30-39	60.2	61.3	54.5	67.5	32.8	26.3	1,943
40-49	62.8	61.4	52.8	66.4	33.4	26.5	1,837
Үй-бүлөлүк статусу							
Бир да никеге турбаган	51.5	52.2	47.4	57.0	26.6	20.4	2,245
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	79.2	69.7	72.3	81.8	55.8	44.9	92
Бир да жыныстык катнашта болбогон	50.3	51.4	46.3	56.0	25.4	19.4	2,153
Никеси бар/ Чогуу жашайт	59.6	60.9	52.5	65.7	31.4	24.3	5,256
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ Жесир	65.0	63.9	59.4	72.0	36.3	30.5	707
Жашаган жеринин тиби							
Шаар	64.1	65.2	63.9	74.6	38.5	31.7	3,070
Айыл	54.1	55.0	44.4	57.4	25.7	19.1	5,138
Облусу							
Ысык-Көл	65.8	82.3	69.1	81.6	41.6	34.5	650
Жалал-Абад	36.5	61.3	48.6	62.9	23.6	18.1	1,332
Нарын	64.3	77.8	54.3	74.2	37.8	31.4	281
Баткен	36.1	55.3	42.5	72.0	13.6	3.3	616
Ош	55.1	35.9	27.8	38.2	18.0	16.4	1,627
Талас	63.6	55.0	56.0	71.1	27.1	12.3	360
Чүй	68.2	64.7	54.4	60.5	36.3	25.8	1,465
Бишкек шаары	72.2	63.3	71.2	81.1	46.0	40.6	1,566
Ош шаары	56.6	62.3	53.1	59.6	27.4	17.0	311
Билими							
Билими жок/башталгыч	(32.6)	(29.7)	(9.4)	(36.5)	(5.7)	(4.0)	39
Негизги жалпы	38.8	42.7	34.4	41.9	15.9	10.6	1,139
Толук орто	51.1	51.7	41.1	55.3	22.5	16.4	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	66.9	68.9	62.1	76.3	38.4	29.8	1,364
Жогорку	73.2	72.6	71.7	81.4	46.2	38.9	2,198
Жетиштүү жашоо квинтилдери							
Эң төмөнкү	57.4	57.4	45.2	58.5	28.3	22.9	1,459
Экинчи	52.9	55.0	44.1	58.9	24.6	19.3	1,473
Орто	49.7	53.7	44.3	57.1	22.4	15.5	1,538
Төртүнчү	55.9	59.8	49.8	61.8	29.5	21.0	1,667
Эң жогорку	69.2	65.5	68.7	77.8	43.0	36.0	2,071
Бардыгы	57.8	58.8	51.7	63.8	30.5	23.8	8,208

Эскертүү:Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.

[1]Региондо эки эң көп жайылган туура эмес маалыматтар: АИВни алып жүргөн адам менен өбүшүү, чиркейлердин чагуусу

[2]Билимдин терендиги презервативдерди колдонгондугу, оорубаган бир өнөктөш менен туруктуу мамиледе болгондугу, АИВ менен жашаган адам сыртынан толук жени сак адамга окшош көрүнүү жана АИВ/СПИДтин жуктуруу жана алдын алуу жолдору жөнүндө маалымдуулук менен аныкталат.

13.4.2-таблица. АИВ/СПИД жөнүндө билимдин терендиги: Эркектер

СПИД менен ооруган адам толук дени сак көрүнөт деп жооп берген жана АИВ/СПИД алдын алуу ыкмалары жана жуктуруу тууралуу таралган туура эмес маалыматтарды берген 15-49 жаштагы эркектердинын пайызы жана билимдин терендигинин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төмөндөгүдөй жооп берген аялдардын пайызы:				АИВ менен ооруган адамдар толук дени сак көрүнөт деп жооп бергендердин, АИВ/СПИДалдын алуу ыкмалары жана жуктуруу тууралуу таралган туура эмес маалыматтарды бергендердин пайызы	АИВ/СПИД жөнүндө терендиги билимге ээлердин пайызы	Эркектердин саны
	АИВ менен ооруган адамдар толук дени сак көрүнөт	АИВ/СПИД чиркейлер чагууда жугат	АИВ/СПИД өбүшкөндө жугат	Чогуу тамактанганда жугат			
Жаш курак							
15-24	60.7	48.1	48.2	61.5	27.5	24.0	836
15-19	49.8	40.2	42.6	53.1	22.8	18.3	432
20-24	72.4	56.5	54.2	70.5	32.5	30.2	404
25-29	72.2	57.8	56.4	68.2	36.2	27.3	409
30-39	74.1	59.4	54.7	72.1	33.4	28.1	596
40-49	72.4	56.4	53.0	68.0	30.6	24.7	572
Үй-бүлөлүк статусу							
Бир да никеге турбаган	61.1	49.1	46.9	61.0	28.2	23.6	875
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	81.2	62.3	51.3	70.2	38.3	32.2	462
Бир да жыныстык катнашта болбогон	38.6	34.4	41.9	50.7	17.0	14.1	413
Никеси бар/ Чогуу жашайт	73.1	57.4	55.4	70.1	32.5	26.8	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ Жесир	73.3	59.8	56.8	69.6	38.1	28.6	95
Жашаган жеринин тиби							
Шаар	70.4	58.6	58.0	67.1	36.6	30.6	781
Айыл	67.9	52.5	49.6	66.6	28.6	23.4	1,632
Облусу							
Ысык-Көл	58.7	76.7	64.7	73.9	40.5	33.9	207
Жалал-Абад	81.4	46.8	58.6	70.8	34.6	32.2	402
Нарын	47.6	65.0	54.7	57.6	24.8	16.8	98
Баткен	4.1	24.5	88.8	89.2	0.9	0.3	186
Ош	70.9	40.7	17.9	41.8	15.1	13.5	526
Талас	50.4	42.5	37.1	66.8	19.3	17.5	126
Чүй	94.1	88.2	65.2	91.1	56.8	41.2	407
Бишкек шаары	73.5	48.9	57.8	62.4	37.5	32.4	383
Ош шаары	70.4	58.1	59.7	48.3	31.3	25.3	78
Билими							
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	7
Негизги жалпы	56.5	41.9	41.7	56.5	19.8	12.3	338
Толук орто	64.6	46.9	45.1	62.0	22.0	18.5	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	77.0	61.4	58.7	69.2	38.8	32.7	388
Жогорку	80.5	74.6	70.9	82.8	53.5	45.5	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери							
Эң төмөнкү	63.8	53.0	41.1	60.7	24.0	20.7	502
Экинчи	67.2	47.7	48.0	65.7	25.1	21.0	496
Орто	65.1	50.0	52.7	69.1	26.4	21.2	451
Төртүнчү	74.7	64.3	61.0	75.8	42.1	32.7	449
Эң жогорку	73.0	57.9	59.6	63.8	38.6	33.1	515
Бардыгы	68.7	54.5	52.3	66.8	31.2	25.7	2,413

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

[1]Регионду эки эң көп жайылган туура эмес маалыматтар: АИВни алып жүргөн адам менен өбүшүү, чиркейлердин чагуусу

[2]Билимдин терендиги презервативдерди колдонгондугу, оорубаган бир өнөктөш менен туруктуу мамиледе болгондугу, АИВ менен жашаган адам сыртынан толук жени сак адамга окшош көрүнүү жана АИВ/СПИДтин жуктуруу жана алдын алуу жолдору жөнүндө маалымдуулук менен аныкталат.

13.2-график

15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектердин арасындагы АИВ/СПИДдин жугуу жолдору жөнүндө маалымдуулук, Кыргыз Республикасы,2012

КР МДИ-2012

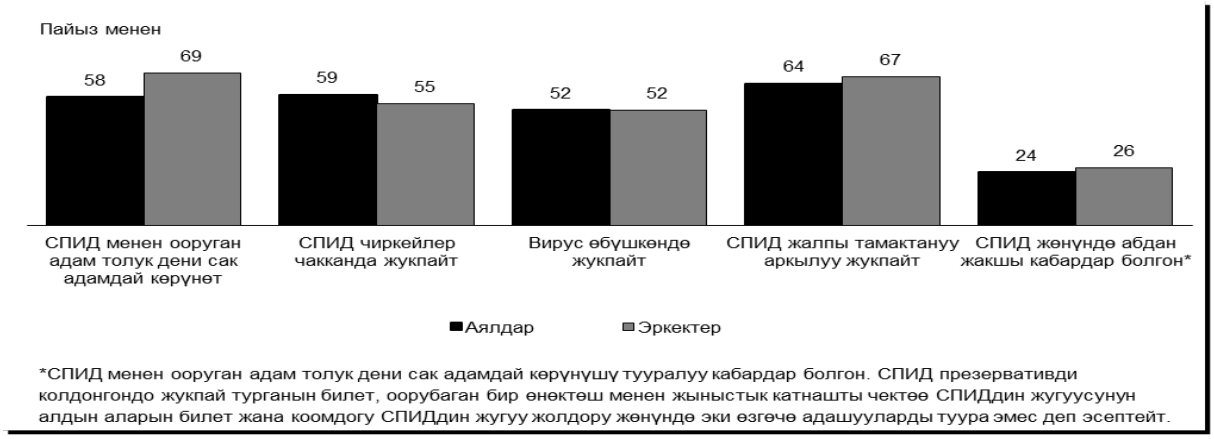

*СПИД менен ооруган адам толук дени сак адамдай көрүнүшү тууралуу кабардар болгон. СПИД презервативди колдонгондо жукпай турганын билет, оорубаган бир өнөктөш менен жыныстык катнашты чектөө СПИДдин жугуусунун алдын аларын билет жана коомдогу СПИДдин жугуу жолдору жөнүндө эки өзгөчө адашууларды туура эмес деп эсептейт.

Маалыматтар көрсөткөндөй чоңдордун төрттөн бири гана АИВ/СПИД жөнүндө тереңдиги билимге ээ экендигин көрсөтөт (аялдардын 24 пайызы, эркектердин 26 пайызы). АИВ/СПИД жөнүндө билимдин тереңдиги шаар жеринде жашаган чоңдордун арасында айыл жеринде жашаган чоңдорга караганда бир топ жогору. Аймактар боюнча билимдин эң төмөнкү деңгээлине ээ болгондор Баткен облусунда (аялдар 3 пайыз, эркектер бир пайыздан аз), ал эми эң жогорку деңгээл Бишкек шаарындагы аялдар менен Чүй облусундагы эркектерде белгиленди. АИВ/СПИД жөнүндө билимдин тереңдиги аялдарда да, эркектерде да билимдин деңгээли менен көбөйөт. Ошондой эле жетиштүү жашоонун деңгээлинин көтөрүлүшү менен билимдин өсүүсүнүн тенденциясы байкалат.

2006-жылы жүргүзүлгөн МИКИнин жыйынтыктары менен салыштырганда билимдин тереңдигинин өсүүсү аялдардын арасында байкалат. Вирусту алып жүрүүчү адам сыртынан толук дени сак адамдай көрүнгөндүгү боюнча кабары бар 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын катышы 2006-жылдагы 65 пайыздан 2012-жылы 58 пайызга төмөндөгөн, АИВ/СПИД чиркейлердин чагуусу менен жукпасын билген аялдардын катышы 2006-жылдагы 48 пайыздан 2012-жылы 59 пайызга чейин өскөн. Ошондой эле АИВ/СПИД вирусун алып жүргөн адам менен чогуу тамактанганда жукпасын билген аялдардын үлүшү 2006-жылкы 56 пайыздан 2012-жылы 64 пайызга кобөйгөн (Улутстатком, 2007).

13.2 АИВ ИНФЕКЦИЯСЫНЫН ЭНЕДЕН БАЛАГА ЖУГУУСУНУН

АЛДЫН АЛУУНУН ЖОЛДОРУ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТ

АИВ инфекциясынын энеден балага жуктуруусун алдын алуу жолдору (мындан ары – ЭБЖА) жөнүндө билим абдан маанилүү болуп саналат. АИВ инфекциясынын энеден балага жуктуруусун алдын алуу жолдору жөнүндө маалымдуулуктун деңгээлин баалоо үчүн15 жаштан 49 жашка чейинки аялдар менен эркектер АИВ инфекциясы эмчек эмизүү аркылуу жугары, эне кош бойлуу же төрөт убагында ретровирустук препараттарды колдонсо, балага АИВ инфекциясын жуктуруу коркунучун азайта алары жөнүндө суралды.

13.5-таблицада чоңдордун болжолдуу бештен үчөө (аялдар 58 пайыз жана эркектер 62 пайыз) АИВ эмчек эмүү жолу менен жугары тууралуу кабардар болушкан, аялдардын үчтөн бири жана эркектердин төрттөн бири кош бойлуулук кезде атайын препараттарды колдонуу АИВнын энеден балага жуктуруу коркунучун азайтарын билет, аялдардын 27 жана эркектердин 18 пайызы гана бул эки фактор тууралуу маалымдуу болушкан. Ош облусундагы аялдар эмчек эмизүү АИВ инфекциясынын жуктуруу коркунучун азайтарын билишкени менен (75 пайыз) кош бойлуу кезде атайын препараттарды колдонуу АИВнын энеден балага жуктуруу коркунучун азайтарын (20 пайыз) Баткен облусундагы аялдарга (18 пайыз)

салыштырмалуу аз билишкен. Атайын ретровирустук препараттарды колдонуу жолу инфекцияны жуктуруу коркунучун азайтары жөнүндө эң төмөн маалымдуулук Ош облусундагы эркектер (6 пайыз) арасында байкалат. АИВ инфекциясынын ЭБЖА жөнүндө маалымдуулук жаш курак менен көбөйөт жана эң жогорку деңгээл ажырашкан, өзүнчө жашаган же жесир калган аялдар менен эркектердин арасында байкалат. Региондор арасындагы маалымдуулуктун эң жогорку деңгээли Ысык-Көл облусундагы аялдар менен эркектер арасында, ал эми эң төмөнкү деңгээл Баткен жана Жалал-Абад облусундагы аялдар арасында жана Ош облусундагы эркектер арасында байкалат. АИВ инфекциясынын ЭБЖА жөнүндө маалымдуулук билим деңгээлинин өсүшү менен көбөйөт, бирок жетиштүү жашоонун деңгээлинин көтөрүлүшү менен көбөйгөндүгү байкалбайт.

13.5-таблица. АИВнын энеден балага жугуусунун алдын алуу жолдору жөнүндө маалымат

АИВ/СПИД эмчек эмизүүдө энеден балага жугары жана атайын препараттарды кабыл алуу АИВнын курсактагы жуктуруу коркунучун азайтары жөнүндө кабардар болгон 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар				Эркектер			
	Төмөнкүлөр менен маалымдуу болгондордун пайызы:				Төмөнкүлөр менен маалымдуу болгондордун пайызы:			
	АИВ эмчек эмизүүдө жугат	Атайын препараттар-ды кабыл алуу жолу менен АИВ курсакта жуктуруу коркунучун азайтат	АИВ эмчек эмизүүдө жугатжана и атайын препараттар-ды кабыл алуу жолу менен АИВ курсакта жуктуруу коркунучун азайтат	Аялдар-дын саны	АИВ эмчек эмизүүдө жугат	Атайын препараттар-ды кабыл алуу жолу менен АИВ курсакта жуктуруу коркунучун азайтат	АИВ эмчек эмизүүдө жугат жана атайын препараттар-ды кабыл алуу жолу менен АИВ курсакта жуктуруу коркунучун азайтат	Эркектер дин саны
Жаш курак								
15-24	49.4	25.8	21.5	3,164	52.6	21.2	14.0	836
15-19	39.0	19.2	15.3	1,637	44.8	18.4	13.4	432
20-24	60.5	32.9	28.2	1,527	60.9	24.3	14.7	404
25-29	62.7	37.2	30.3	1,265	67.1	30.8	22.2	409
30-39	63.1	36.8	29.6	1,943	66.6	31.9	21.9	596
40-49	63.9	40.0	32.8	1,837	67.9	27.7	16.5	572
Үй-бүлөлүк статусу								
Бир да никеге турбаган	42.1	20.8	16.9	2,245	50.7	20.6	13.3	875
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	67.2	34.9	30.2	92	52.8	24.0	13.3	462
Бир да жыныстык катнашта болбогон	41.1	20.2	16.3	2,153	48.3	16.9	13.4	413
Никеси бар/ Чогуу жашайт	63.5	37.7	30.8	5,256	68.1	30.5	20.2	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ Жесир	66.6	40.8	34.4	707	76.8	32.9	25.7	95
Учрдагы кош бойлуулук								
Кош бойлуу	62.1	38.8	32.2	551	кб	кб	кб	кб
Кош бойлуу эмес/ишеничтүү эмес	57.6	33.0	27.0	7,657	кб	кб	кб	кб
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	59.2	35.9	29.7	3,070	60.6	27.8	18.0	781
Айыл	57.2	31.8	25.9	5,138	62.9	26.7	17.9	1,632
Облусу								
Ысык-Көл	72.0	61.1	53.2	650	67.0	56.5	43.1	207
Жалал-Абад	45.0	22.1	15.5	1,332	72.7	23.9	22.3	402
Нарын	56.4	38.4	32.1	281	42.9	22.9	13.5	98
Баткен	48.3	17.6	11.7	616	96.9	14.3	14.0	186
Ош	56.5	28.0	27.7	1,627	60.8	5.5	4.8	526
Талас	63.9	50.9	34.7	360	49.5	39.6	25.2	126
Чүй	64.8	33.5	24.8	1,465	40.4	50.3	17.2	407
Бишкек шаары	57.4	40.6	33.7	1,566	67.8	19.8	17.0	383
Ош шаары	75.3	20.3	19.6	311	50.9	38.9	29.1	78

уландысы

13.5-таблицанын уландысы

Билими								
Билими жок/башталгыч	(35.1)	(21.8)	(15.4)	39	*	*	*	7
Негизги жалпы	41.6	18.8	15.6	1,139	50.4	16.3	11.5	338
Толук орто	54.1	29.4	24.8	3,468	63.3	23.0	15.8	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	65.5	40.7	32.8	1,364	61.6	38.3	22.2	388
Жогорку	68.1	42.7	34.1	2,198	68.1	34.7	23.7	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери								
Эң төмөнкү	57.3	34.9	28.7	1,459	63.1	24.7	18.8	502
Экинчи	56.3	31.7	25.2	1,473	66.7	23.8	16.6	496
Орто	56.2	28.7	23.1	1,538	64.5	24.9	17.8	451
Төртүнчү	58.9	32.6	27.2	1,667	57.1	34.2	17.6	449
Эң жогорку	60.1	37.5	31.1	2,071	59.1	28.1	18.8	515
Бардыгы	57.9	33.4	27.3	8,208	62.1	27.0	17.9	2,413

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.
* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок. кб=колдонууга болбойт

АИВ эмчек эмизүү аркылуу жугары жөнүндө кабардар болгон 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын катышы МИКИ-2006 изилдөөсүндөгү 63 пайыздан КР МДИ-2012 изилдөөсүндөгү 58 пайызга чейин азайган (Улутстатком, 2007).

13.3 АИВ ИНФЕЦИЯСЫ МЕНЕН ЖАШАГАН АДАМДАРГА КАРАТА МАМИЛЕ

Калк тарабынан стигматизациялоо жана дискриминациялоонун терең жайылгандыгы инфекцияга тестирлөөдөн өтүүгө жана антиретровирустук препараттар менен дарылануу сактоого күчтүү негативдүү таасирди алып келиши мүмкүн. Калк тарабынан стигматизациялоо жана дискриминациялоо акырындык менен азайуусу АИВ/СПИДдин жайылгандыгын алдын алууга жана көзөмөлдөөгө максатталган прграммалардын натыйжалуулугун баалоодо маанилүү көрсөткүч болуп саналат.

КР МДИ-2012нин жүрүшүндө аялдардын жана эркектердин стигматизациялоонун деңгээлин баалоо үчүн СПИД жөнүндө уккандардан өзүнүн үй чарбасындагы АИВ менен ооруган мүчөсүнө кам көрүүгө даярдыгы, мөмө-жемиштерди саткан адамдын АИВ менен ооругандыгын билип туруп мөмө-жемиш сатып алары, АИВ менен ооруган мугалимин мектепке келүүгө уруксат берери, өзүнүн үй чарбасындагы АИВ менен ооруган мүчөсүнүн АИВ менен ооругандыгын жашыруусу тууралуу суроолор берилди. 13.6.1-таблица аялдардын жоопторун, ал эми 13.6.2-таблица эркектердин жоопторун көрсөтөт.

13.6.1-таблица. АИВ/СПИД менен жашаган адамдарга жалпы кабыл алынган мамиле: Аялдар

АИВ/СПИД жөнүндө кабардар болгон 15-49 жаштагы аялдардын АИВ/СПИД менен жашаган адамдарга аныкталган мамилени жасагандардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төмөндөгүлөрдү көрсөткөн аялдардын пайызы:				Бардык төрт көрсөткүч боюнча чыдамдуу мамиле жасагандардын пайызы	АИВ/СПИД жөнүндө кабардар болгон респонденттердин саны
	Үй чарбасындагы СПИД менен ооруган үй-бүлө мүчөсүнө кам көрүүгө даяр	СПИДди алып жүргөн сатуучудан мөмө-жемиш сатып алган	СПИД вирусун алып жүргөн мектептеги мугалимине сабак өтүүгө уруксат берген	СПИД менен ооруган үй-бүлө мүчөсүн жашырууну каалабйт		
Жаш курак						
15-24	39.0	34.0	33.5	44.4	2.9	2,762
15-19	36.4	30.6	29.9	44.9	2.4	1,351
20-24	41.5	37.2	36.9	43.9	3.4	1,411
25-29	41.3	36.2	35.4	42.3	2.9	1,171
30-39	43.3	39.9	36.7	42.6	4.1	1,792
40-49	44.9	40.3	39.8	45.3	4.8	1,700
Үй-бүлөлүк статусу						
Бир да никеге турбаган	39.8	34.5	32.7	43.9	3.3	1,931
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	52.0	49.5	47.0	48.2	6.4	92
Бир да жыныстык катнашта болбогон	39.2	33.8	31.9	43.7	3.2	1,838
Никеси бар/ Чогуу жашайт	41.5	37.0	36.4	43.9	3.6	4,840
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ Жесир	49.3	46.7	43.0	43.2	4.9	654
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	45.7	40.1	38.3	42.9	3.6	2,898
Айыл	39.3	35.3	34.6	44.4	3.6	4,527
Облусу						
Ысык-Көл	42.1	39.4	35.8	68.7	6.4	643
Жалал-Абад	28.5	31.5	34.9	27.8	0.5	1,154
Нарын	42.3	44.7	45.9	55.7	9.5	256
Баткен	29.5	19.6	15.0	55.2	2.3	588
Ош	21.7	19.0	21.8	50.3	0.4	1,226
Талас	48.0	19.6	21.9	53.7	3.5	348
Чүй	69.1	69.1	63.0	30.4	8.8	1,422
Бишкек шаары	42.4	33.6	31.8	46.0	1.8	1,496
Ош шаары	58.2	44.2	41.3	34.1	5.2	292
Билими						
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	24
Негизги жалпы	34.2	26.2	27.7	44.2	2.2	894
Толук орто	36.3	30.8	30.7	46.0	2.8	3,021
Башталгыч/орто кесиптик	44.8	41.5	40.5	43.6	4.4	1,320
Жогорку	50.7	48.4	44.3	40.6	4.8	2,166
Жетиштүү жашоо квинтилдери						
Эң төмөнкү	35.4	32.0	32.1	50.9	4.5	1,281
Экинчи	36.5	31.4	31.4	45.1	3.7	1,304
Орто	35.7	32.4	31.9	42.8	2.9	1,348
Төртүнчү	48.4	45.9	43.4	40.2	3.7	1,508
Эң жогорку	48.4	41.0	38.8	41.8	3.4	1,985
Бардыгы	41.8	37.2	36.0	43.8	3.6	7,425

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

Маалыматтар Кыргыз Республикасындагы аялдар арасында АИВ менен жашаган адамдарга карата мамиле менен адамдарга стигматизациялоону көрсөтөт. Мамиленин төрт көрсөткүчүнүн баары боюнча аялдардын олуттуу үлүшү үй-бүлө мүчөсүнүн АИВ менен ооругандыгын жашырбай турганын айтышкан. Ошентип, аялдардын 44 пайызы үй-бүлө мүчөсүнүн АИВ менен ооругандыгын жашырбай тургандыгын айтышкан. СПИД жөнүндө кабары бар 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 42 пайызы АИВ менен ооруганүй-бүлө мүчөсүнө кам көрөрүн билдиришкен. Аялдардын онунун төртүнөн азырагы (37 пайыз) АИВ менен ооруган сатуучудан мөмө-жемиш сатып ала бермектерин көрсөтүшсө,

36 пайызы АИВ менен ооруган мугалиминен билим алууну уланта берерин айтышкан. Төрт көрсөткүчкө тең киргендердин пайызы 4 пайыздан төмөн.

13.6.2-таблица. АИВ/СПИД менен жашаган адамдарга жалпы кабыл алынган мамиле: Эркектер

АИВ/СПИД жөнүндө кабардар болгон 15-49 жаштагы эркектердин АИВ/СПИД менен жашаган адамдарга аныкталган мамилени жасагандардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төмөндөгүлөрдү көрсөткөн эркектердин пайызы:				Бардык төрт көрсөткүч боюнча чыдамдуу мамиле жасагандардын пайызы	АИВ/СПИД жөнүндө кабардар болгон респондент-тердин саны
	Үй чарбасындагы СПИД менен ооруган үй-бүлө мүчөсүнө кам көрүүгө даяр	СПИДди алып жүргөн сатуучудан мөмө-жемиш сатып алган	СПИД вирусун алып жүргөн мектептеги мугалимине сабак өтүүгө уруксат берген	СПИД менен ооруган үй-бүлө мүчөсүн жашырууну каалабйт		
Возраст						
15-24	62.2	24.8	23.6	38.8	3.0	735
15-19	55.5	22.7	21.0	45.1	4.0	349
20-24	68.2	26.6	25.9	33.0	2.1	386
25-29	69.0	25.6	24.6	38.6	1.5	392
30-39	66.2	25.5	24.4	39.5	2.2	583
40-49	64.3	22.5	24.7	40.7	1.3	544
Үй-бүлөлүк статусу						
Бир да никеге турбаган	63.4	25.4	24.6	36.6	2.9	764
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	74.3	24.6	28.5	19.5	1.9	437
Бир да жыныстык катнашта болбогон	48.7	26.5	19.4	59.4	4.3	327
Никеси бар/ Чогуу жашайт	65.9	23.6	23.2	40.8	1.8	1,399
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ Жесир	63.1	32.0	37.7	41.4	0.5	91
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	59.1	26.2	30.8	38.1	0.8	721
Айыл	67.7	23.8	21.2	40.0	2.8	1,532
Облусу						
Ысык-Көл	61.2	33.4	16.1	84.4	1.7	197
Жалал-Абад	64.6	26.8	43.2	21.1	1.5	390
Нарын	73.6	34.6	42.9	76.3	18.2	98
Баткен	21.0	47.5	20.0	94.6	5.3	186
Ош	82.6	2.0	2.9	30.2	1.0	441
Талас	11.5	15.9	8.6	47.4	0.6	123
Чүй	90.3	32.0	22.0	16.8	1.4	407
Бишкек шаары	56.5	25.9	44.9	19.9	0.2	337
Ош шаары	57.6	20.3	4.0	82.4	0.0	75
Билими						
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	6
Негизги жалпы	60.2	18.5	17.8	43.6	2.6	292
Толук орто	66.9	22.3	21.3	41.2	1.8	1,068
Башталгыч/орто кесиптик	63.5	26.2	26.5	35.3	2.3	376
Жогорку	65.0	31.5	32.6	35.8	2.5	512
Жетиштүү жашоо квинтилдери						
Эң төмөнкү	67.9	21.3	18.3	45.4	3.6	459
Экинчи	64.1	23.7	21.0	45.0	2.5	464
Орто	61.6	24.9	22.2	39.4	2.1	429
Төртүнчү	70.0	26.6	24.5	36.6	2.0	435
Эң жогорку	61.2	26.4	35.1	30.5	0.5	466
Бардыгы	64.9	24.6	24.3	39.4	2.1	2,254

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

АИВ менен жашаган адамдарга карата мамиле тууралуу бул суроолор МИКИ-2006 алкагында аялдарга берилген. Маалыматтар эки изилдөө аралыгында өткөн алты жыл ичинде аларга карата мамиле өзгөрбөгөндүгүн күбөлөндүрөт. 2006-жылы аялдардын беш пайызы гана төрт ырастамалардын эч бирөөсү боюнча негативдүү мамилесин айтышкан эмес, ал эми болжолдуу 4 пайызы КР МДИ-2012нин учурунда бардык төрт индикатор боюнча чыдамкай мамилесин айтышкан (Улутстатком, 2007).

13.6.2-таблицадагы жыйынтыктар эркектер аялдарга (65 жана 42 пайыз) караганда үй ээлигиндеги СПИД менен ооруган үй-бүлө мүчөсүнө көп кам көрөрүн көрсөтөт. Бирок эркектердин аялдарга караганда стигматизациялоонун башка көрсөткүчтөрү боюнча чыдамдары аз. Эркектердин болжолдуу төрттөн бири гана АИВ менен ооруган сатуучудан мөмө-жемиштерди сатып аларын же АИВ менен ооруган мугалими ишмердигин уланта берерин айтышкан, ал эми он эркектин төртөө (39 пайыз) үй-бүлө мүчөсүнүн АИВ

менен ооругандыгын жашырарын белгилеген. Стигматизациялоонун бардык төрт көрсөткүчү боюнча чыдамкайлыкты 2 пайыз гана эркектер көрсөткөн.

Пропорциялардагы айырмачылык аялдардын жана эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды көрсөтүлүүчү чыдамкайлык мамиле дээрлик айырмаланбайт. Ош жана Жалал-Абад облустарындагы аялдар стигматизациялоонун бардык төрт көрсөткүчү боюнча бир аз чыдамдуу деп табылды, ошол эле мезгилде Нарын жана Чүй облустарындагы аялдар арасындагы бул жыйынтыктар эң жогорку көрсөткүчтү көрсөттү. Нарын облусундагы эркектер (18 пайыз) башка региондордогу эркектерге караганда АИВ менен жашаган адамдарга эң чыдамдуу.

13.4 Күйөөсү менен коопсуз жыныстык катнаш маселелерин талкуулоого карата мамиле

АИВ инфекциясын алдын алуу ыкмалары жана жуктуруу жолдору жөнүндө ар тараптуу билими АИВнын жайымдуулугун алдын алууда маанилүү өбөлгө болуп саналат. Бирок билимдерди күнүмдүк тажрыйбага которуу көптөгөн адамдык, социалдык жана контекстуалдык факторлордон көз каранды. Коопсуз жыныстык катнаш тажрыйбасы жыныстык байланышты индивидуалдык деңгээлде көзөмөлдөөнүн негизги бир аныктоочу факторлорунан болуп саналат. Эгерде аялдар күйөөлөрү менен коопсуз жыныстык катнашты өзубагында талкуулашпаса анда инфекцияны жуктуруу жолдору жана жайылуусун алдын алуу ыкмалары жөнүндө маалымдуулук, пайдасыз болушу мүмкүн. Аялдардын коопсуз жыныстык байланыш маселелерин талкулоосунун мүмкүндүгүн баалоо үчүн КР МДИ-2012нин жүрүшүндө аялдар менен эркектерге бирдей суроолор берилди, эгерде аялы күйөөсүнүн башка аял менен жыныстык мамилеси бар экендигин билип калган учурда, аялдардын күйөөсү менен жыныстык катнашка баруудан баш тартууларын жана эгер күйөөсүндө жыныстык жолдор менен жуктуруучу оорулар бар экендигин билип калган учурда, аялынын күйөөсүнө презервативди колдонууну талап кылгандыгын туура деп эсептей тургандыктары жөнүндө суроолор берилди.

13.7-таблицада аялдар менен эркектердин көпчүлүгү жогоруда келтирилген ырастамалар менен макул экендигин көрсөтөт. Ошентип, аялдардын 82 пайызы жана эркектердин 72 пайызы күйөөсүнүн башка аял менен жыныстык байланышын билип калган аял, күйөөсү менен жыныстык катнаштан баш тартуусун туура деп айтышса, аялдардын 83 пайызы жана эркектердин 81 пайызы күйөөсүндө жыныстык жолдор менен жуктуруучу оорулар бар экендигин билип калган учурда, аялынын күйөөсүнө презервативди колдонууну талап кылгандыгын толугу менен туура деп айтышты. Жогоруда келтирилген эки ырастама менен макул болуунун катышынын көрсөткүчү өзгөчө аялдар арасында жаш курак менен өсөт. Мисалы, күйөөсүндө жыныстык жолдор менен жуктуруучу оорулар бар экендигин билип калган учурда, аялынын күйөөсүнө презервативди колдонууну талап кылгандыгын толук туура деп эсептеген аялдардын катышы 15-19 жаштагы аялдар арасынан 55 пайыздан, 40-49 жаштагы аялдар арасынан 83 пайызга чейин өскөн. Респонденттер арасынан, бир да жолу никеге турбаган респонденттердин жана бир да жолу жыныстык катнашта болбогон, коопсуз жыныстык катнаш маселелерин талкуулоого болот деп эсептеген аялдардын үлүшү абдан аз. Коопсуз жыныстык катнаш маселелерин талкуулоо тууралуу эки ырастаманы колдоочулардын үлүшү Талас облусундагы аялдардын жана Нарын облусундагы эркектердин арасында абдан жогору. Күйөөсүндө жыныстык жолдор менен жуктуруучу оорулар бар экендигин билип калган учурда аялынын күйөөсүнө презервативди колдонууну талап кылгандыгын туура деп эсептегендердин эң аз үлүшү Баткен облусундагы эркектердин арасында байкалат. Жыныстык катнаштан баш тарткан жана презервативди колдонууну талап кылган аялдардын укугун колдоочу аялдар менен эркектердин катышы билимдин деңгээли менен жогорулайт, бирок жетиштүү жашоо квинтилине карата даана өз ара байланышы байкалган эмес.

Коопсуз жыныстык катнаш маселелерин талкуулоодо никеси бар аялдардын мүмкүнчүлүктөрүн баалоо максатында КР МДИ-2012де азыркы учурда никеси бар аялдарга эгер жыныстык катнашты каалабаса, күйөөлөрү/өнөктөштөрү менен жыныстык катнашта болуудан баш тарта тургандыктары жана зарыл учурларда күйөөсүнөн презерватив колдонуусун сурангандыгы тууралуу суроолор берилди. Маалыматтар төмөнкүдөй көрсөтөт, сурамжыланган аялдардын көбү (84 пайыз) эгер

жыныстык катнашты каалабаса, күйөөлөрү/өнөктөштөрү менен жыныстык катнашта болуудан баш тарта тургандыктарын же зарылчылыкка жараша күйөөсүнөн презерватив колдонуусун талап кылгандыгын (83 пайыз) көрсөтөт. Бирок, Баткен облусундагы сурамжыланган аялдардын жарымы гана (ар бир ырастамага 53 пайыз) эки ырастама боюнча ишенимдүү түрдө өздөрүнүн ойлорун билдире алышты, Бишкек шаарындагы сурамжыланган никеси бар аялдардын онунан тогузуна салыштырмалуу: Бишкек шаарында жашаган никеси бар аялдардын 92 пайызы эгер жыныстык катнашты каалабаса, күйөөлөрү/өнөктөштөрү менен жыныстык катнашта болуудан баш тарта тургандыктарын айтышса, 91 пайызы зарылчылыкка жараша күйөөсүнөн презерватив колдонуусун талап кылгандыгын айтышты (маалыматтар көрсөтүлгөн жок).

13.7-таблица. Күйөөсү менен коопсуз жыныстык катнаш маселелерин талкуулоого мамиле

Күйөөсүнүн башка бир аял менен мамлеси бар экендигин билим калган учурда аялынын күйөөсү менен жыныстык катнашта болуудан баш тартуусу жана күйөөсүндө жыныстык жолдор менен жуктуруучу оорулар аныкталган кезде аялынын күйөөсүнөн презерватив колдонуусун талап кылгандыгын туура деп эсептеген 15-49 жаштагы аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар			Эркектер		
	Аялдын бул талаптары туура деп саналган:			Аялдын бул талаптары туура деп саналган:		
	Күйөөсүнүн башка бир аял менен мамлеси бар экендигин билим калган учурда аялынын күйөөсү менен жыныстык катнашта болуудан баш тартуусу	Күйөөсүндө жыныстык жолдор менен жуктуруучу оорулар аныкталган кезде аялынын күйөөсүнөн презерватив колдонуусун талап кылуусу	Аялдардын саны	Күйөөсүнүн башка бир аял менен мамлеси бар экендигин билим калган учурда аялынын күйөөсү менен жыныстык катнашта болуудан баш тартуусу	Күйөөсүндө жыныстык жолдор менен жуктуруучу оорулар аныкталган кезде аялынын күйөөсүнөн презерватив колдонуусун талап кылуусу	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш						
15-24	69.1	69.1	3,164	61.3	71.8	836
15-19	56.0	55.1	1,637	54.2	59.3	432
20-24	83.2	84.1	1,527	68.9	85.3	404
25-29	89.7	91.7	1,265	78.7	83.6	409
30-39	90.6	92.5	1,943	75.1	85.7	596
40-49	91.5	92.6	1,837	80.9	88.5	572
Үй-бүлөлүк статусу						
Бир да никеге турбаган	61.6	60.7	2,245	62.9	73.0	875
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	92.3	92.3	92	74.3	89.8	462
Бир да жыныстык катнашта болбогон	60.3	59.4	2,153	50.2	54.2	413
Никеси бар/ Чогуу жашайт	90.2	91.9	5,256	77.4	85.9	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ Жесир	90.7	91.2	707	81.4	85.9	95
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	85.9	86.3	3,070	75.1	80.3	781
Айыл	80.3	81.6	5,138	70.9	81.6	1,632
Облусу						
Ысык-Көл	87.6	86.7	650	84.8	88.4	207
Жалал-Абад	83.4	84.3	1,332	53.6	83.4	402
Нарын	81.7	86.1	281	91.6	95.1	98
Баткен	60.6	65.0	616	45.2	35.7	186
Ош	74.2	75.0	1,627	72.4	87.0	526
Талас	96.5	95.5	360	80.2	87.0	126
Чүй	86.7	89.1	1,465	84.0	86.0	407
Бишкек шаары	88.8	88.2	1,566	85.1	81.8	383
Ош шаары	84.8	84.3	311	38.2	65.5	78

уландысы

13.7-таблицанын уландысы						
Билими						
Билими жок/башталгыч	(41.6)	(52.6)	39	*	*	7
Негизги жалпы	62.1	62.1	1,139	56.7	67.0	338
Толук орто	80.9	82.4	3,468	71.7	82.7	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	89.7	91.2	1,364	75.2	84.0	388
Жогорку	91.5	91.5	2,198	81.5	85.0	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери						
Эң төмөнкү	82.9	83.1	1,459	74.0	83.6	502
Экинчи	81.3	83.3	1,473	69.3	81.1	496
Орто	77.3	77.9	1,538	67.7	78.0	451
Төртүнчү	80.5	82.9	1,667	73.6	84.1	449
Эң жогорку	88.1	88.0	2,071	76.5	79.3	515
Бардыгы	82.4	83.4	8,208	72.3	81.2	2,413

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.
* белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

13.5 Жаштарга презервативдерди колдонууну үйрөтүүгө карата мамиле

Презервативдерди колдонуу АИВ инфекциясынын таралуусу менен күрөшүүнүн башкы стратегиясы болуп саналат. Бирок, жаштарга презервативдерди колдонууну окутуу маселелеси кээде айрым ырастамаларга байланыштуу абдан талаш маселе бойдон калууда, анткени жаштарга презервативдерди колдонууну окутуу жаштарды эрте сексуалдык эксперименттерге азгырат. Жаштарды презервативдерди колдонууну окутуу мамилесин баалоо үчүн КР МДИ-2012ге тартылган аялдар менен эркектерден 12-14 жаштагы өспүрүмдөр СПИД жуктуруп албоо үчүн презервативдерди колдонууну үйрөнүшү керек деп эсептөө жөнүндө суралды. Жыйынтыктары 13.8-таблицада көрсөтүлдү. Таблица чоңдордун ой-пикирлерине негизделгенине байланыштуу жыйынтыктарда 18-49 жаштагы респонденттердин жооптору көрсөтүлөт.

13.8-таблица. АИВ/СПИДди жугуунун алдын алуу үчүн өспүрүмдөргө презервативдерди колдонууну үйрөтүүгө чоңдордун колдоосу

Өспүрүмдөргө СПИДди жугузуп алуу коркунучун азайтуу максатында 12-14 жашынан презервативдерди колдонууга үйрөтүүгө окуутуу керек деп санаган 18-49 жаштагы аялдар менен эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар		Эркектер	
	Макул болгондордун пайызы	Аялдардын саны	Макул болгондордун пайызы	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш				
18-24	50.6	2,117	64.8	556
18-19	49.5	590	63.3	152
20-24	51.0	1,527	65.4	404
25-29	56.9	1,265	65.0	409
30-39	53.8	1,943	60.5	596
40-49	54.5	1,837	50.1	572
Үй-бүлөлүк абалы				
Бир да жолу никеге турбаган	51.5	1,221	66.8	595
Никеде турат/ чогуу жашайт	53.5	5,233	57.0	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ жесир	57.7	707	56.6	95
Жашаган жеринин тиби				
Шаар	58.1	2,730	64.9	711
Айыл	50.8	4,431	57.1	1,423
Облусу				
Ысык-Көл	68.8	571	52.2	176
Жалал-Абад	50.9	1,169	37.8	350
Нарын	62.6	250	75.0	87
Баткен	17.8	540	4.5	155
Ош	35.5	1,336	53.6	454
Талас	63.5	312	74.5	111
Чүй	72.9	1,307	98.9	370
Бишкек шаары	56.2	1,395	60.7	361
Ош шаары	66.3	281	94.8	70

уландысы

13.8-таблицанын уландысы				
Билими				
Билими жок/башталгыч	(34.1)	32	*	7
Негизги жалпы	46.4	577	58.4	204
Толук орто	46.4	3,061	51.5	1,034
Башталгыч/орто кесиптик	60.9	1,302	69.5	370
Жогорку	61.4	2,188	70.1	519
Жетиштүү жашоо квинтилдери				
Эң төмөнкү	56.2	1,245	53.0	435
Экинчи	46.8	1,250	54.1	421
Орто	44.9	1,334	51.5	400
Төртүнчү	55.9	1,470	70.3	399
Эң жогорку	60.7	1,862	68.6	478
Бардыгы	53.6	7,161	59.7	2,133

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

Таблица 18-49 жаштагы чоңдордун көпчүлүгү 12-14 жаштагы өспүрүмдөр АИВ/СПИД жуктуруп албоо үчүн презервативдерди колдонууну үйрөнүшү керектигине макул экендиктерин көрсөтөт: аялдардын 54 пайызы жана эркектердин 60 пайызы макул деп жооп беришкен. Жаштарга презервативдерди колдонууну окутууга карата мамиле негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды респонденттердин жашаган регионун кошпогондо дээрлик айырмаланбайт. Жаштарга презервативдерди колдонууну окутуу тууралуу макул деп жооп бергендердин эң аз саны Баткен облусундагы аялдар менен эркектердин арасында, ал эми эң жогорку сан Чүй облусунда белгиленген. Мисалга алсак, АИВ/СПИД жуктуруп албоо үчүн презервативдерди колдонууну үйрөнүшү керектигин тура деген эркектердин катышы Баткен облусундагы 5 пайыздан Чүй облусундагы 99 пайызга чейин өзгөрөт. Өспүрүмдөрдү окутууну колдоо шаар жеринде, башталгыч/орто кесиптик же жогорку билими бар жана жетиштүү жашоонун эң жогорку квинтилиндегилердин арасында бир канча жогору.

13.6 Сексуалдык өнөктөштөрдүн саны

АИВ менен ооругандардын көпчүлүгү ооруну инъекциялык жолдору аркылуу жуктурса, АИВ менен ооругандардын 30 пайызы гетеросексуалдык катнаштар (GKR, 2012) менен жуктургандыгы боюнча маалыматтар бар. Тактап айтканда, гетеросексуалдык катнаш АИВни жуктуруу жолдорунун негизги бир жолу болуп саналат, сексуалдык жүрүм-турум жөнүндө маалымат АИВ инфекциясынын таралуусун көзөмөлдөөгө максатталып ишке ашырылган программаларды иштеп чыгууда жана мониторинг жүргүзүүдө абдан маанилүү. АИВ/СПИДтин таралуусун алдын алуу контекстинде сексуалдык өнөктөштөрдүн санын чектөө жана коопсуз жыныстык катнаш маселелери эпидемия менен күрөшүүдө негизги болуп эсептелет. КР МДИ-2012де респонденттерден изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичиндеги сексуалдык өнөктөштөрдүн саны жөнүндө суроолор камтылды. Качандыр бир кезде сексуалдык катнашта болгон респонденттерден жашоосундагы өнөктөштөрдүн жалпы саны тууралуу маалыматтар суралды. Бул маселелер абдан жекече мүнөздү алып жүргөндүктөн, изилдөөнүн жыйынтыгында кээ бир мурдатан ойлонгон пикирлер эске алынган.

13.9-таблицада аялдардын дээрлик бардыгы изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде бир гана сексуалдык өнөктөштү көрсөткөндүгү белгиленет. Ошондой эле, буга чейин сексуалдык катнашта болгон аялдар бирден көп сексуалдык өнөктөшү болгондугун белгилешкен, демек аялдардын жашоосундагы сексуалдык өнөктөштөрдүн орточо маанисинин саны 1.2 өнөктөштү түзгөн. Негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды айырмачылыктар көп эмес.

13.9-таблица. Сексуалдык өнөктөштөрдүн саны

Изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде бирден ашык сексуалдык өнөктөшкө ээ 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин пайызы,качандыр бир кезде сексуалдык катнашта болгон аялдар менен эркектердин жашоосунун ичиндеги сексуалдык катнаштардын санынын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды орточо белгиси, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар				Эркектер			
	Бардык аялдар		Качандыр бир кезде сексуалдык катнашта болгон аялдар[1]		Бардык эркектер		Качандыр бир кезде сексуалдык катнашта болгон эркектер[1]	
	Акыркы 12 ай ичинде эки же андан көп сексуалдык өнөктөшкө ээ болгондор-дун пайызы	Аялдардын саны	Жашоосун-дагы сексуалдык өнөктөштөр дүн санынын орточо белгиси	Аялдардын саны	Акыркы 12 ай ичинде эки же андан көп сексуалдык өнөктөшкө ээ болгондор-дун пайызы	Эркектерди н саны	Жашоосун-дагы сексуалдык өнөктөштөр дүн санынын орточо белгиси	Эркектерди н саны
Жаш курак, жаш								
15-24	0.4	3,164	1.1	1,150	15.4	836	6.1	407
15-19	0.0	1,637	1.0	166	7.4	432	5.9	93
20-24	0.7	1,527	1.1	984	24.1	404	6.2	314
25-29	0.7	1,265	1.1	1,172	14.8	409	6.2	331
30-39	0.6	1,943	1.2	1,910	4.5	596	5.3	510
40-49	0.2	1,837	1.2	1,822	2.7	572	5.3	486
Үй-бүлөлүк абалы								
Бир да жолу никеге турбаган	0.7	2,245	2.1	92	19.7	875	6.9	409
Никеде турат/ чогуу жашайт	0.1	5,256	1.1	5,254	2.9	1,443	5.2	1,246
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ жесир	1.7	707	1.6	707	17.8	95	7.4	79
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	0.8	3,070	1.3	2,119	9.1	781	5.4	639
Айыл	0.2	5,138	1.1	3,935	9.8	1,632	5.8	1,094
Облусу								
Ысык-Көл	0.0	650	1.1	534	1.7	207	2.6	147
Жалал-Абад	0.3	1,332	1.1	1,011	6.6	402	9.4	348
Нарын	0.0	281	1.0	229	0.0	98	3.0	75
Баткен	0.1	616	1.1	484	0.0	186	1.6	120
Ош	0.3	1,627	1.0	1,149	12.8	526	6.5	363
Талас	0.0	360	1.1	297	5.5	126	3.7	94
Чүй	0.3	1,465	1.3	1,128	25.0	407	7.2	191
Бишкек шаары	1.3	1,566	1.4	1,009	2.3	383	4.3	330
Ош шаары	0.0	311	1.0	212	21.3	78	4.2	67
Билим								
Билими жок/башталгыч	(0.0)	39	*	21	*	7	*	6
Негизги жалпы	0.2	1,139	1.1	514	7.0	338	6.1	151
Толук орто	0.3	3,468	1.1	2,716	8.9	1,158	5.6	871
Башталгыч/орто кесиптик	0.4	1,364	1.2	1,147	10.0	388	6.2	305
Жогорку	0.8	2,198	1.2	1,655	12.6	522	5.4	401
Жетиштүү жашоо квинтилдери								
Эң төмөнкү	0.0	1,459	1.1	1,102	7.8	502	5.0	354
Экинчи	0.2	1,473	1.1	1,117	11.5	496	5.5	336
Орто	0.1	1,538	1.1	1,197	6.9	451	6.4	304
Төртүнчү	0.5	1,667	1.2	1,277	12.3	449	6.8	298
Эң жогорку	1.1	2,071	1.4	1,361	9.6	515	5.1	442
Бардыгы	0.4	8,208	1.2	6,054	9.6	2,413	5.7	1,734

Эскертүү: Кашаа цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.
[1]Орточо белги сандык эмес жоопторду берген респонденттер кошулбай эсептелди.

Бардык эркектердин 10 пайызы изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде бирден ашык сексуалдык өнөктөшү болгондугун көрсөткөн. Бул эркектердин үчтөн экиси (66 пайыз) акыркы сексуалдык катнашта

презерватив колдонгонун айтышты (маалыматтар көрсөтүлгөн жок).[1] Сексуалдык тажрыйбага ээ эркектердин жашоосундагы сексуалдык өнөктөштөрдүн орточо белгиси 5.7 өнөктөштү түзгөн. Жашоосундагы сексуалдык өнөктөштөрдүн саны боюнча эң жогорку орточо маани Жалал-Абад облусундагы эркектерде (9.4 өнөктөш), ал эми эң төмөнкүсү Баткен облусундагы эркектерде (1.6 өнөктөш) байкалат.

13.7 Бир учурдагы сексуалдык өнөктөштүк

UNAIDSке ылайык, бир убакыттагы сексуалдык өнөктөштүк “бир эле өнөктөш менен болгон сексуалдык катнаш, өнөктөштөр менен болгон сексуалдык катнаш аралыгында башка өнөктөштөр менен болгон сексуалдык катнаш дал келүүчү сексуалдык өнөктөштүк" деп аныкталат (UNAIDS, 2009). Эгер адамда бир жыл ичинде бир нече сексуалдык өнөктөштүк болсо, бул өнөктөштүктүн ырааттуулугу жана параллельдүүлүгү боюнча билүү маанилүү болуп саналат. Параллельдүү өнөктөштүк ырааттуу өнөктөштүккө караганда теориялык жактан коркунучтуу тобокелдик, паралеллдүү өнөктөштүк чоң жана өз ара байланышкан сексуалдык мамилелердин тарамын түзүшү, катышкандар үчүн инфекцияларды жуктуруу коркунучуна көп кабылышы мүмкүн.

КР МДИ-2012де изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичиндеги ар бир сексуалдык өнөктөштөрдөн биринчи жана эң акыркы сексуалдык катнаштын убактыларын билүү жөнүндө маалыматтарды топтоо каралган. Бул маалымат, бир сексуалдык өнөктөштүк, башка өнөктөштөр менен болгон сексуалдык эки актысынын арасында орду болгондугун же болбогондугун, б.а. бул өнөктөштүк бир учурдагы болуп-болбосун аныктоо үчүн колдонулду. Бир убакыттагы сексуалдык өнөктөштүктү баалоо үчүн эки индикатор иштелип чыкты. Бир учурдагы сексуалдык өнөктөштүк аныкталгандан баштап изилдөө алдында бир мезгилдеги деп аныкталуусу башталган учурду таануу, учурдагы бир өнөктөштөн да көбүрөөк өнөктөшү бар болгон 15-49 жаш аралыгындагы эркектер менен аялдардын, мурдагы алты ай ичиндеги катышынын айырмачылыгы менен аныкталат. Бир учурдагы өнөктөштү бирдиктүү таануу изилдөөлөрдүн алдындагы 12 ай аралыгында,башка өнөктөштөр менен убактысы дал келген сексуалдык өнөктөштүгү бар 15-49 жаш аралыгындагы эркектер менен аялдардын катышы менен аныкталат. Бир гана өнөктөш менен болгон өнөктөштүк, эгер ал башка өнөктөштөр менен болгон онөктөштүктүн убагында болгон болсо, дал келүүчү онөктөштүк деп саналат. Таануу учуру көпчүлүк учурда жалпы кабылдоодон төмөн болот, анткени ал, бир жылга карата эмес, белгилүү бир күнгө карата учурдагы гана мамилелерди камтыйт. Бир учурда бир нече аял менен бир мамиледе жашаган эркектердин арасында, ошол көз карашты таануу учурунун көрсөткүчү боюнча дагы, жалпы таануу боюнча дагы, бир учурдагы сексуалдык өнөктөштүк деп эсептелет.

13.10-таблица изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде биргелешкен сексуалдык өнөктөштүктөгү көз карашты таанууда 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын үлүшү (бир пайыздан азырак) таануу учуру боюнча да, жалпыланган таануу боюнча да аз гана. Эркектердин бир пайызы таануу учурунун индикаторуна ылайык бир учурдагы сексуалдык өнөктөштүккө ээ, 3 пайызы жалпыланган таануунун индикатору боюнча бир учурдагы сексуалдык өнөктөштүккө ээ. Акыркы 12 ай ичинде бир нече сексуалдык өнөктөшкө ээ эркектердин арасында 34 пайызы бир учурдагы сексуалдык өнөктөштүккө ээ (маалыматтар көрсөтүлгөн эмес).

Эгер жалпыланган таануунун индикатору боюнча айырмачылыктарды карасак, анда эң жогорку көрсөткүч 20-29 жаштагы эркектерде (6 пайыз), ажырашкан, өзүнчө жашаган же жесир калган эркектерде (8 пайыз) жана бир да жолу никеге турбаган эркектерде (5 пайыз) байкалат.

[1] Изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде бирден көп өнөктөшү болгонун айткан аялдардын саны бул топ үчүн акыркы жыныстык катнашта презервативдерди колдонуусу боюнча индикаторду иштеп чыгуу үчүн өтө аз. Эркектер үчүн негизги мүнөздөмөлөр боюнча индикаторлордогу маалыматтарды көрсөтүү үчүн маалыматтар өтө аз.

13.10-таблица. Сексуалдык өнөктөштөрдүн таануу учуру жана жалпыланган таануусу

Изилдөө алдындагы акыркы 6 ай ичинде паралеллдүү сексуалдык өнөктөштөргө (таануу учуру) ээ 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин пайызы жана изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде паралеллдүү сексуалдык өнөктөштөргө (жалпыланган таануу) ээ 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар			Эркектер		
	Паралелдүү сексуалдык өнөктөштөрдүн таануу учуру[1]	Паралелдүү сексуалдык өнөктөштөрдүн жалпыланган таануусу [2]	Аялдардын саны	Паралелдүү сексуалдык өнөктөштөрдүн таануу учуру[1]	Паралелдүү сексуалдык өнөктөштөрдүн жалпыланган таануусу [2]	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш						
15-24	0.0	0.1	3,164	0.8	3.6	836
15-19	0.0	0.0	1,637	0.6	1.4	432
20-24	0.0	0.3	1,527	1.0	6.0	404
25-29	0.0	0.1	1,265	2.7	5.9	409
30-39	0.3	0.5	1,943	0.6	2.0	596
40-49	0.0	0.2	1,837	1.0	2.2	572
Үй-бүлөлүк статусу						
Бир да жолу никеге турбаган	0.1	0.2	2,245	1.6	4.9	875
Никеде турат/ чогуу жашайт	0.1	0.1	5,256	0.7	1.9	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ жесир	0.0	1.2	707	4.0	7.9	95
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	0.2	0.4	3,070	1.5	3.8	781
Айыл	0.0	0.1	5,138	0.9	3.0	1,632
Бардыгы	0.1	0.2	8,208	1.1	3.2	2,413

Эскертүү: Эгерде мурунку өнөктөш менен болгон эң акыркы жыныстык катнаштын күнү кийинки өнөктөш менен болгон жыныстык катнаштын күнүнөн кийин келсе, эки сексуалдык өнөктөш паралелдүү өнөктөш деп саналат.

[1]Изилдөө алдындагы 6 ай ичинде белгилүү күнү паралеллдүү болгон эки (же андан көп) сексуалдык өнөктөштөргө ээ экендигин көрсөткөн респонденттердин пайызы

[2] [1]Изилдөө алдындагы 12 ай ичинде каалаган күнү паралеллдүү болгон эки (же андан көп) сексуалдык өнөктөштөргө ээ экендигин көрсөткөн респонденттердин пайызы

13.8 Акы төлөнүүчү сексуалдык катнаш

Сексуалдык катнаштар үчүн төлөмдөр коштоп жүрүүчү акылуу сексуалдык катнаш өз ара мамилелердин баш аламандыгынан жана сексуалдык өнөктөштөрдүн көптүгүнөн улам, АИВ жана башка жыныстык жолдор аркылуу инфекцияларды жуктуруунун жогорку коркунучуна байланыштуу. КР МДИ-2012ге тартылган эркектерден изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде акы төлөнүүчү жыныстык катнаштын кызматтарынан пайдаланган-дыгы суралган. Ооба деп жооп берген респонденттер акы төлөнүүчү жыныстык катнаш убагында презерватив колдонгондугу тууралуу суралды, маалыматтар 13.11-таблицада көрсөтүлгөн.

Жыйынтыктар көрсөткөндөй, Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки эркектердин 41 пайызы жашоосунда акы төлөнүүчү жыныстык катнаш кызматынан пайдаландыгын, анын ичинде 8 пайызы акыркы 12 ай ичинде пайдалангандыгын көрсөтөт. 20-24 жаштагы эркектер акы төлөнүүчү жыныстык катнаш кызматын көп пайдаланышат жана акыркы 12 ай ичинде көп колдонушкан. Ажырашкан, өзүнчө жашаган же жесир калган, көп үйлөнгөн же эч качан никеде турбаган эркектер качандыр бир кезде сексуалдык мүнөздөгү кызматтарга акы төлөшкөн. Бирок, акыркы 12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын никеде турбагандар (17 пайыз) көп колдонушкан. Жалал-Абад, Чүй, Ош облустарындагы жана Ош шаарындагы эркектер акы төлөнүүчү жыныстык катнаш кызматтарын башка регионго эркектерге караганда көп колдонушкан. Билими төмөн жана жетиштүү жашоо деңгээлинин эң төмөнкү квинтилиндеги эркектер акы төлөнүүчү жыныстык катнаш кызматтарын аз колдонушкан, бирок мындан айырмачылык көп байкалбайт.

Акы төлөнүүчү жыныстык катнаш кызматтарын колдонгон эркектердин көпчүлүгү (95 пайыз) презерватив колдонгондугун айтышкан (маалыматтар көрсөтүлгөн эмес).

13.11-таблица. Сексуалдык катнаш үчүн акы

Качандыр бир кезде сексуалдык катнаш үчүн акы төлөгөн 15-49 жаштагы эркектердин пайызы жана акыркы 12 ай ичиндеги мындай сексуалдык катнаштардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы,Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бардык эркектер		
	Качандыр бир кезде сексуалдык катнаш үчүн акы төлөгөндөрдүн пайызы	акыркы 12 ай ичиндеги сексуалдык катнаш үчүн акы төлөгөндөрдүн пайызы	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш			
15-24	39.3	15.2	836
15-19	21.1	11.6	432
20-24	58.8	19.0	404
25-29	52.0	8.5	409
30-39	45.4	2.7	596
40-49	32.4	1.1	572
Үй-бүлөлүк статусу			
Бир да жолу никеге турбаган	42.4	17.4	875
Никеде турат/ чогуу жашайт	40.1	1.4	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ жесир	49.3	12.1	95
Жашаган жеринин тиби			
Шаар	42.4	6.2	781
Айыл	40.8	8.3	1,632
Облусу			
Ысык-Көл	1.3	0.6	207
Жалал-Абад	69.5	8.2	402
Нарын	12.3	0.9	98
Баткен	0.2	0.2	186
Ош	44.9	12.7	526
Талас	3.2	2.3	126
Чүй	64.6	12.6	407
Бишкек шаары	38.9	2.3	383
Ош шаары	65.0	24.4	78
Билими			
Билими жок/башталгыч	*	*	7
Негизги жалпы	31.5	6.4	338
Толук орто	42.5	8.0	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	41.8	6.7	388
Жогорку	44.9	8.5	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери			
Эң төмөнкү	32.9	6.3	502
Экинчи	38.4	10.0	496
Орто	44.5	6.4	451
Төртүнчү	46.0	8.8	449
Эң жогорку	45.5	6.6	515
Бардыгы	41.3	7.6	2,413

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

13.9 АИВ ИНФЕКЦИЯСЫНА КЕҢЕШ БЕРҮҮГӨ ЖАНА ТЕСТИРЛӨӨГӨӨ МҮМКҮНДҮК

АИВ статусу (оң жана терс) жөнүндө билим алуу адамдарга коркунучту азайтуу боюнча аныкталган чечимдерди кабыл алууга жана коопсуз жыныстык катнаш тажрыйбасына жардам берет. АИВ менен ооруган адамдарга АИВнын статустары жөнүндө билими сексуалдык өнөктөштөрүн коргоо боюнча аракеттерди кабыл алууга, дарылануунга жана келечектеги максаттарын ойлоого жардам берет.

АИВ тестирлөө боюнча маалымдуулуктун жана тейлөөлөргө мүмкүндүк алуунун деңгээлин баалоо үчүн КР МДИ-2012ге тартылган аялдар менен эркектер АИВ тестирлөөгө келгендиги, эгер келсе, акыркы тести качан тапшыргандыгы тууралуу суралышты. Мындан сырткары, изилдөө алдындагы акыркы

эки жыл ичинде төрөгөн аялдар төрөткө чейинки медициналык кам көрүүнүн алкагында, же төрөт убагында, же төрөттөн кийинки мезгилдерде АИВ тестирлөө тапшыргандыгы тууралуу суралышты. Тестирлөөдөн өткөндүгүн айткан респонденттерден акыркы тесттеринин жыйынтыгын алышкандыгы суралды. Тесттен өтпөгөн аялдар менен эркектерден жакынкы аралыктагы тест тапшыра турган жер жөнүндө биле тургандыктары суралды. 13.12.1-таблица аялдар, 13.12.2-таблица эркектер арасындагы алгачкы АИВ тестирлөө тууралуу жыйынтыктарды көрсөтөт.

13.12.1-таблица. Алгачкы АИВ тестирлөөгө мүмкүндүк: Аялдар

АИВ тестирлөөнүн ордун билген 15-49 жаштагы аялдардын тестирлөө статусу жана жыйынтыкты колуна алуусу боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	АИВ тестирлөөнүн ордун билгендердин пайызы	Аялдардын тестирлөө жана тесттин жыйынтыктарын алуу статусу боюнча пайыздык бөлүнүшү			Бардыгы	Качандыр бир кезде тестирлөө-дөн өтүп көргөндөр-дүн пайызы	Акыркы 12 ай ичинде тесттен өткөндөрдүн жана тесттин жыйынтыгын колуна алгандардын пайызы	Аялдардын саны
		Качандыр бир кезде тесттен өткөн жана тесттин жыйынтыгын колуна алган	Качандыр бир кезде тесттен өткөн, бирок тесттин жыйынтыгын колуна алган эмес	Тестирлөө-дөн бир да жолу өткөн эмес[1]				
Жаш курак, жаш								
15-24	41.4	25.3	2.8	72.0	100.0	28.0	12.0	3,164
15-19	23.7	9.0	1.1	89.9	100.0	10.1	5.5	1,637
20-24	60.3	42.7	4.5	52.8	100.0	47.2	19.1	1,527
25-29	71.5	56.5	6.7	36.8	100.0	63.2	19.6	1,265
30-39	68.3	55.3	4.5	40.2	100.0	59.8	12.4	1,943
40-49	60.7	41.9	3.3	54.8	100.0	45.2	6.9	1,837
Үй-бүлөлүк абалы								
Бир да жолу никеге турбаган	27.7	9.9	1.2	88.9	100.0	11.1	4.8	2,245
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	68.8	39.9	4.5	55.6	100.0	44.4	15.9	92
Бир да жолу жыныстык катнашта болбогон	25.9	8.6	1.0	90.4	100.0	9.6	4.4	2,153
Никеде турат/ чогуу жашайт	68.3	53.5	5.2	41.2	100.0	58.8	16.0	5,256
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ жесир	62.9	45.5	2.6	51.9	100.0	48.1	6.7	707
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	59.3	42.4	3.8	53.8	100.0	46.2	13.8	3,070
Айыл	55.2	40.0	3.9	56.1	100.0	43.9	11.1	5,138
Облусу								
Ысык-Көл	66.0	43.8	5.5	50.7	100.0	49.3	19.8	650
Жалал-Абад	68.6	54.2	3.5	42.3	100.0	57.7	11.8	1,332
Нарын	56.0	42.7	4.4	52.9	100.0	47.1	12.8	281
Баткен	67.3	36.0	15.9	48.1	100.0	51.9	14.0	616
Ош	28.9	17.3	1.6	81.1	100.0	18.9	2.8	1,627
Талас	68.5	53.7	3.2	43.2	100.0	56.8	21.6	360
Чүй	64.8	50.8	3.0	46.2	100.0	53.8	14.8	1,465
Бишкек шаары	57.5	44.8	1.9	53.3	100.0	46.7	12.3	1,566
Ош шаары	55.8	28.3	5.2	66.6	100.0	33.4	17.0	311
Билими								
Билими жок/башталгыч	(28.7)	(20.4)	(4.6)	(75.0)	(100.0)	(25.0)	(9.4)	39
Негизги жалпы	33.0	22.6	2.2	75.3	100.0	24.7	7.7	1,139
Толук орто	50.9	36.3	4.7	59.0	100.0	41.0	8.7	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	66.2	49.1	3.2	47.7	100.0	52.3	15.9	1,364
Жогорку	72.8	52.9	3.9	43.1	100.0	56.9	17.5	2,198
Жетиштүү жашоо квинтилдери								
Эң төмөнкү	54.8	38.7	3.4	57.9	100.0	42.1	10.0	1,459
Экинчи	56.1	41.2	4.2	54.6	100.0	45.4	11.1	1,473
Орто	54.3	38.5	4.5	57.0	100.0	43.0	10.8	1,538
Төртүнчү	58.7	40.9	5.2	53.9	100.0	46.1	13.6	1,667
Эң жогорку	58.8	44.0	2.6	53.5	100.0	46.5	14.1	2,071
Бардыгы	56.7	40.9	3.9	55.2	100.0	44.8	12.1	8,208

Эскертүү: Кашаа цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.

[1] "Билбейм/Маалыматтар өткөрүлүп жиберилген" варианты кошулганда

Аялдардын жарымынан көбү (57 пайыз) АИВге текшерүүдөн өткөн жай жөнүндө билишет, жарымынан азыраагы (45 пайыз) качандыр бир кезде тесттен өтүшкөн. Аялдардын 12 пайызы гана акыркы 12 ай ичинде тесттен өтүшкөн жана тесттеринин жыйынтыктарын алышкан.

МИКИ-2006 (Улутстатком, 2007) жыйынтыктары менен салыштырганда АИВ тестирлөөнүн деңгээли аялдар арасында жогору экендиги байкалат. 2006-жылы 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 37 пайызы качандыр бир кезде тесттен өткөндүгүн айтышса, 2012-жылы бул жөнүндө аялдардын 45 пайызы айткан. Тескерисинче, бул текшерүүдөн өткөн жай жөнүндөгү билим ошол бойдон өзгөрүлбөй калууда (2006-жылы 59 пайыз, 2012-жылы 57 пайыз).

13.12.1-таблицадагы жыйынтыктар аялдар арасындагы АИВ тестирлөөгө мүмкүндүк алуу негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды кыйла өзгөрүүлөр болгондугун көрсөтөт. Качандыр бир кезде АИВ тестирлөөдөн өткөн аялдардын үлүшү 25-29 жаш курактагы топтордо көбөйөт, андан кийин анын азайышы байкалат. АИВ тестирлөөдөн өткөндөрдүн үлүшү никеси бар аялдардын арасында ажырашкан, өзүнчө жашаган, жесир калган же бир да жолу никеде турбаган аялдарга салыштырмалуу жогору. Региондор боюнча АИВ тестирлөөдөн өткөн аялдардын эң чоң үлүшү Жалал-Абад жана Талас облустарында (57 жана 58 пайыз), ал эми эң төмөнкү үлүш Ош облусунда (19 пайыз). Аялдардын тестирлөөдөн өтүү мүмкүндүгү билим деңгээли менен өсөт, жетиштүү жашоо деңгээли менен эмес. АИВ текшерүүдөн өткөн жайдын орду жөнүндөгү билимдеги айырмачылыктар бир да жолу тестирлөөдөн өтпөгөн аялдардын үлүшүнүн тенденциясына тең жүрөт.

13.12.2-таблица. Алгачкы АИВ тестирлөөгө мүмкүндүк: Эркектер

АИВ тестирлөөнүн ордун билген 15-49 жаштагы, качандыр бир кезде тестирлөөдөн өтүп көргөн, акыркы 12 ай ичинде тесттен өткөн жана тесттин жыйынтыгын колуна алган эркектердин тестирлөө статусу жана жыйынтыкты колуна алуусу боюнча негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	АИВ тестирлөөнүн ордун билгендердин пайызы	Аялдардын тестирлөө жана тесттин жыйынтыктарын алуу статусу боюнча пайыздык бөлүнүшү			Бар-дыгы	Качандыр бир кезде тестирлөө-дөн өтүп көргөндөр-дүн пайызы	Акыркы 12 ай ичинде тесттен өткөндөрдүн жана тесттин жыйынтыгын колуна алгандардын пайызы	Эркектердин саны
		Качандыр бир кезде тесттен өткөн жана тесттин жыйынтыгын колуна алган	Качандыр бир кезде тесттен өткөн, бирок тесттин жыйынтыгын колуна алган эмес	Тестирлөө-дөн бир да жолу өткөн эмес[1]				
Жаш курак, жаш								
15-24	42.7	3.7	0.1	96.3	100.0	3.7	1.4	836
15-19	29.4	1.8	0.0	98.2	100.0	1.8	0.9	432
20-24	57.0	5.7	0.2	94.2	100.0	5.8	1.9	404
25-29	65.6	14.7	0.2	85.2	100.0	14.8	2.4	409
30-39	58.4	11.1	0.6	88.3	100.0	11.7	3.3	596
40-49	54.8	9.0	0.3	90.7	100.0	9.3	1.9	572
Үй-бүлөлүк абалы								
Бир да жолу никеге турбаган	44.0	4.4	0.1	95.6	100.0	4.4	1.7	875
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	64.0	6.2	0.1	93.7	100.0	6.3	2.3	462
Бир да жолу жыныстык катнашта болбогон	21.7	2.4	0.0	97.6	100.0	2.4	1.0	413
Никеде турат/ чогуу жашайт	58.7	11.0	0.3	88.7	100.0	11.3	2.4	1,443
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ жесир	58.0	12.0	1.1	86.9	100.0	13.1	2.9	95
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	54.8	10.3	0.4	89.3	100.0	10.7	2.8	781
Айыл	52.6	7.8	0.2	92.0	100.0	8.0	1.9	1,632
Облусу								
Ысык-Көл	18.1	8.7	0.5	90.8	100.0	9.2	2.1	207
Жалал-Абад	55.3	2.4	0.4	97.1	100.0	2.9	0.8	402
Нарын	51.8	10.5	0.0	89.5	100.0	10.5	6.2	98
Баткен	13.3	7.7	0.0	92.3	100.0	7.7	2.2	186
Ош	52.5	7.5	0.3	92.3	100.0	7.7	1.7	526
Талас	37.8	9.9	0.0	90.1	100.0	9.9	2.6	126
Чүй	93.1	13.0	0.4	86.6	100.0	13.4	3.0	407
Бишкек шаары	54.6	11.0	0.0	89.0	100.0	11.0	1.3	383
Ош шаары	51.0	11.2	0.6	88.2	100.0	11.8	6.9	78

уландысы

13.12.2-таблицанын уландысы

Билими								
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	7
Негизги жалпы	39.2	2.4	0.0	97.6	100.0	2.4	0.5	338
Толук орто	47.8	5.2	0.3	94.5	100.0	5.5	1.5	1,158
Башталгыч/орто кесиптик	60.1	10.8	0.2	89.0	100.0	11.0	3.1	388
Жогорку	70.3	18.6	0.5	80.9	100.0	19.1	4.0	522
Жетиштүү жашоо квинтилдери								
Эң төмөнкү	46.2	6.9	0.2	93.0	100.0	7.0	2.4	502
Экинчи	47.2	6.6	0.1	93.3	100.0	6.7	2.1	496
Орто	53.9	8.3	0.4	91.3	100.0	8.7	2.1	451
Төртүнчү	62.5	11.5	0.2	88.2	100.0	11.8	1.8	449
Эң жогорку	57.7	10.0	0.4	89.6	100.0	10.4	2.3	515
Бардыгы	53.3	8.6	0.3	91.1	100.0	8.9	2.2	2,413

Эскертүү: Кашаа цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.
[1] "Билбейм/Маалыматтар өткөрүлүп жиберилген" варианты кошулганда

Кыргыз Республикасындагы эркектер аялдар сыяктуу эле АИВ тестирлөөдөн өткөн жай жөнүндө кабардар болушканы менен (53 жана 57 пайыз) эркектер тестирлөөдөн аз өтүшөт (9 пайыз). Эркектердин 2 пайызы гана изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде тестирлөөдөн өткөндүгүн белгилешкен жана тесттин жыйынтыктарын колдоруна алышкан (13.2.2-таблица).

Жалпысынан алганда, качандыр бир кезде АИВ тестирлөөдөн өткөн эркектер менен аялдардын үлүшүндө дээрлик айырмачылыктар байкалбайт. Регионалдык деңгээлдин тенденцияларында айырмачылыктар бар: качандыр бир кезде АИВ тестирлөөдөн өткөн эркектердин эң төмөнкү пайызы Жалал-Абад облусунда, ошол эле убакта Чүй облусунун эркектеринин 93 пайызы АИВге тестирлөө өткөрүлүүчү жайды билгендиги боюнча эң жогорку жыйынтыкты көрсөтүштү.

13.13-таблица изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөгөн 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын кош бойлуу кезиндеги АИВ текшерүүсү тууралуу маалыматтарды көрсөтөт. Кош бойлуу аялды текшерүү, эненин балага оору жуктуруусунун алдын алуунун (ЭБЖА) негизги куралы болуп саналат. Изилдөөнүн жыйынтыгы изилдөө алдындагы эки жыл ичинде төрөгөн аялдардын 58 пайызы төрөт алдындагы мезгилде АИВ кеңеш берүүлөрдү алышкандыгын, 73 пайызы төрөт алдындагы мезгилде АИВ тестирлөөдөн өтүшкөндүгүн көрсөткөн. Жалпысынан алганда, аялдардын 45 пайызы гана кеңеш алышкан, тестирлөөдөн өтүшкөн жана төрөт алдындагы мезгилде жыйынтыктарын колдоруна алышкан.

13.13-таблица. АИВге кеңеш берүүдөн жана тестирлөөдөн өткөн кош бойлуу аялдар

Изилдөөгө чейин акыркы 2 жыл ичинде төрөгөн, төрөткө чейинки аралыктагы акыркы кош бойлуулук кезинде АИВге кеңеш алган, тестирлөөдөн өткөн, тесттин төрөттөн кийинки кеңеши менен жыйынтыгын алган жана төрөттөн кийинки мезгилде же төрөт убагында тестирлөөдөн өтүп, жыйынтыгын алган 15-49 жаштагы аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Төрөт алдындагы мезгил учурунда тестирлөө алдында кеңеш алгандардын пайызы[1]	Төрөт алдындагы мезгил учурунда тестирлөөдөн өткөндөрдүн пайызы:			Төрөт алдындагы мезгил ичинде кеңеш алгандардын жана тестирлөөдөн өткөндөрдүн пайызы	Төрөт алдындагы же төрөт учурунда тестирлөөдөн өткөндөр:[2]		Акыркы 2 жыл ичинде төрөгөн аялдардын саны[3]
		Жыйынтыгын колуна алышкан		Тесттин жыйынтыгын албаган-дар				
		Тесттен кийинки кеңештерди алгандар	Тесттен кийинки кеңештерди албагандар			Жыйынтыгын алышкан	Жыйынтыгын алышкан эмес	
Жаш курак, жаш								
15-24	59.5	47.5	14.9	6.6	44.5	64.5	6.7	637
15-19	48.2	48.2	18.5	6.8	41.5	66.6	6.8	65
20-24	60.8	47.5	14.5	6.6	44.9	64.2	6.7	572
25-29	54.9	43.6	22.1	7.9	42.1	66.6	8.4	519
30-39	59.4	52.1	19.8	6.8	49.4	72.8	7.1	479
40-49	57.5	39.1	18.1	4.5	39.3	58.2	4.5	62
Үй-бүлөлүк абалы								
Бир да жолу никеге турбаган	*	*	*	*	*	*	*	2
Никеде турат/ чогуу жашайт	58.1	47.5	19.0	6.8	45.1	67.7	7.0	1,637
Ажырашкан/Өзүнчө жашайт/ жесир	57.3	45.3	7.2	9.9	42.6	56.4	9.9	57
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	61.5	51.0	23.3	6.0	51.7	74.9	6.1	500
Айыл	56.5	45.8	16.7	7.4	42.2	64.0	7.7	1,196
Облусу								
Ысык-Көл	70.1	51.8	25.8	5.8	62.8	79.8	5.8	157
Жалал-Абад	60.9	78.1	8.9	0.6	59.0	87.0	0.6	322
Нарын	66.9	42.4	25.7	6.2	49.2	73.5	6.7	72
Баткен	68.3	46.4	8.5	35.1	45.2	56.4	35.4	165
Ош	56.5	23.3	9.1	5.0	26.6	32.7	5.0	342
Талас	57.4	33.4	47.9	4.9	52.6	82.5	5.3	97
Чүй	38.6	45.4	25.3	2.9	32.4	74.3	3.8	278
Бишкек шаары	62.2	43.3	29.3	4.0	51.9	72.6	4.0	211
Ош шаары	56.5	63.5	7.4	13.3	43.6	71.5	14.3	53
Билими								
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	9
Негизги жалпы	44.6	43.7	9.5	3.9	32.0	54.8	5.2	197
Толук орто	58.4	45.6	15.1	9.0	43.4	61.2	9.0	758
Башталгыч/орто кесиптик	60.3	50.8	22.7	5.8	50.0	75.6	6.1	266
Жогорку	62.6	50.5	25.7	5.8	51.1	78.3	5.9	465
Жетиштүү жашоо квинтилдери								
Эң төмөнкү	65.6	50.3	17.0	4.2	52.6	68.2	4.3	315
Экинчи	55.0	44.3	20.7	7.4	42.5	67.4	7.5	343
Орто	59.8	46.1	12.4	9.4	42.3	59.6	9.9	363
Төртүнчү	50.5	44.5	19.7	7.8	39.1	65.7	8.1	380
Эң жогорку	60.9	52.7	24.1	5.7	50.5	77.4	5.9	296
Бардыгы	58.0	47.3	18.6	7.0	45.0	67.2	7.3	1,696

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

[1]Бул контекстте "тестирлөөгө чейин кеңеш алуу" кимдин бирөө респондент менен үч негизги темаларды талкуулагандыгын билдирет: 1) энелеринин курсагында СПИД жуккан наристелер жөнүндө 2) вирустун алдын алуу жолдору жөнүндө 3) вируска тестирлөө жөнүндө

[2]Аялдардан акыркы кош бойлуулук кезинде АИВ тестирлөөдөн өткөндүгү, өтпөсө төрөткө чейинки мезгилде текшерилгени боюнча суроолор берилди.

[3]Алмаштыруучу – акыркы 2 жыл ичиндеги акыркы кош бойлуулук кезинде төрөткө чейин АИВ тестирлөөдөн өтпөгөн аялдар кошулат.

Ысык-Көл, Жалал-Абад облустарындагы аялдарда АИВге кеңеш алуу, тестирлөөдөн өтүү жана жыйынтыктарын колдоруна алуу мүмкүндүгү башка региондордогу аялдарга караганда чоң, ошол эле мезгилде Ош облусундагы аялдар бул кызматтарды алуу жагынан эң төмөнкү мүмкүндүктө болушкан. Изилдөөнүн жыйынтыктары билим деңгээли төрөткө чейинки мезгилде АИВ тестирлөөдөн өтүүнүн жана кеңеш алуунун өсүүсүнө таасир этет, бирок жетиштүү жашоонун деңгээлинин таасир этиши байкалбагандыгын көрсөтөт.

МИКИ-2006 жыйынтыктарын салыштырганда изилдөө алдындагы акыркы эки жыл ичиндеги кош бойлуулуктагы, төрөткө чейинки мезгилде АИВ тестирлөөдөн өткөн жана кеңеш алган аялдардын үлүшү бир аз азайгандыгы белгиленет (2006-жылкы 63 пайыздан 2012-жылы 58 пайызга). Бирок, изилдөө алдындагы акыркы эки жыл ичинде төрөгөн жана төрөткө чейинки мезгилде АИВ тестирлөөдөн өткөн аялдардын үлүшү 2006-жылдагы 69 пайыздан 2012-жылдагы 73 пайызга чейин жогорулаган (Улутстатком, 2007).

13.10 Сүннөткө отургузуу

Буга чейин эркектерди сүннөткө отургузуу АИВ жана башка жыныстык жолдору менен жуктуруучу инфекцияларды жуктуруусунун төмөнкү коркунучу менен ассоциацияланат (Auvert, et al., 2005; Bailey, R.C. et al, 2007; Gray, et al., 2007). Кыргыз Республикасындагы сүннөткө отургузуу тажрыйбасынын деңгээлин аныктоо үчүн КР МДИ-2012ге тартылган эркектерге сүннөткө отургандыгы тууралуу суроолор берилген.

13.14-таблица Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки эркектердин 92 пайызы сүннөткө отургузулган. Айыл жериндеги сүннөткө отургузулган эркектердин үлүшү (96 пайыз) шаар жериндеги сүннөткө отургузулган эркектердин үлүшүнөн (83 пайыз) ашат.Бишкек шаарында (73 пайыз) жана Чүй облусунда (84 пайыз) эркектерди кошпогондо бардык региондордогу эркектердин 90 пайызынан көбү сүннөткө отургузулган.

13.14-таблица. Сүннөткө отургузуу

Сүннөткө отургузуу жүргүзүлгөнүн айткан 15-49 жаштагы эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Сүннөткө отургузуупайызы	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш		
15-24	93.2	836
15-19	95.4	432
20-24	90.8	404
25-29	90.5	409
30-39	92.8	596
40-49	90.2	572
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	82.7	781
Айыл	96.4	1,632
Облусу		
Ысык-Көл	91.8	207
Жалал-Абад	99.0	402
Нарын	100.0	98
Баткен	99.5	186
Ош	100.0	526
Талас	97.4	126
Чүй	84.4	407
Бишкек шаары	73.1	383
Ош шаары	96.2	78
Бардыгы	91.9	2,413

13.11 Жыныстык жолдор менен жугуучу инфекциялардын (ЖЖЖИ) жуктуруу учурлары жана анын симптомдору жөнүндө билүү

Жыныстык жолдор менен жуктуруучу (ЖЖЖИ) инфекцияларды жуктуруу учурлары жөнүндө маалымат корголбогон сексуалдык катнаштан коргонуу үчүн гана эмес, АИВ инфекциясынын жугушун ала жүргөн факторлорду аныктоо үчүн да керек. ЖЖЖИ АИВ менен тыгыз ассоциацияланган, алар АИВ инфекциясын жуктуруу коркунучун күчөтөт жана коркунучтун жалпы факторун бөлөт. КРМДИ-2012деги качандыр бир кезде сексуалдык катнашта болгон аялдар менен

эркектерден изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичиндеги жыныстык катнаш аркылуу оору жуктуруу учурлары боюнча суралды. Ошондой эле аларга акыркы жыл ичинде кандайдыр бир гениталдык жаралар же аныкталган нормалдуу гениталдык денеден чыккан бөлүнүүлөр болгондугу тууралуу суроолор берилди. Бул симптомдор тууралуу маалыматтарды алуу эркектер арасында ЖЖЖИ аныктоо үчүн зарыл. Бирок аялдар арасынан бул симптомдорду аныктоо кыйынга турат, анткени алар репродуктивдик жолдо ЖЖЖИ менен байланышкан гениталдык бөлүнүп чыгууларга алып келген көптөгөн башка симптомдор болушу мүмкүн.

13.15-таблица Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки ЖЖЖИ жуктуруу учурларын мойнуна алгандардын саны аз. Сексуалдык катнашта болгон аялдардын бир пайызы гана акыркы 12 ай ичинде ЖЖЖИ жуктурганын айткан, ал эми аялдардын 9 пайызы жагымсыз жыт же нормалдуу гениталдык бөлүнүүлөр жөнүндө айтышкан жана бир пайызы жаралар жөнүндө айткан.Жалпысынан аялдардын 10 пайызы аларда ЖЖЖИ болушу мүмкүндүгүн же изилдөөгө чейинки акыркы 12 ай ичинде ЖЖЖИнин симптомдору байкалгандыгын айтышкан. ЖЖЖИ болушу мүмкүндүгүн же изилдөөгө чейинки акыркы 12 ай ичинде ЖЖЖИнин симптомдору байкалгандыгын айткан аялдардын пайызы Баткен жана Талас облустарында жогору.

13.15-таблица. Жыныстык жолдор менен жугуучу инфекциялардын (ЖЖЖИ) жуктуруу учурлары жана ЖЖЖИнин симптомдору жөнүндө таануу

Акыркы 12 ай ичинде качандыр бир жыныстык катнашта болгон, ЖЖЖИ же анын симптомдору тууралуу айткан 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар					Эркектер				
	Акыркы 12 айда төмөнкүлөр болгондугун айткан аялдардын пайызы:				Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон аялдардын саны	Акыркы 12 айда төмөнкүлөр болгондугун айткан эркектердин пайызы:				Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон эркектердин саны
	ЖЖЖИ	Жагымсыз жыт/ анормал-дуу гениталдык бөлүнүү-лөр	Гениталдык жара	ЖЖЖИ/ гениталдык бөлүнүү-лөр/жара		ЖЖЖИ	Жагымсыз жыт/ анормал-дуу гениталдык бөлүнүү-лөр	Гениталдык жара	ЖЖЖИ / гениталдык бөлүнүү-лөр/жара	
Жаш курак, жаш										
15-24	1.0	7.0	0.7	7.2	1,149	0.5	0.4	0.0	0.7	446
15-19	0.0	4.7	0.6	4.7	166	0.0	0.0	0.0	0.0	106
20-24	1.1	7.4	0.7	7.6	983	0.7	0.6	0.0	0.9	340
25-29	0.9	10.4	1.1	10.5	1,173	0.1	0.9	0.9	1.0	391
30-39	1.2	10.0	1.2	10.7	1,910	0.2	0.2	0.1	0.3	590
40-49	1.0	8.6	1.7	9.4	1,822	0.7	0.5	0.0	1.2	564
Үй-бүлөлүк статусу										
Бир да жолу никеге турбаган										
Жыныстык мамиледе тажрыйбасы бар	1.4	13.7	1.4	13.7	92	0.6	0.4	0.0	0.8	462
Никеси бар/чогуу жашайт	1.1	9.4	1.2	10.0	5,255	0.4	0.5	0.3	0.8	1,434
Ажырашкан/ өзүнчө жашайт/жесир	0.9	6.1	1.5	6.1	707	0.0	0.5	0.0	0.5	95
Сүннөткө отургузуу										
Сүннөткө отургузулган	кб	кб	кб	кб	0	0.2	0.5	0.2	0.6	1,819
Сүннөткө отургузулбаган	кб	кб	кб	кб	0	2.8	0.0	0.0	2.8	168
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	1.5	6.9	0.7	7.7	2,119	0.8	0.2	0.0	0.9	665
Айыл	0.8	10.3	1.5	10.6	3,936	0.2	0.6	0.3	0.7	1,326
Облусу										
Ысык-Көл	1.5	8.0	0.3	8.6	534	0.0	0.0	0.0	0.0	150
Жалал-Абад	0.2	4.4	0.5	4.5	1,011	0.3	0.4	0.0	0.7	352
Нарын	0.6	2.3	0.0	2.3	229	1.1	3.2	0.6	3.2	77
Баткен	1.1	20.7	1.0	21.1	483	0.0	0.0	0.0	0.0	120
Ош	0.2	7.7	1.9	8.0	1,149	0.0	0.0	0.0	0.0	415
Талас	0.5	17.0	0.1	17.0	297	1.0	1.5	0.9	1.9	97
Чүй	1.8	11.8	2.6	12.1	1,129	0.7	0.9	0.7	1.6	379
Бишкек шаары	2.1	6.6	0.3	7.9	1,009	0.4	0.0	0.0	0.4	335
Ош шаары	0.0	9.4	3.5	10.4	212	1.5	1.2	0.0	2.1	67

уландысы

13.15-таблицанын уландысы

Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	21	*	*	*	*	6
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	21	*	*	*	*	6
Негизги жалпы	0.4	5.7	1.4	6.1	514	0.3	0.3	0.0	0.3	177
Толук орто	1.0	10.5	1.8	10.9	2,717	0.2	0.4	0.1	0.5	983
Башталгыч/орто кесиптик	1.5	8.8	0.7	9.2	1,147	1.2	0.5	0.0	1.7	348
Жогорку	1.1	8.0	0.7	8.7	1,655	0.3	0.7	0.6	0.9	477
Жетиштүү жашоо квинтилдери										
Эң төмөнкү	0.7	9.2	1.3	9.6	1,101	0.1	0.4	0.3	0.5	395
Экинчи	0.3	9.5	1.1	9.8	1,117	0.5	0.6	0.0	0.9	387
Орто	0.7	10.5	1.1	10.9	1,196	0.1	1.1	0.7	1.1	371
Төртүнчү	1.6	10.2	1.9	10.4	1,279	0.0	0.0	0.0	0.0	385
Эң жогорку	1.7	6.4	0.8	7.5	1,361	1.1	0.3	0.0	1.4	454
Бардыгы	1.0	9.1	1.2	9.6	6,054	0.4	0.5	0.2	0.8	1,991

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.
«Бардыгы» категориясы сүннөткө отургузуу боюнча маалыматтары бар төрт эркекти камтыйт.
кб=колдонууга болбойт

Эркектерде ЖЖЖИнин болушу же ЖЖЖИнин симптомдорунун мүмкүндүгү аялдарга караганда төмөн. Качандыр бир кезде сексуалдык катнашта болгон эркектердин бир пайызынан азырагы изилдөөгө чейинки акыркы 12 ай ичинде аларда ЖЖЖИ же анын симптомдору болгондугун айтышты.

Акыркы 12 ай ичинде ЖЖЖИ же анын симптомдорун жугузгандыгын айткан респонденттерге ооруну айыктырууга кандайдыр бир кеңеш же даарылоо издегендиги боюнча суроолор берилген. Бир аз гана эркектер ЖЖЖИнин жуктуруу учурун же анын симптомдору болушун мойнуна алышты. Бирок аялдардын 59 пайызы кесипкөй дарыгерлерден кеңеш алгандыгын жана дарыланышкандыгын, дарыканага барышкандыгын айтышкан (маалыматтар көрсөтүлгөн эмес).

13.12 МЕДИЦИНАЛЫК ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫ ЖАЙЫЛТУУ

Стерилдештирилбеген инъекциялар АИВ инфекциясын жана башка ооруларды жуктуруу коркунучун көбөйтөт. Медициналык инъекция менен ассоциацияланган АИВ инфекциясын жугузуу болжолдуу тобокелдик коркунучун баалоо үчүн КР МДИнин респонденттери акыркы 12 ай ичинде инъекция алышкандыгы, алышса, канча жолу алышкандыгы боюнча суралган.

13.16-таблицада берилген жооптор Кыргыз Республикасындагы 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын төрттөн биринен көбү (28 пайызы) жана эркектердин бештен бири (19 пайыз) изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде медициналык инъекцияларды алышкан. Инъекциялардын орточо саны аялдар үчүн 3.4тү, ал эми эркектер үчүн 1.7ни түзгөн. АИВ инфекциясын жугузуу ушундай инъекциялар менен байланышкан болжолдуу тобокелдик коркунучу абдан төмөн болгон, респонденттердин дээрлик бардыгы (96-97 пайыз) эң акыркы инъекциялар жаңы ачылбаган пакеттеги шприц жана ийнелердин жардамы менен алынгандыгын айтышкан.

Өткөн 12 ай ичинде инъекцияларды алуунун мүмкүндүгү аялдар үчүн да, эркектер үчүн да жаш курактын өсүүсү менен тенденцияланган. Аныкталган баскычта бул мүмкүндүк шаар жериндеги эркектер арасында айыл жериндеги эркектерге караганда жогору. Бирок бул айырмачылык аялдар арасында өтө төмөн. Акыркы 12 ай ичинде инъекция алгандардын үлүшү билим деңгээлинин өсүүсү менен тенденцияланат, ал эми эркектер арасында жетиштүү жашоонун деңгээлинин өсүүсү боюнча тенденцияга ээ. Никеде турбагандар акыркы 12 ай ичинде инъекция алуу мүмкүндүгүнө аз ээ болушкан. Бирок, бул мүмкүндүк бир да сексуалдык тажрыйбасы жоктордо байкалды. Ошондой эле, бир да жолу никеде турбаган, бирок сексуалдык катнашта болгондор инъекция алууда качандыр бир кезде никеде тургандардай эле мүмкүндүк алышат. Инъекцияны жакында эле алгандар Талас облусундагы аялдардын жана Жалал-Абад облусундагы, Бишкек шаарындагы эркектердин арасында басымдуулук кылат. Ысык-Көл жана Ош облусундагы эркектер акыркы 12 ай ичинде инъекцияларды алуунун эң төмөнкү мүмкүндүгүнө ээ болушкан.

13.16-таблица. Медициналык инъекцияларды алуудагы таануу

Акыркы 12 ай ичинде жок дегенде бир жолу инъекция алган 15-49 жаштагы аялдар менен эркектердин пайызы, акыркы 12 ай ичиндеги медициналык инъекциялардын бир адамга орточо белгиси жана акыркы инъекция убагында жаңы ачылбаган каптамадан чыгарылган щприц же ийне менен медициналык инъекция алгандардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар					Эркектер				
	Акыркы 12 ай ичинде медициналык инъекцияларды алгандардын пайызы	Акыркы 12 ай ичиндеги медициналык инъекциялар-дын бир аялга орточо саны	Аялдардын саны	Акыркы инъекция убагында жаңы ачылбаган каптамадан чыгарылган щприц же ийне	Акыркы 12 ай ичинде медициналык инъекцияларды алган аялдардын саны	Акыркы 12 ай ичинде медициналык инъекцияларды алгандардын пайызы	Акыркы 12 ай ичиндеги медициналык инъекциялар-дын бир эркекке орточо саны	Эркектер-дин саны	Акыркы инъекция убагында жаңы ачылбаган каптамадан чыгарылган щприц же ийне	Акыркы 12 ай ичинде медициналык инъекцияларды алган эркектердин саны
Жаш курак, жаш										
15-24	20.5	1.9	3,164	97.8	647	16.0	1.1	836	97.9	134
15-19	15.1	1.4	1,637	96.6	246	14.5	0.9	432	97.6	63
20-24	26.3	2.5	1,527	98.5	401	17.7	1.2	404	98.2	71
25-29	30.9	3.5	1,265	94.6	391	15.5	1.3	409	98.9	63
30-39	31.6	3.9	1,943	95.5	614	21.6	2.1	596	94.6	129
40-49	33.1	5.4	1,837	97.4	608	23.2	2.4	572	95.3	133
Үй-бүлөлүк абалы										
Бир да жолу никеге турбаган	16.2	1.6	2,245	96.9	364	16.5	1.2	875	98.0	144
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	32.9	4.5	92	*	30	21.2	1.7	462	98.7	98
Бир да жолу жыныстык катнашта болбогон	15.5	1.5	2,153	96.6	334	11.2	0.6	413	96.7	46
Никеси бар/ чогуу жашайт	31.6	4.0	5,256	96.6	1,662	20.1	2.0	1,443	95.7	291
Ажырашкан/ өзүнчө жашайт/ жесир	33.1	4.4	707	95.3	234	24.9	1.8	95	*	24
Жашаган жеринин тиби										
Шаар	28.6	3.4	3,070	94.8	877	24.1	2.4	781	93.3	188
Айыл	26.9	3.4	5,138	97.6	1,384	16.6	1.3	1,632	98.5	271
Облусу	29.9	3.3	650	99.0	194	4.6	0.3	207	*	9
Ысык-Көл	21.0	2.4	1,332	99.1	280	26.6	2.4	402	98.6	107
Жалал-Абад	22.8	2.9	281	100.0	64	24.8	1.8	98	100.0	24
Нарын	31.5	4.3	616	97.6	194	17.3	2.2	186	98.1	32
Баткен	29.5	4.4	1,627	96.0	480	7.3	0.8	526	(94.9)	39
Ош	42.7	6.1	360	99.8	154	24.9	0.4	126	100.0	31
Талас	25.8	2.4	1,465	96.2	377	24.2	2.2	407	100.0	99
Чүй	28.2	3.2	1,566	91.8	441	26.5	2.1	383	87.6	101
Бишкек шаары	24.4	3.1	311	100.0	76	20.4	3.0	78	(100.0)	16
Билими										
Билими жок/башталгыч	(35.6)	(5.4)	39	*	14	*	*	7	*	0
Негизги жалпы	19.2	2.1	1,139	94.6	219	14.7	0.9	338	96.9	50
Толук орто	27.2	3.5	3,468	97.4	943	16.9	1.5	1,158	96.5	196
Башталгыч/орто кесиптик	31.0	4.1	1,364	97.8	423	26.5	2.5	388	98.7	103
Жогорку	30.1	3.5	2,198	95.6	662	21.1	2.0	522	93.7	110
Жетиштүү жашоо квинтилдери										
Эң төмөнкү	29.9	4.0	1,459	97.1	436	13.7	0.9	502	98.1	69
Экинчи	28.9	3.8	1,473	97.6	425	16.2	1.5	496	100.0	80
Орто	25.0	3.1	1,538	98.6	385	18.9	1.4	451	98.2	85
Төртүнчү	26.4	3.1	1,667	97.5	440	22.4	2.7	449	91.4	101
Эң жогорку	27.8	3.2	2,071	93.1	575	24.0	1.9	515	95.8	124
Бардыгы	27.5	3.4	8,208	96.5	2,261	19.0	1.7	2,413	96.4	459

Эскертүү: Медициналык инъекциялар дарыгер, мээрман айым же мээрман мырза, аптекарь, тиш дарыгер же башка медициналык кызматкерлер тарабынан жасалган инъекциялар болуп эсептелет. Кашаадагы цифралар маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

13.13 Жаштар арасындагы АИВ/СПИД жана сексуалдык жүрүм-турум жөнүндө маалымат

Бул бөлүмдө АИВ/СПИД жана 15-24 жаштагы жаштардын сексуалдык жүрүм-турумуна байланышкан маалыматтар камтылган. АИВни жуктуруу жолдору жөнүндө билимге кошумча, алгачкы жыныстык катнашта болуудагы жаш курак, жыныстык өнөктөштөрдүн жаш курактык айырмачылыктары жана АИВге кеңештерди жана тестирлөөнү ыктыярдуу алуу тууралуу маалыматтар берилген.. Жаштар ЖЖЖИны жугузуу коркунучуна көп кабылышат, анткени ЖЖЖИлер никеге чейинки жыныстык катнаш жана тобокелденген жүрүм-туруму менен эксперимент жүргүзүүгө көбүрөк кабылышат.

13.13.1 Жаштар арасындагы АИВ/СПИД менен байланышкан маалымат

Улгайып калган респонденттерге берилген суроолордун тизмесинин жардамы менен жаш респонденттерге АИВни жуктуруу жолдору жөнүндө суроолор берилген. АИВни жугузуунун алдын алуу ыкмалары жана негизги туура эмес маалыматтарды жокко чыгаруу жөнүндө маалыматтар 13.17-таблицада берилген.

Маалыматтар көрсөткөндөй, Кыргыз Республикасында 15-24 жаштагы сурамжыланган аялдардын бештен бири гана жана эркектердин төрттөн биринен азырагы АИВ/СПИД жөнүндө терең маалыматка ээ экендигин көрсөтөт. Презервативдерди сатып алуу булактары жөнүндө маалымат жетишерлик жогору, жаш аялдардын 67 пайызы жана жаш эркектердин 85 пайызы презервативдерди кайдан сатып алуу боюнча билерин белгилешкен.

13.17-таблица. АИВ/СПИД жана жаштар арасындагы презервативдерди сатып алуунун булактары жөнүндө билимдин терендиги

СПИД жөнүндө ар тараптуу билимге ээ 15-24 жаштагы жаш аялдар менен эркектердин пайызы жана презервативдерди сатып алуунун булактары тууралуу кабардар болгондордун негизги мүнөздөмөдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар			Эркектер		
	СПИД жөнүндө ар тараптуу билимге ээ аялдардын пайызы[1]	Презервативдерди сатып алуунун булактары тууралуу билгендердин пайызы[2]	Аялдардын саны	СПИД жөнүндө ар тараптуу билимге ээ эркектердин пайызы[1]	Презервативдерди сатып алуунун булактары тууралуу билгендердин пайызы[2]	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш						
15-19	14.0	54.4	1,637	18.3	73.8	432
15-17	12.1	47.3	1,047	14.9	68.7	280
18-19	17.4	66.9	590	24.5	83.0	152
20-24	25.4	81.2	1,527	30.2	97.4	404
20-22	24.9	79.0	899	31.5	96.9	219
23-24	26.1	84.4	628	28.6	98.0	184
Үй-бүлөлүк абалы						
Бир да жолу никеге турбаган	19.2	59.0	2,049	23.6	83.1	736
Качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгон	*	*	34	34.1	96.9	345
Бир да жолу жыныстык катнашта болбогон	18.8	58.3	2,014	14.3	71.0	390
Никеси бар/ чогуу жашайт ажырашкан/ өзүнчө жашайт/ жесир	20.1	82.6	1,116	27.2	100.0	100
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	25.9	69.5	1,220	25.6	89.3	264
Айыл	15.5	66.0	1,944	23.3	83.3	572
Билими						
Билими жок/башталгыч	*	*	22	*	*	2
Негизги жалпы	10.6	49.4	823	13.0	73.5	207
Толук орто	15.0	66.6	1,194	20.2	85.5	369
Башталгыч/орто кесиптик	29.0	82.9	362	28.6	89.4	105
Жогорку	32.1	81.5	764	45.4	97.0	153
Бардыгы	19.5	67.3	3,164	24.0	85.2	836

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

[1]Терендиги билим - респонденттин жыныстык катнашта презервативдерди дайыма колдонуу, дени сак сексуалдык өнөктөш менен туруктуу мамиледе болуу мүмкүндүгү СПИДдин жугузуунун алдын аларын, АИВ менен ооруган адам толук дени сак адамдай көрүнөрүн билет жана СПИДдин жугузуунун алдын алуу жолдорун жана ыкмалары тууралуу 13.3, 13.4.1 жана13.4.2-таблицаларда көрсөтүлгөн эки адашууларды айырмалайт.

[2]Бул таблицада дос, үй-бүлө жана үй презервативдерди сатып алуунун булагына кирбейт.

20-24 жаштагы жана 15-19 жаштагы респонденттердин арасындагы СПИД жана презерватив дерди сатып алуунун булактары тууралуу билими кыйла жогору. Эки көрсөткүч боюнча белгилүү баскычтагы жыйынтыктар никеде турган жаштардын арасында бир да жолу никеде турбагандарга караганда жогору. Шаар жериндеги респонденттердин СПИД жана презерватив дерди сатып алуунун булактары тууралуу билимдери айыл жериндеги респонденттерге караганда жогору. СПИД жана презерватив дерди сатып алуунун булактары тууралуу терең билим деңгээлинин өсүшү менен көбөйөт. Мисалы, СПИД жөнүндө ар тараптуу билими бар жаш аялдардын үлүшү негизги жалпы билимге ээ респонденттердин арасындагы 11 пайыздан жогорку билими барлардагы 32 пайызга чейин өсөт.

13.13.2 Жаштар арасында алгачкы жыныстык катнашта болгондогу жаш курак

АИВ оорулуу жана дени сак өнөктөштөрдүн ортосунда гетеросексуалдык байланыш аркылуу көп жугарын эске алуу менен алгачкы жыныстык катнашта болуудагы жаш курак жаштардын көпчүлүгүндө вирус менен жабыркоо коркунучуна алгачкы кабылган убактысын көрсөтөт. 13.18-таблицада 15 жашында же 18 жашка толо электе алгачкы жыныстык катнашта болгон 15-24 жаштагы аялдар менен эркектердин пайызы көрсөтүлгөн.

13.18-таблица. Жаштар арасындагы алгачкы жыныстык катнашка баргандагы жаш курак

15 жашка чейин жыныстык катнашта болгон 15-24 жаштагы жаш аялдардын жана эркектердин пайызы жана 85 жашка чейин жыныстык катнашта болгон 15-24 жаштагы жаш аялдардын жана эркектердин негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдар				Эркектер			
	15-24 жаштагы аялдар		18-24 жаштагы аялдар		15-24 жаштагы эркектер		18-24 жаштагы эркектер	
	15 жашка чейин жыныстык катнашта болгондордун пайызы	Аялдардын саны	18 жашка чейин жыныстык катнашта болгондордун пайызы	Аялдардын саны	15 жашка чейин жыныстык катнашта болгондордун пайызы	Эркектердин саны	18 жашка чейин жыныстык катнашта болгондордун пайызы	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш								
15-19	0.0	1,637	кб	кб	2.2	432	кб	кб
15-17	0.0	1,047	кб	кб	0.0	280	кб	кб
18-19	0.0	590	11.5	590	6.2	152	37.4	152
20-24	0.1	1,527	7.8	1,527	2.0	404	32.2	404
20-22	0.0	899	8.5	899	2.2	219	29.4	219
23-24	0.3	628	6.9	628	1.8	184	35.5	184
Үй-бүлөлүк статус								
Бир да жолу никеге турган эмес	0.0	2,049	0.2	1,024	2.3	736	34.0	456
Качандыр бир кезде никеде турган	0.2	1,116	17.0	1,093	0.4	100	31.7	100
Презерватидерди сатып алуунун булактары тууралуу кабардар болгон [1]								
Ооба	0.1	2,131	9.0	1,635	2.5	712	34.6	520
Жок	0.0	1,033	8.4	482	0.0	124	(19.8)	37
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	0.0	1,220	5.6	879	4.2	264	43.6	193
Айыл	0.1	1,944	11.2	1,238	1.1	572	28.3	363
Билими								
Билими жок/башталгыч	*	22	*	15	*	2	*	2
Негизги жалпы	0.2	823	24.5	261	1.1	207	23.4	73
Толук орто	0.0	1,194	11.6	788	1.5	369	28.3	245
Башталгыч/орто кесиптик	0.2	362	4.6	300	9.2	105	51.4	87
Жогорку	0.0	764	2.1	753	0.0	153	37.2	149
Бардыгы	0.1	3,164	8.9	2,117	2.1	836	33.6	556

Эскертүү: Кашаадагыцифралар 25-49 такталбаганучурларганегизделгенинбилдирет. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок. кб= колдонулбаган

[1]Бул таблицада дос, үй-бүлө жана үй презерватив дерди сатып алуунун булагына кирбейт.

Маалыматтар Кыргыз Республикасындагы 15 жашка чейин жыныстык катнашта болгон жаш аялдардын үлүшү аз экендигин, ал эми 18 жашка чейин жыныстык катнашта болгон жаш аялдар 9 пайызды түзөрүн көрсөтөт. Жаш эркектер аялдарга караганда жыныстык катнашка эрте

жаш куракта барышат. Эркектердин 2 пайызы жыныстык катнашка 15 жашка чейин, 34 пайызы 18 жашка чейин баргандыгын айтышкан.

Негизги мүнөздөмөлөрдөгү айырмачылыктар айыл жериндеги аялдардын көпчүлүгү шаар жериндеги аялдарга караганда 18 жашка чейин жыныстык катнашта болгондугун көрсөтөт. Ал эми жаш эркектер арасында карама-каршы көрүнүш байкалат. Жогоруда айтылгандай, 18-24 жаштагы аялдардын арасында 18 жашка чейин качандыр бир кезде жыныстык катнашта болгондордун үлүшү, бир да жолу никеде болбогон аялдарга караганда жогору. Бирок, эркектер арасында бул айырмачылыктар өтө аз жана карама-каршы. 18 жашка чейин жыныстык катнашта болгон аялдардын үлүшү билим деңгээлинин өсүүсү менен азайат, ал эми эркектер арасында бул так байкалбайт.

18 жашка чейин жыныстык катнашта болгондугун айткан 20-24 жаштагы аялдардын үлүшү МИКИ-2006да 10 пайызды түзсө, КР МДИ-2012де 8 пайызды түзгөн (Улутстатком, 2007).

13.13.3 Жаштар арасында жыныстык карманyу жана никеге чейинки жыныстык катнаш

Жыныстык активдүүлүккө кабылуу менен никенин аралыгындагы жыныстык мамиле туруктуу болбогондуктан АИВ инфекциясын жуктуруунун жогорку коркунучун алып жүрөт. 13.19-таблицада бир да жолу никеде турбаган, бир да жолу жыныстык катнашта болбогон жана изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болгон жаштардын ошондой эле акыркы жыныстык катнашта презерватив колдонгондордун пайызы көрсөтүлгөн.

13.19-таблица. Жаштар арасындагы никеге чейинки жыныстык катнаш жана никеге чейинки жыныстык катнаш учурунда презервативдерди колдонуу

Бир да жолу никеге тура элек 15-24 жаштагы аялдар менен эркектердин арасындагы эч кандай сексуалдык тажрыйбага ээ эместердин, акыркы 12 ай ичинде сексуалдык тажрыйбага ээ болгон, акыркы жыныстык катнашта презервативдерди колдонгон жаштардын негизги мүнөздөмөлөр боюнча пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Бир да жолу никеге тура элек 15-24 жаштагы аялдар			Бир да жолу никеге тура элек 15-24 жаштагы эркектердин пайызы				
	Сексуалдык тажрыйбасы жоктордун пайызы	Акыркы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болгондордун пайызы	Бир да жолу никеге тура элек аялдардын саны	Бир да жолу жыныстык катнашта болбогондордун пайызы	Акыркы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болгондордун пайызы	Бир да жолу никеге тура элек эркектердин саны	Акыркы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болгон эркектер	
							Акыркы жыныстык катнаш учурунда презерватив колдонгондордун пайызы	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш								
15-19	99.9	0.1	1,473	75.9	20.6	430	87.2	89
15-17	100.0	0.0	1,024	88.1	11.0	280	*	31
18-19	99.5	0.5	449	53.1	38.5	150	(89.9)	58
20-24	94.4	4.8	575	20.9	67.8	306	78.9	207
20-22	95.9	3.4	427	26.1	60.0	185	79.9	111
23-24	90.2	8.8	148	12.8	79.6	121	77.6	96
Презерватидерди сатып алуунун булактары тууралуу кабардар болгон[1]								
Ооба	97.2	2.4	1,209	45.3	47.1	612	81.2	288
Жок	100.0	0.0	839	91.3	6.3	124	*	8
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	97.5	2.0	891	46.4	46.1	231	86.1	107
Айыл	98.9	1.0	1,158	56.1	37.5	504	78.7	189
Билими								
Билими жок/башталгыч	*	*	15	*	*	1	*	0
Негизги жалпы	100.0	0.0	617	81.7	15.4	189	*	29
Толук орто	99.5	0.5	714	52.0	41.7	319	77.7	133
Башталгыч/орто кесиптик	97.3	2.7	207	37.8	52.3	83	(80.1)	44
Жогорку	95.0	4.1	496	27.0	63.2	143	84.6	90
Бардыгы	98.3	1.4	2,049	53.0	40.2	736	81.4	296

Эскертүү: Кашаадагыцифралар 25-49 такталбаганучурларганегизделгенинбилдирет. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.
[1] Бул таблицада дос, үй-бүлө жана үй презервативдерди сатып алуунун булагына кирбейт.

Никеге тура элек 15-24 жаштагы аялдардын дээрлик бардыгы (98 пайыз) бир да жолу жыныстык катнашта боло электигин айтышты, ал эми үйлөнө элек эркектердин 53 пайызы бир да жолу жыныстык катнашта боло электигин айтышкан. Бир да жолу никеде турбаган жана жыныстык катнашта болбогон 15-19 жаш курактык топтогу жаштардын пайызы 20-24 жаш курактык топтогуларга караганда жогору (жаш аялдар – 100-94 пайыз, жаш эркектер 76-21 пайыз). Эрте жыныстык карманyy презервативдерди сатып алуу булактарын билбеген жана айыл жеринде жашаган респонденттердин арасында жогору. Бир да жолу никеге турбаган жана жыныстык катнашта болбогондордун үлүшү билимдин деңгээлинин өсүшү менен азайат. Мындан жогорку билимдүү жаштар жаш курак боюнча улуу болорун билсек болот.

Бир да жолу никеге турбаган жаштардын арасында 15-24 жаштагы аялдардын бир пайызы жана эркектердин 40 пайызы изилдөө алдындагы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болушкан. Бир да жолу никеге турбаган, бирок сексуалдык активдүүлүккө ээ жаш аялдар менен эркектердин үлүшү 15-19 жана 20-24 жаш курактык топтордо кескин өсөт. Никеге чейинки сексуалдык активдүүлүк шаар жеринде жашаган жана презервативдерди сатып алуу булактарын билген жаштардын арасында көп жайылган. Сексуалдык активдүүлүк билимдин деңгээлинин өсүшү менен жогорулайт.

КР МДИнин жыйынтыктары изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде никеге чейинки сексуалдык активдүүлүккө ээ жаш эркектердин бештен төртүнөн көбү (81 пайыз) акыркы сексуалдык катнашта презерватив колдонгондугун айтышкан. Шаар жериндеги эркектер айыл жериндеги эркектерге караганда жыныстык катнаш учурунда презервативдерди көп колдонушкан. Никеге чейинки сексуалдык катнаш болгондугун айткан аялдардын үлүшү презервативдерди колдонуунун жыйынтыгын чыгаруу үчүн өтө аздык кылат.

13.13.4 Жаштардын арасында сексуалдык өнөктөштөрдүн саны

13.20-таблица акыркы 12 ай ичинде эки же андан көп сексуалдык өнөктөшкө ээ болгондугун айткан 15-24 жаштагы аялдар менен эркектердин үлүшүн көрсөтөт. Жалпысынан жаш аялдардын бир пайызынан азырагы эркектердин 15 пайызына салыштырмалуу эки же андан көп өнөктөшү болгондугун айткан. Эки же андан көп өнөктөшкө ээ эркектердин арасындагы деңгээл жаш курактын өсүшү менен көбөйөт жана бир да жолу никеде турбаган эркектер арасында качандыр бир кезде никеде турган эркектерге караганда жогору. Ошондой эле, бул деңгээл презервативди сатып алуу булагын билген эркектерде да жогору. Акыркы 12 ай ичинде эки же андан көп өнөктөшкө ээ экендигин айткан эркектердин үлүшү билимдин деңгээли менен жогорулайт.

13.20-таблица. Жаштардын арасындагы акыркы 12 ай ичиндеги сексуалдык өнөктөштөрдүн саны

15-24 жаштагы жаш аялдар менен эркектердин арасындагы акыркы 12 ай ичинде эки же андан көп өнөктөш менен жыныстык мамиледе болгондордун негизги мүнөздөмөлөр боюнча пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	15-24жаштагы аялдар		15-24жаштагы эркектер	
	Акыркы 12 ай ичинде эки же андан көп өнөктөшү болгондордун пайызы	Аялдардын саны	Акыркы 12 ай ичинде эки же андан көп өнөктөшү болгондордун пайызы	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш				
15-19	0.0	1,637	7.4	432
15-17	0.0	1,047	2.2	280
18-19	0.0	590	16.8	152
20-24	0.7	1,527	24.1	404
20-22	0.5	899	23.1	219
23-24	1.1	628	25.2	184
Үй-бүлөлүк статус				
Бир да жолу никеге турган эмес	0.4	2,049	17.0	736
Качандыр бир кезде никеде турган	0.2	1,116	3.7	100
Презерватидерди сатып алуунун булактары тууралуу кабардар болгон[1]				
Ооба	0.5	2,131	18.1	712
Жок	0.0	1,033	0.0	124
Жашаган жеринин тиби				
Шаар	0.6	1,220	13.4	264
Айыл	0.2	1,944	16.4	572
Билими				
Билими жок/башталгыч	*	22	*	2
Негизги жалпы	0.0	823	6.0	207
Толук орто	0.4	1,194	16.1	369
Башталгыч/орто кесиптик	0.5	362	19.6	105
Жогорку	0.7	764	24.1	153
Бардыгы	0.4	3,164	15.4	836

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.

[1] Бул таблицада дос, үй-бүлө жана үй презервативдерди сатып алуунун булагына кирбейт.

Эки же андан көп өнөктөшү болгонун айткан аялдардын саны өтө аз болгондуктан, жаш аялдардын акыркы 12 ай ичиндеги акыркы жыныстык катнаш убагында презервативдерди колдонуусуна талдоо жүргүзүүгө мүмкүн эмес. Эки же андан көп өнөктөшү болгонун айткан эркектердин 76 пайызы акыркы жыныстык катнашта презерватив колдонгонун айтышкан (маалыматтар көрсөтүлгөн жок).

13.13.5 Сексуалдык өнөктөштөрдүн жаш курактык айырмачылыктары

Сексуалдык өнөктөрдүн жаш курактык айырмачылыктарын изилдөө үчүн акыркы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болгон аялдарга анын сексуалдык өнөктөштөрүнүн жаш курагы жөнүндө суроолор берилди. Жыныстык катнаштын жаш курактык айырмачылыктар маселеси менен көбүнчө аялдар кабылышат, жашы боюнча улуу эркектер менен жыныстык мамиледе болгондор жагымсыз учурларга дуушар болушат. 15-19 жаштагы аялдардын арасында 9 пайызы өздөрүнөн 10 же андан улуу эркек менен сексуалдык өнөктөш болгондугун айтышкан (маалыматтар көрсөтүлгөн жок). Сексуалдык активдүү аялдар өтө аз пайызды түзгөндүктөн, негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды талдоо жүргүзгөнгө мүмкүн эмес.

13.13.6 Жаштар арасында АИВ инфекциясына ыктыярдуу кеңеш берүү жана тестирлөө

АИВнын өздүк статусу жөнүндө билими бар адамдарга бири-бирине вирустарды жугузуудан качуу үчүн коопсуз жыныстык катнашты колдонууга үндөйт. 13.21-таблицада 15-24 жаштагы изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде сексуалдык катнашта болгон аялдар менен эркектердин АИВ кеңешке жана тестирлөөгө негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды мүмкүндүгүн көрсөтөт. Жаштар жалпы санынан аялдардын 27 пайызы жана эркектердин 2 гана пайызы акыркы 12 ай ичинде АИВ тестирлөөдөн өтүшкөн жана жыйынтыктарын колдоруна алышкан.

Маалыматтар шаар жериндеги жаш аялдар жана эркектер айыл жериндеги жарандарга караганда тестирлөөдөн көп өтүштү жана жыйынтыктарын колдоруна алышты. Бул тестирлөөдөн өтүүнүн мүмкүндүгү аялдар арасындагы билим деңгээлинин өсүшү менен көбөйөт, ал эми эркектерде мындай мүмкүндүк төмөн.

13.21-таблица. Жаштар арасындагы убактысы боюнча эң акыркы АИВ тестирлөө

Акыркы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болгон 15-24 жаштагы жаш аялдар менен эркектердин арасындагы акыркы 12 ай ичинде АИВ тестирлөөдөн өткөн жана тесттин жыйынтыктарын колдоруна алгандардын негизги мүнөздөмө боюнча пайызы, Кыргыз Республикасы,2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Акыркы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болгон 15-24 жаштагы аялдар:		Акыркы 12 ай ичинде жыныстык катнашта болгон 15-24 жаштагы эркектер:	
	Акыркы 12 ай ичинде АИВ тестирлөөдөн өткөн жана тесттин жыйынтыктарын колдоруна алгандардын пайызы	Аялдардын саны	Акыркы 12 ай ичинде АИВ тестирлөөдөн өткөн жана тесттин жыйынтыктарын колдоруна алгандардын пайызы	Эркектердин саны
Жаш курак, жаш				
15-19	30.1	162	1.8	91
15-17	(12.9)	23	*	31
18-19	32.9	140	(2.8)	60
20-24	26.7	928	2.3	304
20-22	29.2	468	0.5	146
23-24	24.0	459	4.0	159
Үй-бүлөлүк статус				
Бир да жолу никеге турган эмес	*	30	2.6	296
Качандыр бир кезде никеде турган	27.6	1,061	0.9	100
Презерватидерди сатып алуунун булактары тууралуу кабардар болгон[1]				
Ооба	29.5	903	2.3	388
Жок	16.1	187	*	8
Жашаган жеринин тиби				
Шаар	30.9	327	5.1	139
Айыл	25.6	763	0.6	256
Билими				
Билими жок/башталгыч	*	7	*	1
Негизги жалпы	22.8	197	(0.0)	47
Толук орто	24.0	465	1.5	182
Башталгыч/орто кесиптик	33.5	145	3.4	65
Жогорку	32.9	275	3.9	100
Бардыгы	27.2	1,090	2.2	395

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт, ошондуктан маалыматтар көрсөтүлгөн жок.
[1] Бул таблицада дос, үй-бүлө жана үй презервативдерди сатып алуунун булагына кирбейт.

ҮЙ ЗОМБУЛУГУ 14

Негизги корутундулар

- 15 жаштан 49 жашка чейинки бардык аялдардын жыйырма үч пайызы 15 жашынан баштап, ал эми 13 пайызы акыркы 12 ай ичинде жок эле дегенде бир жолу физикалык зомбулукту баштарынан өткөрүшкөн.
- Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын төрттөн бири физикалык зомбулуктун курмандыгы болушкан, ал эми 4 пайызы сексуалдык зомбулукту баштарынан өткөрүшкөн, 14 пайызы азыркы же мурунку күйөөсү тарабынан эмоционалдык зомбулуктан өтүшкөн.
- Качандыр бир кезде никеде турган күйөөсү тарабынан физикалык же сексуалдык зомбулукту баштарынан өткөрүшкөн аялдардын жарымынан көбү (56 пайыз) физикалык жаракат алгандыгын көрсөтүштү.
- Аялдардын бешөөнүн экөө гана физикалык же сексуалдык зомбулукту өткөргөн, кийин жардам үчүн кайрылышкан.

Акыркы жылдарда үй зомбулугуна кабылган дүйнөдөгү өнүккөн жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө жана айрыкча аялдарга карата көрсөтүлгөн зомбулуктардын өсүүсү тынчсыздандырууда. Аялдарга карата зомбулук дүйнө жүзүндө аялдардын укуктарын бузуу катары эсептелди жана изилдөөдөгү зомбулук көргөндөрдүн санынын өсүшү, аялдарга болгон үй зомбулуктары аялдын саламаттыгына зыян алып келерин, укум-тукумга тескери таасир этип, негативдүү демографиялык натыйжаларга алып келерин көрсөтөт (БУУ Башкы Ассамблеясы, 1991; Heiseetal.,1994; Heiseetal., 1999; жана Jejeebhoy, 1998). Гендердик зомбулук бардык социалдык-экономикалык жана маданий катмарларда кездешет, көптөгөн өлкөлөрдө аялдар үй зомбулугуна кабылышат, чыдап келишет жана үй зомбулугуна туура түшүндүрмөлөрдү беришип зомбулук жөнүндө сөз кылышпайт (Zimmerman, 1994). Зомбулуктун кайсы түрү болбосун өлкөнүн экономикасына олуттуу таасир тийгизет, анткени аялдар көбүнчө үй-бүлөдө зомбулуктан жабыр тартышат жана физикалык, психикалык оорчулукту алып жүрүшөт. Үй зомбулугунун курмандыктары жада калса алар үчүн эң коопсуз болгон жеке үйлөрүнө чейин жайылган.

14.1 Зомбулукту өлчөө

Үй зомбулугу жөнүндө анык так, ишенимдүү жана этикалык маалыматтарды жыйноо оор маселе болуп саналат. Мындай түшүнүктөрдү ар түрдүү маданияттар жана адамдар зомбулук же орой мамиле сыяктуу деп башкача түшүнүшөт. Үй зомбулугун жашырып айтпай коюу маданияты өзүнчө орунда болуп, бул сурамжылоонун жыйынтыгына таасир этиши мүмкүн. Ал эми бул маселенин сезимдүүлүгү өзүнчө башка тема. Белгилүү этикалык чеги үй-бүлөлүк шартта үй зомбулугуна салыштырмалуу сурамжылоо жүргүзүүдө респонденттердин жана интервью алуучулардын коопсуздугун камсыз кылышы мүмкүн, зомбулук жөнүндө айтып берген аялдарды коргойт, ошондой эле башынан өткөргөн тажрыйбасы жөнүндө айтып жатканда респонденттерди эки эсе виктимизациялоо коркунучун төмөндөтөт. КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө бул маселелер кандайча чечилгендиги жөнүндө маалыматтар кийинки бөлүмдөрдө баяндалып жазылды.

14.1.1 Зомбулукту өлчөөдө туура ыкмаларды колдонуу

КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө азыркы же качандыр бир кезде никеде турган күйөөлөрү же башка жактар тарабынан болгон зомбулуктар жөнүндө аялдардан маалыматтар алынды. Бир да жолу никеде турбаган аялдардан башка жактар тарабынан болгон зомбулуктар боюнча маалыматтар алынды. Эл аралык изилдөөлөр көрсөткөндөй, интимдик өнөктөштөр тарабынан болгон зомбулуктар, өзгөчө аялдарга карата зомбулуктун эң көп таралган формасы болуп саналгандыгы эске алынып, башка

жактардын зомбулугу жөнүндөгү маалыматтарга караганда жубайлар тарабынан болгон зомбулуктар жөнүндөгү маалыматтар кеңири изилденди. Бул изилдөөлөр конфликттик жүрүм-турумдун шкаласынын кыскартылган жана модификацияланган версиясынын жардамы менен жүргүзүлдү (Strauss, 1990). Ошону менен бирге никеси бар аялдарга мурунку же учурдагы күйөөсү/өнөктөшү тарабынан жана качандыр бир кезде никеде турган аялдарга акыркы күйөөсүнүн/өнөктөшүнүн зомбулугу жөнүндө маалыматтар качандыр бир кезде никеде турган аялдарга берилген төмөнкү суроолорду түздөн-түз тандоо менен жыйналды.

Сиздин (акыркы) (күйөөңүз/өнөктөшүңүз) качандыр бир кезде төмөнкү аракеттерди жасаганбы?:

- Сизди түрткөнбү, же жулкулдатканбы, же сизге кандайдыр бир нерсени ыргытып ийгенби?
- Жаагыңызга чапканбы?
- Колдоруңузду кайрыганбы же чачыңыздан тартканбы?
- Муштуму же башка сизге оору жарата турган нерсе менен урганбы?
- Сизди жазалаганбы же сабаганбы?
- Мууныткусу же атайлып өрттөгүсү келгенби?
- Бычак, мылтык же башка курал менен коркутканбы же кол салды беле?
- Сиз каалабаган учурда өзү менен жыныстык катнашта болууга күч колдонуп мажбурлады беле?
- Сиздин эркиңизге каршы кандайдыр бир сексуалдык актыларды жасоого күч колдонуп мажбурлады беле?
- Сиздин эркиңизге каршы кандайдыр бир сексуалдык актыларды жасоону коркутуу же башка жолдор менен мажбурлады беле?

«Ооба» деген жооп алынган ар бир суроо боюнча изилдөөдөн өткөн респонденттен акыркы 12 ай ичиндеги зомбулуктун аралыгы жөнүндө суралды. Алгачкы жети пункттун бир же бир нече тиешелүү оң жооптору физикалык зомбулуктун далили болуп эсептелет, ал эми акыркы үч пункттун каалаганына берилген оң жооп сексуалдык зомбулуктун далили болуп саналат. Мындан улам төмөнкү суроолордон түздөн-түз эмоционалдык зомбулук тууралуу маалыматтар жыйналды.

Сиздин (акыркы) (күйөөңүз/өнөктөшүңүз) качандыр бир кезде төмөнкү аракеттерди жасады беле:

- Башка бирөөлөрдүн алдында сизди кемсинтип сүйлөдү беле же кемсинткен иш жасады беле?
- Сизге же сиз сүйгөн адамыңызга оору жаратып коркутту беле?
- Шылдыңдаганбы же кемсинткенби?

Зомбулуктун түрдүү формаларын өлчөө үчүн конкреттүү аракеттер жөнүндө суроолорду колдонуунун өзүнүн артыкчылыктары бар жана жалпы «зомбулук» терминин алдында ойлонууга түрдүү түшүнүктөрдөн көз каранды болбоого мүмкүндүк берет. Аракеттердин кеңири спектрлерин тартуулоо жолу менен бул мамиле кошумча артыкчылыктарды берет жана респондентке зомбулуктун каалаган түрүн ачууга мүмкүндүктөрдү тандоого мүмкүнчүлүк жаратат.

Кошумчалай кетсек, мурун никеде турган аялдарга алардын бир канча жолу үйлөнгөн азыркы же мурунку күйөөлөрү тууралуу, бир канча жолу күйөөгө тийген аялдарга да мурунку күйөөлөрүнүн башка эркектердин физикалык жана/же сексуалдык зомбулуктары жөнүндө суроолор берилди. Ошону менен бирге аялдардын бардыгына азыркы же акыркы күйөөлөрүнөн/өнөктөштөрүнөн башка жактар тарабынан болгон физикалык жана сексуалдык зомбулуктары жөнүндө да суроолор берилди. Физикалык зомбулук жөнүндөгү суроолорго оң жооп берген респонденттерге зомбулуктун ким

тарабынан жасалгандыгы жана зомбулуктун изилдөө өткөн акыркы 12 ай ичиндеги узактыгы тууралуу да суроолор берилди. Сексуалдык зомбулукка кабылганын айткан респонденттерден зомбулук ким тарабынан жасалгандыгын көрсөтүүнү сурадык.

КР МДИ модулу зомбулукка болгон аракеттер, зомбулуктар, айрыкча сексуалдык зомбулуктар жөнүндө маалыматтарды азайтуу мүмкүнчүлүгү жөнүндө маалыматтарды алууну оптималдоо үчүн иштелип чыкканы менен бул маселелерге бир изилдөө менен жыйынтык чыгарууга болбойт жана бул изилдөө жыйынтыктоочу изилдөө болуп саналбайт.

14.1.2 Зомбулукту өлчөөнүн этикалык аспектилери

Зомбулуктар жөнүндө маалыматтарды жыйноонун татаалдыгы эске алынып, КР МДИ-2012нин интервью алуучулары атайын окуудан өткөрүлдү. Окуунун жүрүшүндө респонденттерге кантип сылык-жумшак суроолорду берүү керек, купуялуулукту камсыз кылуу жана интервьюерлер менен респонденттердин арасында байланышты жөнгө салуу сыяктуу маселелерди камтыды. Интервью алуучулар менен байланышты жөнгө салууга, купуялуулукту камсыз кылууга байланышкан суроолор респондент өзүнүн тажрыйбасын интервьюер менен коопсуз бөлүшүшүн камсыз кылуу үчүн респонденттердин ишенимин көтөрүүнүн маанилүү элементи болду. Зомбулук жөнүндө суроолор анкетанын акырында жайгаштырылды, бул интервьюерге респонденттер менен жакындыктын белгилүү баскычын жөнгө салып кетүүгө убакыт берди жана аялдардын башынан өткөргөн зомбулугу жөнүндө бөлүшүүгө түрткү болду. Мындан сырткары, Дүйнөлүк Саламаттык сактоо Уюмунун сунуштамасына ылайык изилдөөдө же анкетада, этика жана коопсуздук чөйрөсүндө үй-бүлөдөгү зомбулуктарды билүү боюнча коргонуунун төмөнкүдөй мүмкүнчүлүктөрү киргизилди (ДССУ, 2001):

1. Купуялуулукту камсыз кылуу үчүн бир үй чарбасынан бир гана аял зомбулк жөнүндө суроолорго жооп берген. Аялдарды тандап алуу үй чарбаларынын анкеталарында кыстарылган таблицалар колдонулуп, тандоонун жөнөкөй жол-жоболорунун жардамы менен ишке ашырылды (Kish, 1965).

2. Интервьюнун башындагы алгачкы макулдуктан сырткары кошумча макулдук алуу үчүн респонденттерге суроолордун жанга батарлыгы жана алардын жоопторунун купуялуулугу камсыз болору айтылды.

3. Зомбулук боюнча модулдун суроолору респондент менен обочолонууга мүмкүнчүлүк болгон убакта гана берилди. Интервью алуучуларга модулду өткөрүү, респондентке ыраазычылык билдирүү жана модулду өткөрүүдө респондент менен обочо боло албаса интервьюну бүткөрүү алдын ала үйрөтүлгөн.

4. Үй-бүлөлүк зомбулук жөнүндөгү маалыматтарды камтыган брошюралар, өлкө боюнча тейлөө борборлорунун байланыш маалыматтары бардык интервьюерлерге берилген. Интервью алуучуларга бул борборлорго кайрыла алуусу, үй-бүлөдөгү зомбулук учурунда чара көрүү боюнча маалымат алуусу үчүн респонденттердин суранычтары боюнча бул маалыматтарды оозеки түрдө гана жеткирүү айтылган. Интервью алуучуларга үй-бүлөдөгү зомбулуктун курмандыгы болгондор үчүн борборлор жөнүндө кандайдыр бир басылган же жазылган маалыматтарды калтырууга болбой тургандыгы билдирилген. Бул жол-жоболор аталган модул үчүн тандалып алынган респонденттерди идентификациялоодон коргоо, коопсуздуктарын камсыз кылуу жана кийинки залалдарга учуратпоо үчүн иштелип чыккан.

Жогоруда айтылгандай, аталган модул үчүн бир үй чарбасынан бир гана аял тандалып алынды. Жалпысынан үй зомбулугу боюнча модулга 15 жаштан 49 жашка чейинки 6022 (такталбаган маалымат) аял катышты, анын ичинен 4832 (такталбаган маалымат) качандыр бир кезде никеде турган аял жубайлардын зомбулугу боюнча берилген суроолорго жооп беришти. Интервьюерлер менен респонденттердин обочо боло албагандыгынан улам аталган модулга тартылган он сегиз аял сурамжылоодон өтө албады. Бул бөлүмдүн таблицаларын даярдоодо улуттук деңгээлде үй зомбулуктары боюнча жыйынтыктардын репрезентативдүүлүгүн камсыздоо үчүн ар бир текшерилген

үй чарбасынан бир гана аялды тандоону корректировкалоо үчүн атайын иштелип чыккан салмактык коэффициенттер колдонулду.

14.2 ФИЗИКАЛЫК ЗОМБУЛУК

14.1-таблица качандыр бир кезде физикалык зомбулукту башынан өткөргөн 15 жаштан баштап жана негизги мүнөздөмөлөр боюнча изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде зомбулукка кабылган 15 жаштан 49 жашка чейинки бардык аялдардын үлүшүн көрсөтөт. Жалпысынан 15 жаштан баштап (23 пайыз) аялдардын төрттөн биринен азырагы качандыр бир кезде физикалык зомбулукту башынан өткөрүшкөн, ал эми 13 пайызы физикалык зомбулукка изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде кабылышкан. Аялдардын төрт пайызы изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде физикалык зомбулукка тез-тез кабылышкандарын айтышкан, ошол эле убакта аялдардын 9 пайызы изилдөө өткөн акыркы 12 ай ичинде физикалык зомбулукка кээ бир убактарда гана кабылышканын айтышкан.

КР МДИ-2012нин жыйынтыктары ажырашкан, ажырашып кеткен жана жесир калган аялдар (50 пайыз) никеси бар аялдарга (27 пайыз) же бир да жолу никеде турбаган аялдарга (6 пайыз) салыштырмалуу физикалык зомбулуктарга алда канча көп кабылышарын көрсөтөт. Качандыр бир кезде физикалык зомбулукка кабылган аялдардын үлүшү жаш курак жана тирүү балдардын санынын өсүшү менен көбөйөт, жашы улуу аялдар зомбулукка кабылуу коркунучуна көп учурашат. Аялдын шаар жеринде же айыл жеринде жашаганына карап, качандыр бир кезде физикалык зомбулукка кабылуу мүмкүндүгү дээрлик маанисиз. Качандыр бир кезде физикалык зомбулукка кабылгандардын үлүшү Нарын жана Талас облустарындагы аялдардын ичинде бир канча жогору, ал эми Ош шаарында аялдардын ичинде бир канча төмөн. Качандыр бир кезде физикалык зомбулукка кабылган иштеген аялдардын үлүшү иштебеген аялдардын үлүшүнө караганда өстү. Качандыр бир кезде физикалык зомбулукка кабылган аялдардын үлүшү билим деңгээлинин көтөрүлгөнү менен көбөйөт, кесиптик баштапкы/орто билими бар аялдардын арасында 28 пайыз, андан кийин 23 пайызга чейин азайганы байкалат. Физикалык зомбулуктун көрсөткүчү жакшы жашоонун эң төмөнкү квинтилиндеги аялдар арасындагы 26 пайыз максимумдан жакшы жашоонун эң жогорку квинтилиндеги аялдар арасындагы 21 пайызга чейин азайат.

14.1-таблица. Физикалык зомбулук

15 жашынан баштап качандыр бир кезде физикалык зомбулукка кабылган 15-49 жашка чейинки аялдардын пайызы жана изилдөө алдындагы 12 ай ичинде зомбулукка кабылган аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	15 жашынан баштап качандыр бир кезде зомбулукка кабылгандардын үлүшү[1]	12 ай ичинде физикалык зомбулукка кабылгандардын үлүшү			Аялдардын саны
		Дайыма	Кээде	Дайыма же кээде[2]	
Жаш курак, жаш					
15-19	6.3	0.1	3.8	3.9	1,192
20-24	13.8	1.5	6.2	7.7	1,175
25-29	26.7	5.5	12.3	17.8	898
30-39	33.0	6.8	13.0	19.8	1,416
40-49	33.5	7.3	9.3	16.6	1,340
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	21.6	4.6	6.6	11.2	2,253
Айыл	24.1	4.2	10.3	14.5	3,769
Облусу					
Ысык-Көл	16.3	1.7	8.7	10.4	476
Жалал-Абад	21.5	3.1	9.4	12.6	981
Нарын	36.9	7.0	15.1	22.2	206
Баткен	28.6	3.7	17.6	21.3	450
Ош	26.1	5.1	6.6	11.8	1,192
Талас	33.9	2.5	21.5	23.9	263
Чүй	19.3	5.4	8.9	14.3	1,076
Бишкек шаары	23.0	5.3	3.7	9.1	1,149
Ош шаары	12.3	1.9	8.6	10.4	228
Үй-бүлөлүк абалы					
Бир да жолу никеде турбаган	6.2	0.1	3.0	3.0	1,661
Никеси бар же чогуу жашайт	26.8	5.4	11.5	16.9	3,833
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	49.8	10.1	9.0	19.1	528

Уландысы

14.1-таблицанын уландысы					
Тирүү балдардын саны					
0	8.2	0.6	3.4	4.0	2,061
1-2	28.7	5.8	10.6	16.3	1,966
3-4	31.9	6.7	12.4	19.1	1,576
5+	37.6	7.3	15.5	22.8	418
Жумуштуулуктун статусу					
Накталай кирешеге иштейт	29.5	5.9	10.0	15.9	1,703
Накталай эмес кирешеге иштейт	32.9	5.2	15.8	20.9	145
Иштебейт	20.2	3.7	8.3	11.9	4,173
Билими					
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	19
Негизги жалпы	12.9	2.1	6.4	8.5	805
Толук орто	24.7	5.4	10.3	15.7	2,523
Башталгыч/орто кесиптик	28.2	4.8	10.9	15.7	1,047
Жогорку	22.5	3.4	6.9	10.3	1,628
Жетиштүү жашоо квинтили					
Эң төмөнкү	25.5	3.9	11.0	14.9	1,074
Экинчи	24.7	4.2	10.7	14.9	1,076
Орто	23.2	4.3	10.7	15.0	1,137
Төртүнчү	22.7	4.9	8.7	13.5	1,214
Эң жогорку	20.7	4.4	5.1	9.5	1,521
Бардыгы	23.1	4.4	8.9	13.3	6,022

Эскертүү: «Бардыгы» тилкеси жумуштуулуктун статусу жөнүндө маалыматы жок бир аялды камтыйт. * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.

[1]15 жашка чыга элек никеси бар аялдардын арасындагы акыркы 12 ай ичиндеги зомбулуктар кошулуп жана 15 жашка чыга электе физикалык зомбулукка кабылган жайын көрсөткөндөр

[2] Акыркы 12 ай ичиндеги физикалык зомбулуктарга кабылган аялдар кошулду, бирок зомбулукка кабылган жерин көрсөтүшкөн эмес.

14.1-таблицада көрсөтүлгөн негизги мүнөздөмөлөр боюнча акыркы 12 ай ичинде (дайыма же кээде) физикалык зомбулуктун курмандыгы болгон аялдардын үлүшүнүн өзгөрүүсү качандыр бир кезде зомбулукка кабылган аялдардын үлүшүнүн өзгөрүүсү менен окшош.

14.2-таблицадагы маалыматтар аялдардын үй-бүлөлүк абалы боюнча бөлүнгөн физикалык зомбулуктарды башынан өткөргөн аялдардын 15 жашынан физикалык зомбулуктарга кабылган аялдарга катышын көрсөтөт. Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын арасында аларга дайыма физикалык зомбулук жасаган жактар алардын учурдагы күйөөлөрү же өнөктөштөрү (67 пайыз) болуп саналат, андан кийинки орунда мурунку күйөөсү же өнөктөштөрү (26 пайыз) тарабынан жасалган жубайлык зомбулуктар. Бир да жолу никеде турбаган, 15 жашынан баштап физикалык зомбулуктарга кабылган аялдардын аз гана саны аларга физикалык зомбулук жасаган жактар катары энелерин же өгөй энелерин (45 пайыз) жана эже-сиңди, ага-инилерин (29 пайыз)көп айтышты.

14.2-таблица. Физикалык зомбулукту башынан өткөргөн жактар

15 жашынан физикалык зомбулукка кабылган 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы зомбулукка себепкер болгон белгилүү жактарды көрсөткөн аялдардын үй-бүлөлүк абалына ылайык үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

	Үй-бүлөлүк абалы		Бардыгы
	Качандыр бир кезде никеде турган	Бир да жолу никеде турбаган	
Азыркы күйөөсү/өнөктөшү	66.7	к/б	61.8
Мурунку күйөөсү/өнөктөшү	25.9	к/б	24.0
Мурунку жигити	0.3	9.8	1.0
Атасы/өгөй атасы	1.6	14.4	2.5
Энеси/өгөй энеси	8.3	44.9	11.0
Эже-сиңди/ага-ини	5.5	29.2	7.3
Кызы/уулу	0.0	1.1	0.1
Башка туугандары	2.6	3.8	2.7
Кайненеси	2.7	к/б	2.5
Кайнатасы	0.6	к/б	0.5
Күйөөсүнүн башка туугандары	1.4	к/б	1.3
Мугалими	0.0	2.4	0.2
Иш берүүчү/чогуу иштеген башка адам	0.2	0.0	0.2
Башкалар	1.2	13.9	2.1
15 жашынан физикалык зомбулукка кабылган аялдардын саны	1,291	103	1,394

Эскертүү: Аялдар бир адамдан көптү көрсөтө талышат.
к/б = колдонууга болбойт

14.3 СЕКСУАЛДЫК ЗОМБУЛУК

14.3-таблица негизги мүнөздөмөлөр боюнча акыркы 12 ай ичинде жана кандайдыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылган 15 жаштан 49 жашка чейинки бардык аялдардын үлүшүн көрсөтөт. 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын 3 пайызы кандайдыр бир убакта сексуалдык зомбулук көрүшкөн жана 2 пайызы изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде сексуалдык зомбулукка кабылышкан. Сексуалдык зомбулукка кабылганын көрсөткөн аялдардын үлүшүндөгү айырмачылыктар эреже катары бир аз гана. Сексуалдык зомбулукка кабылган аялдардын үлүшү ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир аялдардын (10 пайыз) арасында эң жогору жана бир да жолу никеде турбаган жана 15-19 жаштагы аялдардын (бир пайыздан аз) арасында эң төмөн. Сексуалдык зомбулуктардын шаар жана айыл жериндеги көрсөткүчтөрүндөгү айырмачылыктары бир аз гана, бул көрсөткүч башка региондорго караганда Баткен жана Талас облустарында жогору болгон (8 жана 6 пайыз).

14.3-таблица. Сексуалдык зомбулук

Качандыр бир кезде сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн 15-49 жаштагы аялдардын жана изилдөө алдындагы 12 ай ичинде сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөндөрдүн пайызы		Аялдардын саны
	Качандыр бир[1]	Акыркы 12 ай ичинде	
Жаш курак, жаш			
15-19	0.1	0.0	1,192
20-24	1.8	1.1	1,175
25-29	3.5	2.5	898
30-39	6.6	4.3	1,416
40-49	4.3	2.0	1,340
Жашаган жеринин тиби			
Шаар	2.4	1.0	2,253
Айыл	4.0	2.7	3,769
Облусу			
Ысык-Көл	3.2	2.1	476
Жалал-Абад	0.8	0.2	981
Нарын	2.8	0.5	206
Баткен	7.8	6.8	450
Ош	4.1	3.2	1,192
Талас	6.4	3.2	263
Чүй	4.9	2.8	1,076
Бишкек шаары	1.6	0.1	1,149
Ош шаары	1.3	1.0	228
Үй-бүлөлүк абалы			
Бир да жолу никеде турбаган	0.1	0.0	1,661
Никеси бар же чогуу жашайт	3.9	2.8	3,833
Ажырашкан/ өзүнчө жашайт/жесир	10.1	3.4	528
Жумуштуулуктун статусу			
Накталай кирешеге иштейт	4.2	2.1	1,703
Накталай эмес кирешеге иштейт	1.8	0.5	145
Иштебейт	3.1	2.1	4,173
Тирүү балдардын саны			
0	0.9	0.4	2,061
1-2	4.4	2.1	1,966
3-4	4.7	3.5	1,576
5+	5.8	4.3	418
Билими			
Билими жок/башталгыч	*	*	19
Негизги жалпы	2.3	1.5	805
Толук орто	4.3	2.8	2,523
Башталгыч/орто кесиптик	3.7	1.9	1,047
Жогорку	2.4	1.4	1,628
Жетиштүү жашоо квинтили			
Эң төмөнкү	3.9	2.6	1,074
Экинчи	3.6	3.0	1,076
Орто	3.9	2.8	1,137
Төртүнчү	4.6	2.0	1,214
Эң жогорку	1.5	0.5	1,521
Бардыгы	3.4	2.1	6,022

Эскертүү: «Бардыгы» тилкеси жумуштуулуктун статусу жөнүндө маалыматы жок бир аялды камтыйт. * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

[1]Акыркы 12 ай ичиндеги зомбулуктар кошулганда

14.4-таблицада качандыр бир кезде сексуалдык зомбулукка кабылган, качандыр бир кезде никеде турган аялдарга карата сексуалдык зомбулук жасаган жактар жөнүндө маалыматтар берилген. Аялдар көбүнчө азыркы күйөөлөрүнүн/өнөктөштөрүнүн (63 пайыз) дайыма сексуалдык зомбулук жасагандыгын айтышса, андан кийин 35 пайызы мурунку күйөөлөрүн/өнөктөштөрүн айтышкан.

14.4-таблица. Сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн жактар

Сексуалдык зомбулукка кабылган 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы зомбулукту жасаган аныкталган жактарды көрсөткөндөрдүн пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

	Бардыгы
Азыркы күйөөсү/өнөктөшү	63.0
Мурунку күйөөсү/өнөктөшү	35.2
Мурунку жигити	0.8
Башка туугандары	0.5
Досу/Таанышы	0.7
Иш берүүчү/чогуу иштеген башка адам	0.2
Бейтааныш	1.0
Башка	0.4
Сексуалдык зомбулуктарды башынан өткөргөндөрдүн саны	204

[1]Аялдар бирден көп адамды көрсөтө алышат.

14.4 Зомбулуктун формалары

14.4-таблицада 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдарга карата жасалган зомбулуктардын формалары жөнүндө маалымат берилди. Аялдардын 20 пайызы физикалык зомбулуктарды, бир пайыздан азырагы сексуалдык зомбулуктарды, ал эми 3 пайызы физикалык жана сексуалдык зомбулуктарды баштарынан өткөрүшкөн. 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын дээрлик төрттөн бири же физикалык, же сексуалдык зомбулуктарга кабылышкан. Физикалык же сексуалдык зомбулуктардын курмандыгы болгон аялдардын үлүшү жаш курак менен көбөйөт: 15-19 жаштагы аялдардын арасында 6 пайыздан 20-24 жаштагы аялдардын арасындагы 14 пайызга чейин, андан кийин 25 жаштагы жана андан улуу аялдардын арасында 27 пайыздан 34 пайызга чейин.

14.5-таблица. Зомбулуктун формалары

Азыркы жаш курагы боюнча качандыр бир кезде зомбулуктун ар түрдүү формаларын башынан өткөргөн аялдардын пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

	Физикалык гана зомбулук	Сексуалдык гана зомбулук	Физикалык жана сексуалдык зомбулук	Физикалыкже сексуалдык зомбулук	Аялдардын саны
Жаш курак, жаш					
15-19	6.3	0.1	0.0	6.3	1,192
15-17	7.9	0.1	0.0	8.0	740
18-19	3.7	0.0	0.0	3.7	452
20-24	12.0	0.1	1.7	13.8	1,175
25-29	23.6	0.3	3.2	27.1	898
30-39	26.6	0.2	6.4	33.2	1,416
40-49	29.4	0.2	4.1	33.7	1,340
Бардыгы	19.9	0.2	3.2	23.3	6,022

14.5 Кош бойлуулук учурунда зомбулукка кабылуу

Качандар бир кезде кош бойлуу болгон респонденттерден кош бойлуулук кезинде качандыр бир физикалык зомбулукка кабылгандыгы, эгер кабылса, ким тарабынан кабылгандыгын көрсөтүп берүү тууралуу сурадык.

14.6-таблица аялдардын 7 пайызы кош бойлуу кезинде физикалык зомбулуктарга кабылгандыгын көрсөтөт. Бишкек шаарында жана Ош облусунда жашаган аялдардын арасында физикалык зомбулукка кабылгандардын көрсөткүчү башка региондордогу аялдарга салыштырмалуу

жогору (14 жана 10 пайыз). Бул көрсөткүч ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдар (21 пайыз) арасында никеси бар аялдарга (6 пайыз) караганда бир канча жогору.

14.6-таблица. Кош бойлуулук кезинде зомбулукка кабылуу

Качандыр бир кезде кош бойлуу болгон 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы кош бойлуулук кезинде физикалык зомбулукка кабылгандардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Кош бойлуулук кезинде физикалык зомбулукка кабылгандардын пайызы	Качандыр бир кезде кош бойлуу болгон аялдардын саны
Жаш курак, жаш		
15-19	0.8	71
20-24	4.2	662
25-29	7.1	787
30-39	8.9	1,346
40-49	7.9	1,303
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	9.2	1,421
Айыл	6.4	2,748
Облусу		
Ысык-Көл	1.6	376
Жалал-Абад	4.5	707
Нарын	8.9	166
Баткен	4.8	337
Ош	10.1	803
Талас	8.7	207
Чүй	5.8	797
Бишкек шаары	14.1	633
Ош шаары	2.2	144
Үй-бүлөлүк абалы		
Бир да жолу никеде турбаган	*	14
Никеси бар же чогуу жашайт	5.6	3,670
Ажырашкан/ өзүнчө жашайт/жесир	20.8	485
Тирүү балдардын саны		
0	6.7	209
1-2	7.9	1,966
3-4	6.9	1,576
5+	7.1	418
Билими		
Билими жок/башталгыч	*	14
Негизги жалпы	4.5	324
Толук орто	8.0	1,905
Башталгыч/орто кесиптик	7.1	838
Жогорку	7.3	1,088
Жетиштүү жашоо квинтили		
Эң төмөнкү	5.7	775
Экинчи	6.2	783
Орто	6.8	816
Төртүнчү	7.7	906
Эң жогорку	10.0	890
Бардыгы	7.4	4,169

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

14.6 Күйөөсү тарабынан жубайлык көзөмөл

Күйөөсү аялынын жүрүм-турумдарына жасаган катуу көзөмөлү маанилүү, алдын ала эскертүүчү белги болуп саналат жана өз ара мамиледеги зомбулук менен тыгыз байланышкан. КР МДИ-2012де күйөөлөрү тарабынан аялдарына жубайлык көзөмөлдүн баскычтарын аныктоо үчүн бир катар суроолор камтылган. Жүрүм-турумду контролдоо менчикке болгон чектен чыккан сезим катары көрүлөт, кызгануу жана аялын үй-бүлөсүнөн жана досторунан обочолонтууга аракет кылууга алып келет. Жубайлык зомбулуктун баскычтарын аныктоо үчүн качандыр бир кезде никеде турган аялдардан алардын азыркы же мурунку күйөөсү же өнөктөшү төмөнкүдөй көрүнүштү көрсөткөндүгү суралды:(1) кызганат (кызганган) же эгер башка эркек менен сүйлөшсө (сүйлөшкөндө) ачууланууу (ачууланган), (2) аны ишенимсиздикке дайыма күнөөлөйт (күнөөлөгөн), (3) достору менен жолугушууга тыюу салат (тыюу салган), (4) үй-бүлөсү менен сүйлөшүүнү чектөөгө кыйноо көрсөтөт (кыйноо көрсөткөн) жана (5) ар дайым анын кайда болгонун айтып турушун талап кылат (талап кылган). 14.7-таблица качандыр бир кезде никеге туруп, күйөөсү негизги мүнөздөмөлөрдөгү ар бир саналган жүрүм-турумду көрсөткөн аялдардын үлүшүн көрсөтөт. Мындай жүрүм-турумдардын концентрациясы жөнүндөгү маалымат башка кандайдыр бир жеке жүрүм-турумду ашкерелөөгө

караганда алда канча маанилүүлүгү экендигин эске алсак, таблица жубайлары көрсөтүлгөн жүрүм-турумдардын эң аз дегенде үчөөнү көрсөткөн респонденттердин үлүшүн жана жубайлары бул жүрүм-турумдардын эч бирөөсүн көрсөтпөгөн респонденттердин үлүшүн көрсөтөт.

14.7-таблица. Күйөөлөрү тарабынан жубайлык көзөмөл

Качандыр бир кезде никеде турган, азыркы же мурунку күйөөлөрү/өнөктөштөрү жүрүм-турумдун/көзөмөлдүн белгилүү тибин көрсөткөн же качандыр бир кезде көрсөткөн 15-49 жаштагы аялдардын негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Күйөөсү/өнөктөшү төмөнкү жүрүм-турумдарды көрсөтөт же көрсөткөн аялдардын пайызы:							
	Эгерде ал башкка эркектер менен сүйлөшсө (сүйлөшкөндө) кызганат(кызганган) жеачууланат (ачууланган)	Аны ишенимсиз-дикте дайыма күнөөлөөйт (күнөөлөгөн)	Курбулары менен жолугушууга тыюу салат (тыюу салган)	Үй-бүлөсү (төркүнү) менен сүйлөшүүнү чектейт (чектеген)	Дайыма анын кайда болгондугун баяндап туруусун талап кылат (талап кылган)	Көрсөтүлгөн жүрүм-турумдар-дын үч же андан көбүн көрсөтөт (көрсөткөн)	Көрсөтүлгөн жүрүм-турумдар-дын бирин да көрсөткөн эмес	Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын саны
Жаш курак, жаш								
15-19	75.7	2.4	14.3	4.3	70.2	10.3	11.2	116
20-24	81.1	8.7	16.5	5.1	76.2	20.2	11.6	723
25-29	77.2	11.6	16.0	7.5	76.0	19.2	12.6	827
30-39	69.4	10.9	13.8	4.4	66.8	16.1	19.7	1,376
40-49	62.9	9.6	12.3	4.1	61.3	14.2	24.1	1,319
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	67.4	11.0	13.2	3.9	65.4	16.4	20.6	1,493
Айыл	72.9	9.6	14.8	5.6	70.1	16.7	16.8	2,869
Облусу								
Ысык-Көл	70.5	7.8	8.5	1.4	76.4	12.2	16.9	391
Жалал-Абад	87.0	8.1	8.5	1.5	87.5	13.1	4.3	745
Нарын	73.7	8.0	6.2	2.0	71.8	11.5	13.6	168
Баткен	78.6	13.4	24.8	7.4	86.0	27.1	5.5	355
Ош	83.5	7.8	15.1	7.7	76.3	16.2	10.6	849
Талас	58.6	11.6	14.2	7.3	61.6	15.5	23.7	214
Чүй	53.9	12.0	19.9	6.4	39.4	19.2	37.0	819
Бишкек шаары	54.8	12.0	11.6	5.2	62.2	16.1	29.2	664
Ош шаары	84.4	12.1	16.4	3.5	61.6	18.5	7.8	157
Үй-бүлөлүк абалы								
Бир да жолу никеде турбаган	70.4	7.1	12.1	3.4	69.0	13.9	18.2	3,833
Никеси бар же чогуу жашайт	75.5	31.7	29.7	16.7	65.0	36.3	17.7	528
Тирүү балдардын саны								
0	74.8	12.8	16.1	7.8	73.3	19.5	16.5	408
1-2	73.3	11.1	16.1	5.6	68.1	18.4	16.9	1,960
3-4	67.8	8.7	12.5	3.7	67.7	14.8	20.1	1,576
5+	68.9	7.8	10.1	4.7	69.3	12.4	17.7	418
Жумуштуулуктун статусу								
Накталай кирешеге иштейт	67.6	12.1	13.5	4.8	63.6	16.3	21.6	1,424
Накталай эмес кирешеге иштейт	65.7	14.1	18.7	3.1	66.5	23.1	21.4	115
Иштебейт	73.0	8.9	14.4	5.2	71.1	16.5	16.2	2,822
Билими								
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	14
Негизги жалпы	76.7	10.1	19.4	8.2	73.6	20.8	9.4	357
Толук орто	73.6	10.4	15.1	5.6	71.1	17.2	16.6	1,981
Башталгыч/орто кесиптик	67.6	9.5	13.5	4.0	62.4	16.0	22.6	855
Жогорку	67.4	9.6	11.4	3.8	67.1	14.5	20.0	1,155
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	74.6	9.7	12.2	5.9	74.2	15.8	15.8	817
Экинчи	76.0	8.3	14.5	3.5	77.0	16.3	12.2	807
Орто	75.0	11.2	17.6	7.0	70.4	18.9	14.4	870
Төртүнчү	67.8	8.5	13.4	4.5	60.8	14.8	22.7	936
Эң жогорку	63.2	12.5	13.5	4.3	62.2	17.3	24.1	932
Аялкүйөөсүнөн/өнөктөшү-нөнкоркот								
Көп учурларда коркот	84.3	25.5	30.5	11.9	79.3	38.9	8.2	543
Кээде коркот	78.0	9.4	14.2	4.8	77.2	16.6	11.6	2,293
Эч качан коркпойт	55.4	5.4	8.4	2.8	51.3	8.7	31.8	1,494
Бардыгы	71.0	10.1	14.2	5.0	68.5	16.6	18.1	4,361

Эскертүү: Азыркы учурда никеси бар аялдар үчүн күйөөсү/өнөктөшү анын азыркы күйөөсү/өнөктөшү болуп саналат, ал эми ажырашкан, өзүнчө жашаган же жесир калган аялдар үчүн акыркы күйөөсү/өнөктөшү анын күйөөсү/өнөктөшү болуп саналат.«Бардыгы» тилкеси жумуштуулуктун статусу жөнүндө маалыматы жок бир жана күйөөсүнөн дайыма корккондугу боюнча маалыматы болбогон 32 аялды камтыйт.* белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

Күйөөсү тарабынан жүрүм-турумду контролдоонун негизги тиби кызгануу же ачууланууу болуп эсептелет, эгер аялы башка эркектер менен сүйлөшсө (71 пайыз) жана күйөөсүнүн ар дайым аялынын кайда жүргөндүгүн айтып турушун талап кылуу (69 пайыз). Андан кийинки эң көп таралган жүрүм-турумдар достору менен жолугушууга тыюу салуу (14 пайыз) жана ишенимсиздикке дайыма күнөөлөө (10 пайыз). Аялдардын 5 пайызы гана азыркы же акыркы күйөөлөрү үй-бүлөсү менен сүйлөшүүнү чектөөгө аракет кылгандыгын билдиришти.

Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын дээрлик ар бир алтынчысы (17 пайыз) күйөөсү үч же андан көп көзөмөлдөөчү жүрүм-турумдарды көрсөткөнүн айтышты. Бул көрсөткүч жаш курак менен көбөйөт, 15-19 жаштагы аялдардын арасында 10 пайыздан 20-24 жаштагы аялдардын арасында 20 пайызга чейин, андан кийин аялдардын жаш курагынын жогорулашы менен пайыздык көрсөткүчү төмөндөйт. Ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдар (36 пайыз), иштеген же накталай киреше албаган (23 пайыз), балдары жок (20 пайыз), негизги жалпы билими бар (21 пайыз) жана жетиштүү жашоонун орточо квинтилине кирген аялдар (19 пайыз) башка топтогу аялдарга караганда алардын күйөөлөрү үч же андан көп көзөмөлдөөчү жүрүм-турумдарды көп көрсөткөнүн айтышты. Көзөмөлдөөчү күйөөлөрдүн көрсөтүүлөрүнүн баскычтары дагы аймактар боюнча айырмаланат. Күйөөсү үч же андан көп көзөмөлдөөчү жүрүм-турумдарды көрсөткөнүн айткан аялдардын үлүшү Ысык-Көл жана Нарын облустарындагы 12 пайыздан Баткен облусундагы 27 пайызга чейин өзгөрөт.

КР МДИ-2012деги үй зомбулуктары боюнча модулда аялдардын күйөөлөрүнөн корко тургандыктары (дайыма) тууралуу да суроолор камтылган. Жубайы/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир зомбулукка кабылганын көрсөткөн аялдарга карата күйөөлөрүнөн дайыма корккондуктары же коркпогондуктары зомбулук актыларына кабылуу баскычтарын түшүндүрүү үчүн негиз болот. Үй зомбулуктары боюнча модул зомбулукка болгон аракеттердин эсебин оптималдоо үчүн иштелип чыкканына карабастан, зомбулук боюнча көрсөткүчтөрдү азайтуу мүмкүнчүлүгүн толук жыйынтыктоого мүмкүн эмес. Айрым аялдардын күйөөлөрүнөн коркору тууралуу суроолорго алардын каалоосуз түрдө жооп берүүлөрү күйөөлөрүнөн коркору тууралуу кыйыр түрдө көрсөтүп турат. Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын (жубайлык зомбулукка кабылганынан көз каранды эмес) бардыгынан күйөөлөрүнөн/өнөктөштөрүнөн дайыма, кээде же эч каачан корко тургандыктары суралды. Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын жарымынан көбү күйөөлөрүнөн/өнөктөштөрүнөн корко тургандыктарын айтышты (маалыматтар көрсөтүлгөн жок). Мындан сырткары, 14.7-таблица күйөөлөрүнөн/өнөктөштөрүнөн дээрлик дайыма корко турган аялдар күйөөсүнөн коркпой турган, күйөөсү үч же андан көп көзөмөлдөөчү жүрүм-турумдарды көрсөткөнүн айткан аялдарга салыштырмалуу төрт эсеге көп экенин көрсөтөт.

14.7 Жубайлык зомбулуктун формалары

Зомбулуктун ар кандай түрлөрү бири-бирине карама-каршы деп саналбайт жана аялдар зомбулуктун ар түрдүү формалары жөнүндө айтышы мүмкүн. Изилдөө интимдик мамилеге карата физикалык зомбулуктарды көбүнчө психологиялык зомбулуктар коштоп жүрөрүн жана психологиялык зомбулуктардын үчтөн биринен жарымынан көбүнө чейинкисин сексуалдык зомбулуктар коштоп жүрөрүн көрсөтөт (Krugetal., 2002). 14.8-таблица качандыр бир кезде никеде турган 15 жаштан 49 жашка чейинки изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде күйөөлөрү же келечектеги күйөөлөрү тарабынан зомбулуктун ар кандай формасына кабылган аялдардын үлүшүн көрсөтөт. Никеси бар респонденттер учурдагы күйөөлөрү, ал эми ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдар акыркы күйөөлөрү тарабынан зомбулуктарга кабылгандарын айтышкан.

14.8-таблица качандыр бир кезде никеде турган аялдардын 25 пайызы учурдагы же акыркы күйөөлөрү же өнөктөштөрү тарабынан физикалык зомбулукка, 4 пайызы сексуалдык зомбулукка, ал эми 14 пайызы эмоционалдык зомбулукка кабылгандарын көрсөтөт. Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын төрттөн бири (25 пайыз) физикалык же/жана сексуалдык зомбулукка, 28 пайызы зомбулуктун жок дегенде үч түрүнүн бирөөсүнө кабылган.

Качандыр бир кезде никеде турган аялдар кабылган жубайлык зомбулуктун эң көп таралган формасы булар - түртүү, тил угуу, кандайдыр бир буюм менен уруу (21 пайыз) (14.1 график). Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын он тогуз пайызы жаакка чапкандыгын айтышкан, ал эми 10 пайызы

муштум менен ургандыгын айтышты. Аялдардын жети пайызы күйөөлөрү алардын колдорун кайрыгандыгын же чачынан сүйрөгөндүгүн, 5 пайызы жазалаганын же полго сүйрөгөнүн, же урганын, 4 пайызы алар каалабаган учурда сексуалдык катнашта болууга мажбурлашкандыгын билдиришти. Аялдардын бир пайызы күйөөлөрү аларды муунтканга же атайылап өрттөгөнгө аракет кылгандыгын, бычак, мылтык же башка курал менен кол салгысы жана коркуткусу келгендигин айтышты. Аялдардын онунан бирөө күйөөсү башка адамдардын алдында кемсинткендигин айткан.

14.8-таблица. Жубайлык зомбулуктун формалары

Качандыр бир кезде же изилдөө алдындагы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан зомбулуктун ар түрдүү формаларына кабылган 15-49 жаштагы качандыр бир кезде никеде турган аялдардын пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

	Качандыр бир кезде	Акыркы 12 ай ичинде		
		Дайыма	Кээде	Дайыма же кээде
Азыркыжеэңакыркыкүйөөсү/өнөктөшүжасаганжубайлык зомбулук:				
Физикалык зомбулук				
Физикалык зомбулуктун каалаган түрү	25.1	5.8	11.1	16.9
Түртүп жиберген, жулкулдаткан же бир нерсе менен урган	21.3	4.1	10.0	14.1
Жаакка чапкан	18.5	2.9	8.1	11.0
Колдорун кайрыган же чачынан сүйрөгөн	7.3	1.1	3.0	4.1
Муштуму же оору жарата турган буюм менен урган	9.8	1.8	4.1	5.9
Жазалаган, полго сүйрөгөн же урган	4.5	0.7	1.6	2.3
Атайылап муунткусу же өрттөгүсү келген	1.1	0.2	0.3	0.5
Бычак, мылтык же башка курал менен коркуткан	1.1	0.1	0.3	0.4
Сексуалдык зомбулук				
Сексуалдык зомбулуктун каалаган түрү	4.0	1.1	1.7	2.8
Жыныстык катнашка ал каалабаган учурда барууга физикалык мажбурлаган	3.6	0.8	1.6	2.5
Анын эркине каршы кандайдыр бир сексуалдык актыларды аткарууга физикалык мажбурлаган	1.0	0.1	0.4	0.5
Анын эркине каршы коркутуу же башка жол менен сексуалдык актыларды аткарууга мажбурлаган	0.8	0.2	0.3	0.5
Эмоционалдык зомбулук				
Эмоционалдык зомбулуктун каалаган түрү	14.1	4.3	6.1	10.4
Аны башкалардын алдында басынтуу үчүн сөздөрдү айткан же кыймыл аракеттерди жасаган	11.4	3.2	4.8	8.0
Ал сүйгөн адамга оору жаратуу үчүн коркуткан	3.5	0.7	1.5	2.2
Мазактаган же кемсинткен	6.7	2.1	3.0	5.1
Физикалык жана/же сексуалдык зомбулуктун каалаган түрү	25.4	6.0	11.1	17.1
Эмоционалдык жана/же физикалык жана/же сексуалдык зомбулуктун каалаган түрү	28.1	7.7	12.1	19.8
Каалаган күйөөсү/өнөктөшү тарабынан жубайлык зомбулук[1]				
Физикалык зомбулук	26.4	к/б	к/б	16.9
Сексуалдык зомбулук	4.6	к/б	к/б	2.8
Физикалык жана/же сексуалдык зомбулук	26.6	к/б	к/б	17.1
Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын саны	4,361	4,361	4,361	4,361

к/б = колдонууга болбойт

[1]Бир жолудан көп никеде турган аялдардан мурунку күйөөлөрүнүн (өнөктөштөрүнүн) жана азыркы же акыркы күйөөлөрүнүн (өнөктөштөрүнүн) жүрүм-туруму жөнүндө алынган маалыматтар кошулганда.

14.1-график

15 жаштан 49 жашка чейин качандыр бир кезде никеде турган, акыркы 12 ай ичинде мурунку же эң акыркы күйөөлөрү тарабынан зомбулуктун белгилүү бир типтерине кабылган аялдардын үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

КР МДИ-2012

Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын он жети пайызы акыркы 12 ай ичинде жубайлык зомбулукка кабылгандыгын, 11 пайызы зомбулукка кээде кабылгандыгын, 6 пайызы зомбулукка дайыма кабыларын көрсөтүшкөн. Аялдардын үч пайызы өткөн 12 ай ичинде жубайлык сексуалдык зомбулукка кабылгандыгын, 2 пайызы кээде, ал эми бир пайызы дайыма кабыларын айтышкан. Мындан сырткары, аялдардын 10 пайызы акыркы 12 ай ичинде жубайлык эмоционалдык зомбулукка кабылгандыгын, 6 пайызы кээде, ал эми 4 пайызы дайыма кабыларын айтышкан. Жалпысынан мурда никеде турган аялдардын 20 пайызы зомбулуктун жок дегенде үч түрүнүн бирөөсүнө азыркы же эң акыркы күйөөлөрү же өнөктөштөрү тарабынан кабылышкан. КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө качандыр бир кезде же акыркы 12 ай ичинде кайсы бир күйөөсү/өнөктөшү тарабынан болгон жубайлык зомбулуктар жөнүндө да маалыматтар жыйналды. 14.8-таблицада көрсөтүлгөндөй, мурда никеде турган аялдардын 26 пайызы күйөөсү же өнөктөшү тарабынан физикалык зомбулукка кабылганын, 17 пайызы мындай зомбулукка акыркы 12 ичинде дайыма же кээде кабылганын айтышкан. Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын беш пайызы күйөөсү тарабынан сексуалдык зомбулукка кабылганын, 3 пайызы зомбулукка акыркы 12 ичинде дайыма же кээде кабылганын көрсөтүшкөн. Жалпысынан качандыр бир кезде никеде турган аялдардын ар бир төртүнчүсү (27 пайыз) күйөөсү тарабынан жасалган физикалык жана/же сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн, ал эми 17 пайызы акыркы жыл ичинде мындай зомбулуктарды дайыма же кээде баштарынан өткөрүшкөн.

14.8 ЖУБАЙЛЫК ЗОМБУЛУКТАРДАГЫ АЙЫРМАЧЫЛЫКТАР

14.9-таблицада 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын негизги мүнөздөмөлөрүнөн көз каранды жубайлык эмоционалдык, физикалык же сексуалдык зомбулуктарга кабылган качандыр бир кезде никеде турган аялдардын үлүшүн көрсөтөт.

14.9-таблица. Жубайлык зомбулуктун формалары

Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан качандыр бир кезде эмоционалдык, физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылган 15-49 жаштагы качандыр бир кезде никеде турган аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Эмоционал-дык зомбулук	Физикалык зомбулук	Сексуалдык зомбулук	Физикалык жана сексуалдык зомбулук	Физикалык, сексуалдыкжана эмоционал-дык зомбулук	Физикалык, же сексуалдык зомбулук	Физикалык, же сексуалдык же эмоционал-дык зомбулук	Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын саны
Жаш курак, жаш								
15-19	1.1	3.0	0.0	0.0	0.0	3.0	3.0	116
20-24	7.4	13.6	2.2	2.0	1.0	13.8	16.7	723
25-29	12.7	23.1	3.2	2.9	1.8	23.5	26.1	827
30-39	17.1	29.6	5.8	5.4	4.0	30.1	33.0	1,376
40-49	16.8	30.0	3.9	3.7	2.6	30.2	32.7	1,319
Жашаган жеринин тиби								
Шаар	14.0	26.5	2.7	2.6	1.8	26.6	28.5	1,493
Айыл	14.2	24.5	4.6	4.3	2.9	24.8	27.9	2,869
Облусу								
Ысык-Көл	1.8	17.3	3.6	3.1	0.6	17.8	18.3	391
Жалал-Абад	23.3	23.9	0.7	0.7	0.7	23.9	30.6	745
Нарын	5.9	40.2	2.2	1.8	0.6	40.6	40.6	168
Баткен	15.0	32.5	9.7	9.0	5.1	33.2	34.3	355
Ош	10.1	20.3	5.2	4.4	2.6	21.1	23.4	849
Талас	10.0	36.4	5.8	5.7	2.6	36.5	37.2	214
Чүй	17.7	20.3	5.6	5.6	5.5	20.3	23.1	819
Бишкек шаары	15.0	34.2	1.7	1.7	1.6	34.2	35.6	664
Ош шаары	13.9	15.7	1.7	1.6	1.2	15.9	20.5	157
Үй-бүлөлүк абалы								
Бир да жолу никеде турбаган	11.0	22.3	3.4	3.1	2.0	22.7	25.4	3,833
Никеси бар же чогуу жашайт	36.7	45.4	8.5	8.4	6.9	45.5	47.6	528
Тирүү балдардын саны								
0	10.1	10.6	2.9	2.9	2.2	10.6	13.2	408
1-2	14.4	24.4	3.5	3.4	2.4	24.6	26.6	1,960
3-4	14.0	27.6	4.5	4.0	2.7	28.1	31.1	1,576
5+	17.8	33.6	5.3	5.0	3.3	33.9	38.7	418
Жумуштуулуктун статусу								
Накталай кирешеге иштейт	15.3	29.2	4.3	4.1	3.1	29.4	31.7	1,424
Накталай эмес кирешеге иштейт	19.2	34.8	1.9	1.7	1.4	35.0	37.0	115
Иштебейт	13.3	22.7	3.9	3.6	2.3	23.0	25.9	2,822
Билими								
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	14
Негизги жалпы	15.7	17.1	4.0	3.9	2.3	17.2	23.4	357
Толук орто	13.1	25.3	4.6	4.3	3.1	25.6	28.0	1,981
Башталгыч/орто кесиптик	16.9	29.7	3.8	3.5	2.6	30.0	32.1	855
Жогорку	13.3	24.0	2.9	2.6	1.7	24.4	26.8	1,155
Жетиштүү жашоо квинтили								
Эң төмөнкү	9.4	24.1	4.5	3.9	2.1	24.7	26.5	817
Экинчи	15.0	25.7	4.4	4.1	2.6	26.0	29.9	807
Орто	16.9	25.3	4.5	4.3	3.1	25.5	28.9	870
Төртүнчү	14.6	22.4	4.8	4.4	3.4	22.8	25.5	936
Эң жогорку	14.6	28.1	1.9	1.8	1.6	28.2	29.9	932
Бардыгы	14.1	25.1	4.0	3.7	2.6	25.4	28.1	4,361

Эскертүү: Азыркы учурда никеси бар аялдар үчүн күйөөсү/өнөктөшү азыркы күйөөсү/өнөктөшү болуп саналат, ал эми ажырашкан, өзүнчө жашаган же жесир калган аялдар үчүн акыркы күйөөсү/өнөктөшү анын күйөөсү/өнөктөшү болуп саналат. «Бардыгы» тилкеси жумуштуулуктун статусу жөнүндө маалыматы жок бир аялды камтыйт. * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн жок.

Жубайлык зомбулуктун жок дегенде кайсы бир түрүн башынан өткөргөн аялдардын үлүшү жаш курак менен көбөйөт жана эң жогорку көрсөткүч (33 пайыз) 30 жаштагы жана андан улуу аялдардын арасынан байкалат. Качандыр бир кезде жубайлык зомбулуктун кайсы бир түрүн башынан өткөргөн беш же андан көп балалуу аялдар баласы жок аялдарга салыштырмалуу үч эсе көп (39 жана 13 пайыз). Жубайлык зомбулуктун деңгээли Нарын облусундагы (41 пайыз) аялдардын арасында эң жогору, ал эми Ысык-Көл облусунда (18 пайыз) эң төмөн. Иштеген же накталай эмес киреше алган аялдар (37 пайыз) иштеген жана накталай киреше алган (32 пайыз) же акыркы 12 ай ичинде иштебеген (26 пайыз) аялдарга салыштырмалуу жубайлык зомбулуктун жок эле дегенде бир түрүнө дайыма

кабылышат. Ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдар никеси бар аялдарга (25 пайыз) караганда жубайлык зомбулукка дээрлик эки эсе көп кабылышат (48 пайыз). Негизги жалпы жана жогорку билими бар аялдар жубайлык зомбулукка башка аялдарга салыштырмалуу аз кабылышат.

14.10-таблицада жубайлык мүнөздөмөлөргө жана аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн көрсөткүчтөрүнө ылайык 15 жаштан 49 жашка чейинки качандыр бир кезде никеде турган, күйөөсү тарабынан эмоционалдык, физикалык же сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн аялдар жөнүндө маалыматтар берилген.

14.10-таблица. Күйөөсүнүн мүнөздөмөлөрүнүн, аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн көрсөткүчтөрү боюнча жубайлык зомбулук

Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан качандыр бир кезде физикалык, сексуалдык жана эмоционалдык зомбулукка кабылган качандыр бир кезде никеде турган 15-49 жаштагы аялдардын күйөөсүнүн/өнөктөшүнүн мүнөздөмөлөрүнө жана аялдардын укутары менен мүмкүнчүлүктөрүнө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Эмоционал-дык зомбулук	Физикалык зомбулук	Сексуал-дык зомбулук	Физикалык жана сексуалдык зомбулук	Физикалык, сексуалдык жана эмоционал-дык зомбулук	Физикалык, же сексуалдык зомбулук	Физикалык, же сексуалдык же эмоционал-дык зомбулук	Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын саны
Күйөөсүнүн/өнөктөшүнүн билиминин деңгээли								
Билими жок/башталгыч	(15.1)	(23.2)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(23.2)	(23.8)	35
Негизги жалпы	15.7	21.3	5.4	5.4	3.3	21.3	26.1	344
Толук орто	14.0	26.3	4.6	4.2	2.8	26.7	29.4	2,217
Башталгыч/орто кесиптик	16.0	26.5	3.4	3.4	2.5	26.5	30.0	779
Жогорку	12.5	22.9	2.7	2.4	1.8	23.3	24.5	986
Күйөөсүнүн/өнөктөшүнүн алкогол колдонуусу								
Ичпейт	6.9	12.8	1.7	1.5	1.0	13.0	15.5	2,651
Ичет, бирок эч качан мас болбойт	6.5	7.9	0.0	0.0	0.0	7.9	10.3	68
Кээде мас болот	21.2	40.8	6.2	5.7	3.7	41.4	44.6	1,348
Дайыма мас болот	49.0	68.2	14.9	14.9	11.7	68.2	69.9	292
Жубайлардын билим деңгээлдериндеги айырмачылыктар								
Күйөөсү билимдүүрөк	15.8	23.8	3.5	3.4	2.6	23.9	26.7	1,082
Аялы билимдүүрөк	15.4	28.1	3.9	3.6	2.4	28.4	31.2	1,474
Экөөнүн билиминин деңгээли бирдей	12.2	23.6	4.4	4.0	2.7	24.0	26.5	1,800
Жаш курагындагы айырмачылык[1]								
Аялы улуу	8.4	16.5	2.2	2.2	1.6	16.5	18.2	185
Аялы күйөөсү менен тең	13.9	26.7	4.7	4.5	4.3	26.8	27.7	334
Аялы 0-4 жашка кичүү	10.5	21.1	3.4	3.0	1.7	21.5	24.5	1,926
Аялы 5-9 жашка кичүү	12.5	25.7	3.7	3.5	2.1	26.0	29.3	1,148
Аялы 10 же андан көп жашка кичүү	5.3	14.5	0.7	0.7	0.3	14.5	16.2	218
Күйөөсү/өнөктөшү канча жолу жубайлык көзөмөл көсөткөн								
0	2.8	9.2	0.3	0.1	0.0	9.4	9.8	789
1-2	10.7	21.8	2.5	2.2	1.3	22.1	24.8	2,847
3-4	37.6	56.1	12.0	11.5	8.6	56.5	61.0	623
5	55.8	53.4	24.4	24.4	21.1	53.4	62.6	102
Аялдар катышкан чечимдердин саны[3]								
0	6.3	13.3	3.6	3.6	2.0	13.3	13.7	242
1-2	12.9	25.1	4.1	4.0	2.4	25.2	28.0	560
3	11.1	22.6	3.2	2.8	1.9	22.9	25.9	3,031
Аялын уруп-согуусун актаган себептеринин саны[4]								
0	12.5	21.3	2.9	2.7	2.0	21.5	23.3	2,686
1-2	18.8	31.4	4.7	4.3	2.8	31.8	36.9	1,036
3-4	14.4	32.5	8.6	8.1	5.7	32.9	35.2	452
5	11.2	28.6	3.6	3.6	1.2	28.6	31.3	188
Аялдын атасы анын энесин урат								
Ооба	29.4	48.0	8.9	8.6	6.0	48.4	52.0	601
Жок	11.0	20.2	3.4	3.1	2.2	20.5	23.0	3,302
Билбейм/өткөрүп жиберген	16.6	30.4	1.6	1.5	0.4	30.6	34.0	458
Аял күйөөсүнөн/өнөктөшүнөн коркот								
Көпчүлүк учурда коркот	31.1	50.1	14.2	13.8	9.4	50.5	52.8	543
Кээде коркот	16.0	28.4	3.8	3.5	2.5	28.7	32.0	2,293
Эч качан коркпойт	5.2	10.9	0.5	0.3	0.1	11.1	13.1	1,494
Бардыгы	14.1	25.1	4.0	3.7	2.6	25.4	28.1	4,361

Эскертүү: Азыркы учурда никеси бар аялдар үчүн күйөөсү/өнөктөшү азыркы күйөөсү/өнөктөшү болуп саналат, ал эми ажырашкан, өзүнчө жашаган же жесир калган аялдар үчүн акыркы күйөөсү/өнөктөшү анын күйөөсү/өнөктөшү болуп саналат.«Бардыгы» тилкеси күйөөсүнүн билиминин деңгээли жөнүндө маалыматы жок бир, күйөөсүнүн алкогол ичкендигин билбеген үч,жубайынын билим деңгээлинин айырмачылыгы жөнүндө маалыматы жок 6, жубайынын жаш курагындагы айырмачылыгы жөнүндө маалыматы жок 22 жана күйөөсүнөн дайыма корккондугу жөнүндө маалыматы жок 32 аялды камтыйт. Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.

[1]Бир жолу күйөөгө тийген гана аялдар кошулат.

[2]Аялдарынын жоопторуна ылайык. Жүрүм-турумдардын тизмеги көрсөтүлгөн 14.7-таблицаны караңыз.

[3]Аялдарынын жоопторуна ылайык. Чечимдердин тизмеги көрсөтүлгөн 15.6.1-таблицаны караңыз.

[4]Аялдарынын жоопторуна ылайык.Себептердин тизмеги көрсөтүлгөн 15.7.1-таблицаны караңыз.

Жыйынтыктар көрсөткөндөй, физикалык, сексуалдык же эмоционалдык зомбулуктардын көрсөткүчтөрү күйөөсүнүн билиминин деңгээлинин өсүшү менен көтөрүлгөндүгүн көрсөтөт, качандыр бир кезде никеде турган аялдардын ичинен күйөөсү билимге же башталгыч билимге ээ болсо 24 пайыздан, күйөөсү башталгыч кесиптик/орто билимге ээ болсо 30 пайызга чейин, андан кийин күйөөсү жогорку билимге ээ аялдарда 25 пайызга чейин төмөндөйт. Алкоголду колдонуу зомбулук менен тыгыз байланышат. Жубайлык зомбулуктун көрсөткүчтөрү күйөөлөрү дайыма алкогол колдонгон аялдар арасында (70 пайыз) эң жогору жана күйөөлөрү эч качан алкогол ичпеген аялдардын арасындагы көрсөткүч эң төмөн (10 пайыз).

Жубайлык зомбулуктун көрсөткүчү күйөөлөрү тарабынан көзөмөлдөөчү жүрүм-турумдун санынын өсүшү менен көбөйөт. Күйөөсү көзөмөлдөөчү жүрүм-турумдун беш тибинин бардыгын көрсөткөн аялдардын арасында дээрлик үчтөн бири (63 пайыз) зомбулуктун бир канча формасына кабыл болушкан. Тескерисинче, күйөөсү көзөмөлдөөчү жүрүм-турумдун беш тибинин бирөөсүн да көрсөтпөгөн аялдардын 10 пайызы гана жубайлык зомбулуктун кайсы бир формасын баштарынан өткөрүшкөн. Ага карабастан аялдарга карата зомбулуктардын көрсөткүчтөрү дайыма эле аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн көрсөткүчтөрү менен божомолдонгон өз ара байланышты көрсөтпөйт. Мисалы, жубайлык зомбулуктардын деңгээли кандайдыр бир чечимдерди кабыл алууга катышпаган аялдардын арасында төмөн (14 пайыз) жана бирден үчкө чейин чечимдерди кабыл алууга катышкан аялдардын арасында эки эсе жогору (26-28 пайыз). Жубайлык зомбулуктардын көрсөткүчү аялдарды урууну каалаган кандайдыр бир көрсөтүлгөн себептер боюнча туура деп эсептебеген аялдардын арасында эң төмөн (23 пайыз), бирок бул көрсөткүч эки себептин бирөөсү боюнча туура деп санагандардын арасында эң жогору (37 пайыз) жана бул көрсөткүч бардык беш себеп боюнча аялды урууну туура деп санагандардын арасындагы 31 пайызга чейин төмөндөйт. 14.10-таблицасы зомбулуктун үй-бүлөлүк тарыхы бар аялдар башка аялдарга караганда жубайлык зомбулукка көп кабылышарын көрсөтөт. Атасы энесин урган аялдар (52 пайыз) атасы энесин урбаган аялдарга (23 пайыз) салыштырмалуу болжолдуу түрдө эки эсе көп (жубайлык зомбулуктун айрым формаларына кабылышат. Күйөөсүнөн дайыма корккон аялдар (53 пайыз) күйөөсүнөн кээде (32 пайыз) же эч качан (13 пайыз) коркпогон аялдарга салыштырмалуу күйөөсү тарабынан болгон зомбулуктун кандайдыр бир формасына көп кабылышат.

14.9 Эң жакынкы жубайлык зомбулук

14.11-таблица аялдардын негизги мүнөздөмөлөрүнө ылайык качандыр бир кезде никеде турган, кайсы бир күйөөсү/өнөктөшү тарабынан акыркы 12 ай ичинде физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылган аялдардын үлүшүн көрсөтөт. Жалпысынан КР МДИ-2012 мурун никеде турган аялдардын 17 пайызы күйөөлөрү тарабынан акыркы 12 ай ичинде физикалык жана сексуалдык зомбулуктарга кабылгандыгын көрсөтөт. Акыркы 12 ай ичинде жубайлык физикалык же сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн аялдардын үлүшү Баткен, Талас жана Нарын облустарында жашаган, беш же андан көп балалуу жана иштеген бирок накталай киреше албаган 30-39 жаштагы аялдардын арасында 20 жана андан жогору пайызды түздү. Көпчүлүк учурларда күйөөлөрүнөн корккон аялдар күйөөлөрүнөн кээде же эч качан коркпогон аялдарга караганда акыркы 12 ай ичинде жубайлык зомбулукка көп учурашкан. Физикалык же сексуалдык зомбулуктарды башынан өткөргөн аялдардын үлүшү 15-19 жаштагы аялдар арасында (3 пайыз), күйөөлөрүнөн эч качан коркпогон аялдардын арасында (5 пайыз) жана баласы жок аялдардын арасында (8 пайыз) эң төмөн.

14.11-таблица. Кайсы бир күйөөсү/өнөктөшү тарабынан акыркы 12 ай ичинде болгон физикалык же сексуалдык зомбулуктар

Кайсы бир күйөөсү/өнөктөшү тарабынан акыркы 12 ай ичинде болгон физикалык же сексуалдык зомбулуктарга кабылган 15-49 жаштагы аялдардын негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Кайсы бир күйөөсү/өнөктөшү тарабынан акыркы 12 ай ичинде болгон физикалык же сексуалдык зомбулуктарга кабылган аялдардын үлүшү	Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын саны
Жаш курак, жаш		
15-19	2.7	116
20-24	11.8	723
25-29	19.1	827
30-39	20.6	1,376
40-49	16.5	1,319
Жашаган жеринин тиби		
Шаар	15.5	1,493
Айыл	18.0	2,869
Облусу		
Ысык-Көл	12.3	391
Жалал-Абад	16.2	745
Нарын	26.0	168
Баткен	27.6	355
Ош	14.0	849
Талас	27.0	214
Чүй	16.9	819
Бишкек шаары	15.1	664
Ош шаары	14.3	157
Үй-бүлөлүк абалы		
Никеси бар же чогуу жашайт	16.9	3,833
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	18.6	528
Тирүү балдардын саны		
0	7.9	408
1-2	16.0	1,960
3-4	19.4	1,576
5+	23.2	418
Жумуштуулуктун статусу		
Накталай кирешеге иштейт	18.0	1,424
Накталай эмес кирешеге иштейт	25.8	115
Иштебейт	16.4	2,822
Билими		
Билими жок/башталгыч	*	14
Негизги жалпы	11.3	357
Толук орто	19.3	1,981
Башталгыч/орто кесиптик	19.3	855
Жогорку	13.6	1,155
Жетиштүү жашоо квинтили		
Эң төмөнкү	18.4	817
Экинчи	18.5	807
Орто	18.6	870
Төртүнчү	15.9	936
Эң жогорку	14.8	932
Аял күйөөсүнөн/өнөктөшүнөн коркот		
Көпчүлүк учурда коркот	36.8	543
Кээде коркот	20.4	2,293
Эч качан коркпойт	5.0	1,494
Бардыгы	17.1	4,361

Эскертүү: Кандайдыр бир күйөөсү/өнөктөшү бардык азыркы, эң акыркы жана мурунку күйөөлөрүн/өнөктөштөрүн камтыйт. «Бардыгы» тилкеси жумуштуулуктун статусу жөнүндө маалыматы жок бир, күйөөсүнөн дайыма коркондугу жөнүндө маалыматы жок 32 аялды камтыйт. *белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт.

14.10 Жубайлык зомбулуктун башталышы

КР МДИ-2012ни өткөрүүдө үй-бүлөлүк зомбулуктардын башталышы жөнүндө маалыматтарды алуу үчүн аялдарга эгер жубайлык зомбулукка кабылышса, никеге тургандан кийин алгачкы жубайлык зомбулукка качан кабылышкандары боюнча суроолор берилди. 14.12-таблицада никеси бар жана бир жолу никеге турган аялдар боюнча маалыматтар берилди.

14.12-таблица. Никенин узактыгы боюнча жубайлык зомбулукту башынан өткөрүү

Бир жолу гана күйөөгө тийген, никеси бар 15-49 жаштагы аялдардын арасындагы азыркы күйөөсү/өнөктөшү тарабынан физикалык же сексуалдык зомбулукка биринчи жолу кабылган никеге тургандагы белгилүү так жаш курак боюнча анын узактыгына ылайык үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

	Биринчи жолу физикалык же сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн аялдардын үлүшү, никенин узактыгы боюнча:				Физикалык же сексуалдык зомубулуктарга кабылбагандар-дын үлүшү	Бир жолу гана күйөөгө тийген аялдардын саны
	Никеге чейин	2 жылдан кийин	5 жылдан кийин	10 жылдан кийин		
Никеге тургандагы жаш курак						
<2	0.1	к/б	к/б	к/б	95.2	390
2-4	0.4	8.7	к/б	к/б	87.5	582
5-9	0.4	9.0	21.9	к/б	75.8	624
10+	0.9	7.6	21.7	27.0	71.4	1,914
Бардыгы	0.6	7.7	18.3	21.6	77.5	3,511

к/б-колдонууга болбойт

Маалыматтар билдиргендей никеси бар аялдардын болжолдуу төрттөн үчү (78 пайыз) азыркы күйөөлөрү тарабынан бир да жолу физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылышпагандыгын көрсөтөт, ошол эле убакта бир пайыздан азырагы никеге чейин, 8 пайызы никенин алгачкы эки жылында, 18 пайызы биринчи беш жыл ичинде, 22 пайызы никенин биринчи он жылдыгында зомбулуктарга кабылышкандыгын көрсөтөт. Бул маалыматтар аялдар никеде канчалык узак турушса, алардын жубайлык зомбулуктарга кабылуу ыктымалдуулугу ошончолук чоң болорун билдирет. Ошентсе дагы маалыматтар физикалык же сексуалдык зомбулуктарга кабылган аялдардын маанилүү үлүшү үчүн жубайлык зомбулук никеден кыска мөөнөттөн кийин эле башталганын көрсөтөт.

14.11 Жубайлык зомбулуктун физикалык натыйжалары

КР МДИ-2012ни өткөрүүдө качандыр бир кезде никеде турган аялдардан күйөөлөрү тарабынан физикалык же сексуалдык зомбулуктардын натыйжасында жарааттардын айрым формаларын алгандыгы тууралуу сурадык. Физикалык же сексуалдык зомбулуктарга кабылганын айткан аялдардын жарымынан көбү (57 пайыз) жарааттардын айрым түрлөрүн алышкан. 55 пайызы кесиктерди, көгөрүүлөрдү, ооруларды алышса, 14 пайызы көзүнөн жаракат алган, дененин чоюлуп калуусу же күйүк, ал эми 5 пайызы катуу жарадар болуп, сыныктар, тиштин сынышы же башка олуттуу жаракаттарга учурашкан (14.13 таблица). Жаракаттардын бардык формаларынын жайымдуулугу акыркы 12 ай ичинде кабылган зомбулуктарынан улам алган аялдардын жараттары менен окшош.

14.13-таблица. Жубайлык зомбулуктун натыйжасында аялдардын алган жараткаттары

Алынган жараткаттардын тиби боюнча качандыр бир кезде никеде турган жубайлык зомбулуктун белгилүү түрүнө кабылган 15-49 жаштагы аялдардын калктын тибине ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Калктын тиби	Кесиктер, көгөрүү, оорулар	Көздүн жараттары, чоюу, мертинүү же күйүктөр	Катуу жараттар, сыныктар, сынган тиштер же башка олуттуу жараттар	Ушул жараткаттар-дын каалаган бир түрү	Физикалык же сексуалдык зомбулуктун каалаган бир түрүнө кабылган качандыр бир кезде никеде турган аялдардын саны
Физикалык зомбулукка кабылышкан[1]					
Качандыр бир кезде[2]	55.8	14.3	5.2	56.2	1,096
Акыркы 12 ай ичинде	59.8	14.3	5.8	60.0	736
Сексуалдык зомбулукка кабылышкан					
Качандыр бир кезде[2]	75.2	37.0	18.8	75.2	174
Акыркы 12 ай ичинде	71.6	30.4	16.3	71.6	123
Физикалык жана сексуалдык зомбулуктарга кабылышкан[1]					
Качандыр бир кезде[2]	55.2	14.2	5.2	55.6	1,109
Акыркы 12 ай ичинде	58.9	14.0	5.7	59.2	748

Эскертүү: Күйөөсү/өнөктөшү никеси бар аялдардын азыркы күйөөлөрү/өнөктөштөрү болуп саналат, ал эми эң акыркы күйөөсү/өнөктөшүажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдардын күйөөлөрү/өнөктөштөрү болуп саналат.
[1]Кош бойлуулук кезиндеги зомбулук жөнүндөгү түз суроого зомбулук жөнүндө жооп берген гана аялдар кошулбайт.
[2]Акыркы 12 ай ичиндегини кошкондо

14.12 КҮЙӨӨЛӨРҮНӨ КАРАТА АЯЛДАРДЫН ЗОМБУЛУГУ

Үй зомбулугу учурларында күйөөсү же аялы зомбулукту жасашы мүмкүн. КР МДИ-2012де качандыр бир кезде никеде турган аялдардан күйөөлөрү аларды урбаган же физикалык оору жаратпаган учурда алардын качан физикалык зомбулуктун демилгечиси болгон учурлары ошону менен бирге демилгечиси болгондугу, жаакка чапкандыгы, бут менен тепкендиги же кандайдыр бир физикалык оору жараткандыгы суралды. 14.14-таблицада 15 жаштан 49 жашка чейинки качандыр бир кезде никеде турган, изилдөө өткөн акыркы 12 ай ичинде негизги мүнөздөмөлөр боюнча күйөөлөрүнө карата физикалык зомбулуктун демилгечиси болгондугу тууралуу айткан аялдардын пайызы көрсөтүлөт.

Жалпысынан качандыр бир кезде никеде турган аялдардын 4 пайызы күйөөлөрүнө карата физикалык зомбулуктун демилгечиси болгондугу тууралуу айткан жана 3 пайызы акыркы 12 ай ичинде физикалык зомбулук жасаган. Качандыр бир кезде (13 пайыз) же акыркы 12 ай ичинде (14 пайыз) күйөөлөрү тарабынан физикалык зомбулукка кабылган аялдар бир да жолу физикалык зомбулукка кабылбаган аялдарга (1 пайыз) салыштырмалуу жубайлык физикалык зомбулуктун демилгечиси болгон.

Физикалык зомбулуктун демилгечиси болгонун айткан аялдардын үлүшү ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдардын (8 пайыз) жана Ош, Чүй облустарында жашаган аялдардын арасында (ар бири 7 пайыздан) жогору кездешет. Күйөөлөрүнө карата аялдардын зомбулук жасоосу башка мүнөздөмөлөр боюнча көп деле айырмаланбайт.

14.15-таблицада качандыр бир кезде никеде турган, качандыр бир кезде же акыркы 12 ай ичинде жубайлардын мүнөздөмөлөрүнө жана көрсөткүчтөрүнө, аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн көрсөткүчтөрүнө ылайык жубайларына карата физикалык зомбулук жасаган аялдар жөнүндө маалыматтар берилген.

14.14-таблица. Күйөөлөрүнө карата аялдардын зомбулугу

Качандыр бир кезде никеде турган, өздөрүнүн азыркы же акыркы күйөөсүнөн/өнөктөшүнө карата күйөөсү/өнөктөшү аны урбаган же физикалык оору жаратпаган кездефизикалык зомбулукту колдонгон 15-49 жаштагы аялдардын жубайлык зомбулуктун өздүк сыноосуна жана негизги мүнөздөмөлөргө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Өзүнүн күйөөсүнө/өнөктөшүнө карата физикалык зомбулукту жасаган аялдардын пайызы		Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын саны
	Качандыр бир кезде[1]	Акыркы 12 ай ичинде	
Жубайлык физикалык зомбулукка кабылган аялдар			
Качандыр бир кезде	12.8	9.1	1,096
Акыркы 12 ай ичинде	14.3	11.2	736
Эч качан	1.4	1.2	3,265
Жаш курак, жаш			
15-19	0.0	0.0	116
20-24	1.8	1.7	723
25-29	3.5	2.8	827
30-39	5.0	3.4	1,376
40-49	5.6	4.3	1,319
Жашаган жеринин тиби			
Шаар	4.1	2.6	1,493
Айыл	4.3	3.5	2,869
Облусу			
Ысык-Көл	2.1	2.1	391
Жалал-Абад	0.0	0.0	745
Нарын	0.7	0.4	168
Баткен	1.9	1.1	355
Ош	7.2	6.9	849
Талас	3.9	2.4	214
Чүй	7.1	4.2	819
Бишкек шаары	5.2	3.4	664
Ош шаары	3.7	3.7	157
Үй-бүлөлүк абалы			
Никеси бар же чогуу жашайт	3.7	3.0	3,833
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	7.9	4.5	528
Жумуштуулуктун статусу			
Накталай кирешеге иштейт	5.4	3.6	1,424
Накталай эмес кирешеге иштейт	1.8	1.2	115
Иштебейт	3.8	3.1	2,822
Тирүү балдардын саны			
0	2.8	1.9	408
1-2	4.5	3.3	1,960
3-4	3.9	2.9	1,576
5+	5.7	4.8	418
Билими			
Билими жок/башталгыч	*	*	14
Негизги жалпы	2.9	2.1	357
Толук орто	4.4	3.8	1,981
Башталгыч/орто кесиптик	3.5	1.6	855
Жогорку	4.8	3.6	1,155
Жетиштүү жашоо квинтили			
Эң төмөнкү	4.5	4.1	817
Экинчи	3.5	2.9	807
Орто	3.9	3.1	870
Төртүнчү	4.2	2.7	936
Эң жогорку	4.9	3.2	932
Бардыгы	4.2	3.2	4,361

Эскертүү: Күйөөсү/өнөктөшү никеси бар аялдардын азыркы күйөөлөрү/өнөктөштөрү болуп саналат, ал эми эң акыркы күйөөсү/өнөктөшү ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдардын күйөөлөрү/өнөктөштөрү болуп саналат."Бардыгы" тилкеси жумуштуулуктун статусу жөнүндө маалыматы жок бир аялды камтыйт.
* белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгенин көрсөтөт. [1]Акыркы 12 ай ичиндегини кошкондо

14.15-таблица. Күйөөлөрүнүн мүнөздөмөлөрү, аялдардын укуктары жана мүмкүнчүлүктөрүнүн көрсөткүчтөрү боюнча аялдардын күйөөлөрүнө карата зомбулугу

Азыркы же эң акыркы күйөөлөрүнө/өнөктөштөрүнө карата күйөөсү/өнөктөшү урбай калгандан же физикалык оору жаратпай калгандан кийин качандыр бир кезде же акыркы 12 ай ичинде физикалык зомбулук жасаган качандыр бир кезде никеде турган, 15-49 жаштагы аялдардын күйөөлөрүнүн мүнөздөмөлөрүнө ылайык пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Өздөрүнүн күйөөлөрүнө/өнөктөштөрүнө карата физикалык зомбулук жасаган аялдардын үлүшү		Качандыр бир кезде никеде турган аялдардын саны
	Качандыр бир кезде[1]	Акыркы 12 ай ичинде	
Күйөөсүнүн/өнөктөшүнүн билиминин деңгээли			
Билими жок/башталгыч	(0.0)	(0.0)	35
Негизги жалпы	4.7	4.2	344
Толук орто	4.0	3.0	2,217
Башталгыч/орто кесиптик	5.4	4.1	779
Жогорку	3.9	2.7	986
Күйөөсүнүн/өнөктөшүнүн алкогол колдонуусу			
Ичпейт	1.6	1.1	2,651
Ичет, бирок эч качан мас болбойт	0.0	0.0	68
Кээде мас болот	6.9	5.1	1,348
Дайыма мас болот	16.6	13.6	292
Жубайлардын билим деңгээлдериндеги айырмачылык			
Күйөөсү билимдүүрөк	4.4	2.7	1,082
Аялы билимдүүрөк	4.7	3.6	1,474
Экөөнүн билими бирдей	3.8	3.2	1,800
Жаш курактагы айырмачылык[2]			
Аялы улуу	7.1	4.3	185
Аялы күйөөсү менен тең	7.3	6.8	334
Аялы 0-4 жашка кичүү	3.0	2.6	1,926
Аялы 5-9 жашка кичүү	3.7	2.5	1,148
Аялы 10 же андан көп жашка кичүү	2.6	2.6	218
Күйөөсү/өнөктөшү[3] **канча жолу жубайлык көзөмөл жүрүм-турумун көрсөткөн**			
0	1.6	1.6	789
1-2	3.4	2.7	2,847
3-4	9.1	6.0	623
5	18.2	11.1	102
Аялдар катышкан чечимдердин саны[4]			
0	2.4	2.4	242
1-2	2.1	1.9	560
3	4.1	3.3	3,031
Аялдарды уруп-согуусун актанган себептеринин саны[5]			
0	4.2	3.0	2,686
1-2	4.9	3.8	1,036
3-4	3.5	3.1	452
5	3.3	3.1	188
Аялдын атасы анын энесин урат			
Ооба	9.1	6.3	601
Жок	3.5	2.8	3,302
Билбейм/өткөрүп жиберген	2.8	2.0	458
Аял күйөөсүнөн/өнөктөшүнөн коркот			
Көпчүлүк учурда коркот	7.6	6.3	543
Кээде коркот	4.3	3.1	2,293
Эч качан коркпойт	2.8	2.2	1,494
Бардыгы	4.2	3.2	4,361

Эскертүү: Эскертүү: Күйөөсү/өнөктөшү никеси бар аялдардын азыркы күйөөлөрү/өнөктөштөрү болуп саналат, ал эми эң акыркы күйөөсү/өнөктөшү ажырашкан, өзүнчө жашаган жана жесир калган аялдардын күйөөлөрү/өнөктөштөрү болуп саналат. «Бардыгы» тилкесинде өзүнүн күйөөсүнүн билиминин деңгээли жөнүндө маалыматы жок бир, күйөөсүнүн алкогол ичкени жөнүндө маалыматы жок үч, жубайлардын билимдеринин деңгээлиндеги айырмачылыктар жөнүндө маалыматы жок алты, жубайынын жаш курагындагы айырмачылыгы жөнүндө маалыматы жок 22 жана күйөөсүнөн дайыма коркондугу жөнүндө маалыматы жок 32 аялды камтыйт. Кашаанын ичиндеги маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.

[1]Акыркы 12 ай ичиндеги кошулат.

[2]Бир жолу күйөөгө тийген гана аялдар кошулат.

[3]Аялдарынын жоопторуна ылайык. Жүрүм-турумдардын тизмеги көрсөтүлгөн 14.7-таблицаны караңыз.

[4]Аялдарынын жоопторуна ылайык. Чечимдердин тизмеги көрсөтүлгөн 15.6.1-таблицаны караңыз.

[5]Аялдарынын жоопторуна ылайык.Себептердин тизмеги көрсөтүлгөн 15.7.1-таблицаны караңыз.

Жыйынтыктар билдиргендей күйөөлөрүнө карата качандыр бир кезде физикалык зомбулук жасаган аялдардын зомбулуктарды демилгелөөсү күйөөсү көп мас болгон аялдардын арасында эң жогору (17 пайыз) экендигин көрсөтөт. Жубайына каршы аялдык зомбулук күйөөсү тарабынан көзөмөлдөнүүчү жүрүм-турумдун санынын көбөйүшү менен өсөт. Атасы алардын энесин урган аялдар (9 пайыз) атасы алардын энелерин урбаган аялдарга (4 пайыз) караганда физикалык жубайлык

зомбулукту жасоого көбүрөк учурайт. Күйөөлөрүнөн көп учурда корккон аялдардын (8 пайыз) арасында күйөөлөрүнөн кээде же эч качан коркпогон аялдарга (4 пайыз) караганда жубайлык зомбулук бир кыйла жогору. Аялдардын зомбулуктарды демилгелөөсү башка мүнөздөмөлөр боюнча көп деле айырмаланбайт. Негизги мүнөздөмөлөр боюнча акыркы 12 ай ичинде аялдардын жубайларына каршы физикалык зомбулуктарынын вариациясында окшош тенденциялар байкалат.

14.13 ЗОМБУЛУККА КАБЫЛГАН АЯЛДАРДЫН ЖАРДАМ ҮЧҮН КАЙРЫЛУУЛАРЫ

Бул бөлүмдүн акыркы бөлүгү качандыр бир кезде физикалык же сексуалдык зомбулуктарга кабылган аялдардын жардам үчүн кайрылууларын баяндайт. 14.16-таблица 15-19 жаштагы кимдир бирөө тарабынан качандыр бир кезде физикалык же сексуалдык зомбулуктарга кабылган, качандыр бир кезде зомбулукту токтотуу үчүн жардам сурап кайрылган же зомбулуктар жөнүндө кимдир бирөөгө айткан же айтпаган бардык аялдардын пайыздык бөлүнүшүн көрсөтөт.

14.16-таблица. Зомбулукту алдын алуу максатында жардам үчүн кайрылуу

Жардам үчүн кайрылуунун түрү, калктын тиби жана негизги мүнөздөмөлөр боюнча качандыр бир кезде физикалык же сексуалдык зомбулукту башынан өткөргөн 15-49 жаштагы аялдардын пайызы, КыргызРеспубликасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Зомбулукту токтотуу үчүн жардам сурап кайрылган	Бир да жолу жардам сурап кайрылган эмес, бирок кимдир бирөөгө айткан	Бир да жолу жардам сурап кайрылган эмес, бирок эч кимге айткан эмес	Өткөрүп жиберген/ билбейм	Бардыгы	Физикалык же сексуалдык зомбулуктун каалаган бир түрүн башынан өткөргөн аялдардын саны
Калктын тиби, төмөну зомбулуктарды баштарынан өткөргөн:						
Физикалык гана	36.7	17.1	41.4	4.8	100.0	1,199
Сексуалдык гана	*	*	*	*	100.0	10
Физикалык жана сексуалдык	57.0	14.5	27.2	1.4	100.0	195
Жаш курак						
15-19	16.0	2.2	62.3	19.6	100.0	76
20-24	31.3	19.7	46.4	2.6	100.0	163
25-29	36.9	16.2	42.0	5.0	100.0	243
30-39	46.6	16.2	33.6	3.6	100.0	470
40-49	39.9	18.9	38.2	3.0	100.0	452
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	45.4	19.3	30.0	5.2	100.0	488
Айыл	36.1	15.3	44.7	4.0	100.0	915
Облусу						
Ысык-Көл	36.2	30.7	27.1	6.0	100.0	80
Жалал-Абад	37.4	19.0	38.1	5.5	100.0	211
Нарын	54.2	5.4	38.5	2.0	100.0	77
Баткен	23.4	31.6	38.4	6.6	100.0	131
Ош	27.8	3.8	63.7	4.7	100.0	315
Талас	34.0	19.7	46.3	0.0	100.0	90
Чүй	48.3	18.9	26.5	6.2	100.0	208
Бишкек шаары	53.3	19.9	24.1	2.7	100.0	264
Ош шаары	44.6	9.5	44.6	1.3	100.0	28
Үй-бүлөлүк абалы						
Бир да жолу күйөөгө тийбеген	23.6	7.2	54.3	14.9	100.0	104
Никеси бар же чогуу жашайт	33.7	18.8	43.6	3.9	100.0	1,035
Ажырашкан/өзүнчө жашайт/жесир	67.5	12.2	18.0	2.2	100.0	265
Тирүү балдардын саны						
0	35.4	8.1	45.2	11.3	100.0	170
1-2	45.6	16.4	34.6	3.3	100.0	568
3-4	36.1	19.1	40.9	3.9	100.0	507
5+	31.1	19.2	47.1	2.6	100.0	158
Жумуштуулук						
Накталай кирешеге иштейт	43.6	19.1	33.6	3.7	100.0	506
Накталай эмес кирешеге иштейт	29.6	21.6	43.5	5.4	100.0	48
Иштебейт	37.4	15.0	42.8	4.8	100.0	849
Билими						
Билими жок/башталгыч	*	*	*	*	100.0	7
Негизги жалпы	29.7	14.2	47.4	8.7	100.0	106
Толук орто	41.3	15.3	39.6	3.8	100.0	625
Башталгыч/орто кесиптик	38.0	17.3	41.0	3.7	100.0	296
Жогорку	40.0	19.1	36.7	4.2	100.0	370
Жетиштүү жашоо квинтили						
Эң төмөнкү	29.0	13.1	55.1	2.9	100.0	276
Экинчи	33.5	14.6	47.5	4.4	100.0	269
Орто	36.2	19.2	41.1	3.4	100.0	265
Төртүнчү	48.4	15.5	30.0	6.1	100.0	279
Эң жогорку	47.9	20.6	26.5	5.0	100.0	315
Бардыгы	39.3	16.7	39.6	4.4	100.0	1,403

Эскертүү: «Бардыгы» тилкеси жумуштуулуктун статусу жөнүндө маалыматы жок бир аялды камтыйт. * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт, ошондуктан алар көрсөтүлгөн жок.

Жалпысынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулуктарды баштарынан өткөргөн аялдардын дээрлик бешөөнөн экөө (39 пайыз) зомбулукту токтотуу үчүн жардам сурап кайрылышкан. Аялдардын он жети пайызы бир да жолу жардам үчүн кайрылышкан эмес, бирок кимдир бирөөсү зомбулуктар жөнүндө айткан, ошол эле убакта аялдардын 40 пайызы бир да жолу жардам үчүн кайрылышпаган жана бир да жолу зомбулуктар жөнүндө айтышкан эмес. Физикалык да, сексуалдык да зомбулуктарды баштарынан өткөргөн аялдар (57 пайыз) физикалык зомбулук көргөн аялдарга (37 пайыз) караганда жардам үчүн көбүрөк кайрылышкан.

Зомбулукка кабылган аялдардын үй-бүлөлүк абалы алардын жардам үчүн кайрылуулары менен тыгыз байланышкан: өзүнчө жашаган же жесир калган аялдардын үчтөн экиси никеси бар аялдардын үчтөн бирине жана бир да жолу никеде турбаган аялдардын төрттөн азырагына салыштырмалуу зомбулукту токтотуу үчүн жардам сурап кайрылышкан. Жардам үчүн кайрылган аялдардын жашоо региону да чоң предиктор болуп саналат. Зомбулуктарга кабылган Нарын облусундагы жана Бишкек шаарындагы аялдардын жарымынан көбү жардам үчүн кайрылышкан. Тескерисинче, Ош облусундагы аялдардын 64 пайызы жардам үчүн кайрылышкан эмес жана зомбулуктар жөнүндө эч кимге айтышкан эмес. Зомбулуктарга кабылган жана жардам үчүн кайрылбагандыгын же зомбулук жөнүндө эч кимге айтпагандыгын айткан аялдардын пайызы 15-19 жаштагы аялдар (62 пайыз) жана билимдин (47 пайыз) жана жашоонун (55 пайыз) төмөнкү деңгээлинде жашаган аялдар арасында жогору.

14.17-таблица зомбулукка кабылган, жардам үчүн кайрылган аялдардын пайызын жана жашаган жеринен көз каранды жардамды алуунун булактарын көрсөтөт. Жардамдын эң көп жайылган булактары респонденттин үй-бүлөсү (төркүнү) (аялдардын 83 пайызы айтышкан), күйөөсүнүн үй-бүлөсү (аялдардын 33 пайызы айтышкан), кошунасы же достору (ар бири 8 пайыздан) жана полиция (аялдардын 5 пайызы) болуп саналат. Зомбулукка кабылган жана өзүнүн үй-бүлөсүнө (төркүнүнө) жардам үчүн кайрылган аялдардын үлүшү физикалык да, сексуалдык да зомбулукка кабылган аялдарга (67 пайыз) салыштырмалуу бир гана физикалык зомбулукка (87 пайыз) кабылышкан аялдардын арасында жогору. Ошону менен бирге физикалык зомбулукка кабылышкан аялдар физикалык да, сексуалдык да зомбулукка кабылган аялдарга (18 жана 13 пайыз) салыштырмалуу кошуналарынан жана полициядан (6 жана 4 пайыз) аз жардам сурап кайрылышкан.

14.17-таблица. Жардамдардын булактары

Жардамдын булактары боюнча качандыр бир кезде физикалык же сексуалдык зомбулукту баштарынан өткөрүшкөн жана жардам үчүн кайрылышкан 15-49 жаштагы аялдардын аялдарга көрсөтүлгөн зомбулуктардын тибине ылайык үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

	Зомбулуктарды башынан өткөргөн калктын тиби			
	Физикалык гана	Сексуалдык гана	Физикалык жана сексуалдык	Физикалык же сексуалдык
Өзүнүнүй-бүлөсүнүнмүчөлөрү	87.3	*	67.4	83.3
Күйөөсүнүн/өнөктөшүнүнүй-бүлөсүнүн мүчөлөрү	33.4	*	32.5	33.1
Күйөөсү/өнөктөшү	0.2	*	0.0	0.2
Курбусу	7.4	*	9.0	7.7
Кошунасы	5.9	*	18.1	8.3
Диний лидерлер	0.4	*	3.5	1.1
Дарыгер/медкызматкер	0.9	*	5.2	1.8
Милиция	3.6	*	12.9	5.4
Адвокат	1.4	*	0.6	1.3
Социалдык иштер уюму	0.3	*	3.3	0.9
Башкалар	0.9	*	0.3	0.8
Зомбулукту баштарынан өткөргөн жана жардам үчүн кайрылган аялдардын саны	440	1	111	552

Эскертүү: Аялдарга бирден көп жардам булактарын көрсөтүүгө мүмкүндүк берилет. * белгиси маалыматтар 25 тен кем эмес такталбаган учурларга негизделгендигин көрсөтөт, ошондуктан алар көрсөтүлгөн жок.

АЯЛДАРДЫН УКУКТАРЫ ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮ, ДЕМОГРАФИЯ ЖАНА ДЕН СООЛУК БОЮНЧА КӨРСӨТКҮЧТӨРҮ

15

Негизги жыйынтыктар

- Айлыкты акчалай алган никеси бар жумуштуу аялдардын көпчүлүгү өздөрүнүн айлыгын кантип пайдаланаарын өз алдынча (35 пайызы) же күйөөлөрү менен бирге (60 пайызы) чечишет.
- Бардык аялдардын жарымынан бир аз көбүрөөгү жана 15-49 жаштагы эркектердин дээрлик үчтөн экиси өздөрү же биргеликте турак жайга ээ, ал эми аялдардын 33 пайызы жана эркектердин 46 пайызы жерлерге ээ болушкан.
- Эркектерде үйгө же жерге жеке ээ болуу мүмкүнчүлүгү аялдарга караганда жогору. Мисалы, эркектердин 31 пайызы, аялдардын 7 пайызы менен салыштырмалуу үйдү жеке ээлешерин айтышкан. Эркектердин жерге жеке ээ болуу мүмкүндүгү аялдарга караганда алты эсе жогору (19 пайыз жана 3 пайыз).
- Никеси бар аялдардын көпчүлүгү өздөрү же күйөөлөрү менен бирге өздөрүнүн ден соолугуна тиешелүү (90 пайыз), үй үчүн негизги сатып алууларга тиешелүү маселелерди чечүүгө (84 пайыз) жана үй-бүлөсүнө (төркүнүнө) же туугандарына баруу (86 пайыз) чечимдерин кабыл алууга катышышат.
- Аялдардын үчтөн бири жана эркектердин жарымы аялыдарына карата күч колдонууда актануунун бир же бирден көбүрөөк себептери менен макул: Кыргыз Республикасында аялына күч колдонуунун кыйла таралган себептеринин бири болуп балага тиешелүү кам көрбөгөндүгү саналат - муну менен аялдардын 26 пайызы жана эркектердин 45 пайызы макул болушат. Ар бир үчүнчү эркек жана ар бир төртүнчү аял эгерде аялдары себептерин айтышпай үйдөн кетип калышса, аялына күч колдонууга болот деп эсептешет (эркектердин 36 пайызы жана аялдардын 23 пайызы).

1994-жылы өткөрүлгөн калкты жайгаштыруу жана өнүктүрүү боюнча эл аралык конференцияда "гендердик теңдик жана адилеттүүлүктүн жылышы, аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсү, аялдарга карата зомбулуктун бардык формасын жоюу жана өздөрүнүн фертилин көзөмөлдөө үчүн аялдардын мүмкүнчүлүктөрүн камсыздоо менен байланышкан маселелер өнүктүрүү жана калкты жайгаштыруу чөйрөсүндөгү программага негиз салуучу болуп эсептелинээри" жарыяланган (БУУ, 1994). Аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсү, аялдардын өздүк бааларын сезүү, мүмкүнчүлүктөргө жана ресурстарга кирүү, аларды иштетүүдө тандоо жана мүмкүнчүлүктөр, өзүнүн жеке жашоосуна көзөмөл жана социалдык өзгөрүүлөргө таасир этүү сыяктуу маселелерди камтыйт. Аялдардын көз карандысыздыгы жана мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсү туруктуу өнүгүүгө жетүү үчүн өзгөчө маанаги ээ. Эркектердин жана аялдардын кеңири катышуусу жана өнөктөштүк продуктивдүү жана репродуктивдүү жашоодо керек, анын ичинде балдарга тарбия берүү жана кам көрүү милдеттерин бөлүштүрүүдө, ошондой эле үй чарбачылыгын жүргүзүүдө керек.

БУУ Өнүктүрүү программасынын адамды өнүктүрүү боюнча отчетуна ылайык (ПРООН) 2013-жылы Кыргыз Республикасы "үч багытта: репродуктивдүү саламаттыкты, мүмкүнчүлүктүн жана укуктун кеңейүүсүн, эмгек рыногун эркектер жана аялдардын ортосундагы теңсиздикке жетишүүнү чагылдырган комплекстүү көрсөткүч" катары караган отчетто аныкталган гендердик теңдиктин индекси боюнча 186 өлкөнүн ичинен 64-орунду ээлейт (ПРООН, 2013). Бүткүл дүйнөлүк экономикалык форум иштеп чыккан 2012-жылдагы гендердик бөлүнүүнүн глобалдуу индексине ылайык, Кыргызстан гендердик теңдик маселелери боюнча эң жогорку орунга ээ – 135 өлкө ичинен 54-орун (Hausmannetal., 2012).

Бул бөлүмдө жумуштуу аялдардын өздөрүнүн жеке кирешелерин көзөмөлдөө маселелерин кошкондо аялдардын мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү, жеке менчикке ээ болгон аялдар, үй чарбачылыгынын чечимдерин кабыл алууга катышкан аялдар, ошондой эле аялдарга күйөөлөрү тарабынан күч колдонуу менен байланыштуу көрсөткүчтөр каралат. Мындан тышкары, аялдардын мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүнүн эки жыйынтыкталган көрсөткүчтөрү бөлүмдө аныкталган: үй чарбачылыгындагы чечимдердин санынын индекси (0-3), чечимдерди кабыл алууга респонденттин катышуусу, ошондой эле себептердин катарынын индекси (0-5), респонденттин аялына күч колдонууда актануусу боюнча каралат. Бул эки индекс боюнча аялдардын ажырымы андан кийин контрацепцияны пайдалануунун көрсөткүчүн, үй-бүлөнүн идеалдуу көлөмүн, баланын өлүмүн жана үй-бүлөнү пландоодо канааттандырылбаган муктаждыктарын кошкондо саламаттык жана демография боюнча айрым көрсөткүчтөр менен биригет.

15.1 Жумуштуулук жана иштеп табуунун формасы

Иш менен алектенүү негизинен, накталай акчага иштөө жана иштеп тапканды пайдалануу көзөмөлдөө аялдардын мүмкүнчүлүгүн жана укугун кеңейтүүдө маанилүү көрсөткүч болуп саналат. КР МДИ-2012 жүргүзүүдө респонденттерге изилдөө жүргүзүлгөн учурда алардын жумуштуулугунун статусун жана изилдөө жүргүзгөнгө чейин 12 ай ичинде жумуштуулуктун узактыгын аныктоо үчүн бир катар суроолор берилди. Респонденттерден ошондой эле кылган иши үчүн кандай түрдө төлөп беришкенин көрсөтүүсүн суранышты. 15.1-таблица изилдөө алдындагы 12 ай ичинде кайсы учур болбосун бош эмес болгон никеси бар аялдардын жана эркектердин үлүшүн, ошондой эле иштеп тапканын алуу тиби боюнча чогултууда (накталай акча, натуралай түрдө же тигил жана башкалар) изилдөө алдындагы 12 ай ичинде кайсы убакыт болбосун бош эмес болгондордун пайыздык бөлүнүшүн көрсөтөт.

15.1-таблица. Никеси бар аялдардын жана эркектердин накталай акча түрүндө иштеп тапканы жана жумуштуулугу

12 ай ичинде кайсы убакыт болбосун бош эмес болгон 15-49 жаштагы никеси бар аялдардын жана эркектердин пайызы жана жаш курагы жана иштеп табуусунун тиби боюнча акыркы 12 ай ичинде бош эмес болгон никеси бар аялдардын жана эркектердин пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курак	Никеде турган респонденттердин ичинен:		Иштеп табуунун тиби боюнча акыркы 12 ай ичинде бош эмес болгон никеси бар респонденттерди пайыздык бөлүштүрүү						
	Акыркы 12 ай ичинде жумуштуу-лардын үлүшү	Респондент-тердин саны	Акчалай гана	Накталый жана натуралай түрдө	Натуралай түрдө гана	Төлөшкөн эмес	Өткөрүлүп жиберилген/ билбейм	Бардыгы	Респондент-тердин саны
АЯЛДАР									
15-19	8.6	158	*	*	*	*	*	100.0	13
20-24	17.0	896	92.2	3.0	0.0	4.8	0.0	100.0	152
25-29	31.3	1,061	91.6	1.2	0.1	6.6	0.6	100.0	332
30-34	30.6	867	86.6	4.6	0.7	8.2	0.0	100.0	265
35-39	36.2	801	84.2	2.7	0.3	12.8	0.0	100.0	290
40-44	40.9	758	87.2	4.8	0.0	8.0	0.0	100.0	310
45-49	41.0	716	87.4	4.3	0.2	8.0	0.0	100.0	293
Бардыгы	31.5	5,256	88.0	3.4	0.2	8.3	0.1	100.0	1,656
ЭРКЕКТЕР									
15-19	*	2	*	*	*	*	*	100.0	1
20-24	93.5	96	72.6	18.2	0.0	9.2	0.0	100.0	90
25-29	98.7	276	82.8	8.4	0.0	8.8	0.0	100.0	273
30-34	97.0	265	81.5	10.3	0.0	7.5	0.7	100.0	257
35-39	97.9	267	76.0	17.4	1.5	5.1	0.0	100.0	261
40-44	96.6	273	79.0	9.9	1.5	9.5	0.0	100.0	264
45-49	93.6	263	82.7	13.5	0.0	3.6	0.1	100.0	246
Всего	96.4	1,443	79.9	12.3	0.6	7.1	0.1	100.0	1,391

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

Акыркы 12 ай ичинде бош эмес болушканын 15-49 жаштагы аялдардын үчтөн бири көрсөтүшкөн. Жумуштуулуктун көрсөткүчү 20-24 жаштагы никеси бар аялдардын 17 пайызынан 40-49 жаштагы аялдардын 41 пайызына чейин жогорулайт. Башка жаш курактык топтогу аялдарга

караганда жаш аялдардын бош эмес болуу мүмкүнчүлүгү аз, балким алар окугандыктан же окуу курсун өтүп жатышкандыктан аз болгон.

Ошентсе да, жумуштуулук иши үчүн төлөнгөн акы менен тыгыз байланыштуулугу божомолдонот, жасаган иши үчүн айрым аялдар акча алышат. Жасаган иши үчүн айрым аялдарга накталай төлөп беришет. Изилдөө алдындагы акыркы 12 ай ичинде бош эмес болгон аялдар, болжол менен ондон тогузу (88 пайыз) өзүлөрүнүн жумушу үчүн накталай акы алышты, ошол эле убакта аялдардын 8 пайызына такыр акы төлөшкөн эмес. Аялдардын үч пайызына накталай жана натуралай түрдө төлөп беришкен жана аялдардын бир аз саны акысын натуралай түрдө гана алышкан. Жашыраак же улуу курактагы аялдарга караганда 30-39 жаштагы аялдар көбүнчө акысыз иштешет.

Жумуштуулук никеси бар аялдарга караганда никеси бар эркектерде жогору (96 пайызга 32 пайыз). Иштегендердин ичинен накталай гана акы алган аялдарга караганда эркектер аз алышат (80 пайызга 88 пайыз) жана накталай акыга кошумча натуралай түрдө акы алуу мүмкүнчүлүгү кыйла жогору болот (12 пайызга 3 пайыз).

15.2 ЭРКЕКТЕРДИН ЖАНА АЯЛДАРДЫН ИШТЕП ТАПКАН КАРАЖАТТАРЫН САРПТООНУ КӨЗӨМӨЛДӨӨ

15.2.1 Аялдардын иштеп тапкан өздүк каражаттарын сарптоону көзөмөлдөө

Акы төлөнгөн ишке кирүү мүмкүндүгүнө кошумча өздөрү иштеп тапкан каражаттарды сарптоону көзөмөлдөө аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсүнүн башка маанилүү аспектиси болуп саналат. Акысын накталай алган никеси бар жана иштеген аялдардан алар иштеп тапкан каражаттарды кантип сарптоону көбүнчө ким чечээрин сурашты. Мындан тышкары, аялдардан күйөөлөрүнүн кирешелери менен салыштырмалуу өзүлөрүнүн кирешелеринин көлөмүн көрсөтүүнү суранышты. Бул маалымат үй чарбачылыгындагы башка чечимдерди көзөмөлдөөдө алардын даражалары жана үй-бүлөдө аялдардын мүмкүнчүлүгү жана укугуна тиешелүү кээ бир түшүнүктөрдү берет. Эгерде аялдар өздөрү иштеп тапкан накталай каражаттарды көзөмөлдөшсө жана күйөөлөрү иштеп тапкан каражаттарга карата бул каражаттарды олуттуу кабыл алышса, иштеп табуу аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсүнө түрткү берет.

Өздөрүнүн кирешелерин күйөөлөрүнүн кирешелерине салыштырмалуу чоңдугун түшүнгөн аялдар жана бул каражаттарды кантип сарптоону көбүнчө өздөрү чечишкен жакты топтоо, акыркы 12 ай ичинде эмгек акыны накталай алган никеси бар аялдардын пайыздык бөлүнүшүн 15.2.1-таблица көрсөтөт. Накталай акчаны иштеп тапкан аялдардын үчтөн биринен көбүрөөгү накталай кирешелерин кантип сарпташарын көбүнчө өздөрү чечишерин көрсөтүштү (35 пайыз). Алардын 60 пайызы да иштеп табылган каражаттарын пайдалануу тууралуу чечимдерди күйөөлөрү менен биргеликте кабыл алышарын көрсөттү. Бул каражаттарды кантип сарптоону күйөөлөрү өздөрү чечишерин 4 пайызы гана көрсөткөн, ал эми 2 пайызы алар иштеп тапкан каражаттарды бөлүштүрүүдө көбүнчө башка бирөөлөр чечим кабыл аларын көрсөтүшкөн.

Негизги мүнөздөмөлөрдөн көз каранды болбогон көпчүлүк аялдар алардын кирешелерин кантип сарптоо керектиги жөнүндө кабыл алынган чечимге өздөрү катышарын көрсөтүштү. Ошентсе да, өздөрүнүн иштеп тапкан каражаттарын пайдалануда аялдар өздөрү көзөмөлдөгөн даражаларына салыштырмалуу кээ бир айырмалар байкалат. Мисалы, акчалай кирешелерин кантип сарптоону өздөрү чечишерин айткан аялдардын үлүшү региондор боюнча кеңири Баткен облусунун 13 пайызынан баштап, Ош шаарынын 63 пайызына чейин айырмаланат. Өздөрүнүн кирешелерин кантип сарптоону өздөрү чечкен аялдардын жөндөмү жетиштүү жашоонун квинтилинин өсүшү менен өсөт. Жетиштүү жашоонун эки эң жогорку квинтилиндеги аялдардын 40 пайызга жакыны,

жетиштүү жашоонун эң төмөнкү квантилиндеги аялдардын 26 пайызы менен салыштырмалуу иштеп тапкан кирешелерди кантип пайдалануу негизинен өздөрү чечишет.

Иштеп тапкан каражаттарды сарптоону көзөмөлдөө жөнүндө КР МДИ-2012нин натыйжаларын КР МДИ-1997ден алынган тийиштүү маалыматтар менен салыштырса болот. Бул натыйжаларды этиятуулук менен салыштыруу зарыл, себеби бул эки изилдөөдөгү иштеп табуу жана жумуштуулук маселелерин түзүүдө бир аз айырма бар. Ошентсе да, акчалай кирешелерин кантип сарптоону көбүнчө өзүлөрү чечкен никеси бар аялдардын үлүшү акыркы 15 жыл ичинде 1997-жылдагы 19 пайыздан 2012-жылдагы 35 пайызга чейин эки эсе өскөнүн натыйжалар көрсөтөт (RIOP жана MacroInternationalInc., 1998).

15.2.1-таблица. Аялдардын иштеп тапкан каражаттарын сарптоого көзөмөл жана аялдардын иштеп тапкан накталай каражаттарынын салыштырмалуу чондугу

Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык күйөөсүнүн иштеп табуусу менен аялынын иштеп табуусун салыштыруу, аялы иштеп тапкан каражатарды кантип сарптоону чечкен жакты топтоо изилдөөлөрдү жүргүзгөнгө чейин 12 ай ичинде иштеп тапкан каражаттарды накталай түрдө алган 15-49 жаштагы никеси бар аялдарды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

	Аялы иштеп тапкан каражатарды кантип сарптоону чечкен жак:					Бар-дыгы	Күйөөсүнүн иштеп тапкан накталай каражаттары менен салыштырмалуу аялынын иштеп тапкан накталай каражаттары:						
Негизги мүнөздөмөлөр	Негизинен аялы	Күйөөсү жана аялы бирге	Негизи-нен күйөөсү	Башка лар	Өткөрү-лүп жиберил ген		Көп	Аз	Дээрлик бирдей	Күйөөсү иштебейт	Билбейм /өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	Аялдар дын саны
Жаш курак													
15-19	*	*	*	*	*	100.0	*	*	*	*	*	100.0	13
20-24	38.5	47.4	6.5	7.4	0.2	100.0	4.7	59.9	30.4	2.9	2.0	100.0	145
25-29	34.5	55.8	5.6	3.2	0.8	100.0	7.6	54.1	34.1	1.9	2.2	100.0	308
30-34	30.2	65.4	2.8	1.6	0.0	100.0	6.5	49.1	42.4	0.6	1.4	100.0	242
35-39	34.1	60.1	4.9	0.4	0.6	100.0	13.0	39.3	43.7	3.2	0.9	100.0	252
40-44	37.4	60.9	0.9	0.4	0.4	100.0	7.7	50.0	39.6	2.3	0.4	100.0	285
45-49	34.0	64.1	1.9	0.0	0.0	100.0	16.2	39.4	42.0	2.1	0.3	100.0	269
Тирүү балдардын саны													
0	34.9	53.6	8.5	3.0	0.0	100.0	7.8	50.4	33.3	5.8	2.7	100.0	119
1-2	39.1	54.2	3.7	2.7	0.4	100.0	8.7	50.1	38.0	2.0	1.2	100.0	748
3-4	28.2	68.3	2.6	0.5	0.4	100.0	11.0	44.9	41.9	1.4	0.8	100.0	553
5+	35.1	61.8	2.0	1.2	0.0	100.0	10.1	45.1	40.5	3.5	0.8	100.0	93
Жашаган жеринин тиби													
Шаар	35.4	61.5	1.6	1.1	0.3	100.0	8.9	50.2	38.3	1.1	1.5	100.0	715
Айыл	33.7	58.2	5.3	2.5	0.3	100.0	10.1	45.8	40.1	3.2	0.8	100.0	798
Облусу													
Ысык-Көл	18.2	78.3	2.9	0.0	0.6	100.0	9.0	46.5	43.0	0.5	1.0	100.0	169
Жалал-Абад	30.5	63.7	1.4	2.8	1.6	100.0	4.2	46.6	43.0	0.0	6.2	100.0	154
Нарын	14.3	83.9	1.4	0.0	0.4	100.0	16.1	34.7	48.9	0.0	0.4	100.0	63
Баткен	13.3	70.3	6.2	10.2	0.0	100.0	8.1	65.9	21.6	0.6	3.8	100.0	106
Ош	30.0	52.2	10.2	6.8	0.8	100.0	12.0	35.6	40.2	11.5	0.7	100.0	171
Талас	16.8	80.7	1.6	0.9	0.0	100.0	24.2	60.8	14.6	0.4	0.0	100.0	75
Чүй	58.0	37.7	4.3	0.0	0.0	100.0	7.9	45.5	44.1	2.5	0.0	100.0	342
Бишкек шаары	34.1	64.7	1.2	0.0	0.0	100.0	9.3	48.5	41.6	0.7	0.0	100.0	392
Ош шаары	62.5	34.4	2.4	0.7	0.0	100.0	4.6	74.3	19.0	0.8	1.3	100.0	41
Билими													
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	100.0	*	*	*	*	*	100.0	2
Негизги жалпы	34.1	56.0	9.9	0.0	0.0	100.0	8.4	21.9	66.5	3.2	0.0	100.0	40
Толук орто	33.3	62.4	3.1	1.2	0.0	100.0	9.2	45.5	41.4	2.8	1.0	100.0	347
Башталгыч/орто кесиптик	40.0	55.7	2.7	1.3	0.4	100.0	11.9	50.9	35.8	1.0	0.4	100.0	364
Жогорку	32.6	60.7	3.7	2.5	0.5	100.0	8.7	49.0	38.4	2.4	1.6	100.0	761
Жетиштүү жашоонун квинтили													
Эң төмөнкү	26.1	67.9	3.8	2.2	0.0	100.0	9.4	44.6	41.5	3.4	1.1	100.0	253
Экинчи	28.1	63.7	5.3	2.2	0.7	100.0	12.1	48.3	33.4	4.7	1.5	100.0	202
Орто	28.9	57.8	8.1	4.5	0.6	100.0	8.7	48.1	38.6	3.6	0.9	100.0	230
Төртүнчү	40.7	54.7	2.3	1.9	0.4	100.0	9.9	47.9	39.5	0.9	1.8	100.0	358
Эң жогорку	39.8	58.5	1.4	0.1	0.2	100.0	8.6	49.4	40.6	0.7	0.7	100.0	471
Бардыгы	34.5	59.8	3.5	1.8	0.3	100.0	9.5	47.9	39.2	2.2	1.1	100.0	1,513

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

Күйөөсү менен салыштырмалуу аялдардын кирешелеринин бир аз чоңдугу тууралуу КР МДИ-2012деги маалыматтар 15.2.1-таблицада берилген. Аялдардын жарымына жакыны (48 пайыз)

өздөрүнүн күйөөлөрүнөн аз иштеп табышат, аялдардын ондон бири (10 пайыз) күйөөсүнө караганда көп табышат жана бештен экиси (39 пайыз) күйөөсү канча тапса, алар да болжол менен ошончо табышат. Аялдардын эки пайызы күйөөсүндө накталай киреше жок экенин көрсөтүштү. Улуураак курактагы аялдар 25 жашка чейинки аялдарга караганда көбүрөөк, болжол менен күйөөлөрүнө караганда көп же ошончолук табышат. Күйөөлөрүнө караганда аялдар көп иштеп табышары Талас облусунда жогору (24 пайыз), ал эми Ош шаарында жашаган аялдарда күйөөлөрү менен салыштырмалуу кирешелердин көрсөткүчү эң төмөн (74 пайыз) болушу мүмкүн. Аялы жана күйөөсүнүн накталай кирешелери менен жетиштүү жашоонун квинтили жана билиминин деңгээлинин ортосундагы так өз ара байланыш аялдарда байкалган эмес.

15.2.2 Күйөөлөрүнүн иштеп тапкан каражаттарына аялдарынын көзөмөлү

Күйөөлөрүнүн кирешелерин кантип сарптоо жөнүндө чечимдерди кабыл алууга аялдардын катышуусу аялдардын мүмкүнчүлүктөрүн жана укуктарын кеңейтүүнүн башка көрсөткүчү болуп саналат. КР МДИни жүргүзүүдө никеси бар эркектердей эле, никеси бар аялдардын дагы күйөөсүнүн кирешелерине аялынын көзөмөлдөө даражасы жөнүндө маалыматтар алынды. Кирешелерди накталай алган 15-49 жаштагы никеси бар эркектерден алардын акчалай кирешелерин кантип сарптоону ким чечерин көрсөтүүнү суранышты. Күйөөсү кирешелерди накталай алган 15-49 жаштагы никеси бар аялдардан күйөөсүнүн акчалай кирешелерин кантип сарптоону ким чечерин көрсөтүүнү суранышты. Алынган жоопторду натыйжалары 15.2.2-таблицада берилген. Белгилей кетчү нерсе, 15.2.2-таблицадагы маалыматтар бири-бирине шайкеш келген түгөйлөрдөн алынган жоопторго негизделген эмес.

Кирешелерди накталай алган 15-49 жаштагы никеси бар эркектердин жарымынан көбү (51 пайыз) өздөрүнүн кирешелерин кантип сарптоону негизинен өздөрү чечерин көрсөтүштү, ошол эле убакта эркектердин 42 пайызы бул маселелерди аялдары менен чогу чечишери 15.2.2-таблицада көрсөтүлгөн. Эркектердин анча чоң эмес үлүшү (4 пайыз) алардын кирешелерин кантип сарптоо чечимин негизинен аялдары кабыл алышарын көрсөтүштү. Өздөрүнүн кирешелерин кантип сарптоону аялдары менен чогу чечишкен эркектердин мүмкүндүгү айылда жашаган эркектерге (40 пайыз) караганда шаардык калктуу пунктта жашаган эркектерде бир аз жогору (46 пайыз). Аялдары менен чогуу чечишкен эркектердин үлүшү регион боюнча Чүй облусунда 1 пайыздан Нарын облусундагы 93 пайызга чейин айырмаланат. Эркектердин кирешелерин пайдалануу тиешелүү чечимдерди чогуу кабыл алуунун көрсөткүчү бир түрдүү жетиштүү жашоосу жана билиминин деңгээли боюнча өзгөрбөйт.

15.2.2-таблица. Эркектердин накталай кирешелерин сарптоого көзөмөл

Негизги мүнөздөмөлөр боюнча күйөөсүнүн накталай кирешелерин кантип сарптоону чечкен жакты топтоо, күйөөлөрү кирешелерди накталай алган 15-49 жаштагы аялдар жана кирешелерди накталай алган 15-49 жаштагы никеси бар эркектерди пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Эркектер							Аялдар						
	Күйөөлөрүнүн накталай кирешелерин кантип сарптоону чечкен жак:					Бардыгы	Эркектердин саны	Күйөөлөрүнүн накталай кирешелерин кантип сарптоону чечкен жак.						
	Көбүнчө аялы	Күйөөсү, аялы бирге	Көбүнчө күйөөсү	Башкалар	Өткөрүлүп жиберилген			Көбүнчө аялы	Күйөөсү, аялы бирге	Көбүнчө күйөөсү	Башкалар	Өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	Аялдардын саны
Жаш курак														
15-19	*	*	*	*	*	100.0	1	0.0	49.1	18.7	31.5	0.6	100.0	155
20-24	4.2	51.6	32.5	11.7	0.0	100.0	82	3.7	59.1	16.4	20.5	0.2	100.0	877
25-29	3.9	34.5	56.8	4.2	0.5	100.0	249	5.8	65.6	17.0	10.9	0.7	100.0	1,048
30-34	3.5	43.8	49.2	3.5	0.0	100.0	236	5.8	74.6	14.1	5.5	0.0	100.0	858
35-39	3.1	47.3	48.6	0.3	0.7	100.0	244	8.0	76.7	13.3	1.7	0.3	100.0	788
40-44	5.5	40.4	53.7	0.0	0.4	100.0	234	8.4	79.3	11.0	0.5	0.7	100.0	744
45-49	5.5	41.7	51.7	0.0	1.1	100.0	237	10.4	79.5	9.9	0.0	0.2	100.0	703
Тирүү балдардын саны														
0	6.3	38.6	45.2	9.9	0.0	100.0	98	2.9	59.7	17.4	19.7	0.3	100.0	430
1-2	5.2	40.1	51.2	2.8	0.6	100.0	560	5.5	68.7	14.4	10.9	0.4	100.0	2,206
3-4	3.1	44.5	51.5	0.7	0.2	100.0	511	7.8	74.1	14.1	3.6	0.4	100.0	2,018
5+	3.2	44.8	49.9	0.4	1.6	100.0	114	9.8	78.8	9.7	1.6	0.1	100.0	520

уландысы

Таблицанын уландысы 15.2.2

Жашаган жеринин тиби

Шаар	6.3	45.9	46.1	1.7	0.0	100.0	434	6.7	75.1	13.9	3.9	0.4	100.0	1,667
Айыл	3.3	40.3	53.2	2.6	0.7	100.0	848	6.6	69.1	14.2	9.8	0.3	100.0	3,507
Облусу														
Ысык-Көл	0.0	84.6	13.9	0.0	1.6	100.0	102	2.4	91.8	5.0	0.2	0.5	100.0	464
Жалал-Абад	7.5	81.3	9.4	1.2	0.6	100.0	236	1.8	75.6	12.9	9.0	0.8	100.0	937
Нарын	0.6	93.0	5.5	0.9	0.0	100.0	42	2.3	95.4	1.1	1.2	0.0	100.0	209
Баткен	28.5	3.6	67.9	0.0	0.0	100.0	67	2.3	64.6	6.4	26.1	0.7	100.0	442
Ош	1.1	17.0	72.3	8.6	1.1	100.0	272	15.4	52.1	14.1	18.2	0.3	100.0	1,005
Талас	1.4	73.9	24.1	0.0	0.6	100.0	67	2.0	87.3	7.3	3.4	0.0	100.0	271
Чүй	3.7	1.2	95.1	0.0	0.0	100.0	235	7.6	62.7	28.8	0.5	0.3	100.0	917
Бишкек шаары	2.0	53.3	44.7	0.0	0.0	100.0	222	5.4	83.6	10.3	0.7	0.0	100.0	746
Ош шаары	1.7	10.5	80.5	7.3	0.0	100.0	39	16.0	53.5	28.4	1.6	0.6	100.0	183
Билими														
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	100.0	4	*	*	*	*	*	100.0	17
Негизги жалпы	3.9	41.4	48.7	6.0	0.0	100.0	106	4.9	54.1	22.5	17.9	0.6	100.0	463
Толук орто	3.6	39.4	52.9	3.3	0.8	100.0	643	6.9	69.0	13.6	10.1	0.4	100.0	2,401
Башталгыч/орто кесиптик	7.8	52.3	39.6	0.0	0.3	100.0	238	6.9	76.4	13.4	2.9	0.3	100.0	959
Жогорку	3.1	39.8	56.4	0.6	0.1	100.0	291	6.5	77.3	11.8	4.0	0.4	100.0	1,334
Жетиштүү жашоонун квинтили														
Эң төмөнкү	2.2	48.0	48.7	1.1	0.0	100.0	234	5.6	75.3	10.5	8.5	0.2	100.0	991
Экинчи	2.9	46.4	44.8	3.7	2.2	100.0	243	6.8	71.5	11.8	9.5	0.4	100.0	1,027
Орто	3.7	41.3	51.6	3.3	0.0	100.0	259	5.6	64.5	16.5	13.0	0.4	100.0	1,061
Төртүнчү	7.4	31.2	58.3	2.7	0.3	100.0	263	7.3	68.6	16.3	7.3	0.6	100.0	1,097
Эң жогорку	4.8	44.8	49.8	0.7	0.0	100.0	284	7.8	76.1	15.1	0.8	0.3	100.0	998
Бардыгы	4.3	42.2	50.8	2.3	0.5	100.0	1,282	6.6	71.1	14.1	7.9	0.4	100.0	5,174

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

Күйөөсү кирешелерди накталай алган 15-49 жаштагы никеси бар аялдардын 71 пайызы күйөөсүнүн кирешелерин кантип сарптоону күйөөлөрү менен чогуу чечишээрин 15.2.2-таблица көрсөтөт. Күйөөсүнүн кирешелерин кантип сарптоону негизинен аялдардын жети пайызы чечерин айтышты, ал эми бул маселени негизинен күйөөлөрү чечерин 14 пайызы көрсөттү.

Эркектердин берүүсү менен күйөөлөрүнүн кирешелерин кантип сарптоо жөнүндө чечимдерди кабыл алууга катышкан аялдардын берүүсүн салыштыруу чечим чогуу кабыл алынарын көрсөткөндөрдүн үлүшүндөгү бир топ кеңири бөлүнүүнү көрсөтөт; эркектердин 42 пайызы менен салыштырмалуу чечимди чогуу кабыл алууну аялдардын 71 пайызы ырастайт. Бөлүнүү бардык топтордо анык, өзгөчө Баткен жана Чүй облустарында. Аялдардын негизги мүнөздөмөлөрү боюнча күйөөсүнүн иштеп табуусун сарптоону көзөмөлдөөдө кызыктуу көрүнүштөр байкалат. Мисалы, 15-19 жаштагы никеси бар аялдардын 32 пайызы күйөөсүнүн кирешелерин кантип сарптоону негизинен башка жак чечээрин көрсөтүштү. Бул жыйынтык балким, жаш жубайлар ата-энелери менен жашашат жана кирешелерин сарптоо жөнүндө чечимдерди кабыл алууга таасир этүү мүмкүндүгүн күбөлөндүрөт. Кирешелерди кантип сарптоону негизинен башка жак чечерин көрсөтүшкөндөрдүн бир аз чоң үлүшү баласы жок аялдарды, айылда жашаган аялдарды, Баткен жана Ош облусундагы аялдарды, ошондой эле билим деңгээли төмөн аялдарды камтыйт.

15.2.3 Кирешелердин салыштырмалуу чоңдугу боюнча кирешелерди чыгымдоонун үстүнөн көзөмөл

Күйөөсүнүн кирешелерин жана аялдардын өздөрүнүн кирешелерин сарптоо жөнүндө чечимдерди кабыл алуу менен аялдардын кирешелеринин салыштырмалуу чоңдугунун өз ара байланышы 15.3-таблицада каралган. Аялдардын накталай кирешелерине кайрылсак, кирешелерди сарптоо жөнүндө чечим көпчүлүк учурда аялынын бир аз кирешесине карабастан чогуу кабыл алынат. Күткөндөй эле, күйөөсүнүн кирешелеринен ашкан кирешелери менен аялдардан жогору өздөрү иштеп тапкан кирешелерди кантип пайдалануну өздөрү чечерин ырасташары мүмкүн. Күйөөлөрү менен тең иштеп тапкан аялдарга караганда күйөөлөрүнөн аз иштеп тапкан аялдар кирешелерди сарптоо жөнүндө чечимдерди кабыл алууну алар көзөмөлдөшөрүн көбүрөөгү ырасташканы бир аз таң калыштуу (37 пайызга 28 пайыз). Алардын кирешелерин кантип сарптоону

көбүнчө күйөөлөрү чечерин ырастаган аялдардын үлүшү аялдардын бир аз кирешелерине карабастан чоң эмес.

15.3-таблица. Күйөөсүнүн жана өзүнүн кирешелерин сарптоого аялдардын көзөмөлү.

Аялынын кирешесин кантип сарптоону чечкен жак боюнча топтоо, акыркы 12 ай ичинде кирешелерди накталай алган 15-49 жаштагы никеси бар аялдарды пайыздык бөлүштүрүү жана күйөсүнүн жана аялынын кирешелеринин байланышына ылайык күйөөсүнүн кирешесин кантип сарптоону чечкен жак боюнча топтоо, күйөөлөрү кирешелерди накталай алган 15-49 жаштагы никеси бар аялдарды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Күйөөсүнүн кирешеси менен байланышкан аялдардын кирешелери	Аялынын кирешесин кантип сарптоону чечкен жак:					Бардыгы	Аялдар-дын саны	Күйөөсүнүн кирешесин кантип сарптоону чечкен жак:					Бардыгы	Аялдар-дын саны
	Негизинен аялы	Күйөөсү, аялы бирге	Негизинен күйөөсү	Башкалар	Өткөрүлүп жиберилген			Негизинен аялы	Күйөө-сү, аялы бирге	Негизинен күйөөсү	Башкалар	Өткөрүлүп жиберилген		
Күйөөсүнө караганда көп	40.9	56.7	0.8	0.6	1.0	100.0	144	20.2	68.3	10.4	1.1	0.0	100.0	144
Күйөөсүнө караганда аз	36.9	55.9	4.6	2.6	0.0	100.0	725	6.5	77.3	13.3	2.9	0.0	100.0	725
Күйөөсү менен тең	28.2	69.1	2.4	0.3	0.0	100.0	594	3.7	85.6	9.6	1.0	0.0	100.0	594
Күйөөсү иштеп таппайт же иштебейт	(65.2)	(12.8)	(13.6)	(8.4)	(0.0)	100.0	33	к/б	к/б	к/б	к/б	к/б	к/б	0
Аял иштейт, бирок кирешелерди накталай албайт	к/б	к/б	к/б	к/б	к/б	0.0	0	7.1	80.5	7.5	3.9	1.1	100.0	140
Аял иштебейт	к/б	к/б	к/б	к/б	к/б	0.0	0	6.6	67.1	15.5	10.4	0.4	100.0	3,553
Баары	34.5	59.8	3.5	1.8	0.3	100.0	1,513	6.6	71.1	14.1	7.9	0.4	100.0	5,174

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.
к/б = колдонууга болбойт.
[1] Күйөөсүнөн аз же көп иштеп табаарын билбеген аял.

Күйөөсүнүн накталай кирешелерине кайрылсак, аялдардын бир аз кирешелерине же аялы тарабынан кандайдыр бир алынган кирешеге карабастан кирешелерди сарптоо жөнүндө чечимдер чогуу кабыл алынат. Ошентсе да, күйөөлөрүнө караганда аз же ошончолук иштеп тапкан аялдарга караганда (7 жана 4 пайыз), күйөөлөрүнө караганда көбүрөөк иштеп тапкан аялдар күйөөсүнүн кирешелерин кантип сарптоону негизинен чечкенге көбүрөөк мүмкүнчүлүгү бар (20 пайыз). Өздөрүнүн кирешелерин кантип сарптоону негизинен күйөөлөрү чечээрин көрсөткөн аялдардын үлүшү күйөөлөрүнө караганда көп же ошончолук иштеп тапкан аялдар (10 пайыз) менен салыштырмалуу күйөөлөрүнө караганда аз иштеп тапкан аялдардан (13 пайыз) бир аз жогору.

15.3 АКТИВДЕРГЕ ЭЭЛИК КЫЛУУ

Негизинен жер жана турак жай активдерине ээлик кылуу үй чарбачылыгына пайдалуу таасир этет, анын ичинен финансылык кыйроодон коргоону камсыздайт. Аялдар үчүн активдерди ээлөө финансылык мүмкүнчүлүктөрдүн булактары болуп саналат, ал эми никеси бар аялдар үчүн активдерди ээлөө күйөөсү үй-бүлөсүн таштап кеткенде же нике бузулган учурларда экономикалык коргоону камсыз кылат. Болгон маалыматты чектөө эркектерге караганда аялдар көбүрөөк өндүрүштүк активдерге ээлик кылышаарын билдирет. Аялдардын активдерге ээлик кылуусу жөнүндө маалыматтар аялдардын демографиялык абалын жана саламаттыгын мүнөздөгөн көрсөткүчтөрдү баалоого жардам берет. КР МДИни жүргүзүүдө респонденттерден эки же андан көп маанилүү активдерге: жерге жана турак жайларга жеке же биргеликте ээлик кылышарын көрсөтүүнү сурандык.

Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык жерге жана турак жайга ээлик кылуу боюнча 15-49 жаштагы бардык эркектер менен аялдардын бөлүнүшү 15.4.1 жана 15.4.2-таблицаларда көрсөтүлөт. Эгерде респонденттер активдерге жалгыз ээлик кылуучу болсо, анда ал активдерге "жеке" ээлик кылуучу болуп классификацияланат. Эгерде респонденттер кимдир бирөө менен биргеликте белгилүү бир активдерге ээлик кылышса, анда алар "экөө бирге гана" активдердин ээлик кылуучусу катары классификацияланат. Эгерде алар бирден көбүрөөк активдерге ээлик кылышса жана айрым активдерге жеке ээлик кылышса, ал эми айрым активдерге бирөө менен чогуу ээлик кылышса, анда алар "жеке жана бирге" категориясына классификацияланат. Эгерде респонденттер кайсы бир

активге жеке да, бирөө менен чогуу да ээлик кылышпаса, анда алар "ээлик кылбайт" категориясына тиешелүү болот.

15.4.1-таблицада көрсөтүлгөндөй эле, аялдардын үчтөн бири (33 пайыз) үйгө биргеликте ээ, ал эми 7 пайызы - жеке жана 12 пайызы – жеке жана бирге. Аялдардын үйгө ээ болуусуна караганда жерге ээ болуусу төмөн; 20 пайыз аялдар биргеликте жерге ээлик кылышат, 3 пайызы – жеке жана 10 пайызы жеке же бирге. Жалпысынан бардык суралган аялдардын жарымы үйгө ээ эмес экенин көрсөтүштү, ошол эле убакта үчтөн экиси (67 пайыз) жерге ээ экенин көрсөтүштү.

Жогоруда айтылгандай эле, жерге да жана үйгө да ээ болбогон аялдардын үлүшү жаш аялдардын ичинде эң жогору, ошондой эле жерге жана үйгө ээ болуу жаш курак менен өсөт. Айыл жергесинде жашаган аялдардын жеке же бирге үйгө ээ болуусу шаарда жашаган аялдарга караганда жогору жана жерге ээ болуусу бир кыйла жогору. Үйгө ээ болбогон аялдардын үлүшү Чүй облусунда жашаган аялдарда эң жогору (70 пайыз), ошол эле убакта жерге ээ болбогон аялдардын үлүшү Бишкек шаарында жашаган аялдарда эң жогору (94 пайыз). Жерге жана үйгө ээ болбогон аялдардын үлүшү билим деңгээлинин жогорулашына жараша кесиптик деңгээлге чейин төмөндөйт, андан кийин жогорку билими бар аялдардын ичинен жогорулайт. Жакшы жашоо жагын алып караганда жерге жана үйгө ээ болбогон аялдардын үлүшү жакшы жашоо квинтилине жараша өсүп жатат.

15.4.2-таблица үйгө жана жерге ээ болбогонун көрсөтүшкөн эркектердин үлүшү (36 жана 54 пайыз) буга карата алынган аялдардын үлүшүнө (48 жана 67 пайыз) караганда бир кыйла аз экенин көрсөтөт. Үй жана жерге жеке ээ болгон эркектердин мүмкүнчүлүгү аялдарга караганда бир кыйла жогору. Мисалы, аялдардын 7 пайызына салыштырмалуу үйгө жеке ээлик кылган эркектердин 31 пайызы. Аялдарга караганда жерге жеке ээлик кылуу мүмкүнчүлүгү эркектерде алты эсе жогору (19 жана 3). Эркектердин ар бир төртүнчүсү жерге же үйгө чогуу ээ (23 жана 28 пайыз) жана эркектердин анча чоң эмес үлүшү жерге жана үйгө чогуу же жеке ээлик кылышат (5-6 пайыз).

Аялдардай эле, таптакыр жерге же үйгө ээлик кылбаган эркектердин үлүшү дагы жаш эркектердин ичинде эң жогору, ошондой эле ээлик кылуу жаш курак менен көбөйөт. Айылдык эркектердин жеке же бирге үйгө ээлик кылуу пайызы эң жогору (69 пайызы айылдык жана 54 пайызы шаардык). Айылда жашаган эркектер шаардык эркектерге караганда жеке же бирге жерге ээлик кылууда эки эсе жогору мүмкүнчүлүккө ээ (57 жана 24 пайыз). Үйгө ээ болбогон эркектердин үлүшү Ош шаарында эң жогору (62 пайыз), ал эми жерге ээ болбогон эркектердин үлүшү Бишкек шаарында эң жогору (94 пайыз). Жетиштүү жашоонун эң жогорку квинтилине кирген эркектерде жетиштүү жашоонун башка квинтилине кирген эркектерге караганда үйгө же жерге ээлик кылуу мүмкүндүгү жогору.

15.4.1-таблица. Активдерге ээлик кылуу: Аялдар

Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык үйгө жана жерге ээ болуу боюнча 15-49 жаштагы аялдарды пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөл	Үйгө ээ болгондордун пайызы:			Үйгө ээ болгондордун пайызы:			Жерге ээ болгондордун пайызы:			Жерге ээ болгондордун пайызы:			
	Жеке	Бирге	Жеке жана бирге		Өткөрүлүп жиберилген	Бар-дыгы	Жеке	Бирге	Жеке жана бирге		Өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	Аялдардын саны
Жаш курак													
15-19	0.6	15.2	1.2	82.9	0.0	100.0	0.1	8.6	3.4	87.9	0.1	100.0	1,637
20-24	1.5	24.8	6.3	67.4	0.0	100.0	0.6	14.4	6.3	78.7	0.0	100.0	1,527
25-29	3.7	37.8	12.4	46.2	0.0	100.0	1.1	21.0	9.9	67.9	0.1	100.0	1,265
30-34	7.5	41.5	16.3	34.4	0.3	100.0	2.2	24.6	13.5	59.6	0.1	100.0	1,028
35-39	11.0	44.8	18.3	25.9	0.0	100.0	5.0	28.9	15.0	50.9	0.2	100.0	915
40-44	18.1	42.1	20.4	19.3	0.2	100.0	6.8	25.8	14.2	53.0	0.2	100.0	928
45-49	19.4	41.4	20.4	18.6	0.2	100.0	8.1	24.5	15.9	51.4	0.1	100.0	908
Жашаган жеринин тиби													
Шаар	11.6	25.1	9.0	54.2	0.1	100.0	2.0	8.5	5.3	84.0	0.2	100.0	3,070
Айыл	4.8	37.7	13.7	43.7	0.1	100.0	3.3	26.2	13.0	57.5	0.0	100.0	5,138
Облусу													
Ысык-Көл	5.6	10.2	49.9	34.3	0.1	100.0	5.3	9.6	46.6	38.5	0.0	100.0	650
Жалал-Абад	2.2	49.8	16.1	31.7	0.1	100.0	1.0	42.8	9.4	46.6	0.2	100.0	1,332
Нарын	4.7	58.1	16.4	20.9	0.0	100.0	2.0	30.5	14.7	52.8	0.0	100.0	281
Баткен	2.3	34.4	13.8	49.3	0.2	100.0	1.4	33.6	36.5	28.0	0.4	100.0	616
Ош	7.3	41.6	11.3	39.8	0.0	100.0	6.3	14.0	5.0	74.6	0.1	100.0	1,627
Талас	2.9	72.9	3.5	20.6	0.0	100.0	1.9	62.2	3.2	32.7	0.0	100.0	360
Чүй	8.6	16.5	4.5	70.2	0.1	100.0	2.1	9.5	2.5	85.9	0.0	100.0	1,465
Бишкек шаары	14.4	21.1	2.2	62.2	0.0	100.0	1.4	4.4	0.2	93.8	0.1	100.0	1,566
Ош шаары	8.7	29.6	4.5	57.2	0.0	100.0	0.8	6.6	1.0	91.6	0.0	100.0	311
Билими													
Билими жок/ башталгыч	(3.7)	(16.3)	(5.6)	(74.4)	(0.0)	100.0	(0.0)	(16.3)	(3.8)	(79.9)	(0.0)	100.0	39
Негизги жалпы	1.5	28.0	4.7	65.8	0.0	100.0	1.4	17.2	3.8	77.6	0.1	100.0	1,139
Толук орто	5.9	37.0	13.9	43.1	0.0	100.0	3.1	23.2	12.5	61.1	0.1	100.0	3,468
Башталгыч/орто кесиптик	10.6	36.6	15.6	37.0	0.3	100.0	3.9	22.4	13.4	60.1	0.2	100.0	1,364
Жогорку	10.7	27.4	10.5	51.5	0.0	100.0	2.4	13.3	7.7	76.5	0.0	100.0	2,198
Жетиштүү жашоонун квинтили													
Эң төмөнкү	3.6	41.6	17.8	37.0	0.1	100.0	3.1	30.6	14.2	52.1	0.0	100.0	1,459
Экинчи	3.3	40.1	16.6	39.8	0.1	100.0	2.8	29.2	15.7	52.2	0.0	100.0	1,473
Орто	4.6	39.5	12.6	43.3	0.0	100.0	3.8	27.4	13.9	54.9	0.1	100.0	1,538
Төртүнчү	7.4	29.4	11.1	51.9	0.2	100.0	3.1	13.2	8.3	75.2	0.2	100.0	1,667
Эң жогорку	14.8	20.1	4.8	60.4	0.0	100.0	1.6	4.3	1.9	92.2	0.1	100.0	2,071
Бардыгы	7.3	33.0	12.0	47.6	0.1	100.0	2.8	19.6	10.1	67.4	0.1	100.0	8,208

Эскертүү: Кашаадагы цифралар 25-49 такталбаган учурларга негизделгенин билдирет.

15.4.2-таблица. Активдерге ээлик кылуу: Эркектер
Негизги мүнөздөмөлөргө ылайык үйгө жана жерге ээ болуу боюнча 15-49 жаштагы эркектерди пайыздык бөлүштүрүү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Үйгө ээ болгондордун пайызы:			Үйгө ээ болгонд ордун пайызы	Бардыгы	Жерге ээ болгондордун пайызы:			Жерге ээ болгонд ордун пайызы	Өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	Эркектердин саны
	Жеке	Бирге	Жеке жана бирге			Жеке	Бирге	Жеке жана бирге				
Жаш курак												
15-19	2.5	16.0	5.8	75.7	100.0	2.8	13.9	5.1	78.2	0.0	100.0	432
20-24	7.0	22.1	3.7	67.2	100.0	5.6	20.2	1.8	72.5	0.0	100.0	404
25-29	27.1	34.2	4.6	34.1	100.0	15.5	27.9	5.5	51.2	0.0	100.0	409
30-34	37.5	37.9	6.3	18.4	100.0	17.5	28.9	5.7	47.9	0.0	100.0	305
35-39	46.9	34.8	6.7	11.6	100.0	27.2	28.5	5.2	38.7	0.4	100.0	292
40-44	58.2	25.3	7.7	8.7	100.0	39.3	21.4	4.5	34.2	0.5	100.0	297
45-49	61.4	27.4	5.1	6.0	100.0	38.7	20.4	4.3	36.3	0.3	100.0	275
Жашаган жеринин тиби												
Шаар	27.7	22.3	4.1	45.9	100.0	12.4	9.7	1.6	75.9	0.4	100.0	781
Айыл	32.2	30.1	6.3	31.3	100.0	21.8	28.8	5.9	43.4	0.1	100.0	1,632
Облусу												
Ысык-Көл	50.6	36.3	7.4	5.7	100.0	52.5	35.2	6.1	5.6	0.6	100.0	207
Жалал-Абад	5.0	54.1	12.2	28.6	100.0	3.3	46.0	8.2	42.0	0.6	100.0	402
Нарын	49.0	16.0	10.1	25.0	100.0	36.2	9.4	5.5	48.8	0.0	100.0	98
Баткен	16.4	44.5	26.0	13.1	100.0	15.6	41.9	25.1	17.4	0.0	100.0	186
Ош	35.7	10.7	0.0	53.6	100.0	26.4	12.3	0.2	61.0	0.0	100.0	526
Талас	31.8	64.5	0.3	3.4	100.0	30.0	65.8	0.4	3.8	0.0	100.0	126
Чүй	48.6	16.5	0.9	34.1	100.0	14.5	11.9	2.2	71.4	0.0	100.0	407
Бишкек шаары	22.6	17.7	2.0	57.8	100.0	4.8	1.3	0.3	93.6	0.0	100.0	383
Ош шаары	35.3	2.9	0.4	61.5	100.0	16.9	0.0	0.4	82.8	0.0	100.0	78
Билими												
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	100.0	*	*	*	*	*	100.0	7
Негизги жалпы	14.5	26.1	7.9	51.6	100.0	8.2	24.6	3.5	63.7	0.0	100.0	338
Толук орто	32.9	28.3	6.1	32.8	100.0	21.3	26.8	5.4	46.3	0.2	100.0	1,158
Башталгыч орто/кесиптик	37.1	30.4	4.9	27.6	100.0	24.2	18.7	4.2	52.5	0.4	100.0	388
Жогорку	32.1	24.7	3.4	39.7	100.0	16.1	14.8	3.3	65.8	0.0	100.0	522
Жетиштүү жашоонун квинтили												
Эң төмөнкү	31.3	29.5	5.3	33.9	100.0	28.4	27.3	5.2	39.2	0.0	100.0	502
Экинчи	27.3	33.3	7.0	32.5	100.0	21.3	34.3	6.8	37.6	0.0	100.0	496
Орто	33.5	33.5	8.6	24.4	100.0	19.3	32.3	7.3	40.6	0.5	100.0	451
Төртүнчү	36.8	24.3	4.4	34.5	100.0	16.4	16.7	3.2	63.7	0.0	100.0	449
Эң жогорку	26.1	17.9	2.8	53.1	100.0	8.8	3.5	0.6	86.9	0.2	100.0	515
Бардыгы	30.8	27.6	5.6	36.0	100.0	18.8	22.6	4.5	53.9	0.2	100.0	2,413

Эскертүү: * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

15.4 АЯЛДАРДЫН УКУКТАРЫНЫН ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮНҮН КЕҢЕЙҮҮСҮ

КР МДИ-2012 жүргүзүүдө аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын көрсөткүчтөрү жөнүндө аялдардан маалыматтар жыйналган. Негизинен, үй чарбачылыгынын чечимдерин кабыл алууга аялдардын жана эркектердин катуушусу тууралуу суроолор берилген. Мындай маалымат үй чарбачылыгынын ресурстарын сарптоону кантип көзөмөлдөшөрүн көрсөтөт, бул саламаттык жана демография маселелерин жүргүзүдөө түшүнүү үчүн маанилүү фактор болуп саналат. КР МДИ-2012 жүргүзүүдө никеси бар аялдардын өз алдынча чечимди кабыл алуу деңгээлин баалоо үчүн чечимдердин үч тибин кабыл алууга аялдардын катышуусу тууралуу маалыматтар жыйналды, алар: өзүнүн саламаттыгына байланыштуу чечимдер, чоң үй чарбачылыгына ээ болуу, ошондой эле үй-бүлө мүчөлөрүнүн же аялдарынын туугандарынын келүүсү жөнүндө чечимдер. Никеси бар эркектерге үй чарбачылыгына чоң сатып алууларды жана анын ден соолугуна байланыштуу маселерди көбүнчө ким чечет деген суроо узатышты.

15.5-таблица. Чечимдерди кабыл алууга катышуу

Ар түрдүү маселелер боюнча чечимдерди негизинен кабыл алган жак боюнча топтоо 15-49 жаштагы никеси бар эркетерди жана аялдарды пайыздык бөлүштүрүү, Кыргыз Республикасы, 2012

Чечим	Негизинен аялы	Күйөөсү жана аялы бирге	Негизинен күйөөсү	Кимдир бирөө	Башкалар	Өткөрүлүп жиберилген	Бардыгы	Саны
			Аялдар					
Жеке ден соолугу жөнүндө	31.2	59.0	4.3	1.2	3.9	0.3	100.0	5,256
Үй чарбачылыгына негизгилерди сатып алуулар тууралуу	8.5	75.4	6.3	4.0	5.6	0.3	100.0	5,256
Үй-бүлөнүн же аялынын туугандарынын баруусу	13.5	72.3	4.6	4.7	4.5	0.4	100.0	5,256
			Эркектер					
Жеке ден соолугу жөнүндө	21.3	48.7	28.2	0.8	0.6	0.4	100.0	1,443
Үй чарбачылыгына негизгилерди сатып алуулар тууралуу	17.7	60.8	16.5	1.1	3.4	0.5	100.0	1,443

Чечимдердин ар бир түрүн кабыл алган жактарды топтоо 15-49 жаштагы никеси бар эркектердин жана аялдардын пайыздык бөлүнүшү 15.5-таблица көрсөтүлөт. Эгерде аялдар боюнча натыйжалар каралса, анда өздөрүнүн күйөөлөрү менен биргеликте чечимдердин үч түрүнүн ар бирин кабыл алышарын көрсөтүштү. Өздөрүнүн саламаттыгы тууралуу чечимдерди негизинен өздөрү кабыл алуу мүмкүндүгү жогору, ал эми үй чарбачылыгына чоң сатуулар жөнүндө чечимдерди негизинен өздөрү кабыл алуу мүмкүндүгү эң төмөн (31 жана 9 пайыз). Аялдардын анча чоң эмес саны тигил же бул чечимдерди негизинен күйөөлөрү кабыл алышаарын көрсөтүштү (6 же андан аз пайызы).

Никеси бар эркектердин төрттөн биринен көбүрөөгү (28 пайыз) өздөрүнүн саламаттыгына байланыштуу чечимдерди негизинен өздөрү кабыл алышарын жана жарымына жакыны (49 пайыз) бул чечимдерди аялдары менен биргеликте кабыл алышарын 15.5-таблица көрсөтөт. Эркектердин 17 пайызы гана үй чарбачылыгына чоң сатуулар жөнүндө чечимдерди негизинен өздөрү кабыл алышарын, ал эми көпчүлүгү бул чечимдерди аялдары менен биргеликте кабыл алышарын көрсөтүштү (61 пайыз). Аялдарга караганда эркектер көбүнчө чечимдерди кабыл алууда жубайлары маанилүү ролду ойношорун маалымдашат; эркектердин 21 пайызында жана 18 пайызында өздөрүнүн саламаттыгына жана чоң сатып алууга тиешелүү чечимдер негизинен аялдары тарабынан кабыл алынат.

Аялдар кээ бир чечимдерди кабыл алууда укугу бар, бирок бардык чечимдерге эмес. Чечимдерди аялдар өз алдынча кабыл алуу деңгээлин жалпы баалоо үчүн аялдар өздөрү же күйөөлөрү менен бирге кабыл алган бир катар чечимдерди бириктирип коюга болот. Кабыл алууга аялдар катышкан чечимдердин жалпы саны аялдардын мүмкүнчүлүктөрүн жана укуктарын кеңейтүүгө оң байланышкан деп эсептелинет. Алар катышкан чечимдердин санына жараша никеси бар аялдарды пайыздык бөлүнүшү 15.1-графикте көрсөтүлөт. Никеси бар аялдардын бештен төртү үй чарбачылыгынын бардык үч чечимдерин кабыл алууга катышышат жана 6 пайызы гана кайсы чечим болбосун кабыл алууга катышышпайт.

15.1-график
Никеси бар аялдар катышкан чечимдердин саны,

Кыргыз Республикасы, 2012

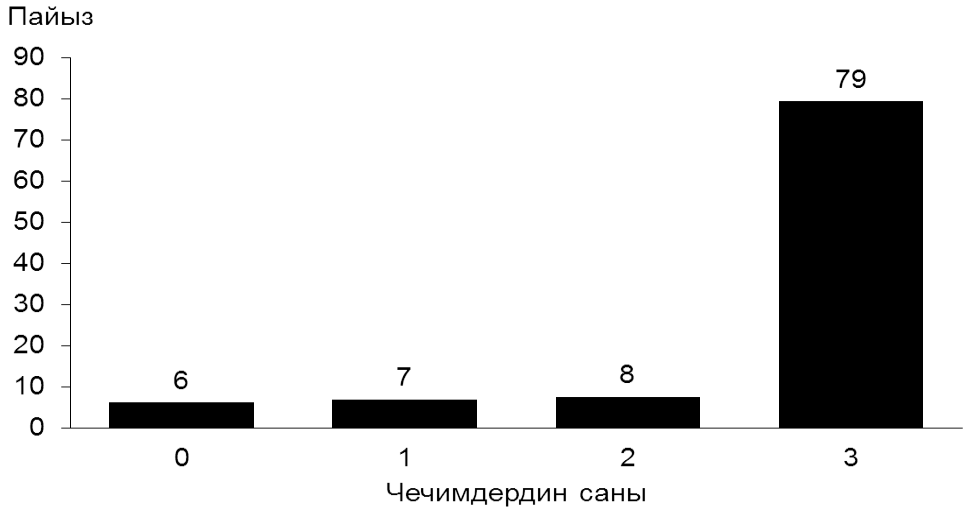

КР МДИ-2012

Негизги мүнөздөмөлөргө жараша никеси бар аялдардын чечимдерди кабыл алууга катышканы кандайча (өз алдынча же бирге) өзгөрөрүн 15.6.1-таблица көрсөтөт. Таблицада чечимдердин үч так тиби боюнча натыйжалар берилген, тагыраак айтканда, аялдардын саламаттыгы, үй чарбачылыгына чоң сатып алуулар, ошондой эле үй-бүлөнүн же аялынын туугандарына баруусу менен байланышкан чечимдер. Мындан тышкары, таблицага жыйынтыкталган эки көрсөткүч киргизилген: бардык үч чечимди кабыл алууга катышкан аялдардын үлүшү, ошондой эле үч чечимдин бирөөсүн да кабыл алууга катышпаган аялдардын үлүшү.

Никеси бар аялдардын ондон сегизинен көбүрөөгү күйөөлөрү менен бирге же өз алдынча айрым чечимдерди кабыл алууга катышышат. Никеси бар аялдардын жетимиш тогуз пайызы бардык үч чечимди кабыл алууга катышат жана 6 пайызы гана чечимдердин бирөөсүн да кабыл алууга катышпайт.

Бардык үч чечимди кабыл алууга катышкан аялдардын көрсөткүчү негизги мүнөздөмөлөргө жараша өзгөрүлөт. Чечимди кабыл алууга катышуунун көрсөткүчү жаш курак менен кыйшаюусуз көбөйөт. 15-19 жаштагы никеси бар аялдар чечимдин бардык үч түрү кабыл алууга азыраак катышышат. Жогоруда айтылгандай эле, акыркы 12 ай ичинде акчалай кирешелерди алып иштеп жаткан аялдарга же иштеп, бирок накталай киреше алышпаган аялдарга (89 пайыз) караганда иштебеген аялдарда бардык үч чечимди кабыл алууга катышуу мүмкүндүгү эң төмөн (75 пайыз). Бардык үч чечимди кабыл алууга катышкан никеси бар аялдардын үлүшү балдардын санынын көбөйүшүнүн чеги боюнча баласы жок аялдардын 57 пайызынан беш же андан көп баласы бар аялдардын 91 пайызына чейин өсөт. Шаарларда жашаган аялдар айылда жашаган аялдарга караганда чечимдердин бардык үч түрүн кабыл алууга активдүү катышышат (84 пайызга 77 пайыз).

15.6.1-таблица Негизги мүнөздөмөлөр боюнча чечимдерди кабыл алууга аялдардын катышуусу

Негизги мүнөздөмөлөр боюнча күйөөлөрү менен бирге же негизинен өзүлөрү аныкталган чечимди кабыл алган 15-49 жаштагы никеси бар аялдардын пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

	Аныкталган чечимдер					
Негизги мүнөздөмөлөр	Аялдын саламаттыгы	Үй чарбачылыгына негизгилерди сатып алуу	Үй-бүлөнүн же аялынын туугандарынын баруусу	Бардык үч чечим	Үч чечимдин бирөөсү дагы эмес	Аялдардын саны
Жаш курак						
15-19	70.1	54.9	57.6	47.7	24.3	158
20-24	79.5	66.8	70.1	59.5	13.1	896
25-29	88.1	78.2	81.9	73.7	8.1	1,061
30-34	91.5	88.2	88.1	83.0	5.6	867
35-39	95.9	92.4	93.6	88.8	1.7	801
40-44	95.5	92.8	94.9	89.3	1.8	758
45-49	97.8	95.8	96.6	93.6	0.8	716
Жумуштуулук (акыркы 12 ай ичинде)						
Иштеген эмес	87.4	79.8	82.3	74.8	8.1	3,600
Иштегн накталай иштеп табу үчүн	96.4	93.0	93.7	89.2	1.8	1,513
Иштеген, бирок накталай алган эмес	96.0	90.6	92.8	89.0	3.1	141
Тирүү балдардын саны						
0	78.3	65.7	66.8	57.3	16.3	444
1-2	88.5	80.5	83.4	75.6	6.9	2,243
3-4	93.1	88.8	90.0	84.9	4.5	2,037
5+	96.3	94.5	95.8	91.3	1.2	532
Жашаган жеринин тиби						
Шаар	93.8	87.9	91.9	84.4	3.0	1,684
Айыл	88.5	82.0	83.0	76.9	7.6	3,572
Облусу						
Ысык-Көл	95.2	93.5	93.3	89.1	2.1	468
Жалал-Абад	93.6	77.4	73.0	70.0	5.1	942
Нарын	98.6	95.9	92.1	89.4	0.9	209
Баткен	83.6	72.7	81.9	66.1	5.0	444
Ош	73.5	69.4	74.8	65.8	20.8	1,049
Талас	97.9	94.4	95.4	92.2	1.0	272
Чүй	96.9	96.1	94.1	91.0	1.2	937
Бишкек шаары	96.5	91.4	99.2	90.3	0.2	750
Ош шаары	91.6	80.0	87.7	75.0	4.7	184
Билими						
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	17
Негизги жалпы	77.7	65.7	67.5	59.0	17.3	470
Толук орто	88.3	81.6	84.1	77.1	7.5	2,442
Башталгыч орто/кесиптик	95.0	91.2	92.8	87.8	2.3	967
Жогорку	94.9	89.5	90.8	84.6	2.3	1,360
Жетиштүү жашоонун квинтили						
Эң төмөнкү	89.3	82.3	84.1	77.8	7.1	1,016
Экинчи	89.4	82.2	82.7	77.0	7.2	1,044
Орто	86.8	78.8	79.3	72.5	8.7	1,081
Төртүнчү	90.1	86.6	88.1	82.7	6.5	1,110
Эң жогорку	95.8	89.6	95.4	86.7	1.1	1,004
Бардыгы	90.2	83.9	85.8	79.3	6.2	5,256

Эскертүү: График жумуштуулук статусу жөнүндө маалыматы жок эки гана аялды камтыйт. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

Административдик облустар боюнча чечимдерди кабыл алуу процессине катышкан аялдардын көрсөткүчү Баткен жана Ош облустарында эң төмөн (66 пайыз) жана Талас облусунда эң жогору (92 пайыз). Чечимдердин үч түрүнүн каалаганын кабыл алууга катышкан никеси бар аялдардын эң жогорку пайызы Ош облусунда катталды (21 пайыз).

Аялдардын билиминин деңгээли боюнча көрсөткүчтөр жалпысынан үй чарбачылыгынын чечимдерин кабыл алууга катышуусу оң байланышка ээ. Чечимдердин бардык үч түрүн кабыл алууга катышкан аялдардын үлүшү жалпы базалык билими бар аялдардын 59 пайызынан кесиптик билими бар аялдардын 88 пайызына чейин көбөйөт жана жогорку билими бар аялдардын 85 пайызына чейин азайат. Чечимдердин бардык үч түрүн кабыл алууга катышкан аялдардын үлүшү

жетиштүү жашоонун төмөн квинтилиндеги аялдардын 78 пайызынан жетиштүү жашоонун эң жогорку квинтилиндеги аялдардын 87 пайызына чейин көбөйөт.

Негизги мүнөздөмөлөр боюнча эркектердин чечимдерди кабыл алуудагы ролунун айырмачылыктары 15.6.2-таблицада көрсөтүлөт. Эркектердин жетимиш жети пайызы өзүнүн ден соолугуна тиешелүү чечимдерди жеке же биргеликте кабыл алышат жана 77 пайызы чоң үй чарбачылыгына ээ болууга тиешелүү чечимдерди кабыл алууга катышышат. Никеси бар эркектердин үчтөн экисине жакыны (66 пайыз) чечимдердин эки түрүнө тең катышышат, ал эми 12 пайызы үй чарбачылыгы боюнча бул чечимдердин кайсынысы болбосун катышууга укугу жок экенин көрсөтүштү.

Көрсөтүлгөн чечимдин экөөсүнө тең катышкан эркектердин үлүшү жаш курагына жараша өзгөрүлөт; бул үлүш 20-29 жаштагы эркектерде эң төмөн (63 пайыз) жана 35-39 жаштагы эркектерде эң жогору (72 пайыз) болот. Иштеген бирок накталай албаган (58 пайыз) же акыркы 12 ай ичинде иштебеген (49 пайыз) эркектерге караганда накталай иштеп тапкан эркектер (67 пайыз) чечимдин экөөсүнө тең активдүү катышышат. Шаарга караганда айылда жашаган эркектердин чечимдин экөөсүнө тең катышуу мүмкүндүгү төмөн. Региондор боюнча чечимдин экөөсүнө тең катышкан никеси бар эркектердин үлүшүндө чоң айырмалар бар. Бул көрсөткүч Баткен облусунда эң төмөн (21 пайыз) жана Бишкекте эң жогору (98 пайыз) болуп саналат. Кесиптик билими бар жана жетиштүү жашоонун эң жогорку квинтилине кирген эркектер башка эркектерге караганда чечимдин эки түрүнө тең активдүү катышышат.

15.6.2-таблица. Негизги мүнөздөмөлөр боюнча чечимдерди кабыл алууга эркектердин катышуусу

Негизги мүнөздөмөлөр боюнча күйөөлөрү менен бирге же негизинен өзүлөрү аныкталган чечимди кабыл алган 15-49 жаштагы никеси бар эркектердин пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

	Аныкталган чечимде				
Негизги мүнөздөмөлөр	Эркектин саламаттыгы	Үй чарбачылыгына негизгилерди сатып алуу	Эки чечим тең	Эки чечимдин биреосу да эмес	Эркектердин саны
Жаш курак					
15-19	*	*	*	*	2
20-24	77.3	65.9	63.3	20.1	96
25-29	74.1	72.2	62.9	16.6	276
30-34	76.6	75.9	64.5	12.1	265
35-39	79.5	86.4	72.1	6.2	267
40-44	75.8	80.0	64.9	9.1	273
45-49	79.2	76.4	66.0	10.4	263
Жумуштуулук (акыркы 12 ай ичинде)					
Иштеген эмес	66.5	60.1	49.4	22.8	52
Иштегн накталай иштеп табу үчүн	78.6	79.1	67.2	9.5	1,282
Иштеген, бирок накталай алган эмес	63.6	62.5	57.8	31.7	107
Тирүү балдардын саны					
0	67.0	69.3	60.2	23.9	112
1-2	78.6	75.3	66.4	12.5	620
3-4	78.9	79.3	66.8	8.6	579
5+	68.9	84.6	63.6	10.1	131
Жашаган жеринин тиби					
Шаар	83.3	82.5	76.5	10.7	460
Айыл	74.0	74.8	60.8	12.0	983
Облусу					
Ысык-Көл	96.5	96.2	94.1	1.4	133
Жалал-Абад	86.7	87.2	82.4	8.5	250
Нарын	65.5	95.2	61.9	1.3	64
Баткен	34.4	30.7	20.9	55.9	114
Ош	56.3	78.4	49.1	14.4	287
Талас	96.1	95.7	94.4	2.6	84
Чүй	75.4	44.9	33.2	12.9	239
Бишкек шаары	98.3	99.4	98.3	0.6	226
Ош шаары	86.5	77.8	73.3	9.0	45

уландысы

15.6.2-таблицанын уландысы					
Билими					
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	4
Негизги жалпы	72.7	77.2	65.3	15.4	118
Толук орто	73.4	76.4	62.5	12.8	746
Башталгыч орто/кесиптик	81.3	80.2	71.6	10.1	264
Жогорку	83.1	76.6	68.6	8.9	312
Жетиштүү жашоонун квинтили					
Эң төмөнкү	73.1	79.1	63.1	10.9	287
Экинчи	74.7	78.5	65.0	11.8	287
Орто	73.9	72.4	59.0	12.7	294
Төртүнчү	74.0	70.1	60.4	16.3	282
Эң жогорку	88.7	85.9	81.3	6.7	293
Бардыгы	76.9	77.3	65.8	11.6	1,443

Эскертүү: График жумуштуулук статусу жөнүндө маалыматы жок эки гана эркекти камтыйт. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

15.5 АЯЛДАРГА КАРАТА КҮЧ КОЛДОНУУГА МАМИЛЕ

Бүткүл дүйнөдө аялдарга карата зомбулуктун эң эле таралган формасынын бири болуп күйөөсү же өнөктөшү тарабынан аялдарга ырайымсыз мамиле кылуу саналат (Heiseetal., 1999). 14-бөлүмдөгү натыйжалар көрсөткөндөй Кыргызстан бул мамиледе акыркысы болуп саналбайт жана жубайлык зомбулукка коомдун түшүнүү мамилеси көйгөйлөрдү чечүүдө маанилүү ролду ойнойт. КР МДИ-2012ни жүргүзүүдө аялдарды сабоого карата эркектердин жана аялдардын мамилеси тууралуу маалыматтар алынган. Респонденттерден төмөнкү учурлардын ар биринде өзүнүн аялына күч колдонууга күйөөсүнүн укугу барбы деген суроолорго алардын оюн сурашты: эгерде тамак күйүп кетсе, ал менен кайым айтышса, эгерде ал күйөөсүнө айтпастан башка жактарга кетсе, эгерде балдарына карабаса жана күйөөсү менен жыныстык катнашка барбай жатса.

Беш себептин бирөөсү боюнча аялына күч колдонууга күйөөсүнүн укугу бар деген менен макул болгон 15-49 жаштагы бардык аялдардын үлүшүн жана көрсөтүлгөн себептердин бирөөсү боюнча аялына күч колдонуу туура дегенге макул болгондордун үлүшү 15.7.1-таблицада көрсөтүлөт. Аялга күч колдонууга карата аялдардын мамилеси аялдын статусун түшүнүүсүн баалоо үчүн негиз сапатында каралат. Аялына күч колдонууну туура деген аялдар, зомбулук жолу менен болсо да анын жүрүм-турумун көзөмөлдөөгө күйөөсүнүн укугун аялдар жалпысынан моюнга алышаарын көрсөтөт. Мындай мамиле аялдар жана анын балдары үчүн медициналык тейлөөгө келип түшүү барьери болуп калышы мүмкүн, контрацепцияны пайдалануу карата анын мамилесине таасир этет жана анын жалпы аман-эсендигине таасир этет.

15.7.1-таблица. Аялдарга күч колдонууга карата мамиле: аялдар

Негизги мүнөздөмөлөр боюнча аныкталган себептер менен күйөөсү аялын уруп же сабай алат деген менен макул болгон 15-49 жаштагы бардык аялдардын үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Күйөөсү аялын уруп же сабай алат, эгерде ал/же анда:					Көрсөтүлгөн себептердин бирөөсү менен эң эле чегинде макул болгондордун үлүшү	Саны
	Тамак күйүп кетсе	Күйөөсү менен айтышса	Күйөөсүнө айтпастан кетип калса	Балдарга карабаса	Ал менен жыныстык катнашка баруудан баш тартса		
Жаш курагы							
15-19	4.0	12.6	15.5	18.8	3.3	24.6	1,637
20-24	4.7	14.7	21.1	25.1	5.8	31.5	1,527
25-29	7.9	20.2	25.7	30.2	9.5	38.9	1,265
30-34	7.3	17.5	26.6	27.7	9.4	36.8	1,028
35-39	6.8	20.0	27.9	30.5	8.9	41.4	915
40-44	6.5	16.6	25.1	24.4	7.1	33.0	928
45-49	8.7	18.9	25.7	26.4	10.4	36.0	908
Жумуштуулук (акыркы 12 ай ичинде)							
Иштеген эмес	7.0	18.5	25.7	27.6	8.0	36.5	5,658
Иштегн накталай иштеп табу үчүн	4.5	12.4	16.6	20.3	5.7	26.3	2,346
Иштеген, бирок накталай алган эмес	6.4	17.9	26.5	31.1	6.3	40.9	201
Тирүү балдардын саны							
0	3.6	10.9	14.1	17.6	3.5	22.9	2,780
1-2	5.9	17.0	22.6	26.0	7.6	33.5	2,683
3-4	8.7	22.0	32.4	33.2	10.7	44.4	2,183
5+	11.6	24.3	34.4	33.9	11.8	46.3	562
Үй-бүлөлүк абалы							
Никеде такыр турган эмес	2.4	9.4	11.9	15.6	2.2	20.5	2,245
Никеси бар же чогуу жашайт	8.1	20.5	28.9	31.0	9.6	40.7	5,256
Ажырашкан/бөлөк жашайт/жесир	5.1	11.9	15.8	17.2	6.8	23.8	707
Жашаган жеринин тиби							
Шаар	3.5	9.8	12.9	16.9	3.9	22.1	3,070
Айыл	7.9	20.9	29.2	30.8	9.4	40.7	5,138
Облусу							
Ысык-Көл	5.9	17.5	22.1	30.3	12.8	39.9	650
Жалал-Абад	3.9	12.4	35.3	31.7	3.8	43.2	1,332
Нарын	6.9	27.6	31.1	28.4	10.5	52.2	281
Баткен	16.9	48.8	54.4	33.7	22.7	71.4	616
Ош	12.1	24.1	26.5	34.5	9.5	36.7	1,627
Талас	8.8	18.3	22.7	31.0	7.5	38.4	360
Чүй	2.4	9.8	13.0	17.7	5.6	21.9	1,465
Бишкек шаары	1.1	3.3	4.6	9.6	0.3	10.4	1,566
Ош шаары	7.1	21.0	27.2	36.0	8.6	40.5	311
Билими							
Билими жок/ башталгыч	(4.2)	(18.5)	(29.6)	(38.5)	(4.2)	(49.3)	39
Негизги жалпы	6.9	17.3	25.6	27.3	7.7	33.2	1,139
Толук орто	8.3	21.6	29.9	31.6	9.4	42.0	3,468
Башталгыч орто/кесиптик	5.8	15.0	20.7	24.1	7.0	32.7	1,364
Жогорку	3.1	9.8	12.4	15.9	4.1	21.2	2,198
Жетиштүү жашоонун квинтили							
Эң төмөнкү	7.0	18.2	24.3	31.6	9.8	38.5	1,459
Экинчи	8.0	23.2	33.4	33.8	8.8	45.7	1,473
Орто	9.0	24.4	33.4	30.3	9.9	42.9	1,538
Төртүнчү	6.8	15.6	21.1	23.1	7.9	31.6	1,667
Эң жогорку	2.1	6.4	8.9	14.1	2.0	16.6	2,071
Бардыгы	6.3	16.8	23.1	25.6	7.3	33.7	8,208

Эскертүү: График жумуштуулук статусу жөнүндө маалыматы жок үч гана аялды камтыйт. Кашаадагы маалыматтар 25-49 такталбаган учурларга негизделген.

Көрсөтүлгөн себептердин бирөөсү боюнча аялына күч колдонууга күйөөсүнүн укугу бар дегенге аялдардын үчтөн бири макул болушат. Кыргыз Республикасындагы аялдардын ичинде аялдарга күч колдонуу себептеринин эң эле кеңири таралгандары болуп төмөндөгүлөр саналышат:

балдарды кароосуз калтыруу (26 пайыз), күйөөсүнө айтпастан башка жактарга кетип калуу (23 пайыз), күйөөсү менен кайым айтышуу (17 пайыз). Эгерде күйөөсү менен жыныстык катнашка баруудан баш тартып жатса (7 пайыз) жана тамак күйүп кетсе (6 пайыз) аялына күч колдоно алат дегенге аялдардын 10 пайыздан азыраагы гана макул болушат.

Аялын сабоонун себептеринин бири эң эле чеги боюнча актануунун көрсөткүчү болуп саналат 15-19 жаштагы аялдарда эң төмөн (25 пайыз) жана улуураак курактагы аялдарда 32 пайыздан 41 пайызга чейинки чекте айырмаланат. Себептердин бирөөсү боюнча аялдарга күч колдонууну туура деп эсепөө мүмкүндүгү көп балалуу аялдарда жогору. Иштеген жана иштеп табуусун накталай алган аялдар аялдарга күч колдонуу себептеринин бирөөсү менен баарынан азыраак макул болушат. Аялына күч колдонуу себептеринин бирин туура деп табуу көрсөткүчү никеси бар аялдар менен салыштырмалуу никеде такыр турбаган аялдарда жана ажырашып кеткен, өзүнчө жашаган же жесир аялдарда төмөн. Айылда жашаган аялдарга караганда шаарда жашаган аялдар аялдар күч колдонуу себептери менен азыраак макул болушат. Региондор боюнча маалыматтарды кароодо Бишкекте жана Чүй облусунда жашаган аялдар себептердин бирөөсү боюнча аялына күч колдонууну аз даражада туура деп табууларын көрүүгө болот. Аялына күч колдонууда көрсөтүлгөн себептердин бири менен макул болгон аялдардын үлүшү жетиштүү жашоонун квинтили жана билим деңгээлинин өсүшү менен төмөндөйт.

Ошентсе да, аялына күч колдонууну туура көрүү көрсөткүчү Кыргыз Республикасында басымдуулук кылат, аялын сабоого карата аялдардын мамилеси өзгөрөөрү жөнүндө маалымат бар. КР МДИ-2012нин жана МИКИ-2006нин натыйжаларын салыштыруу жалпысынан, аталып кеткен себептердин бири боюнча аялына күч колдонуу туура деп эсептеген аялдардын үлүшү 2006-жылга (38 пайыз) салыштырмалуу 2012-жылы (34 пайыз) төмөн экенин көрсөтөт (Улутстатком, 2007).

Аялына күч колдонууга карата эркектердин мамилеси 15.7.2-таблицада көрсөтүлөт. Эркетердин кырк беш пайызы эгерде ал балдарды карабаса, 36 пайызы – күйөөсүнө айтпай башка жакка кетип калса, 24 пайызы – эгерде аял айтышса, 6 пайызы – күйөөсү менен жыныстык катнашка баруудан баш тартып жатса жана 5 пайыздан азыраагы – эгерде тамагы күйүп кетсе, аялына күч колдонуу туура деп көрсөтүштү. Жалпысынан аз эле дегенде беш себептин бирөөсү боюнча аялына күч колдонууну аялдарга караганда эркектердин көбүрөөгү туура көрүшөт (34 пайызга 50 пайыз). Аялдардын жана эркектердин аялына күч колдонууну туура деп табуу көрсөткүчтөрүнүн ортосундагы айырма аялдар балдарын карабаган себептер боюнча эң жогору (45 жана 26 пайыз). Күйөөсү менен жыныстык катнашка баруудан баш тарткан себеп боюнча аялына күч колдонууну туура деп табуу көрсөткүчү аялдарга караганда эркектерде төмөн (6 жана 7 пайыз).

Аялына аталган себептердин бири боюнча күч колдонууну туура деп табуу көрсөткүчү 15-19 жана 45-49 жаштагы эркектерде төмөн (эки учур 40 пайыздан), ал эми калган жаш курактык топто бул көрсөткүч жаш куракка жараша бир аз өзгөрөт (51-56 пайыз). Көп баласы бар эркектерге (41-50 пайыз) же баласы жок эркектерге (41-50 пайыз) караганда бир же эки баласы бар эркектер (54 пайыз) аялдарга күч колдонууну туура деп табуу учурлары бар деп эсептешет. Аялына себептердин бири боюнча күч колдонууну туура көрүүнүн көрсөткүчү никеде турган же такыр никеде турбаган эркектер (50 пайыз) менен салыштырмалуу ажырашып кеткен, өзүнчө жашаган же жесир болуп калган (62 пайыз) эркектерде эң жогору. Иштебеген же иштеп жана накталай киреше алган эркектерге (45 жана 54 пайыз) караганда иштеп, бирок накталай түрдө киреше албаган эркектер (28 пайыз) аялдарга күч колдонууну туура деп табуу пайызы азыраак кездешет. Көрсөтүлгөн себептер боюнча аялына күч колдонууну туура деп табуу көрсөткүчү Баткен облусунда жашаган эркектерде (11 пайыз) эң эле төмөн, ал эми Чүй облусунда жашаган эркектерде (87 пайыз) эң эле жогору. Көрсөтүлгөн себептер боюнча макул болуу көбүнчө азыраак билими бар жана жакыр эркектерде эң төмөн болуп саналат.

15.7.2-таблица Аялдарга күч колдонууга карата мамиле: Эркектер

Негизги мүнөздөмөлөр боюнча аныкталган себептер менен күйөөсү аялын уруп же сабай алат деген менен макул болгон 15-49 жаштагы бардык эркектердин пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Негизги мүнөздөмөлөр	Күйөөсү аялын уруп же сабай алат, эгерде ал/же анда:					Көрсөтүлгөн себептердин бирөөсү менен эң эле чегинде макул болгондордун үлүшү	Саны
	Тамак күйүп кетсе	Күйөөсү менен айтышса	Күйөөсүнө айтпастан кетип калса	Балдарга карабаса	Ал менен жыныстык катнашка баруудан баш тартса		
Жаш курак							
15-19	8.0	14.8	26.5	35.0	7.6	39.5	432
20-24	5.4	22.7	35.2	49.9	6.4	55.9	404
25-29	4.3	26.2	43.3	50.1	4.5	56.2	409
30-34	4.4	30.1	42.4	49.5	7.0	56.2	305
35-39	2.7	29.1	42.2	49.5	4.5	53.2	292
40-44	4.8	27.0	34.1	43.3	6.3	51.2	297
45-49	3.5	18.3	28.8	36.1	2.5	40.1	275
Жумуштуулук (акыркы 12 ай ичинде)							
Иштеген эмес	8.7	19.9	29.1	40.5	8.3	45.0	530
Иштегн накталай иштеп табу үчүн	4.2	25.4	39.4	48.4	4.9	54.1	1,719
Иштеген, бирок накталай алган эмес	0.6	16.3	20.2	19.9	5.1	28.3	161
Тирүү балдардын саны							
0	7.6	21.0	33.9	45.0	7.3	49.3	1,007
1-2	3.0	25.5	39.3	47.6	3.3	54.1	682
3-4	2.4	26.5	37.1	43.6	5.3	50.0	590
5+	5.9	21.2	28.1	33.5	6.6	41.2	134
Үй-бүлөлүк абалы							
Никеде такыр турган эмес	7.6	19.7	33.9	45.5	7.7	49.9	875
Никеси бар же чогуу жашайт	2.6	25.1	36.2	43.6	4.1	49.9	1,443
Ажырашкан/бөлөк жашайт/жесир	14.3	37.7	49.0	57.0	9.6	62.1	95
Жашаган жеринин тиби							
Шаар	5.3	26.3	33.4	41.2	6.3	48.0	781
Айыл	4.7	22.4	37.1	46.5	5.3	51.5	1,632
Облусу							
Ысык-Көл	0.8	20.6	14.0	8.9	3.6	26.0	207
Жалал-Абад	3.4	20.6	40.0	39.9	3.5	42.3	402
Нарын	3.3	17.9	57.1	59.7	10.1	64.6	98
Баткен	0.8	3.2	4.5	4.6	6.5	11.4	186
Ош	9.3	13.2	30.0	50.2	5.1	54.2	526
Талас	1.2	19.0	22.8	27.7	4.0	33.2	126
Чүй	5.1	45.9	72.2	85.5	6.2	87.1	407
Бишкек шаары	2.2	20.5	25.0	36.8	1.0	42.1	383
Ош шаары	24.1	80.8	45.9	59.6	41.4	82.7	78
Билими							
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	7
Негизги жалпы	5.5	25.2	30.0	39.3	7.4	45.4	338
Толук орто	6.0	22.3	38.8	46.1	5.8	51.4	1,158
Башталгыч орто/кесиптик	4.1	26.8	37.0	47.1	6.5	53.3	388
Жогорку	2.5	23.1	32.3	43.7	3.5	49.2	522
Жетиштүү жашоонун квинтили							
Эң төмөнкү	5.1	17.8	29.8	39.6	5.3	45.3	502
Экинчи	5.6	18.9	35.2	42.0	5.2	47.5	496
Орто	2.1	23.9	39.7	47.7	4.2	51.2	451
Төртүнчү	6.5	28.4	43.7	51.3	7.2	58.5	449
Эң жогорку	5.2	29.5	32.3	44.2	6.3	50.3	515
Бардыгы	4.9	23.6	35.9	44.8	5.7	50.4	2,413

Эскертүү: График жумуштуулук статусу жөнүндө маалыматы жок үч гана эркекти камтыйт. * белгиси маалыматтар 25тен кем эмес такталбаган учурга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

15.6 АЯЛДАРДЫН УКУКТАРЫНЫН ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮНҮН КЕҢЕЙҮҮ ИНДИКАТОРЛОРУ

Аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейиши саламаттык жана демография боюнча көрсөткүчтөргө таасир этет, анын ичинде эненин саламаттыгын сактоо жана үй-бүлөнү пландоо боюнча тейлөөлөрдү аялдардын пайдалануусунун көрсөткүчүнө таасир этет. Аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсүнө жараша саламаттык жана

демография боюнча аныкталган көрсөткүчтөр кантип өзгөрөөрүн билүү үчүн үй чарбачылыгынын чечимдерин кабыл алуу процессине аялдардын катышуусу жана аялына күч колдонууга карата аялдардын мамилесине тийешелүү маалыматтар өз-өзүнчө индексте берилди.

Биринчи индекс күйөөлөрү менен биргеликте же өз алдынча аялдардын катышуусу менен кабыл алынган чечимдердин саны (0 дон 3кө чейин) (чечимдердин тизмегин кароо үчүн 15.6.1-таблицаны караңыз). Бул көрсөткүч жеке жашоосуна таасир эткен чечимдерди кабыл алуу аркылуу ишке ашыра ала турган көзөмөлдүн даражасын чагылдырат жана бул индекс аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсү менен байланыштуу (башкача айтканда, чечимдердин саны канчалык көп болсо, мүмкүнчүлүктөрдүн жана укуктардын кеңейүүсү ошончолук көп болот).

Экинчи индекс – күйөөлөрү аялдарына кол көтөрүүгө болот деп ойлогон аялдардын себептердин саны боюнча алынган (0 дөн 5ке чейин), (чечимдердин тизмегин кароо үчүн 15.7.1-таблицаны караңыз). Бул индекс, аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсү менен өз ара терс байланышкан, башкача айтканда, салыштырмалуу төмөнкү балл өзүлөрүнүн укуктарын көбүрөөк билгендигин, өзүн салыштырмалуу жогору балагандыгын жана аялдардын абалынын салыштырмалуу жогору болгондугун чагылдыруу катары бааланат.

15.8-таблицада кабыл алууга аял катышкан чечимдердин саны жана аялына кол көтөрүү туура деп табуу боюнча себептердин саны - эки негизги индекс бири-бири менен байланыштуу экени көрсөтүлөт. Жалпысынан үй чарбачылыгынын чечимдерин кабыл алууга катышкан аялдар көбүнчө гендердик-эгалитардык көз карашка ээ жана аялга кол көтөрүүнү туура көрүшпөйт. Бул мамиле тилкелик болуп эсептелинбесе да, күткөн жыйынтыктарды кабыл алууга аял катышкан чечимдердин саны жана аялдарга күч колдонууну туура көрүшпөгөндөрдүн үлүшүнүн катышы адатта туура келбейт. 15.8-таблица чечимдердин бардык үч түрүн кабыл алууга катышкан аялдардын 62 пайызы менен салыштырмалуу үй чарбачылыгынын чечимдерин кабыл алууда бирөөсүнө да катышпаган аялдардын 51 пайызы күйөөсү аялына кол көтөрө алат деп көрсөтүлгөн бардык себептер менен макул эместиги көрсөтүлөт. Жогоруда айтылгандай эле, үй чарбачылыгынын чечимдерин кабыл алууга катышкан аялдардын көрсөткүчү аялына кол көтөрүүнүн көбөйүшүнө жараша төмөндөйт, аялдарга кол котөрүү себептеринин бири менен дагы макул болбогон аялдардын 83 пайызынан бардык беш себептери менен макул болгон аялдардын 64 пайызына чейин төмөндөйт.

15.8-таблица Аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынынын кеңейүү индикаторлору

Аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынынын кеңейүүсүнүн индикаторунун ар биринин мааниси боюнча аялын сабоону актаган, бардык беш себептер менен макул болбогондордун үлүшү жана бардык чечимдерди кабыл алууга катышкан 15-49 жаштагы никеси бар аялдардын пайызы, Кыргыз Республикасы, 2012

Мүмкүнчүлүктөрдүн жана укуктардын кеңейүүсүнүн индикатору	Бардык чечимдерди кабыл алууга катышкандардын пайызы	Аялын сабоону актагандын бардык себептери менен макул болбогондурдун пайызы	Аялдардын саны
Аял катышкан кабыл алынган чечимдердин саны [1]			
0	к/б	51.2	323
1-2	к/б	46.4	766
3	к/б	62.3	4,167
Аялын сабоону актаган себетердин саны [2]			
0	83.3	к/б	3,117
1-2	76.9	к/б	1,313
3-4	69.6	к/б	580
5	63.9	к/б	245

к/б = колдонууга болбойт
[1] 15.6.1-таблицаны караңыз.
[2]15.7.1-таблицаны караңыз.

15.7 КОНТРАЦЕПЦИЯНЫ УЧУРДА КОЛДОНУУ ЖАНА АЯЛДАРДЫН УКУКТАРЫНЫН ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮНҮН КЕҢЕЙҮҮСҮ

Аялдардын өздөрү тандаган контрацепция ыкмасын жана бала төрөөсүн көзөмөлдөө жөндөмү жана каалоосу үй чарбачылыгындагы статусунан, өзүн баалоо деңгээлинен жана жеке мүмкүнчүлүктөрүн жана укуктарын сезүүсүнөн көз каранды болушу мүмкүн. Өзүнүн жашоосундагы башка аспекттерди көзөмөлдөй албасын сезген аялдарда бала төрөөнү кабыл алып жана ишке ашыра алам деп ойлонуу мүмкүндүгү төмөн. Ал контрацепция ыкмасын тандай алат жана муну башкалардан жашыра алат. 15.9-таблица аялдардын мүмкүнчүлүктөрүн жана укуктарынын кеңейүүсүнүн эки индексине ылайык азыркы контрацепция ыкмасы боюнча 15-49 жаштагы никеси бар аялдарды пайыздык бөлүнүшүн көрсөтөт.

15.9-таблица. Аялдардын укутарына жана мүмкүнчүлүктөрүнө жараша азыркы учурда контрацепция колдонуу

15-49 жаштагы никеси бар аялдардын контрацепциянын азыркы учурда колдонгондугу боюнча аялдардын статустарынын айрым индикаторлоруна ылайык пайыздык бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Укуктарды жана мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүү индикатору	Ыкманын бир түрү	Заманбап ыкмалардын бир түрү	Заманбап ыкмалар: Аялдар стерилизациясы	Заманбап ыкмалар: Аялдардын убактылуу заманбап ыкмалары[1]	Заманбап ыкмалар: Эркектердин презервативдери	Салттык ыкманын бир түрү	Азыркы учурда колдонбойт	Бардыгы	Аялдардын саны
Аялдар катышып кабыл алынган чечимдердин саны[1]									
0	20.6	19.4	0.9	12.8	5.7	1.2	79.4	100.0	323
1-2	28.7	26.3	1.4	18.9	6.0	2.4	71.3	100.0	766
3	38.9	36.1	1.7	26.3	8.1	2.8	61.1	100.0	4,167
Аялын урганын актаган себептердин саны[2]									
0	35.8	32.9	1.5	23.2	8.2	2.8	64.2	100.0	3,117
1-2	39.0	36.4	1.6	27.4	7.4	2.6	61.0	100.0	1,313
3-4	34.0	31.9	1.8	24.2	5.9	2.1	66.0	100.0	580
5	33.6	32.2	1.7	24.8	5.6	1.4	66.4	100.0	245
Бардыгы	36.3	33.7	1.6	24.4	7.7	2.6	63.7	100.0	5,256

Эскертүү: Эгр бир ыкмадан көп колдонсо, бул таблицада эң натыйжалуурак ыкма эсептелинет.
[1] Таблеткалар, ЖИС, инъекциялар, имплантар, аялдар презервативдери, диафрагмалар, көбүк/желе жана лактациялык аменорея ыкмасы.
[2]15.6.1-таблицаны караңыз.
[3]15.7.1-таблицаны караңыз..

Контрацептиваларды пайдалануу көрсөткүчү үй чарбачылыгынын чечимдерин кабыл алууга аялдардын катышуусу менен байланыштуу, бирок аялына кол көтөрүү себептерине аялдардын макул болуусу боюнча бир аз эле айырмаланат. Негизинен, каалаган ыкманы жана каалаган заманбап ыкманы пайдалануунун көрсөткүчүн кабыл алууда аялдар катышкан чечимдердин санынын көбөйүшү менен кыйшайуусуз өсөт. Мисалы, үй чарбачылыгынын каалаган чечимдерин кабыл алууга катышпаган никеси бар аялдардын 19 пайызы гана чечимдердин бардык үч түрүн кабыл алууга катышкан аялдардын 36 пайызы менен салыштырмалуу контрацепциянын заманбап ыкмасын пайдаланышат.

15.8 ҮЙ-БҮЛӨНҮН ИДЕАЛДУУ КӨЛӨМҮ ЖАНА АЯЛДАРДЫН УКУКТАРЫНЫН ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮНҮН КЕҢЕЙҮҮСҮ МЕНЕН БАЙЛАНЫШКАН КАНААТТАНДЫРЫЛБАГАН МУКТАЖДЫКТАР

Натыйжалуу чечимдерди кабыл алууда аялдардын жөндөмү үй-бүлөдөгү балдардын саны боюнча өздөрүнүн максаттарын иштетүү жана бала төрөө чөйрөсүн туура көрүү үчүн маанилүү. Негизинен, мүмкүнчүлүктөрү жана укуктары кеңирирээк аялдар аз балалуу болууну каалашары божомолдонот жана бала төрөөгө, үй-бүлөнү пландоого тиешелүү чечимдерди натыйжалуурак талкуулашат. Ошентип, контрацепциядагы аялдардын канааттандырылбаган муктаждыгын чагылдырган балдардын идеалдуу саны жана үй-бүлөнү пландоодо канааттандырылбаган

муктаждык - экөө тең мүмкүнчүлүктөрү жана укуктары кененирээк болгон аялдарда төмөн болууга тийиш.

15.10-таблица аялдар үчүн балдардын идеалдуу саны жана алардын үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктары аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсүнүн эки көрсөткүчү боюнча айырмаланарын көрсөтөт. Балдардын орточо идеалдуу саны эки индикаторлордун бирөөсүнө дагы байланыштуу эмес. Ал аялдардын катышуусу менен кабыл алынган чечимдердин саны боюнча дээрлик бирдей жана себептердин бешөөсүнүн каалаганы боюнча аялына кол көтөрүү туура деп ойлогон аялдарда төмөн.

15.10-таблица. Аялдардын укутарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейишине жараша балдардын идеалдуу саны жана үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктар

15-49 жаштагы аялдар үчүн балдарынын орточо идеалдуу саны, үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктары бар 15-49 жаштагы аялдардын укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейишинин индикатору боюнча үлүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Укуктарды жана мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүү индикатору	Балдардын идеалдуу саны[1]	Аялдардын саны	Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктары бар никеси бар аялдардын үлүшү[2]			Никеси бар аялдардын саны
			Кемчилик-тер боюнча	Чектөө боюнча	Бардыгы	
Аялдар катышып кабыл алынган чечимдердин саны[3]						
0	4.3	315	17.5	2.0	19.5	323
1-2	4.1	753	15.0	4.5	19.5	766
3	4.2	4,090	11.5	6.2	17.6	4,167
Аялын урганын актаган себептердин саны[4]						
0	3.7	5,265	12.6	6.3	18.9	3,117
1-2	4.3	1,676	11.7	4.6	16.3	1,313
3-4	4.3	715	13.4	3.4	16.8	580
5	4.3	270	10.7	8.6	19.3	245
Бардыгы	3.9	7,927	12.4	5.7	18.0	5,256

[1] Орточо белгиге сандык эмес жоопторду берген аялдар кошулбайт.
[2] Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктарды аныктоо үчүн 7.12.1-таблицаны караңыз.
[3] Никеси бар аялдар боюнча чектелген. 15.6.1-таблицаны караңыз.
[4]15.7.1-таблицаны караңыз.

Үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктардын жана чечимдерди кабыл алуу процессине катышуунун ортосунда өз ара байланыш бар. 0-2 чечимдерин кабыл алууга катышкан аялдар чечимдердин бардык үч түрүнө катышкандарга (18 пайыз) салыштырмалуу үй-бүлөнү пландоодогу канааттандырылбаган муктаждыктардын (20 пайыз) бир аз жогору көрсөткүчүнө ээ.

15.9 АЯЛДАРДЫН УКУКТАРЫНЫН ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮНҮН КЕҢЕЙҮҮСҮ МЕНЕН ӨЗ АРА БАЙЛАНЫШТАГЫ НАРИСТЕЛЕРДИН ЖАНА БАЛДАРДЫН ӨЛҮМҮ

Өздөрүнүн же аларга ким көз каранды болсо, алардын кызыкчылыктары үчүн натыйжалуу иштөө жана чечимдерди кабыл алууда маалыматтарга кирүү мүмкүнчүлүгүн алууда аялдардын жөндөмү, аялдардын мүмкүнчүлүктөрүнүн жана укуктарынын кеңейүүсүнүн маанилүү аспектиси болуп саналат. Эгерде балдарга кам көрүшкөн аялдардын мүмкүнчүлүктөрү жана укуктары кеңейтилсе, анда балдардын саламаттыгынын жана жашап кетүүсүнүн көрсөткүчү жогорулайт. Чындыгында, энесинин мүмкүнчүлүгү жана укугунун кеңейүүсү белгиленген детерминанттар (Mosleyand Chen, 1984) аркылуу балдардын жашап кетүүсүнө таасир этүүчү жеке өзгөрүлмө убакыт аралыгы деп саналган балдардын жашап кетүүсү боюнча Mosley-Chen түзүмүнө дал келет.

15.11-таблица наристелердин жана 5 жашка чейинки балдардын өлүмүнүн коэффициенти 1-2- чечимдерди кабыл алууга катышкан аялдар менен салыштырмалуу чечимдердин бардык үч түрүн кабыл алууга катышкан аялдарда эң төмөн экендигин көрсөтөт. Наристелердин жана 5 жашка чейинки балдардын өлүмүнүн коэффициенти кандайдыр бир себептер менен аялдарга кол көтөрүүгө макул эмес аялдарда эң төмөн жана бул жалпысынан аялдарга кол көтөрүүнү туура деп тапкан аялдарда жогорулайт. Мисалы, 5 жашка чейинки балдардын өлүмүнүн коэффициенти аялдарга кол көтөрүүнүн 3-4 себептери менен макул болгон аялдарда тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 53 менен салыштырмалуу кандайдыр бир себептер менен аялдарга кол көтөрүүгө макул эмес аялдарда тирүү төрөлгөндөрдүн 1000ине 29ду түзөт.

15.11-таблица. Аялдардын статусуна карата балдардын эрте катталган өлүм санынын коэффициенттери

Изилдөө жүргүзгөнгө чейинки 10 жылдык мезгил ичиндеги наристелердин, балдардын жана 5 жашка чейинки балдардын өлүмдөрүнүн укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн кеңейишинин индикатору коэффициенттери боюнча, Кыргыз Республикасы, 2012

Укуктарды жана мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүү индикатору	Наристелердин өлүмү (1q0)	Балдар өлүмү (4q1)	5 жашка чейинки балдардын арасындагы өлүмдөр (5q0)
Аялдар катышып кабыл алынган чечимдердин саны [1]			
0	(33)	*	*
1-2	32	4	35
3	26	5	31
Аялын урганын актаган себептердин саны [2]			
0	23	6	29
1-2	32	3	35
3-4	36	5	40
5	38	16	53

Эскертүү: Кашаадагы коэффициенттер 250-499 такталбаган адам-жаш маалыматтарына негизделген. * белгиси коэффициенттер 250дөн кем эмес такталбаган адам-жаш маалыматтарга негизделгенин билдирет, ошондуктан көрсөтүлгөн эмес.

[1] Никеси бар аялдар боюнча чектелген. 15.6.1-таблицаны караңыз.

[2] Себептердин тизмесин көрүү үчүн 15.7.1-таблицаны караңыз.

АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

Academy of Preventive Medicine [Kazakhstan] and Macro International Inc. 1999. *Kazakhstan Demographic and Health Survey 1999.* Calverton, Maryland: Academy of Preventive Medicine and Macro International Inc.

Afghan Public Health Institute, Ministry of Public Health (APHI/MoPH) [Afghanistan], Central Statistics Organization (CSO) [Afghanistan], ICF Macro, Indian Institute of Health Management Research (IIHMR) [India], and World Health Organization Regional Office for the Eastern Mediterranean (WHO/EMRO) [Egypt]. 2011. *Afghanistan Mortality Survey 2010*. Calverton, Maryland, USA: APHI/MoPH, CSO, ICF Macro, IIHMR, and WHO/EMRO.

AIDS Foundation East West (AFEW), 2013. Accessed online 9 June 2013. http://www.afew.org/about-afew/where-we-work/kyrgyzstan.

Analytical and Information Center, Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan; State Department of Statistics, Ministry of Macroeconomics and Statistics [Uzbekistan]; and ORC Macro. 2004. *Uzbekistan Health Examination Survey 2002*. Calverton, Maryland, USA: Analytical and Information Center, State Department of Statistics, and ORC Macro.

Auvert, B., D. Taljaard, E. Largarde, J. Sobngwi-Tambekou, R. Sitta, and A. Puren. 2005. Randomized, Controlled Intervention Trial of Male Circumcision for Reduction of HIV Infection Risk: The ANRS 1265 Trial. *PLoS Medicine* 2(11): e298.

Bailey, Robert, Stephen Moses, Corette B. Parker, Kawango Agot, Ian Maclean, John N. Krieger, Carolyn F.M. Williams, Richard T. Campbell, Jeckoniah O. Ndinya-Achola. 2007. Male Circumcision for HIV Prevention in Young Men in Kisumu, Kenya: a Randomised Controlled Trial. *The Lancet* 369(9562):643-656. doi:10.1016/S0140-6736(07)60312-2.

Black, R.E., L.H. Allen, Z.A. Bhutta, L.E. Caulfied, M. de Onis, M. Ezzati, C. Mathers, and J. Rivera, for the Maternal and Child Undernutrition Study Group. 2008. *Maternal and Child Undernutrition: Global and Regional Exposures and Health Consequences. Lancet* 371:243. doi:10.1016/S0140-6736(07)61690-0.

Bradley, Sarah E.K., Trevor N. Croft, Joy D. Fishel, and Charles F. Westoff. 2012. *Revising Unmet Need for Family Planning*. DHS Analytical Studies No. 25. Calverton, Maryland, USA: ICF International.

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). 1998. Recommendations to Prevent and Control Iron Deficiency in the United States. *Morbidity and Mortality Weekly Report* 47 (RR-3): 1-30.

Cesar, G.V., L. Adair , C. Fall, P.C. Hallal, R. Martorell, L. Richter, H. Singh Sachdev. 2008. Maternal and Child Undernutrition: Consequences for Adult Health and Human Capital. *Lancet* 317(9609): 340-357.

Conde-Agudelo, A., A. Rosas-Bermudez, and A. C. Kafury-Goeta. 2006. Birth Spacing and Risk of Adverse Perinatal Outcomes, a Meta-analysis. *Journal of the American Medical Association* 295(15): 1809-1823. doi:10.1001/jama.295.15.1809.

DeMaeyer et al. 1989. *Preventing and Controlling Iron Deficiency Anemia through Primary Health Care: A Guide for Health Administrators and Program Managers*. Geneva: World Health Organization.

Ensink, Jeroen. 2008. *Health Impact of Handwashing with Soap*. WELL factsheet. Available at http://www.lboro.ac.uk/well/resources/fact-sheets/fact-sheets-htm/Handwashing.htm.

Government of the Kyrgyz Republic. 2004. The Decree of the Government of the Kyrgyz Republic on Adoption of the List of the Flour Mills to be Engaged in the Wheat Flour Fortification, Use of Wheat Grain from the State Reserve Stocks and Mandatory Procurement of the Fortified Wheat Flour by the Public Institutions (3 June 2002, ref.no. 89-r, items 5-6).

Government of the Kyrgyz Republic. 2005. About Prophylaxis of Iodine-Deficiency Diseases. In Law of the Kyrgyz Republic, July 25, 2005, No. 113, and February 18, 2000, No. 40.

Government of the Kyrgyz Republic (GKR). 2010. The Constitution of the Kyrgyz Republic, Bishkek. Kyrgyz Republic.

Government of the Kyrgyz Republic (GKR). 2012a. About the National Health Care Reforms Program Den Sooluk for the 2012-2016 Period. Resolution №309 of 24 May, 2012. Bishkek, Kyrgyz Republic: GKR.

Government of the Kyrgyz Republic (GKR). 2012b. The Land Code of the Kyrgyz Republic (Amended as of May 7, 2012, N 46, and August 9, 2012, N 159. Bishkek, Kyrgyz Republic.

Government of the Kyrgyz Republic (GKR). 2012c. UNGASS Country Progress Report on HIV/AIDS Response, Reporting Period of January 2010-December 2011. Bishkek, Kyrgyz Republic: GKR.

Gray, R.H., G. Kigozi, D. Serwadda, F. Makumbi, S. Watya, F. Nalugoda, N. Kiwanuka, L.H. Moulton, M.A. Chaudhary, M.Z. Chen, N.K. Sewankambo, F. Wabwire-Managen, M.C. Bacon, C.F.M. Williams, P. Opendi, S.J. Reynolds, O. Laeyendecker, T.C. Quinn, and M.J. Wawer. 2007. Male circumcision for HIV Prevention in Men in Rakai, Uganda: a Randomised Trial. *The Lancet* 369(9562):657-66.

Gurbansoltan Eje Clinical Research Center for Maternal and Child Health (GECRCMCH), Ministry of Health and Medical Industry [Turkmenistan], and ORC Macro. 2001. *Turkmenistan Demographic and Health Survey* 2000. Calverton, Maryland, USA: GECRCMCH and ORC Macro.

Hausmann, Ricardo, Laura D. Tyson, and Saadia Zahidi. 2012. *The Global Gender Gap Report*. Geneva. Switzerland: World Economic Forum.

Heise, L., J. Pitanguy, and A. Germain. 1994. *Violence against Women: The Hidden Health Burden.* Washington, D.C.: The World Bank.

Heise, L., M. Ellsberg, and M. Gottemoeller. 1999. *Ending Violence against Women*. Population Reports, Series L, No. 11. Baltimore, Maryland, USA.: Johns Hopkins University School of Public Health, Population Information Program.

Ibraimova, A., B. Akkazieva, A. Ibraimov, E. Manzhieva, and B. Rechel. 2011. Kyrgyzstan: Health System Review. *Health Systems in Transition*, 2011; 13(3):1–152

ICF International. 2013. MEASURE DHS STATcompiler - http://www.statcompiler.com - June 17, 2013.

International Council for Control of Iodine Deficiency Disorders (ICCIDD), United Nations Children's Fund (UNICEF), and World Health Organization (WHO). 2001. *Assessment of Iodine Deficiency Disorders and Monitoring Their Elimination: A Guide for Programme Managers*. Geneva, Switzerland: ICCIDD, UNICEF, and WHO.

Jejeeboy, S.J. 1998. Associations between Wife-beating and Fetal and Infant Death: Impressions from a Survey in Rural India. *Studies in Family Planning* 29(3): 300-308.

Kish, L. 1965. *Survey Sampling.* New York: John Wiley and Sons Inc.

Krug, E.G., L. Dahlberg, J. Mercy, A. Zwi, and R. Lozano, eds. 2002. *World Report on Violence and Health.* Geneva, Switzerland: World Health Organization.

Luby, S.P., M. Agboatwalla, D.R. Feikin, et al. Effect of Handwashing on Child Health: A Randomised Controlled Trial. *Lancet* 2005; 366: 225-233.

Ministry of Health of the Kyrgyz Republic. 2001. MOH Decree Number 107, June 4, 2001. About Introduction of a Routine Immunization against Hepatitis B in the Kyrgyz Republic. Bishkek, Kyrgyz Republic: MOH.

Ministry of Health of the Kyrgyz Republic. 2002. MOH Decree Number 25, January 24, 2002. About Introduction of a Three-Component Vaccine against Measles, Mumps and Rubella (MMR) and a Two-Component Vaccine against Measles and Rubella (MR) in the Kyrgyz Republic. Bishkek, Kyrgyz Republic: MOH.

Ministry of Health of the Kyrgyz Republic. 2009a. Clinical Protocols in Obstetrics and Gynecology for the Primary, Secondary and Tertiary Health Care Levels. Volume 3. Bishkek, Kyrgyz Republic: MOH.

Ministry of Health of the Kyrgyz Republic. 2009b. MOH Decree Number 117, March 13, 2009. About Introduction of the Pentavalent Vaccine (DPT-HepB-HiB) for Childhood Immunization. Bishkek, Kyrgyz Republic: MOH.

Ministry of Health [Kyrgyz Republic], National Statistical Committee (NSC), United Nations Children's Fund (UNICEF), and Centers for Disease Control and Prevention (CDC). 2012. *National Survey of the Nutritional Status of Children 6-59 Months of Age and Their Mothers. Kyrgyz Republic, 2009*. Bishkek. Kyrgyz Republic: UNICEF.

Mosley, W. Henry, and Lincoln C. Chen. 1984. An Analytical Framework for the Study of Child Survival in Developing Countries. *Population and Development Review*, Supplement to Vol. 10: 25-45.

National Institute of Population Studies (NIPS) [Pakistan] and ICF International Inc. 2013. *Pakistan Demographic and Health Survey 2012-13: Preliminary Report.* Islamabad, Pakistan: National Institute of Population Studies and ICF International Inc.

National Scientific and Applied Center for Preventive Medicine (NCPM) [Moldova] and ORC Macro. 2006. *Moldova Demographic and Health Survey 2005.* Calverton, Maryland: NCPM and ORC Macro.

National Statistical Committee (NSC) of the Kyrgyz Republic, United Nations Children's Fund. 2007. *Multiple Indicator Cluster Survey 2006.* Bishkek, Kyrgyz Republic: NSC.

National Statistical Committee (NSC) of the Kyrgyz Republic (NSC) 2011. *Twenty years of Independence of the Kyrgyz Republic.* Bishkek, Kyrgyz Republic: NSC.

National Statistical Committee (NSC) of the Kyrgyz Republic (NSC) 2012a. *Demographic Yearbook 2007-2011*. Bishkek, Kyrgyz Republic: NSC.

National Statistical Committee (NSC) of the Kyrgyz Republic (NSC) 2012b. *Kyrgyzstan in Numbers*. Bishkek, Kyrgyz Republic: NSC.

National Statistical Committee (NSC) of the Kyrgyz Republic (NSC) 2013a. *Demographic Yearbook 2008-2012*. Bishkek, Kyrgyz Republic: NSC.

National Statistical Committee (NSC) of the Kyrgyz Republic (NSC) 2013b. System of Statistical estimates, Dynamic Tables, Table 5.01.00.16 Reference data on the population**.** Bishkek, Kyrgyz Republic: NSC. Internet access: http://www.stat.kg/stat.files/din.files/census/5010016.pdf.

National Statistical Service (NSS) [Armenia], Ministry of Health (MOH), and ICF International. 2012. *Armenia Demographic and Health Survey 2010.* Calverton, Maryland: NSS, MOH [Armenia], and ICF International.

Pan American Health Organization (PAHO) and World Health Organization (WHO). 2003. *Guiding Principles for Complementary Feeding of the Breastfed Child*. Washington, D.C. and Geneva, Switzerland: WHO.

Research Institute of Obstetrics and Pediatrics (RIOP) [Kyrgyz Republic] and Macro International Inc. 1998. *Kyrgyz Republic Demographic and Health Survey, 1997*. Calverton, Maryland: RIOP, Ministry of Health of the Kyrgyz Republic, and Macro International Inc.

Rutstein, S.O. 2005. Effects of Preceding Birth Intervals on Neonatal, Infant and Under Five Years Mortality and Nutritional Status in Developing Countries: Evidence from the Demographic and Health Surveys. *International Journal of Gynecology & Obstetrics* 89 (Suppl. 1):S7-24. doi:10.1016/j.ijgo.2004.11.012.

Rutstein, S.O., and K. Johnston. 2004. *The DHS Wealth Index*. DHS Comparative Report No. 6. Calverton, Maryland: ORC Macro.

Rutstein, S., K. Johnston, and D. Gwatkin. 2000. *Poverty, Health Inequality, and Its Health and Demographic Effects*. Paper presented at the 2000 annual meeting of the Population Association of America, Los Angeles, California.

State Statistical Committee (SSC) [Azerbaijan] and Macro International Inc. 2008. *Azerbaijan Demographic and Health Survey 2006*. Calverton, Maryland, USA: State Statistical Committee and Macro International Inc.

Statistical Agency (SA) under the President of the Republic of Tajikistan. Ministry of Health [Tajikistan], and ICF International. 2012. *Tajikistan Demographic and Health Survey 2012, Preliminary Report*. Calverton, Maryland, USA: Statistical Agency and ICF International Inc.

Strauss, M.A. 1990. Measuring Intra-Family Conflict and Violence: The Conflict Tactics Scale. In *Physical Violence in American Families: Risk Factors and Adaptation to Violence in 8,145 Families*. New Brunswick, New Jersey: Transaction Publications.

The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS). 2009. Consultation on Concurrent Sexual Partnerships: Recommendations from a Meeting of the UNAIDS Reference Group on Estimates, Modelling and Projections held in Nairobi, Kenya, April 20-21st 2009. London, England: UNAIDS.

The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS). 2013. Accessed online on 9 June 2013. http://www.unaids.org/en/regionscountries/countries/ kyrgyzstan/.

Ukrainian Center for Social Reforms (UCSR), State Statistical Committee (SSC) [Ukraine], Ministry of Health (MOH) [Ukraine], and Macro International Inc. 2008. *Ukraine Demographic and Health Survey 2007*. Calverton, Maryland, USA: UCSR and Macro International.

United Nations Development Program (UNDP). 2013a. Accessed on line on 9 June 2013. www.undp.kg/en/hiv.

United Nations Development Program (UNDP). 2013b. *Human Development Report 2013*. New York: UNDP.

United Nations Development Program (UNDP). 1994. *Report of the International Conference on Population and Development*. A/CONF.171/13, electronic version made available by the United Nations

Population Information Network (POPIN) Gopher of the Population Division, Department for Economic and Social Information and Policy Analysis.

United Nations General Assembly. 1991. *Advancement of Women: Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, Report of the Secretary-General*. New York: United Nations.

World Bank. 2013. *Kyrgyz Republic Early Childhood Development, SABER Country Report 2013*. Washington, DC: World Bank.

World Health Organization (WHO) and UNICEF. 1998. *Complementary Feeding of Young Children in Developing Countries: A Review of Current Scientific Knowledge*. Geneva, Switzerland: WHO and UNICEF.

World Health Organization (WHO). 2000. *Immunization and Health Care Reform in the Kyrgyz Republic*. Geneva: World Health Organization (WHO/V&B/99.33).

World Health Organization (WHO). 2001a. *Iron Deficiency Anemia: Assessment, Prevention, and Control. A Guide for Program Managers*. Geneva: World Health Organization (WHO/NHD/01.3).

World Health Organization (WHO). 2001b. *Putting Women First: Ethical and Safety Recommendations for Research on Domestic Violence against Women.* Geneva, Switzerland: World Health Organization, Department of Gender and Women's Health,.

World Health Organization (WHO). 2005. *Guiding Principles for Feeding Nonbreastfed Children 6 to 24 Months of Age*. Geneva, Switzerland: WHO.

World Health Organization (WHO). 2006a. *Birth Spacing: Report from a WHO Technical Consultation*. Genev, Switzerland: WHO.

World Health Organization (WHO). 2006b. *Fuel for Life, Household Energy and Health*. Geneva, Switzerland: WHO.

WHO Multicentre Growth Reference Study Group. 2006c. *WHO Child Growth Standards: Length/Height-for-Age, Weight-for-Age, Weight-for-Length, Weight-for-Height and Body Mass Index-for-Age: Methods and Development.* Geneva, Switzerland: World Health Organization.

World Health Organization (WHO). 2008. *Indicators for Assessing Infant and Young Child Feeding Practices: Conclusions of a Consensus Meeting.* Held 6-8 November 2007 in Washington D.C., USA. Geneva, Switzerland: WHO.

World Health Organization (WHO). 2013. Global Database on Child Growth and Malnutrition. At http://www.who.int/nutgrowthdb/database/countries/kgz/en/

Zimmerman, C. 1994. *Plates in a Basket will Rattle: Domestic Violence in Cambodia.* Phnom Penh: The Asia Foundation, USAID.

ТАНДАП АЛУУЛАРДЫ ТҮЗҮҮ АТИРКЕМЕСИ

А.1 КИРИШҮҮ

Кыргыз Республикасындагы медициналык-демографиялык изилдөө (КР МДИ-2012) – бул 1997-жылы жүргүзүлгөн медициналык-демографиялык жана 2006-жылы жүргүзүлгөн мультииндикатордук кластердик изилдөөлөрдү уланткан Кыргыз Республикасындагы экинчи медициналык-демографиялык изилдөө. Улуттук репрезентативдик тандоо 82168 үй чарбасын түздү. Үй чарбасынын мүчөсү же жок дегенде изилдөөгө чейин бир күн мурун үй чарбасында түнөгөн 15 жаштан 49 жашка чейинки ар бир аял изилдөөнүн респонденти боло алды. Кошумчалап кетчү нерсе, аталган үй чарбаларынан 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын бирөөсү гана жеке интервьюлоо үчүн тандоонун критерийлерине ылайык үй зомбулугу боюнча модул үчүн тандалып алынды. КР МДИ-2012нин негизги тапшырмасы репродуктивдүүлүк жана балдардын төрөлүүсүнө каалоо, балдар өлүмүнүн деңгээли, үй-бүлөнү пландоонун ыкмалары жөнүндө тажрыйба жана маалымдуулук, эненин жана баланын саламаттыгы, АИВ/СПИД жана башка жыныстык жолдор менен жугуучу инфекцияларга (ЖЖЖИ) мамилелер боюнча эң акыркы маалыматтарды жеткирүү болуп саналат. Изилдөө өлкөнүн бардык шаар жана айыл жерлери, ошондой эле тогуз административдик аймагы (облусу) үчүн репрезентативдик натыйжаларды алуу максатында жүргүзүлдү.

Бир эле убакта үй чарбасын изилдөө үчүн тандалып алынган ар бир үчүнчү эркектен сурамжылоо жүргүзүлдү. Үй чарбасынын мүчөсү же жок дегенде изилдөөнүн алдындагы күнү же түнү үй чарбасында түнөгөн 15 жаштан 49 жашка чейинки каалаган эркек изилдөөнүн респонденти боло алды. Изилдөөнүн тапшырмасы эркектердин негизги демографиялык статусу, үй-бүлөнү пландоонун ыкмалары жөнүндө тажрыйба жана маалымдуулук, ошондой эле АИВ/СПИД жана башка жыныстык жолдор менен жугуучу инфекциялар (ЖЖЖИ) тууралуу билимдин деңгээли жөнүндө маалыматтарды жыйноо болуп саналат.

А.2 ТАНДАП АЛУУЛАРДЫН ЖЫЙЫНДЫСЫ

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети (КР Улутстатком) тарабынан берилген, 2009-жылы жүргүзүлгөн Калкты жана үй ээлерин каттоо КР МДИ-2012ге пайдаланылган тандоолордун жыйындысы болду. 2009-жылы жүргүзүлгөн Калкты жана үй ээлерин каттоодо (мындан ары –КҮЭК-2009) түзүлгөн өлкөдөгү бардык каттоо участкаларынын (мындан ары - КУ) толук тизмеси тандоолордун жыйындысы болуп эсептелет. КУ – бул жашоочулардын ыңгайлуу санынан түзүлгөн, каттоо үчүн бирдик катары колдонулган географиялык аймак жана ар бир КУ орточо 450 жергиликтүү жашоочулардан турат. КУ административдик тиешелүүлүктөр, жашоонун түрлөрү, жашоо структурасынын жана жашоочулардын саны тууралуу маалыматтарды камтыйт. Чектелген географиялык чегарасы менен схемалык карта ар бир КУ үчүн түзүлгөн.

Кыргыз Республикасы административдик жактан тогуз административдик региондорго же облустарга бөлүнөт. Ар бир облус райондорго, райондор муниципалитеттерге, ар бир муниципалитет калктуу пункттарга ажыратылат. Кыргыз Республикасында тогуз облус, 13 облуска караштуу шаар, 44 район, 10 райондук маанидеги шаарлар жана чоң сандагы муниципалитеттер, калктуу пункттар бар. Айыл жергесинде бир КУ бир айылды, же бир канча айыл топторун, же чоң айылдын бир бөлүгүн, ал эми шаар жеринде ар бир КУ бир шаардын анча чоң эмес бир кварталын түзүшү мүмкүн.

А.1-таблицада үй ээлеринин региондор жана жашоо тиби боюнча пайыздык катышы көрсөтүлөт. Региондордун чоңдугу 4,2 пайыздан (Талас облусу эң аз пайыз) 20,5 пайызга чейин (Ош облусу эң чоң пайыз) өзгөрөт. Кыргыз Республикасындагы калктын 34,5 пайызы шаар тургундары болуп эсептелет. А.2-таблицада КУнын региондор жана жашоо тиби боюнча пайыздык катышы баяндалат. КУнын жалпы санынын (13 297) 4 123үү шаар жеринде, ал эми 9174үү айыл жергесинде жайгашкан. А.3-таблицада калктын региондор жана жашоо тиби боюнча орточо мааниси берилет. Демек, орточо эсеп менен шаар жериндеги КУ 451 жашоочудан, ал эми айыл жергесиндеги КУ 385 жашоочудан турат, улуттук орточо көрсөткүч менен 405 жашоочудан туура келет.

А-1-таблица. Калк

Калктын региондор жана жашоо түрлөрү боюнча тандоо жыйындысынын катышы Кыргыз Республикасы, 2012

Облусу	Калктын жыйындысы			Жалпы калктын пайызы
	Шаар	Айыл	Бардыгы	
Ысык-Көл	28.6	71.4	100.0	8.1
Жалал-Абад	22.7	77.3	100.0	18.8
Нарын	15.1	84.9	100.0	4.8
Баткен	24.1	75.9	100.0	7.9
Ош	8.1	91.9	100.0	20.5
Талас	14.9	85.1	100.0	4.2
Чүй	18.0	82.0	100.0	14.7
Бишкек шаары	99.5	0.5	100.0	16.1
Ош шаары	90.1	9.9	100.0	4.8
Кыргыз Республикасы	34.5	65.5	100.0	100.0

Эскертүү: Каттоосу жок (жамааттык) калк кошулбады

А-2-таблица. Каттоо участкалары

Тандоо рамкасындагы каттоо участкаларынын региондор жана жашоо түрлөрү боюнча катышы, Кыргыз Республикасы, 2012

Облусу	Жыйындыдагы каттоо участкаларынын саны		
	Шаар	Айыл	Бардыгы
Ысык-Көл	259	790	1,049
Жалал-Абад	484	2,055	2,539
Нарын	95	573	668
Баткен	221	820	1,041
Ош	184	2,670	2,854
Талас	74	480	554
Чүй	302	1,712	2,014
Бишкек шаары	1,961	11	1,972
Ош шаары	543	63	606
Кыргыз Республикасы	4,123	9,174	13,297

Эскертүү: Каттоосу жок (жамааттык) калк кошулбады

А.3-таблица. Каттоо участкаларындагы жашоочулардын орточо белгилери

Каттоо участкаларындагы жашоочулардын региондор жана жашоо түрлөрү боюнча орточо белгилери, Кыргыз Республикасы, 2012

Облусу	Каттоо участкаларындагы жашоочулардын орточо белгилери		
	Шаар	Айыл	Бардыгы
Ысык-Көл	482	395	417
Жалал-Абад	476	381	399
Нарын	412	384	388
Баткен	465	396	410
Ош	488	381	388
Талас	455	402	409
Чүй	475	381	395
Бишкек шаары	441	380	440
Ош шаары	428	404	426
Кыргыз Республикасы	451	385	405

Эскертүү: Каттоосу жок (жамааттык) калк кошулбады

А.3 ТАНДАП АЛУУЛАРДЫ ТҮЗҮҮ ЖАНА ИШКЕ АШЫРУУ

КР МДИ-2012де эки этаптан түзүлгөн стратификацияланган тандап алуу пайдаланылды. Стратификация ар бир аймакты шаар жана айыл жерине бөлүүгө жетишти. Жалпы айтканда 18 тандоо страты түзүлдү. Тандоо эки этаптуу жол-жоболор менен А.4-таблицасы боюнча тандоонун бөлүнүүсүнө ылайык ар бир стратумга көз карандысыз ишке ашты. Кыйыр стратификация жана пропорционалдык бөлүнүү административдик бирдик деңгээлине жана тандоонун көлөмүнө пропорционалдык мүмкүндүктүн тандоосун колдонуу жолуна ылайык, тандоонун эң баштапкы этабында өндүрүлгөн төмөнкү административдик деңгээлдеги ар бир тандоо стратумунун ичиндеги тандоолорду сорттоо жолуна жетишти.

Биринчи этапта 316 КУ тандоонун көлөмүнө пропорционалдык мүмкүндүктүн тандоо жана ар бир тандоо стратумун тандоонун көз карандысыз жолу тандалып алынды. КУнун көлөмү - бул КР КҮЭК-2009 жазууларына ылайык КУда катталган жашоочулардын саны. КУ тизмесин түзүү боюнча операция бардык тандалып алынган КУда жүргүзүлдү жана үй ээлеринин жыйынтыктоочу тизмеси экинчи баскычтагы үй ээлерин тандап алуу үчүн тандап алуулардын жыйындысы сапатында кызмат кылды. Айрым КУ чоң көлөмдө болушу мүмкүн. Үй ээлеринин 200 үй ээлерине ээ болгон КУ тизмелерин түзүү тапшырмасы минимизациялоо максатында сегменттештирилди. Сегменттердин бирөөсү гана бул сегменттин пропорционалдык көлөмдүн мүмкүндүгүнүн тандоосун пайдалануу менен изилдөө үчүн тандалып алынды. Үй ээлеринин тизмесин түзүү тандалып алынган сегментте (үй ээлеринин тизмесин түзүү боюнча нускама менен Үй ээлеринин тизмесин түзүү боюнча колдонмодон таанышса болот) жүргүзүлдү. Ушул багытта КР МДИ-2012 кластерлери же КУ, же КУ сегменти болду.

Тандап алуунун экинчи этабында 26 үй ээлеринин белгиленген саны ар бир кластерге кайрадан түзүлгөн үй ээлеринин тизмелеринен тең мүмкүнчүлүктөр менен системалык тандоо ыкмасы менен тандалып алынды. Изилдөөнүн интервью алуучуларына күн мурунтан тандалган үй ээлерин гана сурамжылоо билдирилди. Изилдөөнү жүргүзүүдө ар кандай четке кагууларды алдын алуу максатында эч кандай алмаштырууларга же өзгөртүүлөргө уруксат берилген жок. Үй чарбасынын мүчөсү болгон же, жок дегенде изилдөөгө чейин бир күн мурун үй чарбасында түнөгөн 15 жаштан 49 жашка чейинки ар бир аял изилдөөнүн респонденти боло алды. Тандап алуу алдында аялдарды изилдөө үчүн тандалып алынган үй ээлеринин санынын үчтөн бири эркектерди изилдөө үчүн тандалып алынды. Үй чарбасынын мүчөсү болгон же, жок дегенде изилдөөгө чейин бир күн мурун үй чарбасында түнөгөн 15 жаштан 49 жашка чейинки ар бир эркек изилдөөнүн респонденттигине тандалып алынды.

А.4-таблицада жайгаштыруу тибине ылайык, региондор боюнча кластерлерди жана үй ээлерин тандап алуунун жашоо түрүнө ылайык бөлүнүшү көрсөтүлөт. А.5-таблицада региондор боюнча аялдардан жана эркектерден алынып бүткөн интервьюлардын күтүлгөн санын тандап алуунун жашоо түрүнө ылайык бөлүнүшүн көрсөтөт. Изилдөөнүн жыйынтыктары так жана региондор боюнча барабар болушун камсыз кылуу үчүн тандап бөлүштүрүү региондор аралык, ар бир аймак ичиндеги шаар жана айылдар аралык байланышкан бөлүнүшүн көрсөтөт. Ар бир кластердеги 26 үй ээлерине белгиленген тандап алуу менен изилдөө 316 КУда тандалды. Алардын 111и шаар жеринде, 205и айыл жергесинде жайгашкан. Тандалып алынган 8 216 турак үй ээлеринин 2 886сы шаар жеринде, 5 330у айыл жергесинде жайгашкан. Изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча 10 050 аялды сурамжылап бүтүү күтүлдү, алардын ичинен 3 532си шаар жеринде, 6 518и айыл жергесинде жашагандар. 3 119 эркекти сурамжылап бүтүү күтүлдү, алардын 1 095и шаар жеринде, 2 024үү айыл жеринде жашагандар.

А-4-таблица. Кластерлердин жана үй ээлеринин тандалып бөлүнүшү

Кластерлердин жана үй ээлеринин региондор боюнча жашоонун түрүнө ылайык тандалып бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Облусу	Кластерлердин тандалып бөлүнүшү			Үй ээлеринин тандалып бөлүнүшү		
	Шаар	Айыл	Бардыгы	Шаар	Айыл	Бардыгы
Ысык-Көл	10	24	34	260	624	884
Жалал-Абад	8	29	37	208	754	962
Нарын	5	28	33	130	728	858
Баткен	8	26	34	208	676	884
Ош	3	35	38	78	910	988
Талас	5	27	32	130	702	832
Чүй	7	30	37	182	780	962
Бишкек шаары	36	2	38	936	52	988
Ош шаары	29	4	33	754	104	858
Кыргыз Республикасы	111	205	316	2,886	5,330	8,216

А-5-таблица. Интервью алынып бүткөн аялдардын жана эркектердин тандалып бөлүнүшү

Интервью алынып бүткөн аялдар жана эркектердин региондор боюнча жашаган жеринин түрүнө ылайык тандалып бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

Облусу	Аялдар 15-49 жаш			Эркектер 15-49		
	Шаар	Айыл	Бардыгы	Шаар	Айыл	Бардыгы
Ысык-Көл	318	763	1,081	98	237	335
Жалал-Абад	255	922	1,177	79	286	365
Нарын	159	890	1,049	50	276	326
Баткен	255	827	1,082	79	257	336
Ош	96	1,114	1,210	29	346	375
Талас	159	858	1,017	50	267	317
Чүй	223	954	1,177	69	296	365
Бишкек шаары	1,145	63	1,208	355	19	374
Ош шаары	922	127	1,049	286	40	326
Кыргыз Республикасы	3,532	6,518	10,050	1,095	2,024	3,119

Эскертүү: Эркектерди сурамжылоо аялдар арасында интервью үчүн тандалып алынган ар бир үчүнчү үй чарбасында жүргүзүлдү.

Тандап бөлүштүрүү MICS-2005де изилдөөдө алынган далилдердин негизинде эсептелинди. Үй ээси болгон 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдардын орточо саны 1,3 үй ээсин түздү, жалпы жооптордун санынын рейтинги 97 пайызды түздү. Үй ээси болгон 15 жаштан 49 жашка чейинки эркектердин орточо саны 1,3 үй ээсин түздү, эркектердин жалпы жоопторунун санынын рейтинги 95 пайызды түздү, МИКИ-2005 изилдөөсүндө эркектерге изилдөө жүргүзүлгөн эмес.

А.4 ТАНДАП АЛУУЛАРДЫН ЫКТЫМАЛДУУЛУГУ ЖАНА ТАНДАП АЛУУЛАРДЫН САЛМАКТУУЛУГУ

Ар кандай региондорго жана шаарларга, айыл жерлерине жана жоопторго мүмкүн болгон айырмачылыктарды киргизүү пропорциясы тандап бөлүштүрүүнүн натыйжасында КР МДИ-2012нин маалыматтар талдоосу улуттук жана домендик деңгээлде актуалдуу репрезентативдүү изилдөөнү камсыз кылуу үчүн маалыматтарды өлчөөнү талап кылат. КР МДИ-2012 эки этаптуу изилдөө болуп эсептелет, тандап өлчөө ар бир тандалган этап жана ар бир кластер үчүн тандап алуу мүмкүндүгүнүн негизинде эсептейт.

Биз төмөнкү шарттуу белгилерди колдонобуз:

P_{1hi}: h стратумундагы i^{th}-лык кластер үчүн биринчи этаптагы тандоонун мүмкүндүгү

P_{2hi}: i^{th}-лык кластер (үй ээлери) ичиндеги экинчи этаптагы тандоонун мүмкүндүгү

a_h - бул h стратумунда тандалып алынган КУ саны, M_{hi} - бул i^{th}-лык КУдагы үй ээлеринин тандоолордун жыйындысына ылайык саны жана $\sum M_{hi}$ - бул стратумдагы үй ээлеринин жалпы саны экендигин сунуш кылабыз. i^{th}-лык КУ тандоонун тактыгы төмөнкүдөй көрүнүштө эсептелет:

$$\frac{a_h M_{hi}}{\sum M_{hi}}$$

b_{hi} - h стратумундагы i КУдагы үй ээлеринин жалпы санына салыштырмалуу тандалып алынган үй ээлеринин пропорциясы, эгер КУ сегменттештирилсе же башка сөз менен $b_{hi} = 1$. Демек, i кластердин тандоосунун ыктымалдуулугун тандоодо төмөнкүдөй болот:

$$P_{1hi} = \frac{a_h M_{hi}}{\sum M_{hi}} \times b_{hi}$$

L_{hi} - бул i кластеринде, h стратумундагы үй ээлеринин ыкчам тизмесинде саналган үй ээлеринин саны, g_{hi} - бул кластерде тандалып алынган үй ээлеринин саны. Тандоонун мүмкүндүгүн саноонун экинчи этабы ар бир үй ээси үчүн төмөнкүдөй жол менен жүргүзүлөт:

$$P_{2hi} = \frac{g_{hi}}{L_{hi}}$$

Тандоонун жалпы мүмкүндүгү i кластердеги h стратумдагы ар бир үй ээси үчүн тандоо мүмкүндүгү эки этап менен жүргүзүлөт: ошондуктан

$$P_{hi} = P_{1hi} \times P_{2hi}$$

i кластери h стратумунун ичиндеги ар бир үй ээлери үчүн эсептик өлчөө тандоонун жалпы мүмкүндүгүнө карама-каршы болот:

$$W_{hi} = 1 / P_{hi}$$

Бардык тандап алуучу параметрлерден жана тандап алуунун мүмкүндүгүнөн турган жыйынтыкталган таблица эсептик өлчөөлөрдүн эсептерин жеңилдетүү үчүн иштелип чыккан. Андан кийин аялдар жана эркектер үчүн үй ээлеринин денгээлинде тандап алуу өлчөмүн алуу үчүн эсептик өлчөөлөр үй ээлеринин жана жеке жактардын денгээлинде жооп берүүдөн баш тарткандарга жакындатылды. Жооп берүүдөн баш тарткандар стратумдардын денгээлинде тандап алууларга жакындатылды. Үй ээлеринин денгээлинде тандап алуу үчүн үй ээлеринин денгээлиндеги эсептик өлчөө стратумдун денгээлиндеги жооптордун рейтингинен карама-каршы көбөйтүлдү. Аялдардын жеке сурамжылоолорун тандап алып өлчөө үчүн үй ээлеринин деңгээлиндеги эсептик өлчөө стратум боюнча жеке сурамжылоолорго катышкан аялдардын жоопторунун рейтингинен карама-каршы көбөйтүлдү. Эркектердин жеке сурамжылоолорун тандап алып өлчөө үчүн үй ээлеринин деңгээлиндеги эсептик өлчөө стратум боюнча жеке сурамжылоолорго катышкан эркектердин жоопторунун рейтингине карама-каршы көбөйтүлдү.

Жооп берүүдөн баш тарткандарды эсептегенден кийин маалыматтарда табылган акыркы өлчөөлөрдү алуу учун тандап алынган өлчөөлөр нормалдаштырылды. Нормалдаштыруу процесси үй ээлеринин, аялдардын жана эркектердин жалпы санына карата улуттук деңгээлде өлчөнгөн учурлардын жалпы үй ээлерине барабар болгон өлчөнгөн учурлардын жалпы санын алуу максатында жүргүзүлөт. Нормалдаштыруу тандап алып өлчөөлөрдү үй ээлеринин өлчөөлөрүнөн, аялдардын жеке сурамжылоосун өлчөөдөн жана эркектердин жеке сурамжылоосун өлчөөдөн алынган тандап алынган үлүшүнө көбөйтүү жолу менен жүргүзүлөт. Нормалдаштырылган өлчөөлөр пропорциялардын, коэффициенттердин, рейтингдердин орто маанилерин баалоо үчүн

салыштырмалуу жарамдуу өлчөө болуп саналат, бирок башкы жыйындынын же маалыматтардын жыйындысын баалоо үчүн жараксыз.

А.5 Изилдөөлөрдүн жыйынтыктары

А.6-таблица изилдөө жана сурамжылоо, ошондой эле жооптордун ар түрдүү рейтингдери үчүн тийиштүү критерийлерге туура келген тандалып алынган жана сурамжыланган үй ээлеринин, аялдардын санын жеткирүү жолу менен изилдөө жүргүзүүнүн жыйынтыктарын көрсөтөт.

Үй ээлеринин жана аялдардын деңгээлин изилдөө үчүн бүтүрүү категориясынын, рейтингинин аныктамасына ылайык төмөнкүдөй формулаларга негизделген. Үй ээлеринин бүтүрүү рейтинги төмөнкүдөй жол менен эсептелинди:

$$\frac{100 * C}{C + HP + R + DNF}$$

Аялдарды тандоонун критерийлерине ылайык сурамжылоонун бүтүрүүчүлүк рейтинги аялдарды тандоонун тийиштүү критерийлерине ылайык жалпы көлөмгө бөлүнгөн интервью берип бүткөн аялдардын төмөнкүдөй жол менен саналган пайызына барабар:

$$\frac{100 * EWC}{EWC + EWNH + EWR + EWPC + EWI + EWO}$$

А.6-таблица. Тандап алууларды ишке ашыруу: Аялдар

Үй ээлери жана жеке деңгээлдеги интервьюлардын жыйынтыктары боюнча изилдөө үчүн тандоонун критерийлерине туура келген үй ээлеринин жана аялдардын, ошондой эле аялдарды жана аялдардын жоопторунун жалпы рейтингинин критерийлерине туура келген үй ээлеринин пайыздык бөлүнүшү. Аймактык, шаардык жана айыл жергесиндеги жашоого ылайык (такталбаган), Кыргыз Республикасы, 2012

Жыйынтыктар	Калктын тиби		Облус									Бардыгы
	Шаар	Айыл	Ысык-Көл	Жалал-Абад	Нарын	Баткен	Ош	Талас	Чүй	Бишкек шаары	Ош шаары	
Тандалып алынган үй ээлери												
Бүткөрүлгөндөр (C)	97.7	98.1	99.0	96.6	97.3	95.5	99.0	99.2	99.3	97.4	98.4	98.0
Катышкан үй ээлери, бирок үйдүн компетентсиз респонденти (KP)	0.2	0.3	0.2	1.0	0.3	0.2	0.1	0.2	0.0	0.2	0.0	0.3
Каршы болгондор (R)	0.2	0.2	0.2	0.0	0.0	0.3	0.0	0.5	0.4	0.5	0.1	0.2
Табылбаган турак-жай (DNF)	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Үй ээси жок (HA)	0.8	0.7	0.0	1.6	0.2	2.1	0.7	0.1	0.1	0.2	1.4	0.7
Ваканттык турак-жай / дарек турак-жай деп эсептелбейт(DV)	1.0	0.6	0.6	0.5	1.5	1.8	0.2	0.0	0.2	1.6	0.1	0.7
Уруксат берилген турак-жай (DD)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0
Башкалар (O)	0.1	0.0	0.0	0.1	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Тандалып алынган үй ээлеринин саны	2,886	5,322	884	953	858	884	988	832	963	992	854	8,208
Үй ээлеринин жоопторунун рейтинги(HRR)[1]	99.5	99.4	99.5	98.8	99.5	99.4	99.9	99.3	99.6	99.3	99.9	99.5
Изилдөө үчүн тандоонун критерийлерине туура келген аялдар												
Бүткөрүлгөндөр (EWC)	99.1	99.0	99.1	98.1	99.4	98.3	99.5	99.5	99.4	98.6	100.0	99.1
Үйдө эмес (EWNH)	0.5	0.2	0.4	0.6	0.0	0.3	0.2	0.2	0.0	1.0	0.0	0.3
Отказали (EWR)	0.1	0.3	0.4	0.3	0.3	0.6	0.2	0.0	0.1	0.3	0.0	0.2
Жарым-жартылай бүткөрүлгөндөр (EWPC)	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0
Жооп берүүгө мүмкүнчүлүксүздөр (EWI)	0.2	0.4	0.0	1.1	0.3	0.8	0.2	0.3	0.2	0.0	0.0	0.3
Башкалар (EWO)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Аялдардын саны	2,757	5,529	794	1,032	670	987	1,254	926	864	1,031	728	8,286
Аялдарды тандоонун критерийлерине туура келген жооптордун рейтинги (EWRR)[2]	99.1	99.0	99.1	98.1	99.4	98.3	99.5	99.5	99.4	98.6	100.0	99.1
Аялдардын жоопторунун жалпы рейтинги (ORR)[3]	98.6	98.5	98.7	96.9	98.9	97.7	99.4	98.7	99.0	97.9	99.9	98.5

[1] Жооптордун, үй ээлеринин жоопторунун рейтингдеринин белгиленген категорияларына туура келген үй ээлеринин санын колдонуу менен төмөнкүдөй көрүнүштө эсептелет:

$$\frac{100 * C}{C + HP + R + DNF}$$

[2] Изилдөө үчүн тандоонун критерийлерине туура келген аялдардын жоопторунун рейтинги (EWRR) бүткөн интервьюлардын пайызына барабар (EWC).

[3] Аялдардын жоопторунун жалпы рейтинги (OWRR) төмөнкүдөй мүнөздө эсептелет:

$$OWRR = HRR * EWRR/100$$

А.7-таблица интервью алынып бүткөн жана жооптордун рейтингин изилдөө үчүн тандоонун критерийлерине туура келген тандалып алынган жана интервьюдан өткөн үй ээлеринин, эркектердин санын көрсөтүү жолу менен жүргүзүлгөн изилдөөнүн жыйынтыктарын көрсөтөт. Үй ээлеринин, эркектердин деңгээлин изилдөө үчүн бүтүрүү категориясынын, рейтингинин аныктамасына ылайык төмөнкү формуланын жардамында эсептелет. Үй ээлеринин деңгээлдеринин бүтүрүү рейтинги төмөнкүдөй жол менен эсептелинет:

$$\frac{100 * C}{C + HP + R}$$

Эркектердин бүтүрүүчүлүк рейтинги изилдөө үчүн тандоонун критерийлерине ылайык (EMC) сурамжылоонун жана тандап алуунун критерийлерине туура келген эркектердин жалпы

санына салыштырмалуу интервью берип бүткөндөрдүн пайызы эквиваленттүү жана төмөнкүдөй жол менен эсептелинет:

$$\frac{100 * EMC}{EMC + EMNH + EMP + EMR + EMI + EMO}$$

А.7-таблица. Тандап алууларды ишке ашыруу: Эркектер

Үй ээлери жана жеке деңгээлдеги интервьюлардын жыйынтыктары боюнча изилдөө үчүн тандоонун критерийлерине туура келген үй ээлеринин жана аялдардын, ошондой эле аялдарды жана аялдардын жоопторунун жалпы рейтингинин критерийлерине туура келген үй ээлеринин пайыздык бөлүнүшү. Аймактык, шаардык жана айыл жергесиндеги жашоого ылайык (өлчөнбөгөн), Кыргыз Республикасы, 2012

Натыйжалар	Турак жайдын тиби		Аймак									Бардыгы
	Шаар	Айыл	Ысык-Көл	Жалал-Абад	Нарын	Баткен	Ош	Талас	Чүй	Бишкек шаары	Ош шаары	
Тандалып алынган үй ээлери												
Бүткөрүлгөндөр (C)	97.9	98.2	98.0	97.3	96.6	97.7	98.5	99.3	99.4	97.4	98.6	98.1
Катышкан үй ээлери, бирок үйдүн компетентсиз респонденти (HP)	0.2	0.5	0.7	1.2	0.7	0.0	0.0	0.3	0.0	0.6	0.0	0.4
Каршы болгондор (R)	0.2	0.2	0.3	0.0	0.0	0.3	0.0	0.3	0.0	0.9	0.0	0.2
Табылбаган турак-жай (DNF)	0.6	0.5	0.0	1.5	0.3	0.7	1.2	0.0	0.0	0.0	1.4	0.6
Үй ээси жок (HA)	0.9	0.5	1.0	0.0	1.3	1.3	0.3	0.0	0.6	1.2	0.0	0.6
Ваканттык турак-жай / турак-жай жашоо үчүн деп эсептелбей (DV)	0.0	0.1	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бузулган турак-жай (DD)	0.2	0.0	0.0	0.0	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
Башкалар (O)												
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Бардыгы	996	1,838	306	328	297	306	342	288	330	342	295	2,834
Тандалып алынган үй ээлеринин саны	99.6	99.3	99.0	98.8	99.3	99.7	100.0	99.3	100.0	98.5	100.0	99.4
Үй ээлеринин жоопторунун рейтинги (HRR)[1]												
Изилдөө үчүн тандоонун критерийлерине туура келген эркектер												
Бүткөрүлгөндөр (EMC)	97.7	96.3	92.4	94.3	97.0	98.3	97.7	97.2	97.2	97.2	99.4	96.7
Үйдө эмес (EMNH)	0.7	1.4	3.2	0.9	1.3	0.7	1.5	1.6	0.0	1.2	0.0	1.2
Каршы болгондор(EMR)	0.0	0.1	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Жарым-жартылай бүткөрүлгөндөр (EMPC)	1.1	1.6	3.6	3.1	0.4	0.3	0.8	0.9	2.0	1.6	0.6	1.5
Жооп берүүгө жөндөмсүздөр (EMI)	0.4	0.6	0.4	1.3	1.3	0.7	0.0	0.3	0.8	0.0	0.0	0.5
Башкалар (EMO)	0.0	0.1	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бардыгы	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Эркектердин саны	706	1,789	251	318	235	293	397	321	247	252	181	2,495
Эркектерди тандоо криитерийлерине туура келген жооптордун рейтинги (EMRR)[2]	97.7	96.3	92.4	94.3	97.0	98.3	97.7	97.2	97.2	97.2	99.4	96.7
Эркекктердин жоопторунун жалпы рейтинги (ORR)[3]	97.3	95.6	91.5	93.2	96.3	98.0	97.7	96.5	97.2	95.8	99.4	96.1

Жооптордун, үй ээлеринин жоопторунун рейтингдеринин белгиленген категорияларына туура келген үй ээлеринин санын колдонуу менен төмөнкүдөй көрүнүштө эсептелет:

$$\frac{100 * C}{C + HP + R}$$

[2] Изилдөө үчүн тандоонун критерийлерине туура келген аялдардын жоопторунун рейтинги (EWRR) бүткөн интервьюлардын пайызына барабар (EMC).
[3] Аялдардын жоопторунун жалпы рейтинги (OWRR) төмөнкүдөй мүнөздө эсептелет:

$$OMRR = HRR * EMRR/100$$

ТАНДАП ИЗИЛДӨӨЛӨРДҮН КАТАЛАРЫН ЭСЕПТӨӨ

B ТИРКЕМЕСИ

Тандап изилдөөлөрдү баалоодо каталардын эки тиби жайылган: (1) тандап алуу менен байланышпаган каталар, (2) тандап алуу менен түздөн-түз байланышкан каталар. Тандап алуу менен байланышпаган каталар маалыматтарды жыйноодо жана иштеп чыгууда жайгашкан жерлерди жана үй ээлерин туура эмес аныктоо, интервью алуучу же респондент тарабынан суроолорду жетиштүү эмес түшүнүү, ошондой эле маалыматтарды киргизүүдө жетиштүү эмес түшүнүү сыяктуу орду бар жаңылыштыктардын жыйынтыктары болуп эсептелет. КР МДИ-2012де мындай катачылыктарды эң төмөнкү деңгээлге түшүрүү үчүн кандайдыр бир күчтөр жумшалса да, алардан арылууга мүмкүн эмес жана статистикалык баа берүүгө болбойт.

Тандап алуу менен түздөн-түз байланышкан каталарга биринчи типтеги каталардан айырмаланып, статистикалык баалоо жүргүзсө болот. КР МДИ-2012 респонденттерди тандап алуу бир же тигил эсептерди жана бирдейлештирилген өлчөмдөрдү колдонуудагы башкы жыйындыдан жүргүзүлгөн тандап алуулардын көп сандагы статистикалык жолдорунун бири болуп саналат. Ушул тандап алынган варианттардын ар бири жыйынтык берүүсү мүмкүн эле, алардын ар бири кандайдыр бир көрүнүштөрү менен анык алынган тандап алуулардын жыйынтыгынан айырмаланат. Өзгөрүүлөрдүн деңгээлин так аныктоого болбосо да, аны изилдөөлөрдүн жыйынтыгынан баалоого болот. Тандап алуулардын каталары *стандарттык каталардын* көрүнүшү менен бааланат, ал болсо белгилүү статистикалык чоңдуктагы (орточо өлчөм, пайыз, ж.б у.с) вариациянын квадраттык тамыры болуп саналат. Ишенүүнүн аралыгын эсептөө үчүн стандарттык катаны колдонушат жана анын чегинде чыныгы статистикалык көрсөткүч бар. Мисалга алсак, статистикалык көрсөткүчтүн ушул тандоолордон эсептеп алган чыныгы мааниси эки стандарттык каталардын чегинде жогору же төмөн эсептелинген белгилер үчүн 95 пайыз бардык мүмкүн болгон тандап алуулардын окшош көлөмү болот.

Эгерде респонденттердин тандап алуусу жөнөкөй рандомизацияланган (кокусунан) тандап алуу жолу менен жүргүзүлсө, тандап алуулардын каталарын эсептөө үчүн жөнөкөй формулаларды пайдаланууга болоор эле. Бирок КР МДИ-2012 тандап алуулары көп деңгээлдүү стратификацияланган мүнөздө болгондугу үчүн татаал формулаларды колдонууга туура келди. Тандап алуулардын каталары ICF Macro иштеп чыккан SAS программасынын жардамы менен эсептелинди. Бул программа орто белгилер, пропорциялар жана коэффициенттер сыяктуу белгилердин өзгөрүлмөлүүлүгүн баалоо үчүн Тейлордун сызык ыкмасын колдонот. The Jackknife кайтарланма репликациялык ыкмасы төрөлүүнүн жана өлүмдүн көрсөткүчтөрү сыяктуу татаал статистиканы баалоо үчүн колдонулат.

Тейлордун сызык ыкмасы менен статистикалык иштеп чыгуулардын $r = y/x$ формуласына жооп берген ар кандай пайызын же орто белгисин табууга болот, бул формулада “y” “y” өзгөрүлмө үчүн жалпы чондуктагы тандап алууну көргөзөт, ал эми *“x”* топто же топчолордо каралган учурлардын жалпы санын көрсөтөт. “r” белгиси жогоруда көрсөтүлгөн маанинин квадраттык тамыры болуп саналган стандарттык каталардын формуласынын жардамы менен эсептелет:

$$SE^2(r) = var(r) = \frac{1}{x^2}\sum_{h=1}^{H}\left[(1-f_h)\frac{m_h}{m_h-1}\left(\sum_{i=1}^{m_h} z_{hi}^2 - \frac{z_h^2}{m_h}\right)\right]$$

Мындан $z_{hi} = y_{hi} - rx_{hi}$, and $z_h = y_h - rx_h$

h 1 ден H чейин өзгөрүүчү катмарды мүнөздөйт,
m_h h^{th} катмарда тандалып алынган кластерлердин жалпы саны,
y_{hi} i^{th}-кластериндеги h^{th} катмарындагы өзгөрүлмө белгилердин суммасы ,
x_{hi} i^{th}кластериндеги h^{th} катмарынын учурларынын бардык санынын суммасы жана
f_h h^{th} катмарындагы PSU тандап алуу фракциясы көңүл бурбоого мүмкүн болгон өтө кичинекей чоңдукка ээ.

The Jackknife кайталанма репликациялык ыкмасы матрикалык тандап алуулардын бир нече жоопторунун ар бир татаал көрсөткүчтөрүнүн белгилерин чыгарууга жана жөнөкөй формулалардын жардамы менен бул маанилер үчүн стандарттык каталарды эсептеп чыгууга мүмкүндүк берет. Көрсөткүчтөрдү эсептөөдө репликациялар бир кластерден башка бардык кластерлерди карайт. Мындан жалган көз карандысыз репликациялар түзүлөт. КР МДИ-2012 316 бош эмес кластерлерден түзүлдү. Демек, 316 репликациялар түзүлгөн. *r* көрсөткүчүнүн өзгөрүүсү төмөнкүдөй эсептелди:

$$SE^2(r) = var(r) = \frac{1}{k(k-1)}\sum_{i=1}^{k}(r_i - r)^2$$

Мындан

$$r_i = kr - (k-1)r_{(i)}$$

r	316 кластерлерден түзүлүүчү толук тандап алуулардын эсептик баасы,
$r_{(i)}$	315 кластерлердеги ($i^{ый}$ кластери кошулбайт) кыскартылган тандап алуулардан эсептик баа жана
k	кластерлердин жалпы саны.

Бул стандарттык каталарга кошумча SAS программасы ар бир белги үчүн дизайн-эффект (DEFT) белгисин эсептейт. Дизайн-эффект ушул тандап алуулар үчүн стандарттык каталар менен жөнөкөй рандомизацияланган (кокусунан) тандап алууларды колдонуудагы стандарттык каталардын ортосундагы катыш катары аныкталат. DEFT 1,0 белгиси тандап алуунун дизайнын эффективдүү көрсөтөт, анда 1,0 дөн чоң белги катары татаал жана статистикалык бир аз максатка ылайыктуу дизайнды колдонуунун натыйжасында тандап алуулардын каталарынын көбөйгөндүгүн көрсөтмөк. SAS программасынын жардамы менен тандап алуунун салыштырмалуу каталарын жана белгилер үчүн ишеним интервалдарын эсептөөгө болот.

КР МДИ-2012де тандап алуулардын каталары биринчи баскычтагы кызыкчылыктарды көрсөткөн белгилер үчүн эсептелет. Бул тиркемеде берилген жыйынтыктар жалпысынан өлкө боюнча шаар жери үчүн өзүнчө, айыл жери үчүн өзүнчө жана ар бир 9 регион үчүн колдонулду. В1-таблица ар бир статистикалык белгилер (орто белги, пропорциялар жана рейтинг) жана базалык жыйындылар боюнча маалыматтарды көрсөтөт. В.2-таблицадан В.13-таблицага чейин (R) статистикалык чоңдуктун белгилери, анын (SE) стандарттык каталары, (N) такталбаган жана (WN) такталган учурлары, (SE/ R) салыштырмалуу стандарттык каталар жана ар бир өзгөрүлмө үчүн (R±2SE) 95 пайыздык ишеним лимити көрсөтүлөт. DEFT стандарттык каталарда орнотулбаган, жөнөкөй кокустук тандап алууларда каралган, нөлгө барабар (баалоонун чоңдугу 0 гө же 1 ге жакындаганда) болуп эсептелинет. Жалпы төрөттөрдүн коэффициенттерин баалоодо такталбаган учурлардын саны орунсуз, аялдар үчүн такталган чоңдуктун белгиси-бала төрөгөндөгү жашы белгисиз.

Ишеним интервалы *(мисалы, 15-49 чейинки жаштагы аялдарда төрөлгөн балдар үчүн эсептелет)* төмөнкүдөй интерпретацияланышы мүмкүн: улуттук тандап алуудагы жалпы орто 3,389 барабар жана анын стандарттык катасы 0,064 кө барабар. Мындан 95 пайыздык ишеним интервалын алуу үчүн орточо белгиге кошуу керек жана андан орто каталарды алуу керек, т.а. 2,351±5×0,064. Ошондуктан, 15 жаштан 49 жашка чейинки аялдарда төрөлгөн балдардын *чыныгы* орто саны 3,261 менен 3,516 ортосунда өзгөрөрүн жогорку ыктымалдуулук (95 пайыз) менен бышыктоого болот.

Аялдардын изилдөөсүнүн бардык өзгөрүлмөсү боюнча бардык орточо тандап алуулар үчүн DEFT 1,411ге барабар. Бул тандап алуунун көп деңгээлдүү кластердик мүнөзүнө байланыштуу тандап алуунун орточо катасы эквиваленттүү жөнөкөй кокусунан (рандомизацияланган) тандап алууга салыштырмалуу 1,411 ге чейин көтөрүлгөндүгү менен түшүндүрүлөт.

В.1-таблица. Тандап алуудагы каталар боюнча берилген маалыматтардын көрсөткүчтөрүнүн тизмеси, КР МДИ-2012

Өзгөрүлмө	Мүнөздөмө	Текшерилген жактардын категориясы
	АЯЛДАР	
Шаарда жашагандар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Билими жоктор	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Орто же жогорку билими барлар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Никеси/мамилеси барлар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
20 жашка чейинки никеси барлар	Пропорциялар	25-49 жаштагы аялдар
18 жашка чейинки алгачкы жыныстык катнашта болгондор	Пропорциялар	25-49 жаштагы аялдар
Учурда кош бойлуулар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Төрөлгөн балдар	Орто белгилер	15-49 жаштагы бардык аялдар
Жашаган балдар	Орто белгилер	15-49 жаштагы бардык аялдар
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	Орто белгилер	40-49 жаштагы аялдар
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Заманбап ыкмалар жөнүндө маалымдалган	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Ыкмалардын бирөөсүн колдонгондор	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Заманбап ыкмаларды колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Салттык ыкмаларды колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Таблеткаларды колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Жатын ичине коюлуучу спираль (мындан ары – ЖИС) колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Презервативдерди колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Учурда аял стерилдештирүүсүн колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	Пропорциялар	15-49 жаштагы ушул учурда никеси бар аялдар
Балдардын идеалдуу саны	Орто белгилер	15-49 жаштагы бардык аялдар
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	Пропорциялар	Акыркы беш жылда жок дегенде бир тирүү бала төрөгөн аялдар
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	Пропорциялар	Акыркы 1-59айдын ичинде болгон бала төрөлүүлөрү
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	Пропорциялар	Беш жаштан кичүү балдар
ОРТ-терапия алды	Пропорциялар	Беш жаштан кичүү балдар
Медициналык жардамга кайрылды	Пропорциялар	Акыркы эки жума ичинде диарея менен ооруган беш жаштан кичүү балдар
Вакцина карточкасынын болушу	Пропорциялар	Акыркы эки жума ичинде диарея менен ооруган беш жаштан кичүү балдар
БЦЖ-вакцинасын алды	Пропорциялар	18-29 айлык балдар
АКДС-вакцинасын (3 дозада) алды	Пропорциялар	18-29 айлык балдар
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	Пропорциялар	18-29 айлык балдар
Кызамыкка каршы вакцина алды	Пропорциялар	18-29 айлык балдар
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	Пропорциялар	18-29 айлык балдар
Бой/Жаш (<-2SD)	Пропорциялар	5 жаштан кичүү өлчөнгөн балдар
Салмак/Бой (<-2SD)	Пропорциялар	5 жаштан кичүү өлчөнгөн балдар
Салмак/Жаш (<-2SD)	Пропорциялар	5 жаштан кичүү өлчөнгөн балдар
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	Пропорциялар	6-59 айлык тестирлөөдөн өткөн бардык балдар
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	Пропорциялар	15-49 жаштагы тестирлөөдөн өткөн бардык аялдар
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык өлчөнгөн аялдар
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	Пропорциялар	15-24 жаштагы мурда күйөөгө тийбеген аялдар
Бир да жолу никеде турбаган жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	Пропорциялар	15-24 жаштагы мурда күйөөгө тийбеген аялдар
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар

АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	Пропорциялар	15-49 жаштагы АИВ/СПИД тууралуу маалымдалган бардык аялдар
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык аялдар
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулуктан өткөндөр	Пропорциялар	15-49 жаштагы качандыр бир кезде күйөөгө тийген бардык аялдар
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	Пропорциялар	15-49 жаштагы качандыр бир кезде күйөөгө тийген бардык аялдар
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)		Бала төрөө мүмкүнчүлүгү бар жаштагы бардык аялдар
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	Үлүш	Бала төрөө мүмкүнчүлүгү бар жаштагы бардык аялдар
Неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	Үлүш	Өлүм коркунучуна кабылган балдар
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	Үлүш	Өлүм коркунучуна кабылган балдар
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	Үлүш	Өлүм коркунучуна кабылган балдар
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	Үлүш	Өлүм коркунучуна кабылган балдар и
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	Үлүш	Өлүм коркунучуна кабылган балдар
	ЭРКЕКТЕР	
Шаарда жашагандар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
Билими жоктор	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
Орто же жогорку билими барлар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
Учурда никеде/мамиледе тургандар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	Пропорциялар	25-49 жаштагы ЭРКЕКТЕР
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	Пропорциялар	15-49 жаштагы никеси бар эркектер
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	Пропорциялар	15-49 жаштагы никеси бар эркектер
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	Пропорциялар	15-49 жаштагы никеси бар эркектер
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	Пропорциялар	15-49 жаштагы никеси бар эркектер
Балдардын идеалдуу саны	Орто белги	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
Жаштар арасындагы кармануу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	Пропорциялар	15-24 жаштагы эркектер Never-married
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	Пропорциялар	15-24 жаштагы эркектер Never-married
Акыркы 12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	Пропорциялар	15-49 жаштагы бардык ЭРКЕКТЕР

[1] Өлүмдүн деңгээли акыркы 5 жылга улуттук тандап алуу менен изилдөө үчүн жана 10 жылга аймактык тандап алуу менен изилдөө үчүн эсептелет.

В.2-таблица. Тандап алуулардын каталары: Жалпы тандап алуу, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
	АЯЛДАР							
Шаарда жашагандар	0.374	0.015	8,208	8,208	2.736	0.039	0.345	0.403
Билими жоктор	0.001	0.000	8,208	8,208	0.836	0.407	0.000	0.001
Орто же жогорку билими барлар	0.995	0.001	8,208	8,208	1.544	0.001	0.993	0.998
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.274	0.008	8,208	8,208	1.546	0.028	0.258	0.289
Никеде/мамиледе	0.640	0.009	8,208	8,208	1.726	0.014	0.622	0.659
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.426	0.010	5,103	5,044	1.486	0.024	0.406	0.447
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.141	0.007	5,103	5,044	1.408	0.049	0.127	0.154
Учурда кош бойлуу	0.067	0.003	8,208	8,208	1.175	0.048	0.061	0.074
Төрөлгөндөр балдар	1.856	0.034	8,208	8,208	1.737	0.018	1.788	1.924
Жашаган балдар	1.777	0.032	8,208	8,208	1.722	0.018	1.713	1.841
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	3.389	0.064	1,825	1,837	1.626	0.019	3.261	3.516
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.989	0.001	5,478	5,256	1.058	0.001	0.986	0.992
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.989	0.001	5,478	5,256	1.058	0.001	0.986	0.992
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.363	0.009	5,478	5,256	1.333	0.024	0.346	0.380
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.337	0.008	5,478	5,256	1.269	0.024	0.320	0.353
Салттык ыкмаларды колдонот	0.026	0.003	5,478	5,256	1.222	0.101	0.021	0.031
Таблеткаларды колдонот	0.015	0.002	5,478	5,256	1.134	0.123	0.012	0.019
ЖИС колдонот	0.221	0.007	5,478	5,256	1.298	0.033	0.207	0.236
Презерватив колдонот	0.077	0.005	5,478	5,256	1.322	0.062	0.067	0.086
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.005	0.001	5,478	5,256	1.207	0.230	0.003	0.007
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.016	0.002	5,478	5,256	1.205	0.128	0.012	0.020
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.002	0.001	5,478	5,256	1.212	0.328	0.001	0.004

Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.023	0.002	5,478	5,256	1.160	0.102	0.018	0.028
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.261	0.008	5,478	5,256	1.365	0.031	0.245	0.278
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.277	0.008	5,478	5,256	1.376	0.030	0.260	0.293
Балдардын идеалдуу саны	3.919	0.032	7,928	7,927	1.962	0.008	3.855	3.983
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.970	0.005	3,148	3,014	1.746	0.006	0.959	0.981
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.991	0.002	4,363	4,082	1.380	0.002	0.987	0.996
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.052	0.005	4,247	3,975	1.385	0.098	0.041	0.062
ОРТ-терапия алды	0.354	0.037	223	205	1.072	0.106	0.280	0.429
Медициналык жардамга кайрылды	0.546	0.047	223	205	1.288	0.086	0.453	0.640
Вакцина карточкасынын болушу	0.864	0.015	871	856	1.252	0.017	0.835	0.894
БЦЖ-вакцинасын алды	0.989	0.006	871	856	1.623	0.006	0.978	1.000
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.853	0.016	871	856	1.324	0.019	0.821	0.885
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.792	0.017	871	856	1.231	0.021	0.758	0.826
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.965	0.008	871	856	1.299	0.008	0.948	0.981
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.743	0.019	871	856	1.304	0.026	0.704	0.782
Бой/Жаш (<-2SD)	0.177	0.009	4,574	4,337	1.458	0.052	0.159	0.195
Салмак/Бой (<-2SD)	0.027	0.003	4,574	4,337	1.271	0.119	0.021	0.034
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.034	0.003	4,574	4,337	1.169	0.098	0.027	0.041
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.426	0.013	4,178	3,971	1.560	0.030	0.400	0.451
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.352	0.009	8,048	8,001	1.705	0.026	0.334	0.371
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.073	0.005	7,405	7,423	1.554	0.064	0.063	0.082
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.905	0.006	8,208	8,208	1.989	0.007	0.892	0.918
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.640	0.009	8,208	8,208	1.698	0.014	0.622	0.658
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.746	0.009	8,208	8,208	1.854	0.012	0.728	0.763
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	0.983	0.003	1,940	2,049	1.169	0.003	0.977	0.990
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.014	0.003	1,940	2,049	1.171	0.220	0.008	0.021
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.121	0.005	8,208	8,208	1.388	0.041	0.111	0.131
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.036	0.003	7,521	7,425	1.466	0.087	0.030	0.042
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.231	0.010	6,022	6,022	1.753	0.041	0.212	0.250
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.034	0.003	6,022	6,022	1.301	0.089	0.028	0.040
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.266	0.010	4,832	4,361	1.520	0.036	0.247	0.286
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.171	0.009	4,832	4,361	1.593	0.050	0.154	0.189
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.678	0.045	22,963	22,984	1.216	0.066	0.588	0.768
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	3.633	0.100	22,963	22,984	1.524	0.027	3.434	3.833
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	19.944	3.008	4,405	4,115	1.271	0.151	13.928	25.961
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	6.924	1.385	4,380	4,102	1.011	0.200	4.155	9.693
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	26.868	3.250	4,408	4,119	1.190	0.121	20.369	33.368
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	4.219	1.420	3,992	3,740	1.343	0.337	1.379	7.059
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	30.974	3.402	4,414	4,125	1.174	0.110	24.170	37.777
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.324	0.015	2,413	2,413	1.577	0.046	0.294	0.354
Билими жоктор	0.000	0.000	2,413	2,413	0.787	1.001	0.000	0.001
Орто же жогорку билими барлар	0.997	0.001	2,413	2,413	1.123	0.001	0.995	1.000
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.363	0.012	2,413	2,413	1.215	0.033	0.339	0.386
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.598	0.013	2,413	2,413	1.290	0.022	0.572	0.624
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.186	0.015	1,591	1,577	1.566	0.082	0.155	0.217
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.998	0.001	1,470	1,443	0.926	0.001	0.996	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.998	0.001	1,470	1,443	0.926	0.001	0.996	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.240	0.014	1,470	1,443	1.232	0.057	0.212	0.267
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.300	0.015	1,470	1,443	1.286	0.051	0.269	0.331
Балдардын идеалдуу саны	4.080	0.047	2,306	2,335	1.597	0.012	3.985	4.174
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.096	0.009	2,413	2,413	1.456	0.091	0.078	0.113
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.530	0.022	721	736	1.177	0.041	0.487	0.574
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.402	0.021	721	736	1.137	0.052	0.361	0.444
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.076	0.007	2,413	2,413	1.254	0.089	0.063	0.090
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.022	0.004	2,413	2,413	1.212	0.166	0.014	0.029
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.021	0.004	2,293	2,254	1.169	0.165	0.014	0.028

В.3-таблица. Тандап алуунун каталары: Шаар тандап алуусу, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	1.000	0.000	2,732	3,070	н/п	0.000	1.000	1.000
Билими жоктор	0.001	0.000	2,732	3,070	0.794	0.633	0.000	0.001
Орто же жогорку билими барлар	0.997	0.001	2,732	3,070	1.234	0.001	0.995	1.000
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.332	0.013	2,732	3,070	1.454	0.039	0.306	0.358

Никеде/мамиледе	0.548	0.017	2,732	3,070	1.735	0.030	0.515	0.581
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.355	0.018	1,656	1,850	1.505	0.050	0.320	0.391
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.123	0.008	1,656	1,850	0.982	0.064	0.107	0.139
Учурда кош бойлуу	0.061	0.005	2,732	3,070	1.142	0.086	0.050	0.071
Төрөлгөндөр балдар	1.453	0.052	2,732	3,070	1.758	0.036	1.349	1.557
Жашаган балдар	1.395	0.048	2,732	3,070	1.724	0.035	1.298	1.492
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	2.732	0.101	611	684	1.632	0.037	2.530	2.935
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.993	0.001	1,596	1,684	0.683	0.001	0.990	0.995
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.993	0.001	1,596	1,684	0.683	0.001	0.990	0.995
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.389	0.016	1,596	1,684	1.298	0.041	0.357	0.420
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.342	0.014	1,596	1,684	1.177	0.041	0.314	0.370
Салттык ыкмаларды колдонот	0.046	0.007	1,596	1,684	1.237	0.141	0.033	0.059
Таблеткаларды колдонот	0.016	0.003	1,596	1,684	1.121	0.223	0.009	0.022
ЖИС колдонот	0.205	0.011	1,596	1,684	1.124	0.055	0.182	0.227
Презерватив колдонот	0.104	0.010	1,596	1,684	1.279	0.094	0.085	0.124
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.001	0.001	1,596	1,684	0.953	0.629	0.000	0.003
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.016	0.004	1,596	1,684	1.214	0.241	0.008	0.023
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.004	0.002	1,596	1,684	1.106	0.432	0.001	0.008
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.041	0.006	1,596	1,684	1.160	0.140	0.029	0.053
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.270	0.013	1,596	1,684	1.210	0.050	0.243	0.297
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.320	0.014	1,596	1,684	1.200	0.044	0.292	0.348
Балдардын идеалдуу саны	3.543	0.061	2,662	2,987	2.336	0.017	3.420	3.665
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.987	0.006	850	935	1.541	0.006	0.976	0.999
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.995	0.003	1,128	1,216	1.406	0.003	0.990	1.001
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.038	0.008	1,107	1,188	1.309	0.219	0.021	0.055
ОРТ-терапия алды	0.373	0.067	47	45	0.802	0.181	0.238	0.507
Медициналык жардамга кайрылды	0.561	0.078	47	45	0.923	0.138	0.406	0.717
Вакцина карточкасынын болушу	0.776	0.032	231	266	1.165	0.041	0.712	0.839
БЦЖ-вакцинасын алды	0.987	0.013	231	266	1.753	0.013	0.962	1.012
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.799	0.030	231	266	1.162	0.037	0.739	0.859
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.703	0.032	231	266	1.094	0.046	0.639	0.768
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.949	0.018	231	266	1.263	0.019	0.914	0.985
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.672	0.034	231	266	1.103	0.050	0.605	0.739
Бой/Жаш (<-2SD)	0.176	0.014	1,100	1,167	1.113	0.081	0.148	0.205
Салмак/Бой (<-2SD)	0.033	0.008	1,100	1,167	1.497	0.252	0.016	0.050
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.036	0.006	1,100	1,167	1.028	0.168	0.024	0.048
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.445	0.025	994	1,052	1.513	0.056	0.395	0.496
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.342	0.016	2,685	3,007	1.743	0.047	0.310	0.374
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.081	0.008	2,486	2,802	1.407	0.095	0.065	0.096
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.944	0.006	2,732	3,070	1.440	0.007	0.931	0.956
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.699	0.014	2,732	3,070	1.547	0.019	0.672	0.727
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.814	0.012	2,732	3,070	1.562	0.014	0.791	0.837
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	0.975	0.006	759	891	1.034	0.006	0.964	0.987
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.020	0.005	759	891	1.025	0.259	0.010	0.031
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.138	0.009	2,732	3,070	1.305	0.062	0.121	0.155
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.036	0.005	2,575	2,898	1.431	0.147	0.025	0.046
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.216	0.013	1,989	2,253	1.387	0.059	0.190	0.242
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.024	0.004	1,989	2,253	1.053	0.150	0.017	0.031
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.281	0.015	1,491	1,493	1.281	0.053	0.251	0.310
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.155	0.013	1,491	1,493	1.397	0.085	0.129	0.181
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.795	0.086	7,746	8,722	1.113	0.108	0.623	0.968
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	3.005	0.161	7,746	8,722	1.531	0.053	2.683	3.326
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	15.523	3.864	2,043	2,179	1.245	0.249	7.796	23.251
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	7.488	2.628	2,041	2,170	1.179	0.351	2.232	12.743
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	23.011	4.308	2,044	2,180	1.103	0.187	14.394	31.628
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	9.874	2.971	1,926	2,031	1.222	0.301	3.931	15.817
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	32.658	5.101	2,045	2,181	1.087	0.156	22.456	42.861
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	1.000	0.000	690	781	н/п	0.000	1.000	1.000
Билими жоктор	0.000	0.000	690	781	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.997	0.002	690	781	0.996	0.002	0.992	1.001
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.357	0.022	690	781	1.217	0.062	0.312	0.401
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.589	0.024	690	781	1.286	0.041	0.541	0.638
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.201	0.025	455	517	1.348	0.126	0.150	0.251
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	413	460	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	413	460	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.175	0.028	413	460	1.519	0.163	0.118	0.232
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.285	0.028	413	460	1.245	0.097	0.229	0.340
Балдардын идеалдуу саны	3.813	0.102	676	758	1.698	0.027	3.609	4.016
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.091	0.018	690	781	1.657	0.200	0.054	0.127
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.464	0.040	207	231	1.145	0.086	0.385	0.544
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.461	0.038	207	231	1.083	0.082	0.386	0.536

12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.062	0.011	690	781	1.175	0.173	0.041	0.084
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.028	0.008	690	781	1.283	0.289	0.012	0.044
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.008	0.003	650	721	0.985	0.429	0.001	0.015

В.4-таблица. Тандап алуунун каталары: Айыл тандап алуусу, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.000	0.000	5,476	5,138	н/п	н/п	0.000	0.000
Билими жоктор	0.000	0.000	5,476	5,138	0.858	0.533	0.000	0.001
Орто же жогорку билими барлар	0.994	0.002	5,476	5,138	1.657	0.002	0.991	0.998
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.239	0.009	5,476	5,138	1.534	0.037	0.221	0.256
Никеде/мамиледе	0.695	0.009	5,476	5,138	1.521	0.014	0.676	0.714
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.467	0.012	3,447	3,193	1.414	0.026	0.443	0.491
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.151	0.010	3,447	3,193	1.600	0.065	0.131	0.171
Учурда кош бойлуу	0.071	0.004	5,476	5,138	1.191	0.058	0.063	0.079
Төрөлгөндөр балдар	2.097	0.040	5,476	5,138	1.587	0.019	2.017	2.177
Жашаган балдар	2.005	0.038	5,476	5,138	1.571	0.019	1.930	2.080
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	3.779	0.073	1,214	1,152	1.557	0.019	3.633	3.924
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.988	0.002	3,882	3,572	1.166	0.002	0.984	0.992
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.988	0.002	3,882	3,572	1.166	0.002	0.984	0.992
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.351	0.010	3,882	3,572	1.354	0.030	0.330	0.372
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.334	0.010	3,882	3,572	1.313	0.030	0.314	0.354
Салттык ыкмаларды колдонот	0.017	0.002	3,882	3,572	1.190	0.146	0.012	0.022
Таблеткаларды колдонот	0.015	0.002	3,882	3,572	1.136	0.146	0.011	0.020
ЖИС колдонот	0.229	0.009	3,882	3,572	1.371	0.040	0.210	0.247
Презерватив колдонот	0.063	0.005	3,882	3,572	1.333	0.082	0.053	0.074
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.007	0.002	3,882	3,572	1.239	0.242	0.003	0.010
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.016	0.002	3,882	3,572	1.197	0.151	0.011	0.021
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.002	0.001	3,882	3,572	1.292	0.498	0.000	0.003
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.015	0.002	3,882	3,572	1.159	0.152	0.010	0.019
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.257	0.010	3,882	3,572	1.443	0.039	0.237	0.277
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.256	0.010	3,882	3,572	1.428	0.039	0.236	0.276
Балдардын идеалдуу саны	4.147	0.033	5,266	4,940	1.620	0.008	4.082	4.213
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.962	0.007	2,298	2,079	1.800	0.008	0.947	0.976
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.990	0.003	3,235	2,867	1.400	0.003	0.984	0.996
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.057	0.006	3,140	2,787	1.427	0.110	0.045	0.070
ОРТ-терапия алды	0.349	0.044	176	160	1.165	0.126	0.262	0.437
Медициналык жардамга кайрылды	0.542	0.056	176	160	1.408	0.103	0.430	0.654
Вакцина карточкасынын болушу	0.905	0.016	640	590	1.332	0.017	0.874	0.936
БЦЖ-вакцинасын алды	0.990	0.006	640	590	1.503	0.006	0.978	1.002
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.877	0.018	640	590	1.398	0.021	0.841	0.914
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.832	0.019	640	590	1.266	0.023	0.795	0.870
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.972	0.008	640	590	1.265	0.009	0.955	0.988
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.775	0.023	640	590	1.406	0.030	0.728	0.821
Бой/Жаш (<-2SD)	0.177	0.011	3,474	3,170	1.597	0.064	0.154	0.200
Салмак/Бой (<-2SD)	0.025	0.003	3,474	3,170	1.124	0.126	0.019	0.032
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.033	0.004	3,474	3,170	1.236	0.120	0.025	0.041
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.419	0.015	3,184	2,919	1.590	0.036	0.389	0.448
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.358	0.011	5,363	4,995	1.690	0.031	0.336	0.381
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.068	0.006	4,919	4,621	1.637	0.086	0.056	0.080
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.881	0.009	5,476	5,138	2.099	0.010	0.863	0.900
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.605	0.011	5,476	5,138	1.684	0.018	0.583	0.627
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.705	0.012	5,476	5,138	1.903	0.017	0.681	0.728
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	0.989	0.004	1,181	1,158	1.317	0.004	0.982	0.997
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.010	0.004	1,181	1,158	1.342	0.389	0.002	0.018
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.111	0.006	5,476	5,138	1.410	0.054	0.099	0.123
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.036	0.004	4,946	4,527	1.483	0.108	0.029	0.044
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.241	0.013	4,033	3,769	1.948	0.055	0.214	0.267
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.040	0.004	4,033	3,769	1.393	0.108	0.031	0.048
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.259	0.013	3,341	2,869	1.651	0.048	0.234	0.284
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.180	0.011	3,341	2,869	1.688	0.062	0.158	0.202
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.608	0.051	15,216	14,262	1.285	0.083	0.506	0.709
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	4.032	0.115	15,216	14,262	1.531	0.028	3.803	4.261
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	20.170	2.559	5,617	4,990	1.245	0.127	15.052	25.288
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	9.276	1.903	5,592	4,976	1.309	0.205	5.469	13.083
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	29.446	2.907	5,620	4,996	1.151	0.099	23.632	35.261
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	3.774	0.890	5,277	4,698	1.014	0.236	1.995	5.554
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	33.110	3.038	5,624	4,999	1.161	0.092	27.034	39.185
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.000	0.000	1,723	1,632	н/п	н/п	0.000	0.000
Билими жоктор	0.000	0.000	1,723	1,632	0.809	1.001	0.000	0.001
Орто же жогорку билими барлар	0.998	0.001	1,723	1,632	1.195	0.001	0.995	1.000
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.365	0.014	1,723	1,632	1.206	0.038	0.337	0.393

Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.602	0.015	1,723	1,632	1.283	0.025	0.572	0.632
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.179	0.019	1,136	1,060	1.684	0.107	0.141	0.217
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.997	0.002	1,057	983	0.952	0.002	0.994	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.997	0.002	1,057	983	0.952	0.002	0.994	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.270	0.015	1,057	983	1.075	0.054	0.240	0.299
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.308	0.018	1,057	983	1.290	0.060	0.271	0.344
Балдардын идеалдуу саны	4.208	0.050	1,630	1,577	1.514	0.012	4.108	4.308
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.098	0.010	1,723	1,632	1.331	0.097	0.079	0.118
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.561	0.026	514	504	1.186	0.046	0.509	0.613
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.375	0.025	514	504	1.154	0.066	0.326	0.425
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.083	0.009	1,723	1,632	1.292	0.104	0.066	0.100
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.019	0.004	1,723	1,632	1.111	0.195	0.011	0.026
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.028	0.005	1,643	1,532	1.210	0.177	0.018	0.037

В.5-таблица. Тандап алуулардын каталары. Ысык-Көл облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.270	0.020	787	650	1.263	0.074	0.230	0.310
Билими жоктор	0.001	0.001	787	650	0.856	1.013	0.000	0.003
Орто же жогорку билими барлар	0.994	0.003	787	650	0.987	0.003	0.989	0.999
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.178	0.015	787	650	1.114	0.086	0.147	0.208
Никеде/мамиледе	0.720	0.018	787	650	1.139	0.025	0.683	0.756
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.419	0.020	538	448	0.950	0.048	0.378	0.459
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.132	0.019	538	448	1.317	0.146	0.093	0.170
Учурда кош бойлуу	0.075	0.010	787	650	1.075	0.135	0.055	0.095
Төрөлгөндөр балдар	2.150	0.058	787	650	0.958	0.027	2.034	2.267
Жашаган балдар	2.052	0.056	787	650	0.974	0.027	1.940	2.164
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	3.370	0.125	219	180	1.261	0.037	3.119	3.621
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.998	0.002	566	468	1.181	0.002	0.993	1.002
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.998	0.002	566	468	1.181	0.002	0.993	1.002
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.377	0.029	566	468	1.416	0.077	0.319	0.435
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.367	0.027	566	468	1.351	0.075	0.312	0.421
Салттык ыкмаларды колдонот	0.010	0.005	566	468	1.176	0.485	0.000	0.020
Таблеткаларды колдонот	0.019	0.005	566	468	0.818	0.246	0.010	0.029
ЖИС колдонот	0.275	0.024	566	468	1.278	0.087	0.227	0.323
Презерватив колдонот	0.052	0.010	566	468	1.101	0.198	0.032	0.073
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.001	0.001	566	468	0.923	1.006	0.000	0.004
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.013	0.005	566	468	0.985	0.362	0.004	0.022
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.003	0.002	566	468	0.950	0.713	0.000	0.008
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.005	0.004	566	468	1.399	0.812	0.000	0.014
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.299	0.022	566	468	1.151	0.074	0.255	0.344
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.312	0.022	566	468	1.109	0.069	0.268	0.355
Балдардын идеалдуу саны	4.048	0.068	780	645	1.291	0.017	3.912	4.185
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.989	0.005	342	284	0.922	0.005	0.979	0.999
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.998	0.002	466	385	0.892	0.002	0.995	1.002
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.076	0.017	454	376	1.256	0.227	0.042	0.111
ОРТ-терапия алды	0.487	0.089	37	29	0.944	0.183	0.309	0.666
Медициналык жардамга кайрылды	0.521	0.099	37	29	1.075	0.189	0.324	0.718
Вакцина карточкасынын болушу	0.944	0.024	83	68	0.937	0.025	0.896	0.991
БЦЖ-вакцинасын алды	1.000	0.000	83	68	н/п	0.000	1.000	1.000
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.963	0.021	83	68	0.994	0.022	0.921	1.004
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.907	0.029	83	68	0.915	0.032	0.848	0.966
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.983	0.016	83	68	1.153	0.017	0.951	1.016
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.890	0.033	83	68	0.948	0.037	0.825	0.956
Бой/Жаш (<-2SD)	0.097	0.011	504	426	0.847	0.116	0.074	0.119
Салмак/Бой (<-2SD)	0.019	0.006	504	426	0.965	0.315	0.007	0.030
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.020	0.007	504	426	1.142	0.364	0.005	0.034
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.492	0.027	453	384	1.139	0.054	0.439	0.546
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.509	0.023	768	635	1.291	0.046	0.462	0.555
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.072	0.013	704	581	1.313	0.178	0.046	0.097
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.989	0.004	787	650	0.990	0.004	0.982	0.997
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.824	0.017	787	650	1.225	0.020	0.791	0.858
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.845	0.022	787	650	1.736	0.027	0.800	0.890
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	1.000	0.000	136	107	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.000	0.000	136	107	н/п	н/п	0.000	0.000
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.198	0.014	787	650	0.989	0.071	0.170	0.226
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.064	0.011	777	643	1.227	0.169	0.042	0.085
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.163	0.018	594	476	1.207	0.112	0.127	0.200
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.032	0.010	594	476	1.442	0.325	0.011	0.053
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.182	0.023	510	391	1.364	0.128	0.135	0.229
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир	0.123	0.018	510	391	1.243	0.147	0.086	0.159

физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар								
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.676	0.117	2,192	1,820	0.942	0.173	0.442	0.910
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	4.235	0.231	2,192	1,820	1.042	0.054	3.774	4.697
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	16.416	4.626	811	667	1.060	0.282	7.165	25.667
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	8.176	3.125	804	662	0.974	0.382	1.927	14.426
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	24.592	5.409	811	667	1.027	0.220	13.775	35.409
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	3.676	2.593	750	615	1.120	0.706	0.000	8.863
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	28.178	5.647	811	667	0.997	0.200	16.883	39.473
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.230	0.028	232	207	1.024	0.123	0.173	0.287
Билими жоктор	0.003	0.003	232	207	0.839	1.007	0.000	0.009
Орто же жогорку билими барлар	0.993	0.005	232	207	0.895	0.005	0.983	1.003
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.306	0.037	232	207	1.230	0.122	0.232	0.381
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.642	0.041	232	207	1.307	0.064	0.559	0.725
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.047	0.016	161	145	0.943	0.334	0.016	0.079
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.980	0.011	146	133	0.955	0.011	0.957	1.002
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.980	0.011	146	133	0.955	0.011	0.957	1.002
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.208	0.036	146	133	1.066	0.173	0.136	0.280
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.272	0.044	146	133	1.179	0.161	0.184	0.359
Балдардын идеалдуу саны	4.366	0.072	232	207	0.887	0.017	4.222	4.511
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.017	0.008	232	207	0.958	0.484	0.001	0.033
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.939	0.025	60	52	0.794	0.026	0.889	0.988
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.061	0.025	60	52	0.794	0.404	0.012	0.111
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.006	0.006	232	207	1.139	1.001	0.000	0.017
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.021	0.010	232	207	1.004	0.447	0.002	0.041
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.017	0.011	219	197	1.197	0.613	0.000	0.038

В.6-таблица. Тандап алуулардын каталары, Жалал-Абад облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.253	0.019	1,012	1,332	1.422	0.077	0.214	0.292
Билими жоктор	0.000	0.000	1,012	1,332	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.991	0.003	1,012	1,332	1.133	0.003	0.985	0.998
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.242	0.015	1,012	1,332	1.102	0.061	0.212	0.272
Никеде/мамиледе	0.707	0.013	1,012	1,332	0.890	0.018	0.682	0.733
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.442	0.023	635	828	1.166	0.052	0.396	0.488
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.109	0.012	635	828	0.968	0.110	0.085	0.133
Учурда кош бойлуу	0.061	0.008	1,012	1,332	1.111	0.137	0.045	0.078
Төрөлгөндөр балдар	2.076	0.062	1,012	1,332	1.061	0.030	1.952	2.200
Жашаган балдар	1.996	0.061	1,012	1,332	1.095	0.031	1.874	2.117
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	3.799	0.125	200	266	1.150	0.033	3.549	4.049
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	716	942	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	716	942	н/п	0.000	1.000	1.000
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.375	0.020	716	942	1.119	0.054	0.335	0.416
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.345	0.017	716	942	0.957	0.049	0.311	0.379
Салттык ыкмаларды колдонот	0.031	0.007	716	942	1.129	0.238	0.016	0.045
Таблеткаларды колдонот	0.010	0.004	716	942	1.144	0.432	0.001	0.018
ЖИС колдонот	0.226	0.017	716	942	1.073	0.074	0.192	0.259
Презерватив колдонот	0.090	0.011	716	942	1.047	0.125	0.067	0.112
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.008	0.003	716	942	1.044	0.440	0.001	0.015
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.008	0.003	716	942	1.019	0.423	0.001	0.015
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.004	0.003	716	942	1.281	0.762	0.000	0.010
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.027	0.006	716	942	1.047	0.237	0.014	0.039
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.265	0.018	716	942	1.091	0.068	0.229	0.301
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.209	0.016	716	942	1.024	0.074	0.178	0.241
Балдардын идеалдуу саны	4.203	0.051	974	1,284	1.414	0.012	4.101	4.306
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.992	0.004	419	547	1.007	0.004	0.983	1.001
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.983	0.008	561	732	1.164	0.008	0.968	0.999
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.032	0.008	546	714	1.063	0.267	0.015	0.049
ОРТ-терапия алды	0.390	0.119	16	23	0.970	0.305	0.153	0.628
Медициналык жардамга кайрылды	0.756	0.126	16	23	1.190	0.167	0.504	1.008
Вакцина карточкасынын болушу	0.932	0.029	118	156	1.255	0.031	0.873	0.990
БЦЖ-вакцинасын алды	1.000	0.000	118	156	н/п	0.000	1.000	1.000
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.973	0.016	118	156	1.079	0.017	0.941	1.005
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.898	0.030	118	156	1.065	0.033	0.838	0.957
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.976	0.017	118	156	1.227	0.018	0.942	1.011
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.891	0.032	118	156	1.102	0.035	0.828	0.954
Бой/Жаш (<-2SD)	0.146	0.017	586	776	1.051	0.115	0.113	0.180
Салмак/Бой (<-2SD)	0.029	0.008	586	776	1.121	0.287	0.012	0.046

Салмак/Жаш (<-2SD)	0.043	0.012	586	776	1.303	0.275	0.019	0.067
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.282	0.026	536	700	1.322	0.093	0.229	0.334
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.298	0.021	985	1,289	1.455	0.071	0.255	0.340
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.103	0.016	915	1,195	1.589	0.156	0.071	0.135
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.867	0.015	1,012	1,332	1.411	0.017	0.836	0.897
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.575	0.027	1,012	1,332	1.704	0.046	0.522	0.628
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.664	0.025	1,012	1,332	1.706	0.038	0.613	0.714
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	0.995	0.005	231	303	1.100	0.005	0.984	1.005
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.005	0.005	231	303	1.100	0.978	0.000	0.016
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.118	0.013	1,012	1,332	1.240	0.107	0.092	0.143
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.005	0.002	876	1,154	0.990	0.470	0.000	0.010
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.215	0.025	726	981	1.644	0.117	0.165	0.265
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.008	0.003	726	981	0.935	0.378	0.002	0.015
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.258	0.031	591	745	1.743	0.122	0.195	0.321
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.162	0.025	591	745	1.656	0.155	0.112	0.212
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.771	0.132	2,836	3,735	0.917	0.171	0.508	1.035
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	3.983	0.180	2,836	3,735	1.205	0.045	3.622	4.344
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	20.425	6.670	993	1,301	1.334	0.327	7.085	33.765
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	3.609	1.975	992	1,297	1.012	0.547	0.000	7.559
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	24.034	6.371	993	1,301	1.210	0.265	11.293	36.776
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	3.863	2.710	951	1,236	1.372	0.702	0.000	9.284
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	27.804	6.945	993	1,301	1.257	0.250	13.914	41.694
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.224	0.019	300	402	0.800	0.086	0.186	0.263
Билими жоктор	0.000	0.000	300	402	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.991	0.006	300	402	1.145	0.006	0.979	1.004
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.336	0.034	300	402	1.243	0.101	0.268	0.404
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.621	0.037	300	402	1.301	0.059	0.548	0.694
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.185	0.033	191	259	1.163	0.177	0.119	0.251
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	182	250	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	182	250	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.347	0.034	182	250	0.948	0.097	0.280	0.414
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.248	0.043	182	250	1.326	0.172	0.162	0.333
Балдардын идеалдуу саны	4.099	0.091	290	392	1.509	0.022	3.917	4.282
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.066	0.015	300	402	1.063	0.232	0.035	0.096
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.381	0.067	93	120	1.313	0.175	0.248	0.515
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.491	0.062	93	120	1.184	0.126	0.367	0.614
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.082	0.017	300	402	1.081	0.209	0.048	0.116
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.008	0.005	300	402	0.983	0.654	0.000	0.017
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.015	0.007	291	390	0.950	0.451	0.001	0.029

В.7-таблица. Тандап алуулардын каталары: Нарын облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.163	0.017	666	281	1.177	0.103	0.130	0.197
Билими жоктор	0.000	0.000	666	281	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.998	0.002	666	281	1.073	0.002	0.995	1.002
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.186	0.015	666	281	0.996	0.081	0.156	0.216
Никеде/мамиледе	0.745	0.020	666	281	1.161	0.026	0.705	0.784
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.432	0.026	475	200	1.141	0.060	0.380	0.484
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.151	0.018	475	200	1.114	0.121	0.114	0.187
Учурда кош бойлуу	0.074	0.008	666	281	0.827	0.114	0.057	0.090
Төрөлгөндөр балдар	2.462	0.083	666	281	1.145	0.034	2.295	2.629
Жашаган балдар	2.377	0.084	666	281	1.210	0.036	2.208	2.545
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	3.933	0.174	172	73	1.354	0.044	3.585	4.282
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.998	0.002	497	209	0.979	0.002	0.994	1.002
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.998	0.002	497	209	0.979	0.002	0.994	1.002
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.532	0.022	497	209	0.990	0.042	0.488	0.577
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.532	0.022	497	209	0.990	0.042	0.488	0.577
Салттык ыкмаларды колдонот	0.000	0.000	497	209	н/п	н/п	0.000	0.000
Таблеткаларды колдонот	0.028	0.008	497	209	1.021	0.268	0.013	0.044
ЖИС колдонот	0.432	0.020	497	209	0.883	0.045	0.393	0.471
Презерватив колдонот	0.049	0.009	497	209	0.969	0.192	0.030	0.068
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.000	0.000	497	209	н/п	н/п	0.000	0.000
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.023	0.009	497	209	1.264	0.368	0.006	0.040
Учурда мезгилдик кармануун колдонот	0.000	0.000	497	209	н/п	н/п	0.000	0.000
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.000	0.000	497	209	н/п	н/п	0.000	0.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.306	0.020	497	209	0.973	0.066	0.266	0.346

Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.361	0.021	497	209	0.966	0.058	0.320	0.403
Балдардын идеалдуу саны	4.166	0.062	665	281	1.114	0.015	4.042	4.290
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.993	0.005	297	125	0.978	0.005	0.984	1.003
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.994	0.003	421	176	0.915	0.004	0.987	1.001
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.025	0.007	415	173	0.863	0.286	0.011	0.039
ОРТ-терапия алды	0.265	0.141	11	4	0.993	0.534	0.000	0.547
Медициналык жардамга кайрылды	0.390	0.160	11	4	0.994	0.410	0.070	0.709
Вакцина карточкасынын болушу	0.898	0.037	93	39	1.160	0.041	0.824	0.971
БЦЖ-вакцинасын алды	0.990	0.011	93	39	1.007	0.011	0.968	1.011
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.946	0.028	93	39	1.204	0.030	0.890	1.003
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.925	0.035	93	39	1.285	0.038	0.855	0.995
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.946	0.028	93	39	1.191	0.030	0.890	1.002
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.905	0.043	93	39	1.413	0.048	0.819	0.991
Бой/Жаш (<-2SD)	0.176	0.019	473	202	1.037	0.106	0.138	0.213
Салмак/Бой (<-2SD)	0.021	0.006	473	202	0.943	0.301	0.008	0.033
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.029	0.011	473	202	1.375	0.395	0.006	0.052
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.486	0.023	428	182	0.950	0.048	0.439	0.532
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.390	0.023	653	275	1.203	0.059	0.344	0.436
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.053	0.010	593	250	1.108	0.193	0.032	0.073
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.909	0.013	666	281	1.209	0.015	0.882	0.936
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.664	0.025	666	281	1.373	0.038	0.614	0.714
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.751	0.024	666	281	1.411	0.031	0.704	0.799
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	1.000	0.000	118	49	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.000	0.000	118	49	н/п	н/п	0.000	0.000
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.128	0.013	666	281	1.040	0.105	0.101	0.155
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.095	0.013	606	256	1.109	0.140	0.068	0.121
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.369	0.020	552	206	0.995	0.055	0.329	0.410
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.028	0.012	552	206	1.692	0.429	0.004	0.051
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.425	0.028	477	168	1.222	0.065	0.370	0.481
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.260	0.023	477	168	1.158	0.090	0.213	0.306
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.335	0.077	1,869	789	0.950	0.230	0.181	0.488
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	4.495	0.287	1,869	789	1.147	0.064	3.921	5.069
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	16.149	4.679	807	334	1.028	0.290	6.791	25.507
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	7.543	3.280	803	332	1.042	0.435	0.983	14.103
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	23.692	6.077	807	334	0.994	0.257	11.537	35.847
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	3.467	2.574	777	320	1.173	0.742	0.000	8.615
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	27.077	6.237	807	334	1.006	0.230	14.602	39.551
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.147	0.031	228	98	1.336	0.214	0.084	0.210
Билими жоктор	0.000	0.000	228	98	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	1.000	0.000	228	98	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.295	0.025	228	98	0.816	0.084	0.246	0.345
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.658	0.032	228	98	1.019	0.049	0.593	0.722
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.025	0.015	162	70	1.214	0.604	0.000	0.054
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	149	64	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	149	64	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.318	0.041	149	64	1.062	0.128	0.237	0.400
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.375	0.033	149	64	0.818	0.087	0.310	0.440
Балдардын идеалдуу саны	4.200	0.073	228	98	0.840	0.017	4.055	4.346
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.000	0.000	228	98	н/п	н/п	0.000	0.000
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.790	0.056	59	25	1.049	0.071	0.678	0.902
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.193	0.051	59	25	0.976	0.262	0.092	0.294
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.009	0.006	228	98	0.986	0.674	0.000	0.022
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.062	0.019	228	98	1.163	0.300	0.025	0.100
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.182	0.033	227	98	1.264	0.178	0.117	0.247

В.8-таблица. Тандап алуулардын каталары: Баткен облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.240	0.018	970	616	1.298	0.074	0.204	0.275
Билими жоктор	0.003	0.002	970	616	1.094	0.605	0.000	0.007
Орто же жогорку билими барлар	0.994	0.003	970	616	1.003	0.003	0.988	0.999
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.215	0.016	970	616	1.240	0.076	0.182	0.248
Никеде/мамиледе	0.721	0.016	970	616	1.087	0.022	0.690	0.753
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.488	0.028	593	381	1.363	0.057	0.432	0.544

18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.139	0.017	593	381	1.168	0.120	0.106	0.172
Учурда кош бойлуу	0.079	0.008	970	616	0.912	0.100	0.063	0.095
Төрөлгөндөр балдар	2.164	0.071	970	616	1.130	0.033	2.022	2.306
Жашаган балдар	2.039	0.064	970	616	1.097	0.031	1.911	2.167
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	4.214	0.202	215	137	1.709	0.048	3.809	4.619
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.906	0.014	707	444	1.242	0.015	0.879	0.933
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.906	0.014	707	444	1.242	0.015	0.879	0.933
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.333	0.018	707	444	1.032	0.055	0.297	0.370
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.286	0.019	707	444	1.104	0.066	0.248	0.323
Салттык ыкмаларды колдонот	0.047	0.008	707	444	1.020	0.172	0.031	0.064
Таблеткаларды колдонот	0.012	0.006	707	444	1.554	0.529	0.000	0.025
ЖИС колдонот	0.149	0.019	707	444	1.436	0.129	0.111	0.188
Презерватив колдонот	0.089	0.015	707	444	1.381	0.167	0.059	0.118
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.015	0.005	707	444	1.035	0.315	0.006	0.025
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.015	0.004	707	444	0.989	0.305	0.006	0.024
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.005	0.003	707	444	1.093	0.579	0.000	0.011
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.042	0.008	707	444	1.102	0.197	0.026	0.059
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.367	0.022	707	444	1.229	0.061	0.322	0.412
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.258	0.020	707	444	1.215	0.078	0.218	0.298
Балдардын идеалдуу саны	4.041	0.076	855	543	1.815	0.019	3.890	4.192
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.990	0.004	415	260	0.920	0.005	0.981	0.999
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.993	0.004	584	365	0.957	0.004	0.985	1.001
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.045	0.011	560	350	1.212	0.235	0.024	0.067
ОРТ-терапия алды	0.277	0.087	26	16	0.969	0.313	0.104	0.450
Медициналык жардамга кайрылды	0.489	0.114	26	16	1.143	0.233	0.261	0.718
Вакцина карточкасынын болушу	0.882	0.030	117	74	1.020	0.035	0.821	0.943
БЦЖ-вакцинасын алды	0.970	0.018	117	74	1.141	0.019	0.934	1.006
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.888	0.029	117	74	1.007	0.033	0.829	0.946
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.801	0.040	117	74	1.079	0.050	0.721	0.881
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.916	0.028	117	74	1.102	0.031	0.859	0.972
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.770	0.043	117	74	1.112	0.056	0.683	0.857
Бой/Жаш (<-2SD)	0.225	0.021	589	372	1.142	0.093	0.183	0.267
Салмак/Бой (<-2SD)	0.033	0.009	589	372	1.120	0.260	0.016	0.051
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.049	0.010	589	372	1.125	0.204	0.029	0.069
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.442	0.026	515	325	1.126	0.060	0.389	0.495
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.316	0.024	950	603	1.557	0.074	0.269	0.364
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.072	0.008	866	552	0.931	0.113	0.056	0.088
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.955	0.009	970	616	1.277	0.009	0.938	0.972
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.456	0.028	970	616	1.765	0.062	0.399	0.512
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.609	0.020	970	616	1.294	0.033	0.568	0.649
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	0.994	0.006	194	124	1.021	0.006	0.983	1.005
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.000	0.000	194	124	н/п	н/п	0.000	0.000
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.140	0.013	970	616	1.158	0.092	0.114	0.166
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.023	0.006	923	588	1.187	0.257	0.011	0.034
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.286	0.021	683	450	1.202	0.073	0.244	0.327
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.078	0.011	683	450	1.071	0.141	0.056	0.100
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.348	0.021	579	355	1.081	0.062	0.305	0.391
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.276	0.025	579	355	1.336	0.090	0.226	0.326
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.681	0.117	2,730	1,737	1.072	0.172	0.447	0.916
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	4.400	0.218	2,730	1,737	1.056	0.050	3.964	4.835
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	25.006	5.534	934	583	1.098	0.221	13.938	36.074
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	19.955	4.913	927	580	1.008	0.246	10.128	29.782
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	44.962	7.653	935	584	1.030	0.170	29.655	60.268
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	7.808	2.997	827	518	0.968	0.384	1.814	13.801
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	52.418	8.490	937	585	1.092	0.162	35.439	69.398
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.233	0.024	288	186	0.970	0.104	0.184	0.281
Билими жоктор	0.000	0.000	288	186	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.995	0.005	288	186	1.169	0.005	0.986	1.005
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.358	0.027	288	186	0.942	0.075	0.304	0.411
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.613	0.025	288	186	0.873	0.041	0.562	0.663
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.014	0.008	181	116	0.924	0.574	0.000	0.030
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	179	114	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	179	114	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.442	0.047	179	114	1.267	0.107	0.347	0.536
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.212	0.037	179	114	1.221	0.177	0.137	0.286
Балдардын идеалдуу саны	4.077	0.126	288	186	1.318	0.031	3.825	4.329
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.000	0.000	288	186	н/п	н/п	0.000	0.000
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	1.000	0.000	92	61	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.000	0.000	92	61	н/п	н/п	0.000	0.000
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.002	0.003	288	186	0.851	1.004	0.000	0.008
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.022	0.009	288	186	1.011	0.401	0.004	0.039
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.053	0.024	288	186	1.836	0.461	0.004	0.102

В.9-таблица. Тандап алуулардын каталары: Ош облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.085	0.014	1,248	1,627	1.781	0.166	0.057	0.113
Билими жоктор	0.001	0.001	1,248	1,627	0.842	1.004	0.000	0.002
Орто же жогорку билими барлар	0.999	0.001	1,248	1,627	0.842	0.001	0.998	1.001
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.294	0.021	1,248	1,627	1.646	0.072	0.251	0.336
Никеде/мамиледе	0.645	0.024	1,248	1,627	1.742	0.037	0.597	0.692
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.483	0.025	685	903	1.291	0.051	0.434	0.533
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.125	0.015	685	903	1.187	0.120	0.095	0.155
Учурда кош бойлуу	0.083	0.009	1,248	1,627	1.093	0.103	0.066	0.100
Төрөлгөндөр балдар	2.024	0.102	1,248	1,627	1.805	0.050	1.820	2.227
Жашаган балдар	1.917	0.094	1,248	1,627	1.777	0.049	1.729	2.106
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	4.308	0.167	244	328	1.596	0.039	3.975	4.641
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.995	0.003	789	1,049	1.168	0.003	0.989	1.001
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.995	0.003	789	1,049	1.168	0.003	0.989	1.001
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.318	0.019	789	1,049	1.156	0.060	0.280	0.356
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.305	0.019	789	1,049	1.186	0.064	0.266	0.344
Салттык ыкмаларды колдонот	0.013	0.004	789	1,049	1.107	0.342	0.004	0.022
Таблеткаларды колдонот	0.011	0.004	789	1,049	1.162	0.400	0.002	0.019
ЖИС колдонот	0.214	0.021	789	1,049	1.421	0.097	0.172	0.255
Презерватив колдонот	0.043	0.009	789	1,049	1.265	0.213	0.025	0.061
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.011	0.004	789	1,049	1.157	0.399	0.002	0.019
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.027	0.007	789	1,049	1.170	0.251	0.013	0.040
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.000	0.000	789	1,049	н/п	н/п	0.000	0.000
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.013	0.004	789	1,049	1.107	0.342	0.004	0.022
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.128	0.016	789	1,049	1.315	0.122	0.096	0.159
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.204	0.017	789	1,049	1.195	0.084	0.170	0.238
Балдардын идеалдуу саны	4.356	0.078	1,172	1,531	1.616	0.018	4.201	4.512
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.898	0.023	456	605	1.596	0.025	0.853	0.943
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.995	0.004	631	831	1.417	0.004	0.987	1.003
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.024	0.008	615	810	1.134	0.326	0.008	0.040
ОРТ-терапия алды	0.224	0.117	14	20	1.041	0.520	0.000	0.458
Медициналык жардамга кайрылды	0.145	0.083	14	20	0.886	0.570	0.000	0.311
Вакцина карточкасынын болушу	0.970	0.018	122	167	1.157	0.018	0.935	1.005
БЦЖ-вакцинасын алды	1.000	0.000	122	167	н/п	0.000	1.000	1.000
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.820	0.045	122	167	1.303	0.054	0.730	0.909
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.852	0.035	122	167	1.110	0.041	0.781	0.922
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.970	0.014	122	167	0.929	0.014	0.942	0.998
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.691	0.049	122	167	1.184	0.071	0.593	0.789
Бой/Жаш (<-2SD)	0.253	0.024	748	1003	1.430	0.094	0.205	0.301
Салмак/Бой (<-2SD)	0.027	0.007	748	1003	1.144	0.267	0.013	0.041
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.037	0.006	748	1003	0.905	0.174	0.024	0.050
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.349	0.031	704	950	1.618	0.089	0.287	0.411
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.333	0.030	1,238	1,614	2.228	0.090	0.274	0.393
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.052	0.009	1,132	1,469	1.289	0.165	0.035	0.069
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.754	0.021	1,248	1,627	1.751	0.028	0.711	0.796
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.569	0.020	1,248	1,627	1.393	0.034	0.530	0.608
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.685	0.023	1,248	1,627	1.715	0.033	0.640	0.730
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	1.000	0.000	372	465	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.000	0.000	372	465	н/п	н/п	0.000	0.000
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.028	0.005	1,248	1,627	1.086	0.181	0.018	0.038
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.004	0.002	963	1,226	0.953	0.488	0.000	0.008
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.261	0.032	843	1,192	2.080	0.121	0.198	0.324
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.041	0.009	843	1,192	1.302	0.216	0.024	0.059
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.219	0.026	635	849	1.594	0.120	0.167	0.272
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.140	0.023	635	849	1.657	0.163	0.094	0.186
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.583	0.101	3,356	4,385	1.118	0.174	0.380	0.785
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	3.663	0.253	3,356	4,385	1.561	0.069	3.157	4.170
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	18.412	4.108	1,116	1,477	1.000	0.223	10.195	26.629
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	16.150	5.638	1,113	1,475	1.354	0.349	4.875	27.425
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	34.563	5.789	1,118	1,482	0.973	0.167	22.985	46.140
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	4.499	2.215	1,060	1,407	1.119	0.492	0.070	8.929
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	38.906	6.919	1,119	1,483	1.064	0.178	25.069	52.744
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.073	0.027	388	526	2.052	0.372	0.019	0.128
Билими жоктор	0.000	0.000	388	526	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	1.000	0.000	388	526	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.424	0.025	388	526	1.001	0.059	0.373	0.474
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.547	0.029	388	526	1.144	0.053	0.489	0.605
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.240	0.044	228	306	1.545	0.183	0.152	0.328
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	214	287	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	214	287	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.344	0.042	214	287	1.279	0.121	0.260	0.427

Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.457	0.041	214	287	1.214	0.091	0.374	0.540
Балдардын идеалдуу саны	4.499	0.072	367	500	1.124	0.016	4.355	4.642
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.128	0.020	388	526	1.169	0.155	0.089	0.168
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.538	0.047	145	200	1.128	0.087	0.444	0.631
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.385	0.041	145	200	1.022	0.108	0.302	0.467
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.127	0.018	388	526	1.035	0.138	0.092	0.162
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.017	0.009	388	526	1.423	0.558	0.000	0.035
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.010	0.008	331	441	1.416	0.779	0.000	0.025

В.10-таблица. Тандап алуулардын каталары: Талас облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.189	0.013	921	360	1.041	0.071	0.162	0.216
Билими жоктор	0.001	0.001	921	360	0.942	1.004	0.000	0.003
Орто же жогорку билими барлар	0.997	0.002	921	360	0.932	0.002	0.994	1.000
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.178	0.013	921	360	1.002	0.071	0.153	0.203
Никеде/мамиледе	0.756	0.014	921	360	0.988	0.019	0.728	0.784
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.525	0.022	592	231	1.067	0.042	0.481	0.569
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.191	0.021	592	231	1.296	0.110	0.149	0.232
Учурда кош бойлуу	0.090	0.009	921	360	0.923	0.097	0.072	0.107
Төрөлгөндөр балдар	2.460	0.051	921	360	0.841	0.021	2.357	2.563
Жашаган балдар	2.319	0.051	921	360	0.893	0.022	2.216	2.422
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	4.202	0.126	197	78	1.155	0.030	3.950	4.453
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.998	0.001	700	272	1.024	0.002	0.996	1.001
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.998	0.001	700	272	1.024	0.002	0.996	1.001
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.467	0.023	700	272	1.195	0.048	0.422	0.513
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.455	0.022	700	272	1.175	0.049	0.410	0.499
Салттык ыкмаларды колдонот	0.013	0.004	700	272	0.886	0.293	0.005	0.020
Таблеткаларды колдонот	0.026	0.006	700	272	0.970	0.226	0.014	0.037
ЖИС колдонот	0.331	0.018	700	272	0.997	0.054	0.296	0.367
Презерватив колдонот	0.053	0.009	700	272	1.028	0.165	0.035	0.070
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.002	0.002	700	272	1.115	1.002	0.000	0.005
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.033	0.007	700	272	0.972	0.198	0.020	0.046
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.003	0.002	700	272	1.090	0.708	0.000	0.008
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.010	0.003	700	272	0.856	0.330	0.003	0.016
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.341	0.021	700	272	1.150	0.061	0.299	0.382
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.397	0.018	700	272	0.979	0.046	0.361	0.433
Балдардын идеалдуу саны	4.275	0.048	914	357	1.193	0.011	4.180	4.370
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	1.000	0.000	435	170	н/п	0.000	1.000	1.000
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.994	0.003	658	256	1.001	0.003	0.988	1.000
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.110	0.018	632	246	1.236	0.165	0.073	0.146
ОРТ-терапия алды	0.376	0.081	65	27	1.185	0.217	0.213	0.539
Медициналык жардамга кайрылды	0.616	0.093	65	27	1.327	0.151	0.429	0.802
Вакцина карточкасынын болушу	0.912	0.028	124	48	1.109	0.031	0.855	0.968
БЦЖ-вакцинасын алды	1.000	0.000	124	48	н/п	0.000	1.000	1.000
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.982	0.012	124	48	1.012	0.012	0.958	1.006
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.819	0.034	124	48	0.978	0.042	0.751	0.887
Кызамыкка каршы вакцина алды	1.000	0.000	124	48	н/п	0.000	1.000	1.000
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.819	0.034	124	48	0.978	0.042	0.751	0.887
Бой/Жаш (<-2SD)	0.130	0.016	676	269	1.074	0.121	0.099	0.162
Салмак/Бой (<-2SD)	0.040	0.008	676	269	1.118	0.212	0.023	0.057
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.034	0.008	676	269	1.105	0.227	0.019	0.050
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.584	0.024	626	249	1.144	0.040	0.536	0.631
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.414	0.027	910	356	1.651	0.065	0.360	0.468
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.052	0.009	811	317	1.162	0.174	0.034	0.070
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.967	0.006	921	360	0.986	0.006	0.955	0.978
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.729	0.020	921	360	1.378	0.028	0.688	0.769
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.611	0.018	921	360	1.141	0.030	0.574	0.648
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	1.000	0.000	156	61	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.000	0.000	156	61	н/п	н/п	0.000	0.000
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.216	0.015	921	360	1.141	0.072	0.185	0.247
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.035	0.007	890	348	1.135	0.199	0.021	0.049
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.339	0.017	689	263	0.952	0.051	0.304	0.373
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.064	0.011	689	263	1.156	0.169	0.042	0.085
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.385	0.018	607	214	0.932	0.048	0.348	0.421
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.270	0.018	607	214	0.999	0.067	0.234	0.306
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	1.059	0.121	2,571	1,005	0.943	0.114	0.817	1.302
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	4.835	0.226	2,571	1,005	1.138	0.047	4.383	5.287
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	17.724	3.217	1,116	433	0.818	0.181	11.291	24.158
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	14.911	4.228	1,110	431	1.135	0.284	6.455	23.367
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	32.635	5.100	1,116	433	0.962	0.156	22.435	42.835

Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	5.763	2.459	1,068	415	0.963	0.427	0.844	10.681
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	38.210	5.571	1,118	434	0.953	0.146	27.069	49.351
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.159	0.029	312	126	1.389	0.182	0.101	0.216
Билими жоктор	0.000	0.000	312	126	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.996	0.004	312	126	1.161	0.004	0.987	1.004
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.306	0.021	312	126	0.817	0.070	0.263	0.348
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.667	0.027	312	126	1.002	0.040	0.614	0.721
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.183	0.029	217	88	1.112	0.160	0.124	0.241
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	207	84	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	207	84	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.230	0.033	207	84	1.136	0.145	0.164	0.297
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.478	0.040	207	84	1.142	0.083	0.398	0.557
Балдардын идеалдуу саны	4.629	0.096	247	101	1.067	0.021	4.437	4.820
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.055	0.016	312	126	1.205	0.282	0.024	0.087
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.761	0.053	80	32	1.110	0.070	0.655	0.868
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.180	0.054	80	32	1.251	0.301	0.072	0.289
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.023	0.008	312	126	0.888	0.325	0.008	0.039
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.026	0.010	312	126	1.097	0.378	0.006	0.046
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.006	0.004	305	123	0.950	0.696	0.000	0.015

В.11-таблица. Тандап алуулардын каталары: Чүй облусу боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.210	0.046	859	1,465	3.263	0.217	0.119	0.302
Билими жоктор	0.000	0.000	859	1,465	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.990	0.005	859	1,465	1.574	0.005	0.979	1.001
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.250	0.022	859	1,465	1.500	0.089	0.206	0.295
Никеде/мамиледе	0.640	0.027	859	1,465	1.671	0.043	0.585	0.694
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.432	0.030	564	958	1.418	0.069	0.373	0.492
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.202	0.026	564	958	1.510	0.127	0.151	0.253
Учурда кош бойлуу	0.051	0.008	859	1,465	1.115	0.164	0.034	0.068
Төрөлгөндөр балдар	1.712	0.089	859	1,465	1.657	0.052	1.535	1.890
Жашаган балдар	1.665	0.085	859	1,465	1.628	0.051	1.495	1.835
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	2.748	0.105	222	387	1.158	0.038	2.538	2.959
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.997	0.003	558	937	1.138	0.003	0.991	1.002
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.997	0.003	558	937	1.138	0.003	0.991	1.002
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.294	0.022	558	937	1.148	0.076	0.249	0.338
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.278	0.022	558	937	1.153	0.079	0.234	0.322
Салттык ыкмаларды колдонот	0.016	0.007	558	937	1.280	0.431	0.002	0.029
Таблеткаларды колдонот	0.018	0.005	558	937	0.956	0.296	0.007	0.029
ЖИС колдонот	0.157	0.016	558	937	1.060	0.104	0.124	0.190
Презерватив колдонот	0.088	0.013	558	937	1.092	0.149	0.062	0.114
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.000	0.000	558	937	н/п	н/п	0.000	0.000
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.012	0.005	558	937	1.064	0.414	0.002	0.021
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.000	0.000	558	937	н/п	н/п	0.000	0.000
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.016	0.007	558	937	1.280	0.431	0.002	0.029
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.303	0.023	558	937	1.183	0.076	0.257	0.350
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.294	0.028	558	937	1.435	0.094	0.238	0.349
Балдардын идеалдуу саны	3.673	0.055	853	1,454	1.093	0.015	3.563	3.782
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.972	0.013	303	510	1.318	0.013	0.947	0.997
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.983	0.009	393	660	1.188	0.009	0.965	1.002
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.113	0.021	383	643	1.341	0.187	0.071	0.156
ОРТ-терапия алды	0.306	0.071	41	73	1.011	0.232	0.164	0.448
Медициналык жардамга кайрылды	0.601	0.090	41	73	1.213	0.150	0.420	0.782
Вакцина карточкасынын болушу	0.759	0.049	78	139	1.036	0.064	0.661	0.856
БЦЖ-вакцинасын алды	0.977	0.023	78	139	1.388	0.023	0.931	1.023
АКДС-вакцинасын (3 дозада) алды	0.787	0.050	78	139	1.102	0.063	0.688	0.886
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.663	0.053	78	139	1.021	0.080	0.557	0.769
Кызамыкка каршы вакцинасын алды	0.977	0.023	78	139	1.388	0.023	0.931	1.023
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.630	0.062	78	139	1.170	0.099	0.506	0.754
Бой/Жаш (<-2SD)	0.116	0.033	401	690	1.798	0.280	0.051	0.181
Салмак/Бой (<-2SD)	0.009	0.005	401	690	1.119	0.569	0.000	0.020
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.011	0.006	401	690	1.073	0.510	0.000	0.022

Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.585	0.032	366	627	1.177	0.055	0.521	0.649
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.392	0.019	818	1,372	1.112	0.049	0.354	0.430
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.062	0.010	782	1,320	1.200	0.167	0.041	0.083
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.970	0.013	859	1,465	2.198	0.013	0.945	0.996
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.652	0.023	859	1,465	1.385	0.035	0.606	0.697
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.823	0.021	859	1,465	1.638	0.026	0.780	0.866
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	0.946	0.015	185	323	0.888	0.016	0.916	0.975
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.054	0.015	185	323	0.888	0.273	0.025	0.084
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.148	0.016	859	1,465	1.279	0.105	0.117	0.179
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.088	0.013	831	1,422	1.358	0.151	0.062	0.115
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.193	0.022	644	1,076	1.381	0.111	0.150	0.236
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.049	0.010	644	1,076	1.170	0.203	0.029	0.069
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.207	0.021	529	819	1.165	0.099	0.166	0.248
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.169	0.022	529	819	1.337	0.129	0.125	0.212
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.651	0.129	2,440	4,150	1.272	0.198	0.393	0.908
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	3.283	0.312	2,440	4,150	1.427	0.095	2.658	3.908
Неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	19.489	6.425	687	1,146	1.001	0.330	6.639	32.339
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	4.755	3.660	685	1,142	1.108	0.770	0.000	12.075
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	24.245	6.760	688	1,147	0.938	0.279	10.725	37.764
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	5.935	2.650	643	1,061	0.854	0.446	0.636	11.234
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	30.036	6.572	688	1,147	0.864	0.219	16.892	43.180
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.181	0.029	240	407	1.152	0.159	0.124	0.239
Билими жоктор	0.000	0.000	240	407	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	1.000	0.000	240	407	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.371	0.031	240	407	1.006	0.085	0.308	0.434
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.588	0.034	240	407	1.083	0.059	0.519	0.657
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.260	0.044	167	283	1.292	0.170	0.172	0.348
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	139	239	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	139	239	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.089	0.023	139	239	0.962	0.262	0.042	0.135
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.102	0.034	139	239	1.336	0.339	0.033	0.171
Балдардын идеалдуу саны	3.460	0.121	240	407	1.396	0.035	3.219	3.702
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.250	0.038	240	407	1.347	0.151	0.175	0.326
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.239	0.050	67	112	0.950	0.209	0.139	0.338
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.744	0.058	67	112	1.072	0.078	0.628	0.859
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.126	0.025	240	407	1.183	0.202	0.075	0.177
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.030	0.012	240	407	1.135	0.421	0.005	0.054
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.014	0.007	240	407	0.906	0.501	0.000	0.027

В.12-таблица. Тандап алуулардын каталары: Бишкек шаары боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.998	0.000	1,017	1,566	0.233	0.000	0.997	0.999
Билими жоктор	0.000	0.000	1,017	1,566	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.999	0.001	1,017	1,566	1.167	0.001	0.996	1.001
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.392	0.018	1,017	1,566	1.185	0.046	0.356	0.429
Никеде/мамиледе	0.479	0.024	1,017	1,566	1.515	0.050	0.431	0.526
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.311	0.028	595	918	1.462	0.089	0.255	0.367
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.119	0.012	595	918	0.871	0.097	0.095	0.142
Учурда кош бойлуу	0.051	0.008	1,017	1,566	1.112	0.151	0.035	0.066
Төрөлгөндөр балдар	1.232	0.076	1,017	1,566	1.716	0.062	1.080	1.383
Жашаган балдар	1.180	0.070	1,017	1,566	1.680	0.060	1.040	1.321
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	2.370	0.147	231	334	1.627	0.062	2.077	2.663
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.997	0.003	496	750	1.148	0.003	0.992	1.003
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.997	0.003	496	750	1.148	0.003	0.992	1.003
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.429	0.031	496	750	1.413	0.073	0.366	0.492
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.366	0.026	496	750	1.211	0.072	0.313	0.418
Салттык ыкмаларды колдонот	0.063	0.011	496	750	1.028	0.178	0.041	0.086

Таблеткаларды колдонот	0.014	0.005	496	750	0.998	0.373	0.004	0.025
ЖИС колдонот	0.218	0.019	496	750	1.035	0.088	0.179	0.256
Презерватив колдонот	0.124	0.019	496	750	1.264	0.151	0.086	0.161
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.000	0.000	496	750	н/п	н/п	0.000	0.000
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.010	0.006	496	750	1.251	0.567	0.000	0.021
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.005	0.003	496	750	1.096	0.699	0.000	0.012
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.056	0.009	496	750	0.872	0.161	0.038	0.074
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.250	0.025	496	750	1.288	0.100	0.200	0.300
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.348	0.023	496	750	1.080	0.066	0.302	0.394
Балдардын идеалдуу саны	3.307	0.114	989	1,522	2.659	0.034	3.078	3.535
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.991	0.006	276	428	1.125	0.006	0.978	1.004
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	1.000	0.000	362	557	н/п	0.000	1.000	1.000
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.018	0.012	356	544	1.692	0.661	0.000	0.042
ОРТ-терапия алды	0.466	0.041	5	10	0.206	0.087	0.385	0.548
Медициналык жардамга кайрылды	0.466	0.041	5	10	0.206	0.087	0.385	0.548
Вакцина карточкасынын болушу	0.699	0.054	90	143	1.100	0.077	0.591	0.806
БЦЖ-вакцинасын алды	0.976	0.023	90	143	1.464	0.024	0.929	1.023
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.682	0.048	90	143	0.982	0.070	0.586	0.778
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.613	0.043	90	143	0.836	0.070	0.526	0.699
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.942	0.028	90	143	1.152	0.030	0.886	0.998
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.578	0.047	90	143	0.896	0.081	0.485	0.672
Бой/Жаш (<-2SD)	0.186	0.030	312	476	1.193	0.160	0.127	0.246
Салмак/Бой (<-2SD)	0.043	0.016	312	476	1.417	0.381	0.010	0.076
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.028	0.010	312	476	1.091	0.361	0.008	0.049
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.452	0.037	290	442	1.220	0.082	0.378	0.526
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.347	0.017	1,004	1,549	1.131	0.049	0.313	0.381
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.090	0.013	952	1,460	1.352	0.140	0.065	0.115
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.955	0.007	1,017	1,566	1.109	0.008	0.941	0.970
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.751	0.019	1,017	1,566	1.416	0.026	0.712	0.789
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.854	0.017	1,017	1,566	1.568	0.020	0.819	0.889
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	0.973	0.008	343	525	0.942	0.008	0.957	0.990
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.019	0.007	343	525	0.919	0.354	0.006	0.033
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.123	0.012	1,017	1,566	1.119	0.094	0.100	0.147
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.018	0.004	971	1,496	0.978	0.235	0.009	0.026
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.230	0.018	673	1,149	1.109	0.078	0.194	0.266
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.016	0.004	673	1,149	0.891	0.271	0.007	0.024
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.362	0.023	455	664	1.031	0.064	0.315	0.408
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.151	0.022	455	664	1.280	0.142	0.108	0.195
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.730	0.129	2,893	4,475	1.090	0.177	0.472	0.988
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	2.922	0.257	2,893	4,475	1.617	0.088	2.407	3.436
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	19.653	7.072	649	999	1.078	0.360	5.509	33.797
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	1.776	1.792	648	997	0.854	1.009	0.000	5.360
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	21.429	7.110	649	999	1.055	0.332	7.208	35.649
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	11.317	5.201	609	940	1.054	0.460	0.915	21.720
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	32.503	7.585	649	999	0.933	0.233	17.334	47.673
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.997	0.001	245	383	0.251	0.001	0.995	0.999
Билими жоктор	0.000	0.000	245	383	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	1.000	0.000	245	383	н/п	0.000	1.000	1.000
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.360	0.033	245	383	1.071	0.091	0.295	0.426
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.589	0.033	245	383	1.054	0.056	0.523	0.656
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.259	0.048	169	260	1.428	0.187	0.162	0.355
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	144	226	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	144	226	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.016	0.011	144	226	1.072	0.701	0.000	0.039
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.353	0.044	144	226	1.093	0.124	0.265	0.440
Балдардын идеалдуу саны	3.851	0.196	235	367	1.623	0.051	3.458	4.243
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.023	0.010	245	383	1.037	0.432	0.003	0.043
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.419	0.054	68	110	0.903	0.130	0.311	0.528
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.449	0.058	68	110	0.952	0.129	0.334	0.565
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.023	0.011	245	383	1.189	0.501	0.000	0.045
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.013	0.007	245	383	0.911	0.504	0.000	0.026
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.002	0.002	219	337	0.671	1.019	0.000	0.006

В.13-таблица. Тандап алуулардын каталары: Ош шаары боюнча тандап алуулар, Кыргыз Республикасы, 2012

Өзгөрүлмө	R	SE	N	WN	DEFT	SE/R	R-2SE	R+2SE
АЯЛДАР								
Шаарда жашагандар	0.924	0.014	728	311	1.430	0.015	0.896	0.952
Билими жоктор	0.001	0.001	728	311	0.815	1.010	0.000	0.003
Орто же жогорку билими барлар	0.999	0.001	728	311	0.761	0.001	0.996	1.001
Бир да жолу никеде/мамиледе болбогондор	0.321	0.021	728	311	1.228	0.066	0.278	0.363
Никеде/мамиледе	0.593	0.026	728	311	1.413	0.043	0.542	0.645
20 жашка чейинки никеде тургандар	0.372	0.028	426	178	1.192	0.075	0.316	0.428
18 жашка чейин алгачкы жыныстык катнашта болгондор	0.102	0.016	426	178	1.086	0.156	0.070	0.134
Учурда кош бойлуу	0.096	0.013	728	311	1.195	0.136	0.070	0.122
Төрөлгөндөр балдар	1.387	0.071	728	311	1.300	0.051	1.245	1.530
Жашаган балдар	1.372	0.069	728	311	1.275	0.050	1.233	1.510
40-49 жашта төрөгөн аялдардын балдары	2.716	0.141	125	53	1.048	0.052	2.434	2.997
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	0.993	0.003	449	184	0.884	0.003	0.987	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	0.993	0.003	449	184	0.884	0.003	0.987	1.000
Ыкмалардын бирөөсүн колдонот	0.330	0.026	449	184	1.152	0.078	0.279	0.381
Заманбап ыкмаларды колдонот	0.310	0.024	449	184	1.119	0.079	0.261	0.359
Салттык ыкмаларды колдонот	0.020	0.008	449	184	1.130	0.372	0.005	0.035
Таблеткаларды колдонот	0.029	0.007	449	184	0.920	0.253	0.014	0.043
ЖИС колдонот	0.214	0.024	449	184	1.218	0.110	0.167	0.262
Презерватив колдонот	0.050	0.012	449	184	1.140	0.235	0.026	0.073
Сыртка түшүрүү жолун колдонот	0.000	0.000	449	184	н/п	н/п	0.000	0.000
Учурда аялдар стерилдештирүүсүн колдонот	0.017	0.007	449	184	1.146	0.415	0.003	0.031
Учурда мезгилдик кармануу колдонот	0.006	0.004	449	184	1.101	0.693	0.000	0.013
Учурда токтотулган жыныстык катнашты колдонот	0.015	0.006	449	184	1.032	0.400	0.003	0.026
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.313	0.024	449	184	1.076	0.075	0.266	0.360
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулукка кабылбоону каалайт	0.341	0.032	449	184	1.437	0.095	0.277	0.405
Балдардын идеалдуу саны	3.639	0.072	726	310	1.329	0.020	3.496	3.782
Акыркы кош бойлуулукта төрөттөн кийинки кам көрүүнү алган энелер	0.996	0.004	205	86	0.871	0.004	0.989	1.004
Тажрыйбалуу акушердин катышуусунда өткөн төрөттөр	0.985	0.007	287	119	0.984	0.007	0.971	0.999
Акыркы 2 жуманын ичинде диарея менен ооругандар	0.036	0.014	286	119	1.222	0.401	0.007	0.064
ОРТ-терапия алды	0.685	0.149	8	4	0.986	0.217	0.387	0.983
Медициналык жардамга кайрылды	0.631	0.129	8	4	0.925	0.205	0.372	0.890
Вакцина карточкасынын болушу	0.872	0.057	46	20	1.176	0.065	0.758	0.986
БЦЖ-вакцинасын алды	1.000	0.000	46	20	н/п	0.000	1.000	1.000
АКДС- вакцинасын (3 доза) алды	0.872	0.057	46	20	1.176	0.065	0.758	0.986
Полио-вакцинасын (3 доза) алды	0.900	0.050	46	20	1.140	0.055	0.800	0.999
Кызамыкка каршы вакцина алды	0.968	0.031	46	20	1.233	0.032	0.905	1.031
Зарыл болгон бардык вакциналарды алды	0.872	0.057	46	20	1.176	0.065	0.758	0.986
Бой/Жаш (<-2SD)	0.290	0.036	285	123	1.211	0.125	0.218	0.362
Салмак/Бой (<-2SD)	0.057	0.016	285	123	1.082	0.278	0.025	0.089
Салмак/Жаш (<-2SD)	0.113	0.018	285	123	0.865	0.156	0.078	0.148
Оор анемия менен ооруган балдар (6-59 айлык)	0.256	0.037	260	111	1.264	0.146	0.181	0.330
Оор анемия менен ооруган аялдар (15-49 жаштагылар)	0.256	0.037	260	111	1.264	0.146	0.181	0.330
Дененин массасынын индекси (ДМИ) < 18.5	0.056	0.009	650	277	1.018	0.165	0.037	0.074
АИВ/СПИД жөнүндө маалымдуулук	0.939	0.009	728	311	0.980	0.009	0.922	0.957
Презерватив жөнүндө маалымдуулук	0.544	0.025	728	311	1.365	0.046	0.493	0.594
Өнөктөштөрдүн санын чектөө тууралуу маалымдуулук	0.715	0.023	728	311	1.359	0.032	0.669	0.760
Жаштар арасындагы кармануу (бир да жолу сексуалдык катнашта болбогондор)	0.997	0.003	205	91	0.782	0.003	0.991	1.003
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.003	0.003	205	91	0.782	1.005	0.000	0.009
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.170	0.017	728	311	1.246	0.102	0.135	0.204
АИВ инфекциясы менен ооруган адамдарга кабыл алынган мамиле	0.052	0.010	684	292	1.226	0.200	0.031	0.073
15 жаштан баштап физикалык зомбулукка кабылгандар	0.123	0.011	618	228	0.833	0.090	0.101	0.145
Качандыр бир убакта сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.013	0.005	618	228	1.156	0.400	0.003	0.024
Күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.161	0.015	449	157	0.870	0.094	0.131	0.191
Акыркы 12 ай ичинде күйөөсү/өнөктөшү тарабынан кандайдыр бир физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылгандар	0.143	0.015	449	157	0.900	0.104	0.113	0.173
Бойдон алдыруулардын жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	0.563	0.144	2,076	888	0.920	0.256	0.274	0.851
Төрөлүүнүн жалпы үлүшү (акыркы 3 жылда)	2.672	0.237	2,076	888	1.245	0.089	2.198	3.145
неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	0.731	0.734	547	229	0.636	1.004	0.000	2.199
пост-неонаталдык өлүмдүн үлүшү[1]	3.303	2.364	551	230	0.952	0.716	0.000	8.032
Наристелердин өлүмүнүн үлүшү[1]	4.034	2.474	547	229	0.911	0.613	0.000	8.981
Балдардын өлүмүнүн үлүшү[1]	1.866	1.871	518	217	0.961	1.003	0.000	5.608
5 жашка чейинки балдар арасындагы өлүмдүн үлүшү[1]	5.892	3.020	547	229	0.909	0.512	0.000	11.932
ЭРКЕКТЕР								
Шаарда жашагандар	0.911	0.025	180	78	1.176	0.028	0.861	0.961
Билими жоктор	0.000	0.000	180	78	н/п	н/п	0.000	0.000
Орто же жогорку билими барлар	0.996	0.004	180	78	0.868	0.004	0.987	1.004
Бир да жолу никеде/мамиледе турбагандар	0.389	0.045	180	78	1.237	0.116	0.299	0.479
Учурда никеде/мамиледе тургандар	0.584	0.046	180	78	1.255	0.079	0.491	0.676
18 жашка чейин сексуалдык тажрыйбасы барлар	0.098	0.033	115	49	1.194	0.340	0.031	0.164
Контрацепциянын ыкмалары жөнүндө маалымдалган	1.000	0.000	110	45	н/п	0.000	1.000	1.000
Заманбап ыкмалар тууралуу маалымдалган	1.000	0.000	110	45	н/п	0.000	1.000	1.000
Мындан ары балалуу болууну каалабайт	0.385	0.044	110	45	0.952	0.115	0.296	0.474
Жок дегенде кийинки эки жылда жаңы кош бойлуулуктун болбошун каалайт	0.254	0.041	110	45	0.986	0.162	0.172	0.337
Балдардын идеалдуу саны	3.993	0.111	179	77	1.237	0.028	3.771	4.214
Акыркы 12 ай ичинде 2 же андан көп сексуалдык өнөктөшү барлар	0.213	0.041	180	78	1.324	0.191	0.131	0.294
Жаштар арасындагы өзүн-өзү тыюу (сексуалдык катнашта бир да жолу болбогондор)	0.442	0.078	57	25	1.175	0.177	0.285	0.598
Бир да жолу никеде болбогон жаштар арасындагы акыркы 12 айдагы сексуалдык активдүүлөр	0.558	0.078	57	25	1.175	0.140	0.402	0.715
12 ай ичинде коммерциялык жыныстык катнаштын кызматтарын колдонду	0.244	0.036	180	78	1.128	0.149	0.171	0.316
АИВ тестинен өткөндөр жана акыркы 12 айда алынган жыйынтыктар	0.069	0.021	180	78	1.128	0.311	0.026	0.111
АИВ инфекциясын алып жүрүүчү адамдарга мамиле	0.000	0.000	173	75	н/п	н/п	0.000	0.000

МААЛЫМАТТАРДЫН САПАТЫ БОЮНЧА ТАБЛИЦАЛАР

C ТИРКЕМЕСИ

С.1-таблица. Үй ээлеринин жаш курактык бөлүнүшү

Үй чарбаларынын мүчөлөрүнүн жыныстык белгилери (такталган) боюнча жаш курактык de facto (чыныгы) бөлүнүшү, Кыргыз Республикасы, 2012

	Аялдар		Эркектер	
Жаш курагы	Саны	Пайызы	Саны	Пайызы
0	447	2.5	531	3.3
1	466	2.6	508	3.1
2	439	2.5	446	2.7
3	448	2.5	456	2.8
4	427	2.4	425	2.6
5	307	1.7	371	2.3
6	377	2.1	383	2.3
7	329	1.8	353	2.2
8	345	1.9	361	2.2
9	255	1.4	364	2.2
10	356	2.0	313	1.9
11	293	1.6	300	1.8
12	362	2.0	328	2.0
13	359	2.0	312	1.9
14	358	2.0	349	2.1
15	361	2.0	274	1.7
16	384	2.2	321	2.0
17	344	1.9	309	1.9
18	317	1.8	234	1.4
19	282	1.6	239	1.5
20	322	1.8	271	1.7
21	300	1.7	243	1.5
22	299	1.7	254	1.6
23	322	1.8	221	1.4
24	339	1.9	307	1.9
25	310	1.7	271	1.7
26	276	1.5	287	1.8
27	256	1.4	270	1.7
28	243	1.4	216	1.3
29	205	1.2	204	1.3
30	259	1.5	238	1.5
31	178	1.0	165	1.0
32	224	1.3	201	1.2
33	203	1.1	165	1.0
34	198	1.1	185	1.1
35	185	1.0	174	1.1
36	211	1.2	232	1.4
37	181	1.0	156	1.0
38	169	0.9	168	1.0
39	202	1.1	172	1.1
40	188	1.1	177	1.1
41	205	1.1	162	1.0
42	187	1.0	201	1.2
43	175	1.0	182	1.1
44	203	1.1	159	1.0
45	194	1.1	200	1.2
46	185	1.0	168	1.0
47	190	1.1	178	1.1
48	176	1.0	162	1.0
49	195	1.1	149	0.9
50	309	1.7	203	1.2
51	224	1.3	174	1.1
52	294	1.7	216	1.3
53	258	1.4	167	1.0
54	219	1.2	182	1.1
55	192	1.1	175	1.1
56	177	1.0	185	1.1
57	169	0.9	147	0.9
58	147	0.8	146	0.9
59	103	0.6	96	0.6
60	142	0.8	142	0.9
61	97	0.5	74	0.5
62	102	0.6	108	0.7
63	105	0.6	90	0.5
64	93	0.5	79	0.5
65	105	0.6	69	0.4
66	54	0.3	36	0.2
67	46	0.3	34	0.2
68	50	0.3	21	0.1
69	29	0.2	32	0.2
70+	871	4.9	613	3.8
Билбейм/жок	3	0.0	1	0.0
Бардыгы	17,825	100.0	16,306	100.0

Эскертүү: Үй чарбаларынын калкынын de facto (чыныгы) бардык мүчөлөрү, интервью алганга чейинки түнү ошол үй чарбасында түнөгөн адамдар да кошулду.

С.2.1-таблица. Интервью алынган аялдардын тийиштүү критерийлери менен жаш курактык бөлүнүшү

10-54 жаштагы үй чарбаларынын аял мүчөлөрүнүн de facto (чыныгы) жана 15-49 жаштагы сурамжыланган аялдардын пайыздык бөлүнүшү; интервьюдан өтө турган тандоонун тийиштүү критерийлерине туура келген аялдардын беш жылдык топтордон көз каранды пайыздык (такталган) катышы, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курактык топ	Үй чарбаларынын 10-54 жаштагы аял мүчөлөрү	15-49 жаштагы интервьюдан өткөн аялдар		Критериялар боюнча туура келген интервьюдан өткөн аялдардын пайызы
		Саны	Пайызы	
10-14	1,727	кб	кб	кб
15-19	1,688	1,674	20.0	99.2
20-24	1,582	1,561	18.6	98.7
25-29	1,291	1,282	15.3	99.3
30-34	1,063	1,055	12.6	99.2
35-39	948	933	11.1	98.5
40-44	958	944	11.3	98.6
45-49	940	928	11.1	98.7
50-54	1,304	кб	кб	кб
15-49	8,470	8,378	100.0	98.9

Эскертүү: Үй чарбаларынын калкынын de facto (чыныгы) бардык мүчөлөрү, интервью алганга чейинки түнү ошол үйдө түнөгөн адамдар да кошулду. Үй ээлеринин мүчөсү болгон аялдардын жана интервьюдан өткөн аялдардын өлчөмү үй ээлеринин өлчөмүнө барабар. Жаш курак сурамжылоо тизмеги боюнча бекитилет. кб = колдонууга болбойт

С.2.2-таблица. Интервью алынган эркектердин тийиштүү критерийлери менен жаш курактык бөлүнүшү

10-54 жаштагы үй чарбаларынын эркек мүчөлөрүнүн de facto (чыныгы) жана 15-49 жаштагы сурамжыланган эркектердин пайыздык бөлүнүшү; интервьюдан өтө турган тандоонун тийиштүү критерийлерине туура келген эркектердин беш жылдык топтордон көз каранды пайыздык (такталган) катышы, Кыргыз Республикасы, 2012

Жаш курактык топ	Үй чарбаларынын 10-54 жаштагы эркек мүчөлөрү	15-49 жаштагы интервьюдан өткөн эркектер		Критериялар боюнча туура келген интервьюдан өткөн аялдардын пайызы
		Саны	Пайызы	
10-14	644	кб	кб	кб
15-19	442	429	18.0	97.0
20-24	408	392	16.4	96.0
25-29	423	408	17.2	96.4
30-34	309	303	12.7	98.1
35-39	296	287	12.0	96.9
40-44	300	292	12.2	97.2
45-49	282	271	11.4	96.1
50-54	363	кб	кб	кб
15-54	2,460	2,381	100.0	96.8

Эскертүү: Үй чарбаларынын калкынын de facto (чыныгы) бардык мүчөлөрү, интервью алганга чейинки түнү ошол үйдө түнөгөн адамдар да кошулду. Үй ээлеринин мүчөсү болгон аялдардын жана интервьюдан өткөн аялдардын өлчөмү үй ээлеринин өлчөмүнө барабар. Жаш курак сурамжылоо тизмеги боюнча бекитилет. кб = колдонууга болбойт

С.3-таблица. Отчеттуулуктун бүтүшү

Демографиялык мүнөздөмөнүн жана ден соолуктун айрым көрсөткүчтөрү боюнча калтырылып кеткен учурлардын пайызы (такталган) Кыргыз Республикасы, 2012

Көрсөткүч	Изилденүүчү топ	Калтырылып кеткен маалыматтар дын пайызы	Учурлардын саны
Туулган жылы	Акыркы 15 жыл ичинде төрөлгөндөр		
Айы гана		0.52	9,811
Айы жана жылы гана		0.03	9,811
Өлүм жашы	Акыркы 15 жыл ичинде өлгөн балдар	0.00	332
Сексуалдык катнашта алгачкы жолу болгондогу жаш курак/күн	Мурун никеде турган 15-49 жаштагы аялдар	0.00	5,963
	Мурун үйлөнгөн 15-49 жаштагы эркектер	0.00	1,538
Респонденттин билими	15-49 жаштагы бардык аялдар	0.00	8,208
	15-49 жаштагы бардык эркектер	0.47	3,975
Акыркы эки жумадагы диарея менен ооругандар	0-59 айлык балдар	0.47	3,975
Антропометрия	0-59 айлык балдар (үй чарбаларынын сурамжылоосунан)		
Бой		3.19	4,543
Салмак		2.29	4,543
Бой жана салмак		3.22	4,543
Анемия	0-59 айлык балдар (үй чарбаларынын сурамжылоосунан)		
Балдар		3.33	4,108
Аялдар	Бардык аялдар (үй чарбаларынын сурамжылоосунан)	3.21	8,470

С.4-таблица. Календардык жыл боюнча төрөлгөндөрдүн саны

Төрөлгөндөрдүн календар боюнча бөлүнүшү - тирүү (L), өлүк (D) жана жалпы балдар (T), төрөлгөндөрдүн санынан, туулган күнүнүн толук көрсөтүлгөн датасынын пайызынан, төрөлүүдөгү жыныстык катыштан, календардык жыл боюнча катыштан (такталган) көз каранды, Кыргыз Республикасы, 2012

Календардык жыл	Төрөлүүнүн саны			Туулган күнү толук көрсөтүлгөн балдардын саны[1]			Төрөлүүдөгү жыныстык катыш[2]			Календардык жыл боюнча катыш[3]		
	L	D	T	L	D	T	L	D	T	L	D	T
2012	680	13	693	100.0	100.0	100.0	118.1	240.2	119.6	нп	нп	нп
2011	888	21	908	100.0	100.0	100.0	105.8	94.0	105.5	нп	нп	нп
2010	843	29	872	99.7	100.0	99.7	95.3	105.1	95.6	103.6	142.9	104.5
2009	739	20	760	100.0	100.0	100.0	117.6	51.9	115.1	96.0	78.3	95.5
2008	697	23	720	100.0	100.0	100.0	94.6	43.9	92.5	102.1	109.8	102.3
2007	626	21	647	100.0	100.0	100.0	110.4	65.9	108.6	93.5	114.0	94.1
2006	643	14	657	99.0	100.0	99.1	104.5	496.6	107.4	109.0	60.9	107.2
2005	553	25	578	98.9	100.0	98.9	107.2	134.2	108.2	87.1	118.4	88.1
2004	627	29	655	99.5	97.8	99.4	107.7	102.5	107.4	115.2	133.7	115.9
2003	535	18	552	98.7	100.0	98.7	125.8	133.4	126.0	91.6	62.7	90.2
2008-2012	3,847	106	3,953	99.9	100.0	99.9	105.4	83.1	104.7	нп	нп	нп
2007-2003	2,983	106	3,089	99.2	99.4	99.3	110.5	124.5	110.9	нп	нп	нп
2002-1998	2,562	105	2,667	99.0	97.6	98.9	92.9	91.3	92.8	нп	нп	нп
1997-1993	2,504	138	2,643	99.2	96.9	99.1	104.7	109.4	105.0	нп	нп	нп
<1992	2,689	194	2,883	98.7	96.5	98.5	106.2	153.7	108.8	нп	нп	нп
Баары	14,585	650	15,235	99.3	97.8	99.2	104.1	114.6	104.5	нп	нп	нп

кб = колдонууга болбойт
[1]Туулган жылы да, айы да көрсөтүлгөн.
[2] (Bm/Bf)x100, жана Bmи Bf– төрөлгөн балдардын жана кыздардын саны.
[3] [2Bx/(Bx-1+Bx+1)]x100, жана Bx– календардык жыл боюнча төрөлүүлөрдүн саны.

С.5-таблица Бир күндө катталган өлүм саны жөнүндө маалымат

Бир айга чейинки жаш курактагы айтылган өлүм учурларынын күндөрдөгү өлүм жаш курагынан көз каранды бөлүнүшү жана изилдөө алдындагы 0-6 күндөн 5 жаш ичиндеги жаш курактагы неонаталдык өлүмдөрдүн учурларынын пайызы (такталбаган), Кыргыз Республикасы 2012

Өлүм учурундагы жаш курак (күндөр)	Изилдөө алдындагы жаштардын саны				Бардыгы 0-19
	0-4	5-9	10-14	15-19	
<1	10	8	5	5	29
1	12	19	13	21	66
2	12	6	5	7	30
3	15	6	4	2	28
4	3	2	0	0	5
5	1	3	2	0	6
6	4	1	0	0	6
7	4	1	4	2	11
8	0	0	2	0	2
9	1	0	1	2	4
10	2	2	3	4	10
11	0	0	1	0	1
12	0	0	1	0	2
14	0	0	0	0	0
15	2	1	0	0	4
18	1	0	0	0	1
20	1	1	0	0	2
21	3	0	0	0	3
22	0	0	0	1	1
23	2	0	0	0	2
25	0	0	0	3	3
29	0	0	2	0	2
30	0	1	0	0	1
Бардыгы 0-30	75	53	44	47	218
Эрте неонаталдыктардын пайызы[1]	78.3	88.0	66.7	77.0	78.0

[1] ≤6 күн / ≤30 күн

С.6-таблица. Бир айда катталган өлүм саны жөнүндө маалымат

Эки жашка чейинки жаш курактагы айтылган өлүм учурларынын бир күндө катталган өлүм санынын жаш курагынан көз каранды бөлүнүшү жана изилдөө алдындагы бир айдан 5 жаш ичиндеги жаш курактагы неонаталдык өлүмдөрдүн учурларынын пайызы (такталбаган), Кыргыз Республикасы 2012

Өлүм учурундагы жаш курак (айлар)	Изилдөө алдындагы жаштардын саны				Бардыгы 0-19
	0-4	5-9	10-14	15-19	
<1[a]	75	53	44	47	218
1	6	3	4	5	17
2	2	3	8	7	20
3	4	4	9	6	22
4	1	3	4	3	10
5	2	4	9	3	17
6	4	0	3	6	13
7	3	3	6	8	20
8	1	1	3	6	11
9	1	1	1	2	5
10	1	4	3	0	8
11	1	1	0	3	6
12	0	1	3	0	4
13	0	1	0	0	1
18	0	0	0	0	1
22	0	1	0	0	1
1 год	0	7	4	9	20
Бардыгы 0-11	99	81	94	95	368
Неонаталдыктардын пайызы[1]	75.8	65.3	46.6	49.4	59.2

[a]бир күндө катталган өлүм саны боюнча отчетто айтылган бир айга чейинки жаш курактагы өлүмдөрдү камтыйт.
[1]бир айга чейин /бир жылга чейин

С.7-таблица. NCHS/CDC/WHO International Reference Population ылайык балдардын тамактануусунун абалы жөнүндө маалымат

NCHS/CDC/WHO International Reference Population негизги мүнөздөмөлөрү боюнча тамактануунун абалы жөнүндө үч антропометрикалык көрсөткүчтөргө (бой/жаш, салмак/бой жана салмак/жаш) ылайык чала тоюучу катары классифицикацияланган 5 жашка чейинки балдардын пайызы, Кыргыз Республикасы 2012

Негизги мүнөздөмөлөрү	Бой/жаш			салмак/бой				салмак/жаш				Балдардын саны
	3 SD кичүү балдардын пайызы	2 SD кичүү балдардын пайызы[2]	Z-score (SD) орто мааниси	3 SD кичүү жаш курактагы балдардын пайызы	2 SD кичүү жаш курактагы балдардын пайызы[2]	2 SD улуу жаш курактагы балдардын пайызы	Z-score (SD) орто мааниси	3 SD кичүү жаш курактагы балдардын пайызы	2 SD кичүү жаш курактагы балдардын пайызы[2]	2 SD улуу жаш курактагы балдардын пайызы	Z-score (SD) орто маани	
Айлардагы жаш курак												
<6	0.3	5.1	0.1	0.2	2.7	14.7	0.6	0.0	1.4	10.1	0.7	383
6-8	1.4	9.4	-0.3	0.0	1.7	13.6	0.6	0.1	2.6	9.7	0.3	226
9-11	1.8	7.2	-0.0	0.0	2.9	9.5	0.3	0.2	2.8	6.9	0.1	269
12-17	4.1	12.1	-0.5	0.2	3.9	8.8	0.1	0.9	4.5	3.8	-0.4	481
18-23	8.2	21.4	-1.0	0.9	3.3	5.5	0.1	1.1	6.7	0.7	-0.5	451
24-35	4.9	15.1	-0.7	0.8	3.8	1.9	-0.0	1.7	6.8	0.3	-0.5	874
36-47	4.1	13.3	-0.9	0.3	0.6	2.4	0.2	0.6	3.3	0.7	-0.4	861
48-59	3.5	16.2	-1.0	1.0	1.5	3.0	0.2	1.4	4.9	0.2	-0.5	787
Жынысы												
Эркек	4.0	14.6	-0.7	0.7	2.6	5.6	0.2	0.9	4.2	2.4	-0.3	2,242
Аял	3.9	12.5	-0.6	0.4	2.3	5.5	0.2	0.9	4.9	2.7	-0.3	2,090
Айлардагы төрөлүүлөрдүн интервалы[3]												
Алгачкы бала төрөө	3.3	12.6	-0.6	0.3	2.7	5.8	0.2	0.5	3.9	2.9	-0.3	1,176
<24	4.0	16.0	-0.8	0.3	2.3	6.8	0.3	0.9	5.5	2.5	-0.3	931
24-47	4.7	14.5	-0.7	0.4	1.5	5.3	0.2	0.5	4.3	2.3	-0.3	959
48+	3.7	10.7	-0.5	1.2	3.3	4.7	0.1	2.0	4.4	3.0	-0.3	728
Төрөлгөндөгү өлчөм[3]												
Абдан кичинекей	13.9	23.9	-1.4	2.8	7.7	5.6	-0.2	7.9	22.9	1.8	-1.0	64
кичинекей	6.2	21.2	-1.0	0.5	2.5	5.7	0.2	1.4	7.8	1.6	-0.6	508
Орто жана андан чоң	3.3	12.1	-0.6	0.4	2.3	5.7	0.2	0.7	3.6	2.9	-0.2	3,208
Маалыматтар жок	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	14
Энелерди инвтервьюлоонун статусу												
Интервьюдан өттү	3.9	13.5	-0.7	0.5	2.4	5.7	0.2	0.9	4.5	2.7	-0.3	3,794
Интервьюдан өткөн жок, бирок үй чарбасынын мүчөсү болуп саналат	(1.4)	(7.8)	-(1.1)	(6.0)	(9.8)	(14.4)	-(0.3)	(6.0)	(11.6)	(0.0)	-(0.8)	37
Интервьюдан өткөн жок жана үй чарбасынын мүчөсү эмес[5]	4.5	14.4	-0.8	0.6	2.3	3.8	0.1	1.0	4.5	1.8	-0.4	501
Энелердин толуктугу[6]												
Арык (ДСИ<18.5)	6.8	20.4	-0.8	0.7	5.0	5.4	-0.0	1.1	7.3	0.6	-0.6	204
Нормалдуу (ДСИ 18.5-24.9)	3.2	12.9	-0.6	0.5	2.6	5.8	0.2	0.9	5.0	2.8	-0.3	2,000
Ашыкча салмак/ Май басуу (ДСИ>= 25)	4.3	13.3	-0.6	0.5	1.5	6.2	0.3	0.8	2.7	3.5	-0.2	1,079
Жашаган жердин тиби												
Шаар	3.5	13.5	-0.6	0.7	3.0	5.6	0.2	0.9	4.9	3.0	-0.3	1,167
Айыл	4.1	13.6	-0.7	0.5	2.2	5.5	0.2	1.0	4.4	2.4	-0.3	3,165
Областы												
Ысык-Көл	1.3	6.5	-0.5	0.2	2.4	5.3	0.3	0.7	2.6	3.7	-0.1	427
Жалал-Абад	1.7	9.7	-0.5	0.7	2.4	2.9	-0.2	0.5	5.5	2.1	-0.5	766
Нарын	3.8	13.7	-0.8	0.4	1.1	4.0	0.3	0.6	3.5	1.7	-0.3	202
Баткен	3.8	16.4	-0.8	0.7	3.2	5.3	0.1	1.4	6.4	2.6	-0.4	375
Ош	7.3	20.7	-1.0	0.4	1.8	6.0	0.3	1.2	5.6	1.8	-0.4	1,004
Талас	1.6	10.6	-0.6	1.7	3.8	7.0	0.3	0.9	3.5	3.2	-0.1	270
Чүй	3.4	9.0	-0.4	0.0	1.0	7.5	0.4	0.9	1.8	3.8	0.0	691
Бишкек шаары	3.5	14.5	-0.6	1.1	4.5	5.4	0.1	0.9	4.1	1.9	-0.3	476
Ош шаары	10.8	24.0	-1.0	0.4	5.6	8.1	0.1	2.4	13.9	2.0	-0.6	121
Эненин билими												
Билими жок/ башталгыч	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	23
Негизги жалпы	3.0	13.8	-0.6	0.0	1.5	5.2	0.2	0.6	4.3	3.2	-0.3	412
Толук орто	5.1	14.7	-0.7	0.8	2.9	5.8	0.2	1.0	4.9	2.3	-0.4	1,765
Башталгыч/орто кесиптик	3.0	11.4	-0.6	0.4	0.9	5.3	0.3	1.1	3.3	2.9	-0.2	616
Жогорку	2.8	12.6	-0.5	0.5	3.1	6.0	0.2	0.8	5.0	2.9	-0.2	1,015
Жашоо квинтили												
Эң төмөнкү	4.9	15.2	-0.8	1.1	3.0	6.1	0.2	1.3	5.5	2.2	-0.3	910
экинчи	2.8	14.1	-0.7	0.4	1.7	5.2	0.2	0.5	3.9	2.1	-0.3	898
орто	4.6	12.3	-0.8	0.4	2.6	4.7	0.1	1.2	4.7	2.8	-0.4	939
төртүнчү	3.4	12.1	-0.5	0.3	1.4	5.3	0.2	0.8	4.2	2.7	-0.2	941
Эң жогорку	4.1	14.7	-0.6	0.6	4.1	6.8	0.2	0.9	4.5	3.0	-0.2	644
Бардыгы	4.0	13.6	-0.7	0.6	2.5	5.5	0.2	0.9	4.6	2.5	-0.3	4,332

Эскертүү: таблицадагы маалыматтар интервью алдында бул үйдө түндү өткөргөн балдар жөнүндө маалыматтарды чагылдырат. Индекстердин ар бири NCHS/CDC/WHO International Reference Populationдин стандарттуу чектен чыгууларынын (SD) бирдиктеринде баяндалган. Таблица туулган күнү (айы, жылы) жана бой жана салмагы сыяктуу жарамдуу маалыматтары бар балдар жөнүндө маалыматтарды чагылдырат. Кашаанын ичиндеги цифралар 25-49 өлчөнбөгөн учурларды баяндайт.

*белгиси маалыматтар 25 ден аз эмес өлчөнбөгөн учурга негизделгенин билдирет, ошодуктан алар көрсөтүлгөн жок.

[1]жатма узундук 2 жаштан кичүү балдардын бойлорун өлчөөдө жана өзгөчө баланын жашын аныктоого мүмкүн болбогон учурларда жана баланын боюу 85 см ден аз болгон учурда колдонулат. Вертикалдык бой 11.1.1-таблицанын алдында болгон калган бардык балдар үчүн колдонулат.

[2]NCHS/CDC/WHO International Reference Populationдин -3 стандарттуу чектен чыгууларынын (SD) төмөнкү маанисиндеги балдарды камтыйт.

[3]Энеси интервьюдан өтпөгөн балдар кошулбайт.

[4]Биринчи төрөлгөн эгиздер (үч эгиздерж.б.) кош бойлуулук арасында аралык болбогон түрдөгү биринчи бала төрөө катары эсептелет.

[5]Энеси өлгөн наристелерди камтыйт.

[6]Энеси өлчөнбөгөн, таразаланбаган жана кош бойлуу же өткөн эки жума ичинде төрөгөн балдар кошулбайт. ДМИнин шкаласына ылайык аялдардын семиздиги 12.10-таблицага ылайык өлчөнөт.

[7]Интервьюдан өтпөгөн аялдарга караганда маалыматтар үй чарбаларынын суроолор тизмегинен алынды.Энеси үй чарбасынын тизмесинде катталбаган балдар кошулбайт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ МЕДИЦИНАЛЫК-ДЕМОГРАФИЯЛЫК ИЗИЛДӨӨ-2012ге КАТЫШКАН ЖАКТАР

D ТИРКЕМЕСИ

Улуттук директор

Осмоналиев Акылбек - Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин төрагасы

Медицина маселелери боюнча Улуттук директорлор

Сагинбаева Динара - Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министри
Узакбаев Камчибек – Энени жана баланы коргоо улуттук борборунун директору

КРнын Улуттук статистика комитети (Улутстатком)

Самохлеб Галина - КР МДИ-2012нин техникалык директору, тандап изилдөө бөлүмүнүн начальниги
Мырзакматов Урматбек - КР МДИ-2012нин Кыргыз Республикасындагы эксперти
Илибезова Лариса - КР МДИ-2012нин Кыргыз Республикасындагы эксперти
Куликов Олег - КР МДИ-2012нин Кыргыз Республикасындагы катчысы
Праслова Лариса - маалыматтарды киргизүү боюнча координатор, тандап изилдөө бөлүмүнүн начальнигинин орун басары
Чыныбаева Римма - демографиялык статистика бөлүмүнүн начальниги
Койчуманова Кулийпа - социалдык статистика бөлүмүнүн начальниги
Торгашева Людмила - демографиялык статистика бөлүмүнүн башкы адиси
Абдраева Бермет – тандап изилдөө бөлүмүнүн башкы адиси
Мусаева Зуура - маалыматтарды киргизүү боюнча супервайзер
Жаркынбаева Айгерим - кеңсе редактору
Пак Рима - экинчи редактор
Бегалиева Рина – административдик колдоо
Ханов Равиль - IT колдоо
Власова Наталья - басылмалардын редактору

Улутстатком: Листинг боюнча аймактык координаторлор

Мамадалиева Бермет, Ысык-Көл облусу
Канназаров Айбек, Жалал-Абад облусу
Аралбаева Жыпаркул, Нарын облусу
Байбубаева Барахаткан, Баткен облусу
Караева Замира, Ош облусу
Сатканалиева Светлана, Талас облусу
Усанова Людмила, Чүй облусу
Сайнидинова Айгуль, Бишкек шаары
Аданова Чолпон, Ош шаары

КРнын Саламаттык сактоо министрлиги

Буйлашев Талайбек - медицина маселелери боюнча КР МДИ-2012нин техникалык директору, Энени жана баланы коргоо улуттук борборунун директорунун орун басары
Эшходжаева Анарбубу – Дарылоо, алдын алуу жардамы жана лицензиялоо башкармалыгынын начальниги
Ибраева Гульмира - Дарылоо жана алдын алуу жардамы жана лицензиялоо башкармалыгынын начальнигинин орун басары
Боронбаева Эльнура - Дарылоо жана алдын алуу жардамы жана лицензиялоо башкармалыгынын башкы адиси

Бообекова Айгуль - Дарылоо жана алдын алуу жардамы жана лицензиялоо башкармалыгынын башкы адиси
Мамырбаева Турсун - Энени жана баланы коргоо улуттук борборунун директорунун илимий иштер боюнча орун басары
Киндякова Ольга - бөлүмдүн начальниги, Республикалык медициналык маалымат борбору
Калилов Жолдош – Республикалык иммунопрофилактика борборунун директору
Богатикова Тамара – СПИД улуттук борбору, дарыгер

Саламаттык сактоо министрлигинин аймактык бөлүктөрүнүн координаторлору

Сатылканов Эсенбек, Ысык-Көл
Маянов Маматжан, Жалал-Абад
Бердикожоева Анара, Нарын
Тороев Сайпидин, Баткен
Акимова Валия, Ош облусу
Шадиев Аттокур, Талас
Асылбеков Эльмир, Чүй
Мурзалиев Амангелди, Бишкек шаары
Нуралиев А., Ош шаары

ICF International

Гульнара Семенова - техникалык директор, аймактык координатор
Руилин Рен – тандап алуу боюнча башкы адис
Александр Измухамбетов - маалыматтарды иштеп чыгуу боюнча адис
Энн Кросс - изилдөө боюнча адис
Энн Уэй - изилдөө боюнча адис
Пуджастути Шри - изилдөө боюнча адис
Жужи Мур - изилдөө боюнча адис
Наиля Маммадова - консультант
Одри Шинетт - басууга даярдоо боюнча адис
Нэнси Джонсон - редактор
Кристофер Грамер – мукаба дизайнери
Эрика Нибро – маалыматтарды жайылтуу боюнча адис

Листерлер жана картографтар

Листерлер	**Картографтар**
Каптагаева Мээрим	Бадамбаева Назгуль
Мелисбек уулу Данияр	Кадырова Назира
Абдисаламова Сабира	Султанмуратова Индира
Рахманжанова Махарам	Калбаева Бактыгул
Жееналиев Бакытбек	Мамасалиев Кылычбек
Аракулов Абдымалик	Султакеев Эдил
Урумбаев Бектур	Турдуева Элиза
Исмаилов Манас	Рыскулова Ляйли
Джоробеков Бахтияр	Омуралы кызы Айпери
Талкиева Асира	Мадрагимова Наргис
Наматова Айнура	Батырканов Урмат
Касыгулова Майрамкул	Турдубаев Рыскул
Касымалиева Мээрим	Абдыбаев Медер
Джоробекова Гулжамал	Сатканалиева Тамара
Иманова Аселя	Турганбаева Алина
Башкеев Жумадил	Закирова Жибек
Акматова Назгуль	Тиленбаев Малик
Насырова Каныкей	Бообекова Назира

Талаа персоналдары

Ысык-Көл облусу

Мамадалиева Асмат, координатор
Карыбеков Жаркынбек, супервайзер
Султанкулова Нур, талаа редактору
Мамбеталиева Гулбубу, интервью алуучу
Кадырова Фатыйна, интервью алуучу
Бакашева Таалайкул, интервью алуучу
Эралиева Мадина, интервью алуучу
Мелисбек уулу Данияр, интервью алуучу

Токтоназарова Жылдыз, медицина кызматкери

Талас облусу

Кабылбеков Медетбек, координатор
Бокоев Нурбек, супервайзер
Керимбекова Гульнура, талаа редактору
Сабирбаева Алтынгуль, интервью алуучу
Донбаева Жамийла, интервью алуучу
Кыдыралиева Айгуль, интервью алуучу
Толбашиева Гульсада, интервью алуучу
Назаралиев Муктарбек, интервью алуучу
Шабданова Дилбара, медицина кызматкери

Жалал-Абад облусу

Садыралиев Кадырали, координатор
Канназаров Нурбек, супервайзер
Кулатаева Нуржамал, талаа редактору
Жанчарова Жазгуль, интервью алуучу
Максымбекова Бегайым, интервью алуучу
Нышанбаева Акинай, интервью алуучу
Болотбаева Мээримгул, интервью алуучу
Бекмуратов Руслан, интервью алуучу
Мамараимов Эрисбек, медицина кызматкери

Чүй облусу

Усанова Людмила, координатор
Турдалиева Гульнура, супервайзер
Алиева Гулзар, талаа редактору
Мурсабекова Бегиммай, интервью алуучу
Боталиева Назира, интервью алуучу
Чикеева Рахат, интервью алуучу
Жумадил уулу Таалайбек, интервью алуучу
Абылбекова Майрам, интервью алуучу
Добулбаева Наргиза, медицина кызматкери

Нарын облусу

Дуйшеева Гульнур, координатор
Орозобаева Гулмира, супервайзер
Сатарова Эльза, талаа редактору
Кошалиева Майрамкул, интервью алуучу
Алмазбекова Нурперизатхан, интервью алуучу
Каныметова Карлыгач, интервью алуучу
Бектемирова Назгул, интервью алуучу
Калдыбаев Мелис, интервью алуучу
Болотбекова Кундуз, медицина кызматкери

Бишкек шаары

Сайнидинова Анаркуль, координатор
Жапарова Махаббат, супервайзер
Дуйшеналиева Айжан, талаа редактору
Акматова Айжан, интервью алуучу
Темирова Сабира, интервью алуучу
Куканова Салтанат, интервью алуучу
Джумабеков Данияр, интервью алуучу
Ракатова Жыпара, интервью алуучу
Турдукеева Эльмира, медицина кызматкери

Баткен облусу

Байбубаева Барахатхон, координатор
Закиров Жаркынбай, супервайзер
Абдисаламова Сабира, талаа редактору
Калбаева Бактыгул, интервью алуучу
Гапарова Фарида, интервью алуучу
Султанмуратова Индира, интервью алуучу
Туракулов Батыржан, интервью алуучу
Рахманжанова Махарам, интервью алуучу
Тиллабаева Махпурет, медицина кызматкери

Ош шаары

Джоробеков Бахтияр, координатор
Караева Джамалхан, супервайзер
Турсуналы кызы Эльмира, талаа редактору
Токтосунова Бунуса, интервью алуучу
Алаходжаева Джамиля, интервью алуучу
Талкиева Асира, интервью алуучу
Каримбаев Урматбек, интервью алуучу
Макамбаева Гулипа, интервью алуучу
Турсункулова Райхан, медицина кызматкери

Ош облусу

Токтарова Турдигул, координатор
Исмаилов Манас, супервайзер
Тетишова Жибек, талаа редактору
Абдуллаев Азамат, интервью алуучу
Калчороева Алтынай, интервью алуучу
Акрамова Айдина, интервью алуучу
Сапарова Чынара, интервью алуучу
Нуркулова Мээрим, интервью алуучу
Арзыбаева Мээргуль, медицина кызматкери

Маалыматтарды киргизүү боюнча персонал

Сулайманова Ажар
Кенжебаев Айбек
Мааткулова Айзада
Першина Вера
Турдубаев Данияр
Шевякова Людмила
Мурзагатов Медер
Алайчиева Мыскал
Великасова Наталья
Федорова Ольга
Джумашева Сауле
Джумакадыров Шабдан
Бекташева Эльнура

20.июл.12

МЕДИЦИНАЛЫК-ДЕМОГРАФИЯЛЫК ИЗИЛДӨӨ
ҮЙ ЧАРБАНЫН АНКЕТАСЫ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
САЛАМАТТЫКТЫ САКТОО МИНИСТРЛИГИ
УЛУТТУК СТАТИСТИКА КОМИТЕТИ

АНКЕТА № ☐☐☐☐☐

ИДЕНТИФИКАЦИЯЛОО

КАЛКТУУ ПУНКТТУН АТАЛЫШЫ _____

ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНЫН АТЫ _____

КЛАСТЕРДИН НОМЕРИ . . . . . ☐☐☐

ҮЙ ЧАРБАНЫН НОМЕРИ . . . . . ☐☐

ЭРКЕКТЕРДИН ИНТЕРВЬЮСУ ҮЧҮН БУЛ ҮЙ ЧАРБА ТАНДАЛГАН (ООБА = 1, ЖОК = 2) ☐

ИНТЕРВЬЮЕРДИН БАРЫП-КЕЛҮҮЛӨРҮ

	1	2	3	АКЫРКЫ БАРЫП-КЕЛҮҮ
КҮН	_____	_____	_____	КҮН ☐☐
				АЙ ☐☐
				ЖЫЛ ☐☐☐☐
ИНТЕРВЬЮЕРДИН АТЫ	_____	_____	_____	ИНТ. КОДУ ☐☐☐
ЖЫЙЫНТЫК*	_____	_____	_____	ЖЫЙЫНТЫК ☐
КИЙИНКИ БАРЫП-КЕЛҮҮ: КҮН	_____	_____		БАРЫП-КЕЛҮҮЛӨРДҮН ЖАЛПЫ САНЫ ☐
УБАКЫТ	_____	_____		

* ЖЫЙЫНТЫКТЫН КОДДОРУ:

1 АТКАРЫЛДЫ
2 ҮЙҮНӨ БАРГАН УЧУРДА, ҮЙ ЧАРБА МҮЧӨЛӨРҮНҮН ЭЧ КИМИСИ БОЛГОН ЖОК ЖЕ КОМПЕТЕНТТҮҮ РЕСПОНДЕНТ БОЛГОН ЖОК
3 ҮЙ ЧАРБАНЫН БАРДЫК МҮЧӨЛӨРҮ УЗАК МӨӨНӨТТӨН БЕРИ ҮЙҮНДӨ ЖОК
4 КИЙИНКИГЕ КАЛТЫРЫЛДЫ
5 ИНТЕРВЬЮДАН БАШ ТАРТУУ
6 ТУРАК ЖАЙ БОШ, ЖЕ БУЛ ДАРЕК - ТУРАК ЖАЙ ЭМЕС
7 ҮЙ УРАП КАЛДЫ
8 ҮЙ ТАБЫЛБАЙ КАЛДЫ
9 БАШКА _____
(ТАКТАҢЫЗ)

ҮЙ ЧАРБАДАГЫ БАРДЫК АДАМДАР ☐☐

БАРДЫК ЫЛАЙЫКТУУ АЯЛДАР ☐☐

БАРДЫК ЫЛАЙЫКТУУ ЭРКЕКТЕР ☐☐

ҮЙ ЧАРБА АНКЕТАДАГЫ РЕСПОНДЕНТТИН САБЫНЫН НОМЕРИ ☐☐

АНКЕТАНЫН ТИЛИ ☐ ИНТЕРВЬЮНУН ТИЛИ ☐ РЕСПОНДЕНТТИН ЭНЕ ТИЛИ ☐

КОДДОР: КЫРГЫЗ - 1; ОРУС - 2 ; БАШКА - 6 (ТАКТАҢЫЗ _____)

КОТОРМОЧУ КОЛДОНУЛДУ (ООБА = 1, ЖОК = 2) ☐

СУПЕРВАЙЗОР	ТАЛААДАГЫ РЕДАКТОР	ОФИСТЕГИ РЕДАКТОР	ОПЕРАТОР
АТЫ _____ ☐☐☐	АТЫ _____ ☐☐☐	☐☐	☐☐

НН-1

БУЛ БЕТ АТАЙЫН БОШ КАЛТЫРЫЛДЫ

ТААНЫШТЫРУУ ЖАНА МАКУЛДАШУУ

Саламатсызбы. Менин атым _____. Мен Улуттук статистика комитетинде иштейм. Биз Саламаттыкты сактоо министрлиги менен бирге Кыргызстандын баардык аймактарында ден соолук маселеси боюнча изилдөө жүргүзүп жатабыз. Биз чогултуп жаткан маалымат биздин өкмөтүбүзгө саламаттыкты сактоо тейлөөлөрүн пландаштырууга көмөк көрсөтөт. Сиздин үй чарбаңыз сурап-билүүгө катышуу үчүн тандалып алынды. Мен Сиздин үй чарбаңыз жөнүндө бир нече суроо бергим келет. Адатта, анкетаны толтуруу үчүн болжол менен 15-20 мүнөт керек. Жоопторунуздун бүт баардыгы купуя болуп саналат жана командабыздын мүчөлөрүнөн башка эч кимге айтылбайт. Изилдөөгө катышуу - ыктыярдуу түрдө гана жүргүзүлөт, бирок биз Сизден суроолорго жооп берүүнү өтүнөбүз, анткени Сиздин көз караштарыңыз биз үчүн абдан маанилүү. Эгерде кандайдыр бир суроого жооп берүүнү каалабасаңыз, ал жөнүндө жөн эле мага айтыңыз, мен кийинки суроого өтөм, ал түгүл, каалаган убакытта интервьюну токтотсоңуз болот. Эгерде Сиз изилдөө жөнүндө кошумча маалыматка муктаж болсоңуз, Сиз ушул карточкада жазылган адамдарга кайрылсаңыз болот.

СУРАП-БИЛҮҮ ҮЧҮН МААЛЫМАТТАР ЖАЗЫЛГАН КАРТОЧКАНЫ БЕРИҢИЗ.
Сизде кандайдыр бир суроолор пайда болдубу?
Мен азыр эле интервьюну баштасам болобу?

ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ: _____ КҮН: _____

РЕСПОНДЕНТ ИНТЕРВЬЮ БЕРҮҮГӨ МАКУЛ 1 ↓ РЕСПОНДЕНТ ИНТЕРВЬЮ БЕРҮҮГӨ МАКУЛ ЭМЕС 2 → АЯКТОО

НН-3

ҮЙ ЧАРБАЛАРДЫН ТИЗМЕСИ

№ СТРОКИ							ЭГЕРДЕ 15 ЖАНА АНДАН УЛУУ				ЭГЕРДЕ КУРАГЫ 0-17 ЖАШ БОЛСО			
	ЖӨНӨКӨЙ ТУРГУНДАР ЖАНА КОНОКТОР	ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНА КАРАТА МАМИЛЕСИ	ЖЫНЫСЫ	БУЛ ЖАЙДА ЖАШАЙБЫ?		КУРАГЫ	ҮЙ БҮЛӨЛҮК АБАЛЫ	АЛГЫЛЫКТУУЛУК			ЖАШАП КЕТҮҮ СТАТУСУ ЖАНА БИОЛОГИЯЛЫК АТА-ЭНЕСИНИН ЖАШАГАН ЖЕРИ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Кичи пейилдикке,үй чарбасынан баштап, Сиздин үй чарбаңызда дайыма жашаган бардык адамдардын жана өткөн түнү үйүңүздө түнөгөн адамдардын аттарын айтыңыз. ТИЗМЕНИН ТОЛУКТУГУН АНЫКТОО ҮЧҮН АР БИР АДАМДЫН АТЫ, ТУУГАНДЫК МАМИЛЕСИ ЖАНА ЖЫНЫСЫ ЖАЗЫЛГАНДАН КИЙИН 2А-2С СУРООЛОРДУ БЕРИҢИЗ. АНДАН КИЙИН АР БИР АДАМ БОЮНЧА 5-21 КОЛОНКАЛАРДАН АЛЫНГАН ЫЛАЙЫКТУУ СУРООЛОРДУ БЕРИҢИЗ.	Үй чарба башчысына карата (АТЫ) туугандыгы кандай? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ.	(АТЫ) жынысы кандай?	(АТЫ) бул жайда дайыма жашайбы?	Өткөн түнү (АТЫ) бул жайда түнөдүбү?	(АТЫ) канча жашта? ЭГЕРДЕ 95 ЖЕ АНДАН УЛУУ '95' ЖАЗЫҢЫЗ ЭГЕРДЕ 12 АЙДАН КИЧҮҮ БОЛСО '00' ЖАЗЫҢЫЗ.	Азыркы учурда (АТЫ) никелик абалы кандай? 1=АЯЛЫ/КҮЙӨӨСҮ БАР ЖЕ БИРГЕ ЖАШАЙТ. 2 = АЖЫРАШКАН/БИРГЕ ЖАШАБАЙТ 3=ЖЕСИР/АЯЛЫ ӨЛГӨН 4 = ЭЧ КАЧАН НИКЕГЕ ТУРГАН ЖОК ЖЕ ЭЧ КАЧАН БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК	15-49 жаш курагындагы бардык аялдардын сабынын номерин тегерек теңиз	15-49 жаш курагындагы бардык эркектердин сабынын номерин тегерек теңиз	0-5 жаш курагындагы бардык балдардын сабынын номерин тегерек теңиз	(АТЫ) биологиялык энеси тирүүбү?	(БАЛАНЫН АТЫ) биологиялык энеси ушул үй чарбада дайыма жашайбы же өткөн түнү бул жайда түнөдүбү? ООБА БОЛСО: Анын аты кандай? ЭНЕСИНИН САБЫНЫН № ЖАЗЫҢЫЗ, ЖОК БОЛСО, "00". ЖАЗЫҢЫЗ.	(АТЫ) биологиялык атасы тирүүбү?	(БАЛАНЫН АТЫ) биологиялык атасы ушул үй чарбада дайыма жашайбы же өткөн түнү бул жайда түнөдүбү? ООБА БОЛСО: Анын аты кандай? АТАСЫНЫН САБЫНЫН № ЖАЗЫҢЫЗ, ЖОК БОЛСО, "00". ЖАЗЫҢЫЗ.
01			ЭРК. АЯЛ 1 2	ООБА ЖОК 1 2	ООБА ЖОК 1 2	ЖЫЛ МЕНЕН		01	01	01	ООБА ЖОК Б 1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		ООБА ЖОК Б 1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
02			1 2	1 2	1 2			02	02	02	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
03			1 2	1 2	1 2			03	03	03	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
04			1 2	1 2	1 2			04	04	04	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
05			1 2	1 2	1 2			05	05	05	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
06			1 2	1 2	1 2			06	06	06	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
07			1 2	1 2	1 2			07	07	07	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
08			1 2	1 2	1 2			08	08	08	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
09			1 2	1 2	1 2			09	09	09	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
10			1 2	1 2	1 2			10	10	10	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	

3 СУРОО ҮЧҮН КОДДОР: ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНА КАРАТА БОЛГОН МАМИЛЕСИ.

01 = БАШЧЫ
02 = АЯЛЫ ЖЕ КҮИӨӨСҮ
03 = УУЛУ ЖЕ КЫЗЫ
04 = КҮИӨӨ БАЛАСЫ ЖЕ КЕЛИНИ
05 = НЕБЕРЕСИ
06 = ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНЫН АТА-ЭНЕСИ
07 = КАИЫН АТАСЫ ЖЕ КАИЫН ЭНЕСИ
08 = АГА/ ИНИ ЖЕ ЭЖЕ/СИҢДИ/КАРЫНДАШ
09 = БАШКА ТУУГАН
10 = БАГЫП АЛЫНГАН БАЛА/КАМ КӨРҮП ЖАТКАН БАЛА/ ӨГӨИ ЭРКЕК БАЛАСЫ/ӨГӨИ КЫЗЫ
11 = ТУУГАНДЫК МАМИЛЕСИ ЖОК АДАМ
98 = БИЛБЕИМ

№ СТРОКИ	ЖӨНӨКӨЙ ТУРГУНДАР ЖАНА КОНОКТОР	ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНА КАРАТА МАМИЛЕСИ	ЖЫНЫСЫ	БУЛ ЖАЙДА ЖАШАЙБЫ?		КУРАГЫ	ЭГЕРДЕ 15 ЖАНА АНДАН УЛУУ ҮЙ БҮЛӨЛҮК АБАЛЫ	АЛГЫЛЫКТУУЛУК			ЭГЕРДЕ КУРАГЫ 0-17 ЖАШ БОЛСО ЖАШАП КЕТҮҮ СТАТУСУ ЖАНА БИОЛОГИЯЛЫК АТА-ЭНЕСИНИН ЖАШАГАН ЖЕРИ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Кичи пейилдикке,үй чарбасынан баштап, Сиздин үй чарбаңызда дайыма жашаган бардык адамдардын жана өткөн түнү үйүңүздө түнөгөн адамдардын аттарын айтыңыз. ТИЗМЕНИН ТОЛУКТУГУН АНЫКТОО ҮЧҮН АР БИР АДАМДЫН АТЫ, ТУУГАНДЫК МАМИЛЕСИ ЖАНА ЖЫНЫСЫ ЖАЗЫЛГАНДАН КИЙИН 2А-2С СУРООЛОРДУ БЕРИҢИЗ. АНДАН КИЙИН АР БИР АДАМ БОЮНЧА 5-21 КОЛОНКАЛАРДАН АЛЫНГАН ЫЛАЙЫКТУУ СУРООЛОРДУ БЕРИҢИЗ.	Үй чарба башчысына карата (АТЫ) туугандыгы кандай? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ.	(АТЫ) жынысы кандай?	(АТЫ) бул жайда дайыма жашайбы?	Өткөн түнү (АТЫ) бул жайда түнөдүбү?	(АТЫ) канча жашта? ЭГЕРДЕ 95 ЖЕ АНДАН УЛУУ '95' ЖАЗЫҢЫЗ ЭГЕРДЕ 12 АЙДАН КИЧҮҮ БОЛСО '00' ЖАЗЫҢЫЗ.	Азыркы учурда (АТЫ) никелик абалы кандай? 1=АЯЛЫ/КҮЙӨӨСҮ БАР ЖЕ БИРГЕ ЖАШАЙТ. 2 = АЖЫРАШКАН/БИРГЕ ЖАШАБАЙТ 3=ЖЕСИР/АЯЛЫ ӨЛГӨН 4 = ЭЧ КАЧАН НИКЕГЕ ТУРГАН ЖОК ЖЕ ЭЧ КАЧАН БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК	15-49 жаш курагындагы бардык аялдардын сабынын номерин тегерек теңиз	15-49 жаш курагындагы бардык эркектердин сабынын номерин тегерек теңиз	0-5 жаш курагындагы бардык балдардын сабынын номерин тегерек теңиз	(АТЫ) биологиялык энеси тирүүбү?	(БАЛАНЫН АТЫ) биологиялык энеси ушул үй чарбада дайыма жашайбы же өткөн түнү бул жайда түнөдүбү? ООБА БОЛСО: Анын аты кандай? ЭНЕСИНИН САБЫНЫН № ЖАЗЫҢЫЗ, ЖОК БОЛСО, "00". ЖАЗЫҢЫЗ.	(АТЫ) биологиялык атасы тирүүбү?	(БАЛАНЫН АТЫ) биологиялык атасы ушул үй чарбада дайыма жашайбы же өткөн түнү бул жайда түнөдүбү? ООБА БОЛСО: Анын аты кандай? АТАСЫНЫН САБЫНЫН № ЖАЗЫҢЫЗ, ЖОК БОЛСО, "00". ЖАЗЫҢЫЗ.
11			ЭРК. АЯЛ 1 2	ООБА ЖОК 1 2	ООБА ЖОК 1 2	ЖЫЛ МЕНЕН		11	11	11	ООБА ЖОК Б 1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		ООБА ЖОК Б 1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
12			1 2	1 2	1 2			12	12	12	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
13			1 2	1 2	1 2			13	13	13	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
14			1 2	1 2	1 2			14	14	14	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
15			1 2	1 2	1 2			15	15	15	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
16			1 2	1 2	1 2			16	16	16	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
17			1 2	1 2	1 2			17	17	17	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
18			1 2	1 2	1 2			18	18	18	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
19			1 2	1 2	1 2			19	19	19	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	
20			1 2	1 2	1 2			20	20	20	1 2 8 14ко ӨТҮҢҮЗ		1 2 8 16га ӨТҮҢҮЗ	

УЛАНГАН БАРАК БОЛСО, БЕЛГИ КОЮҢУЗ ☐

2А) Тизменин толуктугун аныктоо үчүн:дагы кайсы бир адамдар барбы, мисалы, тизмеге киргизилбей калган нарис-телер же кичинекей балдар?

ООБА ☐ → ТАБЛИЦАГА КОШУҢУЗ ЖОК ☐

2В) Мындан тышкары, башка адамдар барбы, мисалы, квартирант-тар,достор өңдүү адамдар, же дайыма бул жерде жашаган жумушчулар?

ООБА ☐ → ТАБЛИЦАГА КОШУҢУЗ ЖОК ☐

2С) Бул жерде коноктор, убактылуу жашаган адамдар же өткөн түнү бул жерде түнөгөн жана тизмеге киргизилбей калган дагы кайсы бир адамдар барбы?

ООБА ☐ → ТАБЛИЦАГА КОШУҢУЗ ЖОК ☐

3 СУРОО ҮЧҮН КОДДОР: ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНА БОЛГОН МАМИЛЕСИ

01 = БАШЧЫСЫ
02 = АЯЛЫ ЖЕ КҮЙӨӨСҮ
03 = УУЛУ ЖЕ КЫЗЫ
04 = КҮЙӨӨ БАЛАСЫ ЖЕ КЕЛИНИ
05 = НЕБЕРЕСИ
06 = ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНЫН АТА-ЭНЕСИ
07 = КАЙЫН АТАСЫ ЖЕ КАЙЫН ЭНЕСИ
08 = АГА/ ИНИ ЖЕ ЭЖЕ/СИҢДИ/КАРЫНДАШ
09 = БАШКА ТУУГАН
10 = БАГЫП АЛЫНГАН БАЛА/ КАМ КӨРҮП ЖАТКАН БАЛА/ ӨГӨЙ ЭРКЕК БАЛАСЫ/ ӨГӨЙ КЫЗЫ
11 = ТУУГАН ЭМЕС
98 =БИЛБЕЙМ

№ СТРОКИ	ЭГЕРДЕ КУРАГЫ 5 ЖАШ ЖАНА АНДАН УЛУУ БОЛСО				ЭГЕРДЕ КУРАГЫ 5-24 ЖАШ БОЛСО				ЭГЕРДЕ КУРАГЫ 0-4 ЖАШ БОЛСО	
	КАЙСЫ БИР УБАКЫТТА ОКУУ ЖАЙГА БАРУУ				2011-2012 ОКУУ ЖЫЛЫНДА МЕКТЕПКЕ/ МЕКТЕПКЕ ЧЕЙИНКИ МЕКЕМЕГЕ БАРУУ		2010-2011 ОКУУ ЖЫЛЫНДА МЕКТЕП-КЕ/МЕКТЕПКЕ ЧЕЙ-ИНКИ МЕКЕМЕГЕ БАРУУ		ТӨРӨЛГӨНҮН КАТТОО	
	16	16A	17	17A	18	19	19A	19B	20	21
	Кайсы бир учурда (АТЫ) окуу жайга же мектеп-ке чейинки уюмга барып жүргөн беле?	Баарын эсепте-генде (АТЫ) канча жыл окуду?	(АТЫ) билим берүүнүн кайсы эн жогорку деңгээлине барып жүргөн? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ. Бул деңгээлде (АТЫ) кайсы классты/курсту бүтүргөн? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ.	17 ТЕКШЕ-РИҢИЗ: ЭГЕРДЕ "1" КОД ОРТО ЖАНА БУЛ ДЕҢГЭЭЛ-ДЕГИ 10-11-КЛАССТАР, ЖЕ "2" КОД БАШТАПКЫ КЕСИПТИК ЖЕ "3" КОД ОРТО КЕСИ-ПТИК ТЕГЕ-РЕКТЕЛСЕ, АНДА СУРОО (АТЫ) бүтүргөн жалпы орто билими жөнүндө аттестат барбы?	(АТЫ) кай-сы болбосун да убакытта 2011-2012-окуу жылында окуу жайга же мектепке чейинки уюмга барып жүрдү беле?	2011-2012 окуу жылынын ичинде (АТЫ) кайсы деңгээлге жана кайсы класска/ курска барып жүрөт/барып жүргөн? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ.	(АТЫ) кайсы болбосун да убакытта өткөн 2010-2011-окуу жылында окуу жайга же мектепке чейинки уюмга барып жүрдү беле?	2010-2011 окуу жылынын ичинде (АТЫ) кайсы деңгээлге жана кайсы класска/ курска барып жүргөн? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ.	(АТЫ) төрөлгөн-дүгү жөнүндө күбөлүгү барбы? ЖОК ДЕСЕ, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) төрөлгөн-дүгү ЖААЖ ор-гандарында кай-сы бир убакытта катталды беле? 1 = КҮБӨЛҮК БАР 2=КАТТАЛГАН 3=КҮБӨЛҮГҮ ДА ЖОК, КАТ-ТАЛГАН ДА ЖОК 8 = БИЛБЕЙМ	Эмне себептен (АТЫ) төрөлгөн-дүгү ЖААЖ органдарында катталган жок? 1 = КЫМБАТ 2 = АЛЫС БАРУУ КЕРЕК 3 = КАТТОО КЕРЕК ЭКЕН-ИН БИЛГЕН ЖОК 4 = ПАСПОРТ ЖОК 5 = НИКЕ КАТТАЛГАН ЖОК 6= БАШКА 8 = БИЛБЕЙМ
01	ООБА ЖОК 1 2 ↓ КИЙИН. САП	ЖЫЛ	ДЕҢГЭЭЛ КЛАСС	ООБА ЖОК 1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	ООБА ЖОК 1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ	ДЕҢГЭЭЛ КЛАСС	ООБА ЖОК 1 2 ↓ КИЙИН. САП	ДЕҢГЭЭЛ КЛАСС	3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
02	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
03	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
04	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
05	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
06	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
07	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
08	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
09	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	
10	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИН. САП	

17 ЖАНА 19 СУРООЛОР ҮЧҮН КОДДОР: БИЛИМ БЕРҮҮ

ДЕҢГЭЭЛ

0 = МЕКТЕПКЕ ЧЕИИНКИ (1-3)
1 = ОРТО МЕКТЕП (1-11)
2 = БАШТАПКЫ КЕСИПТИК (ОКУУ ЖАИЫ, ЛИЦЕИ) (1-3)
3 = ОРТО КЕСИПТИК (1-4)
4 = ЖОГОРКУ КЕСИПТИК (1-5+)
5 = ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАИДАН КИИИНКИ
8 = БИЛБЕИМ

КЛАСС

00 = 1 ЖЫЛДАН АЗ БҮТҮРҮЛДҮ (17-СУРООГО ГАНА '00' ЖАЗЫҢЫЗ. БУЛ КОДДУ 19 ЖАНА 19В СУРООЛОРГО ЖАЗУУГА ТЫЮУ САЛЫНАТ)
98 = БИЛБЕИМ

№ СТРОКИ	ЭГЕРДЕ КУРАГЫ 5 ЖАШ ЖАНА АНДАН УЛУУ БОЛСО				ЭГЕРДЕ КУРАГЫ 5-24 ЖАШ БОЛСО				ЭГЕРДЕ КУРАГЫ 0-4 ЖАШ БОЛСО	
	КАЙСЫ БИР УБАКЫТТА ОКУУ ЖАЙГА БАРУУ				2011-2012 ОКУУ ЖЫЛЫНДА МЕКТЕПКЕ/ МЕКТЕПКЕ ЧЕЙИНКИ МЕКЕМЕГЕ БАРУУ		2010-2011 ОКУУ ЖЫЛЫНДА МЕКТЕП-КЕ/МЕКТЕПКЕ ЧЕЙ-ИНКИ МЕКЕМЕГЕ БАРУУ		ТӨРӨЛГӨНҮН КАТТОО	
	16	16A	17	17A	18	19	19A	19B	20	21
	Кайсы бир учурда (АТЫ) окуу жайга же мектеп-ке чейинки уюмга барып жүргөн беле?	Баарын эсепте-генде (АТЫ) канча жыл окуду?	(АТЫ) билим берүүнүн кайсы эн жогорку деңгээлине барып жүргөн? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ. Бул деңгээлде (АТЫ) кайсы классты/курсту бүтүргөн? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ.	17 ТЕКШЕ-РИҢИЗ: ЭГЕРДЕ "1" КОД ОРТО ЖАНА БУЛ ДЕҢГЭЭЛ-ДЕГИ 10-11-КЛАССТАР, ЖЕ "2" КОД БАШТАПКЫ КЕСИПТИК ЖЕ "3" КОД ОРТО КЕСИ-ПТИК ТЕГЕ-РЕКТЕЛСЕ, АНДА СУРОО (АТЫ) бүтүргөн жалпы орто билими жөнүндө аттестат барбы?	(АТЫ) кай-сы болбосун да убакытта 2011-2012-окуу жылында окуу жайга же мектепке чейинки уюмга барып жүрдү беле?	2011-2012 окуу жылынын ичинде (АТЫ) кайсы деңгээлге жана кайсы класска/ курска барып жүрөт/барып жүргөн? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ.	(АТЫ) кайсы болбосун да убакытта өткөн 2010-2011-окуу жылында окуу жайга же мектепке чейинки уюмга барып жүрдү беле?	2010-2011 окуу жылынын ичинде (АТЫ) кайсы деңгээлге жана кайсы класска/ курска барып жүргөн? КОДДОРДУ ТӨМӨНДӨ КАРАҢЫЗ.	(АТЫ) төрөлгөн-дүгү жөнүндө күбөлүгү барбы? ЖОК ДЕСЕ, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) төрөлгөн-дүгү ЖААЖ ор-гандарында кай-сы бир убакытта катталды беле? 1 = КҮБӨЛҮК БАР 2=КАТТАЛГАН 3=КҮБӨЛҮГҮ ДА ЖОК, КАТ-ТАЛГАН ДА ЖОК 8 = БИЛБЕЙМ	Эмне себептен (АТЫ) төрөлгөн-дүгү ЖААЖ органдарында катталган жок? 1 = КЫМБАТ 2 = АЛЫС БАРУУ КЕРЕК 3 = КАТТОО КЕРЕК ЭКЕН-ИН БИЛГЕН ЖОК 4 = ПАСПОРТ ЖОК 5 = НИКЕ КАТТАЛГАН ЖОК 6= БАШКА 8 = БИЛБЕЙМ
11	ООБА ЖОК 1 2 ↓ КИЙИН. САП	ЖАШ	ДЕҢГЭЭЛ КЛАСС	ООБА ЖОК 1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	ООБА ЖОК 1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ	ДЕҢГЭЭЛ КЛАСС	ООБА ЖОК 1 2 ↓ КИЙИН. САП	УРОВ. КЛАСС	3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
12	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
13	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
14	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
15	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
16	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
17	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
18	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
19	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	
20	1 2 ↓ КИЙИН. САП			1 2 ↓ 18 ӨТҮҢҮЗ	1 2 ↓ 19А ӨТҮҢҮЗ		1 2 ↓ КИЙИН. САП		3 ЭМЕС-КИЙИНКИ САП	

17 ЖАНА 19 СУРООЛОР ҮЧҮН КОДДОР: БИЛИМ БЕРҮҮ

ДЕҢГЭЭЛ

0 = МЕКТЕПКЕ ЧЕЙИНКИ (1-3)
1 = ОРТО МЕКТЕП (1-11)
2 = БАШТАПКЫ КЕСИПТИК (КОЖ) (1-3)
3 = ОРТО КЕСИПТИК (1-4)
4 = ЖОГОРКУ (1-5+)
5 = ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙДАН КИЙИНКИ
8 = БИЛБЕЙМ

КЛАСС

00 = 1 ЖЫЛДАН АЗ БҮТҮРҮЛДҮ
(17-СУРООГО ГАНА '00' ЖАЗЫҢЫЗ. БУЛ КОДДУ 19 ЖАНА 19В СУРООЛОРГО ЖАЗУУГА ТЫЮУ САЛЫНАТ)
98 = БИЛБЕЙМ

ҮЙ ЧАРБАНЫН МҮНӨЗДӨМӨСҮ

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОР	ӨТҮҮ
101	Үйдүн ичинде кимдир бирөө канча жолу тамеки тартат? Күн сайын, жума сайын, ай сайын, ай сайын эмес же эч качан деп айта аласызбы?	КҮН САЙЫН . . . . . 1 ЖУМА САЙЫН . . . . . 2 АЙ САЙЫН . . . . . 3 АЙ САЙЫН ЭМЕС . . . . . 4 ЭЧ КАЧАН 5	
102	Сиздин үй чарба мүчөлөрүнүз үчүн таза суунун негизги булагы болуп кайсы булак эсептелинет?	СУУ ТҮТҮГҮ ҮЙДҮН ИЧИНДЕГИ СУУ ТҮТҮГҮ . 11 КОРООДОГУ СУУ ТҮТҮГҮ . . . . . 12 КӨЧӨДӨГҮ СУУ ТҮТҮГҮ . . . . . 13 СОРДУРГУЧУ БАР СКВАЖИНА . . . 21 КАЗЫЛГАН КУДУК КОРГОЛГОН КУДУК . . . . . 31 КОРГОЛБОГОН КУДУК . . . . . 32 СУУ БУЛАГЫ КОРГОЛГОН СУУ БУЛАГЫ . . . . 41 КОРГОЛБОГОН СУУ БУЛАГЫ . . 42 ЖААНДЫН СУУСУ . . . . . 51 ЧЕЛЕГИ БАР МАШИНА . . . . . 61 ЧЕЛЕГИ БАР КОЛ АРАБА . . . . . 71 ҮСТҮНКҮ СУУЛАР (ДАРЫЯ/БӨГӨӨЛ/ КӨЛ/КӨЛМӨ/АРЫК/ИРРИГА - ЦИЯЛЫК КАНАЛ) . . . . . 81 БӨТӨЛКӨЛӨРГӨ КУЮЛГАН СУУ . . . 91 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	→ 105 → 105
103	Суунун булагы кайсы жерде жайгашкан?	ӨЗҮНҮН ТУРАК ЖАЙЫНДА . . . . . 1 ӨЗҮНҮН КОРООСУНДА . . . . . 2 БАШКА ЖЕРДЕ 3	→ 105
104	Ал жерге барып, суу алып, кайтып келүү үчүн канча убакыт талап кылынат?	МҮНӨТ . . . . . [ ][ ][ ] БИЛБЕЙМ 998	
105	Суу ичүүдө коопсуздукту сактоо үчүн Сиз ошол суу менен бир нерсе кыласызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 107
106	Суу ичүүдө коопсуздукту сактоо үчүн Сиз көпчүлүк учурларда эмне кыласыз? Дагы эмне? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	КАЙНАТУУ . . . . . A ТАЗАЛООЧУ КАРАЖАТТАРДЫ/ ХЛОРДУ КОШУУ . . . . . B КЕЗДЕМЕДЕН ЧЫПКАЛОО . . . . . C ФИЛЬТРДИ КОЛДОНУУ (КЕРАМИ- КАЛЫК/КУМДАН ЖАСАЛГАН/ КОМПОЗИТТИК) . . . . . D КҮН НУРУНА ДЕЗИНФЕКЦИЯЛОО . . . E ТУНДУРУУ . . . . . F БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОР	ӨТҮҮ
107	Үй чарба мүчөлөрүнүз көпчүлүк учурларда кайсы дааратканa менен колдонушат?	СУУ АГЫЗУУСУ БАР ДААРАТКАНА КАНАЛИЗАЦИЯЛЫК СИСТЕМАГА СУУ АГЫЗУУ . . . . . 11 СЕПТИКАЛЫК ТАНКЫНА СУУ АГЫЗУУ . . . . . 12 ШИЛЕП ЧЫГАРУУЧУ ЧУҢКУРГА АГЫЗУУ . . . . . 13 ДАГЫ КАЙСЫ БИР ЖЕРГЕ АГЫЗУУ . . . . . 14 АГЫЗУУ, КАЙСЫ ЖЕРГЕ БИЛБЕЙМ . . . . . 15 ШИЛЕП ЧЫГАРУУЧУ ЧУҢКУРУ БАР ДААРАТКАНА ШИЛЕП ЧЫГАРУУЧУ ЧУҢКУРУ МЕНЕН ВЕНТИЛЯЦИЯСЫ БАР ЖАНА ЫҢГАЙЛАШТЫРТЫЛГАН ДААРАТКАНА . . 21 ШИЛЕП ЧЫГАРУУЧУ ЧУҢКУРУ БАР ЖАНА ТӨШӨЛГӨН ДААРАТКАН . . . . . 22 ШИЛЕП ЧЫГАРУУЧУ ЧУҢКУРУ БАР, БИРОК ТӨШӨЛБӨГӨН ДААРАТКАНА/АЧЫК ЧУҢКУР . . . . . 23 КОМПОСТТУК ДААРАТКАНА . . . . . 31 ЧАКА . . . . . 41 АСМА ДААРАТКАНА . . . . . 51 ДААРАТКАНА ЖОК/БАДАЛ/ТАЛАА . . . . 61 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	→
108	Сиз бул дааратканa менен башка үй чарбалар менен бирге колдоносузбу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 110
109	Бул дааратканa менен канча үй чарба колдонот?	ҮЙ ЧАРБАЛАРДЫН САНЫ 10дон АЗ [0][ ] 10 ЖЕ АНДАН КӨП ҮЙ ЧАРБА . . . . 95 БИЛБЕЙМ 98	
110	Сиздин үй чарбаңызда төмөнкүлөр барбы:		

		ООБА	ЖОК
Электр энергиясы?	ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫ	1	2
Радио?	РАДИО	1	2
Түстүү эмес телевизор?	ТҮСТҮҮ ЭМЕС ТЕЛЕВИЗОР	1	2
Түстүү телевизор?	ТҮСТҮҮ ТЕЛЕВИЗОР	1	2
Кир жуугуч машина? (ар түрү)	КИР ЖУУГУЧ МАШИНА	1	2
Чаң соргуч?	ЧАҢ СОРГУЧ	1	2
Компьютер?	КОМПЬЮТЕР	1	2
Уюлдук телефон?	УЮЛДУК ТЕЛЕФОН	1	2
Үйдөгү телефон?	ҮЙДӨГҮ ТЕЛЕФОН	1	2
Интерком/телеком/зымсыз байланыш?	ИНТЕРКОМ	1	2
Муздаткыч?	МУЗДАТКЫЧ	1	2
Фотоаппарат?	ФОТОАППАРАТ	1	2
Видеокамера?	ВИДЕОКАМЕРА	1	2
Үстөл?	ҮСТӨЛ	1	2
Кресло?	КРЕСЛО	1	2
Диван?	ДИВАН	1	2
Керебет?	КЕРЕБЕТ	1	2
Сервант/буфет/стенка?	БУФЕТ/СЕРВАНТ	1	2
Кондиционер?	КОНДИЦИОНЕР	1	2
ДВД ойноткуч?	ДВД	1	2
Спутник антеннасы/тарелкасы?	АНТЕННА-ТАРЕЛКА	1	2
Тондургуч (өзүнчө)?	ТОҢДУРГУЧ	1	2
Шамалдаткыч?	ШАМАЛДАТКЫЧ	1	2
Тигүүчү машина?	ТИГҮҮЧҮ МАШИНА	1	2
Килем/палас?	КИЛЕМ	1	2
Интернет байланыш (дүйнөлүк түйүн - world wide web)	ИНТЕРНЕТ	1	2

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОР	ӨТҮҮ
111	Тамак-ашты даярдоо үчүн Сиздин үй чарбаңызда негизинен отундун кайсы түрү колдонулат?	ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫ . . . . . 01 СУЮЛТУЛГАН ГАЗ (LPG) . . . . . 02 ЖАРАТЫЛЫШ ГАЗ . . . . . 03 БИОГАЗ . . . . . 04 КЕРОСИН . . . . . 05 КӨМҮР, ЛИГНИТ . . . . . 06 ЖЫГАЧ КӨМҮР . . . . . 07 ЖЫГАЧ . . . . . 08 САМАН/БУТАК/ЧЫРПЫК . . . . . 09 ТҮШҮМ ЖЫЙНАЛГАНДАН КИЙ- ИНКИ КАЛДЫКТАР . . . . . 10 ТЕЗЕК/КЫК . . . . . 11 ҮЙДҮН ИЧИНДЕ ТАМАК-АШ ДАЯРДАЛБАЙТ . . . . . 95 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	→ 114
112	Тамакаш, негизинен, үйдүн ичинде, бөлүнгөн жайда же көчөдө даярдалабы?	ҮЙДҮН ИЧИНДЕ . . . . . 1 БӨЛҮНГӨН ЖАЙДА . . . . . 2 КӨЧӨДӨ . . . . . 3 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ)	→ 114
113	Сизде ашкана катары пайдаланган, өзүнчө бөлмө барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
114	ПОЛ КАПТАЛГАН НЕГИЗГИ МАТЕРИАЛ БАЙКООЛОРУҢУЗДУ ЖАЗЫҢЫЗ.	ТАБИГЫЙ МАТЕРИАЛ МЕНЕН КАПТАЛГАН ПОЛ ТОПУРАК/КУМ . . . . . 11 ТЕЗЕК/КЫК . . . . . 12 РУДИМЕНТАРДЫК ПОЛ ЖЫГАЧ . . . . . 21 КАМЫШ . . . . . 22 ИШТЕТИЛГЕН ПОЛ ПАРКЕТ ЖЕ ЖЫЛМАЛАНГАН ЖЫГАЧ . . . . . 31 ВИНИЛ/ЛИНОЛЕУМ . . . . . 32 КЕРАМИКАЛЫК ПЛИТКА . . . . . 33 ЦЕМЕНТ . . . . . 34 КИЛЕМ МЕНЕН КАПТАЛГАН ПОЛ 35 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	
115	ЧАТЫРДЫН НЕГИЗГИ МАТЕРИАЛЫ БАЙКООЛОРУҢУЗДУ ЖАЗЫҢЫЗ.	ТАБИГЫЙ МАТЕРИАЛ МЕНЕН ЖАБЫЛГАН ЧАТЫР ЧАТЫР ЖОК . . . . . 11 САМАН/КАМЫШ . . . . . 12 ЧЫМ . . . . . 13 ЖӨНӨКӨЙ ЧАТЫР ЖӨКӨДӨН ЖАСАЛГАН ЦИНОВКА . . . 21 ЖЫГАЧ . . . . . 23 ТОЛЬ . . . . . 24 ИШТЕТИЛГЕН ЧАТЫР ТЕМИР . . . . . 31 ЖЫГАЧ . . . . . 32 КАЛАМИН/ЦЕМЕНТТИК БУЛА/ ШИФЕР . . . . . 33 КЕРАМИКАЛЫК ПЛИТКА/ ЧЕРЕПИЦА . . . . . 34 ЦЕМЕНТ/БЕТОН ПЛИТАСЫ . . . . . 35 ҮЙДҮН ТӨБӨСҮН ЖАБУУЧУ . . . . . ЖУКА ТАКТАЙЧА/ГОНТ . . . . . 36 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОР	ӨТҮҮ
116	ТЫШКЫ ДУБАЛДАРДЫН НЕГИЗГИ МАТЕРИАЛЫ БАЙКООЛОРУҢУЗДУ ЖАЗЫҢЫЗ.	ТАБИГЫЙ МАТЕРИАЛДАР ДУБАЛ ЖОК . . . . . 11 КАМЫШ . . . . . 12 ТОПУРАК . . . . . 13 СӨҢГӨК/КӨТӨРМӨ . . . . . 14 РУДИМЕНТАРДЫК ДУБАЛ ТОПУРАК МЕНЕН САМАН . . . . . 21 ТОПУРАК МЕНЕН ТАШ . . . . . 22 ЖАБЫЛБАГАН САМАН . . . . . 23 ФАНЕРА/ЧАМЫНДЫ . . . . . 24 КАРТОН . . . . . 25 ИШТЕТИЛГЕН ЖЫГАЧ . . . . . 26 БРЕЗЕНТ/КИЙИЗ . . . . . 27 ИШТЕТИЛГЕН ДУБАЛ ЦЕМЕНТ . . . . . 31 АКИТАШ/ЦЕМЕНТ МЕНЕН ТАШ . . . 32 КИРПИЧ . . . . . 33 ЦЕМЕНТ БЛОКТОРУ . . . . . 34 ЖАБЫЛГАН САМАН . . . . . 35 ТАКТАЙ/ЧАМЫНДЫ МЕНЕН ТӨШӨЛГӨН . . . . . 36 ШЛАК\ШЛАК-БЛОК . . . . . 37 ПОЛИМЕРДИК КАПТОО . . . . . 38 БЕТОН/ТЕМИР БЕТОН/ПАНЕЛЬ/МОНОЛИТ . . . . . 39 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	
117	Уктоо үчүн Сиздин үй чарбаңызда канча бөлмө колдонулат?	БӨЛМӨ . . . . . [ ][ ]	
118	Үй чарба мүчөлөрүнүздүн ичинен кимдир бирөөсүндө төмөнкү буюмдар барбы? Кол саат? Велосипед? Мотоцикл же мотороллер? Ат арабасы? Автомашина? Моторлуу кайык? Жүк ташуучу унаа? Трактор/комбайн?	ООБА ЖОК СААТ . . . . . 1 2 ВЕЛОСИПЕД . . . . . 1 2 МОТОЦИКЛ/МОТОРОЛЛЕР . . 1 2 АТ АРАБА . . . . . 1 2 МАШИНА . . . . . 1 2 МОТОРУ БАР КАЙЫК . . . . 1 2 ЖҮК ТАШУУЧУ УНАА . . . . . 1 2 ТРАКТОР 1 2	
119	Үй чарба мүчөлөрүнүн кимдир бирөөсүнүн айыл чарба жери барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 121
120	Ушул үй чарба мүчөлөрүнүн айыл чарба жеринин канча гектары бар? ЭГЕРДЕ 99.5 СОТКА ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, ГЕКТАРЛАП ЖАЗЫҢЫЗ 100 СОТКА=1 ГЕКТАР ЭГЕРДЕ 95 ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '9995' БЕЛГИЛЕҢИЗ.	СОТКА 1 . . . . . [ ][ ][ ].[ ] ГЕКТАР 2 . . . . . [ ][ ][ ].[ ] 95 ЖЕ АНДАН КӨП ГЕКТАР . . . . . 9995 БИЛБЕЙМ 9998	
121	Үй чарбада мал, үйүр мал, башка үй жаныбарлары, аарынын уюктары жана канаттуулары барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 123

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОР	ӨТҮҮ
122	Аталган малдын канчасы ушул үй чарбага таандык? ЖОК БОЛСО, '00' ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ 95 ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '95' ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ БЕЛГИСИЗ БОЛСО, '98' ЖАЗЫҢЫЗ. Ири мүйүздүү мал? Саан уйлар жана тукумдатуучу букалар? Жылкылар, эшектер же качырлар? Эчкилер? Койлор? Чочколор? Канаттуулар? Аарынын уюктары (уюктардын саны)?	МАЛ . . . . . [ ][ ] УИ . . . . . [ ][ ] ЖЫЛКЫ/ЭШЕК/КАЧЫР . . . . . [ ][ ] ЭЧКИ . . . . . [ ][ ] КОИ . . . . . [ ][ ] ЧОЧКО . . . . . [ ][ ] КАНАТТУУЛАР . . . . . [ ][ ] ААРЫ . . . . . [ ][ ]	
123	Үй чарба мүчөлөрүнүн кимдир бирөөсүндө банктык счету барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
123A	7, 18 ЖАНА 19A СУРООЛОРДУ ТЕКШЕРИҢИЗ: 2010-2011 ЖЕ 2011-2012 ОКУУ ЖЫЛЫ 6-17 ЖАШТАГЫ БАЛДАРДЫН ИЧИНЕН БИР ЖЕ АНДАН КӨП БАЛА МЕКТЕПКЕ БАРЫШАТ (БАРЫП ЖҮРҮШКӨН) [ ] ЭЧ КИМ [ ] → 137 ҮЙ ЧАРБАДА ЖАШАГАН ЭН КИЧҮҮ БАЛАНЫН АТЫН ЖАЗЫНЫЗ ЖАНА 123B УЛАНЫЗ _____ (АТЫ)		
123B	Сиздин балдарыңыз барып жүргөн мектеп Сиз жашаган жерден канчалык алыс жайгашкан: жашаган жерден 1 километрге жетпеген аралыкта, 1-3 километр аралыкта же башка калктуу пунктта?	1 КИЛОМЕРТГЕ ЖЕТПЕЙТ . . . . . 1 ЖАШАГАН ЖЕРДЕН 1-3 КМ . . . . . 2 ЖАШАГАН ЖЕРДЕН 3 КМ АШЫК. . . . . 3 БАШКА КАЛКТУУ ПУНКТТА . . . . . 4 БАШКА _____ . . . . 6 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 8	
137	Кичи пейилдикке, мага көрсөтүңүзчү, Сиздин үй чарба мүчөлөрүңүз көпчүлүк учурларда колун кайсы жерден жуушат?	КАРАЛДЫ . . . . . 1 КАРАЛГАН ЖОК, ҮЙДӨН/КОРООДОН/УЧАСТКАДАН ТЫШКАРЫ . . . . . 2 КАРАЛГАН ЖОК, КАРООГО УРУКСАТ БЕРИЛГЕН ЖОК . . . . . 3 БАШКА СЕБЕП МЕНЕН КАРАЛГАН ЖОК . . . . . 4 (140 ӨТҮҢҮЗ)	
138	КАРАЛЫП ЖАТКАН УЧУРГА ГАНА ТИЕШЕЛҮҮ: КАРАҢЫЗ: КОЛДОР ЖУУЛУП ЖАТКАН ЖЕРДЕ СУУ БАРБЫ ЖЕ ЖОКБУ?	СУУ БАР . . . . . 1 СУУ ЖОК 2	
139	КАРАЛЫП ЖАТКАН УЧУРГА ГАНА ТИЕШЕЛҮҮ: КАРАҢЫЗ: САМЫН, ТАЗАЛООЧУ ПОРОШОК ЖАНА БАШКА ЖУУГУЧ КАРАЖАТТАР БАРБЫ?	САМЫН, ЖУУГУЧ КАРАЖАТ (САМЫНДЫН БӨЛҮГҮ, СУЮКТУК, ПОРОШОК, ПАСТА) . . . . . A КҮЛ, ТОПУРАК, КУМ . . . . . B ЭЧ НЕРСЕ ЖОК C	
140	РЕСПОНДЕНТТЕН ТУЗДУН БИР КИЧИНЕКЕЙ КАШЫГЫН БЕРҮҮНҮ ӨТҮНҮҢҮЗ. ТУЗДУН ИЧИНДЕ ЙОДДУН БАР ЭКЕНДИГИН ТЕСТИРЛӨӨ.	ЙОД БАР . . . . . 1 ЙОД ЖОК . . . . . 2 ҮЙ ЧАРБАДА ТУЗ ЖОК . . . . . 3 ТУЗГА ТЕСТ ӨТКӨРҮЛГӨН ЖОК _____ 6 _____ (СЕБЕБИН КӨРСӨТҮҢҮЗ)	

141 **ИЗИЛДӨӨГӨ ТУУРА КЕЛГЕН БИР АЯЛДАН КӨП САНДЫ КАМТЫГАН ҮЙ ЧАРБАЛАРДЫН ИЧИНДЕГИ ҮЙ БҮЛӨЛҮК МАМИЛЕЛЕР ЖӨНҮНДӨ СУРООЛОР ҮЧҮН БИР АЯЛДЫ ТАНДАП АЛУУ ТАБЛИЦАСЫ**

НУСКАМАЛАР

· ҮЙ ЧАРБА АНКЕТАСЫНЫН ТЫШЫНДАГЫ АНКЕТАНЫН НОМЕРИНИН АКЫРКЫ ЦИФРАСЫН КАРАҢЫЗ.

· БУЛ - КАТАРДЫН НОМЕРИ, БУЛ НОМЕРДИ СИЗ ТӨМӨНДӨГҮ ТАБЛИЦАДА ТЕГЕРЕКТЕШИҢИЗ КЕРЕК.

· ҮЙ ЧАРБА АНКЕТАСЫНЫН ТЫШЫНДА ЖАЗЫЛГАН ЖАНА ИЗИЛДӨӨГӨ ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН АЯЛДАРДЫН ЖАЛПЫ САНЫН БУЛ ЖЕРГЕ ЖАЗЫҢЫЗ. [ ][ ]

· БУЛ - КОЛОНКАНЫН НОМЕРИ, БУЛ НОМЕРДИ СИЗ ТӨМӨНДӨГҮ ТАБЛИЦАДА ТЕГЕРЕКТЕШИҢИЗ КЕРЕК.
· БЕЛГИЛЕНГЕН КАТАР МЕНЕН КОЛОНКАНЫН КЕСИЛИШИН ТАБЫҢЫЗ ЖАНА БУЛ ЖЕРДЕ ТУРГАН САНДЫ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ.
· БУЛ - ЫЛАЙЫКТУУ АЯЛДЫН ИРЕТТҮҮ НОМЕРИ, БУЛ АЯЛГА ҮЙ БҮЛӨДӨГҮ МАМИЛЕЛЕР ЖӨНҮНДӨ СУРООЛОР БЕРИЛЕТ.
· ТАНДАЛГАН АЯЛДЫН САБЫНЫН НОМЕРИН ТӨМӨНДӨГҮ 142 СУРООНУН ЖАНЫНДА ЖАЙГАШКАН КЛЕТКАГА ЖАЗЫҢЫЗ.

МИСАЛ:
· ЭГЕРДЕ ҮЙ ЧАРБАНЫН АНКЕТАСЫНЫН НОМЕРИ ‘3716’ БОЛСО,
· 6-КАТАРГА ӨТҮП, КАТАРДЫН НОМЕРИН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ('6').
· ЭГЕРДЕ ҮЙ ЧАРБАДА ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН КУРАКТАГЫ ҮЧ АЯЛ БАР БОЛСО, АНДА НУСКАМАГА "03" ЖАЗЫҢЫЗ.
· ТӨМӨНДӨГҮ ТАБЛИЦАДАГЫ 3 КОЛОНКАГА ӨТҮҢҮЗ ЖАНА КОЛОНКАНЫН НОМЕРИН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ('3').
· 6-КАТАРДАН ЖАНА 3-КОЛОНКАДАН СЫЗЫКТАРДЫ ЧИЙИП, АЛАР КЕСИЛИШКЕН ЖЕРИН ТАБЫҢЫЗ ЖАНА УШУЛ ЖЕРДЕГИ САНДЫ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ (‘2').
· БУЛ - АЯЛДАРДЫН ТИЗМЕСИНЕН АЛЫНГАН ЖАНА ИЗИЛДӨӨГӨ ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН АЯЛДЫН ИРЕТТҮҮ НОМЕРИ, БУЛ АЯЛ ҮЙ БҮЛӨДӨГҮ МАМИЛЕЛЕР ЖӨНҮНДӨ СУРАП-БИЛҮҮ ҮЧҮН ТАНДАЛГАН, ДЕМЕК, СИЗ ТИЗМЕДЕГИ ИРЕТИ БОЮНЧА ЭКИНЧИ ОРУНДА ТУРГАН АЯЛДЫ ТАНДАШЫҢЫЗ КЕРЕК.
· ЭГЕРДЕ, МИСАЛЫ, ЫЛАЙЫКТУУ ҮЧ АЯЛДАРДЫН СЫЗЫКТАРЫНЫН НОМЕРЛЕРИ ‘02', ‘03' ЖАНА ‘07’ БОЛСО, АНДА ҮЙ ЧАРБАДАГЫ МАМИЛЕЛЕР ЖӨНҮНДӨ СУРООЛОР ҮЧҮН ЫЛАЙЫКТУУ АЯЛ БОЛУП ТИЗМЕДЕ ЭКИНЧИ ОРУНДА ТУРГАН АЯЛ, ТАКТАП АЙТКАНДА, ҮЙ ЧАРБА САБЫНЫН ‘03' НОМЕРИНДЕ ТУРГАН АЯЛ ЭСЕПТЕЛЕТ.
· ТАНДАЛГАН АЯЛДЫН СЫЗЫГЫНЫН НОМЕРИН ТӨМӨНДӨГҮ 142 СУРООНУН ЖАНЫНДАГЫ КЛЕТКАГА ЖАЗЫҢЫЗ.

ҮЙ ЧАРБА АНКЕТАСЫНЫН НОМЕРИНИН АКЫРКЫ ЦИФРАСЫ	ҮЙ ЧАРБАДА ИЗИЛДӨӨГӨ ТУУРА КЕЛГЕН АЯЛДАРДЫН ЖАЛПЫ САНЫ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
0	1	2	2	4	3	6	5	4
1	1	1	3	1	4	1	6	5
2	1	2	1	2	5	2	7	6
3	1	1	2	3	1	3	1	7
4	1	2	3	4	2	4	2	8
5	1	1	1	1	3	5	3	1
6	1	2	2	2	4	6	4	2
7	1	1	3	3	5	1	5	3
8	1	2	1	4	1	2	6	4
9	1	1	2	1	2	3	7	5

142 ҮЙ БҮЛӨДӨГҮ МАМИЛЕЛЕР ЖӨНҮНДӨ СУРООЛОР БОЮНЧА ИНТЕРВЬЮ ҮЧҮН ТАНДАЛГАН АЯЛДЫН СЫЗЫГЫНЫН НОМЕРИН БУЛ ЖЕРГЕ ЖАЗЫҢЫЗ (АЯЛДАР ҮЧҮН АНКЕТАНЫН 12-СЕКЦИЯСЫ). [ ][ ] → 201

0-5 ЖАШ КУРАГЫНДАГЫ БАЛДАРДЫН САЛМАГЫН, БОЮН ЖАНА ГЕМОГЛОБИНДИН ДЕҢГЭЭЛИН ӨЛЧӨӨ

201	ҮЙ ЧАРБА МҮЧӨЛӨРҮНҮН ТИЗМЕСИНДЕГИ 11-КОЛОНКАНЫ ТЕКШЕРИҢИЗ, 0-5 ЖАШТАГЫ БАРДЫК ЫЛАЙЫКТУУ БАЛДАРДЫН САБЫНЫН НОМЕРИН ЖАНА КУРАГЫН 202 СУРООГО КИРГИЗИҢИЗ. БАЛДАРДЫН САНЫ 6дан КӨП БОЛСО, КОШУМЧА АНКЕТАНЫ (АНКЕТАЛАРДЫ) КОЛДОНУҢУЗ.			
		1-БАЛА	2-БАЛА	3-БАЛА
202	11-КОЛОНКАДАН САПТЫН НОМЕРИ 2-КОЛОНКАДАН АТЫ	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____
203	ЭНЕСИНЕН ИНТЕРВЬЮ АЛЫНСА, АНДА ТӨРӨТТӨРДҮН БАЯНЫНАН - ТУУЛГАН АЙЫН, ЖЫЛЫН КӨЧҮРҮП ЖАЗЫҢЫЗ ЖАНА КҮНҮН СУРАҢЫЗ. АЛЫНБАСА, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) туулган күнү кайсы?	КҮН . . . . . [ ][ ] АЙ . . . . . [ ][ ] ЖЫЛ [ ][ ][ ][ ]	КҮН . . . . . [ ][ ] АЙ . . . . . [ ][ ] ЖЫЛ [ ][ ][ ][ ]	КҮН . . . . . [ ][ ] АЙ . . . . . [ ][ ] ЖЫЛ [ ][ ][ ][ ]
204	203 ТЕКШЕРИҢИЗ: БАЛА 2007 ЯНВАРЫНДА ЖЕ АНДАН КИЙИН ТӨРӨЛГӨНБҮ?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ)
205	САЛМАГЫ, КИЛОГРАММ МЕНЕН	КГ. [ ][ ] . [ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996	КГ. [ ][ ] . [ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996	КГ. [ ][ ] . [ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996
206	БОЮ, САНТИМЕТР МЕНЕН	СМ. [ ][ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996	СМ. [ ][ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996	СМ. [ ][ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996
207	БАЛА ЖАТКЫЗЫП ӨЛЧӨНДҮБҮ ЖЕ ТУРГУЗУЛУП ӨЛЧӨНДҮБҮ?	ЖАТКЫЗЫП . . . . . 1 ТУРГУЗУЛУП . . . . . 2 ӨЛЧӨНГӨН ЖОК . . . 3	ЖАТКЫЗЫП . . . . . 1 ТУРГУЗУЛУП . . . . . 2 ӨЛЧӨНГӨН ЖОК . . . 3	ЖАТКЫЗЫП . . . . . 1 ТУРГУЗУЛУП . . . . . 2 ӨЛЧӨНГӨН ЖОК . . . 3
208	203 ТЕКШЕРИҢИЗ: БАЛАНЫН КУРАГЫ 0-5 АЙ, ТАКТАП АЙТКАНДА, ИНТЕРВЬЮ АЛЫНЫП ЖАТКАН АЙДА ЖЕ БУГА ЧЕЙИНКИ БЕШ АЙДЫН ИЧИНДЕ ТӨРӨЛДҮБҮ?	0-5 АЙ . . . . . 1 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ) АНДАН УЛУУ 2	0-5 АЙ . . . . . 1 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ) АНДАН УЛУУ 2	0-5 АЙ . . . . . 1 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ) АНДАН УЛУУ 2
209	АТА-ЭНЕСИНИН/БАЛА ҮЧҮН ЖООПТУУ БАШКА ЧОҢ АДАМДЫН САБЫНЫН НОМЕРИ (ҮЙ ЧАРБА ТИЗМЕСИНИН 1-КОЛОНКАСЫНАН). ТОЛТУРУЛБАСА, '00' ЖАЗЫҢЫЗ.	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ]	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ]	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ]
210	АНЕМИЯГА ТЕСТИРЛӨӨ ҮЧҮН АТА-ЭНЕСИНИН/209-СУРООДО БЕЛГИЛЕНГЕН ЖАНА БАЛА ҮЧҮН ЖООПТУУ БАШКА ЧОҢ АДАМДЫН МАКУЛДУГУН АЛЫҢЫЗ.	Бул изилдөөнүн чегинде өлкөбүздө жашаган бардык адамдардан анемияга тест берүүнү өтүнөбүз. Анемия - бул ден соолуктун маанилүү көйгөйү, ал начар тамактануунун, инфекциялардын же өнөкөт оорулардын кесепетинен келип чыгат. Бул изилдөөнүн жыйынтыктары өкмөткө анемияны алдын алуу жана дарылоо үчүн программаларды иштеп чыгууга жардам берет. 2007-жылы же андан кийин төрөлгөн бардык балдардан бул изилдөөнүн чегинде анемия боюнча тестирлөөгө катышып, колунан же бутунан бир нече тамчы кан берүүгө өтүнөбүз. Кан алуу үчүн колдонулган жабдуу таза жана коопсуз жабдуу болуп саналат. Ал буга чейин эч качан колдонулган эмес жана ар бир тесттен кийин ыргытылат. Анемияга алынган кан ошол замат тестирлөөдөн өтүп, жыйынтыгы Сизге ошол эле убакытта айтылат. Жыйынтыктар катуу купуя катары сакталат жана биздин командабыздын мүчөлөрүнөн башка эч кимге көрсөтүлбөйт. Сизде кандайдыр бир суроолор барбы? Сиз тестирлөөгө "ооба" десеңиз болот, же болбосо, баш тартсаңыз болот. Чечимди Сиз кабыл аласыз. Сиз (БАЛАНЫН АТЫ) анемия боюнча тестирлөөгө катышууга уруксат бересизби?		
211	КЕРЕКТҮҮ КОДДУ КОЛ ТАМГАҢЫЗДЫ КОЮҢУЗ.	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 (КОЛ ТАМГА) БАШ ТАРТТЫ 2	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . 1 (КОЛ ТАМГА) БАШ ТАРТТЫ 2	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . 1 _____ (КОЛ ТАМГА) БАШ ТАРТТЫ 2
212	ГЕМОГЛОБИНДИН ДЕҢГЭЭЛИН БУЛ ЖЕРГЕ ЖАНА АНЕМИЯ БОЮНЧА БРОШЮРАГА ЖАЗЫҢЫЗ.	Г/ДЛ [ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996	Г/ДЛ [ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996	Г/ДЛ [ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996
213	УШУЛ АНКЕТАНЫН КИЙИНКИ КОЛОНКАСЫНДАГЫ 203-СУРООГО ЖЕ КИЙНКИ БЕТТИН БИРИНЧИ КОЛОНКАСЫНА КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ.			

0-5 ЖАШ КУРАГЫНДАГЫ БАЛДАРДЫН САЛМАГЫН, БОЮН ЖАНА ГЕМОГЛОБИНДИН ДЕҢГЭЭЛИН ӨЛЧӨӨ

		4-БАЛА	5-БАЛА	6-БАЛА
202	11-КОЛОНКАДАН САПТЫН НОМЕРИ 2-КОЛОНКАДАН АТЫ	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____
203	ЭНЕСИНЕН ИНТЕРВЬЮ АЛЫНСА, АНДА ТӨРӨТТӨРДҮН БАЯНЫНАН - ТУУЛГАН АЙЫН, ЖЫЛЫН КӨЧҮРҮП ЖАЗЫҢЫЗ ЖАНА КҮНҮН СУРАҢЫЗ. АЛЫНБАСА, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) туулган күнү кайсы?	КҮН . . . . . [ ][ ] АЙ . . . . . [ ][ ] ЖЫЛ [ ][ ][ ][ ]	КҮН . . . . . [ ][ ] АЙ . . . . . [ ][ ] ЖЫЛ [ ][ ][ ][ ]	КҮН . . . . . [ ][ ] АЙ . . . . . [ ][ ] ЖЫЛ [ ][ ][ ][ ]
204	203 ТЕКШЕРИҢИЗ: БАЛА 2007 ЯНВАРЫНДА ЖЕ АНДАН КИЙИН ТӨРӨЛГӨНБҮ?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ)
205	САЛМАГЫ, КИЛОГРАММ МЕНЕН	КГ. [ ][ ] . [ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996	КГ. [ ][ ] . [ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996	КГ. [ ][ ] . [ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996
206	БОЮ, САНТИМЕТР МЕНЕН	СМ. [ ][ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996	СМ. [ ][ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996	СМ. [ ][ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . 9995 БАШКА 9996
207	БАЛА ЖАТКЫЗЫП ӨЛЧӨНДҮБҮ ЖЕ ТУРГУЗУЛУП ӨЛЧӨНДҮБҮ?	ЖАТКЫЗЫП . . . . . 1 ТУРГУЗУЛУП . . . . . 2 ӨЛЧӨНГӨН ЖОК . . . 3	ЖАТКЫЗЫП . . . . . 1 ТУРГУЗУЛУП . . . . . 2 ӨЛЧӨНГӨН ЖОК . . . 3	ЖАТКЫЗЫП . . . . . 1 ТУРГУЗУЛУП . . . . . 2 ӨЛЧӨНГӨН ЖОК . . . 3
208	203 ТЕКШЕРИҢИЗ: БАЛАНЫН КУРАГЫ 0-5 АЙ, ТАКТАП АЙТКАНДА, ИНТЕРВЬЮ АЛЫНЫП ЖАТКАН АЙДА ЖЕ БУГА ЧЕЙИНКИ БЕШ АЙДЫН ИЧИНДЕ ТӨРӨЛДҮБҮ?	0-5 АЙ . . . . . 1 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ) АНДАН УЛУУ 2	0-5 АЙ . . . . . 1 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ) АНДАН УЛУУ 2	0-5 АЙ . . . . . 1 (КИЙИНКИ БАЛАГА 203 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ) АНДАН УЛУУ 2
209	АТА-ЭНЕСИНИН/БАЛА ҮЧҮН ЖООПТУУ БАШКА ЧОҢ АДАМДЫН САБЫНЫН НОМЕРИ (ҮЙ ЧАРБА ТИЗМЕСИНИН 1-КОЛОНКАСЫНАН). ТОЛТУРУЛБАСА, '00' ЖАЗЫҢЫЗ.	САПТЫН НОМЕРИ [ ][ ]	САПТЫН НОМЕРИ [ ][ ]	САПТЫН НОМЕРИ [ ][ ]
210	АНЕМИЯГА ТЕСТИРЛӨӨ ҮЧҮН АТА-ЭНЕСИНИН/209-СУРООДО БЕЛГИЛЕНГЕН ЖАНА БАЛА ҮЧҮН ЖООПТУУ БАШКА ЧОҢ АДАМДЫН МАКУЛДУГУН АЛЫҢЫЗ.	Бул изилдөөнүн чегинде өлкөбүздө жашаган бардык адамдардан анемияга тест берүүнү өтүнөбүз. Анемия - бул ден соолуктун маанилүү койгойу, ал начар тамактануунун, инфекциялардын же өнөкөт оорулардын кесепетинен келип чыгат. Бул изилдөөнүн жыйынтыктары өкмөткө анемияны алдын алуу жана дарылоо үчүн программаларды иштеп чыгууга жардам берет. 2007-жылы же андан кийин төрөлгөн бардык балдардан бул изилдөөнүн чегинде анемия боюнча тестирлөөгө катышып, колунан же бутунан бир нече тамчы кан берүүгө өтүнөбүз. Кан алуу үчүн колдонулган жабдуу таза жана коопсуз жабдуу болуп саналат. Ал буга чейин эч качан колдонулган эмес жана ар бир тесттен кийин ыргытылат. Анемияга алынган кан ошол замат тестирлөөдөн өтүп, жыйынтыгы Сизге ошол эле убакытта айтылат. Жыйынтыктар катуу купуя катары сакталат жана биздин командабыздын мүчөлөрүнөн башка эч кимге көрсөтүлбөйт. Сизде кандайдыр бир суроолор барбы? Сиз тестирлөөгө "ооба" десеңиз болот, же болбосо, баш тартсаңыз болот. Чечимди Сиз кабыл аласыз. Сиз (БАЛАНЫН АТЫ) анемияга тесттен өтүүгө уруксат бересизби?		
211	КЕРЕКТҮҮ КОДДУ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ЖАНА ӨЗҮҢҮЗДҮН КОЛ ТАМГАҢЫЗДЫ КОЮҢУЗ.	УРУКСАТ БЕРИЛДИ 1 _____ (КОЛ ТАМГА) БАШ ТАРТТЫ 2	УРУКСАТ БЕРИЛДИ 1 _____ (КОЛ ТАМГА) БАШ ТАРТТЫ 2	УРУКСАТ БЕРИЛДИ 1 _____ (КОЛ ТАМГА) БАШ ТАРТТЫ 2
212	ГЕМОГЛОБИНДИН ДЕҢГЭЭЛИН БУЛ ЖЕРГЕ ЖАНА АНЕМИЯ БОЮНЧА БРОШЮРАГА ЖАЗЫҢЫЗ.	Г/ДЛ [ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . 994 БАШ ТАРТУУ 995	Г/ДЛ [ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 994 БАШ ТАРТУУ 995	Г/ДЛ [ ][ ] . [ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . 994 БАШ ТАРТУУ 995
213	УШУЛ АНКЕТАНЫН КИЙИНКИ КОЛОНКАСЫНДАГЫ 203-СУРООГО ЖЕ КИЙНКИ БЕТТИН БИРИНЧИ КОЛОНКАСЫНА КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА БАЛДАР БОЛБОСО, 214 ӨТҮҢҮЗ.			

15-49 ЖАШ КУРАГЫНДАГЫ АЯЛДАРДЫН САЛМАГЫН, БОЮН ЖАНА ГЕМОГЛОБИНДИН ДЕҢГЭЭЛИН ӨЛЧӨӨ

214	ҮЙ ЧАРБА МҮЧӨЛӨРҮНҮН ТИЗМЕСИНДЕГИ 9-КОЛОНКАНЫ ТЕКШЕРИҢИЗ, ИЗИЛДӨӨГӨ ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН БАРДЫК АЯЛДАРДЫН САБЫНЫН НОМЕРИН ЖАНА АТЫН 215 СУРООГО КИРГИЗИҢИЗ. АЯЛДАРДЫН САНЫ 6-дан КӨП БОЛСО, КОШУМЧА АНКЕТАНЫ (АНКЕТАЛАРДЫ) АЛЫҢЫЗ.			
		1-АЯЛ	2-АЯЛ	3-АЯЛ
215	9-КОЛОНКАДАН САПТЫН НОМЕРИ 2-КОЛОНКАДАН АТЫ	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____
216	САЛМАГЫ, КИЛОГРАММ МЕНЕН	КГ. [ ][ ][ ].[ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 99994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 99995 БАШКА 99996	КГ. [ ][ ][ ].[ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 99994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 99995 БАШКА 99996	КГ. [ ][ ][ ].[ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 99994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 99995 БАШКА 99996
217	БОЮ, САНТИМЕТР МЕНЕН	СМ. [ ][ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 9995 БАШКА 9996	СМ. [ ][ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 9995 БАШКА 9996	СМ. [ ][ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 9995 БАШКА 9996
218	КУРАГЫ: 7-КОЛОНКАНЫ ТЕКШЕРИҢИЗ	15-17 ЖАШ . . . . . 1 18-49 ЖАШ . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵	15-17 ЖАШ . . . . . 1 18-49 ЖАШ . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵	15-17 ЖАШ . . . . . 1 18-49 ЖАШ . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵
219	НИКЕ: 8-КОЛОНКАНЫ ТЕКШЕРИҢИЗ	4 КОД (БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК) 1 БАШКА . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵	4 КОД (БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК) 1 БАШКА . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵	4 КОД (БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК) 1 БАШКА . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵
220	АТА-ЭНЕСИНИН/ БАЛА ҮЧҮН ЖООПТУУ БАШКА ЧОҢ АДАМДЫН САБЫНЫН НОМЕРИ ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ЖАЗЫЛБАСА '00' ЖАЗЫҢЫЗ.	АТА-ЭНЕСИНИН/ БАШКА КАМКОРЧУНУН САБЫНЫН НОМЕРИ [ ][ ]	АТА-ЭНЕСИНИН/ БАШКА КАМКОРЧУНУН САБЫНЫН НОМЕРИ [ ][ ]	АТА-ЭНЕСИНИН/ БАШКА КАМКОРЧУНУН САБЫНЫН НОМЕРИ [ ][ ]
221	АНЕМИЯГА ТЕСТИРЛӨӨ ҮЧҮН АТА-ЭНЕСИНИН/ ЭЧ КАЧАН КҮЙӨӨГӨ ЧЫКПАГАН 15-16 ЖАШТАГЫ КЫЗДЫН КАМКОРЧУСУ КАТАРЫ 220-СУРООГО ЖАЗЫЛГАН БАШКА ЧОҢ АДАМДЫН МАКУЛДУГУН АЛЫҢЫЗ.	Бул изилдөөнүн чегинде өлкөбүздө жашаган бардык адамдардан анемияга тест берүүнү өтүнөбүз. Анемия - бул ден соолуктун маанилүү көйгөйү, ал начар тамактануунун, инфекциялардын же өнөкөт оорулардын кесепетинен келип чыгат. Бул изилдөөнүн жыйынтыктары өкмөткө анемияны алдын алуу жана дарылоо үчүн программаларды иштеп чыгууга жардам берет. Анемияга тестирлөөдөн өтүү үчүн, колдон же буттан бир нече тамчы кан алуу керек. Кан алуу үчүн колдонулган жабдуу таза жана коопсуз жабдуу болуп саналат. Ал буга чейин эч качан колдонулган эмес жана ар бир тесттен кийин ыргытылат. Анемияга алынган кан ошол замат тестирлөөдөн өтүп, жыйынтыгы Сизге жана (ӨСПҮРҮМДҮН АТЫ) ошол эле убакытта айтылат. Жыйынтыктар катуу купуя катары сакталат жана биздин командабыздын мүчөлөрүнөн башка эч кимге көрсөтүлбөйт. Сизде кандайдыр бир суроолор барбы? Сиз (ӨСПҮРҮМДҮН АТЫ) анемияга тестирлөөгө "ооба" десеңиз болот, же болбосо, баш тартсаңыз болот. Чечимди Сиз кабыл аласыз. Сиз (ӨСПҮРҮМДҮН АТЫ) анемияга тесттен өтүүгө уруксат бересизби?		
222	КЕРЕКТҮҮ КОДДУ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ЖАНА ӨЗҮҢҮЗДҮН АТЫҢЫЗДЫ ЖАЗЫП, КОЛ ТАМГАҢЫЗДЫ КОЮҢУЗ.	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 АТА-ЭНЕСИ/БАШКА КАМКОРЧУ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 АТА-ЭНЕСИ/БАШКА КАМКОРЧУ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 АТА-ЭНЕСИ/БАШКА КАМКОРЧУ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)

		1-АЯЛ	2-АЯЛ	3-АЯЛ
	2-КОЛОНКАДАН АТЫ	АТЫ _____	АТЫ _____	АТЫ _____
223	РЕСПОНДЕНТТИН ӨЗҮН АНЕМИЯГА ТЕСТИРЛӨӨ ҮЧҮН АНДАН УРУКСАТ АЛЫҢЫЗ.	Бул изилдөөнүн чегинде өлкөбүздө жашаган бардык адамдардан анемияга тест берүүнү өтүнөбүз. Анемия - бул ден соолуктун маанилүү көйгөйү, ал начар тамактануунун, инфекциялардын же өнөкөт оорулардын кесепетинен келип чыгат. Бул изилдөөнүн жыйынтыктары өкмөткө анемияны алдын алуу жана дарылоо үчүн программаларды иштеп чыгууга жардам берет. Анемияга тестирлөөдөн өтүү үчүн, колдон же буттан бир нече тамчы кан алуу керек. Кан алуу үчүн колдонулган жабдуу таза жана коопсуз жабдуу болуп саналат. Ал буга чейин эч качан колдонулган эмес жана ар бир тесттен кийин ыргытылат. Сизде кандайдыр бир суроолор барбы? Сиз тестирлөөгө "ооба" десениз болот, же болбосо, баш тартсаңыз болот. Чечимди Сиз кабыл аласыз. Сиз анемияга тестирлөөгө катышууга макулсузбу?		
224	КЕРЕКТҮҮ КОДДУ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ЖАНА ӨЗҮҢҮЗДҮН АТЫҢЫЗДЫ ЖАЗЫП, КОЛ ТАМГА-ҢЫЗДЫ КОЮҢУЗ.	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 РЕСПОНДЕНТ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 РЕСПОНДЕНТ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 РЕСПОНДЕНТ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)
225	КОШ БОЙЛУУЛУК: АЯЛДАР ҮЧҮН АНКЕТАНЫН 226-СУРООСУНА БЕРИЛГЕН ЖООПТУ ТЕКШЕРИҢИЗ ЖЕ СУРОО БЕРИҢИЗ: Сиз кош бойлуусузбу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
239	ЭГЕРДЕ МАКУЛДУГУ БЕРИЛСЕ, ЖАБДУУНУ ЖАНА РЕАГЕНТТЕРДИ ДАЯРДАҢЫЗ ЖАНА ТЕСТТИРЛӨӨНҮ БАШТАҢЫЗ.			
240	ГЕМОГЛОБИНДИН ДЕҢГЭЭЛИН БУЛ ЖЕРГЕ ЖАНА **АНЕМИЯ** БОЮНЧА БРОШЮРАГА ЖАЗЫҢЫЗ.	Г/ДЛ . . . . . [ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996	Г/ДЛ . . . . . [ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996	Г/ДЛ . . . . . [ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996
242	УШУЛ АНКЕТАНЫН КИЙИНКИ КОЛОНКАСЫНДАГЫ 216-СУРООГО ЖЕ КОШУМЧА АНКЕТАНЫН БИРИНЧИ КОЛОНКАСЫНА КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА АЯЛДАР БОЛБОСО, ИНТЕРВЬЮНУ АЯКТАҢЫЗ.			

15-49 ЖАШ КУРАГЫНДАГЫ АЯЛДАРДЫН САЛМАГЫН, БОЮН ЖАНА ГЕМОГЛОБИНДИН ДЕҢГЭЭЛИН ӨЛЧӨӨ

214	ҮЙ ЧАРБА МҮЧӨЛӨРҮНҮН ТИЗМЕСИНДЕГИ 9-КОЛОНКАНЫ ТЕКШЕРИҢИЗ, ИЗИЛДӨӨГӨ ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН БАРДЫК АЯЛДАРДЫН САБЫНЫН НОМЕРИН ЖАНА АТЫН 215 СУРООГО КИРГИЗИҢИЗ. АЯЛДАРДЫН САНЫ 6-дан КӨП БОЛСО, КОШУМЧА АНКЕТАНЫ (АНКЕТАЛАРДЫ) АЛЫҢЫЗ.			
		4-АЯЛ	5-АЯЛ	6-АЯЛ
215	9-КОЛОНКАДАН САПТЫН НОМЕРИ 2-КОЛОНКАДАН АТЫ	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____	САПТЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ] АТЫ _____
216	САЛМАГЫ, КИЛОГРАММ МЕНЕН	КГ. [ ][ ][ ].[ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 99994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 99995 БАШКА 99996	КГ. [ ][ ][ ].[ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 99994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 99995 БАШКА 99996	КГ. [ ][ ][ ].[ ][ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 99994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 99995 БАШКА 99996
217	БОЮ, САНТИМЕТР МЕНЕН	СМ. [ ][ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 9995 БАШКА 9996	СМ. [ ][ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 9995 БАШКА 9996	СМ. [ ][ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 9994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 9995 БАШКА 9996
218	КУРАГЫ: 7-КОЛОНКАНЫ ТЕКШЕРИҢИЗ	15-17 ЖАШ . . . . . 1 18-49 ЖАШ . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵	15-17 ЖАШ . . . . . 1 18-49 ЖАШ . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵	15-17 ЖАШ . . . . . 1 18-49 ЖАШ . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵
219	НИКЕ: 8-КОЛОНКАНЫ ТЕКШЕРИҢИЗ	4 КОД (БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК) 1 БАШКА . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵	4 КОД (БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК) 1 БАШКА . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵	4 КОД (БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК) 1 БАШКА . . . . . 2 (223 ӨТҮҢҮЗ) ↵
220	АТА-ЭНЕСИНИН/ БАЛА ҮЧҮН ЖООПТУУ БАШКА ЧОҢ АДАМДЫН САБЫНЫН НОМЕРИ ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ЖАЗЫЛБАСА '00' ЖАЗЫҢЫЗ.	АТА-ЭНЕСИНИН/ БАШКА КАМКОРЧУНУН САБЫНЫН НОМЕРИ [ ][ ]	АТА-ЭНЕСИНИН/ БАШКА КАМКОРЧУНУН САБЫНЫН НОМЕРИ [ ][ ]	АТА-ЭНЕСИНИН/ БАШКА КАМКОРЧУНУН САБЫНЫН НОМЕРИ [ ][ ]
221	АНЕМИЯГА ТЕСТИРЛӨӨ ҮЧҮН АТА-ЭНЕСИНИН/ ЭЧ КАЧАН КҮЙӨӨГӨ ЧЫКПАГАН 15-16 ЖАШТАГЫ КЫЗДЫН КАМКОРЧУСУ КАТАРЫ 220-СУРООГО ЖАЗЫЛГАН БАШКА ЧОҢ АДАМДЫН МАКУЛДУГУН АЛЫҢЫЗ.	Бул изилдөөнүн чегинде өлкөбүздө жашаган бардык адамдардан анемияга тест берүүнү өтүнөбүз. Анемия - бул ден соолуктун маанилүү көйгөйү, ал начар тамактануунун, инфекциялардын же өнөкөт оорулардын кесепетинен келип чыгат. Бул изилдөөнүн жыйынтыктары өкмөткө анемияны алдын алуу жана дарылоо үчүн программаларды иштеп чыгууга жардам берет. Анемияга тестирлөөдөн өтүү үчүн, колдон же буттан бир нече тамчы кан алуу керек. Кан алуу үчүн колдонулган жабдуу таза жана коопсуз жабдуу болуп саналат. Ал буга чейин эч качан колдонулган эмес жана ар бир тесттен кийин ыргытылат. Анемияга алынган кан ошол замат тестирлөөдөн өтүп, жыйынтыгы Сизге жана (ӨСПҮРҮМДҮН АТЫ) ошол эле убакытта айтылат. Жыйынтыктар катуу купуя катары сакталат жана биздин командабыздын мүчөлөрүнөн башка эч кимге көрсөтүлбөйт. Сизде кандайдыр бир суроолор барбы? Сиз (ӨСПҮРҮМДҮН АТЫ) анемияга тестирлөөгө "ооба" десеңиз болот, же болбосо, баш тартсаңыз болот. Чечимди Сиз кабыл аласыз. Сиз (ӨСПҮРҮМДҮН АТЫ) анемияга тесттен өтүүгө уруксат бересизби?		
222	КЕРЕКТҮҮ КОДДУ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ЖАНА ӨЗҮҢҮЗДҮН АТЫҢЫЗДЫ ЖАЗЫП, КОЛ ТАМГАҢЫЗДЫ КОЮҢУЗ.	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 АТА-ЭНЕСИ/БАШКА КАМКОРЧУ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 АТА-ЭНЕСИ/БАШКА КАМКОРЧУ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 АТА-ЭНЕСИ/БАШКА КАМКОРЧУ БАШ ТАРТТЫ . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)

		4-АЯЛ	5-АЯЛ	6-АЯЛ
	2-КОЛОНКАДАН АТЫ	АТЫ _____	АТЫ _____	АТЫ _____
223	РЕСПОНДЕНТТИН ӨЗҮН АНЕМИЯГА ТЕСТИРЛӨӨ ҮЧҮН АНДАН УРУКСАТ АЛЫҢЫЗ.	Бул изилдөөнүн чегинде өлкөбүздө жашаган бардык адамдардан анемияга тест берүүнү өтүнөбүз. Анемия - бул ден соолуктун маанилүү көйгөйү, ал начар тамактануунун, инфекциялардын же өнөкөт оорулардын кесепетинен келип чыгат. Бул изилдөөнүн жыйынтыктары өкмөткө анемияны алдын алуу жана дарылоо үчүн программаларды иштеп чыгууга жардам берет. Анемияга тестирлөөдөн өтүү үчүн, колдон же буттан бир нече тамчы кан алуу керек. Кан алуу үчүн колдонулган жабдуу таза жана коопсуз жабдуу болуп саналат. Ал буга чейин эч качан колдонулган эмес жана ар бир тесттен кийин ыргытылат. Сизде кандайдыр бир суроолор барбы? Сиз тестирлөөгө "ооба" десениз болот, же болбосо, баш тартсаңыз болот. Чечимди Сиз кабыл аласыз. Сиз анемияга тестирлөөгө катышууга макулсузбу?		
224	КЕРЕКТҮҮ КОДДУ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ЖАНА ӨЗҮҢҮЗДҮН АТЫҢЫЗДЫ ЖАЗЫП, КОЛ ТАМГА-ҢЫЗДЫ КОЮҢУЗ.	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 РЕСПОНДЕНТ БАШ ТАРТТЫ . . . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 РЕСПОНДЕНТ БАШ ТАРТТЫ . . . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)	УРУКСАТ БЕРИЛДИ . . . . . 1 РЕСПОНДЕНТ БАШ ТАРТТЫ . . . . 2 _____ (КОЛ ТАМГА) (ЭГЕРДЕ БАШ ТАРТСА, 240 ӨТҮҢҮЗ)
225	КОШ БОЙЛУУЛУК: АЯЛДАР ҮЧҮН АНКЕТАНЫН 226-СУРООСУНА БЕРИЛГЕН ЖООПТУ ТЕКШЕРИҢИЗ ЖЕ СУРОО БЕРИҢИЗ: Сиз кош бойлуусузбу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
239	ЭГЕРДЕ МАКУЛДУГУ БЕРИЛСЕ, ЖАБДУУНУ ЖАНА РЕАГЕНТТЕРДИ ДАЯРДАҢЫЗ ЖАНА ТЕСТТИРЛӨӨНҮ БАШТАҢЫЗ.			
240	ГЕМОГЛОБИНДИН ДЕҢГЭЭЛИН БУЛ ЖЕРГЕ ЖАНА **АНЕМИЯ** БОЮНЧА БРОШЮРАГА ЖАЗЫҢЫЗ.	Г/ДЛ . . . . . [ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996	Г/ДЛ . . . . . [ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996	Г/ДЛ . . . . . [ ][ ].[ ] БУЛ ЖЕРДЕ ЖОК . . . . . 994 БАШ ТАРТУУ . . . . . 995 БАШКА 996
242	УШУЛ АНКЕТАНЫН КИЙИНКИ КОЛОНКАСЫНДАГЫ 216-СУРООГО ЖЕ КОШУМЧА АНКЕТАНЫН БИРИНЧИ КОЛОНКАСЫНА КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА АЯЛДАР БОЛБОСО, ИНТЕРВЬЮНУ АЯКТАҢЫЗ.			

КЫРГЫЗСТАНДАГЫ МЕДИЦИНАЛЫК-ДЕМОГРАФИЯЛЫК ИЗИЛДӨӨ 2012
АЯЛДАР ҮЧҮН АНКЕТА

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
САЛАМАТТЫКТЫ САКТОО МИНИСТРЛИГИ
УЛУТТУК СТАТИСТИКА КОМИТЕТИ

ИДЕНТИФИКАЦИЯЛОО

КАЛКТУУ ПУНКТТУН АТАЛЫШЫ _____

ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНЫН АТЫ _____

КЛАСТЕРДИН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ][ ]

ҮЙ ЧАРБАНЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ]

АЯЛДЫН АТЫ ЖАНА САБЫНЫН НОМЕРИ _____ [ ][ ]

ҮЙ ЧАРБАНЫН АНКЕТАСЫНАН 142 СУРООНУ ТЕКШЕРГИЛЕ, БУЛ АЯЛ "ҮЙ БҮЛӨДӨГҮ МАМИЛЕЛЕР" МОДУЛУ ҮЧҮН ТАНДАЛДЫ БЕЛЕ? (12 БӨЛҮМ, АЯЛДАР ҮЧҮН АНКЕТА) . . . . . (ООБА = 1, ЖОК = 2) [ ]

ИНТЕРВЬЮЕРДИН БАРЫП-КЕЛҮҮЛӨРҮ

	1	2	3	АКЫРКЫ БАРЫП-КЕЛҮҮ
КҮН	_____	_____	_____	КҮН [ ][ ]
				АЙ [ ][ ]
				ЖЫЛ [ ][ ][ ][ ]
ИНТЕРВЬЮЕРДИН АТЫ	_____	_____	_____	ИНТ. КОДУ [ ][ ][ ]
ЖЫЙЫНТЫК*	_____	_____	_____	ЖЫЙЫНТЫК [ ]
КИЙИНКИ БАРЫП-КЕЛҮҮ: КҮН	_____	_____		БАРЫП-КЕЛҮҮЛӨРДҮН ЖАЛПЫ САНЫ [ ]
УБАКЫТ	_____	_____		

* ЖЫЙЫНТЫКТЫН КОДДОРУ:

1 ТОЛТУРУЛДУ
2 ҮЙҮНДӨ ЖОК
3 КИЙИНКИГЕ КАЛТЫРЫЛДЫ
4 БАШ ТАРТТЫ
5 ЖАРЫМ-ЖАРТЫЛАЙ АТКАРЫЛДЫ
6 ЖӨНДӨМСҮЗ
7 БАШКА _____ (ТАКТАҢЫЗ)

АНКЕТАНЫН ТИЛИ [ ] ИНТЕРВЬЮНУН ТИЛИ [ ] РЕСПОНДЕНТТИН ЭНЕ ТИЛИ [ ]

КОДДОР: КЫРГЫЗ - 1; ОРУС - 2 ; БАШКА - 6 (ТАКТАҢЫЗ _____)

КОТОРМОЧУ (ООБА = 1, ЖОК = 2) [ ]

СУПЕРВАЙЗОР	ТАЛААДАГЫ РЕДАКТОР	ОФИСТЕГИ РЕДАКТОР	ОПЕРАТОР
АТЫ _____ [ ][ ][ ]	АТЫ _____ [ ][ ][ ]	[ ][ ]	[ ][ ]

1 СЕКЦИЯ. РЕСПОНДЕНТ ЖӨНҮНДӨ НЕГИЗГИ МААЛЫМАТТАР

ТААНЫШТЫРУУ ЖАНА МАКУЛДАШУУ

МААЛЫМАТ БЕРҮҮ ЖӨНҮНДӨ МАКУЛДАШУУ

Саламатсызбы. Менин атым _____. Мен Улуттук статистика комитетинде иштейм. Биз Саламаттыкты сактоо министрлиги менен бирге Кыргызстандын бардык аймактарында ден соолук маселеси боюнча изилдөө жүргүзүп жатабыз. Биз чогултуп жаткан маалымат биздин өкмөтүбүзгө саламаттыкты сактоо тейлөөлөрүн пландаштырууга көмөк көрсөтөт. Сиздин үй чарбаңыз сурап-билүүгө катышуу үчүн тандалып алынды. Негизинен, анкетаны толтуруу үчүн 30-60 мүнөт керек. Жоопторуңуздун бүт баардыгы купуя болуп саналат жана командабыздын мүчөлөрүнөн башка эч кимге айтылбайт. Изилдөөгө катышуу - ыктыярдуу түрдө гана жүргүзүлөт, бирок биз Сизден суроолорго жооп берүүнү өтүнөбүз, анткени Сиздин көз караштарыңыз биз үчүн абдан маанилүү. Эгерде кандайдыр бир суроого жооп берүүнү каалабасаңыз, жөн эле ал жөнүндө мага айтыңыз, мен кийинки суроого өтөм, ал түгүл, каалаган убакытта интервьюну токтотсоңуз болот.

Эгерде Сиз изилдөө жөнүндө кошумча маалыматка муктаж болсоңуз, Сиз карточкада жазылган адамдарга кайрылсаңыз болот, бул карточка буга чейин Сиздин үй чарбаңызга берилген.
Сизде кандайдыр бир суроолор пайда болдубу? Мен азыр эле интервьюну баштасам болобу?

ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ: _____ КҮН: _____

РЕСПОНДЕНТ ИНТЕРВЬЮ БЕРҮҮГӨ МАКУЛ 1 ↓ РЕСПОНДЕНТ ИНТЕРВЬЮ БЕРҮҮГӨ МАКУЛ ЭМЕС 2→ АЯКТОО

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
101	УБАКЫТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ	СААТ . . . . . [ ][ ] МҮНӨТ . . . . . [ ][ ]	
101A	Интервью жүрүп жатканда, мен Сиздин кан басымыңызды өлчөгүм келет эле. Интервьюнун жүрүшүндө кан басымыңызды үч жолу өлчөйбүз. Бул процедуранын зыяны жок. Изилдөө аркылуу адамдын кан басымынын жогорулашын аныктаса болот. Эгерде кан басымынын жогорулашы дарыланбаса, анда жүрөктүн жана мээ тамырларынын иштеши өтө начарлашы мүмкүн. Интервью аяктагандан кийин, изилдөөнүн натыйжалары менен бирге Сиздин кан басымыңыздын көрсөткүчтөрүнүн түшүндүрмөлөрү Сизге берилет. Эгерде кан басымыңыз жогору болсо, анда биз Сизге медициналык мекемеге же дарыгерге кайрылууну сунуштайбыз, анткени изилдөөнүн жүрүшүндө биз Сизди мындан аркы тестирлөө жана дарылоо менен камсыз кыла албайбыз. Кан басымыңыздын өзгөрүүлөрү жөнүндө Сизде суроо барбы? Эгерде мындай өлчөөлөр туурасында суроолор кийинчерээк пайда болсо, кичи пейилдикке, каалаган убакытта бизге суроо бериңиз. Эми, кан басымыңызды азыр өлчөөгө макулсузбу? Сиз, ошондой эле, каалаган убакытта кан басымыңызды өлчөөдөн баш тартсаңыз болот. Азыр Сиз кан басымыңызды өлчөөгө макулсузбу? ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ: _____ КҮН: _____ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ. . . 1 ↓ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ ЭМЕС 2→ 101F		
101B	Кан басымыңызды өлчөөдөн мурда, мен Сизге мындай өлчөөлөргө таасир этүүчү нерселер жөнүндө бир нече суроолорду бергим келет эле. Акыркы 30 мүнөттүн ичинде Сиз: a) Бир нерсе жедиңиз беле? b) Кофе, кара чай, кока-кола/пепси-кола же кофеин камтыган кайсы бир суусундук ичтиңиз беле? c) Тамеки тарттыңыз беле?	ООБА ЖОК ЖЕДИМ . . . . . 1 2 КОФЕИН БАР СУУСУНДУК 1 2 ТАМЕКИ ТАРТТЫМ 1 2	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
101C	Мен азыр Сиздин кан басымыңызды өлчөсөм болобу? КАН БАСЫМЫН БИРИНЧИ ЖОЛУ ӨЛЧӨӨДӨН МУРДА, РЕСПОНДЕНТТИН ЧЫКАНАГЫ МЕНЕН ИЙИНИНИН ТАК ОРТОСУНДАГЫ КОЛДУН ЖООНДУГУН ӨЛЧӨҢҮЗ. КӨРСӨТКҮЧТҮ САНТИМЕТР МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ	КОЛДУН ЖООНДУГУ (САНТИМЕТР МЕНЕН) [ ][ ]	
101D	БАСЫМДЫ ӨЛЧӨӨ АППАРАТЫНЫН МАНЖЕТАСЫН ЖАНА МОДЕЛИН КОЛДУН ЖООНДУГУНА ЖАРАША ТАНДАП АЛЫҢЫЗ. МОДЕЛДИН КОДУН ЖАНА МАНЖЕТАНЫН ӨЛЧӨМҮН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ.	**МОДЕЛЬ 767** КИЧИНЕКЕЙ: 16 СМ – 23 СМ . . 1 ОРТО: 24 СМ – 35 СМ . . . . . 2 ЧОҢ: 36 СМ – 41 СМ . . . . . 3 **МОДЕЛЬ 789** ЭҢ ЧОҢ: 42 СМ – 60 СМ 4	
101E	КАНДЫН БАСЫМЫН БИРИНЧИ ЖОЛУ ӨЛЧӨҢҮЗ. СИСТОЛИКАЛЫК ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМДЫ ЖАЗЫҢЫЗ. 102-СУРООДОН БАШТАП УЛАНТЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНБӨСӨ, АНДА АНЫН СЕБЕБИН 101F ЖАЗЫҢЫЗ .	**КАН БАСЫМЫН ӨЛЧӨДҮК.** СИСТОЛИКАЛЫК 1 [ ][ ][ ] ДИАСТОЛИКАЛЫК 2 [ ][ ][ ]	
101F	КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНБӨСӨ, АНДА АНЫН СЕБЕБИН ЖАЗЫҢЫЗ .	БАСЫМЫ КАЙСЫ СЕБЕПТЕН ӨЛЧӨНГӨН ЖОК БАШ ТАРТТЫ . . . . . '9994 ТЕХНИКАЛЫК МАСЕЛЕ . . . . '9995 БАШКА _____ '9996 ТАКТАҢЫЗ	
102	Сиз кайсы жылдын кайсы айында төрөлдүңүз?	АЙ . . . . . [ ][ ] АЙДЫ БИЛБЕЙМ . . . . . 98 ЖЫЛ . . . . . [ ][ ][ ][ ] ЖЫЛДЫ БИЛБЕЙМ 9998	
103	Сиз акыркы жолу туулган күнүңүздү өткөрүп жатканыңызда, канча жашка толдуңуз эле? САЛЫШТЫРЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ ТУУРА КЕЛБЕСЕ, 102 ЖАНА/ЖЕ 103 ОҢДОҢУЗ.	ТОЛГОН ЖАШЫ [ ][ ]	
104	Сиз кайсы бир убакытта окуу жайга барып жүрдүңүз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 110
104A	Баардыгын эсептегенде, Сиз канча жыл окудуңуз?	ОКУГАН ЖЫЛДАРЫ . . . . . [ ][ ]	
105	Сиз окуу жайдын кайсы эң жогорку деңгээлине барып жүрдүңүз эле: орто мектеп, баштапкы кесиптик (КТОЖ), орто кесиптик окуу жайы (техникум, училище, колледж), жогорку же жогорку окуу жайдан кийинки?	МЕКТЕП . . . . . 1 БАШТАПКЫ КЕСИПТИК . . . . . 2 ОРТО КЕСИПТИК . . . . . 3 ЖОГОРКУ . . . . . 4 ЖОЖдон КИЙИНКИ 5	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
106	Сиз бул деңгээлде кайсы классты/курсту бүтүрдүңүз? ЭГЕРДЕ БУЛ ДЕҢГЭЭЛДЕ БИР ЖЫЛДАН АЗ ОКУСА, 00' ЖАЗЫҢЫЗ.	КУРС/КЛАСС/ЖЫЛ . . . . . [ ][ ]	
106A	105 ЖАНА 106 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭГЕРДЕ БУЛ ДЕҢГЭЭЛДЕ ОРТО МЕКТЕП ЖЕ 10-11 КЛАСС - КОД "1", БАШТАПКЫ КЕСИПТИК - КОД "2", ОРТО КЕСИПТИК КОД "3" ТЕГЕРЕКТЕЛСЕ, АНДА СУРОО БЕРИҢИЗ: [ ] ↓ БАШКА КОДДОР [ ] →		110
	Бүтүргөн орто билиминиз жөнүндө аттестат Сизде барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
110	Сиз жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз газета же журнал окуйсузбу, же болбосо таптакыр окубайсызбы?	ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУ . . . . 1 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ .. 2 ТАПТАКЫР ОКУБАЙМ 3	
111	Сиз жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз радио угасызбы, же болбосо таптакыр укпайсызбы?	ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУ . . . . 1 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ 2 ТАПТАКЫР УКПАЙМ 3	
112	Сиз жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз телевизор көрөсүзбү, же болбосо таптакыр көрбөйсүзбү?	ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУ . . . . . 1 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ .. 2 ТАПТАКЫР КӨРБӨЙМ 3	
112A	Акыркы 12 айдын ичинде кайсы жайда болсо деле, Сиз компьютер менен колдондунуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 112C
112B	Акыркы бир айдын ичинде Сиз компьютер менен канча жолу колдондуңуз: дээрлик күн сайын, жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз, же болбосо таптакыр колдонгон жоксузбу?	КҮН САЙЫН . . . . . 1 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУ . . . . . 2 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ 3 КОЛДОНГОН ЖОКМУН 4	
112C	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз интернет менен колдондунуз беле? ЭГЕРДЕ ЗАРЫЛ БОЛСО, АНДА КАЙСЫ ЖАЙ ЖАНА КАЙСЫ ЖАБДУУ БОЛБОСУН ДА, АНЫ КОЛДОНУУ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 115
112D	Акыркы бир айдын ичинде Сиз интернет менен канча жолу колдондуңуз: дээрлик күн сайын, жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз, же болбосо таптакыр колдонгон жоксузбу?	КҮН САЙЫН . . . . . 1 ЖУМАСЫНА КУР ДЕГЕНДЕ БИР ЖОЛУ . . . . . 2 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ 3 КОЛДОНГОН ЖОКМУН 4	
115	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз бир же андан көп жолу үйүңүздөн тышкары түнөдүңүз беле?	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ][ ] ЭЧ КАЧАН 00	→ 201
116	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз түнүчүндө бир жолу үйүңүздөн тышкары түнөсөңүз, бул мөөнөт бир айдан ашык созулду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	

2 СЕКЦИЯ. РЕПРОДУКЦИЯЛОО

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
201	Ал эми азыр, Сиздин өмүрүңүздө болгон баардык төрөттөр жөнүндө суроо бергим келет. Сиз кайсы бир убакытта төрөдүңүз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 206
202	Сиз өзүңүз төрөгөн жана азыркы учурда Сиз менен бирге жашаган уулдарыңыз же кыздарыңыз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 204
203	Сиз менен бирге канча уулуңуз жашайт? Сиз менен бирге канча кызыңыз жашайт? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БИРГЕ ЖАШАБАСА, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ҮЙДӨГҮ УУЛДАР . . . . . [ ][ ] ҮЙДӨГҮ КЫЗДАР . . . . . [ ][ ]	
204	Сиз өзүңүз төрөгөн жана азыркы учурда тирүү болгон, бирок Сиз менен бирге жашабаган уулдарыңыз же кыздарыңыз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 206
205	Сиз менен бирге жашабаган жана азыркы учурда тирүү болгон канча уулуңуз бар? Сиз менен бирге жашабаган жана азыркы учурда тирүү болгон канча кызыңыз бар? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БОЛБОСО, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ҮЙДӨН ТЫШКАРЫ ЖАШАГАН УУЛДАР . . . . . [ ][ ] ҮЙДӨН ТЫШКАРЫ ЖАШАГАН КЫЗДАР . . . . . [ ][ ]	
206	Сиз кайсы бир убакытта тирүү туулган, бирок кийин чарчап калган баланы же кызды төрөдүңүз беле? ЖОК ДЕСЕ, СУРОО БЕРИҢИЗ: Кыйкырган жана жаны тирүү экени көрүнүп жаткан, бирок кийин чарчап калган бала беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 208
207	Канча уул чарчап калды? Канча кыз чарчап калды? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА ЧАРЧАП КАЛБАСА, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ӨЛГӨН УУЛ . . . . . [ ][ ] ӨЛГӨН КЫЗ . . . . . [ ][ ]	
207A	Тирүү төрөлгөн, бирок бир нече мүнөттөн, сааттан же күндөн кийин чарчап калган дагы балдар болду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 208
207B	207 СУРООНУ ОҢДОҢУЗ ЖАНА 208 СУРООНУ УЛАНТЫҢЫЗ.		
208	203, 205 ЖАНА 207 СУРООЛОРДУН ЖООПТОРУН ЖЫЙЫНТЫКТАҢЫЗ ЖАНА СУММАСЫН ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БОЛБОСО, "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ТӨРӨТТӨРДҮН СУММАСЫ [ ][ ]	
209	208 ТЕКШЕРИҢИЗ: Мен туура эле жаздымбы, текшергим келет: Сиз баардык өмүрүңүздө жалпысынан _____ жолу тирүү бала төрөдүңүз. Бул туурабы? ООБА ☐ ↓ ЖОК ☐ → СУРОО БЕРИҢИЗ, КЕРЕК БОЛСО, 201-208 СУРООЛОРДУ ОҢДОҢУЗ.		
209A	Кээ бир учурларда кош бойлуулуктун натыйжасында тирүү бала төрөлбөйт. Тактап айтканда, кош бойлуулук алдын ала бойдон алдыруу, мөөнөтсүз бойдон түшүп калуу же жансыз бала төрөлүү менен аякталат. Азыр мен бул учурлардын ар бири жөнүндө өзүнчө суроо берем. Сиз канча жолу бойдон алдырдыңыз эле? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БОЛБОСО, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	БОЙДОН АЛДЫРУУНУН БААРДЫГЫ [ ][ ]	
209B	Бойдон түшүүлөр канча жолу болду? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БОЛБОСО, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	БОЙДОН ТҮШҮҮЛӨРДҮН БААРДЫГЫ [ ][ ]	
209C	Канча жолу жансыз бала төрөлгөн? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БОЛБОСО, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ЖАНСЫЗ ТӨРӨТТӨРДҮН БААРДЫГЫ [ ][ ]	
209D	208, 209A, 209B, 209C СУРООЛОРДУН ЖООПТОРУН ЖЫЙЫНТЫКТАП, СУММАНЫ ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ КОШ БОЙЛУУЛУКТАР/ НАТЫЙЖАЛАР БОЛБОСО, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	СУММА . . . . . [ ][ ]	
210	209D ТЕКШЕРИҢИЗ : Мен туура эле жаздымбы, текшергим келет: Сиздин баардык өмүрүңүздө БААРДЫГЫ _____ кош бойлуулуктар/төрөттөр болду. Бул туурабы? БИР ЖЕ АНДАН КӨП КОШ БОЙЛУУЛУК ☐ ↓ БИР ДА ЖОЛУ КОШ БОЙЛУУ БОЛГОН ЭМЕС ☐ →	→ 226

211 КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН БАЯНЫ. Эми мен Сиздин бардык кош бойлуулуктарыңыз жөнүндө суроо бергим келет, буга тирүү төрөт менен аякталган, жансыз бала төрөлгөн, бойдон түшүп калган жана бойдон алдыруу менен аякталган кош бойлуулуктар да кирет. Кичи пейилдикке, биринчи кош бойлуулугуңуздан баштап, менин суроолорума жооп бериңизчи:

БААРДЫК КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫ ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГИЗДЕРДИ ЖАНА ҮЧ ЭГИЗДЕРДИ ӨЗҮНЧӨ САПКА ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ 15тен АШЫК КОШ БОЙЛУУЛУК БОЛСО, АНДА КОШУМЧА АНКЕТАНЫ АЛЫҢЫЗ.

212 Сиздин биринчи/андан кийинки кош бойлуулугуңуз тирүү төрөт менен, жансыз бала төрөлүү, бойдон түшүп калуу же бойдон алдыруу менен аякталды беле?	213 Бир же андан көп бала төрөлдү беле?	214 Кайсы жылдын кайсы айында бала төрөлгөн/ (бул кош бойлуулук аякталган)?	215 Ушул кош бойлуулук менен биз азыр сөз кылып жаткан кош бойлуулуктун ортосунда дагы кош бойлуулуктар болду беле? БОЛСО, АНЫ ТАБЛИЦАГА КОШУҢУЗ	215A 212 ТЕКШЕРИҢИЗ: ОШОЛ ЭЛЕ ЖООПТУ ЖАЗЫҢЫЗ	216 Бул балага кандай ат койдуңуз? БАЛАГА АТ КОЮЛБАСА, АНДА "1 БАЛА", "2 БАЛА" ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.	217 (АТЫ) эркек же кызбы?	218 Азыр (АТЫ) тирүүбү?	219 ЭГЕРДЕ ТИРҮҮ БОЛСО: Акыркы туулган күнүн өткөрүп жатканда (АТЫ) канча жашка чыкты? **ТОЛУК ЖАШЫН ЖАЗЫҢЫЗ**	220 (АТЫ) Сиз менен бирге жашайбы?	221 **ҮЙ ЧАРБА АНКЕТАСЫНДАГЫ БАЛАНЫН СЫЗЫГЫНЫН НОМЕРИН** ЖАЗЫҢЫЗ. **БАЛА ҮЙ ЧАРБАНЫН ТИЗМЕСИНЕ КИРГИЗИЛБЕСЕ "00"** ЖАЗЫҢЫЗ.	222 ЭГЕРДЕ ӨЛСӨ: (АТЫ) өлгөндө, канча жашта болчу? "1" ЖАШТА БОЛСО, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) канча айга толгон? 1 АЙДАН АЗ БОЛСО КҮНДӨРДҮ ЖАЗЫҢЫЗ; 2 ЖАШТАН АЗ БОЛСО, АЙ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ; ЖЕ ЖЫЛ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ.	222A ЭГЕРДЕ ӨЛСӨ: (АТЫ) өлүмү жөнүндө күбөлүгү барбы? ЭГЕРДЕ БОЛБОСО, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) өлүмү ЖААЖ органында катталды беле? 1= КҮБӨЛҮК БАР 2= КАТТАЛДЫ 3= ЭКӨӨ ТЕҢ ЖОК 8 = БИЛБЕЙМ
01 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ		ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН №: КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
02 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН №: КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
03 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН №: КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
04 ТИРҮҮ БАЛА . . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН №: КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
05 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН №: КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК

212 Сиздин андан кийинки кош бойлуулугуңуз тирүү торот менен, жансыз бала торолүү, бойдон түшүп калуу же бойдон алдыруу менен аякталды беле?	213 Бир же андан коп бала торолду беле?	214 Кайсы жылдын кайсы айында бала торолгон/ (бул кош бойлуулук аякталган)?	215 Ушул кош бойлуулук менен биз азыр сүйлөп жаткан кош бойлуулуктун ортосунда дагы кош бойлуулуктар болду беле? БОЛСО, АНЫ ТАБЛИЦАГА КОШУҢУЗ	215А 212 ТЕКШЕРИҢИЗ: ОШОЛ ЭЛЕ ЖООПТУ ЖАЗЫҢЫЗ	216 Ыл ѳалага кандай ат койдунуз эле? БАЛАГА АТ КОЮЛБАСА, АНДА "1 БАЛА", "2 БАЛА" ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.	217 (АТЫ) эркек же кызбы?	218 Азыр (АТЫ) тирүүбү?	219 ЭГЕРДЕ ТИРҮҮ БОЛСО: Акыркы туулган күнүн откоруп жатканда (АТЫ) канча жашка чыкты? **ТОЛУК ЖАШЫН ЖАЗЫҢЫЗ**	220 (АТЫ) Сиз менен бирге жашайбы?	221 **ҮЙ ЧАРБА АНКЕТАСЫНДАГЫ БАЛАНЫН СЫЗЫНЫН НОМЕРИН** ЖАЗЫҢЫЗ. **БАЛА ҮЙ ЧАРБАНЫН ТИЗМЕСИНЕ КИРГИЗИЛБЕСЕ "00"** ЖАЗЫҢЫЗ.	222 ЭГЕРДЕ ѲЛСѲ: (АТЫ) олгондо, канча жашта болчу? "1" ЖАШТА БОЛСО, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) канча айга толгон? 1 АЙДАН АЗ БОЛСО КҮНДѲРДҮ ЖАЗЫҢЫЗ; 2 ЖАШТАН АЗ БОЛСО, АЙ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ; ЖЕ ЖЫЛ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ.	222А ЭГЕРДЕ ѲЛСѲ: (АТЫ) ѳлүмү жонүндѳ кѳболүгү барбы? ЭГЕРДЕ БОЛБОСО, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) ѳлүмү ЖААЖ органында катталды беле? 1= КҮѢѲЛҮК ѢАР 2= КАТТАЛДЫ 3= ЭКѲѲ ТЕҢ ЖОК 8 = ѢИЛѢЕИМ
06 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ѲТҮҢҮЗ	БИР 1 КѲП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
07 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ѲТҮҢҮЗ	БИР 1 КѲП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
08 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ѲТҮҢҮЗ	БИР 1 КѲП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН №: КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
09 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ѲТҮҢҮЗ	БИР 1 КѲП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
10 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ѲТҮҢҮЗ	БИР 1 КѲП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК

212 Сиздин андан кийинки кош бойлуулугуңуз тирүү төрөт менен, жансыз бала төрөлүү, бойдон түшүп калуу же бойдон алдыруу менен аякталды беле?	213 Бир же андан көп бала төрөлдү беле?	214 Кайсы жылдын кайсы айында бала төрөлгөн/ (бул кош бойлуулук аякталган)?	215 Ушул кош бойлуулук менен биз азыр сүйлөп жаткан кош бойлуулуктун ортосунда дагы кош бойлуулуктар болду беле? БОЛСО, АНЫ ТАБЛИЦАГА КОШУҢУЗ	215А 212 ТЕКШЕРИҢИЗ: ОШОЛ ЭЛЕ ЖООПТУ ЖАЗЫҢЫЗ	216 Бул балага кандай ат койдунуз эле? БАЛАГА АТ КОЮЛБАСА, АНДА "1 БАЛА", "2 БАЛА" ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.	217 (АТЫ) эркек же кызбы?	218 Азыр (АТЫ) тирүүбү?	219 ЭГЕРДЕ ТИРҮҮ БОЛСО: Акыркы туулган күнүндө (АТЫ) канча жашка чыкты? **ТОЛУК ЖАШЫН ЖАЗЫҢЫЗ**	220 (АТЫ) Сиз менен бирге жашайбы?	221 **ҮЙ ЧАРБА АНКЕТАСЫНДАГЫ БАЛАНЫН САБЫНЫН НОМЕРИН** ЖАЗЫҢЫЗ. **БАЛА ҮЙ ЧАРБАНЫН ТИЗМЕСИНЕ КИРГИЗИЛБЕСЕ "00"** ЖАЗЫҢЫЗ.	222 ЭГЕРДЕ ӨЛСӨ: (АТЫ) өлгөндө, канча жашта болчу? "1" ЖАШТА БОЛСО, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) канча айга толгон? 1 АЙДАН АЗ БОЛСО КҮНДӨРДҮ ЖАЗЫҢЫЗ; 2 ЖАШТАН АЗ БОЛСО, АЙ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ; ЖЕ ЖЫЛ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ.	222А ЭГЕРДЕ ӨЛСӨ: (АТЫ) өлүмү жөнүндө күбөлүгү барбы? ЭГЕРДЕ БОЛБОСО, СУРОО БЕРИҢИЗ: (АТЫ) өлүмү ЖААЖ органында катталды беле? 1= КҮБӨЛҮК БАР 2= КАТТАЛДЫ 3= ЭКӨӨ ТЕҢ ЖОК 8 = БИЛБЕЙМ
11 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
12 ТИРҮҮ БАЛА . . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
13 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
14 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК
15 ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 214 ӨТҮҢҮЗ	БИР 1 КӨП 2	АЙ ЖЫЛ	ООБА . . . 1 ДАГЫ БИР БОЮНДА БОЛУУНУ КОШУҢУЗ ЖОК 2	ТИРҮҮ БАЛА . . . . 1 ЖАНСЫЗ БАЛА . . . 2 БОЙДОН ТҮШҮҮ .. 3 БОЙДОН АЛДЫРУУ .. 4 КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	АТЫ:	ЭРК. 1 КЫЗ 2	ООБА . . 1 ЖОК . . 2 222	КУРАГЫ, ЖЫЛ	ООБА 1 ЖОК 2	Ү/Ч САПТЫН № КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК	КҮН 1 АЙ 2 ЖЫЛ 3	КИЙИНКИ КОШ БОЙЛУУЛУК

222B	(АКЫРКЫ ТӨРӨГӨН БАЛАНЫН АТЫ) төрөгөндөн кийин/бойдон түшүү/ жансыз төрөлүү/бойдон алдыруудан кийин Сиз дагы кош бойлуу болдуңуз беле? БОЛСО, ҮСТҮНКҮ ТАБЛИЦАГА ЖАЗЫҢЫЗ.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2
222C	КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН БАЯНЫНДАГЫ ЖАЗУУЛАРДЫ МУРУНКУ ЖООПТОР МЕНЕН САЛЫШТЫРЫҢЫЗ. КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН ЖАЛПЫ САНЫ ☐☐ КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН ЖАНА НАТЫЙЖАЛАРЫНЫН ЖАЛПЫ САНЫ 209D СУРООНУН ЖООБУНА БАРАБАР ☐ БАШКА ☐ → (ТАКТАҢЫЗ ЖАНА ОҢДОҢУЗ) ТИРҮҮ ТӨРӨЛГӨН БАЛДАРДЫН ЖАЛПЫ САНЫ ☐☐ ТИРҮҮ ТӨРӨЛГӨН БАЛДАРДЫН ЖАЛПЫ САНЫ 208 СУРООНУН ЖООБУНА БАРАБАР ☐ БАШКА ☐ → (ТАКТАҢЫЗ ЖАНА ОҢДОҢУЗ) БОЙДОН АЛДЫРУУЛАРДЫН ЖАЛПЫ САНЫ ☐☐ БОЙДОН АЛДЫРУУЛАРДЫН ЖАЛПЫ САНЫ 209A СУРООНУН ЖООБУНА БАРАБАР ☐ БАШКА ☐ → (ТАКТАҢЫЗ ЖАНА ОҢДОҢУЗ)	
223	209D ЖООБУН КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН БАЯНЫНДАГЫ КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН/ НАТЫЙЖАЛАРДЫН ЖАЛПЫ САНЫ МЕНЕН САЛЫШТЫРЫҢЫЗ ЖАНА БЕЛГИ КОЮҢУЗ САНДАРЫ САНЫ БИРДЕЙ ☐ АР БАШКА ☐ → (ТАКТАҢЫЗ ЖАНА ОҢДОҢУЗ) ТЕКШЕРИҢИЗ: АР БИР КОШ БОЙЛУУЛУК ҮЧҮН: КОШ БОЙЛУУЛУК АЯКТАЛГАН ЖЫЛЫ ЖАЗЫЛДЫ (214-СУРОО) ☐ 2007 ЯНВАРЫНАН ТАРТЫП ТИРҮҮ ТӨРӨЛГӨНДӨР ҮЧҮН: ТӨРӨЛГӨН АЙЫ ЖАНА ЖЫЛЫ ЖАЗЫЛДЫ (214-СУРОО) ☐ АР БИР ТИРҮҮ БАЛА ҮЧҮН: АЗЫРКЫ УЧУРДАГЫ КУРАГЫ ЖАЗЫЛДЫ (218, 219-СУРООЛОР) ☐ АР БИР ӨЛГӨН БАЛА ҮЧҮН: ӨЛҮҮ УЧУРУНДАГЫ КУРАГЫ ЖАЗЫЛДЫ (218, 222-СУРООЛОР). ☐ ЭГЕРДЕ ӨЛҮҮ УЧУРУНДАГЫ КУРАГЫ 12 АЙ ЖЕ 1 ЖАШ БОЛСО: ӨЛҮҮ УЧУРУНДАГЫ АЙЛАРДЫН ТАК САНЫ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ (222-СУРОО). ☐	
224	212 ЖАНА 214 ТЕКШЕРИҢИЗ: 2007-ЖЫЛЫ ЖЕ АНДАН КИЙИН ТИРҮҮ БАЛА ТӨРӨТТӨРҮНҮН САНЫН ЖАЗЫҢЫЗ. (212-СУРООДО "1" ДЕГЕН КОД ТЕГЕРЕКТЕЛГЕН)	ТИРҮҮ БАЛА ТӨРӨТТӨРҮНҮН САНЫ . . . . . ☐ БИРӨӨ ДА ЖОК 0

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
	212 ЖАНА 214 СУРООЛОРУН ТЕКШЕРИНИЗ 2007 ЯНВАРЫНАН ТАРТЫП, АНДАН КИЙИНКИ АР БИР КОШ БОЙЛУУЛУК ҮЧҮН КАЛЕНДАРДЫН 1 КОЛОНКАСЫНА АНЫН НАТЫЙЖАСЫ КАЙСЫ АЙДА АЯКТАЛГАНЫН ЖАЗЫҢЫЗ. ▪ **В** ТИРҮҮ БАЛА МЕНЕН АЯКТАЛГАН ТӨРӨТТӨР ҮЧҮН ▪ **Т** БОЙДОН АЛДЫРУУ, ТҮШҮП КАЛУУ ЖЕ ЖАНСЫЗ БАЛА ТӨРӨТТӨР ҮЧҮН		
225	**C** 2007 ЯНВАРЫНАН ТАРТЫП, АНДАН КИЙИНКИ ТИРҮҮ БАЛА МЕНЕН АЯКТАЛГАН **ТӨРӨТТӨРДҮН** АР БИРИ ҮЧҮН ТУУЛГАН АЙЫНА **'В'** ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ. 'В' КОДУНУН СОЛ ЖАГЫНА БАЛАНЫН АТЫН ЖАЗЫҢЫЗ. АР БИР ТӨРӨТ ҮЧҮН КОШ БОЙЛУУЛУК СОЗУЛГАН АЙЛАРДЫН САНЫ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ ЖАНА КОШ БОЙЛУУЛУКТУН УЗАКТЫГЫНА ЫЛАЙЫК АР БИР МУРУНКУ АЙГА 'Р' БЕЛГИНИ ЖАЗЫҢЫЗ. (ЭСКЕРТҮҮ: БАРДЫК 'Р' БЕЛГИЛЕРИНИН САНЫ КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН АЙЛАРЫНЫН ЖАЛПЫ САНЫНАН БИР САНГА АЗ БОЛУШУ КЕРЕК). 2007 ЯНВАРЫНАН ТАРТЫП АНДАН КИЙИН ҮЗҮЛГӨН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН АР БИРИ ҮЧҮН (БОЙДОН АЛДЫРУУ, ТҮШҮП КАЛУУ ЖЕ ЖАНСЫЗ ТӨРӨЛҮҮ) КОШ БОЙЛУУЛУК ТОКТОТУЛГАН АЙДА КАЛЕНДАРДЫН 1 КОЛОНКАСЫНА "Т" БЕЛГИНИ ЖАЗЫҢЫЗ ЖАНА КОШ БОЙЛУУЛУКТУН УЗАКТЫГЫНА ЫЛАЙЫК АР БИР МУРУНКУ АЙГА 'Р' БЕЛГИНИ ЖАЗЫҢЫЗ. ЖОГОРУДА АЙТЫЛГАНДАЙ, БАРДЫК Р' САНЫ КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН АЙЛАРЫНЫН ЖАЛПЫ САНЫНАН БИР САНГА АЗ БОЛУШУ КЕРЕК).		
226	Сиз азыр кош бойлуусузбу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 ТАК АЙТА АЛБАЙМ 8	→ 238
227	Кош бойлуулугунузга канча ай болду? ТОЛУК АЙЛАРДЫН САНЫН ЖАЗЫҢЫЗ. **C** ИНТЕРВЬЮ АЛЫНГАН АЙДАН БАШТАП, КАЛЕНДАРДА 'Р' ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ ЖАНА КОШ БОЙЛУУЛУК СОЗУЛГАН АЙЛАРДЫН ТОЛУК САНЫН ТОЛТУРУҢУЗ.	АЙ . . . . . [ ][ ]	
228	Сиз боюнузга бүткөндө, ошол убакытта кош бойлуу болууну кааладыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 238
229	Сиз кийинчерээк балалуу болом деп ойлодунузбу же таптакыр (башка) балалуу болууну каалаган жоксузбу?	КИЙИНЧЕРЭЭК . . . . . 1 КААЛАГАН ЖОКМУН 2	
238	Сиздин акыркы этек кириңиз качан келип баштады эле? _____ (КҮН, ЭГЕРДЕ АЙТЫЛСА)	КҮН МУРДА . . . . . 1 [ ][ ] ЖУМА МУРДА . . . . . 2 [ ][ ] АЙ МУРДА . . . . . 3 [ ][ ] ЖЫЛ МУРДА . . . . . 4 [ ][ ] МЕНОПАУЗА/ЖАТЫН АЛЫНЫП САЛЫНГАН . . . . . 994 АКЫРКЫ ТӨРӨТТӨН/АКЫРКЫ КОШ БОЙЛУУЛУКТАН МУРДА . . . . . 995 ЭТЕК КИРИМ ЭЧ КАЧАН КЕЛГЕН ЭМЕС 996	
239	Бир жолу этек кири келгенден тартып, экинчисине чейин аялдын кош бойлуу болуу ыктымалы жогорулайт, Сиз бул күндөр кайсы, билесизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 241
240	Бул кайсы мезгил: түз эле этек кири келээрден мурда, этек кири келип жатканда, түз эле этек кири аяктагандан кийин же эки этек кири келип жаткан мезгилдин ортосубу?	ТҮЗ ЭЛЕ ЭТЕК КИРИ КЕЛЭЭРДЕН МУРДА . . . . . 1 ЭТЕК КИРИ КЕЛИП ЖАТКАНДА . . 2 ТҮЗ ЭЛЕ ЭТЕК КИРИ АЯКТАГАНДАН КИЙИН . . . . . 3 ЭКИ ЭТЕК КИРИ КЕЛИП ЖАТКАН МЕЗГИЛДИН ОРТОСУНДА . . . . . 4 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 8	

241	212 ЖАНА 214 ТЕКШЕРИҢИЗ: 2007 ЯНВАРЫНАН ТАРТЫП, АНДАН КИЙИНКИ БИР ЖЕ АНДАН КӨП БОЙДОН АЛДЫРУУЛАР ↓		2007 ЯНВАРЫНАН ТАРТЫП, АНДАН КИЙИН БОЙДОН АЛДЫРУУЛАР ЖОК → 301		
NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ БОЙДОН АЛДЫРУУ	АНДАН МУРУНКУ БОЙДОН АЛДЫРУУ	АНДАН ДА МУРУНКУ БОЙДОН АЛДЫРУУ	АНДАН ДА МУРУНКУ БОЙДОН АЛДЫРУУ
242	212-СУРООДОН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН №	КОШ БОЙЛУУЛУК-ТУН №	КОШ БОЙЛУУЛУК-ТУН №	КОШ БОЙЛУУЛУК-ТУН №	КОШ БОЙЛУУЛУК-ТУН №
243	Бул бойдон алдыруу учурунда кош бойлуулуктүн мөөнөтү канча болчу?	ЖУМА	ЖУМА	ЖУМА	ЖУМА
244	Сиздин ушул (акыркы, андан мурунку, андан да мурунку бойдон алдыруга (мини-абортко) баруунун негизги себеби кандай?	ЭНЕНИН ДЕН СООЛУГУ . . . . . 01 ТУКУМ КУУЧУ ООРУЛАРДЫН ПАЙДА БОЛУУ КОРКУНУЧУ . . . 02 СОЦИАЛДЫК-ЭКОНОМИКАЛЫК . . 03 РЕСПОНДЕНТ (ДАГЫ) БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАГАН ЖОК . . . 04 КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН ОРТОСУНДАГЫ ТЫНЫГУУ . . . 05 ТҮГӨЙҮ БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАГАН ЖОК. . . . . 06 ЭРКЕК БОЛСУН ДЕГЕН . . . . . 07 КЫЗ БОЛСУН ДЕГЕН . . . . . 08 КҮЙӨӨСҮ ЖОК . . . . . 09 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	ЭНЕНИН ДЕН СООЛУГУ . . . . . 01 ТУКУМ КУУЧУ ООРУЛАРДЫН ПАЙДА БОЛУУ КОРКУНУЧУ . . . . 02 СОЦИАЛДЫК-ЭКОНОМИКАЛЫК . . 03 РЕСПОНДЕНТ (ДАГЫ) БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАГАН ЖОК . . . 04 КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН ОРТОСУНДАГЫ ТЫНЫГУУ . . . . 05 ТҮГӨЙҮ БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАГАН ЖОК. . . . . 06 ЭРКЕК БОЛСУН ДЕГЕН . . . . . 07 КЫЗ БОЛСУН ДЕГЕН . . . . . 08 КҮЙӨӨСҮ ЖОК . . . . . 09 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	ЭНЕНИН ДЕН СООЛУГУ . . . . . 01 ТУКУМ КУУЧУ ООРУЛАРДЫН ПАЙДА БОЛУУ КОРКУНУЧУ . . . 02 СОЦИАЛДЫК-ЭКОНОМИКАЛЫК . . 03 РЕСПОНДЕНТ (ДАГЫ) БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАГАН ЖОК . . . 04 КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН ОРТОСУНДАГЫ ТЫНЫГУУ . . . 05 ТҮГӨЙҮ БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАГАН ЖОК. . . . . 06 ЭРКЕК БОЛСУН ДЕГЕН . . . . . 07 КЫЗ БОЛСУН ДЕГЕН . . . . . 08 КҮЙӨӨСҮ ЖОК . . . . . 09 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	ЭНЕНИН ДЕН СООЛУГУ . . . . . 01 ТУКУМ КУУЧУ ООРУЛАРДЫН ПАЙДА БОЛУУ КОРКУНУЧУ . . . 02 СОЦИАЛДЫК-ЭКОНОМИКАЛЫК . . 03 РЕСПОНДЕНТ (ДАГЫ) БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАГАН ЖОК . . . 04 КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН ОРТОСУНДАГЫ ТЫНЫГУУ . . . . . 05 ТҮГӨЙҮ БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАГАН ЖОК. . . . . 06 ЭРКЕК БОЛСУН ДЕГЕН . . . . . 07 КЫЗ БОЛСУН ДЕГЕН . . . . . 08 КҮЙӨӨСҮ ЖОК . . . . . 09 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)
245	Сиздин ушул (акыркы, андан мурунку, андан да мурунку) бойдон алдыруунуз кайсы ыкма менен жүргүзүлдү?	D & C (КЫРУУ) . . . . . 01 ВАКУУМ АСПИРАЦИЯСЫ . . . 02 ОКСИТОЦИН . . . . . 03 КАТЕТЕР . . . . . 04 БАШКА ДАРЫЛАР . . . . 05 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 98	D & C (КЫРУУ) . . . . . 01 ВАКУУМ АСПИРАЦИЯСЫ . . . 02 ОКСИТОЦИН . . . . . 03 КАТЕТЕР . . . . . 04 БАШКА ДАРЫЛАР . . . . . 05 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 98	D & C (КЫРУУ) . . . . . 01 ВАКУУМ АСПИРАЦИЯСЫ . . . 02 ОКСИТОЦИН . . . . . 03 КАТЕТЕР . . . . . 04 БАШКА ДАРЫЛАР . . . . . 05 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 98	D & C (КЫРУУ) . . . . . 01 ВАКУУМ АСПИРАЦИЯСЫ . . . 02 ОКСИТОЦИН . . . . . 03 КАТЕТЕР . . . . . 04 БАШКА ДАРЫЛАР . . . . . 05 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 98
NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ БОЙДОН АЛДЫРУУ			
246	Дарыгерге берилген белектерди жана акчаны кошкондо, Сиз дарыгерге (операция жасаган адамга) бул бойдон алдыруу үчүн канча акча толодуңуз?	ЖАЛПЫ СУММАНЫ СОМ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ АКЫСЫЗ . . . . 999994 БИЛБЕЙМ 999998			
247	Бойдон алдырган жайда кимдир бироо бойдон алдыруудан кийин үй бүлөнү пландаштыруу ыкмаларын колдонуу жөнүндө Сиз менен сүйлөштү беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (249 ӨТҮҢҮЗ) ← ЭСИМДЕ ЖОК 8			
248	Сизге ошол учурда бойго болтурбоонун кайсы бир ыкмасы сунуш кылынды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2			
249		КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 242 КАЙТЫҢЫЗ; ДАГЫ БОЙДОН АЛДЫРУУЛАР БОЛБОСО, 301 ӨТҮҢҮЗ.	КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 242 КАЙТЫҢЫЗ; ДАГЫ БОЙДОН АЛДЫРУУЛАР БОЛБОСО, 301 ӨТҮҢҮЗ.	КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 242 КАЙТЫҢЫЗ; ДАГЫ БОЙДОН АЛДЫРУУЛАР БОЛБОСО, 301 ӨТҮҢҮЗ.	ЖАҢЫ СУРОО ТИЗМЕГИНИН АНДАН МУРУНКУ БОЙДОН АЛДЫРУУНУН КОЛОНКАСЫНДАГЫ 242 КАЙТЫҢЫЗ. ДАГЫ БОЙДОН АЛДЫРУУЛАР БОЛБОСО, 301 ӨТҮҢҮЗ.

3 СЕКЦИЯ. БОЙГО БОЛТУРБОО КАРАЖАТТАРЫ			
301	Эми мен үй бүлөнү пландаштыруу, тактап айтканда, кош бойлуулукту кийинкиге калтыруу же бойго болтурбоо максатында түгөйлөр тарабынан колдонулуучу ар түрдүү ыкмалар жөнүндө сүйлөшкүм келет. Сиз кайсы бир убакытта (ЫКМА) жөнүндө уктунуз беле?		
01	**Аялдардын уруксуздандыруусу.** ТАКТАҢЫЗ: Дагы бала төрөбөө максатында, аялдарга операция кылуу мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
02	**Эркектердин уруксуздандыруусу.** ТАКТАҢЫЗ: Дагы балалуу болбоо максатында, эркектерге операция кылуу мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
03	**Спираль.** ТАКТАҢЫЗ: Аялда дарыгер же мээрман айым тарабынан ичке киргизилген спираль же илмек болушу мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
04	**Инъекция.** ТАКТАҢЫЗ: Бир же андан көп айларга кош бойлуулукту болтурбоо үчүн медицина кызматкерлери аялдарга атайын ийне сайса болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
05	**Имплانттар.** ТАКТАҢЫЗ: Бир же андан көп жылга кош бойлуулукту болтурбоо үчүн врач же мээрман айым аялдын ийинине бир же бир нече кичинекей өзөк киргизсе болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
06	**Таблеткалар.** ТАКТАҢЫЗ: Сактануу үчүн аялдар күн сайын бойго болтурбоочу таблеткаларды ичсе болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
07	**Эркектердин презервативи.** ТАКТАҢЫЗ: Жыныстык катнаштан мурда эркектер өзүнүн жыныстык мүчөсүнө резина каптоону кийгизиши мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
08	**Аялдардын презервативи.** ТАКТАҢЫЗ: Жыныстык катнаштан мурда жатындын кынына каптоону киргизиши мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
09	**Лактациондук Аменоррея (LAM) ыкмасы.**	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
10	**Ритм ыкмасы (Календарлык метод).** ТАКТАҢЫЗ: Кош бойлуулукту болбурбоо үчүн аялдар айдын боюна бүтүп кала турган күндөрүндө жыныстык катнаштан тышкары болушат.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
11	**Сыртка түшүрүү.** ТАКТАҢЫЗ: Эркектер этияттык менен мамиле кылып, урукту сыртка түшүрсө болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
12	**Бойго болтурбоо үчүн шашылыш каражат.** ТАКТАҢЫЗ: Корголбогон жыныстык катнаштан үч күн өткөндөн кийин, бойго болтурбоо үчүн аялдар шашылыш чара катары атайын таблеткаларды ичсе болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
13	Бойго болтурбоо үчүн аялдар жана эркектер тарабынан колдонулуп жаткан башка ыкмалар туурасында Сиз уктунуз беле?	ООБА . . . . . 1 _____ (ТАКТАҢЫЗ) _____ (ТАКТАҢЫЗ) ЖОК 2	
302	226 ТЕКШЕРИҢИЗ: КОШ БОЙЛУУ ЭМЕС ЖЕ ТАК АЙТА АЛБАЙТ ☐ ↓ КОШ БОЙЛУУ ☐ → 311		
303	Бойго болтурбоо же кийинчерээк кош бойлуу болуу үчүн Сиз азыркы учурда бир нерсе кыласызбы же кайсы бир ыкманы колдоносузбу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 311

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
304	Сиз кайсы ыкманы колдоносуз? АЙТЫЛГАНДЫН БААРЫН БЕЛГИЛЕҢИЗ. ЭГЕРДЕ БИР ЫКМАДАН КӨП АЙТЫЛСА, АНДА БАШКАЛАРГА САЛЫШТЫРГАНДА ТИЗМЕДЕ ЖОГОРУРААК ЖАЙГАШКАН ЫКМАГА ӨТҮҮ БОЮНЧА НУСКАМАЛАРГА ЫЛАЙЫК ЖАЗЫҢЫЗ.	АЯЛДЫН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ . . . . . A ЭРКЕКТИН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ . . . B СПИРАЛЬ . . . . . C ИНЪЕКЦИЯ . . . . . D ИМПЛАНТ . . . . . E ТАБЛЕТКАЛАР F ПРЕЗЕРВАТИВДЕР . . . . . G АЯЛДАРДЫН ПРЕЗЕРВАТИВИ . . . H ДИАФРАГМА . . . . . I КӨБҮК/ИЛЭЭШКЕК СУЮКТУК . . . . . J ЛАКТАЦ. АМЕНОРРЕЯ ЫКМАСЫ . . . K РИТМ (КАЛЕНДАРЛЫК) ЫКМАСЫ . . . . L СЫРТКА ТҮШҮРҮҮ . . . . . M БАШКА ЗАМАНБАП ЫКМА . . . X БАШКА ЭЛДИК ЫКМА . . . Y	→ 307 → 308A → 308A
305	Сиз колдонуп жаткан бойго болтурбоо таблеткалары кантип аталат? ЭГЕРДЕ АТАЛЫШЫН БИЛБЕСЕ, КУТУЧАНЫ КАРООНУ ӨТҮНҮҢҮЗ	МИКРОЛЮТ . . . . . 01 МИКРОГИНОН . . . . . 02 ДИАНА 35 . . . . . 03 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 98	→ 308A
307	Уруксуздандыруу кайсы мекемеде өттү? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . 11 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 12 ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . . 13 ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . 14 ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . 15 РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ .. 16 НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . 17 ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . 18 ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ 19 АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . 20 ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ 21 ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . 22 СПИД БОРБОРУ . . . . . 23 ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . .24 БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ 25 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . 31 ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . 32 ДАРЫКАНА . . . . . 33 БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 98	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
308	Кайсы жылдын кайсы айында уруксуздандыруу жүргүзүлдү?		
308A	Кайсы жылдын кайсы айынан тартып Сиз үзгүлтүксүз (АЗЫР КОЛДОНУП ЖАТКАН ЫКМА) ыкманы колдонуп жүрөсүз? ТАКТАҢЫЗ: Кайсы убакыттан бери Сиз үзгүлтүксүз (АЗЫР КОЛДОНУП ЖАТКАН ЫКМА) ыкманы колдонуп жүрөсүз?	АЙ . . . . . . ЖЫЛ	
309	308/308A, 212 ЖАНА 214 ТЕКШЕРИҢИЗ: 308/308A САПТАРДАГЫ БОЙГО БОЛТУРБОО КАРАЖАТТАРЫН КОЛДОНУП БАШТАГАН ЖЫЛДАН ЖАНА АЙДАН КИЙИН ТӨРӨТ ЖЕ БОЙДОН АЛДЫРУУ БОЛДУ БЕЛЕ? 308/308A САПТАРГА КАЙТЫҢЫЗ, КОЛДОНУП ЖАТКАН ЫКМАНЫ ҮЗГҮЛТҮКСҮЗ ПАЙДАЛАНЫП БАШТАГАН АЙДЫ ЖАНА ЖЫЛДЫ ТАКТАҢЫЗ ЖАНА ЖАЗЫҢЫЗ (АКЫРКЫ ТӨРӨТТӨН ЖЕ БОЙДОН АЛДЫРУУДАН КИЙИН БОЛУШУ КЕРЕК).	ООБА ЖОК	
310	308/308A ТЕКШЕРИҢИЗ: 2007-ЖЫЛ ЖЕ АНДАН КИЙИН **C** ИНТЕРВЬЮ ЖҮРГҮЗҮЛҮП ЖАТКАН АЙДЫН ИЧИНДЕ КОЛДОНУП ЖАТКАН ЫКМАНЫН КОДУН ЖАНА КОЛДОНУП БАШТАГАН КҮНГӨ ЧЕЙИН ПАЙДАЛАНЫП ЖҮРГӨН ЫКМАНЫН КОДУН КАЛЕНДАРДЫН МУРУНКУ АР БИР АЙЫНА ЖАЗЫҢЫЗ. 2006-ЖЫЛ ЖЕ АНДАН МУРДА **C** ИНТЕРВЬЮ ЖҮРГҮЗҮЛҮП ЖАТКАН АЙДЫН ИЧИНДЕ КОЛДОНУП ЖАТКАН ЫКМАНЫН КОДУН ЖАНА 2007 ЯНВАРЫНЫН МУРУНКУ АР БИР АЙЫНА ЖАЗЫҢЫЗ. АНДАН КИЙИН → 322 ӨТҮҮ		
311	Акыркы бир нече жылдардын ичинде бойго болтурбоо үчүн Сиз жана Сиздин түгүйүнүз, балким, колдонуп жүргөн кайсы бир ыкма жөнүндө суроо бергим келет эле. КАЛЕНДАРДЫ ПАЙДАЛАНЫП, ЭҢ АКЫРКЫ КОЛДОНУУДАН БАШТАП, КОЛДОНУУНУН ЖЕ КОЛДОНБООНУН ЭҢ МУРУНКУ МЕЗГИЛИ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ, НЕГИЗГИ УЧУР КАТАРЫ 2007 ЯНВАРЫНАН БАШТАП, БАЛДАРДЫН АТЫ-ЖӨНҮ, ТУУЛГАН КҮНДӨРҮ ЖАНА КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН МӨӨНӨТТӨРҮ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ. **C** КОЛДОНУЛУП ЖАТКАН ЫКМАНЫ **1-КОЛОНКАГА** ЖАЗЫҢЫЗ ЖЕ ЭЧ КАНДАЙ ЫКМА КОЛДОНБОГОН АР БИР АЙ ҮЧҮН '0' ЖАЗЫҢЫЗ. ИЛЛЮСТРАЦИЯЛЫК СУРООЛОР: * Сиз акыркы жолу кайсы бир ыкманы колдондуңуз беле? Кайсы ыкма, тактаңыз? * Сиз бул ыкманы канчан колдонуп баштадыңыз? (АТЫ) төрөлгөндөн кийин канча убакыт өткөндө? * Бул ыкманы колдонуунун узактыгы канчага чейин созулду? КОЛДОНУУНУН АКЫРКЫ АЙЫНЫН ЖАНЫНА ЫКМАНЫ ТОКТОТУУ КОДУН **2 КОЛОНКАГА** КИРГИЗИҢИЗ. 2 КОЛОНКАДАГЫ КОДДОРДУН САНЫ 1 КОЛОНКАДАГЫ ТОКТОТКОН ЫКМАЛАРДЫН САНЫНА БАРАБАР БОЛУШУ КЕРЕК. БУЛ ЫКМАНЫ ТОКТОТУУНУН СЕБЕБИ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ. ЭГЕРДЕ КОШ БОЙЛУУ БОЛУП КАЛСА, СУРАҢЫЗ: ЫКМАНЫ КОЛДОНУП ЖАТКАНДЫГЫНА КАРАБАСТАН, КҮТҮЛБӨГӨН ЖЕРДЕН КОШ БОЙЛУУ БОЛУП КАЛДЫ БЕЛЕ ЖЕ КОШ БОЙЛУУ БОЛУУ ҮЧҮН ЫКМАНЫ АТАЙЫН КОЛДОНБОЙ КАЛДЫ БЕЛЕ? ИЛЛЮСТРАЦИЯЛЫК СУРООЛОР: * Сиз (ЫКМА) колдонууну эмне себептен токтоттуңуз? Сиз (ЫКМА) колдонуп жаткан мезгилде кош бойлуу болуп калдыңыз беле, же кош бойлуу болуу үчүн аларды атайын токтоттуңуз беле, же кандайдыр бир башка себеп бар беле? * ЭГЕРДЕ КОШ БОЙЛУУ БОЛУУ ҮЧҮН АТАЙЫН ТОКТОТСО, АНДА СУРОО БЕРИҢИЗ: Сиз (ЫКМА) колдонууну токтоткондон канча айдан кийин кош бойлуу болдуңуз? 1 КОЛОНКАДАГЫ МЫНДАЙ АЙЛАРДЫН АР БИРӨӨНӨ '0' ЖАЗЫҢЫЗ.		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
312	АР БИР АЙДА КАЙСЫ БОЛБОСУН ДА БОЙГО БОЛТУРБОО КАРАЖАТТАРЫНЫН КОЛДОНУЛУШУ ҮЧҮН КАЛЕНДАРДЫ ТЕКШЕРИҢИЗ. ЭЧ КАНДАЙ ЫКМА КОЛДОНУЛГАН ЖОК ☐ ↓ КАЙСЫ БОЛБОСУН ДА ЫКМА КОЛДОНУЛГАН ☐ → 314		→ 314
313	Сиз кайсы бир убакытта бойго бүтүрбөө үчүн же кош бойлуулукту кийинкиге калтыруу үчүн кайсы бир ыкманы колдондуңуз беле?	ООБА . . . . 1 ЖОК 2	→ 324
314	304 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЫКМАНЫН КОДУН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ: ЭГЕРДЕ 304-СУРООДО БИРДЕН АШЫК ЫКМА ТЕГЕРЕКТЕЛСЕ, АНДА ТИЗМЕДЕ БАШКАЛАРГА КАРАГАНДА ЖОГОРУ ТУРГАН ЫКМАНЫН КОДУН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ	ТЕГЕРЕКТЕЛГЕН КОД ЖОК . . . . 00 АЯЛДЫН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ . . . 01 ЭРКЕКТИН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ . . 02 СПИРАЛЬ . . . . 03 ИНЪЕКЦИЯ . . . . 04 ИМПЛАНТ . . . . 05 ТАБЛЕТКАЛАР . . . . 06 ПРЕЗЕРВАТИВДЕР . . . . 07 АЯЛДАРДЫН ПРЕЗЕРВАТИВИ . . . 08 ДИАФРАГМА . . . . 09 КӨБҮК/ИЛЭЭШКЕК СУЮКТУК 10 ЛАКТАЦ. АМЕНОРРЕЯ ЫКМАСЫ . . . 11 РИТМ (КАЛЕНДАРЛЫК) ЫКМАСЫ . . 12 СЫРТКА ТҮШҮРҮҮ . . . . . . 13 БАШКА ЗАМАНБАП ЫКМА . . . 95 БАШКА ЭЛДИК ЫКМА . . . 96	00 → 324 01 → 317А 02 → 326 11, 12 → 315А 13, 95, 96 → 326
315 315А	Сиз (АЗЫР КОЛДОНУП ЖАТКАН ЫКМАНЫ) биринчи жолу (308/308А СУРООЛОРДУН ЖООПТОРУНАН АЛЫНГАН КҮН) пайдаланып баштадыныз. Ошол учурда Сиз аны кайсы жерден сатып алдыңыз эле? Сиз ритм ыкмасы/ лактациондук аменоррея ыкмасын колдонууга кайсы жерден үйрөндүңүз эле? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. ____________________ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . 11 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . 12 ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . . 13 ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . 14 ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . 15 РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ 16 НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . 17 ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . 18 ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . 19 АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . 20 ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ 21 ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ 22 СПИД БОРБОРУ . . . . 23 ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . 24 БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР ________ 25 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . 31 ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . . 32 ДАРЫКАНА . . . . 33 БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР ________ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН/БАЗАР . . . . 41 ДОСТОР/ТУУГАНДАР . . . . 43 БАШКА ____________ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
316	304 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЫКМАНЫН КОДУН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ: ЭГЕРДЕ 304-СУРООДО БИРДЕН АШЫК ЫКМА ТЕГЕРЕКТЕЛСЕ, АНДА ТИЗМЕДЕ БАШКАЛАРГА КАРАГАНДА ЖОГОРУ ТУРГАН ЫКМАНЫН КОДУН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ	СПИРАЛЬ . . . . . 03 ИНЪЕКЦИЯ . . . . . 04 ИМПЛАНТ . . . . . 05 ТАБЛЕТКАЛАР . . . . . 06 ПРЕЗЕРВАТИВДЕР . . . . . 07 АЯЛДАРДЫН ПРЕЗЕРВАТИВИ . . . 08 ДИАФРАГМА . . . . . 09 КӨБҮК/ИЛЭЭШКЕК СУЮКТУК . . . . 10 ЛАКТАЦ. АМЕНОРРЕЯ ЫКМАСЫ . . . 11 РИТМ/КАЛЕНДАРЛЫК ЫКМАСЫ 12	→ 323 → 320 → 326 → 326
317 317A	Бул ыкма менен байланыштуу терс таасирлер же маселелер жөнүндө Сизге ошол кезде айтылды беле? Уруксуздандыруудан кийин, бул ыкма менен байланыштуу терс таасирлер же маселелер жөнүндө Сизге айтылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 319
318	Негизинен, медицина кызматкери же үй бүлөнү пландаштыруу боюнча адис кайсы бир учурда бул ыкма менен байланыштуу терс таасирлер же маселелер жөнүндө Сизге айткан беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 320
319	Эгерде Сизде бул ыкма менен байланыштуу терс таасирлер же маселелер пайда болсо, эмне кылуу керек экендиги жөнүндө айтылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
320	317 ТЕКШЕРИҢИЗ: "1" КОДУ ТЕГЕРЕКТЕЛГЕН → Сиз пайдалана алган үй бүлөнү пландаштыруунун башка ыкмалары жөнүндө Сизге ошол кезде айтылды беле? "1" КОДУ ТЕГЕРЕКТЕЛГЕН ЖОК → Сиз (307 ЖЕ 315 СУРООЛОРДУН ЖООПТОРУНДАГЫ ЫКМАНЫН БУЛАГЫНАН) (314 СУРООНУН ЖООБУНДАГЫ КОЛДОНУЛУП ЖАТКАН ЫКМАНЫ) сатып алганда, пайдалана алган үй бүлөнү пландаштыруунун башка ыкмалары жөнүндө Сизге айтылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 322
321	Негизинен, медицина кызматкери же үй бүлөнү пландаштыруу боюнча адис кайсы бир учурда Сиз пайдалана алган үй бүлөнү пландаштыруунун башка ыкмалары жөнүндө Сизге айтты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
322	304 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЫКМАНЫН КОДУН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ: ЭГЕРДЕ 304-СУРООДО БИРДЕН АШЫК ЫКМА ТЕГЕРЕКТЕЛСЕ, АНДА ТИЗМЕДЕ БАШКАЛАРГА КАРАГАНДА ЖОГОРУ ТУРГАН ЫКМАНЫН КОДУН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ	АЯЛДЫН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ 01 ЭРКЕКТИН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ 02 СПИРАЛЬ . . . . . 03 ИНЪЕКЦИЯ . . . . . 04 ИМПЛАНТ . . . . . 05 ТАБЛЕТКАЛАР . . . . . 06 ПРЕЗЕРВАТИВДЕР . . . . . 07 АЯЛДАРДЫН ПРЕЗЕРВАТИВИ . . . 08 ДИАФРАГМА . . . . . 09 КӨБҮК/ИЛЭЭШКЕК СУЮКТУК 10 ЛАКТАЦ. АМЕНОРРЕЯ ЫКМАСЫ . . . 11 РИТМ ЫКМАСЫ . . . . . 12 СЫРТКА ТҮШҮРҮҮ . . . . . 13 БАШКА ЗАМАНБАП ЫКМА . . . 95 БАШКА ЭЛДИК ЫКМА . . . 96	→ 326 → 326

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
323	Сиз (АЗЫР КОЛДОНУЛУП ЖАТКАН ЫКМАНЫ) акыркы жолу кайсы жерден сатып алдыңыз? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . 11 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 12 ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . 13 ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . 14 ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . 15 РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ .. 16 НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . 17 ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . 18 ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . 19 АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . 20 ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ 21 ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . 22 СПИД БОРБОРУ . . . . . 23 ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ 24 БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ 25 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . 31 ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . 32 ДАРЫКАНА . . . . . 33 БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН/БАЗАР . . . . . 41 ДОСТОР/ТУУГАНДАР . . . . . 43 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	→ 326
324	Сиз билесизби, үй бүлөнү пландаштыруу боюнча ыкманы кайсы жерден сатып алса болот?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 326
325	Кайсы жерден? Кайсы бир башка жер барбы? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . . C ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ E РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ .. F НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . G ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . H ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . I АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . J ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ . . K ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . L СПИД БОРБОРУ . . . . . M ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . N БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ O (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . P ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . Q ДАРЫКАНА . . . . . R БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ S (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН/БАЗАР . . . . . T ДОСТОР/ТУУГАНДАР . . . . . U БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
326	Акыркы 12 айдын ичинде Сизге медицина кызматкери келип, Сиз менен үй бүлөнү пландаштыруу жөнүндө сүйлөштү беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
327	Акыркы 12 айдын ичинде өзүңүздү (же балдарыңызды) кароо үчүн Сиз медицина мекемесине бардыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 401
328	Медицина мекемесиндеги кайсы болбосун да кызматкери Сиз менен үй бүлөнү пландаштыруу жөнүндө сүйлөштү беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	

W-18

4 СЕКЦИЯ. КОШ БОЙЛУУЛУК ЖАНА ТӨРӨТТӨН КИЙИНКИ МЕЗГИЛ

401	224 ТЕКШЕРИҢИЗ: 2007-Ж. ЖЕ АНДАН КИЙИН БИР ЖЕ АНДАН КӨП ТӨРӨТ ☐ ↓ 2007-Ж. ЖЕ АНДАН КИЙИН ТӨРӨТ ЖОК ☐ → 556			
402	214 ТЕКШЕРИҢИЗ: ТАБЛИЦАГА КОШ БОЙЛУУЛУКТУН НОМЕРИН, 2007-Ж. ЖЕ АНДАН КИЙИНКИ АР БИР ТӨРӨТ ҮЧҮН АТЫН ЖАНА ТИРҮҮ КАЛУУ СТАТУСУН КИРГИЗИҢИЗ. АКЫРКЫ ТӨРӨТТӨН БАШТАП, УШУЛ БАРДЫК ТӨРӨТТӨР ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ (ЭГЕРДЕ 3 ТӨРӨТТӨН КӨП БОЛСО, КОШУМЧА АНТКЕТАНЫН АКЫРКЫ 2 КОЛОНКАСЫН КОЛДОНУҢУЗ). Эми мен, акыркы беш жылдын ичинде Сиз төрөгөн балдарыңыз жөнүндө бир нече суроо бергим келет (Биз алардын ар бирөөсү жөнүндө өзүнчө сөз кылабыз.)			
403	КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН ТАБЛИЦАСЫНДАГЫ 212 СУРООДОН АЛЫНГАН САПТЫН НОМЕРИ	АКЫРКЫ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН АЛЫНГАН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН № ☐☐	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН АЛЫНГАН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН № ☐☐	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН АЛЫНГАН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН № ☐☐
404	216 ЖАНА 218 СУРООЛОРДУН ЖООПТОРУНАН	АТЫ _____ ТИРҮҮ ☐ ↓ ӨЛДҮ ☐ ↓	АТЫ _____ ТИРҮҮ ☐ ↓ ӨЛДҮ ☐ ↓	АТЫ _____ ТИРҮҮ ☐ ↓ ӨЛДҮ ☐ ↓
405	Сиз (АТЫ) менен кош бойлуу болуп калганыңызда, Сиз ошол учурда балалуу болгуңуз келди беле?	ООБА . . . . . 1 (408 ӨТҮҢҮЗ) ← ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 (430 ӨТҮҢҮЗ) ← ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 (430 ӨТҮҢҮЗ) ← ЖОК 2
406	Сиз кийинчерээк балалуу болом деп ойлодуңузбу же таптакыр (башка) балалуу болууну каалаган жоксузбу?	КИЙИНЧЕРЭЭК . . . . . 1 КААЛАГАН ЖОКМУН . . 2 (408 ӨТҮҢҮЗ) ←	КИЙИНЧЕРЭЭК . . . . . 1 КААЛАГАН ЖОКМУН . 2 (430 ӨТҮҢҮЗ) ←	КИЙИНЧЕРЭЭК . . . . . 1 КААЛАГАН ЖОКМУН . 2 (430 ӨТҮҢҮЗ) ←
407	Канча убакыттан кийин балалуу болом деп ойлодуңуз эле?	АЙ . . . . . 1 ☐☐ ЖЫЛ . . . . 2 ☐☐ БИЛБЕЙМ . . . 998	АЙ . . . . . 1 ☐☐ ЖЫЛ . . . . 2 ☐☐ БИЛБЕЙМ . . . 998	АЙ . . . . . 1 ☐☐ ЖЫЛ . . . . 2 ☐☐ БИЛБЕЙМ . . . 998
408	Кош бойлуу мезгилдин ичинде Сиз төрөткө чейинки кароодон өтүү үчүн кимдир бирөөгө кайрылдыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (414А ӨТҮҢҮЗ) ←		
409	Сиз кимге кайрылдыңыз эле? Дагы кимге кайрылдыңыз эле? АР БИР АДАМДЫ АНЫКТООГО АРАКЕТ КЫЛЫҢЫЗ ЖАНА АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	МЕД. КЫЗМАТКЕРЛЕРИ ДАРЫГЕР . . . . . A МЭЭРМАН АЙЫМ/ АКУШЕРКА . . . . . B ФЕЛЬДШЕР . . . . . C БАШКА АДАМ ЭЛДИК БАКШЫ . . . . . D САНИТ-АГАРТУУЧУ КЫЗМАТКЕР . . . . . E БАШКА_____ X (ТАКТАҢЫЗ)		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
410	Ушул боюнузда болгондо, Сиз төрөткө чейинки кароодон кайсы жерден өттүңүз эле? Дагы кайсы жерден? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН АР БИР ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	ҮЙДӨ СИЗДИН ҮЙҮҢҮЗ . . A БАШКА ҮЙ . . . . . B МАМ.СЕКТОР ООРУКАНА . . . . . C ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . D ҮДТ . . . . . E ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . F ФАП . . . . . G БАШКА МАМ. СЕКТОР . . . . . H _____ (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД.СЕКТОР МЕНЧИК ООРУ-НА/ КЛИНИКА . . . . . J БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР . . . . K _____ (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА_____ X (ТАКТАҢЫЗ)		
411	Ушул кош бойлуулук мезгилинде төрөткө чейинки кароодон биринчи жолу өткөндө, Сиз канча айлык боюнузда болгонсуз эле?	АЙ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98		
412	Ушул кош бойлуулук мезгилинин ичинде Сиз канча жолу төрөткө чейинки кароодон өттүңүз эле?	КАНЧА ЖОЛУ [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98		
413	Ушул кош бойлуулук мезгилинде төрөткө чейинки кароонун чегинде төмөнкү анализдер Сизден кур дегенде бир жолу алынды беле: Кан басымыңыз өлчөндүбү? Сийдиктин анализи? Кандын анализи?	ООБА ЖОК БАСЫМЫ . . 1 2 СИЙДИК . . 1 2 КАН . . . 1 2		
414	Төрөткө чейинки кароо мезгилинин кайсы бир күнү кош бойлуулук учурунда көйгөйлүү маселелердин пайда болуу ыктымалы жөнүндө Сиз менен сөз кылынды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8		
414A	Ушул кош бойлуулуктун мезгилинде Сизди медицина мекемесине жаткызышты беле, күндүзгү стационарды кошкондо?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (414D ӨТҮҢҮЗ) ←┘		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
414B	Ушул кош бойлуулуктун мезгилинде Сизди канча жолу медицина мекемесине жаткызышкан, күндүзгү стационарды кошкондо?	ЖОЛУ [ ][ ][ ] БИЛБЕЙМ 998		
414C	Кичи пейилдикке, ооруканага жаткызуунун бардык себептерин атаңыз. Дагы кайсы себеп? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	КАН БАСЫМЫНЫН ЖОГОРУЛАШЫ . . . . . A КӨЗДҮ БУЛУТ КАПТОО .. B ТАРАМЫШ ТАРТЫШУУ .. C КАН АГУУ . . . . . D ТҮШҮҮ КОРКУНУЧУ . . E МЕЗГИЛДЕН МУРДА ТӨРӨӨ КОРКУНУЧУ . . . . . F ТӨРӨТ МӨӨНӨТҮНӨН АШЫП КЕТТИ . . . . . G ТҮЙҮЛДҮК/ПЛАЦЕНТА МЕНЕН МАСЕЛЕ . . . . . H ДИАБЕТ . . . . . I АНЕМИЯ . . . . . J ВЕНЕРОЛОГ. ООРУСУ . . K БАШКА ИНФЕКЦИЯ . . L ДИАГНОЗ КОЮУ/ ТЕСТИРЛӨӨ . . . . . M КЫРСЫК/ЖАРАКАТ АЛУУ . . . . . N БАШКА . . . . . X _____ (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z		
414D	Ушул кош бойлуулук мезгилинин ичинде Сизде анемия (кан аздык оорусу) бар экендиги айтылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2		
421	Ушул кош бойлуулук мезгилинин ичинде темир камтуучу таблеткаларды же сиропту Сиз сатып алдыңыз беле же Сизге берилди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (422A ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8		
422	Ушул кош бойлуулуктун бүт мезгилинин ичинде Сиз канча күн таблеткаларды же сиропту ичтиңиз эле? ТАК ЖООП БЕРЕ АЛБАСА, КҮНДӨРДҮН БОЛЖОЛДУУ САНЫН ТАКТАҢЫЗ.	КҮН [ ][ ][ ] БИЛБЕЙМ . . . 998		
422A	Ушул кош бойлуулук мезгилинин ичинде фолий кислотасын камтыган таблеткаларды Сиз сатып алдыңыз беле же Сизге берилди беле? "ООБА" БОЛСО, ТЕМИР МЕНЕН ЖЕ ТЕМИРСИЗ ФОЛИЙ КИСЛОТАСЫНЫН ТАБЛЕТКАЛАРЫН ИЧТИ БЕЛЕ, ТАКТАҢЫЗ.	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (423 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8		
422B	Ушул кош бойлуулуктун бүт мезгилинин ичинде фолий кислотасы гана бар таблеткаларды Сиз канча күн ичтиңиз эле? ТАК ЖООП БЕРЕ АЛБАСА, КҮНДӨРДҮН БОЛЖОЛДУУ САНЫН ТАКТАҢЫЗ.	КҮН [ ][ ][ ] БИЛБЕЙМ . . . 998		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
423	Ушул кош бойлуулук мезгилинин ичинде ичеги мителерге каршы кайсы бир дарыларды ичтиңиз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8		
430	Төрөлгөндө, (АТЫ) абдан чоң, ортодон чоңураак, орто, ортодон кичирээк же абдан кичинекей болду беле?	АБДАН ЧОҢ . . . . . 1 ОРТОДОН ЧОҢУРААК . . . . . 2 ОРТО . . . . . 3 ОРТОДОН КИЧИРЭЭК . . . . . 4 АБДАН КИЧИНЕКЕЙ 5 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН ЧОҢ . . . . . 1 ОРТОДОН ЧОҢУРААК . . . . . 2 ОРТО . . . . . 3 ОРТОДОН КИЧИРЭЭК . . . . . 4 АБДАН КИЧИНЕКЕЙ 5 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН ЧОҢ . . . . . 1 ОРТОДОН ЧОҢУРААК . . . . . 2 ОРТО . . . . . 3 ОРТОДОН КИЧИРЭЭК . . . . . 4 АБДАН КИЧИНЕКЕЙ 5 БИЛБЕЙМ 8
431	Төрөлгөндө, (АТЫ) салмагы ченелди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (433 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (433 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (433 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8
432	(АТЫ) салмагы канча болчу? ЭГЕРДЕ МЕДИЦИНАЛЫК КАРТОЧКАНЫ КӨРӨ АЛСАҢЫЗ, ОШОЛ ЖЕРДЕ ЖАЗЫЛГАН САЛМАГЫН КИЛОГРАММ МЕНЕН КӨЧҮРҮП ЖАЗЫҢЫЗ.	КАРТОЧКАДАГЫ КГ 1 [ ] . [ ][ ][ ] ЭСИҢИЗДЕГИ КГ 2 [ ] . [ ][ ][ ] БИЛБЕЙМ 99998	КАРТОЧКАДАГЫ КГ 1 [ ] . [ ][ ][ ] ЭСИҢИЗДЕГИ КГ 2 [ ] . [ ][ ][ ] БИЛБЕЙМ 99998	КАРТОЧКАДАГЫ КГ 1 [ ] . [ ][ ][ ] ЭСИҢИЗДЕГИ КГ 2 [ ] . [ ][ ][ ] БИЛБЕЙМ 99998

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
433	(АТЫ) ким төрөттүрдү эле? Дагы ким? АР БИР АДАМДЫ АНЫКТООГО АРАКЕТ КЫЛЫҢЫЗ ЖАНА АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ РЕСПОНДЕНТ "ЭЧ КИМ ЖАРДАМ БЕРГЕН ЖОК" ДЕСЕ, АНДА БОЙГО ЖЕТКЕН АДАМ-ДАРДЫН АРАСЫНАН КИМДИР БИРӨӨСҮ ТӨРӨТ УЧУРУНДА БОЛДУ БЕЛЕ, ТАКТАҢЫЗ.	МЕД. ПЕРСОНАЛ ДАРЫГЕР . . . . . A МЭЭРМАН АЙЫМ/ АКУШЕРКА . . . . . B ФЕЛЬДШЕР . . . . . C БАШКА АДАМ ЭЛДИК БАКШЫ . . . . . D ТУУГАН/ДОС . . . . . E БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) ЭЧ КИМ . . . . . Y	МЕД. ПЕРСОНАЛ ДАРЫГЕР . . . . . A МЭЭРМАН АЙЫМ/ АКУШЕРКА . . . . B ФЕЛЬДШЕР . . . . C БАШКА АДАМ ЭЛДИК БАКШЫ . . . . . D ТУУГАН/ДОС . . . . . E БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) ЭЧ КИМ . . . . . Y	МЕД. ПЕРСОНАЛ ДАРЫГЕР . . . . . A МЭЭРМАН АЙЫМ/ АКУШЕРКА . . . . B ФЕЛЬДШЕР . . . . C БАШКА АДАМ ЭЛДИК БАКШЫ . . . D ТУУГАН/ДОС . . . . . E БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) ЭЧ КИМ . . . . . Y
434	Сиз (АТЫ) кайсы жерден төрөдүңүз? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН АР БИР ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	ҮЙДӨ СИЗДИН ҮЙҮҢҮЗ 11 (438 ӨТҮҢҮЗ) ← БАШКА ҮЙ . . . . . 12 МАМ. СЕКТОР МАМ.ООРУКАНА . . . 21 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 22 ФАП . . . . . 23 БАШКА МАМ. СЕКТОР _____ 26 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД.СЕКТОР МЕНЧИК ООРУ-НА/ КЛИНИКА . . . . 31 БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР _____ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА_____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) (438 ӨТҮҢҮЗ) ←	ҮЙДӨ СИЗДИН ҮЙҮҢҮЗ 11 (448 ӨТҮҢҮЗ) ← БАШКА ҮЙ . . . 12 МАМ. СЕКТОР МАМ.ООРУКАНА . . . 21 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 22 ФАП . . . . . 23 БАШКА МАМ. СЕКТОР _____ 26 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД.СЕКТОР МЕНЧИК ООРУ-НА/ КЛИНИКА . . . . 31 БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР _____ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА_____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) (448 ӨТҮҢҮЗ) ←	ҮЙДӨ СИЗДИН ҮЙҮҢҮЗ 11 (448 ӨТҮҢҮЗ) ← БАШКА ҮЙ . . . . 12 МАМ. СЕКТОР МАМ.ООРУКАНА . . . 21 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 22 ФАП . . . . . 23 БАШКА МАМ. СЕКТОР _____ 26 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД.СЕКТОР МЕНЧИК ООРУ-НА/ КЛИНИКА . . . . 31 БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР _____ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА_____ 96 (ТАКТАҢЫЗ) (448 ӨТҮҢҮЗ) ←
434A	Сиз (АТЫ) төрөгөндөн кийин, ал жерде канча убакытка чейин калдыңыз эле? БИР КҮНДӨН АЗ БОЛСО, СААТ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ. БИР ЖУМАДАН АЗ БОЛСО, КҮН МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ.	СААТ 1 [ ][ ] КҮН 2 [ ][ ] ЖУМА 3 [ ][ ] БИЛБЕЙМ 998		
435	(АТЫ) кесарево сечение менен төрөдүңүз беле, т.а. ичиңизди кесип, баланы алып чыгыштыбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2
436	Төрөгөндөн кийинки Сиздин ден соолугунузду текшергендиги жөнүндө соз кылгым келет эле, мисалы, Сиздин ден соолугуңуз туурасында суроолор берилди беле, же Сизди бирөөлөр карады беле? Сиз медицина мекемесинде жатканыңызда Сиздин ден соолугунузду кимдир бирөө карады беле?	ООБА . . . . . 1 (439 ӨТҮҢҮЗ) ← ЖОК 2		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
437	Сиз медицина мекемесинен чыккандан кийин Сиздин ден соолугунузду кимдир бирөө текшерди беле?	ООБА . . . . . 1 (439 ӨТҮҢҮЗ) ←┘ ЖОК . . . . . 2 (442 ӨТҮҢҮЗ) ←┘		
438	Төрөгөндөн кийинки Сиздин ден соолугунузду текшергендиги жөнүндө сөз кылгым келет эле, мисалы, Сиздин ден соолугунуз туурасында суроолор берилди беле, же Сизди бирөөлөр карады беле. Сиз (АТЫ) төрөгөндөн кийин Сиздин ден соолугунузду кимдир бирөө текшерди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (442 ӨТҮҢҮЗ) ←┘		
439	Ошол убакытта Сиздин ден соолугунузду ким текшерген? КЕСИБИ ЭҢ ЖОГОРУ БОЛГОН АДАМДЫ АНЫКТАҢЫЗ.	МЕД. ПЕРСОНАЛ ДАРЫГЕР . . . . . 11 МЭЭРМАН АЙЫМ/ АКУШЕРКА . . . . . 12 ФЕЛЬДШЕР . . . . . 13 БАШКА АДАМ ЭЛДИК БАКШЫ . . . . . 21 САНИТ-АГАРТУУЧУ КЫЗМАТКЕР . . . . 22 БАШКА_____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)		
440	Төрөгөндөн кийинки биринчи кароо канчалык тез өткөрүлдү? БИР КҮНДӨН АЗ БОЛСО, СААТ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ. БИР ЖУМАДАН АЗ БОЛСО, КҮН МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ.	СААТ 1 [ ][ ] КҮН 2 [ ][ ] ЖУМА 3 [ ][ ] БИЛБЕЙМ . . . 998		
442	Сиз (АТЫ) төрөгөндөн кийин эки ай өткөндө медицина персоналынын кимдир бирөөсү же элдик акушерка баланын ден соолугун текшерди беле?	ООБА 1 ЖОК 2 (446 ӨТҮҢҮЗ) ←┘ БИЛБЕЙМ 8		
443	Сиз (АТЫ) төрөгөндөн кийин канча саат, күн, жума өткөндө, биринчи кароо болду? БИР КҮНДӨН АЗ БОЛСО, СААТ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ. БИР ЖУМАДАН АЗ БОЛСО, КҮН МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ.	ТӨР. КИЙИН СААТ . . . 1 [ ][ ] ТӨР. КИЙИН КҮН . . . 2 [ ][ ] ТӨР. КИЙИН ЖУМА . . . 3 [ ][ ] БИЛБЕЙМ . . . 998		
444	Ошол учурда (АТЫ) ден соолугун ким текшерди эле? КЕСИБИ ЭҢ ЖОГОРУ БОЛГОН АДАМДЫ АНЫКТАҢЫЗ.	МЕД. ПЕРСОНАЛ ДАРЫГЕР . . . . . 11 МЭЭРМАН АЙЫМ/ АКУШЕРКА . . . . . 12 ФЕЛЬДШЕР . . . . . 13 БАШКА АДАМ ЭЛДИК БАКШЫ . . . . . 21 САНИТ-АГАРТУУЧУ КЫЗМАТКЕР . . . . 22 БАШКА_____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
445	(АТЫ) биринчи кароосу кайсы жерден өттү? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН АР БИР ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	ҮЙДӨ СИЗДИН ҮЙҮҢҮЗ .. 11 БАШКА ҮЙ . . . . 12 МАМ.СЕКТОР МАМ.ООРУКАНА . . . 21 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 22 ҮДТ . . . . . 23 ФАП . . . . . 24 ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . 25 ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖ-РЫЙБА БОРБОРУ . . . 26 БАШКА МАМ. СЕКТОР . . . . . 27 _____ (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД.СЕКТОР МЕНЧИК ООРУ-НА/ КЛИНИКА . . . . . 31 БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР . . . . 36 _____ (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)		
446	(АТЫ) төрөгөндөн кийин эки ай өткөндө Сизге А витаминдин дозасы берилди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8		
447	Сиздин этек кириңиз (АТЫ) төрөгөндөн кийин келип баштады беле?	ООБА . . . . . 1 (449 ӨТҮҢҮЗ) ЖОК . . . . . 2 (450 ӨТҮҢҮЗ)		
448	Сиздин этек кириңиз (АТЫ) төрөлгөндөн кийин жана кийинки кош бойлуулугунуздун ортосунда келе баштады беле?		ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (452 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (452 ӨТҮҢҮЗ)
449	Сиздин этек кириңиз (АТЫ) төрөгөндөн кийин канча ай келген жок?	АЙ . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	АЙ . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	АЙ . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98
450	226 ТЕКШЕРИҢИЗ: РЕСПОНДЕНТ КОШ БОЙЛУУБУ?	КОШ БОЙ-ЛУУ ЭМЕС КОШ БОЙ-ЛУУ ЖЕ ТАК БИЛБЕЙТ (452 ӨТҮҢҮЗ)		
451	Сизде жыныстык катнаш (АТЫ) төрөгөндөн кийин болду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (453 ӨТҮҢҮЗ)		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
452	Сизде жыныстык катнаш (АТЫ) төрөгөндөн кийин канча ай болгон жок?	АЙ . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	АЙ . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	АЙ . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98
453	Негизинен, Сиз (АТЫ) эмчек эмиздиниз беле?	ООБА . . . . . 1 (455 ӨТҮҢҮЗ) ← ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2
454	404 ТЕКШЕРИҢИЗ: БАЛА ТИРҮҮБҮ?	ТИРҮҮ [ ] → (460 ӨТҮҢҮЗ) ӨЛДҮ [ ] → (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 405 КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 501 ӨТҮҢҮЗ)		
455	Сиз (АТЫ) төрөгөндөн кийин кайсы убакыт өткөндө ага эмчекти биринчи жолу бердиниз эле? ЭГЕРДЕ 1 СААТТАН АЗ БОЛСО, АНДА "00" СААТ ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ 24 СААТТАН АЗ БОЛСО, СААТТАРДЫ ЖАЗЫҢЫЗ. БАШКА УЧУРЛАРДА КҮНДӨРДҮ ЖАЗЫҢЫЗ.	ОШОЛ ЗАМАТ . . . . 000 СААТ 1 [ ][ ] КҮН 2 [ ][ ]		
456	Төрөлгөндөн кийин үч күн өткөндө эмчектин сүтүнөн башка кайсы бир суюктук (АТЫ) берилди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (458 ӨТҮҢҮЗ) ←		
457	(АТЫ) кайсы суюктук берилген эле? Дагы эмне? АЙТЫЛГАН СУЮКТУКТАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	СҮТ (ЭМЧЕК СҮТҮНӨН БАШКА) . . A ТАЗА СУУ . . . . . B КАНТ ЖЕ ГЛЮКОЗА КОШУЛГАН СУУ . . . . C УКРОП СУУСУ . . . . . D КАНТ МЕНЕН ТУЗ КОШУЛГАН СУУ . . . . E МӨМӨ ШИРЕСИ . . . F БАЛД. АРАЛАШМАСЫ . . . G ЧАЙ/ЧӨП ТУНДУРМАСЫ H КОФЕ . . . . . I БАЛ . . . . . J БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)		
458	404 ТЕКШЕРИҢИЗ: БАЛА ТИРҮҮБҮ?	ТИРҮҮ [ ] ↓ ӨЛДҮ [ ] → (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 405 КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 501 ӨТҮҢҮЗ)	ТИРҮҮ [ ] ↓ ӨЛДҮ [ ] → (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 405 КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 501 ӨТҮҢҮЗ)	ТИРҮҮ [ ] ↓ ӨЛДҮ [ ] → (ЖАҢЫ АНКЕТАНЫН "АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ" КОЛОНКАСЫНДАГЫ 405 КАЙТЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 501 ӨТҮҢҮЗ).

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
459	Сиз азыркы учурда деле (АТЫ) эмчек бересизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2		
460	Кечээ же түнүчүндө (АТЫ) упчусу бар бөтөлкө менен бир нерсе ичти беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
461		(КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 405 КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 501 ӨТҮҢҮЗ)	(КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 405 КАЙТЫҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 501 ӨТҮҢҮЗ)	(ЖАҢЫ АНКЕТАНЫН "АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ" КОЛОНКАСЫНДАГЫ 405 КАЙТЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 501 ӨТҮҢҮЗ).

5 СЕКЦИЯ. БАЛДАРДЫ ЭМДӨӨ, АЛАРДЫН ДЕН СООЛУГУ ЖАНА ТАМАКТАНУУСУ

501	ТӨРӨТТӨРДҮН БАЯНЫНАН АЛЫНГАН ТӨРӨТТҮН НОМЕРИН, 2007-Ж. ЖЕ АНДАН КИЙИНКИ ТӨРӨЛГӨН АР БИР БАЛАНЫН АТЫН ЖАНА ТИРҮҮ КАЛУУ СТАТУСУ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТТАРДЫ ТАБЛИЦАГА ЖАЗЫҢЫЗ. АКЫРКЫ ТӨРӨТТӨН БАШТАП, АР БИР БАЛА ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ (ТӨРӨТ 3төн КӨП БОЛСО, КОШУМЧА АНТКЕТАЛАРДЫН АКЫРКЫ 2 ТИЛКЕЛЕРИН ПАЙДАЛАНЫҢЫЗ).			
502	КОШ БОЙЛУУЛУКТАРДЫН ТАБЛИЦАСЫНДАГЫ 212 СУРООДОН АЛЫНГАН САПТЫН НОМЕРИ	АКЫРКЫ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН АЛЫНГАН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН №	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН АЛЫНГАН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН №	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН АЛЫНГАН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН № . . . .
503	212 ЖАНА 218 СУРООЛОРДУН ЖООПТОРУНАН	АТЫ _____ ТИРҮҮ ☐ ↓ ӨЛДҮ ☐ ↓ (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 503 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ)	АТЫ _____ ТИРҮҮ ☐ ↓ ӨЛДҮ ☐ ↓ (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 503 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ)	АТЫ _____ ТИРҮҮ ☐ ↓ ӨЛДҮ ☐ ↓ (ЖАҢЫ АНКЕТАНЫН "АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ" КОЛОНКАСЫНДАГЫ 503 ӨТҮҢҮЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ).
504	Сизде (АТЫ) баардык эмдөөлөрү жазылган карточка барбы? ЭГЕРДЕ БОЛСО: Кичи пейилдикке, көрсөм болобу?	ООБА, КӨРДҮМ . . . . . 1 (506 ӨТҮҢҮЗ) ← ООБА, КӨРГӨН ЖОКМУН . 2 (509 ӨТҮҢҮЗ) ← КАРТА ЖОК 3	ООБА, КӨРДҮМ . . . . . 1 (506 ӨТҮҢҮЗ) ← ООБА, КӨРГӨН ЖОКМУН . 2 (509 ӨТҮҢҮЗ) ← КАРТА ЖОК 3	ООБА, КӨРДҮМ . . . . . 1 (506 ӨТҮҢҮЗ) ← ООБА, КӨРГӨН ЖОКМУН . 2 (509 ӨТҮҢҮЗ) ← КАРТА ЖОК 3
505	Жалпысынан кайсы-бир убакытта Сизде (АТЫ) үчүн эмдөө карточкасы болду беле? (2)	ООБА . . . . . 1 (509 ӨТҮҢҮЗ) ← ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 (509 ӨТҮҢҮЗ) ← ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 (509 ӨТҮҢҮЗ) ← ЖОК 2

506 (1) КАРТОЧКАДАГЫ КҮНДӨРДҮ КӨЧҮРҮП ЖАЗЫҢЫЗ.
(2) ЭГЕРДЕ КАРТОЧКА БОЮНЧА ЭМДЕЛГЕНИ КӨРҮНҮ ТУРСА, БИРОК КҮНҮ ЖАЗЫЛБАСА, АНДА "КҮН" КОЛОНКАСЫНА '44' ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.

	АКЫРКЫ ТӨРӨТ КҮН	АЙ	ЖЫЛ	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ КҮН	АЙ	ЖЫЛ	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ КҮН	АЙ	ЖЫЛ
БЦЖ				БЦЖ			БЦЖ		
ТӨРӨЛГӨНДӨГҮ ПОЛИО 1				П1			П1		
ПОЛИО 2				П2			П2		
ПОЛИО 3				П3			П3		
ПОЛИО 4				Р4			Р4		
АКДС1				АКДС 1			АКДС 1		
АКДС2				АКДС 2			АКДС 2		
АКДС3				АКДС 3			АКДС 3		
АКДС4				АКДС 4			АКДС 4		
ГЕПАТИТ-1 (ТӨРӨЛГӨНДӨН КИЙИН БИР НЕЧЕ УБАКЫТ ӨТКӨНДӨ)				ГЕП 1			ГЕП 1		
ГЕПАТИТ-2				ГЕП2			ГЕП2		
ГЕПАТИТ-3				ГЕП3			ГЕП3		
ПЕНТАВАКЦИНА 1				ПЕНТА 1			ПЕНТА 1		
ПЕНТАВАКЦИНА 2				ПЕНТА 2			ПЕНТА 2		
ПЕНТАВАКЦИНА 3				ПЕНТА 3			ПЕНТА 3		
КЫЗАМЫК/ КПК (КЫЗАКМЫК-САКОО-КРАСНУХА)				КЫЗАМЫК			КЫЗАМЫК		
А ВИТАМИНИ (АКЫРКЫ БЕРҮҮ)				А ВИТАМИНИ			А ВИТАМИНИ		

507	506 ТЕКШЕРИҢИЗ:	БЦЖдан ТАРТЫП КЫЗАМЫККА ЧЕЙИН БААРЫ ЖАЗЫЛДЫ ☐ ↓ БАШКА ☐ ↓ (511 ӨТҮҢҮЗ)	БЦЖдан ТАРТЫП КЫЗАМЫККА ЧЕЙИН БААРЫ ЖАЗЫЛДЫ ☐ ↓ БАШКА ☐ ↓ (511 ӨТҮҢҮЗ)	БЦЖдан ТАРТЫП КЫЗАМЫККА ЧЕЙИН БААРЫ ЖАЗЫЛДЫ ☐ ↓ БАШКА ☐ ↓ (511 ӨТҮҢҮЗ)

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
508	Бул карточкага кирбей калган кайсы бир эмдөөлөр (АТЫ) кылынды беле, буга улуттук эмдөө күнүнүн кампаниясы учурундагы эмдөөлөр да кирет? КИРБЕЙ КАЛГАН ЭМДӨӨЛӨР ТУУРАЛУУ 506-СУРООДОГУ КУР ДЕГЕНДЕ БИР ЭМДӨӨ ЖӨНҮНДӨ РЕСПОНДЕНТ АЙТЫЛСА ГАНА ООБА' ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.	ООБА . . . . . 1 (ЭМДӨӨ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ ЖАНА ТИЙИШТҮҮ ТҮРДӨ 506-СУРООДОГУ КҮН ДЕГЕН КОЛОНКАГА 'ООБА' ЖАЗЫҢЫЗ). (511 ӨТҮҢҮЗ) ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 (ЭМДӨӨ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ ЖАНА ТИЙИШТҮҮ ТҮРДӨ 506-СУРООДОГУ КҮН ДЕГЕН КОЛОНКАГА 'ООБА' ЖАЗЫҢЫЗ). (511 ӨТҮҢҮЗ) ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 (ЭМДӨӨ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ ЖАНА ТИЙИШТҮҮ ТҮРДӨ 506-СУРООДОГУ КҮН ДЕГЕН КОЛОНКАГА 'ООБА' ЖАЗЫҢЫЗ). (511 ӨТҮҢҮЗ) ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
509	Негизинен, кайсы бир учурда (АТЫ) ооруларга каршы эмдөө кылынды беле, буга улуттук эмдөө күнүнүн кампаниясы учурундагы эмдөөлөр да кирет?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
510 510A	Кичи пейилдикке, айтыңызчы, (АТЫ) төмөнкү эмдөөлөрдүн ичинен кайсы бир эмдөө кылынды беле: Кургач учукка каршы эмдөө - БЦЖ. Бул ийинине же колуна ийне сайылган жана так калтырган эмдөө.	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
510B	Полиомиелитке каршы эмдөө, т.а. оозуна тамчы тамызуу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510E ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510E ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510E ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
510C	Полиомиелитке каршы эмдөө төролгондон кийинки алгачкы 2 жуманын ичинде же андан кеч тамызылды беле?	АЛГАЧКЫ 2 ЖУМА . . 1 АНДАН КЕЧ 2	АЛГАЧКЫ 2 ЖУМА . . 1 АНДАН КЕЧ 2	АЛГАЧКЫ 2 ЖУМА . . 1 АНДАН КЕЧ 2
510D	Полиомиелитке каршы тамчылар канча жолу тамызылды?	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]
510E	Полиомиелитке каршы тамчы тамызылган учурда эле кээде АКДС эмдөөсү да жасалат, т.а. санына ийне сайылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510G ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510G ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510G ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
510F	АКДС эмдөөсү канча жолу жасалды?	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]
510G	Кызамыкты жугузбоо үчүн кызамыкка каршы эмдөө 12 ай же андан улуу курагында КПК инъекциясы жасалды беле, т.а. колго же ийинине ийне сайылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
510H	Б гепатитине (сарыкка) каршы эмдөө, т.а. төролгондон кийин алгачкы бир нече күндүн ичинде Гепатит Б-1 аттуу ийне санына сайылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510K ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510K ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (510K ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
510I	Б гепатитине каршы эмдөө төролгондон кийинки алгачкы 3 күндүн ичинде же андан кеч тамызылды беле?	АЛГАЧКЫ 3 КҮНДӨ . . 1 АНДАН КЕЧ 2	АЛГАЧКЫ 3 КҮНДӨ . . 1 АНДАН КЕЧ 2	АЛГАЧКЫ 3 КҮНДӨ . . 1 АНДАН КЕЧ 2
510J	Б гепатитине каршы эмдөө канча жолу жасалды?	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
510K	Полиомиелитке каршы тамчылар менен бирге жасалган, балдардын беш оорусуна - дифтерия, көк жөтөл, столбняк (АКДС), Б гепатити жана Б түрүндөгү инфлюенцияга каршы пентавакцина (пента) - санына ийне сайылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (511 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8
510L	Пентавакцина менен эмдөө канча жолу жасалды эле?	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ]
511	Акыркы алты айдын ичинде (АТЫ) А витамини берилди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
512	Акыркы жети күндүн ичинде темири бар таблетка, күкүмдүү дары же сироп (АТЫ) берилди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
512A	Кайсы бир учурда (АТЫ) Гүлазык бердиниз беле (ушуга окшош/ушулардын ичинен)? УПАКОВ.КӨРСӨТҮНҮЗ	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (513 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (513 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (513 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8
512B	Сиз Гүлазык бере баштаганда, (АТЫ) канча айга чыккан эле? ЖООП ЖЫЛ МЕНЕН КОРСОТУЛСО,АНЫ АИЛАРГА АЙЛАНДЫРЫНЫЗ	АЙ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕИМ 98	АЙ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕИМ 98	АЙ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕИМ 98
512C	Гүлазыкты токтоткондо (АТЫ) канча айга чыккан эле? ЖООП ЖЫЛ МЕНЕН КОРСОТУЛСО,АНЫ АЙЛАРГА АЙЛАНДЫРЫНЫЗ	АИ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	АИ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	АИ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98
512D	Гүлазыктын бир упаковкасын (АТЫ) бир күнд өн кийин же андан да сейрек берилип турду беле?	БИР КҮНДӨН КИЙИН .. 1 АНДАН ДА СЕЙРЕК . . . 2	БИР КҮНДӨН КИЙИН.. 1 АНДАН ДА СЕЙРЕК . . . 2	БИР КҮНДӨН КИЙИН .. 1 АНДАН ДА СЕЙРЕК 2
513	Акыркы алты айдын ичинде ичеги мителерге каршы кайсы бир дарылар (АТЫ) берилди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
514	Акыркы эки жуманын ичинде (АТЫ) диарея (ич өткөк оорусу) болду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (525 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (525 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (525 ӨТҮҢҮЗ) ←┤ БИЛБЕЙМ 8
515	Заныда кан болду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
516	Ичи өткөндө (АТЫ) канча суюктуктар берилип турду эле (буга эмчек сүтү да кирет)? Балага күнүмдүк көлөмгө салыштырганда азыраак, болжол менен күнүмдүк көлөмдө же күнүмдүк көлөмгө карата көбүрөөк суюктуктар берилди беле? ЭГЕРДЕ АЗЫРААК БОЛСО, АНДА ТАКТАҢЫЗ: Балага күнүмдүк көлөмгө салыштырганда абдан аз же кичине эле азыраак суюктуктар берилгенби?	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 БЕРИЛГЕН ЖОК . . . . 5 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 БЕРИЛГЕН ЖОК . . . . 5 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 БЕРИЛГЕН ЖОК . . . . 5 БИЛБЕЙМ 8
517	Ичи өткөндө (АТЫ) канча тамак-аш берилип турду эле? Балага күнүмдүк көлөмгө салыштырганда азыраак, болжол менен күнүмдүк көлөмдө же күнүмдүк көлөмгө карата көбүрөөк тамак-аш берилди беле? ЭГЕРДЕ АЗЫРААК БОЛСО, АНДА ТАКТАҢЫЗ: Балага күнүмдүк көлөмгө салыштырганда абдан аз же кичине эле азыраак тамак-аш берилгенби?	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 ТАМАКТАНУУНУ ТОКТОТУШТУ . . . 5 ТАМАК ТАПТАКЫР БЕРИЛЧҮ ЭМЕС . . . 6 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 ТАМАКТАНУУНУ ТОКТОТУШТУ . . . 5 ТАМАК ТАПТАКЫР БЕРИЛЧҮ ЭМЕС . . . 6 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 ТАМАКТАНУУНУ ТОКТОТУШТУ . . . 5 ТАМАК ТАПТАКЫР БЕРИЛЧҮ ЭМЕС . . . 6 БИЛБЕЙМ 8
518	Ич өткөк туурасында кенеш алуу же дарылануу үчүн Сиз кайсы бир жайга кайрылдыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (522 ӨТҮҢҮЗ)←┘	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (522 ӨТҮҢҮЗ)←┘	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (522 ӨТҮҢҮЗ)←┘

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
519	Ич өткөк туурасында Сиз кайсы жайга кайрылдыңыз эле? Дагы кайсы жайларга? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН АР БИР ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМ. СЕКТОР ООРУКАНА . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮДТ. . . . . C ФАП . . . . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . E РЕПРОД. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . . . F ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . G АЛДЫН АЛА МЕД. БОРБОРУ. . . . . H ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖ-РЫЙБА БОРБОРУ. I ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ. . . . J СПИД БОРБОРУ . . . K ДЕН СООЛ-ТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . . . L БАШКА МАМ. СЕКТОР . . . . . M _____ (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР МЕНЧ. ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . . . N МЕНЧ. ВРАЧ . . . . . O ДАРЫКАНА . . . . . P БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР . . . . Q _____ (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН . . . . . R ЭЛДИК ТАБЫП . . . S БАЗАР . . . . . T БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	МАМ. СЕКТОР ООРУКАНА . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮДТ. . . . . C ФАП . . . . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . E РЕПРОД. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . . . F ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . G АЛДЫН АЛА МЕД. БОРБОРУ. . . . . H ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖ-РЫЙБА БОРБОРУ. I ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ. . . . J СПИД БОРБОРУ . . . K ДЕН СООЛ-ТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . . . L БАШКА МАМ. СЕКТОР . . . . . M _____ (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР МЕНЧ. ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . . . N МЕНЧ. ВРАЧ . . . . . O ДАРЫКАНА . . . . . P БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР . . . . Q _____ (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН . . . . . R ЭЛДИК ТАБЫП . . . S БАЗАР . . . . . T БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	МАМ. СЕКТОР ООРУКАНА . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮДТ. . . . . C ФАП . . . . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . E РЕПРОД. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . F ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . G АЛДЫН АЛА МЕД. БОРБОРУ. . . . . H ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖ-РЫЙБА БОРБОРУ. I ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ. . . . J СПИД БОРБОРУ . . . K ДЕН СООЛ-ТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . . . L БАШКА МАМ. СЕКТОР . . . . . M _____ (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР МЕНЧ. ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . . . N МЕНЧ. ВРАЧ . . . . . O ДАРЫКАНА . . . . . P БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР . . . . Q _____ (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН . . . . . R ЭЛДИК ТАБЫП . . . S БАЗАР . . . . . T БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)
520	519 ТЕКШЕРИҢИЗ:	ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП КОДДОР ТЕГЕР-ДИ БИР ГАНА КОД ТЕГЕ-РЕКТЕЛДИ (522 ӨТҮҢҮЗ)	ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП КОДДОР ТЕГЕР-ДИ БИР ГАНА КОД ТЕГЕ-РЕКТЕЛДИ (522 ӨТҮҢҮЗ)	ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП КОДДОР ТЕГЕР-ДИ БИР ГАНА КОД ТЕГЕ-РЕКТЕЛДИ (522 ӨТҮҢҮЗ)
521	Кеңеш алуу же дарылануу үчүн Сиз алгачкы учурда кайсы жайга кайрылдыңыз эле? 519-СУРООДОГУ КОДДОРДУ ПАЙДАЛАНЫҢЫЗ.	АЛГАЧКЫ ЖАЙ	АЛГАЧКЫ ЖАЙ	АЛГАЧКЫ ЖАЙ
522	Баланын ичи өтүп баштагандан бери төмөнкү дарылар берилди беле: a) Регидрон аттуу атайын пакеттеги күкүмдөн жасалган суюктук? c) Үйдүн ичинде жасалган суюктук?	ООБА ЖОК Б "ОРР ПКТ" ПАКЕТИНЕН СУЮКТУК . 1 2 8 ҮЙДӨГҮ СУЮКТУК . 1 2 8	ООБА ЖОК Б "ОРР ПКТ" ПАКЕТИНЕН СУЮКТУК . 1 2 8 ҮЙДӨГҮ СУЮКТУК . 1 2 8	ООБА ЖОК Б "ОРР ПКТ" ПАКЕТИНЕН СУЮКТУК . 1 2 8 ҮЙДӨГҮ СУЮКТУК . 1 2 8
523	Диареяга каршы дагы бир нерсе бердиниз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (525 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (525 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (525 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
524	Диареяга каршы (дагы) эмне бердиниз эле? Дагы эмне? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	ТАБЛЕТКАЛАР ЖЕ СИРОП АНТИБИОТИК . . A ПЕРИСТАЛЬТИКАГА КАРШЫ ДАРЫ B ЦИНК . . . . . C БАШКА (АНТИБИОТИК ЭМЕС, ПЕРИСТАЛЬТИКАГА КАРШЫ ЭМЕС ЖЕ ЦИНК ЭМЕС) . . . . D БЕЛГИСИЗ ТАБЛЕТКА ЖЕ СИРОП . . . E ИНЪЕКЦИЯ АНТИБИОТИК . . . . F АНТИБИОТИК ЭМЕС G БЕЛГИСИЗ ИНЪЕКЦИЯ . . . . H (IV) КАН ТАМЫРЫНА I ҮЙДӨГҮ ДАРЫ/ЧӨП ТУНДУРМА . . . . . J БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	ТАБЛЕТКАЛАР ЖЕ СИРОП АНТИБИОТИК . . A ПЕРИСТАЛЬТИКАГА КАРШЫ ДАРЫ B ЦИНК . . . . . C БАШКА (АНТИБИОТИК ЭМЕС, ПЕРИСТАЛЬТИКАГА КАРШЫ ЭМЕС ЖЕ ЦИНК ЭМЕС) . . . . D БЕЛГИСИЗ ТАБЛЕТКА ЖЕ СИРОП . . . E ИНЪЕКЦИЯ АНТИБИОТИК . . . . F АНТИБИОТИК ЭМЕС G БЕЛГИСИЗ ИНЪЕКЦИЯ . . . . H (IV) КАН ТАМЫРЫНА I ҮЙДӨГҮ ДАРЫ/ЧӨП ТУНДУРМА . . . . . J БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	ТАБЛЕТКАЛАР ЖЕ СИРОП АНТИБИОТИК . . A ПЕРИСТАЛЬТИКАГА КАРШЫ ДАРЫ B ЦИНК . . . . . C БАШКА (АНТИБИОТИК ЭМЕС, ПЕРИСТАЛЬТИКАГА КАРШЫ ЭМЕС ЖЕ ЦИНК ЭМЕС) . . . . D БЕЛГИСИЗ ТАБЛЕТКА ЖЕ СИРОП . . . E ИНЪЕКЦИЯ АНТИБИОТИК . . . . F АНТИБИОТИК ЭМЕС G БЕЛГИСИЗ ИНЪЕКЦИЯ . . . . H (IV) КАН ТАМЫРЫНА I ҮЙДӨГҮ ДАРЫ/ЧӨП ТУНДУРМА . . . . . J БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)
525	Акыркы 2 жуманын ичинде (АТЫ) денеси ысып ооруду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (527 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (527 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (527 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
526	Ооруп жаткан учурда анализге (АТЫ) колунан кан алынды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8
527	Акыркы 2 жуманын ичинде (АТЫ) жөтөлүп ооруду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (530 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (530 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (530 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
528	Жөтөлүп ооруган мезгилде мурунку дем алуусуна салыштырганда (АТЫ) кыска-кыска жана тез дем алып жатты беле же жакшы дем ала албай жатты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (531 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (531 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (531 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
529	Көкүрөгү ооруп же мурду бүтөп же сасык тумоо оорусунун кесепетинен тез-тез дем алды беле же жакшы дем ала албай жатты беле?	КӨКҮРӨГҮ ГАНА . . 1 МУРДУ ГАНА . . . . . 2 ЭКӨӨ ТЕҢ . . . . . 3 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . 8 (531 ӨТҮҢҮЗ)	КӨКҮРӨГҮ ГАНА . . 1 МУРДУ ГАНА . . . . . 2 ЭКӨӨ ТЕҢ . . . . . 3 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . 8 (531 ӨТҮҢҮЗ)	КӨКҮРӨГҮ ГАНА . . 1 МУРДУ ГАНА . . . . . 2 ЭКӨӨ ТЕҢ . . . . . 3 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . 8 (531 ӨТҮҢҮЗ)
530	525 ТЕКШЕРИҢИЗ: ТЕМПЕРАТУРА БОЛДУ БЕЛЕ?	ООБА ☐ ЖОК ЖЕ Б. ☐ (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 503 КАЙТЫҢЫЗ; ЖЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ 553 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА ☐ ЖОК ЖЕ Б. ☐ (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 503 КАЙТЫҢЫЗ; ЖЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ 553 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА ☐ ЖОК ЖЕ Б. ☐ (ЖАҢЫ АНКЕТАНЫН "АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ" КОЛОНКАСЫНДАГЫ 503 КАЙРЫЛЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ).
531	Денеси ысыган/жөтөл менен ооруган учурда (АТЫ) ичүү үчүн суюктук канча көлөмдө берилген эле (эмчек сүтүн кошкондо)? Күнүмдүк көлөмгө салыштырганда азыраак, болжол менен күнүмдүк көлөмдө же күнүмдүк көлөмгө карата көбүрөөк суюктуктар берилди беле? ЭГЕРДЕ АЗЫРААК БОЛСО, АНДА ТАКТАҢЫЗ: Балага күнүмдүк көлөмгө салыштырганда абдан аз же кичине эле азыраак суюктуктар берилгенби?	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 БЕРИЛГЕН ЖОК . . . . 5 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 БЕРИЛГЕН ЖОК . . . . 5 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 БЕРИЛГЕН ЖОК . . . . 5 БИЛБЕЙМ 8

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
532	(АТЫ) денеси ысыган/жөтөл менен ооруган учурда күнүмдүк көлөмгө салыштырганда азыраак, болжол менен күнүмдүк көлөмдө же күнүмдүк көлөмгө карата көбүрөөк тамак-аш берилген эле? ЭГЕРДЕ АЗЫРААК БОЛСО, АНДА ТАКТАҢЫЗ: Балага күнүмдүк көлөмгө салыштырганда абдан аз же кичине эле азыраак тамак-аш берилгенби?	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 ТАМАКТАНУУНУ ТОКТОТУШТУ . . . 5 ТАМАК ТАПТАКЫР БЕРИЛЧҮ ЭМЕС . . . 6 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 ТАМАКТАНУУНУ ТОКТОТУШТУ . . . 5 ТАМАК ТАПТАКЫР БЕРИЛЧҮ ЭМЕС . . . 6 БИЛБЕЙМ 8	АБДАН АЗ . . . . . 1 КИЧИНЕ АЗЫРААК . . 2 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 3 КӨБҮРӨӨК . . . . . 4 ТАМАКТАНУУНУ ТОКТОТУШТУ . . . 5 ТАМАК ТАПТАКЫР БЕРИЛЧҮ ЭМЕС . . . 6 БИЛБЕЙМ 8
533	Кенеш алуу же дарылануу үчүн Сиз кайсы бир жайга кайрылдыңыз эле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (537 ӨТҮҢҮЗ) ←	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (537 ӨТҮҢҮЗ) ←	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (537 ӨТҮҢҮЗ) ←
534	Кенеш алуу же дарылануу үчүн Сиз кайсы жайга кайрылдыңыз эле? Дагы кайсы жайларга? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН АР БИР ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМ. СЕКТОР ООРУКАНА . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮДТ. . . . . C ФАП . . . . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . E РЕПРОД. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . . . F ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . G АЛДЫН АЛА МЕД. БОРБОРУ. . . . . H ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖ-РЫЙБА БОРБОРУ. I ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ. . . . . J СПИД БОРБОРУ . . K ДЕН СООЛ-ТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . . . L БАШКА МАМ. СЕКТОР . . . . . M _____ (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР МЕНЧ. ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . N МЕНЧ. ВРАЧ . . . O ДАРЫКАНА . . . P БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР _____ Q (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН . . . . . R ЭЛДИК ТАБЫП . . . . . S БАЗАР . . . . . T БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	МАМ. СЕКТОР ООРУКАНА . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮДТ. . . . . C ФАП . . . . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . E РЕПРОД. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . . . F ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . G АЛДЫН АЛА МЕД. БОРБОРУ. . . . . H ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖ-РЫЙБА БОРБОРУ. I ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ. . . . . J СПИД БОРБОРУ . . K ДЕН СООЛ-ТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . . . L БАШКА МАМ. СЕКТОР . . . . . M _____ (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР МЕНЧ. ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . N МЕНЧ. ВРАЧ . . . O ДАРЫКАНА . . . P БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР _____ Q (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН . . . . . R ЭЛДИК ТАБЫП . . . . . S БАЗАР . . . . . T БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	МАМ. СЕКТОР ООРУКАНА . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮДТ. . . . . C ФАП . . . . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . E РЕПРОД. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . . . F ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . G АЛДЫН АЛА МЕД. БОРБОРУ. . . . . H ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖ-РЫЙБА БОРБОРУ. I ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ. . . . . J СПИД БОРБОРУ . . K ДЕН СООЛ-ТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . . L БАШКА МАМ. СЕКТОР . . . . . M _____ (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР МЕНЧ. ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . N МЕНЧ. ВРАЧ . . . O ДАРЫКАНА . . . P БАШКА МЕНЧИК МЕД. СЕКТОР _____ Q (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН . . . . . R ЭЛДИК ТАБЫП . . . . . S БАЗАР . . . . . T БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____
535	534 ТЕКШЕРИҢИЗ:	ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП КОДДОР ТЕГЕР-ДИ БИР ГАНА КОД ТЕГЕ-РЕКТЕЛДИ (537 ӨТҮҢҮЗ)	ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП КОДДОР ТЕГЕР-ДИ БИР ГАНА КОД ТЕГЕ-РЕКТЕЛДИ (537 ӨТҮҢҮЗ)	ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП КОДДОР ТЕГЕР-ДИ БИР ГАНА КОД ТЕГЕ-РЕКТЕЛДИ (537 ӨТҮҢҮЗ)
536	Кеңеш алуу же дарылануу үчүн Сиз алгачкы учурда кайсы жайга кайрылдыңыз? 534 СУРООДОГУ ТАМГА ТҮРҮНДӨГҮ КОДДУ КОЛДОНУҢУЗ.	АЛГАЧКЫ ЖАЙ	АЛГАЧКЫ ЖАЙ	АЛГАЧКЫ ЖАЙ
537	Ооруган учурда (АТЫ) ошол ооруга каршы кандайдыр бир дары-дармектерди ичти беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (КИЙИНКИ КОЛОН-КАДАГЫ 503 КАЙТЫ-ҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШ-КА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (КИЙИНКИ КОЛОН-КАДАГЫ 503 КАЙТЫ-ҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШ-КА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (ЖАҢЫ АНКЕТАДАГЫ "АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ" КОЛОНКАДАГЫ 503 КАЙТЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ) БИЛБЕЙМ 8
538	(АТЫ) кайсы дары-дармектерди ичкен эле? Дагы кайсы дары-дармектерди? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	АНТИБИОТИКТЕР ТАБ/СИРОП . . . G ИНЪЕКЦИЯ . . . H БАШКА ДАРЫЛАР АСПИРИН . . . . . I ПАРАЦЕТАМОЛ . . J БРУФЕН/ИБУФЕН/ НУРОФЕН . . . K САЛЬБУТАМОЛ . . L СТОПТУССИН . . . . M СИНЕКОД . . . . . N МУКАЛТИН . . . . . O АМБРОСАН . . . . P АМБРОБЕНЕ . . . . Q БРОНХОЛИТИН . . R БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z	АНТИБИОТИКТЕР ТАБ/СИРОП . . . G ИНЪЕКЦИЯ . . . H БАШКА ДАРЫЛАР АСПИРИН . . . . . I ПАРАЦЕТАМОЛ . . J БРУФЕН/ИБУФЕН/ НУРОФЕН . . . K САЛЬБУТАМОЛ . . L СТОПТУССИН . . . . M СИНЕКОД . . . . . N МУКАЛТИН . . . . . O АМБРОСАН . . . . P АМБРОБЕНЕ . . . . Q БРОНХОЛИТИН . . R БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z	АНТИБИОТИКТЕР ТАБ/СИРОП . . . G ИНЪЕКЦИЯ . . . H БАШКА ДАРЫЛАР АСПИРИН . . . . . I ПАРАЦЕТАМОЛ . . J БРУФЕН/ИБУФЕН/ НУРОФЕН . . . K САЛЬБУТАМОЛ . . L СТОПТУССИН . . . . M СИНЕКОД . . . . . N МУКАЛТИН . . . . . O АМБРОСАН . . . . P АМБРОБЕНЕ . . . . Q БРОНХОЛИТИН . . R БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z
552		(КИЙИНКИ КОЛОН-КАДАГЫ 503 КАЙТЫ-ҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШ-КА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ)	(КИЙИНКИ КОЛОН-КАДАГЫ 503 КАЙТЫ-ҢЫЗ; ЭГЕРДЕ БАШ-КА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ)	(ЖАҢЫ АНКЕТАДАГЫ "АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ" КОЛОНКАДАГЫ 503 КАЙТЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ БАШКА ТӨРӨБӨСӨ, 553 ӨТҮҢҮЗ)

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
553	214 ЖАНА 220 СУРООЛОРДУН БАРДЫК САПТАРЫН ТЕКШЕРИҢИЗ: РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАП ЖҮРГӨН, 2007-Ж. ЖЕ АНДАН КИЙИН ТӨРӨЛГӨН БАЛДАРДЫН САНЫ БИР ЖЕ АНДАН КӨП ☐ ↓ БИРӨӨ ДА ЖОК ☐ → 556 РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН ЭҢ КИЧҮҮ БАЛАНЫН АТЫН ЖАЗЫҢЫЗ ЖАНА 554 УЛАНТЫҢЫЗ. _____ (АТЫ)		
554	(553төн алынган АТЫ) акыркы жолу чоң заарага барганда, заңын жок кылуу үчүн эмне жасалды эле?	БАЛА ДААРАТКАНАГА БАРГАН . . . . . 01 ДААРАТКАНАГА САЛУУ/ СУУ МЕНЕН АГЫЗУУ . . . . . 02 СУУ АГЫМЫНА ЖЕ ЧУҢКУРГА САЛУУ ЖЕ СУУ МЕНЕН АГЫЗУУ . . 03 ТАШТАНДЫЛАРГА ЫРГЫТУУ . . . . . 04 КӨМҮҮ . . . . . 05 АЧЫК БОЙДОН КАЛТЫРУУ . . . . . 06 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	
554A	Кээ бир учурларда балдар катуу ооруп, аларды тез заматта ооруканага алып баруу зарыл. Баланын оорусу канчалык деңгээлде оор болгондо, Сиз аны ошол замат медицина мекемесине же медицина кызматкерине жеткирет элеңиз? Дагы кандай себеп? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	БАЛА СУУ ИЧЕ АЛБАЙТ/ ЭМЧЕК ЭМЕ АЛБАЙТ . . . . . A ТАМАКТЫ ЖЕГЕНДЕН ЖЕ СУУ ИЧКЕНДЕН КИЙИН КУЗУУ . . . . . B ТАРАМЫШ ТАРТЫШУУ . . . . . C ЛЕТАРГИЯ/ ЭСИ ООДУ . . . . . D АБАЛДЫН НАЧАРЛАШЫ . . . . . E ДЕНЕНИН ЫСЫП КЕТҮҮСҮ . . . . . F ТЕЗ-ТЕЗ ДЕМ АЛУУ . . . . . G КЫЙНАЛЫП ДЕМ АЛУУ . . . . . H ЗАҢЫНДА КАН БОЛУУ . . . . . I СУУ ИЧЕ АЛБАЙТ . . . . . J БАШКА _____ X ТАКТАҢЫЗ БИЛБЕЙМ . . . . . Z	
554B	Жөтөлүп жүргөн баланын оорусу канчалык деңгээлде оор болгондо Сиз аны ошол замат медицина кызматкерине жеткирет элеңиз? Дагы кандай себеп? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	СУУ ИЧЕ АЛБАЙТ . . . . . A БАЛА БИР ЖУМАДАН АШЫК ООРУЛУУ . . . . . B ТЕЗ-ТЕЗ ДЕМ АЛУУ . . . . . C ДЕНЕНИН ЫСЫП КЕТҮҮСҮ . . . . . D ЫШКЫРЫП ДЕМ АЛУУ . . . . . E АБАЛДЫН НАЧАРЛАШЫ . . . . . F БАШКА _____ X ТАКТАҢЫЗ БИЛБЕЙМ . . . . . Z	
554C	Ичи өтүп жүргөн баланын оорусу канчалык деңгээлде оор болгондо Сиз аны ошол замат медицина кызматкерине жеткирет элеңиз? Дагы кандай себеп? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	СУУНУ КЫЙНАЛЫП ИЧЕТ/ ЭМЧЕКТИ КЫЙНАЛЫП ЭМЕТ . . . . . A ДЕНЕНИН ЫСЫП КЕТҮҮСҮ . . . . . B КУЗУУ . . . . . C ЗАҢЫНДА КАН БОЛУУ . . . . . D АБАЛДЫН НАЧАРЛАШЫ . . . . . E СУУНУ ИЧЕ АЛБАЙТ . . . . . F БАШКА _____ X ТАКТАҢЫЗ БИЛБЕЙМ . . . . . Z	
555	522(a) СУРООСУНУН БАРДЫК КОЛОНКАЛАРЫН ТЕКШЕРИҢИЗ: БАЛДАРДЫН ЭЧ КИМИСИ ОРР ПАКЕТИНЕН СУЮКТУК ИЧКЕН ЖОК ☐ ↓ БАЛДАРДЫН АР БИРӨӨСҮ ОРР ПАКЕТИНЕН СУЮКТУК ИЧКЕН ☐ → 557		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
556	Ич өткөктү дарылоо үчүн Регидрон аттуу атайын препарат жөнүндө Сиз кайсы бир убакытта уктунуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
557	214 ЖАНА 220 СУРООЛОРДУН БАРДЫК САПТАРЫН ТЕКШЕРИҢИЗ: РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАП ЖҮРГӨН, 2010-Ж. ЖЕ АНДАН КИЙИН ТӨРӨЛГӨН БАЛДАРДЫН САНЫ БИР ЖЕ АНДАН КӨП ☐ БИРӨӨ ДА ЖОК ☐ → 562 РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН ЭҢ КИЧҮҮ БАЛАНЫН АТЫН ЖАЗЫҢЫЗ ЖАНА 558 УЛАНТЫҢЫЗ. _____ (АТЫ)		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ				ӨТҮҮ
558	Кечээ күнү күндүз же түнүчүндө (557-суроодон АТЫ) ичкен суюктук же жеген тамагы жөнүндө суроо бергим келет. Мен азыр айткан азыктарды Сиздин балаңыз жеген беле же жеген жок беле - мен ушуну билгим келет, ал түгүл башка тамак-аш азыктар менен бирге жесе деле.					
	(557-суроодон АТЫ) төмөнкү тамактарды жеди беле же суусундуктарды ичти беле:		ООБА	ЖОК	Бил-бейм	
	a) Таза суу?	a)	1	2	8	
	b) Шире же ширеси бар суусундуктар?	b)	1	2	8	
	c) Накта шорпо?	c)	1	2	8	
	d) Консерва өндүү, кургак же малдан жаңы саалган сүт?	d)	1	2	8	
	ООБА БОЛСО: (АТЫ) канча жолу сүт ичти эле? ЭГЕРДЕ 7 ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ ИЧСЕ, '7' ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.	СҮТТҮ КАНЧА ЖОЛУ ИЧТИ			☐	
	e) Жасалма сүт аралашмасы (эмчек сүтүнүн алмаштыргычы)?	e)	1	2	8	
	ООБА БОЛСО: (АТЫ) канча жолу балдар үчүн аралашманы ичти эле? ЭГЕРДЕ 7 ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ ИЧСЕ, '7' ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.	АРАЛАШМАНЫ КАНЧА ЖОЛУ ИЧТИ			☐	
	f) Кайсы бир башка суюктуктар?	f)	1	2	8	
	g) Йогурт (айран же окшош)?	g)	1	2	8	
	ООБА БОЛСО: (АТЫ) канча жолу йогуртту жеди эле? ЭГЕРДЕ 7 ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ ЖЕСЕ, '7' ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.	ЙОГУРТТУ КАНЧА ЖОЛУ ЖЕДИ			☐	
	h) Микроэлементтер менен байытылган балдарды кошумча азыктандыруучу кайсы болбосун да суюктуктар, мисалы:Нестле, Агуша, Винни, Гербер, Геркулес,Овсянка, Нутрилак 2 же 3?	h)	1	2	8	
	i) Нан, күрүч, макарон, ботко жана дан эгиндеринен жасалган башка тамак?	i)	1	2	8	
	j) Кызыл таттуу калемпир, ашкабак, сабиз жана ичи сары же кызгылт болгондор?	j)	1	2	8	
	k) Картошка же тамыры азык болгон жашылчалардан жасалган башка тамак?	k)	1	2	8	
	l) Жашыл жалбырактуу жашылча (шпинат, салат жалбырактары)?	l)	1	2	8	
	m) Бышкан курма, жаңы бышкан абрикос, кургатылган абрикос же кургатылган шабдалы?	m)	1	2	8	
	n) Башка жемиштер жана жашылчалар?	n)	1	2	8	
	o) Боор, бойрок, жүрөк же башка ич эти?	o)	1	2	8	
	p) Кайсы болбосун да эт - уй эти, кой эти, эчки эти, тооктун же өрдөктүн эти?	p)	1	2	8	
	q) Жумуртка?	q)	1	2	8	
	r) Жаңы кармалган, сүрсүтүлгөн же консервадагы балык, балык икрасы, креветкалар же моллюскалар?	r)	1	2	8	
	s) Буурчак, маш буурчак, чечевица же жангактан жасалган ар кайсы тамак-аштар?	s)	1	2	8	
	t) Сыр же башка сүт азыктары?	t)	1	2	8	
	u) Башка катуу, жарым-жартылай катуу же жумшак тамак-аш?	u)	1	2	8	
559	558 ТЕКШЕРИҢИЗ ("g" КАТЕГОРИЯДАН БАШТАП "u" КАТЕГОРИЯГА ЧЕЙИН ТЕКШЕРИҢИЗ):					
	БҮТ БААРДЫГЫ "ЖОК" ☐	КУР ДЕГЕНДЕ БИР ЖООП "ООБА" ЖЕ БААРЫ "БИЛБЕЙМ" ☐ → 561				

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
560	Кечээ күнү күндүз же түнүчүндө (АТЫ) катуу, жарым-жартылай катуу же жумшак тамак-аш жеди беле? ООБА БОЛСО ТАКТАҢЫЗ: (АТЫ) кандай түрдөгү: катуу, жарым-жартылай катуу же жумшак тамак-аш жеген эле?	ООБА . . . . . 1 (558-суроого КАЙТЫҢЫЗ ЖАНА КЕЧЕ КҮНҮ ЖЕГЕН ТАМАКТЫ ЖАЗЫҢЫЗ) ЖОК . . . . . 2 →	562
561	Кечээ күнү күндүз же түнүчүндө (557-суроодон АТЫ) катуу, жарым-жартылай катуу же жумшак тамак-ашты канча жолу жеген эле? ЭГЕРДЕ 7 ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ ЖЕСЕ, '7' ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ] БИЛБЕЙМ 8	
562	УБАКЫТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ	СААТ . . . . . [ ][ ] МҮНӨТ . . . . . [ ][ ]	
563	101А ТЕКШЕРИҢИЗ: ӨЛЧӨӨГӨ МАКУЛ ↓	ӨЛЧӨӨГӨ МАКУЛ ЭМЕС [ ] →	601
564	Ал эми, азыр болсо мен кан басымыңызды өлчөсөм болобу? ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ _____ КҮН _____ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ ↓ → КАН БАСЫМЫН ӨЛЧӨӨ БОЮНЧА ЖЫЙЫНТЫКТЫ ЖАЗЫҢЫЗ. РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ ЭМЕС ↓ → 9994 ЖАЗЫҢЫЗ.	**КАН БАСЫМЫН ӨЛЧӨДҮК.** СИСТОЛИКАЛЫК 1 [ ][ ][ ] ДИАСТОЛИКАЛЫК 2 [ ][ ][ ] **КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНБӨЙ КАЛУУНУН СЕБЕБИ** БАШ ТАРТУУ '9994 ТЕХНИКАЛЫК МАСЕЛЕ . . . . '9995 БАШКА _____ '9996 ТАКТАҢЫЗ	

6 СЕКЦИЯ. НИКЕГЕ ТУРУУ ЖАНА СЕКСУАЛДЫК АКТИВДҮҮЛҮК

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
601	Азыркы учурда Сиздин күйөөнүз барбы же болбосо кайсы бир эркек менен бирге жашап жүрөсүзбү?	ООБА, АЗЫР КҮЙӨӨМ БАР . . . . . 1 ООБА, ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙМ .. 2 ЖОК, БИРГЕ ЖАШАБАЙМ 3	→ 604
602	Сиздин кайсы бир учурда күйөөнүз болду беле же болбосо кайсы бир эркек менен бирге жашадыңыз беле?	ООБА, КҮЙӨӨМ БАР БОЛЧУ . . . . . 1 ООБА, ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАМ .. 2 ЖОК 3	→ 612
603	Азыркы учурда Сиздин үй бүлөлүк абалыңыз кандай: жесир, ажырашкансызбы, же бирге жашабай жүрөсүзбү?	ЖЕСИР . . . . . 1 АЖЫРАШКАМЫН . . . . . 2 БИРГЕ ЖАШАБАЙМ 3	→ 609
604	Сиздин күйөөнүз/өнөгүнүз азыркы учурда Сиз менен бирге жашайбы же башка жайда жашайбы?	МЕНИ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ ☐ . . 1 БАШКА ЖАЙДА ЖАШАЙТ 2	
605	ҮЙ ЧАРБА АНТКЕТАСЫНАН КҮЙӨӨСҮНҮН/ ӨНӨГҮНҮН АТЫН ЖАНА САПТЫН НОМЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ АЛ ЖЕРДЕ ЖАЗЫЛБАГАН БОЛСО, "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	АТЫ _____ САПТЫН № . . . . . ☐☐	
609	Сиздин күйөөнүз болду беле же эркек менен бирге бир же бир нече жолу жашадыңыз беле?	БИР ЖОЛУ . . . . . 1 БИР ЖОЛУДАН КӨП 2	
610	609 ТЕКШЕРИҢИЗ: КҮЙӨӨМ БАР/ ЭРКЕК МЕНЕН БИР ЖОЛУ ЖАШАГАМЫН → Сиз күйөөнүз/өнөгүнүз менен бирге кайсы жылдын кайсы айында бирге жашап баштадыңыз? КҮЙӨӨМ БАР/ ЭРКЕК МЕНЕН БИР ЖОЛУДАН КӨП ЖАШАГАМЫН → Эми, мен Сиздин биринчи күйөөнүз/өнөгүнүз жөнүндө суроо бергим келет. Аны менен бирге кайсы жылдын кайсы айында бирге жашап баштадыңыз эле?	АЙ . . . . . ☐☐ АЙДЫ БИЛБЕЙМ . . . . . 98 ЖЫЛ . . . . . ☐☐☐☐ ЖЫЛДЫ БИЛБЕЙМ 9998	→ 612
611	Сиз аны менен бирге жашап баштагаңызда Сиз канча жашта болдунуз эле?	КУРАГЫ . . . . . ☐☐	
612	БААРЛАШУУНУ УЛАНТУУДАН МУРДА ЧООЧУН КИШИЛЕРДИН ЖОК ЭКЕНДИГИН ТЕКШЕРИҢИЗ, ОБОЧОЛОНУУНУ КАМСЫЗ КЫЛУУ ҮЧҮН БАРДЫК АРАКЕТИҢИЗДИ ЖУМШАҢЫЗ.		
613	Жашоонун айрым маанилүү кырдаалдарын түшүнүү үчүн мен Сизге сексуалдык активдүүлүк жөнүндө суроо беришим керек. Сиз эң биринчи жолу жыныстык катнашка барганыңызда, канча жашта элениз?	ЖЫНЫСТЫК КАТНАШКА ЭЧ КАЧАН БАРГАН ЖОКМУН . . . . . 00 КУРАГЫ, ЖЫЛ . . . . . ☐☐ БИРИНЧИ КҮЙӨӨСҮ/ӨНӨГҮ МЕНЕН ЭҢ АЛГАЧКЫ ЖОЛУ БИРГЕ ЖАШАП БАШТАГАН УЧУРУНДАГЫ ЖАШЫ 95	→ 628
614	Мен азыр Сиздин жакында болгон сексуалдык активдүүлүгүнүз жөнүндө бир нече суроо бергим келет. Мен Сизди дагы бир жолу ынандыргым келет: Сиздин жоопторуңуз сөзсүз катуу купуя сыр болуп саналат жана эч кимге айтылбайт. Эгерде биз Сиз жооп бергиңиз келбеген суроого келсек, анда аны жөн эле мага билдирип коюңуз, биз кийинки суроого өтөбүз.		
615	Сизде акыркы жыныстык катнаш качан болду эле? ЭГЕРДЕ 12 АЙДАН АЗ БОЛСО, ЖООПТУ КҮН, ЖУМА ЖЕ АЙ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ 12 АЙ (1 ЖЫЛ) ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, ЖООПТУ ЖЫЛ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ.	КҮН МУРДА . . . . . 1 ☐☐ ЖУМА МУРДА . . . . . 2 ☐☐ АЙ МУРДА . . . . . 3 ☐☐ ЖЫЛ МУРДА . . . . . 4 ☐☐	→ 627

		АКЫРКЫ СЕКСУАЛДЫК ӨНӨК	АНДАН МУРУНКУ СЕКСУАЛДЫК ӨНӨК	АНДАН ДА МУРУНКУ СЕКСУАЛДЫК ӨНӨК
616	Бул адам менен Сиздин акыркы жыныстык катнашыңыз качан болду?		КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3	КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3
617	Бул адам менен (экинчи/ үчүнчү адам менен) акыркы жыныстык катнаш болгон учурда презерватив колдонулду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (619 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (619 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (619 ӨТҮҢҮЗ)
618	Акыркы 12 айдын ичинде бул адам менен жыныстык катнаш болгон сайын презерватив колдонулду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2
619	Сиз менен жыныстык катнаш болгон адамдын Сизге тиешеси кандай? ОЙНОШ БОЛСО, АНДА: Силер жубайлар катары бирге жашап жүрдүңүз беле? ЭГЕРДЕ "ООБА", АНДА "2" ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ЭГЕРДЕ "ЖОК", АНДА "3" ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ	КҮЙӨӨ . . . . . 1 БИРГЕ ЖАШАГАН ӨНӨК 2 ОЙНОШ (РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАБАЙТ) . . . 3 ТУШ КЕЛДИ ТААНЫШ . . . 4 ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН ЭРКЕК . . 5 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) (622 ӨТҮҢҮЗ)	КҮЙӨӨ . . . . . 1 БИРГЕ ЖАШАГАН ӨНӨК 2 ОЙНОШ (РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАБАЙТ) . . . 3 ТУШ КЕЛДИ ТААНЫШ . . . 4 ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН ЭРКЕК . . 5 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) (622 ӨТҮҢҮЗ)	КҮЙӨӨ . . . . . 1 БИРГЕ ЖАШАГАН ӨНӨК 2 ОЙНОШ (РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАБАЙТ) . . . 3 ТУШ КЕЛДИ ТААНЫШ . . . 4 ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН ЭРКЕК . . 5 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) (622 ӨТҮҢҮЗ)
620	609 ТЕКШЕРИҢИЗ:	КҮЙӨӨГӨ БИР ЖОЛУ ЧЫККАН КҮЙӨӨГӨ БИР ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ ЧЫККАН (622 ӨТҮҢҮЗ)	КҮЙӨӨГӨ БИР ЖОЛУ ЧЫККАН КҮЙӨӨГӨ БИР ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ ЧЫККАН (622 ӨТҮҢҮЗ)	КҮЙӨӨГӨ БИР ЖОЛУ ЧЫККАН КҮЙӨӨГӨ БИР ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ ЧЫККАН (622 ӨТҮҢҮЗ)
621	613 ТЕКШЕРИҢИЗ:	БИРИНЧИ КҮЙӨӨСҮ МЕНЕН ЭҢ АЛГАЧКЫ ЖОЛУ КАЧАН БИРГЕ ЖАШАП БАШТАГАН БАШКА (623 ӨТҮҢҮЗ)	БИРИНЧИ КҮЙӨӨСҮ МЕНЕН ЭҢ АЛГАЧКЫ ЖОЛУ КАЧАН БИРГЕ ЖАШАП БАШТАГАН БАШКА (623 ӨТҮҢҮЗ)	БИРИНЧИ КҮЙӨӨСҮ МЕНЕН ЭҢ АЛГАЧКЫ ЖОЛУ КАЧАН БИРГЕ ЖАШАП БАШТАГАН БАШКА (623 ӨТҮҢҮЗ)
622	Сиз бул адам менен (экинчи/үчүнчү адам менен) биринчи жолу жыныстык катнашта болгонуңуздан бери канча убакыт өттү?	КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3 ЖЫЛ МУРДА 4	КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3 ЖЫЛ МУРДА 4	КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3 ЖЫЛ МУРДА 4
623	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз бул адам менен канча жолу жыныстык катнашта болдуңуз? ЖООП САН МЕНЕН БИРИЛБЕСЕ, АНДА БОЛЖОЛ МЕНЕН ТАКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ 95 ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '95' ЖАЗЫҢЫЗ.	КАНЧА ЖОЛУ	КАНЧА ЖОЛУ	КАНЧА ЖОЛУ
624	Бул адам канча жашта?	ӨНӨКТҮН КУРАГЫ БИЛБЕЙМ 98	ӨНӨКТҮН КУРАГЫ БИЛБЕЙМ 98	ӨНӨКТҮН КУРАГЫ БИЛБЕЙМ 98
625	Акыркы 12 айдын ичинде Сизде бул адамдан (бул эки адамдан) башка кайсы бир адамдар менен жыныстык катнаштар болду беле?	ООБА . . . . . 1 (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 616-СУРООГО КАЙТЫҢЫЗ) ЖОК . . . . . 2 (627 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 616-СУРООГО КАЙТЫҢЫЗ) ЖОК . . . . . 2 (627 ӨТҮҢҮЗ)	
626	Акыркы 12 айдын ичинде Сизде жалпысынан канча адам менен жыныстык катнаштар болду эле? ЖООП САН МЕНЕН БИРИЛБЕСЕ, АНДА БОЛЖОЛ МЕНЕН ТАКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ӨНӨКТӨРДҮН САНЫ 95 ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '95' ЖАЗЫҢЫЗ.			АКЫРКЫ 12 АЙДЫН ИЧИНДЕГИ ӨНӨКТӨРДҮН САНЫ . . . . БИЛБЕЙМ . . . 98

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
627	Жалпысынан, бүт өмүрүңүздүн ичинде Сиз канча адамдар менен жыныстык катнашта болдуңуз? ЭГЕРДЕ ЖООП САН МЕНЕН БЕРИЛБЕСЕ, БОЛЖОЛ МЕНЕН ТАКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ӨНӨКТӨРДҮН САНЫ 95 ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '95' ЖАЗЫҢЫЗ.	БҮТ ӨМҮРДҮН ИЧИНДЕГИ ӨНӨКТӨРДҮН САНЫ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	
628	БУЛ СЕКЦИЯНЫН ЖҮРҮШҮНДӨ ЧООЧУН АДАМДАРДЫН БАР БОЛУШУ	ООБА ЖОК БАЛДАР <10 . . . . . 1 2 БОЙГО ЖЕТКЕН ЭРКЕКТЕР . . . 1 2 БОЙГО ЖЕТКЕН АЯЛДАР . . . 1 2	
629	Сиз презерватив сатып ала турган жерди билесизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 701
630	Бул жер кайсы? Дагы кайсы башка жер? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН АР БИР ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . C ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . E РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . F НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . . . G ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . H ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ I АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . J ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ K ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . . L СПИД БОРБОРУ . . . . . M ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . N БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ O (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . . P ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . Q ДАРЫКАНА . . . . . R БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ S (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН/БАЗАР . . . . . T ДОСТОР/ТУУГАНДАР . . . . . U БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	
631	Презервативди сатып алгыңыз келсе, Сиз аны оңой эле сатып ала аласызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ 8	

7 СЕКЦИЯ. БАЛА ТӨРӨӨ ТАРМАГЫНДАГЫ АРТЫКЧЫЛЫКТАР

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
701	304 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭЧ КИМ УРУКСУЗДАНДЫРЫЛГАН ЖОК АЯЛ ЖЕ ЭРКЕК УРУКСУЗДАНДЫРЫЛДЫ		→ 712
702	226 ТЕКШЕРИҢИЗ: КОШ БОЙЛУУ КОШ БОЙЛУУ ЭМЕС ЖЕ ТАК АЙТА АЛБАЙТ		→ 704
703	Эми, мен келечек жөнүндө суроо бергим келет. Азыр боюнузда болгон баланызды төрөгөндөн кийин дагы балалуу болгунуз келеби же башка балалуу болгунуз келбейби?	ДАГЫ БАЛАЛУУ БОЛУУ . . . . . 1 БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАБАЙТ . . . 2 ЧЕЧИМ КАБЫЛ АЛА ЭЛЕК/БИЛБЕЙТ 8	→ 705 → 711
704	Эми, мен келечек жөнүндө суроо бергим келет. Сиз (дагы) балалуу болгунуз келеби же (башка) балалуу болгунуз келбейби?	(ДАГЫ) БАЛАЛУУ БОЛУУ . . . . . 1 БАЛАЛУУ БОЛУУНУ/БИР ДА БАЛА БОЛУУНУ КААЛАБАЙТ . . . . . 2 КОШ БОЙЛУУ БОЛО АЛБАЙМ ДЕДИ . . 3 ЧЕЧИМ КАБЫЛ АЛА ЭЛЕК/БИЛБЕЙТ . . 8	→ 707 → 712 → 710
705	226 ТЕКШЕРИҢИЗ: КОШ БОЙЛУУ ЭМЕС ЖЕ ТАК АЙТА АЛБАЙТ Азыркы учурдан тартып, (дагы) бала болууга чейин канча убакыт күтө турайын деп ойлойсуз? КОШ БОЙЛУУ Азыр боюнузда болгон баланызды төрөгөндөн кийин дагы балалуу болууга чейин канча убакыт күтө турайын деп ойлойсуз?	АЙ . . . . . 1 ЖЫЛ . . . . . 2 ТЕЗ АРАДА/АЗЫР . . . . . 993 КОШ БОЙЛУУ БОЛО АЛБАЙМ . . . . . ДЕП АЙТТЫ 994 КҮЙӨӨГӨ ЧЫККАНДАН КИЙИН . . . . 995 БАШКА _____ (ТАКТАҢЫЗ) 996 БИЛБЕЙМ 998	→ 710 → 712 → 710
706	226 ТЕКШЕРИҢИЗ: КОШ БОЙЛУУ ЭМЕС ЖЕ ТАК АЙТА АЛБАЙТ КОШ БОЙЛУУ		→ 711
707	303 ТЕКШЕРИҢИЗ: БОЙГО БОЛТУРБОО КАРАЖАТТАРДЫ ПАЙДАЛАНАБЫ? АЗЫРКЫ УЧУРДА ПАЙДАЛАНБАЙТ АЗЫРКЫ УЧУРДА ПАЙДАЛАНАТ		→ 712
708	705 ТЕКШЕРИҢИЗ: СУРОО БЕРИЛГЕН ЖОК 24 ЖЕ АНДАН КӨП АЙ ЖЕ 02 ЖЕ АНДАН КӨП ЖЫЛ 00-23 АЙ ЖЕ 00-01 ЖЫЛ		→ 711

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
709	704 ТЕКШЕРИҢИЗ: (ДАГЫ) БАЛАЛУУ БОЛГУСУ КЕЛЕТ → Сиздин сөзүнүз боюнча жакынкы арада Сиз (дагы) балалуу болгуңуз келбейт. Бойго болтурбоо каражаттарды Сиз эмне себептен пайдаланбай жүрөсүз, мага айта аласызбы? Башка себеп? (ДАГЫ) БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАБАЙТ, БИР ДА БАЛАНЫ ТӨРӨӨНҮ КААЛАБАЙТ → Сиз (дагы) балалуу болгуңуз келбейт деп айттыңыз. Бойго болтурбоо каражаттарды Сиз эмне себептен пайдаланбай жүрөсүз, мага айта аласызбы? Башка себеп? АЙТЫЛГАН СЕБЕПТЕРДИН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	КҮЙӨӨСҮ ЖОК . . . . . A ТӨРӨТ МЕНЕН БАЙЛАНЫШТУУ СЕБЕПТЕР ЖЫНЫСТЫК КАТНАШЫ ЖОК . . . . . B СЕЙРЕК СЕКС . . . . . C МЕНОПАУЗА/ЖАТЫН АЛЫНЫП САЛЫНДЫ . . . . . D КОШ БОЙЛУУ БОЛО АЛБАЙ ЖҮРӨТ . . . . E АКЫРКЫ ТӨРӨТТӨН КИЙИН ЭТЕК КИРИ КЕЛГЕН ЖОК . . . . . F ЭМЧЕК ЭМИЗҮҮ . . . . . G КУДАЙДЫН БУЙРУГУ . . . . . H ПАЙДАЛАНУУГА КАРШЫ РЕСПОНДЕНТКА КАРШЫ . . . . . I ЭРКЕК/ӨНӨК КАРШЫ . . . . . J БАШКАЛАР КАРШЫ . . . . . K ДИН ЖАГЫНАН ТЫЮУ САЛУУ . . . . . L БИЛИМДИН ЖЕТИШПЕГЕНДИГИ БИР ДА ЫКМАНЫ БИЛБЕЙТ . . M БУЛАКТЫ БИЛБЕЙТ . . . . . N ЫКМАГА БАЙЛАНЫШТУУ СЕБЕПТЕР КОШУМЧА ТЕРС ТААСИРИ/ДЕН СООЛУКТУ САКТОО . . . . . O АГА ЖЕТҮҮ МҮМКҮН ЭМЕС/АЛЫС . . . P АБДАН КЫМБАТ . . . . . Q БИЗ КААЛАГАН ЫКМА БИЗДЕ ЖОК . . R ЭЧ КАНДАЙ ЫКМА ЖОК . . . . . S КОЛДОНУУГА ЫҢГАЙСЫЗ . . . . . T ОРГАНИЗМДЕ БОЛУП ЖАТКАН ПРОЦЕССТЕРГЕ БӨГӨТ БОЛОТ . . . U БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z	
710	303 ТЕКШЕРИҢИЗ: БОЙГО БОЛТУРБОО ЫКМАЛАРДЫ ПАЙДАЛАНАБЫ? СУРОО БЕРИЛГЕН ЖОК → АЗЫРКЫ УЧУРДА ПАЙДАЛАНБАЙТ → ООБА, АЗЫРКЫ УЧУРДА ПАЙДАЛАНАТ →		→ 712
711	Сиздин оюнуз боюнча, кош бойлуулукту кийинкиге калтыруу же таптакыр кош бойлуу болбоо үчүн Сиз келечекте бойго болтурбоо каражаттарын пайдаланасызбы же жокбу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
712	218 ТЕКШЕРИҢИЗ: ТИРҮҮ БАЛДАРЫ БАР → Эгерде балалуу боло элек кезге кайрылсаңыз жана өз өмүрүңүздө төрөй турган балдардын так санын тандай алсаңыз, анда канча балалуу болот элеңиз? ТИРҮҮ БАЛДАРЫ ЖОК → Эгерде өз өмүрүңүздө төрөй турган балдардын так санын тандай алсаңыз, анда канча балалуу болот элеңиз? ЖООПТУ САН МЕНЕН БЕРҮҮНҮ ӨТҮНҮҢҮЗ.	БИР ДА БАЛАЛУУ БОЛГУМ КЕЛБЕЙТ . . . 00 САНЫ . . . . . [ ][ ] БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	→ 714 → 714

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
713	Алардын ичинен канча кыз, канча уул болгонун каалайт элеңиз, же болбосо балдардын канча саны болсо да, алардын ичинен кыздардын же уулдардын саны Сиз үчүн маанилүү эмес?	УУЛ КЫЗ БААРЫ БИР САНЫ [ ][ ][ ][ ][ ][ ] БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	
714	Акыркы бир нече айдын ичинде Сиз: Үй бүлөнү пландаштыруу жөнүндө радиодон уктунузбу? Үй бүлөнү пландаштыруу жөнүндө телевизордон көрдүнүзбү? Үй бүлөнү пландаштыруу жөнүндө газета же журналдан окудунузбу?	ООБА ЖОК РАДИО . . . . . 1 2 ТЕЛЕВИЗОР . . . . . 1 2 ГАЗЕТА ЖЕ ЖУРНАЛ . . . 1 2	
716	601 ТЕКШЕРИҢИЗ: ООБА, АЗЫР КҮЙӨӨСҮ БАР ↓ ООБА, АЗЫР ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ ↓ ЖОК, БИРГЕ ЖАШАБАЙТ →		801
717	303 ТЕКШЕРИҢИЗ: БОЙГО БОЛТУРБОО ЫКМАЛАРДЫ ПАЙДАЛАНАБЫ? АЗЫРКЫ УЧУРДА ПАЙДАЛАНАТ ↓ АЗЫРКЫ УЧУРДА ПАЙДАЛАНБАЙТ ЖЕ СУРОО БЕРИЛГЕН ЖОК →		720
718	Сиздин оюнуз боюнча, бойго болтурбоо каражаттарды пайдалануу туурасындагы чечимди Сиз өзүнүз кабыл аласызбы, күйөөнүз (өнөгүнүз) кабыл алабы, же бирге кабыл аласыздарбы?	НЕГИЗИНЕН, РЕСПОНДЕНТКА . . . 1 НЕГИЗИНЕН, КҮЙӨӨСҮ/ӨНӨГҮ . . . 2 БИРГЕ КАБЫЛ АЛЫШАТ . . . . . 3 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ)	
719	304 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭЧ КИМ УРУКСУЗДАНДЫРЫЛГАН ЖОК ↓ АЯЛ ЖЕ ЭРКЕК УРУКСУЗДАНДЫРЫЛДЫ →		801
720	Сиздин күйөөнүз/өнөгүнүз Сиз каалаган сандагы балалуу болгусу келеби, же Сизге салыштырганда азыраак же көбүрөөк сандагы балалуу болгусу келеби?	МЕН КААЛАГАН САНГА БАРАБАР . . . . . 1 КӨБҮРӨӨК САНДАГЫ . . . . . 2 АЗЫРААК САНДАГЫ . . . . . 3 БИЛБЕЙМ 8	

8 СЕКЦИЯ. КҮЙӨӨСҮ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТ ЖАНА АЯЛЫНЫН ЖУМУШУ

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
801	601 ЖАНА 602 ТЕКШЕРИҢИЗ: АЗЫРКЫ УЧУРДА КҮЙӨӨСҮ БАР/ ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ КҮЙӨӨСҮ БАР БОЛЧУ/ ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН	ЭЧ КАЧАН КҮЙӨӨГӨ ЧЫККАН ЭМЕС/ЭЧ КАЧАН ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН ЭМЕС	803 807
802	Акыркы жолу туулган күнүн өткөрүп жатканда Сиздин күйөөнүз/өнөгүнүз канча жашка чыкты?	КУРАГЫ, ТОЛУК ЖАШ	
803	Сиздин (акыркы) күйөөнүз/өнөгүнүз кайсы бир учурда окуу жайда окуду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	806
803A	Ал жалпысынан канча жыл окуду?	ОКУГАН ЖЫЛДАРЫ	
804	Окуу жайынын кайсы эң жогорку деңгээлине барып жүргөн эле: орто мектеп, баштапкы кесиптик (окуу жайы, лицей), орто кесиптик (техникум, училище, колледж), ЖОЖ же ЖОЖдон кийинкиби?	МЕКТЕП . . . . . 1 БАШТАПКЫ КЕСИПТИК . . . . . 2 ОРТО КЕСИПТИК . . . . . 3 ЖОГОРКУ . . . . . 4 ЖОЖдон КИЙИНКИ . . . . . 5 БИЛБЕЙМ 8	806
805	Ал бул деңгээлде кайсы эң жогорку классты/курсту бүтүрдү? ЭГЕРДЕ БУЛ ДЕҢГЭЭЛДЕ 1 ЖЫЛДАН АЗ ОКУСА, 00' ЖАЗЫҢЫЗ.	КЛАСС . . . . . . БИЛБЕЙМ 98	
805A	804 ЖАНА 805 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭГЕРДЕ БУЛ ДЕҢГЭЭЛДЕ "1" КОД ОРТО МЕКТЕП ЖАНА 10-11 КЛАСС, ЖЕ "2" КОД БАШТАПКЫ КЕСИПТИК ЖЕ "3" КОД ОРТО КЕСИПТИК ТЕГЕРЕКТЕЛДИ, АНДА СУРОО БЕРИҢИЗ: БАШКА КОДДОР Анын толук орто билими жөнүндө аттестаты барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	806
806	801 ТЕКШЕРИҢИЗ: АЗЫРКЫ УЧУРДА КҮЙӨӨСҮ БАР/ ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ Сиздин (акыркы) күйөөнүздүн/өнөгүнүздүн кесиби кандай? Ал көпчүлүк учурларда кайсы жумушту аткарат? КҮЙӨӨСҮ БАР БОЛЧУ/ ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН Сиздин (акыркы) күйөөнүздүн/өнөгүнүздүн кесиби кандай болчу? Ал көпчүлүк учурларда кайсы жумушту аткарчу эле?	_____ _____ _____	
807	Акыркы жети күндүн ичинде үйдүн ичиндеги жумуштардан тышкары Сиз кайсы бир башка жумуштарды аткардыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	811
808	Сизге белгилүү болгондой, кээ бир аялдар аларга акыны акчалай же натуралай түрдө төлөп берген жумуштарды аткарышат. Башка аялдар соода кылышат, чакан ишканага ээ болушат, же үй бүлөлүк фермада (көмөкчү чарбада) же үй бүлөлүк бизнесте иштешет. Акыркы жети күндүн ичинде Сиз ушул жумуштардын бирөөсүн же кайсы бир башка жумуштарды аткардыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	811
809	Акыркы жети күндүн ичинде оору, өргүү, декрет же башка ушул өндүү себеп менен иштебей калганыңызга карабастан, Сиздин жумуш орунуңуз же бизнесиңиз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	811

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
810	Жалпы жонунан акыркы 12 айдын ичинде Сиз иштедиңизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 815
811	Сиздин кесибиңиз кандай, т.а. көпчүлүк учурларда кандай иштерди аткарасыз?	_____ ☐☐ _____	
812	Сиз өзүңүздүн үй бүлө мүчөсүнө иштейсизби, башка бирөөгө (жалданып), же болбосо өз алдынча/ кооператор/жумуш берүүчү болуп иштейсизби?	ҮЙ БҮЛӨ МҮЧӨСҮНӨ . . . . . 1 БАШКА БИРӨӨГӨ ЖАЛДАНЫП . . . . . 2 ӨЗ АЛДЫНЧА 3	
813	Сиз көпчүлүк учурларда жыл бою иштейсизби, утурумдук мүнөздө эмгектенесизби же кээде гана иштейсизби?	ЖЫЛ БОЮ . . . . . 1 УТУРУМДУК МҮНӨЗДӨ/ ЖЫЛДЫН КАЙСЫ БИР БӨЛҮГҮНДӨ . . 2 КЭЭДЕ 3	
814	Бул иштин акысын Сизге акчалай же натуралай түрдө төлөшөбү, же акы таптакыр төлөнбөйбү?	АКЧА МЕНЕН ГАНА . . . . . 1 АКЧАЛАЙ ЖАНА НАТУРАЛАЙ ТҮРДӨ 2 НАТУРАЛАЙ ТҮРДӨ ГАНА . . . . . 3 ТӨЛӨШПӨЙТ 4	
815	601 ТЕКШЕРИҢИЗ: АЗЫРКЫ УЧУРДА КҮЙӨӨСҮ БАР/ ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ ☐ ↓ БИРГЕ ЖАШАБАЙТ ☐		→ 823
816	814 ТЕКШЕРИҢИЗ: 1 ЖЕ 2 КОД ТЕГЕРЕКТЕЛГЕН ☐ ↓ БАШКА ☐		→ 819
817	Көпчүлүк учурларда Сиз тапкан акчаңызды сарптоо тууралуу чечимди Сиз өзүңүз, Сиздин күйөөңүз (өнөгүңүз) же Сиз менен Сиздин күйөөңүз (өнөгүңүз) бирге кабыл аласызбы?	РЕСПОНДЕНТКА . . . . . 1 КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . 2 РЕСПОНДЕНТКА МЕНЕН КҮЙӨӨСҮ/ӨНӨГҮ БИРГЕ . . . . . 3 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ)	
818	Айтыңызчы, Сиз Сиздин күйөөңүзгө (өнөгүңүзгө) салыштырганда көбүрөөк, азыраак же болжол менен бирдей акча табасызбы?	АНДАН КӨП . . . . . 1 АНДАН АЗ . . . . . 2 БОЛЖОЛ МЕНЕН БИРДЕЙ . . . . . 3 КҮЙӨӨ/ӨНӨК АКЧА АЛЫП КЕЛБЕЙТ . . . . . 4 БИЛБЕЙМ 8	→ 820
819	Сиздин күйөөңүз (өнөгүңүз) тапкан акчаны сарптоо тууралуу чечимди Сиз өзүңүз, Сиздин күйөөңүз (өнөгүңүз) же Сиз менен Сиздин күйөөңүз (өнөгүңүз) бирге кабыл аласызбы?	РЕСПОНДЕНТКА . . . . . 1 КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . 2 РЕСПОНДЕНТКА МЕНЕН КҮЙӨӨСҮ/ӨНӨГҮ БИРГЕ . . . . . 3 КҮЙӨӨ/ӨНӨК АКЧА АЛЫП КЕЛБЕЙТ . . . . . 4 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ)	
820	Көпчүлүк учурларда Сизге медициналык жардам көрсөтүү тууралуу чечимди Сиз өзүңүз, Сиздин күйөөңүз (өнөгүңүз) же Сиз менен Сиздин күйөөңүз (өнөгүңүз) бирге кабыл аласызбы же башка кимдир бирөө кабыл алабы?	РЕСПОНДЕНТКА . . . . . 1 КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . 2 РЕСПОНДЕНТКА МЕНЕН КҮЙӨӨСҮ/ӨНӨГҮ БИРГЕ . . . . . 3 БАШКА КИМДИР БИРӨӨ . . . . . 4 БАШКА 6	
821	Көпчүлүк учурларда үй чарба үчүн чоң буюмдарды сатып алуу тууралуу чечимди ким кабыл алат?	РЕСПОНДЕНТКА . . . . . 1 КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . 2 РЕСПОНДЕНТКА КҮЙӨӨСҮ/ӨНӨГҮ МЕНЕН БИРГЕ . . . 3 БАШКА КИМДИР БИРӨӨ . . . . . 4 БАШКА 6	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
822	Конокторду кабыл алуу же конокко баруу жөнүндө чечимди көпчүлүк учурларда ким кабыл алат?	РЕСПОНДЕНТКА . . . . . 1 КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . 2 РЕСПОНДЕНТКА МЕНЕН КҮЙӨӨСҮ/ӨНӨГҮ БИРГЕ . . . . . 3 БАШКА КИМДИР БИРӨӨ . . . . . 4 БАШКА 6	
823	Сиз бул үйдүн же кайсы болбосун да башка үйдүн жалгыз ээсисизби же башка кимдир бирөө менен бирге бул үйгө ээ болосузбу?	ЖАЛГЫЗ ӨЗҮМ ГАНА . . . . . 1 БИРӨӨ МЕНЕН БИРГЕ . . . . . 2 ӨЗҮМ ДА, БИРӨӨ МЕНЕН БИРГЕ ДА . . 3 ҮЙҮМ ЖОК 4	
824	Сиз жердин ээсисизби же башка кимдир бирөө менен бирге бул жерге ээ болосузбу?	ЖАЛГЫЗ ӨЗҮМ ГАНА . . . . . 1 БИРӨӨ МЕНЕН БИРГЕ . . . . . 2 ӨЗҮМ ДА, БИРӨӨ МЕНЕН БИРГЕ ДА . . 3 ЖЕРИМ ЖОК 4	
825	УШУЛ УЧУРГА КАРАТА ЧООЧУН КИШИЛЕРДИН БАР БОЛУШУ (БАР ЖАНА УГУП ЖАТЫШАТ, БАР, БИРОК УГУШКАН ЖОК, БУЛ ЖАЙДА ЖОК)	БАР/ УГУП ЖАТЫШАТ / БАР/ УККАН ЖОК / ЖОК БАЛДАР< 10 . . . . . 1 2 3 КҮЙӨӨ . . . . . 1 2 3 БАШКА ЭРКЕКТЕР . . . . 1 2 3 БАШКА АЯЛДАР 1 2 3	
826	Сиздин оюнуз боюнча, төмөнкү учурларда күйөөсү өзүнүн аялын сабоого укугу барбы: Аял күйөөсүнө айтпай, үйдөн кетип калса? Аял балдарын карабаса? Аял күйөөсү менен айтышса? Аял жыныстык катнаштан баш тартса? Тамагы күйүп калса?	ООБА / ЖОК / БИЛБЕЙМ АЙТПАЙ КЕТЕТ . . . . . 1 2 8 БАЛАНЫ КАРАБАЙТ . . . . . 1 2 8 АЙТЫШАТ . . . . . 1 2 8 СЕКСТЕН БАШ ТАРТАТ . . 1 2 8 ТАМАГЫН КҮЙГҮЗДҮ . . . 1 2 8	

9 СЕКЦИЯ. АИВ/КИЖС (ВИЧ/СПИД)

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
901	Эми, мен Сиз менен башка тема жөнүндө сүйлөшкүм келет. Сиз кайсы бир убакытта КИЖС (СПИД) деп аталган оору жөнүндө уктунуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 937
901A	ВИЧ/СПИД жөнүндө Сиз кайсы жерден уктунуз эле? Дагы кайсы жерден? АЙТЫЛГАНДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	ТЕЛЕВИЗОР/РАДИО . . . . . A ДОСТОР . . . . . B ОКУУ ЖАЙЫ . . . . . C МЕДИЦИНА МЕКЕМЕСИ . . . . . D АТА-ЭНЕ/ҮЙ БҮЛӨ . . . . . E БАСМА СӨЗ . . . . . F КООМДУК ЧОГУЛУШ . . . . . G ИШТЕГЕН ЖЕР . . . . . H БААРЫ БИЛИШЕТ . . . . . I БИЛБЕЙМ/ЭСИМДЕ ЖОК . . . . . Z	
902	Эгерде бир гана сексуалдык өнөгү болсо жана ошол өнөгүнүн башка сексуалдык өнөктөрү болбосо, анда адам СПИД вирусун жугузуп алуу коркунучун төмөндөтө алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
903	Эгерде чиркей чагып алса, адамдар СПИД вирусун жугуза алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
904	Адамдар жыныстык катнашка барган сайын презерватив колдонушса, СПИД вирусун жугузуп алуу коркунучун төмөндөтө алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
905	Эгерде СПИД менен ооруган адам менен бирге тамактанса, башка адам СПИД вирусун жугуза алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
906	Эгерде СПИД менен ооруган адам менен өбүшсө, шилекей аркылуу адамдар СПИД вирусун жугуза алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
907	Ден соолугу чың көрүнгөн адамда СПИД вирусу боло алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
908	СПИДди козгогон вирус төмөнкү учурларда энеден балага өтө алабы? Кош бойлуу мезгилинде? Төрөт учурунда? Эмчек эмизүү учурунда?	ООБА ЖОК БИЛ-БЕЙМ КОШ БОЙЛУУ . . . . . 1 2 8 ТӨРӨТ УЧУРУНДА . . . 1 2 8 ЭМЧЕК ЭМИЗГЕНДЕ . . . 1 2 8	
909	908 ТЕКШЕРИҢИЗ: КУР ДЕГЕНДЕ БИР ЖООП 'ООБА' ☐ ↓ БАШКА ☐		→ 911
910	Энеден балага өтүү коркунучун төмөндөтүү үчүн СПИД вирусун жугузуп алган аялга дарыгер же мээрман айым тарабынан бериле турган атайын дарылар барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
911	208 ЖАНА 214 ТЕКШЕРИҢИЗ: ТӨРӨГӨН ЖОК ☐ АКЫРКЫ ТӨРӨТ 2010 ЯНВАРДАН КИЙИН ☐ ↓ АКЫРКЫ ТӨРӨТ 2010 ЯНВАРГА ЧЕЙИН ☐		→ 926 → 926
912	АКЫРКЫ ТӨРӨТ ҮЧҮН 408 ТЕКШЕРИҢИЗ: ТӨРӨТКӨ ЧЕЙИНКИ КАРООДОН ӨТТҮ ☐ ↓ ТӨРӨТКӨ ЧЕЙИНКИ КАРООДОН ӨТКӨН ЖОК ☐		→ 920
913	БААРЛАШУУНУ УЛАНТУУДАН МУРДА ЧООЧУН КИШИЛЕРДИН ЖОК ЭКЕНДИГИН ТЕКШЕРИҢИЗ, ОБОЧОЛОНУУНУ КАМСЫЗ КЫЛУУ ҮЧҮН БАРДЫК АРАКЕТИҢИЗДИ ЖУМШАҢЫЗ.		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
914	Сиздин акыркы төрөтүңүз боюнча кайсы болбосун да антенаталдык келип-кетүүлөрдүн учурунда Сизге төмөнкү иш-чаралар жөнүндө кандайдыр бир маалымат берилди беле: СПИД вирусунун энеден балага өтүүсү жөнүндө? Сиз СПИД вирусун жугузуп алууга каршы кандай иш-чараларды колдоно аласыз? СПИД вирусуна тесттен өтүү жөнүндө?	ООБА ЖОК БИЛБЕЙМ ЭНЕДЕН ӨТКӨН СПИД . . . 1 2 8 ЭМНЕ КЫЛУУ КЕРЕК 1 2 8 СПИДке ТЕСТ . . . 1 2 8	
915	Сиздин төрөткө чейинки кароонуздун чегинде СПИД вирусуна тестирлөө сунуш кылынды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
916	Мага натыйжасын билгизбей эле коюңуз, мен жөн эле суроо берип жатам: Сиздин төрөткө чейинки кароонуздун чегинде Сиз СПИД вирусуна тестирлөөдөн өттүңүз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 920
917	Тест кайсы жерден кылынды? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН АНЫКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . 11 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 12 ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . . 13 ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) .. 14 ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . 15 РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . .16 НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . . .17 ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . 18 ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . 19 АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . 20 ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ . 21 ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . 22 СПИД БОРБОРУ . .. . 23 ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . 24 БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ 25 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . . 31 ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . 32 ДАРЫКАНА . . . . . 33 СТУДЕНТТИК БЕЙТАПКАНА . . . . 34 МЕНЧИК СПИД ЛАБОРАТОРИЯ . . 35 БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ҮЙДӨ . . . . . 41 ТҮРМӨ/КОЛОНИЯ . . . . . 42 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	
918	Мага натыйжасын билгизбей эле коюңуз, Сиз тесттин жыйынтыгын алдыңызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 924
919	Тестирлөөдөн кийин бардык аялдарга кеңеш берүү керек. Тесттен өткөндөн кийин Сизге кеңеш берилди беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 924
920	АКЫРКЫ ТӨРӨТ ЖӨНҮНДӨ 434 ТЕКШЕРИҢИЗ: 21-36 КОДДОРДУН КУР ДЕГЕНДЕ БИРӨӨСҮ ТЕГЕРЕКТЕЛДИ БАШКА		→ 926
921	Төрөйм деп баргандан кийин, бирок төрөгөнгө чейинки мезгилдин ичинде Сизге СПИД вирусуна тестирлөөдөн өтүү сунуш кылынды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
922	Мага натыйжасын билгизбей эле коюңуз, ошол учурда Сиз СПИДке тест кылдыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 926
923	Мага натыйжасын билгизбей эле коюңуз, мен жөн эле суроо берип жатам: Сиз тесттин жыйынтыгын алдыңызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
924	Сиз кош бойлуу болгон учурда тест кылсаңыз, андан кийин деле Сиз СПИД вирусуна тесттен өттүңүз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 927

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
925	Сиздин эң акыркы СПИД вирусуна тесттен өткөнүңүз канча ай мурда болду эле?	АЙ МУРДА . . . . . [ ][ ] ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП ЖЫЛ МУРДА 95	→ 932
926	Мага натыйжасын билгизбей эле коюңуз, СПИД вирусунун бар же жок экендигин билүү үчүн Сизге кайсы бир учурда тест кылынды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 930
927	Сиздин эң акыркы СПИД вирусуна тесттен өткөнүңүз канча ай мурда болду эле?	АЙ МУРДА . . . . . [ ][ ] ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП ЖЫЛ МУРДА 95	
928	Мага натыйжасын билгизбей эле коюңуз, Сиз тесттин жыйынтыгын алдыңызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
929	Тест кайсы жерден кылынды? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН АНЫКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . 11 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 12 ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . 13 ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . 14 ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . 15 РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . .16 НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . . .17 ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . 18 ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . 19 АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . 20 ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ 21 ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . 22 СПИД БОРБОРУ . . . . . 23 ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . 24 БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ 25 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . . 31 ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . 32 ДАРЫКАНА . . . . . 33 СТУДЕНТТИК БЕЙТАПКАНА . . . . 34 МЕНЧИК СПИД ЛАБОРАТОРИЯ . . 35 БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ҮЙДӨ . . . . . 41 ТҮРМӨ/КОЛОНИЯ . . . . . 42 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	→ 932
930	Адамдар СПИД вирусуна тест тапшыра ала турган жерди Сиз билесизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 932

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
931	Бул жай кайсы жерде? Дагы кандайдыр бир башка жер? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН АНЫКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . C ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . E РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . F НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . . . G ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . . H ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ I АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . J ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ . . K ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . L СПИД БОРБОРУ . . . . . M ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . N БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ O (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . . P ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . Q ДАРЫКАНА . . . . . R СТУДЕНТТИК БЕЙТАПКАНА . . . . S МЕНЧИК СПИД ЛАБОРАТОРИЯ . . T БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ U (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	
932	Эгерде сатуучунун СПИД вирусу бар экенин билсеңиз, Сиз ошол адамдан жаңы бышкан жашылчаларды сатып алат белеңиз?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
933	Эгерде Сиздин тууганыңыз СПИД вирусун жугузуп алса, Сиз аны жашырын бойдон калтырат белеңиз же жокбу?	ООБА, ЖАШЫРЫН КАЛТЫРАТ ЭЛЕМ 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
934	Эгерде Сиздин тууганыңыз СПИД вирусун жугузуп алса, Сиз өзүңүздүн үй чарбаңыздын ичинде аны багууну каалайт белеңиз?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
935	Сиздин оюңуз боюнча, эгерде мектеп мугалими СПИД вирусун жугузуп алса, бирок оорусу күчөй элек болсо, ага мектепте сабак өткөрүүгө уруксат берүү керекби?	УРУКСАТ БЕРҮҮ КЕРЕК . . . . . 1 УРУКСАТ БЕРБӨӨ КЕРЕК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
936	СПИД вирусун жугузуп албоо үчүн 12-14 курактагы балдарга презервативди колдонууну үйрөтүү зарылбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
937	901 ТЕКШЕРИҢИЗ: СПИД ЖӨНҮНДӨ УККАН СПИДден башка сексуалдык катнаш аркылуу өтүүчү оорулар жөнүндө Сиз уктуңуз беле? СПИД ЖӨНҮНДӨ УККАН ЖОК Сексуалдык катнаш аркылуу өтүүчү оорулар жөнүндө Сиз уктуңуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
938	613 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЖЫНЫСТЫК КАТНАШ БОЛГОН ЖЫНЫСТЫК КАТНАШ БОЛГОН ЖОК → 946		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
939	937 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЖЫНЫСТЫК ЖОЛ МЕНЕН ӨТҮҮЧҮ БАШКА ООРУЛАР ЖӨНҮНДӨ УКТУҢУЗ БЕЛЕ? ООБА ☐ ↓ ЖОК ☐ → 941		
940	Сиздин акыркы 12 айдын ичиндеги ден соолугуңуз жөнүндө бир нече суроо бергим келет. Акыркы 12 айдын ичинде жыныстык катнаш аркылуу өтүүчү оору менен оорудуңуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
941	Кээ бир учурларда аялдын жыныстык мүчөсүнөн начар жыттанган суюктук чыгат. Акыркы 12 айдын ичинде Сиздин жыныстык мүчөңүздөн начар жыттанган суюктук чыкты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
942	Кээ бир учурларда аялдын жыныстык мүчөсүнө жара чыгат. Акыркы 12 айдын ичинде Сиздин жыныстык мүчөңүзгө жара чыкты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
943	940, 941 ЖАНА 942 ТЕКШЕРИҢИЗ: ООРУ ЖУККАН (КАЙСЫ БОЛБОСУН ДА СУРООНУН БИРӨӨСҮНӨ "ООБА") ☐ ↓ ООРУ ЖУККАН ЖОК БИЛБЕЙТ ☐ → 946		
944	Акыркы жолу Сизде (940/941/942 СУРООЛОРДОН МАСЕЛЕ) пайда болгондо, ар түрдүү кеңеш же дарылооо үчүн кайрылдыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 → 946	
945	Сиз кайсы жерге кайрылдыңыз? Дагы кандайдыр бир башка жер? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН АНЫКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) C ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ E РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . F НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . . . G ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . H ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ I АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . J ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ K ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ L СПИД БОРБОРУ . . . . . M ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ N БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ O (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . . P ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . Q ДАРЫКАНА . . . . . R СТУДЕНТТИК БЕЙТАПКАНА . . . . S МЕНЧИК СПИД ЛАБОРАТОРИЯ T БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ U (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН . . . . . V БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
946	Эгерде аял күйөөсүнүн оорусун жана жугузуу коркунучун билсе, жыныстык катнаш учурунда презервативди колдонуу жөнүндө өтүнүчү менен күйөөсүнө кайрылса болобу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
947	Эгерде аял күйөөсүнүн башка аялдар менен сексуалдык мамилелери бар экендигин билип, күйөөсү менен жыныстык катнаштан баш тартууга укугу барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
948	601 ТЕКШЕРИҢИЗ: АЗЫРКЫ УЧУРДА КҮЙӨӨСҮ БАР/ ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ ↓	БИРГЕ ЖАШАБАЙТ →	1001
949	Сиздин күйөөңүзгө/өнөгүңүзгө жыныстык катнаштан баш тартуу жөнүндө айта аласызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
950	Эгерде Сиз презервативди колдонууну кааласаңыз, бул өтүнүч менен күйөөңүзгө/өнөгүңүзгө кайрыла аласызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	

10 СЕКЦИЯ. ДЕН СООЛУКТУН БАШКА МАСЕЛЕЛЕРИ

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1001	Эми мен Сизге ден соолук боюнча башка бир нече суроо бергим келет. Акыркы 12 айдын ичинде Сизге кайсы бир себеп менен ийне сайылды беле? "ООБА" БОЛСО: Сизге канча жолу ийне сайылды? ЭГЕРДЕ ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫН САНЫ 90 ЖЕ АНДАН КӨП ЖЕ 3 АЙ БОЮ КҮН САЙЫН ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '90' ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ЖООП САН МЕНЕН БЕРИЛБЕСЕ, БОЛЖОЛДУУ САНЫН ТАКТАҢЫЗ.	ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫН САНЫ . . [ ][ ] БИР ДА ЖОЛУ САЙЫЛГАН ЖОК 00	→ 1004
1002	Бул инъекциялардын ичинен канчасын догдур, канчасын мээрман айым, фармацевт, тиш догдур же канчасын башка медициналык кызматкер жасады? ЭГЕРДЕ ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫН САНЫ 90 ЖЕ АНДАН КӨП ЖЕ 3 АЙ БОЮ КҮН САЙЫН ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '90' ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ЖООП САН МЕНЕН БЕРИЛБЕСЕ, БОЛЖОЛДУУ САНЫН ТАКТАҢЫЗ.	ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫН САНЫ . . [ ][ ] БИР ДА ЖОЛУ САЙЫЛГАН ЖОК 00	→ 1004
1003	Акыркы жолу, медициналык кызматкер Сизге ийне сайып жатканда, шприц менен ийнени ачыла элек жаңы упаковкадан алып чыкты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
1004	Азыркы учурда Сиз тамеки тартасызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 1006
1005	Акыркы 24 сааттын ичинде Сиз канча тамеки тарттыңыз?	СИГАРЕТАЛАРДЫН САНЫ [ ][ ]	
1006	Азыркы учурда Сиз тартасызбы же тамекинин кайсы бир (башка) түрүн чегесизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 1008
1007	Азыркы учурда Сиз тамекинин кайсы бир (башка) түрүн чегесизби же колдоносузбу? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	МҮШТӨК . . . . . A ЧАЙНООЧУ ТАМЕКИ/НАСЫБАЙ . . B ЖЫТТООЧУ ТАМЕКИ . . . . . C КОРКУРАТМА . . . . . D БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	
1008	Жеке өзүнө медициналык кеңеш алууда жана дарылоодо аялдардын астында көптөгөн ар түрдүү тоскоолдуктар чыгышы мүмкүн. Сиз ооруп жатып, медициналык кеңеш алуу жана дарылоо үчүн кайрылууну кааласаңыз, төмөнкү тоскоолдуктардын ар бири Сиз үчүн чоң маселеге айланабы? Дарыгерге кайрылууга уруксат алуу? Кеңеш алууга жана дарылоого акча табуу? Медициналык мекемеге чейин жолдун узундугу? Жалгыз барууну каалабоо?	ЧОҢ МАСЕЛЕ / ЧОҢ МАСЕЛЕ ЭМЕС БАРУУГА УРУКСАТ АЛУУ . . 1 2 АКЧА ТАБУУ . . . . . 1 2 ЖОЛДУН УЗУНДУГУ . . . . . 1 2 ЖАЛГЫЗ БАРУУ 1 2	
1009	Сиздин кандайдыр бир медициналык камсыздандыруунуз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 1011
1010	Сизде медициналык камсыздандыруунун кайсы түрү бар? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	МИЛДЕТТҮҮ КАМСЫЗДАНДЫРУУ ФОНДУ (МКФ) . . . . . A ЖУМУШ БЕРҮҮЧҮНҮН БАШКА МЕД. КАМСЫЗДАНДЫРУУСУ . . . . . B СОЦИАЛДЫК КАМСЫЗДАНДЫРУУ . . . . C САТЫЛЫП АЛЫНГАН БАШКА МЕНЧИК МЕД. КАМСЫЗДАНДЫРУУ . . . . . D БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	
1011	Кийинки бир нече суроо Кыргызстандагы ден соолук маселелери жөнүндө болот. Сиз кайсы бир учурда кургак учук же ТБ деп аталган оору жөнүндө уктунуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 1022

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1012	Кайсы белгилерди же симптомдорду көрсөнүз, Сизде "бул адамда кургак учук бар" деген ой пайда болот? СУРОО БЕРИҢИЗ: Дагы кайсы? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	ЖӨТӨЛ . . . . . A ЖӨТӨЛ, КАКЫРЫК МЕНЕН . . . . . B БИР НЕЧЕ ЖУМА БОЮ ЖӨТӨЛ . . . . C ТЕМПЕРАТУРА/ДЕНЕНИН ЫСЫГАНЫ . . . . D КАН МЕНЕН АРАЛАШКАН КАКЫРЫК . . . E ТАБИТТИН ЖОКТУГУ . . . . . F ТҮНКҮ ТЕРДӨӨ . . . . . G КӨКҮРӨКТҮН ООРУГАНЫ . . . . . H ЧАРЧАГАНДЫК . . . . . I САЛМАКТЫН ТӨМӨНДӨШҮ . . . . . J ЛЕТАРГИЯ . . . . . K БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z	
1015	Бир адамдан экинчи адамга кургак учук кантип өтөт? СУРОО БЕРИҢИЗ: Дагы кантип? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	ЖӨТӨЛГӨН ЖЕ ЧҮЧКҮРГӨН УЧУРДА АБА АРКЫЛУУ . . . . . A БИРГЕ ТАМАКТАНГАН ИДИШ АРКЫЛУУ . . . . . B КУРГАК УЧУК МЕНЕН ООРУГАН АДАМГА ТИЙИП КЕТҮҮ . . . . . C ТАМАК-АШ АРКЫЛУУ . . . . . D ЖЫНЫСТЫК КАТНАШ АРКЫЛУУ . . E ЧИРКЕЙ ЧАККАНДА . . . . . F БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z	
1016	Кургак учукту айыктырса болобу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
1017	Эгерде Сиздин үй бүлө мүчөнүз кургак учук менен ооруса, Сиз аны жашырын бойдон калтырат белеңиз же жокбу?	ООБА, ЖАШЫРЫН КАЛТЫРАТ ЭЛЕМ . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
1022	Кийинки суроолор кан басымы жөнүндө болот. Кайсы бир дарыгер же башка медициналык кызматкер тарабынан Сизде "гипертония" же "жогорку кан басымы" бар деген сөздөр айтылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 1025
1023	Кайсы бир дарыгер же башка медициналык кызматкер Сизге "гипертония" же "жогорку кан басымы" бар деп эки же андан көп жолу айтты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
1024	Сиз гипертонияны же жогорку кан басымыңызды төмөндөтүү үчүн азыр кандай аракет жасап жатасыз? a. Дарыгер жазып берген дары-дармектерди колдонуу? b. Салмакты көзөмөлдөө же арыктоо? c. Тузду пайдалануу азайтуу? d. Дене тарбия машыгуулар менен алектенүү? e. Спирт ичимдиктерин ичүүнү азайтуу? f. Тамеки чегүүнү токтотуу?	ООБА ЖОК Б. ДАРЫ КОЛДОНУУ . . . . . 1 2 3 САЛМАКТЫ КӨЗӨМӨЛДӨӨ 1 2 3 ТУЗДУ АЗАЙТУУ . . . . . 1 2 3 МАШЫГУУ . . . . . 1 2 3 АЛКОГОЛДУ АЗАЙТУУ . . . 1 2 3 ТАМЕКИНИ ТАШТОО . . . 1 2 3	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1025	УБАКЫТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ	СААТ . . . . . [ ][ ] МҮНӨТ . . . . . [ ][ ]	
1026	101А ЖАНА 563 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭКӨӨНӨ ТЕҢ МАКУЛ [ ] ↓ БАШКА [ ] →		1108
1027	Азыркы кезекте Сиздин кан басымыңызды өлчөсөм болобу? ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ КҮН _____ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ [ ] ↓ КАН БАСЫМЫН ӨЛЧӨӨНҮН ЖЫЙЫНТЫГЫН ЖАЗЫҢЫЗ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ ЭМЕС [ ] ↓ 9994 ЖАЗЫҢЫЗ	**КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНДҮ.** СИСТОЛИКАЛЫК 1 [ ][ ][ ] ДИАСТОЛИКАЛЫК 2 [ ][ ][ ] **КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНБӨСӨ, АНДА АНЫН СЕБЕБИН ЖАЗЫҢЫЗ.** БАШ ТАРТТЫ . . . . . '9994 ТЕХНИКАЛЫК МАСЕЛЕ . . . . '9995 БАШКА _____ '9996 ТАКТАҢЫЗ	

11 СЕКЦИЯ. СИСТОЛИКАЛЫК ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫНЫН ОРТОЧО КӨРСӨТКҮЧҮН ЭСЕПТӨӨ

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1101	Q563 ЖАНА Q1026 ТЕКШЕРИҢИЗ. СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ МЕНЕН ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 564 ЖАНА 1027 СУРООЛОРДУН ЭКӨӨНӨ ТЕҢ ЖАЗЫЛДЫ ☐ ↓	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ МЕНЕН ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 564 ЖАНА 1027 СУРООЛОРДУН ЭКӨӨНӨ ТЕҢ ЖАЗЫЛГАН ЖОК ☐	→ 1107
1102	564 ЖАНА 1027 СУРООЛОРДОН АЛЫНГАН СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ МЕНЕН ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫНЫН ОРТОЧО КӨРСӨТКҮЧҮН ЭСЕПТЕҢИЗ ЖАНА ЖАЗЫҢЫЗ		
1103	564 СУРООДОН: ӨЛЧӨНГӨН КАН БАСЫМЫ	СИСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	
1104	1027 СУРООДОН: ӨЛЧӨНГӨН КАН БАСЫМЫ	СИСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	
1105	СИСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ӨЛЧӨӨ СУММАСЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	СИСТОЛИКАЛЫК **СУММА** ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК **СУММА** ☐☐☐	
1106	1105 СУРООДОГУ АР БИР СУММАНЫ ЭКИГЕ БӨЛҮҮ ЖОЛУ МЕНЕН ОРТОЧО СИСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ЖАНА ОРТОЧО ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ЭСЕПТЕҢИЗ.	СИСТОЛИКАЛЫК **ОРТО** ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК **ОРТО** ☐☐☐	→ 1111
1107	1027 ТЕКШЕРИҢИЗ: СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 1027 СУРООГО ЖАЗЫЛГАН ЖОК ☐ ↓	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 1027 СУРООГО ЖАЗЫЛДЫ ☐	→ 1110
1108	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 564 СУРООГО ЖАЗЫЛГАН ЖОК ☐ ↓	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 564 СУРООГО ЖАЗЫЛДЫ ☐	→ 1110
1109	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 101E СУРООГО ЖАЗЫЛДЫ ☐ ↓	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 101E СУРООГО ЖАЗЫЛГАН ЖОК ☐	→ 1113
1110	СИСТОЛИКАЛЫК ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	СИСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ

1111 ӨЛЧӨӨ НАТЫЙЖАЛАРЫН ЖАНА БАГЫТЫН ФОРМАГА ЖАЗУУ ҮЧҮН ТУУРА КОД ТАНДОО МАКСАТЫНДА ТӨМӨНКҮ ТАБЛИЦАНЫ КОЛДОНУҢУЗ.

1106 ЖЕ 1110 СУРООЛОРДОН АЛЫНГАН СИСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫНЫН ӨЛЧӨМҮНӨ ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН КАТАРДЫ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ.

АНДАН КИЙИН 1106 ЖЕ 1110 СУРООЛОРДОН АЛЫНГАН ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫНЫН ӨЛЧӨМҮНӨ ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН КОЛОНКАНЫ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ.

СИЗ ТӨМӨНКҮ ТАБЛИЦАДА ТЕГЕРЕКТЕГЕН КАТАРДЫН ЖАНА КОЛОНКАНЫН КЕСИЛИШИНДЕ ЖАЙГАШКАН ӨЛЧӨМ 1112 СУРООНУ ТОЛТУРУУ ҮЧҮН КОЛДОНУЛАТ.

ОРТО **СИСТОЛИКАЛЫК** БАСЫМЫ	ОРТО **ДИАСТОЛИКАЛЫК** БАСЫМЫ <84	85-89	90-99	100- 109	110- 119	>=120
<129	1	2	3	4	5	6
130-139	2	2	3	4	5	6
140-159	3	3	3	4	5	6
160-179	4	4	4	4	5	6
180-209	5	5	5	5	5	6
>=210	6	6	6	6	6	6

1112 СИЗ 1111 СУРООДО ТЕГЕРЕКТЕГЕН САНДЫ ТӨМӨНКҮ ФОРМАДА ДА ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ. АНДАН КИЙИН, БУЛ САНДЫН ОҢ ЖАГЫНДА ЖАЙГАШКАН НУСКАМАНЫ КОЛДОНУП, РЕСПОНДЕНТ ҮЧҮН НАТЫЙЖАЛАРДЫН ЖАНА БАГЫТТАРДЫН ФОРМАСЫНА ЖАЗЫҢЫЗ, ОШЕНТИП ЖАЗУУЛАРДЫ АЯКТАП, ФОРМАНЫ РЕСПОНДЕНТКЕ БЕРИП, ПАЙДА БОЛГОН СУРООЛОРДУН БААРЫНА ЖООП БЕРИҢИЗ.

	РЕСПОНДЕНТТИН КАН БАСЫМЫНЫН КАТЕГОРИЯСЫ	**КАН БАСЫМЫҢЫЗДЫ ТЕКШЕРҮҮ ҮЧҮН ТӨМӨНКҮ МӨӨНӨТТҮН ИЧИНДЕ МЕДИЦИНАЛЫК КЫЗМАТКЕРГЕ КАЙРЫЛЫҢЫЗ:**
1	**НОРМА**	**24 АЙ**
2	**НОРМАЛЫК ДЕҢГЭЭЛДИН ЖОГОРКУ УЧУНДА**	**12 АЙ**
3	**НОРМАДАН ЖОГОРУ**	**2 АЙ**
4	**СОЛГУН ЖОГОРУ**	**1 АЙ**
5	**ЭҢ ЖОГОРУ**	**7 КҮН**
6	**ӨТӨ ЖОГОРУ**	**БҮГҮН**

1113 КАН БАСЫМЫ ЖӨНҮНДӨ БРОШЮРА АЯЛГА БЕРИЛДИ

АЛДЫ 1
АЛГАН ЖОК 2

ҮЙ БҮЛӨДӨГҮ МАМИЛЕЛЕР

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1200	АЯЛДАР ҮЧҮН АНКЕТАСЫНЫН СЫРТЫН ТЕКШЕРИҢИЗ, ЭГЕРДЕ ЗАРЫЛ БОЛСО, ҮЙ ЧАРБА АНКЕТАСЫНЫН 142 СУРООСУН ТЕКШЕРИҢИЗ. БУЛ БӨЛҮМ ҮЧҮН АЯЛ ТАНДАЛДЫ ☐ ↓	АЯЛ ТАНДАЛГАН ЖОК ☐ →	1300
1201	ЧООЧУН КИШИЛЕРДИН ЖОК ЭКЕНДИГИН ТЕКШЕРИҢИЗ, ТОЛУК ОБОЧОЛОНУУНУ КАМСЫЗ КЫЛУУДАН ГАНА КИЙИН БААРЛАШУУНУ УЛАНТЫҢЫЗ. ОБОЧОЛОНУУ КАМСЫЗ КЫЛЫНДЫ 1 ↓	ОБОЧОЛОНУУНУ КАМСЫЗ КЫЛУУ МҮМКҮН ЭМЕС 2 →	1232
1202	БУЛ ТЕКСТТИ РЕСПОНДЕНТКАГА ОКУП БЕРИҢИЗ. Мен, азыр Сизге аял турмушунун бир нече башка чөйрөлөрү жөнүндө суроо бергим келет. Сиз "Бул суроолордун айрымдары өтө купуя мүнөзгө ээ" деп ойлошуңуз мүмкүн. Буга карабастан, Сиздин жоопторуңуз Кыргызстандагы аялдардын жашоо шарттарын түшүнүү үчүн абдан маанилүү. Мен Сизге убада бере алам: Сиздин бардык жоопторуңуз жашырын түрдө сакталат жана эч кимге айтылбайт, үй чарбаңызда Сизге ушул суроолор берилгени туурасында эч ким билбейт. 601 ЖАНА 602 ТЕКШЕРИҢИЗ: АЗЫРКЫ УЧУРДА КҮЙӨӨСҮ БАР/ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ ☐ ↓	КҮЙӨӨГӨ ЧЫККАН БОЛЧУ/ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН БОЛЧУ (ӨТКӨН ЧАКТА КОЛДОНУҢУЗ ЖАНА "КҮЙӨӨҢҮЗ/ӨНӨГҮҢҮЗ" ДЕГЕН СӨЗДӨР МЕНЕН 'АКЫРКЫ" ДЕГЕН СӨЗДҮ КОЛДОНУҢУЗ) ☐ ↓ КҮЙӨӨГӨ ЭЧ КАЧАН ЧЫККАН ЭМЕС/ЭРКЕК МЕНЕН ЭЧ КАЧАН БИРГЕ ЖАШАГАН ЭМЕС ☐ →	1216
1203	Биринчиден, мен Сизге кээ бир аялдар менен болгон окуялар жөнүндө суроо бергим келет. Кичи пейилдикке, айтыңызчы, төмөнкү окуялар Сиз менен (акыркы) күйөөңүздүн/өнөгүнүздүн ортосундагы мамилелерге туура келеби? a) Эгерде Сиз башка эркектер менен сүйлөшүп турсаңыз (буга чейин сүйлөшкөн болсоңуз) ал Сизди кызганабы? b) Ал Сизди "ойношуң бар" деп көп жолу кекетеби (кекеткен беле)? c) Ал Сиздин жолдош кыздарыңыз менен жолугушууга тыюу салабы? d) Ал Сиздин үй бүлөңүз менен байланыштарыңызды четтетүүгө аракет кылабы? e) Ал Сиздин кайсы жерде болгонуңузду дайыма билгиси келеби?	ООБА / ЖОК / БИЛБЕЙМ КЫЗГАНУУ ..... 1 / 2 / 8 ОЙНОШТУК КЫЛУУ ..... 1 / 2 / 8 ДОСТОР МЕНЕН ЖОЛУГУУГА ТЫЮУ САЛУУ .... 1 / 2 / 8 ҮЙ БҮЛӨ ..... 1 / 2 / 8 БАРГАН ЖЕРИҢИЗДИ БИЛҮҮ ..... 1 / 2 / 8	
1204	Мен азыр Сиздин (акыркы) күйөөңүз/өнөгүнүз менен болгон мамилелер жөнүндө бир нече суроо беришим керек. A Сиздин (акыркы) күйөөңүз/өнөгүнүз кайсы бир учурда: a) Сизди башка адамдардын алдында кемсинтүү үчүн кайсы бир нерселерди айтты беле же аракет кылды беле? b) Сизге же Сиз жакшы көргөн кайсы бир адамга зыян келтирем деп коркутту беле? c) Сизди кордоду беле же Сиз өзүңүз жөнүндө начар ойлосун деп бир нерсе жасады беле?	B Акыркы 12 айдын ичинде мындай нерселер көп жолу болдубу, кээде эле болдубу же таптакыр болгон жокбу? КАЙСЫ БОЛБОСУН ДА УЧУРДА / КӨП ЖОЛУ / КЭЭДЕ ЭЛЕ / АКЫР. 12 АЙДЫН ИЧИНДЕ БОЛГОН ЭМЕС ООБА 1 → / ЖОК 2 ↓ — 1 / 2 / 3 ООБА 1 → / ЖОК 2 ↓ — 1 / 2 / 3 ООБА 1 → / ЖОК 2 ↓ — 1 / 2 / 3	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1205	A Сиздин (акыркы) күйөөнүз/түгөйнөгүнүз кайсы бир учурда:	B Акыркы 12 айдын ичинде мындай нерселер көп жолу болдубу, кээде эле болдубу же таптакыр болгон жокбу?	

	КАЙСЫ БОЛБОСУН ДА УЧУРДА	КӨП ЖОЛУ	КЭЭДЕ ЭЛЕ	АКЫР. 12 АЙДЫН ИЧИНДЕ ЖОК БОЛГОН ЭМЕС
a) Сизди түрттү беле, силкиди беле же Сиз тарапка бир нерселерди ыргытты беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
b) Сизди жаакка чапты беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
c) колдорунузду бурады беле же чачыныздан тартты беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
d) Сиздин денеңизди оорутуу үчүн муштум же башка бир нерсе менен урду беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
e) Сизди тепкиледи беле, сүйрөдү беле же сабады беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
f) Сизди муунтту беле, же болбосо атайлап бир жериңизди күйгүздү беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
g) коркутуп, бычак, тапанча же башка курал менен Сизге кол салды беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
h) Сиз макул болбосоңуз да, күч салып, жыныстык катнашка мажбурлады беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
i) Сиз макул болбосоңуз да, күч салып, кандайдыр бир башка сексуалдык актыларды жасоого мажбурлады беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3
j) Сиз макул болбосоңуз да, коркутуу же башка кайсы бир ыкма аркылуу кандайдыр бир сексуалдык актыларды жасоого мажбурлады беле?	ООБА 1 → ; ЖОК 2 ↓	1	2	3

1206	1205A (a-j) ТЕКШЕРИҢИЗ: КУР ДЕГЕНДЕ БИР ЖООП 'ООБА' ↓ ☐	"ООБА" ДЕГЕН ЖООП БИР ДА ЖОЛУ БЕРИЛГЕН ЖОК ☐ →	1209
1207	Сиз жаңы күйөөгө чыккандан/(акыркы) күйөөнүз/өнөгүнүз менен турмуш кургандан бир нече убакыт өткөндөн кийин мындай окуялар (бул окуялардын бирөөсү) качан биринчи жолу болду эле? ЭГЕРДЕ БИР ЖЫЛДАН АЗ БОЛСО, "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ЖЫЛДАРДЫН САНЫ . . . . . ☐☐ КҮЙӨӨГӨ ЧЫККАНГА ЧЕЙИН/ ТУРМУШ КУРУУГА ЧЕЙИН 95	
1208	Кайсы бир учурда Сизге карата Сиздин (акыркы) күйөөнүздүн/ өнөгүнүздүн кандайдыр бир аракеттеринин кесепетинен төмөнкү натыйжалар болду беле?		
	a) Сизде кесиктер, көгөргөндөр, оорулар болду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
	b) Сизде көздүн жаракаты, чоюлуп калуулар, чыгып кетүүлөр же күйүктөр болду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
	c) Сизде катуу жаракаттар, сөөк сынуулар, сынган тиштер же башка катуу жаракаттар болду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1209	Сиздин (акыркы) күйөөңүз/өнөгүңүз Сизди сабабай калган учурда же такыр урбаса Сиз аны чаптыныз беле, жаагына чаптыңыз беле, тептиңиз беле же денесине кандайдыр бир зыян келтирдиниз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 1211
1210	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз (акыркы) күйөөңүзгө/өнөгүңүзгө карата канча жолу мындай аракеттерди кылдыңыз: көп жолу, кээде эле, же таптакыр кылган жоксузбу?	КӨП ЖОЛУ . . . . . 1 КЭЭДЕ ЭЛЕ . . . . . 2 КЫЛГАН ЖОКМУН 3	
1211	Сиздин (акыркы) күйөөңүз/өнөгүңүз алкоголду ичип жүрдү беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 1213
1212	Ал абдан мас болгуча канча жолу ичет (ичкен болчу): көп жолу, кээде эле, же эч качан ичпейби?	КӨП ЖОЛУ . . . . . 1 КЭЭДЕ ЭЛЕ . . . . . 2 ЭЧ КАЧАН 3	
1213	Сиз өзүңүздүн (акыркы) күйөөңүздөн/өнөгүңүздөн коркосузбу (мурда коркконсузбу): убакыттын көпчүлүк бөлүгүндө, кээде же эч качан коркпойсузбу?	КӨПЧҮЛҮК УБАКЫТ КОРКОТ . . . . . 1 КЭЭДЕ КОРКОТ . . . . . 2 ЭЧ КАЧАН КОРКПОЙТ 3	
1214	609 ТЕКШЕРИҢИЗ: БИР ЖОЛУДАН КӨП КҮЙӨӨГӨ ЧЫККАН КҮЙӨӨГӨ БИР ЭЛЕ ЖОЛУ ЧЫККАН		1216
1215	A Буга чейин биз Сиздин (азыркы/акыркы) күйөөңүздүн/өнөгүңүздүн жүрүм-туруму жөнүндө сөз кылдык. Эми мен Сиздин кайсы болбосун да мурунку күйөөңүздүн/өнөгүңүздүн жүрүм-туруму жөнүндө суроо бергим келет.	В Акыркы жолу бул качан болду?	

	КАЙСЫ БОЛБОСУН ДА УЧУРДА		0 - 11 АЙ МУРДА	12+ АЙ МУРДА
a) Сиздин кайсы болбосун да мурунку күйөөңүз/өнөгүңүз кайсы бир учурда Сизди урду беле, жаакка чапты беле же кандайдыр бир башка жаракат келтирди беле?	ООБА	1 →	1	2
	ЖОК	2 ↓		
b) Сиздин кайсы болбосун да мурунку күйөөңүз/өнөгүңүз Сиз макул болбосоңуз да, жыныстык катнашка же башка ар түрдүү сексуалдык актыларга мажбурлады беле?	ООБА	1 →	1	2
	ЖОК	2		

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1216	601 ЖАНА 602 ТЕКШЕРИҢИЗ: КҮЙӨӨСҮ БАР БОЛЧУ/ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН Сиз 15 жашка чыккандан бери (Сиздин/кайсы болбосун да күйөөнүздөн/өнөгүнүздөн башка) кайсы бир адам Сизди урду беле, жаакка чапты беле, тепти беле же болбосо денеге жаракат келтирүү үчүн кандайдыр бир башка аракеттерди жасады беле? КҮЙӨӨГӨ ЧЫККАН ЖОК/ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК Сиз 15 жашка чыккандан бери кайсы бир адам Сизди урду беле, жаакка чапты беле, тепти беле же болбосо денеге жаракат келтирүү үчүн кандайдыр бир башка аракеттерди жасады беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 ЖООПТОН БАШ ТАРТУУ/ ЖООП ЖОК 3	→ 1219
1217	Сизге мындай жаракаттарды ким келтирди эле? Дагы кимдир бирөө? АИТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ	ЭНЕ/ӨГӨЙ ЭНЕ . . . . . A АТА/ӨГӨ АТА . . . . . B ЭЖЕ-СИҢДИ/АГА-ИНИ . . . . . C КЫЗ/УУЛ . . . . . D БАШКА ТУУГАН . . . . . E АЗЫРКЫ СҮЙЛӨШҮП ЖҮРГӨН ЭРКЕК F МУРУНКУ СҮЙЛӨШҮП ЖҮРГӨН ЭРКЕК G КАЙЫН ЭНЕ . . . . . H КАЙЫН АТА . . . . . I КҮЙӨӨСҮНҮН БАШКА ТУУГАНДАРЫ . . J МУГАЛИМ . . . . . K ЖУМУШ БЕРҮҮЧҮ/КЕСИПТЕШ . . . . . L МИЛИЦИЯ КЫЗМАТКЕРИ/ЖООКЕР . . . M БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ	
1218	Акыркы 12 айдын ичинде (бул адам/бул адамдар) Сиздин денеңизге канча жолу жаракат келтирди: көп жолу, кээде же таптакыр эч нерсе кылган жокбу?	КӨП ЖОЛУ . . . . . 1 КЭЭДЕ . . . . . 2 ЭЧ КАЧАН 3	
1219	201, 226 ЖАНА 209D ТЕКШЕРИҢИЗ: КАЙСЫ БИР УЧУРДА КОШ БОЙЛУУ БОЛГОН (201 ЖЕ 226 ЖЕ 209D ЖООПТОРУ "ООБА") ЭЧ КАЧАН КОШ БОЙЛУУ БОЛГОН ЖОК →		1222
1220	Сиз кош бойлуу болгондо кайсы болбосун да учурда кайсы бир адам Сизди урду беле, жаакка чапты беле, тепти беле же болбосо денеге жаракат келтирүү үчүн кандайдыр бир башка аракеттерди жасады беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 1222
1221	Сиз кош бойлуу болгондо кандайдыр бир ыкма аркылуу Сиздин денеңизге ким жаракат келтирди? Дагы ким? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ	АЗЫРКЫ КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . A ЭНЕ/ӨГӨЙ ЭНЕ . . . . . B АТА/ӨГӨЙ АТА . . . . . C ЭЖЕ-СИҢДИ/БАЙКЕ-ИНИ . . . . . D КЫЗ/УУЛ . . . . . E БАШКА ТУУГАН . . . . . F МУРУНКУ КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . G АЗЫРКЫ СҮЙЛӨШҮП ЖҮРГӨН ЭРКЕК . . H МУРУНКУ СҮЙЛӨШҮП ЖҮРГӨН ЭРКЕК . . I КАЙЫН ЭНЕ . . . . . J КАЙЫН АТА . . . . . K КҮЙӨӨСҮНҮН БАШКА ТУУГАНДАРЫ . . . L МУГАЛИМ . . . . . M ЖУМУШ БЕРҮҮЧҮ/КЕСИПТЕШ . . . . . N МИЛИЦИЯ КЫЗМАТКЕРИ/ЖООКЕР . . . . O БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1222	601 ЖАНА 602 ТЕКШЕРИҢИЗ: КҮЙӨӨСҮ БАР БОЛЧУ/ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН ☐ ↓ КҮЙӨӨГӨ ЭЧ КАЧАН ЧЫККАН ЖОК/ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК ☐ ↓ Мен азыр суроо бергим келет: (Сиздин/кайсы болбосун да күйөөнүздөн/өнөгүнүздөн башка) кайсы бир адам Сиз макул болбогон учурда, балким, Сизге карата кандайдыр бир аракеттерди жасады беле? Сиздин өмүрүнүздүн кайсы болбосун да учурунда: бала кезекте же бойго жеткен кезде кайсы бир адам Сиз макул болбогон учурда жыныстык катнашка мажбурлады беле же кандайдыр бир башка сексуалдык аракеттерге мажбурлады беле? Сиздин өмүрүнүздүн кайсы болбосун да учурунда: бала кезекте же бойго жеткен кезде кайсы бир адам Сиз макул болбогон учурда жыныстык катнашка мажбурлады беле же кандайдыр бир башка сексуалдык аракеттерге мажбурлады беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 ЖООПТОН БАШ ТАРТУУ/ ЖООП ЖОК 3	→ 1226
1223	Биринчи жолу жыныстык катнашка мажбурланган же кандайдыр бир башка сексуалдык аракеттерге мажбурланган учурда Сиз канча жашта болдуңуз эле?	КУРАГЫ, ТОЛУК ЖАШ . . . . ☐☐ БИЛБЕИМ 98	
1224	Ошол учурда Сизди мажбурлаган адам ким болчу?	АЗЫРКЫ КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . 01 МУРУНКУ КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . 02 АЗЫРКЫ/МУРУНКУ СҮЙЛӨШҮП ЖҮРГӨН ЭРКЕК . . . . . 03 АТА/ӨГӨЙ АТА . . . . . 04 БАЙКЕ/АТАЛАШ ЖЕ ЭНЕЛЕШ БАЙКЕ . . . . 05 БАШКА ТУУГАН . . . . . 06 КҮЙӨӨСҮНҮН ТУУГАНДАРЫ . . . . . 07 ӨЗҮНҮН ДОСУ/ТААНЫШЫ . . . . . 08 ҮЙ БҮЛӨНҮН ДОСУ . . . . . 09 МУГАЛИМ . . . . . 10 ЖУМУШ БЕРҮҮЧҮ/КЕСИПТЕШ . . . . . 11 МИЛИЦИЯ КЫЗМАТКЕРИ/ЖООКЕР..... 11 ДИНИЙ КЫЗМАТКЕРИ/ДИНИЙ ЛИДЕР.... 13 БЕЙ ТААНЫШ АДАМ . . . . . 14 БАШКА _____ . 96 (ТАКТАҢЫЗ)	
1225	601 ЖАНА 602 ТЕКШЕРИҢИЗ: КҮЙӨӨСҮ БАР БОЛЧУ/ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН ☐ ↓ КҮЙӨӨГӨ ЭЧ КАЧАН ЧЫККАН ЖОК/ЭРКЕК МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАН ЖОК ☐ ↓ Акыркы 12 айдын ичинде (Сиздин/кайсы болбосун да күйөөнүздөн/өнөгүнүздөн башка) кайсы бир адам Сиз макул болбогон учурда, күч колдонуп, жыныстык катнашка мажбурлады беле? Акыркы 12 айдын ичинде кайсы бир адам Сиз макул болбогон учурда, күч колдонуп, жыныстык катнашка мажбурлады беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
1226	1205A (a-j), 1215, 1216, 1220, 1222 ЖАНА 1225 ТЕКШЕРИҢИЗ: КУР ДЕГЕНДЕ БИР ЖООП 'ООБА'	"ООБА" ДЕГЕН ЖООП БИР ДА ЖОЛУ БЕРИЛГЕН ЖОК	→ 1230
1227	Болгон окуялар жөнүндө ойлогондо, биз азыр сүйлөшүп жаткан нерселерди башыңыздан өткөргөндө, Siз кайсы бир учурда жардамга кайрылууга аракет кылдыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 1229
1228	Siз жардам алуу үчүн кимге кайрылдыңыз эле? Дагы кимдир бирөөгө? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ	ӨЗ ҮЙ БҮЛӨМ . . . . . A КҮЙӨӨМДҮН/ӨНӨГҮМДҮН ҮЙ БҮЛӨСҮ . . . B АЗЫРКЫ/АКЫРКЫ/ӨЛГӨН КҮЙӨӨ/ӨНӨК . . . . . C АЗЫРКЫ/МУРУНКУ СҮЙЛӨШҮП ЖҮРГӨН ЭРКЕК . . . . . D ДОС . . . . . E КОШУНА . . . . . F ДИНИЙ ЛИДЕР . . . . . G ДОГДУР/МЕД. КЫЗМАТКЕРЛЕРИ . . . . . H МИЛИЦИЯ КЫЗМАТКЕРИ . . . . . I ЖАКТООЧУ . . . . . J СОЦИАЛДЫК ЖАРДАМ . . . . . K БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	→ 1230
1229	Siз бул жөнүндө кандайдыр бир учурда кайсы бир адамга айттыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
1230	Siз билесизби, атаңыз кайсы бир учурда энеңизди сабачу беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	

КАТЫШКАНЫ ҮЧҮН РЕСПОНДЕНТКАГА ЫРААЗЫЧЫЛЫГЫҢЫЗДЫ БИЛДИРИҢИЗ ЖАНА ЖООПТОРУ КУПУЯ БОЙДОН САКТАЛААРЫНА ЫНАНДЫРЫҢЫЗ. ТӨМӨНДӨГҮ СУРООЛОРГО ЖООПТОРДУ "ҮЙ БҮЛӨДӨГҮ МАМИЛЕЛЕР" 12 БӨЛҮМГӨ ГАНА ТИЕШЕЛҮҮ БОЛГОНДОЙ ТОЛТУРУҢУЗ.

		ООБА БИР ЖОЛУ	ООБА, БИР ЖОЛУДАН КӨП	ЖОК
1231	БОЙГО ЖЕТКЕН КАЙСЫ БИР АДАМ БӨЛМӨГӨ КИРИП, СӨЗ ТЫҢШАП ЖЕ БАШКАЧА БӨГӨТ КЫЛГАНДАН УЛАМ ИНТЕРВЬЮНУ ТОКТОТУУГА АРГАСЫЗ БОЛДУҢУЗ БЕЛЕ?			
	КҮЙӨӨСҮ	1	2	3
	БОЙГО ЖЕТКЕН ЭРКЕК	1	2	3
	БОЙГО ЖЕТКЕН АЯЛ	1	2	3

1232 ҮЙ БҮЛӨДӨГҮ МАМИЛЕЛЕР ЖӨНҮНДӨ ТОЛТУРУЛБАЙ КАЛГАН МОДУЛДАР БОЮНЧА ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОММЕНТАРИЙЛЕРИ/ТҮШҮНДҮРМӨЛӨРҮ.

_____

_____

_____

ПРИВИВКАЛАРДЫН ЖАЗУУЛАРЫ (САЛАМАТТЫКТЫ САКТОО МИНИСТРЛИГИНИН 063 ЖАНА 112 ФОРМАЛАРЫ) САКТАЛЫП ЖҮРГӨН МЕДИЦИНАЛЫК МЕКЕМЕДЕН МААЛЫМАТ

1300	503, 214 ЖАНА 218 ТЕКШЕРИНИЗ: 2007ж. ЯНВАРЫ ЖАНА АНДАН КИЙИН ТӨРӨЛГӨН, АЗЫРКЫ УЧУРДА ТИРҮҮ БАЛДАРЫ БАРБЫ? ООБА ☐ ↓ ЖОК ☐ → 1309			
1301	502 ТЕКШЕРИҢИЗ: 2007 ЯНВАРЫНДА ЖЕ АНДАН КИЙИН ТӨРӨЛГӨН ТИРҮҮ БАЛДАР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ 212-СУРООДОН КОШ БОЙЛУУЛУК-ТУН № . . . . . ☐☐	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ 212-СУРООДОН КОШ БОЙЛУУЛУК-ТУН № . . . . . ☐☐	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ 212-СУРООДОН КОШ БОЙЛУУЛУК-ТУН № . . . . . ☐☐
1302	503 ТЕКШЕРИҢИЗ: 2007 ЯНВАРЫНДА ЖЕ АНДАН КИЙИН ТӨРӨЛГӨН ТИРҮҮ БАЛДАР	АКЫРКЫ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ АТЫ _____

ЭНЕНИН ЖАНА БАЛАНЫН ТОЛУК АТТАРЫН, БАЛАНЫН ТУУЛГАН КҮНҮН, ҮЙҮНҮН ДАРЕГИН ЖАНА ПРИВИВКАЛАРДЫН ЖАЗУУЛАРЫ (САЛАМАТТЫКТЫ САКТОО МИНИСТРЛИГИНИН 063 ЖАНА 112 ФОРМАЛАРЫ) САКТАЛЫП ЖҮРГӨН МЕДИЦИНАЛЫК МЕКЕМЕНИН ДАРЕГИН ЖАЗЫҢЫЗ.

1303	БАЛАНЫН ТОЛУК АТЫ	БАЛАНЫН АТЫ БАЛАНЫН ФАМИЛИЯСЫ	БАЛАНЫН АТЫ БАЛАНЫН ФАМИЛИЯСЫ	БАЛАНЫН АТЫ БАЛАНЫН ФАМИЛИЯСЫ
1304	ЭНЕНИН ТОЛУК АТЫ	ЭНЕНИН АТЫ ЭНЕНИН ФАМИЛИЯСЫ	ЭНЕНИН АТЫ ЭНЕНИН ФАМИЛИЯСЫ	ЭНЕНИН АТЫ ЭНЕНИН ФАМИЛИЯСЫ
1305	214 СУРООДОН БАЛАНЫН ТУУЛГАН КҮНҮН ЖАЗЫҢЫЗ.	КҮН ☐☐ АЙ ☐☐ ЖЫЛ ☐☐☐☐	КҮН ☐☐ АЙ ☐☐ ЖЫЛ ☐☐☐☐	КҮН ☐☐ АЙ ☐☐ ЖЫЛ ☐☐☐☐
1306	БАЛАНЫН ҮЙҮНҮН ДАРЕГИ			
1307	БАЛАГА ЖАСАЛГАН ПРИВИВКАЛАРДЫН ЖАЗУУЛАРЫ (САЛАМАТТЫКТЫ САКТОО МИНИСТРЛИГИНИН 063 ЖАНА 112 ФОРМАЛАРЫ) САКТАЛЫП ЖҮРГӨН МЕДИЦИНАЛЫК МЕКЕМЕНИН АТАЛЫШЫ ЖАНА			
1307A	УЧАСТОКТОГУ ДАРЫГЕРДИН АТЫ, АТАСЫНЫН АТЫ, ФАМИЛИЯСЫ	_____	_____	_____
1307B	УЧАСТОКТУН НОМЕРИ	☐☐	☐☐	☐☐
1308		КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 1301 СУРООГО КАЙРЫЛЫҢЫЗ; ЖЕ БОЛБОСО БАШКА ТӨРӨТ БОЛБОСО, 1309 СУРООГО ӨТҮҢҮЗ.	КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 1301 СУРООГО КАЙРЫЛЫҢЫЗ; ЖЕ БОЛБОСО БАШКА ТӨРӨТ БОЛБОСО, 1309 СУРООГО ӨТҮҢҮЗ.	ЖАҢЫ АНКЕТАНЫН АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ КОЛОНКАДАГЫ 1301 СУРООГО КАЙРЫЛЫҢЫЗ; ЖЕ БАШКА ТӨРӨТ БОЛБОСО, 1309 СУРООГО ӨТҮҢҮЗ.
1309	ИНТЕРВЬЮ АЯКТАГАН УБАКЫТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ.	СААТ . . . . . ☐☐ МҮНӨТ . . . . . ☐☐		

УШУЛ ҮЙ ЧАРБАДА БАРДЫК ИНТЕРВЬЮ АЯКТАГАНДАН КИЙИН, КИЧИ ПЕЙИЛДИККЕ, МЕДИЦИНАЛЫК МЕКЕМЕГЕ БАРЫП, ПРИВИВКАЛАРДЫН КҮНДӨРҮН 14-СЕКЦИЯГА КӨЧҮРҮП ЖАЗЫҢЫЗ.

14 СЕКЦИЯ. ЭМДӨӨ ЖӨНҮНДӨ (САЛАМАТТЫКТЫ САКТОО МИНИСТРЛИГИНИН 063 ЖАНА 112 ФОРМАЛАРЫ) МААЛЫМАТТЫ ЧОГУЛТУУ ҮЧҮН МЕДИЦИНАЛЫК МЕКЕМЕГЕ БАРУУ

1401	ҮЙ ЧАРБАНЫН 1301 ЖАНА 1303 СУРООЛОРДУН ЖООПТОРУНА БАРАБАР БОЛГОН, 2007 ЖЕ АНДАН КИЙИН ТИРҮҮ ТӨРӨЛГӨН БАЛАНЫН САБЫНЫН НОМЕРИН, АТЫН ЖАНА АЛ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ. (ЭГЕРДЕ 3 ЖЕ АНДАН КӨП ТӨРӨТ БОЛСО, АНДА КОШУМЧА АНКЕТАНЫН ЭКИ АКЫРКЫ КОЛОНКАСЫН ПАЙДАЛАНЫҢЫЗ).			
1402	1301 ЖАНА 1303 ТЕКШЕРИҢИЗ:	АКЫРКЫ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН № ☐☐ БАЛАНЫН ТОЛУК АТЫ	АНДАН МУРУНКУ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН № ☐☐ БАЛАНЫН ТОЛУК АТЫ	АНДАН ДА МУРУНКУ ТӨРӨТ 212 СУРООДОН КОШ БОЙЛУУЛУКТУН № ☐☐ БАЛАНЫН ТОЛУК АТЫ
1403	1307 ТЕКШЕРИҢИЗ БАЛАНЫН ПРИВИВКАЛАРЫ ЖӨНҮНДӨ ЖАЗУУЛАР (СМ 063 ЖАНА 112 ФОРМАЛАРЫ) САКТАЛЫП ЖҮРГӨН МЕД. МЕКЕМЕ ТУУРАЛУУ МААЛЫМАТ БАР	1307 ТЕКШЕРИҢИЗ ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵	1307 ТЕКШЕРИҢИЗ ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵	1307 ТЕКШЕРИҢИЗ ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵
1404	МЕД. МЕКЕМЕГЕ БАРЫП КЕЛҮҮЛӨР БОЛДУ БЕЛЕ?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵
1405	МЕД. МЕКЕМЕДЕ (АТЫ) ПРИВИВКАЛАРЫ ЖӨНҮНДӨ ЖАЗУУЛАРЫ БАРБЫ? (063 ЖАНА 112 ФОРМАЛАРЫ)	ООБА, КӨРДҮК . . . . . 1 ООБА, КӨРГӨН ЖОКБУЗ 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵ ЖАЗУУЛАР ЖОК 3	ООБА, КӨРДҮК . . . . . 1 ООБА, КӨРГӨН ЖОКБУЗ 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵ ЖАЗУУЛАР ЖОК 3	ООБА, КӨРДҮК . . . . 1 ООБА, КӨРГӨН ЖОКБУЗ 2 КИЙИНКИ БАЛА ↵ ЖАЗУУЛАР ЖОК 3

1406 (1) АР БИР ВАКЦИНАЦИЯ ЖӨНҮНДӨ КҮНДӨРДҮ 063 ЖЕ 112 ФОРМАДАГЫ ЖАЗУУЛАРДАН КӨЧҮРҮП ЖАЗЫҢЫЗ.

(2) ЭГЕРДЕ ПРИВИВКАНЫН КЫЛЫНГАНЫ КӨРҮНҮП ТУРСА, БИРОК КҮН ЖӨНҮНДӨ ЖАЗУУСУ ЖОК БОЛСО, АНДА "КҮН" КОЛОНКАСЫНА '44' ЖАЗЫҢЫЗ.

(3) ЭГЕРДЕ ПРИВИВКАНЫН КЫЛЫНГАНЫ КӨРҮНҮП ТУРСА, БИРОК КҮН ЖӨНҮНДӨ ЖАЗУУСУ ТОЛУК ЭМЕС БОЛСО, "КҮН" ЖЕ "АЙ" ГРАФАСЫНА "БИЛБЕЙМ" ҮЧҮН "98" ЖАЗЫҢЫЗ, ЖЕ КАЛТЫРЫЛЫП КЕТКЕН МААЛЫМАТ ҮЧҮН "ЖЫЛ" ГРАФАСЫНА "9998' ЖАЗЫҢЫЗ.

	АКЫРКЫ ТӨРӨТ КҮН	АЙ	ЖЫЛ	АНДАН МУРДАГЫ ТӨРӨТ КҮН	АЙ	ЖЫЛ	АНДАН ДА МУРДАГЫ ТӨРӨТ КҮН	АЙ	ЖЫЛ
БЦЖ				БЦЖ			БЦЖ		
ПОЛИО 1 (ЖАҢЫ ТӨРӨЛГӨНДӨ)				ПОЛИО-1			ПОЛИО-1		
ПОЛИО 2				ПОЛИО-2			ПОЛИО-2		
ПОЛИО 3				ПОЛИО-3			ПОЛИО-3		
ПОЛИО 4				ПОЛИО-4			ПОЛИО-4		
АКДС1				АКДС1			АКДС1		
АКДС2				АКДС2			АКДС2		
АКДС3				АКДС3			АКДС3		
АКДС4				АКДС4			АКДС4		
ГЕПАТИТ-1 (ТӨРӨЛГӨНДӨН КИЙИН БИР НЕЧЕ УБАКЫТ ӨТКӨНДӨ)				ГЕП-1			ГЕП-1		
ГЕПАТИТ-2				ГЕП-2			ГЕП-2		
ГЕПАТИТ-3				ГЕП-3			ГЕП-3		
ПЕНТАВАКЦИНА-1				ПЕНТА-1			ПЕНТА-1		
ПЕНТАВАКЦИНА-2				ПЕНТА-2			ПЕНТА-2		
ПЕНТАВАКЦИНА-3				ПЕНТА-3			ПЕНТА-3		
КЫЗАМЫК/КПК(КЫЗАМЫК+САКОО-КРАСНУХА)				КЫЗАМЫК / КПК			КЫЗАМЫК/ КПК		
А ВИТАМИНИ (АКЫРКЫ БЕРҮҮ)				А ВИТ. (АКЫРКЫ БЕРҮҮ)			А ВИТ. (АКЫРКЫ БЕРҮҮ)		

НУСКАМАЛАР
ЧАКМАККА БИР ГАНА КОД ЖАЗУУ КЕРЕК
БАРДЫК АЙЛАРДЫ ТОЛТУРУУ КЕРЕК

АР БИР КОЛОНКАГА КОД БЕРҮҮ ҮЧҮН МААЛЫМАТ

КОЛОНКА 1: ТӨРӨТ, КОШ БОЙЛУУЛУК, БОЙГО БОЛТУРБОО КАР.

- B ТӨРӨТ
- P КОШ БОЙЛУУЛУК
- T ТЕРМИНАЦИЯ (КОШ БОЙЛУУЛУКТУ ТОКТОТУУ)

- 0 ЭЧ КАНДАЙ ЫКМА ЖОК
- 1 АЯЛДАРДЫН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ
- 2 ЭРКЕКТЕРДИН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ
- 3 ВМС
- 4 ИНЪЕКЦИЯ
- 5 ИМПЛАНТ
- 6 ТАБЛЕТКА
- 7 ПРЕЗЕРВАТИВ
- 8 АЯЛДАРДЫН ПРЕЗЕРВАТИВДЕРИ
- 9 ДИАФРАГМА
- J КӨБҮК ЖЕ ИЛЭЭШКЕК СУЮКТУК
- K ЛАКТАЦИОНДУК АМЕНОРРЕЯ ЫКМАСЫ
- L РИТМ/КАЛЕНДАРЛЫК ЫКМА
- M СЫРТКА ТҮШҮРҮҮ ЫКМАСЫ
- X БАШКА ЗАМАНБАП ЫКМА
- Y БАШКА ЭЛДИК ЫКМА

КОЛОНКА 2: БОЙГО БОЛТУРБОО КАР-ДЫ КОЛДОНБОО

- 0 СЕЙРЕК СЕКС/КҮЙӨӨСҮ АЛЫС КЕТТИ
- 1 КОЛДОНУУ УЧУРУНДА КОШ БОЙЛУУ БОЛДУ
- 2 КОШ БОЙЛУУ БОЛУУНУ КААЛАДЫ
- 3 КҮЙӨӨСҮ/ӨНӨГҮ МАКУЛ ЭМЕС
- 4 БАШКА ЭФФЕКТИВДҮҮ ЫКМАНЫ ТАБУУ
- 5 КОШУМЧА ТААСИР/ДЕН СООЛУККА КАМ КӨРҮҮ
- 6 МҮМКҮНДҮК ЖОК/АБДАН АЛЫС
- 7 АБДАН КЫМБАТ
- 8 КОЛДОНУУДА ЫҢГАЙСЫЗ
- F КУДАЙДЫН БУЙРУГУ
- A КОШ БОЙЛУУ БОЛУУ КЫЙЫН/МЕНОПАУЗА
- D БИРГЕ ЖАШАБАГАНДЫК/АЖЫРАШУУ
- X БАШКА _____ (ТАКТАҢЫЗ)
- Z БИЛБЕЙМ

Эскер-түү: Тирүү жана жансыз бала менен аякталган жана көп балалуу төрөт болгон учурда календарга:

"ТИРҮҮ БАЛА МЕНЕН ТӨРӨТ (B)" ДЕП ЖАЗЫҢЫЗ.

				1	2	
	12	ДЕК	01			
	11	НОЯ	02			
	10	ОКТ	03			
	09	СЕНТ	04			
2	08	АВГ	05			2
0	07	ИЮЛЬ	06			0
1	06	ИЮНЬ	07			1
2	05	МАЙ	08			2
*	04	АПР	09			*
	03	МАРТ	10			
	02	ФЕВР	11			
	01	ЯНВ	12			
	12	ДЕК	13			
	11	НОЯ	14			
	10	ОКТ	15			
	09	СЕНТ	16			
2	08	АВГ	17			2
0	07	ИЮЛЬ	18			0
1	06	ИЮНЬ	19			1
1	05	МАЙ	20			1
*	04	АПР	21			*
	03	МАРТ	22			
	02	ФЕВР	23			
	01	ЯНВ	24			
	12	ДЕК	25			
	11	НОЯ	26			
	10	ОКТ	27			
	09	СЕНТ	28			
2	08	АВГ	29			2
0	07	ИЮЛЬ	30			0
1	06	ИЮНЬ	31			1
0	05	МАЙ	32			0
*	04	АПР	33			*
	03	МАРТ	34			
	02	ФЕВР	35			
	01	ЯНВ	36			
	12	ДЕК	37			
	11	НОЯ	38			
	10	ОКТ	39			
	09	СЕНТ	40			
2	08	АВГ	41			2
0	07	ИЮЛЬ	42			0
0	06	ИЮНЬ	43			0
9	05	МАЙ	44			9
*	04	АПР	45			*
	03	МАРТ	46			
	02	ФЕВР	47			
	01	ЯНВ	48			
	12	ДЕК	49			
	11	НОЯ	50			
	10	ОКТ	51			
	09	СЕНТ	52			
2	08	АВГ	53			2
0	07	ИЮЛЬ	54			0
0	06	ИЮНЬ	55			0
8	05	МАЙ	56			8
*	04	АПР	57			*
	03	МАРТ	58			
	02	ФЕВР	59			
	01	ЯНВ	60			
	12	ДЕК	61			
	11	НОЯ	62			
	10	ОКТ	63			
	09	СЕНТ	64			
2	08	АВГ	65			2
0	07	ИЮЛЬ	66			0
0	06	ИЮНЬ	67			0
7	05	МАЙ	68			7
*	04	АПР	69			*
	03	МАРТ	70			
	02	ФЕВР	71			
	01	ЯНВ	72			

ИНТЕРВЬЮЕРДИН ЖАЗУУЛАРЫ

ИНТЕРВЬЮ АЯКТАГАНДАН КИЙИН ТОЛТУРУЛАТ

РЕСПОНДЕНТ ТУУРАСЫНДА КОММЕНТАРИЙЛЕР:

ӨЗГӨЧӨ СУРООЛОР ЖӨНҮНДӨ КОММЕНТАРИЙЛЕР:

БАШКА КОММЕНТАРИЙЛЕР:

СУПЕРВАЙЗОРДУН ЖАЗУУЛАРЫ

СУПЕРВАЙЗОРДУН АТЫ: _____ КҮН _____

РЕДАКТОРДУН ЖАЗУУЛАРЫ

РЕДАКТОРДУН АТЫ: _____ КҮН _____

W-68

КЫРГЫЗСТАНДАГЫ МЕДИЦИНАЛЫК-ДЕМОГРАФИЯЛЫК ИЗИЛДӨӨ 2012
ЭРКЕКТЕР ҮЧҮН АНКЕТА

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
САЛАМАТТЫКТЫ САКТОО МИНИСТРЛИГИ
УЛУТТУК СТАТИСТИКА КОМИТЕТИ

ИДЕНТИФИКАЦИЯЛОО

КАЛКТУУ ПУНКТТУН АТАЛЫШЫ _____

ҮЙ ЧАРБА БАШЧЫСЫНЫН АТЫ _____

КЛАСТЕРДИН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ][ ]

ҮЙ ЧАРБАНЫН НОМЕРИ . . . . . [ ][ ]

ЭРКЕКТИН АТЫ ЖАНА САБЫНЫН НОМЕРИ _____ [ ][ ]

ИНТЕРВЬЮЕРДИН БАРЫП-КЕЛҮҮЛӨРҮ

	1	2	3	АКЫРКЫ БАРЫП-КЕЛҮҮ
КҮН	_____	_____	_____	КҮН [ ][ ]
				АЙ [ ][ ]
				ЖЫЛ [ ][ ][ ][ ]
ИНТЕРВЬЮЕРДИН АТЫ	_____	_____	_____	ИНТ. КОДУ [ ][ ][ ]
ЖЫЙЫНТЫК*	_____	_____	_____	ЖЫЙЫНТЫК [ ]
КИЙИНКИ БАРЫП-КЕЛҮҮ: КҮН	_____	_____		БАРЫП-КЕЛҮҮЛӨРДҮН ЖАЛПЫ САНЫ [ ]
УБАКЫТ	_____	_____		

* ЖЫЙЫНТЫКТЫН КОДДОРУ:

1 ТОЛТУРУЛДУ
2 ҮЙҮНДӨ ЖОК
3 КИЙИНКИГЕ КАЛТЫРЫЛДЫ
4 БАШ ТАРТТЫ
5 ЖАРЫМ-ЖАРТЫЛАЙ АТКАРЫЛДЫ
6 ЖӨНДӨМСҮЗ
7 БАШКА _____ (ТАКТАҢЫЗ)

АНКЕТАНЫН ТИЛИ [ ] ИНТЕРВЬЮНУН ТИЛИ [ ] РЕСПОНДЕНТТИН ЭНЕ ТИЛИ [ ]

КОДДОР: КЫРГЫЗ - 1; ОРУС - 2 ; БАШКА - 6 (ТАКТАҢЫЗ _____)

КОТОРМОЧУ (ООБА = 1, ЖОК = 2) [ ]

СУПЕРВИЗОР	ТАЛААДАГЫ РЕДАКТОР	ОФИСТЕГИ РЕДАКТОР	ОПЕРАТОР
АТЫ _____ [ ][ ][ ]	АТЫ _____ [ ][ ][ ]	[ ][ ]	[ ][ ]

1 СЕКЦИЯ. РЕСПОНДЕНТ ЖӨНҮНДӨ НЕГИЗГИ МААЛЫМАТТАР

ТААНЫШТЫРУУ ЖАНА МАКУЛДАШУУ

МААЛЫМАТ БЕРҮҮ ЖӨНҮНДӨ МАКУЛДАШУУ

Саламатсызбы. Менин атым _____. Мен Улуттук статистика комитетинде иштейм. Биз Саламаттыкты сактоо министрлиги менен бирге Кыргызстандын бардык аймактарында ден соолук маселеси боюнча изилдөө жүргүзүп жатабыз. Биз чогултуп жаткан маалымат биздин өкмөтүбүзгө саламаттыкты сактоо тейлөөлөрүн пландаштырууга көмөк көрсөтөт. Сиздин үй чарбаңыз сурап-билүүгө катышуу үчүн тандалып алынды. Адатта, анкетаны толтуруу үчүн 20 мүнөт керек. Жоопторунуздун бүт баардыгы купуя болуп саналат жана командабыздын мүчөлөрүнөн башка эч кимге айтылбайт. Изилдөөгө катышуу - ыктыярдуу түрдө гана жүргүзүлөт, бирок биз Сизден суроолорго жооп берүүнү өтүнөбүз, анткени Сиздин көз караштарыңыз биз үчүн абдан маанилүү. Эгерде кандайдыр бир суроого жооп берүүнү каалабасаңыз, жөн эле ал жөнүндө мага айтыңыз, мен кийинки суроого өтөм, ал түгүл, каалаган убакытта интервьюну токтотсоңуз болот.

Эгерде Сиз изилдөө жөнүндө кошумча маалыматка муктаж болсоңуз, Сиз карточкада жазылган адамдарга кайрылсаңыз болот, бул карточка буга чейин Сиздин үй чарбаңызга берилген.
Сизде кандайдыр бир суроолор пайда болдубу? Мен азыр эле интервьюну баштасам болобу?

ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ: _____ КҮН: _____

РЕСПОНДЕНТ ИНТЕРВЬЮ БЕРҮҮГӨ МАКУЛ 1 ↓ РЕСПОНДЕНТ ИНТЕРВЬЮ БЕРҮҮГӨ МАКУЛ ЭМЕС 2→ АЯКТОО

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
101	УБАКЫТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ	СААТ . . . . . [ ][ ] МҮНӨТ . . . . . [ ][ ]	
101A	Интервью жүрүп жатканда, мен Сиздин кан басымыңызды өлчөгүм келет эле. Интервьюнун жүрүшүндө кан басымыңызды үч жолу өлчөйбүз. Бул процедуранын зыяны жок. Изилдөө аркылуу адамдын кан басымынын жогорулашын аныктаса болот. Эгерде кан басымынын жогорулашы дарыланбаса, анда жүрөктүн жана мээ тамырларынын иштеши өтө начарлашы мүмкүн. Интервью аяктагандан кийин, изилдөөнүн натыйжалары менен бирге Сиздин кан басымыңыздын көрсөткүчтөрүнүн түшүндүрмөлөрү Сизге берилет. Эгерде кан басымыңыз жогору болсо, анда биз Сизге медициналык мекемеге же дарыгерге кайрылууга кенеш беребиз, анткени изилдөөнүн жүрүшүндө биз Сизди мындан аркы тестирлөө жана дарылоо менен камсыз кыла албайбыз. Кан басымыңыздын өзгөрүүлөрү жөнүндө Сизде суроо барбы? Эгерде мындай өлчөөлөр туурасында суроолор кийинчерээк пайда болсо, кичи пейилдикке, каалаган убакытта бизге суроо бериңиз. Кан басымыңызды азыр өлчөө жөнүндө берилген суроого "ооба" же "жок" деген жооп бере аласызбы? Сиз, ошондой эле, каалаган убакытта кан басымыңызды өлчөөдөн баш тартсаңыз болот. Азыр кан басымыңызды өлчөөгө бизге уруксат бересизби? ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ: _____ КҮН: _____ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ. . . 1 ↓ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ ЭМЕС 2→ АЯКТОО		
101B	Кан басымыңызды өлчөөдөн мурда, мен Сизге мындай өлчөөлөргө таасир этүүчү нерселер жөнүндө бир нече суроо бергим келет эле. Акыркы 30 мүнөттүн ичинде Сиз: a) Бир нерсе жедиңиз беле? b) Кофе, кара чай, кока-кола/пепси-кола же кофеин камтыган кайсы бир суусундук ичтиңиз беле? c) Тамеки тарттыңыз беле?	ООБА ЖОК ЖЕДИМ . . . . . 1 2 КОФЕИН БАР СУУСУНДУК 1 2 ТАМЕКИ ТАРТТЫМ 1 2	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
101C	Мен азыр Сиздин кан басымыңызды өлчөсөм болобу? КАН БАСЫМЫН БИРИНЧИ ЖОЛУ ӨЛЧӨӨДӨН МУРДА, РЕСПОНДЕНТТИН ЧЫКАНАГЫ МЕНЕН ИЙИНИНИН ТАК ОРТОСУНДАГЫ КОЛДУН ЖООНДУГУН ӨЛЧӨҢҮЗ. КӨРСӨТКҮЧТҮ САНТИМЕТР МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ	КОЛДУН ЖООНДУГУ (САНТИМЕТР МЕНЕН) [ ][ ]	
101D	БАСЫМДЫ ӨЛЧӨӨ АППАРАТЫНЫН МАНЖЕТАСЫН ЖАНА МОДЕЛИН КОЛДУН ЖООНДУГУНА ЖАРАША ТАНДАП АЛЫҢЫЗ. МОДЕЛДИН КОДУН ЖАНА МАНЖЕТАНЫН ӨЛЧӨМҮН ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ.	**МОДЕЛЬ 767** КИЧИНЕКЕЙ: 16 СМ – 23 СМ . . 1 ОРТО: 24 СМ – 35 СМ . . . . . 2 ЧОҢ: 36 СМ – 41 СМ . . . . . 3 **МОДЕЛЬ 789** ЭҢ ЧОҢ: 42 СМ – 60 СМ 4	
101E	КАНДЫН БАСЫМЫН БИРИНЧИ ЖОЛУ ӨЛЧӨҢҮЗ. СИСТОЛИКАЛЫК ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМДЫ ЖАЗЫҢЫЗ. 102-СУРООДОН БАШТАП УЛАНТЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНБӨСӨ, АНДА АНЫН СЕБЕБИН 101F ЖАЗЫҢЫЗ .	**КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНДҮ.** СИСТОЛИКАЛЫК 1 [ ][ ][ ] ДИАСТОЛИКАЛЫК 2 [ ][ ][ ]	
101F	КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНБӨСӨ, АНДА АНЫН СЕБЕБИН ЖАЗЫҢЫЗ .	БАСЫМЫ КАЙСЫ СЕБЕПТЕН ӨЛЧӨНГӨН ЖОК БАШ ТАРТТЫ . . . . . '9994 ТЕХНИКАЛЫК МАСЕЛЕ . . . . '9995 БАШКА _____ '9996 ТАКТАҢЫЗ	
102	Сиз кайсы жылы, кайсы айда төрөлдүңүз?	АЙ . . . . . [ ][ ] АЙДЫ БИЛБЕЙМ . . . . . 98 ЖЫЛ . . . . . [ ][ ][ ][ ] ЖЫЛДЫ БИЛБЕЙМ 9998	
103	Сиз акыркы жолу туулган күнүңүздө канча жашка толдуңуз эле? САЛЫШТЫРЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ ТУУРА КЕЛБЕСЕ, 102 ЖАНА/ЖЕ 103 ОҢДОҢУЗ.	ТОЛГОН ЖАШЫ . . . . . [ ][ ]	
104	Сиз кайсы бир убакытта окуу жайга барып жүрдүңүз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 → 110	
104A	Баардыгын эсептегенде, Сиз канча жыл окудуңуз?	ОКУГАН ЖЫЛДАРЫ . . . . [ ][ ]	
105	Сиз окуу жайдын кайсы эң жогорку деңгээлине барып жүрдүңүз эле: орто мектеп, баштапкы кесиптик (КТОЖ), орто кесиптик окуу жайы (техникум, училище, колледж), ЖОЖ же ЖОЖдон кийинкиби?	МЕКТЕП . . . . . 1 БАШТАПКЫ КЕСИПТИК . . . . . 2 ОРТО КЕСИПТИК . . . . . 3 ЖОГОРКУ . . . . . 4 ЖОЖдон КИЙИНКИ 5	
106	Сиз бул деңгээлде кайсы классты/курсту бүтүрдүңүз? ЭГЕРДЕ БУЛ ДЕҢГЭЭЛДЕ БИР ЖЫЛДАН АЗ ОКУСА, 00' ЖАЗЫҢЫЗ.	КУРС/КЛАСС/ЖЫЛ . . . . . [ ][ ]	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
106A	105 ЖАНА 106 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭГЕРДЕ БУЛ ДЕҢГЭЭЛДЕ ОРТО МЕКТЕП ЖЕ 10-11 КЛАСС - КОД "1", БАШТАПКЫ КЕСИПТИК - КОД "2", ОРТО КЕСИПТИК КОД "3" ТЕГЕРЕКТЕЛСЕ, АНДА СУРОО БЕРИҢИЗ: [ ] ↓ БАШКА КОДДОР [ ]		→ 110
	Бүтүргөн жалпы орто билимиңиз жөнүндө аттестат Сизде барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
110	Сиз жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз газета же журнал окуйсузбу, же болбосо таптакыр окубайсызбы?	ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУ . . . . . 1 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ . . 2 ТАПТАКЫР ОКУБАЙМ 3	
111	Сиз жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз радио угасызбы, же болбосо таптакыр укпайсызбы?	ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУ . . . . . 1 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ . . 2 ТАПТАКЫР УКПАЙМ 3	
112	Сиз жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз телевизор көрөсүзбү, же болбосо таптакыр көрбөйсүзбү?	ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУ . . . . . 1 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ . . 2 ТАПТАКЫР КӨРБӨЙМ 3	
112A	Акыркы 12 айдын ичинде кайсы жайда болсо деле, Сиз компьютер менен колдондунуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 112C
112B	Акыркы бир айдын ичинде Сиз компьютер менен канча жолу колдондунуз: дээрлик күн сайын, жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз, же болбосо таптакыр колдонгон жоксузбу?	КҮН САЙЫН . . . . . 1 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУ . . . . . 2 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ . . 3 КОЛДОНГОН ЖОКМУН 4	
112C	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз интернет менен колдондунуз беле? ЭГЕРДЕ ЗАРЫЛ БОЛСО, АНДА КАЙСЫ ЖАЙ ЖАНА КАЙСЫ ЖАБДУУ БОЛБОСУН ДА, АНЫ КОЛДОНУУ ЖӨНҮНДӨ СУРОО БЕРИҢИЗ.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 115
112D	Акыркы бир айдын ичинде Сиз интернет менен канча жолу колдондунуз: дээрлик күн сайын, жумасына кур дегенде бир жолу, жумасына бир жолудан аз, же болбосо таптакыр колдонгон жоксузбу?	КҮН САЙЫН . . . . . 1 ЖУМАСЫНА КУР ДЕГЕНДЕ БИР ЖОЛУ . . . . 2 ЖУМАСЫНА БИР ЖОЛУДАН АЗ . . . 3 КОЛДОНГОН ЖОКМУН 4	
115	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз бир же андан көп жолу үйүңүздөн тышкары түнөдүнүз беле?	КАНЧА ЖОЛУ . . . . . [ ][ ] ЭЧ КАЧАН 00	→ 201
116	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз түнүчүндө бир жолу үйүңүздөн тышкары түнөсөңүз, бул мөөнөт бир айдан ашык созулду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	

2 СЕКЦИЯ. РЕПРОДУКЦИЯЛОО

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
201	Ал эми азыр, Сиздин өмүрүңүздө болгон баардык балдарыңыз жөнүндө суроо бергим келет. Мен Сиздин биологиялык балдарыңыз жөнүндө сөз кылып жатам, ал түгүл алар юридикалык жактан Сизге тиешеси жок болуп, Сиздин фамилияңызга катталбаса деле. Кайсы болбосун да аялдан төрөлгөн өзүңүздүн балдарыңыз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 206
202	Азыркы учурда Сиз менен бирге жашаган өзүңүздүн уулдарыңыз же кыздарыңыз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 204
203	Сиз менен бирге канча уулуңуз жашайт? Сиз менен бирге канча кызыңыз жашайт? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БИРГЕ ЖАШАБАСА, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ҮЙДӨГҮ УУЛДАР . . . . . [ ][ ] ҮЙДӨГҮ КЫЗДАР . . . . . [ ][ ]	
204	Сиз менен бирге жашабаган жана азыркы учурда тирүү болгон өзүңүздүн уулдарыңыз же кыздарыңыз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 206
205	Сиз менен бирге жашабаган жана азыркы учурда тирүү болгон канча уулуңуз бар? Сиз менен бирге жашабаган жана азыркы учурда тирүү болгон канча кызыңыз бар? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БОЛБОСО, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ҮЙДӨ ЖОК УУЛДАР . . . . . [ ][ ] ҮЙДӨ ЖОК КЫЗДАР . . . [ ][ ]	
206	Кайсы бир убакытта тирүү туулган, бирок кийин чарчап калган балаңыз же кызыңыз болду беле? ЖОК ДЕСЕ, СУРАҢЫЗ: Кыйкырып, жаны тирүү экенин көрсөтүп жаткан, бирок кийин чарчап калган бала беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 208
207	Канча уул чарчап калды? Канча кыз чарчап калды? ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА ЧАРЧАП КАЛБАСА, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	ӨЛГӨН УУЛ . . . . . [ ][ ] ӨЛГӨН КЫЗ . . . . . [ ][ ]	
208	203, 205 ЖАНА 207-СУРООЛОРДУН ЖООПТОРУН КОШУМЧАЛАП, СУММАНЫ ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ БИРӨӨ ДА БОЛБОСО, АНДА "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	БАЛДАРДЫН БААРДЫГЫ [ ][ ]	
209	208 ТЕКШЕРИҢИЗ: БИРДЕН КӨП БАЛАЛУУ ↓ БИР ГАНА БАЛАЛУУ → 212 ТАПТАКЫР БАЛДАРЫ ЖОК → 301		
210	Сиздин балдарыңыз бир эле аялдан же бир нече аялдардан төрөлдү беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 212
211	Баардыгын эсептегенде, Сиздин балдарыңыз канча аялдардан төрөлдү?	АЯЛДАРДЫН САНЫ . . . . . [ ][ ]	
212	Сиздин (биринчи) балаңыз төрөлгөндө, Сиз канча жашта элеңиз?	ТОЛУК ЖАШЫ . . . . . [ ][ ]	
213	203 ЖАНА 205 ТЕКШЕРИҢИЗ: КУР ДЕГЕНДЕ БИР ТИРҮҮ БАЛА ↓ ТИРҮҮ БАЛДАР ЖОК → 301		
214	Сиздин (эң кичүү) балаңыз канча жашта?	ТОЛУК ЖАШЫ . . . . . [ ][ ]	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
215	214 ТЕКШЕРИҢИЗ: (ЭҢ КИЧҮҮ) БАЛА 0-2 ЖАШТА ☐	БАШКА ☐	→ 301
216	Сиздин (эң кичүү) балаңыздын аты ким? (ЭҢ КИЧҮҮ) БАЛАНЫН АТЫН ЖАЗЫҢЫЗ _____ (ЭҢ КИЧҮҮ) БАЛАНЫН АТЫ		
217	(БАЛАНЫН АТЫ) энеси кош бойлуу болгон учурда анын кандайдыр бир төрөткө чейинки кароолору болду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 219
218	Сиз өзүңүз мындай кайсы болбосун да төрөткө чейинки кароолордо аялыңыздын жанында болдуңуз беле?	БОЛДУМ . . . . . 1 ЖОК 2	
219	(АТЫ) ооруканада же медициналык мекемеде төрөлдү беле?	ООРУКАНА/МЕД. МЕКЕМЕ . . . . . 1 БАШКА 2	
220	Баланын ичи өткөндө, ага канча суюктук берүү керек: күнүмдүк көлөмгө салыштырганда көбүрөөк, болжол менен күнүмдүк көлөмдө же күнүмдүк көлөмгө карата азыраак, же болбосо суюктук таптакыр берилбейби?	КӨБҮРӨӨК . . . . . 1 ОШОНЧО ЭЛЕ . . . . . 2 АЗЫРААК . . . . . 3 БЕРИЛБЕЙТ. . . . . 4 БИЛБЕЙМ 8	

3 СЕКЦИЯ. БОЙГО БОЛТУРБОО КАРАЖАТТАРЫ

301	Эми мен үй бүлөнү пландаштыруу, тактап айтканда, кош бойлуулукту кийинкиге калтыруу же болтурбоо максатында түгөйлөр тарабынан колдонулуучу ар түрдүү ыкмалар жөнүндө сүйлөшкүм келет. Сиз кайсы бир убакытта (ЫКМА) жөнүндө уктуңуз беле?		
01	**Аялдардын уруксуздандыруусу.** ТАКТАҢЫЗ: Дагы бала төрөбөө максатында, аялдарга операция кылуу мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
02	**Эркектердин уруксуздандыруусу.** ТАКТАҢЫЗ: Дагы балалуу болбоо максатында, эркектерге операция кылуу мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
03	**Спираль.** ТАКТАҢЫЗ: Аялда дарыгер же мээрман айым тарабынан ичке киргизилген спираль же илмек болушу мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
04	**Инъекция.** ТАКТАҢЫЗ: Бир же андан көп айларга кош бойлуулукту болтурбоо үчүн медицина кызматкерлери аялдарга атайын ийне сайса болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
05	**Имплантар.** ТАКТАҢЫЗ: Бир же андан көп жылга кош бойлуулукту болтурбоо үчүн врач же мээрман айым аялдын ийинине бир же бир нече кичинекей өзөк киргизсе болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
06	**Таблеткалар.** ТАКТАҢЫЗ: Сактануу үчүн аялдар бойго болтурбоочу таблеткаларды күн сайын ичсе болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
07	**Эркектердин презервативи.** ТАКТАҢЫЗ: Жыныстык катнаштан мурда эркектер өзүнүн жыныстык мүчөсүнө резина каптоону кийгизиши мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
08	**Аялдардын презервативи.** ТАКТАҢЫЗ: Жыныстык катнаштан мурда жатындын кынына каптоону киргизиши мүмкүн.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
09	Лактациондук Аменоррея (LAM) ыкмасы.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
10	**Ритм ыкмасы. ТАКТАҢЫЗ: Ай сайын аял сексуалдык активдүү болгон кезде, кош бойлуулукту болбурбоо үчүн айдын боюна бүтүп кала турган күндөрүндө жыныстык катнаштан тышкары болушат.**	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
11	**Сыртка түшүрүү.** ТАКТАҢЫЗ: Эркектер этияттык менен мамиле кылып, урукту сыртка түшүрсө болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
12	**Бойго болтурбоо үчүн шашылыш каражат.** ТАКТАҢЫЗ: Корголбогон жыныстык катнаштан үч күн өткөндөн кийин, бойго болтурбоо үчүн аялдар шашылыш чара катары атайын таблеткаларды ичсе болот.	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
13	Бойго болтурбоо үчүн аялдар жана эркектер тарабынан колдонулуп жаткан башка ыкмалар туурасында Сиз уктуңуз беле?	ООБА . . . . . 1 _____ (ТАКТАҢЫЗ) _____ (ТАКТАҢЫЗ) ЖОК 2	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
302	Акыркы бир нече айдын ичинде Сиз: Үй бүлөнү пландаштыруу жөнүндө радиодон уктуңузбу? Үй бүлөнү пландаштыруу жөнүндө телевизордон көрдүңүзбү? Үй бүлөнү пландаштыруу жөнүндө газета же журналдан окудунузбу?	ООБА ЖОК РАДИО . . . . . 1 2 ТЕЛЕВИЗОР . . . . . 1 2 ГАЗЕТА ЖЕ ЖУРНАЛ . . . 1 2	
303	Акыркы бир нече айдын ичинде Сиз үй бүлөнү пландаштыруу ыкмалары жөнүндө саламаттыкты сактоо системасынын кызматкери же медицина кызматкери менен сөз кылдыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
304	Мен азыр, Сизге аялдардын кош бойлуу болуу ыктымалы жөнүндө суроо бергим келет. Бир жолу этек кири келгенден тартып, экинчисине чейин аял жыныстык катнашка барганда, боюна бүтүү ыктымалы жогору болгон күндөрү барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ . . . . . 8 → 306	
305	Бул кайсы мезгил: түз эле этек кири келээрден мурда, этек кири келип жатканда, түз эле этек кири аяктагандан кийин же эки этек кири келип жаткан мезгилдин ортосубу?	ТҮЗ ЭЛЕ ЭТЕК КИРИ КЕЛЭЭРДЕН МУРДА . . . . . 1 ЭТЕК КИРИ КЕЛИП ЖАТКАНДА . . . . . 2 ТҮЗ ЭЛЕ ЭТЕК КИРИ АЯКТАГАНДАН КИЙИН . . . . . 3 ЭКИ ЭТЕК КИРИ КЕЛИП ЖАТКАН МЕЗГИЛДИН ОРТОСУНДА . . . . . 4 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 8	
306	Мен азыр бойго болтурбоо каражаттары жөнүндө бир нече пикирлерди окуп берем. Кичи пейилдикке, айтыңызчы, Сиз ушул пикирлердин ар бироосу менен макулсузбу? a) Бойго болтурбоо каражаттары - бул аялдын иши, эркектин ал жөнүндө ойлонууга кажети жок. b) Бойго болтурбоо каражаттарды пайдаланган аялдар туш келди өнөктөр менен жыныстык катнашка барышы мүмкүн.	МАКУЛ / МАКУЛ ЭМЕС / БИЛБЕЙМ БОЙГО БОЛТУРБОО КАР-РЫ БУЛ АЯЛДЫН ИШИ . . . . 1 2 8 ТУШ КЕЛДИ ӨНӨКТӨР МЕНЕН ЖЫН. КАТНАШ . . 1 2 8	
307	301 (07) ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭРКЕКТЕРДИН ПРЕЗЕРВАТИВДЕРИ ЖӨНҮНДӨ БИЛЕТ. ООБА ↓ ЖОК → 311		
308	Сиз билесизби, презервативди кайсы жерден сатып алса болот?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 → 401	
309	Кайсы жерден? Кайсы бир башка жер барбы? СУРАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН АР БИР ТҮРҮН ТАНТАҢЫЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . . C ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . E РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . F НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . G ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . H ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . . I АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . J ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ . . K ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . L СПИД БОРБОРУ . . . . . M ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . N БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ O (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . . P ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . Q ДАРЫКАНА . . . . . R БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ S (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН/БАЗАР . . . . . T ДОСТОР/ТУУГАНДАР . . . . . U БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	
310	Сиз презервативди сатып алууну кааласаңыз, аны өзүңүз сатып ала аласызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	

4 СЕКЦИЯ. НИКЕГЕ ТУРУУ ЖАНА СЕКСУАЛДЫК ЖАШОО

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
401	Азыркы учурда Сиздин аялыңыз барбы же болбосо түгөйлөр катары кайсы бир аял менен бирге жашап жүрөсүзбү?	ООБА, АЗЫР АЯЛЫМ БАР . . . . . 1 ООБА, АЯЛ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙМ . . . 2 ЖОК, НИКЕГЕ ТУРГАН ЖОКМУН . . 3	→ 404
402	Сиздин кайсы бир учурда аялыңыз болду беле же болбосо түгөйлөр катары кайсы бир аял менен бирге жашадыңыз беле?	ООБА, АЯЛЫМ БАР БОЛЧУ . . . . . 1 ООБА, АЯЛ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАГАМ . . 2 ЖОК 3	→ 413
403	Азыркы учурда Сиздин үй бүлөлүк абалыңыз кандай: аялыңыз өлүп калды беле, ажырашкансызбы, же бирге жашабай жүрөсүзбү?	АЯЛЫМ ӨЛҮП КАЛГАН . . . . . 1 АЖЫРАШКАМЫН . . . . . 2 БИРГЕ ЖАШАБАЙМ 3	→ 410
404	Сиздин аялыңыз/өнөгүнүз азыркы учурда Сиз менен бирге жашайбы же болбосо башка жайда жашайбы?	МЕНИ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ . . . . 1 БАШКА ЖАЙДА ЖАШАЙТ 2	
405	ҮЙ ЧАРБА АНТКЕТАСЫНАН АЯЛЫНЫН/ ӨНӨГҮНҮН АТЫН ЖАНА САПТЫН НОМЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ АЛ ЖЕРДЕ ЖАЗЫЛБАГАН БОЛСО, "00" ЖАЗЫҢЫЗ.	АТЫ _____ САПТЫН № . . . . . [ ][ ]	
410	Сиздин аялыңыз болду беле же аял менен бир эле же бир нече жолу жашадыңыз беле?	БИР ЖОЛУ . . . . . 1 БИР ЖОЛУДАН КӨП 2	→ 411A
411 411A	Сиз аялыңыз/өнөгүнүз менен бирге кайсы жылы жана кайсы айы бирге жашап баштадыңыз? Эми, мен Сиздин биринчи аялыңыз/өнөгүнүз жөнүндө суроо бергим келет. Аны менен бирге кайсы жылы жана кайсы айы бирге жашап баштадыңыз эле?	АЙ . . . . . [ ][ ] АЙДЫ БИЛБЕЙМ . . . . . 98 ЖЫЛ . . . . . [ ][ ][ ][ ] ЖЫЛДЫ БИЛБЕЙМ 9998	→ 413
412	Сиз аны менен бирге жашап баштагаңызда Сиз канча жашта элеңиз?	ЖЫЛ . . . . . [ ][ ]	
413	ЧООЧУН КИШИЛЕРДИН ЖОК ЭКЕНДИГИН ТЕКШЕРИҢИЗ, БААРЛАШУУНУ УЛАНТУУДАН МУРДА ОБОЧОЛОНУУНУ КАМСЫЗ КЫЛУУ ҮЧҮН БАРДЫК АРАКЕТИҢИЗДИ ЖУМШАҢЫЗ.		
414	Жашоонун айрым абдан маанилүү кырдаалдарын түшүнүү үчүн мен Сизге сексуалдык активдүүлүк жөнүндө суроо беришим керек. Сиз эң биринчи жолу жыныстык катнашка барганыңызда, канча жашта элеңиз?	ЖЫНЫСТЫК КАТНАШКА ЭЧ КАЧАН БАРГАН ЖОКМУН . . . . . 00 КУРАГЫ, ЖЫЛ . . . . . [ ][ ] БИРИНЧИ АЯЛЫ/ӨНӨГҮ МЕНЕН ЭҢ АЛГАЧКЫ ЖОЛУ БИРГЕ ЖАШАП БАШТАГАН УЧУРУНДАГЫ ЖАШЫ 95	→ 501
415	Мен азыр Сиздин жакында болгон сексуалдык активдүүлүгүнүз жөнүндө бир нече суроо бергим келет. Мен Сизди дагы бир жолу ынандыргым келет: Сиздин жоопторунуз сөзсүз катуу купуя сыр болуп саналат жана эч кимге айтылбайт. Эгерде биз Сиз жооп бергиңиз келбеген суроого келсек, анда аны жөн эле мага билдирип коюңуз, биз кийинки суроого өтөбүз.		
416	Сизде акыркы жыныстык катнаш качан болду эле? ЭГЕРДЕ 12 АЙДАН АЗ БОЛСО, ЖООПТУ КҮН, ЖУМА ЖЕ АЙ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ, ЭГЕРДЕ 12 АЙ (1 ЖЫЛ) ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, ЖООПТУ ЖЫЛ МЕНЕН ЖАЗЫҢЫЗ.	КҮН МУРДА . . . . . 1 [ ][ ] ЖУМА МУРДА . . . . . 2 [ ][ ] АЙ МУРДА . . . . . 3 [ ][ ] ЖЫЛ МУРДА . . . . . 4 [ ][ ]	→ 430

		АКЫРКЫ СЕКСУАЛДЫК ӨНӨК	АНДАН МУРУНКУ СЕКСУАЛДЫК ӨНӨК	АНДАН ДА МУРУНКУ СЕКСУАЛДЫК ӨНӨК
417	Бул адам менен Сиздин акыркы жыныстык катнашыңыз качан болду?		КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3	КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3
418	Бул адам менен (экинчи/ үчүнчү адам менен) акыркы жыныстык катнаш болгон учурда презерватив колдонулду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (420 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (420 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 (420 ӨТҮҢҮЗ)
419	Акыркы 12 айдын ичинде бул адам менен жыныстык катнаш болгон сайын презерватив колдонулду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2
420	Сиз менен жыныстык катнаш болгон адамдын Сизге тиешеси кандай? ОЙНОШ БОЛСО, АНДА: Силер жубайлар катары бирге жашап жүрдүңүз беле? ЭГЕРДЕ "ООБА", АНДА "2" ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ ЭГЕРДЕ "ЖОК", АНДА "3" ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ	АЯЛЫ . . . . . 1 БИРГЕ ЖАШАГАН ӨНӨК . . 2 ӨЙНОШ (РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАБАЙТ) . . . . . 3 ТУШ КЕЛДИ ТААНЫШ . . . . . 4 ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН АЯЛ . . . . . 5 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) (423 ӨТҮҢҮЗ)	АЯЛЫ . . . . . 1 БИРГЕ ЖАШАГАН ӨНӨК . . 2 ӨЙНОШ (РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАБАЙТ) . . . . . 3 ТУШ КЕЛДИ ТААНЫШ . . . . . 4 ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН АЯЛ . . . . . 5 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) (423 ӨТҮҢҮЗ)	АЯЛЫ . . . . . 1 БИРГЕ ЖАШАГАН ӨНӨК . . 2 ӨЙНОШ (РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАБАЙТ) . . . . . 3 ТУШ КЕЛДИ ТААНЫШ . . . . . 4 ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН АЯЛ . . . . . 5 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ) (423 ӨТҮҢҮЗ)
421	410 ТЕКШЕРИҢИЗ:	БИР ЖОЛУ ҮЙЛӨНГӨН БИР ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ АЯЛ АЛГАН ЖЕ ЖООП ЖОК (423 ӨТҮҢҮЗ)	БИР ЖОЛУ ҮЙЛӨНГӨН БИР ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ АЯЛ АЛГАН ЖЕ ЖООП ЖОК (423 ӨТҮҢҮЗ)	БИР ЖОЛУ ҮЙЛӨНГӨН БИР ЖЕ АНДАН КӨП ЖОЛУ АЯЛ АЛГАН ЖЕ ЖООП ЖОК (423 ӨТҮҢҮЗ)
422	414 ТЕКШЕРИҢИЗ:	БИРИНЧИ АЯЛЫ МЕНЕН БИРИНЧИ ЖОЛУ КАЧАН ЖАШАП БАШТАГАН (424 ӨТҮҢҮЗ) БАШКА	БИРИНЧИ АЯЛЫ МЕНЕН БИРИНЧИ ЖОЛУ КАЧАН ЖАШАП БАШТАГАН (424 ӨТҮҢҮЗ) БАШКА	БИРИНЧИ АЯЛЫ МЕНЕН БИРИНЧИ ЖОЛУ КАЧАН ЖАШАП БАШТАГАН (424 ӨТҮҢҮЗ) БАШКА
423	Сиз бул адам менен (экинчи/үчүнчү адам менен) биринчи жолу жыныстык катнашта болгонунуздан бери канча убакыт өттү?	КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3 ЖЫЛ МУРДА 4	КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3 ЖЫЛ МУРДА 4	КҮН МУРДА 1 ЖУМА МУРДА 2 АЙ МУРДА 3 ЖЫЛ МУРДА 4
424	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз бул адам менен канча жолу жыныстык катнашта болдуңуз? ЖООП САН МЕНЕН БИРИЛБЕСЕ, АНДА БОЛЖОЛ МЕНЕН ТАКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ 95 ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '95' ЖАЗЫҢЫЗ.	КАНЧА ЖОЛУ	КАНЧА ЖОЛУ	КАНЧА ЖОЛУ
425	Бул адам канча жашта?	ӨНӨКТҮН КУРАГЫ БИЛБЕЙМ 98	ӨНӨКТҮН КУРАГЫ БИЛБЕЙМ 98	ӨНӨКТҮН КУРАГЫ БИЛБЕЙМ 98
426	Акыркы 12 айдын ичинде Сизде бул адамдан (бул эки адамдан) башка кайсы бир адамдар менен жыныстык катнаштар болду беле?	ООБА . . . . . 1 (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 417-СУРООГО КАЙТЫҢЫЗ ЖОК . . . . . 2 (428 ӨТҮҢҮЗ)	ООБА . . . . . 1 (КИЙИНКИ КОЛОНКАДАГЫ 417-СУРООГО КАЙТЫҢЫЗ ЖОК . . . . . 2 (428 ӨТҮҢҮЗ)	
427	Акыркы 12 айдын ичинде Сизде жалпысынан канча адам менен жыныстык катнаштар болду эле? ЖООП САН МЕНЕН БИРИЛБЕСЕ, АНДА БОЛЖОЛ МЕНЕН ТАКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ӨНӨКТӨРДҮН САНЫ 95 ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '95' ЖАЗЫҢЫЗ.			АКЫРКЫ 12 АЙДЫН ИЧИНДЕГИ ӨНӨКТӨРДҮН САНЫ БИЛБЕЙМ . . . 98

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
428	420 ТЕКШЕРИҢИЗ (БАРДЫК КОЛОНКАЛАРДЫ): КУР ДЕГЕНДЕ БИР ӨНӨГҮ - ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН АЯЛ ӨНӨКТӨРҮНҮН ИЧИНЕН ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН БИР ДА АЯЛ ЖОК		→ 430
429	420 ЖАНА 418 ТЕКШЕРИҢИЗ (БАРДЫК КОЛОНКАЛАРДЫ): ДЕНЕСИН АКЧАГА САТКАН АЯЛДАРДЫН АР БИРӨӨСҮ МЕНЕН ПРЕЗЕРВАТИВ КОЛДОНУЛГАН БАШКА		→ 433 → 434
430	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз жыныстык катнаш үчүн кимдир бирөөгө акча төлөдүңүз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 432
431	Жалпысынан Сиз жыныстык катнаш үчүн кайсы бир убакытта кимдир бирөөгө акча төлөдүңүз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 434
432	Акыркы жолу Сиз жыныстык катнаш үчүн акча төлөгөндө, презерватив колдонулдубу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 434
433	Акыркы 12 айдын ичинде Сиз жыныстык катнаш үчүн кимдир бирөөгө акча төлөгөн сайын жыныстык катнаш учурунда презерватив колдонулду беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
434	Жалпысынан, бүт өмүрүңүздүн ичинде Сиз канча адамдар менен жыныстык катнашта болдуңуз? ЭГЕРДЕ ЖООП САН МЕНЕН БЕРИЛБЕСЕ, БОЛЖОЛ МЕНЕН ТАКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ӨНӨКТӨРДҮН САНЫ 95 ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, '95' ЖАЗЫҢЫЗ.	БҮТ ӨМҮРДҮН ИЧИНДЕГИ ӨНӨКТӨРДҮН САНЫ . . . . . [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	
435	418 ТЕКШЕРИҢИЗ, ЭҢ АКЫРКЫ ӨНӨК (БИРИНЧИ ТИЛКЕ): СУРОО БЕРИЛГЕН ЖОК ПРЕЗЕРВАТИВ КОЛДОНУЛГАН ПРЕЗЕРВАТИВ КОЛДОНУЛГАН ЖОК		→ 438 → 438
437	Акыркы жолу Сиз презервативди кайсы жерден сатып алдыңыз? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН АР БИР ТҮРҮН БИЛИҢИЗ ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . 11 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 12 ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . 13 ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . . 14 ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . 15 РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . 16 НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . . . 17 ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . 18 ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . . . . 19 АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . 20 ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ . . . . 21 ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . . 22 СПИД БОРБОРУ . . . . . 23 ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . . . 24 БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ 25 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/КЛИНИКА . . . . . 31 ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . 32 ДАРЫКАНА . . . . . 33 БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ 36 БАШКА БУЛАК ДҮКӨН/БАЗАР . . . . . 41 ДОСТОР/ТУУГАНДАР . . . . . 43 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
438	Бойго болтурбоо үчүн, акыркы жыныстык катнаштын учурунда Сиз жана Сиздин өнөгүнүз кайсы бир ыкма менен пайдаландыңыз беле (презервативден башка)?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 440
439	Сиз жана Сиздин өнөгүнүз кайсы ыкма менен пайдаландыңыз эле? ТАКТАҢЫЗ : Бойго болтурбоо үчүн, Сиз жана Сиздин өнөгүнүз кайсы бир башка ыкма менен пайдаландыңыз беле? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	АЯЛДЫН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ . . . . . A ЭРКЕКТИН УРУКСУЗДАНДЫРУУСУ . . . . B СПИРАЛЬ . . . . . C ИНЪЕКЦИЯ . . . . . D ИМПЛАНТ . . . . . E ТАБЛЕТКАЛАР . . . . . F АЯЛДАРДЫН ПРЕЗЕРВАТИВИ . . . . . G ДИАФРАГМА . . . . . H КӨБҮК/ИЛЭЭШКЕК СУЮКТУК . . . . . I ЛАКТАЦ. АМЕНОРРЕЯ ЫКМАСЫ . . . . . J РИТМ ЫКМАСЫ . . . . . K СЫРТКА ТҮШҮРҮҮ . . . . L БАШКА ЗАМАНБАП ЫКМА ... . X БАШКА ЭЛДИК ЫКМА . . .. Y	
440	УБАКЫТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ.	СААТ . . . . . [ ][ ] МҮНӨТ . . . . . [ ][ ]	
441	101А ТЕКШЕРИҢИЗ: ӨЛЧӨӨНҮН ЭКӨӨНӨ ТЕҢ МАКУЛ ↓	ӨЛЧӨӨГӨ МАКУЛ ЭМЕС	→ 501
442	Азыркы кезекте Сиздин кан басымыңызды өлчөсөм болобу? ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ _____ КҮН _____ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ ↓ КАН БАСЫМЫН ӨЛЧӨӨНҮН ЖЫЙЫНТЫГЫН ЖАЗЫҢЫЗ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ ЭМЕС ↓ 9994 ЖАЗЫҢЫЗ	**КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНДҮ.** СИСТОЛИКАЛЫК . . . . 1 [ ][ ][ ] ДИАСТОЛИКАЛЫК . . 2 [ ][ ][ ] **КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНБӨСӨ, АНДА АНЫН СЕБЕБИН ЖАЗЫҢЫЗ.** БАШ ТАРТТЫ . . . . . '9994 ТЕХНИКАЛЫК МАСЕЛЕ . . . . '9995 БАШКА _____ '9996 ТАКТАҢЫЗ	

5 СЕКЦИЯ. БАЛА ТӨРӨӨ ТАРМАГЫНДАГЫ АРТЫКЧЫЛЫКТАР

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
501	401 ТЕКШЕРИҢИЗ: АЗЫРКЫ УЧУРДА АЯЛЫ БАР ЖЕ ӨНӨГҮ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАЙТ	АЗЫРКЫ УЧУРДА АЯЛЫ ЖОК ЖАНА ӨНӨГҮ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАБАЙТ	→ 509
502	439 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭРКЕК УРУКСУЗДАНДЫРЫЛГАН ЭМЕС	ЭРКЕК УРУКСУЗДАНДЫРЫЛДЫ	→ 509
503	Азыр Сиздин аялыңыз (өнөгүнүз) кош бойлуубу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 505
504	Эми, мен келечек жөнүндө суроо бергим келет. Сиз жана Сиздин аялыңыз (өнөгүнүз) азыркы төрөлө турган баланыз туулгандан кийин дагы балалуу болгунуз келеби же башка балалуу болгунуз келбейби?	ДАГЫ БАЛАЛУУ БОЛУУ . . . . . 1 БАЛАЛУУ БОЛУУНУ КААЛАБАЙТ . . . 2 ЧЕЧИМ КАБЫЛ АЛА ЭЛЕК/БИЛБЕЙТ 8	→ 507 → 509
505	Эми, мен келечек жөнүндө суроо бергим келет. Сиз (дагы) балалуу болгунуз келеби же (башка) балалуу болгунуз келбейби?	(ДАГЫ) БАЛАЛУУ БОЛУУ . . . . . 1 БАЛАЛУУ БОЛУУНУ/БИР ДА БАЛА БОЛУУНУ КААЛАБАЙТ . . . . . 2 ТҮГӨЙЛӨР КОШ БОЙЛУУ БОЛО АЛБАЙ ЖАТАТ . . . . . 3 АЯЛЫ / ӨНӨГҮ УРУКСУЗДАНДЫРЫЛГАН . . . . . 4 ЧЕЧИМ КАБЫЛ АЛА ЭЛЕК/БИЛБЕЙТ . . 8	→ 509
507	503 ТЕКШЕРИҢИЗ: АЯЛЫ/ӨНӨГҮ КОШ БОЙЛУУ ЭМЕС ЖЕ БИЛБЕЙТ АЯЛЫ/ӨНӨГҮ КОШ БОЙЛУУ Азыркы учурдан тартып, (дагы) бала болууга чейин канча убакыт күтө турайын деп ойлойсуз? Силер азыркы төрөлө турган баланыз туулгандан кийин дагы балалуу болууга чейин канча убакыт күтө туралы деп ойлойсуз?	АЙ . . . . . 1 [ ][ ] ЖЫЛ . . . . . 2 [ ][ ] ТЕЗ АРАДА/АЗЫР . . . . . 993 ТҮГӨЙЛӨРДҮН ТУУБАСТЫГЫ . . . 994 БАШКА _____ 996 (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ 998	→ 509
509	203 ЖАНА 205 ТЕКШЕРИҢИЗ: ТИРҮҮ БАЛДАРЫ БАР ТИРҮҮ БАЛДАРЫ ЖОК Эгерде балалуу боло элек кезге кайрылсаңыз жана өз өмүрүңүздө балдардын так санын тандай алсаңыз, анда канча балалуу болгунуз келет эле? Эгерде өз өмүрүңүздө балдардын так санын тандай алсаңыз, анда канча балалуу болгунуз келет эле? ЖООПТУ САН МЕНЕН БЕРҮҮНҮ ӨТҮНҮҢҮЗ.	БИР ДА БАЛАЛУУ БОЛГУМ КЕЛБЕЙТ 00 САНЫ . . . . . [ ][ ] БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	→ 601 → 601
510	Алардын ичинен канча кыз, канча уул болгонун каалайт элениз, же болбосо балдардын канча саны болсо да, алардын ичинен кыздардын же уулдардын саны Сиз үчүн маанилүү эмес?	УУЛ КЫЗ БААРЫ БИР САНЫ [ ][ ][ ][ ][ ][ ] БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	

6 СЕКЦИЯ. ЖУМУШ ЖАНА ЖЫНЫСТАРДЫН РОЛДОРУ

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
601	Сиз акыркы жети күндүн ичинде иштедиңизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 604
602	Акыркы жети күндүн ичинде оору, өргүү же башка ушул өндүү себептер менен иштебей калганыңызга карабастан, өзүңүздүн жумуш орунунуз же бизнесиңиз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 604
603	Сиз акыркы 12 айдын ичинде иштедиңизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 607
604	Сиздин кесибиңиз кандай, т.а. көпчүлүк учурларда кандай иштерди аткарасыз?	_____ [ ][ ] _____ _____	
605	Сиз көпчүлүк учурларда жыл бою иштейсизби, утурумдук мүнөздө эмгектенесизби же кээде гана иштейсизби?	ЖЫЛ БОЮ . . . . . 1 УТУРУМДУК МҮНӨЗДӨ/ ЖЫЛДЫН КАЙСЫ БИР БӨЛҮГҮНДӨ . . 2 КЭЭДЕ ГАНА 3	
606	Бул иштин акысын Сизге акчалай же натуралай түрдө төлөшөбү, же акы таптакыр төлөнбөйбү?	АКЧА МЕНЕН ГАНА . . . . . 1 АКЧАЛАЙ ЖАНА НАТУРАЛАЙ ТҮРДӨ 2 НАТУРАЛАЙ ТҮРДӨ ГАНА . . . . . 3 ТӨЛӨШПӨЙТ 4	
607	401 ТЕКШЕРИҢИЗ: АЯЛЫ БАР ЖЕ ӨНӨГҮ МЕНЕН БИРГЕ ☐ ↓ АЗЫРКЫ УЧУРДА АЯЛЫ ЖОК ЖАНА ӨНӨГҮ МЕНЕН БИРГЕ ЖАШАБАЙТ ☐ →		612
608	606 ТЕКШЕРИҢИЗ: 1 ЖЕ 2 КОД ТЕГЕРЕКТЕЛГЕН ☐ ↓ БАШКА ☐ →		610
609	Сиз тапкан акчаңызды сарптоо тууралуу чечимди көпчүлүк учурларда Сиз өзүңүз, Сиздин аялыңыз (өнөгүңүз) же Сиз менен Сиздин аялыңыз (өнөгүңүз) бирге кабыл аласызбы?	РЕСПОНДЕНТ . . . . . 1 АЯЛ/ӨНӨК . . . . . 2 РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН АЯЛЫ/ӨНӨГҮ БИРГЕ . . . . . 3 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ)	
610	Сизге медициналык жардам көрсөтүү тууралуу чечимди көпчүлүк учурларда Сиз өзүңүз, Сиздин аялыңыз (өнөгүңүз) же Сиз менен Сиздин аялыңыз (өнөгүңүз) бирге кабыл аласызбы же башка кимдир бирөө кабыл алабы?	РЕСПОНДЕНТ . . . . . 1 АЯЛ/ӨНӨК . . . . . 2 РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН АЯЛЫ/ӨНӨГҮ БИРГЕ . . . . . 3 БАШКА КИМДИР БИРӨӨ . . . . . 4 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ)	
611	Үй чарба үчүн чоң буюмдарды сатып алуу тууралуу чечимди көпчүлүк учурларда ким кабыл алат?	РЕСПОНДЕНТ . . . . . 1 АЯЛ/ӨНӨК . . . . . 2 РЕСПОНДЕНТ МЕНЕН АЯЛЫ/ӨНӨГҮ БИРГЕ . . . . . 3 БАШКА КИМДИР БИРӨӨ . . . . . 4 БАШКА _____ 6 (ТАКТАҢЫЗ)	
612	Сиз бул үйдүн же кайсы болбосун да башка үйдүн жалгыз ээсисизби же башка кимдир бирөө менен бирге бул үйгө ээ болосузбу?	ЖАЛГЫЗ ӨЗҮМ ГАНА . . . . . 1 БИРӨӨ МЕНЕН БИРГЕ . . . . . 2 ӨЗҮМ ДА, БИРӨӨ МЕНЕН БИРГЕ ДА 3 ҮЙҮМ ЖОК 4	
613	Сиз кайсы болбосун да бир жердин ээсисизби же башка кимдир бирөө менен бирге бул жерге ээ болосузбу?	ЖАЛГЫЗ ӨЗҮМ ГАНА . . . . . 1 БИРӨӨ МЕНЕН БИРГЕ . . . . . 2 ӨЗҮМ ДА, БИРӨӨ МЕНЕН БИРГЕ ДА 3 ҮЙҮМ ЖОК 4	
614	Сиздин оюңуз боюнча, төмөнкү учурларда күйөөсү өзүнүн аялын сабоого укугу барбы:	ООБА ЖОК БИЛБЕЙМ	
	Аял күйөөсүнө айтпай, үйдөн кетип калат?	АЙТПАЙ КЕТЕТ 1 2 8	
	Аял балдарын карабайт?	БАЛАНЫ КАРАБАЙТ 1 2 8	
	Аял күйөөсү менен айтышат?	АЙТЫШАТ 1 2 8	
	Аял жыныстык катнаштан баш тартат?	СЕКСТЕН БАШ ТАРТАТ 1 2 8	
	Тамагы күйүп калган учурда?	ТАМАГЫН КҮЙГҮЗДҮ . . 1 2 8	

7 СЕКЦИЯ. АИВ/КИЖС (ВИЧ/СПИД)

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
701	Эми, мен Сиз менен башка тема жөнүндө сүйлөшкүм келет. Сиз кайсы бир убакытта КИЖС (СПИД) деп аталган оору жөнүндө уктуңуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 723
701A	СПИД жөнүндө Сиз кайсы жерден уктуңуз эле? Дагы кайсы жерден? АЙТЫЛГАНДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	ТЕЛЕВИЗОР/РАДИО . . . . . A ДОСТОР . . . . . B ОКУУ ЖАЙЫ . . . . . C МЕДИЦИНА МЕКЕМЕСИ . . . . . D АТА-ЭНЕ/ҮЙ БҮЛӨ . . . . . E БАСМА СӨЗ . . . . . F КООМДУК ЧОГУЛУШ . . . . . G ИШТЕГЕН ЖЕР . . . . . H БААРЫ БИЛИШЕТ . . . . . I БИЛБЕЙМ/ЭСИМДЕ ЖОК . . . . . Z	
702	Эгерде бир гана сексуалдык өнөгү болсо жана ошол өнөгүнүн башка сексуалдык өнөктөрү болбосо, анда адам СПИД вирусун жугузуп алуу коркунучун төмөндөтө алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
703	Эгерде чиркей чагып алса, адамдар СПИД вирусун жугуза алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
704	Адамдар жыныстык катнашта болгон сайын презерватив колдонушса, СПИД вирусун жугузуп алуу коркунучун төмөндөтө алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
705	Эгерде СПИД менен ооруган адам менен бирге тамактанса, башка адам СПИД вирусун жугуза алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
706	Эгерде СПИД менен ооруган адам менен өбүшсө, шилекей аркылуу адамдар СПИД вирусун жугуза алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
707	Ден соолугу чың көрүнгөн адамда СПИД вирусу боло алабы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
708	СПИДди козгогон вирус энеден балага өтө алабы? Кош бойлуу мезгилинде? Төрөт учурунда? Эмчек эмизүү учурунда?	ООБА ЖОК БИЛ-БЕЙМ КОШ БОЙЛУУ . . . . . 1 2 8 ТӨРӨТ УЧУРУНДА . . . 1 2 8 ЭМЧЕК ЭМИЗГЕНДЕ 1 2 8	
709	708 ТЕКШЕРИҢИЗ: КУР ДЕГЕНДЕ БИР ЖОЛУ 'ООБА' ☐ ↓ БАШКА ☐		→ 711
710	Энеден балага өтүү коркунучун төмөндөтүү үчүн СПИД вирусун жугузуп алган аялга дарыгер же мээрман айым тарабынан бериле турган атайын дарылар барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
711	БААРЛАШУУНУ УЛАНТУУДАН МУРДА ЧООЧУН КИШИЛЕРДИН ЖОК ЭКЕНДИГИН ТЕКШЕРИҢИЗ, ОБОЧОЛОНУУНУ КАМСЫЗ КЫЛУУ ҮЧҮН БАРДЫК АРАКЕТИҢИЗДИ ЖУМШАҢЫЗ.		
712	Мага натыйжасын билгизбей эле коюңуз, мен жөн эле суроо берип жатам: Сиз СПИД вирусуна тестирлөөдөн өттүңүз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 716
713	Сиздин эң акыркы СПИД вирусуна тесттен өткөнүңүз канча ай мурда болду эле?	АЙ МУРДА . . . . . ☐☐ ЭКИ ЖЕ АНДАН КӨП ЖЫЛ МУРДА 95	
714	Мага натыйжасын билгизбей эле коюңуз, Сиз тесттин жыйынтыгын алдыңызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
715	Тест кайсы жерден кылынды? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН АНЫКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . 11 ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . 12 ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . . 13 ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) 14 ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . 15 РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . 16 НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . . . 17 ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . 18 ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ 19 АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . 20 ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ 21 ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . 22 СПИД БОРБОРУ . . . . . 23 ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . 24 БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ 25 (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . . 31 ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . 32 ДАРЫКАНА . . . . . 33 СТУДЕНТТИК БЕЙТАПКАНА . . . . 34 МЕНЧИК СПИД ЛАБОРАТОРИЯ . . . . 35 БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ 36 (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ҮЙДӨ . . . . . 41 ТҮРМӨ/КОЛОНИЯ . . . . . 42 БАШКА _____ 96 (ТАКТАҢЫЗ)	→ 718
716	Адамдар СПИД вирусуна тест тапшыра ала турган жерди Сиз билесизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 718
717	Бул жай кайсы жерде? Дагы кандайдыр бир башка жер? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН АНЫКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . . . . C ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . E РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . . . F НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . G ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . H ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . . I АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . J ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ . . . K ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . L СПИД БОРБОРУ . . . . . M ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . N БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ O (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . . P ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . Q ДАРЫКАНА . . . . . R СТУДЕНТТИК БЕЙТАПКАНА . . . . . S МЕНЧИК СПИД ЛАБОРАТОРИЯ . . . T БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ U (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
718	Эгерде сатуучунун СПИД вирусу бар экенин билсеңиз, Сиз ошол адамдан жаңы бышкан жашылчаларды сатып алат белеңиз?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
719	Эгерде Сиздин тууганыңыз СПИД вирусун жугузуп алса, Сиз аны жашырын бойдон калтырат белеңиз же жокбу?	ООБА, ЖАШЫРЫН КАЛТЫРАТ ЭЛЕМ . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
720	Эгерде Сиздин тууганыңыз СПИД вирусун жугузуп алса, Сиз өзүнүздүн үй чарбаңыздын ичинде аны багууну каалайт белеңиз?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
721	Сиздин оюңуз боюнча, эгерде мектеп мугалими СПИД вирусун жугузуп алса, бирок оорусу күчөй элек болсо, ага мектепте сабак өткөрүүгө уруксат берүү керекби?	УРУКСАТ БЕРҮҮ КЕРЕК . . . . . 1 УРУКСАТ БЕРБӨӨ КЕРЕК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
722	СПИД вирусун жугузуп албоо үчүн 12-14 курактагы балдарга презервативди колдонууну үйрөтүү зарылбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	
723	СПИД ЖӨНҮНДӨ УККАН → СПИДден башка сексуалдык катнаш аркылуу өтүүчү оорулар жөнүндө Сиз уктунуз беле? СПИД ЖӨНҮНДӨ УККАН ЖОК → Сексуалдык катнаш аркылуу өтүүчү оорулар жөнүндө Сиз уктунуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	
724	414 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЖЫНЫСТЫК КАТНАШ БОЛГОН → ЖЫНЫСТЫК КАТНАШ БОЛГОН ЖОК → 732		
725	723 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЖЫНЫСТЫК ЖОЛ МЕНЕН ӨТҮҮЧҮ БАШКА ООРУЛАР ЖӨНҮНДӨ УКТУҢУЗ БЕЛЕ? ООБА → ЖОК → 727		
726	Сиздин акыркы 12 айдын ичиндеги ден соолугуңуз жөнүндө бир нече суроо бергим келет. Акыркы 12 айдын ичинде жыныстык катнаш аркылуу өтүүчү оору менен оорудуңуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
727	Кээ бир учурларда эркектин жыныстык мүчөсүнөн нормадан тышкаркы начар суюктук чыгат. Акыркы 12 айдын ичинде Сиздин жыныстык мүчөңүздөн нормадан тышкаркы начар суюктук чыкты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
728	Кээ бир учурларда эркектин жыныстык мүчөсүнүн жанына жара чыгат. Акыркы 12 айдын ичинде Сиздин жыныстык мүчөңүздүн жанына жара чыкты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
729	726, 727 ЖАНА 728 ТЕКШЕРИҢИЗ: ООРУ ЖУККАН (КАЙСЫ БОЛБОСУН ДА СУРООНУН БИРӨӨСҮНӨ "ООБА") ↓	ООРУ ЖУККАН ЖОК ЖЕ БИЛБЕЙТ	→ 732
730	Акыркы жолу Сизде (726/727/728 СУРООЛОРДОН МАСЕЛЕ) пайда болгондо, ар түрдүү кеңеш же дарылоо үчүн кайрылдыңыз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 732
731	Сиз кайсы жерге кайрылдыңыз? Дагы кандайдыр бир башка жер? ТАКТАҢЫЗ ЖАНА БУЛАКТЫН ТҮРҮН АНЫКТАҢЫЗ. ЭГЕРДЕ МАМЛЕКЕТТИК ЖЕ МЕНЧИК СЕКТОР ЭКЕНДИГИН БИЛЕ АЛБАСАҢЫЗ, АНДА ЖАЙГАШКАН ЖЕРИН ЖАЗЫҢЫЗ. _____ (ЖАЙГАШКАН ЖЕРДИН АТАЛЫШЫ)	МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР МАМ. ООРУКАНА . . . . . A ТӨРӨТ ҮЙҮ . . . . . B ҮЙ БҮЛӨЛҮК ДАРЫГЕР ТОБУ (ҮДТ) . . . . . C ФЕЛЬДШЕР-АКУШЕР ПУНКТУ (ФАП) . . . . D ҮЙ БҮЛӨЛҮК МЕД. БОРБОРУ . . . . . E РЕПРОДУКТ. ДЕН СООЛУК БОРБОРУ . . F НИКЕ ЖАНА ҮЙ БҮЛӨ КЕҢЕШИ . . . . G ДИАГНОСТИКА БОРБОРУ . . . . H ТЕРИ-ВЕНЕРОЛОГИЯ ДИСПАНСЕРИ . . . . I АЛДЫН АЛУУ МЕДИЦИНАЛЫК БОРБОР . . . . . J ЖАЛПЫ ВРАЧ. ТАЖРЫЙБА БОРБОРУ . . . K ИММУН АЛДЫН АЛУУ БОРБОРУ . . . . . L СПИД БОРБОРУ . . . . . M ДЕН СООЛУКТУ ЧЫҢДОО БОРБОРУ . . . . . N БАШКА МАМЛЕКЕТТИК СЕКТОР _____ O (ТАКТАҢЫЗ) МЕНЧИК МЕДИЦИНА СЕКТОРУ МЕНЧИК ООРУКАНА/ КЛИНИКА . . . . . P ВРАЧТЫН МЕНЧИК ОФИСИ . . . . . Q ДАРЫКАНА . . . . . R СТУДЕНТТИК БЕЙТАПКАНА . . . . S МЕНЧИК СПИД ЛАБОРАТОРИЯ . . . . . T БАШКА МЕНЧИК СЕКТОР _____ U (ТАКТАҢЫЗ) БАШКА БУЛАК ДҮКӨН . . . . . V БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	
732	Эгерде аял күйөөсүнүн оорусун жана жугузуу коркунучун билсе, жыныстык катнаш учурунда презервативи колдонуу жөнүндө өтүнүчү менен күйөөсүнө кайрылса болобу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
733	Эгерде аял күйөөсүнүн башка аялдар менен сексуалдык мамилелери бар экендигин билип, күйөөсү менен жыныстык катнаштан баш тартууга укугу барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	

8 СЕКЦИЯ. ДЕН СООЛУКТУН БАШКА МАСЕЛЕЛЕРИ

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
801	Айрым эркектер сүннөткө отургузулган, т.а. жыныстык мүчөсүнүн чети мүчөсүнөн толугу менен кесилген. Сиз сүннөткө отургузулгансызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 805
802	Сүннөткө отургузулганда Сиз канча жашта болдунуз эле?	ТОЛУК ЖАШЫ . . . . . [ ][ ] БАЛА КЕЗДЕ (5 ЖАШКА ЧЕЙИН) . . . 95 БИЛБЕЙМ 98	
803	Сизди сүннөткө ким отургузган?	ЭЛДИК ТАБЫП/ ҮЙ БҮЛӨ МҮЧӨСҮ/ДОС . . . . . 1 МЕДИЦИНА КЫЗМАТКЕРИ . . . . . 2 БАШКА . . . . . 3 БИЛБЕЙМ 8	
804	Бул кайсы жерде болду?	МЕДИЦИНА МЕКЕМЕСИ . . . . . 1 МЕДИЦИНА КЫЗМАТКЕРИНИН ҮЙҮНДӨ . . . . . 2 ҮЙДӨ . . . . . 3 САЛТТАР ӨТКӨРҮРҮЛҮҮЧҮ ЖАЙДА . . . . . 4 БАШКА ҮЙДӨ/ЖАЙДА . . . . . 5 БИЛБЕЙМ 8	
805	Эми мен Сизге ден соолук боюнча башка бир нече суроо бергим келет. Акыркы 12 айдын ичинде Сизге кайсы бир себеп менен ийне сайылды беле? "ООБА" БОЛСО: Сизге канча жолу ийне сайылды? ЭГЕРДЕ ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫН САНЫ 90 ЖЕ АНДАН КӨП ЖЕ 3 АЙ БОЮ КҮН САЙЫН ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, 90' ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ЖООП САН МЕНЕН БЕРИЛБЕСЕ, БОЛЖОЛДУУ САНЫН ТАКТАҢЫЗ.	ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫН САНЫ [ ][ ] БИР ДА ЖОЛУ САЙЫЛГАН ЖОК . . . 00	→ 808
806	Бул инъекциялардын ичинен канчасын догдур, канчасын мээрман айым, фармацевт, тиш догдур же канчасын башка медициналык кызматкер жасады? ЭГЕРДЕ ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫН САНЫ 90 ЖЕ АНДАН КӨП ЖЕ 3 АЙ БОЮ КҮН САЙЫН ЖЕ АНДАН КӨП БОЛСО, 90' ЖАЗЫҢЫЗ. ЭГЕРДЕ ЖООП САН МЕНЕН БЕРИЛБЕСЕ, БОЛЖОЛДУУ САНЫН ТАКТАҢЫЗ.	ИНЪЕКЦИЯЛАРДЫН САНЫ [ ][ ] БИР ДА ЖОЛУ САЙЫЛГАН ЖОК . . . 00	→ 808
807	Акыркы жолу, медициналык кызматкер Сизге ийне сайып жатканда, шприц менен ийнени ачыла элек жаңы упаковкадан алып чыкты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
808	Азыркы учурда Сиз тамеки тартасызбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 810
809	Акыркы 24 сааттын ичинде Сиз канча тамеки тарттыңыз?	СИГАРЕТАЛАРДЫН САНЫ [ ][ ]	
810	Азыркы учурда Сиз тартасызбы же тамекинин кайсы бир (башка) түрүн чегесизби?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 812
811	Азыркы учурда Сиз тамекинин кайсы бир (башка) түрүн чегесизби же колдоносузбу? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	МҮШТӨК . . . . . A ЧАЙНООЧУ ТАМЕКИ/НАСЫБАЙ B ЖЫТТООЧУ ТАМЕКИ . . . . . C КОРКУРАТМА . . . . . D БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
812	Сиздин кандайдыр бир медициналык камсыздандыруунуз барбы?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 814
813	Сиздин медициналык камсыздандыруунун кайсы түрү бар? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	МИЛДЕТТҮҮ КАМСЫЗДАНДЫРУУ ФОНДУ (МКФ) . . . . . A ЖУМУШ БЕРҮҮЧҮНҮН БАШКА МЕД. КАМСЫЗДАНДЫРУУСУ . . . . . B СОЦИАЛДЫК КАМСЫЗДАНДЫРУУ . . C САТЫЛЫП АЛЫНГАН БАШКА МЕНЧИК МЕД. КАМСЫЗДАНДЫРУУ . . . . . D БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ)	
814	Мен азыр алкоголду ичүү жөнүндө бир нече суроо бергим келет. Сиз кайсы бир учурда спирт ичимдиктерин колдондунуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 821
815	Сиз спирт ичимдиктерин колдонуп баштаганыңызда канча жашта элеңиз?	КУРАГЫ [ ][ ] БИЛБЕЙМ 98	
816	Өткөн айдын ичинде алкоголдук ичимдиктерди колдонгондо, Сиз көпчүлүк учурларда канча спирттик ичимдиктерди ичтиңиз эле? Алкоголдун бир порциясы катары пивонун бир банкасы же бөтөлкөсү, шараптын бир стаканы, ликердун, арактын, коньяктын же вискинин бир рюмкасы эсептелет. (ПИВОНУН БӨТӨЛКӨСҮ=330-500МЛ, ШАРАПТЫН БОКАЛЫ=50-200МЛ, АРАКТЫН РЮМКАСЫ=50МЛ.)	ИЧҮҮЛӨРДҮН САНЫ [ ][ ] ИЧПЕЙТ 00	→ 821
817	Сиз мындай көлөмдү көп ичесизби? СУРОО БЕРИҢИЗ: Айына канча жолу?	КҮН САЙЫН . . . . . 1 ДЭЭРЛИК КҮН САЙЫН . . . . . 2 ЖУМАСЫНА 1-2 ЖОЛУ . . . . . 3 АЙЫНА 2-3 ЖОЛУ . . . . . 4 АЙЫНА БИР ЖОЛУ 5	
818	Акыркы 3 айдын ичинде көнүмүш көлөмгө караганда Сиз көбүрөөк спирт ичимдиктерин ичкен күндөрүнүз болду беле? (816-СУРООГО САЛЫШТЫРГАНДА?)	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 821
819	Акыркы 3 айдын ичинде көнүмүш көлөмгө караганда спирт ичимдиктерин көбүрөөк ичкен күндөрүнүздө канча көлөмдө ичкенсиз? (816-СУРООГО САЛЫШТЫРГАНДА?)	ИЧИМДИКТЕРДИН ПОРЦИЯЛАРЫНЫН САНЫ [ ][ ]	
820	Мындай көлөмдү канча жолу ичтиңиз эле?	ЖУМАСЫНА 1-2 ЖОЛУ . . . . . 1 АЙЫНА 2-3 ЖОЛУ . . . . . 2 АЙЫНА БИР ЖОЛУ . . . . . 3 ҮЧ АЙДА 1-2 ЖОЛУ 4	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
821	Кийинки бир нече суроо Кыргызстандагы ден соолук маселелери жөнүндө болот. Сиз кайсы бир учурда кургак учук же ТБ деп аталган оору жөнүндө уктунуз беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК 2	→ 826
822	Кайсы белгилерди же симптомдорду көрсөнүз, Сизде "бул адамда кургак учук бар" деген ой пайда болот? СУРОО БЕРИҢИЗ: Дагы кайсы? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	ЖӨТӨЛ . . . . . A ЖӨТӨЛ, КАКЫРЫК МЕНЕН . . . . . B БИР НЕЧЕ ЖУМА БОЮ ЖӨТӨЛ . . . . C ТЕМПЕРАТУРА/ДЕНЕНИН ЫСЫГАНЫ . . . D КАН МЕНЕН АРАЛАШКАН КАКЫРЫК . . . E ТАБИТТИН ЖОКТУГУ . . . . . F ТҮНКҮ ТЕРДӨӨ . . . . . G КӨКҮРӨКТҮН ООРУГАНЫ . . . . . H ЧАРЧАГАНДЫК . . . . . I САЛМАКТЫН ТӨМӨНДӨШҮ . . . . . J ЛЕТАРГИЯ . . . . . K БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z	
823	Бир адамдан экинчи адамга кургак учук кантип өтөт? СУРОО БЕРИҢИЗ: Дагы кантип? АЙТЫЛГАНДАРДЫН БААРЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	ЖӨТӨЛГӨН ЖЕ ЧҮЧКҮРГӨН УЧУРДА АБА АРКЫЛУУ . . . . . A БИРГЕ ТАМАКТАНГАН ИДИШ АРКЫЛУУ . . . . . B КУРГАК УЧУК МЕНЕН ООРУГАН АДАМГА ТИЙИП КЕТҮҮ . . . . . C ТАМАК-АШ АРКЫЛУУ . . . . . D ЖЫНЫСТЫК КАТНАШ АРКЫЛУУ E ЧИРКЕЙ ЧАККАНДА . . . . . F БАШКА _____ X (ТАКТАҢЫЗ) БИЛБЕЙМ . . . . . Z	
824	Кургак учукту айыктырса болобу?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
825	Эгерде Сиздин үй бүлө мүчөнүз кургак учук менен ооруса, Сиз аны жашырын бойдон калтырат белеңиз же жокбу?	ООБА, ЖАШЫРЫН КАЛТЫРАТ ЭЛЕМ . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ/ТАК АЙТА АЛБАЙМ/ АБАЛГА ЖАРАША 8	

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
826	Кийинки суроолор кан басымы жөнүндө болот. Кайсы бир дарыгер же башка медициналык кызматкер тарабынан Сизде "гипертония" же "жогорку кан басымы" бар деген сөздөр айтылды беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	→ 829
827	Кайсы бир дарыгер же башка медициналык кызматкер Сизге "гипертония" же "жогорку кан басымы" бар деп эки же андан көп жолу айтты беле?	ООБА . . . . . 1 ЖОК . . . . . 2 БИЛБЕЙМ 8	
828	Сиз гипертонияны же жогорку кан басымыңызды төмөндөтүү үчүн азыр кандай аракет жасап жатасыз? a. Жазылган дары-дармектерди колдонуу? b. Салмакты көзөмөлдөө же арыктоо? c. Тузду пайдалануу азайтуу? d. Дене тарбия машыгуулар менен алектенүү? e. Спирт ичимдиктерин ичүүнү азайтуу? f. Тамеки чегүүнү токтотуу?	ООБА ЖОК Б. ДАРЫ КОЛДОНУУ . . . . . 1 2 3 САЛМАКТЫ КӨЗӨМӨЛДӨӨ 1 2 3 ТУЗДУ АЗАЙТУУ . . . . . 1 2 3 МАШЫГУУ . . . . . 1 2 3 АЛКОГОЛДУ АЗАЙТУУ . . . 1 2 3 ТАМЕКИНИ ТАШТОО 1 2 3	
829	УБАКЫТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ	СААТ . . . . . [ ][ ] МҮНӨТ . . . . . [ ][ ]	
830	101А ЖАНА 441 ТЕКШЕРИҢИЗ: ЭКӨӨНӨ ТЕҢ МАКУЛ [ ] ↓ БАШКА [ ] → 908		
831	Азыркы кезекте Сиздин кан басымыңызды өлчөсөм болобу? ИНТЕРВЬЮЕРДИН КОЛ ТАМГАСЫ _____ КҮН _____ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ [ ] ↓ КАН БАСЫМЫН ӨЛЧӨӨНҮН ЖЫЙЫНТЫГЫН ЖАЗЫҢЫЗ РЕСПОНДЕНТ МАКУЛ ЭМЕС [ ] ↓ 9994 ЖАЗЫҢЫЗ	**КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНДҮ.** СИСТОЛИКАЛЫК 1 [ ][ ][ ] ДИАСТОЛИКАЛЫК 2 [ ][ ][ ] **КАН БАСЫМЫ ӨЛЧӨНБӨСӨ, АНДА АНЫН СЕБЕБИН ЖАЗЫҢЫЗ.** БАШ ТАРТТЫ . . . . . '9994 ТЕХНИКАЛЫК МАСЕЛЕ . . . . '9995 БАШКА _____ '9996 ТАКТАҢЫЗ	

9 СЕКЦИЯ. СИСТОЛИКАЛЫК ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫНЫН ОРТОЧО КӨРСӨТКҮЧҮН ЭСЕПТӨӨ

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ
901	Q441 ЖАНА Q830 ТЕКШЕРИҢИЗ.		
	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ МЕНЕН ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 442 ЖАНА 831 СУРООЛОРДУН ЭКӨӨНӨ ТЕҢ ЖАЗЫЛДЫ ↓	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ МЕНЕН ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 442 ЖАНА 831 СУРООЛОРДУН ЭКӨӨНӨ ТЕҢ ЖАЗЫЛГАН ЖОК ☐	→ 907
902	442 ЖАНА 831 СУРООЛОРДОН АЛЫНГАН СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ МЕНЕН ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫНЫН ОРТОЧО КӨРСӨТКҮЧҮН ЭСЕПТЕП ЖАЗЫҢЫЗ		
903	442 СУРООДОН АЛЫНГАН, КАН БАСЫМЫН ӨЛЧӨӨ	СИСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐
904	831 СУРООДОН АЛЫНГАН, КАН БАСЫМЫН ӨЛЧӨӨ	СИСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐
905	СИСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ӨЛЧӨӨ СУММАСЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	СИСТОЛИКАЛЫК **СУММА** ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК **СУММА** ☐☐☐
906	905 СУРООДОГУ АР БИР СУММАНЫ ЭКИГЕ БӨЛҮҮ ЖОЛУ МЕНЕН ОРТОЧО СИСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ЖАНА ОРТОЧО ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН	СИСТОЛИКАЛЫК **ОРТО** ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК **ОРТО** ☐☐☐ → 911
907	831 СУРООНУ ТЕКШЕРИҢИЗ:		
	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 831 СУРООГО ЖАЗЫЛГАН ЖОК ↓	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 831 СУРООГО ЖАЗЫЛДЫ ☐	→ 910
908	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 442 СУРООГО ЖАЗЫЛГАН ЖОК ↓	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 442 СУРООГО ЖАЗЫЛДЫ ☐	→ 910
909	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 101E СУРООГО ЖАЗЫЛДЫ ↓	СИСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК КАН БАСЫМЫ 101E СУРООГО ЖАЗЫЛГАН ЖОК ☐	→ 913
910	СИСТОЛИКАЛЫК ЖАНА ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫН ЖАЗЫҢЫЗ.	СИСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐	ДИАСТОЛИКАЛЫК ☐☐☐

NO.	СУРООЛОР ЖАНА ФИЛЬТРЛЕР	КОДДОРДУН КАТЕГОРИЯЛАРЫ	ӨТҮҮ

911 ӨЛЧӨӨ НАТЫЙЖАЛАРЫН ЖАНА БАГЫТЫН ФОРМАГА ЖАЗУУ ҮЧҮН ТУУРА КОД ТАНДОО МАКСАТЫНДА ТӨМӨНКҮ ТАБЛИЦАНЫ КОЛДОНУҢУЗ.

906 ЖЕ 910 СУРООЛОРДОН АЛЫНГАН СИСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫНЫН ӨЛЧӨМҮНӨ ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН КАТАРДЫ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ.

АНДАН КИЙИН 906 ЖЕ 910 СУРООЛОРДОН АЛЫНГАН ДИАСТОЛИКАЛЫК БАСЫМЫНЫН ӨЛЧӨМҮНӨ ЫЛАЙЫК КЕЛГЕН КОЛОНКАНЫ ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ.

СИЗ ТӨМӨНКҮ ТАБЛИЦАДА ТЕГЕРЕКТЕГЕН КАТАРДЫН ЖАНА КОЛОНКАНЫН КЕСИЛИШИНДЕ ЖАЙГАШКАН ӨЛЧӨМ 912 СУРООНУ ТОЛТУРУУ ҮЧҮН КОЛДОНУЛАТ.

ОРТО **СИСТОЛИКАЛЫК** БАСЫМЫ	ОРТО **ДИАСТОЛИКАЛЫК** БАСЫМЫ <84	85-89	90-99	100- 109	110- 119	>=120
<129	1	2	3	4	5	6
130-139	2	2	3	4	5	6
140-159	3	3	3	4	5	6
160-179	4	4	4	4	5	6
180-209	5	5	5	5	5	6
>=210	6	6	6	6	6	6

912 СИЗ 911 СУРООДО ТЕГЕРЕКТЕГЕН САНДЫ ТӨМӨНКҮ ФОРМАДА ДА ТЕГЕРЕКТЕҢИЗ. АНДАН КИЙИН, БУЛ САНДЫН ОҢ ЖАГЫНДА ЖАЙГАШКАН НУСКАМАНЫ КОЛДОНУП, РЕСПОНДЕНТ ҮЧҮН НАТЫЙЖАЛАРДЫН ЖАНА БАГЫТТАРДЫН ФОРМАСЫНА ЖАЗЫҢЫЗ, ОШЕНТИП ЖАЗУУЛАРДЫ АЯКТАП, ФОРМАНЫ РЕСПОНДЕНТКЕ БЕРИП, ПАЙДА БОЛГОН СУРООЛОРДУН БААРЫНА ЖООП БЕРИҢИЗ.

	РЕСПОНДЕНТТИН КАН БАСЫМЫНЫН КАТЕГОРИЯСЫ	**КАН БАСЫМЫҢЫЗДЫ ТЕКШЕРҮҮ ҮЧҮН ТӨМӨНКҮ МӨӨНӨТТҮН ИЧИНДЕ МЕДИЦИНАЛЫК КЫЗМАТКЕРГЕ КАЙРЫЛЫҢЫЗ:**
1	**НОРМА**	**24 АЙ**
2	**НОРМАЛЫК ДЕҢГЭЭЛДИН ЖОГОРКУ УЧУНДА**	**12 АЙ**
3	**НОРМАДАН ЖОГОРУ**	**2 АЙ**
4	**СОЛГУН ЖОГОРУ**	**1 АЙ**
5	**ЭҢ ЖОГОРУ**	**7 КҮН**
6	**ӨТӨ ЖОГОРУ**	**БҮГҮН**

913	КАН БАСЫМЫ ЖӨНҮНДӨ БРОШЮРА РЕСПОНДЕНТКЕ БЕРИЛДИ	АЛДЫ . . . . . 1 АЛГАН ЖОК 2	
914	УБАКЫТТЫ ЖАЗЫҢЫЗ	СААТ . . . . . [ ][ ] МҮНӨТ . . . . . [ ][ ]	

М-24

ИНТЕРВЬЮЕРДИН ЖАЗУУЛАРЫ

ИНТЕРВЬЮ АЯКТАГАНДАН КИЙИН ТОЛТУРУЛАТ

РЕСПОНДЕНТ ТУУРАСЫНДА КОММЕНТАРИЙЛЕР:

ӨЗГӨЧӨ СУРООЛОР ЖӨНҮНДӨ КОММЕНТАРИЙЛЕР:

БАШКА КОММЕНТАРИЙЛЕР:

СУПЕРВАЙЗОРДУН ЖАЗУУЛАРЫ

СУПЕРВАЙЗОРДУН АТЫ: _____ КҮН _____

РЕДАКТОРДУН ЖАЗУУЛАРЫ

РЕДАКТОРДУН АТЫ: _____ КҮН _____

Кыргыз Республика
Медициналык-демографиялык изилдөө-2012

Атайын басылма

Корректорлор:

Абдылдаева Бүанара - КРнын Саламаттыкты сактоо министрлигинин мамлекеттик тил боюнча жетектөөчү адиси
Шоруков Кубат – Кыргыз мамлекеттик кайра даярдоо жана квалификациясын жогорулатуу медициналык институтунун кыргыз тил кабинетинин жетекчиси, окутуучусу

Чыгарылышка жооптуу:

Г. Самохлеб

Тел.: (+996312)324655, 625557

Басмага берилди: Апрель 2014-ж.
Формат А4 60х84 1/8
Офсеттик басма
Көлөмү: 62 б.б. Тиражы: 300 нуска

Көлөмү: 486

Буйрутма № 69

Кыргыз Республикасынын Улутстаткомунун
БЭБнун полиграфиялык иштер бөлүмү